Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

FLAVII IOSEPHI HEBRAEI

OPERA OMNIA

GRAECE ET LATINE

EXCVSA AD

EDITIONEM LVGDVNO-BATAVAM

SIGEBERTI HAVERCAMPII

CVM

OXONIENSI IOANNIS HVDSONII

COLLATAM

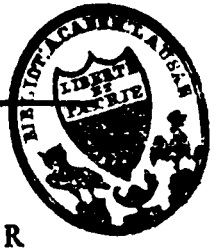

CVRAVIT

FRANCISCVS OBERTHÜR

S. S. THEOL. ET V. I. DOCTOR INSIGNIS ECCLESIAE HAVGENSIS
CANONICVS CAPITVLARIS S. S. DOGMATVM IN VNIVERSITATE
WIRCEBVRGENSI PROFESSOR PVBL. ORD.

TOMVS III

LIPSIAE

SVMTV E. B. SCHWICKERTI

CIↃIↃCCLXXXV

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,

Η

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΙ Ζ'.

FLAVII IOSEPHI

DE

BELLO IVDAICO,

SIVE

IVDAICAE HISTORIAE

DE EXCIDIO LIBRI VII.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΠΡΩΤΩι ΛΟΓΩι.

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Προοίμιον· ὅτως καὶ διʼ ἣν αἰτίαν ὁ συγγραφεὺς ἦλθεν ἐπὶ τὴν γράψαι τὴν παροῦσαν ἱστορίαν. Ἐκθεσις κεφαλαιώδης τῶν ὑποθέσεων τῆς πράξεως πραγματείας.

β'. Ὅπως διὰ τάσιν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Αντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς τῆς τε πόλεως ἐγκρατὴς γέγονε, καὶ κακῶς τοὺς Ἰουδαίους διέθηκε. καὶ ὡς Ονίας πρὸς Πτολεμαῖον διέφυγεν.

γ'. Ὅπως Βακχίδην, ἀμόστατα διακείμενον κατὰ τὸν Ἐλεάζαρον, Ματθίας ὁ Ἱερεὺς ἀποκτείνας, τὸ πλῆθος ἐκκαγγόμενος, τόν τε Αντίοχον ἐπολέμησε, καὶ τελευτῶν Ἰούδᾳ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων τὴν ἀρχὴν καταλέλοιπε. καὶ ὅπως αὖθις ἐκεῖνος κατώρθωσε πολεμῶν.

δ'. Ὅπως, τοῦ ἐπιφανοῦς τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Αντίοχος, διαδεξάμενος τὸν πατέρα, κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων ἐστράτευσε, καὶ τὴν πόλιν κατέσχε, καὶ ὡς Ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς Ἰούδα ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ ἐλέφαντος, μηδὲν μέγα δράσας. καὶ ὡς αὐτός τε Ἰούδας καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς ἀνῃρέθη.

ε'. Ὅπως, Ἰωνάθου τοῦ ἀδελφοῦ διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν, δόλῳ συλλαμβάνεται παρὰ Τρύφωνος τοῦ ἐπιτρόπου Αντιόχου καὶ κτείνεται.

ϛ'. Ὅπως ὁ Σίμων ὁ Ἀσχάτος διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν, καὶ γενναίως μὲν ἀφηγησάμενος τῶν πραγμάτων, ἐλευθερώσας δὲ καὶ τοὺς Ἰουδαίους μετὰ ῥᾳ. ἔτη τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπικρατείας, καὶ ἀποδειχθεὶς διὰ τοῦ πλήθους ἀρχιερεύς, ἐπιβουλεύεται ἐν συμποσίῳ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ.

ζ'. Ὅπως Ἰωάννης, ὁ καὶ Τρκανὸς, ὁ υἱὸς Σίμωνος, τὸν πατέρα διαδεξάμενος, τόν τε Πτολεμαῖον ἐξέφυγε, καὶ τοῦ Αντίοχου ἐκράτησε, καὶ ὅσα κατώρθωσε διά τε ἑαυτοῦ καὶ τῶν παίδων Αριστοβούλου καὶ Αντιγόνου· καὶ ὡς, ἐν τριάκοντα τρισὶν ἔτεσιν καλῶς ἀφηγησάμενος τῶν πραγμάτων, τελευτᾷ ἐπὶ ἐ υἱοῖς, ἄρξων τὰ τοῦ Ἰούδου, καὶ ἀρχιερεύς, καὶ προφήτης ὤν.

η'. Ὅπως Αριστόβουλος ὁ πρεσβύτατος τῶν Τρκανοῦ παίδων μετὰ τετρακοσιοστὸν ἔτος ἀπὸ Βαβυλῶνος ἀνακλήσεως, διάδημα περιθέμενος, καὶ τυραννικῶς ἄρξας, τελευτᾷ, ὃ πλεῖον ἐνιαυτὸν βασιλεύσας.

θ'. Ὅπως ὁ ἀδελφὸς Αριστόβουλος Αλέξανδρος βασιλεύει, καὶ ὅσα ὑπῆρξεν ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ· καὶ ὅπως ἐμισήθη ὑπὸ τῶν ἰδίων διὰ πολλὴν ὠμότητα, καὶ ὡς ἀπηλλάγη βασιλεύσας ἔτη κϛ'.

ι'. Ὅπως ἡ γυνὴ αὐτοῦ Αλεξάνδρα καλῶς ἦρξε, καὶ τῶν υἱῶν τὸν μὲν πρεσβύτερον Τρκανὸν ἀρχιερέα δείκνυσι, τὸν δὲ Αριστόβουλον ἰδιώτην κατέσχε. καὶ ὡς διὰ τὸν τῶν Φαρισαίων ἔχθραν ἐκινδύνευσεν.

ια'. Ὅπως Αριστόβουλος, τῆς μητρὸς μετὰ βʹ. ἔτος τελευτησάσης, τὸν Τρκανὸν παραγνωσάμενος, ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς. ὑπεῖτα δὲ διαλλάττεται, καὶ ὁ μὲν τὴν βασιλείαν, Τρκανὸς δὲ τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνει.

ιβ'. Ὅπως, κρατήσαντος Αριστοβούλου, δείσαντες οἱ διάφοροι, καὶ μάλιστα ὁ Ἰδουμαῖος Αντίπατρος, ὑπεισιν Τρκανὸν φυγεῖν πρὸς Αρέταν τῶν Αράβων βασιλέα. καὶ ὅπως κατήγαγεν αὐτὸν μετὰ πλήθους ἐρατὰ πρὸς τὴν πατρίδα. κἂν ἐκράτησεν, εἰ μὴ Σκαῦρος ὁ Ρωμαίων ἐρατηγὸς, δῶρα λαβὼν παρὰ Αριστοβούλου, τὴν πολιορκίαν ἔλυσεν.

ιγ'. Ὅπως, Τρκανοῦ καὶ Αντιπάτρου διηθίντων, Πομπήϊος ἐρχισθεὶς Αριστοβούλῳ, ὑπεῖπερ ὑπερηφάνει μέχρι παντὸς ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἐπολιόρκησέ τε καὶ ἔλαβεν Ἱεροσόλυμα, καὶ τῷ Τρκανῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀποκατέστησεν.

ιδ'. Ὅπως τὸν Αριστόβουλον μετὰ τῆς γενεᾶς λαβὼν εἰς Ρώμην ἦγε ὁ Πομπήϊος, ἐξ ὧν Αλέξανδρος διαδιδράσκει ὁ Αριστοβούλου ἐκ τῆς ὁδοῦ. καὶ ὅπως Σκαῦρος εἰς τὴν Αραβίαν ἐνέβαλε, καὶ αὖθις ἀπέτη. καὶ ὅσα ὁ ἀποδρὰς Αλέξανδρος ἐώρασέ τε καὶ ὑπέθετο.

ιε'. Ὅπως ἀφελόμενος τὰ πρακτηθέντα πάλαι ἐν τῇ Συρίᾳ τῶν Ἰουδαίων παρὰ τῶν Μακκαβαίων, αὐτῶν τε καὶ τῆς ἄλλης Συρίας Σκαῦρον ἐπίτροπον κατέστησεν.

IOSEPHI LIBRO PRIMO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI,
HAEC CONTINENTVR.

1. PRoœmium: *Quomodo et quam ob causam auctor huius historiae animum ad eam scribendam appulit. Summaria totius operis argumentorum expositio.*
2. *Quomodo Antiochus Epiphanes ex Hierosolymitarum seditione urbem illorum cepit, et Iudaeos male tractauit: vtque Onias ad Ptolemaeum se recepit.*
3. *Quomodo Bacchides, in Eleazarum crudeliter saeuientem, Matthias pontifex, populo ad se coacto, interfecit; dein bellum gessit aduersus Antiochum, moriensque Iudae filiorum natu maximo imperium reliquit: et quomodo ille, bello suscepto, feliciter res restituit.*
4. *Quomodo, post mortem Epiphanis, filius eius Antiochus, qui patri successit, contra Hierosolyma exercitum duxit, et vrbem occupauit; et qualiter Eleazarus, Iudae frater, ab elephante oppressus interiit, nulla re memorabili gesta: vtque Iudas et Ioannes frater eius interemti sunt.*
5. *Quomodo Ionathas Iudae frater, imperio suscepto, dolis a Tryphone Antiochi tutore capitur et occiditur.*
6. *Quomodo Simon fratrum natu minimus, cum imperium suscepisset, et rebus strenue administratis Iudaeos post* CLXX. *annos a dominatione Macedonum liberasset, et a populo pontifex factus fuisset, Ptolemaei generi sui insidiis in conuiuio appetitur.*
7. *Quomodo Ioannes, qui et Hyrcanus dictus est, Simonis filius patrisque successor, Ptolemaeum effugit, et Antiochum repulit; et quae praeclare gessit, tum per se, quam per filios suos Aristobulum et Antigonum: vtque, rebus per* XXVIII. *annos pulchre administratis, et filiis V. relictis, moritur, cum et gentis princeps et pontifex exstitisset, simulque propheta.*
8. *Quomodo Aristobulus, filiorum Hyrcani natu maximus, annis* CCCCLXX. *elapsis post reuocationem e Babylonia, diadema sumsit, eamque tyrannorum more imperasset, vitam finiit, anno et non amplius in imperio exacto.*
9. *Quomodo Alexander Aristobuli frater post eum regnauit, et quas res gessit, dum imperaret: qualique odio sui cum prosequuti sunt propter crudelitatem eius, vtque e vita discesserit, cum regnasset annos* XXVII.
10. *Quemadmodum vxor eius Alexandra praeclare res imperii gessit, et Hyrcanum filiorum natu maximum pontificem constituit, atque Aristobulum vitam priuatam agere voluit; et quomodo in periculis erat, ex Pharisaeorum potentia.*
11. *Quomodo Aristobulus, mortua matre, postquam per nouennium regnasset, imperium obtinuit, fratre a rerum gubernaculis repulso: postea vero cum eo in concordiam rediit, ita vt ille imperaret, et Hyrcanus pontificatum teneret.*
12. *Quomodo, Aristobulo dominante, inimici eius prae metu illius, maximeque Antipater Idumaeus, persuaserunt Hyrcano, vt ad Aretam Arabum regem fugeret: et qualiter in patriam cum ingenti exercitu reducitur, fratrique praeualuisset, nisi Scaurus dux Romanorum, muneribus ab Aristobulo acceptis, Hierosolymorum obsidionem soluisset.*
13. *Quomodo Pompeius, dum precibus eum fatigarent Hyrcanus et Antipater, iratus Aristobulo, quod prae superbia omnino noluerit iuris sui rationem reddere, oppugnauit, cepitque Hierosolyma, et pontificatum Hyrcano restituit.*
14. *Quomodo Pompeius, capto Aristobulo cum eius prole, Romam se contulit; vtque Alexander vnus e filiis Aristobuli inter eundum elapsus est, et qualiter Scaurus in Arabiam impressionem fecit, et ex ea recessit; quaeque Alexander profugus gessit et perpessus est.*
15. *Quomodo Syriae vrbes, quas olim Iudaeis acquisiuerant Maccabaei, eis ablulit, et illarum earterasque Syriae procuratorem fecit Scaurum: vbi*

ἦνθε καὶ περὶ τῆς τοῦ βαλσάμου φυσικῆς ἐργασίας, καὶ περὶ ὧν ὁ Πομπήϊος εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ὅσοι ἀμφοτέρωθεν ἀπώλοντο.

μδ'. Ὅπως Γαβίνιος, Σκιπίωνι πεμφθεὶς διάδοχος, κατηγωνισάμενος Ἀλέξανδρον, καὶ συγγνώμην δὲς αἰτησαμένῳ, πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος εἰς πέντε συνόδους διεῖλεν.

με'. Ὅπως καὶ Ἀριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ Ῥώμης, καὶ πολεμήσας Γαβίνιον, τέλος ἡττᾶται, καὶ ἐν Ῥώμῃ δέσμιος πάλιν ἄγεται.

μς'. Ὅπως ὁρμήσας κατὰ Πάρθων Γαβίνιος, ἐμποδίζεται ὑπὸ Πτολεμαίου. καὶ ὡς πάλιν τὸν Ἰουδαίων ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀναστατωθέντος ἐπεσθῶν κατεσήσατο.

μζ'. Ὅπως Κράσσος, ἐλθὼν αὐτῷ διάδοχος, ὑπὸ Πάρθων ἡττᾶται, καὶ ὅσα Κάσσιος μετ' αὐτὸν φυγὼν διετράξατο.

με'. Περὶ Ἀντιπάτρου καὶ τῆς αὐτοῦ γενεᾶς.

μθ'. Ὅπως Καῖσαρ ἀνεὶς τῶν δεσμῶν Ἀριστόβουλον εἰς Ἱεροσόλυμα ὑπεμψε, κἀκεῖνος ἀπελθὼν ἐκεῖσε, οἷα αὐτός τε καὶ πᾶσαι παρὰ τῶν Ῥωμαίων πεπόνθασιν.

νβ'. Ὅπως Ἀντίπατρος ἐπὶ θεραπείᾳ Καίσαρος συμμαχήσας Μιθριδάτῃ Πηλάσιον πολιορκοῦντι, καὶ γενναῖος κατὰ τὴν μάχην φανείς, πολιτείᾳ τε τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀτελείᾳ παρ' αὐτῇ τετίμηται. καὶ ὡς κατηγορηθεὶς παρ' Ἀντιγόνου τὸ Ἀριστοβούλου παιδὸς ἐπὶ Καίσαρος, πρατεῖ ταῖς διαπολογίαις, καὶ Τρικαννῆ βεβαιοῖ τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος τῆς Ἴλης Ἰουδαίας γίνεται.

νγ'. Ὅπως Ἀντίπατρος τά τε κατεφθαρμένα ὑπὸ Πομπηΐου περίτειχα ἰσχυρίσατο, καὶ τὰς ἐν τῇ χώρᾳ θορύβους κατέστελλε. καὶ τῶν υἱῶν τὸν μὲν Φασάηλον Ἱεροσολύμων καὶ τῶν πέριξ ἐφιστηγὸν, τὸν δὲ Ἡρώδην τῆς Γαλιλαίας κατεσήσατο.

νδ'. Ὅπως Τρικανὶς ὑπό τε βασκάνων ἐρεθιζόμενος, καὶ αὐτοῖς ἐν τοῖς κατορθώμασι βασκαίνων τὸν Ἡρώδην εἰς κρίσιν ἐκάλεσε, καὶ θᾶττον ἀπέλυσε. καὶ ὡς Ἡρώδης ἐπὶ τοῦτο μνησικακῶν ἐπετρέπετο τῇ Τρικανῖ, καὶ αὖθις ἀνίησι παρακληθεὶς ὑπό τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Φασαήλου.

νε'. Περὶ τοῦ γενομένου ἐμφυλίου πολέμου Ῥωμαίοις πρὸς Ἀπάμειαν.

νς'. Ὅπως Βροῦτος καὶ Κάσσιος ἐβουλοφθήνησαν Καίσαρα, καὶ οἷα Κάσσιος ἐν Ἰουδαίᾳ ὑπῆρξε. καὶ ὡς, ὑποτοπήσαντος μεγάλα Ἀντιπάτρου, εἰ κρατήσειεν, αἴτιος αὐτῷ διὰ ταῦτα τοῦ καὶ ἀπολέσθαι ὑπὸ Μαλίχου φαρμάκοις ἐγένετο.

νζ'. Ὅπως Ἡρώδης ἐτιμωρήσατο Μαλίχον Κασσίου συνεργίᾳ. καὶ ὡς Ἐλιξ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Μαλίχου ἐπανασὰς Φασαήλῳ, καὶ ἡττηθεὶς πρότερον παρ' ἐκείνῳ, ὕστερα δὲ καὶ παρ' Ἡρώδῃ ἐκίτης ἀφίσται. καὶ ὡς Μαριὰν ὁ τύραννος ἀπηλλάγη Γαλιλαίας ὑπ' Ἡρώδου.

νη'. Ὅπως Ἡρώδης μετὰ τὴν πρώτην γυναῖκα, καὶ δευτέραν τὴν Μαριάμνην, τὴν Τρικανὸ μὲν θυγατρίδα, Ἀριστοβούλου δὲ θυγατέρα, ἠγάγετο.

νθ'. Ὅπως μετὰ τὴν Κασσίου ἀναίρεσιν Αντώνιος εἰς Ἀσίαν ἐλθὼν, κατηγορηθέντας τοὺς περὶ τὸν Ἡρώδην ὃ μὲν ὃ πικρίλυσε τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τετράρχας κατέστησεν.

ξ'. Ὅσα ὑπερέχθη παρὰ Βαρζαφάρνῃ καὶ Πακόρῳ τῶν Πάρθων, βιαλομένων κατάγειν τὸν Ἀντίγονον ἐπὶ τὴν βασιλείαν. καὶ ὅπως ὅ, τε Φασάηλος ἀπάλετο, καὶ Ἡρώδης ἐπιβελευθεὶς ἐξέφυγεν, ὁ δὲ Τρικανὸς τὰ ὦτα λωβηθεὶς εἰς Παρθυηνὴν ἀπηνέχθη, καὶ Ἀντίγονος τὴν βασιλείαν κατέσχεν.

ξα'. Ὅπως Ἡρώδης ἀπελθὼν πρὸς τὸν Ἀράβων βασιλέα, λαβεῖν χρήματα πρὸς τὸ λυτρώσασθαι τὸν ἀδελφὸν, ἀποτυχὼν δὲ τῆς ἐλπίδος, ἐπ' Ἀλεξανδρείας εἰς Ῥώμην περαγίνεται, καὶ Ἀντωνίῳ καὶ Καίσαρι τὰς συμφορὰς ἀποδυράμενος, καὶ δεηγησάμενος, πῶς Ἀντίγονος διὰ Πάρθων τῆς βασιλείας ἐγκρατὴς γέγονε, βασιλεὺς αὐτὸς παρ' αὐτῶν, τῆς συγκλήτου συμψηφισαμένης, ἀποδείκνυται.

ξβ'. Ὅπως Ἀντίγονος τὰς ἐν Μασάδᾳ τῷ Ἡρώδῃ προσήκοντας ἐπολιόρκει.

ξγ'. Ὅπως Ἡρώδης ἀπὸ Ῥώμης ἐπανελθὼν τὸν πρὸς Ἀντίγονον διήνεγκε πόλεμον. καὶ ὅπως τὰς περὶ αὐτὸν εἰς τὴν κατὰ Πάρθων ἐπίμψας μάχην, αὐτὸς τὰς ἐν τοῖς σπηλαίοις λῃστὰς ἐκπολεμήσας ἐχειρώσατο.

ξδ'. Ὅπως Ἡρώδης ἐπὶ Ἀντίγονον ὁρμήσαντος εἰς Σαμάρειαν ἐκκλίνουσι Γαλιλαῖοι, καὶ ὡς ὑποσρέψας πάλιν αὐτοὺς κατεσήσατο. καὶ ὡς μετὰ τὴν Πάρθων ἥτταν λαβὼν συμμάχους παρ' Ἀντωνίου ἐπὶ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ὁ τραπηγὸς αὐτῶν Μαχαιρᾶς ὁ κατὰ σύμμαχον πρὸς αὐτὸν διετέθη, πάλιν πρὸς Ἀντώνιον ὑπέστρεφε,

etiam agitur de modo, quo balſamum naſcitur et conficitur, et de iis, quae Pompeius in templo invenit, deque numero occiſorum ex utraque parte.

16. Quomodo Gabinius, miſſus in Syriam, ut Scauro ſuccederet, cum Alexandrum vicisſet, veniamque petenti dediſſet, Iudaeam omnem in conventus quinque diviſit.

17. Quomodo et Ariſtobulus, qui Roma profugerat et Gabinio bellum intulerat, tandem victus eſt, iteramque Romae in vinculis vitam agit.

18. Qualiter Gabinius, contra Parthos profectus, a Ptolemaeo impeditur: utque Iudaeos, iterum in ſeditionem concitatos, adortus compeſcuit.

19. Quomodo Craſſus, ſucceſſor Gabinii, a Parthis occiſus eſt: et quaenam Caſſius, qui cum eo fugerat, in Syria geſſit.

20. De Antipatri eiuſque progenie.

21. Quomodo Caeſar Ariſtobulum vinculis ſolutum Hieroſolyma miſit, quaeque ille ea profectus liberique ipſius a Pompeianis paſſus eſt.

22. Quomodo Antipater, cum Mithridati Peluſium obſidenti, ut Caeſarem demereretur, auxilium tuliſſet, ſeque in praelio ſtrenuum oſtendiſſet, civitate Romana ſimul et immunitate donatus eſt a Caeſare: utque ab Antigono Ariſtobuli filio accuſatus apud Caeſarem in cauſae diſceptatione ſuperior enaſit; idque obtinuit, ut Hyrcanus in pontificatu confirmaretur, et ipſe totius Iudaeae procurator fieret.

23. Quomodo Antipater et moenia a Pompeio antea everſa inſtauravit, et tumultus in provincia ſedavit; atque e filiis ſuis Phaſaëlum quidem natu maximum Hieroſolymis et regioni vicinae praefecit, Herodem vero Galilaeae.

24. Quomodo Hyrcanus ab obtrectatoribus Herodis irritatus, atque ipſe Herodi ob res praeclare geſtas invidens, eum in iudicium vocavit, ac deinde abſolvit: utque Herodes iniuriae memor exercitum ducebat contra Hyrcanum; ac mox eum dimittit, ex conſilio patris et Phaſaëli fratris.

25. De bello civili inter Romanos orto circa Apemiam.

26. Qualiter Brutus et Caſſius dolo interficiunt Caeſarem, et quaenam Caſſius in Iudaea geſſit: utque magna Antipatro promiſtendo, ſi victoriam obtineret, inde cauſa erat, cur ille a Malicho fuerit veneno peremtus.

27. Qualiter Herodes adiutor Caſſio victus eſt Malichum: et quomodo Felix, ut Malichi fratris necem vindicaret, inſurrexit in Phaſaëlum, et cum ab illo prius vinceretur, poſtea etiam ab Herode ſupplex dimittitur. utque Marion tyrannus e Galilaea pulſus eſt ab Herode.

28. Quomodo Herodes poſt primam uxorem alteram duxit, Mariammen ſcilicet, Hyrcani quidem neptem ex filia, Ariſtobuli vero filiam.

29. Quomodo poſt Caſſii caedem Antonius, cum in Aſiam veniſſet, Herodem fratremque a Iudaeis accuſatos, non ſolum non imperio privavit, ſed et tetrarchas ambos conſtituit.

30. Quaenam geſta erant a Barzapharne et Pacoro Parthis, dum ſtuderent Antigonum in regnum reducere: qualiterque et Phaſaëlus interiit, et Herodes inſidiis peritus effugit, atque Hyrcanus auribus mutilatus in Parthiam abductus eſt, et Antigonus regnum obtinuit.

31. Quomodo Herodes, cum ſe contuliſſet ad Arabum regem, ut pecunias ab eo acciperet, quibus fratrem redimeret, ſpe vero de ſua excidiſſet, via Alexandriae Romam proficiſcitur, eamque apud Antonium et Caeſarem calamitates ſuas deploraſſet, narraſſetque, quo pacto Antigonus Partborum ope regnum nactus eſt, ipſe rex ab illis ex conſenſu ſenatus declaratur.

32. Qualiter Antigonus Herodis neceſſarios Maſadae incluſos obſidet.

33. Quomodo Herodes Roma reverſus bellum agitavit contra Antigonum; utque, ſuis ad bellum contra Parthos perſequendum miſſis, ipſe latrones in ſpeluncis debellatos in poteſtatem ſuam redegit.

34. Quomodo, Herode contra Antigonum profecto, Galilaei in Samaria ſeditionem movent, utque reverſus motus eorum compoſuit: qualiterque poſt Parthos denuo, cum ſuppetias ab Antonio impetraſſet contra Antigonum, duce illorum Machaera ſe pro ſocio idoneo minime gerente, reverſus eſt ad

καὶ τὰ Σαμάρεια πολιορκοῦντι συνεξεπολιόρκει, ἡνίκα καὶ Ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπάντων, συμβαλὼν Ἀντιγόνῳ αὐτὸς ἐφάνη, καὶ τὸ στρατιωτικὸν πᾶν διεφθείρατο, καὶ τὰ ὑπήκοα αὐτοῦ ἐπανέστατο.

λδ'. Ὅπως ἐπανελθὼν Ἡρῴδης ἀπὸ Ἀντωνίου, καὶ συμβαλὼν τοῖς τοῦ Ἀντιγόνου, ἄλλας τε πολίχνας αἱρεῖ καὶ τὴν Ἱεριχοῦντα· παρατομεῖ δὲ καὶ Πάππον τὸν στρατηγὸν Ἀντιγόνου, τὸν φονέα τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ Ἰωσήπου.

λε'. Ὅπως ἐπολιόρκησε τὰ Ἱεροσόλυμα, ἤδη τρίτῳ ἔτει αὐτοῦ τῆς βασιλείας ἐνεστῶτος, καὶ οἷα μὲν κατὰ τὴν ἅλωσιν Ἱεροσολυμίτας ἀνήνυτον. οἷα δὲ τέλος καὶ Ἀντίγονος ἐχρήσατο.

λϛ'. Οἷα διὰ τὸν Κλεοπάτρας ἔρωτα Ἀντώνιος ἐπραττεν.

λζ'. Ὅπως, τοῦ Ἀντιόχου συσήσαντος πόλεμον, ἐπέμφθη Ἡρῴδης πρὸς Ἀντώνιον Ἀραβας πολεμήσαι, καὶ πολεμήσας ἡττᾶ κατὰ κράτος. Ὕθεν καὶ δεδοικότες τὸν ἴδιον δῆθεν τοὺς συμβάντας ἀλλεπαλλήλως εἰσπέμπει δημηγορίᾳ πρὸς Ἀράβιος παραμυθούμενος.

λη'. Ὅπως μετὰ τὴν περὶ Ἄκτιον νίκην προσῆλθε Καίσαρι. καὶ οἷα πρὸς αὐτὸν εἶπε, καὶ παρ' αὐτοῦ ἤκουσε, καὶ ὅπως αὐτὸν διῳκίσατο Καῖσαρ ἐτίμησεν.

μ'. Περὶ ἀνοικοδομῆς τοῦ ναοῦ, καὶ τῶν γενομένων αὐτῷ σπουδασμάτων παρ' Ἡρῴδου. καὶ ἐγκώμιος ὧν τόν, τε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν.

μα'. Περὶ τῶν κατ' οἶκον δυσχερῶν γενομένων αὐτῷ διὰ Μαριάμμην τὴν γυναῖκα, καὶ συνέβησαν, ὅτι τὰ πάλαι αἰχμαλωτισθέντα Τρωικὸν Ἡρῴδης ἀνέπτεινε, πάππον αὐτῆς ὄντα, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀρίσταβον. καὶ ὅπως καὶ αὐτὴν ἀπέκτεινεν.

μβ'. Ὅπως ὑπὸ Ἀντιπάτρου τοῦ υἱοῦ κατὰ τῶν παίδων Μαριάμμης διαβολῶν πληθύσης ἔλαβε μετ' αὐτοῦ μὲν Ἀλέξανδρον ἐπὶ Ῥώμης, δῆσας ἀπέπεμψεν αὐτὸν ἐπὶ Καίσαρος, ἀπολυθέντα δὲ ἀνέλαβεν, καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα γενόμενος, ἀπελογήσατο ὑπὲρ πάντων πρὸς τὸ πλῆθος.

μγ'. Περὶ τοῦ ἤθους Ἀντιπάτρου καὶ τῶν Μαριάμμης παίδων.

μδ'. Περὶ Φερώρα τοῦ ἀδελφοῦ Ἡρῴδου, καὶ ὅπως αὐτῷ διάφορος γέγονεν.

με'. Περὶ τῶν εὐνέχων Ἡρῴδῃ. καὶ ὡς δι' αὐτῶν οἱ περὶ Ἀλέξανδρον ἐνεδρεύθησαν.

μϛ'. Ὡς Ἀρχέλαος ὁ πενθερὸς Ἀλεξάνδρου, ἐλθὼν ἐκ Καππαδοκίας, διήλλαξε τὰ μειράκια πρὸς τὸν πατέρα.

μζ'. Περὶ τῆς κακοηθείας τοῦ Λύκωνος Βυρσυλίου. καὶ ὡς πάλιν ἐξηγόρευσε τὸν Φερώρου πρὸς τοὺς υἱοὺς.

μη'. Ὅπως Ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον δεσμήσας ὁ πατὴρ ταῖς διαβολαῖς Σαλώμης, Καίσαρι περὶ τούτων μηνύει, καὶ δεξάμενος τὴν ἐξουσίαν παρ' αὐτοῦ πτείνει τοὺς υἱούς.

μθ'. Ὅπως Ἀντίπατρος ἐμισήθη παρὰ πάντων. καὶ ὡς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνηρημένων κατηγγύησε τοῖς ἑαυτοῦ συγγενέσιν ὁ βασιλεύς.

ν'. Ὡς ἡ Φερώρα γυνὴ καὶ ἡ μήτηρ Ἀντιπάτρου, διάφοροι γεγονυῖαι Σαλώμης, αἴτιοι κατέστησαν ἀπωλείας Ἀντιπάτρῳ τε καὶ ἑαυτῶν. καὶ ὅπως Ἀντίπατρος, ἐπανελθὼν αὐτὸν ἐκ τῆς πατρίδος, εἰς Ῥώμην πρὸς Καίσαρα λαμπρῶς παρεγένετο· καὶ περὶ Συλλαίου τοῦ Ἀραβος, καὶ τῆς Φερώρα τελευτῆς.

να'. Ὅπως ἡ τελευτὴ Φερώρα τῆς Ἀντιπάτρου ἐπωλείας αἰτία γέγονεν.

νβ'. Ὅπως ἡ γυνὴ Φερώρα, ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ τοίχους ῥίψασα, θεοῦ προνοίᾳ διεσώθη μετέπειτα Ἀντίπατρον.

νγ'. Περὶ τῆς ἀπὸ Ῥώμης ἐπανόδου τοῦ Ἀντιπάτρου. καὶ ὅτι διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος οὐδεὶς αὐτῷ τὰ εἰς τὴν Ἰουδαίαν συμβαντα ἀπήγγειλεν.

νδ'. Ὅπως συνέδριον ὁ βασιλεὺς συναγοίσης κατηγόρου Ἀντιπάτρου, παρέστησε Σύλλαιον, Νικόλαον παρεσήσατο. καὶ ὡς Ἀντίπατρος ἀπελογήσατο.

νε'. Ὡς καὶ Σαλώμη Ἀντίπατρος ἐπιβουλεύουσι ἐφωράθη ὑπὸ τῶν τῆς Ἀκμῆς τῆς θεραπαίνης Ἰουδαίας κρατηθέντων γραμμάτων.

νϛ'. Περὶ τῶν Σοφιστῶν Ἰούδα τε καὶ Ματθίου, καὶ περὶ τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ.

νζ'. Περὶ τῆς νόσου τοῦ βασιλέως. καὶ ὡς πρὸς τῇ τελευτῇ γενόμενος, πλῆθος Ἰουδαίων ἐπισήμων ἀπὸ πασῶν Ἰουδαίας συναγαγὼν, ἀνῃρεθήναι τότε μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν παρεγγύησεν.

νη'. Ὅπως ἀνεῖλεν Ἀντίπατρον τὸν υἱὸν, καὶ διαβιβὰς ἡμέρας πέντε τελευτᾷ.

Antonium, eique Samosata obsidenti subministrabat, quando et Iosephus frater, eius in absentia, cum Antigono commissus occiditur ipse, et omnem exercitum amisit; quique subditi erant iterum rebellarunt.

35. *Quomodo Herodes ab Antonio reuersus, congressusque cum Antigonianis, praeter alia oppidula capit Hierichuntem: atque etiam caput amputat Pappo copiarum Antigoni duci, qui Iosephum fratrem suum occiderat.*

36. *Qualiter Hierosolyma oppugnauit, cum tres annos in regno exegisset, et quaecunque Hierosolymitis post urbem captam acciderunt; usque vitam finiuit Antigonus.*

37. *Quaenam propter Cleopatrae amorem gesserit Antonius.*

38. *Quomodo, bello Actiaco conflato, missus est Herodes ab Antonio contra Arabas, qui praelio conserto eos superat profligatque: deinde et suos externae motibus, qui variis in locis acciderunt, perterritos, oratione adhortatur, vt animos sumerent.*

39. *Quomodo Herodes post victoriam apud Actium Caesarem adiit, et quaenam ad eum loquutus est, vicissimque ab eo accepit; et quibus muneribus eum honorauit Caesar.*

40. *De instauratione templi, et aedificiis ab Herode conditis; et qualis erat tum animi, quam corporibus dotibus.*

41. *De malis et infortuniis in familiam eius grassantibus propter vxorem eius Mariamnen; quae omnia ei acciderunt, quoniam Hyrcanum olim captiuum fecerat, Mariamnei auum, interfecerat, fratremque Iosephum: et quomodo Mariamnen occidit.*

42. *Quomodo Herodes, ex Antipatri filii sui calumniis odio incensus in Mariamnes filios, Alexandrum secum Romam perducit, poenas ab ipso exacturus apud Caesarem; ipse autem, cum absolutus esset, assumto, vbi Hierosolyma peruenit, rerum omnium rationem reddit populo.*

43. *De moribus Antipatri et filiorum Mariamnes.*

44. *De Pherora Herodis fratre, et quo pacto Herodi cum ipso intercesserunt inimicitiae.*

45. *De eunuchis Herodis; et quomodo illi in causa erant, cur Alexander in periculum fuerit adductus.*

46. *Quomodo Archelaus socer Alexandri, cum e Cappadocia veniisset, inimicos patri reconciliauit.*

47. *De maligno Eurycles Laconis Hygemo; qualiterque Herodem iterum exacerbauit in filios.*

48. *Quomodo pater, Salomes calumniis irritatus, Alexandrum et Aristobulum in vincula coniicit, et de illis querelas ad Caesarem mittit; acceptoque ab eo potestate filios interficit.*

49. *Qualiter omnium odio flagrauit Antipater: et quomodo rex occisorum liberos consanguineis suis despondit.*

50. *Qualiter vxor Pherorae matercque Antipatri, inter se discordantes, Antipatro suisque exitio erant: et quomodo Antipater, vt semet e patris conspectu subduceret, Romam ad Caesarem cum splendido apparatu se contulerit, deque Syllaeo Arabe, et Pherorae obitu.*

51. *Quomodo Pherorae mors Antipatro causa erat interitus.*

52. *Qualiter vxor Pherorae, semet e tecto praecipitans, prouidentia Dei, poenas ab Antipatro repetentis, seruata est.*

53. *De Antipatri a Roma reuersione: quodque nemo ei, vtpote ab omnibus odio habito, quae acciderant in Iudaea nuntiarit.*

54. *Quomodo rex, concilio conuocato, Nicolaum Antipatri accusatorem, Varo praesente, exhibuit: vtque semet defendit Antipater.*

55. *Qualiter et Salomae insidias intendens Antipater deprehensus est literis Annes Iuliae ancillae forte interceptis.*

56. *De Sophistis Iuda et Matthia, et aquila aurea.*

57. *De regis morbo; vtque morituros multos e Iudaeis nobilioribus, ex omni Iudaea congregatos, interfici praecepit, postquam animam efflasset.*

58. *Qualiter Antipatrum filium occidit; et quinto post die ipse moritur.*

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΕΠΕΙΔΗ τὸν Ἰουδαίων πρὸς Ρωμαίους πόλεμον συτάντα μέγιστον, οὐ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ δὲ καὶ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲν ἀ παρατυχόντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα, σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν, οἱ παραγενόμενοι δὲ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς Ρωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους, καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, περιέχει δὲ αὐτοῖς ὅπα μὲν κατηγορίαν, ὅπα δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δὲ ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας ἐδαμοῦ· προυθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν Ρωμαίων ἡγεμονίαν, Ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν, ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας ἀνέπεμψα πρότερον, ἀφηγήσασθαι, Ἰώσηπος Ματθίᾳ παῖς, γένει Ἑβραῖος, ἐξ Ἱεροσολύμων, ἱερεὺς, αὐτός τε Ρωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον παρατυχὼν ἐξ ἀνάγκης.

β'. Γενομένου γὰρ, ὡς ἔφην, μεγίστου τῶδε τοῦ κινήματος, ἐν Ρωμαίοις μὲν ἐνόσει τὰ οἰκεῖα, Ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε τεταραγμένος ἐπανέστη τοῖς καιροῖς, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δ' ὑπερβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὴν ἀνατολήν· ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, Ρωμαίους δὲ οἵ τε γείτονες Γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ Κελτικὸν ἀκ ἠρέμει, μετὰ δὲ ἦν πάντα θορύβων μετὰ Νέρωνα, καὶ πολλὴν μὲν βασιλείαν ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἦρα μεταβολῆς ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην περιϊδεῖν πλαζομένην ἐπὶ τηλικούτοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ Πάρθους μὲν, καὶ Βαβυλωνίους, Ἀραβων τε τοὺς πορρωτάτω, καὶ τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν, Ἀδιαβηνούς τε γνῶναι

PROOEMIVM.

QVONIAM bellum, quod cum Romanis gessere Iudaei, idque maximum omnium, non modo, quae nostra aetas vidit, sed et omnium fere, quae auditione accepimus, cum aut ciuitates cum ciuitatibus, aut gentes cum gentibus connixerint, quidam, qui rebus non intererant, verum narrationes futiles interque se dissidentes ex rumoribus colligunt, sophistarum more scribendum suscipiunt, alii vero, qui praesentes aderant, aut studio assentandi Romanis, aut odio Iudaeorum, rerum veritatem mentiuntur, scriptisque illorum partim accusationes, partim laudationes reperiuntur, nusquam vero exacta historiae fides: idcirco ego proposui, quae mediterraneis Barbaris iam ante miseram patria lingua conscripta, nunc Graece versa in gratiam illorum, qui sub Romano degunt imperio, eadem narrare; ego, inquam, Ioseph̃us Matthiae filius, Hebraeus genere, ex Hierosolymis, sacerdos, qui et ipse cum Romanis initio praeliis dimicaui, et rebus deinceps gestis necessitate adactus interfui.

2. Cum enim obortum esset, quemadmodum dixi, bellum hoc grauissimum, Romani quidem ex domesticis laborabant; Iudaeique, quotquot res nouas tunc moliebantur, cum tempora essent turbulenta, seditionem mouerunt, viribus pariter ac opibus florentes, adeo vt, propter tumultuum magnitudinem, hi quidem partium Orientis possidendarum spe tenerentur, illos vero earundem amittendarum metus inuaderet: quoniam Iudaei quidem vniuersos, qui trans Euphratem essent, gentiles nostros secum arma capturos esse crediderant, Romani vero a Gallis finitimis subinde agitarentur, nec Celtae quiescerent; sed plena essent omnia perturbationum mortuo Nerone, et multi quidem, opportunitate arrepta, imperium affectarent, militesque lucri cupidine rebus nouis studerent. Itaque indignum esse duxi, vt tantarum rerum veritas sineretur in incoustantia versari; et Parthi quidem et Babylonii, Arabumque remotissimi, et populares nostri vltra Euphratem, itemque Adiabeni, mea dili-

διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο, καὶ δι' ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέσρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ Ἕλληνας ταῦτα καὶ Ρωμαίων τοὺς μὴ ἐπισρατευσαμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείαις, ἢ πλάσμασι.

γ'. Καίτοι γε ἱσορίας αὐτὰς ἐπιγράφειν τολμῶσιν· ἐν αἷς, πρὸς τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, καὶ τοῦ σκοποῦ δοκοῦσιν ἐμοί γε διαμαρτάνειν. βάλονται γὰρ μεγάλους μὲν τὲς Ρωμαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι δὲ ἀεὶ τὰ Ιουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν. οὐχ ὁρῶσι δὲ, πῶς ἂν εἶναι μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. καὶ ὅτε τὸ μῆκος αἰδοῦνται τοῦ πολέμου, ὅτε τὸ πλῆθος τῆς καμούσης Ρωμαίων σρατιᾶς, ὅτε τὸ μέγεθος τῶν σρατηγῶν, οἳ πολλὰ παρὰ τοῖς Ιεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οἶμαι, ταπεινωμένῳ τῷ κατορθώματος αὐτοῖς, ἀδοξοῦσιν.

δ'. Οὐ μὴν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ Ρωμαίων ἀντιφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων διέγνων· ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας ἑκατέρων διέξειμι, τοὺς δ' ἐπὶ τοῖς πράγμασι λόγους ἀνατίθημι τῇ διαθέσει, καὶ τοῖς ἐμαυτῷ πάθεσι δίδὼς ἐπολοφύρεσθαι ταῖς τῆς πατρίδος συμφοραῖς. ὅτι γὰρ αὐτὴν σάσις οἰκεία καθεῖλε, καὶ τὰς Ρωμαίων χεῖρας ἀνέσας, καὶ τὸ πῦρ ἐπὶ τὸν ἅγιον ναὸν εἵλκυσαν οἱ Ιουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας Τίτος Καῖσαρ. ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ σασιασῶν φερερέμενον, πολλάκις δὲ ἐκὼν τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπερτιθέμενος, καὶ δίδὼς τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις, ὅσα πρὸς τὲς τυράννυς ἢ τὸ ληρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγομεν, ἢ τὲς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ἐπισένοντες, συκοφαντοίη, ἀλλότω παρὰ τὸν τῆς ἱσορίας νόμον συγγνώμην τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ τῶν ὑπὸ Ρωμαίους πασῶν τὴν ἡμετέραν ἐπὶ πλεῖσόν τε εὐδαιμονίας συνέβη προελθεῖν, καὶ πρὸς ἔσχατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γὰν πάντων ἀπ'

gentia ſatis accurate cognoſcerent, quibus ab initiis profectum, quantiſque cum cladibus geſtum fuerit bellum, et quo tandem modo deſierit: Graeci vero, et Romanorum quotquot militiam ſequuti non eſſent, iſta neſcirent, legentes, quae ab aliis aut adulandi gratia, aut mentiendi libidine conficta ſunt.

3. Atqui huiuſmodi ſcripta hiſtorias non verentur inſcribere, in quibus, praeterquam quod nihil ſani afferant, etiam de propoſito ſuo mihi videntur excidere. Nam illis quidem in animo eſt Romanos amplificare, reſque Iudaeorum extenuant et deprimunt: verum haud ſecum reputant, qui fieri poſſit, vt pro magnis habeantur, qui puſillos ſuperauerint. Accedit, quod neque belli diuturnitatem reſpiciant; neque multitudinem militum Romanorum, qui eo delaſſati erant; neque imperatorum magnitudinem, quorum profecto gloria minuitur, ſi, cum multum ſudoris apud Hieroſolyma pertuliſſent, rebus ab eis praeclare geſtis aliquid derogetur.

4. Neque tamen ego is ſum, qui cum iis, qui res Romanorum extollunt, viciſſim contendens, quae a popularibus meis geſta erant, in maius augere decreuerim: ſed facta quidem vtriuſque populi accurate perſequor, in iis vero enarrandis animi affectioni aliquid tribuo, dum dolori meo in deflendis patriae calamitatibus nonnihil indulgeo. Nam quod eam domeſticae diſſenſiones euerterint, et in templum ſacroſanctum inuitas Romanorum manus atque ignem traxerint Iudaeorum tyranni, teſtis eſt ille, a quo facta eſt vaſtatio, Titus Caeſar: qui per omne bellum populum quidem miſeratus eſt, quod a ſeditioſis cuſtodiretur; ſaepe autem conſulto differri paſſus eſt vrbis excidium, moraſque obſidioni interpoſuit, vt belli auctores reſipiſcerent. Quod ſi quis nos calumnietur ob ea, quae in tyrannos eorumque latrocinium accuſatorie dicimus, vel patriae miſeriis ingemiſcentes, iuſto dolori, etiamſi hiſtoriae legem tranſgrediatur, veniam concedat. Nam ex omnibus ciuitatibus, quae Romanorum iugum ſubierunt, noſtrae ſane contigit ad ſummum felicitatis peruenisſe, ac deinde in extremam calamitatem incidiſſe. Namque omnium ab omnis

αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ Ἰουδαίων, ἡττᾶσθαί μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν· καὶ τούτων αἴτιος, οὐδεὶς ἀλλόφυλος· ὥστε ἀμήχανον ἦν, ὀδυρμῶν ἐπικρατεῖν. εἰ δέ τις οἰκτρὸς σκληρότερος εἴη δικαστὴς, τὰ μὲν πράγματα τῇ ἱστορίᾳ προσκρινέτω, τὰς δ' ὀλοφύρσεις τῷ γράφοντι.

ε'. Καίτοι γε ἐπιτιμήσαιμ' ἂν αὐτὸς δικαίως τοῖς Ἑλλήνων λογίοις, οἳ τηλικούτων κατ' αὐτοὺς πραγμάτων γεγενημένων, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστοις ἀποδείκνυσι τὰς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν κάθηνται κριταὶ τοῖς φιλοτιμουμένοις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ πλεονεκτοῦσι, λείπονται τῇ προαιρέσει. αὐτοὶ δὲ τὰ Ἀσσυρίων ἢ τὰ Μήδων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἧττον καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγγελμένα· καίτοι τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἡττῶνται δυνάμεως ἐν τῷ γράφειν, ὅσῳ καὶ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἐσπούδαζον ἕκαστοι γράφειν, ὅπου καὶ τὸ παρατυχεῖν τοῖς πράγμασιν ἐποίει τὴν ἐπαγγελίαν ἐναργῆ, καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρ' εἰδόσιν αἰσχρὸν ἦν. τό γε μὴν μνήμῃ τὰ μὴ προϊσορηθέντα διδόναι, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς μεθ' ἑαυτὸν συνιέναι, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονος δὲ, οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τῶν καινὰ λέγειν καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας κατασκευάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίστοις, ἀλλόφυλος ὤν, Ἕλλησί τε καὶ Βαρβάροις τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀνατίθημι. τοῖς δὲ γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα καὶ τὰς δίκας, κέχρηνεν εὐθέως τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, πρὸς δὲ τὴν ἱστορίαν, ἔνθα χρὴ ταλῆθῆ λέγειν, καὶ μετὰ πολλῶν πόνων τὰ πράγματα συλλέγειν, πεφίμωνται, παρέντες τοῖς ἀσθενεστέροις καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς πράξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' Ἕλλησιν ἀμελεῖται.

ς'. Ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες, καὶ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλθον ἀλώμενοι, καὶ πόσα ἐξῆς κατέλαβον, καὶ πῶς μετων-

aeui memoria res aduersae, si cum iis conferantur, quae Iudaeis acciderunt, longe ab illis superari mihi videntur: atque nemo ex alienigenis eorum auctor exstitit; quo magis difficile erat, vt a querelis et lamentis temperarem. Si quis autem durior, quam vt misericordia flectatur, iudex adsit, res quidem historiae velim assignet, lamentationes vero scriptori tribuat.

5. Veruntamen et ego Graecorum disertos iure meritoque increpauerim, qui tantis sua aetate actis, quae, si contentio et comparatio fiat, bella olim gesta exigua admodum reddunt, in illa quidem iudices sedent aliorum studiis detrahentes, a quibus, licet eos facundia superent, proposito tamen vincuntur. Illi vero Assyriorum Medorumue res scribendas suscipiunt, quasi minus recte ab antiquis scriptoribus relatae fuerint: quamquam tantum eorum viribus cedunt, quantum instituto. Erat enim olim vnicuique studium, quae sua memoria facta erant literis consignare, vbi etiam illud ipsum, quod interfuissent rebus gestis, praeclari operis spem faciebat, et mentiri apud scientes dedecori verteretur. Enimuero, quae non ante memorata erant, memoriae tradere, suique temporis res commendare posteris, laudis testimonio dignum est. Atqui huic negotio cum studio et cura non incumbit, qui alterius ordinem et dispositionem immutat: sed qui noua dicendo integram de suo componit historiam. At ego quidem, quippe alienigena, nulli sumtui aut labori peperci, vt Graecis simul et Barbaris bellicorum facinorum memoriam commendarem. Istis autem, qui indigenae sunt, ad quaestum quidem et lites, aperta protinus sunt ora et solutae linguae; ad historiam vero, in qua verum dicendum est, multoque cum labore res colligendae, os illis occlusum est, concessa imbecillioribus rerumque ignaris licentia scribendi res a principibus gestas. Colatur itaque a nobis historiae veritas, quandoquidem a Graecis negligitur.

6. Iudaeorum quidem res ab origine repetere, et qui fuerint, et quo pacto ab Aegyptiis discesserint, quasque regiones errando peragrauerint, et quot loca occupauerint,

ἔσησαν, νῦν ἄκαιρον ᾠήθην εἶναι, καὶ ἄλλως περιττόν· ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ τὰ τῶν προγόνων συνετάξαντο μετὰ ἀκριβείας, καί τινες Ἑλλήνων, ἐκεῖνα τῇ πατρίᾳ φωνῇ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον· ὅπου δὲ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων δὲ τὰ μὲν τοῦ κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μεθ' ὅσης ἂν ἐξεργασίας δύνωμαι, δίειμι· τὰ δὲ προγενέστερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ἐπιδραμοῦμαι συντόμως.

ζ'. Ὡς Ἀντίοχος, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἑλὼν κατὰ κράτος Ἱεροσόλυμα, καὶ καταχὼν ἔτεσι τρισὶ καὶ μησὶν ἓξ, ὑπὸ τῶν Ἀσαμωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας· ἔπειθ' ὡς οἱ τούτων ἔγγονοι, περὶ τῆς βασιλείας διαστασιάσαντες, εἴλκυσαν εἰς τὰ πράγματα Ῥωμαίους καὶ Πομπήϊον· καὶ ὡς Ἡρῴδης ὁ Ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν αὐτῶν, ἐπαγαγὼν Σόσιον· ὅπως τε ὁ λαὸς μετὰ τὴν Ἡρῴδου τελευτὴν κατεστασίασεν, Ἀρχέλαου μὲν Ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, Κυϊντιλίου δὲ Οὐάρου κατὰ τὴν χώραν ὄντος· καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα κατὰ Κέστιον, καὶ ὅσα παρὰ τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

η'. Οπωῖς τε τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο· καὶ ὡς Νέρων, ἐπὶ τοῖς Κεστίου πταίσμασι δείσας περὶ τῶν ὅλων, Οὐεσπασιανὸν ἐφίστησι τῷ πολέμῳ· καὶ ὡς ἅμα μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν παίδων εἰς τὴν Ἰουδαίων χώραν ἐνέβαλεν, ὅση τε χρώμενος Ῥωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι σύμμαχοι ἐκόπησαν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν· καὶ ὡς τῶν πόλεων αὐτῆς ἃς μὲν ὁλοχερῶς καὶ κατὰ κράτος, ἃς δὲ δι' ὁμολογίας ἔλαβεν. ἔνθα δὴ καὶ τὰ περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐν πολέμοις εὐταξίας, καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ταγμάτων, τῆς τε Γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ διαστήματα, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τὰς τῆς Ἰουδαίας ὄρους, ἔτι τε τῆς χώρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ περὶ ἑκάστην

et quemadmodum inde migrauerint, dicere, haud tempus idoneum esse, et praeterea superuacaneum existimavi: quoniam et multi ante me Iudaei res maiorum suorum satis accurate conscripserunt, et nonnulli e Graecis, easdem res patria lingua prosequentes, non multum a veritate aberrarunt. Vbi autem et isti scriptores et prophetae nostri desierunt, inde historiae initium sumam. Et ista quidem, quae ad bellum attinent meo tempore gestum, vberius fusiusque et qua potero diligentia referam; quae vero aetate mea sunt antiquiora, summatim breuiterque percurram.

7. Quomodo Antiochus, qui Epiphanes vocitatus est, cum Hierosolyma expugnasset et per triennium et sex menses ea tenuisset, ab Asamonaei filiis e regione eiicitur. Deinde vt eorum posteri, orta inter eos de regno dissensione, Romanos et Pompeium ad res disceptandas attraxerunt: vtque Herodes, Antipatri filius, Sosio in auxilium adducto, eorum principatui finem imposuit. Tum, quemadmodum populus, mortuo Herode, seditionem concitarunt, Augusto quidem Romanis imperante, Quintilio autem Varo Iudaeorum regioni praesidente: et quomodo bellum anno duodecimo imperii Neronis erupit, quaeque sub Cestio praeside acciderunt: et quot in loca Iudaei sub primos belli motus armis inuaserunt.

8. Item quomodo vrbes finitimas communierunt; et vt Nero, post clades Cestii ductu acceptas, summae rerum metuens, Vespasianum bello praefecit; vtque ille cum filio natu maximo Iudaeorum in regionem ingressus est; et quantum ille Romanorum exercitum duxit, et auxiliarium quotquot per Galilaeam omnem caesi erant; atque vt vrbium illarum alias quidem vi penitusque expugnauit, alias vero ad deditionem adegit. Ac vbi eo venero, quaenam sit Romanorum in acie ordinum conseruatio, et legionum disciplina; et quanta sit vtriusque Galilaeae amplitudo, et quod soli ingenium, et quinam Iudaeae fines limitesque; insuper quae regionis propria sint, et qui lacus fontesque in ea; quaeque per singulas vrbes captis acciderint, summa

πόλιν τῶν ἁλισκομένων πάθη μετ' ἀκριβείας, ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. ὑδὲ γὰρ τῶν ἐμαυτῦ τι συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας ἐρεῖν.

θ'. Ἐπειθ' ὡς, ἠδη καμνόντων Ἰουδαίοις τῶν πραγμάτων, θνήσκει μὲν Νέρων, Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὠρμημένος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀνθέλκεται· τά τε γενόμενα περὶ ταύτης αὐτῷ σημεῖα, καὶ τὰς ἐπὶ Ρώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδείκνυται· καὶ ὡς, τῦτα ἀποχωρήσαντος ἐπὶ διοικήσει τῶν ὅλων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐσασιάθη τὰ Ἰουδαίων· ὅπως τε ἐπανέσησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τῦτων πρὸς ἀλλήλους διαφοράς.

ί. Καὶ ὡς ἄρας ἀπὸ τῆς Αἰγύπτυ Τίτος δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν· ὅπως τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπυ, καὶ πόσας συνήγαγε· καὶ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο παρόντος αὐτῦ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, περιβάλης τε τῶν τριῶν τειχῶν καὶ τὰ μέτρα τῦτων, τήν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τῦ ἱερῦ καὶ τῦ ναῦ τὴν διάθεσιν· ἔτι δὲ καὶ τῦτων καὶ τῦ βωμῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας, ἔθη τε ἑορτῶν ἔνια, καὶ τὰς ἑπτὰ ἁγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτυργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων καὶ τῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον ἦν τῦ ναῦ τὸ ἅγιον, ὑδὲν ὅτε ἀποκρυπτόμενος ὅτε προσιθεὶς τοῖς πεφωραμένοις.

ια'. Ἐπειτα διέξειμι τήν τε τῶν τυράννων πρὸς τὺς ἐμοφύλυς ὠμότητα, καὶ τὴν Ρωμαίων φειδὼ πρὸς τὺς ἀλλοφύλυς· καὶ ὁσάκις Τίτος, σῶσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐπιθυμῶν, ἐπὶ δεξιὰς τὺς στασιάζοντας παρεκαλέσατο, διαιρείνων τὰ πάθη τῦ δήμυ καὶ τὰς συμφοράς, ὅσα τε ὑπὸ τῦ πολέμυ, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τῦ λιμῦ κακωθέντες, ἐάλωσαν. παραλείψω δὲ ὑδὲ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, ὑδὲ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις· ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη Καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τῦ πυρὸς ἡρπάγη, τήν τε τῆς ὅλης

cum fide, ex iis, quae ipse vidi aut pertuli, enarrabo: neque quidquam de meis calamitatibus reticebo, vt qui ad singula scientes dicturus sim.

9. Deinde, vt, cum iam res Iudaeorum labefactarentur, Nero quidem diem supremum obit, Vespasianus autem, maturato in Hierosolyma itinere, imperii gratia retrahitur; quaeque ei signa de eo capessendo data erant, et quae Romae factae mutationes; vtque is inuitus a militibus imperator declaratus erat. Et quomodo, eo in Ægyptum ad res vniuersas administrandas digresso, Iudaeorum status seditionibus agitatus erat: quoque modo tyranni in eos insurrexerunt, moxque, vt illi inter se dissenserunt, referam.

10. Quemadmodum etiam Titus, ex Ægypto reuersus, iterum in Iudaeam irrupit: qualiterque copias, et quo in loco, et quantas coëgit. Et quomodo seditionibus laborauit vrbs, cum ipse illic adesset; et quot in moenia fecit impressiones, et quantos aggeres erexit; triumque murorum ambitum, et illorum magnitudinem, vrbisque munitionum firmitatem, et fani templique dispositionem; ac praeterea illorum araeque dimensiones, accurateque omnia, quoad fieri possit, describam; festorum quoque dierum consuetudines aliquot, septemque lustrationes et sacerdotum munia. itemque illorum simul ac pontificis vestes, et quale erat templi sacrarium, nihil dissimulans compertisue adiiciens, memorabo.

11. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumque in alienigenas indulgentiam: et quoties Titus, ciuitatem pariter ac templum seruare cupiens, ad concordiae foedera seditiosos prouocauit, dispiciens populi clades et calamitates, quotque mala saeuiente bello, quot gliscente seditione, et quot fame grassante perpessi, postea capti sunt. Neque vero aut perfugarum infortunia, aut captiuorum supplicia, silentio praetermittam: qualiterque templum inuito Caesare conflagrauit, et quantum sacrae supellectilis e flammis ereptum erat;

πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ πρὸ ταύτης σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς ἣν ἕκαστοι τύχην διενεμήθησαν. καὶ ὡς Ρωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τῆ πολέμῳ, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων καθεῖλον, Τῖτος δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τὴν χώραν κατεσήσατο· τήν τε ὑποστροφὴν αὐτῦ εἰς Ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον.

ιβ'. Ταῦτα πάντα περιλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἐπισαμένοις τὰ πράγματα, καὶ παρατυχοῦσι τῷ πολέμῳ, καταλιπὼν ἢ μέμψεως ἀφορμὴν ἢ κατηγορίας, τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀνέγραψα. ποιήσομαι δὲ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἣν καὶ τῶν κεφαλαίων ἐποιησάμην.

ΚΕΦ. α'.

Ὅπως ᾠκεῖτο Ἱεροσολύμων πόλις, καὶ ὁ ναὸς ἐσυλᾶτο· καὶ περὶ τῶν ὑπὸ Μακκαβαίων Ματθίᾳ καὶ Ἰούδᾳ πεπραγμένων, περί τε Ἰούδα τελευτῆς.

ΣΤάσεως τοῖς δυνατοῖς Ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν Ἀντίοχος, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, διεφέρετο περὶ ὅλης Συρίας πρὸς Πτολεμαῖον τὸν ἔκτον· ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυνατείας, ἑκάστῳ τῶν ἐν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτετάχθαι· Ονίας μὲν εἷς τῶν ἀρχιερέων, ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς Τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς Αντίοχον ἱκέτευσαν, αὐτοῖς ἡγεμόσι χρώμενον, εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰσβαλεῖν. πείθεται δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργισμένος πάλαι· καὶ, μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸς ὁρμήσας, τήν τε πόλιν αἱρεῖ κατὰ κράτος, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν τῷ Πτολεμαίῳ προσεχόντων ἀνεῖλε, ταῖς τε ἁρπαγαῖς ἀνέδην ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας, αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν ἐναγισμῶν ἔπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ονίας πρὸς Πτολεμαῖον διαφυγών, καὶ παρ' αὐτῦ

atque totius ciuitatis excidium, quaeque praecesserant signa et prodigia: tyrannorumque captiuitatem, et multitudinem abductorum in seruitium, et quaenam cuique sorte obtigerunt. vtque Romani persequuti sunt belli reliquias, et loca munita funditus euerterunt, Titusque regionem omnem a se peragratam in pace constituit: neque silebo reditum eius in Italiam et triumphum.

12. Ista vniuersa septem libris complexus, adnixusque, vt omnes querelarum aut accusationum causas iis praeciderem, qui res singulas norint belloque interfuerint, studiosis veritatis magis, quam voluptatis, perscripsi. Idem autem narrationis huiusce, quod et capitulorum, initium faciam.

CAP. I.

Qualiter Hierosolyma ab Antiocho Illustri capta erant, Templumque spoliatum: deque Matthiae et Iudae Maccabaeorum rebus gestis, et Iudae morte.

CVM inter Iudaeorum potentes commota esset seditio, quo tempore Antiochus, Epiphanes dictus, cum Ptolemaeo sexto de Syria omni contendebat, (erat autem Iudaeis inter se de principatu certamen, singulis eorum, qui in dignitate erant, aegre ferentibus, vt sui similibus subiicerentur) Onias quidem vnus e pontificibus, postquam praeualuisset, Tobiae filios ciuitate expulit. illi vero ad Antiochum se receperunt, eique supplicarunt, vt ipsis ducibus in Iudaeam irrumperet. idque regi persuasum est, iampridem sic animato: adeoque is, cum ingenti exercitu impressione facta in Iudaeam, et vrbem vi cepit, et eorum, qui fauebant Ptolemaeo, magnam multitudinem interfecit; dataque militibus promiscue omnia rapiendi licentia, ipse et templum spoliauit, et quotidiani sacrificii consuetudinem cessare fecit per tres annos et menses sex. Pontifex autem Onias, cum ad Ptolemaeum perfugisset, et ab eo locum in praefectura

λαβὼν τόπον ἐν τῷ Ηλιυπολίτῃ νομῷ πολίχνην τε τοῖς Ιεροσολύμοις ἀπεικασμένην, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον· περὶ ἧς αὖθις κατὰ χώραν δηλώσομεν.

β'. Αντιόχῳ γε μὴν, ἔτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, ἔθ' αἱ ἀρπαγαὶ, καὶ ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν· ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μνήμην ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν Ιουδαίους, καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρίψῃ τε αὐτῶν Φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ σῦς ἐπιθύειν τῷ βωμῷ· πρὸς ἃ πάντες μὲν ἐπείθουν, ἐσφάττοντο δὲ οἱ δοκιμώτατοι. καὶ Βακχίδης, ὁ πεμφθεὶς ὑπ' Αντιόχε Φρέαρχος, τῇ Φυσικῇ προσλαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ παραγγέλματα, παρανομίας ἐδημίαν παρέλιπεν ὑπερβολὴν, καὶ κατ' ἄνδρα τὰς ἀξιολόγους αἰκιζόμενος, καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐνδεικνύμενος ὄψιν ἀλώσεως τῇ πόλει, μέχρι ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἀδικημάτων τὰς πάχοντας εἰς ἀμύνης τόλμαν ἠρέθισε.

γ'. Ματθίας γὰρ υἱὸς Ασαμωναίε, τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης Μωδεεὶν ὄνομα, συνασπίσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν ἀναιρεῖ τὸν Βακχίδην. καὶ παραχρῆμα μὲν δείσας τὸ πλῆθος τῶν Φρερῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. προσγενομένων δὲ ἀπὸ τῆ δήμε πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κάτεισι. καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τὲς Αντιόχε στρατηγὲς, καὶ τῆς Ιουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ἀπὸ τῆς εὐπραγίας εἰς δυναστείαν, καὶ διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλλοΦύλων ἀρξας τῶν σΦετέρων ἐκόντων, τελευτᾷ, Ιούδᾳ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων καταλιπὼν τὴν ἀρχήν.

δ'. Ο δὲ, οὐδὲ γὰρ ἠρεμήσειν Αντίοχον ὑπελάμβανε, τάς τ' ἐπιχωρίες συνεκρότει δυνάμεις, καὶ πρὸς Ρωμαίες πρῶτος ἐποιήσατο Φιλίαν, καὶ τὸν Επιφανῆ, πάλιν εἰς τὴν χώραν εἰσβαλόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀνέσειλεν. ἀπὸ δὲ θερμῆ τῆ κατορθώματος ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ἐν τῇ πόλει Φρερὰν, ἵνα γὰρ ἐπεκόπτο, καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνωθεῖ τὲς στρατιώτας εἰς τὴν κάτω· τῆτο δὲ τῆ

Heliopolitana accepiſſet, ibi vrbeculam ad inſtar Hieroſolymorum et ſimile templum exſtruxit: de quo iterum ſuo in loco aliquid memorabimus.

2. Verum Antiocho neque ſatisfaciebat vrbis praeter ſpem expugnatio, neque eiuſdem direptio, neque tanta hominum ſtrages; ſed vehementiori animi motu abreptus, memorque eorum, quae in obſidione pertulerat, Iudaeos cogebat, contra leges patrias, infantes illorum incircumciſos ſeruare, ſueſque ſuper aram immolare. Quibus omnes quidem obnitebantur, optimus vero quiſque propterea trucidabatur. Et Bacchides, ab Antiocho miſſus, vt praeſidiorum eſſet praefectus, impiis mandatis naturae ſuae immanitati adiunctis, nullam iniquitatis praeterniſit exſuperantiam, in viros alicuius dignitatis ſingulos tormentis ſaeuiens, et ciuibus quotidie vniuerſis excidium minitans et ob oculos ponens; donec ex ſumma atrocitate iniuriarum illius affectos adeo irritauit, vt tandem ſeſe vlciſci auſi fuerint.

3. Nam Matthias Aſamonaei filius, vnus e ſacerdotibus, ex vico, cui Modin nomen, cum ſuorum manum armis inſtruxiſſet, (filios enim quinque habebat) ſicis Bacchidem interficit: et continuo quidem, veritus cuſtodiarum multitudinem, in montes ſe recipit. Verum cum ad eum multi Iudaeorum conueniſſent, ſumto animo deſcendit; commiſſoque praelio Antiochi duces ſuperat, et e Iudaeae finibus expellit. Proſpero autem rerum ſucceſſu ad magnam potentiam prouectus, ſuiſque volentibus principatum nactus, quod ab alienigenis eos liberaſſet, poſt haec moritur, imperio Iudae relicto filiorum natu maximo.

4. Ille vero (neque enim Antiochum quieſcere poſſe exiſtimabat) et e popularibus ſuis exercitum coëgit, et cum Romanis primus amicitiam fecit, Epiphanemque in regionem iterum ingredientem graui percuſſum plaga propulſavit. Recenti autem victoria elatus, protinus praeſidia in vrbe adortus eſt, necdum enim deleta erant, illiſque ex vrbe ſuperiore eiectis, milites in inferiorem compellit, (iſta au-

ἄστεως τὸ μέρος Ακρα κέκληται· κυριεύσας δὲ τῆ ἱερᾶ, τόν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα, καὶ περιετείχισε, καὶ τὰ πρὸς τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῶν προτέρων μεμιασμένων, βωμόν τε ᾠκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῶν ἐναγισμῶν ἤρξατο. λαμβανέσης δὲ ἄρτι τὸ ἱερὸν κατάστημα τῆς πόλεως, τελευτᾶ μὲν Αντίοχος, κληρονόμος δὲ τῆς βασιλείας αὐτῦ, καὶ τῆς πρὸς Ιυδαίυς ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς Αντίοχος γίνεται.

ε'. Συναγαγὼν οὖν πεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ εἰς πεντακισχιλίυς, ἐλέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς Ιυδαίας εἰς τὴν ὀρεινήν· Βηθσυρὰν μὲν οὖν πολίχνην αἱρεῖ· κατὰ δὲ τὸν τόπον, ὃς καλεῖται Βεθζαχαρίας, στενῆς ὔσης τῆς παρόδυ, Ιύδας ὑπήντα μετὰ τῆς δυνάμεως. πρὶν δὲ συνάψαι τὰς φάλαγγας, Ελεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ, προϊδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ καὶ περιχρύσοις προτειχίσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτῦ τὸν Αντίοχον εἶναι, τῶν τε ἰδίων προεκτρέχει πολὺ, καὶ διακόψας τὸ στῖφος τῶν πολεμίων, ἐπὶ τὸν ἐλέφαντα διήνυσεν. ἐφικέσθαι μὲν οὖν τῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως οὐκ οἷός τε ἦν διὰ τὸ ὕψος· ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὴν γαστέρα πλήξας, ἐπικατέσεισεν ἑαυτῷ, καὶ συντριβεὶς ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας τῆ μεγάλοις ἐπιβαλέσθαι, θέμενος εὐκλείας ἐν δευτέρῳ τὸ ζῆν. ὅ γε μὴν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνέβη δὲ εἶναι τὸν Αντίοχον, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ἂν ὁ τολμήσας, τῆ δοκεῖν, ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπρᾶ κατορθώματος, ἑλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ καὶ κληδὼν τάδελφῷ τῆς ὅλης παρατάξεως. καρτερῶς μὲν γὰρ Ιυδαῖοι καὶ μέχρι πολλῆ διηγωνίσαντο, πλήθει δὲ ὑπερέχοντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατῆσι, καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων, τὰς λοιπὰς ἔχων Ιύδας, εἰς τὴν Γοφνιτικὴν τοπαρχίαν φεύγει. Αντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ιερόσολυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ σπάνιν τῶν ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρου-

tem ciuitatis pars Acra dicta est) fanoque potitus, et locum omnem perpurgauit et murum ei circumdedit, cumque in sacrorum ministeria noua vasa fabricari curasset, in templum ea intulit, quasi polluta fuissent priora: aramque aliam exstruxit, et sacris faciundis operam dare instituit. Religionis autem ritibus vix ciuitati restitutis, moritur quidem Antiochus; ei vero in regnum successit, odiumque in Iudaeos, filius eius Antiochus.

5. Quo factum est, vt, coactis peditum millibus quinquaginta, equitum autem prope quinque millibus, octoginta vero elephantis, per Iudaeae partes in regionem montanam irruerit. et Bethsuram quidem vrbeculam capit: in loco vero, cui nomen Bethzacharias, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis ei occurrit. At antequam congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, cum prospexisset elephantem vnum caeteris excelsiorem, turrique magna et aureis munimentis ornatum, ratus, Antiochum illi insidere, suos longe praecurrit, perruptaque hostium turma ad elephantem vsque peruenit. Sed ad illum quidem, qui rex esse putabatur, vtpote in sublimi positum, pertingere non potuit: belluam vero in aluo vulneratam in se deiecit, eiusque pondere oppressus periit, nulla re alia memorabili gesta, quam quod magna fuerit aggressus, gloriae posthabita vita. Nam et is, qui regebat elephantem, priuatus erat, et si forte Antiochus fuisset, illud ipsum ausus nihil magis perfeciisset, quam vt sola spe praeclari facinoris obeundi mortem optasse videretur. Verum id fratri totius praelii praesagium habebatur; nam fortiter quidem Iudaei et diu multumque repugnarunt: sed regii numero superiores et prospera fortuna vsi victoriam reportant. Cumque multi interfecti essent, Iudas cum reliquis in Gophniticam toparchiam fugit. Antiochus autem Hierosolyma profectus, ibique dies aliquot commoratus, necessariorum inopia discedit, relicto quidem illic praesidio, quantum satis esse arbi-

ρὰν, ὅσην ἀποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερίσαν εἰς τὴν Συρίαν.

ς'. Πρὸς δὲ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ βασιλέως Ἰούδας ἐκ ἠρέμει. προσγενομένων δ' ἐκ τῶν ἔθνους πολλῶν, καὶ τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης ἐπισυγκροτήσας, κατὰ κώμην Ἀδασὰν συμβάλλει τοῖς Ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄριστος κατὰ τὴν μάχην, πολλούς τε τῶν πολεμίων ἀπέκτεινας, ἀναιρεῖται· καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν τοῦ Ἀντιόχου Φρονούντων, τελευτᾷ.

ΚΕΦ. β'.

Περὶ τῶν Ἰούδαν διαδεξαμένων, Ἰωνάθου, Σίμωνος, καὶ Ἰωάννου τοῦ Υρκανοῦ.

Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Ἰωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ διὰ Φυλακῆς ἦγεν ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρὸς Ρωμαίους Φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο· πρός τε τὸν Ἀντίοχον παῖδα διαλλαγὰς ἐποιήσατο. ὑ μὴν δέ τι τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. Τρύφων γὰρ ὁ τύραννος, ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ Ἀντιόχου παιδὸς, ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ καὶ πρόσθεν ἀποσκευάζεσθαι τοὺς φίλους αὐτοῦ πειρώμενος, ἥκοντα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς Πτολεμαΐδα πρὸς Ἀντίοχον δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας ἐπὶ Ἰουδαίων στρατεύει. εἶτ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τοῦ Σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἧτταν ὠργισμένος, κτείνει τὸν Ἰωνάθην.

β'. Σίμων δὲ, γενναίως ἀφηγούμενος τῶν πραγμάτων, αἱρεῖ μὲν Γάζαρά τε καὶ Ἰόππην καὶ Ἰάμνειαν τῶν προσοίκων· κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν Ακραν, τῶν Φρουρῶν κρατήσας. αὖθις δὲ γίνεται καὶ Ἀντιόχῳ σύμμαχος κατὰ Τρύφωνος, ὃν ἐν Δώροις, πρὸ τῆς ἐπὶ Μήδους στρατείας, ἐπολιόρκει. ἀλλ' ἐκ ἐδυσώπησε τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν, συνεξελὼν Τρύφωνα· μετ' ὀ πολὺ γὰρ Ἀντίοχος Κενδε-

traretur, caeteris vero copiis ad hyemandum deductis in Syriam.

6. Cum autem rex discederet, Iudas non quiescebat. Sed postquam multi e populariBus suis ad ipsum accessissent, aggregatis etiam ad se, quotquot e praelio euaserant, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur; cumque pugna prae caeteris claruisset, et multam hostium stragem edidisset, tandem interfectus est: et paucis post diebus frater eius Ioannes, ex insidiis eorum, qui Antiocho, dum viueret, fauebant, occubuit.

CAP. II.

De Iudae successoribus, Ionatha, Simone, et Ioanne Hyrcano.

IOnathas autem frater cum ei successisset, et in aliis, quae ad indigenas spectarent, caute admodum se gerebat, et imperium amicitia cum Romanis inita firmabat: insuper et facta est ei cum Antiocho puero reconciliatio. non tamen horum ei quicquam satis momenti habebat ad securitatem. Nam Tryphon tyrannus, Antiochi quidem pueri tutor, illi vero insidias struens, porroque id agens, vt amicos eius e medio tolleret, Ionathan, cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaïda veniisset, dolo comprehendit, eoque vincto, contra Iudaeos exercitum ducit: deinde repulsus a Simone, Ionathae fratre, quodque ab eo superatus esset iratus, Ionathan interficit.

2. Simon autem, dum in rebus administrandis fortiter se gerit, Gazara quidem et Ioppen et Iamniam capit, populorum vicinorum vrbes, arcem vero insuper euertit, subactis loci praesidiis. posteaque Antiocho etiam aduersus Tryphonem se socium adiungit, quem Doris, ante suam in Medos expeditionem, obsidebat. Sed regis auiditatem exorare non potuit, quamuis nec Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Nam haud multo post Antiochus emisit exercitus sui ducem Cendebaeum

βαῖον τὸν αὐτῷ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηϊώσοντα τὴν Ιουδαίαν ἀνέπεμψε, καὶ καταδυλωσόμενον Σίμωνα. ὁ δὲ, καίτοι γηραιὸς ὢν, νεανικώτερον ἀφηγήσατο τῷ πολέμῳ· τοὺς μέντοι γε υἱεῖς ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῶν ἐρρωμενεστάτων προεκπέμπει, αὐτὸς δὲ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῆει κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ καὶ τοῖς ὄρεσι προλοχίσας, πάσαις κρατεῖ ταῖς ἐπιβολαῖς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπικρατείας, μετὰ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, Ιουδαίους ἀπαλλάττει.

γ'. Θνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς, αὐτοῦ τήν τε γυναῖκα καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ἐπὶ τὸν τρίτον Ιωάννην, ὃς καὶ Υρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἔπεμψε. προγνοὺς δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος παραγενέσθαι εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖστον τῷ λαῷ πεποιθὼς, κατά τε μνήμην τῶν πατρῴων κατορθωμάτων, καὶ μῖσος τῆς Πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε δὲ καὶ Πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεκρούσθη γε μὴν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως δεδεγμένου ἤδη τὸν Υρκανόν· καὶ ὁ μὲν παραχρῆμα ἀνεχώρησεν, ἐπί τι τῶν ὑπὲρ Ιεριχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ Δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος δὲ τὴν πατρῴαν ἀρχιερωσύνην Υρκανὸς, καὶ θύσας τῷ Θεῷ, μετὰ τάχος ἐπὶ Πτολεμαῖον ὥρμησε, τιμωρήσων τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς.

δ'. Προσβαλὼν δὲ τῷ Φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἡττᾶτο δὲ δικαίοις πάθεσι. ὁ γὰρ Πτολεμαῖος, ὁπότε καταπονοῖτο, τήν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ προανάγων ἐπὶ τοῦ τείχους, εἰς εὐσύνοπτον ἠκίζετο, καὶ διακρημνιεῖν, εἰ μὴ θᾶττον ἀπαναιρήσοι, διηπείλει. πρὸς ἃ τὸν μὲν Υρκανὸν ὀργῆς πλέων οἶκτος εἰσῄει, καὶ δέος· ἡ δὲ μήτηρ, οὐδὲν ὅτε πρὸς τὰς αἰκίας, ὅτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ κατηντιβόλει τὸν παῖδα, μὴ πρὸς τὴν αὐτῆς ὕβριν ἐπικλασθέντα φείσασθαι τοῦ δυσσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ Πτολεμαίου

cum copiis ad vastandam Iudaeam et ad Simonem seruituti subiiciendum. Atqui ille, quamquam aetatis proiectioris, bellum tamen iuueniliter administrauit; et filios quidem suos cum validissimorum manu aduersus eum praemittit; ipse vero, exercitus parte assumta, alio latere eum aggreditur: et multis per multa loca insidiis etiam in montibus dispositis, aditus et transitus omnes occupat. cumque praeclaram retulisset victoriam, pontifex creatus est; et Iudaeos, post centum et septuaginta annos, a Macedonum dominatione liberat.

3. Sed et ipse in conuiuio interiit ex insidiis Ptolemaei generi sui, qui, vxore etiam eius duobusque filiis in custodiam conclusis, certos homines misit, vt tertium, scilicet Ioannem, cui etiam Hyrcanus nomen erat, interficerent. Nam adolescens, cum iam ante de aduentu illorum aliquid intellexisset, in vrbem properabat, populo plurimum fisus, et propter memoriam rerum a patre prospere gestarum, et quod cunctis inuisa esset Ptolemaei iniquitas. Quin et Ptolemaeus tentauit alia porta in vrbem ingredi: veruntamen e vestigio repulsus est a populo, qui Hyrcanum iam receperat. Et is quidem continuo discessit in quoddam vltra Hierichuntem munimentum, quod Dagon appellatur. Hyrcanus autem, paternum pontificatum assequutus, sacrisque Deo factis, celeriter versus Ptolemaeum profectus est, matri simul et fratribus auxilium laturus.

4. Cum autem in castellum inuaderet, aliis quidem rebus superior erat, iusto vero dolori cessit. Nam Ptolemaeus, quoties premeretur, matrem eius fratresque in murum productos, palam, vt possent conspici, verberabat, et praecipites dare minitabatur, nisi quam primum discederet. Ex quibus Hyrcanum quidem subiit iracundia maior misericordia, et timor: mater vero eius, nihil plagis neciue sibi intentatae cedens, manus protendebat, filiumque precabatur, ne parceret impio fractus iniuriis matris, vt quae immortalitate potiorem duceret Ptolemaei

θάνατον ἀθανασίας εἶναι, διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν εἶκον αὐτῶν παρηνόμησεν. ὁ δὲ Ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ παράσημα τῆς μητρὸς, καὶ κατακύσειε τῆς ἰκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὰν δὲ κατίδοι τυπτομένην τε καὶ σπαραττομένην, ἐθηλύνετο, καὶ τῷ πάθει ὅλος ἦν. τριβομένης δὲ διὰ ταῦτα τῆς πολιορκίας, ἐπέσχε τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ ἑπταετίαν ἀργεῖται παρὰ Ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. καὶ τότω Πτολεμαῖος ἀνεθεὶς τῆς πολιορκίας ἀναιρεῖ τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννην σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς Ζήνωνα τὸν ἐπικληθέντα Κοτυλᾶν. Φιλαδελφείας δ' ἦν τύραννος.

ε'. Ἀντίοχος δὲ, κατ' ὀργὴν ὧν ὑπὸ Σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν Ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς Ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν Δαυίδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀνελόμενος ὑπὲρ τρισχίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε Ἀντίοχον ἀπανίσησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις ταλάντοις. καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος Ἰουδαίων ἐκ τῆς περιουσίας ἤρξατο.

ς'. Αὖθίς γε μὴν ὡς Ἀντίοχος, ἐπὶ Μήδους στρατεύσας, καιρὸν ἀμύνης αὐτῷ παρεῖχεν, εὐθέως ὥρμησεν ἐπὶ τὰς ἐν Συρίᾳ πόλεις, κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων εὑρήσειν τῶν μαχιμωτέρων. Μεδάβην μὲν οὖν καὶ Σαμαίαν ἅμα ταῖς πλησίον, ἔτι δὲ Σίκιμα καὶ Γαριζὶν αὐτὸς αἱρεῖ. πρὸς αἷς τὸ Χουθαίων γένος, οἱ περιῴκιζον τὸ εἰκαθὲν τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς Ἰδουμαίας τε ἄλλας τε ἐκ ὀλίγας, καὶ Λδωρεὸν καὶ Μάρισσαν.

ζ'. Προελθὼν δὲ καὶ μέχρι Σαμαρείας, ἔνθα δὴ νῦν ἐστι Σεβαστὴ πόλις ὑφ' Ἡρώδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὴν ἀποτειχίσας, τοὺς υἱεῖς ἐπέστησε τῇ πολιορκίᾳ, Ἀριστόβουλον καὶ Ἀντίγονον· ὧν ὑδὸν ἀνιέντων, λιμοῦ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἄψασθαι καὶ τῶν ἀηθεστάτων, ἐπεκαλοῦντο δὲ βοηθὸν Ἀντίοχον τὸν ἐπικληθέντα Κυζικηνόν· κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ

mortem, modo is poenas lueret pro flagitiis in domum illorum admiſſis. At Ioannes, cum matrem animaduertiſſet tanta eſſe animi praeſentia et fortitudine, preceſque illius exaudiſſet, incitatus eſt ad impreſſionem faciendam: poſtquam vero ipſam verberari et lacerari conſpexiſſet, emolliri incipiebat, totuſque plenus erat doloris. Ob haec autem tracta aliquamdiu obſidione, inſtabat annus feriatus, quo apud Iudaeos quolibet ſeptennio ſimiliter, ac ſeptimo quoque die, otium agitur. Et in hoc Ptolemaeus, obſidione ſolutus, fratres Ioannis vna cum matre interfecit, et ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, erat autem Philadelphiae tyrannus.

5. Atqui Antiochus, ob ea, quae a Simone paſſus fuerat, iratus, ducto in Iudaeam exercitu, Hieroſolymis aſſidens Hyrcanum obſidebat. Ille vero, patefacto ſepulcro Dauidis, vtpote qui regum ditiſſimus fuerat, ablatiſque inde plus, quam tribus millibus talentorum, facit, vt Antiochus ab obſidione diſcederet, id quod ei datis trecentis talentis perſuaſit: atque adeo primus Iudaeorum ſuis ſumtibus coepit peregrina alere auxilia.

6. Rurſuſque tamen, quando Antiochus, bello contra Medos ſuſcepto, tempus vindictae idoneum ei ſuppeditaret, confeſtim aduerſus Syriae ciuitates profectus eſt, hominibus validioribus vacuas, id quod erat, reperturum eſſe exiſtimans. et quidem Medabam et Samaeam cum iis, quae in vicinia erant, nec non et Sicima et Gariziin ipſe cepit; ac praeterea Chuthaeorum poſteros, qui fanum, ad inſtar Hieroſolymitani aedificatum, circumhabitabant. Quin et alias Idumaeae vrbes non paucas capit, inſuper et Adoreon et Mariſſam.

7. Cum autem et Samariam vſque proceſſiſſet, vbi nunc eſt Sebaſte vrbs ab Herode rege condita, eamque vallo vndique circumdediſſet, filios ſuos, Ariſtobulum et Antigonum, obſidioni praefecit: quibus nihil remittentibus, adeo fame premebantur, qui in vrbe erant, vt etiam inſuetiſſimis veſcerentur. Qua re fiebat, vt Antiochum, cognomine Cyzicenum, in auxilium ſibi aduocarent; at-

τῶν περὶ Ἀριστόβυλον ἡττᾶται. καὶ ὁ μὲν, μέχρι Σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει· οἱ δ' ἐπὶ τῆς Σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείσασι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν τε κατασκάπτουσι, καὶ τὰς ἐνοικοῦντας ἐξηνδραποδίσαντο. προχωρούντων δὲ τῶν κατορθωμάτων, τὴν ὁρμὴν οὐ κατέψυξαν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Σκυθοπόλεως, ταύτην τε κατέδραμον, καὶ τὴν ἐντὸς Καρμήλου τῶν ὀρῶν χώραν ἅπασαν κατεσήμαντο.

η'. Πρὸς δὲ τὰς εὐπραγίας αὐτῷ τε Ἰωάννου καὶ τῶν παίδων, Φθόνος ἐγείρει σάσιν τῶν ἐπιχωρίων· καὶ πολλοὶ, κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσθέντες ἡττῶνται. τὸ λοιπὸν δ' ἐπιβιοὺς ἐν εὐδαιμονίᾳ Ἰωάννης, καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐν τρισὶν καὶ τριάκοντα ὅλοις ἔτεσιν, ἐπὶ πέντε υἱέσι τελευτᾷ, μακαριστότατος ὄντως καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. τρία γὰρ τὰ κρατιστεύοντα μόνος εἶχε, τήν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν· ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν· ὥς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ διαμενοῦσι κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν· ὧν τὴν καταστροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς πατρῴας εὐδαιμονίας ἀπέκλιναν.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς Ἀριστόβυλος, πρῶτος διάδημα περιτιθέμενος, μητρὸς καὶ ἀδελφοῦ ἀναιρεθέντων, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἐνιαυτῷ πλείον.

Μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν Ἀριστόβυλος, τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, περιτίθεται μὲν διάδημα πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, πρὸς δὲ μῆνας τρεῖς, ἐκ τοῦ κατηλ-

que is, cum promte eis paruiſſet, ab Ariſtobulo et Antigono ſuperatur. Et ille quidem, poſtquam eum perſequuti eſſent fratres ad Scythopolin vſque, tandem effugit: hi vero, in Samariam reuerſi, et multitudinem iterum intra murum concludunt, cumque vrbem cepiſſent, et eam diruunt, et incolas in captiuitatem abduxerunt. Cum autem res illis ita ex animi ſententia ſuccederent, ſuam paſſi non ſunt alacritatem refrigeſcere: ſed cum exercitu Scythopolim vſque progreſſi, et eam incurſibus vaſtarunt, et agros intra montem Carmelum omnes depopulati ſunt.

8. Verum inuidia, ex rebus Ioannis ipſius filiorumque proſperis conflata, popularium ſeditionem concitat: multique, conſpiratione in eos facta, non quieſcebant, donec in bellum apertum exſuſcitati vincuntur. Cum autem reliquum vitae feliciſſime degiſſet Ioannes, reſque imperii per tres annos integros et triginta adminiſtraſſet, quinque filiis relictis, moritur; vir plane beatiſſimus, et qui nulla in re fortunam ſui cauſa accuſari paſſus eſt. Denique tria vel maxima ſolus obtinuit, nempe et gentis principatum, et ſummum ſacerdotium, et vaticinandi poteſtatem: nam cum eo ita verſatus eſt Deus, vt futurorum nihil penitus ignoraret. adeo, vt de duobus filiis ſuis natu maioribus et praeuiderit et praedixerit, quod non diu manſuri eſſent rerum domini: quorum vitae quis fuerit exitus, operae pretium erit narrare, quatenus de paterna felicitate deciderint.

CAP. III.

Quomodo Ariſtobulus, qui primus diadema ſumſit, matre fratreque ſublatis, moritur, cum non plus anno regnaſſet.

NAM mortuo patre, Ariſtobulus e filiis natu maior, cum principatum in regnum commutaſſet, primus quidem diadema ſumſit, poſt annos quadringentos, ſeptuaginta et vnum menſeſque tres, quam populus, ſeruitute,

θεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν Βαβυλῶνι δουλείας· τῶν δὲ ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν Αντίγονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἤγεν ἰσοτίμως, τὰς δ' ἄλλας εἰργυσι δήσας, δεσμεῖ δὲ καὶ τὴν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἐξουσίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ Ιωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὥστε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι δεδεμένην.

β'. Περιέρχεται δὲ αὐτὸν ἡ τίσις εἰς τὸν ἀδελφὸν Αντίγονον, ὃν ἠγάπα τε καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ καὶ τοῦτον ἐκ διαβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον ἐνεσκευάσαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα δηπίσει τοῖς λεγομένοις ὁ Αριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λογοποιουμένων. ὡς δ' ὁ Αντίγονος λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ Θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν Αριστόβουλον· τὸν δὲ Αντίγονον ἐπὶ τέλει τῆς ἑορτῆς ἀναβάντα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐνῆν μάλιστα κεκοσμημένον, προσκυνῆσαι τὸ πλέον ὑπὲρ τἀδελφοῦ. κἀν τούτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τήν τε πομπὴν τῶν ὁπλιτῶν ἐδήλων, καὶ τὸ παράσημα τοῦ Αντιγόνου, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρείη μετὰ μεγίστου συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. ὁ γὰρ ἀνέχεσθαι τιμὴν μόνην ἐκ βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὴν κατασχεῖν.

γ'. Τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων ἐπίστευσεν Αριστόβουλος, καὶ προνοῶν τοῦ μήθ' ὑποπτεύων φανερὸς γενέσθαι καὶ προσφαλῶς πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἔν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ Βάρει πρότερον καλουμένῃ, αὖθις δ' Αντωνία μετονομασθείσῃ, προσάξας ἀνόπλοις μὲν ἀπέχεσθαι, κτείνειν δὲ τὸν Αντίγονον, εἰ μετὰ ὅπλων προσίοι. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς προερροῦντας ἄνοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πάνυ πανοῦργος ἡ βασίλισσα συντάσσεται μετὰ τῶν ἐπιβούλων. τοὺς γὰρ πεμφθέντας πείθουσι τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως σιω-

quam Babylone seruiit, liberatus, in eam regionem descenderat: Antigonum vero fratrum a se secundum (namque illum amare videbatur) sibi honore aequauit, caeterosque vinctos in custodias dat; itemque matrem, quod ea cum ipso de potestate contenderit, in vincula coniicit, nam et ipsam rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, vt vinctam fame necarit.

2. Verum poenae ab eo repetitae sunt in fratre Antigono, quem et amabat et regni socium habebat. Nam et hunc ex calumniis interemit, quas improbi in aula regia versantes in eum confinxerunt. Itaque primo quidem dictis diffidebat Aristobulus, scilicet et ex amore fratris, et quod pleraque rumore disseminata inuidiae imputaret. Sed cum Antigonus splendide ab expeditione veniret ad festum, quo ex more patrio tabernacula Deo eriguntur, accidit quidem illis in diebus, vt morbo laborarit Aristobulus; Antigonus vero sub festi exitu in templum adscenderit suis militibus stipatus, et quam maxime fieri potuit ornatus, vt fratris gratia accurate magis Deum adoraret. Tumque viri scelerati regem adeuntes et armatorum pompam ei indicabant, et elatum Antigoni animum, maiorem, quam qui priuato conueniret, quodque cum turma maxima adesset ipsum interfecturus: neque enim nudum ex regni societate ferre posse honorem, cum et regnum ipsum sibi liceat occupare.

3. His fere inuitus credidit Aristobulus, idque agens, ne vel suspicari quidquam videretur, seque contra incerta praemuniret, suos quidem satellites in loco quodam subterraneo et tenebricoso collocauit, (ipse autem in turri decumbebat, quae prius Baris dicta est, postea vero mutato nomine Antonia) cum mandatis, vt ab inermi manus quidem abstinerent, Antigonum vero occiderent, si armatus accederet. misit etiam, qui illud Antigono praedicerent, vt sine armis veniret. Ad hoc regina callide admodum cum insidiatoribus quiddam constituit; persuadent enim iis, qui missi erant, vt mandata quidem regis tacerent,

πῆσαι, λέγειν δὲ πρὸς τὸν Αντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀπούσας ὅπλα τε αὐτῷ κατεσκευακέναι κάλλιστα, καὶ πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, διὰ μὲν τὴν ἀσθένειαν αὐτὸς ἐπιδεῖν ἅπασα κωλυθείη, νῦν δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, θεάσαιτ' ἂν ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις.

δ'. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ Αντίγονος, ἐνῆγε δ' ἡ τῦ ἀδελφῦ διάθεσις μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅπλων ὡς πρὸς ἐπίδειξιν. γενόμενος δὲ κατὰ τὴν σκοτεινὴν πάροδον, ἣ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναιρεῖται, βέβαιον ἀποδείξας, ὅτι πᾶσαν εὔνοιαν καὶ φύσιν κάπτει διαβολὴ, καὶ ἡδὲν ἔτω τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρὸν, ὃ τῷ φθόνῳ μέχρι παντὸς ἀντέχει.

ε'. Θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν τύτῳ καὶ Ἰούδαν. Ἐσσαῖος ἦν γένος, οὐκ ἔστιν ὅτε πεισθεὶς ἢ ψευσθεὶς ἐν παραγγέλμασιν. ὃς ἐπειδὴ καὶ πότε τὸν Αντίγονον ἐθάσατο παρεόντα διὰ τῦ ἱεροῦ, πρὸς τὰς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν δ' οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μανθανόντων, „παπαῖ· „νῦν ἐμοὶ καλὸν, ἔφη, τὸ θανεῖν, ὅτι μοι προτέθνηκεν ἡ „ἀλήθεια, καί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προῤῥηθέντων διέψευσαι. ζῇ „γὰρ Αντίγονος ὅτοσὶ σήμερον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον „δ' αὐτῷ πρὸς σφαγὴν Στράτωνος πύργος εἵμαρτο· „καὶ τῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθεν ἐστίν. ὥραι „δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τέσσαρες, ὅδε δὴ χρόνος ἐκκρέει τὸ „μάντευμα." ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ συννοίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνηρημένος Αντίγονος ἠγγέλλετο κατὰ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ παραλίῳ Καισαρείᾳ. τῦτο γὰν τὸν μάντιν διετάραξεν.

ς'. Αριστοβύλῳ γε μὴν εὐθὺς ἡ περὶ τὸ μύσος μεταμέλεια νόσον ἐνσκήπτει, καὶ πρὸς ἐννοίαις τῦ φόνυ τὴν ψυχὴν ἔχων ἀεὶ τεταραγμένην συνετήκετο, μέχρι τῶν σπλάγχνων ὑπ' ἀκράτυ τῆς λύπης σπαραττομένων ἄθρουν αἷμα ἀναβάλλει. τῦτο τις τῶν πρὸς τῇ θεραπείᾳ παίδων

Antigono vero dicerent, quod frater, audito, eum sibi arma pulcherrima in ornatum bellicum in Galilaea comparasse, morbo impeditus esset, quo minus ipse singula inspiceret, nunc vero cum alio discessurus sis, armis indutum videre quam maxime desideret.

4. His auditis Antigonus (ne quid enim mali suspicaretur, suadebat fratris affectus) armatus incedebat, quasi semet fratri ostensurus. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis turris vocabatur, peruentum est, a satellitibus interficitur, relicto hoc in certum documentum, quod omnia benevolentiae naturaeque viscula discindant calumniae, quodque ex melioribus animi affectionibus nulla adeo valida est, vt inuidiae perpetuo possit obsistere.

5. Subeat autem alicui et Iudam hac in re mirari. Essaeus erat genere, qui in praedictionibus nunquam lapsus est aut mentitus. Is, postquam et Antigonum tunc templum forte praetereuntem viderat, ad familiares exclamabat: (erant autem non pauci e discipulis ei allidentes) Papae! „nunc aequum est, dicebat, vt ipse moriar, „quando ante me veritas interiit, et falsum est certum „quiddam a me praedictum. Viuit enim iste Antigonus, „qui hodie mori debuit. Locus autem neci eius fato de„stinatus, erat Stratonis turris: et ille quidem sexcento„rum abhinc stadiorum interuallo distat, iam vero quarta „est diei hora: adeoque hoc tempus irritum reddit vatici„nium." Ista loquutus, tacita cogitatione moestoque vultu defixus haerebat senex, pauloque post interfectum esse Antigonum nunciatur in loco subterraneo, qui et ipse Stratonis turris appellabatur, eodem nomine, quo maritima Caesarea. Quippe haec res vatem perturbauit.

6. Caeterum poenitentia ex scelere statim fecit, vt Aristobulo morbus ingraueseeret; dumque animum caedem secum reputando perturbatum haberet, contabescebat, donec, immodico dolore laceratis visceribus, sanguinem multum emitteret. Hunc dum quidam puerorum,

ἐκφέρων, δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ Αντίγονος ἔστακτο, καὶ φαινομένοις ἔτι τοῖς ἀπὸ τῆ φόνε σπίλοις τὸ αἷμα τῆ κτείναντος ἐπεξέχεον. ἤρθη δ' εὐθυς οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων, ὥσπερ ἐπίτηδες τῆ παιδὸς ἐκεῖ ἐπικατασπείσαντος το αἷμα· τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐνέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλῆντα καὶ βιαζομένῳ τάληθὲς εἶπον. ὁ δὴ τὰς τε ὀφθαλμὰς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ στενάξας, ὅσον ἦν αὐτῷ δύναμις, εἶπεν· „οὐκ ἄρα θεῶ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐκ ἔργοις ἀθεμί„τοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλά μὲ ταχεῖα μέτεισι δίκη φόνε „συγγενῆς· μέχρι πῆ μοι σῶμα ἀναιδέστατον τὴν ἀδελ„φῶ καὶ μητρὶ κατάκριτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι πῆ „δ' αὐτὸς ἐπισπείσω κατὰ μέρος τῆμὸν αἷμα; λαβέτω „σαν ἀθρόον τῆτο, καὶ μηκέτι ταῖς ἐκ τῶν ἐμῶν σπλάγ„χνων χοαῖς ἐπειρωνευέσθω τὸ δαιμόνιον." ταῦτ' εἰπὼν, εὐθέως τελευτᾷ, βασιλεύσας ὁ πλεῖον ἐνιαυτῆ.

ΚΕΦ. δ'.

Οἷα ἐπράχθη ὑπ' Αλεξάνδρε Ιανναίε, βασιλεύσαντος ἑπτὰ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη.

Λυσασα δ' ἡ γυνὴ τὰς ἀδελφὰς αὐτῆ βασιλέα καθίσησιν Αλέξανδρον, τὸν καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα πρᾶχειν δοκῆντα. ὁ δὲ, παρελθὼν εἰς τὴν ἐξεσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλειῶντα κτείνει· τὸν δὲ καταλειπόμενον, ἀγαπῶντα τὸ ζῆν δίχα πραγμάτων, εἶχεν ἐν τιμῇ.

β'. Γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν Λάθυρον ἐπικληθέντα Πτολεμαῖον συμβολὴ, πόλιν Ασωχὶν ἡρηκότα· καὶ πολλὰς μὲν ἀνεῖλε τῶν πολεμίων, ἡ δὲ νίκη πρὸς Πτολεμαῖον ἔρρεψεν· ἐπεὶ δ' ἔτος ὑπὸ τῆς μητρὸς Κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Αλέξανδρος Γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ Αμαθῆντος, ὃ δὴ μέγιστον μὲν

qui ei miniſtrabant, foras effert, diuina prouidentia prolapſus cadit, eo in loco, quo Antigonus erat occiſus, et ſuper exſtantes caedis maculas interfectoris cruorem effudit. Mox autem ſublatus eſt vlulatus ab iis, qui id conſpexerant, tanquam puer de induſtria ſanguinem illic libaſſet: et cum rex, clamore audito, cauſam ſciſcitaretur, eamque nemo prodere auſus eſſet, eo magis inſtabat diſcendi deſiderio. Tandem vero, cum minas intentaret coſque cogeret, verum quod erat ei indicauerunt. At ille, cum lacrymis oppleſſet oculos, quantumque poterat ingemuiſſet, dicebat: „haud vtique erat, vt magnum Dei „oculum ob facta nefaria effugerem, ſed me celeris poe„na perſequitur ob cognati caedem. Quouſque, o cor„pus impudentiſſimum, matri fratrique damnatam ani„mam detinebis? Quamdiu et ipſe paulatim illis ſangui„nem meum libabo? ſimul totum accipiant; ne amplius „inferias ex meis viſceribus factas derideat numen." His dictis illico moritur, cum non plus anno regnum tenuiſſet.

CAP. IV.

Quas res geſſerit Alexander Iannaeus, qui regnauit annos XXVII.

VXor autem Ariſtobuli, cum fratres vinculis exemiſſet, regem conſtituit Alexandrum, qui et aetate et morum modeſtia caeteris praeſtare videbatur. Verum is, ad poteſtatis faſtigium prouectus, e fratribus quidem alterum regnum affectantem occidit; alterum vero, vita quieta contentum, in honore habuit.

2. Accidit autem, vt is praelio congrederetur cum Ptolemaeo cognomine Lathyro, qui vrbem Aſochim ceperat: in quo multos quidem hoſtium peremit, ſed victoria in Ptolemaeum propendebat. Poſtea vero quam ille, a matre Cleopatra fugatus, in Ægyptum diſceſſerat, Alexander et Gadara obſidione in poteſtatem ſuam redigit, et caſtellum Amathuntis, munitionem omnium,

ἦν ἔρυμα τῶν περὶ Ιερεδάνην, τὰ τιμιώτατα δὲ τῶν Θεοδώρᾳ τῷ Ζήνωνος κτημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος, τά τε σφέτερα, καὶ τῷ βασιλέως ἀποσκευὴν αἱρεῖ, τῶν τε Ιουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς Αλέξανδρος, καὶ τραπόμενος εἰς τὴν παραλίαν, αἱρεῖ Ραφίαν τε καὶ Γάζαν, καὶ Ανθηδόνα, τὴν αὖθις ὑφ' Ηρώδου τοῦ βασιλέως Αγριππιάδα ἐπικληθεῖσαν.

γ'. Εξανδραποδισαμένῳ δὲ ταύτας ἐπανίσταται τὸ Ιουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς εὐωχίαις αὐτῶν φάσις ἅπτεται. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γίνεσθαι τῆς ἐπιβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει· Πισίδαι καὶ Κίλικες ἦσαν. Σύρους γὰρ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους, διὰ τὴν ἔμφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ τῶν ἐπαναστάντων ὑπὲρ ἑξακισχιλίους, Αραβίας ἥπτετο· καὶ ταύτην ἑλών, Γαλααδίτας τε καὶ Μωαβίτας, φόρου τε αὐτοῖς ἐπιτάξας, ἀνέστρεψεν ἐπὶ Αμαθοῦντα. Θεοδώρου δὲ πρὸς τὰς ὑπεραγίας αὐτῷ καταπλαγέντος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν.

δ'. Επειτα συμβαλὼν Οβόδῃ τῷ Αράβων βασιλεῖ προλοχίσαντι κατὰ τὴν Γαυλάνην, ἐνέδρας αὐτῷ γενομένης, πᾶσαν ἀποβάλλει τὴν στρατιάν, συνωθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων συντριβεῖσαν. διαφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς Ιεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισῶν τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις οὐκ ἔλαττον πεντακισμυρίους Ιουδαίων ἀνεῖλεν ἐν ἓξ ἔτεσιν· οὐ μὴν ηὐφραίνετό γε ταῖς νίκαις, τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀναλίσκων, ὥστε, παυσάμενος τῶν ὅπλων, λόγοις ἐπεχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, καὶ τῷ τρόπῳ τὸ ἀνώμαλον. πυνθανομένῳ τε τὸ αἴτιον, τί ἂν ποιήσας κατασείλειεν αὐτούς, ἀποθανὼν ἔλεγον. νικῶ γὰρ ἂν διαλλαγῆναι μόλις τῷ τοσαῦτα δράσαντι. ἅμα δὲ καὶ τὸν Εὔκαιρον ἐπικληθέντα

quae ad Iordanem sitae erant, maximam, vbi et pretiosissima quaeque bonorum Theodori filii Zenonis adseruabantur. At Theodorus, cum repente ei superuenisset, et res suas capit et regis impedimenta, et Iudaeorum decem circiter millia interficit. Alexander autem ab ista plaga reualescit, et in maritimam regionem versus Raphiam capit et Gazam, itemque Anthedonem, quae postea a rege Herode Agrippias nominata est.

3. Cum autem vrbes istas subiugasset, insurrectio fit populi Iudaici in festo. Tum enim maxime, cum festa celebrantur, excitatur seditio. Nec apparebat, quo pacto ex insidiis euadere potuerit, nisi ei auxilium tulissent copiae peregrinae, Pisidae nempe et Cilices: Syros quippe in mercenarios non admittebat, propter ingenitum illis erga gentem Iudaeorum odium. Cum autem supra sex millia eorum, qui in eum insurrexerant, occidisset, in Arabiam incursionem facit: cumque eam simulque Galaaditas et Moabitas subegisset, tributumque illis imperasset, ad Amathunta reuersus est. Theodoro etiam ex rebus eius prospere gestis metu perculso, cum castellum omni praesidio vacuum reperisset, de fundamentis illud deiecit.

4. Mox autem congressus cum Oboda rege Arabum, qui locum iuxta Gaulanam prior insidiis occupauerat, illis captus totum amisit exercitum, in vallem profundam compulsum, atque camelorum multitudine contritum. Ille vero fuga dilapsus in Hierosolyma, gentem olim sibi infensam calamitatis magnitudine in seditionem excitauit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque praeliis non pauciores quinquaginta Iudaeorum millibus interfecit, sex annorum spatio: nequaquam tamen victoriis laetabatur, vt qui regni sui vires consumeret; adeo vt, armis omissis, adniteretur verbis bellum cum subditis componere. Illi autem eo magis odio habebant eius resipiscentiam morumque varietatem. Cumque percontaretur, quid causae esset, quid ipsi faciendum, vt eos placatum iret, vt moreretur, dicebant. nam cum eo, qui tam multa nefaria patrasset, etiam mortuo vix redituros esse in gratiam. Simul etiam Demetrium, cognomine Eucaerum, in auxilium

Δημήτριον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ στρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις περὶ Σίκιμα.

ε'. Δέχεται δ' ἑκατέρους Ἀλέξανδρος, ἱππεῦσι μὲν χιλίοις, μισθοφόροις δὲ πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις· παρῆν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ εὔνουν Ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῶν δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν τρισχίλιοι, πεζῶν δὲ μύριοι τετρακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν διὰ πηγύσσοντας οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῶν παρ' ἀλλήλοις ἀποστάσεων· Δημήτριος μὲν τοὺς Ἀλεξάνδρου μισθοφόρους, Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ἅμα Δημητρίῳ Ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' ἔτε οἱ Ἰουδαῖοι θυμῶν, ἔθ' οἱ Ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διεκρίνοντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ Δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῶν Ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένων. χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς παρατάξεως παρὰ δόξαν ἀμφοτέροις. ἔτε γὰρ Δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς Ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν, εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι, Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτην τὴν ῥοπὴν οὐκ ἤνεγκε Δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν Ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν.

ς'. Οὐ μὴν τό γε λοιπὸν πλῆθος, ἀναχωρησάντων τῶν συμμάχων, κατέθεντο τὰς διαφοράς· συνεχὴς δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀποκτείνας τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς Βεμέσελιν πόλιν, καὶ ταύτην καταστρεψάμενος αἰχμαλώτους ἀνήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. πρὸκοψε δ' αὐτῷ, δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν τὰ τῆς ὠμότητος. τῶν γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀναστανρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκάς τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε ταῖς ὄψεσι· καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακείμενος ταῖς παλλακίσιν ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὥστε τῶν ἀντισασιασῶν κατὰ τὴν ἐπισσαν νύκτα φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ Ἰουδαίας ὅλης, οἷς

vocabant. Cumque ille, maiorum ſpe, eis haud aegre obſequutus eſſet, et cum exercitu veniſſet, ſeſe cum auxiliis eius circa Sicima coniunxerunt Iudaei.

5. Attamen vtroſque excipit Alexander mille quidem equitibus, peditibus vero mercenariis octo millibus: ipſi etiam aderant ex Iudaeis, qui ei bene volebant, ad decem millia. Erant autem ex aduerſa parte equitum quidem tria millia, peditum vero quadraginta millia. Et priuſquam manus conſererent, tentabant per praecones reges vtrinque, an aliquot ad defectionem ſolicitare poſſent: Demetrius quidem Alexandri mercenarios; Alexander vero Iudaeos, qui cum Demetrio erant, ad ſe pertrahere ſperans. Sed cum neque Iudaei ab iracundia ceſſarent, neque fidem Graeci deſererent, armis iam comminus decernebant. Caeterum pugna ſuperior erat Demetrius, quamvis Alexandri mercenarii multa magno animo fortique manu facta oſtenderunt. Euentus autem pugnae vtriſque praeter opinionem ceſſit; nam neque Demetrio licet victori adhaeſere, qui eum acciuerant; et fortunae mutatae miſericordia ſex Iudaeorum millia ad Alexandrum, qui in montes effugerat, ſe contulerunt. Hanc rerum inclinationem ferre non potuit Demetrius; ſed Alexandrum iam quidem ratus iterum pugnando eſſe, gentemque vniuerſam ad ipſum tranſire, mox inde digreſſus eſt.

6. Non tamen reliqua multitudo, ex militis auxiliarii diſceſſu, ſimultates depoſuit: ſed bello continuo tam diu cum Alexandro decertabat, donec is, pleriſque interfectis, caeteros in vrbem Bemeſelim compulit, eaque euerſa, in Hieroſolyma captiuos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vſque procederet. nam captorum octingentis in media ciuitate cruci ſuffixis, mulieres earumque liberos mutuo in conſpectu necauit: atque iſta inter potandum et cum concubinis ſuis recubans adſpiciebat. Tantus autem populum terror inuaſit, vt aduerſae partis homines vſque ad octo millia nocte ſequente extra Iudaeae fines ſe proriperent,

ὄρος τῆς Φυγῆς ὁ Αλεξάνδρου θάνατος κατέσχε. τέλος δὲ, τοιούτοις ἔργοις ὀψὲ καὶ μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ πορίσας, ἀνεπαύσατο τῶν ὅπλων.

ζ'. Γίνεται δὲ αὐτῷ πάλιν ἀρχὴ θορύβων Αντίοχος, ὁ καὶ Διόνυσος ἐπικληθεὶς, Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὤν, τελευταῖος δὲ τῶν ἀπὸ Σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς Αραβας ὠρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς Αντιπατρίδος παρορίου καὶ τῶν Ἱόππης αἰγιαλῶν διαταφρεύει φάραγγι βαθείᾳ, πρὸ δὲ τῆς τάφρου τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐνετεκτήνατο, τὰς εὐμαρεῖς ἐμβολὰς ἀποφράττων. ὁ μὴν εἴρξαί γε τὸν Αντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὴν τάφρον χώσας, διήλαυνε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δ' ἐν δευτέρῳ τὴν πρὸς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν, εὐθὺς ἐπὶ τοὺς Αραβας ἦει. τῶν δὲ ὁ βασιλεὺς, ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας πρὸς τὴν μάχην, ἔπειτα τὴν ἵππον ἐξαίφνης ἐπισρέψας, μυρία δ' ἦν τὸν ἀριθμὸν, ἀτάκτοις ἐπιπίπτει τοῖς περὶ τὸν Αντίοχον. καρτερᾶς δὲ μάχης γενομένης, ἕως μὲν περιῆν Αντίοχος, ἀντεῖχεν ἡ δύναμις αὐτῷ, καίπερ ἀνέδην ὑπὸ τῶν Αράβων φονευόμενοι. πεσόντος δὲ, καὶ γὰρ προεκινδύνευεν ἀεὶ τοῖς ἡττωμένοις παραβοηθῶν, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖσον αὐτῶν, ἐπί τε τῆς παρατάξεως, πάν τῇ Φυγῇ διαφθείρεται, τοὺς δὲ λοιποὺς, καταφυγόντας εἰς Καναὰ κώμην, σπάνει τῶν ἐπιτηδείων ἀναλωθῆναι συνέβη πλὴν ὀλίγων ἅπαντας.

η'. Ἐκ τούτου Δαμασκηνοὶ διὰ τὸ πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Μενναίου μῖσος, Ἀρέταν ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι Κοίλης Συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' ἔτος ἐπὶ τὴν Ιουδαίαν, καὶ μάχῃ νικήσας Αλέξανδρον, κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. Αλέξανδρος δὲ, Πέλλαν ἑλὼν, ἐπὶ Γέρασαν ἦει πάλιν, τῶν Θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ τρισὶ τοὺς Φρουροὺς περιβόλοις ἀποτειχίσας, διὰ μάχης τὸ χωρίον παραλαμβάνει. καταφεύγεται δὲ καὶ Γαυλάνην, καὶ Σελεύκειαν, καὶ τὴν Αντιόχου Φάραγγα καλουμένην· πρὸς οἷς Γάμαλα

quibus exſilii finem attulit mors Alexandri. Tandemque, cum eiuſmodi factis ſero aegreque regno tranquillitatem dediſſet, ab armis requieuit.

7. Rurſus autem ei turbas creauit Antiochus, qui etiam Dionyſus dictus eſt, Demetrii quidem frater, Seleucidarum vero vltimus. Hunc enim veritus, qui in Arabas expeditionem fecerat, totum quidem ſuper Antipatrida montibus proximum et inter Ioppes littora ſpatium foſſa profunda diſſecuit: ante foſſam vero murum arduum erexit, turreſque ligneas, vt faciles aditus obſtrueret, fabricandas curauit. Non tamen Antiochum arcere valuit: nam turribus exuſtis foſſaque repleta, illac cum copiis ſuis tranſit. nulla autem ratione habita eum, a quo prohibitus fuerat, vlciſcendi, protenus in Arabas contendit. Horum autem rex, abſcedens in regionis loca pugnae commodiora, dein cum equitibus derepente conuerſus, (numero autem erant ad decem millia) Antiochi milites, priuſquam in ordinem cogerentur, adoritur. Verum acri praelio commiſſo, quamdiu quidem ſupererat Antiochus, impetum ſuſtinebat eius exercitus, quamuis magnam in eo ſtragem ediderint Arabes: vbi vero cecidit, (nam et periculis ſemper ſe obiiciebat, vt victis ſuccurreret) terga dant omnes, et ex illis quidem plerique partim in acie, partim in fuga abſumuntur, reliquis vero, in victum Canam dilapſis, neceſſariorum inopia perire contigit, praeter admodum paucos.

8. Deinde Damaſceni, ex ſuo erga Ptolemaeum Mennaei filium odio inueterato, Aretam ſibi adſciſcunt, et Coeles-Syriae regem conſtituunt. Iſte autem expeditionem facit in Iudaeam, cumque praelio viciſſet Alexandrum, ex pactione diſceſſit. Caeterum Alexander, Pella capta, Geraſam rurſus petiit, Theodori diuitiarum cupiditate: cumque triplici muro valloque cuſtodes cinxiſſet, locum vi expugnat. Porro Gaulanam et Seleuciam ſubvertit, et Antiochi vallem, vt appellatur: inſuper vbi Ga-

Φρύριον καρτερὸν ἑλών, τὸν ἄρχοντα Δημήτριον ἐν αὐτῷ περιδύσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς Ἰουδαίαν, τρία πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τοῦ ἔθνους προσεδέχθη διὰ τὴν εὐπραγίαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ πολέμου, ἀρχὴν νόσου. τεταρταίαις δὲ περιόδοις πυρετῶν ἐνοχλούμενος, ὠήθη διακρίσασθαι τὴν νόσον, πάλιν ἀψάμενος πραγμάτων. διὸ δὴ στρατείαις ἀκαίροις ἑαυτὸν ἐπιδιδοὺς, καὶ βιαζόμενος παρὰ δύναμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπήλλαξε, τελευτᾷ γὰρ ἐν μέσοις τοῖς θαρύβοις στρεφόμενος, βασιλεύσας ἑπτὰ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη.

ΚΕΦ. ε'.

Ἀλεξάνδρας ἔτεσιν ἐννέα βασιλευούσης, τὴν ἀρχὴν ἔχουσιν οἱ Φαρισαῖοι.

Καταλείπει δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πεπεισμένος ταύτῃ μάλιστα νῦν ὑπακούσαι τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτοῦ μανίαν ἀποδείξασα, καὶ ταῖς παρανομίαις ἀνθιστᾶσα, τὸν δῆμον εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο. καὶ ὃ διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γύναιον, διὰ δόξαν εὐσεβείας. ἥρμοζε γὰρ δὴ τοῦ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ Ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον Ὑρκανὸν, διά τε τὴν ἡλικίαν ἀποδεικνυσιν ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον, ἢ ὥστε ἐνοχλεῖν περὶ τῶν ὅλων. τὸν δὲ νεώτερον Ἀριστόβουλον, διὰ θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην.

β'. Παραφύονται δὲ αὐτῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν Φαρισαῖοι, σύνταγμά τι Ἰουδαίων, δοκοῦν εὐσεβέστερον εἶναι τῶν ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβέστερον ἀφηγεῖσθαι. τούτοις πεισθὲν δή τι προσεῖχεν ἡ Ἀλεξάνδρα, σεβομένη περὶ τὸ θεῖον. οἱ δὲ τὴν ἁπλότητα τῆς ἀνθρώπου κατὰ μικρὸν ἐκπίοντες, ἤδη καὶ διοικηταὶ τῶν ὅλων ἐγίνοντο, διώκειν τε

mala validum castellum ceperat, et Demetrio in eo imperanti multa ob crimina prouinciam ademerat, in Iudaeam reuertitur, triennio in expeditione consumto. Libenter autem a gente exceptus est, ob res prospere gestas: et quam primum a bello requieuit, in morbum incidit. Et quoniam febri quartana laborauit, depulsum iri morbum credidit, si rursus negotiis sese admoueret. qua re fiebat, vt, cum intempestiuae militiae sese daret, et vltra vires corpus laboribus vexaret, diem supremum obierit. Moritur itaque mediis in tumultibus, cum septem et viginti annos regnasset.

CAP. V.

Regnante per nouennium Alexandra, imperium penes Pharisaeos.

REgnum autem Alexandrae coniugi suae reliquit, Iudaeos ei vel maxime dicto audientes fore non dubitans; quod, cum longe ab eius crudelitate abesset et legum violationi obsisteret, populi beneuolentiam sibi conciliarit. Neque spes eum fefellit; namque muliercula, ex opinione, quam de pietate praebuerat, principatum obtinuit: quippe quae mores gentis patrios probe nouerat, et quotquot leges sacras temerassent, potestate omni exuebat. Cum autem duos filios ex Alexandro haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, et propter aetatem pontificem facit, et quod praeterea segnior esset, quam vt de rerum summa ei molestiam faceret; minorem vero Aristobulum, quod feruidioris esset ingenii, inter priuatae vitae officia continebat.

2. Ei autem sese ad potestatem participandam adiungunt Pharisaei, factio quaedam Iudaeorum, qui praeter alios pietatem colere putarentur, et peritius leges interpretari. Ob eam causam eo magis eis auscultabat Alexandra, vtpote religiosa erga Deum. Illi autem in foeminae simplicis consuetudinem paulatim se insinuantes, statim res omnes gubernant et moderantur, ita vt quosuis

καὶ κατάγειν ὃς ἐθέλοιεν. λύειν τε καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν ἀπολαύσεις τῆς βασιλείας ἐκείνων ἦσαν, τὰ δὲ ἀναλώματα καὶ αἱ δυχέρειαι τῆς Αλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἦν τὰ μείζω διοικεῖν, δύναμίν τε ἀεὶ συγκροτῆσα, διπλασίονα κατέστησε, καὶ ξενικὴν συνήγαγεν ἐκ ὀλίγην· ὡς μὴ μόνον κρατύνεσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ Φοβερὰν τοῖς ἔξωθεν εἶναι δυνάσαις. ἐκράτει δὲ τῶν μὲν ἄλλων αὐτὴ, Φαρισαῖοι δ' αὐτῆς.

γ'. Διογένην γάρ τινα τῶν ἐπισήμων, Φίλον Αλεξάνδρῳ γεγενημένον, κτείνυσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἐγκαλέντες γεγονέναι περὶ τῶν ἀνασκυρωθέντων ὑπὸ τῦ βασιλέως ἐκτακοσίων. ἐνῆγον δὲ τὴν Αλεξάνδραν εἰς τὸ καὶ τὰς ἄλλας διαχειρίσασθαι τῶν παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνης τὸν Αλέξανδρον. ἐνδιδύσης δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, ἀνῆρεν ὃς ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. προσΦεύγουσι δὲ Αριστοβύλῳ τῶν κινδυνευόντων οἱ προῦχειν δοκοῦντες. κἀκεῖνος πείθει τὴν μητέρα, Φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀνδρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ καθαρὰς ὑπείληΦεν, ἐκ τῆς πόλεως. οἱ μὲν οὖν, δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὴν χώραν. Αλεξάνδρα δὲ ἐκπέμψασα ἐπὶ Δαμασκὸν στρατιὰν, πρόΦασις δ' ἦν Πτολεμαῖος ἀεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένην. Τιγράνην δὲ τὸν Αρμενίων βασιλέα, προσκαθεζόμενον Πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα Κλεοπάτραν, συνθήκαις καὶ δώροις ὑπηγάγετο. Φθάνει δ' ἐκεῖνος ἀπαναστὰς διὰ τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβεβληκότος εἰς τὴν Αρμενίαν Λευκύλλυ.

δ'. Καὶ τότῳ νοσούσης Αλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων Αριστόβυλος, τὸν καιρὸν ἁρπάσας, μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἶχε δὲ πολλὰς καὶ πάντας σῦνας διὰ τὴν θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῶν ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δ' ἐκ τότων χρήμασι μισθοΦόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τὸν Υρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς παῖδας Αριστοβύλυ καθείργνυσιν εἰς Αντωνίαν. Φρούριον δ' ἦν τῷ βορείῳ κλίματι τῆ

pro libidine in exſilium pellant et ab eo reuocent, ſolvant ligentque. in vniuerſum et illi regni quidem commodis fruebantur, expenſas vero et difficultates Alexandra perferebat. Eadem autem artis gnara erat res arduas adminiſtrandi; atque copiis colligendis ſemper intenta, duplo maiorem conſtituit exercitum, et non pauca ſibi comparauit auxilia peregrina: adeo vt gentis ſuae vires auxerit, ſeque dynaſtis exteris metuendam reddiderit. In alios autem imperium ipſa quidem habebat, in ipſam vero Phariſaei.

3. Quare Diogenem virum quendam illuſtrem, qui Alexandro fuerat amicus, illi interficiunt; eius conſilio factum criminati, quod octingenti regis iuſſu in crucem fuerint ſublati. Induxerunt etiam Alexandram, vt et alios, quibus auctoribus Alexander in eos concitatus erat, ſimiliter occideret. Cumque illis prae religione totam ſe dederet, quos etiam ipſi vellent, trucidabant. Ad Ariſtobulum autem confugiunt ex periclitantibus, qui viſi ſunt eminentiſſimi. Atque ille matri perſuadet, vt viris quidem propter dignitatem parceret, ciuitate autem eos pelleret, niſi culpae immunes eſſe crederet. Et quidem illi, data ſibi impunitate, per regionem diſperſi erant. Alexandra vero, miſſo in Damaſcum exercitu, praetexens, Ptolemaeum ſine intermiſſione ciuitatem premere, illam quidem, nulla re memorabili geſta, recepit; Tigranem vero Armeniorum regem, qui, admoto Ptolemaïdi milite, Cleopatram obſidebat, pactionibus doniſque ſolicitat: atqui ille prior inde mouit domeſticarum turbarum metu, quod in Armeniam incurſionem fecerat Lucullus.

4. Interea aegrotante Alexandra, minor eius filius Ariſtobulus, opportunitate arrepta, cum famulis ſuis (multos enim habebat, et omnes ex aetatis feruore ei beneuolos) vniuerſa quidem caſtella occupat; pecunia vero, quam ibi reperit, conductis auxiliis, regem ſe declarat. Ad haec miſerata querelas Hyrcani mater, coniugem Ariſtobuli cum filiis incluſam dedit in Antoniam. Caſtellum autem erat a ſeptentrione ſano adi-

ἱερῷ προσκείμενον, πάλαι μὲν, ὡς ἔφην, Βάρις ὀνομαζόμενον, αὖθις δὲ ταύτης τυχὸν τῆς προσηγορίας, ἐπικρατήσαντος Αντωνίῳ, καθάπερ ἀπό τε τοῦ Σεβαστοῦ καὶ Αγρίππα Σεβαστὴ καὶ Αγριππιὰς, πόλεις ἕτεραι, μετωνομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπεξελθεῖν Αλεξάνδραν τὸν Αριστόβουλου τῆς ταδελφῆ καταλύσεως, τελευτᾷ, διοικήσασα τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ἐννέα.

ΚΕΦ. ε'.

Υρκανῷ Αλεξάνδρας κληρονόμῳ τῆς ἀρχῆς ἐκστάντος, βασιλεύει Αριστόβουλος. καὶ αὖθις ὁ αὐτὸς Υρκανὸς πράξει Αντιπάτρου ὑπ' Αρέτα ἐξαγάγεται. τέλος δὲ τῶν αδελφῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν Πομπήϊος γίνεται διαιτητής.

ΚΑΙ κληρονόμος μὲν ἦν τῶν ὅλων Υρκανὸς, ᾧ καὶ ζῶσα τὴν βασιλείαν ἐνεχείρισε, δυνάμει δὲ καὶ φρονήματι προεῖχεν ὁ Αριστόβουλος. γινομένης δὲ αὐτοῖς περὶ τῶν ὅλων συμβολῆς περὶ Ιεριχοῦντα, καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τὸν Υρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τὸν Αριστόβουλον. ὁ δὲ μετὰ τῶν συμμενάντων φθάνει συμφυγὼν ἐπὶ τὴν Αντωνίαν, καὶ περισύσας τῶν πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων, ταῦτα δ' ἦν ἡ Αριστοβούλου γυνὴ μετὰ τῶν τέκνων, ἀμέλει περὶν ἀνηκέστου πάθους, διελύθησαν, ὥστε βασιλεύειν μὲν Αριστόβουλον, Υρκανὸν δ' ἐκστάντα τῆς ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ αδελφὸν βασιλέως. ἐπὶ τούτοις διαλλαγέντες ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τοῦ λαοῦ περιεστῶτος φιλοφρόνως ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκίας. Αριστόβουλος μὲν γὰρ εἰς τὰ βασίλεια, Υρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Αριστοβούλου οἰκίαν.

β'. Δέος δὲ τοῖς τε ἄλλοις τῶν Αριστοβούλου διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα Αντιπάτρῳ πάλαι διαμισουμένῳ. γένος δ' ἦν Ιδουμαῖος, προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τῆς ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τοῦ ἔθνους. ὁ αὐτὸς δὲ ἅμα καὶ τὸν Υρκανὸν, Αρέτα προσφυγόντα τῷ βασιλεῖ τῆς Αραβίας, ἀνακτήσασθαι τὴν βασι-

cens, olim quidem, vt dixi, Baris appellatum, poſtea vero hoc nomen ſortitum eſt, imperante Antonio, quemadmodum ab Auguſto et Agrippa Sebaſte et Agrippias, aliae ciuitates, mutato nomine dictae erant. Ante tamen, quam in Ariſtobulum fratris eius, quem deiici regno curauerat, contumeliae vindicarentur, moritur Alexandra, cum per nouennium imperaſſet.

CAP. VI.

Alexandrae heres Hyrcanus regno cedit Ariſtobulo. Idem poſtea Antipatri opera ab Areta in regnum reducitur: indeque litis inter fratres ortae Pompeius arbiter deligitur.

ET heres quidem omnium erat Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiſerat mater: verum Ariſtobulus viribus atque animo praeſtabat. Cum autem de rerum ſumma apud Hierichuntem praelio congrederentur, plerique, Hyrcano relicto, ad Ariſtobulum tranſeunt. Ille vero cum iis, qui ſecum manſerant, fugiens occupat Antoniam; ibique ſalutis obſides nactus, (iſti autem erant Ariſtobuli coniux et liberi) priuſquam ſcilicet grauius aliquid accideret, ea lege cum fratre reconciliatus eſt, vt regnum quidem Ariſtobulus haberet, Hyrcanus vero eo cederet, aliiſque, vt frater regis, honoribus frueretur. His conditionibus in gratiam redeuntes, et inuicem, circumſtante multitudine, amiciſſime complexi, domos permutant: et Ariſtobulus in regiam diſcedit, Hyrcanus in Ariſtobuli domum.

2. Metus vero et alios eius inimicos praeter ſpem dominantis occupat, et maxime Antipatrum olim Ariſtobulo inuiſum. Erat autem genere Idumaeus, et nobilitate et opibus et alia poteſtate gentis ſuae princeps. Idemque ille et Hyrcano, vt ad Aretam regem Arabiae perfugerat,

λείαν ἔπεσθαι, καὶ τὸν Ἀρέταν δέξασθαί τε τὸν Ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. πολλὰ μὲν τὸν Ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν Ὑρκανὸν, παρῄνει δέξασθαι, καὶ ὡς πρέπον εἴη τὸν ὕστερον λαμπρᾶς προεστῶτα βασιλείας, ὑπερέχειν χεῖρα τοῖς ἀδικουμένοις, ἀδικεῖσθαι δὲ Ὑρκανὸν, στερηθέντα τῆς κατὰ τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ προσηκούσης ἀρχῆς. προκατασκευάσας δὲ ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν Ὑρκανὸν, τῆς πόλεως ἀποδιδράσκει, καὶ συντόνῳ φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν καλουμένην Πέτραν διασώζεται. βασίλειον αὕτη τῆς Ἀραβίας ἐστίν. ἔνθα τῷ Ἀρέτᾳ τὸν Ὑρκανὸν ἐγχειρίσας, καὶ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δὲ δώροις ὑπελθὼν δεινὰ δύναμιν αὐτῷ πείθει τὴν κατάξουσαν αὐτόν. ἦν δ' αὕτη πεζῶν τε καὶ ἱππέων πέντε μυριάδες, πρὸς ἣν οὐκ ἀντέσχεν Ἀριστόβουλος, ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ λειφθεὶς, εἰς Ἱεροσόλυμα συνελαύνεται. κἂν ἔφθη κατὰ κράτος ληφθεὶς, εἰ μὴ Σκαῦρος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς, ἐπαναστὰς αὐτῶν τοῖς καιροῖς, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν· ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς Συρίαν ἀπὸ Ἀρμενίας ὑπὸ Πομπηΐου Μάγνου, πολεμοῦντος πρὸς Τιγράνην· παραγενόμενος δὲ εἰς Δαμασκὸν, ἐαλωκυῖαν προσφάτως ὑπὸ Μετέλλου καὶ Λολλίου, καὶ τούτους μεταστήσας, ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἠπείχθη.

γ'. Παρελθόντος γὰρ εἰς τὴν χώραν, πρέσβεις εὐθέως ἦκον παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἑκάτερα δεομένου βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ἐπίπροσθεν τὰ δικαίου τὰ παρὰ Ἀριστοβούλου τριακόσια τάλαντα. τοσοῦτον γὰρ λαβὼν Σκαῦρος ἐπικηρυκεύεται πρός τε Ὑρκανὸν καὶ τοὺς Ἄραβας, ἀπειλῶν Ῥωμαίους καὶ Πομπήϊον, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς Φιλαδέλφειαν Ἀρέτας καταπλαγείς, καὶ πάλιν εἰς Δαμασκὸν Σκαῦρος. Ἀριστοβούλῳ δ' οὐκ ἀπέχρησε τὸ μὴ ἁλωθῆναι, πᾶσαν δὲ τὴν δύναμιν ἐπισυλλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, καὶ περὶ τὸν καλούμενον Παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ἑξακισχι-

et regnum sibi vindicaret, suadebat; et Aretae, vt et Hyrcanum susciperet, et in regnum reduceret; multis quidem Aristobuli moribus obtrectans, multis vero Hyrcanum laudibus extollens, vt hospitio eum exciperet, Aretam hortabatur: simulque ei suggerens, quod ipsum deceret, qui tam amplo praeerat imperio, manum porrigere iniuria affectis: atque Hyrcanum iniuriam pati, qui principatu, aetatis praerogatiua sibi debito, exciderat. Cum autem ambos ita praeparasset, noctu cum Hyrcano ex ciuitate profugit, cursuque citato in oppidum, quod Petra dicitur, saluus euasit. ea est Arabiae regia. Ibi cum Hyrcanum Aretae in manus tradidisset, et multa quidem verba fecisset, multis vero muneribus eum subiisset, persuadet ei suppeditare copias, quibus in regnum restitueretur. erant autem istae peditum equitumque quinquaginta millia, quibus nequaquam restitit Aristobulus, sed primo in congressu desertus a suis, cum illis Hierosolyma se recipit: et procul dubio vi captus fuisset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens obsidionem soluisset. Namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat a Pompeio Magno, qui cum Tigrane bellum gerebat. Cum autem Damascum venisset, nuper admodum a Metello et Lollio captam, et illos inde abduxisset, audito, quo in statu res Iudaeorum essent, illuc veluti ad certum quaestum properabat.

3. Denique mox, vt regionem ingressus est, legati ad eum veniunt a fratribus vtrisque, vno et altero orantibus, vt sibi opem ferret et auxilium. Sed plus apud eum valebant trecenta talenta ab Aristobulo missa, quam ius et aequum. Tot enim acceptis ad Hyrcanum et Arabas legatos mittit Scaurus, Romanorum et Pompeii nomine minas illis intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque Aretas metu perculsus ex Iudaea in Philadelphiam recessit, et Scaurus Damascum repetit. Aristobulo autem non suffecit, quod captus non fuerit; sed copiis suis omnibus coactis, hostes persequebatur: proelioque ad Papyrona,

λίγς κτείνει, μεθ' ὧν καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν Αντιπάτρου, Φαλίωνα.

δ'. Υρκανὸς δὲ καὶ Αντίπατρος, τῶν Αραβων ἀφαιρεθέντες, μετέφερον ἐπὶ τὰς ἐναντίας τὴν ἐλπίδα. καὶ ἐπειδὴ Πομπήϊος ἐπιὼν τὴν Συρίαν εἰς Δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν καταφεύγυσι. καὶ δίχα δώρων, ταῖς καὶ πρὸς Λρέταν δικαιολογίαις χρώμενοι κατηντιβόλυν, μισῆσαι μὲν τὴν Αριστοβούλυ βίαν, κατάγειν δ' ἐπὶ τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τῷ τρόπῳ καὶ καθ' ἡλικίαν προσήκοντα. ὑ μὴν ὐδ' ὁ Αριστόβυλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ Σκαύρυ δωροδοκίᾳ. παρῆν τε καὶ αὐτὸς, ὡς οἷόν τε ἦν βασιλικώτατα κεκοσμημὸς ἑαυτόν. ἀδοξήσας δὲ πρὸς τὰς θεραπείας, καὶ μὴ Φέρων δυλεύειν ταῖς χρείαις ταπεινότερον τῦ σχήματος, ἀπὸ Διοσπόλεως χωρίζεται.

ε'. Πρὸς ταῦτ' ἀγαναντήσας Πομπήϊος, πολλὰ καὶ τῶν περὶ Υρκανὸν ἱκετευόντων, ὥρμησεν ἐπ' Αριστόβυλον, ἀναλαβὼν τὴν τε Ρωμαϊκὴν δύναμιν, καὶ πολλὰς ἐκ τῆς Συρίας συμμαχίας. ἐπεὶ δὲ παρελαύνων Πέλλαν, καὶ Σκυθόπολιν, ἦκεν εἰς Κορέας, ὅθεν ἡ Ιυδαίων ἄρχεται χώρα κατὰ τὴν μεσόγειον ἀνιόντων, ἀκύσας συμπεφευγέναι τὸν Αριστόβυλον εἰς Αλεξάνδρειον· τῦτο δέ ἐστι φρύριον τῶν πάνυ φιλοτίμως ἐξησκημένων, ὑπὲρ ὄρυς ὑψηλῦ κείμενον· πέμψας καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευσε. τῷ δὲ ἦν μὲν ὁρμὴ, καλυμένῳ δεσποτικώτερον, διακινδυνεύειν μᾶλλον, ἢ ὑπακῦσαι. καθεώρα δὲ τὸ πλῆθος ὀρρωδῦν, καὶ παρήνουν οἱ Φίλοι σκέπτεσθαι τὴν Ρωμαίων ἰσχύν, ὅσαν ἀνυπόστατον. οἷς πειθεὶς κάτεισι πρὸς Πομπήϊον. καὶ, πολλὰ περὶ τῦ δικαίως ἄρχειν ἀπολογηθεὶς, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἔρυμα. πάλιν τε ταδελφῦ προκαλημένυ καταβαὶς, καὶ διαλεχθεὶς περὶ τῶν δικαίων, ἄπεισι μὴ κωλύοντος τῦ Πομπηΐυ. μέσος δ' ἦν ἐλπίδος καὶ δέους, καὶ κατῆει μὲν, ὡς δυσωπήσων Πομπήϊον πάντ' ἐπιτρέπειν αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὴν ἄκραν, ὡς μὴ προκαταλύειν δόξειν ἑαυτόν. ἐπεὶ μέντοι Πομπήϊος ἐξίστασθαί τε τῶν Φρυρίων ἐκέλευσεν αὐ-

vt vocatur, commiſſo, ſupra ſex eorum millia occidit; in quibus erat et Phalion Antipatri frater.

4. Hyrcanus vero et Antipater, Arabum primati auxilio, ſpem in aduerſarios tranſtulerunt. Et poſtquam Pompeius, Syria peragrata, Damaſcum peruenisſet, ad ipſum confugiunt: nulliſque ei datis muneribus, ac eadem in iuris ſui defenſionem, quibus ad Aretam vſi ſunt, aſſerentes, ei ſupplicarunt, vt, Ariſtobuli vi odio habita, regno Hyrcanum reſtitueret, cui tam aetate, quam moribus, deberetur. Sed nec Ariſtobulus ſibi deerat, Scauro fretus, quem muneribus corruperat: nam et ipſe aderat, cultu regio, quoad eius fieri poterat, ornatus. Verum indignum ratus, vt obſequiis niteretur, aegreque ferens abiectius, quam habitum eius deceret, vtilitati ſeruire, a Dioſpoli digreditur.

5. De iſtis cum indignatione iratus Pompeius, Hyrcano etiam ſuiſque magnopere eum obſecrantibus, aduerſus Ariſtobulum profectus eſt, et cum exercitu Romano et multis e Syria auxiliis. Cum autem Pellam et Scythopolin praeteruectus Coreas peruenisſet, vnde Iudaeorum regio initium capit, qua adſcenditur per mediterranea, audito, Ariſtobulum in Alexandrium confugiſſe, (hoc autem caſtellum eſt magnifice admodum exornatum, in monte praecelſo ſitum) miſit, qui eum deſcendere ad ipſum iuberent. Illi autem in animo quidem erat, vtpote quod nimis imperioſe vocaretur, vel quoduis diſcrimen adire potius, quam parere: multitudinem vero in metu eſſe animaduertebat, et hortabantur amici, vt ſecum reputaret Romanorum vires, quas ſuſtinendo non erat. quibus obſequutus deſcendit ad Pompeium, et cum multa pro iure regni ſui apud eum dixiſſet, in munimentum reuerſus eſt. Et cum iterum a fratre prouocatus deſcendiſſet, ac de ſuo iure cum eo diſceptaſſet, denuo regreditur, ne verante quidem Pompeio. Erat autem inter ſpem metumque medius, et deſcendebat quidem Pompeium exoraturus, vt ei cuncta permitteret, in arcem vero rurſus adſcendebat, ne vires ante tempus amittere videretur. Caeterum poſtea, quam Pompeius iuberet eum et caſtellis cedere, et cogeret

τῷ, καὶ, παράγγελμα τῶν Φρουράρχων ἐχόντων μόναις πειθαρχεῖν ταῖς αὐτογράφοις ἐπιστολαῖς, ἠνάγκαζεν αὐτὸν, ἁπάσαις γράφειν ἐκχωρεῖν, ποιεῖ μὲν τὸ προσαχθὲν, ἀγανακτήσας δὲ, ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς Πομπήϊον.

ς'. Ὁ δ', ὡ γὰρ ἐδίδου χρόνον ταῖς παρασκευαῖς, εὐθέως εἶπετο, καὶ προσεπέρρωσε τὴν ὁρμὴν ὁ Μιθραδάτης θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ περὶ Ἰεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τῆς Ἰουδαίας πιότατον φοίνικά τε πάμπολυν καὶ βάλσαμον τρέφει. τοῦτο λίθοις ὀξέσιν ἐπιτέμνοντες τὰ πέπονα, συλλέγουσι κατὰ τὰς τομὰς ἐκ δακρύων. καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἡμέραν, ἕωθεν ἤπείγετο πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. παταπλαγεὶς δὲ τὴν ἔφοδον Ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπήντα, χρημάτων τε ὑποχέσει, καὶ τῷ μετὰ τῆς πόλεως ἐπιτρέπειν καὶ ἑαυτὸν, καλεπαίνοντα καταστέλλει τὸν Πομπήϊον. ὡ μήν τι τῶν ὡμολογημένων ἔπραττε. τὸν γὰρ ἐπὶ τῇ κομιδῇ τῶν χρημάτων πεμφθέντα Γαβίνιον οἱ τὰ Ἀριστοβούλου φρονοῦντες ὐδ' ἐν τῇ πόλει δέχονται.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὡς Πομπήϊος, παραδοθείσης αὐτῷ Ἱεροσολύμων πόλεως, τὸν ναὸν αἱρεῖ, καὶ εἰς ἅγιον ἁγίων εἰσῆλθεν. οἷά τε πρὸς τούτοις ἔπραξεν ἐν Ἰουδαίᾳ.

Πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας Πομπήϊος, Ἀριστόβουλον μὲν ἐφρούρει, πρὸς δὲ τὴν πόλιν ἐλθὼν, περιεσκόπει, ποῖ προσβάλλῃ, τήν τε ὀχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμεταχείριστον ὁρῶν, καὶ τὴν πρὸ τούτων φάραγγα φοβερὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς τῆς φάραγγος ὀχυρώτατα τετειχισμένον, ὥστε, τὴν ἄστεος ἁλισκομένην, δευτέραν εἶναι καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις.

β'. Διαπορεῖντος δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον, τάσις τοῖς ἔνδον ἐμπίπτει, τῶν μὲν Ἀριστοβούλου πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα· τῶν δὲ τὰ Ὑρκανοῦ φρονούντων, ἀνοίγειν Πομπηΐῳ τὰς πύλας. πολλοὺς δὲ τούτους ἐποίει τὸ δέος.

eum singulos praesidiorum praefectos, quibus mandatum erat, vt non nisi manu sua scriptis epistolis obsequerentur, literis monet, vt inde migrarent, imperata quidem fecit; sed cum indignatione Hierosolyma concessit, seque ad bellandum cum Pompeio praeparauit.

6. Ille autem, quia tempus ei non concedebat ad bellicos apparatus, statim eum insequebatur, multumque eius impetum accelerauit Mithradatis mors, ei nunciata apud Hierichuntem; vbi pinguissima Iudaeae regio palmas plurimas et balsamum nutrit; cuius stipitibus lapide acuto incisis, e lacrymis ex plaga manantibus colligunt. Cumque in eo loco per vnam noctem castra posuisset, mane Hierosolyma contendebat. Aristobulus autem, ad eius aduentum perterritus, supplex ei occurrit, et pecuniam promittendo spondendoque semetipsum et vrbem ei permittere, succensentem mitigat Pompeium: non tamen quidquam eorum faciebat, quae promiserat. nam Gabinium, qui ad pecuniam accipiendam missus erat, ne in vrbem quidem recipiunt, qui ab Aristobulo stabant.

CAP. VII.

Quomodo Pompeius, tradita sibi Hierosolymorum vrbe, fanum capit et in Sanctum sanctorum ingreditur; et quae praeterea in Iudaea fecit.

DE istis cum indignatione iratus Pompeius Aristobulum incluſum dabat in custodiam; atque ad vrbem profectus, circumspiciebat, qua ex parte eam inuaderet; nam et murorum eius firmitatem expugnatu difficilem videbat, et vallem pro moenibus horribilem, fanumque intra ipsam quam munitissimum, adeo, vt, capta vrbe, illud alterum hostibus esset perfugium.

2. Dum autem diu multumque secum dubitaret, quid facto opus esset, incidit ciuitati seditio, Aristobuli quidem factione bellum geri postulante regemque liberari; qui vero Hyrcano fauebant, Pompeio portas aperiri. Metus

ἐφορῶντας εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων εὐταξίαν. ἡττώμενον δὲ τὸ Λεπτοβέλιτ μέρος εἰς τὰ ἱερὰ ἀνεχώρει, καὶ τὴν συναπτομένην αὐτῷ τῇ πόλει γέφυραν ἀποκόψαντες αὐτισχεῖν εἰς ἔσχατον παρεσκευάζοντο. τῶν δὲ ἑτέρων δεχομένων Ρωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια παραδιδόντων, ἐπὶ μὲν ταῦτα Πομπήϊος ἕνα τῶν ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν Πείσωνα εἰσπέμπει μετὰ στρατιᾶς· ὃς διαλαβὼν φρουρᾷ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ τῶν εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφευγότων ἡδέα λόγοις ἔπειθε συμβῆναι, τὰ πίειξ εἰς προσβολὰς ἠτρέπιζεν, ἔχων τὰς περὶ τὸν Τραιανὸν εἴς τε τὰς ἐπινοίας καὶ τὰς ὑπηρεσίας προθύμους.

γ'. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα τὴν τε τάφρον ἔχω καὶ τὴν φάραγγα πᾶσαν, ὕλην συμφορήσας τῇ δυνάμεως· χαλεπὸν δ' ἦν τὸ ἀναπληροῦν διὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῶν Ιουδαίων πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν. κἂν ἀτέλεστος ἔμεινε τοῖς Ρωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ἐπιτηρῶν ὁ Πομπήϊος, ἐν αἷς πάντως ἔργα διὰ τὴν θρησκείαν χεῖρας ἀπίσχυσιν Ιουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τὰς τριατιώτας. ὑπῆρ μόνου γὰρ τῷ σώματος ἀμύνοντες καὶ τοῖς σάββασιν. ἤδη δ' ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς ἐπιστήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν τὰς ἐκ Τύρου κομισθείσας μηχανάς, ἐπειρᾶτο τῶν τείχους. ἀμύστελλον δὲ οἱ πετροβόλοι τοὺς καθύπερθε κωλύοντας. ἀντεῖχον δ' ἐπὶ πλεῖστον οἱ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος πύργοι, μεγέθη τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

δ'. Ενθα δὴ, τῶν Ρωμαίων πολλὰ κακοπαθόντων, ὁ Πομπήϊος τά τε ἄλλα τῆς καρτερίας τοὺς Ιουδαίους ἐθαύμασε, καὶ μάλιστα τῷ μηδὲν παραλύσαι τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνειλημμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἐναγισμοὶ, καὶ πᾶσα θεραπεία κατὰ τακτικὰς ἐξετελεῖτο τῷ Θεῷ. καὶ ἡδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν, περὶ τῷ βωμῷ φονευόμενοι καθ' ἡμέραν, τῶν τελείων εἰς τὴν

autem horum numerum augebat; praeſertim cum reſpicerent ad Romanorum in rebus ſuo loco agendis peritiam. Denique victa pars Ariſtobuli conceſſit in templum, et, ponte, quo ciuitati iungebatur, abſciſſo, ſeſe pararunt, vt vim ad extremum ſuſtinerent. Aliis autem Romanos in vrbem recipientibus, eiſque regiam tradentibus, ad eam occupandam vnum e ducibus ſuis Piſonem mittit Pompeius cum militibus. qui, praeſidiis per ciuitatem diſpoſitis, poſtquam nemini eorum, qui in fanum confugerant, pacem perſuadere poterat, quaecunque circum erant oppugnationi parabat, Hyrcanum habens ſuoſque ad conſilia omnia et miniſteria ſtudioſe ei ſubſeruientes.

3. Ipſe vero a parte ſeptentrionali foſſam vallemque omnem complebat, materia a militibus comportata. Difficile autem erat eas replere, cum ob immenſam earum profunditatem, tum quod Iudaei deſuper modis omnibus eos repellerent. nec Romanis labor ſucceſſiſſet, niſi Pompeius, ſeptimis diebus obſeruatis, quibus ab omni opere religionis ergo manus abſtinent Iudaei, aggerem ad faſtigium perduxiſſet, militibus a pugna conſerenda inhibitis; nam a ſolo corpore etiam Sabbatis vim propulſant. Igitur iam valle repleta, cum turres excelſas aggeri impoſuiſſet, et admouiſſet machinas a Tyro allatas, moenia tentabat. Lapidum autem iaculatores eos repellebant; qui in alto poſiti Romanos a conatu prohiberent: turres vero ad eam partem quam diutiſſime reſiſtebant, magnitudine pariter ac pulchritudine inſignes.

4. Tum ſcilicet Pompeio, cum multum defatigarentur Romani, ſubiit mirari inter alia Iudaeorum animi fortitudinem; et praecipue quod nihil de ſacro cultu media inter tela verſantes remiſerint. nam, veluti in pace profunda fuiſſet ciuitas, et quotidiana ſacrificia et luſtrationes, omniſque Dei cultus accurate admodum peractus erat; nec, cum capto fano ad aram quotidie trucidarentur, legitimis religionis muneribus abſtinuerunt. Nam

θρησκείαν ἀπέσησαν. τρίτῳ γὰρ μηνὶ τῆς πολιορκίας, μόλις ἕνα τῶν πύργων καταῤῥίψαντες εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ δὲ πρῶτος ὑπερβῆναι τολμήσας τὸ τεῖχος, Σύλλα παῖς ἦν Φαῦστος Κορνήλιος, καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, Φέριος καὶ Φάβιος. εἵπετο δὲ ἑκάτῳ τὸ ἴδιον στῖφος, καὶ περισχόντες πανταχῇ τοὺς Ἰουδαίους, ἔκτεινον, οἱ μὲν τῷ ναῷ προσφεύγοντας, οἱ δὲ ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον.

ε'. Ἐνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων, ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ἐπιόντας βλέποντες, ἀθορύβως ἐπὶ τῆς θρησκείας ἔμειναν. σπένδοντες δὲ καὶ θυμιῶντες ἀπεσφάττοντο, καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τὴν σωτηρίαν τιθέμενοι. πλεῖστοι δ' ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἀντισασιαστῶν ἀνῃροῦντο, καὶ κατὰ τῶν κρημνῶν ἐῤῥίπτουν ἑαυτοὺς ἄφειροι. καὶ τὰ περὶ τὸ τεῖχος δ' ἔνιοι, μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπέπρησαν, καὶ συγκατεφλέγοντο. Ἰουδαίων μὲν οὖν ἀνῃρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. Ρωμαίων δὲ ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροί, τραυματίαι δ' ἐγένοντο πλείους.

ς'. Οὐδὲν δ' ἧττος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τῶν ἔθνος, ὡς τὸ τέως ἀόρατον ἅγιον ἐκκαλυφθὲν ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων. παρελθὼν γοῦν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὁ Πομπήϊος εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρεῖναι τῷ ἀρχιερεῖ, τὰ ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε καὶ λύχνους, καὶ τράπεζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ θημιατήρια, ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων εἰς τάλαντα δισχίλια. ἅπτε δὲ τούτων, ἅτ' ἄλλης τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο. ἀλλὰ καὶ μετὰ μίαν τῆς ἁλώσεως ἡμέραν, καθᾶραί τε τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐκέλευσε, καὶ τὰς ἐξ ἔθους ἐπιτελεῖν θυσίας, αὖθις δὲ ἀποδείξας τὸν Ὑρκανὸν ἀρχιερέα, τά τε ἄλλα προθυμότατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ παρασχόντα, καὶ διότι τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος ἀπέσησεν Ἀριστοβούλῳ συμπολεμεῖν ὡρμημένον. ἐκ τούτου, ὅπερ ἦν πρόσηκον ἀγαθῷ στρατηγῷ, τὸν λαὸν εὐνοίᾳ πλέον, ἢ δέει, προσηγάγετο. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη καὶ ὁ Ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ' αὐτὸς καὶ

obsidionis mense tertio, cum vix vnam de turribus deiecissent, in fanum irruptum est. Primus autem murum transilire ausus est Faustus Cornelius, Syllae filius, et post eum centuriones duo, Furius et Fabius. Singulos autem sequebatur sua militum cohors, et Iudaeos vndique conclusos occidebant, alios quidem ad fanum confugientes, alios vero paulisper resistentes.

5. Tum multi sacerdotum, cum hostes strictis gladiis irruentes viderent, intrepide in sacris peragendis manserunt; et, dum libarent thusque adolerent, mactabantur, suae etiam saluti praeferentes religionem erga Deum. Plurimi autem e gentilibus suis partis aduersae interemti erant, et innumeri sese per praecipitia deiiciebant; nonnullique, ex difficultatibus in insaniam acti, quae circa murum erant, succenderunt, ipsique combusti sunt. Atque Iudaeorum quidem ad duodecim millia occubuerunt, Romanorum vero perpauci, aliquammulti tamen sauciati erant.

6. Nihil autem grauius in illa clade Iudaeorum genti accidit, quam quod locus sanctus, antea oculis inaccessus, ab alienigenis patefactus esset. Pompeius quippe, cum iis, quos secum habuit, templum ingressus, quo soli pontifici penetrare fas est, quae intus erant, candelabrum cum lychnis, et mensam, et vasa libatoria, et thuribula, ex auro omnia, spectauit, et multitudinem aromatum congestorum, et sacram pecuniam ad duo millia talentorum. neque tamen ista vel aliud quicquam de sacra supellectile attigit; sed et fanum, postridie quam captum esset, purgare iussit aedituis, et sacra solennia celebrare, cum Hyrcanum iterum pontificem declarasset, quod praeter alia semet in obsidione promtissimum praestitisset, quodque magnam regionis incolarum multitudinem ad defectionem ab Aristobulo perpulisset, cum vna militatum ire properarent. Qua re fiebat, vt, sicuti bonum imperatorem deceret, populum beneuolentia potius, quam timore, sibi conciliarit. Comprehensus autem est inter captiuos etiam Ari-

θεὶος αὐτῷ. καὶ τὰς μὲν αἰτιωτάτας τῆ πολέμῳ πελέκει κολάζει. Φαῦστον δὲ, καὶ τὰς μετ' αὐτῆ γενναίως ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τῆ τε χώρᾳ καὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπιτάττει Φόρον.

ζ'. Ἀφελόμενος δὲ τῆ ἔθνος καὶ τὰς ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ πόλεις, ὅσας εἶλεν, ὑπέταξε τῷ κατ' ἐκεῖνο καιρῷ Ρωμαίων στρατηγῷ κατατεταγμένῳ, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις περιέκλεισεν. ἀνακτίζει δὲ καὶ Γάδαρα, ὑπὸ Ἰουδαίων κατεστραμμένην, Γαδαρίτῃ τινὶ τῶν ἰδίων ἀπελευθέρων Δημητρίῳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δ' ἀπ' αὐτῶν καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ Φθάσαντες κατέσκαψαν, Ἵππον, Σκυθόπολίν τε καὶ Πέλλαν, καὶ Σαμάρειαν, καὶ Μάρισσαν, πρὸς αἷς Ἄζωτον, καὶ Ἰάμνειαν, καὶ Ἀρέθουσαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς παραλίους, Γάζαν, Ἰόππην, Δῶρα, καὶ τὴν πάλαι μὲν Στράτωνος πύργον καλουμένην, ὕστερον δὲ μετακτισθεῖσαν ὑφ' Ἡρώδου βασιλέως λαμπροτάτοις κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν. ἃς πάσας τοῖς γνησίοις ἀποδοὺς πολίταις, κατέταξεν εἰς τὴν Συριακὴν ἐπαρχίαν. παραδοὺς δὲ ταύτην τε καὶ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὰ μέχρις Αἰγύπτου καὶ Εὐφράτου Σκαύρῳ διέπειν, καὶ δύο τῶν ταγμάτων, αὐτὸς διὰ Κιλικίας εἰς Ρώμην ἠπείγετο, τὸν Ἀριστόβουλον ἄγων μετὰ τῆς γενεᾶς αἰχμάλωτον. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς. ὧν ὁ ἕτερος μὲν, Ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς ὁδῷ διαδιδράσκει, σὺν δὲ ταῖς ἀδελφαῖς ὁ νεώτερος Ἀντίγονος εἰς Ρώμην ἐκομίζετο.

ſtobuli ſocer, qui et ipſe ei patruus. Et illos quidem, qui maxime belli auctores exſtiterant, ſecuri percuſſit: Fauſto vero iiſque, qui vna cum eo fortiter pugnauerant, praeclara praemia perſoluit, regionique et Hieroſolymis tributum imperat.

7. Cum autem genti abſtuliſſet etiam quas in Coeleſyria ceperant ciuitates, illi, qui tunc temporis conſtitutus erat Romanorum legatus, eam ſubiecit, intraque ſuos fines concluſit. Inſtaurauit autem, in gratiam cuiuſdam e libertis ſuis Demetrii Gadarenſis, etiam Gadara, a Iudaeis paulo antè euerſa. Mediterraneas praeterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quotquot iam ante non exſciderant, Hippum, Scythopolimque et Pellam, et Samariam, et Mariſſam, itemque Azotum, et Iamniam, et Arethuſam; ſimiliter et maritimas, Gazam, Ioppen, Dora, et quae olim quidem Stratonis turris vocabatur, poſtea vero, alium in modum ſplendide et magnifice ab Herode rege aedificata, mutato nomine Caeſarea appellata eſt. quas omnes, ciuibus indigenis redditas, prouinciae Syriae attribuit. Cum autem et iſtam et Iudaeam, et cuncta ad Ægyptum vſque et Euphratem Scauro, qui eas regeret, tradidiſſet, cum duabus legionibus ipſe via Ciliciae Romam contendebat, captiuum ducens Ariſtobulum cum ſua prole. Erant autem ei filiae duae, totidemque filii: quorum alter quidem Alexander, dum iter facerent, aufugit; iunior vero Antigonus cum ſuis ſororibus Romam deportabatur.

ΚΕΦ. η'.

Αλέξανδρος ὁ Αριστοβούλου, ἀποδρὰς Πομπηΐου, πολεμεῖ Υρκανῷ, ὑπὸ δὲ Γαβινίῳ ἡττηθεὶς τὰ φρούρια αὐτῷ παραδίδωσιν. ἔπειτα Αριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ Ρώμης στρατιὰν ἀθροίζει, καὶ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων νικηθεὶς εἰς Ρώμην ἀνάγεται. ἔτι καὶ ἄλλα τινὰ περὶ Γαβινίου καὶ Κράσσου καὶ Κασσίου.

ΚΑΙΝ τούτῳ Σκαῦρος, εἰς τὴν Αραβίων ἐμβαλὼν, τῆς μὲν Πέτρας εἴργετο ταῖς δυσχωρείαις· ἐπόρθει δὲ τὰ περὶ Πέλλαν, κἂν τούτῳ κακοπαθῶν. ἐλίμωττε γὰρ ἡ στρατιὰ, καὶ πρὸς τοῦτο Υρκανὸς ἐπεβοήθει δι' Αντιπάτρου ταπιτήδεια πέμπων, ὃν καὶ καθίησι Σκαῦρος ὄντα συνήθη πρὸς Αρέταν, ὅπως ἐπὶ χρήμασι διαλύσαιτο τὸν πόλεμον. πείθεται δ' ὁ Αραψ τριακόσια δοῦναι τάλαντα, καπὶ τούτοις Σκαῦρος ἐξῆγε τῆς Αραβίας δύναμιν.

β'. Ο δ' ἀποδρὰς τῶν Αριστοβούλου παίδων Πομπηΐου Αλέξανδρος, χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρὺς ἦν Υρκανῷ, καὶ τὴν Ιουδαίαν κατέτρεχεν. ἐδόκει δ' ἂν ταχέως καταλῦσαι αὐτὸν, ὅς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥιφθὲν ὑπὸ Πομπηΐου τεῖχος ἐν Ιεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάῤῥει προσελθών, εἰ μὴ Γαβίνιος εἰς Συρίαν πεμφθεὶς Σκαύρῳ διάδοχος, τά τε ἄλλα γενναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' Αλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δὲ δείσας πρὸς τὴν ἔφοδον δύναμίν τε πλείω συνέλεγεν, ὡς γενέσθαι μυρίους μὲν ὁπλίτας, χιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς. καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, Αλεξάνδρειόν τε καὶ Υρκάνιον, καὶ Μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς Αραβίοις ὄρεσι.

γ'. Γαβίνιος δὲ μετὰ μέρους τῆς στρατιᾶς Μάρκον Αντώνιον προπέμψας, αὐτὸς εἵπετο τὴν ὅλην ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ περὶ Αντίπατρον ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν Ιουδαίων, ὧν Μάλιχος ἦρχε καὶ Πειθόλαος, συμμίξαντες τοῖς περὶ Μάρκον Αντώνιον ἡγεμόσιν, ὑπήντων Αλεξάνδρῳ. καὶ μετ' ὀλὺ παρῆν ἅμα τῇ φάλαγγι Γαβίνιος. ἐνεμέ-

CAP. VIII.

Alexander Ariſtobuli filius, qui Pompeium fugerat, bellum mouet Hyrcano, et a Gabinio victus caſtella ei tradit: dein Ariſtobulus, Roma elapſus, exercitum colligit, et a Romanis victus Romam perducitur. Ad haec et alia quaedam de Gabinio et Craſſo et Caſſio.

INterea Scaurus, in Arabiam ingreſſus, Petram quidem ne accederet locorum difficultate prohibetur: quae vero circa Pellam erant, omnia depopulabatur; hoc tamen facto malis conflictatur. Nam exercitus fame laborabat: atque ad eam leuandam conferebat Hyrcanus, per Antipatrum mittens victui neceſſaria; quem etiam ad Aretam, quaſi ei familiarem, delegat Scaurus, vt pecunia ille pacem ab ipſo redimeret. Atque perſuaſum eſt Arabi, vt trecenta daret talenta: et his conditionibus Scaurus ex Arabia exercitum educebat.

2. Alexander autem, qui vnus ex Ariſtobuli liberis e Pompeii manibus elapſus eſt, progreſſu temporis magno exercitu coacto, infeſtus erat Hyrcano, et Iudaeam incurſabat; et celeriter eum deturbaturus eſſe videbatur, qui et iam Hieroſolyma accedens deiectum a Pompeio murum inſtaurare audebat, niſi Gabinius, Scauri ſucceſſor miſſus in Syriam, tum in multis aliis rebus praeclare ſe fortiterque geſſiſſet, tum in Alexandrum expeditionem feciſſet. Huius autem aduentu ille perterritus, militum etiam numerum ita augebat, vt facti eſſent decies mille pedites, et mille quingenti equites; et loca opportuna muris muniebat, Alexandriumque et Hyrcanium, et Machaerunta apud montes Arabiae.

3. Atqui Gabinius, Antonio cum parte copiarum praemiſſo, ipſe cum toto exercitu ſequebatur. Delecti autem Antipatri comites, aliaque Iudaeorum manus, quibus praeerant Malichus et Pitholaus, cum ſeſe Marci Antonii ducibus iunxiſſent, obuiam ibant Alexandro; et non multo poſt vna cum graui armatura aderat Gabinius. Verum

τὴν δὲ τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν οὐχ ὑπομένας Ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ πλησίον ἤδη Ἱεροσολύμων γενόμενος ἀναγκάζεται συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ἀποβαλὼν, ὧν τρισχίλιοι μὲν ἔπεσον, τρισχίλιοι δὲ ἐζωγρήθησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν εἰς Ἀλεξάνδρειον.

δ'. Γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς εὗρεν ἐστρατοπεδευμένους, ἐπειρᾶτο συγγνώμης ὑποσχέσει περὶ τῶν ἡμαρτημένων, πρὸ μάχης αὐτοὺς προσαγαγέσθαι. μηδὲν δὲ μέτριον φρονέντων ἀποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν εἰς τὸ ἔρυμα. κατὰ ταύτην αἱρετεύει τὴν μάχην ὁ ἡγεμὼν Μάρκος Λυτώνιος, πανταχῆ μὲν γενναῖος φανεὶς, ἑδαμῆ δ' ἄτως. Γαβίνιος δὲ, τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον καταλιπὼν, αὐτὸς ἀπῆει, τὰς μὲν ἀπορθήτους πόλεις καθιστάμενος, τὰς δὲ κατεστραμμένας ἀνακτίζων. συνεπολίθησαν γῶν, τότε κελεύσαντος, Σκυθόπολίς τε καὶ Σαμάρεια, καὶ Ἀνθηδὼν, καὶ Ἀπολλωνία, καὶ Ἰάμνεια, καὶ Ραφία, καὶ Μάρισσα, καὶ Ἀδώρεος, καὶ Γάμαλα, καὶ Ἄζωτος, ἄλλαί τε πολλαὶ, τῶν οἰκητόρων ἀσμένως ἑφ' ἑκάστην συνθεόντων.

ε'. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν ἐπανελθὼν πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον, ἐπέρρωσε τὴν πολιορκίαν. ὥστε Ἀλέξανδρος, ἀπογνοὺς περὶ τῶν ὅλων, ἐπικηρυκεύεται πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθῆναί τε τῶν ἡμαρτημένων δεόμενος, καὶ τὰ συμμένοντα φρούρια παραδιδοὺς, Τριχῶνιον καὶ Μαχαιροῦντα. αὖθις δὲ καὶ τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. ἃ πάντα Γαβίνιος, ἀναγούσης τῆς Ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν. ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιτο δευτέρου πολέμου. παρῆν δὲ, μειλισσομένη τὸν Γαβίνιον, κατὰ δέος τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης αἰχμαλώτων, τῶν τε ἀνδρὸς καὶ τῶν ἄλλων τέκνων. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς Ἱεροσόλυμα Γαβίνιος Τριχῶνιον καταγαγὼν, καὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ παραδοὺς κηδεμονίαν αὐτῷ, καθίστησι τὴν ἄλλην πολιτείαν ἐπὶ προστασίᾳ τῶν ἀρίστων. διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν Ἱεροσολύμοις προσάξας, τὸ δὲ Γαδάροις, οἱ δ' ἵνα συντελῶσιν εἰς Ἀμαθοῦντα, τὸ δὲ τέ-

Alexander, quod hostium copias in vnum collatas sustinere non poterat, inde discedit; cumque Hierosolymis appropinquaret, coactus est praelio decertare, acieque sex millibus amissis, quorum tria quidem millia ceciderunt, tria vero millia capta sunt, cum reliquis fugit in Alexandrium.

4. Gabinius autem vbi Alexandrium venit, cum multos pro loco castra metatos esse deprehendisset, promissa delictorum venia conabatur eos ante praelium ad se pertrahere. Cum autem illi nihil mediocre sentirent, plerisque interfectis reliquos in castellum concluſit. In hoc praelio strenue se gessit dux Marcus Antonius, qui quidem vbique vir fortis apparuit, ita vero nusquam. Tum Gabinius, relictis qui castellum expugnarent, ipse discessit, et vrbes quidem non vastatas in meliorem statum redigit, subuersas vero instaurat. Itaque iussu eius habitari coeperunt Scythopolisque et Samaria, et Anthedon, et Apollonia, et Iamnia, et Raphia, itemque Marissa et Adoreus, et Gamala, et Azotus, aliaeque multae, incolis libenter admodum in eas confluentibus.

5. Postquam vero ista ita curauerat, reuersus ad Alexandrium vehementius vrgebat obsidionem: adeo vt Alexander, diffidens et desperans rebus suis omnibus, legatos ad eum mitteret, et peccatorum veniam petens, et de castellis, quae permanebant, tradens Hyrcanium et Machaerunta. quin et postea Alexandrium ei dedidit. Quae omnia Gabinius funditus eruit, id suadente Alexandri matre, ne iterum sedes alterius belli fierent. Aderat autem, vt Gabinium obsequiis emolliret, viro suo caeterisque liberis Romae captiuis metuens. At post haec Gabinius, Hyrcano Hierosolyma deducto, eique fani cura mandata, reliquum reipublicae ita constituit, vt optimates rebus praeessent; omnemque Iudaeorum gentem in quinque conuentus diuisit, edixitque, vt vna pars Hierosolymis, Gadaris altera, aliique ad Amathunta con-

ταρτον εἰς Ιεριχοῦντα κεκλήρωτο, καὶ τῷ πέμπτῳ Σέπφωρις ἀπεδείχθη πόλις τῆς Γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ τῆς ἐξ ἑνὸς ἐπικρατείας ἐλευθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διῳκοῦντο.

ς'. Μετ' ὀλίγον γε μὴν αὐτοῖς ἀρχὴ γίνεται θορύβων Αριστόβουλος, ἀποδρὰς ἐκ Ρώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς Ιουδαίων ἐπισυνίστη, τοὺς μὲν ἐπιθυμοῦντας μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ Αλεξάνδρειον, ἀνατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ Γαβίνιος ὑπὸ Σισέννᾳ καὶ Αντωνίῳ καὶ Σερουϊλίῳ στρατιὰν ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀνεχώρει ἐπὶ Μαχαιροῦντος. καὶ τὸν μὲν ἄχρηστον ὄχλον ἀπεφορτίσατο, μόνους δ' ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ Πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ Ιεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μετὰ χιλίων. Ρωμαῖοι δ' ἐπηκολούθουν, καὶ γενομένης συμβολῆς, μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τὸν Αριστόβουλον διακαρτέρουν γενναίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιασθέντες ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, περὶ δὲ διχιλίους ἀνέφυγον εἴς τινα λόφον, οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι σὺν Αριστοβούλῳ, διακόψαντες τὴν φάλαγγα τῶν Ρωμαίων, εἰς Μαχαιροῦντα συνελαύνονται. ἔνθα δὲ τὴν πρώτην ἑσπέραν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἱερεῦσιν ἐναυλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν ἦν, ἄλλην συναθροίσειν δύναμιν, ἀνοχὴν τῷ πολέμῳ διδόντος, καὶ τὸ φρούριον καλῶς ὠχύρου. προσπεσόντων δὲ Ρωμαίων, ἐπὶ δύο ἡμέρας ἀντισχὼν ὑπὲρ δύναμιν, ἁλίσκεται, καὶ μετ' Αντιγόνου τοῦ παιδὸς, ὃς ἀπὸ Ρώμης αὐτῷ συναπέδρα, δεσμώτης ἐπὶ Γαβίνιον ἀνήχθη, καὶ ἀπὸ Γαβινίου πάλιν εἰς Ρώμην. τοῦτον μὲν οὖν ἡ σύγκλητος εἶξε, τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δῆγεν εἰς Ιουδαίαν, Γαβινίου δὲ ἐπιστολῶν δηλώσαντος, τῇ Αριστοβούλου γυναικὶ τοῦτο ἀντὶ τῆς παραδόσεως τῶν ἑρυμάτων ὡμολογηκέναι.

ζ'. Γαβινίῳ δ' ἐπὶ Πάρθους ὡρμημένῳ στρατεύειν γίνεται Πτολεμαῖος ἐμπόδιον. ὃν, ὑποστρέψας ἀπ' Εὐφράτου, κατῆγεν εἰς Αἴγυπτον, ἐπιτηδείοις εἰς ἅπαντα χρώμενος

venirent, quarta vero pars Hierichunta sortita est, quintaeque Sepphoris Galilaeae ciuitas assignata est. Atque ita libenter vnius dominatione liberati in posterum ab optimatibus regebantur.

6. Caeterum non multo post illis nouos tumultus creat Aristobulus, Roma elapsus, qui multos Iudaeorum rursus coëgit, partim quidem qui mutationis cupidi erant, partim vero, qui illum olim dilexerant. Et primum quidem Alexandrio occupato, id reficere tentabat. vbi autem Gabinius aduersus eum misit exercitum, ducibus Sisenna et Antonio et Seruilio, ea re cognita in Machaerunta concedit: et turbam quidem inutilem illic excussit, solos vero armatos secum ducebat, ad octo fere millia, in quibus et Pitholaus erat, qui Hierosolymis legatus cum mille hominibus ad eum perfugit. Romani autem sequebantur, commissoque praelio, aliquamdiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseverabat: at tandem vi Romanorum subacti ad quinque millia ceciderunt, et duo circiter millia in tumulum quendam confugerunt; mille vero reliqui cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machaerunta se recipere coacti sunt; vbi rex, cum in ruinis prima vespera tetendisset, fore sperabat, vt alias copias, cessante aliquantisper bello, contraheret; et castellum male muniebat. Impressionem vero facientibus Romanis, cum duos dies supra vires restitisset, captus est, et cum Antigono filio, qui simul Roma profugerat, vinctus ad Gabinium adductus est, iterumque Romam a Gabinio mittitur. Et hunc quidem senatus in carcerem inclusit, eius vero liberos in Iudaeam transmittebat, propterea quod Gabinius literis significarit, id se Aristobuli coniugi pro traditione castellorum spopondisse.

7. Gabinio autem, cum bellum Parthis inferre properaret, impedimento erat Ptolemaeus; quem reuersus ab Euphrate, in Ægyptum reducebat. Hyrca-

κατὰ τὴν στρατιὰν Υρκανῷ καὶ Αντιπάτρῳ. καὶ γὰρ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖτον, καὶ ἐπικούρους ὁ Αντίπατρος προσῆγε. καὶ τὰς ταύτῃ Ιουδαίους, φρουροῦντας τὰς κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολὰς, παρεῖσαν Γαβίνιον ἔπεισε. τῆς δ' ἄλλης Συρίας πρὸς τὸν Γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ Ιουδαίους πάλιν ἀπέστησεν Αλέξανδρος ὁ Αριστοβούλου. μεγίστην δ' συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς κατὰ τὴν χώραν Ρωμαίους ἀνελεῖν. πρὸς ὃ Γαβίνιος δείσας, ἤδη δὲ παρῆν ἀπ' Αἰγύπτου τοῖς τῇδε θορύβοις ἠρεμένος, ἐπί τινας μὲν τῶν ἀφεστώτων Αντίπατρον προπέμψας μετέπεισε. συνέμενον δὲ Αλεξάνδρῳ τρεῖς μυριάδες, κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ἔτως ἔξεισι πρὸς μάχην. ὑπήντων δ' οἱ Ιουδαῖοι, καὶ συμβαλόντων περὶ τὸ Ιταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν ἀναιρεῖνται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. καὶ Γαβίνιος, ἐλθὼν εἰς Ιεροσόλυμα, πρὸς τὸ Αντιπάτρου βούλημα κατεστήσατο τὴν πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας, Ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ, καὶ Μιθραδάτην καὶ Ορσάνην φυγόντας ἐκ Πάρθων κεύφα μὲν ἀπέπεμψε, παρὰ δὲ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ἀποδράναι.

η'. Κἀν τούτῳ Κράσσος αὐτῷ διάδοχος ἐλθὼν παραλαμβάνει Συρίαν. ἔτος εἰς τὴν ἐπὶ Πάρθους στρατιὰν, τόν τε ἄλλον τοῦ ἐν Ιεροσολύμοις ναοῦ χρυσὸν πάντα περιεῖλε, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀπέσχετο Πομπήϊος. διαβὰς δὲ τὸν Εὐφράτην, αὐτός τε ἀπώλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. περὶ ὧν ὑ νῦν καιρὸς λέγειν.

θ'. Πάρθυς δὲ, μετὰ τὸν Κράσσον ἐπιδιαβαίνειν εἰς Συρίαν ὡρμημένους, ἀνέκοπτε Κάσσιος, εἰς τὴν ἐπαρχίαν διαφυγών. περιποιησάμενος δ' αὐτὴν ἐπὶ Ιουδαίαν ἠπείγετο. καὶ Ταριχαίας μὲν ἑλὼν, εἰς τρισμυρίους Ιουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει δὴ καὶ Πειθόλαον, τοὺς Αριστοβούλου στασιαστὰς ἐπισυνισάντα. τοῦ φόνου δὲ ἦν σύμβουλος Αντίπατρος. τούτῳ γήμαντι γυναῖκα τῶν ἐπισήμων ἐξ Αραβίας, Κύπρον τοὔνομα, τέσσαρες μὲν υἱεῖς γίγνονται, Φασάηλος, καὶ ὁ βασιλεὺς αὖθις Ηρώδης, πρὸς οἷς Ιώσηπος καὶ Φε-

no et Antipatro vſus ad neceſſaria omnia in expeditionem ſuppeditanda; nam et pecunias et arma et frumentum et auxilia ad eum adducebat Antipater: et Iudaeis in ea parte, qui cuſtodes erant adituum iuxta Peluſium, tranſmittere Gabinium perſuaſit. Cum autem alia Syria ad diſceſſum Gabinii commota eſſet, Iudaeos etiam iterum ad defectionem impulit Alexander Ariſtobuli filius, maximiſque conflatis copiis, omnes in ea regione Romanos perimendi impetum cepit. Quam rem Gabinius veritus (iam enim ex Ægypto redierat eo turbis iſtis impulſus) ad quoſdam e defectoribus praemiſſo Antipatro, in contrariam ſententiam eos adduxit. Verum cum Alexandro manſerunt triginta Iudaeorum millia; et ille bellandi deſiderio tenebatur: adeoque ad pugnam egreditur. atque hoſtibus obviam ibant Iudaei, et apud montem Itabyrium congreſſi ad decem quidem millia ſternuntur: caetera vero multitudo fuga diſſipata erat. Et Gabinius, Hieroſolyma profectus, ex Antipatri ſententia rerum ſtatum ordinauit. Hinc digreſſus et Nabataeos praelio ſuperat, et Mithradatem et Orſanem Parthorum perfugas clam quidem dimittit, militibus vero dicebat, quod aufugerint.

8. Interea Craſſus, qui venerat, vt ei ſuccederet, Syriam regendam ſuſcipit. Ille in Parthicam expeditionem et omne aliud aurum in templo Hieroſolymitano abſtulit, et duo millia talentorum, a quibus abſtinuit Pompeius. Euphratem vero cum traieciſſet, et ipſe periit et exercitus eius. de quibus nunc non eſt narrandi tempus.

9. Poſt Craſſum autem Parthos, in Syriam tranſgredi) roperantes, inhibuit Caſſius, qui in iſtam prouinciam ſe .uga receperat. Ea autem occupata, in Iudaeam feſtinabat. Cumque Tarichaeas quidem cepiſſet, Iudaeorum triginta circiter millia in ſeruitium abducit. Quin et Pitholaum interficit, ſeditionis cum Ariſtobulo participes colligentem: necis vero eius ſuaſor erat Antipater. Huic autem, qui vxorem duxerat ex nobili quadam Arabiae familia, nomine Cypron, quatuor naſcuntur liberi, Phaſaëlus, et Herodes, qui poſtea rex erat, et praeter hos

ρώρας, Σαλώμη δὲ θυγάτηρ. ἐξοικειώμενος δὲ τὰς παντα-
χῆ δυνατὰς Φιλίας τε καὶ ξενίας, μάλιστα προσηγάγετο
τὸν Ἀράβων βασιλέα διὰ τὴν ἐπιγαμίαν. κἀπειδὴ τὸν
πρὸς Ἀριστόβουλον ἀνείλετο πόλεμον, ἐκείνῳ παρακαταθή-
κην ἔπεμψε τὰ τέκνα. Κάσσιος δὲ, κατὰ συνθήκας ἠσυ-
χάζειν Ἀλέξανδρον ἀναγκάσας, ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ὑπέστρε-
ψε. Πάρθοις διαβαίνειν ἀνείρξων. περὶ ὧν ἐν ἑτέροις ἐρῶμεν.

ΚΕΦ. θ'.

Ἀριστόβουλος ὑπὸ τῶν Πομπηΐου Φίλων ἀναιρεῖται, καὶ ὁ υἱὸς
αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὑπὸ Σκηπίωνος. Ἀντίπατρος μετὰ
Πομπηΐου τελευτὴν θεραπεύει Καίσαρα, καὶ συμμα-
χῶν Μιθραδάτῃ ἐν πολέμῳ ἀριστεύει.

Καῖσαρ δὲ, Πομπηΐου καὶ τῆς συγκλήτου Φυγόντων ὑπὲρ
τὸν Ἰόνιον, Ῥώμης τε καὶ τῶν ὅλων κρατήσας, ἀνίητι μὲν
τῶν δεσμῶν τὸν Ἀριστόβουλον· παραδοὺς δ' αὐτῷ δύο τά-
γματα, κατὰ τάχος ἔπεμψεν εἰς Συρίαν, ταύτην τε ῥαδίως
ἐλπίσας, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἰουδαίαν, δι' αὐτοῦ προσάξεσθαι.
Φθάνει δὲ ὁ Φθόνος καὶ τὴν Ἀριστοβούλου προθυμίαν καὶ τὰς
Καίσαρος ἐλπίδας. Φαρμάκῳ γὰρ ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ
Πομπηΐου φρονούντων, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ
πατρῴᾳ μετέσχεν· ἔκειτο δ' ἐν μέλιτι συντηρούμενος ὁ νε-
κρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' Ἀντωνίου Ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασι-
λικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος.

β'. Ἀναιρεῖται δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος πελέκει
ὑπὸ Σκηπίωνος ἐν Ἀντιοχείᾳ, Πομπηΐου τοῦτ' ἐπισείλαντος,
καὶ γενομένης κατηγορίας πρὸ τοῦ βήματος ὧν Ῥωμαίους
ἔβλαψε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ὁ Μιναίου πα-
ραλαβών, ὃς ἐκράτει τῆς ὑπὸ τῷ Λιβάνῳ Χαλκίδος, Φιλιπ-
πίωνα τὸν υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς Ἀσκάλωνα πέμπει. κἀκεῖνος
ἀποσπάσας τῆς Ἀριστοβούλου γυναικὸς Ἀντίγονον, καὶ τὰς
ἀδελφὰς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀνήγαγεν. ἀλλὰ δ' ἔρωτι
γαμεῖ τὴν νεωτέραν, καὶ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς δι' αὐ-

Ioſephus et Pheroras et filia Salome. Cum autem omnes, qui vbique potentes eſſent, ſibi conciliaret amicitia et hoſpitalitate, potiſſimum affinitate deuinxit Arabum regem. Et poſtquam aduerſus Ariſtobulum bellum ſuſceperat, liberos ei, apud quem deponerentur, miſit. At Caſſius, cum Alexandrum pactionibus ad quieſcendum adegiſſet, ad Euphratem reuerſus eſt, Parthos tranſitu prohibiturus: de quibus alibi dicemus.

CAP. IX.

Ariſtobulus a Pompeii amicis occiditur et filius eius Alexander a Scipione. Antipater poſt Pompeii obitum in clientelam Caeſaris ſe confert, et auxilium ferens Mithridati praeclare ſe gerit.

CÆſar autem, cum Pompeius et ſenatus trans mare Ionium fugiſſent, Roma rerumque ſumma potitus, Ariſtobulum vinculis ſoluit; traditiſque ei duabus legionibus celeriter in Syriam miſit, ſpei plenus et hanc facillime et cuncta Iudaeae proxima per illum ſubiici poſſe. Verum et promtam Ariſtobuli voluntatem et Caeſaris ſpem de eo conceptam irritam reddidit inuidia. nam veneno peremtus a Pompeianis, aliquamdiu etiam ſepultura in ſolo patrio carebat; corpuſque eius melle conſeruatum iacebat, donec ab Antonio miſſum erat Iudaeis, in patriis monumentis ſepeliendum.

2. Porroque filius eius Alexander a Scipione ſecuri trucidatur Antiochiae, idque iuſſu Pompeii, inſtituta etiam in eum accuſatione pro tribunali ob ea, quibus Romanos laeſerat. Eius fratres ad ſe recepit Ptolemaeus Mennaei filius, qui Chalcidem ſub Libano imperio regebat, Aſcalonem ad eos miſſo Philippione filio ſuo. Atque ille Antigonum ab Ariſtobuli coniuge abſtractum, et ſorores eius ad patrem adducebat. Captus autem amore iuniorem in vxorem duxit, et poſtea a patre propter ipſam

τὴν κτείνεται· γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος τὴν Ἀλεξάνδρου, ἀνελὼν τὸν υἱὸν, καὶ διὰ τὸν γάμον κηδεμονικώτερος ἦν αὐτὸς πρὸς τὰς αὐτῆς ἀδελφάς.

γ'. Ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὴν Πομπηΐου τελευτὴν μεταβὰς ἐθεράπευε Καίσαρα· καὶ πεμφθέντος Μιθραδάτης ὁ Περγαμηνὸς, μεθ' ἧς ἦγεν ἐπ' Αἴγυπτον δυνάμεως, εἰργόμενος τῶν κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολῶν, ἐν Ἀσκάλωνι κατέσχετο. τάς τε Ἀραβας ξένος ὢν ἔπεισεν ἐπικηρῆσαι, καὶ αὐτὸς ἦκεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς τρισχιλίους ὁπλίτας. παρώρμησε δὲ καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ δυνατὰς ἐπὶ τὴν βοήθειαν, τῶν τ' ἐπαίκων τῷ Λιβάνῃ Πτολεμαῖον, καὶ Ἰάμβλιχον, καὶ Πτολεμαῖον· δι' ἃς αἱ ταύτῃ πόλεις ἑτοίμως συνεφήψαντο τῷ πολέμῳ. καὶ θαρρῶν ἤδη Μιθραδάτης τῇ προσγενομένῃ δι' Ἀντίπατρον ἰσχύϊ, πρὸς τὸ Πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενός τε διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. γίνεται καὶ τῇ προσβολῇ διασημότατος Ἀντίπατρος. τὸ γὰρ καθ' αὑτὸν μέρος τῷ τείχους διαρρήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ.

δ'. Καὶ Πηλούσιον μὲν ἑάλω· πρόσω δ' αὐτὸς ἰόντας, εἶργον αὖθις οἱ τὴν Ὀνίᾳ προσαγορευομένην χώραν κατέχοντες Ἰουδαῖοι Αἰγύπτιοι. τούτους δὲ Ἀντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῇ δυνάμει παρασχεῖν. ὅθεν δὴ οἱ κατὰ τὴν Μέμφιν ἔτι εἰς χεῖρας ἦλθον, ἐκείνοις δὲ προσέθεντο Μιθραδάτῃ. κἀκεῖνος ἤδη τὸ Δέλτα περιελθὼν, συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς Αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χῶρον, ὃς Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ παρατάξει, σὺν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, ῥύεται περιελθὼν Ἀντίπατρος παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῷ ποταμῷ. τῶν γὰρ καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι Μιθραδάτην, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τοσούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ὀγδοήκοντα δὲ μόνους τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ Μιθραδάτης ἐν τῇ τροπῇ περὶ ὀκτακοσίους. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδα, μάστυς

occiditur. nam Ptolemaeus, filio interfecto, Alexandram in matrimonium accipit, et nuptiarum gratia maiori cura dignatus est eius fratres.

3. Antipater autem, post obitum Pompeii, mutatis partibus, Caesari studebat: et quia Mithradates Pergamenus, cum copiis, quas ducebat in Ægyptum, prohibitus ab aditibus iuxta Pelusium, apud Ascalonem detinebatur, et Arabibus, apud quos hospes erat, persuasit, vt suppetias ei ferrent, et ipse secum habens Iudaeorum peditum tria circiter millia subsidio profectus est. Quin et viros in Syria potentes ad auxilium suppeditandum excitauit, et ex Libani incolis Ptolemaeum et Iamblichum et Ptolemaeum: quibus factum est, vt illius regionis ciuitates alacriter belli societatem coirent. Iamque Mithradates, copiis fretus ab Antipatro adductis, Pelusium ire festinat; cumque pertransire traiectu prohiberetur, vrbem obsidebat. At Antipater in hac oppugnatione gloriam insignissimam adeptus est; nam cum muri, qua is erat, partem diffregisset, primus in vrbem cum suis insiluit.

4. Et Pelusium quidem captum est: eos vero vlterius euntes rursus prohibebant Ægyptii Iudaei, regionem, quae Oniae dicebatur, incolentes. Verum iis persuasit Antipater, non modo ne obstarent; sed etiam, vt copiis necessaria praeberent. Vnde factum est, vt nec ii, qui circa Memphin erant, manus conferrent, sed vltro sese traderent Mithradati. Atque ille, cum Delta circuiuisset, pugnam cum caeteris Ægyptiis commisit, in loco, qui Iudaeorum Castra appellatur: cumque in periculo esset in acie cum omni dextro cornu, Antipater, fluminis ripam circumgressus, eum liberauit. hostes enim sibi oppositos deuicit laeuum cornu tenens. Dein facto in eos impetu, qui Mithradatem persequerentur, et multos occidit et reliquos eousque fugientes egit, donec castra illorum ceperit. De suis autem octoginta tantum amisit, at Mithradates, dum fugeret, octingentos. Ille vero, praeter spem seruatus, testimonium apud Caesarem absT. III. N

ἀβάσκανος γίνεται πρὸς Καίσαρα τῶν Ἀντιπάτρου κατορθωμάτων.

ε'. Ὁ δὲ τότε μὲν τὸν ἄνδρα, τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τὰς ὑπὲρ ἑαυτοῦ κινδύνους ἐπέρρωσεν. ἐν οἷς πᾶσι παραβολώτατος ἀγωνιστὴς γενόμενος, καὶ πολλὰ τρωθεὶς, ἐφ' ὅλῳ σχεδὸν τῷ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. αὖθις δὲ κατασησάμενος τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς Συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ Ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τῆς τε ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην δὲ δι' αὐτὸν ἐπεκύρωσεν Ὑρκανῷ.

ΚΕΦ. ί.

Αντίπατρον ἐπίτροπον Ἰουδαίας ἀποδείκνυσι Καῖσαρ, Ἀντίπατρος δὲ Ἱεροσολύμων κρατηγὸν καθίστησι Φασάηλον, καὶ τῆς Γαλιλαίας ἔπαρχον Ἡρώδην· ὃς μετ' ὀλίγον εἰς κρίσιν καλεῖται καὶ ἀπολύεται. Σέξτον Καίσαρα ὑπὸ Βάσσου δολοφονηθέντα διαδέχεται Μάρκος.

Κατὰ ταυτὸ δὲ καὶ Ἀντίγονος ὁ Ἀριστοβούλου, πρὸς τὸν Καίσαρα παρὼν, γίνεται παραδόξως Ἀντιπάτρῳ μείζονος προκοπῆς αἴτιος. δέον γοῦν ἀποδύρεσθαι περὶ τοῦ πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ἐκ τῶν πρὸς Πομπήϊον διαφορῶν, καὶ περὶ τἀδελφοῦ τὴν Σκηπίωνος ὠμότητα μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμίξαι φθονερὸν πάθος, ὁ δ' ἐπὶ τούτοις Ὑρκανοῦ καὶ Ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθών, ὡς παρανομώτατα μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπελαύνοιεν τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δ' εἰς τὸ ἔθνος αὐτοὶ διὰ κόρον ἐξυβρίζοιεν· καὶ ὅτι τὴν εἰς Αἴγυπτον συμμαχίαν οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ κατὰ δέος τῶν πάλαι διαφορῶν, καὶ τὴν πρὸς τὸν Πομπήϊον φιλίαν ἀποσκευαζόμενοι.

β'. Πρὸς ταῦθ' ὁ Ἀντίπατρος ἀποῤῥήξας τὴν ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυε τῶν τραυμάτων, καὶ περὶ μὲν τῆς εἰς

que omni inuidia perhibet, de rebus ab Antipatro praeclare geſtis.

5. Vnde ille tunc quidem Antipatrum, et ſpe et laudibus incitatum, ad ſubeunda pro ſe pericula promtiorem reddidit. in quibus omnibus cum bellator fuerit audaciſſimus, et multa toto fere corpore vulnera acceperit, habebat, quibus fortitudinem ſuam oſtentaret. Poſt autem cum res in Ægypto ordinaſſet Caeſar, in Syriam reverſus eum et Romana ciuitate donauit et immunitate: fecitque, et aliis honoribus eum augendo et amiciſſime tractando, vt ipſi inuideretur; atque eius inſuper gratia pontificatum confirmauit Hyrcano.

CAP. X.

Antipatrum Iudaeae procuratorem facit Caeſar, et Antipater Hieroſolymis praeficit Phaſaëlum, et Herodi ſummam in Galilaea poteſtatem mandat; qui non multo poſt in iudicium vocatur et abſoluitur. Sexto Caeſari a Baſſo inſidiis peremto ſuccedit Marcus.

SVB idem autem tempus et Antigonus Ariſtobuli filius, cum ad Caeſarem veniſſet, in cauſa erat, praeter opinionem, quod Antipater plus auctoritate valeret. nam cum oportuerit eum patriae fortunam deplorare, qui veneno ſublatus videbatur ob inimicitias, quae illi cum Pompeio interceſſerant, et queri de Scipionis in fratrem crudelitate, nihilque, quod inuidiam moueret, adhibere, dum miſericordiam implorat, ille in medium prodiens praeterea Hyrcanum et Antipatrum accuſabat, ac ſi ipſum quidem iniquiſſime cum fratribus ſuis omni de terra patria abegiſſent, multiſque ipſi gentem iniuriis ex petulantia affeciſſent; quodque in Ægyptum auxilia ei non ex beneuolentia miſerint, ſed metu veterum inimicitiarum, et vt amicitiam cum Pompeio inſtitutam deprecarentur.

2. Ad haec Antipater, veſte abiecta, vulnerum multitudinem palam faciebat, et de ſua quidem in Caeſarem

Καίσαρα εὐνοίας, ἐκ ἔφη λόγῳ δεῖν αὐτῷ, κεκραγέναι γὰρ τὸ σῶμα σιωπῶντος· Αντιγόνῳ δὲ θαυμάζειν τὴν τόλμαν, εἰ πολεμίῳ Ρωμαίων υἱὸς ὢν καὶ Ρωμαίων δραπέτῃ, καὶ τὸ νεωτεροποιὸς εἶναι καὶ σασιώδης αὐτὸς πατρῷον ἔχων, παρὰ τῷ Ρωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν ἐπικεχείρηκεν ἑτέρων, καὶ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθῆ τινος, δέον ἀγαπᾶν, ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐφίεσθαι πραγμάτων ἐ τοσῆτον δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα Ιουδαίους διασασιάσῃ παρελθών, καὶ χρήσηται κατὰ τῶν δόντων ταῖς ἀφορμαῖς.

γ'. Τούτων Καῖσαρ ἀκούσας, Υρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφήνατο, Αντιπάτρῳ δὲ δυνασείας αἵρεσιν ἔδωκεν. ὁ δ' ἐπὶ τῷ τιμήσαντι τὸ μέτρον τῆς τιμῆς θέμενος, πάσης ἐπίτροπος Ιουδαίας ἀποδείκνυται, καὶ προσεπιτυγχάνει τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσραμμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας Καῖσαρ ἀπέσελλεν ἐν τῷ Καπετωλίῳ χαραχθῆναι, τῆς τε αὐτῦ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τῆς τῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐσόμενον.

δ'. Αντίπατρος δὲ, Καίσαρα προπέμψας ἐκ τῆς Συρίας, εἰς Ιουδαίαν ὑπέσρεψεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τῆς πατρίδος ὑπὸ Πομπηΐου κατεσραμμένον, καὶ τὺς ἀνὰ τὴν χώραν θορύβυς ἐπιὼν κατέσελλεν, ἀπειλητὴς ἅμα καὶ σύμβυλος ὢν ἑκάσοις, ὅτι τὰ μὲν Υρκανῦ Φρονῦντες ἐν ὄλβῳ καὶ καθ' ἡσυχίαν βιώσονται, τῶν τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύσονται· εἰ δὲ πείθοιντο ταῖς ψυχραῖς ἐλπίσι τῶν νεωτερίζειν ἐπὶ κέρδεσιν οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτόν τε πειράσεσθαι ἀντὶ κηδεμόνος δεσπότην, καὶ Υρκανὸν ἀντὶ βασιλέως τύραννον, Ρωμαίους γε μὴν καὶ Καίσαρα πολεμίους ἀνθ' ἡγεμόνων καὶ φίλων. ἐ γὰρ ἀνέξεσθαι μετακινύμενον ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέσησαν. ἅμα δὲ ταῦτα λέγων δι' ἑαυτῦ καθίσατο τὴν χώραν ὁρῶν τὸν Υρκανὸν νωθῆ τε καὶ βασιλείας ἀτονώτερον. Φασάηλον μὲν δὴ, τῶν παίδων τὸν πρεσβύτατον, Ιεροσολύμων καὶ τῶν πέριξ σρατηγὸν καθίσησι· τὸν δὲ μετ' αὐτὸν Ηρώδην, ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἔσελλεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν κομιδῇ νέον.

benenolentia, non opus esse sibi dicebat verba facere, nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni vero audaciam mirari, qui, cum hostis Romanorum sit filius et fugitiui Romanorum, et nouarum rerum studiosus seditiosusque patrem imitetur, apud Romanorum praesidem contra alios accusationem instituerit, et emolumenti aliquid comparare studeat, cum isto contentus esse deberet, quod viuat. nam et nunc non propter inopiam rebus interesse adeo desiderare, sed vt inter Iudaeos seditionem concitet, et facultatibus suis contra largitores earum vtatur.

3. Cum ista Caesar audisset, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit, Antipatro autem potestatis, quam vellet, optionem dedit. Ille vero, honoris modum et mensuram dantis arbitrio permittens, totius Iudaeae procurator declaratus est, et praeter hoc impetrauit, vt subuersa patriae moenia instaurare sibi daretur. Et hos quidem honores Caesar misit tabulis incidendos in Capitolio, in perpetuum suaeque iustitiae et Antipatri virtutis monumentum.

4. Antipater vero, deducto a Syria Caesare, in Iudaeam reuersus est. et primum quidem patriae muros a Pompeio dirutos refecit, et regionem obiens tumultus, qui in ea erant, compescebat, partim minando, partim singulis consulendo, admonens eos, fore, si ab Hyrcano starent, vt feliciter et quiete vitam agerent, suisque bonis et pace communi fruentes; sin vero spe vana ab iis ducerentur, qui priuati quaestus gratia res nouas moliri student, ipsum experturi sint pro curatore dominum, et Hyrcanum pro rege tyrannum, itemque Romanos et Caesarem pro ducibus et amicis hostes acerbos. non enim passuros eum ab imperio summoueri, quem constituissent ipsum. Atque simul ac ista diceret, res regionis solus ordinauit, quod Hyrcanum et segniorem et remissiorem videret, quam regnum poscceret. Et Phasaëlum quidem, filiorum natu maximum, Hierosolymorum agrique finitimi praefectum constituit: Herodem vero, illi aetate proximum, cum pari potestate misit in Galilaeam, adolescentulum admodum.

ε'. Ο δὲ, ὧν φύσει δραστήριος, ὕλην εὐθέως εὑρίσκει τῷ φρονήματι. καταλαβὼν οὖν Ἐζεκίαν τὸν ἀρχιλῃστὴν, τὰ προσεχῆ τῇ Συρίᾳ κατατρέχοντα μετὰ μεγίστης σίφρος, αὐτόν τε συλλαβὼν ἀποκτείνει, καὶ πολλὺς τῶν λῃστῶν. ὃ δὴ μάλιστα τοῖς Σύροις κατώρθωκε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν ἀνά τε τὰς κώμας καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν Ηρώδης, ὡς εἰς εἰρήνην αὐτοῖς παρὼν, καὶ τὰς κτήσεις ἀνασεσωκώς. γίνεται δ' ἐκ τούτου καὶ Σέξτῳ Καίσαρι γνώριμος, ὄντι συγγενεῖ τοῦ μεγάλου Καίσαρος, καὶ διοικοῦντι τὴν Συρίαν. πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν εὐδοκιμοῦντα καὶ Φασάηλος ἐφιλοτιμεῖτο τὴν ἀγαθὴν ἔριν, τὰς ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις συνεστέρας καθιστάμενος, καὶ δι' αὐτοῦ μὲν ἔχων τὴν πόλιν, μηδὲν δ' ἀπειροκάλως εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐξυβρίζων. ἔνθεν Αντιπάτρῳ θεραπεία τε ἦν ἐκ τοῦ ἔθνους βασιλικὴ, καὶ τιμαὶ παρὰ πάντων ὡς δεσπότῃ τῶν ὅλων. εἰ μὴν αὐτὸς τῆς πρὸς Υρκανὸν συνοίας ἢ πίστεως τὶ μετεκίνησεν.

ς'. Αμήχανον δ' ἐν εὐπραγίαις φθόνον διαφυγεῖν. Υρκανὸς γὰρ ἤδη μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῇ πρὸς τὸ κλέος τῶν νεανίσκων ἐδάκνετο, μάλιστα δ' ἐλύπει τὰ Ηρώδου κατορθώματα. καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον εὐδοξίας προτρέχοντες, πολλοὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις βασκάνων ἠρέθιζον, οἷς ἢ τὸ τῶν παίδων ἢ τὸ Αντιπάτρου σωφρονικὸν προσίσατο, λέγοντες, ὡς Αντιπάτρῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ παραχωρήσας τῶν πραγμάτων, καθέζοιτο τοῦνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξουσίας. καὶ μέχρι τοῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτὸν βασιλεὺς ἐπιτρέφων; οὐδὲ γὰρ εἰρωνεύεσθαι τὴν ἐπιτροπὴν αὐτὸς ἔτι, φανερὸς δ' εἶναι δεσπότας παρωσαμένους ἐκεῖνον. εἴ γε μήτε ἐντολὰς δόντος, μήτε ἐπιστείλαντος αὐτῷ, τοσοῦτος παρὰ τὸν Ιουδαίων νόμον ἀνῄρηκεν Ηρώδης. ὃν, εἰ μὴ βασιλεύς ἐστιν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης, δεῖν ἐπὶ δίκην ἧκειν, ἀποδώσοντα λόγον αὐτῷ τε καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτως οὐκ ἀφιᾶσι.

5. Ille vero, natura factus ad res gerendas, ſtatim inuenit materiam animi magnitudini exercendae idoneam. Itaque cum offendiſſet Ezechiam latronum ducem, magna manu finitima Syriae incurſantem, et illum nactus interficit, multoſque latronum. quod ſane maxime Syris gratum praeſtitit. adeoque omnium ſermone per vicos et in vrbibus celebratus erat Herodes, vt qui praeſentia ſua pacem illis dederit, et omnes facultates in tuto collocarit. Quo factum eſt, vt etiam Sexto Caeſari innoteſceret, cognato magni Caeſaris et Syriam adminiſtranti. Phaſaëlo autem cum fratre gloriam adepto pulchra erat contentio, dum Hieroſolymitarum erga ſe beneuolentiam augere ſtudet, vt qui vrbem quidem per ſe regeret, ſed ita, vt nihil inhoneſte faceret, poteſtate ſua ad aliorum iniuriam abutendo. Hinc et Antipater a gente more regio colebatur, et ab vniuerſis, quaſi omnium dominus exſtitiſſet, habebatur in honore. Nec tamen vel minimum diſceſſit a ſua erga Hyrcanum fide et beneuolentia.

6. Verum fieri non poteſt, vt inuidiam quiſquam in ſecundis rebus effugiat. Nam Hyrcanum quidem ipſum iam ante tacite mordebat iuuenum gloria, maximeque animum eius ſolicitabant res ab Herode praeclare geſtae: inſuper et crebri nuncii bonae vtriuſque famae, vnus alium praecurrentes; multi etiam in regia inuidi et obtrectatores ſtimulos ei ſubiiciebant, quibus aut Antipatri aut filiorum eius obſtabat prudentia, dicentes, quod Antipatro eiuſque filiis cedens rerum adminiſtratione, ſederet regis ſolum nomen habens, idque ſine omni poteſtate. Et quouſque in errore verſabitur, reges in ſui perniciem nutriens? nec enim eos amplius ſimulare rerum procurationem, ſed manifeſtos eſſe dominos, ipſo ab imperio deturbato. ſi quidem Herodes, neque ſuis mandatis neque literis fretus, tantam multitudinem contra legem Iudaeorum interfecerit; eumque, ſi iam regnum non teneat, ſed adhuc priuatus ſit, ad iudicium venire debere, factorum rationem et ipſi et legibus patriis redditurum, quae homines non condemnatos occidi prohibent.

ζ'. Τούτοις κατὰ μικρὸν Υρκανὸς ἐξεκαίετο, καὶ τὴν ὀργὴν τελευταῖον ἐπῆξας, ἐκάλει κριθησόμενον τὸν Ηρώδην. ὁ δὲ καὶ τῷ πατρὸς παραινοῦντος, καὶ τῶν πραγμάτων διδόντων παῤῥησίαν, ἀνῆκε, Φρυραῖς διαλαβὼν πρότερον τὴν Γαλιλαίαν. ἦκε δὲ μετὰ καρτερᾶς σίφυος, ὡς μήτε καταλύειν δόξειν Υρκανὸν ἀδρὰν ἄγων δύναμιν, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῷ Φθόνῳ. Σέξτος δὲ Καῖσαρ δείσας περὶ τῷ νεανίᾳ, μή τι παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἀπολιφθεὶς πάθῃ, πέμπει πρὸς τὸν Υρκανὸν τὰς παραγγελοῦντας διαῤῥήδην, ἀπολύειν Ηρώδην τῆς Φοινικῆς δίκης. ὁ δὲ καὶ ἄλλως ὠργισμένος, ἠγάπα γὰρ Ηρώδην, ἀποψηφίζεται.

η'. Καὶ ὃς, ὑπολαμβάνων ἄκοντος τοῦ βασιλέως διαφυγεῖν, εἰς Δαμασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς Σέξτον, παρασκευαζόμενος ἀδ' αὖθις ὑπακοῦσαι καλοῦντι. καὶ πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον Υρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἴχεσθαι τὸν Ηρώδην λέγοντες, καὶ παρεσκευασμένον κατ' αὐτοῦ. πιστεύων δ' ὁ βασιλεὺς οὐκ εἶχεν ὅ, τι χρὴ δρᾶν, ὡς ἑώρα μείζονα τὸν διάφορον. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ Σέξτου Καίσαρος στρατηγὸς ἀνεδείχθη Κοίλης Συρίας καὶ Σαμαρείας, ἐ μόνον τε κατ' εὔνοιαν τὴν ἐκ τοῦ ἔθνους, ἀλλ' ὅτι δυνάμει φοβερὸς ἦν, εἰς ἔσχατον δέος κατέπεσεν, ὅσον ὅπω προσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μετὰ στρατιᾶς.

θ'. Καὶ ἐ διήμαρτε τῆς οἰήσεως. ὁ γὰρ Ηρώδης, κατ' ὀργὴν τῆς περὶ τὴν δίκην ἀπειλῆς, στρατιὰν ἀθροίσας, ἐπὶ Ιεροσολύμων ἦγε, καταλύσων τὸν Υρκανόν. κἂν ἔφθη τοῦτο ποιήσας, εἰ μὴ συνεξελθόντες, ὅ, τε πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἔκλασαν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, παρακαλοῦντες αὐτὸν ἀπειλῇ καὶ ἀνατάσει μόνῃ μετρῆσαι τὴν ἄμυναν, φείσασθαι δὲ τοῦ βασιλέως, ὑφ' ᾧ μέχρι τοσαύτης δυνάμεως προῆλθε. δεῖν τε, εἰ κληθεὶς ἐπὶ δίκην παρώξυνται, καὶ περὶ τῆς ἀφέσεως εὐχαριστεῖν, καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ σκυθρωπὸν ἀπαντᾶν, περὶ δὲ τῆς σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. εἰ δὲ δὴ λογιστέον εἴη καὶ πολέμῳ ῥοπὰς βεβαιοῦσθαι τῷ Θεῷ, πλεῖον εἶναι τῆς στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ καὶ περὶ τῆς νίκης ἐ

7. His paulatim accendebatur, tandemque ira excandescens Herodem ad causam dicendam accersit. Ille vero, et patris monitu et quod fiduciam ei adderent res gestae, adscendebat, firmata prius praesidiis Galilaea. Ibat autem valida manu stipatus, vt nec Hyrcanum deturbaturus videretur magnis adductis copiis, neque in inuidos nudus armis incideret. Sextus autem Caesar adolescenti metuens, ne ab inimicis interceptus mali aliquid pateretur, ad Hyrcanum mittit, qui ei expresse denunciarent, vt Herodem sententia capitali liberaret. Hyrcanus autem, per se quoque id cupiens, nam Herodem diligebat, eum absoluit.

8. Atque is, inuito rege ex periculo euasisse ratus, Damascum se contulit ad Sextum, ita comparatus, vt nequaquam obtemperaret, si denuo accitus esset. Rursumque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent, et Herodem iratum abiisse, et paratum esse contra ipsum bellum mouere. Rex autem istis fidem habens, quid agendum esset nesciebat, vt qui inimicum se potentiorem esse viderit. Postquam vero a Sexto Caesare Coeles-Syriae et Samariae praeses fuisset declaratus, non solum ex gentis in eum beneuolentia, sed quod et sua potentia terribilis esset, in timorem extremum incidit, iamiamque illum contra se exspectans cum exercitu esse venturum.

9. Neque opinione falsus est. namque Herodes, iratus ei ob intentatam sibi accusationem, cum exercitum coëgisset, Hierosolyma eum ducebat, Hyrcanum regno deturbaturus. idque sane facere occupasset, nisi pater et frater, simul ei obuiam profecti, impetum eius fregissent, ipsum obsecrantes, vt vltra minas et terrorem in vindicta non procederet, sed regi parceret, sub quo ad tantam potentiam prouectus est: atque debere dicentes, si indignaretur, quod in iudicium vocatus esset, et gratias agere, quod fuerit absolutus, et non ad saeueriora se recipere, et pro salute accepta ingratum semet ostendere. Quod si vero reputandum sit, Deum belli casus regere et moderari, plus valiturum esse iniquum, quam exercitum, sibi persuadeat.

χρῆναι κατὰ πᾶν εὔελπιν εἶναι, μέλλοντά τε συμβάλλειν βασιλεῖ, καὶ συντρόφῳ, καὶ πολλάκις μὲν εὐεργέτῃ, χαλεπῷ δὲ ἔδέποτε, πλὴν ὅσον πονηροῖς συμβούλοις χρώμενος ἐπισείσειεν αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος. πείθεται δὲ τούτοις Ηρῴδης, ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὔταρκες εἶναι, καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν ἐπιδείξασθαι τῷ ἔθνει.

ί. Κἀν τούτῳ γίνεται περὶ Απάμειαν ταραχὴ Ρωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος. Κεκιλίῳ μὲν Βάσσῳ, διὰ τὴν εἰς Πομπήϊον εὔνοιαν, δολοφονήσαντος Σέξτον Καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνῳ δύναμιν παραλαβόντος, τῶν δ' ἄλλων Καίσαρος στρατηγῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ φόνου Βάσσῳ συμβαλόντων μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. οἷς καὶ διὰ τὸν ἀνηρημένον, καὶ διὰ τὸν περιόντα Καίσαρα, φίλους ὄντας ἀμφοτέρους, ὁ Αντίπατρος διὰ τῶν παίδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηκυνομένου δὲ τοῦ πολέμου, Μάρκος μὲν ἀπὸ τῆς Ιταλίας Σέξτου παραγίνεται διάδοχος.

ΚΕΦ. ιά'.

Ηρῴδης ἀποδείκνυται Συρίας ἁπάσης ἐπιμελητής, ὃν δείσας ὁ Μάλιχος φαρμάκῳ Αντίπατρον ἀναιρεῖ, Μάλιχον δὲ διαφθείρειν πείθονται χιλίαρχοι.

Συνίσταται δὲ Ρωμαίοις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ μέγας πόλεμος, Κασσίου καὶ Βρούτου ἄφνω κτεινάντων δόλῳ Καίσαρα, καταχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἑπτά. μεγίστου δὲ ἐπὶ τῷ φόνῳ γενομένου κινήματος, καὶ διασασιαθέντων τῶν δυνατῶν, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει πρὸς ὃ συμφέρειν ὑπελάμβανε. καὶ δὴ ἦκε Κάσσιος εἰς Συρίαν, καταλῃψόμενος τὰς περὶ Απάμειαν δυνάμεις. ἔνθα Βάσσῳ τε Μάρκον καὶ τὰ διεσῶτα τάγματα διαλλάξας, ἐλευθεροῖ μὲν Απάμειαν τῆς πολιορκίας, ἡγεμὼν δ' αὐτὸς τῆς στρατιᾶς ἐπῆλθε φορολογῶν τὰς πόλεις, καὶ παρὰ δύναμιν τὰς εἰσπράξεις ποιούμενος.

β'. Κελευσθὲν δὲ καὶ Ιουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια

quocirca non oportere ipſum etiam de victoria omnino bene ſperare, qui congreſſurus eſſet et cum rege, et ſocio, deque ſe quidem ſaepenumero bene merito, difficili autem nunquam, niſi in quantum malis vſus conſiliariis videretur eum iniuria affeciſſe. Iſtis autem flectitur Herodes, ratus ſufficere ſibi ad futuras ſpes, quod potentiam ſuam genti demonſtraſſet.

10. Atque interea tumultus inter Romanos oritur apud Aparneam, et bellum ciuile, ex eo quidem, quod Cecilius Baſſus, ex ſua in Pompeium benenolentia, Sextum Caeſarem dolo necauerit, eiuſque militem occupauerit; alii vero Caeſaris duces, vt Sexti necem vlciſcerentur, cum omnibus copiis ſuis Baſſum adorti fuerint. Quibus, tam interemti, quam ſuperſtitis Caeſaris cauſa, amborum ſui amicorum, ſubſidium per filios ſuos miſit Antipater. Cum autem bellum traheretur, Marcus ex Italia venit, qui Sexto ſucceederet.

CAP. XI.

Herodes fit totius Syriae procurator, quem veritus Malichus Antipatrum veneno tollit, Malichum vero interficere tribunis militum perſuadetur.

SVB idem autem tempus Romanis magnum bellum conflatum eſt, quod Caſſius et Brutus derepente Caeſarem dolo occidiſſent, poſtquam annos tres et ſex menſes imperium tenuerat. Maximo deinde ex illa caede motu concitato, viriſque primariis inter ſe diſſidentibus, ad id propria quiſque ſpe ducebatur, quod maxime in rem ſuam facere exiſtimabat. Adeoque Caſſius in Syriam veniebat, copias occupaturus, quae ad Apameam erant. vbi cum et Marcum Baſſo et legiones, quae ab eo diſſenſerant, conciliaſſet, obſidione quidem liberat Apameam, ipſe vero exercitum ductans vrbes peragrabat tributa colligens, et exigens etiam plus, quam ſoluendo erant.

2. Cum autem Iudaeis quoque imperaſſet ſeptingenta

τάλαντα, δείσας Αντίπατρος τὴν ἀπειλὴν τῷ Κασσίῳ, τοῖς τε υἱοῖς δικίλευ εἰσπράττειν τὰ χρήματα καὶ τισιν ἄλλοις τῶν ἐπιτηδείων κατὰ τάχος, ἐν οἷς καὶ Μαλίχῳ τινὶ τῶν διαφόρων. ἔτως ἤπειγεν ἡ ἀνάγκη. πρῶτος δ' ἀπεμειλίξατο Κάσσιον Ηρώδης, τὴν ἑαυτῷ μοῖραν ἐκ τῆς Γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἦν. τὰς δὲ λοιπὰς εἰς βραδυτῆτα κακίσας, αὐταῖς ἐθυμοῦτο ταῖς πόλεσι. Γόφναν γοῦν καὶ Ἀμμαοῦν καὶ δύο ἑτέρας τῶν ταπεινοτέρων ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν ὡς καὶ Μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ σπεύσας εἰσέπραξεν. ἐπέσχε δὲ τήν τε τούτῳ καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν Αντίπατρος, ταχέως ἑκατὸν ταλάντοις θεραπεύσας Κάσσιον.

γ'. Οὐ μὴν Μάλιχος, ἀναχωρήσαντος Κασσίου, τῆς χάριτος ἀπεμνημόνευεν Αντιπάτρῳ. κατὰ δὲ τὸ πολλάκις σωτῆρος ἐπιβυλὴν ἀνεσκευάζετο, σπεύδων ἀνελεῖν τὸν ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. Αντίπατρος δὲ, τήν τε ἰσχὺν καὶ τὸ πανοῦργον τἀνδρὸς ὑποδείσας, διαβαίνει τὸν Ιορδάνην, στρατὸν ἀθροίσων εἰς τὴν τῆς ἐπιβυλῆς ἄμυναν. Φωραθεὶς δὲ Μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῶν Αντιπάτρου παίδων περιγίνεται. τόν τε γὰρ Ιεροσολύμων Φερορὸν Φασάηλον, καὶ Ηρώδην πεπισευμένον τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκγοητεύσας, διαλλακτὰς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει γενέσθαι. πάλιν γοῦν ὑπ' Αντιπάτρου σώζεται, πείσαντος Μάρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα Συρίας, ὃς ὤρμητο κτεῖναι Μάλιχον ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε.

δ'. Συστάντος δὲ τῷ πρὸς Κάσσιον καὶ Βροῦτον πολέμῳ Καίσαρί τε τῷ νέῳ καὶ Αντωνίῳ, Κάσσιος καὶ Μάρκος στρατιὰν ἀθροίσαντες ἐκ τῆς Συρίας, ἐπειδὴ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας Ηρώδης ἔδοξε συμβεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν Συρίας ἁπάσης ἐπιμελητὴν καθιστᾶσι, δύναμιν πεζήν τε καὶ ἱππικὴν δόντες. μετὰ δὲ τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν ἀποδείξειν Κάσσιος ὑπέσχετο καὶ Ιουδαίας βασιλέα. συνέβη δ' Αντιπάτρῳ τήν τε ἰσχὺν τοῦ παιδὸς καὶ τὴν ἐλπίδα

talenta afferre, Antipater, Cassii minas veritus, pecuniae exactionem, vt illico fieret, inter filios diuidit et quosdam alios e necessariis suis, in quibus erat et Malichus quidam sibi parum amicus. ita eum vrgebat necessitas. Primus autem Cassium obsequio demulsit Herodes, qui centum talenta sibi mandata ex Galilaea ei attulit; adeoque inter praecipuos eius amicos habebatur. At vero cum caeteris tarditatem vitio vertisset et exprobrasset, ipsis ciuitatibus irascebatur. Itaque, Gophna et Ammaunte et aliis duabus inferioris notae in seruitutem redactis, eo quidem processit, ac si Malichum etiam interfecturus esset; quod in exigendo pecuniam parum properasset. Verum quo minus et hunc et alias ciuitates perditum iret, obstitit Antipater, qui protinus Cassium centum talentis deliniuit.

3. Nequaquam tamen Malichus, post Cassii discessum, gratiam Antipatro referebat; sed ei, qui saepiuscule ipsum conseruauerat, insidias moliebatur, eum e medio tollere festinans, qui ipsius iniquitati impedimento erat. Atqui Antipater, et hominis potentiam et calliditatem subueritus, vltra Iordanem se recipit, exercitum ad vlciscendas insidias collecturus. Malichus autem deprehensus impudentia sua Antipatri filiis egregie imposuit. Cum enim tam Phasaëlum Hierosolymorum custodem, quam Herodem armis praefectum, et multum semet excusando crebroque iureiurando adhibito, mirum in modum decepisset, persuadet eis patrem suum ipsi reconciliare. Atque ita denuo ab Antipatro seruatur, Marco tunc Syriae praeside ab eo exorato, qui Malichum occidere statuerat, quod nouis rebus studuisset.

4. Cum autem bellum inueni Caesari et Antonio ortum esset cum Cassio et Marco, Cassius et Marcus, exercitu in Syria coacto, quandoquidem magnam partem eorum, quibus illis opus erat, visus sit Herodes contulisse, tunc quidem ipsum Syriae omnis procuratorem constituunt, equitum illi manu peditumque attributa: cum autem bellum confectum esset, promittebat Cassius fore, vt ipsum etiam Iudaeae regem declararet. Verum accidit, vt Antipatro

αἰτίαν ἀπωλείας γενέσθαι. ταῦτα γὰρ δείσας ὁ Μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δῦναι Φάρμακον Αντιπάτρῳ. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τῆς Μαλίχου παρανομίας γενόμενος, κατὰ τὸ συμπόσιον θνήσκει, τά τε ἄλλα δρασήριος ἀνὴρ ἐν ἀφηγήσει πραγμάτων, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀναπτησάμενός τε Υρκανῷ καὶ διαφυλάξας.

ε'. Μάλιχος δὲ, καθ' ὑπόνοιαν τῆς Φαρμακείας, ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος ἀρυόμενος ἔπαυσεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συγκροτῶν. ἐ γὰρ ἠρέμησεν Ηρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὲ καὶ παρῆν αὐτίκα στρατὸν ἄγων, ἐπὶ τιμωρίᾳ τῷ πατρός. Φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διασασιάσειν γὰρ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ἀπολογούμενόν τε προσίεται τὸν Μάλιχον, καὶ τῆς ὑπονοίας ἀπολύειν ὁμολογεῖ, λαμπρὰν δὲ πομπὴν ἐπὶ τῷ πατρὶ κηδείας ἐτέλεσεν.

ς'. Τραπεὶς δ' ἐπὶ Σαμάρειαν, πάσει τεταραγμένην, κατεστήσατο τὴν πόλιν. ἔπειτα καθ' ἑορτὴν ὑπέρεφεν εἰς Ιεροσόλυμα, τὸν ὁπλίτας ἄγων, καὶ πέμπων Υρκανὸς, ἐνῆγε γὰρ δεδοικὼς τὴν ἔφοδον Μάλιχος, ἐκώλυε τὸς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν ἐφ' ἁγνεύοντας τὸς ἐπιχωρίους. ὁ δὲ, τῆς προφάσεως καταφρονήσας καὶ τῷ προσάσσοντος, εἰσέρχεται διὰ νυκτός. καὶ πάλιν Μάλιχος προσιὼν, ἔκλαιεν Αντίπατρον. ἀνθυπερείνετο δὲ μόλις Ηρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, καὶ Κασσίῳ δι' ἐπιστολῶν τὴν τῷ πατρὸς ἀναίρεσιν ἐπωδύρετο, καὶ ἄλλως μισοῦντι Μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ μετιέναι τὸν φονέα τῷ πατρὸς ἀντεπιστέλας, καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα προσέταξεν, Ηρώδῃ βοηθεῖν εἰς πρᾶξιν δικαίαν.

ζ'. Καπειδὴ Λαοδίκειαν ἐλόντος αὐτῷ, συνῆσαν οἱ πανταχόθεν δυνατοὶ, δωρειάς τε καὶ στεφάνους φέροντες. Ηρώδης μὲν τοῦτον τῇ τιμωρίᾳ τὸν καιρὸν ἀφώρισε. Μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, ὡς ἐν Τύρῳ γίνεται, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα παρὰ τοῖς Τυρίοις ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ

filii potentia et spes de eo concepta exitii causa essent. nam harum rerum metu Malichus quendam e pocillatoribus regis pecunia corrumpit, vt venenum daret Antipatro. Atque ille quidem, cum is esset, aduersus quem contendebat Malichi iniquitas, in conuiuio moritur; vir alioqui strenuus et acer rebus gerendis, et qui regnum recuperauit Hyrcano eique conseruauit.

5. Caeterum Malichus, cum populum sibi iratum haberet propter veneni suspicionem, inficiando eos placabat, et milites colligendo, seipsum potentiorem reddebat. Non enim Herodem quieturum esse arbitrabatur: qui etiam mox cum exercitu aderat, vt patrem vlcisceretur. Sed cum Phasaëlus frater ei consuluisset, ne virum palam persequeretur, (nam in multitudine seditionem concitaturum esse) tunc quidem et Malichum semet excusantem patienter admittit, et omni suspicione eum liberare fatetur; patris vero funus splendidis cohonestauit exsequiis.

6. Cum autem inde in Samariam transisset seditione perturbatam, ciuitatem composuit et constituit. Deinde Hierosolyma, cum festum ageretur, reuersus est, ductis secum armatis. Mittens autem Hyrcanus, ita enim suadebat Malichus Herodis aduentum veritus, prohibebat eum ab introductione alienigenarum in coetum gentilium lustratum. Ille vero, insuper habens et praetextum adhibitum et eum, qui ita ei edixerat, nocte vrbem ingreditur. Iterumque Malichus ad eum veniens Antipatrum piorabat: vicissim vero multa simulabat Herodes, licet vix iram potuit cohibere; literisque ad Cassium, (qui et propter alia Malichum oderat) de patris nece grauiter conquerebatur. Ille vero non modo Herodi rescripsit, vt patris mortem vlcisceretur; sed etiam tribunis, quibus praeerat, clam praecepit, vt Herodem in facinore tam iusto adiuuarent.

7. Et quoniam, capta a Cassio Laodicea, omnes vbique optimates ad eum conuenerant, munera et coronas ferentes, hoc quidem vltioni tempus constituit Herodes. Malichus autem, suspicione ei iniecta, cum Tyri esset, et filium suum tunc apud Tyrios obsidem clam subducere

αὐτὸς εἰς τὴν Ιουδαίαν ἀποδρᾶναι παρεσκευάζετο. παρὼ-
ξυνε δ' αὐτὸν ἡ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι καὶ
μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπανεστήσειν Ρωμαίοις ἤλπισε,
Κασσίῳ τῷ πρὸς Αντώνιον πολέμῳ περισπωμένῳ, καὶ βα-
σιλεύσειν αὐτὸς, Τρκανὸν καταλύσας εὐμαρῶς.

ή. Επηγέλα δὲ ἄρα τὸ χρεὼν αὐτῷ ταῖς ἐλπίσιν. ἀ-
γῶν Ηρώδης, προεισδόμενος αὐτῷ τὴν ὁρμὴν, τόν τε Τρκα-
νὸν, κἀκεῖνον ἐπὶ δεῖπνον καλεῖ. παρεσῶτα δ' ἔπειτα τῶν
οἰκετῶν τινα πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς ἐπὶ τὴν
τῦ δείπνυ παρασκευήν, τῷ δὲ ὄντι προειπεῖν τοῖς χιλιάρ-
χοις ἐξελθεῖν ἐπὶ τὴν ἐνέδραν. κἀκεῖνοι, τῶν Κασσίυ
προσαγμάτων ἀναμνηθέντες, ἐπὶ τὸν πρὸ τῆς πόλεως αἰ-
γιαλὸν ἐξῆσαν ξιφήρεις. ἔνθα περισάντες τὸν Μάλιχον,
πολλοῖς τραύμασιν ἀναιροῦσιν. Τρκανὸς δὲ παραχρῆμα
μὲν ἐκλυθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνενεγκὼν
Ηρώδην διηρώτα, τίς ὁ κτείνας εἴη Μάλιχον. ἀποκρινα-
μένυ δέ τινος τῶν χιλιάρχων, τῦ Κασσίυ πρόσαγμα, Κάσ-
σιος ἄρα, ἔφη, κἀμὲ καὶ τὴν πατρίδα μυ σώζει, τὸν ἀμ-
φοτέρων ἐπίβυλον ἀνελών. εἴτε δὲ Φρονῶν Τρκανὸς ἔτως,
εἴθ' ὑπὸ δέυς ὁμόσε τῇ γε πράξει χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον
ἦν. ἀλλὰ γὰρ Μάλιχον μὲν ἔτως Ηρώδης μετῆλθε.

ΚΕΦ. ιβ'.

Φασάηλος Ελικος περιγίνεται, καὶ Αντιγόνυ τῇ μάχῃ κρα-
τεῖ Ηρώδης. κατηγορῦσιν Ηρώδυ καὶ Φασαήλυ οἱ Ιυ-
δαῖοι, καὶ αὐτὲς ἀπολύει Αντώνιος καὶ τετράρχας
ἀποδείκνυσι.

Κλασσίυ δὲ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς Συρίας, πάλιν σάσις
ἐν Ιεροσολύμοις γίνεται, Ελικος μετὰ στρατιᾶς ἐπαναστά-
ντος Φασαήλῳ, καὶ κατὰ τὴν ὑπὲρ Μαλίχυ τιμωρίαν ἀμύ-
νεσθαι θέλοντος Ηρώδην εἰς τὸν ἀδελφόν. Ηρώδης δὲ
ἔτυχε μὲν ὢν παρὰ Φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ Δαμασκὸν,
ὁρμημένος δὲ βοηθεῖν ὑπὸ νόσυ κατέσχετο. καὶ τάτῳ Φα-

ſtatuit, et ipſe fugam in Iudaeam parabat. Porro ſalutis deſperatio eum ad maiora etiam cogitanda incitabat. Nam tunc Iudaeorum gentem ad defectionem a Romanis perducturum eſſe ſperauit, Caſſio in bello contra Antonium occupato: ipſumque regnaturum eſſe, Hyrcano facillime deturbato.

8. Verum ſpem ab eo conceptam irridebant fata. Etenim Herodes, cum praeuideret, quo ferebat eius animus, et Hyrcanum et ipſum ad conuiuium inuitat. Deinde vero ſeruorum quendam ſibi adſtantem ad ſe vocauit, miſitque ſpecie ad parandam coenam, re autem vera antodicturum tribunis, vt ad inſidias egrederentur. Atque illi, cum mandata Caſſii in memoriam reuocaſſent, in littus ante vrbem cum gladiis exierunt. vbi Malichum circumſeptum, multis datis vulneribus, interficiunt. Hyrcanus autem ſtatim, animo defectus prae ſtupore, concidit; cumque aegre ad ſe rediiſſet, quaerit ab Herode, quiſnam Malichum occidiſſet. Et cum vnus e tribunis reſpondiſſet, Caſſius, qui id imperauerat; Caſſius igitur, inquit, et me et patriam meam ſeruat incolumem, qui amborum inſidiatorem peremit. Verum autem ex animo iſta dixerit, an quod prae timore factum probaret, incertum eſt. Sed enim Malichum hoc modo vicit eſt Herodes.

CAP. XII.

Felicem ſuperat Phaſaëlus, et Antigonum pugna vincit Herodes. Iudaei Herodem et Phaſaëlum accuſant, eoſque abſoluit Antonius et Tetrarchas facit.

AT poſtquam Caſſius e Syria diſceſſit, iterum Hieroſolymis orta eſt ſeditio, facto in Phaſaëlum impetu a Felice cum exercitu, vt qui vellet Malichi necem vlciſci Herodis culpam in Phaſaëlum fratrem perſequendo. Erat autem Herodes quidem apud Fabium Damaſci praefectum; cumque magno deſiderio teneretur fratri auxilium ferendi,

σάηλος, καθ' ἑαυτὸν Ελικος περιγενόμενος, Υρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριςίαν, ὧν τε Ελικι συμπράξειε, καὶ ὅτι περιορᾷ τὸν ἀδελφὸν τὸν Μαλίχυ τὰ Φρέρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον, Μάσαδα.

β'. Οὐ μὴν αὐτῷ τι πρὸς τὴν Ηρώδυ βίαν ἤρκεσεν, ὃς ἀναῤῥωθεὶς τά τε ἄλλα παρελαμβάνει, κἀκεῖνον ἐκ τῆς Μασάδας ἱκέτην ἀφῆκεν. ἐξήλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς Γαλιλαίας Μαρίωνα τὸν Τυρίων τύραννον, ἤδη τρία κατεχηκότα τῶν ἐρυμάτων. τὰς δὲ ληφθέντας Τυρίας ἔσωσε μὲν πάντας, ἕνι δ' ὃς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, εὔνοιάν τε ἑαυτῷ παρὰ τῆς πόλεως καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος παρασκευαζόμενος. ὁ δὲ Μαρίων ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ Κασσίυ, τυραννίσι πᾶσαν διαλαβόντος τὴν Συρίαν. κατὰ δὲ τὸ πρὸς Ηρώδην ἔχθος, συνέλαβεν Αντιγόνῳ τῷ Αριςοβύλυ, καὶ τὸ πλέον διὰ Φάβιον, ὃν Αντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδυ. χορηγὸς δ' ἦν ἁπάντων ὁ κηδεςὴς Πτολεμαῖος Αντιγόνῳ.

γ'. Πρὸς ὃς Ηρώδης ἀντιταξάμενος, ἐπὶ τῶν ἐμβολῶν τῆς Ιυδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν Αντίγονον ἐξελάσας, ὑπέςρεψεν εἰς Ιεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ἐπὶ τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε ᾠκείωντο διὰ τὴν πρὸς Υρκανὸν ἐπιγαμίαν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τῶν ἐπιχωρίων, ἐκ ἄσημον, Δωρὶς ἐκαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγέννησεν Αντίπατρον. τότε δὲ γήμας τὴν Αλεξάνδρυ τῦ Αριςοβύλυ θυγατέρα, θυγατριδῆν τε Υρκανῦ Μαριάμμην, οἰκεῖος τῷ βασιλεῖ γίνεται.

δ'. Επεὶ δὲ Κάσσιον περὶ Φιλίππυς ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν Ιταλίαν Καῖσαρ, ἐπὶ δὲ τὴν Ασίαν Αντώνιος, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς Αντώνιον εἰς Βιθυνίαν, ἦκον καὶ Ιυδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορῆντες Φασαήλυ τε καὶ Ηρώδυ, βίᾳ μὲν αὐτὲς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον περιεῖναι Υρκανῷ τίμιον. πρὸς ἃ παρὼν Ηρώδης, καὶ τεθεραπευκὼς ἐκ ὀλίγοις Αντώνιον χρή-

aduerſa valetudine impediebatur. Interea Phaſaëlus etiam ſuis copiis ſuperauit Felicem, probrumque ingrati obiiciebat Hyrcano, et ob ea, quibus Felici ſtuduiſſet, quodque Maliehi fratrem caſtella occupare iuiſſet. Iam enim multa tenuerat, omniumque validiſſimum, Maſadam.

2. Non tamen ei quicquam ſatis praeſidii fuit contra Herodis vim; qui mox, vt conualuit, et alia recipit, et illum ex Maſada ſupplicem dimiſit. Quin et Marionem Tyriorum tyrannum, tribus iam caſtellis potitum, ex Galilaea pepulit: Tyriiſque, quos ceperat, vitam conceſſit omnibus, nonnullis etiam dona dedit et abire permiſit; et ſibimet ciuitatis beneuolentiam concilians, eiuſdemque odium in tyrannum concitans. Marion autem à Caſſio quidem obtinuerat tyrannidem, qui Syriam omnem tyrannidibus occupauerat: ex ſuo vero in Herodem odio, Antigono Ariſtobuli filio opem ferebat, eoque magis propter Fabium, quem Antigonus ſibi pecunia conciliatum reditus ſui adiutorem habebat. Cuncta vero Antigono ſuppeditabat Ptolemaeus ei affinis.

3. Aduerſus iſtos cum aciem inſtruxiſſet Herodes, pugna fit ſuperior, fugatoque Antigono reuerſus eſt Hieroſolyma, ex re praeclare geſta omnibus gratus acceptuſque. Etenim qui antea ei parum fauebant, tunc ſeſe ei adiunxerunt propter illius cum Hyrcano affinitatem. nam prius quidem ex indigenis habuerat vxorem, non ignobilem, quae Doris vocabatur, ex qua filium ſuſtulit Antipatrum. Tunc autem, in matrimonium ducta Mariamne, filia Alexandri, Ariſtobuli filii, Hyrcanique ex filia nepte, regi neceſſitudine coniungitur.

4. Sed vbi, Caſſio circa Philippos interfecto, inde diſceſſerunt, Caeſar quidem in Italiam, Antonius vero in Aſiam, cum legati ab aliis ciuitatibus ad Antonium miſſi eſſent in Bithyniam, veniebant etiam et Iudaeorum primates, qui Phaſaëlum et Herodem accuſarent, dicentes, illos quidem rerum ſummam vi tenere, Hyrcano vero tantum ſupereſſe regis nomen honorificum. Iſtis cum intereſſet Herodes et magna pecunia Antonium ſibi conciliaſ-

μασιν ἔκω διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγυ τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν ἔτω διελύθησαν.

ε'. Λύθις δὲ οἱ ἐν τέλει Ιυδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὴν πρὸς Αντιόχειαν Δάφνην ἐπ' Αντώνιον, ἤδη τῷ Κλεοπάτρας ἔρωτι δεδυλωμένον. οἳ, προσησάμενοι τὰς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατωτάτας, κατηγόρεν τῶν ἀδελφῶν. ὑπήντα δὲ Μασσαλᾶς ἀπολογούμενος, συμπαρεσῶτος Τρκανῦ διὰ τὸ κῆδος. καὶ Αντώνιος, ἀκούσας ἑκατέρων, Τρκανῦ διεπυνθάνετο τὰς ἐπιτηδειοτέρυς ὄντας ἄρχειν. τῦ δὲ τὰς περὶ τὰν Ηρώδην προκρίναντος, ἡδεῖς· ἦν γὰρ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς πατρῷος, ὅτχθεὶς ὑπ' Αντιπάτρῳ Φιλοφρόνως, ὅτε εἰς τὴν Ιυδαίαν σὺν Γαβινίῳ παρέβαλε. στρατάρχας ἀποδείκνυσι τὰς ἀδελφὰς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν Ιυδαίαν ἐπιτρέπων.

ς'. Προσαγαναχτούντων δὲ τῶν πρέσβεων, πεντακισχίλια μὲν συλλαβὼν εἴργνυσιν, ὃς καὶ ἀνελεῖν ὥρμησε. τὰς δὲ λοιπὰς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. πρὸς ὃ μείζων ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις γίνεται ταραχή· χιλίυς γὰν στάλιν ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς Τύρον, ἔνθα διέτριβεν Αντώνιος ἐπὶ Ιεροσολύμων ὡρμημένος· ἐπὶ τύτυς κελεύοντας ἐκπέμπειν τὸν ἄρχοντα τῶν Τυρίων, κολάζειν προσάξας, ὃς ἂν λάβῃ, συγκατασκευάζειν τε τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ' αὐτῦ κατασταθεῖσι τετράρχαις.

ζ'. Πρὸ δὲ τύτυ, πολλὰ παρήνει προελθὼν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν Ηρώδης σὺν Τρκανῷ, μήθ' ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἰτίυς, μήτε τῇ πατρίδι πολέμυ γίνεσθαι Φιλοναικύντας ἀκρίτως. τῶν δέ τι μᾶλλον ἀγαναικτύντων, Αντώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλὺς δὲ ἔτρωσεν· ὧν οἵτε πεσόντες ταφῆς, καὶ οἱ τραυματίαι θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ Τρκανῦ· ὃ μὲν οἱ διαφυγόντες ἠρέμυν, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν πόλιν συνταράσσοντες, παρώξυναν τὸν Αντώνιον, ὥστε καὶ τὺς δορμήτας ἀποκτεῖναι.

set, ita eum affecit, vt inimicis dicendi potestatem nequaquam faceret. Et tunc quidem ita dimissi sunt.

5. Denuo autem e Iudaeorum primariis centum viri Antonium, Cleopatrae amori mancipatum, ad Daphnen Antiochiae conuenerunt: qui, factis sibi ductoribus e suis dignitate et eloquentia plurimum valentibus, in fratres accusationem instituunt. Occurrebat autem eis Messala iuuenum causam agens, ei Hyrcano adstante propter affinitatem. Auditis deinde vtrisque, ab Hyrcano quaesiuit Antonius, vtri ad imperandum magis idonei. Cumque is Herodem et suos aliis praetulisset, laetatus (nam cum patre illorum iam olim hospitium fecerat, summa cum humanitate ab Antipatro exceptus, eo tempore, quo in Iudaeam cum Gabinio traiecerat) fratres tetrarchas constituit, illis permittens Iudaeam omnem imperio regere.

6. Legatis autem id aegre ferentibus, quindecim eorum comprehensos in custodiam dedit, quos etiam occidere voluit: reliquos vero cum contumelia abegit. vnde maior tumultus Hierosolymis excitatur. Denique mille legatos iterum Tyrum miserunt; vbi commorabatur Antonius, cum vellet in Hierosolyma irruere. Aduersus hos, cum clamorem sustulissent, mittit Tyriorum administratorem, eique praecepit, vt de iis, quos caperet, supplicium sumeret, et illis principatum confirmaret, qui ab ipso tetrarchae erant constituti.

7. Ante haec autem Herodes, vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos hortabatur, vt cauerent, ne aut sibimet exitii auctores fierent, aut patriae belli causa, dum temere et inconsulto ad contentionem veniunt. Illis autem magis adhuc indignantibus, Antonius, missis armatis, multos eorum occidit, multosque vulnerauit. quorum et mortuos sepultura et saucios curatione dignatus est Hyrcanus. Non tamen ii, qui fuga dilapsi sunt, quietos se tenebant; sed ciuitatem conturbando adeo Antonium exacerbarunt, vt etiam vinctos interfecerit.

ΚΕΦ. ιγ'.

Πάρθοι, Αντίγονον εἰς τὴν Ιουδαίαν κατάγοντες, Υρκανὸν καὶ Φασάηλον ἐδέσμευον. Ηρώδης Φυγὴ, Ιεροσολύμων διαρπαγὴ, καὶ οἷα ἔπαθον Υρκανὸς καὶ Φασάηλος.

ΜΕτὰ δὲ ἔτη δύο, Βαρζαφάρνης, τῶν Πάρθων σατράπης, σὺν Πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ Συρίαν καταχόντος, Λυσανίας διαδεδεγμένος ἤδη τὴν ἀρχὴν, τῆ πατρὸς τελευτήσαντος, Πτολεμαῖος δ' ἦν ὗτος ὁ Μιννάιε, πείθει τὸν σατράπην, ὑποχείσει χιλίων ταλάντων καὶ πεντακοσίων γυναικῶν, καταγαγεῖν ἐπὶ βασιλείᾳ τὸν Αντίγονον, καταλῦσαι δὲ τὸν Υρκανόν. τύτοις ὑπαχθεὶς Πάκορος, αὐτὸς μὲν ἦει κατὰ τὴν παράλιον, Βαρζαφάρνην δὲ διὰ τῆς μεσογείᾳ προσέταξεν ἐμβαλεῖν. τῶν δ' ἐπιθαλαττίων Τύριοι Πάκορον ὐκ ἐδέξαντο, καίτοι Πτολεμαέων καὶ Σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ δὲ, οἰνοχόῳ τινὶ τῶν βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοῖραν τῆς ἵππυ παραδὺς, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσεν εἰς τὴν Ιουδαίαν, κατασκεψόμενόν τε τὰ τῶν πολεμίων, καὶ πρὸς ἃ δέοι βοηθήσοντα Αντιγόνῳ.

β'. Τῶν δὲ λεϊζομένων τὸν Κάρμηλον, πολλοὶ Ιουδαῖοι συνδραμόντες πρὸς Αντίγονον, προθύμως ἑαυτὺς ἐπὶ τὴν εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτὺς ἐπὶ τὸν καλέμενον Δρυμὸν προέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν· ἐν ᾧ γενομένης συμβολῆς, ὡσάμενοι τὺς πολεμίυς καὶ διώξαντες, ἐπὶ Ιεροσολύμων ἔθεον· γενόμενοι δὲ πλείυς, μέχρι τῶν βασιλείων προῆλθον. Υρκανῦ δὲ καὶ Φασαήλυ δεξαμένων αὐτὺς κρατερῷ ςίφει, μάχη κατὰ τὴν ἀγορὰν συῤῥήγνυται· καθ' ἣν τρεψάμενοι τὺς πολεμίυς οἱ περὶ Ηρώδην, κατακλείυσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ Φρυρὺς, αὐτῶν ἄνδρας ἑξήκοντα ταῖς πλησίον οἰκίαις ἐγκατέςησαν. τύτυς μὲν οὖν ὁ ςασιάζων πρὸς τὺς ἀδελφὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίπρησιν. Ηρώδης δὲ τῦ δήμυ πολλὺς, κατ' ὀργὴν τῶν ἀπολωλότων, ἀναιρεῖ συμβαλών· καὶ καθ' ἡμέραν ἐπεκθεόντων ἀλλήλοις κατὰ λόχυς, φόνος ἦν ἀδιάλειπτος.

CAP. XIII.

Parthi, Antigonum in Iudaeam reducentes, Hyrcanum et Phaſaëlum in vincula coniiciunt. Herodis fuga, Hieroſolymorum direptio, et clades Phaſaëli et Hyrcani.

BIennio autem poſt, cum Barzapharnes Parthorum ſatrapa et Pacorus regis filius Syriam occupaſſent, Lyſanias, qui in principatum ſucceſſerat poſt mortem patris, (ille autem Ptolemaeus erat Minnaei filius) ſatrapae perſuadet, ipſi mille talenta et quingentas mulieres pollicendo, Antigonum in regnum reducere et Hyrcanum deturbare. His inductus Pacorus, ipſe quidem per oram maritimam profectus eſt, Barzapharni vero praecepit per mediterranea impreſſionem facere. Sed maritimorum Tyrii Pacorum excluſerunt, quamuis Ptolemaïdenſes et Sidonii eum admiſerant. Ille vero, cum pocillatori cuidam regio, ipſi cognomini, equitatus partem tradidiſſet, iuſſit eum irruptionem facere in Iudaeam, vt et res hoſtium ſpecularetur, et Antigonum, ſi quidem opus eſſet, adiuuaret.

2. Illis autem Carmelum populantibus, multi Iudaei ad Antigonum confluebant, ſeque paratos eſſe oſtendebant, vna cum eo irrumpere. Ille vero ad locum, qui Drymus appellatur, eos praemiſit, vt regionem iſtam occuparent; vbi pugna commiſſa, depulſiſque hoſtibus et fugatis, Hieroſolyma curſu petebant; auctique plurium acceſſione vſque ad regiam procedebant. Cum autem eos valida manu excepiſſent Hyrcanus et Phaſaëlus, in foro praelio conſligitur, in quo hoſtibus ab Herode ſuiſque in fugam verſis, eos in fanum concludunt, viroſque ſexaginta, qui illos cuſtodirent, in vicinis domibus collocarunt. Caeterum populus, ſeditionem in fratres faciens, illos aggreſſus cum domibus concremarunt. Herodes autem, ob viros tot peremtos ira excandeſcens, pugna cum populo conſerta, multos illorum interfecit: et aliis quotidie in alios turmatim incurſantibus, continua facta eſt caedes.

γ'. Ἑστάσης δὲ ἑορτῆς, ἣ Πεντηκοστὴ καλεῖται, τά τε περὶ τὸ ἱερὸν πάντα, καὶ ἡ πόλις ὅλη πλήθους τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἀναπίμπλαται τὸ πλέον ὁπλιτῶν. καὶ Φασάηλος μὲν τὸ τεῖχος, Ἡρώδης δὲ μετ' ἀ πολλῶν ἐφεύρει τὰ βασίλεια, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐπιδρομὰν ἀσυντάκτους κατὰ τὸ προσάρκτιον, πλείστας μὲν ἀναιρεῖ, τρέπεται δὲ πάντας· καὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συγκλείει. καὶ τούτῳ διαλλακτὴν μὲν Αντίγονος παρακαλεῖ Πάκορον εἰσαφεῖναι. Φασάηλος δὲ πειθὼς τῇ πόλει καὶ ξενίᾳ τὸν Πάρθον εἰσδέχεται, μετὰ πεντακοσίων ἱππέων, προφάσει μὲν ἥκοντα τῇ παύσαι τὴν στάσιν, τὸ δ' ἀληθὲς Αντιγόνῳ βοηθεῖν. τὸν γοῦν Φασάηλον ἐνεδρεύων ἀνέπεισε πρὸς Βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ καταλύσεως, καίτοι γε πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου, καὶ παρωνοῦντος ἀνελεῖν τὸν ἐπίβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι· Φύσει γὰρ ἀπίστους εἶναι τοὺς Βαρβάρους. ἔξεισι δ' Υρκανὸν παραλαβὼν καὶ Πάκορος, ὡς ἧττον ὑποπτεύοιτο, καὶ καταλιπὼν παρ' Ἡρώδῃ τινὰς τῶν Ελευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς προέπεμπε Φασάηλον.

δ'. Ὡς δ' ἐγίνοντο κατὰ τὴν Γαλιλαίαν, τοὺς μὲν ἐπιχωρίως ἀφυλάκτους καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ στρατεύματι δ' ἐπετύγχανον παντάργως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν ἐπιβουλὴν καλύπτων ἐπεμελεῖτο. δῶρα γοῦν δοὺς αὐτοῖς, ὅπως' ἀναχωρῶσιν ἐλόχα. τοῖς δὲ αἴσθησις γίνεται τῆς ἐπιβουλῆς, κατοχθίσιν εἴ τι τῶν παραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται Ἐκδίππων. ἐκεῖ γὰρ τὴν τε ὑπόχεσιν ἦκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς Αντίγονος τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν ἐν ταῖς πεντακοσίαις καθωσίωσε Πάρθοις. ὅτι δὲ προλοχίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν Βαρβάρων ἀεὶ, πάλαι δ' ἂν καὶ συνελήφθησαν, εἰ μὴ περιέμενον ἐν Ιερσολύμοις Ἡρώδην πρότερον λαβεῖν, ὡς μὴ προπυθόμενος τὰ κατ' αὐτὸς φυλάξαιτο. ταῦτ' ἐπ ὅτι λόγος ἦν μό-

3. At festo instante, quod Pentecosten appellant, loca omnia circa templum, et tota vrbs plebe rustica repleta est, et pleraque armata. Et Phasaëlus quidem muros, Herodes vero cum paucis regiam tutabatur; factoque in hostes inordinatos incursu ad vrbis partem borealem, complures quidem perimit, vniuersos vero in fugam vertit; et alios in vrbem, alios in fanum, et nonnullos in vallum exterius concludit. Interea supplex petit Antigonus, vt Pacorus pacis quidem arbiter in vrbem admittatur. Atque Phasaëlus exoratus vrbe et hospitio Parthum cum equitibus quingentis excipit, specie quidem ad seditionem componendam venientem, re autem vera ad opem Antigono ferendam. Denique Phasaëlum fraude doloque perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de bello finiendo proficisceretur, quamuis multum dissuadente Herode et hortante, vt insidiatorem e medio tolleret, et semet eius insidiis capi non pateretur; natura quippe Barbaros esse perfidos. Exiit autem Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset; relictisque apud Herodem nonnullis equitibus, qui Eleutheri vocantur, cum caeteris Phasaëlum deducebat.

4. Sed vbi ad Galilaeam venerunt, indigenas quidem ad defectionem perductos atque armatos offendunt: satrapem vero callide admodum adeunt, et adhortantur, vt amicissime eos tractando insidias tegeret. Itaque primum eos muneribus donauit, deinde discedentibus insidiabatur. Illi autem, in maritimum quendam locum deducti, cui nomen Ecdippon, fraudem intelligunt. ibi enim de mille talentis promissis audierunt, et quod Antigonus quingentarum mulierum maximam partem e suis deuouisset Parthis; quodque sibi semper a Barbaris noctu praestruerentur insidiae, et non ita pridem comprehensi fuissent, nisi exspectassent, donec Hierosolymis captus foret Herodes; ne, si praeciuissent, quid de illis fieret, sibi omnes in mentem venirent. Neque tum verbo istaec

σον, ἀλλὰ καὶ Φύλακας ἤδη ἐκ πόρρωθεν αὐτῶν ἔβλεπον.

ε'. Οὐ μὴν Φασάηλος, καίτοι πολλὰ παραινοῦντος Ὀφελλίου φεύγειν· πέπυστο γὰρ ὅτος παρὰ Σαραμάλλα τῆ πλησιωτάτω τότε Σύρων τὴν σύνταξιν τῆς ἐπιβουλῆς ὅλην· καταλιπεῖν Υρκανὸν ὑπέμεινεν. ἀλλὰ τῷ σατράπη προσελθὼν ἄντικρυς ὠνείδιζε τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ μάλιθ' ὅτι γένοιτο τοιοῦτος χρημάτων ἕνεκεν. πλείω γε μὴν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπισχνεῖτο, ὧν Αντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα πανοῦργος ὁ Πάρθος ἀπολογίαις τε καὶ ὅρκοις ἀποσκευασάμενος τὴν ὑποψίαν, ὤχετο πρὸς Πάκορον. εὐθέως δὲ τῶν καταλειφθέντων Πάρθων, οἷς προσετέτακτο, Φασάηλόν τε καὶ Υρκανὸν συνελάμβανον, τά τε ἄλλα πρὸς τῇ ἐπιορκίᾳ καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους.

ς'. Εν δὲ τούτῳ καὶ τὸν Ηρώδην ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν, ἔξω τῶν τείχους ἀπατήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων τὰς Βαρβάρους, καὶ τότε πεπυσμένος εἰς τὰς πολεμίους ἐμπεπτωκέναι τὰ μηνύοντα τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως τῷ Πακόρῳ φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τας ἐπιστολὰς κομίζουσιν. ὅτε γὰρ ἐαλωκέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ περιέχειν οὐκ ἐπιβουλὴν, ἀλλ' ὁπόσα διεπράξατο Φασάηλος. ἔτυχεν δὲ παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσῆκε Υρκανῷ θυγάτηρ Μαριάμμη, συνετωτάτη γυναικῶν, καταντιβολοῦσα μὴ προϊέναι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς Βαρβάροις.

ζ'. Ετι δὲ τῶν περὶ Πάκορον σκεπτομένων, πῶς ἂν κρύφα τὴν ἐπιβουλὴν ἀπαρτίσειαν, ὁ γὰρ ἐκ τοῦ φανεροῦ οἷόν τε ἦν ἀνδρὸς ἔτω συνετοῦ περιγενέσθαι, προλαβὼν Ηρώδης μετὰ τῶν οἰκειοτάτων προσώπων, νύκτωρ ἐπὶ Ιδουμαίας ἐχώρει λάθρα τῶν πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ Πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνος τὴν μὲν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν

erant, sed et custodes haud procul ab ipsis conspiciebant.

5. Non tamen Phasaëlus, quamuis eum multis moneret Ofellius, vt aufugeret, (nam ille a Saramalla, qui tum erat Syrorum locupletissimus, omnia de compositis insidiis audiuerat) Hyrcanum deserere sustinuit. sed ad satrapam profectus, ei in os exprobrabat insidias sibi factas; et maxime quod pecuniae gratia tam perfidus exstitisset. Atqui ipse plus pro salute daturum esse promittebat, quam Antigonus pro regno promiserit. Ad haec Parthus astute admodum se gerit, cumque id egisset, vt excusationibus et crebro iureiurando omnem a se suspicionem dimoueret, ad Pacorum ibat. Ac statim ab eo digresso Parthorum, qui remanserant, quidam, quibus id iussum erat, Phasaëlum atque Hyrcanum comprehendunt, et ob alia praeter periurium et ob perfidiam eos detestantes.

6. Interea autem et Herodem pocillator, qui missus erat, per insidias capere moliebatur, extra murum fraude ipsum deducendo, prout in mandatis habebat. Ille vero, vt qui iam inde a principio Barbaros suspicaretur, et tunc audisset in hostium manus incidisse literas, quae insidias ei indicarent, prodire nolebat, quamquam causam satis idoneam Pacorus obtenderet, oportere eum literas afferentibus obuiam ire. non enim eas ab hostibus esse interceptas, aut quicquam de insidiis, sed quae Phasaëlus gessisset, illis contineri. Iamdudum autem ab aliis acceperat Herodes, fratrem esse comprehensum; ipsumque adierat Hyrcani filia Mariamne, mulierum sapientissima, orans atque obsecrans, vt nec prodiret, neque Barbaris se crederet iam palam sibi perniciem machinantibus.

7. Adhuc autem Pacoro suisque deliberantibus, quonam tandem pacto insidias adornarent, nec enim fieri posse, vt tantae sapientiae vir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes, assumtis sibi propinquissimis, in Idumaeam inscis hostibus se conferebat. Quod cum rescirent Parthi, eum persequebantur. Et ille quidem, cum matrem et

καὶ τὴν καθωμολογημένην παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν προσάξας ὁδεύειν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων ἀνέκοπτε τὸς Βαρβάρους· καὶ, πολλὰς κατὰ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκτείνας, εἰς Μασάδαν τὸ φρούριον ἀφῖκτο.

ή. Καὶ βαρυτέρας κατὰ τὴν φυγὴν Πάρθων Ιουδαίους ἐπείρασεν, ἐνοχλήσαντας μὲν διηνεκῶς, ἀπὸ δ' ἐξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων καὶ παραταξαμένους ἐπιεικῶς πολὺν χρόνον. ἔνθα, κρατήσας Ηρώδης καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὖθις εἰς μνήμην τῆ κατορθώματος ἔκτισε τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελεστάτοις ἐκόσμησε, καὶ κώμην ὀχυρωτάτην ἀνεδείματο, Ηρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτῦ. τηνικαῦτά γε μὴν φεύγοντες, καθ' ἡμέραν αὐτῷ προστίγνοντο πολλοί. καὶ κατὰ Θρῆσσαν γενομένῳ τῆς Ιδουμαίας Ιώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τὰς πολλὰς τῶν ἐπομένων ἀποφορτίσασθαι· μὴ γὰρ ἂν τοσῦτον ὄχλον δέξασθαι τὴν Μασάδαν. ἦσαν δ' ὑπὲρ ἑπτακισχιλίους. πεισθεὶς οὖν Ηρώδης, τὰς μὲν βαρυτέρας τῆς χρείας διαφῆκεν ἀνὰ τὴν Ιδουμαίαν, δὺς ἱππέας. μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τὰς ἀλκιμωτάτας κατασχὼν, εἰς τὸ φρούριον διασώζεται. καταλιπὼν δ' ἐνταῦθα ταῖς γυναιξὶν ἑκατοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ τάπιτήδεια πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν Αραβικὴν Πέτραν ἠπείγετο.

θ'. Πάρθοι δ' ἐν Ιεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν τραπόμενοι, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκίας εἰσέπιπτον καὶ τὸ βασίλειον, ἁπτχόμενοι μόνων τῶν Τρυφᾶ χρημάτων. ἦν δ' ἐ πλείω τριακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσοις ἤλπισαν. ὁ γὰρ Ηρώδης ἐκ πολλῆ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν Ιδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προανεσκεύασο, καὶ τῶν αὐτῷ προσεχόντων ἀριθμὸς ἔπασε. Πάρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ἐπὶ τοσῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκρύπτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν, ἀνάσατον δὲ ποιῆσαι τὴν Μαρισσαίων πόλιν, μὴ μόνον τε κατασῆσαι βασιλέα

ſororem, deſponſatamque puellam cum matre eius et fratre ſuo natu minimo, via incedere iuſſiſſet, ipſe cum famulis ſuis caute arcebat Barbaros; multiſque, quoties impetum in eum facerent, interemtis, ad Maſadam caſtellum perueniebat.

8. Iudaeos autem in fuga Parthis infeſtiores expertus eſt, qui ei quidem moleſtias perpetuo crearunt, ſexageſimo vero ab vrbe ſtadio cum eo aliquamdiu iuſta acie dimicarunt. vbi Herodes, cum eos ſuperaſſet multoſque interfeciſſet, poſtea in memoriam rei praeclare geſtae locum aedificauit, et regia magnificentiſſima exornauit, arcemque ibi munitiſſimam condidit, ac de ſuo nomine Herodion appellauit. Et tunc quidem cum fugerent, quotidie ei multi ſe adiungebant: cumque ad Threſſam Idumaeae veniſſet, occurrit ei frater eius Ioſephus, et conſilium dedit, vt de turba ſequentium diminutum iret; haud enim poſſe Maſadam tantam multitudinem capere. erant autem ſupra nouem millia. Ei obſequutus Herodes, annis grauiores, quam vt vſui eſſe poſſent, per Idumaeam dimiſit, dato illis viatico; et cum maxime neceſſariis et robuſtiſſimis, quos ſecum retinuit, in caſtellum ſaluus euaſit. Deinde octoginta ibi relictis in mulierum cuſtodiam, itemque rerum omnium ad obſidionem neceſſariarum copia, ipſe in Petram Arabiae ire contendebat.

9. Parthi autem Hierοſolymis ad bonorum direptionem verſi, in fugientium domos irruebant, itidemque in regiam, tantum ab Hyrcani pecuniis abſtinentes; erant autem non ſupra talenta trecenta. Quin et aliorum res offenderunt ſpe ſua minores. nam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam ſuſpicans, e ſupellectile ſua ſplendidiſſima quaeque antea in Idumaeam deportanda curauerat, ſuorumque affinium quiſque ſimiliter fecerat. Caeterum Parthi, poſt iſtam direptionem, eo iniuriarum proceſſerunt, vt regionem omnem bello acri et non indicto compleuerint, et Mariſſaeorum vrbem funditus euerterint,

Αντίγονον, ἀλλὰ καὶ παραδῆναι αὐτῷ Φασάηλον καὶ Υρκανὸν δεσμώτας αἰκίσασθαι. ὁ δὲ Υρκανῷ μὲν προσπεσόντος αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτὲ δύναιτο τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι.

ί. Τῆς Φασαήλου δὲ ἀρετῆς ὑστερίζει, Φθάσαντος πέτρα προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὥς γε σιδήρου καὶ χειρῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, Ηρῴδῃ γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ Υρκανὸν ἀγεννέστατον, ἀνδρειότατα θνήσκει, ποιησάμενος τὴν καταφρόνησιν τοῖς κατὰ τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνανεγκαμένου μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πεμφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' Αντιγόνου, θεραπεῦσαι δῆθεν αὐτὸν, ἐμπλήσειε τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθείρειεν αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπράν. Φασὶ γὰρ αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον παρά γυναίου τινὸς, ὡς Ηρῴδης διαφύγοι, νῦν, εἰπεῖν, εὔθυμος ἄπειμι, τὸν μετελευσόμενον τοὺς ἐχθροὺς ζῶντα καταλιπών.

ια'. Ο μὲν δὴ ἔτως τελευτᾷ. Πάρθοι δὲ, καίτοι δυσμαχητικότες, ὧν μάλιστα ἐπεθύμουν, γυναικῶν, καθιστᾶσι μὲν ἐν Ιεροσολύμοις Αντιγόνῳ τὰ πράγματα, δεσμώτην δ' Υρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν Παρθυηνήν.

ΚΕΦ. ιδ'.

Ηρῴδης τῆς Αραβίας ἐκβληθεὶς ἐπὶ Ρώμης ἐπείγεται. ἔνθα συμπράττονται Αντώνιος καὶ Καῖσαρ βασιλέα καθιστᾶν Ιουδαίων.

Ηρῴδης δὲ συντονώτερον ἤλαυνεν εἰς τὴν Αραβίαν, ὡς ἔτι τὰδελφῷ ζῶντος ἐπεγόμενος χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσειν ὑπὲρ Φασαήλου τὴν τῶν Βαρβάρων ἤλπισε πλεονεξίαν. ἐλογίζετο γὰρ, εἰ τῆς πατρῴας Φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ Αραψ γένοιτο, καὶ τοῦ δῶναι δωρεὰν μικρολογώτερος, δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥᾴδιον

atque non ſolum Antigonum regem conſtituerint, verum etiam Phaſaëlum et Hyrcanum vinctos ei tradiderint, vt cruciarentur. At ille Hyrcani quidem, genibus eius aduoluti, auriculas ipſemet mordicus abſtulit, vt nunquam in poſterum, ſi rerum mutatio accideret, poſſit pontificatum recipere. nam integros eſſe oportet, qui iſto munere funguntur.

10. Verum Antigonum praeuenit virtus Phaſaëli, qui caput ad ſaxum allidere occupauerat, cum nec ferri copiam nec manus liberas haberet. Atque ille quidem, cum ſeſe fratrem Herodis germanum oſtendiſſet, et Hyrcanum hominum abiectiſſimum, viriliter admodum magnoque animo moritur, exitu facto conuenienter iis, quae in vita geſſerat. Alii autem ferunt, quod ex illa quidem plaga melius ſe habuerit; ſed medicus miſſus ab Antigono, ſpecie eum curandi, venenatis medicamentis vulnus impleuerit, ipſumque peremerit. vtrum autem horum verum ſit, praeclarum certe habet initium. Denique aiunt ipſum, priuſquam animam efflaret, audito a quadam muliercula, quod Herodes ex hoſtibus euaſerit, dixiſſe: nunc lubenti animo diſcedo, qui vltorem inimicorum in viuis reliquerim.

11. Et ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem, quamuis mulierum, quas maxime cupiebant, ſpes eos fruſtrata eſſet, res tamen Hieroſolymis in Antigoni gratiam conſtituunt, vinctumque in Parthiam Hyrcanum abducunt.

CAP. XIV.

Arabia pulſus Herodes Romam properat; vbi Antonii et Caeſaris opera Iudaeorum rex conſtituitur.

HErodes autem eo magis properabat in Arabiam, quaſi adhuc viuo fratre ſuo feſtinans, vt pecunias a rege acciperet, quibus ſolis pro Phaſaëlo exoratum iri ſperabat Parthorum auaritiam. Etenim cogitabat, ſi Arabs minus memor eſſet paternae amicitiae, animoque illiberaliori, quam vt aliquid dono daret, fore, vt mutuum ab eo ſumeret

θεὶς τὸν τῆ λυτρωμένην παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήγετο τὸν ἀδελφιδῆν ὄντα ἐτῶν ἑπτά. τάλαντα δὲ ἦν ἕτοιμος τριακόσια δῶναι, προσησόμενος Τυρίους παρακαλῶντας. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τὴν αὐτῆ σωτηρὶν ἐφθάκει, καὶ Φασαήλῳ τεθνηκότος εἰς κενὸν Ηρώδης φιλάδελφος ἦν. ἡ μὲν ὠδὲ παρὰ Λεαψὶν ἔσχεν φιλίαν μένουσαν. ὁ γῶν βασιλεὺς αὐτῶν Μάλιχος, προπέμψας κατὰ τάχος ἐκ τῆς χώρας πρεσβεύσασσιν ἀναιρήσων, πρεφάσει μὲν χρώμενος Πάρθοις, ἐπικεκουρικέναι γὰρ αὐτὸς ἐμβαλεῖν Ηρώδῃ τῆς Λραβίας, τῷ δὲ ὄντι προσιρέμενος κατασχεῖν τὰ Αντιπάτρου χρία, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντιπαρασχεῖν χρήζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλους δ' ἐχρῆτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίοις ἀποστερῶν τὰς Αντιπάτρου παρακαταθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν οἱ δυνατώτατοι.

β'. Ηρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς Λραβας εὑρὼν, δι' ἃ Φιλοπάτωρ ἔλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀπεκρινάμενος, ὡς ὑπηκόοντα τὸ πάθος, ὑπέτρεψεν ἐπ' Αἴγυπτον. καὶ τὴν μὲν πρώτην ἐσπέραν κατά τι τῶν ἐπιχωρίων ἱερῶν αὐλίζεται, τοὺς ἀπολειφθέντας ἀναλαβών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς Γυναικόμυραν προελθόντι τὰ περὶ τὴν ταδελφῆ τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. προσλαβὼν δὲ πένθος ὅσον ἦν, ὡς ἀπεθήκατο Φροντίδας, ἦει προσωτέρω. καὶ δὴ βραδέως ὁ Λεαψ μετανοήσας, ἔπεμψε διὰ τάχους τοὺς ἀνακαλέσοντας τὸν ὑβρισμένον. ἔφθανε δὲ καὶ τούτους Ηρώδης εἰς Πηλούσιον ἀφικόμενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ὑπὸ τῶν ἐφορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι, τήν τε Φήμην καὶ τὸ ἀξίωμα τανδρὸς αἰδεσθέντες, πρεσπέμπουσιν αὐτὸν εἰς Αλεξάνδρειαν. ὁ δὲ, παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ Κλεοπάτρας, ἐφεστηκὼς ἐλπίζουσης ἕξειν εἰς ἃ παρεσκευάζετο. διαφθαρέντος δὲ τὰς παρακλήσεις τῆς βασιλίδος, καὶ μήτε τὴν ἀρχὴν τῶ χειμῶνος ὑποδύσας, μήτε τὸν κατὰ τὴν Ιταλίαν θορύβων, ἐπὶ Ῥώμης ἔπλει.

γ'. Κινδυνεύσας δὲ περὶ τὴν Παμφυλίαν, καὶ τῶ Φάρτῳ τὸ πλεῖον ἐμβαλὼν, μόλις εἰς Ῥόδον διεσώθη, σΦόδρα

redemtionis pretium, ipsius filio, quem vellet redimere, pignori oppositio. nam et fratris filium septennem secum ducebat; trecentaque talenta dare decreuerat, Tyrios propositurus, qui pro eo intercederent. Sed profecto studium eius praeuenerat fatale numinis decretum, et mortuo Phasaelo nequicquam fratrem amore prosequebatur Herodes. Non tamen vel apud Arabas amicitiam sibi manentem reperiebat. namque rex eorum Malichus nunciis praemissis quamprimum e regione sua reuerti iubebat, Parthos quidem in causa esse simulans, illos quippe per legatos petiisse, vt Herodem Arabia pelleret, re autem vera secum statuens quae debita erant Antipatro nequaquam persoluere, et nihil omnino flecti ad gratiam aliquam liberis eius ad inopiam redactis pro beneficiis acceptis referendam. Impudentiae vero negandi suasores habebat, quibus in animo erat Antipatri etiam depositum interuertere. erant autem isti regni primates.

2. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos fore existimabat, atque tale responsum nunciis dederat, quale dolor ei suggessit, iter conuertit in Ægyptum. Et prima quidem vespera in fanum quoddam rusticanum diuertit, vt reciperet quos reliquerat. Postero autem die cum Rhinocururam peruenisset, fratris mors ei nunciatur: et cum iusto dolori indulsisset, deposita cura perrexit. At vero, cum Arabem sero facti poenituisset, quam celerrime misit, qui reuocarent eum, quem contumeliose tractauerat. Herodes autem eos etiam longe praecurrens in Pelusium peruenerat, vbi transitu prohibitus ab iis, qui in statione erant, loci rectores conuenit. Atque illi famam viri et dignitatem reueriti Alexandriam eum deducunt. Ingressus autem ciuitatem splendide a Cleopatra exceptus est, spei plena fore, vt ducem haberet ad ea, quae parauerat. Verum cum reginae preces reiecisset, nihilque subueritus esset aut tempestatis asperitatem aut tumultus in Italia, Romam nauigabat.

3. Circa Pamphyliam vero periclitatus, et maiori parte oneris iecta, aegre in Rhodum, bello aduersus

τῷ πρὸς Κάσσιον πολέμῳ τετευχωμένῳ. δεχθεὶς δὲ ὑπὸ Πτολεμαίδος καὶ Σαπφινίδος τῶν Φίλων, καίπερ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται τριήρη μεγίστην· ἐν ᾗ μετὰ τῶν Φίλων εἰς Βρεντέσιον καταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς Ῥώμην ἐπεχθεὶς, πρώτῳ διὰ τὴν πατρῴαν Φιλίαν ἐντυγχάνει Αντωνίῳ, καὶ τάς τε αὐτῷ καὶ τῷ γένει συμφορὰς ἐκδιηγεῖται· ὅτι τε, τὴς οἰκειοτάτης ἐν Φρυγίᾳ κατελιπὼν πολιορκημένης, διὰ χειμῶνος πλεύσειεν ἐπ' αὐτὸν ἱκέτης.

δ'. Αντωνίῳ δὲ ἥπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἶκτος, καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς Αντιπάτρου ξενίας, τὸ δὲ ὅλον, καὶ διὰ τὴν αὐτῷ τῷ παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε τότε βασιλέα καθιστᾶν Ιουδαίων, ὃν πρότερον αὐτὸς ἐποίησε τετράρχην. ἐνῆγε δ' ἐκ ἔλαττον τῆς εἰς Ηρῴδην Φιλοτιμίας ἡ πρὸς Αντίγονον διαφορά. τοῦτον γὰρ δὴ σασιῴδη τε καὶ Ρωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε. Καίσαρα μὲν ἦν εἶχεν ἑτοιμότερον αὐτῷ, τὰς Αντιπάτρου στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτῷ τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὴν καὶ τὸ Ηρῴδου δραστήριον. συνῆγε δὲ καὶ τὴν βουλὴν, ἐν ᾗ Μεσσάλας καὶ μετ' αὐτὸν Ατρατῖνος, παρασησάμενοι τὸν Ηρῴδην, τάς τε πατρῴας εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτῷ πρὸς Ρωμαίους εὔνοιαν διεξῆσαν, ἀποδεικνύντες ἅμα καὶ πολέμου τὸν Αντίγονον, ἐξ ὧν ὐ μόνον διηνέχθη τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ τότε διὰ Πάρθων λάβοι τὴν ἀρχὴν, Ρωμαίους ὑπεριδών. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κεκινημένης, ὡς παελθὼν Αντώνιος καὶ πρὸς τὸν κατὰ Πάρθων πόλεμον βασιλεύειν Ηρῴδην συμφέρειν ἔλεγεν, ἐπεψηφίζοντο πάντες. Λυθείσης δὲ τῆς βουλῆς, Αντώνιος μὲν καὶ Καῖσαρ, μέσον ἔχοντες Ηρῴδην, ἐξῆσαν. προῆγον δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς οἱ ὕπατοι, θύσοντές τε καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ Καπετώλιον. τὴν δὲ πρώτην Ηρῴδου τῆς βασιλείας ἡμέραν, Αντώνιος εἱστία αὐτόν.

Cassium vehementer vexatam, euadit incolumis. Ab amicis vero Ptolemaeo et Sappinio exceptus, licet pecuniae inops fuerit, triremem maximam aedificat, qua conscensa inde cum amicis soluit et Brunduſium appulit: atque inde continuo Romam profectus, Antonium, propter amicitiam, quae ei cum patre ſuo interceſſit, primum omnium adibat, eique tam ſuas quam familiae ſuae calamitates exponit: quodque, ſuis maxime neceſſariis in caſtello obſidione cincto relictis, per medias tempeſtates ſupplex ad eum nauigaſſet.

4. Tantae autem mutationis miſericordia commouetur Antonius, Antipatri quidem recordatione, cuius vſus fuerat hoſpitio, maxime vero, propter ipſius etiam, qui praeſens aderat, virtutem, tunc propoſuit eum Iudaeorum regem conſtituere, quem ipſe tetrarcham antea fecerat. Caeterum non minus, quam ſuo erga Herodem ſtudio, odio in Antigonum ad hoc pertrahebatur. namque et hunc ſeditioſum et Romanis inimicum eſſe ſuſpicabatur. Immo vero Caeſarem quidem ſeipſo multo paratiorem habebat, memoria repetentem Antipatri militiam, qua in Ægypto cum ipſius patre functus fuerat, eiuſque hoſpitium, et in omnibus beneuolentiam, cum et praeter haec Herodis quoque ſtrenuitatem cerneret. Porro ſenatum conuocabat, in quo Meſſala et poſt eum Atratinus, producto Herode, et patris ipſius beneficia erga Romanos et beneuolentiam narrando percenſuerunt, ſimulque hoſtem Antigonum demonſtrantes, non ſolum quod intra breue tempus in diſſidere coepiſſet, ſed etiam quod tunc contemtis Romanis a Parthis regnum accepiſſet. His autem commoto ſenatu, cum Antonius in medium progreſſus dixiſſet, quod etiam ad Parthicum bellum expediret, vt rex fiat Herodes, omnes aſſentiunt. Dimiſſo autem ſenatu, medium quidem Herodem ſtipantes Antonius et Caeſar exierunt: conſules vero eos deducebant, vna cum aliis magiſtratibus, ad ſacrificandum et decretum in Capitolio reponendum. Ac primo regni Herodis die, conuiuio eum excipiebat Antonius.

ΚΕΦ. ιέ.

Αντίγονος πολιορκεῖ τὰς ἐν Μασάδᾳ, ἃς Ἡρώδης ἀπὸ Ρώμης ἐπανελθὼν ῥύεται, καὶ εὐθὺς ἦει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔνθα Σίλωνα δωροδοκήμενον καταλαμβάνει.

Πλεὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Αντίγονος ἐπολιόρκει τὰς ἐν Μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείοις διαρκεμένας, σπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ καὶ Ἰώσηπος, ὁ ἀδελφὸς Ἡρώδου, σὺν διακοσίοις τῶν οἰκείων δρασμὸν ἐβουλεύετο εἰς Λραβας, ἀκηκοὼς τῶν εἰς Ἡρώδην ἁμαρτημάτων Μαλίχῳ μεταμέλειν. κἂν ἔφθη καταλιπὼν τὸ Φρούριον, εἰ μὴ περὶ τὴν νύκτα τῆς ἐξόδου συνέβη πλεῖσον ὗσαι. τῶν γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπληθέντων, οὐκ ἔτ' ἔχρηζε Φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξῆσαν ἤδη τοῖς περὶ Αντίγονον. καὶ τὰ μὲν Φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέΦθειρον. ὁ μὴν ἐν ἅπασιν εὐτύχει, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πταίοντες ἀνέτρεΦον.

β'. Κἀν τούτῳ Βεντίδιος ὁ Ρωμαίων στρατηγὸς, πεμΦθεὶς ἐκ Συρίας Πάρθους ἀνείργειν, μετ' ἐκείνους εἰς Ιουδαίαν παρέβαλεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ Ἰώσηπον, ἔργῳ δ' Αντίγονον ἀργυρισόμενος. ἔγγιστα γὰρ Ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐνεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως, Σίλωνα δὲ σὺν μέρει τινὶ καταλέλοιπεν, ὡς μὴ κατάΦωρον τὸ λῆμμα ποιήσειε πάντας ἀπαναστήσας. Αντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων Πάρθους ἐπαμύνειν αὐτῷ, καὶ Σίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοίη πρὸς τὰς ἐλπίδας.

γ'. Ηδη δὲ Ἡρώδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς Ιταλίας εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ συναγηοχὼς δύναμιν ἐκ ὀλίγην ξένων τε καὶ ὁμοΦύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς Γαλιλαίας ἐπ' Αντίγονον, συλλαμβανόντων Βεντιδίῳ τε καὶ Σίλωνος, ὃς Δέλλιος, ὑπ' Αντωνίῳ πεμΦθεὶς, Ἡρώδην συγκατάγειν ἔπεισεν. ἐτύγχανε δὲ Βεντίδιος μὲν ἐν ταῖς πόλεσι τὰς διὰ Πάρθους ταραχὰς καθιζάμενος, Σίλων δ' ἐν Ιουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' Αντιγόνου διεΦθαρμένος. ὁ μὴν Ἡρώδης ἰσχύος

CAP. XV.

Antigonus Maſadae incluſos obſidet, quos Herodes Roma reuerſus liberat, et mox Hieroſolyma profectus Silonem pecunia corruptum deprehendit.

TOto autem hoc tempore Antigonus eos, qui in Maſadam incluſi erant, oppugnabat, caeteris quidem victui neceſſariis abundantes, ſed aquae penuria laborantes. Quare Ioſephus quoque frater Herodis cum ducentis ſuorum ad Arabas fugere decreuit, quod audierat Malichum commiſſorum in Herodem poenitere. Et protinus caſtellum reliquiſſet, niſi nocte, qua exiturus erat, largiter pluere contigiſſet; nam ciſternis aqua repletis, illi non amplius opus erat fuga; ſed in Antigonianos eruptionem fecerunt: et partim praelio aperto, partimque inſidiis multos interfecerunt. Non tamen illis omnia ad votum cedebant, ſed et ipſi aliquando victi pedem referebant.

2. Interea Ventidius Romanorum dux, miſſus ad Parthos Syria arcendos, poſt illos in Iudaeam venit, verbo quidem vt Ioſepho ſuiſque auxilium ferret, re autem vera vt Antigonum pecunia multaret. Itaque cum proxime Hieroſolyma tetendiſſet, quam primum affatim pecuniae acceperat, ipſe quidem cum copiarum parte maiori diſceſſit; Silonem vero cum parte alia militum reliquit, ne quaeſtum ſordidum palam faceret, ſi omnes abduxiſſet. Antigonus autem ſperans iterum Parthos ſibi ſuccurrere, Silonem etiam interea coluit, ne quid ſibi praeter ſpem noceret.

3. Iam vero Herodes, cum ab Italia Ptolemaïdem nauigaſſet, et copias non mediocres partim externorum partim popularium contraxiſſet, properabat per Galilaeam aduerſus Antigonum, ipſum adiuuantibus Ventidio et Silone, quibus Dellius ab Antonio miſſus perſuaſit, vt Herodi reducendo operam darent. Et quidem Ventidius iam in eo erat, vt excitatas propter Parthos in vrbibus turbas componeret: Silo vero in Iudaea manebat, pecuniis ab Antigono corruptus. Non tamen Herodes virium egebat,

ἠπόρει, προϊόντι δὲ αὐτῷ καθ' ἡμέραν ηὔξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλὴν ὀλίγων, πᾶσα Γαλιλαία προσέθετο. πρῶτον μὲν ἦν τὸ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα, Μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τὰς οἰκείας ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον Ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν ὖσαν ἐξελεῖν πρότερον, ὡς μὴ, χωρῆντος ἐπὶ Ἱεροσολύμων, κατὰ νώτου τὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. συνῆπτε δὲ καὶ Σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαναστάσεως πρόφασιν εὑρών. ὡς δὲ προσέκειντο Ἰουδαῖοι διώκοντες, ἐπὶ τούτοις Ἡρώδης ἐκδραμὼν μετ' ὀλίγων σίφους τρέπεται ταχέως, καὶ Σίλωνα διασώζει κακῶς ἀμυνόμενον.

δ'. Ἔπειτα Ἰόππην ἐλὼν, πρὸς τὴν Μασάδαν ῥυσόμενος τὰς οἰκείας ἠπείγετο. καὶ τῶν ἐπιχωρίων, ὃς μὲν πατρῴα Φιλία προσῆγεν, ὃς δὲ τὸ αὐτῆ κλέος, ὃς δὲ τῆς ἐξ ἀμφοῖν συεργεσίας ἀμοιβή· πλείστας γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἐκ βασιλέως βεβαίᾳ. δυσκίνητος δὲ ἦδη δύναμις ἤθροιστο· προϊόντα δ' Ἀντίγονος ἐνήδρευε, τἀπιτήδεια τῶν παρόδων προλαχίζων· ἐν οἷς ὑδὲν, ἢ μικρὰ τὰς πολεμίους ἔβλαπτεν. Ἡρώδης δὲ τάς τε ἐκ Μασάδας οἰκείας παραλαβὼν ῥαδίως, καὶ Ῥῆσσαν τὸ Φρύριον, ἦει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. συνῆπτε δὲ αὐτῷ τὸ μετὰ Σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως, τὴν ἰσχὺν καταπλαγέντες.

ε'. Στρατοπεδευσαμένῳ δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆ ἄστεος, οἱ ταύτη Φύλακες ἐτόξευόν τε καὶ ἐξεκόντιζον αὐτούς· ἄλλοι δὲ, κατὰ σίφος ἐκθέοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων. Ἡρώδης δὲ τὸ μὲν πρῶτον κηρύσσειν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρήει τῆ δήμῳ καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοὺς Φανερῶς ἐχθροὺς ἀμυνόμενος, δώσων δὲ καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀντιπαρηγορῆντες οἱ περὶ τὸν Ἀντίγονον, ἤτε κατακύειν τῶν κηρυγμάτων εἴων τινὰς, ἤτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνασθαι τοὺς ἀπὸ τῆ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις· οἱ δὲ ταχέως ἅπαντας ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν.

ipsi autem progredienti quotidie copiae augebantur; omnisque Galilaea, paucis exceptis, stabat ab eius partibus. Et quidem ei maxime incumbebat, vt Masada potiri contenderet, et ante omnia affines suos obsidione liberaret. Sed impedimento erat Ioppe. nam illa, cum hostis esset, prius capienda erat, ne qua a tergo relinquerentur hostibus munitio, dum Hierosolyma peteret. Quin et his Silo se libenter adiunxit, cur exercitum moueret, causam nactus. Cumque illi persequentes instarent Iudaei, hos excurrens Herodes cum parua manu cito in fugam vertit, et Silonem seruat aegre se defendentem.

4. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Masadam festinabat. et ex indigenis, alii quidem propter paternam amicitiam illi se adiungebant, alii vero propter ipsius gloriam, et nonnulli, vt vtrique ob beneficia gratiam referrent: plurimi vero propter spes, quas in eo, vt in rege deinceps certo futuro, habebant. Iamque validissimae coactae erant copiae. Sed cum procederet, ei insidiabatur Antigonus, loca opportuna occultis militibus occupans, quibus nihil aut parum admodum hostibus nocebat. Herodes autem, et suis ex Masada facile receptis et Ressa munitione, Hierosolyma adibat. ipsi vero sese iunxerunt Silonis milites, cum multis ex ciuitate tanta potentia perterritis.

5. Cum autem ad vrbis partem occidentalem castra fecisset, qui illac dispositi erant custodes sagittis eos et missilibus impetebant: alii vero turmatim excurrentes exercitus in acie positos tentabant. Herodes autem primum quidem proclamari iussit circa moenia, sese et propter populi commodum et ciuitatis salutem adesse, ne ab apertis quidem aduersariis poenas repetiturum, sed etiam inimicissimorum in se peccata obliuioni daturum. Deinde vero cum vociferationibus ex aduerso obstarent Antigoniani, quo minus aut praecones exaudire aut sententiam mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat Antigonus hostes de moenibus arcere: atque illi statim sagittis eunctos e turribus in fugam verterunt.

ς'. Ενθα δὴ καὶ Σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν δωροδοκίαν. ἐπισκευασάμενος γὰρ πολλὰς τῶν στρατιωτῶν, σπάνιν ἐπιτηδείων ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαιτεῖν, ἀπαγαγεῖν τε σφᾶς χειμερίσοντας εἰς τὰς ἐπιτηδείους τόπους, ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἦν ἔρημα, πάντα τῶν περὶ Αντίγονον προανασκευασαμένων, ἐκίνει τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. Ηρώδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν Σίλωνα ἡγεμόσι, καὶ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε Καίσαρος καὶ Αντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προπεμφθέντα· λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτῶν τὰς ἀπορίας. καὶ, μετὰ τὴν δόσιν, εὐθέως ἀρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ἐπιτηδείων ἀφθονίαν ἐκόμισεν, ὡς πάσας ἀποκόψαι τὰς Σίλωνος προφάσεις. εἵς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὴν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς περὶ Σαμάρειαν, ᾠκείωτο δὲ ἡ πόλις αὐτῷ, σῖτον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ βοσκήματα κατάγειν εἰς Ιεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας Αντίγονος, διέπεμψε κατὰ τὴν χώραν, εἴργειν καὶ λοχᾶν τὰς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν Ιεριχοῦντα συνηθροίσθη· διεκαθίζοντο δ' ἐπὶ τῶν ῥείθρων παραφυλάσσοντες τὰς τἀπιτήδεια ἐκκομίζοντας. ὁ μὲν Ηρώδης ἠρέμει, δέκα δὲ σπείρας ἀναλαβὼν, ὧν πέντε μὲν Ρωμαϊκαὶ, πέντε δ' Ιουδαίων ἦσαν, ἔχουσαι καὶ μισθοφόρους μιγάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων παραλαβὼν, ἐπὶ τὴν Ιεριχοῦντα παρεγίνετο. καὶ τὴν μὲν πόλιν καταλελειμμένην εὑρίσκει, πεντακοσίους δὲ τὰ ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναιξὶ καὶ γενεαῖς. αὐτοὺς μὲν οὖν ἀπολύει λαβών· Ρωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἄστυ διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. Ιεριχοῦντος μὲν οὖν φρουρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμερίσασαν τὴν Ρωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς προσκεχωρηκυίας πόλεις διαφῆκεν, Ιδουμαίαν καὶ Γαλιλαίαν καὶ Σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ Αντίγονος παρὰ τῆς Σίλωνος δωροδοκίας, ὑποδέξασθαι τὴν στρατὴν μοῖραν ἐν Δύδδοις, θεραπεύων Αντώνιον.

6. Ibi sane et Silo palam fecit, se pecunia corruptum esse. nam cum multos e militibus instruxisset, qui et clamitarent, commeatus esse penuriam, et pecuniam ad alimoniam peterent, seque in idonea loca ad hybernandum deduci postularent, quandoquidem vastati erant agri circa vrbem, cunctis ab Antigoni militibus antea sublatis, et exercitum mouebat et discedere conabatur. Verum Herodes et duces Siloni subiectos conueniens, et milites in magna multitudine, rogabat eos, ne se derelinquerent, paulo ante missum a Caesare et Antonio et senatu: illum enim eo ipso die ab inopia eos liberaturum esse. Ac statim post eas preces in agros profectus, tantam eis commeatus copiam apportauit, vt omnem Siloni discedendi occasionem praeriperet. atque prouidens, ne deinceps cibariis milites deficerentur, imperabat Samariae ciuibus, (nam ei sese adiunxerat vrbs ista) vt frumentum et vinum et oleum et pecudes Hierichunta deportarent. Haec vbi audiuit Antigonus, per agros dimisit, qui frumentatores prohibendos et circumueniendos esse iuberent. Atque istis obtemperatum est, ac ingens armatorum multitudo ad Hierichuntem cocta est, et hinc inde montibus insidebant, vt illos observarent, qui commeatus exportabant. Non tamen Herodes quietem agebat, sed assumtis decem cohortibus, quorum quinque Romanorum, alterae Iudaeorum erant, quibus permiscebantur etiam aliquot mercede conducti, ac praeterea equites nonnulli, Hierichunta peruenit. Et vrbem quidem incolis vacuam reperit, quingentos vero homines cum vxoribus et liberis arces occupasse: et ipsos quidem captos dimittit; Romani vero, facto in reliquam vrbem impetu, eam diripuerunt, domos omnigenis opibus refertas deprehendentes. Et rex quidem, relicto Hierichunte praesidio, reuersus est, Romanumque exercitum in ciuitates, quae deditionem fecerant, Idumaeae scilicet et Galilaeae et Samariae, hyematurum dimisit. Quin et Antigonus a Silone impetrauit, pecuniis corrupto, vt partem Romani exercitus intra Lydda acciperet, captans Antonii gratiam.

ΚΕΦ. ιε'.

Ηρώδης τὴν Σέπφωριν αἱρεῖ, καὶ τοὺς ἐν σπηλαίοις λῃστὰς χειρῶται. ἔπειτα Μάχαιραν ἠμύνατο ὡς πολέμιον, καὶ πρὸς Αντώνιον χωρεῖ τοῖς Σαμοσάτοις προσπολεμοῦντα.

ΚΑΙ Ρωμαῖοι μὲν ἐν ἀΦθόνοις διῆγον, ἀνειμένοι τῶν ὅπλων. Ηρώδης δ' οὐκ ἠρέμει, ἀλλὰ τὴν μὲν Ιδουμαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελΦὸν Ιώσηπον, ὡς μή τι νεωτεριοῖεν πρὸς Αντιγόνην· αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ Μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς Σαμάρειαν, καὶ κατασησάμενος ἀσΦαλῶς, ἦει τὰ λοιπὰ τῆς Γαλιλαίας κατασεψόμενος. καὶ τὰς Αντιγόνου Φρουρὰς ἐξελάσων.

β'. Πρὸς δὲ τὴν ΣέπΦωριν ἐν νιΦετῷ σΦοδροτάτῳ διαβύσας, ἀκμητὶ παραλαμβάνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐΦόδου τῶν Φυλάκων ἐκΦυγόντων. ἔνθα τοὺς ἐπομένους ὑπὸ τῷ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβὼν, πολλὴ δ' ἦν ἀΦθονία τῶν ἐπιτηδείων, ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις ὥρμητο λῃστὰς, οἳ, πολλὴν τῆς χώρας κατατρέχοντες, οὐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου ἐτίθεσαν τοὺς ἐπιχωρίους. προπέμψας δὲ πεζῶν τρία τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς Αρβηλα κώμην, αὐτὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οἱ μὲν πρὸς τὴν ἔΦοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῶν ὅπλων ἀπήντων, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θράσος λῃστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σΦετέρῳ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Ηρώδου τρέπονται. περιελθὼν δὲ ταχέως Ηρώδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξιοῦ, προσεβοήθει, καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεΦεν ἐκ τῆς Φυγῆς, τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων, ἀνέκοψε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τὰς κατὰ σῶμα προσβολὰς μὴ Φέροντες ἐνέκλιναν.

γ'. Ο δὲ, ἕως Ιορδάνου κτείνειν εἵπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέΦθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥστε τὴν Γαλιλαίαν πεκαθάρθαι Φόβων.

CAP. XVI.

Herodes Sepphorim capit, et latrones in ſpeluncis latitantes ſubigit: deinde a Mochaera tanquam ab hoſte poenas repetit, et ad Antonium Samoſata oppugnantem proficiſcitur.

ET Romani quidem in magna rerum abundantia viuebant, dum ab armis quieſcerent. At Herodes otium non agebat, ſed Idumaeam peditibus bis mille et equitibus quadringentis occupabat, miſſo illic fratre Ioſepho, ne quid noui ab Antigono tentaretur. Ipſe autem, matre cum aliis, quos ex Maſada liberauerat, affinibus ſuis in Samariam translata, ibique in tuto collocata, in Galilaeam contendit, vt caetera eius loca munita expugnaret, atque Antigoni praeſidia inde abigeret.

2. Cumque Sepphorim, licet vehementiſſime niteret, peruenisſet, facillime ciuitatem accipit, cuſtodibus eius, antequam in eam impreſſionem faceret, fuga dilapſis. ibique ſuis militibus, quos hyems afflixerat, recreatis, (nam ſumma erat commeatus copia) aduerſus latrones in ſpeluncis degentes profectus eſt; qui, magnam regionis partem incurſionibus vexantes, non minoribus, quam ſi bellum graſſaretur, cladibus incolas afficiebant. Praemiſſis autem tribus peditum cohortibus et equitum turma in vicum Arbelam, ipſe quadrageſimo die cum reliquis copiis ſuperuenit. Nec tamen eius incurſum hoſtes extimuere, ſed armati obuiam ibant, bellatorum peritia freti et latronum ferocitate. Praelio autem commiſſo, dextra ipſorum aciei pars in fugam vertit Herodis ſiniſtram. At Herodes, cum e dextro ſuo cornu celeriter hoſtes circuiuiſſet, opem laborantibus ferebat, et non ſolum ſuos e fuga reuocabat, ſed in perſequentes irruendo impetum illorum repreſſit, vſque dum plagas cominus illatas non ſuſtinentes terga darent.

3. Atque ille eos ad Iordanem vſque caedendo perſequebatur, et magnam illorum partem perimebat, reliqui vero fluuio traiecto diuerſis viis dilapſi ſunt; quare contigit

πλὴν καθόσον οἱ τοῖς σπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ἐπὶ τούτοις ἔδει διατριβῆς. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων ἐπικαρπίας ἀπεδίδου, διανέμων ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς ὃ ἐχαμέριζον σαθμούς. Φερώρα δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλε, τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τειχίζειν Αλεξάνδρειον. κἀκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη.

δ'. Ἐν δὲ τούτῳ, περὶ μὲν Αθήνας διῆγεν Αντώνιος· Βεντίδιος δ' ἐπὶ τὸν πρὸς Πάρθους πόλεμον Σίλωνά τε καὶ Ηρώδην μετεπέμπετο, κατασήσασθαι πρότερον ἐπιστέλλων τὰ περὶ Ιουδαίαν. Ηρώδης μὲν ἀσμένως Σίλωνα πρὸς Βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ σπήλαια ταῦτα πρὸς ἀποκρήμνους ὄρεσιν ἦν ὑδαμόθεν προσιτά, πλαγίας δὲ ἀνόδους μόνον ἔχοντα στενωτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας, ὄρθιος ἐπιῤῥέπουσα ταῖς χαράδραις, ὥστε τὸν βασιλέα μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖν πρὸς οἱ ἀμήχανον τοῦ τόπου, τελευταῖον δ' ἐπινοίᾳ χρήσασθαι σφαλερωτάτῃ. τοὺς γοῦν ἀλκίμους καθιμῶν ἐν λάρναξιν ἐνίει τοῖς σομίοις. οἱ δὲ ἀπέσφαττόν τε αὐτοὺς σὺν γεμαῖς, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς ἀμυνομένοις. βληθεὶς δ' ἐξ αὐτῶν καὶ περισῶσαί τινας Ηρώδης, ἐκήρυξεν ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τῶν δὲ ἐθελόντων μὲν οὐδεὶς προσέθετο, καὶ τῶν βιαζομένων δὲ πολλοὶ τῆς αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τῶν γηραιῶν τις ἑπτὰ παίδων πατὴρ, μετὰ τῆς μητρὸς δεομένους τοὺς παῖδας, ἐπιτρέψαι σφίσιν ἐξελθεῖν ἐπὶ δεξιᾶ, κτείνει τρόπῳ τοιῷδε. καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵστατο παρὰ τὸ σόμιον, καὶ τὸν ἀεὶ προϊόντα τῶν υἱῶν ἀπέσφαττεν. ἐξ ἀπόπτου δὲ Ηρώδης ἀποβλέπων, τῷ τε πάθει συνεχεῖτο, καὶ τῷ πρεσβύτῃ δεξιὰν ὤρεγε, φείσασθαι τῶν τέκνων παρακαλῶν. ὁ δὲ, πρὸς οὐδὲν ἐνδοὺς τῶν λεγομένων, ἀλλὰ καὶ προσονειδίσας τὸν Ηρώδην εἰς ταπεινότητα, ἐπὶ τοῖς παισὶν αἱμαιρεῖ

Galilaeam metu omni liberari, nisi ab iis, qui relicti erant in speluncis latitantes: eorumque causa necesse erat, vt diutius ibi moraretur. Quamobrem primum militibus aliquem ex laboribus suis fructum reddebat, centum et quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: ducibusque multo plures misit in stationes vbi hyemabant. Pheroram autem, fratrum suorum natu minimo, mandabat, vt, quod ad rerum venalium copiam attinet, illis prospiceret et consuleret, et Alexandrium communiret. atque ille rem vtramque curabat.

4. Eodem autem tempore Athenis quidem commorabatur Antonius: Ventidius vero Silonem et Herodem ad bellum contra Parthos accersebat, illis imperans, vt prius Iudaeae res componerent. Herodes quidem libenter Silonem Ventidio dimisit, ipse vero aduersus latrones speluncas tenentes expeditionem fecit. Istae autem speluncae in montibus erant praeruptis, vndique inaccessae, et obliquas tantum et perangustas, quibus adscenditur, vias habentes: rupesque ab earum fronte in valles profundissimas se porrigebat, recta et confragosa decliuitate, vt aliquamdiu quidem rex, propter loci difficultatem, quid agendum esset, dubitaret, tandemque stratagemate vteretur admodum periculoso. nam robustissimos e suis arculis demissos in speluncarum ostia immittit. Atque illi latrones cum familiis mactabant, igneinque repugnantibus iniiciebant. Cumque ex illis nonnullos conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent per praeconem iussit. Eorum autem nemo vltro se tradidit: et multi, qui vi coacti id fecerant, seruituti mortem praetulerunt. Vbi etiam e senibus quidam, septem natorum pater, orantes cum matre liberos, vt sibi fide dextraque data egredi permitteret, hoc modo occidit. Cum singulos exire iussisset, ipse in ostio stabat, et vt filiorum quisque progressus est, eum iugulabat. Herodes autem e specula haec prospiciens, dolore afficiebatur, senique dextram porrigebat, orans obsecransque, vt liberis parceret. Ille vero, cum nihil precibus eius concessisset, sed et conuicia iecisset in Herodem ob generis humilitatem, post

καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν κατὰ τῆ πρημνῆ τὸν νεκρὸν τὸ τελευταῖον καὶ ἑαυτὸν ἔρριψεν.

ε'. Χειρῶται μὲν δὴ τὰ σκῆλαια καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς Ηρώδης. καταλιπὼν δὲ τῆ στρατῆ μοῖραν, ὅσην ἀποχρῆσειν ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ Πτολεμαῖον ἐπ' αὐτῆς, ἐπὶ Σαμάρειαν ὑπέστρεφεν. ὁπλίτας μὲν τρισχιλίους, ἱππεῖς δὲ ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' Αντίγονον. ἔνθα πρὸς τὴν ἀποχώρησιν αὐτῆ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν θορυβεῖν τὴν Γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν Πτολεμαῖον τὸν στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δὲ τὴν χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη καὶ τὰ δυσερεύνητα τῶν χωρίων. πυθόμενος δὲ Ηρώδης τὴν ἐπανάστασιν, διὰ τάχους ἐπεβοήθει, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν πλῆθος διέφθειρε, τὰ φεύγια δὲ πάντα πολιορκίας ἐξελὼν, ἐπετίμιον τῆς μεταβολῆς εἰσεπράξατο παρὰ τῶν πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα.

ς'. Ηδη δὲ Πάρθων μὲν ἐξεληλαμένων, ἀνῃρημένου δὲ Πακόρου, Βεντίδιος, ἐπισείλαντος Αντωνίῳ συμμάχους, πέμπει Ηρώδῃ κατὰ Αντιγόνου χιλίους ἱππεῖς καὶ δύο τάγματα. τούτων τὸν στρατηγὸν Μαχαιρᾶν Αντίγονος ἱκέτευε δι' ἐπιστολῶν ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι, πολλὰ περί τε τῆς Ηρώδου βίας, καὶ ἐπηρείας τῆς βασιλείας ἀποδυρόμενος, καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δὲ, ἅ γὰρ κατεφρόνει τῆ πέμψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον Ηρώδου διδόντος, εἰς μὲν τὴν προδοσίαν οὐχ ὑπήκουσεν, ὑποκρινόμενος δὲ Φιλίαν, κατάσκοπος ἦει τῶν Αντιγόνου πραγμάτων, Ηρώδῃ μὴ πειθεὶς ἀποτρέποντι. προαισθόμενος δὲ αὐτῆ τὴν διάνοιαν Αντίγονος, τήν τε πόλιν ἀπέκλεισε, καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αἰδεσθεὶς Μαχαιρᾶς εἰς Αμμαοῦντα πρὸς Ηρώδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν διαμαρτίαν τεθυμωμένος, ὅσους ἐπετύγχανεν Ιουδαίους, ἀνῄρει, μηδεμίαν τῶν Ηρωδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς Αντιγονείοις χρώμενος ἅπασιν.

ζ'. Ἐφ' οἷς χαλεπήνας Ηρώδης, ὥρμησε μὲν ἀμύ-

liberos etiam vxorem interficit; cumque corpora eorum in praeceps deuoluiſſet, poſtremo et ſemetipſum deiecit.

5. Ita quidem ſpeluncas, et qui in illis erant, ſubigit Herodes; cumque exercitus partem tantam reliquiſſet, quantam ad ſeditionem comprimendam ſatis eſſe arbitraretur, eique Ptolemaeum praefeciſſet, in Samariam reuerſus eſt, peditum quidem tria millia et equites ſexcentos in Antigonum ducens. Vbi, poſt eius diſceſſum, licentiam nacti, qui Galilaeam turbare conſueuerunt, Ptolemaeum quidem ducem ex improuiſo adorti interficiunt; agros autem vaſtabant, fuga ſe recipientes in paludes et loca ſcrutatu difficilia. Herodes autem, cum motus iſtos et tumultus inaudiuiſſet, ad auxilium ferendum properabat, et magnam quidem ſeditioſorum multitudinem peremit, vbi vero caſtella omnia obſidione liberaſſet, ob hanc rerum perturbationem hoſtibus centum talentorum multam irrogauit.

6. At, iam Parthis quidem expulſis et Pacoro occiſo, Ventidius iuſſu Antonii equitum mille duaſque legiones in auxilium mittit Herodi. Eorum autem ducem Machaeram, vt ſe adiutum veniret, per epiſtolas rogabat Antigonus; multa et de Herodis violentia et de iniuriis regno allatis conquerens, et pecuniam ſe ei daturum eſſe promittens. Ille vero, haud enim eum, qui ad ipſum miſerat, contemnendum putabat, praeſertim cum et plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, ſimulata vero amicitia res Antigoni exploratum iuit, Herodi id diſſuadenti nihil obſequutus. Antigonus autem, qui praeſenſit, quo animo veniret, et ciuitate eum excluſit, et tanquam hoſtem a moenibus eum propulſauit, vſque adeo vt Machaeram incoepti puderet, et in Ammauntem ad Herodem ſe reciperet: iratuſque, quod res tam male ceciderint, in quoſcunque Iudaeos incurrebat, illos occidebat, ne Herodianis quidem vel minimum parcens, ſed in omnes, tanquam Antigoniani eſſent, ſaeuiens.

7. Iſta cum aegre tuliſſet Herodes, voluit quidem

σθαι Μαχαιρᾶν εἰς πολέμιον. κρατήσας δὲ τῆς ὀργῆς ἤλαυνε πρὸς Αντώνιον κατηγορήσων τῆς Μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δὲ, ἐν ἐπιλογισμῷ τῶν ἡμαρτημένων γενόμενος, ταχέως μεταδιώκει τε τὸν βασιλέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς ἑαυτῷ διαλλάττει. ὁ μὲν Ηρώδης ἐπαύσατο τῆς πρὸς Αντώνιον ὁρμῆς. ἀκηκοὼς δὲ αὐτὸν μετὰ πολλῆς δυνάμεως πρὸς πολεμοῦντα Σαμοσάτοις, πόλις δέ ἐστιν Εὐφράτῃ πλησίον καρτερὰ, θᾶττον ἠπείγετο, τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον ὁρῶν πρός τε ἐπίδειξιν ἀνδρείας, καὶ τὸ μᾶλλον ἀρέσασθαι τὸν Αντώνιον. γίνεται γὰρ ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τῆς πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τῶν Βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν δὲ ἀποτεμόμενος λείαν. ὥστε τὸν μὲν Αντώνιον, θαυμάζοντα καὶ πάλαι τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ, τότε μᾶλλον ἔτως ἔχειν, καὶ πολὺ προθῦναι ταῖς τε ἄλλαις τιμαῖς αὐτὸν καὶ ταῖς εἰς τὴν βασιλείαν ἐλπίσιν, Αντίοχον δὲ τὸν βασιλέα ἀναγκασθῆναι τὰ Σαμόσατα παραδοῦναι.

ΚΕΦ. ιζ'.

Ἰωσήπου τελευτή, ἣν ὄνειροι Ηρώδῃ προσημαίνουσιν. ὡς Ηρώδης δὶς θαυμασίως διασώζεται. Πάππον τὸν ἀδελφὸν Φονέα καρατομεῖ, καὶ κεφαλὴν Φερώρα πέμπει. μετὰ πολὺ Ιεροσόλυμα πολιορκεῖ, καὶ Μαριάμνην γαμεῖ.

ΚΑΙΝ τούτῳ θραύεται τὰ κατὰ τὴν Ιουδαίαν Ηρώδου πράγματα. κατελελοίπει μὲν Ιώσηπον τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τῶν ὅλων, παραγγείλας μηδὲν μέχρι τῆς ὑποστροφῆς αὐτῷ παρακινεῖν πρὸς Αντίγονον. ἐ γὰρ δὴ βέβαιον εἶναι Μαχαιρᾶν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ δὲ, ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τὸν ἀδελφὸν, ἀμελήσας τῶν παραγγελμάτων ἐπὶ Ιεριχοῦντος ἐχώρει μετὰ πέντε σπειρῶν, ἃς συνέπεμψε Μαχαιρᾶς. ἦει δὲ τὸν σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τῷ θέρους. ἐπιθεμένων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς δυχωρίαις τῶν ἐναντίων, αὐτός τε θνήσκει, μάλα γενναῖος ἐν τῇ μάχῃ Φανείς, καὶ τὸ Ρωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρεται. νεοσύλλεκτοι

Machaeram tanquam hoſtem propellere: iracundia vero cohibita ad Antonium properabat, Machaerae iniquitatem accuſaturus. At ille, cum ſua ſecum reputaſſet delicta, et regem celeriter inſequebatur, multiſque precibus effecit, vt ſecum in gratiam rediret. Non tamen Herodes ad Antonium velle ire deſtitit. Sed cum audiſſet, eum magnis viribus oppugnare Samoſata, (vrbs autem eſt iuxta Euphratem valida) eo magis accelerabat, tempus idoneum eſſe animaduertens, quo et fortitudinem ſuam demonſtraret, et Antonio impenſius placeret. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obſidioni, multis Barbaris interfectis amplaque praeda eis ablata; vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea miraretur, tamen et tunc magis eum ſuſpiceret, multumque et ad alios eius honores et ad ſpem regni adderet, rex vero Antiochus Samoſatorum deditionem facere coactus eſſet.

CAP. XVII.

Ioſephi mors, et Herodis de eo ſomnium. Eiuſdem mira et iterata conſeruatio. Pappo fratris occiſori caput amputat, et Pherorae mittit. Non multo poſt Hieroſolyma obſidet, et Mariammen in vxorem ducit.

DVM haec gererentur, res Herodis in Iudaea fractae ſunt. Reliquerat quidem Ioſephum fratrem ſuum, qui omnia procuraret, cui mandauerat, vt ante eius reditum nihil quicquam aduerſus Antigonum moueret. Machaeram enim nequaquam firmum habiturum eſſe ſocium, vt ex iis, quae fecerat, licet coniicere. Ille vero, vbi fratrem longiſſime abeſſe reſciuit, mandatorum eius immemor, cum quinque cohortibus, quas ſimul miſerat Machaeras, Hierichunta proficiſcebatur. ibat enim, cum aeſtas eſſet adulta, ſegetes eorum direpturus. Aduerſariis autem in montibus et locis difficilibus eum adortis, et ipſe, cum ſe in praelio ſtrenuum fortemque admodum oſtendiſſet, occumbit, Romanique ad vnum omnes occi-

γὰρ ἐκ τῆς Συρίας ἦσαν αἱ σπεῖραι, καὶ ῥᾴδιον αὐταῖς ἀνεπικράτητον τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλουμένων, ἐπαμύνειν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον.

β'. Ἀντιγόνῳ δὲ οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὥστε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν Ἰώσηπον. κρατήσας γὰρ τῶν σωμάτων ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καίτοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον αὐτῆς Φερώρα τἀδελφῷ διδόντος. τὰ δὲ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὴν Ἀντιγόνου νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς τοσοῦτον, ὥστε τοὺς τὰ Ἡρῴδου φρονοῦντας τῶν δυνατῶν προσάγοντες εἰς τὴν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες Ἀντιγόνῳ. μετεβάλλετο δὲ πολλὰ καὶ τῆς Ἰδουμαίας, ἔνθα Μαχαιρᾶς ἀνετείχιζέ τι τῶν ἐρυμάτων, ὃ Γιτθᾶ καλεῖται. τούτων δὲ ἁπάντων πέπυστο Ἡρῴδης. μετὰ γὰρ τὴν Σαμοσάτων ἅλωσιν, Αντώνιος μὲν κατασήσας ἐπὶ τῆς Συρίας Σόσιον, καὶ προσάξας Ἡρῴδῃ βοηθεῖν ἐπ' Ἀντίγονον, αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησε, Σόσιος δὲ δύο μὲν τάγματα προαπέστειλεν εἰς Ἰουδαίαν Ἡρῴδῃ συμμαχῶν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει χαλεπόν.

γ'. Οὗτοι δὲ Ἡρῴδῃ κατὰ τὴν πρὸς Ἀντιόχειαν Δάφνην, ὄνειροι σαφεῖς τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχῆς ἐκθορόντι τῆς κοίτης εἰσῆσαν ἄγγελοι τῆς συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν προσοιμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τοῦ πένθους ὑπερθέμενος, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγετο. ποιούμενος δὲ τὴν πορείαν ὑπὲρ δύναμιν, καὶ διανύσας ἐπὶ τὸν Λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῶν περὶ τὸ ὄρος προσλαμβάνει συμμάχους, Ῥωμαίων δὲ ἓν τάγμα ταύτῃ ὑπολείψας. μεθ' ὧν, ὡς περιμείνας ἡμέραν, εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τούς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον τρέπεται. καὶ προσέβαλλε μὲν συνεχῶς τῷ Φερρίῳ, πρὶν δὲ ἑλεῖν, χειμῶνι βιασθεὶς χαλεπωτάτῳ, ταῖς πλησίον ἐνεστρατοπεδεύσατο κώμαις. ἐπεὶ δ' αὐτῷ μετ' ὀλίγας μὲν ἡμέρας καὶ τὸ δεύτερον παρ' Ἀντωνίου τάγμα συνέμιξε, δείσαντες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, διὰ νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυμα.

duntur. nam cohortes erant ex Syria non ita pridem collectae, nec veteranos vllos secum permistos habebant, qui belli imperitis opitulari possent.

2. Antigonus autem victoria minime contentus fuit, sed eo iracundiae processit, vt et Iosephum etiam mortuum indigne tractaret. Corporum enim occisorum potitus illius caput abscindit, quamuis frater eius Pheroras id quinquaginta talentis redimere voluerit. Adeo autem nouatae erant inclinataeque res Galilaeae post Antigoni victoriam, vt primates, qui ab Herode stabant, ad lacum productos demergerent ii, qui Antigono fauebant. Multaque etiam in Idumaea mutabantur, vbi Machaeras cuiusdam castelli, cui nomen est Gittha, moenia instaurabat. Ista autem nondum audierat Herodes. Captis enim Samosatis, Antonius quidem, cum Syriae praefecisset Sosium, eique mandasset, vt Herodem adiuuaret contra Antigonum, ipse discessit in Ægyptum; Sosius vero duas legiones Herodi auxiliares praemisit in Iudaeam, ipseque cum reliquis copiis e vestigio subsequebatur.

3. Caeterum Herodi, cum apud Daphnen Antiochiae esset, somnia manifesta fratris mortem praesignificant; cumque turbatus e lecto exsiluisset, ad eum ingressi sunt calamitatis nuncii. Ille vero, cum paululum quidem lamentis, ob id quod acciderat, indulsisset, luctus vero partem maiorem distuliisset, in hostes properabat. Itinere autem vltra vires accelerato, vbi ad Libanum peruenit, octingentos quidem montis accolas in auxilium assumit, cum vnam Romanorum legionem illic collegisset. Cum quibus, non exspectata luce, irruptionem in Galilaeam faciebat, hostesque ei obuiam progressos in locum, quem reliquerant, auertit. Et continuo quidem castellum oppugnabat, prius vero quam id caperet, grauissima tempestate adactus in proximis pagis castra metatur. Cum autem paucis post diebus et altera legio ab Antonio missa sese ei adiunxisset, hostes viribus eius perterriti munimentum nocte deserebant.

δ'. Καὶ τὸ λοιπὸν ἦει διὰ Ιεριχοῦντος σπεύδων ἢ τάχιστα τὰς τἀδελφῆ Φονεῖς μετελθεῖν. ἔνθα δὴ καὶ δαιμόνιον αὐτῷ συμβαίνει τέρας, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς ἀνδρὸς θεοφιλεστάτε δόξαν ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ τῶν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην συνεισιάθησαν τὴν ἑσπέραν. διαλυθέντος δὲ τῦ συμποσίε, μετὰ τὸ πάντας ἐξελθεῖν, εὐθέως ὁ οἶκος συνέπεσεν. τῦτο καὶ κινδύνων καὶ σωτηρίας κοινὸν ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ κρίνας εἶναι σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διεκίνει τὴν στρατιάν. καὶ τῶν ἐναντίων εἰς ἑξακισχιλίους ἀπὸ τῶν ὀρῶν κατατρέχοντες ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων, κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς Ρωμαίοις ἠσφόδρα θαῤῥῦντες, πόῤῥωθεν δὲ χερμάσι καὶ παλτοῖς ἔβαλλον, ὥστε συχνὺς κατατιτρώσκειν. ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς Ηρώδης παρελαύνων παλτῷ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀκοντίζεται.

ε'. Βελόμενος δὲ ὁ Αντίγονος μὴ μόνον τόλμῃ τῶν σφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει περιεῖναι δοκεῖν, Πάππον τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ στρατιᾶς ἐπὶ Σαμάρειαν ἐπιπέμπει. τῦτων μὲν ἦν ἡγεμὼν Μαχαιρᾶς ἀγώνισμα. Ηρώδης δὲ τὴν πολεμίαν καταδραμὼν, πέντε μὲν πολίχνας κατασρέφεται, διχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐταῖς διαφθείρει. καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεψεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. ηὐλίσθη δὲ περὶ τὴν καλυμένην Κανᾶ κώμην.

ς'. Προσεγίνετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆθος Ιουδαίων, ἔκ τε αὐτῆς Ιεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλλης χώρας, οἱ μὲν διὰ μῖσος τὸ πρὸς Αντίγονον, οἱ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. τὰς γε μὴν πολλὰς ἐνῆγεν ἐπιθυμία μεταβολῆς ἄλογος. καὶ ὁ μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ περὶ Πάππον, ἔτε πρὸς τὸ πλῆθος, ἔτε περὶ τὴν ὁρμὴν ὑποδείσαντες αὐτῦ προθύμως ἀντεπεξῆλθον. γενομένης δὲ τῆς παρατάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ὀλίγον ἀντέσχον. Ηρώδης δὲ κατὰ μῆνιν τῦ φονευθέντος ἀδελφῦ παραβαλλόμενος, ὡς ἂν τίσαιτο τὰς αἰτίας τῦ φόνε, ταχέως τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει, καὶ μετ' ἐκείνες ἐπὶ τὸ

4. Postea per Hierichunta ire contendebat, vt quam primum fratris interfectores vlciſci poſſet. vbi ſane ei mirabile quiddam et prodigioſum accidit: ex quo praeter ſpem ereptus atque ſeruatus paſſim credebatur eſſe vir Deo carus dilectuſque. Nam veſpera quidem illa multos e primatibus ad coenam adhibuit: finitoque conuiuio, cum omnes exiiſſent, coenaculum concidit. Hoc ipſum ſalutis pariter ac periculorum, in bello, quod gerendum erat, indicium eſſe ratus, prima luce exercitum educit: atque hoſtium ſex circiter millia, qui de montibus decurrebant, prima agmina laceſſebant, ad manus quidem cum Romanis conſerendas non ſatis audaces, ſed lapides ac tela in eos eminus iacientes, quibus aliquammulti vulnerati erant. qua velitatione et ipſi Herodi inter obequitandum latus iaculo transfigitur.

5. Antigonus autem, ſe non ſolum ſuorum audacia, ſed et numero ſuperiorem videri volens, Pappum e ſociis vnum cum manu militum in Samariam mittit. et iſtis quidem id negotii erat, vt cum Machaera contenderent. At Herodes, cum hoſtium regionem incurſionibus vexaſſet, vrbeculas quinque ſubiugat, duoque hominum millia, quos ibi comprehenderat, interficit, domibuſque incenſis in caſtra ſua reuertitur. Statiua autem habuit ad vicum Cana appellatum.

6. In dies autem ſingulos magna multitudo Iudaeorum, tam ex ipſa Hierichunta, quam ex aliis regionibus, ei accedebat, partim ex ſuo in Antigonum odio, partim vero ex rebus ab Herode praeclare geſtis eo inducti. Caeterum multos impellebat rerum mutandarum cupiditas inſana. Atque ille quidem, vt praelio congrederetur, feſtinabat: Pappus vero eiuſque milites, neque hoſtium multitudine neque impetu perterriti, alacriter obviam prodierunt. Pugna autem commiſſa, aciei quidem pars altera pauliſper reſiſtebat: at Herodes, ex fraternae necis recordatione intrepide ſe periculo obiiciens, ac ſi necis auctores vlciſci vellet, ſibi oppoſitos illico ſuperat; ac deinde poſt illos continuo integros adortus, omnes

συνεχὸς αἰεὶ τρεπόμενος ἅπαντας διώκει. φόνος τε ἦν πολὺς, τῶν μὲν εἰς τὴν κώμην συνεξωθημένων, ἐξ ἧς ὥρμηντο, τῷ δὲ προσκειμένῳ τοῖς ὑσάτοις, καὶ πτείνοντος ἀπείρως. συνεσπίπτει δὲ τοῖς πολεμίοις ἴσῳ, καὶ πᾶσα μὲν ὁπλιτῶν οἰκία νένακτο, τὰ τέγη δὲ ἦν ὑπερθεν ἀμυνομένων κατάπλεα. κἀπειδὴ περιῆν τῶν ἔξωθεν, τὰς οἰκήσεις σπαράττων εἶλκε τὰς ἔσοθεν. καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς ἐπικατασείων τὰς ὀρόφους, ἀθρόως ἀνῄρει, τὰς ὑποφυγόντας δὲ τῶν ἐρειπίων οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀνεδέχοντο, καὶ τοσούτων ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὥστε τὰς ὁδὰς ἀποφραγῆναι τοῖς κρατοῦσι. ταύτην τὴν πληγὴν οὐκ ἤνεγκαν οἱ πολέμιοι. τὸ γὰν ἐπισυλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τὰς ἀνὰ τὴν κώμην διεφθαρμένας, εἰς φυγὴν διεσκεδάσθη. κἂν εὐθέως τῇ νίκῃ τεθαρρηκὼς Ηρώδης ἐπὶ Ιεροσολύμων ἤλασεν, εἰ μὴ χειμῶνι διεκωλύθη σφοδροτάτῳ. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον ἐκείνῳ τε παντελῶς κατορθώματος καὶ ἥττης τῷ Αντιγόνῳ κατέστη, βουλευομένῳ καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν.

ζ'. Ηρώδης δὲ πρὸς ἑσπέραν ἤδη τοὺς φίλους κεκμηκότας ἐπὶ θεραπείᾳ τοῦ σώματος διαφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς ἦν ἅτι θερμὸς ἐκ τῶν ὅπλων λουσόμενος ἦει στρατιωτικώτερον. εἷς γὰν αὐτῷ παῖς εἵπετο. καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐναντίον αὐτοῦ τις ἐκτρέχει τῶν πολεμίων ξιφήρης, ἔπειτα δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἕξῆς πλείους. οὗτοι καταπεφεύγεσαν μὲν ἐκ τῆς παρατάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τέως δὲ ὑποπεπτηκότες, καὶ διαλανθάνοντες, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα, λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως αὐτὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ἐπὶ δὲ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῶν μὲν δὴ ἄλλων οὐδεὶς παρῆν κατὰ τύχην ὁ συλλῆψόμενος τοὺς ἄνδρας, Ηρώδῃ δὲ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὥστε διαφεύγουσι πάντες.

η'. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ, Πάππον μὲν τὸν Αντιγόνου στρατηγὸν καρατομήσας, ἀνῄρητο δὲ ἐπὶ τῆς παρατάξεως, πέμπει τὴν κεφαλὴν Θερώρᾳ τῷ ἀδελφῷ, ποινὴν τοῦ φονευ-

in fugam verſos perſequitur. Et multa facta erat caedes, aliis in vicum, vnde exierant, compulſis, illo etiam nouiſſimis inſtante et innumeros occidente. Poſtremo autem vna cum hoſtibus intro irrumpit, erantque domus quidem omnes armatis refertae, et tecta ſuperiora propugnatorum plena. Et quoniam foris deprehenſos facillime ſuperabat, aedibus dilaceratis, abditos in eas extrahebat: atque tecta quidem in plurimos deiiciens magnam ſtragem edidit, quotquot vero ruinam ſubterfugerant, milites gladiis excipiebant: et tanta mortuorum multitudo in cumulos congeſta erat, vt etiam ipſis victoribus viae obſtruerentur. Hanc plagam aegre tulerunt hoſtes: adeo vt vulgus illorum confluens, vbi caeſorum numerum in vico conſpexerunt, in fugam ſe disiecerint. Statimque Herodes, ſumto ex victoria animo, ad Hieroſolyma perrexiſſet, niſi hyems aſperrima eum prohibuiſſet. Haec enim ei, quominus victoria perficeretur, obſtitit, et ne penitus opprimeretur Antigonus, qui de ciuitate iam deſerenda cogitabat.

7. Herodes autem ad veſperam, cum iam defatigatos amicos corporis reficiendi gratia dimiſiſſet, et ipſe, vt erat ab armis calidus, inſtar militis gregarii lauatum ibat, adeoque vnus tantum puer eum ſequebatur. Et priuſquam balneum intraret, eius in conſpectu quidam ex hoſtibus ſtricto gladio ſe proripiebat, deinde alter, itidemque tertius, et deinceps plures. Et iſti quidem ex acie in balneum armati confugerant. Tum autem metu perculſi et latitantes, vbi regem viderunt, animo defecti prae ſtupore, ipſum quidem inermem tremente praetereunt, exitus vero curſu petebant. Porro cum ita ceciderit, vt ex aliis nemo adeſſet, qui homines comprehenderet, eoque contentus eſſet Herodes, quod nihil mali pateretur, fiebat, vt omnes ſalui effugerent.

8. Poſtero autem die Pappi quidem Antigoni ducis (in praelio autem ſublatus erat) caput amputat, idque Pherorae fratri ſuo mittit, poenam ab eo repetens ob

θέντος αὐτῶν ἀδελφῷ. καὶ γὰρ ἦτος ἦν, ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος δὲ τῦ χειμῶνος, ἤλαυνεν ἐπὶ Ἱεροσολύμων, καὶ μέχρι τῦ τείχυς ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, (συνήγετο δὲ αὐτῷ τρίτον ἔτος, ἐξ ὦ βασιλεὺς ἐν Ρώμῃ ἀπεδέδεικτο,) πρὸ τῦ ἱερῦ στρατοπεδεύεται. ταύτῃ γὰρ ἦν ἐπίμαχον, καὶ καθ' ὃ πρὶν εἶλε Πομπήϊος τὴν πόλιν. διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν, καὶ τεμὼν τὰ προάστεια, τρία μὲν ἐγείρει χώματα, καὶ πύργυς ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τὰς ἀνυσικωτάτυς τῶν ἑταίρων ἐπὶ τῶν ἔργων, αὐτὸς εἰς Σαμάρειαν ᾔει, τὴν Αλεξάνδρυ τῦ Αριστοβούλυ μετιὼν θυγατέρα, κατωμολογημένην, ὡς ἔφαμεν, αὐτῷ. καὶ πάρεργον ποιεῖται τῆς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑπερφάνει τὰς πολεμίας.

Θ'. Γήμας δὲ ὑπέστρεψεν ἐπὶ Ἱεροσολύμων μετὰ μείζονος δυνάμεως. συνῆπτε δὲ αὐτῷ καὶ Σόσιος, μετὰ πλείστης στρατιᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ἣν προεκπέμψας διὰ τῆς μεσογείυ, τὴν πορείαν αὐτὸς διὰ Φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροισθείσης δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως, εἰς ἕνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίυς δίχα τῶν ἀπὸ Συρίας συμμάχων, οἳ μέρος ὀκ ὀλίγον ἦσαν, καταστρατοπεδεύονται τῦ βορείυ τείχυς πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τῆς συγκλήτυ δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, Σόσιος δὲ Αντωνίῳ, τῷ πέμψαντι τὴν ὑπ' αὐτῷ στρατιὰν Ηρώδῃ σύμμαχον.

ΚΕΦ. ιή'.

Ὡς Ηρώδης μετὰ Σοσίυ Ιεροσόλυμα κατὰ κράτος αἱρεῖ, οἷά τε ἔπαθεν Αντίγονος. περὶ τῆς Κλεοπάτρας πλεονεξίας.

ΤΩΝ δὲ ἀνὰ τὴν πόλιν Ιουδαίων οἱ πλῆθος ποικίλως ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ ἐπὶ τὸν ναὸν ἀθροιζόμενον τὸ ἀσθενέστερον εὐδαίμονα καὶ πολλῷ θειοδέστερον τὸν τελευτήσοντα πρὸς τὰς καιρὰς ἐλογοποίυν· καὶ τῶν τολμηροτέρων κατὰ

fratris illorum caedem. nam et is erat, qui Ioſephum interfecerat. Cum autem hyems mitior eſſe coepiſſet, Hieroſolyma ire properabat, muriſque admoto milite, (annus autem tertius vertebatur, ex quo Romae rex declaratus fuerat) ante fanum caſtra collocat. nam hac parte facilior erat expugnatio, quaque antea vrbem ceperat Pompeius. Exercitu autem diuiſo ſuiſque operibus ei aſſignatis, et exciſis in ſuburbiis arboribus, tres quidem aggeres erigit: cumque turres ſuper eos aedificari iuſſiſſet, relictis qui operibus *inſtarent* commilitonum impigerrimis, ipſe Samariam adibat, ſibi in vxorem vt acciperet Alexandri filii Ariſtobuli filiam, ei iam ante, vti diximus, deſponſatam; et praeter ſuſceptum obſidionis opus nuptias agitat; quippe iam hoſtes deſpiciebat.

9. Vbi autem eam duxit, Hieroſolyma reuerſus eſt, militibus auctus; eique ſe conſungebat Soſius cum magna equitum peditumque manu; quibus per mediterranea praemiſſis, ipſe per Phoeniciam iter fecit. Vniuerſis autem copiis congregatis, ad peditum legiones vndecim, equitumque ſex millia, praeter alia e Syria auxilia, quae pars erant exercitus non exigua, prope murum ſeptentrionalem caſtra metantur: ipſe quidem Herodes ſenatuſconſulto fretus, quo rex fuerat declaratus; Soſius vero Antonii mandato, qui ipſum cum militibus, quibus praeerat, Herodi in auxilium miſerat.

CAP. XVIII.

Quomodo Herodes vna cum Soſio Hieroſolyma vi expugnat, quaeque paſſus eſt Antigonus. De Cleopatrae auaritia.

IVdaeorum autem, qui in vrbe erant, multitudo varie perturbata fuit. nam et imbecilliores circa templum congregati praedicabant, ſi temporum ratio habeatur, felicem eſſe, qui mortem oppeteret, longeque diuiniori mente prae-

φίλος ἦσαν λῃστῶν πολύτροποι, καὶ μᾶλιστα περὶ τὴν πόλιν ἀρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵπποις μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο τροφή. τῷ γε μὴν μαχίμῳ οἱ αὐτοκτόνερον ἐτέταπτο πρὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας, τούς τε χωνεύοντας εἶργον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα καινότερον. ἐν ὑδενὶ δὲ ὕτως ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις περιῆσαν τῶν πολεμίων.

β'. Τῷ δὲ βασιλεῖ πρὸς μὲν τὰς λῃστείας ἀντεπενοήθησαν λόχοι, δι' ὧν ἀνέστελλε τὰς ἐκδρομάς· πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐπιτηδείων ἀπορίαν, αἱ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῶν δὲ μαχομένων περιῆν τῇ Ρωμαίων ἐμπειρίᾳ, καίτοι τόλμης ὑδεμίαν καταλιπόντων ὑπερβολήν. φανερῶς μὲν οὖν ὃ συνερρήγνυντο τοῖς Ρωμαίοις ἐπὶ προὔπτῳ τῷ θανάτῳ, διὰ δὲ τῶν ὑπονόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν κατασειωθῆναί τε τοῦ τείχους, ἕτερον ἀντωχύρων. καθόλου τε εἰπεῖν, ὅτε χερσὶν ὅτε ἐπινοίαις ἕκαμνον, εἰς ἕκατον ἀντιχεῖν διεγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως περικαθεζομένης, πέντε μησὶ διήνεγκαν τὴν πολιορκίαν, ἕως τῶν Ηρώδου τινὲς ἐπιλέκτων ἐπιβῆναι τοῦ τείχους θαρρήσαντες, εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατοντάρχαι Σοσίᾳ. πρῶτα μὲν ὧν τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἠλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ἐπιχυθείσης πανταχῇ φόνος ἦν μυρίος, τῶν μὲν Ρωμαίων ἐπὶ τῇ τριβῇ τῆς πολιορκίας διωργισμένων, τῷ δὲ περὶ Ηρώδην Ιουδαϊκῷ μηδένα ὑπολιπέσθαι σπεύδοντος ἀντίπαλον. ἐσφάττοντο δὲ παμπληθεῖς, ἔν τε τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι, καὶ τῷ ναῷ προσφεύγοντες. ἦν δὲ ὅτε νηπίων ὅτε γηραιῶν ἔλεος, ὅτε ἀσθενείας γυναικῶν· ἀλλὰ καίτοι γε περιπέμποντος τοῦ βασιλέως καὶ φείδεσθαι παρακαλοῦντος, ὑδεὶς ἐκράτησε τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μεμηνότες πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξῆσαν. ἔνθα καὶ Αντίγονος, μήτε τῆς πάλαι μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβών, κάτεισι μὲν ἀπὸ τῆς βάρεως, προσπίπτει δὲ τοῖς Σοσίᾳ ποσί. κἀκεῖνος, μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολήν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατῶς,

ditum: et qui audaciores erant, in turmas collecti, multis modis latrocinia exercebant, maximeque loca vrbi propinqua diripiunt, postquam nec equis nec hominibus supererant alimenta. Verum ex iis, qui in aciem prodirent, magis exercitati ad obsessores depellendos erant constituti, aggeresque excitantes a moenibus arcebant, machinis eorum quod obstaret semper noui aliquid excogitando. In nulla autem re aeque ac cuniculis hostibus superiores erant.

2. Caeterum rex ad latrocinia quidem tollenda occultas adhibuit insidias, quibus excursus reprimebat; ad necessariorum vero inopiam leuandam res e longinquo comportandas curauit. Pugnantes autem superabat Romanorum peritia, quamuis nihil summa audacia non tentatum reliquerint. Et quidem aperte cum Romanis, quippe certo perituri, non confligebant; verum ex improuiso per cuniculos in medio illorum sese ostendebant: et priusquam muri aliqua pars euerteretur, alteram eius vice in munimentum erigebant. In summa, neque manibus operando neque machinas excogitando defessi erant, vt qui vsque ad vltimum resistere decreuerint. Denique, tanto exercitu eos circumsedente, per quinque menses obsidium tolerauerunt, donec quidam ex Herodianis lecti homines, muros conscendere ausi, in vrbem irrumperent, et deinde Sosii centuriones. Primo autem ea, quae fano proxima, capta erant, infusoque in vrbem exercitu plurima vbique facta est caedes; Romanis quidem ob obsidionis moram iratis, Herodianis vero Iudaeis nullum aduersarium relinquere studentibus. Ita quamplurimi in angiportibus, et in domos constipati, et in templo, in quod refugerant, iugulabantur. nec paruulorum nec senum misertum est; nec mulieribus, vtpote viribus imbecillis, parcebant: ac quamuis rex vndique mitteret, et vt parceretur oraret, nemo tamen dextram continuit, sed tanquam rabiosi in omnem aetatem saeuierunt. adeoque Antigonus, neque prioris neque praesentis fortunae memor, ex arce descendit, Sosioque ad pedes accidit. Atque ille nihil miseratus mutatem eius fortunam, intemperanter eum derisit, et Antigonum appella-

καὶ Αντιγόνην ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναῖκά τε καὶ Φρυρᾶς ἐλεύθερον ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεθεὶς ἐφυλάττετο.

γ'. Πρόνοια δὲ ἦν Ηρώδῃ κρατοῦντι τῶν πολεμίων τότε, κρατῆσαι καὶ τῶν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος, ἐπὶ θέαν τε τῆ ἱερᾷ καὶ τῶν κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, τὰς μὲν παρακαλῶν, τοῖς δὲ ἀπειλούμενος, ἔστι δὲ ὃς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστελλεν, ἥττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἴ τι τῶν ἀθεάτων παρ' αὐτῶν ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ διατεινάμενος πρὸς Σόσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν Ρωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψειν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα, καὶ ὡς ἐπὶ τοσούτων πολιτῶν φόνῳ, βραχὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρίνοι. τῷ δὲ ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ἐπιτρέπειν φαμένῳ, αὐτὸς ἔφη διανέμειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τὰς μισθὰς ἑκάστοις. ὕτω τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πατρίδα, τὰς ὑποχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἔκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τὰς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὰν ἐδωρήσατο Σόσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. Σόσιος δὲ, χρυσῆν ἀναθεὶς τῷ Θεῷ στέφανον, ἀνέζευξεν ἀπὸ Ιεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην Αντίγονον Αντωνίῳ. τοῦτον ὕν, φιλοψυχήσαντα μέχρις ἐσχάτης διὰ ψυχρᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγεννείας πέλεκυς ἐκδέχεται.

δ'. Βασιλεὺς δὲ Ηρώδης, διακρίνας τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος, τοὺς μὲν, τὰ αὐτῷ φρονήσαντας, συνεστέρξε ταῖς τιμαῖς καθίστατο, τοὺς δὲ Αντιγονείους ἀνῄρει. καὶ κατὰ σπάνιν ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον κατανομισεύσας, Αντωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀνέπεμψεν. ὁ μὴν εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ Αντώνιος τῷ Κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἥττων ἦν ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. Κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῆς, ὡς μηδένα τῶν ἀφ' αἵματος ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν περὶ τὰς ἔξωθεν ἐφόνα. καὶ τὰς ἐν τέλει Σύρων διαβάλλουσα

vit: non tamen vt feminam e custodia liberum emisit, sed in vinculis quidem ipsum adseruabat.

3. Herodi autem curae erat, postquam hostes superauerat, alienigenarum auxiliarium vim coërcere et moderari. Cum impetu enim ferebatur peregrinorum militum vulgus, ad templum sacrasque templi res adspiciendas. Verum rex, partim precibus, partim minis, nonnullos etiam armis repressit, victoriam clade grauiorem existimans, si quid eorum cerneretur, quae ne ab illis quidem adspici fas est. Mox autem et vrbem diripi prohibuit, cum Sosium etiam atque etiam interrogasset, vtrum Romani, vrbe pecunia virisque exinanita, regem se solitudinis essent relicturi: quippe se vel totius orbis imperium tam multorum ciuium caede non emendum esse putare. Cumque ille pro obsidionis labore praedam se militibus merito concedere dixisset, respondit Herodes, se sua pecunia mercedem singulis numeraturum. atque ita patria reliqua redemta, promissum praestitit. nam et singulos milites magnifice, et duces pro rata parte, et Sosium plane regie muneratus est, vt nemo diuitiarum egens discederet. Post haec Sosius, corona aurea Deo consecrata, Hierosolyma reliquit, Antigonum vinctum ducens ad Antonium. Et illum quidem, ex vana spe ad extremum vsque, nimium vitae cupidum, securis, quam meruit animi abiectio, excipit.

4. Rex autem Herodes, cum ciuium multitudinem discreuisset, suarum quidem partium studiosos sibi magis adhuc beneuolos reddidit, honoribus eos augendo, verum Antigonianos e medio sustulit: cumque iam pecuniae inopia laboraret, ex omnibus, quae habebat, ornamentis nummos confecit, eosque Antonio et eius familiaribus misit. non tamen semel duntaxat ab eo impetrauit, ne quid paterentur: iam enim Antonius perdite amans Cleopatram in omnibus cupiditatis impotens erat. Cleopatra autem cum in suam familiam saeuiisset, vt nemo superesset ei sanguine coniunctus, postea in exteros caede grassabatur; Syriaeque primates apud Antonium crimi-

πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἀναιρεῖν ἔπειθεν, ὡς ἂν τῶν κτήσεων ἑκάστῳ ῥᾳδίως γενομένη δεσπότις. ἔτι δὲ ἐκτείνουσα τὴν πλεονεξίαν ἐπὶ Ἰουδαίας καὶ Λραβας, ὑπεργάζετο τὰς ἑκατέρων βασιλεῖς Ἡρώδην καὶ Μάλιχον ἀναιρεθῆναι.

ε'. Μέχρι γὰρ τῶν προσαγμάτων ἐπινεύσας Ἀντώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ βασιλεῖς τηλικούτους ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ τούτων ἔγγιον Φίλος εἶναι διεκρίσατο. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῶν ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν Ιεριχοῦντι Φοινικῶνα, ἐν ᾧ γεννᾶται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ, πόλεις τε, πλὴν Τύρου καὶ Σιδῶνος, τὰς ἐντὸς Ελευθέρου ποταμοῦ πάσας. ὧν γενομένη κυρία, καὶ πρεσβεύσασα μέχρις Εὐφράτου τὸν Αντώνιον ἐπιστρατεύοντα Πάρθοις, ἦκεν εἰς Ιουδαίαν δι' Απαμείας καὶ Δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγάλαις μὲν αὐτῆς τὴν δυσμένειαν δωρεαῖς Ἡρώδης ἐκμειλίσσεται. μισθοῦται δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἀπορραγέντα χωρία διακοσίων ταλάντων εἰς ἔκασον ἐνιαυτόν. προπέμπει δὲ αὐτὴν μέχρι Πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ καταχρώμενος. καὶ μετ' ὀλίγον παρὴν ἐκ Πάρθων Αντώνιος, ἄγων αἰχμάλωτον Λρταβάζην τὸν Τιγράνου παῖδα, δῶρον Κλεοπάτρᾳ. μετὰ γὰρ τῶν χρημάτων καὶ τῆς λείας ἁπάσης ὁ Πάρθος εὐθὺς αὐτῇ ἐχαρίσθη.

ΚΕΦ. ιθ'.

Ὡς Αντώνιος, ὑπὸ Κλεοπάτρας πεισθεὶς, Ἡρώδην πέμπει τοῖς Λραψὶ προσπολεμεῖν. καὶ ὡς συμβαλὼν πολλάκις τελευταῖον νικᾷ. περί τε σεισμοῦ μεγάλου.

Τοῦ δὲ Ακτιακοῦ πολέμου συνερρωγότος, παρεσκεύαζε μὲν Ἡρώδης Αντωνίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τῶν τε ἄλλων τῶν κατὰ Ιουδαίαν ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκρατηκὼς Υρκανίας, ὃ δὴ χωρίον ἡ Αντιγόνου κατεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὴν πανούργως ὑπὸ τῆς Κλεοπάτρας συμμετασχεῖν τῶν κινδύνων Αντωνίῳ. τοῖς γὰρ βασιλεῦσιν, ὡς

mando, ei perſuadebat illos interficere, vt eo facilius cuiuſque poſſeſſionum fieret domina. Praeterea que cum Iudaeae et Arabiae cupiditatis oculos adieciſſet, occulte moliebatur, vt vtriuſque reges Herodes et Malichus tollerentur.

5. Denique cum in omnibus ei, niſi quod mandata de illis non dediſſet, obſequutus eſſet Antonius, viros quidem bonos tantoſque reges occidere nefas ducebat, propemodum vero ab amicitia cum illis inita depulſus eſt; quippe cum multum terrae ex illorum regione abſcidiſſet, et illud et quod erat in Hierichunte palmetum, in quo balſamum gignitur, Cleopatrae tribuit, vrbeſque, praeter Tyrum et Sidonem, vniuerſas intra flumen Eleutherum ſitas. Quorum cum facta eſſet domina, et Antonium expeditionem in Parthos facientem vſque ad Euphratem deduxiſſet, per Apamiam et Damaſcum in Iudaeam venit. Atque hic Herodes magnis muneribus infenſum eius animum mitigauit. Quin et loca e regno ſuo abrupta ducentis talentis annuis ſibi locanda eſſe impetrauit: ipſamque, cum omnibus obſequiis eam demulſiſſet, Peluſium vſque deducebat. Ac non multo poſt ex Parthis aderat Antonius, captiuum ducens Artabazen Tigranis filium, donum Cleopatrae dandum. nam cum pecuniis omnique praeda Parthus illi ſtatim donatus eſt.

CAP. XIX.

Quomodo Antonius, Cleopatrae verbis adductus, mittit Herodem ad bellum contra Arabas: vtque multis praeliis factis tandem victoriam reportat. Deque magno terrae motu.

COncitato autem bello Actiaco, paratus quidem erat Herodes cum Antonio proficiſci, vt qui iam et aliis per Iudaeam turbis liberatus eſſet, et Hyrcania potitus, quod ſane caſtellum Antigoni ſoror tenebat. Verum callide admodum eum prohibuit Cleopatra, quo minus in partem periculorum cum Antonio veniret. Nam regibus, vt

ἔφαμεν, ἐπιβουλεύσασα, πείθει τὸν Αντώνιον Ηρῴδῃ ἐμπεσεῖν τὸν πρὸς Αραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, Αραβίας, ἢ κρατηθέντος, Ιουδαίας γένηται δεσπότις, καὶ θατέρῳ τῶν δυναστῶν καταλύσαι τὸν ἕτερον.

β'. Ἐρρίφη μέντοι καθ' Ηρῴδην τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥᾴδιον πολεμίων ἄγων, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς περὶ Διόσπολιν, ἰσχύσέ τε καίτοι καρτερῶς ἀντιπαραταξαμένων. πρὸς δὲ τὴν ἧτταν, γίνεται μέγα κίνημα τῶν Αράβων. καὶ συναθροισθέντες εἰς Κάναθα τῆς Κοίλης Συρίας, ἄπειροι τὸ πλῆθος, τοὺς Ιουδαίους ἔμενον. ἔνθα μετὰ τῆς δυνάμεως Ηρῴδης ἐπελθὼν, ἐπειρᾶτο προμηθέστερον ἀφηγεῖσθαι τῷ πολέμῳ, καὶ στρατόπεδον ἐκέλευσε τειχίζειν. ἐ μὴν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος. ἀλλὰ, τῇ προτέρᾳ νίκῃ τεθαῤῥηκότες, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Αραβας, καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἐμβολὴν τραπέντας ἐδίωκον. ἐπιβουλεύεται δὲ Ηρῴδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῶν Κανάθων ἐπιχωρίους ἀνέντος Αθηνίωνος, ὃς ἦν αὐτῷ τῶν Κλεοπάτρας στρατηγῶν ἀεὶ διάφορος. πρὸς γὰρ τὴν τούτων ἐπίθεσιν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ Αραβες, ἐπιστρέφονται. καὶ συναίψαντες τὸ πλῆθος περὶ πετρώδη καὶ δύσβατα χωρία, τρέπονται τοὺς Ηρῴδου, πλεῖστόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο· οἱ δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς Ορμίζα καταφεύγουσιν. ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν περιχόντες, αὖτανδρον εἷλον οἱ Αραβες.

γ'. Μετ' ὀλὺ δὲ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων Ηρῴδης παρῆν τῆς χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ τὸ τῶν ταξιαρχῶν ἀπειθὲς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τῆς συμβολῆς γενομένης, ἐκ ἂν Αθηνίων εὖρε καιρὸν ἐπιβουλῆς. ἐτιμωρήσατο μέντοι τοὺς Αραβας αὖθις ἀεὶ τὴν χώραν κατατρέχων, ὡς ἀνακαλέσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἐπιπίπτει συμφορὰ δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν τῆς βασιλείας ἕβδομον, ἀκμάζοντος δὲ τοῦ περὶ Ακτιον πολέμου. κατὰ γὰρ ἀρχομένην ἔαρος ἡ γῆ σεισθεῖσα βοσκημάτων μὲν

diximus, insidias tendens, Antonio persuadet, Herodi committere bellum contra Arabas, vt, si victus esset, Iudaeae domina fieret, alterumque dynastarum alterius viribus conficeret.

2. Sed hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. Nam, primo quidem obsides hostium ducens, multos equites, quos collegerat, circa Diospolin in eos immittit, et quamvis fortiter resistentes, superauit. Post hanc autem cladem, motus ingens repente inter Arabas exstitit; qui multitudine infiniti, ad Canatham vrbem Coeles-Syriae congregati, exspectabant Iudaeos. Vbi cum exercitu superueniens Herodes, id agebat, vt maiori cura et prouidentia bellum administraret, castraque muro cingi praecipiebat. Non tamen ei paruit multitudo, sed, ex victoria priori sumta audacia, in Arabas impetum fecerunt, et prima aggressione in fugam versos persequebantur. Herodi vero, dum in eos inuehitur, struuntur insidiae, indigenis e Canathis in eum immissis ab Athenione, qui ex Cleopatrae ducibus semper ei fuerat inimicus. Nam ad horum incursum Arabes animis resumtis conuersi sunt, iunctisque agminibus ad loca petrosa et transitu difficilia Herodianos in fugam coniiciunt, et magnam eorum stragem ediderunt. Qui vero ex praelio euaserunt, in vicum Ormiza se recipiunt: vbi Arabes, cum castra eorum militibus circumdedissent, ea cum ipsis hominibus ceperunt.

3. Non multo autem post hanc calamitatem Herodes cum auxiliis aderat, serius tamen, quam necessitas poscebat. Huius cladis causa erant ordinum ductores, qui ei non paruerunt; nisi enim derepente praelium fuisset commissum, tempus insidiis idoneum non habuisset Athenio. Rursus tamen vltus est Arabas crebris incursionibus fines eorum infestans, adeo vt victoriam vnam de se reportatam saepius rependerit. Sed dum inimicos persequitur, alia fatalis incidit calamitas, anno regni sui septimo, cum iam pugna pugnaretur Actiaca. Nam vere ineunte terra, concussa exitio dedit pecora quidem innumera, homines-

πλῆθος ἄπειρον, ἀνθρώπων δὲ τρεῖς διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἔμεινεν ἀβλαβές. ὕπαιθρον γὰρ ηὐλίζετο. καὶν τούτῳ τὰς Ἀραβας ἐπὶ μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ Φήμη, προσλογοποιοῦσα τοῖς σκυθρωποῖς ἀεί τι χαλεπώτερον, ὡς πάσης Ἰουδαίας κατερρυμμένης. οἰηθέντες γῆν ἐρήμην τῆς χώρας κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν προθυσάμενοι τὰς πρέσβεις, οἳ παρὰ Ἰουδαίων ἔτυχον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλαγὲν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων ἔκλυτον συναγαγὼν Ηρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ἐπὶ τὴν ἄμυναν, λέγων τοιάδε·

δ'. „Παραλογώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμῶν καθ„άπτεσθαι δέος. πρὸς μὲν γὰρ τὰς δαιμονίους πληγὰς „ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον „πάσχειν, ἀνάνδρων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀποδέω κατεπτη„χέναι τὰς πολεμίους μετὰ τὸν σεισμὸν, ὥσθ' ὑπολαμβά„νειν τὸν Θεὸν Ἀραψι δέλεαρ τοῦτο καθεῖναι τῇ δῦναι δίκας „ἡμῖν. ἃ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον „ταῖς αὐτομάτοις ἡμῶν συμφοραῖς ἦκον. σφαλερὰ δὲ ἐλ„πὶς ἐκ ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κα„κοπραγίας. ὅτε γὰρ τὸ δυστυχεῖν ὅτε τὸ ἐναντίον ἐν ἀν„θρώποις βέβαιον· ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμειβομένην εἰς ἑκά„τερον τὴν τύχην. καὶ τοῦτο μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑπο„δειγμάτων. τῇ γῆν προτέρᾳ μάχῃ κρατούντων ἐκράτη„σαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς νῦν ἁλώσον„ται κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς, „ἀφύλακτον· οἱ φόβοι δὲ διδάσκουσι προμήθειαν· ὥστε „ἔμοιγε καὶκ τῷ δεδοικότος ὑμῶν παρίσασθαι θαρρεῖν. ὅτε „γὰρ ἐθρασύνεσθε πέρα τῆ δέοντος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, „καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔχων ἡ „Αθηνίωνος ἐνέδρα. νυνὶ δὲ ὁ ὄκνος ὑμῶν, καὶ τὸ δοκεῖν „ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγγυᾶται. χρὴ μέν τοι „μέχρι τοῦ μέλλειν ἔτως ἔχειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐγείρειν „τε τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι τὰς ἀσεβεστάτας, ὡς ὅτε

que ad triginta millia, exercitus vero illaesus manſit; nam ſub dio ſtatiua habebat. Interea Arabas in maiorem audaciam extulit fama, triſtibus nunciis grauius ſemper aliquid affingens, ac ſi Iudaea omnis penitus eſſet euerſa. Igitur, cum exiſtimaſſent ſe terram vacuam et deſertam occupaturos eſſe, in eam irruptionem fecerunt, legatis prius interfectis, qui ad ipſos venerant a Iudaeis. Cum autem Herodes gentem, hac impreſſione perterritam, et calamitatum frequentium magnitudine fractam congregaſſet, ad iniurias acceptas vlciſcendas eam incitare tentabat, huiuſmodi oratione:

4. „Mihi abſurdiſſimum videtur, in praeſentia vos „formidinem percellere. nam fatales quidem plagas vobis „anxietati eſſe, minime mirandum; idem autem pati ad „hoſtium aduentum plane timidorum eſt. Ego enim tan„tum abſum ab eiuſmodi hoſtium metu poſt terrae motum, „vt exiſtimarem Deum hanc Arabibus eſcam obieciſſe, vt „poenas nobis perſoluerent. non enim tantum manibus „armiſque freti, quantum calamitatibus noſtris fortuitis, „veniunt. Fallax autem eorum ſpes eſt, quae non in ſuas „vires recumbit, ſed in aliorum infortunia. nam neque vel „ſecundae res, vel aduerſae, apud homines permanent: ſed „fortunam in partem vtramque mutatam videre eſt. cuius „rei exempla vobis licet ex vobiſmet petere. Nempe qui „praelio ſuperiore victoriam reportauimus, poſtea ab ho„ſtibus victi fuimus: et nunc veriſimile eſt nos illos debel„laturos eſſe, qui ſe victores fore ſibimet perſuadent. nam „magna quidem confidentia homines facit incautos, metus „vero docet eos ſibimet prouidere et proſpicere, adeo vt „hoc ipſum, quod timeatis, mihi fiduciam fuggerat. Nam „cum ferociores, quam opus erat, aduerſus hoſtes fueritis, „et impetum in eos contra voluntatem meam feceritis, Athe„nion inſidiandi tempus inuenit. nunc autem quod cuncte„mini, animoque deiici videamini, certam mihi victoriam „ſpondet. Porro conuenit militibus, vſque dum congreſſuri „ſint, ita ſe habere, in ipſo autem opere animo eſſe erecto „et elato, hoſteſque ſceleratiſſimos in eam adducere ſen-

„ἀνθρώπειόν τι κακὸν, ἤτε δαιμόνιόν ποτε ταπεινώσει τὴν
„Ιουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφ' ὅσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν,
„οὐδὲ περιόψεταί τις Ἄραβα τῶν ἑαυτῷ ἀγαθῶν δεσπό-
„την γενόμενον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον
„ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς ταρασσέτω τὰ τῶν ἀψύχων κινή-
„ματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμ-
„φορᾶς ἕτερον γεγονέναι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν
„στοιχείων πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τὴν ἐν
„αὐτοῖς βλάβην, ἐπιφέρει. λοιμῷ μὲν γὰρ καὶ λιμῷ καὶ
„τῶν χθονίων βρασμῶν προγένοιτο ἄν τι σημεῖον βρα-
„χύτερον. αὐτὰ δὲ ταῦτα περιγραφὴν ἔχει τὸ μέγε-
„θος. ἐπεὶ τί δύναται τῷ σεισμῷ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι
„καὶ κρατήσας ὁ πόλεμος; τέρας μέντοι μέγιστον ἀλώ-
„σεως γέγονε τοῖς ἐχθροῖς, οὐκ αὐτομάτως οὐδὲ διὰ
„χειρὸς ἀλλοτρίας, οἳ πρέσβεις ἡμετέρους παρὰ τὸν πάν-
„των ἀνθρώπων νόμον ὠμῶς ἀπέκτειναν, καὶ τριαῦτα
„τῷ Θεῷ θύματα περὶ τῷ πολέμῳ κατέσφαψεν. ἀλλ'
„ὁ διαφεύξονται τὸν μέγαν ὀφθαλμὸν αὐτῷ, καὶ τὴν
„ἀνίκητον δεξιάν. δώσουσι δὲ ἡμῖν αὐτίκα δίκας, ἄν τι
„τῇ πατρίῳ φρονήματος ἤδη ἔχοντες τιμωροὶ τῶν πα-
„ρεσπονδημένων ἀνασῶμεν. ἴτω τις ἐχ ὑπὲρ γυναικὸς,
„οὐδὲ τέκνων, οὐδ' ὑπὲρ κινδυνευούσης πατρίδος, ἀλλ'
„ὑπὲρ τῶν πρέσβεων ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγῶσι τῷ
„πολέμῳ τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. προκινδυνεύσω δὲ
„κἀγὼ χρώμενος ὑμῖν πειθηνίοις. εὖ γὰρ ἴστε τὴν ἑαυ-
„τῶν ἀνδρείαν ἀνυπόστατον, ἐὰν μὴ προπετείᾳ τινὶ βλα-
„βῆτε."

ε'. Τούτοις παρακροτήσας τὸν στρατὸν, ὡς ἑώρα προ-
θύμους, ἔθυε τῷ Θεῷ, καὶ μετὰ τὴν θυσίαν διέβαινε τὸν
Ιορδάνην ποταμὸν μετὰ τῆς δυνάμεως. στρατοπεδευσάμε-
νος δὲ περὶ Φιλαδελφίαν, ἐγγὺς τῶν πολεμίων, περὶ τὸ
μεταξὺ Φιλαδελφίας, πρὸς αὐτοὺς ἠκροβολίζετο, βαλόμενος ἐν
τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοί τινας προπεμπο-
φότες, τοὺς καταληψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν οὖν ἀπε-

„tentiam, neque malum ab hominibus illatum, neque quod „fato debetur, vnquam posse Iudaeorum fortitudinem de„primere, quamdiu illis vita suppetit; neque eorum quem„quam patienter laturum esse Arabem in suis bonis domi„nari, quem saepiuscule paene captiuum egerit. Nihil au„tem vos terreat rerum anima carentium motus; neque „arbitremini, terrae concussionem exstitisse alterius etiam „calamitatis signum. Quae enim elementis accidunt, ab „ipsa natura sunt, nihilque praeterea damni afferunt, nisi „quod eis insitum est. nam pestilentiae quidem vel famis „vel terrae agitationis fortasse signum aliquod paulo ante „praecesserit: haec vero ipsa definitam habent certamque „magnitudinem. Caeterum quid nobis amplius, quam ter„rae concussio nupera, bellum nocere poterit etiam victis? „Immo enim vero, quod maxime futurum portendit exci„dium, inimicis accidit, (idque non sua sponte, neque alie„nis manibus) qui legatos nostros contra omnium homi„num leges crudeliter mactauerunt, talesque Deo pro belli „euentu hostias ceciderunt. Sed eum, cuius ante oculos „omnia versantur, et cui dextra est inuicta, non effugient. „Nobis autem continuo poenas persoluent, si quid patrii „animi adhuc gerentes in foederis violati vindictam con„surgamus. Eat quisque non pro coniugibus, neque pro „liberis, neque pro patria periclitante pugnaturi, sed lega„torum caedem vlturi. Illi melius, quam nos, qui viuimus, „bellum administrabunt. Quin et ego, si vos dicto audien„tes habuerim, primus memet periculis obiiciam. Nam „certo sciatis fortitudinem vestram esse insuperabilem, nisi „temerarie aliquid audendo laedatur.

5. His verbis milites adhortatus, vbi eos alacres vidit, sacra Deo faciebat; factaque re diuina Iordanem fluuium cum exercitu transibat. Castris autem circa Philadelphiam positis, haud procul ab hostibus, ante castellum in medio positum, leui velitatione eos lacessebat, quam primum cupiens congredi. nam et hostes aliquos praemiserant, qui munimentum illud occuparent. Et hos quidem cito

κράσαντες ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τῦ βασιλέως, καὶ τὸν λόφον κατέσχον. αὐτὸς δὲ, καθ' ἡμέραν προάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, καὶ προεκαλεῖτο τὺς Ἀραβας. ὡς δὲ ἀδείας ἐπεξῆσι· δεινὴ γάρ τις αὐτὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ πρὸ τῦ πλήθυς ὁ στρατηγὸς Ελθεμος αὖος ἦν τῷ δέει· προσελθὼν ἐσπάρασσεν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. καὶν τύτῳ συναναγκαθέντες, ἐξίασιν ἐπὶ τὴν μάχην ἄτακτοι, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοί. πλήθει μὲν ἦν τῶν Ιυδαίων περιῆσαν, ἐλείποντο δὲ ταῖς προθυμίαις, καίτοι διὰ τὴν ἀπόγνωσιν τῆς νίκης ἦσαν καὶ αὐτοὶ παράβολοι.

ε'. Διὸ μέχρι μὲν ἀντεῖχον, ὁ πολὺς ἦν αὐτῶν φόνος. ὡς δὲ ὑπέδειξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν Ιυδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατέμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γᾶν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἔφθη συνωθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τύτυς περισχὼν ἐπολιόρκει. καὶ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις προκατήπειγεν ἡ δίψα, τῶν ὑδάτων ἐπιλιπόντων. ὑπερηφάνει δὲ πρεσβευομένυς ὁ βασιλεὺς, καὶ λύτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐνέκειτο. τῇ δὲ δίψυς ἐκκαίοντος, ἐξιόντες κατὰ πλῆθος ἐνεχείριζον σφᾶς αὐτὺς τοῖς Ιυδαίοις ἑκόντες· ὡς πέντε μὲν ἡμέραις τετρακισχιλίυς δεθῆναι, τῇ δὲ ἕκτῃ τὸ λειπόμενον πλῆθος ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθὸν ἐπὶ μάχην. οἷς συμβαλὼν Ηρώδης, πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίυς κτείνει. τελικαύτῃ δὲ πληγῇ τὴν Αραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τῶν ἀνδρῶν τὰ φρονήματα, προῦπτσεν, ὥστε καὶ προσάτης ὑπὸ τῦ ἔθνυς αἱρεθῆναι.

repulerunt regii, qui missi erant, et collem occupabant. Ille vero, quotidie ad praelium milites educens, aciem instruebat, et Arabas ad pugnam prouocabat. Et cum nemo ex aduerso egrederetur, (nam vehementi metu perculsi erant, et in conspectu multitudinis dux Elthemus timore obriguerat) propius ad eos accessit et vallum ab ipsis aggestum diuellebat. Atque ita simul omnes vi compulsi nullo ordine mixtique cum equitibus pedites ad pugnam exierunt: et multitudine quidem superiores erant Iudaeis, verum alacritate impares, quamuis desperatio victoriae eos etiam paulo audaciores fecerit.

6. Ob quam potissimum causam, quamdiu quidem restiterunt, non magna eorum facta est caedes: vbi vero terga verterunt, multi a Iudaeis, multi etiam a suis conculcati, perierunt. Denique millia quinque in fuga ceciderunt, reliqua vero turba intra vallum compulsa euasit. Eos statim militibus circumdedit et obsidebat Herodes: cumque necesse esset, vt simul cum armis caperentur, eos tamen iam ante ad deditionem vrgebat sitis, aqua eos deficiente. Missis autem legatis, eos arroganter excipiebat rex; cumque talenta quinquaginta in redemtionis pretium ei offerrent, magis illis instabat. Denique, ardescente siti, cateruatim exeuntes vltro se Iudaeis tradebant: adeo vt quinque quidem diebus quater mille in vincula darentur; sexto vero die reliqua multitudo, salute desperata, ad pugnam prodiret. Quibus congressus Herodes, iterum septem circiter millia interficit. Tam magna autem clade Arabiam vltus, exstinctoque virorum eius spiritu, tantum profecit, vt postea ab illa gente in patronum adoptaretur.

ΚΕΦ. κ΄.

Ηρώδης ὑπὸ Καίσαρος βασιλεύειν κελευσθεὶς, δώροις αὐτοκράτορα μεγαλόφροσι θεραπεύει. αὐτὸς δὲ Ηρώδην ἀμείβεται τῷ βασιλείας μέρει ὑπὸ Κλεοπάτρας ἀποτμηθέντι, προσιθεμένης τῆς τῦ Ζηνοδώρε χώρας.

ΜΕταλαμβάνει δὲ αὐτὸν εὐθέως ἡ περὶ τῶν ὅλων πραγμάτων φροντὶς, διὰ τὴν πρὸς Αντώνιον φιλίαν, Καίσαρος ἤδη περὶ Ακτιον νενικηκότος. παρεῖχε μέντοι δέος πλέον, ἢ ἔπασχεν. ὅπως γὰρ ἐαλωκέναι Καῖσαρ Αντώνιον ἤκουεν, Ηρώδε συμμένοντος. ὃ γε μὴν βασιλεὺς ἐμέσῳ χωρῆσαι τοῖς κινδύνοις διέγνω· καὶ πλεύσας εἰς Ρόδον, ἔνθα διέτριβε Καῖσαρ, πρόσεισιν αὐτῷ δίχα διαδήματος, τὴν μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γῶν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος, ἄντικρυς εἶπεν· „Εγὼ, Καῖσαρ, ὑπ' Αντωνίε τῶν Ιουδαίων βασι„λεὺς γενόμενος, ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γεγονέναι βασιλεῦς „χρήσιμος Αντωνίῳ. καὶ ἐδὲ τῦτο ἂν ὑπεστειλάμην εἰπεῖν, „ὅτι πάντως ἂν με μετὰ τῶν ὅπλων ἐπείρασας ἀχώρισον, „εἰ μὴ διεκώλυσαν Αραβες. καὶ συμμαχίαν μέντοι γε αὐ„τῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτε πολλὰς ἔπεμψα μυριά„δας. ἀλλ' ἐδὲ μετὰ τὴν ἐν Ακτίῳ πληγὴν κατέλιπον „τὸν εὐεργέτην. ἐγενόμην δὲ σύμβυλος ἄριστος, ὡς ἐκέτι „χρήσιμος ἦμην σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τῶν πται„σθέντων διόρθωσιν, τὸν Κλεοπάτρας θάνατον. ἦν ἀνελόν„τι, καὶ χρήματα καὶ τείχη πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρα„τιὰν καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνύμην κοινωνὸν τῦ πρὸς σὲ πολέ„μυ. τῦ δὲ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ Κλεοπάτρας „ἵμεροι, καὶ Θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. συνήττη„μαι δὴ Αντωνίῳ, καὶ τέθεικα μετὰ τῆς ἐκείνε τύχης τὸ „διάδημα. πρὸς σὲ δὲ ἦλθον, ἔχων τὴν ἀρετὴν τῆς σωτη„ρίας ἐλπίδα, καὶ προλαβὼν ἐξεταθήσεσθαι, ποταπὸς „φίλος, ἢ τίνος, ἐγενόμην.

β΄. Πρὸς ταῦτα Καῖσαρ· „Αλλὰ σώζε γε, ἔφη, καὶ

CAP. XX.

Ab Augusto regnare iussus Herodes, magnificis imperatorem muneribus demeretur. Ab illo vicissim recipit partem regni, quam ei ademerat Cleopatra, adiecta insuper ditione, quae fuerat Zenoderi.

MOX autem illum, post victoriam Caesaris apud Actium, excepit de summa rerum solicitudo, propter amicitiam, quae illi cum Antonio intercessit. Plus tamen ab eo metuebat, quam patiebatur. Nondum enim Caesar victum esse Antonium putabat, dum ei suis viribus conjunctus maneret Herodes. Caeterum rex secum statuebat periculis sese offerre: cumque Rhodum nauigasset, vbi Caesar morabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultuque priuato, sed animo regio. adeoque nihil de veritate subducendo coram ista dicebat: „Ego, Caesar, ab Antonio factus Iudaeorum rex, fateor me eum „exstitisse regem, qui in omnibus studebam Antonii commodis inseruire. Neque est, cur vel hoc dicere refugiam, „quod omni modo armis quoque me grauem expertus est„sos, nisi obstitissent Arabes. Veruntamen et auxilia ei „pro mea virili, multasque frumenti cororum myriadas „misi; immo neque post cladem Actii acceptam bene de „me meritum deserui. Quin et optimum ei consilium „dedi, cum copiis eum adiuuare non potui, non alia di„cens via res lapsas posse restitui, quam morte Cleopa„trae: qua peremta, et pecunias ei, et muros in securita„tem, et exercitum, et meipsum belli aduersus te so„cium fore promittebam. Aures autem ei obstruxerunt „Cleopatrae amores, et Deus, cuius munere tibi concessum est, victoriam reportare. Vna ergo cum Antonio „victus sum, et in eodem cum fortuna eius discrimine „posui diadema. Ad te autem veni, spem salutis in tua „virtute collocans, ea quidem praesumtione, fore, vt dispiciatur, qualis amicus, non cuius, fuerim.

2. Ad haec Caesar respondit: „Immo vero salutis

„βασίλευε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἶ πολλῶν ἄρχειν, „ἄτω Φιλίας προϊσάμενος. πειρῶ δὲ καὶ τοῖς εὐτυχεστέ„ροις διαμένειν πιστὸς, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ὑπὲρ τῆ „σῆ Φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μέντοι γε ἐποίησεν „Αντώνιος Κλεοπάτρᾳ πειθθεὶς μᾶλλον, ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ „κεκερδήκαμεν, ἐκ τῆς ἀνοίας αὐτῆ. κατάρχεις δὲ, ὡς „ἔοικεν, εὐπολίας. διό μοι γεάφει Κύϊντος Δίδιος, συμ„μαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τὰς μονομάχους αὐτῷ. νῦν „μὲν ἂν δόγματι τὸ βέβαιον σῆ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλ„λω. πειράσομαι δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε τι ποιεῖν, ὡς „μὴ ζητοίης Αντώνιον.

γ'. Τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ περιθεὶς αὐτῷ τὸ διάδημα, δόγματι διεσήμαινε τὴν δωρεάν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τῆ ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώροις ἐπιμειλιξάμενος αὐτὸν, ἐξητεῖτό τινα τῶν Αντωνίῳ φίλων Αλέξανδρον, ἱκέτην γενόμενον. ἐνίκα δὲ ἡ Καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένη τὸν ἐξαιτήσαντα, οἷς διεκρέσατο τὴν δέησιν. μετὰ δὲ ταῦτα πορευόμενον ἐπ' Αἰγύπτου διὰ Συρίας Καίσαρα παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος Ηρώδης, τότε πρῶτον καὶ συνιππάσατο ποιουμένῳ περὶ Πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν, εἰστιάσέ τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις. μεθ' ὃς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς εὐωχίαν πάντα διέδωκε. πρὸς δὲ καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου πορευομένοις μέχρι Πηλουσίου παρασχεῖν ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσί τε ὁμοίως. οὐδὲ ἔστιν ὅ, τι τῶν ἐπιτηδείων ἐνεδέησε τῇ δυνάμει. δόξαν γὰρ αὐτῷ τε Καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέσχε, πολλῷ βραχυτέραν Ηρώδῃ περιεῖναι βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέσχεν. διὰ τοῦτο, ὡς ἦκεν εἰς Αἴγυπτον, ἤδη Κλεοπάτρας καὶ Αντωνίου τεθνεώτων, οὐ μόνον αὐτῆ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τήν τε ὑπὸ Κλεοπάτρας ἀποτμηθεῖσαν χώραν, καὶ ἔξωθεν Γάδαρα, καὶ Ιππον, καὶ Σαμάρειαν. πρὸς δὲ τούτοις τῶν παραλίων Γάζαν, καὶ Ανθηδόνα, καὶ Ιόππην, καὶ πύργον Στράτωνος. ἐδωρήσατο δὲ

„eſto, et nunc regna maiori cum ſecuritate. Nam dignus „es, qui multis imperes, cum amicitiam tanta fide tuearis. „Operam autem des velim, vt etiam paulo fortunatiori„bus fidus permaneas: id quod ego non obſcura ſpe fre„tus ex animi tui magnitudine exſpecto. Veruntamen „recte fecit Antonius, qui Cleopatrae potius, quam tibi, „paruit. namque te ex eius lucrati ſumus amentia. Prior „autem, vt apparet, benefacere coepiſti: quo factum eſt, „vt ad me ſcriberet Q. Didius, te aduerſus gladiatores „auxilia ei opportune miſiſſe. Et nunc quidem te certio„rem facio, me tibi regnum decreto confirmatum ire. in„ſuper et ipſe enitar, vt aliqua in re tibi benefaciam, adeo „vt Antonium non deſideres.

3. Cum iſtis regem benigne alloquutus eſſet, et diadema ei impoſuiſſet, decreto donum promulgauit, in quo multa etiam in eius laudem magnifice dixit. Ille vero, cum muneribus magis adhuc Caeſarem demulſiſſet, Alexandrum, quendam ex amicis Antonii eius miſericordiae ſupplicem, ſibi condonari petebat. Sed vicit Caeſaris iracundia, de eo, quem laxari poſtulabat Herodes, multis et grauiter querentis, adeo vt petitionem repulerit. Poſtea vero cum Caeſarem, in Ægyptum per Syriam iter facientem, omni opum regiarum apparatu excepiſſet Herodes, tunc primum cum eo, apud Ptolemaïdem milites luſtrante, obequitauit, et conuiuium ei cum amicis ſuis omnibus praebuit· ac deinde reliquo exercitui omnia ad epulas neceſſaria diſtribuit: inſuperque curauit, vt per regionem aridam vſque ad Peluſium proficiſcentibus, ſimiliterque redeuntibus, aquarum copia ſuppeditaretur: neque quidquam erat commeatus, quod exercitui defuit. Fecit denique, vt et ipſe Caeſar militeſque eius exiſtimarent, Herodi, ſi eorum, quae dederit, ratio haberetur, iuſto tenuius eſſe regnum et anguſtius. Quo factum eſt, vt Caeſar, poſtquam in Ægyptum veniret, cum iam mortui eſſent Antonius et Cleopatra, non ſolum caeteros eius honores auxerit, verum etiam regno eius addiderit regionem a Cleopatra ei abſciſſam, et extra eam Gadara et Hippon et Samariam; atque ad haec in ora maritima Gazam, et Anthedona, et Iop-

αὐτῷ, καὶ πρὸς φυλακὴν τῦ σώματος, τετρακοσίους Γαλάτας, οἳ πρότερον ἐδορυφόρουν Κλεοπάτραν. ἀδὲν δὲ ἧττος ἐνῆγεν αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς, ὡς τὸ μεγαλόφρον τῦ λαμβάνοντος.

δ'. Μετὰ δὲ τὴν πρώτην Ακτιάδα προσίθησιν αὐτῦ τῇ βασιλείᾳ, τόν τε Τραχωνα καλύμενον, καὶ τὴν προσεχῆ Βαταναίαν τε καὶ Αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Ζηνόδωρος, ὁ τὸν Λυσανίᾳ μεμισθωμένος οἶκον, ὃ διέλειπεν ἁπαφεὶς τὰς ἐκ τῦ Τραχωνος ληῃὰς Δαμασκηνοῖς. οἱ δὲ, ἐπὶ Οὐάρρωνα τὸν ἡγεμόνα τῆς Συρίας καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τὴν συμφορὰν αὐτῶν Καίσαρι. Καῖσαρ δὲ γνὺς, ἀντιπέστειλεν ἐξαιρεθῆναι τὸ ληῃήριον. ςρατεύσας δὲ Οὐάρρων, καθῆρέ τε τῶν ἀνδρῶν τὴν γῆν, καὶ ἀφαιρεῖται Ζηνόδωρον, ἣν ὕστερον Καῖσαρ, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς ληῃαῖς ἐπὶ τὴν Δαμασκὸν, Ηρώδῃ δίδωσιν. κατέσησε δὲ αὐτὸν καὶ Συρίας ὅλης ἐπίτροπον, ἔτει δεκάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνυ συμβυλίας, τοῖς ἐπιτρόποις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ Ζηνόδωρος, προσένειμεν αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ Τραχωνος καὶ τῆς Γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὁ δὲ τύτων Ηρώδῃ μεῖζον ἦν, ὑπὸ μὲν Καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' Αγρίππαν, ὑπ' Αγρίππα δὲ μετὰ Καίσαρα. ἔνθεν ἐπὶ πλεῖσον μὲν εὐδαιμονίας πρῆκοψεν, εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα. καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς εὐσέβειαν.

ΚΕΦ. κά'.

Περὶ πόλεων ὑφ' Ηρώδυ ἐπισκευασθέντων καὶ ἐκ τῶν θεμελίων οἰκοδομηθέντων, περί τε ἄλλων ὑπ' αὐτῦ κτισθέντων. καὶ ὡς τὸ μεγαλόψυχον αὐτῦ καὶ τοῖς ἀλλοεθνέσιν ἐπεδείξατο, καὶ τύχη ἐν πᾶσιν ἐχρήσατο δεξιᾷ.

ΠΕντεκαιδεκάτῳ γὰν ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτόν τε τὸν ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἀνετειχίσατο χώραν, τῆς ἄσης διπλασίαν, ἀμέτροις μὲν χρησάμενος τοῖς ἀνα-

pèn, et Stratonis turrim. praetereaque ei, in corporis custodiam, dono dedit quadringentos Gallos, qui antea Cleopatrae stipatores erant. nulla autem res magis liberalitatem Caesaris incitabat, quam magnus animus accipientis.

4. Post primam autem Actiada, Trachonem, vt appellatur, Herodis regno adiecit, eique finitimam Batanaeam, itemque regionem Auranitidem, huiusmodi de causa. Zenodorus, qui Lysaniae domum conduxerat, nihil sibi ad latrones e Trachone Damascenis immittendos reliqui faciebat. Illi vero ad Varronem Syriae praesidem confugiebant, orabantque, vt suam calamitatem Caesari notam faceret. Qua re cognita, rescripsit Caesar, dandam esse operam, vt tolleretur latrocinium. Varro igitur, ducto in eos exercitu, et regionem latronibus purgabat, et Zenodoro eam aufert, quam postea Caesar, ne latronum contra Damascum receptaculum fieret, Herodi largitur. Anno autem decimo, ex quo in Syria fuerat Caesar, in prouinciam reuersus, totius Syriae Herodem procuratorem constituit, vt nihil procuratoribus liceret eo inconsulto administrare. Postquam vero mortuus esset Zenodorus, etiam terram omnem, inter Trachonem et Galilaeam positam, eidem attribuit. Quod autem istis maius Herodi visum erat, a Caesare quidem secundum Agrippam maxime diligebatur, ab Agrippa vero secundum Caesarem. Hinc ad magnam felicitatem processit, animo vero magis elatus est, et cogitationes magnas pietati rebusque sacris impertiit.

CAP. XXI.

De vrbibus ab Herode instauratis et a fundamento exstructis; deque aliis ab eo conditis. vtque magnificentiam etiam exteris gentibus demonstrauit, prosperaque in omnibus fortuna vsus est.

ANno igitur regni sui decimo quinto et templum ipsum instaurauit, et terrae spatium altero tanto maius, quam fuerat circa ipsum, muro amplexus est, sumtibus im-

λώμασιν, ἀνυπερβλήτῳ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τειμήεις δὲ ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ θέατρον. ἃς μὲν γὰρ ἀνωκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ δὲ ἐπεσκεύασε πλέτῳ δαψιλεῖ, κατ' ὄδὲν τῶν βασιλέων ἧλαττον, ὃ Αντωνίαν ἐκάλεσεν, εἰς τὴν Αντωνίᾳ τιμήν. τό γε μὴν ἑαυτῦ βασίλειον κατὰ τὴν ἄνω δειμάμενος πόλιν, δύο τὰς μεγίστας καὶ περικαλλεστάτας οἴκους, οἷς ὐδὲ ναός πῃ συνεκρίνετο, προσηγόρευσεν ἀπὸ τῶν Φίλων, τὸν μὲν Καισάρειον, τὸν δὲ Αγρίππειον.

β'. Αλλὰ γὰρ ἐκ οἴκοις μόνον τὴν μνήμην αὐτῶν καὶ τὰς ἐπικλήσεις περιέγραψε, διέβη δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μέν γε τῇ Σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ἐπὶ σταδίους εἴκοσι, καὶ καταγαγὼν ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τέτοις προσνείμας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι ναόν τε ἐνιδρυσάμενος τῷ Καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος ἀποδείξας τριῶν ἡμισυ σταδίων, τὸ ἄστυ Σεβαστὴν ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχειν νόμιμον.

γ'. Επὶ τέτοις δωρησαμένῳ τῦ Καίσαρος αὐτὸν ἑτέρας προσθέσει χώρας, ὅδε κἀν ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λευκῆς μαρμάρου καθιδρύσατο παρὰ τὰς Ιορδάνου πηγάς. καλῶται δὲ Πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα κορυφὴ μὲν τις ὄρους εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνεται. παρὰ δὲ τὴν ὑπώρειον λαγόνα, συνηρεφὲς ἄντρον ὑπανοίγει, δι' ὗ βαραθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπορρῶγα βαθύνεται, πλήθει τε ὕδατος ἀσαλεύτῳ, καὶ τοῖς καθιμῶσί τι πρὸς ἔρευναν γῆς, ὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τῦ δὲ ἄντρου κατὰ τὰς ἔξωθεν ῥίζας ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαί. καὶ γένεσις μὲν, ὡς ἔνιοι δοκῦσιν, ἔνθεν Ιορδάνου. τὸ δὲ ἀκριβὲς ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν.

δ'. Ο δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν Ιεριχοῖ μεταξὺ Κύπρου τῦ Φερεΐου καὶ τῶν προτέρων βασιλείων, ἄλλα κατασκευασάμενος ἀμείνω καὶ χρησιμώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὠνόμασε Φίλων. καθόλου τε εἰπεῖν, ὐκ ἔστιν ὅντινα τῆς βασιλείας ἐπιτήδειον τόπον τῆς πρὸς Καίσαρα

menſis atque inſuperabili munificentia. Indicio autem erant magnae circa fanum porticus, fanoque iunctum a ſeptentrione caſtellum. Has quidem a fundamentis exſtruxit, illud vero largis opibus inſtaurauit, non ſecus ac ſi regia exſtitiſſet; quod Antoniam nominauit, in honorem Antonii. Porro cum regiam ſibi in vrbe ſuperiori exſtruxiſſet, duos in ea maximos atque pulcherrimos oecos, quibus ne templum quidem ipſum vllatenus conferri poſſet, de amicorum nominibus appellauit; vnum quidem Caeſarium, alterum vero Agrippium.

2. Verum enimuero non ſolis tectis memoriam eorum et cognomina circumſcripſit, ſed in totas ciuitates ſuum erga illos ſtudium ſeſe exporrexit; quippe in regione Samaritide vrbem muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdedit, et, deductis eo ſex millibus colonorum, terraque foecundiſſima his attributa, in loci conditi meditullio templum Caeſari exſtruxit maximum; et, circa illud area ſeſquiſtadii relicta, vrbem Sebaſten nominauit. Eam vero habitantibus dedit, legibus egregiis inſtitutam.

3. Poſt haec, cum Caeſaris munificentia Herodi adiecta fuiſſet altera regio, ille etiam in ipſa templum ei ex candido marmore ad Iordanis fontes poſuit. Locus autem iſte Panium appellatur: vbi montis quidam vertex in altitudinem immenſam attollitur, et in latere ei ſubiecto ſpecus opacum ſeſe aperit, per quod praecipitium profundum in hiatum abruptum infinitum deprimitur, adeo vt et vaſto aquarum ſtagnantium abyſſo, et demittentibus aliquid ad terram explorandam nulla menſurae longitudo ſufficiat. Speluncae autem ad radices exteriores ſcaturiunt fontes: atque hinc, vt quidam putant, oritur Iordanes. Verum hac de re accurate aliquid in ſequentibus indicabimus.

4. Rex autem cum apud Hierichunta, inter caſtellum Cypron et priores domos regias, alias exſtruxiſſet meliores et aduenientibus commodiores, de amicorum nominibus eas appellauit. In ſumma, non erat idoneus regni locus, quem honore Caeſaris vacuum reliquerit.

τιμῆς γυμνὸν εἶασεν. ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτῷ τὰς τιμὰς ὑπερεξέχειε, καὶ πολλαῖς πόλεσιν ἐνιδρύσατο Καισάρεια.

ε'. Κατιδὼν δὲ κἀν τοῖς παραλίοις πόλιν, ἤδη μὲν κάμνουσαν, Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, διὰ δὲ εὐφυΐαν τῇ χωρίᾳ δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτῷ, πᾶσαν ἀνέκτισε λευκῷ λίθῳ, καὶ λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν εἶναι συμβέβηκε τὴν παραλίαν ἀλίμενον, ὡς πάντα τὸν τὴν Φοινίκην ἐπ' Αἴγυπτον παραπλέοντα σαλεύειν ἐν πελάγει, διὰ τὴν ἐκ λιβὸς ἀπειλήν. ᾧ καὶ μετρίως ἐπαυρίζοντι τηλικῦτον ἐγείρεται κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὥστε τὴν ὑποσροφὴν τῦ κύματος ἐπὶ πλεῖσον ἐξαγριῦν τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς, τοῖς ἀναλώμασι καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τὴν φύσιν, μείζονα μὲν τῦ Πειραιέως λιμένα κατεσκεύασεν· ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτῦ, βαθεῖς ὅρμους ἐτέρους.

ς'. Καθάπαν δὲ ἔχων ἀντιπράσσοντα τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τὴν δυσχέρειαν, ὡς τὴν μὲν ὀχυρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον εἶναι τῇ θαλάσσῃ, τὸ δὲ κάλλος ὡς ἐπὶ μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆθαι. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τῷ λιμένι μέγεθος, καθίει λίθους ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἐννέα, εὖρος δέκα, τινὲς δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, ἔτως ἤδη τὸ ὑπερέχον τῦ πελάγους τεῖχος ἐπὶ διακοσίους πόδας ηὐρύνετο. ὧν οἱ μὲν ἑκατὸν προὐδεδόμηντο πρὸς τὴν ἀνακοπὴν τῦ κύματος· προκυμαία γὰν ἐκλήθη· τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τῷ περιθέοντι λιθίνῳ τείχει. τῦτο δὲ πύργοις διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ πρῶτος καὶ περικαλλέστατος ἀπὸ τῦ Καίσαρος προγόνου Δρουσίων κέκληται.

ζ'. Ψαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ἐνορμιζομένων· καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν πᾶν κύκλῳ νάγμα, τοῖς ἀπο-

Poſtea vero quam regionem ſuam templis repleuiſſet, in prouinciam quoque honores eius effudit, et in multis ciuitatibus Caeſaria conſtituit.

5. Cum autem et inter maritimas ciuitates vnam vetuſtate tum quidem laborantem animaduertiſſet, quae Stratonis turris vocabatur, pro loci vero ex natura commoditate munificentiae ſuae capacem, totam candido lapide reparauit, et ſplendidiſſimis ornauit palatiis, qua in re maxime innatam ſibi animi magnitudinem demonſtrauit. Nam Dora inter et Ioppen, quibus interiecta et media eſt haec vrbs, vniuerſam oram maritimam contigit adeo importuoſam eſſe, vt omnes, qui ſecundum Phoeniciae loca Ægyptum verſus nauigarent, in ſalo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam flatus mediocris tantos ad ſcopulos fluctus excitat, vt mare vndarum refluxu per aliquantum ſpatii vehementius agitaretur. Sed rex, cum ſumtibus et liberalitate naturam viciſſet, portum Piraeeo maiorem fecit, eiuſque in receſſibus alias nauibus ſtationes admodum profundas.

6. Et quamquam totus ei locus aduerſabatur, tamen ita cum difficultate rei colluctatus eſt, vt ſtructurae quidem firmitas mari eſſet inexpugnabilis, pulchritudo vero tanta, quaſi in opere ornando nihil arduum fuiſſet et impeditum. Commenſus enim quantum diximus portui ſpatium, ſaxa in viginti vlnarum pelagus demittit, quorum pleraque ad pedes quinquaginta longitudine, altitudine nouem, et latitudine decem, nonnulla vero etiam maiora. Poſtquam autem profundum adimpletum eſſet, tum murum paululum iam ſupra mare exſtantem in ducentos pedes dilatauit. quorum centum quidem ad fluctus frangendos repellendoſque praeſtructi erant, vnde procymatia dicebatur: reliquum vero ſubiectum erat muro lapideo portui circumdato. Hoc autem turribus maximis diſtinctum erat; quarum quae eminebat et ſpecioſiſſima erat, a Druſo priuigno Caeſaris Druſium cognominata eſt.

7. Crebri autem fornices erant, appellentibus diuerſoria; praeque illis omnis in circuitu planities, exſcen-

βαίνουσι πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βόρειος, αἰθριώτατος γὰρ ἀνέμων τῷ τόπῳ βορέας, καὶ ἐπὶ τῦ στόματος κολοσσοὶ τρεῖς ἑκατέρωθεν ὑπεστηριγμένοι κίοσιν, ὧν τοὺς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλέοντος πύργος νασὸς ἀνέχει, τοὺς δὲ ἐκ δεξιᾶ δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, τῦ κατὰ θάτερον χείλος πύργυ μείζονες. προσεχεῖς δὲ οἰκίαι τῷ λιμένι, λευκῦ καὶ αὐταὶ λίθυ, καὶ κατατείνοντες ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τῦ ἄστεος, πρὸς ἓν διάστημα μεμετρημένοι. καὶ τῦ στόματος ἄντικρυς ναὸς Καίσαρος ἐπὶ γηλόφυ, κάλλει καὶ μεγάθει διάφορος· ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς Καίσαρος, ὑκ ἀποδέων τῦ Ολυμπιάσι Διὸς, ᾧ καὶ προσείκασαι, Ρώμης δὲ Ἶσος Ηρα τῇ κατ' Αργος. ἀνέθηκε δὲ τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὴν πόλιν, τοῖς ταύτῃ δὲ πλοϊζομένοις τὸν λιμένα, Καίσαρι δὲ τὴν τιμὴν τῦ κτίσματος· Καισάρειαν γῦν ὠνόμασεν αὐτήν.

η'. Τά γε μὴν λοιπὰ τῶν ἔργων, ἀμφιθέατρον, καὶ θέατρον, καὶ ἀγορὰν, ἄξια τῆς προσηγορίας ἐνιδρύσατο. καὶ πενταετηρικὺς ἀγῶνας κατασησάμενος, ὁμοίως ἐκάλεσεν ἀπὸ τῦ Καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μίγιστα προθεὶς ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς καὶ δευτέρας Ολυμπιάδος, ἐν οἷς ὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτὺς, καὶ οἱ τρίτοι τῦ βασιλικῦ πλύτυ μετελάμβανον. ἀνακτίσας δὲ καὶ Ανθηδόνα τὴν παράλιον καταριφεῖσαν ἐν πολέμοις, Αγρίππειον προσηγόρευσεν. τῦ δὲ αὐτῦ φίλυ, δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης ἐχάραξε τὸ ὄνομα, ἣν αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκεύασεν.

θ'. Φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἕτερος. καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέσησε, πόλιν, ἣν ἐν τῷ καλλίσῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε καὶ δένδρεσι πλυσίαν, ὠνόμασεν Αντιπατρίδα. καὶ τὸ ὑπὲρ Ιεριχῦντος Φρέριον, ὀχυρότητι καὶ κάλλει διάφορον, τειχίσας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ, προσειπὼν Κύπρον. Φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ τὸν ἐν Ιεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. ἃ τό, τε ὄχημα καὶ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν διὰ τῶν ἑξῆς δηλώσομεν. καὶ

dentibus locus erat amplus ad inambulandum. aditus etiam borealis erat, ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas, atque ad ostium colossi tres ex vtraque parte, suffulti columnis, quos a sinistra quidem portum intrantibus solida turris sustinet, a dextra vero duo recti lapides coniuncti, turri ex aduerso labro maiores. Portui autem aedes connexae erant, ipsaeque e saxo candido, et in eum tendebant ciuitatis angiportus pari interuallo a se inuicem disiuncti. Contra ostium vero in tumulo Caesaris templum, pulchritudine simul et magnitudine excellens; atque in eo Caesaris colossus, non minor Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romae vero alter par Iunoni, quae Argis est. Vrbem autem prouinciae dedicavit, portum vero illac nauigantibus, Caesari autem structurae honorem; vnde vrbem ipsam Caesaream appellauit.

8. Quinetiam caetera ex operibus suis, amphitheatrum scilicet, et theatrum, et forma, nomine, quo appellantur, non indigna, posuit: et, ludis quinquennalibus institutis, itidem a Caesare eos denominauit, cum primus ipse maxima praemia certantibus propositisset Olympia centesima nonagesima et secunda; in quibus ludis non solum victores, sed et illis proximi, et tertii regiarum diuitiarum participes facti erant. Porroque cum Anthedonem in maritimis grassante bello euersam restituisset, Agrippiam nominauit; eiusdemque amici, ex abundanti sua beneuolentia, nomen etiam portae inscripsit, quam ipse in templo aedificauit.

9. Quin et patris amator erat, si quisquam alius. nam et patri monumentum constituit, et vrbem, quam in pulcherrima regni sui planitie conditam, fluuiisque et arboribus decoratam, Antipatridem nuncupauit. Cumque supra Hierichuntem castellum, firmitate et pulchritudine excellens, muro cinxisset, matris suae nomine Cypron appellatum ei dedicauit; et Phasaëlo fratri turrim ei cognominem Hierosolymis: cuius et formam et in amplitudine magnificentiam in sequentibus declarabimus. aliam-

πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν ἀπὸ Ιεριχῦς ἰόντων αὐλῶνα πρὸς βορέαν, Φασαηλίδα ὠνόμασεν.

ι'. Παραδὺς δὲ αἰῶνι τὰς τε οἰκίας καὶ φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ἐπιτειχίσας τῷ πρὸς Αραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν Ηρώδιον ἀφ' ἑαυτῦ. τὸν δὲ μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον, ἐξήκοντα σταδίων ἄποθεν Ιεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως, ἐξήσκησε δὲ φιλοτιμώτερον. τροχγύλοις μὲν γὰρ τὴν ἄκραν πύργοις περιέχεν, ἐπλήρωσε δὲ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τὴν ἔνδον τῶν οἰκημάτων ὄψιν εἶναι λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τοίχοις, καὶ θριγκοῖς, καὶ στέγαις, περικεχύθαι τὸν πλῦτον δαψιλῆ. πόρρωθεν δὲ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς διακοσίοις λευκοτάτης μαρμάρου τὴν ἄνοδον διέλαβεν. ἦν γὰρ δὴ τὸ γεώλοφον ἐπιεικῶς ὑψηλὸν, καὶ πᾶν χειροποίητον. κατεσκεύασε δὲ καὶ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τήν τε ἀποσκευὴν καὶ τὰς φίλους δέξασθαι δυνάμενα. ὥστε, τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρυμα, τῇ περιγραφῇ δὲ βασίλειον.

ια'. Τοσαῦτα δ' οὖν κτίσας, πλείσας καὶ τῶν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. Τριπόλει μὲν γὰρ καὶ Δαμασκῷ καὶ Πτολεμαΐδι γυμνάσια, Βύβλῳ δὲ τεῖχος, ἐξέδρας τε καὶ στοὰς καὶ ναοὺς καὶ ἀγορὰς Βηρυτῷ κατασκευάσας καὶ Τύρῳ, Σιδῶνί γε μὴν καὶ Δαμασκῷ θέατρα, Λαοδικεῦσι δὲ τοῖς παραλίοις ὑδάτων εἰσαγωγὴν, Ασκαλωνίταις δὲ βαλανεῖα καὶ κρήνας πολυτελεῖς, πρὸς δὲ περίσυλα, θαυμασὰ τήν τε ἐργασίαν καὶ τὸ μέγεθος. εἰσὶ δὲ οἷς ἄλση καὶ λειμῶνας ἀνέθηκεν. πολλαὶ δὲ πόλεις, ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, καὶ χώραν ἔλαβον παρ' αὐτῦ. γυμνασιαρχίας δὲ ἄλλας ἐπετησίους τε καὶ διηνεκέσιν ἐδωρήσατο προσόδους, κατατάξας, ὥσπερ Κώοις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ γέρας. σῖτον γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις, καὶ τῇ Ρόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικὴν κατασκευὴν παρέσχε πολλαχῦ καὶ πολλάκις.

que vrbem, iuxta vallem, qua ab Hierichunte verſus boream itur, conditam, Phaſaëlidem nominauit.

10. Cum autem domeſticos et amicos aeuo ſempiterno tradidiſſet, ne ſui quidem memoriam inſuper habuit; ſed caſtellum, in monte quodam Arabiae communitum, de ſuo nomine Herodium appellauit. Tumulum etiam in mammae formam manufactum, qui ab Hieroſolymis abeſt ſexaginta ſtadia, eodem quidem nomine vocauit, verum ambitioſius inſtruxit. Etenim rotundis quidem turribus ſummitatem eius complexus eſt, ambitum vero occupauit palatiis ſumtuoſiſſime exſtructis, vt aedificia non ſolum intus eſſent adſpectu ſplendida, ſed et exteriores parietes et maceriae et tecta pretioſis largiter circumfuſa eſſent ornamentis. Magnam etiam aquae copiam ingenti impenſa e longinquo induxit, et ducentis gradibus e marmore candidiſſimo adſcenſum diſtinxit. Erat enim tumulus modice excelſus, totuſque manu factus. Quin et alia ad imum eius palatia aedificauit, quae et impedimenta et amicos recipere poſſent: adeo vt, pro rerum quidem omnium copia, caſtellum illud ciuitas eſſe videretur, circuitu vero, domus regia.

11. Cum autem tot tantaque lautius exſtruxiſſet, pleriſque exterarum ciuitatum animi ſui magnitudinem patefecit. Namque apud Tripolim et Damaſcum et Ptolemaïdem gymnaſia, Bybli autem murum, exedras vero et porticus et templa et fora Beryti ac Tyri aedificauit, nec non et apud Sidonem et Damaſcum theatra, maritimis etiam Laodicenſibus aquae ductum fecit, atque Aſcalonitis balnea et fontes magnificos, praetereaque periſtylia tam opere quam magnitudine ſuſpicienda: nonnullis etiam lucos et loca irrigua dicauit. Multae autem ciuitates, quaſi ad regnum eius pertinerent, etiam agros ab eo acceperunt; alias vero gymnaſiorum praefecturas reditibus annuis et perpetuis dotauit, conſtituens, quemadmodum Cois, vt nunquam praemia deeſſent. Porro frumentum egenis omnibus ſuppeditauit; et Rhodiis ad claſſem parandam inſtruendamque pecunias ſaepe multiſque in locis

ἐμπρησθὲν δὲ τὸ Πύθιον ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεθέματο. τί δεῖ λέγειν τὰς εἰς Λυκίας ἢ Σαμίας δωρεὰς, ἢ τὴν δι' ὅλης τῆς Ιωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι, δαψίλειαν; ἀλλὰ Αθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, Νικοπολῖταί τε καὶ τὸ κατὰ Μυσίαν Πέργαμον, ὑ τῶν Ηρώδυ γέμυσιν ἀναθημάτων; τὴν δὲ Αντιοχέων τῶν ἐν Συρίᾳ πλατεῖαν, ὑ, Φευκτὴν ὖσαν ὑπὸ βορβόρυ, κατέστρωσέ τε σαδίων εἴκοσι τὸ μῆκος ὖσαν ξεστῇ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῶν ἀποφυγὰς ἐκόσμησεν ἰσομήκει στοᾷ;

ιβ'. Ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι ἴδια τῶν εὖ παθόντων δήμων ἑκάστυ. τὸ δὲ Ηλείοις χαρισθὲν, ὑ μόνον κοινὸν τῆς Ελλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκυμένης δῶρον, εἰς ἣν ἡ δόξα τῶν ἐν Ολυμπιάσιν ἀγώνων διῆκνεῖται. τύτυς γὰρ δὴ καταλυομένυς ἀπορίᾳ χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας Ελλάδος ὑπορρέον, ὑ μόνον ἀγωνοθέτης ἧς ἐπέτυχε πενταετηρίδος εἰς Ρώμην παραπλέων ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διηνεκὲς πόρυς χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδέποτε ἀγωνοθετῆσαν τὴν μνήμην αὐτῆ ἐπιλιπεῖν. ἀνήνυτον δ' ἂν εἴη χρεῶν διαλύσεις ἢ Φόρων ἐπεξιέναι, καθάπερ Φασηλίταις καὶ Βαλανεωτάις, καὶ τοῖς περὶ τὴν Κιλικίαν πολιχνίοις, τὰς ἐτησίως εἰσφορὰς ἐπεξεκύφισεν. πλεῖσον γε μὴν αὐτῆ τῆς μεγαλονοίας ἔθραυσεν ὁ Φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ἐπίφθονος, ἢ τὶ θηρᾶσθαι μεῖζον, εὐεργετῶν τὰς πόλεις πλέον τῶν ἐχόντων.

ιγ'. Εχρήσατο δὲ καὶ σώματι πρὸς τὴν ψυχὴν ἀναλόγῳ, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γενόμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δι' ἐμπειρίας ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γὰν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν. ἔστι δὲ καὶ συοτρόφος μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων εὔπορος. πολεμιστὴς δὲ ἀνυπόστατος. πολλοὶ γὰν κἀν ταῖς γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστήν τε ἰθυβολώτατον καὶ τοξότην εὐστοχώτατον ἰδόντες. πρὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερήμασιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ

praebuit: cumque incensum esset Pythium templum, in melius suis sumtibus illud denuo aedificauit. Quid opus est eius in Lycios et Samios liberalitatem memorare; aut largitionem per Ioniam omnem, pro cuiusque necessitate, ab eo factam? Nonne etiam Athenienses et Lacedaemonii, Nicopolitani et in Mysia Pergamus Herodis sunt plena donariis? Nonne Antiochensium in Syria plateam, cum coeno oppleta ab omnibus vitaretur, per viginti stadia in longitudinem strauit polito marmore, et ad effugiendos imbres porticu eiusdem longitudinis eam ornauit?

12. Sed haec propria quis dixerit illorum, quibus ea contulit, populorum. Quod autem Eleis donauit, munus erat non solum Graeciae commune, sed et toti terrarum orbi, in quem ludorum Olympiacorum gloria peruasit. Nam cum istos propter pecuniae inopiam fere interiisse videret, et quod reliquum erat veteris Graeciae in nihilum delabi, non solum agonotheta ipse factus est eo lustro, in quod, cum Romam nauigaret, incidit; sed etiam in perpetuum pecuniarum reditus suppeditauit, vt nunquam eius memoria agonothetae munere fungi desineret. Infinitum autem mihi foret debitorum tributorumue remissiones percensere, quemadmodum scilicet Phasaëlitas et Balaneotas, aliaque circa Ciliciam municipia annuis pensionibus leuauit. Caeterum animi eius magnitudinem non paululum fregit timor, ne quam haberet inuidiam, aut maius aliquid aucupari videretur; quod beneficiis amplioribus ciuitates affecerit, quam qui illarum essent domini.

13. Quin et ea corporis exercitatione vsus est, quae maxime animae conueniret; in venatione quidem semper optime se gerens, quod ob equitandi peritiam res ei succesſerit. vno quippe die aliquando feras quadraginta subegit. est autem aprorum altrix illa regio, magis vero cervis et onagris abundat. Bellator etiam, cui nemo erat resistendo: adeo vt in gymnasiorum exercitiis alii eum pertimescerent, cum ipsum vidissent maxime omnium recta iaculari, et sagittando quam minime a scopo aberrare. Praeter animi autem corporisque virtutem praecellentem, fortuna quoque vsus est secunda. nam et raro admodum

τύχη. καὶ γὰρ σπανίως ἔπταισεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῶν πταισμάτων ἐκ αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ' ἢ προδοσία τινῶν, ἢ προπέτεια στρατιωτῶν ἐγένετο.

ΚΕΦ. κβ'.

Ἀριστοβούλῳ Ὑρκανῷ τε ἀρχιερέων, καὶ Μαριάμμης βασιλίσσης τελευτή.

ΤΑΣ γε μὴν ὑπαίθρους εὐπραγίας ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀνιαροῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονᾶν ἐκ γυναικὸς ἤρξατο, περὶ ἣν μάλιστα ἐσπούδασεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος ἣν ἰδιώτης ὢν ἤκτο γαμετὴν, ἣ γένος ἦν ἐξ Ἱεροσολύμων, Δωρὶς ὄνομα, γαμεῖ Μαριάμμην τὴν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ἀριστοβούλῳ θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῷ στασιαθῆναί συνέβη τὸν οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἄφιξιν. πρῶτον μὲν γὰρ τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος υἱὸν Ἀντίπατρον, διὰ τὰς ἐκ Μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόναις ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς κατιέναι. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς Ὑρκανὸν, ἐκ Πάρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν ἐπιβουλῆς ἀνεῖλεν, ὃν ἠχμαλωτίσατο μὲν Βαρζαφάρνης καταδραμὼν Συρίαν, ἐξῃτήσαντο δὲ κατ' οἶκτον οἱ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμοεθνεῖς. καὶ εἴ γε τούτοις ἐπείθη, παραινοῦσι μὴ διαβῆναι πρὸς Ἡρῴδην; ἐκ ἂν παραπώλετο. δέλεαρ δὲ αὐτῷ θανάτου τῆς γυναικὸς ὁ γάμος κατέστη. τύτῳ γὰρ πεποιθὼς, καὶ περισσόν τι τῆς πατρίδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρώξυνε δὲ Ἡρῴδην, ἐκ αὐτὸς ἀντιποιούμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν ἐπέβαλλεν αὐτῷ.

β'. Τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης πέντε τέκνων αὐτῷ γενομένων, δύο μὲν θυγατέρες, τρεῖς δὲ ἦσαν υἱεῖς. καὶ τούτων ὁ νεώτατος μὲν, ἐν Ῥώμῃ παιδευόμενος, τελευτᾷ. δύο δὲ τὰς πρεσβυτέρας βασιλικῶς ἦγε, διά τε τὴν μητρῴαν εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεισαν αὐτῷ. τὸ δὲ τούτων ἰσχυρότερον, ὁ Μαριάμμης ἔρως συνήγειρε, καθ' ἡμέραν ἐκ-

male ei res ceciderunt in bello; et si quando acie victus fuerit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

CAP. XXII.

Aristobuli Hyrcanique Pontificum et Reginae Mariamnes mors.

CÆterum dum foris res ei succederent, domesticis molestiis eum persequuta est fortuna; quodque aduersis casibus conflictatus fuerit, in causa erat mulier, quam maxime diligebat. Nam postquam adeptus est imperium, dimissa quam priuatus in vxorem duxerat, quae genere erat Hierosolymitana, nomine Doris, Mariamnen sibi matrimonio iungit, filiam Alexandri Aristobuli filii: vnde contigit domum suam seditionibus agitatam fuisse, et antea quidem, maxime vero post eius a Roma reditum. Nam primum quidem Antipatrum, filium, quem e Doride susceperat, ciuitate expulit, in gratiam illorum, quos e Mariamne genuerat; solis festis diebus eo commeandi potestate concessa. Deinde Hyrcanum, auum coniugis, ex Parthis ad ipsum reuersum, propter insidiarum suspicionem sustulit; quem captum quidem occupata Syria Barzapharnes abduxerat, gentiles vero Transeuphratenses, sortem eius miserati, sibi dari petierant. et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, nequaquam ita periisset. Verum mortis eius incitamentum fuit neptis matrimonium. Nam hoc fretus, multoque magis patriam desiderans, veniebat. Herodem autem commouit, non quod regnum sibi vendicaret, sed quod regnare ipsi iure deberetur.

2. Quinque autem filiorum, quos ex Mariamne susceperat, duo quidem feminae, tres vero mares erant. Atque horum natu minimus Romae educatus moritur: duos autem grandiores, et propter matris nobilitatem, et quod sibi in imperio geniti essent, regie instituebat. Verum, quod istis fortius erat, plurimum ad hoc conferebat amor Ma-

καίων Ηρώδην λαβρότερον, ὡς μηδενὸς τῶν διὰ τὴν συμφορὰν λυπηρῶν αἰσθάνεσθαι. τοσοῦτον δὲ ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τῆς Μαριάμμης, ὅσος ἐκείνῳ πρὸς αὐτὴν ἔρως. ἔχουσα δὲ τὴν μὲν ἀπέχθειαν ἐκ τῶν πραγμάτων εὔλογον, τὴν δὲ παῤῥησίαν ἐκ τοῦ φιλεῖσθαι, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ τὰ κατὰ τὸν πάππον Ὑρκανὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀριστόβουλον. ἐδὲ γὰρ τότε, καίπερ ὄντος παιδὸς, ἐφείσατο, δὺς μὲν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπτακαιδεκαέτει, μετὰ δὲ τὴν τιμὴν κτείνας εὐθέως. ἐπειδὴ τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι καθ' ἑορτὴν, ἄθρουν ἐπεδάκρυσε τὸ πλῆθος. πέμπεται μὲν ὃν ὁ παῖς διὰ νυκτὸς εἰς Ἰεριχοῦντα, ἐκεῖ δὲ, κατ' ἐντολὴν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν βαπτιζόμενος ἐν κολυμβήθρᾳ, τελευτᾷ.

γ'. Διὰ ταῦτα Ηρώδην τε ὠνείδισεν ἡ Μαριάμμη, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα δειναῖς ἐξύβριζε λοιδορίαις. ἀλλ' ὁ μὲν πεφίμωτο τοῖς ἐμέροις. δεινὴ δὲ τὰς γυναῖκας αἰγανάκτησις εἰσῆει, καὶ, πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τὸν Ηρώδην ἔμελλον, εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτὴν, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐνσκευαζόμεναι, καὶ κατηγορῆσαι, διότι τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς Αἴγυπτον Αντωνίῳ, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας ἀπῆσαν δείξειεν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο, ὥσπερ σκηπτὸς ἐμπεσὼν, ἐτάραξεν Ηρώδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ καὶ τὴν Κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν Λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, καὶ Μάλιχος ὁ Ἄραψ. ἐ γὰρ ἀφαιρέσει γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ.

δ'. Μέλλων ἂν ἀποδημεῖν, Ιωσήπῳ τῷ ἀνδρὶ Σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δὲ ἦν καὶ διὰ τὸ ἦθος εὖνους, παρατίθεται τὴν γυναῖκα, κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὴν, εἰ κἀκεῖνον Αντώνιος. ὁ δὲ Ιώσηπος, ὅτι κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τοῦ βασιλέως παρασπᾶσαι τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς ἐδὲ ἀποθανὼν αὐτῆς ὑπομένου

riamnes; qui indies Herodem vehementius vrebat, vt eorum fere nihil sentiret, quae propter dilectam sibi dolerent: tantum autem in eum Mariamnes erat odium, quantus illius erga ipsam amor. Illa igitur ex rebus quidem ipsis probabiles habens inimicitiarum causas, ex eo vero, quod amaretur, loquendi libertatem, coram ei obiiciebat, quae in auum suum Hyrcanum fratremque Aristobulum perpetrauerat. nec enim huic, quamquam puer erat, pepercit Herodes: dato quidem ipsi, cum annorum esset septendecim, pontificatu, eo vero post honorem acceptum statim occiso. Quoniam populus ei sacra veste induto, cum ad aram festo die adscendisset, frequens illacrymavit; noctu sane mittitur puer in Hierichunta, atque ibi, a Gallis, quibus id negotii mandatum, in piscinam immersus, interiit.

3. Ob ista, probra in Herodem iaciebat Mariamne, sororemque eius et matrem atrocibus conuiciis proscindebat. Sed illi quidem prae amore os erat occlusum. Gravis autem indignatio mulieres subiit, et, quo maxime Herodi iram concitarent, insimulabant eam adulterii; et alia multa ad fidem faciendam instruentes, eamque accusantes, quod in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio, et ex immoderata libidine semet absentem viro ostendi curasset, mulierum desiderio furenti, et qui vim posset adhibere. Hoc ipsum, veluti fulmen aliquod emissum, perturbauit Herodem, maxime quidem amoris causa zelotypia inflammatum, insuperque secum reputantem Cleopatrae saeuitiam, cuius gratia et Lysanias rex et Malichus Arabs erant peremti. Non enim ex eo, quod coniux sibi eripienda esset, sed quod mortis discrimen adiret, periculum metiebatur.

4. Itaque peregre profecturus, Iosepho, Salomes sororis suae marito, quem fidum habebat et ex affinitate beneuolum, vxorem commendat, mandato ei clam, vt illam interficeret, si modo ipsummet occideret Antonius. Verum Iosephus non maligne, sed regis amorem mulieri demonstrare volens tam magnum esse, vt ab ea semet ne mortuum

διαζευχθῆναι, τὸ ἀπόῤῥητον ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκοντα τὸν Ηρώδην, πολλά τε περὶ τῆ πρὸς αὐτὴν πόθῳ ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐραθείη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ γῦν, εἶπε, ταῖς πρὸς Ιώσηπον ἐντολαῖς ἐπεδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτεῖναί με προστάξας.

ε΄ Εκφρων εὐθέως ἀκούσας τὸ ἀπόῤῥητον ἦν, καὶ οὐκ ἄν ποτε τὸν Ιώσηπον ἐξαγγεῖλαι τὴν ἐντολὴν φάμενος, εἰ μὴ διαφθείρειεν αὐτὴν, ἐνθυσία τῷ πάθει, καὶ τῆς νοίτης ἐξαλλόμενος, ἀνέδην ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνειλεῖτο. κἀν τούτῳ Σαλώμη ἡ ἀδελφὴ, τὸν καιρὸν εἰς τὰς διαβολὰς ἁρπάσασα, τὴν εἰς τὸν Ιώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ἃ δὲ, ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, παραχρῆμα κτεῖνειν προσέταξεν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' εὐθέως εἵπετο τῷ πάθει, καὶ τῷ θυμῷ πεσόντος, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ ἦν φλεγμονὴ τῆς ἐπιθυμίας, ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τῷ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀνάλογον καὶ λύπην ἔχε τῇ πρὸς περιοῦσαν διαθέσει.

ΚΕΦ. κγ΄.

Διαβολαὶ εἰς υἱοὺς Μαριάμμης. Αντίπατρος αὐτοῖς προτιμᾶται. ἐπὶ Καίσαρος κατηγορῶνται, καὶ αὐτοῖς διαλλάττεται Ηρώδης.

Κληρονομοῦσι δὲ τῆς μητρώας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τῷ μύσους ἔννοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸν πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ἐπὶ Ρώμης παιδευόμενοι, πλέον δὲ ὡς εἰς Ιουδαίαν ὑπέστρεψαν. συνήνδρωτο δ' αὐτῶν ταῖς ἡλικίαις ἡ διάθεσις. ἐπεὶ δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν τῆς τηθίδος Σαλώμης, ἡ τῆς μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν, ὁ δὲ ἔγημεν Αρχελάου τοῦ Καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα, προσελάμβανον ἤδη τῷ μίσει καὶ παῤῥησίαν. ἐκ δὲ τῶν θράσους αὐτῶν ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον,

quidem disiungi pateretur, arcanum ei enunciat. Atque illa, cum reuersus esset Herodes, multaque inter colloquendum de suo illius desiderio iuraret, quodque nunquam aliam mulierem adeo deamaret, valde, inquit, tuum erga nos amorem patefecisti mandatis Iosepho datis, quibus, vt me occideret, praecepisti.

5. Herodes, cum arcanum audiisset, illico mentis impos erat, dicensque Iosephum sua mandata non fuisse proditurum, nisi eam stuprasset, prae dolore insaniebat, atque stratis exsiliens, vltro citroque cursabat in regia. Interea-que soror eius Salome, arrepto tempore ad criminandum, suspicionem de Iosepho confirmauit. Ille vero ex immoderata zelotypia in furorem actus, e vestigio vtrumque necari iussit. At continuo insaniam excipiebat poenitentia, ira que residente amor iterum exsuscitatur. Tanta autem eius cupiditate ardebat, vt mortuam vix aut ne vix quidem esse crederet, sed prae aegritudine eam, quasi adhuc viueret, alloqueretur; donec tempore veriora edoctus, luctus et moeroris magnitudine eum, quo superstitem dilexerat, aequauit affectum.

CAP. XXIII.

Calumniae in filios Mariamnes. Antipater iis praepositus. Eorundem accusatio apud Caesarem, et reditus in gratiam cum Herode.

MAternae autem iracundiae quasi haeredes succedunt filii; et, immanitatem sceleris reputantes, non aliter patrem, quam si hostis esset, suspectum habebant, idque et antea cum Romae in studiis versarentur, et multo magis postquam in Iudaeam reuersi sunt. Nam vna cum aetatibus illorum adoleuit affectus. Posteaquam vero coniugio maturi, vnus amitae suae Salomes, quae matrem eorum accusauit, filiam duxerat, alter Archelai Cappadocum regis filiam, tum quidem odio suo etiam loquendi libertatem adiungebant. Ex illa autem audacia temeraria calumniandi ansa arrepta est, et mox apertius quidam apud

καὶ φανερώτερον ἤδη τῷ βασιλεῖ, διελέγοντό τινες, ὡς ἐπιβουλεύοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν υἱῶν. ὁ δὲ Ἀρχελάῳ κηδεύσας καὶ φεύγειν παρασκευάζοιτο, τῷ πενθερῷ πεποιθὼς, ἵνα ἐπὶ Καίσαρος αὐτὸν κατηγορήσῃ. ἀναπληθεὶς δὲ τῶν διαβολῶν Ἡρώδης, ὥσπερ ἐπιτείχισμα τοῖς υἱοῖς, κατάγει τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος Ἀντίπατρον, καὶ πάντα τρόπον προτιμᾶν ἄρχεται.

β'. Τοῖς δὲ ἀφόρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὸν ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὁρῶντες προκόπτοντα, διὰ τὴν αὐτῶν εὐγένειαν ἐκ ἐκράτουν τῆς ἀγανακτήσεως. ἐφ' ἑκάστῳ δὲ τῶν ἁμαρτημάτων, τὴν ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς δὲ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσαντο μᾶλλον, ὁ δὲ Ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐσπουδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις, διαβολὰς δὲ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ποικίλας ἐπισκευαζόμενος, καὶ τὰ μὲν αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δὲ τὴς ἐπιτηδείως φημίζειν καθιεὶς, μέχρι παντάπασι τὸς ἀδελφὸς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν ταῖς διαθήκαις, καὶ φανερῶς αὐτὸς ἦν ἤδη διάδοχος. ὡς βασιλεὺς γῆν ἐπέμφθη καὶ πρὸς Καίσαρα, τῷ τε κόσμῳ καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος, χρώμενος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ἐπὶ τὴν Μαριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅπλοις κατὰ τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν βασιλέα καὶ περὶ θανάτου τῶν υἱῶν ὑπεισεγάσατο.

γ'. Τὸν γῆν Ἀλέξανδρεν σύρας μέχρι Ῥώμης ὁ πατὴρ, τῆς ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας ἔκρινεν ἐπὶ Καίσαρος. ὁ δὲ εὐρὼν μόλις ὁλοφυρμῶ παῤῥησίαν, καὶ δικασὴν ἐμπειρότερον Ἀντιπάτρου, καὶ Ἡρώδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἁμαρτήματα τῶ πατρὸς αἰδημόνως ὑπεσείλατο, τὰς δὲ αὐτῶ διαβολὰς ἰσχυρῶς ἀπεδύσατο. καθαρὸν δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τῶν κινδύνων, ἔτως ἤδη τό, τε Ἀντιπάτρου παῤῥεγον καὶ τὴν αὐτῶν ἀτιμίαν ἀπωδύρετο. συνήργει δὲ αὐτῷ μετὰ καθαρᾶ τῆ συνειδότος ἡ περὶ λόγους ἰσχύς· ἦν γὰρ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ τὸ τε-

regem dicebant, quod ei a filio quidem vtroque ſtruerentur inſidiae; ille vero, qui Archelai gener erat, ſocero fretus etiam fugam pararet, regem ipſum apud Caeſarem accuſaturus. Herodes autem, cum criminationum ſatis ſuperque accepiſſet, Antipatrum ex Doride ſuſceptum, veluti propugnaculo ſibi futurum aduerſus filios, ad ſe adducit, eiuſque rationem modis omnibus habere coepit.

2. Illis autem intoleranda erat haec rerum mutatio, cumque viderent matre priuata natum auctoritate adeo proficere, tantos eis ſua nobilitas ſtimulos ſubdidit, vt indignationem cohibere non potuerint; ſed ob quodcunque, graue illis et moleſtum, iram ſuam palam faciebant. At cum illi indies magis infeſto et inimico eſſent animo, Antipater iam ſtudioſe omnia ipſe agebat, (vt qui optime norit patrem adulari, et varias in fratres ſuos calumnias pararet, quaſdam ipſemet ſpargens, alias vero neceſſariis ſuis diuulgandas ſubmittens) donec ſpem regni omnem fratribus praeciderat. nam et in teſtamento et aperte quoque iam ipſe deſignatus erat imperii ſucceſſor: denique tanquam rex etiam ad Caeſarem miſſus eſt, et ornatu et caetero praeter diadema cultu regio inſtructus. Tempore autem breui tantum gratia valuit, vt matrem ſuam in lecto Mariamnes collocaret: geminiſque armis contra fratres vſus, blanditiis et calumniis, olim effecit, vt rex etiam de filiorum nece cogitaret.

3. Quapropter pater cum Alexandrum ſecum Romam duxiſſet, veneni ſibi parati reum apud Caeſarem poſtulavit. Ille autem, cum aegre eo confidentiae deueniſſet, vt calamitatem ſuam deploraret, et iudicem habens Antipatro rerum peritiorem et Herode prudentiorem, verba faciens delicta quidem patris verecunde ſuppreſſit, eius vero criminationes fortiter diluit: cumque fratrem periculorum conſortem ſceleris purum demonſtraſſet, tum mox de Antipatri calliditate et de contumeliis et iniuriis ſibi illatis queſtus eſt. Non ſolum autem ipſum adiuuabat conſcientia intemerata, ſed et verborum vis: nam acerrimus erat in dicendo. Poſtremo cum dixiſſet, patri

λευταῖον Φάμενος, ὡς τῷ πατρὶ κτείνειν αὐτὸς ἐστιν, εἰ δὴ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, προήγαγε μὲν εἰς δάκρυα πάντας· τὸν δὲ Καίσαρα διέθηκεν ὅτως, ὡς ἀπογνῶναι μὲν αὐτῶν τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ Ηρώδην εὐθέως. αἱ διαλλαγαὶ δὲ ἐπὶ τούτοις ἦσαν, ὥστε ἐκείνους μὲν τῷ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν δὲ τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται.

δ'. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀπὸ Ρώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεὺς, τῶν μὲν ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοὺς υἱεῖς δοκῶν, τῆς δὲ ὑπονοίας οὐκ ἀπηλλαγμένος. παρηκολούθει δὲ Αντίπατρος, ἡ τοῦ μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἴς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν διαλλακτὴν αἰδούμενος. ὡς δὲ τὴν Κιλικίαν παραπλέων κατῆρεν εἰς Ελεοῦσαν, εἰσία μὲν αὐτοὺς Φιλοφρόνως Αρχέλαος, ὑπὲρ τῆς τοῦ γαμβροῦ σωτηρίας εὐχαριστῶν, καὶ ταῖς διαλλαγαῖς ἐφηδόμενος, ὡς ἂν καὶ τάχιον γεγραφὼς τοῖς ἐπὶ Ρώμης φίλοις, συλλαμβάνεσθαι περὶ τὴν δίκην Αλεξάνδρῳ. προπέμπει δὲ μέχρι Ζεφυρίου, δῶρα δοὺς μέχρι τριάκοντα ταλάντων.

ε'. Ως δὲ εἰς Ιεροσόλυμα Ηρώδης ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς τρεῖς υἱεῖς παραστησάμενος, ἀπελογεῖτο περὶ τῆς ἀποδημίας· „καὶ πολλὰ μὲν εὐχαρίστει „τῷ Θεῷ, πολλὰ δὲ Καίσαρι κατασταμένῳ τὸν οἶκον „αὐτοῦ τεταραγμένον, καὶ μεῖζόν τι τοῖς υἱοῖς παραχόντι „τῆς βασιλείας τὴν ὁμόνοιαν, ἣν αὐτὸς, ἔφη, συναρμόσω „μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριον ἐμὲ τῆς ἀρχῆς καὶ δικαστὴν „τοῦ διαδόχου κατέστησεν, ἐγὼ δὲ, μετὰ τοῦ συμφέρον„τος ἐμαυτῷ κἀκεῖνον ἀμειβόμενος, τόνδε τοὺς τρεῖς παῖ„δας ἀποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον „τὸν Θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ γε„νέσθαι. τῷ μὲν γὰρ ἡλικία, τοῖς δὲ εὐγένεια τὴν δια„δοχὴν προξενεῖ. τὸ γε μὴν μέγεθος τῆς βασιλείας ἀρκεῖ „καὶ πλείοσιν. ὃς δὲ Καῖσαρ μὲν ἤνωσε, καθίστησι δὲ „πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε ἀδίκως μήτε ἀνωμάλως „τὰς τιμὰς διδόντες, ἑκάτερῳ δὲ κατὰ πρεσβεῖον. ἐ γὰρ

licere occidere eos, si scilicet crimen obiiceret, fecit, vt omnes quidem lacrymas profunderent; Caesar vero ita affectus est, vt accusationem in eos institutam reiecerit, et Herodem illis reconciliarit. ea autem lege facta est reconciliatio, vt adolescentes quidem patri in omnibus obsequerentur, illi vero liberum esset regnum relinquere, cui vellet.

4. Post haec igitur rex Roma reuersus est, ita vt videretur filiis quidem criminationes remisisse, haud vero ab omni suspicione liber. Eum autem comitatus est Antipater odii causa et fundamentum; sed, reconciliatorem veritus, palam proferre inimicitias non audebat. Caeterum cum iuxta Ciliciam nauigans ad insulam Eleusam appulerit, eos quidem Archelaus conuiuio perhumaniter excipiebat, pro incolumitate generi gratias referens, et ob concordiam redintegratam hilaritatem suam ostendens: quippe nihil moratus amicis Romae scripserat, vt in iudicio Alexandrum adiuuarent. quin et Zephyrium vsque Herodem deduxit, talentis etiam triginta donatum.

5. Postea vero quam Hierosolyma peruenit Herodes, populo conuocato, tribusque filiis prope adstantibus, profectionis suae rationem reddit: „et multas quidem Deo „gratias agebat, multas vero Caesari, qui domus suae per„turbationem sedauit atque restinxit; et, quod regno ma„ius est, filiis auctor erat concordiae, quam ego, inquit, „arctius adhuc coagmentare studebo. Nam is quidem me „regni dominum et de successore meo iudicem consti„tuit; ego vero, quod mei interfit, illi etiam gratias re„ferens, hos tres filios meos reges designo, atque huic „sententiae meae primum Deum suffragatorem fieri pre„cor, deinde et vos. namque huic aetas, illis generis no„bilitas successionem conciliat; porro regni ea magnitu„do est, vt etiam pluribus sufficiat. Quos autem Caesar „coniunxit, et pater sui successores constituit, vos velim „obseruare, neque iniustis neque disparibus eos colentes „honoribus, sed quemque pro nascendi ordine. non „enim tanta quis afficiet eum laetitia, qui praeter aetatis

„τοσοῦτον εὐφραναῖ τις τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπευόμενον, „ὅσον ὀδυνήσει τὸν ἀτιμάσαντα. ἔς γε μὴν ἐκάστω συνεῖναι „δεήσει συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ, καὶ τῆς ὁμο- „νοίας ἐκείνους ἐγγυητὰς κατασήσομαι, σαφῶς ἐπισάμε- „νος, ὅτι τὰς τάσσας καὶ τὰς φιλονεικίας γεννῶσιν αἱ τῶν „συνδιατριβόντων κακοήθειαι· κἂν ὦσιν ἔτοι χρηστοὶ, τη- „ρῆσι τὰς τοργάς. ἀξιῶ δὲ ἀ μόνον τούτους, ἀλλὰ καὶ τους „ἐν τῇ τρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας „ἔχειν ἐπὶ τῷ παρόντος. Οὐ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τι- „μὴν βασιλείας τοῖς υἱοῖς παραδίδωμι. καὶ τῶν μὲν ἡδέων „ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσι, τὸ βάρος δὲ τῶν πραγμάτων „ἐμόν ἐστι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω δὲ ἕκαστος τὴν τε „ἡλικίαν μου καὶ τὴν ἀγωγὴν τοῦ βίου, καὶ τὴν εὐσέβειαν. „ὅτε γὰρ ὅτως εἰμὶ γέρων, ὡς' ἂν ἀπελπισθῆναι ταχέως, „ὅτε εἰς τρυφὴν ἐκδιαιτώμενος, ἢ καὶ νέους ὑποτέμνεται. „τό, τε θεῖον ὕτω τεθεραπεύκαμεν, ὥστε ἂν ἐπὶ μῆκιστον „βίου προελθεῖν. ὁ δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θεραπεύων ἐπὶ „τῇ ἐμῇ καταλύσει, δώσει μοι καὶ περὶ ἐκείνων δίκας. ἐ „γὰρ ἐγὼ, φθονῶν τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγεννημένοις, ἀνακόπτω „τὴν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν· ἐπισάμενος δὲ τοῖς νέοις γίνε- „σθαι τὰς σπουδὰς θράσους ἐφόδιον. εἴ γε μὴν ἕκαστος ἐν- „θυμηθείη τῶν προσιόντων, ὅτι χρηστὸς μὲν ὢν παρ' ἐμοῦ „λήψεται τὴν ἀμοιβὴν, τασιάζων δὲ καὶ παρὰ τῷ θερα- „πευομένῳ τὸ κακόηθες ἀνόνητον ἕξει, πάντας οἶμαι τὰ „ἐμὰ φρονήσειν, τούτοις τὰ τῶν ἐμῶν υἱῶν. καὶ γὰρ τού- „τοις συμφέρει κρατεῖν ἐμοῦ, κἀμοὶ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς „δὲ, ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν „φύσιν, ἧς καὶ παρὰ θηρίοις αἱ τοργαὶ μένουσιν, ἔπειτα „τὸν ποιησάμενον ἡμῶν τὰς διαλλαγὰς Καίσαρα, τρίτον „ἐμὲ τὸν, ἐν οἷς ἔξεσιν ἐπιτάσσειν, παρακαλοῦντα, μένατε „ἀδελφοί. δίδωμι δὲ ὑμῖν ἐφοδιά τε ἤδη καὶ θεραπείαν „βασιλικήν· ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ Θεῷ τηρῆσαι τὴν ἐμὴν „κρίσιν, ἂν ὁμονοῆτε". ταῦτα εἰπὼν, καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον κατασπασάμενος τῶν υἱῶν, διέλυσε τὸ πλῆθος,

„praerogatiuam colitur, quantum ei, quem deſpicit, do-
„loris afferet. Caeterum ex conſanguineis et amicis, quos
„oportebit cum ſingulis verſari, ego illis adiungam, et
„concordiae ſponſores conſtituam; vt qui probe norim,
„diſſidia et contentiones ex malignis ingeniis eorum, qui-
„buſcum agunt, proficiſci: hoſque, ſi boni fuerint, mu-
„tuum amorem tueri. Non iſtos autem tantum oro et
„obteſtor, ſed et ordinum ductores in exercitu meo, vt in
„me ſolo ſpem habeant in praeſentia. Non enim regnum,
„ſed regni honorem filiis meis trado: et quidem iucundis,
„quaſi in imperio eſſent, perfruentur; rerum vero onus,
„tametſi nolim, meum erit. Conſideret autem quiſque ve-
„ſtrum aetatem meam, vitaeque inſtitutum, necnon etiam
„pietatem. nam neque ſenex adeo ſum, vt de mea vita de-
„ſperari debeat; neque voluptatibus aſſuetus, quae et iuue-
„num poplites ſuccidunt: quin et Deum ita colimus, vt
„vita quam longiſſima frui non dubitemus. Quotus vero
„quiſque filios meos obſeruabit vitae meae exitum exſpe-
„ctans, ſciat is ſe propterea mihi poenas daturum eſſe.
„Ego enim nequaquam, ac ſi inuiderem ex me genitis, im-
„pedio, quo minus alii eos honore proſequantur; ſed quod
„norim, eiuſmodi ſtudia in adoleſcentibus ferociam alere.
„Itaque ſi cogitare velint, qui ad eos ſe conferunt, quod,
„quicunque bene ſe geſſerit, gratiam a me relatam habebit,
„diſſidia vero ferenti nihil profuturam eſſe malitiam, etiam
„apud eos, quibus lenocinatur, omnes profecto meis, hoc
„eſt filiorum meorum rebus, ſtudebunt. Nam et ipſis ex-
„pedit me regnare, neque cum illis concordare. Vos au-
„tem, o boni filii, vobiſcum cogitantes ſacra naturae vincu-
„la, quibus etiam ferae inuicem conciliantur et amore con-
„tinentur; deinde Caeſarem, qui gratiae redintegrandae au-
„ctor erat, tertio meipſum, qui rogare malo, cum poſſim iu-
„bere; manete fratres. Iam inde autem vobis do veſtem et
„cultum regium: Deumque obſecro, vt meum tueatur con-
„ſeruetque iudicium, ſi concordes eritis.“ Iſta loquutus
vnumquemque filiorum peramanter complexus eſt, et po-
pulum dimiſit, alios quidem precantes, vt dictis reſpondeat

τὰς μὲν, συνευχομένους τοῖς εἰρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκηκοέναι προσποιουμένους.

ΚΕΦ. κδ'.

Αντιπάτρου καὶ Δωρίδος κακουργία. Γλαφύρας ἕνεκα ἀπεχθῶς διάκειται Αλέξανδρος. Φερώρα ὑπονοηθέντι καὶ Σαλώμῃ διελεγχθείσῃ δίδοται συγγνώμη. Ηρώδου εὐνοῦχοι βασανίζονται, καὶ δεδεμένος ἄγεται Αλέξανδρος.

Συναπῆει δὲ τοῖς ἀδελφοῖς ἡ στάσις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπονοίας ἔχοντες ἀπηλλάγησαν. Αλέξανδρος μὲν καὶ Αριστόβουλος ὀδυνώμενοι κεκυρωμένον Αντιπάτρῳ τὸ πρεσβεῖον, Αντίπατρος δὲ καὶ τὸ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχεμυθεῖν τε ἤδει, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ χρώμενος, τὸ πρὸς αὐτὸν ἐκάλυπτε μῖσος· τοῖς δὲ δι' εὐγένειαν πᾶν τὸ νοηθὲν ἦν ἐπὶ γλώσσης. καὶ παροξύνοντες μὲν ἐνέκειντο πολλοὶ, πλείους δὲ τῶν Φίλων παρεδύνοντο κατάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' Αλεξάνδρῳ λαληθὲν εὐθέως ἦν παρ' Αντιπάτρῳ, καὶ μετὰ προσθήκης μετέβαινεν ἀπὸ Αντιπάτρου πρὸς Ηρώδην. ὅτε δ' ἁπλῶς Φθεγξάμενος ὁ νεανίας ἀνυπεύθυνος ἦν, ἀλλ' εἰς διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐστρέφετο, καὶ μετρίως παῤῥησιασαμένου μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. καθίει δὲ Αντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς· κἀκ τῶν φημιζομένων ἔν τι διελεγχθὲν ἅπασι πίστιν ἐπετίθει. καὶ τῶν αὐτῷ μὲν Φίλων ἡ Φύσει σεμνότατος ἦν ἕκαστος, ἢ κατεσκευάζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἐκφέρεσθαι τῶν ἀπορρήτων. καὶ τὸν Αντιπάτρου βίον οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν κακίας μυσήριον. τοὺς γὰρ Αλεξάνδρῳ συνόντας χρήμασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπιών, οἷς πάντα κατειργάσατο, ἐπεποίηκει προδότας, καὶ τῶν πραττομένων ἢ λαλουμένων Φῶρας. πάντα δὲ περιεσκεμμένως δραματουργῶν, τὰς πρὸς Ηρώδην ὁδοὺς ταῖς διαβολαῖς ἐποιεῖτο τεχνικω-

euentus, alios vero, qui mutationis cupidi erant, ne audiisse quidem se quicquam simulantes.

CAP. XXIV.

Antipatri et Doridis malitia. Propter Glaphyram inuisus Alexander. Pherorae merito suspecto, Salomae etiam conuictae, data venia. Torquentur Herodis Eunuchi, et Alexander in vincula coniicitur.

FRatribus autem comes adhaesit dissensio; et peiora suspicantes, alius de alio digressi sunt. Alexander quidem et Aristobulus, aegre ferentes confirmatum esse Antipatro primogenituraе honorem, Antipater vero fratribus succensens, quod ei proximi essent. Verum is quidem moribus varius et secreta nouit reticere; et cum versutus admodum esset, suum in eos odium dissimulabat: illis vero, ex sua nobilitate, familiare erat loqui quod sentirent. Et multi quidem satagebant eos irritare, pluresque ex amicis Antipatri ad res explorandas sese in familiaritatem eorum insinuabant. Itaque ne verbum quidem ab Alexandro emissum erat, quin statim apud Antipatrum esset, et ab Antipatro ad Herodem quibusdam ei adsutis deferretur. Neque, si recte et simpliciter aliquid diceret, vt adolescens, culpa immunis erat, sed quicquid diceretur ei crimini vertebatur; et sicubi paulo liberior esset, maxima minimis improbe affingebantur. Semper autem, qui eum prouocarent, submittebat Antipater, vt mendacia sua non de nihilo orta viderentur; multisque falso diuulgatis, vnum quid, de quo compertum erat, fidem omnibus faceret. Et huius quidem amicorum quisque aut natura ita comparatus erat, vt res taceret, aut de eo ita cautum erat muneribus, vt nihil arcani enunciaret: nec erraret aliquis, si Antipatri vitam sceleris mysterium appellaret. Alexandri enim familiares pecunia corrumpens, aut blanditiis subiens, quibus omnia expugnare consueuit, proditores fecerat, furesque eorum, quae gererentur dicerenturue. Cum autem solerter omnia histrionis more ageret, calumniis vsus via astutissima Herodem aggressus est: ipse quidem fratris per-

τάτας· αὐτὸς μὲν ἀδελφῷ προσωπεῖον ἐπικείμενος, καθιεὶς δὲ μηνυτὰς ἑτέρους. κἀπειδὰν ἀπαγγελθείη τι κατὰ Αλεξάνδρου, παρελθὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔπειτα κατεσκεύαζεν ἡσυχῇ, καὶ πρὸς ἀγανάκτησιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ἐπιβουλὴν ἀνήγετο, καὶ τὰ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τοῦ πατρὸς ἐφεδρεύειν Αλέξανδρον. ὑδὲν γὰρ ἄτω πίστιν ἐχορήγει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ἀπολογούμενος Αντίπατρος ὑπὲρ αὐτοῦ.

β'. Τούτοις Ηρώδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια τοργῆς, τοσοῦτον Αντιπάτρῳ προσετίθει. συναπέκλιναν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον, οἱ μὲν εἰκόντες, οἱ δὲ ἐξ ἐπιτάγματος, ὥσπερ Πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γενεά. πάντα γὰρ Αντίπατρος ἦν. καὶ, τὸ πικρότατον Αλεξάνδρῳ, πάντα ἦν ἡ Αντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος καθ' αὐτῶν, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖόν τι προγόνων μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐθεράπευον Αντίπατρον ἤδη, συναφίστα δὲ ἕκαστον τὰ βασιλέως προστάγματα, παραγγείλαντος τοῖς τιμιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσέχειν τοῖς περὶ Αλέξανδρον. φοβερὸς δὲ ἦν ὐ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ὑδενὶ γὰρ βασιλέων τοσαύτην Καῖσαρ ἔδωκε τιμήν, ὥστε τὸν ἀπ' αὐτοῦ φεύγοντα καὶ μὴ προσηκούσης πόλεως ἐξαγαγεῖν. τὰ δὲ μειράκια τὰς μὲν διαβολὰς ἠγνόει, παρ' ὃ καὶ μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐταῖς. ὑδενὶ γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. συνίει δὲ κατὰ μικρὸν ἐκ τοῦ ψύγματος, καὶ ὅτι πρὸς τὸ λυπεῖν μᾶλλον ἐτραχύνετο. διέθηκε δὲ πρὸς αὐτὰ καὶ τὸν θεῖον Φερώραν Αντίπατρος ἐχθρωδῶς, καὶ τὴν τηθίδα Σαλώμην, ὡς ἂν γαμετὴν οὖσαν, καθομιλῶν ἀεὶ καὶ παροξύνων. συνήργει δὲ καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν ἡ Αλεξάνδρου γυνὴ Γλαφύρα, γενεαλογοῦσα τὴν αὐτῆς εὐγένειαν, καὶ ὡς πασῶν τῶν κατὰ τὸ βασίλειον εἴη δεσποτίς, κατὰ πα-

ſonam ſuſtinens, aliis vero ſubornatis, qui indices fierent. Cumque aliquid regi nunciatum eſſet in Alexandrum, caſu interuenire ſimulabat; atque initio ei, quod dictum erat, obtrectans, poſtea per otium fidem ei adſtruebat, et regem ad indignationem incitabat. Cuncta autem ad inſidias referebantur, vtque neci patris imminere videretur Alexander. nihil enim maiorem fidem calumniis tribuebat, quam vt Antipater eum purgaret.

2. Iſtis efferatus Herodes, quantum indies ſuo in adoleſcentes affectu detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. Quin et eo inclinabant aulici, alii quidem ſponte ſua, alii vero iuſſu et imperio, ſicut Ptolemaeus amicorum cariſſimus, regiſque fratres, et vniuerſa progenies. omnia namque erat Antipater, et, quod Alexandro fuit acerbiſſimum, omnia erat Antipatri mater, quae in eos conſulebat, mulier nouerca difficilior, multoque plus quam priuignos odio habens eos, qui a regina nati erant. Sed quamquam omnes, vt Antipatrum iam magis obſeruarent, ſpes inducebat, non minus tamen ſinguli a fratribus deſciſcebant iuſſu regis, qui clariſſimis edixerat, ne quis ad Alexandrum eiuſque fratrem accederet, aut ſe ad eos applicaret. Terrori autem erat non ſolum domeſticis ad regiam ſpectantibus, verum etiam externis amicis. nulli enim regum praeterquam ipſi tantum imperium dederat Caeſar, vt fugitiuos ſuos ex ciuitatibus non ſubiectis ei liceret educere. Adoleſcentes autem, quae crimini ſibi data erant, ignorabant: propterea que incaute magis in ea forſan inciderant. nam pater de nemine aperte conqueſtus erat: ſed adoleſcentes ex illius frigore rem intellexerant, quodque ad omnem moleſtiam magis exaſperabatur. Porro et Pheroram patruum inimicum illis infeſtumque reddidit Antipater, vt et Salomen amitam, cum ea tanquam cum vxore aſſidue ſermones miſcens et in eos inſtigans. Quin et ad huius inimicitias augendas conferebat Alexandri vxor Glaphyra, multa de nobilitate ſua commemorans, cunctarumque ſe, quae in regia verſarentur, dominam eſſe dictitans, vt quae paternum

τέρα μὲν ἀπὸ Τημένου, κατὰ μητέρα δὲ ἀπὸ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεως ὄσα. πολλὰ δὲ ὠνείδιζεν, εἰς δυσγένειαν, τήν τε ἀδελφὴν τὴν Ηρώδου, καὶ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δι' εὐμορφίαν, οὐκ ἀπὸ γένους, ἠρέθη. πολλαὶ δὲ ἦσαν, ὡς ἂν ἐφιεμένου τε πατρίως Ιουδαίοις γαμεῖν πλείους, καὶ τῶ βασιλέως ἠδομένου πλείοσιν. αἱ πᾶσαι, διὰ τὸ μεγάλαυχον τῆς Γλαφύρας καὶ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν Αλέξανδρον.

γ'. Τὴν δὲ Σαλώμην, καίτοι πενθερὰν οὖσαν, αὐτὸς Αριστόβουλος ἑαυτῷ διεστασίασεν, ὠργισμένην καὶ πρότερον ἐπὶ ταῖς ἐκ Γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τὴν ταπεινότητα, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Αλέξανδρος γήμας βασιλίδα. τοῦτο κλαίουσα τῇ Σαλώμῃ διήγγειλεν ἡ θυγάτηρ. προσετίθει δὲ, ὅτι καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ περὶ Αλέξανδρον, ἐπειδὰν παραλάβωσι τὴν βασιλείαν, ἰσοργὰς ἅμα ταῖς θύραις ποιήσειν, αὐτὰς δὲ κωμῶν γραμματεῖς, ἐπισκώπτοντες, ὡς παιδευομένους ἐπιμελῶς. πρὸς ἃ τὴν ὀργὴν ὁ κατέχουσα Σαλώμη πάντα διήγγειλεν Ηρώδῃ. σφόδρα δ' ἦν ἀξιόπιστος κατὰ γαμβρὸν λέγουσα. καί τις ἑτέρα διαβολὴ συνέβραμεν, ἡ τὸν θυμὸν ὑπεκκαύσασα τοῦ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτὰς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τὴν μητέρα, καὶ κατοιμώζειν δὲ ἐπαρωμένους αὐτῷ. πολλάκις δὲ, αὐτῷ διαδιδόντος τῶν Μαριάμμης ἐδήτων τινὰ ταῖς μεταγενεστέραις γυναιξὶν, ἀπειλεῖν, ὡς ἀντὶ τῶν βασιλικῶν ἐν τάχει περιθήσουσιν ἑαυταῖς ἐκ τριχῶν πεποιημένας.

δ'. Διὰ ταῦτα, καίτοι τὸ φρόνημα τῶν νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως οὐκ ἀπέκοπτε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτὰς, καὶ γὰρ εἰς Ρώμην ἐκπλεύσειν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεὺς, τὰ πολλὰ δὲ ἐνουθέτησεν ὡς πατὴρ, καὶ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, δίδους τῶν προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ δὲ τὰς μὲν διαβολὰς ἀπεσκευάζοντο, ψευδεῖς εἶναι λέγοντες, πιστώσασθαι δὲ

quidem genus a Temeno, maternum vero a Dario Hyſtaſpis filio duceret. Multa etiam de ignobilitate exprobrat et Herodis ſorori, et vxoribus; quarum quaeque propter formae venuſtatem, non generis nobilitatem, delecta erat. Multae autem fuerunt, vtpote quod liceret Iudaeis patrio more plures habere, quodque rex pluribus delectaretur. Illis omnibus propter Glaphyrae ſuperbiam et contumelias inuiſus erat Alexander.

3. Porro autem Ariſtobulus inter ſe et Salomen, ipſius licet ſocrum, diſſidium creauit, antea etiam ex Glaphyrae maledictis ira accenſam. frequenter enim vxori obiiciebat generis humilitatem; quodque ipſe quidem priuatam, frater vero eius Alexander reginam duxerat: id quod Salomae matri cum fletu nunciauit filia. Adiiciebat etiam, quod idem Alexander et Ariſtobulus minitarentur, ſe, regno adepto, aliorum fratrum matres, ſimiliter ac ancillas, textrices eſſe facturas, fratres vero ſcribas paganos; eos ſcilicet irridentes, quod diligenter literis inſtituti fuerint. Quibus irritata Salome, cum iram cohibere non potuiſſet, cuncta Herodi renunciauit. fide autem digna admodum videbatur, praeſertim in iis, quae contra generum diceret. Quin et altera in vulgus vna dimanavit criminatio, quae faces ſubiecit animo regis. audiuit enim, ipſos crebro matrem inclamare, et eiulantes diras ei imprecari: ſaepe etiam, cum ille quaedam ex Mariamnes veſtimentis nuperioribus diuideret coniugibus, mutari ſolitos eſſe, quod cito ciliciis pro veſtibus regiis induerentur.

4. Propter iſta Herodes elatum licet iuuenum animum ſubuereretur, non tamen ſpem ſibi omnem abſcidit, de illis ad bonam frugem reducendis. Verum eis ad ſe vocatis, etenim Romam nauigaturus erat, pauca quidem illis minatus eſt vt rex, multa vero eos monuit vt pater, atque ad fratres diligendos hortabatur, illis delicta praeterita condonans, ea lege, vt in poſterum meliores euaderent. Illi autem ſeſe quidem a criminibus ſibi obiectis purgabant, ea mentita et falſa eſſe dicentes, ſuae vero defenſioni

τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μέντοι κἀκεῖνον ἀποφράττειν τὰς λογοποιΐας, τῷ μὴ πιστεύειν ῥᾳδίως. ἐ γὰρ ἐπιλείψειν τὰς καταψευσομένας αὐτῶν, ἕως ἂν ὁ πειθόμενος ᾖ.

ε'. Τούτοις ὡς πατέρα πείσαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐν χερσὶ Φόβον διεκρύσαντο, τὴν δὲ εἰς τὰ μέλλοντα λύπην προσέλαβον· ἔγνωσαν γὰρ τήν τε Σαλώμην ἐχθράν, καὶ τὸν θεῖον Φερώραν. ἦσαν δὲ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι καὶ χαλεποὶ, Φερώρας δὲ μείζων, ὃς πάσης μὲν ἐκεινώνει τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, προσόδῳ δὲ ἰδίας ἑκατὸν εἶχε τάλαντα, τὴν δὲ πέραν Ιορδάνου πᾶσαν ἐκαρπᾶτο χώραν, λαβὼν παρὰ τἀδελφοῦ δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετράρχην, αἰτησάμενος παρὰ Καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοικίσας ἀδελφὴν τῆς ἰδίας γυναικὸς, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνης τελευτὴν, καθωσίωσε τὴν πρεσβυτάτην τῶν αὐτῷ θυγατέρων, ἐπὶ προικὶ τριακοσίοις ταλάντοις. ἀλλ' ἀπέδρα Φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἔρωτα δῄλης. ἐφ' ᾧ χαλεπήνας Ηρῴδης, τὴν μὲν θυγατέρα τῷ πρὸς Πάρθων ὕστερον ἀναιρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδῷ. Φερώρα δὲ μετ' ὀ πολὺ τὴν ὀργὴν ἀνίει, διδὰς συγγνώμην τῇ νόσῳ.

ς'. Διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ἔτι ζώσης τῆς βασιλίδος, ἐπιβουλεύειν αὐτῷ Φαρμάκοις. τότε δὲ πλεῖστοι μηνυταὶ προσῆσαν, ὡς, καίπερ Φιλαδελφότατον ὄντα Ηρῴδην, εἰς κίνδυνον ὑπαχθῆναι τῶν λεγομένων καὶ δέος. πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ὑπονοίᾳ βασανίσας, τελευταῖον ἦλθεν ἐπὶ τὸς Φερώρα φίλους. ὧν ἐπιβουλὴν μὲν ἄντικρυς ὡμολόγησεν οὐδείς, ὅτι δὲ τὴν ἐρωμένην ἁρπασάμενος εἰς Πάρθους ἀποδράναι παρεσκευάζετο, συμμέτοχος δὲ τοῦ σκέμματος αὐτῷ καὶ τῆς Φυγῆς Κοσόβαρος ὁ Σαλώμης ἀνὴρ, ᾧ συνῴκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μοιχείᾳ τῷ πρότερῳ διαφθαρέντος. ἦν δὲ ἐλευθέρα διαβολῆς οὐδὲ Σαλώμη. καὶ γὰρ αὐτῆς Φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας περὶ γάμου ποιουμένης πρὸς Συλλαῖον, τὸν Οβόδα τοῦ Ἀράβων βα-

fidem ex rebus ipſis conſtare aiebant. atque ipſum ſane debere viam obſepire fictis ſermonibus, illis haud temere credendo: nunquam enim defuturos eſſe, qui mendacia in ipſos confingant, quamdiu erunt, quibus ea perſuadeant.

5. Cum illis eum, vtpote patrem, cito placauiſſent, praeſentem quidem metum depulerunt, de futuris vero moeſti et ſolliciti eſſe coeperunt. Etenim cognouere Salomen ſibi eſſe infenſam, et quidem patruum Pheroram: ambo autem erant inimici graues et difficiles; praeſertim vero Pheroras, quippe qui omnium in regno praeter diadema particeps erat, et centum talentorum reditum de ſuo habebat, totiuſque trans Iordanem regionis fructum percipiebat, ex fratris in ipſum munificentia: qui et tetrarcham eum fecit, id quod a Caeſare petierat, regalique coniugio dignatus eſt, nuptui in eum collocata vxoris ſuae ſorore, cuius poſt obitum deſpondit ei filiarum ſuarum natu maximam, cum trecentorum talentorum dote. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillae amore captus, refugiebat. Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui poſtea a Parthis occiſus erat. Non multo autem poſt iracundiam in Pheroram remittit, data morbo eius et cupiditati venia.

6. Quin et crimini ei iam olim vertebatur, quod, dum viueret regina, voluiſſet eum veneno tollere. Tunc autem indices plurimi rem ad eum detulerunt, vt, quamuis fratris amantiſſimus eſſet Herodes, crederet iis, quae dicerentur, et nonnihil metueret. Cumque de multis, qui ſuſpecti erant, quaeſtionem habuiſſet, poſtremo ad Pheroraे amicos veniebat: quorum nemo de inſidiis aperte aliquid confeſſus eſt; ſed quod, ea, quam deperiit, correpta, in Parthos ſe fuga recipere paraſſet; quodque huius conſilii et fugae conſcius fuiſſet Coſtobarus Salomes maritus, cui eam in matrimonio collocauit rex, priore marito adulterii cauſa peremto. Sed nec Salome ita vixerat, vt ab omni criminatione libera eſſet. Nam et eam Pheroras frater accuſabat, quod nuptias pacta eſſet cum Syllaeo, Obodae regis Arabum procuratore, quem inimiciſſimum

σιλέως ἐπίτροπον, ὃς ἦν ἐχθρότατος Ηρώδῃ. διελεγχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα, ὅσα Φερώρας ἐνεκάλει, συγγινώσκεται. καὶ αὐτὸν δὲ Φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων.

ζ'. Μετέβαινε δὲ ἐπ' Αλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ περὶ τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ὅλος ἀπηρείσατο. τρεῖς ἦσαν εὐνοῦχοι τῷ βασιλεῖ τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν· τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατεκοίμιζέ τε καὶ συγκατεκλίνετο. τούτους εἰς τὰ παιδικὰ δώροις μεγάλοις ὑπήγετο ὁ Αλέξανδρος. μηνυθὲν δὲ τῷ βασιλεῖ, διηλέγχοντο βασάνοις. καὶ τὴν μὲν συνουσίαν εὐθέως ὡμολόγουν, ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτὴν ὑποχέσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' Αλεξάνδρου, λέγοντος· „ὡς οὐκ ἐν Ηρώδῃ δέοι τὰς ἐλ„πίδας ἔχειν, ἀναιδεῖ γέροντι, καὶ βαπτομένῳ τὰς κό„μας, εἰ μὴ διὰ τοῦτο αὐτὸν οἴονται καὶ νέον, αὐτῷ δὲ „προσέχειν, ὃς καὶ παρὰ ἄκοντος διαδέξεται τὴν βασι„λείαν, οὐκ εἰς μακρεάν τε τὰς μὲν ἐχθρὰς ἀμυνεῖται, τὰς „φίλας δ' εὐδαίμονας ποιήσει καὶ μακαρίας, πρὸ πάν„των δ' αὐτός. εἶναι δὲ καὶ θεραπείαν τῶν δυνατῶν περὶ „τὸν Αλέξανδρον λαθραίαν, τάς τε ἡγεμόνας τοῦ στρατιω„τικοῦ καὶ τὰς ταξιάρχας κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι.

η'. Ταῦτα τὸν Ηρώδην ὅτως ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ παραχρῆμα τολμῆσαι τὰς μηνύσεις ἐκφέρειν. ἀλλὰ, κατασκόπως ὑποπέμπων νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, ἕκαστα τῶν πραττομένων ἢ λεγομένων διηρεύνα, καὶ τὰς ἐν ταῖς ὑποψίαις εὐθέως ἀνῄρει. δεινῆς δὴ ἀνομίας ἐπλήθη τὸ βασίλειον. κατὰ γὰρ ἔχθραν ἢ μῖσος ἴδιον ἕκαστος ἔπλασσε τὰς διαβολὰς, καὶ πολλοὶ πρὸς τὰς διαφόρους φονῶντι τῷ βασιλικῷ θυμῷ κατεχρῶντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε παραχρῆμα πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῶν διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις ἄρτι κατηγορήσας, καὶ τῷ πρὸς αὐτοῦ διελεγχθέντι συναπήγετο. τὰς γὰρ ἐξετάσεις τοῦ βασιλέως ὁ περὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνος ὑπετέμνετο. πρὸ-

habebat Herodes. Cum autem ea de re, aliisque omnibus, quae Pheroras ei obiecerat, conuicta esset, ei tamen ignoscitur: itaque ipsum etiam Pheroram de criminibus absoluit rex.

7. Domus vero tempestas in Alexandrum delata est, totaque capiti eius incubuit. Tres erant spadones regi carissimi, idque clarum ex ministeriis. Nam vni quidem mandatum erat vinum ei ministrare, alteri vero coenam apponere, tertius autem eum sopiebat et cum eo concumbebat. Istos magnis muneribus, amasios sibi fieri, pellexit Alexander. Cum autem regi indicatum esset, quaestione habita rei facti sunt: et se cum eo consuetudinem habere statim confitebantur, et quibus ad eam rem inducti essent promissis aperiebant, quo modo decepti erant ab Alexandro, dicente: „quod in Herode spem reponere non oporteret, sene admodum, cui rubor erat exhaustus, quique „capillos tingebat, nisi hac de causa ipsum etiam pro iuvene haberent; eius vero partes sequi, qui et illo inuito „regnum adepturus est, et breui quidem ab inimicis poenas „repetet, amicos vero felices faciet beatosque, ac praeteris ipsos: quin et optimates clam Alexandrum colere „et obseruare, ducesque exercitus et ordinum ductores occulte eum conuenire.

8. Ista Herodem adeo perterruerunt, vt non auderet statim indicia in medium proferre: sed, exploratores nocte dieque submittens, singula, quae facta erant, dictaue perscrutabatur, eosque sine mora perimebat, in quos caderet vlla suspicio. Itaque iniquitate acerbissima repleta est regia. nam pro suis quisque inimicitiis vel odio calumnias finxere, multique regis iracundia caedis cupida contra aduersarios abutebantur. Et mendaciis quidem facile credebatur: supplicia vero celerius luebant, quam factae erant criminationes. Denique accusabatur qui modo accusauerat, et delator cum eo, qui ab ipso conuictus erat, ad poenam ducebatur. Nam vt quaestiones succisae haberentur, in causa erat vitae discrimen, quod rex adibat. Eo autem

βη δὲ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τῶν ἀκαταιτιάτων τινὶ προσβλέπειν ἡμέρως, εἶναι δὲ καὶ τοῖς Φίλοις ἀπηνέστατος. πολλοῖς γὰρ αὐτῶν ἀπεῖπε τὸ βασίλειον. καὶ πρὸς ὃς ἐκ εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τῷ λόγῳ χαλεπὸς ἦν. ἐπανέβη δὲ Ἀντίπατρος ἐν ταῖς συμφοραῖς Ἀλεξάνδρῳ, καὶ σίφος ποιήσας τῶν συγγενῶν ἐκ ἔστιν ἥντινα διαβολὴν παρέλιπε. προήχθη γέ τοι πρὸς τοσοῦτον δέος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς τερατείας αὐτοῦ καὶ τῶν συνταγμάτων, ὥστε ἐφιστάναι δοκεῖν αὐτῷ τὸν Ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γὰρ αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ πρὸς βάσανον ἐχώρει τῶν Φίλων αὐτοῦ. σιγῶντες δὲ ἀπέθνησκον οἱ πολλοί, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὸ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ψεύσα. θαι βιαθέντες ἔλεγον, ὡς ἐπιβουλεύοι τε αὐτῷ μετὰ Ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ παραφυλάττοι κυνηγοῦντα κτείνας εἰς Ῥώμην ἀποδράναι. τοῦτος, καίπερ ἀ πιθανοῖς ὄσιν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐκβιασμένοις, ὁ βασιλεὺς ἐπίστευεν ἡδέως, παραμυθίαν λαμβάνων τοῦ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως.

ΚΕΦ. κε'.

Ἀλέξανδρον καὶ Φερώραν τῷ Ηρώδῃ διαλλάττει Ἀρχέλαος.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπείθειν ἀμήχανον ἑώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ, τέσσαρας κατὰ τῶν ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος, προσωμολόγει μὲν τὴν ἐπιβουλὴν, κοινωνὸς δὲ ἀπεδείκνυε τοὺς πλείους αὐτῶν, πρὸ δὲ πάντων Φερώραν καὶ Σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ μνηναί ποτε αὐτῷ καὶ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένην. αἵ τε ὧν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας Ηρώδῃ, πολλὰ καὶ δεινὰ κατὰ τῶν δυνατῶν βοῶσαι. καὶ διὰ τάχους εἰς Ἰουδαίαν Ἀρχέλαος ἀφικνεῖται, περὶ τῷ γαμβρῷ καὶ τῇ θυγατρὶ δείσας. γίνεται δὲ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα προμηθὴς, καὶ τέχνῃ τὴν τοῦ βασιλέως ἀπειλὴν

acerbitatis proceſſit, vt neminem culpa vacuum placido vultu intueretur, immo et amicis crudelis eſſet et inhumanus. Itaque illorum multis regia interdixit: et quos manu feriendi poteſtatem non habebat, eos verbis aſperioribus petebat. Alexandro autem in malis inſtabat Antipater; factoque agmine ex conſanguineis ſui ſimilibus, nihil reliqui faciebat, quod crimini vertere potuit. Atqui eo timoris perductus eſt rex ex prodigioſis Antipatri ſociorumque eius mendaciis, vt videre videretur Alexandrum ſtricto gladio ſibi imminere. Quo factum eſt, vt comprehenſum ſtatim in vincula coniiceret, et ad quaeſtionem in eius amicos tormentis habendam procederet. Multi autem aut taciti moriebantur, aut nihil contra conſcientiam eloquuti. Alii vero, prae doloribus mentiri coacti, dicebant, patri ab eo cum fratre Ariſtobulo inſidias fieri, eoſque tempus obſeruare, vt, illo inter venandum occiſo, Romam profugerent. Iſtis, quamquam parum veriſimilia erant, ſed neceſſitate cogente effuſa, lubenti tamen animo rex credebat, ſemet conſolans in vinculis filii, quod id non iniuſte feciſſe videretur.

CAP. XXV.

Alexandrum et Pheroram Herodi reconciliat Archelaus.

ALexander autem, quoniam nullo modo fieri poſſe videbat, vt patri perſuaderet animum mutare, malis obviam ire decreuit: cumque libros quatuor aduerſus inimicos compoſuiſſet, de inſidiis confitebatur, et illorum pleroſque ſecum earundem participes eſſe declarabat; ante omnes autem Pheroram et Salomen. Nam et hanc etiam nocte quondam per vim ſecum inuito concubuiſſe dicebat. Iamque libri in manibus erant Herodis, multa et grauia de optimatibus clamantes; et tum maturato itinere in Iudaeam venit Archelaus, de genero ſimul ac filia ſollicitus. illiſque prouide admodum opem tulit et auxilium, et aſtutia ſua regis minas a ceruicibus illorum depulit.

διεκρίσατο. συμβαλὼν γὰρ εὐθέως αὐτῷ, „πῦ ποτέ ἐσιν „ὁ ἀλιτήριός μυ γαμβρὸς, ἐβόα; πῦ δὲ τὴν πατροκτόνον „ὄψομαι κεφαλὴν, ἣν ταῖς ἐμαυτῦ χερσὶ διασπαράξω; „προαθήσω δὲ καὶ τὴν θυγατέρα μυ τῷ καλῷ νυμφίῳ. „καὶ γὰρ, εἰ μὴ κεκοινώνηκε τῦ σκέμματος, ὅτι τοιῦτυ γέ„γονε γυνὴ, μεμίανται. θαυμάζω δὲ καὶ σὲ τὸν ἐπιβυ„λευθέντα τῆς ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν Αλέξανδρος. „ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμην ἀπὸ Καππαδοκίας, ὡς τὸν μὲν εὐ„ρήσων πάλαι δεδωκότα δίκας, μετὰ δὲ σῦ περὶ τῆς θυ„γατρὸς ἐξετάσων. ἣν κἀκεῖνῳ, σὲ καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα „βλέπων, ἐνηγγύησα. νῦν δὲ περὶ ἀμφοῖν ἡμῖν βυλευτέον. „κἂν ἧς λίαν πατὴρ τῦ κολάζειν υἱὸν ἐπίβυλον ἀτονώτε„ρος, ἀμείψωμεν τὰς δεξιὰς, καὶ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων „ὀργῆς διάδοχοι.

β΄. Τύτοις περικομπήσας, καίπερ παρατεταγμένον, Ηρώδην ὑπάγεται. δίδωσι γῦν αὐτῷ τὰς συνταχθείσας ὑπ' Αλεξάνδρυ βίβλυς ἀναγνῶναι, καὶ καθ' ἕκαστον ἐφιεὶς κεφάλαιον, συνεσκέπτετο. λαμβάνει δὲ ὁ Αρχέλαος ἀφορμὴν τῦ στρατηγήματος, καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὰς ἐγγεγραμμένυς καὶ Φερώραν μετῆγε τὴν αἰτίαν. ὡς δὲ ἑώρα πιστεύοντα τὸν βασιλέα, „σκεπτέον, ἔφη, μή ποτε τὸ μει„ράκιον ὑπὸ τοσύτων εἴη πονηρῶν ἐπιβυλευόμενον, ὐχ ὑπὸ „τῦ μειρακίυ σύ. καὶ γὰρ ὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς „τηλικῦτον μῦσος προσέπεσεν, ἀπολαῦον μὲν ἤδη βασι„λείας, ἐλπίζον δὲ καὶ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν ἀνα„πείθοντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας εὔκολον ἐπὶ κακῷ μετα„χειριζόμενοι. διὰ γὰρ τῶν τοιύτων ἐξαπατᾶσθαι μὲν, ὐ „νέυς μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἵκυς δὲ λαμπροτάτυς „καὶ βασιλείας ὅλας ἀνατρέπεσθαι.

γ΄. Συνήνει τοῖς λεγομένοις Ηρώδης, καὶ τὴν μὲν πρὸς Αλέξανδρον ὀργὴν ἐπανίει κατ' ὀλίγον, πρὸς δὲ Φερώραν παρωξύνετο. τῶν γὰρ τεσσάρων βιβλίων ἦτος ἦν ἡ ὑπόθεσις. ὃς κατιδὼν τό, τε τῦ βασιλέως ὀξύρροπον, καὶ τὴν Αρχελάυ Φιλίαν παρ' αὐτῷ πάντων κρατῦσαν, ὡς ὐκ

Statim enim ac cum eo congressus est: „vbinam est, cla„mabat, sceleratus ille gener meus? aut vbi parricidale ca„put in conspectum meum veniet, quod manibus meis di„lacerabo? immo et filiam meam bono isti sponso adii„ciam. nam etsi consilii particeps non fuerit, eiusmodi ta„men viri coniux facta, sceleribus inquinata est. Miror „autem tui patientiam, cui paratae erant insidiae, si adhuc „viuit Alexander. Ego enim e Cappadocia properabam, „illum iampridem poenas dedisse comperturus, et de filia „mea quaestionem tecum habiturus; quam et illi, te tuam„que dignitatem spectans, despondi. At nunc de vtroque „nobis deliberandum est. Et si admodum pater sis, et ad „puniendum filium tui insidiatorem minus fortis, dextras „permutemus, atque in ira exsequenda alter in alterius vi„cem succedamus.

2. Ista magnifice loquutus, Herodem, quamuis propositi ex aduerso tenacem, aliquantulum inde deducit. Itaque libros ab Alexandro compositos ei legendos tradit, singulisque capitulis insistens, cum eo ista dispiciebat. Vnde sui consilii adhibendi occasionem arripit Archelaus; paulatimque culpam in eos, quorum nomina scripta erant in libris, et in Pheroram transtulit. Cum autem sibi credere regem videret: „considerandum est, inquit, ne forte ado„lescens tot sceleratorum insidiis impetatur, non tu ab ado„lescente. Haud enim constat, quid causae esset, cur in „scelus adeo magnum inciderit, (qui et nunc regno tan„tum non potitur, spemque habet in regnum succedendi) „nisi quidam suasores et impulsores exstitissent, qui aetatis fa„cilitate abuterentur. Nam ab eiusmodi hominibus non so„lum iuuenes deceptos esse contigit, verum etiam senes, „domosque clarissimas et integra regna subuerti.

3. Consentiebat dictis Herodes, et nonnihil de sua in Alexandrum ira paulatim remittebat, et e contra in Pheroram exasperabatur. nam ille erat quatuor librorum fere argumentum. qui, cum vidisset, quo propenderet regis animus, et in omnibus apud eum praeualere Archelai amicitiam, quam honeste non potuit, ex

ἐνῆν εὐχήμων σωτηρία, τὴν δὲ ἀναιδείας ἐπορίζετο. καταλείψας γὰρ Αλέξανδρον, προσέφευγεν Αρχελάῳ, κἀκεῖνος, „οὐχ ὁρᾷν, ἔφη, πῶς ἂν αὐτὸν ἐξαιτήσαιτο, τοσού„τοις ἐνεχόμενον ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀποδείκνυται „τῦ βασιλέως ἐπίβουλος, καὶ τῶν παρόντων τῷ μειρακίῳ „κακῶν αἴτιος γεγονώς, εἰ μὴ βούλῃται, τὸ πανοῦργον „καὶ τὰς ἀρνήσεις ἀφεὶς, προσομολογῆσαι μὲν τὰ κατη„γορημένα, συγγνώμην δὲ αἰτήσασθαι παρὰ τάδελφῦ „καὶ Φιλῶντος. εἰς γὰρ τῦτο πάντα τρόπον αὐτῷ συνερ„γήσειν.

δ'. Πείθεται Φερώρας, καὶ κατασκευάσας αὐτὸν, ὡς ἂν οἰκτρότατος φανείη, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς Ηρώδε ποσὶν, ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτούμενος, καὶ μιαρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν· δεδραμέναι γὰρ πάντα, ὅσα κατηγόρητο· παρακοπὴν δὲ Φερεῶν καὶ μανίαν ὀδυρόμενος, ἧς αἴτιον εἶναι τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. παρασήσας δὲ κατήγορον καὶ μάρτυν αὐτῦ Φερώραν Αρχέλαος, ἔτως ἤδη παρῆν τῦτο, καὶ τὴν Ηρώδε κατέστελλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις ὑποδέγμασι. „καὶ γὰρ αὐτὸς, πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελ„Φῦ, τῆς ἀμύνης ἐπίπροσθεν τίθεσθαι τὸ τῆς Φύσεως δί„καιον. ἐν γὰρ ταῖς βασιλείαις, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώ„μασιν, ἀεί τι μέρος Φλεγμαίνειν ὑπὸ τῦ βάρους, ὅπερ„ἀποκόπτειν μὲν ὐ χρῆναι, θεραπεύειν δὲ πρᾳότερον.

ε'. Πολλὰ τοιαῦτα λέγων, Ηρώδην μὲν ἐπὶ Φερώρᾳ μειλίσσεται. διέμενε δ' αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς Αλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα διαζεύξας ἀπάξειν ἔφασκεν, ἕως περιέσησεν Ηρώδην ἀντιπαρακαλεῖν ὑπὲρ τῦ μειρακίῳ, καὶ πάλιν αὐτῷ μνηστεύεσθαι τὴν θυγατέρα. σφόδρα δὲ ἀξιοπίστως Αρχέλαος ᾧ βούλεται συνοικίζειν αὐτὴν ἐπέτρεπε, πλὴν Αλεξάνδρε. περὶ πλείστε γὰρ ποιεῖσθαι τηρεῖν πρὸς αὐτὸν τὰ τῆς ἐπιγαμίας δίκαια. Φαμένε δὲ τῦ βασιλέως δῶρον ἔξειν παρ' αὐτῦ τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσειε τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐταῖς ἤδη καὶ τέκνων, περιεμένης δ'

impudentia quaesiuit salutem. Itaque, relicto Alexandro, confugit ad Archelaum. Atque ille: „non se videre, aie„bat, quo modo periculo eum eximat, qui tot criminibus „se obstrinxerit, ex quibus clare demonstratur ipsum regi „insidiatum esse, omniumque malorum, quibus iuuenis „conflictatur, causam et auctorem exstitisse; nisi vellet, „inficiandi versutia deposita, omnia, de quibus insimula„retur, confiteri, et a fratre ipsum etiam diligente veniam „petere. ad hoc enim se quoque modis omnibus auxilium „ei laturum.

4. Paruit Archelao Pheroras, et cum ita se comparasset, vt quam maxime miserabilis appareret, et veste atra et lacrymis, Herodi ad genua accidit, id quod saepiuscule potuit, sibi ignosci postulans, et se quidem sceleratum esse confitens, vt qui omnia, quae sibi obiicerentur, patrarit; mentis vero alienationem et insaniam deplorans, cuius causam in mulieris amorem conferebat. Cum autem Pheroram suimet accusatorem et testem stitisset Archelaus, tum ita Herodem exorabat, eiusque iracundiam mitigabat, familiari vsus exemplo: „Nam et ego, in„quit, a fratre multo grauiora perpessus, naturae ius ante „vindictam posui; quippe in regnis, veluti in magnis cor„poribus, partem aliquam semper intumescere prae gra„vitate et mole, quam amputare quidem non oportet, le„niter vero curare.

5. Cum multa eiusmodi diceret, Herodis quidem animum erga Pheroram placatiorem reddidit; ipse vero Alexandro succensere non destitit, filiamque ab eo disiunctam secum abducturum aiebat, donec eo redegerat Herodem, vt e contra pro adolescente eum deprecaretur, vt iterum ei filiam desponderet suam. Archelaus autem probabilitate magna simulauit se velle tandem permittere, vt ea cuiuis collocaretur praeterquam Alexandro: sibi enim nihil prius et antiquius esse, quam vt iura affinitatis inter se conseruentur. Rege autem sibi filium ab eo donatum iri affirmante, si matrimonium non dirimeret, quod et liberos iam haberent, et vxor ab adolescente

ἔτως ὑπὸ τῇ μειρακίᾳ τῆς γυναικὸς, ἣν παραμένουσαν μὲν ἔσεσθαι δυσώπημα τῶν ἡμαρτημένων, ἀπορράγεῖσαν δὲ αἰτίαν τῆς εἰς ἅπαντα ἀπογνώσεως· μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι τὰς τόλμας, πάθεσιν οἰκείοις περισπωμένας· κατανεύσας μόγις Αρχέλαος διαλλάσσεταί τε καὶ διαλλάσσει τῷ νεανίσκῳ τὸν πατέρα. δεῖν μέντοι πάντως, ἔφη, πέμπειν αὐτὸν εἰς Ρώμην, Καίσαρι διαλεξόμενον. γεγραφέναι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ περὶ πάντων.

ε'. Τὸ μὲν ἓν Αρχελάου στρατήγημα, δι' ὃ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, πέρας εἶχε. μετὰ δὲ τὰς διαλλαγὰς ἦν εὐωχίαις καὶ Φιλοφρονήσεσι διῆγον. ἀπιόντα δὲ αὐτὸν Ηρῴδης δωρεῖται ταλάντων ἑβδομήκοντα δώροις, θρόνῳ τε χρυσῷ διαλίθῳ, καὶ εὐνούχοις, καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐπαλεῖτο Παντυχὶς, τῶν τε Φίλων ἐτίμησεν ἕκαστον κατ' ἀξίαν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ συγγενεῖς, προσάξαντος τῷ βασιλέως, πάντες Αρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδοσαν. προσέμφθη δὲ ὑπό τε Ηρῴδου καὶ τῶν δυνατῶν μέχρις Αντιοχείας.

ΚΕΦ. κε'.

Ως τὰς Μαριάμμης υἱὰς διαβάλλει Εὐρυκλῆς, καὶ ὡδὶ ἰσχύει ἡ τῆ Εὐαράτῃ Κώῃ ἀπολογία.

Μετ' ὀλίγον δὲ εἰς τὴν Ιουδαίαν παρέβαλεν ἀνὴρ, πολὺ τῶν Αρχελάου στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς ὀλίγον τὰς ὑπ' ἐκείνῳ πολιτευθείσας Αλεξάνδρῳ διαλλαγὰς ἀνέτρεψεν, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας αἴτιος αὐτῷ κατέστη. ὃς ἦν Λάκων, Εὐρυκλῆς τοὔνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφθαρείς. ὀλίγα γὰρ ἀντεῖχεν ἔτι ἡ Ελλὰς αὐτῇ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ δὲ Ηρῴδῃ δῶρα προσενεγκὼν, δέλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο, καὶ παραχρῆμα πολλαπλασίω λαβὼν, ὠδὶ ἠγεῖτο τὴν καθαρὰν δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τὴν βασιλείαν. περιέρχεται γὰρ τὸν βασιλέα κολακείᾳ καὶ δεινότητι λόγων, καὶ περὶ αὐτῷ ψευδέ-

impenſe diligeretur; quae, ſi diutius maneat, delictis remedium afferet, ſin a filio diuellatur, in cauſa erit, cur de omnibus deſperetur: molliorem namque fieri audaciam, ſi animus a domeſticis affectibus occupetur; vix tandem Archelaus inflexus et genero reconciliatur, facitque, vt pater cum adoleſcente in gratiam redeat. omnino tamen eum Romam mitti debere adiicit, cum Caeſare colloquuturum; de omnibus enim ſeſe literas ad eum dediſſe.

6. Atque ita quidem vafro Archelai conſilio, quo generum periculo liberauit, finis aderat: et, redintegrata concordia, tempus aliquod conuiuiis et laetitiis impendebant. Ipſi autem, cum diſcederet, dono dedit Herodes talenta ſeptuaginta, et ſolium aureum gemmis diſtinctum, et eunuchos, et concubinam, cui nomen erat Pannychis, item amicorum eius quemque pro cuiuſque merito honorauit. Similiter etiam cognati regis omnes, iuſſu illius, Archelao ſplendida donarunt munera. eumque tam Herodes, quam optimates, ad Antiochiam vſque proſequuti ſunt.

CAP. XXVI.

Eurycis calumniae contra filios Mariammes, fruſtraque eos purgat Euaratus Cous.

NON multo autem poſt in Iudaeam vir quidam ſe conferebat, conſiliorum vafritie longe potentior Archelao; qui non ſolum gratiae reconciliationem ab ipſo impetratam irritam fecit, ſed et Alexandro cauſa exitii fuit. Ille Laco erat genere, nomine Eurycles, deſiderio pecuniae eo redactus, vt in regno viuere iam expeteret. non amplius enim luxum eius tolerare potuit Graecia. Cum autem Herodi ſplendida attuliſſet munera, eſcam ad ea, quae venaretur, captanda, ac ſtatim omnia multiplicata accepiſſet, puram liberalitatem nihil eſſe ducebat, niſi ſanguine mercaturam faceret regni. Itaque regem adulatione, et eloquentiae vi, falſiſque laudibus eum efferendo, cir-

σιν ἐγκωμίοις. ταχέως δὲ συνιδὼν τὸν Ηρώδου τρόπον, καὶ πάντα λέγων τε καὶ πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνεται. καὶ γὰρ ὁ Βασιλεὺς διὰ τὴν πατρίδα, καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ἡδέως προστίμων τὸν Σπαρτιάτην.

β'. Ο δὲ, ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τῆς οἰκίας κατέμαθε, τάς τε τῶν ἀδελφῶν διαφορὰς, καὶ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, Αντιπάτρῳ μὲν ξενίᾳ προκατείληπτο, Φιλίᾳ δὲ Αλέξανδρον ὑπεκρίνετο, ψευσάμενος ἑταῖρον αὐτὸν εἶναι καὶ Αρχελάου πάλαι. διὸ δὴ καὶ ταχέως ὡς δεδοκιμασμένος ἐδέχθη. συνίσα δὲ ἑαυτὸν εὐθέως καὶ Αριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων δὲ ἀποπειραθεὶς τῶν προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆει. γίνεται δὲ προηγμένως μισθωτὸς Αντιπάτρου, καὶ προδότης Αλεξάνδρου· τῷ μὲν ὀνειδίζων, εἰ πρεσβύτατος ὢν περιόψεται τὸς ἐφεδρεύοντας αὐτῷ ταῖς ἐλπίσιν· Αλεξάνδρῳ δὲ, εἰ γεγεννημένος ἐκ βασιλίδος, καὶ βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσει διαδέχεσθαι τὴν ἀρχὴν τὸν ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μεγίστην ἀφορμὴν ἔχων Αρχέλαον. ἦν δὲ πιστὸς τῷ μειρακίῳ σύμβυλος, τὴν Αρχελάου Φιλίαν πλασάμενος. δι' ὃ μηδὲν ὑποστελλόμενος Αλέξανδρος, τά τε κατὰ Αντίπατρον ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς Ηρώδης αὐτῶν τὴν μητέρα κτείνας, ἃ παράδοξον, εἰ καὶ αὐτὰς ἀφαιρεῖται τὴν ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς Εὐρυκλῆς οἰκτείρων τε καὶ συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ τὸν Αριστόβυλον εἰπεῖν δελεάσας, καὶ ταῖς κατὰ τῦ πατρὸς μέμψεσιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρως, ᾤχετο φέρων Αντιπάτρῳ τὰ ἀπόῤῥητα. προσεψεύδετο δ' ἐπιβυλὴν, ὡς ἐνεδρευόντων αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν, καὶ μόνον οὐκ ἐπιφερόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν δὲ ἐπὶ τύτοις χρημάτων πλῆθος, ἐπαινέτης ἦν Αντιπάτρῳ πρὸς τὸν πατέρα. τὸ δὲ τελευταῖον ἐργολαβήσας τὸν Αριστοβύλε καὶ Αλεξάνδρε θάνατον, κατήγορος αὐτῶν ἐπὶ τῦ πατρὸς γίνεται. καὶ προσελθὼν, „ἀν„τιδιδόναι τὸ ζῆν, ἔφασκεν, Ηρώδῃ, τῶν εἰς αὐτὸν εὐερ„γεσιῶν, καὶ τὸ φῶς ἀμοιβὴν τῆς ξενίας ἀντιπαρέχειν.

cumuenit. cumque cito Herodis ingenium perſpexiſſet, atque omnia diceret faceretque ad eius voluntatem, inter amicorum primos numeratur. Nam et rex, et qui circa eum erant omnes, eius, vtpote Spartani, patriae gratia rationem non vulgarem libenter habuerunt.

2. Ille vero, vbi regiae domus vitia didicit, fratrumque inimicitias, et quemadmodum pater in ſingulos eſſet animatus, Antipatri quidem hoſpitio primum vſus fuerat: ſimulata vero amicitia colebat Alexandrum, ſe et Archelai quondam ſocium eſſe mentitus. quo factum eſt, vt is, tanquam ſpectatae fidei vir, ſine mora exciperetur: moxque ſemet fratri etiam Ariſtobulo commendari curabat. Pertentatis autem perſonis omnibus, aliam alio modo ſubibat. Verum ante omnia fit mercenarius Antipatri, et proditor Alexandri: Illi quidem exprobrans, quod natu maximus eos inſuper habeat, qui inſidiis id agant, vt ipſum ſpe ſua deturbent: Alexandro vero, quod a regina natus, et regiae vir coniugis, privatae mulieris filium patri in regnum ſuccedere patiatur; praeſertim cum Archelaum ſibi coniunctum habeat, qui maximo ipſi erit ſubſidio. Itaque ab adoleſcente pro fideli habitus eſt conſiliario, Archelai amicitiam mentitus. Qua re fiebat, vt Alexander nihil diſſimulans, et in ſinum eius, quae haberet contra Antipatrum, effuderit; et minime mirandum eſſe dixerit, ſi Herodes, cum matrem illorum interemiſſet, ipſis quoque regnum illius iret ereptum. Quorum cauſa Euryces et miſericordia commoueri et condolere ſimulabat. Cumque Ariſtobulum ad eadem dicenda illexiſſet et vtroſque in querimoniae laqueos induiſſet, diſcedebat ſecreta ad Antipatrum deferens. Verum iſtis inſuper affixit eiuſmodi commentum, ac ſi fratres ei paraſſent inſidias, et iam fere in eo eſſent, vt ſtrictis in eum gladiis irruerent. Ob haec autem multa pecunia donatus ab Antipatro, eum apud patrem egregie laudabat: et ad extremum, cum necem Ariſtobuli et Alexandri patrandam ſuſcepiſſet, coram patre accuſationem in eos inſtituit. ipſoque adito: „vitam „ſe Herodi pro beneficiis rependere, dicebat, luciſque „gratia pro hoſpitio eum remunerari. iampridem enim

„πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἠμυνῆσθαι ξίφος, καὶ τὴν Αλεξάν-
„δρου τετονῶσθαι δεξιὰν, ἐμποδὼν δὲ αὐτὸς γεγονέναι τῷ
„τάχει, συνεργεῖν ὑποκριθείς. Φάναι γὰρ τὸν Αλέξαν-
„δρον, ὡς ἂν ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς Ηρῴδης ἐν ἀλλο-
„τρίοις, καὶ μετὰ τὸν τῆς μητρὸς αὐτῶν Φόνον τὴν ἐκείνης
„ἀρχὴν σπασθήσας· ἀλλ' ἔτι καὶ νόθον εἰσάγει διάδοχον,
„Αντιπάτρῳ τῷ Φθόρῳ τὴν παππῴαν αὐτῶν βασιλείαν
„προτείνων. τιμωρήσειν γε μὴν αὐτὸν τοῖς Υρκανῦ καὶ
„Μαριάμμης δαίμοσιν. ὐδὲ γὰρ πρέπειν αὐτὸν διαδέξα-
„σθαι παρὰ τοιούτου πατρὸς τὴν ἀρχὴν, δίχα Φόνου. πολ-
„λὰ δὲ εἶναι τὰ παροξύνοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λα-
„λίας τινὰ τρόπον ἀσυκοφάντητον καταλελεῖφθαι. περὶ
„μὲν γὰρ εὐγενείας ἑτέρων μνείας γινομένης, αὐτὸς ἀλό-
„γως ὑβρίζεσθαι, τοῦ πατρὸς λέγοντος, ὁ μόνος εὐγενὴς
„Αλέξανδρος, καὶ τὸν πατέρα διὰ ἀγένειαν ἀδοξῶν. κα-
„τὰ δὲ τὰς θήρας, προσκρούειν μὲν σιωπῶν, ἐπαινέσας
„δὲ προσακούειν εἴρων. πανταχοῦ δὲ ἀμείλικτον εὑρίσκειν
„τὸν πατέρα, καὶ μόνῳ Φιλόστοργον Αντιπάτρῳ. δι' ὧν
„ἡδέως καὶ τεθνήξεσθαι, μὴ κρατήσας τῆς ἐπιβουλῆς.
„κτείναντι δὲ εἶναι σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον μὲν Αρχέ-
„λαον ὄντα κηδεστὴν, πρὸς ὃν διαφεύξεσθαι ῥαδίως, ἔπει-
„τα Καίσαρα, μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν Ηρῴδου τρόπον. ὃ
„γὰρ ὡς πρότερον αὐτῷ παρασήσεσθαι πεφρικὼς τὸν ἐφε-
„στῶτα πατέρα, ὐδὲ φθέγξασθαι περὶ τῶν αὐτοῦ μόνον
„ἐγκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξειν τὰς τοῦ ἔθνους
„συμφοράς, καὶ τοὺς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπει-
„τα εἰς οἵας τρυφὰς καὶ πράξεις τὰ δι' αἵματος περιῳδέν-
„τα χρήματα ἀναλωθείη, τάς τε ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας,
„οἵοι, καὶ τὰς θεραπευθείσας πόλεις, ἐπὶ τίσιν· ζητήσειν
„δὲ καὶ τὸν πάππον ἐκεῖ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὰ τῆς βα-
„σιλείας μύση πάντα κηρύξειν. ἐφ' οἷς ὰ κριθήσεσθαι
„πατροκτόνος.

γ'. Τοιαῦτα κατὰ Αλεξάνδρου τερατευσάμενος ὁ Εὐ-
ρυκλῆς, ἐπῆνει πολλὰ τὸν Αντίπατρον, ὡς ἄρα μόνος τε

„Alexandrum in eum exacuiſſe gladium, dextramque in„tendiſſe: ipſum vero, ne ocyus moueret, impediiſſe, vt „qui ſe adiutorem fore ſimulaſſet. Alexandrum enim di„cere, quod non contentus erat Herodes, vt ipſe regnum „alienum occuparet, et poſt matris illorum caedem prin„cipatum eius dilaceraret; ſed et inſuper ſpurium ſibi „ſucceſſorem faceret, auitum ipſorum regnum peſti illi „Antipatro tradens. Proinde ſemet Hyrcani manes et „Mariamnes vltum ire. nec enim decere, vt ille ſucceſ„ſionem regni ab huiuſmodi patre ſine caede ſuſtineret. „Multis autem rebus ſe ad hoc excitari quotidie; vt cui „nihil omnino loqui liceret, quod non calumniae vertatur. „Nam ſi de nobilitate etiam aliorum fiat mentio, ſine ra„tione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolum Alexan„drum nobilem eſſe, cui et pater ob generis humilita„tem male audit. inter venandum etiam, in offenſionem „incurrere, ſi taceat, ſin aliquem laudauerit, cauillatorem „appellari. Patrem autem ſibi omnino immitem inue„niri, ſolique Antipatro indulgentem. ob quae ſe liben„ter moriturum eſſe, ſi parum ſuccedant inſidiae: ſin „ipſum occiderit, ſibi ad ſalutem praeſidia fore, pri„mum Archelaum ſocerum ſuum, deinde Caeſarem, „hucuſque Herodis mores ignorantem. Non enim, vt „antea, ſe ei adſtiturum, patris praeſentiam horrentem et „reformidantem; neque verba facturum de iis, quae ſuo „tantum nomine afferet, criminationibus. ſed primum „quidem totius gentis miſerias ſe memoraturum, et quod „ad necem vſque tributis ab ipſa exactis vexarentur; „deinde quam luxurioſe et facinoroſe pecunias etiam „ſanguine partas profuderit; et qui e nobis diuitias com„parauere, quales ſint, et quae quibus ad diripiendum „permiſſae ſint ciuitates: tandem vero ſe requiſiturum „ibi et auum et matrem, regnique flagitia omnia palam „prolaturum. quibus cognitis non erit, vt parricida iudi„cetur.

3. Poſtquam verba eiuſmodi portentoſa in Alexandrum feciſſet Eurycles, multus erat in Antipatri laudibus

εἴη Φιλοπάτωρ, καὶ διὰ τοῦτο μέχρι νῦν τῆς ἐπιβουλῆς ἐμπόδιον. μήπω δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς πρώτοις κατεσταλμένος, εἰς ἀνήκεστον ὀργὴν ἐξαγριοῦται. καὶ πάλιν λαβὼν καιρὸν Αντίπατρος, ἑτέρους κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὑπέπεμπε κατηγόρους, λέγειν, ὅτι Ιωκίνδῳ καὶ Τυράννῳ λάθρα διαλέγοιντο, τοῖς ἱππάρχαις μέν ποτε τοῦ βασιλέως γενομένοις, τότε δ' ἐκ τινων προσκρουσμάτων ἀποπεπτωκόσι τῆς τάξεως. ἐφ' οἷς Ηρώδης ὑπεραγανακτήσας, εὐθέως ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν ἠδὲν τῶν διαβληθέντων ὡμολόγουν. προσεκομίσθη δέ τις πρὸς τὸν Ηρώδην Φρούραρχον ἐπιστολὴ παρὰ Αλεξάνδρου, παρακαλοῦντος, ἵνα αὐτὸν δέξηται τῷ Φρουρίῳ μετὰ Αριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ παράσχῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. ταύτην Αλέξανδρος μὲν ἔλεγε τέχνασμα εἶναι Διοφάντου. γραμματεὺς δ' ὁ Διόφαντος τοῦ βασιλέως, τολμηρὸς ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμματα. πολλὰ γοῦν παραχαράξας, τελευταῖον ἐπὶ τούτῳ καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν Φρούραρχον Ηρώδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῶν διαβεβλημένων.

δ'. Αλλὰ, καίτοι τοὺς ἐλέγχους εὑρίσκων ἀθενεῖς, τοὺς οἰκείους ἐκέλευσε τηρεῖν, ἔτι μέντοι λελυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὅλου τοῦ μύσους Εὐρυκλέα, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ, τὴν ἀκριβῆ φήμην φθάσας εἰς Καππαδοκίαν, ἀργυρίζεται καὶ παρὰ Αρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ διαλλάξειεν Ηρώδην Αλεξάνδρῳ. διάρας δὲ εἰς τὴν Ελλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια κατεχρήσατο. δὶς γοῦν ἐπὶ Καίσαρος κατηγορηθεὶς ἐπὶ τῷ σάσεως ἐμπλῆσαι τὴν Αχαΐαν, καὶ περιδύειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν ὕστερος ὁ Αριστοβούλου καὶ Αλεξάνδρου ποινὴ περιῆλθεν.

ε'. Αξιον δὲ ἀντιθεῖναι τὸν Κῶον Εὐέρατον τῷ Σπαρτιάτῃ. καὶ γὰρ ὗτος ὢν ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις Αλεξάνδρου,

ac ſi is ſolus patrem diligeret, adeoque etiam nunc obſtaret, quo minus inſidiae fierent. Rex autem cum nondum ſe ex malis ſuperioribus bene recuperaſſet, in iram inſanabilem efferatur. Atque aliam adhuc opportunitatem nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornabat, qui dicerent, eos cum Iucundo et Tyranno clam ſermonem habere, qui olim quidem regis equitum praefecti erant, tunc vero ob quaſdam offenſiones ordinibus ſuis exciderant. Quibus Herodes vehementer iratus, viros ſtatim in quaeſtionem vocauit. Sed illi quidem nihil eorum confitebantur, quorum inſimulati erant. Allata eſt autem certa epiſtola ad quendam ab Herode caſtello praefectum ſcripta ab Alexandro, obſecrante, vt ipſum cum Ariſtobulo fratre in caſtellum reciperet, patre interfecto, eiſque tam armis, quam aliis inſtrumentis, vti permitteret. Has literas Alexander Diophanti commentum eſſe dicebat. Diophantus autem regis erat notarius, homo audax, et literarum cuiuſcunque manus aſſimulandarum peritus. Itaque cum multas ſimulaſſet, tandem, ob hoc facinus, morte plectitur. Cum autem de caſtelli praefecto quaeſtionem habuiſſet Herodes, ne ab illo quidem quicquam eorum reſcivit, quae eis obiecta erant.

4. Sed quamuis criminationes infirmas admodum eſſe deprehenderet, filios cuſtodiri iuſſit, nondum tamen vinculis conſtrictos. Domus autem ſuae perniciem ac totius ſceleris machinatorem Euryclem, ſeruatorem et benefactorem appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille vero, priusquam certa nunciaret fama, Cappadociam attigit; auſusque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab Archelao etiam pecunias capit. atque inde in Graeciam digreſſus, ad ſimilia facinora male quaeſitis abuſus eſt. Apud Caeſarem itaque bis accuſatus, quod diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam et ciuitates ſpoliaret, in exſilium mittitur. atque ita quidem poenas ſceleris Ariſtobulo et Alexandro pendebat.

5. Conuenit autem, vt Euaratum Coum huic Spartano conferamus. Namque is cum amiciſſimus eſſet Alexandro,

καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν Εὐρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας, συνθανομένῳ τῷ βασιλεῖ, περὶ ὧν ἐκεῖνος διέβαλλεν, ὅρκοις μηδὲν ἀκηκοέναι παρὰ τῶν μειρακίων ἐπισώσατο· ὠφέλησέ γέ τι τὰς ἀθλίας. μόνον γὰρ ἦν τῶν κακῶν ἀκροατὴς ἑτοιμότατος Ηρῴδης, καὶ κεχαρισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπιστεύων καὶ συναγανακτῶν.

ΚΕΦ. κζ'.

Ηρῴδης, ἐξουσίαν ποιῶντος Καίσαρος, υἱὸς αὐτῷ περὶ Βηρυτὸν ἠτιᾶτο. ὅτοι, μηδὲ παρηγμένοι εἰς συνέδριον, κατακρίνονται, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς Σεβαστὴν πεμφθέντες ἀποπνίγονται.

Πλρώξυνε δὲ αὐτῷ καὶ Σαλώμη τὴν ἐπὶ τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτην γὰρ συνδήσασθαι τοῖς κινδύνοις ὁ Αριστόβυλος θέλων, ὅσαν ἐκύρα καὶ τηθίδα, διαπέμπεται, σώζειν αὐτὴν παραινῶν. παρεσκευάσθαι γὰρ βασιλέα κτείνειν αὐτὴν διαβληθεῖσαν ἐφ' οἷς καὶ πρότερον, Συλλαίῳ τῷ Αραβι γήμασθαι σπουδάζουσαν, λάθρα τὰ τῦ βασιλέως ἀπόρρητα διαγγέλλειν πρὸς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. τῦθ' ὥσπερ τελευταία θύελλα χειμαζομένης τὴς νεανίσκης ἐπεβάπτισεν. ἡ γὰρ Σαλώμη, δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὴν παραίνεσιν ἐμήνυσε. κἀκεῖνος, μηκέτι καρτερήσας, δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρως τὺς υἱεῖς, καὶ διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δὲ πρὸς Καίσαρα διὰ τάχους, Ουολλήμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, καὶ τὸν Φίλον Ολυμπον, ἐγγράφως τὰς μηνύσεις φέροντας. οἱ δὲ ὡς εἰς Ρώμην πλεύσαντες ἀπέδοσαν τὰ ἀπὸ τῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη Καῖσαρ ἐπὶ τοῖς νεανίσκοις. ἐ μὴν ὤστο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα τὴν κατὰ τῶν υἱῶν ἐξουσίαν. ἀντιγράφει γῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθιστὰς, „εὖ μέν„τοι ποιήσειν, λέγων, εἰ μετὰ κοινῦ συνεδρίυ, τῶν τε „ἰδίων συγγενῶν, καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἡγεμό„νων, ἐξετάσειε τὴν ἐπιβυλήν. κἂν μὲν ἐνέχωνται, κτεί-

eodemque tempore, quo Euryales, eo migrarit, percontanti regi de iis, quorum ille eos insimulabat, iureiurando fidem fecit, nihil se ab adolescentibus auditu accepisse. non tamen id miseris quicquam profuit apud Herodem, nam maledictorum duntaxat Herodes auditor erat attentissimus, et quotus quisque secum iisdem crederet et iisdem moueretur, apud eum maxime gratiosus erat.

CAP. XXVII.

Herodes, permittente Caesare, Beryti filios suos accusat. Illi, nec in concilium producti, damnantur, et paulo post Sebasten missi strangulantur.

PORro et Salome crudelitatem eius in filios non parum exasperabat. Nam et hanc volens Aristobulus secum periculis inuoluere, quam et socrum habebat et amitam, ad eam monitum mittit, vt saluti suae consuleret; quippe regem paratum esse ipsam occidere, eorundem, quorum et antea, accusatam; quod scilicet Syllaeo Arabi nubere cupiens, occulte illi, cum quo regi interceſſerant inimicitiae, secreta eius nunciarit. Atque hoc tanquam extrema procella iuuenes obruit diu tempestate vexatos. Salome enim protinus contendit ad regem, monitionem, quam acceperat, ei indicans. Atque ille, vt qui non amplius semet cohibere potuerit, filium vtrumque constringi, et locis diuersis custodiri iubet. Deinde ad Caesarem e vestigio mittit Volumnium militiae praefectum et amicum suum Olympum, in scriptis ferentes indicia. Isti vero cum Romam appulsi regis literas Caesari tradidissent, vehementer quidem ille iuuenum vicem dolebat: verum vt patri auferretur potestas in filios, haud faciendum censebat. Denique scribit ei, per se licere, vt ipse suorum dominus esset: „bene tamen facturum, dicens, si in communi concilio et cognatorum suorum et prouinciae praesidum de insidiis „quaereret; et, si conuicti fuerint, morte plecti de-

νειν, ἂν δὲ μόνον ὧσι δρασμὸν βεβουλευμένοι, κολάσειν μετριώτερον.

β'. Τούτοις Ἡρώδης πείθεται, καὶ παραγενόμενος εἰς Βηρυτὸν, ἔνθα προσέταξε Καίσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. προκαθέζονται δὲ οἱ ἡγεμόνες, γραφὲν αὐτοῖς ὑπὸ Καίσαρος, Σατορνῖνός τε, καὶ οἱ περὶ Πεδάνιον πρέσβεις. σὺν οἷς καὶ Οὐολύμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἔπειτα οἱ τῆ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, Σαλώμη τε καὶ Φερώρας, μεθ' ὧς οἱ πάσης Συρίας ἄριστοι, πλὴν Ἀρχελάου τῆ βασιλέως. τοῦτον γὰρ, ὄντα κηδεστὴν Ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν Ἡρώδης. τὰς γε μὴν υἱεῖς ἐ προήγαγεν εἰς τὴν δίκην μάλα προμηθῶς. ἤδει γὰρ, ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται πάντως. εἰ δὲ δὴ καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥαδίως Ἀλέξανδρον ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν ἐν Πλατάνῃ, κώμῃ Σιδωνίων, ἐφυλάττοντο.

γ'. Κατασὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετείνετο. κατηγόρει τε τὴν μὲν ἐπιβουλὴν ἀθεμιτώς, ὡς ἂν ἀπορρήτους εἰς αὐτὴν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα, καὶ ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς συνέδροις ἀπέφαινεν. ἔπειτα μηδενὸς ἀντιλέγοντος, ἐποικτισάμενος, ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκην πικρὰν κατὰ τέκνων, ἐπηρώτα τὴν γνώμην ἕκαστον. καὶ πρῶτος Σατορνῖνος ἀπεφήνατο, καταψηφίσεσθαι μὲν τῶν νεανίσκων, ἀλλ' ἐ θάνατον. ἐ γὰρ εἶναι θεμιτὸν αὐτῷ, τριῶν παρεσῶντων τέκνων, ἑτέρους τέκνους ἀπώλειαν ἐπιψηφίσασθαι. σύμψηφοι δὲ αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γίνονται, καὶ τούτοις ἕτεροί τινες ἠκολούθησαν. Οὐολύμνιος δὲ τῆς σκυθρωπῆς ἀποφάσεως ἤρξατο. καὶ μετ' αὐτὸν πάντες θάνατον κατακρίνουσι τῶν μειρακίων, οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες Ἡρώδην, καὶ ὀδὺς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὴ μετέωρος ἦ τε Συρία πᾶσα καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἦν, ἐκδεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος. ἐδὲις μέντοι ὑπελάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι πεντηκοντέτους ὠμὸν Ἡρώδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς Τύρον, κἀκεῖθεν

bere, ſin fugam tantum meditati ſint, leuiori poena affici.

2. Iſtis morem gerit Herodes, cumque Berytum, vbi conuentum haberi iuſſerat Caeſar, peruenisſet, cogit iudicium. Primum autem locum tenebant praeſides prouinciarum, quibus a Caeſare ſcriptum fuerat, Saturninus, et Pedanius, quique cum eo legati erant, et cum his Volumnius procurator, deinde cognati amicique regis, et Salome etiam et Pheroras, et poſt hos Syriae omnis optimates, praeter Archelaum regem. hunc enim, quod Alexandri ſocer eſſet, ſuſpectum habebat Herodes. Caeterum filios, prouido admodum conſilio, in iudicium non produxit. probe enim norat, ſi tantummodo adſpicerentur, miſericordiam omnino emerituros eſſe: ſi vero etiam dicendi copiam nacti eſſent, facile Alexandrum obiecta diluturum. At illi quidem in Platane, Sidoniorum vico, cuſtodiebantur.

3. Exorſus autem rex, in eos, tanquam praeſentes fuiſſent, inuehebatur. Et inſidias quidem illis languide obiiciebat, ac ſi probationibus earumque indiciis egeret, conuicia etiam, et dicteria, et contumelias, et delicta innumera in ſe admiſſa, quae et morte grauiora, aſſeſſoribus palam faciebat. Deinde cum nemo contradiceret, miſerabiliter queſtus, ac ſi ipſe damnatus eſſet, qui tam acerbam vinceret contra filios victoriam, rogabat ſingulos ſententiam. Et primus Saturninus ſuam protulit, ſe quidem condemnare adoleſcentulos, ſed non capitis. non enim ipſi fas eſſe, cum tres adſtantes habeat filios, exitium alterius filiis decernere. Quin et idem duobus etiam legatis viſum eſt, eoſque nonnulli alii ſequuti ſunt. At triſtem ſententiam primus Volumnius dixit; cunctique poſt eum morte damnabant adoleſcentes, aut Herodis adulatione, aut odio, nemo autem ex indignatione. Tum ſane Syria omnis et Iudaea ſuſpenſis animis ſollicitiſque tantae tragoediae exitum exſpectabat: nullus tamen ſuſpicabatur Herodis crudelitatem ad filiorum caedem proceſſuram. Verum ille filios Tyrum traxit, eumque inde Caeſaream

διαπλεύσας εἰς Καισάρειαν, τρόπον ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέπτετο.

δ'. Παλαιὸς δέ τις τῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα Τήρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα συνήθη καὶ Φίλον Αλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγαναπήσεως ἔκφρων ἐγένετο, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐβόα περιὼν, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάνθ' ὅσα μὴ φειδομένῳ τῦ ζῆν ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ τολμήσας προσελθεῖν, „ἀλλ' „ἐμοὶ μὲν, ἔφη, κακοδαιμονέστατος εἶναι δοκεῖς, ὅσις κατὰ „τῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἴ γε Φερώρα καὶ „Σαλώμης καταγνὺς πολλάκις θάνατον, πιστεύεις τούτοις „κατὰ τῶν τέκνων, οἵ σε τῶν γνησίων περικόπτοντες διαδό„χων, ἐπ' Αντιπάτρῳ καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς συμ„ταχείριστον αἱρεθέντα βασιλέα. σκέψαι μέντοι γε, μή πο„τε κἀκείνῳ γένηται μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις ὁ τῶν ἀδελ„φῶν θάνατος. ὃ γάρ ἐστιν, ὅσις ἐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῶν „δὲ ἡγεμόνων καὶ Φανερῶς ἀγαναπῶσι πολλοί." ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τὰς ἀγαναπῶντας. ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθέως ἐκείνης τε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῦ συνελάμβανεν.

ε'. ΕΦ' ᾧ τῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τὶς κυρέων, Τρύφων ὄνομα, προσκαπηδήσας ἔκ τινος Φρενοβλαβείας, ἑαυτῦ μηνυτὴς γίνεται. κἀμὲ γάρ, ἔφη, Τήρων ὅτος ἀνέπεισθεν, ὅταν θερα„πεύω τῷ ξυρῷ σε διαχρήσασθαι, μεγάλας τέ μοι παρὰ „Αλεξάνδρε δωρεὰς ὑπισχνεῖτο." ταῦτα ἀκύσας Ηρώδης, τόν τε Τήρωνα σὺν τῷ παιδὶ, καὶ τὸν κυρέα βασάνοις διήλεγχε. καὶ τῶν μὲν ἀρνυμένων, τῦ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, στρεβλῶν ἐκέλευε τὸν Τήρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ, κἀκείνου δόντος, εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῦ, πεισθεὶς Αλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τῦτο οἱ μὲν εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τῦ πατρὸς αἰτίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον.

nauigaſſet, quo mortis genere perimeret adoleſcentes, deliberabat.

4. Interea vetus quidam regis miles, Tero nomine, qui filium habebat Alexandro valde familiarem et amicum, et ipſe adoleſcentes priuatim dilexerat, prae nimia indignatione mente excidit; et primo quidem circumcurſans clamitabat, conculcatam eſſe iuſtitiam, interiiſſe veritatem, rerum naturam confuſam eſſe, vitam hominum iniquitatis eſſe plenam, et alia omnia, quae dolor vitam contemtui habenti ſuggereret. Tandem vero regem ipſum adire auſus: „At mihi, inquit, miſerrimus eſſe videris, qui adverſus cariſſimos nequiſſimis credis; ſi quidem contra „filios tuos Pherorae et Salomae fidem habens, quos ſaepe „damnandos iudicaſti; qui te legitimis ſucceſſoribus ſpoliantes Antipatro ſoli relinquunt, regem ſibi maxime obnoxium habere optantes. Atqui certe tua intereſſe, diſpicere, annon forſan ipſe militibus inuiſus ſis ex nece fratrum. nullos enim eſt, qui non adoleſcentium miſereatur, ducum autem plurimi etiam palam indignantur." Simul ac iſta diceret, nominabat eos, quibus mota erat indignatio. Rex autem ſtatim illos ipſumque cum filio comprehendi iubet.

5. Quo facto, aulicus quidam e regis tonſoribus, Trypho nomine, neſcio qua exagitatus inſania, proſiliens ſui indicium facit; et: mihi, inquit, „Tero iſte perſuadere „voluit, vt, quando te tondeam, occiderem, et magna „inde Alexandrum daturum munera pollicebatur." His auditis, Herodes et Teronem eiuſque filium et tonſorem quaeſtioni ſubdidit. Cumque illi pernegarent, et tonſor nihil amplius diceret, Teronem vehementius torqueri iuſſit. Filius autem, patris miſertus, regi promiſit ſe patefacturum omnia, ſi patrem ſibi condonare vellet. Cumque ille fidem dediſſet, ipſius occidendi patrem ſuum habuiſſe voluntatem aiebat, ab Alexandro impulſum. Hoc quidem nonnulli, vt patrem tormentis eriperet, fictum, alii autem verum eſſe affirmabant.

ς'. Ηρώδης γε μὴν ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν τε ἡγεμόνων καὶ Τήρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτὸς ἐστρατολόγησεν. αὐτόθι γὰρ ἀναιρεῖνται μετὰ τῶ κυρέως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ τὰς υἱεῖς εἰς Σεβαστὴν, ὅσαν ἀ πόρρω τῆς Καισαρείας, προσέταξεν ἀποπνίξαι. καὶ τελεσθέντος αὐτῷ ταχέως τῶ προσάγματος, τὰς νεκρὰς εἰς Αλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ Φρέριον, συνταφησομένας Αλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν ἂν Αλεξάνδρῳ καὶ Αριστοβούλῳ τέλος τοιοῦτον.

ΚΕΦ. κή.

Οπως Αντίπατρος ἐμισήθη παρὰ πάντων. καὶ ὡς τὰς υἱὰς τῶν ἀνηρημένων κατηγγύησε τοῖς ἑαυτῶ συγγενέσιν ὁ βασιλεὺς, ἄλλας δὲ γάμους ἐπραγματεύσατο Αντίπατρος. περὶ Ηρώδου γάμων καὶ παίδων.

Αντιπάτρῳ δὲ, ἀδήριτον ἔχοντι τὴν διαδοχὴν, μῖσος ἀφόρητον ἐκ τῶ ἔθνους ἐπεγείρεται, πάντων ἐπισαμένων, ὅτι τὰς διαβολὰς τοῖς ἀδελφοῖς πάσας ἐπισυντάξειεν ὅτος. ὑποικύρει δὲ καὶ δέος ἀ μέτριον, αὐξανομένην ὁρῶντι τὴν τῶν ἀνηρημένων γενεάν. ἦσαν γὰρ Αλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, Τιγράνης καὶ Αλέξανδρος· Αριστοβούλῳ δὲ ἐκ Βερνίκης τῆς Σαλώμης θυγατρὸς, Ηρώδης μὲν καὶ Αγρίππας καὶ Αριστόβουλος υἱοὶ, θυγατέρες δὲ Ηρωδιὰς καὶ Μαριάμμη. τὴν μὲν ἂν Γλαφύραν Ηρώδης μετὰ τῆς ἥροικὸς ἀπέπεμψεν εἰς Καππαδοκίαν, ὡς ἀνεῖλεν Αλέξανδρον. τὴν Αριστοβούλῳ δὲ Βερνίκην συνῴκισε Θείῳ πρὸς μητρὸς Αντιπάτρῳ. τὴν γὰρ Σαλώμην ὅσαν διάφορον ἐξοικειούμενος ὁ Αντίπατρος, τοῦτον ἐπραγματεύσατο τὸν γάμον. περιέθει δὲ καὶ Φερώραν δώροις τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τὰς Καίσαρος φίλας, ἐκ ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν Ρώμην χρήματα. οἵ γε μὴν περὶ Σατορνῖνον ἐν Συρίᾳ πάντες ἐπλήσθησαν τῶν ἀπ' αὐτῶ δωρεῶν. ἐμισεῖτο δὲ διὰς πλεῖον, ὡς ἂν ἐκ τῶ μεγαλοψύχω χαριζόμε-

6 Caeterum Herodes, et ducibus et Terone pro concione accusatis, populum congregatum in eos incitauit. adeoque ibidem vna cum tonsore lignorum et lapidum ictibus interficiuntur. Cum autem filios misisset Sebasten, quae non longe aberat a Caesarea, eos strangulari praecepit: factoque sine mora quod imperauerat, mortuos in Alexandrium castellum asportari iussit, cum Alexandro materno auo sepeliendos. Et vitae quidem finem eiusmodi habuere Alexander et Aristobulus.

CAP. XXVIII.

Qualiter omnibus inuisus erat Antipater: et quomodo rex occisorum liberos consanguineis suis despondit: alias autem nuptias eis excogitauit Antipater. De Herodis coniugiis et liberis.

IN Antipatrum vero, cum iam successionis ius non controuersum haberet, exortum est gentis odium intolerabile; vtpote quod norint omnes istum omnium in fratres suos calumniarum auctorem exstitisse. Quin et timor eum subibat non mediocris, cum videret interfectorum sobolem indies adolescere. Erant enim Alexandro quidem ex Glaphyra filii duo, Tigranes et Alexander: Aristobulo vero ex Bernice Salomes filia, Herodes et Agrippa et Aristobulus filii, filiaeque Herodias et Mariamne. Et Glaphyram quidem cum dote sua in Cappadociam dimisit Herodes, postquam Alexandrum interfecerat: Bernicen autem Aristobuli coniugem auo materno Antipatri in matrimonio iunxit; vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, nuptias istas excogitauit. Insuper ille Pheroram muneribus aliisque obsequiis atque amicos praeterea Caesaris ambiebat, magnam pecuniae vim Romam mittendo. Porro Saturninum, et qui cum eo erant in Syria omnes, donis expleuit et satiauit. Eo autem magis inuisus erat, quo plura donabat; vt qui opes tantas non ex munificen-

νος, ἀλλὰ ἀναλίσκων κατὰ δέος. συνέβαινε δὴ τὰς μὲν λαμβάνοντας ἀδὲν μᾶλλον εὔνους γίνεσθαι, χαλεπωτέρας δὲ ἐχθρὰς οἷς μὴ διδῴη· λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς διαδόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ἃς αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ἐπιμελούμενον τῶν ὀρφανῶν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀνηρημένοις μετάνοιαν συνεμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέει τὰς ἐξ ἐκείνων.

β'. Συναγαγὼν γάρ ποτε Ηρῴδης συγγενεῖς τε καὶ τὰς φίλας, παρασησαμένός τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας τὰς ὀφθαλμὰς, εἶπεν· „ἐμὲ τὸν πατέρα τὰ„των σκυθρωπὸς ἀφείλετο δαίμων, ταῦτα δέ μοι μετὰ „τῆς φύσεως συνίησιν ἔλεος ὀρφανίας. πειρῶμαι δὲ, εἰ „καὶ πατὴρ ἐγενόμην ἀτυχέστατος, πάππος γὼν Φανῆναι „μετριώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν „τὰς ἐμοὶ Φιλτάτας. ἐγγυῶ δὲ τὴν μὲν σὴν, Φερώρα, „θυγατέρα τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν ἀδελφῶν Αλεξάνδρε „παίδων, ἵνα ἧς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ σῷ δὲ „παιδὶ, Αντίπατρε, τὴν Αριστοβούλε θυγατέρα. γένοιο „γὰρ ἂν ὅτω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς. καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐ„τῆς ὁ ἐμὸς Ηρῴδης λήψεται, πρὸς μητρὸς ὢν ἀρχιερέως „πάππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν ἂν ἐμὲ, ταύτην ἐχέτω τὴν γνώ„μην, ἣν διακόψει μηδεὶς ἐμὲ φιλῶν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ „τῷ Θεῷ συναρμόσασθαι τὰς γάμους ἐπὶ συμφέροντι τῆς „ἐμῆς βασιλείας καὶ τῶν ἐμῶν ἐγγόνων. τά τε παιδία „ταυτὶ γαληνοτέρας ἐπιδεῖν ὄμμασιν, ἢ τὰς πατέρας „αὐτῶν.

γ'. Ετι ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῶν παίδων συνῆρμοσε τὰς δεξιάς. ἔπειτα, κατασπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐπαχνώθη δ' εὐθὺς Αντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπασιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ εἶναι, καὶ παρὰ τῷ πατρὶ, τὴν τῶν ὀρφανῶν τιμὴν ἑαυτῷ κατάλυσιν. αὐθίς τε κινδυνεύσειν περὶ τῶν ὅλων, εἰ πρὸς Αρχελάῳ καὶ Φερώραν ὄντα τετράρχην βοηθὸν ἔχοιεν οἱ Αλεξάνδρε παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ καθ'

tia largiretur, ſed ex metu prodigeret. adeoque eueniebat, vt accipientes quidem nihilo magis beneuoli fierent, acerbiores vero inimici, quibus nihil dederat. In munerum autem diſtributione quotidie largior erat et profuſior, cum, praeter ſpem, quam ipſe conceperat, videret regem pueros curare parentibus orbatos, et ex prolis eorum miſeratione palam prae ſe ferre, quod caedis peremtorum eum poenituerit.

2. Cum enim Herodes, cognatis aliquando et amicis congregatis, et pueros in conſpectum dediſſet et lacrymis oppleſſet oculos, dicebat: „Horum quidem patres mihi „triſtis fortuna eripuit, at iſtos orbitatis miſeratio ſimul„que natura ipſa mihi commendat. Iam vero operam „do, vt, ſi quidem pater fuerim infeliciſſimus, auum „tamen memet oſtendam commodiorem, illiſque poſt „me relinquam curatores mihi amiciſſimos. Deſpondeo „igitur tuam quidem filiam, Pherora, natu maximo fra„ternorum Alexandri puerorum, vt ei curator ſis neceſſi„tudine coniunctus, tuo vero, Antipater, filio Ariſtobuli „filiam, vt qui hoc modo fias pupillae pater; eiuſque „ſororem meus Herodes accipiet, ex matre pontificem „pro auo habens. Et me quidem quotuſquiſque amat, „meam eat in ſententiam, quam nemo me diligens irri„tam reddet. Inſuper et Deum precor, vt vna mecum „has faciat proſperetque nuptias, in regni mei meorum„que nepotum emolumentum; atque hos pueros vultu ſe„reniori, quam patres ipſorum, adſpiciat.

3. Dum iſta diceret, lacrymauit, et puerorum dextras coniunxit: deinde, ſingulos benigne admodum complexus, concilium dimiſit. Statim autem diriguit Antipater, omnibuſque manifeſtum erat, quod ei valde dolebat; pupillorum namque honore ſibi aliquid etiam apud patrem derogatum eſſe exiſtimabat: iterumque de ſumma rerum in periculo fore, ſi Alexandri filii praeter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham ſibi adiutorem haberent. Ad haec ſecum reputabat, vt gens vniuerſa

ἑαυτῷ μῖσος, καὶ τὸν τῶν ὀρφανῶν ἔλεον ἐκ τῶ ἔθνους, ὅση τε σπυδὴ ζώντων, καὶ ὅση μνήμη παρὰ Ιουδαίοις τῶν δι' αὐτὸν ἀπολωλότων ἦν ἀδελφῶν. ἔγνω δὴ πάντα τρόπον διακόπτειν τὰς ἐγγύας.

δ'. Καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι πανούργως, ἔδεισε τὸν πατέρα χαλεπὸν ὄντα, καὶ πρὸς τὰς ὑποψίας κινούμενον εὐθέως. ἐτόλμησε δὲ προσελθὼν ἱκετεύειν ἄντικρυς μὴ περίσκειν αὐτὸν ἧς ἠξίωσε τιμῆς, μηδὲ αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δὲ ὑπάρχειν ἄλλος. ὁ γὰρ κρατήσειν τῶν πραγμάτων, εἰ πρὸς Αρχελάῳ πάππῳ καὶ Φερώραν κηδεστὴν ὁ Αλεξάνδρου παῖς προσλάβοι. κατηντιβόλει δὲ πολλῆς ὕσης γενεᾶς κατὰ τὸ βασίλειον, μεταθεῖναι τὰς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ γυναῖκες μὲν ἐννέα, τέκνα δὲ ἐκ τῶν ἑπτά. αὐτὸς μὲν Αντίπατρος ἐκ Δωρίδος, Ηρώδης δὲ ἐκ Μαριάμμης τῆς τῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς, Αντίπας δὲ καὶ Αρχέλαος ἐκ Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ θυγάτηρ Ολυμπιὰς, ἣν ὁ ἀδελφιδῦς αὐτῦ Ιώσηπος εἶχεν, ἐκ δὲ τῆς Ιεροσολυμίτιδος Κλεοπάτρας Ηρώδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος Φασάηλος. ἐγένοντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, Ρωξάνη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ελπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιάν τε καὶ ἀδελφιδῆν. χωρὶς δὲ τύτων δύο ἀδελφὰς Αλεξάνδρου καὶ Αριστοβύλου τὰς ἐκ Μαριάμμης. ὕσης δὲ πολυπροσώπου τῆς γενεᾶς, ὁ Αντίπατρος ἐδεῖτο μετατεθῆναι τὰς γάμους.

ε'. Χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησε, καταμαθὼν αὐτῦ τὸ πρὸς τὰς ὀρφανὰς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέστη περὶ τῶν ἀνηρημένων, μή ποτε κἀκεῖνοι γένοιντο τῶν Αντιπάτρου διαβολῶν ἀγώνισμα. τότε μὲν ὃν πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀποκρινάμενος, ἀπελαύνει τὸν Αντίπατρον. αὖθις δ' ὑπαχθεὶς αὐτῦ ταῖς κολακείαις, μεθημόσατο· καὶ αὐτῷ μὲν τὴν Αριστοβύλου συνῴκισε θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτῦ τῇ Φερώρα θυγατρί.

ς'. Καταμάθοι δ' ἄν τις, ὅσον ἴσον ἴσχυσεν ἐν τύτῳ

illius odio et pupillorum misericordia erat commota, quantoque studio in eos ferebantur omnes, quamque penitus Iudaeorum memoriae insederint fratres propter ipsum exitio dati. Itaque modis omnibus statuebat sponsalia dirimere.

4. Et quidem, vt callide in patris gratiam se insinuaret, veritus est, vt qui difficilis esset, et statim leuissima suspicione moueretur. Illum vero adire ausus coram ei supplicauit, ne se honore priuaret, quo ipsum dignatus est; neque se quidem nudum regni nomen habere, penes alios vero potestatem esse sineret. haud enim posse rerum potiri, si Alexandri filius praeter auum Archelaum etiam Pheroram socerum accipiat. Enixe itaque orabat, vt nuptias mutatum iret, praesertim cum tam numerosa esset in regia progenies. nam et regi vxores quidem nouem erant, liberi vero ex septem illarum suscepti; Antipater quidem ipse ex Doride, Herodes vero ex Mariamne pontificis filia, itemque Antipas et Archelaus ex Malthace Samaritide, filiaque Olympias, quam fratris eius filius Iosephus in matrimonio habebat, Herodes vero et Philippus ex Cleopatra Hierosolymitide, necnon Phasaëlus ex Pallade. Ei etiam nati erant et alii sequioris sexus liberi, Roxane et Salome, vna quidem ex Phaedra, altera vero ex Elpide. Duas autem vxores habebat, quae steriles erant, consobrinam et fratris filiam; et praeterea filias duas Alexandri et Aristobuli sorores ex Mariamne. Cum igitur multiplex adeo soboles supereſſet, obsecrabat Antipater, vt alio modo fierent nuptiae.

5. Rex autem, vbi perspexit eius erga pupillos ingenii indolem, vehementer indignatus est; ipsumque subiit cogitatio de filiis occisis, ne forte id etiam omni studio contenderit Antipater, vt illi calumniis obruerentur. Et tunc quidem, cum multa de istis iracunde respondisset, Antipatro repulsam dedit. Postea vero, blanditiis illius mollitus victusque, nuptiarum pactionem mutauit: ac ipsi quidem Antipatro Aristobuli filiam collocauit, eius vero filium Pheroras filiae.

6. Alicui autem hinc licet animaduertere, quantum

κολακεύων Αντίπατρος, ἐκ τῆ Σαλώμην ἐν ὁμοίοις ὖσαν ἀποτυχεῖν. ταύτην γαρ δὴ, καίπερ ὖσαν ἀδελφην, καὶ πολλὰ διὰ Ιυλίας τῆς Καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύσασαν γαμηθῆναι τῷ Αραβι Συλλαίῳ, διωμόσατο μὲν ἐχθροτάτην ἕξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκυσαν Αλεξᾷ τινι τῶν Φίλων συνῴκισεν, καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, τὴν μὲν τῷ Αλεξᾷ παιδὶ, τὴν δὲ ἑτέραν τῷ πρὸς μητρὸς Αντιπάτρῳ θείῳ. τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης θυγατέρων ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν Αντίπατρον εἶχεν, ἡ δὲ ἀδελφῆ Φασάηλον.

ΚΕΦ. κϑ'.

Αντίπατρος ἀφόρητος. εἰς Ρώμην πέμπεται, τὴν Ηρώδε διαθήκην κομίζων. Φερώρας, ὅπως μὴ ἀπαλλάσσοι τὴν γυναῖκα, ἀδελφὸν ἀπολείπει. οἶκοι τελευτᾷ.

Διακόψας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν ἐλπίδας ὁ Αντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς ἐπιγαμίας ποιησάμενος, ὡς ἐπὶ βεβαίοις μὲν ὥρμει ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πεποιθὸς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γαρ ἑκάστῳ μῖσος ἀποσκευάσασθαι μὴ δυνάμενος, ἐκ τῆ φοβερὸς εἶναι τὴν ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. συνήργει δὲ καὶ Φερώρας ὡς ἂν ἤδη βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν σύνταγμα κατὰ τὴν αὐλὴν, ὃ νεωτέρας ἐκίνησε θορύβυς. ἡ γαρ Φερώρα γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα τὴν Αντιπάτρῳ μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε κατὰ τὸ βασίλειον, ἐτόλμησε δὲ καὶ τῇ βασιλέως ὑβρίσαι δύο θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴν ἐκεῖνος προβέβλητο. μισύμεναί γε μὴν ὑπ' αὐτῆ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν. μόνη δὲ τῆς ὁμονοίας αὐτῶν ἀντίπαλος ἦν Σαλώμη, καὶ βασιλεῖ διέβαλλε τὴν σύνοδον, ὡς ἐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν αὐτῆ πραγμάτων εἴη. γνοῦσαι δὲ ἐκεῖναι τὴν διαβολὴν, καὶ ὡς ἀγανακτήσειεν Ηρώδης, τῆς μὲν φανερᾶς συνόδε καὶ τῶν φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, τἐναντίον δὲ ὑπεκρίνοντο καὶ διαφέρε-

in hoc Antipater valuit adulando, quod idem in simili causa impetrare non potuit Salome. Hanc enim, quamvis soror esset, et multis precibus, intercedente Iulia vxore Caesaris, contenderet, vt Syllaeo Arabi nupta daretur, pro inimicissima habiturum esse iurauit, nisi ab hoc studio desisteret: tandemque inuitam Alexae cuidam ex amicis suis matrimonio iunxit, eiusque filiarum vnam Alexae filio, alteram materno Antipatri auunculo tradidit. Filiarum autem ex Mariamne vna quidem nupta erat Antipatro sororis filio, altera vero fratris filio Phasaëlo.

CAP. XXIX.

Antipater intolerabilis. Cum Herodis testamento Romam mittitur. Pheroras ne vxorem deserat, fratrem relinquit. Domi moritur.

CVM autem pupillis spem omnem praecidisset Antipater, et affinitates, prout maxime in rem facerent suam, iunxisset, quasi firma stabilique spe nitebatur; adiectaque malitiae fiducia intolerabilis euadebat. Nam cum singulorum odium excutere non potuisset, securitatem sibi ex terrore quaerebat. Quin et Pheroras ipsi, tanquam regi certo futuro, operam suam commodat. Porroque conflatum est in aula mulierum sodalitium, quod nouas excitauit turbas. Etenim Pherorae vxor, cum matre ac sorore sua, necnon et matre Antipatri, multa quidem in regia insolenter agebat: duas vero regis filias contumelioſe tractare ausa est; quare illam Herodes praecipue auersatus est. caeterum odio habitae ab illo, aliis dominabantur. Sola vero Salome earum concordiae adversabatur, congressusque illarum frequentes apud regem accusabat, vt qui rebus illius in damnum cederent. Illae autem, vbi intellexerant eius delationem, quamque aegre rem tulisset Herodes, cessarunt quidem palam conuenire, et in familiaritate versari; contrarium vero

θαι πρὸς ἀλλήλας ἀκόντος βασιλέως, αἷς συνυπεκρίνετο καὶ Αντίπατρος, ἐν τῷ φανερῷ προσκρούων Φερώρα. συνῆσαν δὲ ἦσαν αὐτῶν λάθρα, καὶ κῶμοι νυκτερινοὶ, τήν τε ὁμόνοιαν ἡ παρατήρησις ἐπέτεινεν. ἠγνόει δὲ ἀδὲν Σαλώμη τῶν πραττομένων, καὶ πάνθ' Ηρώδῃ διήγγελλεν.

β'. Εξεκαίετο δ' ἐκεῖνος εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δ' ἐπὶ τὴν Φερώρα γυναῖκα· ταύτην γὰρ πλέον ἡ Σαλώμη διέβαλλεν. ἀθροίσας γοῦν συνέδριον τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἄλλα τε πολλὰ τῆς ἀνθρώπε κατηγόρει, καὶ τὴν εἰς τὰς αὐτῦ θυγατέρας ὕβριν. ὅτε τε Φαρισαίοις μὲν χορηγήσειε μισθὸς κατ' αὐτῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ κατασκευάσειε πολέμιον, ἐνδυσαμένη Φαρμάκοις. τελευταῖον δὲ, εἰς Φερώραν ἀπέστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴν γυναῖκα. τῦ δὲ, θάττον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα, φήσαντος, ἐκ ἔχων ὅ, τι χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' Αντίπατρον, ᾧ παρήγγειλε, μήτε τῇ Φερώρα γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης διαλέγεσθαι. ὁ δὲ φανερῶς μὲν ἐ μετέβαινε τὸ πρόσταγμα, λάθρα δὲ διενυκτέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ δεδοικὼς ἐπιτηρῦσαν τὴν Σαλώμην, πραγματεύεται, διὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ιταλίας Φίλων, τὴν εἰς Ρώμην ἀποδημίαν αὐτῷ. γραψάντων γὰρ ἐκείνων, δεῖν Αντίπατρον πεμφθῆναι διὰ χρόνε πρὸς Καίσαρα, ὁ δὲ ἔ τι μελλήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δῦς χρήματα, τήν τε διαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν Αντίπατρος ἐγέγραπτο, Αντιπάτρε δὲ Ηρώδης διάδοχος, ὁ ἐκ Μαριάμμης τῆς τῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς.

γ'. Επλευσε δὲ καὶ Συλλαῖος ὁ Αραψ ἐπὶ Ρώμης, ἠμελημκὼς μὲν τῶν Καίσαρος προσταγμάτων, ἀγωνιῶμενος δὲ πρὸς Αντίπατρον, περὶ ὧν ἐδεδίκαστο Νικολάῳ τάχιον. ἦ μικρὸς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς Αρέταν ἦν ἀγὼν τὸν αὐτῦ βασιλέα. τάτε γὰρ ἄλλυς τε Φίλυς ἀνῃρήκει, καὶ Σόαιμον, τῶν ἐν Πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρή-

ſimulabant, atque diſcordare ab inuicem audiente rege: cum quibus eadem etiam prae ſe ferebat Antipater, in conſpectu omnium Pheroram lacesſens. Congreſſus vero occultos habebant, et nocturnas comeſſationes agebant, et ad earum concordiam firmandam conferebat aliorum obſeruatio. Nihil autem eorum, quae agerent molirenturue, ignorabat Salome, et Herodi cuncta nunciabat.

2. Ille vero iracundia exardebat, maximeque aduerſus Pherorae coniugem. nam hanc magis, quam caeteras, accuſabat Salome. Aduocatis igitur amicis cognatiſque in concilium, et alia multa mulieri obiiciebat et iniurias filiabus ſuis illatas; quodque Phariſaeis praemia, vt ipſi adverſarentur, dediſſet; fratremque ipſi hoſtem feciſſet, veneficiis ſuis irretitum. Tandem vero ſe ad Pheroram convertit, dicens, ſe ei alterum e duobus eligendi optionem dare, aut vt fratrem ſibi haberet, aut vxorem dimitteret. Cumque ille, ſe vitam citius amiſſurum eſſe, quam vxorem, dixiſſet, Herodes, incertus quid ageret, ſermonem ad Antipatrum transfert, eique denunciauit, vt neque cum Pherorae vxore, neque ipſo Pherora, neque alio quopiam ad eam pertinente colloqueretur. Ille palam quidem nihil faciebat contra, quam praeceptum erat, clam vero cum illis pernoctabat: atque veritus, ne ipſum obſeruaret Salome, enititur efficitque, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficiſceretur. Etenim, cum illi ſcripſiſſent, mitti oportere Antipatrum aliquanto poſt tempore ad Caeſarem, ille nihil moratus eum miſit, dato ipſi et ſplendido famulitio et plurima pecunia, et teſtamento ad Caeſarem portando; in quo ſcriptum erat, vt Antipater quidem poſt ipſum regnaret, Antipatro vero in regnum ſuccederet Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus.

3. Quin et Syllaeus Arabs itidem Romam nauigauit, cum quidem nihil eorum curaſſet, quae Caeſar imperauerat; de iis vero aduerſus Antipatrum diſceptaturus, ob quae antea a Nicolao in iudicium vocatus fuerat. Porroque cauſam non leuem dicturus erat contra Aretam regem ſuum. Huius enim et amicos alios interfecerat, et Soëmum, omnium apud Petram potentiſſimum. Cumque grandi

μασι Φαβάτον τὸν Καίσαρος διοικητὴν, ἐχέτο βοηθῶ καὶ καθ' Ηρώδυ. πλείονα δὲ δὺς Ηρώδης, ἀφίστησί τε ἀπὸ Συλλαίυ Φαβάτον, καὶ δι' αὐτῦ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ Καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδὺς, ὅτι καὶ κατηγόρει Φαβάτυ πρὸς Καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, ὑ τῶν ἐκείνυ, τῶν δὲ Ηρώδυ συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς Φαβάτος, ἦν δὲ ἔτι παρ' Ηρώδῃ μάλιτα τιμώμενος, γίνεται προδότης Συλλαίυ τῶν ἀπορρήτων. τῷ τε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι Συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτῦ τὸν σωματοφύλακα Κόρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεύς. καὶ γὰρ ἐτέθραπτο μὲν ὁ Κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γένος δ' ἦν Αραψ. συλλαμβάνει δ' εὐθέως, ὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρυς Αραβας, εὑρὼν παρ' αὐτῷ, τὸν μὲν φίλον Συλλαίυ, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πεῖσαι Κόρινθον ὡμολόγησαν ἐπὶ πολλοῖς χρήμασιν, Ηρώδην ἀνελεῖν. ὅτοι μὲν ὖν ἀναχριθέντες καὶ παρὰ Σατορνίνῳ τῷ διέποντι τὴν Συρίαν, ἀνεπέμφθησαν εἰς Ρώμην.

δ'. Ηρώδης δ' ὐκ ἀνίει Φερώραν, βιαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικός. ὐδ' ἐπενόει μηχανὴν, δι' ἧς ἂν τιμωρήσαιτο τὴν ἄνθρωπον, πολλὰς τῦ μίσυς ἔχων αἰτίας, ὅως ὑπεραλγήσας σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. Φερώρας δὲ, ἀγαπήσας τὴν ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τὴν ἑαυτῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς Φυγῆς ὅρον, τὸν Ηρώδυ θάνατον, καὶ μηδέποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δὲ ὐδὲ πρὸς νοσῦντα τὸν ἀδελφὸν, καίτοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβύλετο γὰρ αὐτῷ τινας ἐντολὰς καταλείψειν, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀ πολὺ δὲ νοσεῖ Φερώρας, εὑρίσκετο δὲ Ηρώδης μετριώτερος. καὶ γὰρ ἦκεν πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν· ὁ μὴν ὑπερίσχυσε τὸ πάθος· μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας ἀποθνήσκει Φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήσας Ηρώδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας· ὅμως καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν

pecunia quod voluit Fabato perſuaſiſſet Caeſaris procuratori, operam illius adhibuit contra Herodem: plus autem largitus Herodes et Fabatum a Syllaeo alienat, ac per eum exigebat quicquid Caeſar imperauerat. At cum ille nihil Syllaeo reddidiſſet, Fabatum apud Caeſarem accuſabat, procuratorem eſſe dicens, qui maiorem Herodis, quam ipſius, rationem habebat. Quibus commotus ad iracundiam, adhuc enim maximo in honore erat apud Herodem, Syllaei ſecreta enunciat; regique indicat, quod Syllaeus Corinthum eius ſatellitem pecunia corrupiſſet, quem in cuſtodiam dari oportet. neque rex id facere dubitauit: nam Corinthus quidem in regia educatus fuerat, genere autem Arabs erat. Mox igitur illum comprehendit, ac praeterea duos alios Arabas apud ipſum deprehenſos, vnum quidem Syllaei amicum, alterum vero tribus praefectum. Qui quaeſtioni ſubditi, confeſſi ſunt, ſe magna pecunia Corintho perſuaſiſſe, vt Herodem occideret. Et illi quidem, iterum de iſtis a Saturnino interrogati, Romam miſſi ſunt.

4. At Herodes non bona cum gratia dimittit Pheroram, volens eum compellere ad vxorem repudiandam; neque quo modo mulierem plecteret inueniebat, licet in eam odii cauſas haberet, donec graui dolore percitus fratrem etiam ipſum cum ea e regia eiicit. Pheroras autem, iniuria aequo animo accepta, in ſuam quidem tetrarchiam diſcedit, iurauitque vnum ſibi exſilii finem fore mortem Herodis, et nequaquam ad eum, dum viueret, reuerſurum eſſe: atque ad fratrem aegrotantem noluit ſe recipere, multis licet precibus accerſitus. illi quippe in animo erat nonnulla ei in mandatis relinquere. Sed ille quidem praeter ſpem reualeſcit. Non multo autem poſt in morbum incidit Pheroras, animoque mitiori eſſe Herodem comperit. Etenim ad eum venit, vicemque eius dolens operam dabat, vt curaretur: non tamen praeualuit affectus. nam paucos poſt dies moritur Pheroras. Quem licet ad extremum vſque vitae diem dilexiſſet Herodes, tamen, quod illum veneno peremiſſet, fama vulgatum eſt. Caeterum cum mor-

γε μὴν νεκρὸν εἰς Ιεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἕνα μὲν δὴ τῶν Αλεξάνδρου καὶ Αριστοβούλου φονέων τοιοῦτον περιέρχεται τέλος.

ΚΕΦ. λ'.

Ηρῴδου ζήτησιν ποιοῦντος περὶ Φερώρα θανάτου, εὑρίσκεται Αντίπατρος αὐτῷ φάρμακον σκευάσας. μετὰ τῶν συνεστώρων Δωρίδα ἐκβάλλει Ηρῴδης καὶ Μαριάμμην, αὐτῆς τε υἱὸν Ηρῴδην τῆς διαθήκης ἐξαλείφει.

ΜΕτέβαινε δ' ἐπὶ τὸν αὐθέντην Αντίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν Φερώρα θάνατον ἀρχὴν λαβοῦσα. τῶν τότε γάρ τινες ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔλεγον. προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τι τὴν γυναῖκα τῶν ὑ συνήθως ἐσκευασμένων, φαγόντα δὲ αὐτὸν εὐθέως εἰς τὴν νόσον καταπεσεῖν· ἀγηοχέναι τε πρὸ δυοῖν ἡμερῶν, τὴν μητέρα ταύτης, καὶ τὴν ἀδελφὴν, γύναιον ἐκ τῆς Αραβίας, φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῷ Φερώρᾳ, δεδωκέναι δὲ ἀντὶ τούτου θανάσιμον, Συλλαίῳ πραγματευσαμένῳ· τούτῳ γὰρ ἦν γνώριμον.

β'. Πληγεὶς ὢν ὁ βασιλεὺς ὑποψίαις πλείοσι, θεραπαίνας τε καὶ τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δέ τις ἐν ταῖς ἀλγηδόσι· Θεὸς, ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὴν τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν Αντιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεξήει πρόσω τὴν ἀλήθειαν ἐπιζητῶν. ἡ δὲ γυνὴ, τήν τε Φιλίαν τῆς Αντιπάτρου μητρὸς πρὸς Φερώραν καὶ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους, ὅτι τε Φερώρας καὶ Αντίπατρος σὺν ἐκείναις πίνοιεν, ὑποσχέσεις ἀπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχάνειν. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει.

tuum Hierosolyma deportasset, et luctu maximo a tota gente prosequendum edixit, et splendidissima dignatus est sepultura. Adeoque vnus quidem de interfectoribus Alexandri et Aristobuli hunc vitae exitum sortitus est.

CAP. XXX.

Dum Herodes de Pherorae morte quaestionem habet, comperit sibi venenum ab Antipatro paratum. Inter conscios Doridem et Mariammen abiicit Herodes, huiusque filium Herodem exheredat.

EXorsa autem a Pherorae interitu in Antipatrum sceleris auctorem transiit poena. Quidam enim ex huius libertis, cum regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interfectum esse dicebant. nam et ipsi quidem vxorem comedendum attulisse edulium modo insolito paratum; isto vero comesto, illico in morbum incidisse Pheroram: matremque et sororem illius biduo ante mulierculam ex Arabia adduxisse, veneficiorum bene peritam, vt philtrum Pherorae conficeret, ipsamque ei dedisse venenum mortiferum ex Syllaei consilio: illi quippe nota erat et familiaris.

2. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex ancillas quaestioni subiiciebat, et nonnullas liberas. Quaedam autem inter cruciatus exclamabat: Deus, coeli terraeque rector, in matrem Antipatri, horum nobis malorum causam, vindicet! Rex, sumto inde initio, persequebatur vlterius indaginem veritatis. Mulier vero et matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiusque mulieribus, et occultos eorum conuentus aperuit; quodque Pheroras et Antipater, redeuntes a rege, totam noctem cum illis potarent, seruis omnibus et ancillis exclusis. quare fiebat, vt liberarum vna omnia indicaret.

γ'. Τὰς δὲ ἄλλας χωρὶς ἑκάστην Ηρώδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ παρὰ πάσαις τὰ προειρημένα συμφώνως, καὶ διότι κατὰ συνθήκην Αντίπατρος μὲν εἰς Ρώμην, Φερώρας δὲ ὑποχωρήσειεν εἰς τὴν Περαίαν. πολλάκις γὰρ αὐτὰς διαλαλεῖν, „ὡς μετὰ Αλέξανδρον καὶ Αριστόβουλον „ἐπ' αὐτοὺς Ηρώδης διαβήσεται, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖ„κας. ᾔ γὰρ φείσασθαι, μετὰ Μαριάμμην καὶ τοὺς ἐξ „ἐκείνης, ἑτέρου τινός· ὥστε ἄμεινον εἶναι, ὡς πορρωτάτω „φυγεῖν τὸ θηρίον. πολλάκις δὲ ἀποδυρόμενον πρὸς τὴν μητέρα, τὸν Αντίπατρον εἰπεῖν· „ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς „ἤδη, νεάζοι δὲ καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθάσας δ' ἂν „τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀλη„θῶς. εἰ δὲ καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε· πότε δ' ἂν γε„νέσθαι τοῦτο; παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς δια„δοχῆς γενέσθαι σύντομον. ὑποβλαστάνειν δὲ τὰς τῆς „ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς Αριστοβούλου καὶ Αλεξάνδρου παῖ„δας. ἀφῃρῆσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν ἐπὶ „τέκνοις ἐλπίδα. διάδοχον γὰρ ἂ τῶν αὐτοῦ τινα παίδων „μετὰ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸν Μαριάμμης Ηρώδην γε„γραφέναι. καὶ κατὰ τοῦτό γε παντάπασι παραγηρᾶν, „αἰόμενον, αὐτῷ καὶ διαθήκας μένειν κυρίας· αὐτὸν γὰρ „προνοήσειν μηδένα τῆς γενεᾶς ἀπολιπεῖν. ὄντα γε μὴν „τῶν πώποτε πατέρων μισοτεκνότατον Ηρώδην, πολλῷ „μᾶλλον εἶναι μισάδελφον. δοῦναι γοῦν αὐτῷ πρώην ἑκα„τὸν τάλαντα, ἐπὶ τῷ μὴ διαλέγεσθαι Φερώρᾳ. τοῦ δὲ „εἰπόντος, τί γὰρ αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ἀποκρίνασθαι τὸν „Αντίπατρον, εἴθε πάνθ' ἡμᾶς ἀφελόμενος, γυμνοὺς ἐά„σειε γε ζῶντας. ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν ὅτῳ φονικὸν „θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερῶς. λάθρα „γοῦν ἀλλήλοις σύνεσμεν, ἐξέστω δὲ φανερῶς, ἐὰν χῶμέν „ποτε ἀνδρῶν φρόνημα καὶ χεῖρας.

δ'. Ταῦτα ἔλεγον οἱ βασανιζόμενοι, καὶ ὅτι Φερώρας βουλεύσαιτο φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς Περαίαν. ἐπίστευε τε δὲ πᾶσιν Ηρώδης τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῶν ἑκατὸν ταλάν-

3. Seruas autem ſingulas ſeorſim torquebat rex. Quae vero iam ante ab omnibus dicta erant, mirifice congruebant, et qua de cauſa Romam quidem Antipater ex compoſito peteret, in Peraeam vero Pheroras ſecederet. nam ſaepe illos in ſermone dixiſſe; „quod poſt Alexandrum et Ariſto„bulum, in ipſos eorumque coniuges ſaeuiturus eſſet He„rodes. non enim alteri alicui parſurum eſſe, qui Ma„riamnae et ex ea genitis non peperciſſet: adeoque ſatius „eſſe ab hac bellua quam longiſſime fugere." Saepe autem Antipatrum, apud matrem querentem, dixiſſe; „quod „ipſe quidem iam incaneſceret, pater vero in dies ſingulos „iuueneſceret, ſeque fortaſſe prius moriturum, quam vere regnare incipiat; aut ſi vnquam ille diſceſſerit, (quan„do autem iſtud futurum?) ſucceſſionis voluptatem ſibi „fore breuiſſimam. Subpullulare autem Hydrae capita, „Alexandri atque Ariſtobuli filios; ſibique ſpem, quam „de liberis haberet, a patre praeciſam eſſe. quippe non „eorum quemquam poſt mortem ſuam, ſed Herodem Ma„riammes filium, haeredem ſcripſiſſe. Atque hac in re pror„ſus eum prae ſenectute delirare, ſi teſtamento ſuo ſtan„dum arbitraretur: ſe namque, vt ex eius progenie nemo „ſupereſſet, curaturum. Quinetiam cum omnes patres, qui„bus inuiſi vnquam filii fuerunt, odio vincat Herodes, „multo tamen magis eum etiam fratres odiſſe. quo factum, „vt nuper ſibi centum dederit talenta, ne cum Pherora „colloquia miſceret. Cum autem ille diceret: quamam „in re eum laeſimus? reſpondiſſe Antipatrum: vtinam „cunctis ablatis nos nudos, dummodo viuos, relinqueret. „Verum fieri non poſſe, vt beſtiam caedis adeo auidam „quiſquam effugiat, per quam non licet palam aliquos „amore proſequi. Itaque nunc occulte conuenimus, li„cebit autem omnium in conſpectu, ſi vnquam viriles ani„mos manuſque habuerimus.

4. Haec tortae cruciataeque dicebant feminae, quodque Pheroras cum illis in Peraeam fugere cogitaſſet. vt vero Herodes cunctis, quae dicta erant fidem, haberet,

των. μόνῳ γὰρ Αντιπάτρῳ διείλεκτο περὶ αὐτῶν. ἀπεσκήπτει δὲ εἰς τὴν πρώτην ὁ θυμὸς Δωρίδα, τὴν Αντιπάτρου μητέρα· καὶ γυμνώσας αὐτὴν παντὸς ὃ ἐδεδώρητο κόσμου, πολλῶν δ' ἦν ταλάντων, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς δὲ Φερώρα γυναῖκας ἀπὸ τῶν βασάνων ἐτημέλει διηλλαγμένος. ἐπτόητο δὲ τῷ φόβῳ, καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερρίπιζετο· πολλούς τε τῶν ἐκ αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους, δεδοικὼς, μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ.

ε'. Κἀν τούτῳ τρέπεται πρὸς τὸν Σαμαρείτην Αντίπατρον, ὃς ἦν ἐπίτροπος Αντιπάτρου. βασανίζων δὲ αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπέμψαιτο μὲν Αντίπατρος ἐξ Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτὸν, διά τινος τῶν ἑταίρων Αντιφίλου, λάβοι δὲ παρ' ἐκείνου Θευδίων ὁ θεῖος Αντιπάτρου, καὶ παραδοῖ Φερώρα. τούτῳ γὰρ ἐντεῖλασθαι τὸν Αντίπατρον, Ηρώδην ἀνελεῖν, ἕως αὐτός ἐστιν ἐν Ρώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. Φερώραν δὲ παραθέσθαι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δὲ ἔξεισιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει δὲ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τείχους, τόν τε ἔλεγχον καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰκίαν φθάνουσα. προνοίᾳ δὴ, ὡς ἔοικε, Θεοῦ, μετιόντος Αντίπατρον, οὐκ ἐπὶ κεφαλὴν, ἀλλ' ἐπὶ θάτερα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν δὲ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακτησάμενος, κικάρωτο γὰρ ἐκ τοῦ πτώματος, ἠρώτα, δι' ἣν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτὴν, εἰ μὲν εἴποι τἀληθὲς, ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ δὲ ὑποσείλαιτο, δαπανήσειν αὐτῆς ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲ τάφῳ καταλείψειν.

ς'. Πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ διαλιποῦσα μικρόν· „καὶ τί „γὰρ, εἶπεν, ἔτι φείδομαι τῶν ἀπορρήτων, Φερώρα τεθνεῶ„τος, ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς Αντίπα„τρον; ἄκουε, βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ Θεὸς, μάρτυς ἐμοὶ „τῆς ἀληθείας, πλανηθῆναι μὴ δυνάμενος. ὅτε ἀποθνή„σκοντι Φερώρα παρεκαθέζου δεδακρυμένος, τότε με „προσκαλεσάμενος ἐκεῖνος· ἦ πολύ γε, ἔφη, γύναι, τῆς

fecit centum talentorum mentio. nam de istis soli Antipatro quidquam dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius inuasit; eamque omni ornatu, quem ei donauerat quique multorum erat talentorum, spoliatam, foras iterum eiicit. deinde Pherorae mulieres ex tormentis recreabat, illis iam reconciliatus. Metu autem consternatus erat, et ad omnem suspicionis auram excitabatur: multosque innocentes in tormenta trahebat, veritus, ne quem nocentem praetermitteret.

5. Hinc ad Antipatrum Samaritanum se conuertit, qui procurator erat Antipatri regis filii. et ex ipso in quaestionem dato audiuit, Antipatrum quidem ex Ægypto accersiuisse venenum ad patrem necandum, per amicum quendam Antiphilum, idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pherorae tradidisse. huic enim mandasse Antipatrum, vt Herodem occideret, dum ipse Romae esset procul ab omni suspicione: Pherorem vero venenum vxori suae dedisse seruandum. Hanc rex cum acciuisset, statim, quod acceperat, afferre iubet. illa vero, quasi allatura quod petebatur, egreditur, et seipsam de tecto praecipitat, vt rei indicium et cruciatus a rege infligendos praeueniret. Sed prouidentia Dei, vt apparuit, repetentis poenas ab Antipatro, non in caput, sed in alias corporis partes delata, mortem effugit. Cum autem ad regem apportata recrearetur, (nam ex alto decidens marcore correpta erat) rex eam interrogabat, qua de causa seipsam deiecisset, iuratque, se vera dicenti omne supplicium remissurum, sin aliquid de veritate celaret, corpus eius tormentis absumturum esse, neque sepulturae quidquam relicturum.

6. Ad haec mulier, cum paulisper tacuisset: „quid, „inquit, abstinerem a secretis prodendis, Pherora iam mor„tuo, aut vt seruarem Antipatrum, qui nos omnes perditum „ibit? Audi, rex, et tecum Deus testis mihi veritatis, qui „falli non potest. Cum in lacrymas effusus morienti assi„deres Pherorae, tunc ille mihi ad se vocatae dicebat: nae, „ego, o coniux, vehementer errabam de fratris erga me

„εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τῷ ἀδελφῷ δι᾽ἡμαρτον, τὸν ὕτω τέ-„γοντα μισήσας, καὶ κτεῖναι βεβουλευσάμενος τὸν ὕτως ἐπ᾽„ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτί πω συγχεόμενον. ἀλλ᾽ ἐγὼ μὲν „ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἐπιτίμιον· σὺ δὲ ὁ Φυλάττης „κατ᾽ αὐτῷ Φάρμακον ὑπ᾽ Αντιπάτρου καταλειφθὲν ἡμῖν „φέρε, καὶ βλέποντός μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καὶ „καθ᾽ ἅδου φέροιμι τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος ἐκόμισα, „καὶ πλεῖστον μὲν εἰς τὸ πῦρ ὁρῶντος αὐτῷ κατεκένωσα, „βραχὺ δὲ ἐμαυτῇ πρὸς τὰ ἄδηλα καὶ τὸν ἐκ σοῦ Φόβον „ἐτήρησα.

ζ΄. Ταῦτα εἰπῶσα προσκομίζει τὴν πυξίδα, βραχὺ παντάπασιν ἔχουσαν τοῦ Φαρμάκου. βασιλεὺς δ᾽ ἐπὶ τὴν μητέρα τὴν Αντιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν τὰς βασάνους μετέ-φερε. κἀκεῖνοι τὸν Αντίφιλον κομίσαι τε ἀπ᾽ Αἰγύπτου τὴν πυξίδα ὡμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρ᾽ ἀδελφοῦ τὸ Φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν Αλεξανδρείᾳ. περιϊόντες δ᾽ οἱ Αλεξάνδρου καὶ Αριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε καὶ μηνυταὶ τῶν ἀδήλων ἐγένοντο, τούς τε πορ-ρωτάτω τῆς ὑποψίας ὄντας ἔσυρον εἰς τὰς ἐλέγχους. εὑρέ-σκεται γοῦν καὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως Θυγάτηρ Μαριάμμη τῆς ἐπιβουλῆς συνίσωρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν καὶ αὐ-τῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δὲ τῆς μητρώας τόλμης καὶ τὸν υἱὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς Ηρώδην, ὄντα διάδοχον Αντιπάτρου, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

ΚΕΦ. λα΄.

Ὑπὸ Βαθύλλου ἐλέγχεται Αντίπατρος. τοῦτο δ᾽ ἀγνοῶν ἀπὸ τῆς Ρώμης ἀνασρέφει. δίκην αὐτῷ ἐπάγει Ηρώδης.

ΕΠΙ τούτοις καὶ Βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τῶν Αντιπάτρῳ βεβουλευμένων. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δὲ ἦκεν ἄλλο δηλητή-ριον, ἰοὺς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς ἑτέρων ἑρπετῶν, ἵν᾽, εἰ τὸ πρῶτον ἀσθενήσῃ Φάρμακον, τούτῳ Φερώρας μετὰ τῆς γυ-

„animo, qui eum ita me amantem oderim, et necare co„gitauerim adeo ob mei necdum mortui vicem conturba„tum. Sed ego quidem impietatis pretium fero: tu ve„ro quod ei paratum ſeruas, nobis ab Antipatro relictum, „venenum, age affer, et me ſpectante continuo abſume, „ne apud inferos quoque feram conſcientiam ſceleris vin„dicem. Cum iuſſiſſet, attuli; et illud quidem maxima „ex parte eius in conſpectu in ignem exinaniui, ipſa vero „modicum in incerta vitae, et quia te metuerem, mihi„met reſeruaui.

7. Iſta loquuta, pyxidem affert, et in ea paululum admodum veneni. Rex autem matri fratrique Antiphili quaeſtionem adhibuit. Atque illi et Antiphilum ex Ægypto pyxidem attuliſſe fatebantur, et venenum a fratre, Alexandriae medicinam exercente, accepiſſe dicebant. Regiam autem omnem circumeuntes Alexandri et Ariſtobuli manes, rerum incertarum inquiſitores facti ſunt et indices, atque eos, qui a ſuſpicione longiſſime aberant, ad examen vocabant. adeoque Mariamne pontificis filia deprehenſa eſt inſidiarum conſcia. id quod fratres ipſius torti declararunt. Rex autem etiam in filio vindicavit matris audaciam; quippe Herodem ex ea genitum, patriſque ſucceſſorem factum, e teſtamento expunxit.

CAP. XXXI.

A Bathyllo indicatus Antipater; ſed illud neſciens, Roma reuertitur. Herodes illi diem dicit.

POST haec etiam Bathyllus in iſta indicia concurrebat, qui poſtremus ea confirmabat, quae animo agitauerat Antipater. Namque is erat quidem libertus eius. veniebat autem et aliud ſecum venenum adducens, virus aſpidum, aliorumque ſerpentum ſuccos, vt, ſi prius parum valuerit pharmacum, hoc ſe Pheroras cum ſua con-

ναικὸς ὁπλίσαιτο κατὰ τῦ βασιλέως. πάρεργον δὲ τῆς ἐπὶ τὸν πατέρα τόλμης ἐνόμιζε τὰς κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἐσκευωρημένας ἐπιστολὰς ὑπ' Αντιπάτρυ. ἦσαν δὲ Αρχέλαος καὶ Φίλιππος βασιλέως παῖδες ἐπὶ Ρώμης παιδευόμενοι, μειρακιά τε ἤδη καὶ φρονήματος μεστοί. τύτυς, ἐπανακύπτοντας αὐτῦ ταῖς ἐλπίσιν, ἀποσκευάσασθαι σκηύδων Αντίπατρος, ἃς μὲν πλάσσεται κατ' αὐτῶν ἐπιστολὰς ἐξ ὀνόματος τῶν ἐπὶ Ρώμης φίλων· ἃς δὲ πείθει γράψαι διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, φανερῶς δὲ Αλέξανδρον καὶ Αριστόβυλον ὀδύροιντο, πρός τε τὴν μετάκλησιν ἀγανακτοῖεν. ἤδη δὲ αὐτὰς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τῦτο ἦν μάλιστα ταράσσον Αντίπατρον.

β'. Ετι δὲ καὶ πρὸς τῆς ἀποδημίας, ἐν Ιυδαίᾳ μένων, τοιαύτας κατ' αὐτῶν ἀπὸ Ρώμης ἠγόραζεν ἐπιστολὰς, καὶ προσιὼν τέως ἀνύποπτος ἦν τῷ πατρὶ, περὶ τῶν ἀδελφῶν δὲ ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν ψευδῆ λέγων εἶναι τῶν γραφομένων, τὰ δὲ νεότητος ἁμαρτήματα. τηνικαῦτά γε μὴν τοῖς γράφυσι κατὰ τῶν ἀδελφῶν πλεῖστα δὴς χρήματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐθῆτας πολυτελεῖς, καὶ στρωμνὰς ποικίλας, ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ συνωνύμενος, ἄλλα τε πολλὰ τῶν κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τὰς εἰς ἐκεῖνα μιαθὰς ἐγκαταχρύψῃ. διακόσια γῶν ἀναλώματος ἀνήνεγκε τάλαντα, καὶ τύτων μεγίστη πρόφασις ἦν ἡ πρὸς Συλλαῖον δίκη. πάντων δὲ αὐτῦ τότε καὶ τῶν βραχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ διακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὴν πατροκτονίαν, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ δευτέρας ἀδελφοκτονίας κεκράγεσαν, ὅμως ὑδεὶς τῶν εἰς Ρώμην ἀφικνυμένων ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰς ἐν Ιυδαίᾳ τύχας, καίτοι μεταξὺ τῶν ἐλέγχων καὶ τῆς ἐπανόδυ διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. τοσῦτον πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων μῖσος ἦν. τάχα δὲ καὶ τὺς ἀπαγγέλλειν προαιρυμένυς οἱ τῶν ἀνῃρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμων. γράφει γῶν ἀπὸ Ρώμης ἄφιξιν αὐτῦ

iuge in regem armaret. Verum praeter hoc quicquid erat audaciae in patrem, ſecum afferebat epiſtolas aduerſum fratres ab Antipatro compoſitas. Erant autem Archelaus et Philippus regis filii Romae inſtituti, iam adoleſcentuli magnique animi. Iſtos, quod vltra ſpem ſuam ſeſe erigerent, tollere feſtinans Antipater, quaſdam in eos literas ipſe quidem comminiſcitur, amicorum nomine Romae degentium: aliis autem pecunia corruptis ſcribere perſuadet, quod multis patrem maledictis carperent, palamque Alexandrum et Ariſtobulum lamentarentur, ſeque demum reuocatos eſſe grauiter ferrent. iam enim pater eos accerſiuerat: id quod maxime Antipatrum perturbabat.

2. Quinetiam priuſquam Romam proficiſceretur, cum in Iudaea adhuc eſſet Antipater, eiuſmodi literas Roma contra eos mittendas eſſe pecunia procurabat; aditoque patre, qui tunc nullam de eo ſuſpicionem habebat, fratres etiam excuſabat, nonnulla quidem ex iis, quae ſcripta erant, falſa eſſe dicens, alia vero adoleſcentiae peccata eſſe. Caeterum, cum eodem tempore ſcriptoribus epiſtolarum aduerſus fratres plurima donaſſet, confundere tentabat ſumtuum indicia, veſtes pretioſas et ſtragula varia, poculaque argentea et aurea coëmendo, aliaque quamplurima inſtrumenta, vt magnitudine pecuniarum, in ea impenſarum, mercedem falſariis erogatam celaret. Denique ducenta talenta retulit expenſa, atque eo praecipue nomine ſumtus factos ſimulabat, quod cauſam aduerſus Syllaeum agendam haberet. Vniuerſis autem, quae patrauerat, etiam minoribus, ex maiori facinore tunc patefactis, cum omnes quidem quaeſtiones habitae de parricidio, epiſtolae vero de iteratis fratricidiis clamarent, nemo tamen eorum, qui Romam aduenerant, ei nunciauit, quam calamitoſae res eius in Iudaea eſſent, quamuis inter iudicia facta eiuſque reditum ſeptem menſes effluxerint. tanto quippe omnium odio flagrabat. Fortaſſe autem etiam quibus in animo erat eum de iſtis certiorem facere, os illis obturarent fratrum interfectorum manes. ſcribit itaque ab vrbe Roma, continuo ſe venturum eſſe nun-

ταχεῖαν εὐαγγελιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ Καίσαρος μετὰ τιμῆς ἀπολυθείη.

γ'. Βασιλεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβεῖν σπεύδων τὸν ἐπίβουλον, καὶ δεδοικὼς, μή ποτε προγνοὺς φυλάξηται, δι' ἐπιστολῶν ἀνθυπεκρίνετο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος, καὶ σπεύδειν παρακαλῶν. θήσεσθαι γὰρ αὐτῷ καὶ τὰς πρὸς τὴν μητέρα μέμψεις ἐπειχθέντος· ἃ γὰρ ἠγνόει τὴν ἐκβολὴν τῆς μητρὸς Αντίπατρος. πρότερον μὲν οὖν εἰλήφει τὴν περὶ τῆς Φερώρα τελευτῆς ἐπιστολὴν ἐν Τάραντι, καὶ μέγιστον ἐποιήσατο πένθος, ὃ καί τινες ὡς ἐπὶ θείῳ καθύμνουν. ἦν δὲ, ὡς ἔοικεν, ἐπὶ διαμαρτίᾳ τῆς ἐπιβουλῆς ἡ σύγχυσις, καὶ ὁ Φερώρας κλαίοντος, ἀλλὰ τὸν ὑπηρέτην. ἤδη δὲ καὶ φόβος ἐπῆει τις αὐτὸν τῶν τετελεσμένων, μή ποτε φωραθείη τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν Κιλικίᾳ λαβὼν ἣν προεῖπεν παρὰ τῆ πατρὸς ἐπιστολὴν, παραχρῆμα μὲν ἔσπευδεν. ὡς δὲ εἰς Κελένδερις κατέπλει, λαμβάνει τις αὐτὸν ἔννοια τῶν περὶ τὴν μητέρα κακῶν, προμαντευομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν προμηθέστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς, δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτῆ τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ, μή ποτε προθήκη γένοιτο τῶν κατ' ἐκείνης διαβολῶν. οἱ δὲ ἀσκεπτότεροι, καὶ τὴν πατρίδα σπεύδοντες ἰδεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον Αντιπάτρῳ σκοπεῖν τες, ἐπείγεσθαι παρῄνουν, καὶ μὴ τῇ μελλήσει παραχεῖν τῷ πατρὶ μὲν ὑποψίαν φαύλην, τοῖς διαβάλλουσι δ' ἀφορμήν. καὶ γὰρ νῦν, εἴ τι κεκίνηται κατ' αὐτῆ, παρὰ τὴν ἀπουσίαν γεγονέναι. μηδὲ γὰρ ἂν τολμῆσαι, παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶναι, δι' ἀδήλως ὑποψίας προδήλων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, καὶ μὴ θᾶττον ἀποδῦναι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, κομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν, ἐπ' αὐτῷ μόνῳ σαλεύουσαν. πείθεται τούτοις, ἐνῆγε γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ διαπεράσας εἰς τὸν Σεβαστὸν τὸν λιμένα τῆς Καισαρείας κατάγεται.

δ'. Παρυπήντησε δὲ αὐτῷ παρὰ δόξαν ἐρημία πολλὴ,

cians, quodque honorifice admodum dimittendus esset a Caesare.

3. Rex autem, ardenter cupiens sibi in manus dari insidiatorem, veritusque, ne, si quid praesciisset, sibimet ab ipso caueret, e contra literis simulatorem agebat, caetera benevolentiam prae se ferens, vtque reditum maturaret orans atque obsecrans. fore enim, vt, itinere accelerato, missum faciat querelas aduersus matrem. nam matrem suam e regia electam esse non ignorabat Antipater. Et prius quidem Tarenti literas acceperat de morte Pherorae, et maximum edidit luctum, id quod nonnulli quasi ob patruum factum laudabant. Verum, quantum coniicere datum est, causa conturbationis erat, quod insidiae pro voto non cesserant, neque tam Pheroram lugebat, quam maleficiorum ministrum. Praeterea ob ea, quae confecerat, metus eum occupabat, ne forte deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia literis a patre, vt iam ante diximus, acceptis, statim quidem festinabat. Vbi vero in Celenderim naui aduectus erat, subiit eum quaedam de matris calamitate cogitatio, anima ex seipsa mali aliquid praesagiente. Et amicorum quidem prudentiores ei consulebant, ne prius patrem conueniret, quam pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem eius regia pepulisset: quippe ipsos in metu esse, ne fiat accessio ad crimina matri obiecta. Qui vero minus prouidi erant parumque cauti, et patriae visendae cupidi magis, quam quid Antipatro in rem esset considerantes, hortabantur, vt properaret, et non ex cunctatione patri quidem prauae suspicionis causam praeberet, ansam vero calumniantibus daret. Etenim nunc si quid contra eum motum fuerit, ex absentia eius ortum cepisse; neque quemquam id ausum esse, eo praesente. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis exui bonis; neque mature se patri reddere, ab eoque regnum accipere, in eo solo fluctuans. Paruit his Antipater, impellente Dei numine: cumque inde mare transiisset, in Sebastum Caesareae portum vehitur.

4. Illic autem praeter opinionem offendit maximam

πάντων ἐκτρεπομένων, καὶ μηδενὸς προσιέναι τολμῶντος. ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ἐπίσης, καὶ τότε Φανῆναι τὸ μῖσος ἔσχε παῤῥησίαν. πολλὴν δὲ ὁ ἐκ τῆ βασιλέως Φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη τῆς κατὰ Αντιπάτρου Φήμης πεπλήρωτο, καὶ μόνος ἡγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν Αντίπατρος. ὅτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερόν τις ἐκείνου πλέοντος ἐπὶ Ρώμης, ὅτε ἀτιμότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ ἤδη μὲν ὑπεῖδε τὰς οἴκοι συμφορὰς, ἔτι δὲ πανουργία ὑπερύπτετο. καὶ τῷ δέει τεθνηκὼς ἔνδοθεν, σοβαρὸς εἶναι τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. Φυγὴ δ' ἦν ἀκέτι, ἀδὲ ἐκ τῶν περιεχόντων ἀνάδυσις, καὶ σαφὲς μὲν ἀδὲ ἐκεῖ τι τῶν οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο διὰ τὴν ἐκ τῆ βασιλέως ἀπειλήν. ὑπελείπετο δ' ἐλπὶς ἱλαρωτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ', εἴ τι καὶ πεφώραται, διασκεδάσειν ἀναιδείᾳ καὶ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια.

ε'. Φραξάμενος ἂν αὐτοῖς, ἧκεν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῶν Φίλων. ἔτοι γὰρ ὑβριθέντες ἐπὶ τῆ πρώτη πυλῶνος εἴρχθησαν. ἔτυχε δὲ ἔνδον ὢν ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν Οὔαρος. ὁ δὲ εἴσεισι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ, τῇ τόλμῃ παραχρησάμενος ἑαυτὸν, ἤγγισεν ὡς ἀσπασόμενος. κἀκεῖνος, τὰς χεῖρας προβαλὼν καὶ τὴν κεφαλὴν παρακλίνας· „ἔστιν, „ἐξεβόησε, καὶ τοῦτο πατροκτόνου, τὸ περιπλέκεσθαί μοι „θέλειν, ἐν τηλικαύταις αἰτίαις ὄντα. Φθείρου, δυσσεβε„στάτη κεφαλὴ, μηδέ μου ψαύσῃς, πρὶν ἀποσκευάσασθαι „τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δὲ σοὶ δικαστήριον καὶ δικαστὴν „εὐκαίρως ἥκοντα, Οὔαρον. ἴθι, καὶ σκέπτου τὴν ἀπολο„γίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν τοῖς πανουργή„μασι." πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ἀποκρίνασθαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥ τε μήτηρ καὶ ἡ γυνή· καὶ τότε μὲν ἀνανήψας, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν.

ſolitudinem, vtpote quod omnes eum deuitarent, nec quiſquam auderet ad eum accedere. nam ſimiliter omnibus erat inuiſus, et tunc nemo ſubueritus eſt ſuum prodere odium. Multos autem auertebat metus a rege incuſſus: quoniam omnes iam ciuitates impleuerat fama Antipatro aduerſa, ſoluſque, de ſe quid ageretur, ignorabat Antipater. Nec enim vel clarius eo quiſquam deductus eſt cum Romam nauigaret, vel minus honorifice inde ſuſceptus eſt. Caeterum ille cum iam aliquid ſuſpicaretur de calamitate eum domi manente, adhuc tamen omnia callide diſſimulabat, cumque interius fere mortuus eſſet prae metu, coactus eſt vultum prae ſe ferre arrogantem. nulla autem fugae via patebat, nec potuit e malis, quibus circumdatus erat, euadere: et nihil quidem certi de domo etiam illic nunciabatur propter minas a rege intentatas: ſpei vero aliquid laetioris relictum erat, aut nihil forſan deprehenſum eſſe, aut ſi quid fuerit deprehenſum, forſan fore, vt illud diſcuteret impudentia et aſſutia; quae ſolae ei in ſalutem cedere poterant.

5. Itaque iſtis inſtructus munituſque in regiam intrabat abſque amicis: nam illi ad primam ianuam contumelioſe repulſi erant. Intus autem forte aderat Varus Syriae praeſes. Caeterum ad patrem ingreditur Antipater; confirmatuſque audacia, velut eius ſalutandi cauſa, propius accedebat. Atqui ille protenſis manibus et capite auerſo, exclamauit: „et hoc parricidae eſt, qui me amplexari velit, „tot criminibus implicitus. Diſpereas, nequiſſimum caput, „et ne me tange, priuſquam tibi obiecta diluas. Dabo tibi „forum iudiciale, et iudicem, qui opportune praeſens adeſt, „Varum. Abi, et de tui defenſione in diem craſtinum co„gita. Nam tibi ad verſutias colligendas tempus concedo." Ad iſta ille animo conſternatus, quia nihil reſpondere potuit, foras ſe recepit. Cum autem ad eum veniſſent mater et vxor, ei omnia expoſuerunt indicia. et tunc quidem experrectus, cogitare coepit, quo pacto ſeſe defenderet.

ΚΕΦ. λβ'.

Επὶ Οὐάρῳ κατηγορεῖται Αντίπατρος, καὶ ἐλέγχοις φανερωτάτοις ἐπίβουλος εὑρίσκεται. τιμωρίαν ἀνεβάλλετο Ηρώδης, ἕως ἂν ῥαΐσῃ, καὶ ἐν τούτῳ τὴν διαθήκην μεταγράφει.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς Αντιπάτρου φίλους. προκαθέζεται δ' αὐτὸς ἅμα Οὐάρῳ, καὶ τοὺς μηνυτὰς ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν. ἐν οἷς εἰσήχθησαν καὶ τῆς Αντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, ἃ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε· „Ἐπείπερ πεφώραται πάντα ἐκεῖνα παρὰ „τῷ πατρί σου, μὴ παραγίνου πρὸς αὐτὸν, ἂν μή τινα πο„ρίσῃ παρὰ Καίσαρος δύναμιν." τούτων σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων, Αντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πεσὼν πρηνὴς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, „ἱκετεύω, πάτερ, ἔφη, μηδέν „μου προκατεγνωκέναι, παρασχεῖν δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκε„ραίους εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδείξω γὰρ ἐμαυτὸν καθα„ρὸν, ἂν σὺ θέλῃς.

β'. Ο δ' αὐτῷ σιγᾶν ἐγκραγὼν πρὸς τὸν Οὔαρον εἶπεν· „Αλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ, Οὔαρε, καὶ πᾶς δικαστὴς „ὅσιος, Αντίπατρον ἐξώλη κρινεῖ, πέπεισμαι. δέδοικα δὲ, „μὴ κἀμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, κἀμὲ κρίνῃς πάσης ἄξιον „συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς γεγεννηκότα. χρὴ δέ με διὰ „τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι πρὸς ὕστατον μιαρὸν καὶ φιλο„στοργότατος πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβυτέρους βα„σιλείας τε ἔτι νέους ἀξιώσας, καὶ, πρὸς τοῖς ἐν Ρώμῃ προ„φείοις, φίλους Καίσαρος ζηλωτάς τε ποιήσας βασιλεύ„σιν ἑτέροις, εὗρον ἐπιβούλους, οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον Αν„τιπάτρῳ. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ διαδόχῳ, τούτῳ μάλιστα τὴν „ἀσφάλειαν ἐποριζόμην. τὸ δὲ μιαρὸν τοῦτο θηρίον, τῆς „ἐμῆς ὑπερεμπλησθὲν ἀνεξικακίας, ἤνεγκε κατ' ἐμοῦ τὸν „κότον. ἔδοξα γὰρ αὐτῷ πολὺν ζῆν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν

CAP. XXXII.

Apud Varum accuſatus Antipater, manifeſtiſſimis indiciis conuincitur. Supplicium eius differt Herodes, donec ipſe conualeſcat, et interea teſtamentum corrigit.

DIE autem ſequente concilium cogit rex cognatorum et amicorum, inſuper et Antipatri amicos aduocat. Ipſe autem cum Varo concilio praeſidet, et indices cunctos adduci iuſſit; in quibus adducti erant etiam ſerui quidam matris Antipatri non multo ante comprehenſi, ab ea ad filium deportantes huiuſcemodi literas: „Quandoquidem „iſta omnia patri tuo comperta ſunt, caue ad eum ve„nias, niſi auxilium a Caeſare impetraueris." His ſimul cum aliis introductis, ingreditur Antipater: cumque pronus ante pedes patris cecidiſſet: „Oro, inquit, „pater, ne me ante tempus condemnatum habeas, ſed „aures integras et incorruptas meae defenſioni adhibeas. „uam memet, ſi tu velis, ſceleris purum demonſtrabo.

2. Herodes autem, cum alta voce Antipatro ſilentium imperaſſet, ad Varum dicebat: „At enim nullus dù„bito, quin et tu quidem, Vare, et quiuis iuſtus iudex, „Antipatrum hominem perditiſſimum pronunciabis. Non„nihil tamen veritus ſum, ne mea quoque tibi inuiſa ſit „fortuna, omnique calamitate me dignum cenſeas, qui „eiuſmodi filios genuerim. Verum ob hoc mei potius mi„ſeratione commoueri debes, quod liberorum adeo ſcele„ſtorum pater amantiſſimus fuerim. Nam et filios priores, „quos, dum adhuc eſſent adoleſcentuli, mei in regno ſuc„ceſſores conſtitueram, et quos, ne quid dicam de praemiis „educationis Romae perſolutis, Caeſaris amicos aliiſque re„gibus inuidendos feceram, cum mei inſidiatores inueniſ„ſem, e medio ſuſtuli in Antipatri gratiam. Huic enim, „vtpote iuueni et ſucceſſori, ſecuritatem modis omnibus „praeſtari volui. At nefaria haec bellua, mea patientia „ſupra modum expleta, in me ſatietatem ſuam profudit. „nam et ipſi diu viuere viſus ſum, meamque grauiter

„γῆρας ἐβαρύνθη, βασιλεύς τ' ἠχ ὑπέμενεν, εἰ μὴ διὰ „πατροκτονίας, γενέσθαι. δίκαιά τε βασιλευσάμενος, ὅτι „καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπερριμμένον, καὶ παρ„ωσάμενος τὰς ἐκ βασιλίδος μοι γεγεννημένας, ἀπέδει„ξα τῆς ἀρχῆς διάδοχον. ἐξομολογοῦμαί σοι, Οὔαρε, „τὴν ἐμαυτοῦ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ τὰς υἱὰς ἐκείνας κατ' „ἐμαυτοῦ παρώξυνα, δικαίας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, „δι' Ἀντίπατρον. καὶ τί μὲν ἐκείνας ἠυεργέτησα τηλικοῦ„τον, ἡλίκον τοῦτον; ᾧ γε ζῶν μὲν ὀλίγου δεῖν παρεχώρη„σα τῆς ἐξουσίας, φανερῶς δὲ ταῖς διαθήκαις ἐνέγραψα „τῆς ἀρχῆς διάδοχον, καὶ πρόσοδον μὲν ἰδίᾳ πεντήκοντα „ταλάντων ἔνειμα, τῶν δὲ ἐμῶν ἐχορήγησα χρημάτων „ἀνέδην, πλέοντι δὲ νῦν εἰς Ῥώμην ἔδωκα τριακόσια τά„λαντα. Καίσαρι δὲ ἐξ ὅλης τῆς γενεᾶς μόνον ὡς σωτῆρα „τοῦ πατρὸς παρεθέμην. τί δὲ ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν, „οἷον Ἀντίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἠνέχθη κατ' αὐτῶν, „ἡλίκος ἀποδείκνυσι τοῦτον ἐπίβουλον; ἀλλὰ φθέγγε„σθαί τι τετόλμηκεν ὁ πατροκτόνος, καὶ πάλιν δόλοις „τὴν ἀλήθειαν ἐπικαλύψειν ἐλπίζει. Οὔαρε, σοὶ φυ„λακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τὴν „μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν, καὶ τὸν ἐπίπλαστον ὀλοφυρμόν. „οὗτός ἐστιν ὁ παραινῶν ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα „Ἀλέξανδρον, καὶ μὴ πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. οὗτος ὁ „μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων, καὶ μὴ μέ τις ἐνεδρεύοι περι„βλέπων. οὗτος ὁ ταμίας τῶν ὕπνων, καὶ χορηγὸς τῆς „ἀμεριμνίας, ὁ παραμυθούμενος τὴν ἐπὶ τοῖς ἀνηρημέ„νοις λύπην, καὶ διακρίνων τὴν τῶν ζώντων εὔνοιαν ἀδελ„φῶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ὁ ἐμός, ὁ σωματοφύλαξ. ὅταν „ἀναμνηθῶ, Οὔαρε, τὸ παντεργον ἐν ἑκάστῳ καὶ τὴν ὑπό„κρισιν, ἀπιστία με τοῦ ζῆν εἰσέρχεται, καὶ θαυμάζω, „πῶς οὕτω βαθὺν ἐπίβουλον διέφυγον. ἀλλ' ἐπεὶ δαίμων „τις ἐξερημοῖ τὸν ἐμὸν οἶκον, καί μοι τοὺς φιλτάτους ἐπανί„στησιν ἀεί, κλαύσομαι μὲν ἐγὼ τὴν ἄδικον εἱμαρμένην, „καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τὴν ἐρημίαν. διαφεύξεται δ'

„tulit senectutem, seque regnum adipisci nisi parricidio „non passus est. quae non immerito in me statuit, quod „eum reiectaneum ex agro accersiuerim, et, exclusis, quos „mihi regina pepererat, filiis, regni mei successorem decla„rauerim. Tibi, Vare, mentis meae errorem confiteor. „Ego filios istos in memet irritaui, quod spes illis Antipa„tri gratia iustas praeciderim. Ecquid beneficii in eos con„tuli, quod non in istum cumulatius effudi? cui viuus et„iam potestatem meam paene concessi, plane et aperte in „testamento regni successorem scripsi, et seorsum quidem „reditum quinquaginta talentorum ei attribui, abunde ve„ro pecuniarum ex meis suppeditaui; et nunc cum Ro„mam nauigaret, trecenta talenta dedi, solumque ex omni „familia mea, tanquam patris seruatorem, Caesari com„mendatum esse volui. Ecquid vero illi sceleris eiusmodi „admiserunt, quantum Antipater? ecquidue probationis „contra eos prolatum, quale hunc insidiatorem esse ar„guit? Verum aliquid proloqui ausus est parricida, sperat„que fore, vt verborum praestigiis rursum occulat verita„tem. Tibi, Vare, cauendum: nam ego istam belluam pro„be noui; et quam sit verisimilia dicturus iam nunc pro„spicio, fletusque eius simulatos. Hic est, qui me quondam „monebat, vt Alexandrum, cum in viuis esset, cauerem, ne„que corpus meum omnibus crederem. Hic est, qui vsque „ad cubile meum ingredi solebat, et circumspicere, ne quis „mihi forte parasset insidias. Hic est, qui somnos meos cu„rabat, et mihi securitatem praestabat, et qui mihi occiso„rum vicem dolenti consolationem adhiberet, et de fratrum „viuentium beneuolentia diiudicaret, mei propugnator, et „corporis custos. Cum, Vare, in mentem reuoco, quantus „in vnaquaque re sit veterator, et quam egregius simulator, „vix me credo viuere, et mirari subit, quo pacto summum „adeo insidiatorem effugerim. Quandoquidem vero Deus „aliquis domum meam desolare videatur, mihique dilectis„simos contra me semper incitare, ego quidem fatum „meum lugebo, meamque solitudinem gemitibus prose„quar. Nemo autem, qui sanguinem meum sitierit, e

„ὐδεὶς δυνήσας τὺμὸν αἷμα, κἂν διὰ πάντων μὲ τῶν „τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ.

γ'. Τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μὲν ὑπὸ συγχύσεως ἐνεκόπη. Νικολάῳ δὲ, ἑνὶ τῶν φίλων, λέγειν τὰς ἀποδείξεις ἐκέλευε. μεταξὺ δὲ ὁ Αντίπατρος ἐπάρας τὴν κεφαλὴν, ἔμενε γὰρ δὴ βεβλημένος πρὸ τῶν ποδῶν τῦ πατρὸς, ἐβόα· „Σὺ, πάτερ, ὑπὲρ ἐμῦ πεποίηκας τὴν „ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς „αὐτὸς φύλακα διὰ παντὸς ἐσχηκέναι. τερατείαν δέ μὲ „καὶ ὑπόκρισιν λέγεις, τὴν εὐσέβειαν. πῶς ἂν ὁ πανῦργος „ὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐγενόμην, ὡς μὴ νοεῖν, „ὅτι λαθεῖν μὲν ἀνθρώπυς ῥάδιον τηλικῦτον μῦσος ἐν„σκευαζόμενον, τὸν δὲ ἀπ' ὐρανῦ δικαςὴν ἀμήχανον, „ὃς ἐφορᾷ πάντα, καὶ πανταχῦ πάρεςιν; ἢ τὸ τῶν „ἀδελφῶν τέλος ἠγνόεν, ὃς ὁ Θεὸς ὕτω μετῆλθε τῆς „εἰς σὲ κακοβυλίας; τί δὲ μὲ καὶ παρώξυνε κατὰ σῦ; „βασιλείας ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσυς; ὐ „γὰρ ἐσεργόμην; Φόβος ἐκ σῦ τις ἄλλος; ἀλλὰ μὴν σὲ „τηρῶν, ἑτέροις Φοβερὸς ἦμην. ἔνδεια χρημάτων; καὶ „τίνι μᾶλλον ἐξῆν ἀναλίσκειν; εἰ δ' ἐξωλέςατος πάντων „ἀνθρώπων ἐγενόμην, καὶ θηρίυ ψυχὴν εἶχον ἀνημέρυ, „πάτερ, ὐκ ἂν ταῖς σαῖς εὐεργεσίαις ἐνικήθην, ὃν „κατήγαγες μὲν, ὡς ἔΦης αὐτὸς, πρὸ ἑκρινας δὲ τοσύ„των τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὑπερβο„λὴν δὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἐποίησας ἐπίΦθονον; ὢ τά„λας ἐγὼ τῆς πικρᾶς ἀποδημίας· ὡς πολὺν ἔδωκα και„ρὸν τῷ Φθόνῳ, καὶ μακρὰν τοῖς ἐπιβυλεύσι διωρίαν. „σοὶ δὲ, πάτερ, καὶ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμυν, ἵνα „μὴ Συλλαῖος τῦ σῦ γήρως καταΦρονήσῃ. Ρώμη μοι „μάρτυς τῆς εὐσεβείας, καὶ ὁ τῆς οἰκυμένης πρωτεύων „Καῖσαρ, ὁ Φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λάβε, „πάτερ, τὰ παρ' αὐτῦ γράμματα. ταῦτα τῶν ἐνθάδε „διαβολῶν πιςότερα. ταῦτα ἀπολογία μοι μόνη. τύτοις „τῆς εἰς σὲ Φιλοσοργίας τεκμηρίοις χρῶμαι. μέμνησο δὲ

„manibus elabetur, etiamsi aduersus omnes filios meos „exstiterint probationes.

3. Dum ista diceret, illi quidem ex animi perturbatione abruptus est sermo: Nicolaum vero, vnum ex amicis, probationes persequi iussit. Interea autem Antipater, sublato capite, (ad patris enim pedes prostratus iacebat) magna voce clamabat: „Tu, pater, causam meam egisti. „Nam quomodo ego parricida, qui te confitentem habeam, „quod semper custos tibi adfuerim. pietatem meam appel„las prodigiosa mea mendacia et simulationem. Quomo„do itaque aliis in rebus tantae calliditatis, adeo bardus et „insipiens eram, vt non intelligerem, facile non esse ho„mines latere tantum sceleris machinantem, coelestem ve„ro latere iudicem omnino non posse, qui omnia adspicit „et vbique praesens adest? an fratrum exitum ignorabam, „quorum poenas Deus adeo persequutus est, quod tibi ne„cem machinati fuerint? Quid autem erat, quod me contra „te incitaret? num regni cupido? sed regnabam. num „odii suspicio? Nonne diligebar? Praetereane aliquis ex „te metus? Quin te incolumem seruans, aliis timendus „eram. Num pecuniae inopia? Et cui adeo licebat quan„tum vellet expendere? Sin vero omnium hominum per„ditissimus euaserim, et immanis belluae animam nactus „fuerim, pater, an non tuis vincendus essem beneficiis, „quem, vt ipse dixisti, in regiam reduxeris, et tot filiis prae„tuleris, et viuus regem declaraueris, aliorumque bonorum „ingenti magnitudine inuidendum reddideris? O me mise„rum, ex acerba peregrinatione mea! quam multum tem„poris liuori, et quam longum insidiantibus spatium dede„rim. Verum tui gratia, pater, et ad tuas causas agen„das peregre proficiscebar, ne Syllaeus tuam contemtui „haberet senectutem. Roma mihi testis est pietatis, et „qui orbi terrarum praeest Caesar, qui me patris ama„torem saepiuscule vocabat. Accipe, pater, has ab „eo literas. Istae plus fidei merentur, quam fictae „criminationes. istae sola mei defensio. istis mei erga „te affectus argumentis vtor. Memento, quod inuitus

„ὡς ἐχ ἑκὼν ἔπλεον, ἐπισάμενος τὴν ἐμφωλεύσασαν τῆς „βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν. σὺ δὲ μὲ, πάτερ, „ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας καιρὸν διαβολῆς δοῦναι „τῷ φθόνῳ. πάρειμι δὲ, ἐπὶ τὰς ἐλέγχους πάρειμι, διὰ „γῆς καὶ θαλάσσης ἐδὲν ἑδαμῆ παθὼν ὁ πατροκτόνος. „ἀλλὰ μήπω τοῦτῳ ὠφέλημαι τῷ τεκμηρίῳ. κατέγνωσμαι „γὰρ καὶ παρὰ Θεῷ καὶ παρὰ σοὶ, πάτερ. κατεγνωσμέ„νος δὲ δέομαι, μὴ ταῖς ἄλλων βασάνοις πιστεύειν, ἀλλὰ „κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὀδυσάτω διὰ τῶν ἐμῶν „σπλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείδεσθε ὁλοφυρμοῦ τοῦ μιαροῦ „σώματος. εἰ γάρ εἰμι πατροκτόνος, ἐκ ὀφείλω θνήσκειν „ἀβασανίστως." τοιαῦτα μετὰ ὀλολυγμοῦ καὶ δακρύων ἐκβοῶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας καὶ τὸν Οὔαρον εἰς οἶκτον προκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς Ηρῴδην ἄδακρυν διεκράτει, τὰς ἐλέγχους ἀληθεῖς ἐπισάμενον.

δ'. Ἐν τούτῳ, τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, Νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸ παυσάργον τὸ Αντιπάτρου προειπὼν, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ διαχέας ἔλεον, ἔπειτα πικρὰν κατηγορίαν κατετείνετο, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργήματα περιτιθεὶς αὐτῷ, μάλιστα δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἀποδεικνὺς ταῖς ἐκείνου διαβολαῖς ἀπολωλότας. ἐπιβουλεύειν δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς περιοῦσιν, ὡς ἐφέδροις τῆς διαδοχῆς. τὸν γὰρ παρασκευάσαντα πατρὶ φάρμακον, πότε ἂν ἀδελφῶν ἀποχέσθαι; προελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τάς τε μηνύσεις ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ περὶ Φερώρα κατεσχετλίαζεν, ὅτι κἀκεῖνον Αντίπατρος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τὰς φιλτάτας τῷ βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τοῦ μύσους ἀνακλήσειε τὸν οἶκον. ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν καὶ ἀποδείξας, καταπαύει τὸν λόγον.

ε'. Οὔαρος δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν Αντίπατρον, ὡς ἐδὲν πλέον ἐκεῖνος εἰπὼν, ἢ Θεὸς ἔστι μοι τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκειτο σιγῶν, αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσί τινι τῶν ἐπὶ θανάτῳ κατακρίτων δεσμώτῃ

„hinc nauigauerim, vt qui probe norim latentes in regno „contra me inimicitias. Tu me, pater, praeter voluntatem tuam perdidisti, qui me accusandi tempus inuidiae „dare compulisti. Verum praesens adsum, adsum aduersus indicia, terra marique nihil omnino, vt parricida, „perpessus; quanquam nihil mihi profuturum sit hoc argumentum. nam et apud Deum et apud te, pater, sum „condemnatus: condemnatus autem precor, ne aliorum „tormentis fidem habeas, sed in me feratur ignis, per „viscera mea pergant quaestionum fidiculae. Ne mihi „parcite lamentationis ergo a scelesto corpore profectae. „nam si parricida sum, mori non debeo cruciatuum expers." Talia cum eiulatu et lacrymis vociferans, et alios omnes et Varum ad misericordiam alliciebat. Solum autem Herodem a lacrymis continebat iracundia, vtpote quod probationes veras esse cognouerit.

4. Tum Nicolaus iussu regis multa de Antipatri calliditate praefatus, discussaque illius misericordia, mox atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem in regnum admissa maleficia ei adscribens, maxime vero fratrum interitum, quos ipsius calumniis periisse demonstrabat. Quin et superstitibus eum insidiari dicebat, vt qui id agerent, vt successionem interciperent. Quomodo enim a fratribus abstinere potuit, qui patri venenum paraverat? Cum autem ad veneni probationem venisset, et ordine proferebat indicia: et de Pherora valde indignabatur, quod et ipsum Antipater fratricidam fecisset, iisque, qui regi amicissimi erant, corruptis, regiam omnem scelere compleuisset. Atque ita, aliis insuper multis dictis et probatis, finem dicendi facit.

5. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, et ille nihil amplius loquutus, quam Deus testis est innocentiae meae, tacitus iaceret, petiit, vt venenum afferretur, et vincto cuidam capitis damnato ebibendum dedit.

πιεῖν· τῷ δὲ παραχρῆμα τελευτήσαντος, ὁ μὲν Οὔαρος, ἀπορρήτως ποιήσας τὰς πρὸς Ηρῴδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ συνέδριον Καίσαρι γράψας, μετὰ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δ' ὁ βασιλεὺς Αντίπατρον, καὶ πρὸς Καίσαρα τὰς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν.

ς'. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ κατὰ Σαλώμης ἐπιβουλὴ Αντίπατρος εὑρίσκεται. τῶν γὰρ Αντιφίλᾳ τις οἰκετῶν ἦκεν, ἐπιστολὰς κομίζων ἀπὸ Ρώμης παρὰ Ιουλίας θεραπαινίδος, Ακμῆς τὄνομα. καὶ παρὰ μὲν ταύτης ἐπέστελτο βασιλεῖ, τὰς παρὰ Σαλώμης ἐπιστολὰς ἐν τοῖς Ιουλίας εὑρηκέναι γράμμασι, πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δι' εὔνοιαν. αἱ δὲ τῆς Σαλώμης λοιδορίας τε τῷ βασιλέως περιεῖχον πικροτάτας, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ πλάσας ὁ Αντίπατρος, καὶ τὴν Ακμὴν διαφθείρας, ἔπεισεν Ηρῴδῃ πέμψαι. διηλέγχθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν· „ὡς ἠβου„λήθης, ἔγραψά σοι τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐκεί„νας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς „ἀδελφῆς, ὅταν ἀναγνῷ. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐπειδὰν „ἁπαρτισθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου.

ζ'. Ταύτης φωραθείσης τῆς ἐπιστολῆς, καὶ τῶν κατὰ Σαλώμην ἐνσκευασθεισῶν, ἔννοια μὲν ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατὰ Αλεξάνδρου πλασθῆναι γράμματα. περιαλγὴς δὲ ἦν ὑπὸ τῆ πάθους, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀποκτείνας δι' Αντίπατρον. ἐπεὶ τοίνυν ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ὑπὲρ ἁπάντων. ὠρμημένος δὲ ἐπὶ τὸν Αντίπατρον, ἐπεσχέθη νόσῳ χαλεπῇ. περὶ μέντοι τῆς Ακμῆς καὶ τῶν κατὰ Σαλώμης ἐσκευωρημένων, ἐπέστειλε Καίσαρι· τήν τε διαθήκην αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν Αντίπαν, ἀμελῶν τῶν πρεσβυτάτων, Αρχελάου καὶ Φιλίππου. διεβεβλήκει γὰρ καὶ τούτους Αντίπατρος. Καίσαρι δὲ, σὺν τοῖς δέκα χρημάτων δώροις, κατέλιπε χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ καὶ τέκνοις αὐτῆ καὶ φίλοις καὶ ἀπελευθέροις περὶ πεντακόσια· ἀπένεμε

Cumque ille ſtatim moreretur, Varus quidem, nonnulla in occulto cum Herode colloquutus, quae geſta erant in concilio ad Caeſarem ſcripſit, poſteroque die inde diſcedit: rex autem in vincula coniicit Antipatrum; certoſque ad Caeſarem miſit, qui ſuam illi calamitatem nunciarent.

6. Poſt haec autem Salomen inſidiis appetiiſſe arguebatur Antipater. Quidam enim e domeſticis Antiphili venerat, literas ferens ab ancillula Iuliae, cui nomen erat Acme. Atque ab ipſa quidem ſcriptum erat regi, inter literas Iuliae quaſdam a Salome datas ſe reperiſſe, eique eam benevolentiae ergo eas miſiſſe. In Salomes autem literis contumeliae erant in regem acerbiſſimae, et accuſatio grauiſſima. Iſtae vero ab Antipatro fictae erant, cumque is Acmen pecunia corrupiſſet, ei perſuaſit, vt literas ad Herodem mitteret. Res autem comperta eſt ex eius ad illum literis. nam muliercula ei ſcripſerat: „Sicut „voluiſti, patri tuo ſcripſi, literaſque iſtas ad eum miſi, „perſuaſum habens, regem ſorori ſuae nequaquam parſurum, cum eas legerit. Bene autem facies, ſi, rebus „omnibus perfectis, promiſſorum tuorum memor fue„ris.

7. Hiſce literis, et quae in Salomen compoſitae erant, deprehenſis, regem ſubiit cogitatio, forſan et illas contra Alexandrum fictas fuiſſe: et vehementer perturbatus erat ex animi motu, quod parum abfuerit, quin ſororem propter Antipatrum occidiſſet. Itaque non amplius cunctatus eſt omnia eius crimina in eum perſequi: ſed, dum in Antipatrum incitatur, morbo difficili corripitur. Verumtamen de Acme et accuſatione in Salomen improbe conficta literas ad Caeſarem dedit: cumque teſtamentum afferri iuſſiſſet, illud mutabat, regemque declarabat Antipam, praeteritis Archelao et Philippo natu grandioribus: nam et illos calumniatus fuerat Antipater. Caeſari autem, praeter vaſa aliaque ei donata, mille talenta reliquit, itemque vxori eius et liberis et amicis et libertis circiter quingenta: caeteriſque omnibus agrorum et pecunia-

δὲ καὶ ποῖς ἄλλοις ἅπασι τῆς τε χώρας ἐκ ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων, λαμπροτάτα τε δωρεαῖς ἐτίμα Σαλώμην τὴν ἀδελφήν. ἐν μὲν οὖν ταῖς διαθήκαις ταῦτα διωρθώσατο.

ΚΕΦ. λγ'.

Δετὸς χρυσῆς ἐκκόπτεται. Ἡρώδης τελευτήξεσθαι μέλλοντος ὠμότης. ἑαυτὸν ἀναιρεῖν πειρᾶται. Ἀντίπατρος κτείνεσθαι κελεύει. ἐπιβιοῖ πέντε ἡμέρας τελευτᾷ.

Προῆει δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τῶν ἁμαρτημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ἐπικεισόντων. ἦν μὲν γὰρ ἤδη χεδὸν ἐτῶν ἑβδομήκοντα, τεταπείνωτο δὲ τὴν ψυχὴν ταῖς περὶ τῶν τέκνων συμφοραῖς, ὡς μηδὲ ἐν ὑγιείᾳ τι τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου δὲ ἦν ἐπίτασις ζῶν Ἀντίπατρος, ὃν ἐκ ἐν παρέργῳ, ῥαΐσας δὲ προῄρητο ἀνελεῖν.

β'. Γίνεται δ' ἐν ταῖς συμφοραῖς αὐτῷ καὶ δημοτική τις ἐπανάστασις· δύο ἦσαν σοφισταὶ κατὰ τὴν πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβῶς τὰ πάτρια, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἅπαντι τῷ ἔθνει μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, Ἰούδας τε υἱὸς Σαπφοραίου, καὶ Ματθίας ἕτερος Μαργάλου, τούτοις ἐκ ὀλίγοι προσῆσαν τῶν νέων ἐξηγουμένοις τὰς νόμους, καὶ συνῆγον ἐσημέραι τῶν ἡβώντων στρατόπεδον. οἱ τότε τὸν βασιλέα πυνθανόμενοι ταῖς ἀθυμίαις ὑπερέχοντα καὶ τῇ νόσῳ λόγον καθίσαν εἰς τὸν γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ἐπιτηδειότατος εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τῷ Θεῷ, καὶ τὰ κατασκευασθέντα παρὰ τὰς πατρίους νόμους ἔργα κατασπᾶν. ἀθέμιτον γὰρ εἶναι, κατὰ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ προτομὰς, ἢ ζώων τινὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶναι. κατεσκευάκει δὲ ὁ βασιλεὺς, ὑπὲρ τὴν μεγάλην πύλην, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρῆνουν ἐκκόπτειν οἱ σοφισταὶ, καλὸν εἶναι λέγοντες, εἰ καί τις γένοιτο κίνδυνος, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων θνήσκειν. τοῖς γὰρ ὕστερον τελευτῶσιν ἀθάνατόν τε τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐν ἀγαθοῖς αἴθησιν αἰώνιον παραμένειν. τοὺς δὲ ἀγεννεῖς,

rum non parum distribuit; ac sororem Salomen donis luculentissimis honorauit. Et in testamento quidem ista correxit.

CAP. XXXIII.

Aquila aurea deiicitur. Morituri Herodis immanitas. Sibi manus inferre conatur. Antipatrum occidi iubet. Quinto post die ipse moritur.

MOrbus autem ei ingraueſcebat, quod inualitudinem vrgeret ſenectus pariter ac moeror. iam enim annos fere LXX. natus erat, et ex calamitatibus, quas ei intulerant liberi, adeo animo erat deiectus, vt nec cum bene valeret quicquam iucunditatis admitteret. Ægritudinem autem acriorem faciebat, quod Antipater viueret; quem non obiter et aliud agens, ſed cum ipſe conualuiſſet, occidere decreuerat.

2. At dum in iſtis verſaretur calamitatibus, oritur populi quidam tumultus. In ciuitate erant duo ſophiſtae, qui accurate leges patrias ſcire videbantur, et per totam gentem in maxima erant apud omnes gloria, Iudas filius Sepphoraei, et alter Margali Matthias. Ad iſtos, dum *leges* exponerent, adoleſcentium non pauci ſe conferebant, et quotidie puberum exercitum colligebant. Qui, cum regem audiiſſent moerore ac morbo tabeſcere, ad diſcipulos verba faciebant, quod iam tempus opportunum eſſet, vt Deus vindicaretur, fabricataque aduerſus leges patrias opera detraherentur. quippe nefas eſſe, in templo haberi aut imagines, aut vultus, opuſue quodcunque animantium alicui cognomen. Fecerat enim rex et ſupra magnam templi portam collocauerat aquilam auream. eamque vt exſcinderent ſuadebant ſophiſtae, pulchrum eſſe dicentes, aliquid licet inde periculi inſtaret, etiam pro lege patria mori. Eos enim, qui ita diem ſupremum obeunt, et animae immortalitatem, et aeternam bonorum fruitionem manere: minus autem generoſos, rudeſque in

καὶ τῆς αὐτῶν σοφίας ἀπείρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν καὶ πρὸ τοῦ δι' ἀρετῆς τὸν ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι.

γ'. Ἅμα δὲ τοῖς ἐκείνων λόγοις διεφημίσθη καὶ θνήσκειν ὁ βασιλεύς, ὥστε θαρραλεώτερον ἥπτοντο τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γὰρ ἡμέρας, καὶ πολλῶν κατὰ τὸ ἱερὸν ἀναστρεφομένων, χοίνικας παχείας καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τέγους τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον πελέκεσιν. ἠγγέλθη δὲ εὐθέως τῷ βασιλέως στρατηγῷ, κἀκεῖνος, μετὰ χειρὸς οὐκ ὀλίγης ἀναδραμών, περὶ τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. πυνθανομένῳ δὲ αὐτῷ πρῶτον, εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν ἀετὸν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα, τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο· τοῦ πατρίου νόμου. τί δὲ ὕστερον γεγήθασι, διερωτήσαντος, ἀναιρεῖσθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλειόνων ἀγαθῶν ἀπολαύσουσι μετὰ τὴν τελευτήν.

δ'. Ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεύς, δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς κρείττων τῆς νόσου γενόμενος, πρόεισιν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, καὶ προφάσει τοῦ νόμου πειραζόντων τι μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς· ὁ δὲ δῆμος, δείσας, μὴ διὰ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ὑποθεμένους τὴν πρᾶξιν, ἔπειτα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοῖς λοιποῖς τὴν ὀργὴν ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεύς, καὶ τοὺς μὲν καθιμήσαντας ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς κατέκαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συλληφθέντων παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀνελεῖν.

ε'. Ἐνθεν αὐτοῦ τὸ σῶμα πᾶν ἡ νόσος διαλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεμερίζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ ἦν ἠπίου λάβρος, κνησμὸς δ' ἀφόρητος τῆς ἐπιφανείας ὅλης, καὶ κώλων συνεχεῖς ἀλγηδόνες, περί τε τοὺς πόδας ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα, τοῦ τε ἤτρου φλεγμονή, καὶ δι' αἰδοίων σηπεδὼν σκώληκας γεννῶσα. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, καὶ σπασμὸς ἁπάντων τῶν μελῶν, ὥστε τοὺς ἐπιθειάζοντας ποινὴν εἶναι τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέ-

illorum ſapientia, animamque amare neſcientes, per morbum, quam per virtutem, emori malle.

3. Dum hos illi ſermones ſererent, rumor erat regem in ipſo deceſſu eſſe, adeo vt iuuenes ad rem aggrediendam facti eſſent audaciores. Itaque meridie, dum multi in templo verſarentur, cum ſemet craſſis funibus e tecto demiſiſſent, auream illam aquilam ſecuribus exſcindunt. Statim quod factum eſt, praetori regis nunciabatur, atque ille multa cum manu eo accurrebat, et captos circiter quadraginta iuuenes ad regem adducebat. Cumque ille primum eos interrogaret, an aquilam auream exſcindere auſi fuiſſent; feciſſe confitebantur. deinde cuius iuſſu; legis patriae, reſponderunt. Cum vero ab iis quaeſiuiſſet, quid ita gaudio exſultarent mox interficiendi; dicebant, quod poſt mortem bonis pluribus fruituri eſſent.

4. Iſtis rex commotus, iracundiae vehementia morbum ſuperat, adeoque in concionem procedit, atque multum in eos quaſi ſacrilegos inuectus, quodque legis praetexta maius quiddam aggrederentur, aequum cenſebat et ſupplicio eos addicere, vt impios. Populus autem veritus, ne multi ex indiciis conuicti eſſent, rogabat, vt, cum primum quidem facinoris ſuaſores, ac deinde in eo deprehenſos poenae ſubieciſſet, iram in caeteros miſſam faceret. Vix perſuadetur rex, et qui funibus ſe demiſerant vna cum ſophiſtis viuos cremauit, reliquos vero, qui comprehenſi ſunt, miniſtris interficiendos tradidit.

5. Poſt haec morbi vis, per vniuerſum eius corpus diffuſa, variis doloribus id diſtrahebat. nam febris quidem erat, non tamen vehemens, pruritus vero per totam corporis ſuperficiem intolerabilis, coli quoque dolores continui, et circa pedes tumores quaſi aqua intercute laborantis, atque inflatio abdominis, et in pudendis putredo vermes generans. Ad haec, non potuit niſi cum erectus eſſet reſpirare, et tum reſpirandi difficultate laborabat, et membrorum omnium conuulſione cruciabatur, adeo vt harioli morbos iſtos poenam eſſe dicerent ob caedem ſophiſtarum

γεν. ὁ δὲ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τῇ ζῇν ἀντείχετο, σωτηρίαν τε ἤλπιζε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. διαβὰς γὰρ τὸν Ιορδάνην, τοῖς κατὰ Καλλιρόην θερμοῖς ἐκέχρητο. ταῦτα δὲ ἔξεισι μὲν εἰς τὴν Ασφαλτῖτιν λίμνην, ὑπὸ γλυκύτητος δ' ἔστι καὶ πότιμα. δόξαν δ' ἐνταῦθα τοῖς ἰατροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλασθὲν εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, ἐκλύει δὲ τὰς ὀφθαλμὰς, καὶ ὡς τεθνεὼς ἀνέστρεψε. θορύβου δὲ τῶν θεραπόντων γενομένου, πρὸς μὲν τὴν φωνὴν ἀνήνεγκεν· εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνὼς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ δραχμὰς πεντήκοντα ἐκέλευσε διανεῖμαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς Φίλοις.

ε'. Αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων ὡς εἰς Ιεριχοῦντα παραγίνεται, μελαγχολῶν ἤδη, καὶ μονονοχὶ αὐτῷ τι τῷ θανάτῳ ἀπειλῶν, προέκοψεν εἰς ἐπιβολὴν ἀθεμίτου πράξεως. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ἐπισήμους ἄνδρας ἐξ ὅλης Ιουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸν καλούμενον Ιππόδρομον ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. προσκαλεσάμενος δὲ Σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης Αλεξᾶν· „οἶδα, ἔφη, Ιου„δαίους τὸν ἐμὸν ἐορτάσοντας θάνατον, δύναμαι δὲ „πενθεῖσθαί δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ἐπιτάφιον σχεῖν, ἂν „ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς ὑπηρετῆσαι. τόσδε „τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπειδὰν ἐκπνεύσω, τάχιστα „κτείνατε περισήσαντες τοὺς στρατιώτας, ἵνα πᾶσα Ιουδαία, „καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δακρύσῃ.

ζ'. Ταῦτα ἐνετέλλετο, καὶ παρὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ πρέσβεων ἦκον ἐπιστολαὶ, δι' ὧν Ακμὴ μὲν ἀνηρημένη κελεύσαντος Καίσαρος ἐδηλοῦτο, θανάτῳ δὲ Αντίπατρος κατάκριτος· ἔγραφόν γε μὴν, ὡς, εἰ καὶ φυγαδεύειν αὐτὸν ἐθελήσειεν ὁ πατὴρ, ἐπιτρέποι Καῖσαρ. ὁ δὲ βραχὺ μὲν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἀνήνεγκεν, αὖθις δὲ, καὶ γὰρ ἐνδεία τροφῆς καὶ βηχὶ σπασμώδει διετείνετο, τῶν ἀλγηδόνων ἡττηθείς, φθάσαι τὴν εἱμαρμένην ἐπεβάλλετο. λαβὼν δὲ μῆλον, ἤτησε καὶ μαχαίριον· εἰώθει γὰρ ἀποτέμνων ἐσθίειν· ἔπειτα

irrogatam. Ille vero, quamuis tot cruciatibus conflictaretur, viuendi tamen desiderio tenebatur, et salutis spem retinebat, ac de curationibus cogitabat. Itaque traiecto Iordane, aquis calidis, quae iuxta Callirhoën sunt, vsus est. Hae influunt quidem in Asphaltiten lacum, adeo tamen sunt dulces, vt etiam potui commodae sint. Ibi cum medicis visum esset, vt totum corpus, demissum in dolium olei plenum, foueretur, oculi eneruantur, eosque morientis ad instar reciprocauit. Cum autem in tumultu essent ministri, clamore excitatus ad se quidem redit: salutis autem spe in posterum abiecta, et quinquaginta drachmas militibus viritim, et ingentem pecuniam ducibus atque amicis distribui iussit.

6. Cum autem inde reuertens ad Hierichuntem perueniret, iam atra bile correptus, et ipsi quodammodo morti aliquid minitans, progressus est ad facinus teterrimum perpetrandum. Nam illustres totius Iudaeae viros, ex singulis vicis collectos, in locum, qui Hippodromus vocabatur, concludi iussit. Tum accersita sorore Salome, viroque eius Alexandro: „Noui, inquit, Iudaeos morte quidem „mea festos dies acturos; aliorum vero causa lugeri pos„sum et funus splendidum consequi, dummodo meis man„datis obsequi velitis. Hos autem viros in custodia habi„tos, simulatque animam exhalauero, militibus circum„datos omnes interficite, quo et vniuersa Iudaea et „singulae domus vel inuitae mea morte illacrymen„tur.

7. Ista mandabat, et tum a legatis, qui Romae erant, veniebant literae, quibus significabatur, Acmen iussu Caesaris interfectam esse, et Antipatrum morte damnatum. Quin et si pater eum in exsilium dare mallet, id quoque permisisse Caesarem, scriptum erat. Atqui ille paululum quidem ad vitae cupiditatem rediit. Rursus vero, (nam et inedia et tussi conuulsiua distinebatur) victus doloribus fatum anteuertere statuit. Sumto igitur pomo, cultellum etiam popposcit, (solitus enim erat fectum comedere) deinde

περιαθρήσας, μή τις ὁ κωλύων εἴη, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν, ὡς πλήξων ἑαυτόν· προσδραμὼν δὲ, ἐκώλυσεν Αχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτῦ, τὴν χεῖρα καταχών. οἰμωγὴ δ' εὐθὺς ἤρθη μεγίστη κατὰ τὸ βασίλειον ὡς οἰχομένυ τῦ βασιλέως· καὶ ταχέως ἀκύσας Αντίπατρος, ἀνεθάρρει τε, καὶ γεγηθὼς τὰς φύλακας ἐκέτευεν, ἐπὶ χρήμασιν ἐξαφεῖναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ ἡγεμὼν ὁ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα δραμὼν ἀνήγγειλε τὴν ἐπιβυλήν. ἀνέκραγεν δὲ ἐκεῖνος ἐχυρότερον τῆς νόσυ, καὶ παραχρῆμα πέμψας τὰς δορυφόρυς, ἀπέκτεινε τὸν Αντίπατρον. θάψαι δὲ τὸν νεκρὸν αὐτῦ προσάξας ἐν Υρκανίῳ, πάλιν τὰς διαθήκας ἐπανορθῦται, καὶ διάδοχον μὲν Αρχέλαον, τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν Αντίπα, γράφει, τετράρχην δὲ Αντίπαν.

ή. Μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῦ παιδὸς ἐπιβιὰς πέντε ἡμέρας τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' ὧ μὲν ἀποκτείνας Αντίγονον ἐκράτησε τῶν πραγμάτων ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, ἀφ' ὧ δὲ ὑπὸ Ρωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος, εἰ καί τις ἕτερος· ὅσις γε κατεκτήσατο βασιλείαν ἰδιώτης ὤν, καὶ, τοσύτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν· ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν δὲ γνῶναι τὴν τελευτὴν αὐτῦ τὸ στρατιωτικὸν, προελθῦσα μετ' ἀνδρὸς ἡ Σαλώμη, διαφῆκε τὺς δεσμώτας ὃς πτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπειθῆναι αὐτὸν λέγυσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τύτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλυ ἤδη τοῖς στρατιώταις, καὶ συνῆγεν αὐτὺς εἰς ἐκκλησίαν μετὰ τῦ λοιπῦ πλήθυς ἐν τῷ καθ' Ιεριχῦντα ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν Πτολεμαῖος, ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον παρὰ τῦ βασιλέως πεπιστευμένος, τόν τε βασιλέα κατευδαιμονίζει, καὶ τὸ πλῆθος παρακαλεῖ, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις ἀνεγίνωσκεν ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ πολλὰ περὶ τῆς εἰς τὸν διάδοχον εὐνοίας παρεκάλει. μετὰ δὲ τὴν ἐπιστολὴν λύσας τὰς διαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς Φίλιππος μὲν τῦ Τραχώνος, καὶ τῶν γαυλανιτῶν

circumſpiciens, ne quis eſſet, qui ei obſtaret, tanquam ſe percuſſurus dextram leuauit. Verum Achiabus eius ſobrinus accurrens, manu illius prehenſa, ictum impediit. Vlulatus autem maximus ſtatim ſublatus eſt in regia, ac ſi rex mortuus fuiſſet: cumque eum audiſſet Antipater, fiduciam reſumit, laetatuſque cuſtodes obſecrabat, vt ipſum promiſſa pecunia ſolutum dimitterent. Dux vero illorum non tantum id fieri prohibuit, ſed et regi inſidias renunciatum currebat: atque ille fortius exclamauit, quam morbus commode pateretur, continuoque miſſis ſatellitibus Antipatrum occidit. Cum autem in mandatis dediſſet, vt cadauer eius in Hyrcanio ſepeliretur, rurſus teſtamentum corrigit: et ſucceſſorem quidem ſcripſit Archelaum filium natu maximum, Antipae fratrem, Antipam vero tetrarchum.

8. Poſtquam autem a filii caede quinque dies vixiſſet, mortem obit; cum ſcilicet regnaſſet annos quidem triginta quatuor, ex quo Antigono interfecto rerum potitus eſt, triginta vero ſeptem, ex quo rex a Romanis declaratus eſt. Et in caeteris quidem omnibus ſecunda fortuna vſus eſt, ſi quis vnquam alius; qui quidem regnum, quod priuatus adeptus eſt, tantoque conſeruauit tempore, filiis ſuis reliquit: in rebus vero domeſticis infeliciſſimus fuit. Salome autem, antequam regis mortem reſciret exercitus, cum marito progreſſa, dimiſit eos, qui in cuſtodia erant, quos occidi iuſſerat rex: ipſum dicens mutaſſe conſilium, et ſuam quemque domum remittere. At cum iſti abirent, tum regis obitum militibus indicabat; eoſque cum caetera multitudine in concionem coëgit in amphitheatro Hierichuntino: vbi Ptolemaeus, cui creditus erat a rege annulus ſignatorius, prodiens in medium, et regis fortunam praedicat, et populo conſolationem adhibet, et relictas militibus literas legebat, in quibus eos multis hortabatur, vt beneuolos ſe praeſtarent ſucceſſori ſuo. Deinde, poſt literas iſtas, teſtamentum reſignabat et recitabat: in quo Philippus quidem Trachonis et vici-

χωρίων κληρονόμος, τετράρχης δὲ, ὡς προείπομεν, Αντίπας, βασιλεὺς δὲ Αρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τόν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτῦ Καίσαρι Φέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξοιτο, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶναι Καίσαρα· τά γε μὴν λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν.

θ'. Βοὴ δὲ εὐθὺς ἐγένετο τῶν Αρχελάῳ συνηδομένων, καὶ κατὰ σίφος οἱ στρατιῶται μετὰ τῦ πλήθους περιιόντες, ὑπισχνῦντο μὲν τὴν ἑαυτῶν εὔνοιαν, συνηύχοντο δὲ καὶ τὴν παρὰ τῦ Θεῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς ταφὴν ἐτράποντο τῦ βασιλέως. παρέλιπε δὲ ἤδη ὁ Αρχέλαος εἰς πολυτέλειαν, ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προήνεγκε, συμπομπεύσοντα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν ὁλόχρυσος ἦν διάλιθος, στρωμνὴ δὲ ἀλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρᾳ κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτῦ χρυσῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον παρὰ τὴν δεξιάν. καὶ περὶ μὲν τὴν κλίνην, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ Θρᾴκιον σίφος, Γερμανοί τε καὶ Γαλάται, διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολυθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σαδίοις δὲ ἑκομίσθη τὸ σῶμα διακοσίοις εἰς Ηρώδειον, ὅπυ κατὰ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ Ηρώδην τοιῦτον ἔσχε πέρας.

narum regionum haeres declarabatur; Antipas vero, vt iam ante diximus, tetrarcha; rex vero Archelaus. Hinc autem et annulum ad Caesarem ferre mandabat, et administrationis rationes sigillo munitas. omnium enim, quae de istis constitueret, dominum, et testamenti confirmatorem esse Caesarem voluit: caetera vero iuxta superius testamentum seruari.

9. Confestim autem clamor sublatus est Archelao congratulantium; militesque turmatim cum populo eum stipantes, et suam quidem ei promittebant, Deique beneuolentiam ei comprecabantur. Post haec ad regem sepediendum se conuertebant. nihil autem, quod ad magnificentiam faceret, omisit Archelaus, sed omnem ornatum regium protulit, vt cum pompa efferretur mortuus. Lectus quidem erat totus ex auro gemmis distinctus, stragula vero murice vario refulgens, superque ea corpus purpura coopertum: et capiti quidem impositum erat diadema, corona vero desuper aurea, et dextra sceptrum habebat. Lectum quidem stipabant filii et cognatorum multitudo; quibus proximi satellites, et agmen Thracium, et Germani et Galli, similiter ornati ac si in bellum iretur. Caeteri vero milites praeibant, armis instructi, duces suos ordinumque ductores modeste decenterque sequentes: atque post hos quingenti famuli et liberti aromata ferentes. Corpus autem per ducenta stadia delatum erat in Herodium, vbi, prout fuerat mandatum, sepultum erat. Et quae ad Herodem quidem spectant, huiusmodi finem habebant.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΔΕΥΤΕΡΩι ΛΟΓΩι

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Ὅπως Αρχέλαος, πενθήσας τὴν πατέρα καὶ τὸ πλῆθος ἐτιάσας, ἐνιαύσιος ἐφ' οἷς ἠτεῖντο.

β'. Ὅπως ἀπ ὀλίγας τῶν πενθούντων τὰς διὰ δεσμὸν ὑπὸ τῷ Ἡρῴδῃ ἀνοκτανθέντας σοφιστὰς, καὶ φάσιν κατ' αὐτῶ ἠγειρόντων, ἀπέκτεινε καὶ μάλιστα τῶν συνελθόντων ἐν τῇ Πάσχα.

γ'. Ὅπως, ἀπερχομένου Αρχελάου εἰς Ῥώμην, Σαβῖνος ἀνιὼν εἰς Ιεροσόλυμα ὑπήντα, καὶ τότε μὲν, παρακληθεὶς ὑπὸ Οὐάρου, ἀνεστρέφατο. Ὕστατα ἀπελθόντος Αρχελάου πάλιν ἀνελθὼν, τά τε βασίλεια παρελαμβάνειν ἐπειρᾶτο, καὶ τὰ χρήματα πάντα κομίζεσθαι, εἰ καὶ μὴ ἐδυνήθη.

δ'. Ὅπως Αντίπας ἡμφισβήτησε τῆς βασιλείας τῷ Αρχελάῳ, καὶ εἶπ ἐπάτειρεν εἶπεν ἑαυτῷ συνεσάμενος.

ε'. Ὅπως, Σαβίνου ἐπελθόντος Ιεροσολύμοις, καὶ βιαζομένου τε τὰς φόρους λαμβάνειν, καὶ τὰ βασιλικὰ χρήματα διαρυτῶντος, συστραφὲν τὸ πλῆθος πόλεμον κατ' αὐτῶ συνεστήσατο, ἐκ δὲ τότου καὶ ἡ πᾶσα χώρα ἐσαλεύθη.

ϛ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ιουδαίων ἐπαναστάντων, καὶ σχῆμα βασιλείας αὐταῖς περιθεμένων.

ζ'. Ὅπως Οὐάρος ἐπελθὼν, τὴν τε τάσιν κατέπαυσεν, καὶ τοὺς αἰτίους ἐκόλασεν.

η'. Ὅπως Ιουδαῖοι παραγενόμενοι πρὸς Καίσαρα κατηγόρησαν Ηρῴδου καὶ τῶν αὐτῶ παίδων, ἀξιοῦντες μηκέτι βασιλεύεσθαι· καὶ ὡς Αρχέλαος ἀντέδωκε τὰς αἰτίας ἀποσκευαζόμενος.

θ'. Ὅπως Καῖσαρ τὸ μὲν ἥμισυ τῆς βασιλείας Αρχελάῳ δὸς, ἐνιαύσιον προσέπεμπεν, τὸ δὲ λοιπὸν εἰς δύο διελὼν τετραρχίας, τὴν μὲν Φιλίππῳ, τὴν δὲ Αντιπάτρῳ, τῷ καὶ Αντίπᾳ καὶ Ηρῴδῃ, δίδωκε, καὶ ὅση ἑκάτερα πρόσοδος γίγνοιτο, καὶ τίνα καὶ τῇ λοιπῇ τῶ Ηρῴδου γενεᾷ Καῖσαρ ἀπένειμεν.

ι'. Περὶ τοῦ ψευσαμένου ἑαυτὸν Αλέξανδρον εἶναι, καὶ ὅπως ἀνεχωρίσθη.

ια'. Ὅπως Αρχέλαος, ἐνιαύτου ὕτοι τῆς βασιλείας καὶ τῆς ὁσίας ἀφαιρεθείς, ἐς δίκην φυγῆ ζημιοῦται, οἵας τε ἐνείρους αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ εἶδον· καὶ ὅπως ἡ αὐτῶ ἀρχὴ, εἰς ἐπαρχίαν περιγραφεῖσα, ἐπίτροπον ἐδέξατο.

ιβ'. Περὶ τοῦ Γαλιλαίου Ἰούδα τοῦ τὴν ἐπιχωρίας εἰς ἀπόστασιν ἐνάγοντος, καὶ τῶν τριῶν παρὰ Ιουδαίοις αἱρέσεων, Σαδδουκαίων, Φαρισαίων, καὶ Εσσηνῶν.

ιγ'. Θάνατος Σαλώμης τῆς ἀδελφῆς Ηρῴδου καὶ Λιβύης Καίσαρος, καὶ Τιβερίῳ ἀναχώρησις, καὶ ποίας πόλεις ἔκτισεν Ηρῴδης τε καὶ Φίλιππος οἱ τετράρχαι.

ιδ'. Ὅπως Πίλατος, ἐπίτροπος πεμφθεὶς Ιουδαίας, καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας εἰσαγαγὼν εἰς Ιεροσόλυμα, παρακληθεὶς τε ὑπὸ τῷ πλήθους αὖθις αὐτὰς ἐξήγαγεν, καὶ ὅπως πάλιν τὸν Ιερὸν θησαυρὸν, ὅτου τὸν Κορβανᾶν, πρὸς κατασχόντων ὑδάτων ἐξαναλίσκων, εἰς φάσιν αὐτὸς ἤρθισε, καὶ ἐκ ὀλίγου ἀπέκτεινεν.

ιε'. Ὅπως κατήγοροι Ηρῴδου πρὸς Τιβέριον Αγρίππας, ὁ Αριστοβούλῳ, τῷ ἀναιρεθέντος ὑπὸ τῷ πατρὸς σὺν τἀδελφῷ, πικῆς ἀφικόμενος, ὡ προσδέχθη, ἰδίᾳ δὲ μᾶλλον καὶ προσκέσθη, διὰ τὸ ἐπεύξασθαι Γαΐῳ τὴν βασιλείαν.

ις'. Ὅπως, ἀποδεινότος Τιβερίῳ καὶ Γαΐῳ κρατήσαντος, τῶν τε δεσμῶν ἀπολύεται, καὶ τὴν Φιλίππῳ τετραρχίαν ἀποδεινότος ἴδῃ λαμβάνει. Ὕστατα καὶ τὴν ἀδελφὴ ἑαυτοῦ Ηρῴδου, φυγαδευθέντος μετὰ τῆς γυναικὸς Ηρωδιάδος εἰς Ισπανίαν, διά τε τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὸ κατηγορηθῆναι ὑπὸ Αγρίππα.

ιζ'. Ὅπως Γάϊος Πετρώνιον ἐπέστειλεν ἀναθεῖναι τὰς αὐτῶ εἰκόνας ἐν τῷ ναῷ, καὶ ὡς Ιουδαῖοι παγγυῇ ἐν Πτολεμαΐδι αὐτῷ προσῆλθησαν, δείσαντες μὴ τοῦτο ποιῆσαι· ἐν ᾧ καὶ Πτολεμαΐδος ὑποφορὰς καὶ Βηλὸς θεσμὸς, καὶ τὸ Μίμαντος τάφος, καὶ τῆς ὑαλινῆς ψάμμου, καὶ ὅπως πεισθεὶς Πετρώνιος ἀφῆκεν τὴν τῶν εἰκόνων ἀνάθεσιν.

IOSEPHI LIBRO SECVNDO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *Quomodo Archelaus, cum patrem luxisset et populum conuiuio excepisset, in iis, quae poſtulabant, illis gratificatus eſt.*
2. *Quomodo multos ex illis, qui ſophiſtas, ob aquilam euulſam occiſos ab Herode, lugebant, et ſeditionem contra ipſum mouebant, interfecit, praeſertimque eos, qui Paſchatis tempore conuenerant.*
3. *Quomodo Sabinus, Archelao Romam abeunte, cum Hieroſolyma adſcenderet, ei in via occurrebat, et tunc quidem hortatu Vari reuerſus eſt. deinde, cum Varus abiiſſet, rurſus illic adſcendens, et regias occupare ſtudebat, et pecuniam omnem auferre, licet fruſtra id tentauit.*
4. *Quomodo Antipas cum Archelao de regno contenderit, quocque vterque in ſui defenſione diceret.*
5. *Quomodo poſtquam Hieroſolyma venuſſet Sabinus, vimque adhiberet ad tributa capienda, et regias pecunias exquireret, populus factis agminibus bellum in eum concitauit, atque inde per totam Iudaeam orta eſt ſeditio.*
6. *De his, qui in Iudaea inſurrectionem fecerant, et regni inſignia ſibimet impoſuerunt.*
7. *Quomodo Varus, poſtquam eo venuſſet, et ſeditionem compreſſit, et de eius auctores animaduerſit.*
8. *Quomodo Iudaei, cum ad Caeſarem peruenuiſſent, Herodem ſuoſque filios accuſarunt, poſtulantes, vt non amplius regibus ſubiiciantur: et quomodo Archelaus ſemet eis oppoſuit et accuſationes diluit.*
9. *Quomodo Caeſar, cum regni quidem dimidium Archelao dediſſet, vltroque eum appellauit, reliquum vero in duas tetrarchias diuiſiſſet, vnam quidem Philippo, alteram vero Antipatre, qui et Antipas et Herodes vocabatur, donauit: et quantus erat vniuſcuiuſque reditus; et quonam cateris ex Herodis ſtirpe diſtribuit.*
10. *De eo, qui ſeſe pro Alexandro geſſit, et quomodo patefactus eſt.*
11. *Quomodo Archelaus, nono anno, et regno et facultatibus priuatus, perpetuo exſilio multatus, et quaenam ſomnia ipſe et vxor ſomniarunt; et quomodo eius principatus, in prouinciae formam redactus, procuratorem accepit.*
12. *De Iuda Galilaeo, qui populares ſuos ad defectionem impellebat; et de tribus Iudaeorum ſectis, Sadducaeis, Phariſaeis, et Eſſenis.*
13. *Obitus Salomes ſororis Herodis et Auguſti Caeſaris, Tiberii imperatoris inauguratio; et quales vrbes condiderunt Herodes et Philippus tetrarchae.*
14. *Quomodo Pilatus, ad Iudaeam procurandam miſſus, cum Caeſaris effigiei in Hieroſolyma intuliſſet, a populo multis precibus interpellatus rurſus eas educebat: et quomodo ſacrum theſaurum, ſcilicet Corbonam, ad aquam in vrbem deriuandam conſumtum, populum ad ſeditionem concitauit, et aliquam multos occidit.*
15. *Quomodo Agrippa, filius Ariſtobuli vna cum fratre a patre occiſi, ad Tiberium veniens Herodem accuſaturus, ab eo non ſolum repulſam tulit, ſed et in vincula coniectus eſt et male habitus, quod precatus eſſet, vt Caius regnaret.*
16. *Quomodo, mortuo Tiberio et Caio imperium adepto, vinculis ſoluitur, et Philippi iam mortui tetrarchiam obtinet; deinde illam Herodis eius fratris, relegati cum vxore Herodiade in Hiſpaniam, et ob auaritiam, et quod ab Agrippa fuerat accuſatus.*
17. *Quomodo Caius in Iudaeam miſit Petronium, vt eius imagines in fano dedicaret, atque Iudaei fere vniuerſi ei vſque ad Ptolemaïdem obuiam proceſſerunt, vt iſtud non faceret obſecrantes: vbi et Ptolemaïdis deſcriptio, et Belei fluuii, et Memnonis ſepulcri, et arenarum vitrearum, et quomodo Petronius eo adductus eſt, vt deſiſteret ab imaginum dedicatione.*

κγ'. Ὅτως ἀπεδείκνυτο Γαΐῳ Κλαυδίῳ ἐπιθέσεως οὖσιν, ἀγράπτου συμβολῆ διαλογισμὸς τῆς συγκλήτου πρὸς αὐτόν· καὶ ὅπως Κλαύδιος ἀμφεῖται αὐτὸν τῇ τροφῇ βασιλικῇ πάσῃ, ὅτι δὲ καὶ ἐπίορκον προσθήκην, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν καὶ ἐπὶ ξυγατρὶ τῇ Βερενίκῃ γαμβρὸν, βασιλείας τῆς Χαλκίδος.

κδ'. Ὅπως ἀρξάμενος Ἀγρίππας τειχίζειν Ἱεροσόλυμα τελευτᾷ, καὶ ἡ βασιλεία πάλιν ἐπαρχία γίνεται, καὶ ἐπίτροπος ἀποστέλλεται. Ὕστερα καὶ Ἡρώδης ὁ τῆς Χαλκίδος βασιλεύων τελευτᾷ, καὶ καθίστησιν εἰς τὴν αὐτῆ βασιλείαν Κλαύδιος τὸν ἀδελφιδοῦν Ἀγρίππαν, τὸν τῆ Ἀγρίππα υἱόν. καὶ ὅτι ἔτοι μὲν ἦσαν Ἀριστόβουλος, ἡ δὲ Ἀλεξάνδρου γυνὴ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐβασίλευσεν.

κε'. Ὅτως, ἐπιτρόπου Κουμανοῦ ἐν τῇ ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ ταλάντος, Φήρυβος καὶ Φῆλιξ τὴν πόλιν κατέσχον, τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς τῶ τραπιώτα ἀσχημοσύνης λαβόντα, καὶ περὶ μυρίας ἀπέθανον. καὶ ὡς, τούτῳ παυθέντος, ἐτέρα τάσις γίνεται πάλιν, διὰ τὸ πυρίκαυστον ποιῆσαι τὸν νόμον τινὰ τραπιώτην ἐν Σαμαρείᾳ.

κς'. Ὅτως διὰ τὸν ἀναιρεθέντα Γαλιλαῖον παρὰ τῶν ἐν Σαμαρείᾳ Ἰουδαίων πολὺ πάλιν πόλεμος γίγνεται, καὶ οἷα ἐδίκασε Κλαύδιος περὶ τῶν αὐτῶν· καὶ ὅπως ἐκ τῆς Χαλκίδος εἰς μείζονα βασιλείαν μετέθηκε Κλαύδιος τὸν Ἀγρίππαν.

κβ'. Ὅτως, τελευτήσαντος Κλαυδίου, Νέρων κρατεῖ, καὶ δίδωσι μὲν βασιλεύειν τὴν μικρὰν Ἀρμενίαν τῷ Ἡρώδῃ Ἀριστοβούλῳ, τῷ δὲ Ἀγρίππᾳ προσέθηκε τετραρχὰς πόλεις τὰς τῶν τοπαρχίαις· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν Ἰουδαίαν ἐπίτροπον ἀπέστειλε Φήλικα, ὃς ἄλλας τε πολλὰς κρατήσας ἀνεκαίρωσεν, καὶ τὸν ἀρχιλῃστὴν Ἐλεάζαρον, εἴκοσιν ἔτεσι τὴν χώραν ἐῤῥυκότα, ζωγρήσας ἀνέπεμψεν εἰς Ῥώμην.

κγ'. Περὶ τῶν σικαρίων, ὅτι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀναπεισάντων ψευδοπροφητῶν, καὶ τῆ Αἰγυπτίᾳ, καὶ τῶν ἀναπεισθέντων μὴ ἀποστῆναι Ῥωμαίους, καὶ περὶ τῆς γενομένης ἐν Καισαρείᾳ μεταξὺ Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων τάσεως περὶ τῆς φόλεως· καὶ ὅπως ἀφίκοντο πρὸς Νέρωνα ἐξ ἑκατέρου μέρους, δικασόμενοι περὶ αὐτῆς.

κδ'. Περὶ τῆ ἐπιτρόπω Ἀλβίνῳ τῆ μετὰ Φῆλικα, ὅτι τὸν τρόπον κακοήθης ἦν, καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Φλῶρος πολὺ χείρων φανεὶς ἀγαθώτατον ἐκείνου ἀπέδειξεν.

κε'. Ὅτως καὶ οἱ Καισαρίων Ἕλληνες ἐνίκησαν παρὰ Νέρωνι τῆς πόλεως ἔρχειν· καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς πόλεμος τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, διά τε τὴν τῆ Καισαρίως ἐν τῇ ῥάτρᾳ τῶν ὀρνίων θυσίαν, καὶ διὰ τὸ ἐκ τῆ ἱερᾶ θησαυροῦ ἐκκαιδέκα τάλαντα τὸν Φλῶρον λαβεῖν.

κς'. Περὶ Βερενίκης τῆς ἀδελφῆς Ἀγρίππα, οἷά τε πέπονθεν.

κζ'. Ὅτως, ὑβριζόντων τὴν τάσιν, πάλιν ὁ Φλῶρος ἀνῆψεν αὐτὴν, τῇ παραγγελίᾳ μὲν τοῖς Ἰουδαίοις ὑπαντῆσαι τοῖς τραπιώταις καὶ ἀσπάσασθαι, ἀντιπαραγγεῖλαι δὲ τοῖς τραπιώταις μὴ ἀντασπάσασθαι, καὶ εἴ τι τολμήσειαν εἰπεῖν, χρῆσθαι κατ' αὐτῶν τοῖς ὅπλοις.

κη'. Ὅτως ἐξελθὼν τῆς πόλεως Φλῶρος Κεστίῳ ἔγραψεν, ὡς Ἰουδαῖοι ἀπέστησαν, ὁ δὲ Νεαπολίτικην χιλίαρχον ὑπεμψεν μαθησόμενον τὰ κατ' αὐτούς· καὶ ὡς αὐτὸς σὺν Ἀγρίππᾳ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν, οὐχὶ ἀφανίσασιν μὲν πρὸς Ῥωμαίους, καταβοῶσαν δὲ τὸ Φλώρου· καὶ ὁ μὲν ἐπιστείλει πρὸς τὸν πέμψαντα, ὁ δὲ βασιλεὺς συμβαλέσθαι περὶ εἰρήνης τῇ ὕβρει θαυμασιωτάτην συμβουλήν.

κθ'. Ὅπως, τὰ Ἀγρίππα κατασκευάσαντος τὴν τάσιν, ὕστερα πειρωμένης καὶ πρὸς τὸν Φλῶρον καταλλάσσειν αὐτὰς, θυμωθέντες αὐτὸν τε τῆς πόλεως ἐξεκύρωσαν, καὶ τὸ φρούριον Μασσάδαν ἐχυρώσαντο, τὰς ἐν αὐτῷ Ῥωμαίους κατασφάξαντες.

λ'. Ὅπως, Ἐλεαζάρου υἱῶ Ἀνανίᾳ τῶ ἀρχιερέως τραπιγοῦντος, τὰς ὑπὲρ τῶ Καίσαρος θυσίας ἀπέβλεψαν, καὶ μᾶλλον ἀνήφθη ὁ πόλεμος.

λα'. Ὅπως οἱ δυνατοὶ, πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀγρίππαν, Ἴλαβον παρ' αὐτῶ τραπιώτας, οἷς ἐχρήσαντο κατὰ Ἐλεαζάρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ στασιωτῶν· ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς τῶν Συλοφοίων ἑορτῆς, καὶ περὶ τῶν Σικαρίων.

λβ'. Ὅπως Μανάημος υἱὸς Ἰούδα τῶ Γαλιλαίου, τῶ ἐπὶ Κυρηνίου στασιάσαντος, ἐκπεσὼν τῆ Ἐλεαζάρου. καὶ ὅ, τι ποιήσας ἀπόλλυτο, αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτῶ πάντες οἱ βασιλικοὶ παρὰ τῶν τὸν Ἐλεαζάρου.

18. *Quomodo, Caio mortuo, rerum potitus Claudius, ſenatu ipſi reconciliato ab Agrippae conſilio: et quomodo Claudius protinus eum donat regno paterno vniuerſo, cum aliorum querundam acceſſione; inſuper et fratrem, qui et gener ei erat filiae Berenicae iunctus, regno Chalcidis.*

19. *Quomodo Agrippa, cum Hieroſolyma muris circumdare coepiſſet, moritur; et regnum iterum fit prouincia, miſſo in illud procuratore: deinde et Herodes, Chalcidis rex, moritur, et Claudius Agrippam ex fratre nepotem, Agrippae filium, in eius regno conſtituit, quodque illi quidem erant ex Ariſtobulo, Alexandri autem poſteri in Armenia maiori regnauerunt.*

20. *Quomodo, Cumano ad alterum prouinciam procurandam miſſo, tumultus et caedes in vrbe facta eſt, orta ex eo, quod indicare ſe geſſerit miles; et circiter decies mille perierunt. vtque, ſedato hoc tumultu, iterum alia eritur ſeditio, eo quod miles quidam in Samaria legem igne cremauerit.*

21. *Quomodo, propter Galilaeum a Iudaeis Samaritanis occiſum, grauis rurſus ortum eſt bellum, et quale de iſtis iudicium tulit Claudius; et quomodo de Chalcide in regnum mains Agrippam tranſtulit Claudius.*

22. *Quomodo, Claudio vita defuncto, Nero imperat, et Armeniam quidem minorem regnandam dedit Ariſtobulo Herodis filio, Agrippae vero adiicit quatuor vrbes cum toparchiis illarum: in reliquum autem Iudaeam procuratorem miſsit Felicem, qui et multos comprehenſos in crucem fuſtulit, et latronum principem Eleazarum, per annos viginti regionem populantem, vinum captum Romam miſit.*

23. *De iis, qui Sicarii appellati erant, vt et de pſeudoprophetis, qui multos deceperant, et de Aegyptio quodam, illiſque, qui populo perſuadebant, ne ſe Romanis ſubiicerent; et de ſeditione Caeſareae inter Iudaeos et Graecos de iure ciuitatis orta; et vt quidam ex vtraque parte ad Neronem ſe conferebant ea de re diſceptaturi.*

24. *De Albino procuratore poſt Feſtum, quod maligno fuerit ingenio; quodque Florus eius ſucceſſor, eo multo peior viſus, fecerit, vt ille pro optimo haberetur.*

25. *Quomodo Graeci Caeſareenſes a Nerone obtinuerunt, vt ciuitatis imperium haberent; ortumque eſt bellum Iudaïcum, partim ex Caeſareenſi quodam in vaſe Samio anibus ſacra faciente, partim ex eo, quod Florus ſeptemdecim talenta e ſacro theſauro abſtulerit.*

26. *De Berenice ſorore Agrippae, et quaenam paſſa eſt.*

27. *Quomodo Florus ſeditionem exſtinctam reſuſcitauit, Iudaeis quidem imperando, vt militibus obuiam irent eoſque ſalutarent, contra vero militibus ſuis praecipiendo, vt non reſalutarent Iudaeos, et ſi quid petulanter iſti loqui auderent, ſtatim in eos armis vterentur.*

28. *Quomodo Florus, vrbe egreſſus, Ceſtio ſcripſit de Iudaeorum defectione; atque ille tribunum Neapolitanum miſit, quaenam apud ipſos facta eſſent cognaturum: vtque is, cum Agrippa in vrbem ingreſſus, inuenit eam pacem cum Romanis colentem, Florumque clamoribus inſectantem: atque ille quidem reuertitur ad eum, qui ipſum miſerat, rex vero genti conſilium dat de pace admodum dignißimum.*

29. *Quomodo, ſeditione ab Agrippa ſedata, cum mox tentaret Iudaeos Floro reconciliare, illi, ira incenſi, et ipſi voce praeconis, vt vrbe exiret, denunciarunt, et Maſſadam caſtellum, Romanis, qui in eo erant, occiſis, munierunt.*

30. *Quomodo, Eleazaro Ananiae pontificis filio exercitum ducente, ſacro pro Caeſare fieri ſolito reiecerunt, atque inde magis accenditur bellum.*

31. *Quomodo primores, miſſa ad Agrippam legatione, ab ipſo acceperunt milites, quibus vſi ſunt contra Eleazarum, et qui ab ipſo ſtabant ſeditioſos, vbi de feſto Liguiferii agitur, et de Sicariis.*

32. *Quomodo Manahemus filius Iudae Galilaei, qui contra Quirinum ſeditionem mouerat, inſurgebat contra Eleazarum: et quonam facto periit, et ipſe, et qui cum eo erant, et regii omnes, qui Eleazaro fauebant.*

κη'. Ὅπως, Καισαρέων τῶν παρ' αὐτοῖς Ἰουδαίους διαχρησαμένων, ἐπανῆλθε τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔπαυε, καὶ πολλὰ δεινὰ καὶ τραγῳδίας μετὰ τοῖς τε Σύροις καὶ τοῖς πρόσχωροις ἐνδείξαντο.

λδ'. Ὅτι καὶ Σκυθοπολῖται, καίτοι συμμαχήσαντες αὐτοῖς, τὰς παρ' αὐτοῖς Ἰουδαίους ἀπέκτειναν. ἐν ᾗ καὶ τὸ περὶ Σίμωνος διήγημα τῷ ἑαυτόν τε καὶ τὴν γυναῖκα διαχρησαμένῳ, καὶ ὅπως πανταχοῦ Ἰουδαῖοι παρὰ τῶν Ἑλλήνων κατειργάζοντο.

λε'. Περὶ τῶν φονευθέντων τῶν παρ' αὐτοῖς μετοικούντων Ἰουδαίων, καὶ περὶ τῶν φονευθέντων ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἀγρίππα παρὰ γνώμην αὐτοῦ.

λϛ'. Ὅπως εἴ τε Ἕλλοι τοὺς παρ' αὐτοῖς ἀφειδῶς ἀπέκτειναν, καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς πέντε μυριάδας διεχρήσαντο.

λζ'. Ὅθεν Κέστιος ἀπὸ Ἀντιοχείας ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα ὑπῆρξεν, καὶ ὅσας πόλεις εἶλαν, καὶ ὅσους ἀπέκτειναν· καὶ ὅπως πλησιάζοντος τῇ πόλει ἐκεχαλθέντες Ἰουδαῖοι πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, ὕστερα δὲ ἡττηθέντες εἰς τὴν πόλιν ἀνέσεισαν. καὶ ὅτι ὁ τῷ Γιώρα Σίμων, συμπλακεὶς αὐτοῖς, πολλοὺς ἀπέκτεινεν.

λη'. Ὅπως πρεσβευσάμενος Ἀγρίππας περὶ εἰρήνης ὠδὴν ἦνυσε, τῶν ἐκείσε ἐναντιωθέντων.

λθ'. Ὅπως Κέστιος, ἐξαίφνης ἐπιπεσὼν αὐτοῖς, εἰς τε τὴν ἐνδοτέρω πόλιν καὶ τὸ ἱερὸν συνήλασε. καὶ ὡς, δυνάμενος καὶ τὴν πόλιν ἑλεῖν, ἀνεχώρησε, τῷ φλόρῳ χρήμασι τόν τε τραπεζάρχην καὶ τοὺς ἐπάρχους πείσαντος μεταπέσειν αὐτόν. καὶ ὡς αὖθις ἐπιχειρήσας συντόμως ἀνεχώρησεν.

μ'. Ὅπως Κέστιος ἀπροφασίστως τῆς πόλεως ἀνέζευξε, καὶ οἷα κατὰ τὴν ὑποστροφὴν παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἔπαθεν.

μα'. Ὅπως Δαμασκηνοὶ τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ἰουδαίους ἀνεῖλον, καὶ ὑποστρέψαντες Ἰουδαῖοι τά τε κατὰ τὴν πόλιν παρασκευάσαντες, καὶ τραπηγὸς στρατεβάλλοντο Ἕλλησι, καὶ αὐτὴν τὴν συγγραφίαν.

μβ'. Περὶ Ἰωσήπου, ὅπως τὰ κατὰ τὴν τραπηγίαν διῴκησεν.

μγ'. Περὶ Ἰωάννου, τῷ ὑστερῳ τυραννήσαντος· καὶ ὅσα εἰς τὸν Ἰώσηπον ἐπεχείρησε.

μδ'. Ὅπως τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις διέκειτο Ἀνανῦ διοικοῦντος· καὶ οἷα ἐν τῇ Ἀκροπόλει Σίμων ὁ τῷ Γιώρᾳ ὑπηρέτευε.

33. *Quomodo, poſtquam Caeſarienſes Iudaeos apud ipſos omnes interfeciſſent, gens vniuerſa Iudaeorum inſurgebat, et multa horrenda et facinoribus tragicis plena in Syros illiſque finitimos ediderunt.*

34. *Quomodo et Scythopolitae Iudaeos, qui apud ipſos erant, licet auxiliarios ſuos, occiderunt: vbi narratio de Simone, qui et ſemet familiamque ſuam interfecit, atque vt paſſim Iudaei a Graecis caeſi erant.*

35. *De illis, qui Iudaeis apud ipſos degentibus parcebant, et de Iudaeis in regno Agrippae praeter illius ſententiam trucidatis.*

36. *Quomodo et alii Iudaeos, qui apud ipſos erant, interemerunt, nemini parcentes; et Alexandrini millia quinquaginta maſtarunt.*

37. *Quae Ceſtius, Antiochia profectus in Hieroſolyma geſſit, et quot vrbes ceperit, et quot homines peremit: et quomodo Iudaei, cum ad vrbem appropinquaret, impetu in eum facto multos quidem occiderunt; poſtea vero ſuperati, in vrbem ſe receperunt. et quomodo Simon Gioras filius, cum illis conflictatus, multos necauit.*

38. *Quomodo factum eſt, vt Agrippa, legatione pro pace ſuſcepta, nihil profecerit, ſeditioſis ipſi aduerſantibus.*

39. *Quomodo Ceſtius, ex improuiſo eos adortus, in vrbem interiorem et fanum impreſſionem fecit. et quomodo, cum vrbem capere potuiſſet, retroceſſit, vtpote quod Florus pecunia eo adduxiſſet caſtrorum praefectum et equitum magiſtros, vt ei id ipſi perſuaderent: atque rurſus oppugnationem aggreſſus breui receſſit.*

40. *Quomodo Ceſtius temere caſtra mouit ab vrbe, et quaenam, dum reuertitur, a Iudaeis paſſus eſt.*

41. *Quomodo Damaſceni Iudaeos apud ipſos degentes interfecerunt, et Iudaei a perſequendo Ceſtio reuerſi, quae ad vrbem ſpectabant praeparauerunt, et alios creauerunt duces, interque eos hunc ipſum ſcriptorem.*

42. *De Ioſepho, quomodo illa, quae eius gubernationis erant, ordinauit.*

43. *De Ioanne, qui poſtea pro tyranno ſe geſſit: et quaenam in Ioſephum machinatus eſt.*

44. *Quomodo ſe res Hieroſolymorum habebant ſub Anani adminiſtratione: et quaenam in Acrabateno a Simone Gioras filio geſta erant.*

ΚΕΦ. α'.

Αρχέλαος ἐπιτάφιον ἑστίασιν ὑπὲρ Ηρώδου τῷ λαῷ παρέχει. ἔπειτα, μεγάλης σάσεως ὑπὸ τῆ πλήθους ἐγερθείσης, στρατιώτας αὐτοῖς ἐπαφίησιν, οἱ περὶ τρισχιλίους διαφθείρουσιν.

ΑΡΧΕΛΑΟΣ δὲ νέων ἦρξε θερύβων ἡ τῆς ἐπὶ Ρώμην ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὴν ἐπιτάφιον ἑστίασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρασχών· ἔθος δὲ τοῦτο παρὰ Ιουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, διὰ τὸ πλῆθος ἑστιᾶν ἀκ ἄνευ ἀνάγκης· εἰ γὰρ παραλίποι τις, ὐχ ὅσιος· μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκὴν, πρόεισι δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔνθα ποικίλαις αὐτὸν εὐφημίαις ὁ λαὸς ἐκδέχεται. κἀκεῖνος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλῆ βήματος καὶ χρυσῆ θρόνῳ δεξιωσάμενος, τῆς τε σπουδῆς, ἣν ἐνεδείξαντο περὶ τὴν κηδείαν τῆ πατρὸς, εὐχαριστεῖ, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεραπείας ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα· „Φείδεσθαί γε μὴν ἐπὶ τῆ παρόντος, ἐ μόνον, ἔφη, „τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων, ἕως ἂν αὐτῷ Καῖ„σαρ ἐπικυρώσῃ τὴν διαδοχὴν, ὁ κατὰ τὰς διαθήκας τῶν „ὅλων δεσπότης. οὐδὲ γὰρ ἐν Ιεριχοῦντι τῆς στρατιᾶς τὸ διά„δημα περιαπτύσης αὐτῷ, δέχεσθαι. τῆ μέντοι προθύ„μως καὶ τῆς εὐνοίας, ὥσπερ τοῖς στρατιώταις ὕτω καὶ τῷ „δήμῳ, πλήρεις ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβὰς, ὁπότ' ἂν ὑπὸ „τῶν κρατούντων βασιλεὺς ἀποδειχθῆ βέβαιος. σπουδά„σειν γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτὸς φανῆναι τῆ πατρὸς ἀμεί„νων.

β'. Επὶ τούτοις ἡδόμενον τὸ πλῆθος εὐθέως ἀπεπειρᾶτο τῆς διανοίας αὐτῆ μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ἐπικουφίζειν τὰς εἰσφοράς, οἱ δὲ ἀναιρεῖν τὰ τέλη, τινὲς δὲ ἀπολύειν τὸς δεσμώτας. ἐπένευε δ' ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων εἰς εὐωχίᾳ ἦν. ἔνθα δὴ περὶ δείλην ἀθροισθέντες ἀκ ὀλίγοι

CAP. I.

Archelaus epulum funebre populo pro Herode dat. mox, seditione a multitudine excitata, milites in eos immittit, qui ad tria hominum millia interficiunt.

ARchelao autem turbarum nouarum initium attulit Romam proficiscendi necessitas. Cum enim per dies septem patrem luxisset, epulasque funebres magnificas populo dedisset, (hic autem mos multos apud Iudaeos ad inopiam redegit, quod necessitate tenerentur populum conuiuio adhibendi; nam qui ita facere omitteret, pro impio habebatur) vestem candidam induit, et procedit in templum, vbi variis laetisque acclamationibus populus eum excepit. Atque ille, ex alto tribunali solioque aureo, multitudinem comiter alloquutus, et gratias illis agit pro studio, quod in patris funere curando ostenderunt, proque ea, quam ipsi tribuerunt, obseruantia, quasi iam certus constitutus fuisset rex. „Caeterum se in praesentia „abstinere, dicebat, non solum a potestate exercenda sed „etiam a nominibus, quibus insignitur, donec ei successio„nem confirmatum ibit Caesar, qui ex testamento rerum „omnium dominus est: neque enim apud Hierichuntem, „cum exercitus ei diadema adiudicaret, illud accipere „voluisse. Veruntamen alacritatis ergo et beneuolentiae, „sicuti militibus, ita et populo, plenas se relaturum esse „gratias, quando a rerum potientibus certus declaratus sit „rex: operam enim daturum esse, vt erga illos in omni„bus se patre meliorem ostendat.

2. Istis laetata multitudo statim animi eius periculum faciebat, magna ab illo postulando. Namque alii clamabant, oportere tributa leuari, alii vectigalia tolli, quidam vero vinctos solui debere. Cunctis autem, vt a populo gratiam iniret, promte annuebat. Deinde, re diuina facta, cum amicis conuiuia inibat. Ibi igitur sub vesperam non pauci ex illis, qui nouis rebus studebant, congregati,

τῶν νεωτερίζειν προαιρουμένων, ἤρξαντο τῷ ἰδίῳ πένθει, ὅτε τὸ κοινὸν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ πέπαυτο, κατολοφυρόμενοι τὸν κολαθέντας ὑφ' Ηρώδου, διὰ τὸν ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἦν δὲ τὸ πένθος οὐχ ὑπεσταλμένον, ἀλλ' αἱμωγαὶ διαπρύσιοι, καὶ θρῆνος ἐγκέλευστος, κοπετοί τε περιηχοῦντες ὅλην τὴν πόλιν, ὡς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν, οὓς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ παραπολέσθαι. τιμωρεῖν δὲ αὐτοῖς ἀνεβόων ἐκ τῶν ὑφ' Ηρώδου τετιμημένων χρῆναι, καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου κατασταθέντα παύειν ἀρχιερέα. προσήκειν γὰρ αὐτοῖς εὐσεβέστερον αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον.

γ'. Πρὸς ἃ παρωξύνετο μὲν Αρχέλαος, ἐπείχετο δὲ τὴν ἄμυναν ὑπὸ τῆς περὶ τὴν ἔξοδον ἐπείξεως, δεδοικὼς, μή ποτε, τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, καταχωθείη τῷ κινήματι. διὸ πειθοῖ μᾶλλον, ἢ βίᾳ, κατασέλλειν ἐπειρᾶτο τὸν νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας παύσασθαι παρεκάλει. τοῦτον εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα, πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ στασιασταὶ, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ἐπὶ σωφρονισμῷ προσιοῦσιν, ἐνίοις δὲ πολλοὺς Αρχέλαος, πάντα πρὸς ὀργὴν ἀπεκρίναντο. δῆλοί τε ἦσαν ἐκ ἠρεμήσοντες, εἰ πλήθους ἀπολάβοιντο. καὶ δὴ τῆς τῶν ἀζύμων ἐνστάσης ἑορτῆς, Φάσχα παρὰ τοῖς Ιουδαίοις καλεῖται, πολύ τι θυμάτων πλῆθος ἐκδεχομένη, κάτεισι μὲν ἄπειρος ἐκ τῆς χώρας λεὼς ἐπὶ τὴν θρησκείαν. οἱ δὲ τὰς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνεστήκεισαν, τροφὴν τῇ στάσει πορίζόμενοι. πρὸς ὃ δείσας Αρχέλαος, πρὶν δι' ὅλου τοῦ πλήθους δραμεῖν τὴν νόσον, ὑποπέμπει μετὰ σπείρας χιλίαρχον, προσάξας βίᾳ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως καταχεῖν. πρὸς ὃν τὸ πλῆθος ἅπαν παροξύνεται, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῆς σπείρας βάλλοντες λίθοις διέφθειραν· ὁ δὲ χιλίαρχος ἐκφεύγει τραυματίας μόγις. ἔπειθ' οἱ μὲν, ὡς μηδενὸς δεινοῦ γεγονότος, ἐτράποντο πρὸς τὴν θυσίαν· ὁ μὲν Αρχέλαος δίχα φόνου καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τὴν

quando pro rege in communi luctu esse desierunt, vicem suam lamentari coeperunt, eos lugentes, quos supplicio affecerat Herodes, propter aquilam auream e templi porta excisam. Erat autem luctus non occultus; sed magis eiulatibus, fletu iusso, et planctibus tota personabat ciuitas, vtpote virorum causa, quos pro legibus patriis ac templo interiisse dicebant. Eorum autem mortis poenas ab illis, quos habuerat Herodes in pretio, repetendas esse clamitabant, atque in primis pontificem abdicandum esse ab eo constitutum. aequum enim esse, vt, qui pro ipsis sacra faceret, alter eligeretur, pietate praestantior et ad munus obeundum purior.

3. Quibus valde quidem irritabatur Archelaus, verum, quod Romam proficisci omni festinatione pararet, ab vltione abstinebat, vtpote veritus, ne, multitudine ipsi infesta reddita, eius motu a profectione impediretur. Quam ob rem persuasione magis, quam vi, tentabat res nouas molientes sedare, et per exercitus ducem, quem submiserat, eos, vt quiescerent, orabat et obsecrabat. Hunc autem seditionis auctores, vbi ad templum venit, priusquam verbum faceret, inde lapidibus repellebant; at aliis post eum, vt ad sanam mentem eos perducerent, illos adeuntibus, (multos enim emittebat Archelaus) iracunde omnia responderunt. atque manifestum erat, haud fore, vt quiescerent, si numero aucti fuissent. Itaque cum instaret Azymorum festum, (Pascha apud Iudaeos appellatur) quo victimarum magna vis immolatur, ingens quidem ad templum hominum multitudo ex vniuersa regione religionis ergo descendit. qui vero sophistas lugebant, in fano coetus habuerunt victum seditiosis mendicato quaerentes. Vnde metu perculsus Archelaus, antequam in populum omnem inuaderet morbus, clam mittit tribunum et militum cohortem, postquam illis mandasset, vt seditionis auctores vi cohiberent. In hos vniuersa irritatur multitudo, et magnam quidem cohortis partem iactis in eos lapidibus interfecit: verum centurio vulneratus, aegre licet, effugit. Deinde illi quidem, quasi nihil mali actum esset, ad hostias mactandas se conuertebant, sed Archelao sine caede iam multitudo comprimi non posse vide-

δὲ στρατιὰν ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τὰς μὲν πεζὰς, διὰ τῆς πόλεως ἀθρόας, τὰς δὲ ἱππεῖς, ἀνὰ τὸ πεδίον· οἳ, θύρσοις ἑκάστοις ἐξαίφνης προσπεσόντες, διεφθείρασι μὲν περὶ τρισχιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. εἶποντο δὲ κήρυκες Ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκα, καὶ πάντες ὡχοντο τὴν ἑορτὴν ἀπολιπόντες.

ΚΕΦ. β'.

Ἀρχέλαος μετὰ συγγενῶν πλήθους εἰς Ῥώμην πορεύεται. ἐκεῖ, ὑπ' Ἀντιπάτρου παρὰ Καίσαρι κατηγορηθεὶς, ἐν δίκῃ κρατεῖ, διὰ τὴν Νικολάου ἀπολογίαν.

Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς μητρὸς, καὶ τῶν φίλων Ποπλᾶ καὶ Πτολεμαίου καὶ Νικολάου, κατῆει πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ἐπίτροπόν τε τῶν βασιλείων καὶ κηδεμόνα τῶν οἰκείων, Φίλιππον. συνεξῆει δὲ ἅμα τοῖς τέκνοις Σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί· τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιούμενοι περὶ τῆς διαδοχῆς Ἀρχελάῳ, τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες περὶ τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

β'. Συναντᾷ δ' αὐτοῖς κατὰ Καισάρειαν Σαβῖνος ὁ τῆς Συρίας ἐπίτροπος, εἰς Ἰουδαίαν ἀνιὼν ἐπὶ φυλακῇ τῶν Ἡρώδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε προσωτέρω χωρεῖν Οὔαρος ἐπελθών, οὗ διὰ Πτολεμαίου πολλὰ δεηθεὶς Ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν Σαβῖνος Οὐάρῳ χαριζόμενος, οὔτ' ἐπὶ τὰς ἄκρας ἔσπευσεν, οὔτε τὰ ταμιεῖα τῶν πατρῴων χρημάτων ἀπέκλεισεν Ἀρχελάῳ· μέχρι δὲ τῆς Καίσαρος διαγνώσεως ἠρεμήσειν ὑπέσχετο. διέτριβε δὲ ἐπὶ τῆς Καισαρείας. ὡς δὲ τῶν ἐμποδιζόντων ὁ μὲν εἰς Ἀντιόχειαν ἀπῆρεν, Ἀρχέλαος δὲ εἰς Ῥώμην ἀνήχθη, διὰ τάχους ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὁρμήσας, παραλαμβάνει τὰ βασίλεια. καὶ μεταπεμπόμενος τούς τε φρουράρχους καὶ διοικητὰς, ἐπειρᾶτο διερευνᾶν τοὺς τῶν χρημάτων ἀναλογισμούς,

batur. quamobrem totum illis immisit exercitum, peditesque per ciuitatem simul omnes, equitesque per campum: qui, singulos, dum sacra facerent, adorti, circiter tria hominum millia perimunt, reliquam vero multitudinem per montes proximos dissiparunt. Praecones autem Archelai sequebantur, iubentes, vt domum quisque suam se reciperent. edeoque omnes festiuitate omissa discedebant.

CAP. II.

Archelaus cum magna cognatorum turba Romam proficiscitur. Ibi ab Antipatro apud Augustum accusatus causam vincit, defendente eum Nicolao.

IPSE autem cum matre, necnon et Popla et Ptolemaeo et Nicolao amicis, ad mare descendit, relicto Philippo, vt simul et regias tueretur, suamque domum curaret. Verum et vna cum filiis suis egressa est Salome, simulque regis fratres et generi: specie quidem Archelao de successione in regnum adiumento futuri; re autem vera accusationem instituturi de iis, quae contra leges in templum admissa erant.

2. Illis autem Caesareae obuiam fit Sabinus Syriae praeses, in Iudaeam adscendens ad pecunias Herodis custodiendas. Huic, ne vlterius progrederetur, obstitit Varus, qui tum superuenerat; multis accitus Archelai precibus, misso ad eum Ptolemaeo. Et tunc quidem Sabinus, in gratiam Vari, neque ad arces occupandas properauit, neque patris aeraria ei occlusit; sed, vsque dum Caesar de rebus diiudicaret, se quieturum esse pollicitus est. Caesareae autem morabatur. Postea vero, quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, atque Archelaus Romam versus nauigauit, is illico Hierosolyma contendit, et regias occupat. cumque acciuisset custodiarum praefectos et dispensatores, pecuniarum rationes exquirere conabatur, atque arces in potestatem suam redigere. non

τάς τε ἄκρας παραλαμβάνειν. ἃ μὲν οἱ Φρούραρχοι τῶν Αρχελάου κατημέλουν ἐντολῶν, ἄμεινον δὲ φρουροῦντες ἕκαστα, καὶ τὴν φρουρὰν ἀνατιθέντες Καίσαρι μᾶλλον, ἢ Αρχελάῳ.

γ'. Κἂν τούτῳ πάλιν Αντίπας ἀμφισβητῶν περὶ τῆς βασιλείας ἐπέξεισιν, ἀξιῶν τῆς ἐπιδιαθήκης τὴν διαθήκην εἶναι κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ προϋπέχετο Σαλώμη, καὶ πολλοὶ τῶν σὺν Αρχελάῳ πλεόντων συγγενῶν. ἐπήγετο καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν Νικολάου Πτολεμαῖον, ῥοπὴν εἶναι δοκοῦντα διὰ τὴν παρ' Ηρῴδῃ πίστιν· ἐγεγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον μέντοι ἐπεποίθει διὰ δεινότητα λόγων Εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι. δι' ὃν καὶ τὰς νεωστεύσας εἶχεν Αρχελάῳ, κατὰ τὸ πρεσβεῖον καὶ τὰς ἐπιδιαθήκας, διεκρούσατο. μεθίστατο δὲ ἐν Ρώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ σπουδὴ τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν Αρχέλαος. καὶ προηγουμένως μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐπεθύμει, στρατηγῷ Ρωμαίων διοικουμένης. εἰ δὲ τοῦτο διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν Αντίπαν ἤθελον.

δ'. Συνήργει δὲ αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ Σαβῖνος δι' ἐπιστολῶν, κατηγορήσας μὲν Αρχελάου παρὰ Καίσαρι, πολλὰ δ' ἐπαινέσας Αντίπαν. συντάξαντες δὴ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ Σαλώμην, ἐνεχείρισαν Καίσαρι. καὶ μετ' αὐτοὺς Αρχέλαος, τά τε κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ δικαίων γράψας, καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ πατρὸς καὶ τοὺς λόγους εἰσπέμπει διὰ Πτολεμαίου. προσκεψάμενος δὲ ὁ Καῖσαρ τὰ παρὰ ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς Ηρῴδου γενεᾶς· προσανέγνως δὲ καὶ τὰ παρὰ Ουάρου καὶ Σαβίνου περὶ τούτων ἐπεσταλμένα, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐν τέλει Ρωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἐξ Αγρίππα καὶ Ιουλίας τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα Γάϊον πρώτως ἐκάθισεν, ἀποδίδωσι δὲ λόγον αὐτοῖς.

ε'. Ενθα κατασὰς ὁ Σαλώμης υἱὸς Αντίπατρος, ἦν δὲ τῶν ἐναντιουμένων Αρχελάῳ δεινότατος εἰπεῖν, κατηγόρει

tamen Archelai mandatorum immemores erant praesidiorum praefecti, sed in singulis seruandis tuendisque perseuerabant, custodiam magis Caesari, quam Archelao, acceptam ferentes.

3. Item eo tempore Antipas quoque, vt de regno disceptaret, Romam proficiscitur, volens prius testamentum, in quo ipse rex scriptus erat, potiores partes habere, quam posterius. Salome autem iam ante promiserat, se ei auxilio fore; et multi ex cognatis, Archelao naufragationis socii. vna etiam secum ducebat matrem, fratremque Nicolai Ptolemaeum, qui magni momenti esse videbatur, quod ei multum fidebat Herodes: namque illi fuerat amicorum carissimus. Veruntamen in Irenaeo oratore, propter dicendi vim, plurimum fidei reposuerat: per quem eos redarguit, qui monebant, vt Archelao cederet, id ipsum postulante aetatis praerogatiua, et secundo testamento. Romae autem cognati omnes, quibus inuisus erat Archelaus, eius partibus magno studio accedebant. Et ex professo quidem omnes suis legibus viuere expetebant, sub Romani praetoris administratione; aut, si hoc non impetrarent, ab Antipa imperio regi volebant.

4. Cum his autem vna faciebat et Sabinus, literis in hunc finem missis; quibus Archelaum quidem apud Caesarem accusauit, multis vero Antipam laudauit. Itaque cum criminationes in Archelaum digessissent Salome, et qui cum ea erant, eas Caesari tradiderunt: et post eos Archelaus iuris sui capitula in scriptis ei mittit per Ptolemaeum, patrisque annulum et regni rationes. Caesar autem, cum mature secum de iis cogitasset, quae ab vtraque parte dicerentur, deque regni magnitudine, et ingenti redituum numero, ac praeterea de multiplici Herodis sobole, cumque insuper Vari et Sabini literas perlegisset, illis de rebus missas, summae dignitatis Romanos in concilium congregat, in quo Caio ex Agrippa et Iulia filia sua nato, quem ipse adoptauerat, primo locum tribuit: atque tunc illis facit dicendi potestatem.

5. Ibi Antipater Salomes filius, (erat autem ex Archelai aduersariis in dicendo acerrimus) surrexit, eumque ac-

Φάσκων· „τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν ἄρτι περὶ βασι-
„λείας Αρχέλαον, τοῖς δ' ἔργοις πάλαι γεγονέναι βασι-
„λέα, κατειρωνεύεσθαι δὲ νῦν τῶν Καίσαρος ἀκοῶν. ὃν δι-
„καστὴν τῆς διαδοχῆς ὁ περιέμενεν, εἴ γε μετὰ τὴν Ηρώ-
„δου τελευτὴν ἐγκαθέτους μὲν ὑποπέμψας τοὺς περιθήσον-
„τας αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας δὲ ἐπὶ θρόνου καὶ
„χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμεί-
„ψας, καὶ προκοπὰς χαρισάμενος, ἔτι δὲ τῷ δήμῳ πάν-
„τα κατανεύσας, ὅσων ὡς παρὰ βασιλέως τυχεῖν ἠξίου,
„καὶ τοὺς ἐπὶ μεγίσταις αἰτίαις ὑπὸ τοῦ πατρὸς δεδεμένους
„λύσας, νῦν ἥκει παρὰ τοῦ δεσπότου σκιὰν αἰτησόμενος
„βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ ποιῶν ἃ
„τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων, κύριον Καίσαρα.
„προσωνείδιζε δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος κατειρωνεύσατο τοῦ
„πατρὸς, μεθ' ἡμέραν μὲν ἐπιχρηματίζων τὸ πρόσωπον εἰς
„λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενος, ἐν ᾧ καὶ
„τὴν ταραχὴν τοῦ πλήθους ἐκ τῆς ἐπὶ τούτοις ἀχαρακτησίας
„ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα παντὸς τοῦ λόγου ἐναπ-
„ερείσατο τῷ πλήθει τῶν περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων. ὃς
„ἐλεηλυθέναι μὲν ἐφ' ἑορτὴν, παρὰ δὲ ταῖς ἰδίαις θυσίαις
„ὠμῶς ἀπεσφάχθαι. καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ σεσωρεῦσθαι
„νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐσώρευσε πόλε-
„μος ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. ταύτην μέντοι τὴν ὠμότητα
„προσκεψάμενον αὐτοῦ καὶ τὸν πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐ-
„τὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτε χεῖρον τὴν ψυχὴν
„κάμνων τοῦ σώματος ἀκρατὴς ἦν ὑγιαίνοντος λογισμοῦ.
„καὶ ὅτε ὃν ἔγραφεν ἐν ταῖς ἐπιδιαθήκαις ἤδει διάδοχον,
„καὶ ταῦτα μηδὲν τὸν ἐν ταῖς διαθήκαις μέμψασθαι δυνά-
„μενος, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ
„τὴν ψυχὴν ἔχων πάθους παντός. εἰ μέντοι καὶ κυριωτέραν
„τὴν τοῦ κάμνοντος κρίσιν τιθείη τις, ἀποκεχειροτονῆσθαι
„βασιλείας Αρχέλαον ὑφ' ἑαυτοῦ, τοῖς εἰς αὐτὴν παρανο-
„μηθεῖσιν. ἢ ποταπόν γε ἄρα ἂν γενέσθαι λαβόντα τὴν ἀρ-
„χὴν παρὰ Καίσαρος, τὸν πρὶν λαβεῖν τοσούτους ἀνηρηκότα;

cuſabat, dicens: „Archelaum verbis quidem de regno con-
„tendere, re autem vera iam ante factum eſſe regem, et
„nunc vanis ludibriis Caeſaris aures implere: quem ſuc-
„ceſſionis iudicem non exſpectabat, vt qui poſt Herodis
„mortem nonnullos quidem mittendos ſubornarit diade-
„ma ſibi impoſituros, in ſolio vero praeſederit, et reſpon-
„ſa dederit tanquam rex, et ordines exercitus permutarit,
„nouaſque dignitates donauerit, et qui, cum populo omnia
„annuiſſet, quae velut a rege impetrare volebat, et ob maxi-
„ma crimina a patre vinctos ſoluiſſet, nunc venit vmbram
„regni a Domino petiturus, cuius ad ſe arripuerat corpus,
„Caeſarem ipſum non rerum, ſed nominum, Dominum fa-
„ciens. Quin et hoc ei in opprobrium vertebat, quod pa-
„tris luctui illuderit diſſimulando; cum interdiu quidem
„vultum ad moerorem componeret, noctu ſeſe inebrians,
„vſque dum ſaltaret; vnde vulgi tumultum ex ſua hanc ob
„rem indignatione ortum eſſe dicebat: totiuſque orationis
„contentio et certamen in eo erat et innitebatur, quod tan-
„tam populi caedem fecerit in templo. quos quidem ad
„feſtum celebrandum veniſſe, ad hoſtias vero, quas ipſi
„inaſtarunt, crudeliter eſſe iugulatos, et in templo tam mul-
„ta cadauera in aceruos congeſta eſſe, quanta nullum alie-
„nigenarum bellum congeſſerat etiam ſine denunciatione
„illatum. Hanc ſane crudelitatem illius quoque patrem
„animo proſpexiſſe, neque ei vel minimam ſpem regni fa-
„cere vnquam voluiſſe, niſi cum animo peius, quam cor-
„pore, aegrotans haud ſanae mentis compos eſſet; et quem
„in ſecundo teſtamento ſcripſerat ſucceſſorem neſciuit, id-
„que nihil quidquam habens, quod de eo queri poſſet, quem
„in ſuperiori teſtamento ſcripſerat, cum corpore quidem
„valeret, et animam ab omni perturbatione liberam pu-
„ramque gereret. Veruntamen, ſi quis concedat maioris
„auctoritatis eſſe morbo laborantis iudicium, ipſum ſcire
„ſe Archelaum regno abdicaſſe, ex iis, quae in illud con-
„tra leges admiſit. aut qualis quaeſo futurus eſt rex, cum
„a Caeſare acceperit imperium, qui, antequam illud acci-
„peret, tantam ſtragem edidit?

ς'. Πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν Αντίπατρος, καὶ τὰς πλείστας τῶν συγγενῶν παρασησάμενος ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μάρτυρας, καταπαύει τὸν λόγον. ἀνίσταται δὲ Νικόλαος ὑπὲρ Αρχελάου· „καὶ τὸν μὲν ἐν τῷ ἱερῷ „φόνον ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τὰς „ἀνῃρημένους, ὑ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶ δικά„ζοντος αὐτὸν Καίσαρος· τῶν δὲ ἄλλων ἐγκλημάτων συμ„βάλλας ἀπεδείκνυεν αὐτὰς τὰς κατηγόρους γεγονέναι. τήν „γε μὴν ἐπιδιαθήκην ἠξίᾳ διὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι κυρίαν, „ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ Καίσαρα καθίστατο τῆ διαδοχῆ. „ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὥστε τῷ δεσπότῃ τῶν ὅλων παραχωρεῖν „τῆς ἐξουσίας, ὐδέ πω περὶ κληρονόμω κρίσιν ἐσφάλλετο. „σωφρονῶν δὲ ἠρεῖτο καὶ τὸν καθιστάμενον, ὁ γινώσκων τὸν „καθιστάντα.

ζ'. Διεξελθόντος δὲ πάντα καὶ Νικολάου, παρελθὼν ὁ Αρχέλαος, προπίπτει τῶν Καίσαρος γονάτων ἡσυχῆ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας, ἐνέφηνε μὲν, ὡς ἄξιος εἴη τῆς πατρῴας διαδοχῆς, ὑ μήν τι βέβαιον ἀπεφήνατο. διαλύσας δὲ τὰς συνέδρους ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν περὶ ὧν διήκουσεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τῶν ἐν ταῖς διαθήκαις κατασῆσαί τινα διάδοχον, εἴτε καὶ πάσῃ τῇ γενεᾷ διανεῖμαι τὴν ἀρχήν. ἐδόκει γὰρ ἐπικρείας χρῄζειν τὸ πλῆθος τῶν προσώπων.

ΚΕΦ. γ'.

Μάχην καρτερὰν τοῖς Σαβίνου στρατιώταις συνάπτουσιν οἱ Ιουδαῖοι, καὶ πολλὴ γίνεται φθορὰ ἐν Ιεροσολύμοις.

Πρὶν δ' ὁρίσαι τι περὶ τούτων Καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ὁ Αρχελάου μήτηρ Μαλθακὴ νοσήσασα. παρὰ Οὐάρου δ' ἐκομίσθησαν ἐκ Συρίας ἐπιστολαὶ, περὶ τῆς Ιουδαίων ἀποστάσεως. ἦν προειδόμενος Οὔαρος· ἀνέβη γὰρ δὴ μετὰ τὸν Αρχελάου πλοῦν εἰς Ιεροσόλυμα τὰς παρακινοῦντας καθέξων, ἐπειδὴ πρόδηλον ἦν τὸ ἔθνος ὑκ ἠρεμῆσον· ἔν τι

6. Cum huiusmodi multa oratione persequutus esset Antipater, et plurimos ex cognatis ad singula, quorum eum accusauerat, testanda stitisset, finem dicendi facit. Surrexit autem Nicolaus pro Archelao: „et caedem in „templo factam necessariam fuisse ostendebat; caesos „quippe non solum regni, sed et Caesaris, ipsius iudicis, „hostes exstitisse: ipsos vero, qui accusationem instituerant, ad alia eum crimina consilio suo impulisse. Porro, secundum testamentum maxime ob hanc causam ratum haberi postulabat, quod in eo Herodes successorem „suum a Caesare confirmatum iri constituit. Nam qui ita „sapuit, vt rerum domino sua cederet potestate, non vti„que in suo de haerede iudicio errabat. sana autem men„te erat, cum eligeret haeredem constituendum, qui „non ignorauit eum, per quem constitui deberet.

7. Cum autem et Nicolaus omnia dicendo percurrisset, Archelaus progressus ante genua Caesaris leniter procidit. Atque ille, cum ipsum benigne admodum excitasset, dignum quidem esse ostendit, qui patri in regnum succederet, nihil tamen certi hac de re pronunciauit: consiliariis vero, quos eo die acciuerat, dimissis, de iis, quae audiuerat, secum ipse dispiciebat, vtrum horum aliquem, qui in testamentis scripti erant, successorem constituere deberet, an vero omnibus Herodis liberis communiter diuideret principatum. Nam cum tam multi essent, haud paruo subsidio egere videbantur.

CAP. III.

Iudaeos inter et Sabinianos pugna acris, et magna strages Hierosolymis.

ANtequam vero aliquid de istis statueret Caesar, morbo correpta obiit Malthace, mater Archelai, et e Syria a Varo allatae sunt literae de Iudaeorum defectione. Quam Varus prospiciens, (nam postquam ora soluerat Archelaus, Hierosolyma adscendit Varus seditionem mouentes cohibiturus, vtpote quod manifestum erat, non quieturum esse

τῶν τριῶν ἀπὸ Συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει, καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς Αντιόχειαν. ἐπελθὼν δὲ Σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχε νεωτεροποιΐας. τάς τε γὰρ φρουρὰς παραδιδόναι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διηρεύνα, πεποιθὼς ὐ μόνον τοῖς ὑπὸ Οὐάρῳ καταλειφθεῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει δήλων ἰδίων, ἃς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέταις ἐχρῆτο τῆς πλεονεξίας. ἐνστάσης δὲ Πεντηκοστῆς· ἕτω καλοῦσι τινὰ ἑορτὴν Ιουδαῖοι παρ' ἑπτὰ γινομένην ἑβδομάδας, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσαν· οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γὰρ πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ιδουμαίας, Ιεριχοῦντός τε, καὶ τῆς ὑπὲρ Ιορδάνην Περαίας. ὑπερεῖχε δὲ πλήθει τε καὶ προθυμίαις ἀνδρῶν ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς Ιουδαίας λαός. διανείμαντες δὲ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς τρία μέρη, τριχῇ στρατοπεδεύονται, πρός τε τῷ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίματι, καὶ πρὸς τῷ μεσημβρινῷ κατὰ τὸν Ιππόδρομον· ἡ δὲ τρίτη μοῖρα πρὸς τοῖς βασιλείοις κατὰ δύσιν· περικαθεζόμενοι δὲ πάντοθεν, τοὺς Ρωμαίους ἐπολιόρκουν.

β'. Ο δὲ Σαβῖνος, πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχεῖς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε παρὰ Οὔαρον, ἐπαμύνειν ἐν τάχει δεόμενος, ὡς εἰ βραδύνοι, κατακοπησομένῳ τοῦ τάγματος· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν ὑψηλότατον τοῦ φρουρίου πύργον ἀναβὰς, ὃς ἐκαλεῖτο Φασάηλος, ἐπώτυμον ἔχων ἀδελφὸν Ηρώδου διαφθαρέντα ὑπὸ Πάρθων, ἐντεῦθεν κατέσεισε τοῖς ἐν τῷ τάγματι στρατιώταις, ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις. δι' ἔκπληξιν γὰρ οὐδὲ εἰς τοὺς σφετέρους καταβαίνειν ἐθάρρει. παραπεισθέντες δὲ οἱ στρατιῶται, προπηδῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχην καρτερὰν τοῖς Ιουδαίοις συνάπτουσιν· ἐν ᾗ μέχρι μὲν οὐδεὶς καθύπερθεν ἐπήμυνε, περιῆσαν ἐμπειρίᾳ πολέμου τῶν ἀπείρων, ἐπεὶ δὲ πολλοὶ Ιουδαίων ἀναβάντες ἐπὶ τὰς στοὰς, κατὰ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη, συνεστρέ-

gentem) ex tribus e Syria legionibus, quas secum ducebat, vnam in vrbe relinquit, et ipse quidem Antiochiam reuersus est. Cum autem postea venisset Sabinus, noui quid moliendi occasionem praebuit Iudaeis. nam et custodibus vim adhibebat, vt arces sibi traderent, et cum acerbitate regis pecunias exquirebat, fretus non solum militibus a Varo relictis, sed et seruorum suorum non parua manu; quibus omnibus, cum armis eos instruxisset, vsus est tanquam auaritiae suae ministris. Instante autem Pentecoste, (ita festum quoddam appellant Iudaei post septem hebdomadas a paschate celebratum, ex dierum numero appellationem sortitum) congregatus est populus non solum ex religionis solennitate, sed ex indignatione. Itaque multitudinis infinitae factus est concursus ex Galilaea, et Idumaea, et Hierichunte, et Peraea regione trans Iordanem. hominum autem numero et animorum alacritate reliquis praestabant indigenae ex ipsa Iudaea. Cumque semetipsos in tres turmas diuisissent, tribus in locis castra metantur, ad septentrionalem templi regionem, et ad meridionalem iuxta Hippodromum, tertia autem pars ad occidentem prope regias; et Romanos vndique circumsessos oppugnabant.

2. Sabinus autem, vt qui et multitudinem eorum formidarit et spiritus hominum elatos, frequentes ad Varum nuncios mittebat, orans atque obsecrans, vt ei quam ocyssime auxilium ferret, quasi futurum esset, vt concideretur legio, si moras necteret: ipse vero cum in excelsissimam arcis turrim adscendisset, quae Phasaëlus vocabatur, ita denominata a fratre Herodis, quem Parthi occiderant, inde legionis militibus signum dedit, vt in hostes impetum facerent. nam is metu perculsus, ne ad suos quidem descendere audebat. At milites, persuasione victi, prosiliunt properantque ad templum, et pugnam acrem cum Iudaeis committunt. in qua, dum nemo quidem eos desuper a moenibus propelleret, imperitos belli peritia superabant. Postquam vero multi Iudaeorum, conscensis porticibus, in verticem illorum tela deiicerent, plurimi

βοντο πολλοὶ, καὶ ὅτε τὰς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμύνασθαι ῥᾴδιον ἦν, ὅτε τὰς συσᾴδην μαχομένας ὑπομένειν.

γ'. Καταπονούμενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ὑπερπίπρᾶσι τὰς σοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἔνεκεν. οἱ δὲ ἐπ' αὐτῶν ὑπὸ τῆς φλογὸς ἐξαίφνης περιχεθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο, πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτὰς, τινὲς δ' εἰς τὰ πίσω κατὰ τὰ τείχης κατερημνίζοντο, ἔνιοι δ' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι τὸ πῦρ ἔφθανον. ὅσοι δὲ καθερπύσαντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἦξαν εἰς τὰς Ρωμαίης, εὐμεταχείρισοι διὰ τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῶν μὲν ἀπολωλότων, τῶν δ' ὑπὸ τῆ δέης σκεδασθέντων, ἐρήμῳ τῷ τῆ Θεοῦ θησαυρῷ προσπεσόντες οἱ στρατιῶται, περὶ τετρακόσια τάλαντα διήρπασαν. ὧν ὅσα μὴ διεκλάπη, Σαβῖνος ἤθροισεν.

δ'. Ιουδαίης δὴ ἤ τε τῶν ἔργων καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν φθορὰ πολὺ πλείης καὶ μαχιμωτέρης ἐπισυνέστησε Ρωμαίοις. καὶ περιχόντες τὰ βασίλεια ἅπαντας ἠπείλων διαφθείρειν, εἰ μὴ θᾶττον ἀπίοιεν. ὑπιχνοῦντο γὰρ ἄδειαν τῷ Σαβίνῳ, βουλομένῳ μετὰ τῆ τάγματος ἐξιέναι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλεῖστοι τῶν βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, Σεβαστηνοὶ τρισχίλιοι, Ρῆφός τε καὶ Γρᾶτος ἐπὶ τούτοις, ὁ μὲν τὰς πηδὰς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν, Ρῆφος δὲ τὰς ἵππης, ὧν ἑκάτερος καὶ χωρὶς ὑπηκόου δυνάμεως, δι' ἀλκὴν, καὶ σύνεσιν, ἡ πολέμου φορὴ, ἄξιος ἦν, προσέθεντο Ρωμαίοις. Ιουδαῖοι μὲν οὖν ἐνέκειντο τῇ πολιορκίᾳ, τῶν τειχέων ἅμα περιῶμενοι τῆ φρουρίη, καὶ τοῖς περὶ τὸν Σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς γίνεσθαι, διὰ χρόνου πολλῆ κομιζομένοις τὴν πάτριον αὐτονομίαν. Σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξελθεῖν, ἠπίστει δὲ ταῖς ὑποχέσεσι, καὶ τὸ πρᾶον αὐτῶν δέλεαρ εἰς ἐνέδραν ὑπώπτευεν, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐξ Οὐάρου βοήθειαν ἐλπίζων, διέφερε τὴν πολιορκίαν.

conterebantur; et neque ex alto ferientes facile vlciſci, neque cominus pugnantes ſuſtinere poterant.

3. Cum autem ab vtriſque affligerentur, porticibus ignem ſubiiciunt, operibus magnitudine et ornatu ambitioſo mirandis. Atque illorum, qui ſuper iſtis erant, multi quidem a flammis ſubito comprehenſi in iis perierunt; multi vero ab hoſtibus, in eos deſilientes; quidam autem de moenibus ſeſe praecipitarunt, nonnullique, rebus deſperatis ſuis, ſe gladiis conficientes ignem praeueniebant. At quotquot per muros reptando deſcenderint, et in Romanos irruerint, obſtupefacti nullo negotio ſubigebantur; donec tandem, aliis quidem interemtis, aliis vero prae metu diſiectis, in Dei theſaurum a cuſtodibus deſertum inciderint milites, et quadringenta circiter talenta diripuerint: quorum quae furto non ſublata erant, ſibi conquiſiuit Sabinus.

4. Itaque Iudaeorum plures, eoſque pugnaciores, contra Romanos excitauit, partim operum ruina, partim hominum ſtrages: cumque regias obſediſſent, omnibus minitabantur exitium, niſi quam primum diſcederent. nam Sabino ſecuritatem praeſtare pollicebantur, ſi cum legione ſua exire vellet. Quin et ipſis opitulabantur regiorum quam plurimi, qui ad eos transfugerant. Verum pars bellicoſiſſima, Sebaſtenorum tria millia, illiſque praefecti Rufus et Gratus, hic quidem peditibus regiis, Rufus vero equitibus, (quorum vterque etiam ſine copiis illos ſequutis, propter ſtrenuitatem, et ſcientiam, in qua vertitur belli fortuna, magni faciendus) Romanis ſe adiungebant. Et Iudaei quidem obſidioni inſtabant, ſimul et caſtelli moenia oppugnantes, et ad Sabinum clamantes, vt diſcederet, neque illos impediret, tamdiu patriis viuentes legibus. Sabino quidem non diſplicebat, vt clam cum ſuis abiret, haud vero eiuſmodi fidebat promiſſis, et eorum leniratem inſidiarum eſſe illecebram ſuſpicabatur; quodque Varum etiam in auxilium venturum exſpectaret, obſidionem perferebat.

ΚΕΦ. δ'.

Στασιάζονται οἱ πάλαι στρατευσάμενοι ὑφ' Ηρώδῃ. Ἰούδα λῃστήρια. Σίμων καὶ Ἀθρογγαῖος ὄνομα βασίλειον ἀντιποιοῦνται.

Ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν πολλαχόθεν ἐταράσσετο, καὶ συχνὰς βασιλειᾶν ὁ καιρὸς ἀνέπειθε. κατὰ μέν γε τὴν Ἰδουμαίαν διχίλιοι τῶν ὑφ' Ηρώδῃ πάλαι στρατευσαμένων συςάντες ἔνοπλοι, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς, οἷς Ἀχίαβος, ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ἀπὸ τῶν ἐρυμνοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ἀποφεύγων τὴν ἐν τοῖς πεδίοις συμπλοκήν. ἐν δὲ Σεπφώρει τῆς Γαλιλαίας Ἰούδας υἱὸς Ἐζεκίᾳ τοῦ κατατρέχοντός ποτε τὴν χώραν ἀρχιλῃςοῦ, καὶ χειρωθέντος ὑφ' Ηρώδου τοῦ βασιλέως, συςήσας πλῆθος ὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίσας, τοῖς τὴν δυναςείαν ζηλοῦσιν ἐπεχείρει.

β'. Κατὰ δὲ τὴν Περαίαν Σίμων τις τῶν βασιλικῶν δούλων, εὐμορφίᾳ σώματος καὶ μεγέθει πεποιθώς, περιτίθησι μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα· περιιὼν δὲ, μεθ' ὧν ἤθροισε λῃστῶν, τά τε ἐν Ιεριχοῖ βασίλεια καταπίμπρησι, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῶν πολυτελῶν ἐπαύλεις, ἁρπαγὰς ῥᾳδίως ἐκ τοῦ πυρὸς ποριζόμενος ἑαυτῷ. κἂν ἐφῆκε πᾶσαν οἴκησιν εὐτρεπῆ καταφλέξας, εἰ μὴ Γραῖτος, ὁ τῶν βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμὼν, τούς τε Τραχωνίτας τοξότας καὶ τὸ μαχιμώτατον τῶν Σεβαςηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπηντίασε τὸν ἄνδρα. τῶν μὲν οὖν πεζῶν συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ· τὸν Σίμωνα δ' αὐτὸν, ἀναφεύγοντα διὰ ὀρθίου φάραγγος, ὁ Γραῖτος ὑποτέμνεται, καὶ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη δὲ καὶ τὰ πλησίον Ιορδάνου βασίλεια κατὰ Βηθαράμαθον, ςασιασάντων ἑτέρων τινῶν ἐκ τῆς Περαίας.

γ'. Τότε καὶ ποιμήν τις ἀντιποιήσασθαι βασιλείας ἐτόλμησεν. Ἀθρογγαῖος ἐκαλεῖτο. περιέξενε δ' αὐτῷ τὴν

CAP. IV.

Tumultuantur Herodis veterani. Iudae latrocinia. Simon et Athrongaeus regium nomen inuadunt.

EOdem autem tempore per Iudaeam plurimis in locis facti erant tumultus, multoſque ad regnum affectandum tempus impellebat. Sane in Idumaea duo millia veteranorum, qui ſub Herode militauerant, ſumtis armis conſpirarunt, et cum regiis dimicabant, aduerſus quos praeliabatur Achiabus regis ſobrinus ex locis editis munitiſſimiſque, quod conflictum in campeſtribus vitaret. In Sepphori autem, Galilaeae oppido, Iudas filius Ezechiae latronum principis, (qui regionem olim incurſibus vaſtauerat, et ab Herode rege captus erat) non parua multitudine coacta, in regia armamentaria irrumpit, cumque ſuos armis inſtruxiſſet, potentiae appetentes adoritur.

2. In Peraea etiam Simon quidam e ſeruis regiis, pulchritudine ſimul et amplitudine corporis fretus, etiam ſibimet quidem diadema imponit: cum latronibus vero, quos congregauerat, regionem peragrans, et regias apud Hierichuntem et multa alia magnifica diuerſoria incendit, facilem ſibi praedam ex igne comparans. Omneſque domus ornatu decoratas cremare occupaſſet, niſi Gratus regiorum peditum dux, aſſumtis ex Trachone ſagittariis et Sebaſtenorum pugnaciſſimis, ei obuiam iuiſſet. Et peditum quidem multi in pugna interieruint; Simonem vero ipſum, per vallem arduam fugientem, ſuccidit Gratus, illique, dum fugeret, ceruicem ictu tranſuerſo amputauit. Incenſae autem ſunt et Iordani vicinae regiae apud Betharamathum, cum alii nonnulli ex Peraea ſeditionem moviſſent.

3. Tunc et paſtor quidam regnum affectare auſus eſt. Athrongaeus vocabatur. Ei autem regnandi ſpem facie-

ἐλπίδα σώματος ἰσχύς, καὶ ψυχὴ θανάτῳ καταφρονοῦσα, πρὸς δὲ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὅμοιοι. τούτων ἑκάστῳ λόχον ὑποζεύξας ἔνοπλον, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις ἐπὶ τὰς καταδρομάς· αὐτὸς δὲ, καθάπερ βασιλεὺς, τῶν σεμνοτέρων ἥπτετο πραγμάτων. τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ περιτίθησι διάδημα, διέμεινε δ' ὕστερον ὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χώραν κατατρέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κτείνειν αὐτοῖς προηγούμενος μὲν ἦν Ρωμαίους τε καὶ τὰς βασιλικὰς, διέφευγε δ' ὅτε Ιουδαίων εἴ τις εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε Ρωμαίων λόχον ἄθρουν περιχεῖν κατ' Εμμαοῦντα. σῖτα δὲ ἅτοι καὶ ὅπλα διεκόμιζον τῷ τάγματι. τὸν μὲν οὖν ἑκατοντάρχην αὐτῶν Αρειον, καὶ τεσσαράκοντα τοὺς γενναιοτάτους κατηκόντισαν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, Γράτῳ σὺν τοῖς Σεβαστηνοῖς ἐπιβοηθήσαντος, ἐξέφυγον. πολλὰ τοιαῦτα τὴν ἐπιχωρίους καὶ τὰς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μετὰ χρόνον οἱ μὲν τρεῖς ἐχειρώθησαν, ὑπ' Αρχελάου μὲν ὁ πρεσβύτατος, οἱ δὲ ἐξῆς δύο, Γράτῳ καὶ Πτολεμαίῳ περιπεσόντες· ὁ δὲ τέταρτος Αρχελάῳ προσεχώρησε κατὰ δεξιάν. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοὺς ὕστερον ἐξεδέχετο. τότε δὲ ληστικῷ πολέμῳ τὴν Ιουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

ΚΕΦ. ε'.

Ιουδαίους θορυβοῦντας κατέσειλεν Οὔαρος. στασιαστὰς περὶ δισχιλίους ἀνεσταύρωσεν.

Οὐάρῳ δὲ δεξαμένῳ τὰ παρὰ Σαβίνου καὶ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, δεῖσά τι περὶ τῷ τάγματος ὅλῳ παρέστη, καὶ σπεύδειν ἐπὶ τὴν βοήθειαν. ἀναλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ἐπὶ Πτολεμαΐδος ἦει, προσάξας ἐκεῖ καὶ τὰς παρὰ τῶν βασιλέων καὶ δυνατῶν ἐπικούρας συνελθεῖν. προσέλαβε δὲ καὶ παρὰ Βηρυτίων, διερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους

bant corporis vires, animaque mortem deſpiciens, ac praeterea fratres quatuor eius non diſſimiles. Horum vnicuique cum armatorum cohortem ſubiunxiſſet, illis tanquam ducibus et ſatrapis ad incurſus faciendos vtebatur, ipſe vero veluti rex grauiora negotia obibat. Et tunc quidem ſibimet imponit diadema, poſtea vero, tempore haud exiguo regionem excurſibus vna cum fratribus populans, et ipſis praeibat ad Romanos itemque regios occidendos; neque Iudaeorum quiſquam effugiebat, qui lucri aliquid ferens in manus veniret. Immo auſus eſt aliquando Romanorum cohortem ſimul omnem circumdare apud Emmauntem. illi autem frumentum et arma legioni ferebant. Et Arium quidem centurionem, qui illos ducebat, et ex fortiſſimis quadraginta, miſſilibus confixerunt: caeteri vero, idem patiendi diſcrimen adeuntes, poſtquam Gratus cum Sebaſtenis auxilio aduenisſet, euadebant. Cum multa eiuſmodi durante bello contra populares ſuos et alienigenas patraſſent, poſt aliquod tempus tres illorum ſubacti ſunt; ab Archelao quidem natu maximus; duo vero aetate proximi in Grati et Ptolemaei manus inciderunt; quartus autem fide data acceptaque Archelao ſe dedidit. Et iſta quidem illis poſtea acciderunt: tunc autem bello latrocinali Iudaeam omnem compleuerunt.

CAP. V.

Iudaeorum motus a Quintilio Varo compoſiti: ſeditioſi quaſi bis mille crucifixi.

VArus autem, cum literas a Sabino et ducibus accepiſſet, coepit toti legioni metuere et in auxilium proponare. Itaque reliquis duabus legionibus aſſumtis, et quatuor equitum, qui cum illis erant, turmis, in Ptolemaïdem proficiſcebatur, regum et dynaſtarum auxiliariis eo conuenire iuſſis. Quin et a Berytiis, cum per vrbem eorum iret, mille et quingentos accipio-

καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Πτολεμαΐδα, τό, τε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, καὶ κατὰ τὸ πρὸς Ηρώδην ἔχθος Αρέτας ὁ Δραψ, ὐκ ὀλίγην ἄγων δύναμιν ἱππικήν τε καὶ πεζικὴν, μέρος τῆς στρατιᾶς εὐθέως ἔπεμπεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν γειτνιῶσαν τῇ Πτολεμαΐδι, καὶ Γάϊον ἡγεμόνα τῶν αὐτῷ φίλων· ὃς τάς τε ὑπαντιάσαντας τρέπεται, καὶ Σέπφωριν πόλιν ἑλὼν, αὐτὴν μὲν ἐμπίπρησι, τοὺς δὲ ἐνοικοῦντας ἀνδραποδίζεται. μετὰ δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως αὐτὸς Οὔαρος εἰς Σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν πόλεως ἀπέσχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων θορύβοις παρακεκινηκυῖαν εὑρών· αὐλίζεται δὲ περί τινα κώμην, Αρβη καλουμένην. κτῆμα δὲ ἦν Πτολεμαίου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Αράβων διηρπάσθη, μνησικάκων καὶ τοῖς Ηρώδου φίλοις. ἔνθεν εἰς Σαμφὼ πρόεισι κώμην ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε προσόδους πάσας, ὅσαις ἐπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου ἐπεπλήρωτο πάντα, καὶ πρὸς τὰς ἁρπαγὰς τῶν Αράβων οὐδὲν ἀντεῖχε. κατεφλέγη δὲ καὶ Εμμαοῦς, φυγόντων τῶν οἰκητόρων, Οὐάρου, διʼ ὀργὴν τῶν περὶ Αρειον ἀποσφαγέντων, πολεύσαντος.

β'. Ενθεν εἰς Ιεροσόλυμα προελθὼν, ὀφθείς τε μόνον μετὰ τῆς δυνάμεως τὰ στρατόπεδα τῶν Ιουδαίων διεσκέδασε. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φυγόντες ἀνὰ τὴν χώραν· δεξάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν παρακινῆσαι λέγοντες, διὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον Ρωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστᾶσι, προϋπηντήκεσαν δὲ αὐτῷ Ιώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς Αρχελάου, καὶ σὺν Ράφῳ Γρᾶτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρατῷ καὶ τοὺς Σεβαστηνούς, οἵ τε ἀπὸ τοῦ Ρωμαϊκοῦ τάγματος τὸν συνήθη τρόπον κεκοσμημένοι. Σαβῖνος γὰρ, οὐδʼ εἰς ὄψιν ὑπομείνας ἐλθεῖν Οὐάρῳ, προεξῆλθε τῆς πόλεως ἐπὶ θάλασσαν. Οὔαρος δὲ μοῖραν τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τοὺς αἰτίους τοῦ κινήματος ἔπεμπε περὶ τὴν χώ-

bat armatos. Posquam vero ad Ptolemaïdem caetera auxiliarium manus ei adesset, et Aretas Arabs ex suo in Herodem odio non exiguas secum adducens copias equitum peditumque, statim exercitus partem in Galilaeam mittebat, quae in vicinia erat Ptolemaidis, et pro duce Caium ex amicis suis vnum: qui et eos, qui contra ipsum egressi sunt, in fugam vertit, et Sepphori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, eius vero incolas in seruitium abducit. Varus autem ipse, cum vniuerso exercitu Samariam profectus, ciuitate quidem manus abstinuit, quod, dum turbae ab aliis excitarentur, nihil eam mouisse deprehenderit: sed castra ponit ad vicum quendam, cui nomen Arus. in ditione autem erat Ptolemaei: ideoque diripiebatur ab Arabibus, qui Herodis etiam amicis infensi erant. Inde progreditur ad Sampho vicum alterum bene munitum, quem similiter diripuerunt Arabes, vt et omnes praediorum fructus, in quos inciderint. Quin et flammis et caedibus plena erant omnia, nec quidquam erat, quod in praedam non cessit Arabibus. Immo et Emmaus, incolis in fugam coniectis, exusta est, iussu Vari, necem Arii eiusque militum indigne ferentis.

2. Inde cum ad Hierosolyma processisset, et in conspectum venisset cum exercitu, protinus Iudaeorum castra disiecit. et illi quidem fuga dispersi erant per regionem: qui vero in vrbe erant, cum eum recepissent, sese de causis defectionis purgarunt; nihil se quidem eiusmodi mouisse dicentes, sed propter festum multitudine ex necessitate in vrbem admissa, in ea potius cum Romanis obsessos fuisse, quam ad bellum mouendum cum illis conspirasse, qui ab eis desciuerant. Ante vero obuiam ei venerant Iosephus Archelai sobrinus et Rufus Gratusque cum regio exercitu et Sebastenis, atque Romani e legione obsessa more suo ornati armatique. Nam Sabinus, non ausus sese Varo vel in conspectum dare, iam ante ex vrbe exiit et ad mare profectus est. Varus autem per regionem copiarum suarum partem ad seditionis auctores conquirendos mittebat; multisque adductis, minus quidem turbu-

ραν· καὶ πολλῶν ἀγομένων, τὰς μὲν ἧττον θορυβώδεις φανέντας ἐφῆκεν, τὰς δ' αἰτιωτάτας ἀνεσταύρωσε περὶ διχιλίας.

γ'. Ἠγγέλη δ' αὐτῷ περὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἔτι συμμένειν μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν Ἀραβας εὑρὼν ὑ συμμάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει στρατευομένους, καὶ πέρα τῆς αὐτῆ προαιρέσεως τὴν χώραν κακῶντας ἔχθει τῷ πρὸς Ηρῴδην, ἀποπέμπεται. μετὰ δὲ τῶν ἰδίων ταγμάτων ἐπὶ τοὺς ἀφεστῶτας ἠπείγετο. κἀκεῖνοι, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, Αχιάβῳ συμβουλεύσαντος, σφᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν. Οὔαρος δὲ τῷ πλήθει μὲν ἠφίει τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταθησομένους ἔπεμψεν ἐπὶ Καίσαρα. Καῖσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω· τινὰς δὲ τῶν τῆ βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι προσήκοντες Ηρῴδῃ κατὰ γένος, κολάσαι προσέταξεν, ὅτι κατ' οἰκείᾳ βασιλέως ἐστρατεύσαντο. Οὔαρος μὲν οὖν, τῆτον τὸν τρόπον καταστησάμενος τὰ ἐν Ιεροσολύμοις, καὶ Φερεᾶν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα, εἰς Αντιόχειαν ἐπάνεισιν.

ΚΕΦ. ς'.

Πολλὰ Αρχελάῳ ἐγκαλῆσιν Ιουδαῖοι, καὶ τοῖς Ρωμαίων στρατηγοῖς ὑποκεῖσθαι ἀξιῶσιν. ὧν ἀκουθέντων, Καῖσαρ τοῖς Ηρῴδῃ τέκνοις τὰ πατρῶα, ὡς βέλοιτο, διανέμει.

Αρχελάῳ δ' ἐπὶ Ρώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο δίκη πρὸς Ιουδαίους, οἳ πρὸ τῆς ἀποστάσεως, ἐπιτρέψαντος Οὐάρου, πρέσβεις ἐξεληλύθεισαν περὶ τῆς τῆ ἔθνους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες· συμπαρῆσαντο δὲ αὐτοῖς τῶν ἐπὶ Ρώμης Ιουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ Καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν τέλει Ρωμαίων καὶ τῶν Φίλων ἐν τῷ κατὰ τὸ Παλάτιον Απόλλωνος ἱερῷ, κτίσμα δ' ἦν ἴδιον αὐτῆ θαυμασίῳ πολυτελείᾳ κεκοσμημένον, μετὰ μὲν τῶν πρεσβευτῶν τὸ Ιουδαϊκὸν πλῆθος ἔστη, σὺν δὲ τοῖς Φίλοις ἄσπικυς Αρχέλαος. τῶν δὲ τῆτα συγ-

lentos viſos cuſtodiae mandabat, eorum vero, qui maxime in culpa erant, ad duo millia cruci ſuffixit.

3. Ei autem nunciatum erat, adhuc circa Idumaeam ſupereſſe decem armatorum millia. Ille vero, cum videret Arabas non ita ſe gerentes, vt auxiliares deceret, ſed pro ſua libidine militia vtentes, et contra, quam ipſe vellet, regionem vaſtantes ex ſuo in Herodem odio, domum eos dimittit: et cum ſuis legionibus aduerſus eos, qui defecerant, ire contendebat. Atque illi, antequam manus conſerererent, ſuaſu Achiabi omnes ſeſe dediderunt. Varus autem plebeiis quidem culpae veniam dabat, eorum vero duces ad Caeſarem miſit, vt ad interrogata reſponderent. At Caeſar aliis quidem ignouit, de nonnullis vero regis cognatis, erant enim quidam ex Herodis conſanguineis, qui ſe eis adiunxerant, ſupplicium ſumi iubet, quod contra regem ſuum arma tulerant. Et Varus quidem, rebus Hieroſolymitanis hoc modo compoſitis, relictaque ad vrbis praeſidium priore legione, Antiochiam reuertitur.

CAP. VI.

Multa Archelao obiiciunt Iudaei, et Romanorum praetoribus ſubiici poſtulant. quibus auditis, Caeſar liberis Herodis paternas poſſeſſiones pro arbitrio ſuo diſtribuit.

ARchelao autem Romae alia exſtitit cauſa contra Iudaeos agenda, qui ante defectionem legati exierant, eiuſmodi poteſtatem faciente Varo, ad poſtulandam ſuis legibus viuendi libertatem. Erant autem numero quinquaginta, qui aderant; eiſque ſe adiunxerunt ſupra octo millia Iudaeorum Romae degentium. Itaque cum Caeſar concilium tam amicorum, quam primorum Romanorum, conuocaſſet in templum Apollinis in Palatio, (quod ab ipſo erat exſtructum et laute admodum mirumque in modum exornatum) cum legatis quidem multi e Iudaeis ſtabant, contra vero Archelaus cum amicis ſuis: at qui huius con-

γενῶν οἱ Φίλοι παρ' ἀδετέροις, συμπαρίσαθαι μὲν γὰρ Ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ Φθόνον ἀχ ὑπομένοντες, ὀΦθῆναι δὲ μετὰ τῶν κατηγόρων ὑπὸ Καίσαρος αἰδέμενοι. ἐπὶ τούτοις παρῆν καὶ Φίλιππος ὁ ἀδελΦὸς Ἀρχελάου, προπεμΦθεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ Οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, Ἀρχελάῳ τε συναγωνίσαθαι, κἂν διανέμῃ τὸν Ἡρώδου Καῖσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλήρου τινὸς ἀξιωθῆναι.

β'. Ἐπιτραπὲν δὲ λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς Ἡρώδου παρανομίας πρῶτον διεξῆεσαν· „ὦ βασιλέα, λέγοντες, „ἄλλα τῶν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐπινοχέναι „τύραννον. πλείσων γὰν ἀνηρημένων ὑπ' αὐτοῦ, τοιαῦτα „πεπονθέναι τὸς καταλειΦθέντας, ὥστε μακαρίζεσθαι τὸς „ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ ὁ μόνον τὰ σώματα „τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις. τὰς μὲν „γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς δὲ τῶν ἀλλοΦύλων κεκοσμη„κέναι, καὶ τὸ τῆς Ἰουδαίας αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν „δήμοις. ἀντὶ δὲ τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας καὶ τῶν πα„τρίων νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ παρανομίας ἐσχάτης πε„πληρωκέναι. καθόλου τε πλείους ὑπομεμενηκέναι τὰς ἐξ „Ἡρώδου συμΦορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν Ἰουδαίους, ὧν ἐν ἅπαν„τι τῷ χρόνῳ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἀναχώρησιν ἔπαθον „οἱ πρόγονοι, Ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστραΦέντες. εἰς „τοῦτο μέντοι ταπεινότητος ἐκ τοῦ δυστυχεῖν ἔθους προελθεῖν, „ὥστε ὑπομένειν τῆς πικρᾶς δουλείας καὶ διαδοχὴν αὐθαί„ρετον. Ἀρχέλαον γὰν τὸν τηλικοῦτον τυράννου παῖδα, „μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, βασιλέα τε προσεπεῖπεν „ἑτοίμως, καὶ συμπενθῆσαι τὸν Ἡρώδου θάνατον αὐτῷ, „καὶ συνεύξασθαι περὶ τῆς διαδοχῆς. τὸν δὲ, ὥσπερ ἀγω„νίσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξειεν Ἡρώδου, προοιμιάσασθαι „τὴν βασιλείαν τριχιλίων πολιτῶν Φόνῳ, καὶ τοσαῦτα „μὲν παρεσκευάσθαι πρὸ τῆς ἀρχῆς τῷ Θεῷ, τοσού„τοις δὲ ἐμπεπλῆσθαι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τὰς μέν„τοι περιλειΦθέντας ἐκ τῶν τοσούτων κακῶν εἰκότως ἐπε„στράΦθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμΦορὰς, καὶ πολέμῳ

ſanguineorum amici erant, a neutra parte ſtabant, Archelao quidem adeſſe non ſuſtinentes ex odio atque inuidia, cum accuſatoribus vero conſpici propter Caeſarem veriti. Praeterea aderat etiam Philippus frater Archelai, animo beneuolo a Varo praemiſſus, duabus de cauſis, vt et Archelai partes adiuuaret, et, ſi forte Caeſar Herodis facultates vniuerſae eius progeniei diſtribueret, partem aliquam obtineret.

2. Data autem accuſantibus dicendi venia, primum ea proſequuti ſunt, quae contra leges feciſſet Herodes: „non ſe regem, dicentes, ſed tyrannum pertuliſſe, „omnium, qui vnquam tyrannidem exercuerant, crudeliſ„ſimum. Multis quippe ab eo occiſis, talia paſſos eſſe „ſuperſtites, vt etiam mortuos beatos praedicarent. neo „ſolum ſubditorum corporibus quaeſtionem eum adhi„buiſſe, ſed et ciuitatibus. nam ſuae quidem gentis plu„rimas dilaniaſſe, alienigenarum vero ornaſſe, et exter„nis populis Iudaeae ſanguinem condonaſſe. Pro anti„qua autem felicitate ac patriis legibus gentem egeſtate „impleuiſſe ſimul et iniquitate. in ſumma, Iudaeos pau„cis quidem annis plures ab Herode illatas calamitates to„leraſſe, quam in omni aeuo perpeſſi ſunt maiores ſui, „poſtquam ex Babylone diſceſſerint, et Xerxe regnante in „patriam fuerint reuerſi. Attamen aſſueſcendo dura pati „et aduerſa animos adeo demiſſos humileſque gerere, vt „vltro eum pro ſucceſſore acciperent, ſub quo acerbam „ſeruituri eſſent ſeruitutem. Archelaum quippe, tanti ty„ranni filium, patre mortuo regem ſine mora appellaſſe, „et vna cum eo mortem Herodis luxiſſe, ſimulque, vt is „ſuccederet, vota nuncupaſſe. illum vero, quaſi veritus „eſſet, ne germanus Herodis filius non haberetur, ci„uium trium millium caede regno praeluſiſſe; et tot „quidem victimas pro regno immolaſſe, tot vero cada„veribus in feſto ſolenni templum impleuiſſe. Recte „igitur eos, qui e tantis malis euaſiſſent, aliquando ad „calamitates ſuas reſpexiſſe, et belli lege cupere vulne-

„νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς κατὰ προσώπου δέχεσθαι, δεῖ-
„σθαι δὲ Ρωμαίων ἐλεῆσαί τε τὰ τῆς Ιουδαίας λείψανα, καὶ
„μὴ τὸ περισσὸν αὐτῆς ἀποῤῥίψαι τοῖς ὠμῶς σπαράσσου-
„σι, συνάψαντας δὲ τῇ Συρίᾳ τὴν χώραν αὐτῶν διοικεῖν
„ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ἐπιδείξεσθαι γὰρ, ὡς οἱ νῦν ςασιώ-
„δεις διαβαλλόμενοι καὶ πολεμικοὶ, φέρειν οἶδασι μετρίως
„ἡγεμόνας." Ιουδαῖοι μὲν οὖν ἐκ τῆς κατηγορίας κατέλη-
ξαν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν. ἀνασὰς δὲ Νικόλαος, ἀπε-
δύσατο μὲν τὰς εἰς τὸν βασιλέως αἰτίας, κατηγόρει δὲ τοῦ
ἔθνους τό, τε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς Φύσει πρὸς τὰς
βασιλέας· συνδιέβαλλε δὲ καὶ τὰς Αρχελάου συγγενεῖς,
ὅσοι πρὸς τὰς κατηγόρους ἀφειςήκεισαν.

γ'. Τότε μὲν ὁ Καῖσαρ, ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε
τὸ συνέδριον· μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος
τῆς βασιλείας Αρχελάῳ δίδωσιν, ἐθνάρχην προσειπών,
ὑποχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν
παράσχῃ, τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας,
δυσὶν ἑτέροις παισὶν Ηρώδου δίδωσι, τὴν μὲν Φιλίππῳ,
τὴν δὲ Αντίπᾳ τῷ πρὸς Αρχέλαον ἀμφισβητοῦντι περὶ τῆς
βασιλείας. ἐγένετο δὲ ὑπὸ τοῦτῳ μὲν ἥ τε Περαία καὶ Γα-
λιλαία, πρόσοδος διακοσίων ταλάντων· Βαταναία τε καὶ
Τραχὼν, Λυσανίτις τε καὶ μέρη τινὰ τῆ Ζήνωνος οἴκῳ τὰ
περὶ Ιάμνιαν, πρόσοδον ἔχοντα ταλάντων ἑκατὸν, ὑπὸ
Φιλίππῳ ἐτέτακτο. τῆς Αρχελάου δ' ἐθναρχίας Ιδουμαία
τε καὶ Ιουδαία πᾶσα, καὶ Σαμαρεῖτις ἦν, κεκαφισμένη τε-
τάρτῳ μέρει τῶν Φόρων εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων
ἀποσῆναι. πόλεις δὲ ὑπηκόους παρέλαβε, Στράτωνός τε
πύργον, καὶ Σεβαστὴν, καὶ Ιόππην, καὶ Ιεροσόλυμα. τὰς
γὰρ Ελληνίδας, Γάζαν καὶ Γάδαρα καὶ Ιππον, ἀποτεμνό-
μενος τῆς βασιλείας, προσέθηκε Συρίᾳ. πρόσοδος δὲ ἦν
τῆς Αρχελάου δοθείσης χώρας, τετρακοσίων ταλάντων.
Σαλώμη δὲ, πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς διαθήκαις κατέ-
λιπεν, Ιαμνίας τε καὶ Αζώτου καὶ Φασαηλίδος ἀποδέικνυ-
ται δεσπότις· χαρίζεται δὲ αὐτῇ Καῖσαρ καὶ τὰ ἐν Ασκά-

„ribus excipiendis ora praebere, atque ab Romanis pre„cari, vt Iudaeae reliquias misericordia dignarentur, et „quod ex illis supersit, crudeliter eos lacerantibus non ob„iicerent; sed regionem illorum, Syriae contributam, a „praesidibus Romanis regi sinerent. ita enim perspicuum „fore, Iudaeos, quos nunc seditiosos esse ac belli cupidos „calumniantur, nosse moderatum ferre imperium." Et huiusmodi quidem petitione accusationem clauserunt Iudaei. Cum autem contra surrexisset Nicolaus, quae regibus obiecerant facile diluit, gentem vero accusabat, quod difficulter imperio regeretur, atque ita a natura facta esset, vt aegre regibus obsequium praestaret: porroque Archelai propinquos, qui ad accusatores defecerant, criminis insimulabat.

3. Et tunc quidem Caesar, auditis quae vtrinque dicerentur, dimisit concilium. Paucis autem post diebus Archelao quidem dat regni Herodis dimidium cum ethnarchae nomine, ipsum etiam regem, si se dignum eo honore praestitisset, facturum esse pollicitus; reliquum vero dimidium, in duas tetrarchias diuisum, duobus aliis Herodis filiis tribuit, vnam Philippo, alteram Antipae, qui cum Archelao de regno contendebat. Et huic quidem in ditionem cedebat Peraea, et Galilaea; quarum reditus ducenta talenta: et Philippo subiiciebantur Batanaea et Trachon, et Auranitis et partes quaedam domus Zenonis circa Iamniam, quae talenta centum reddebant. Archelai vero ad ethnarchiam pertinebant et Idumaea et Iudaea omnis, et Samaria, quarta tributorum parte leuata, honoris ergo, quod cum aliis non defecerat. Ciuitates etiam, quibus imperaret, accipiebat, et Stratonis turrim, et Sebasten, et Ioppen, et Hierosolyma. Nam Graecas, Gazam et Gadara et Hippon, regno auulsas, Syriae adiunxit Caesar. Archelao autem ex regione sibi data quotannis redibant quadringenta talenta. At Salome, praeter illa, quae rex testamento suo ei legauerat, et Iamniae et Azoti et Phasaëlidis domina facta est: eidemque regias etiam in Ascalone largitur Caesar. ex quibus

λωνι βασίλεια. συνήγετο δὲ ἐκ πάντων ἐξήκοντα προσόδου τάλαντα. τὸν δὲ οἶκον αὐτῆς ὑπὸ τὴν Ἀρχελάου ἐθναρχίαν ἔταξε. τῆς δὲ ἄλλης Ἡρώδου γενεᾶς ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ἐν ταῖς διαθήκαις ἐκομίζετο. δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις Καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς Φερώρα παισί. μετὰ δὲ τὸν οἶκον ἐπιδιένειμεν αὐτοῖς τὴν αὐτῷ καταλειφθεῖσαν ὑφ' Ἡρώδου δωρεὰν, ὅσαν χιλίων ταλάντων, εὐτελῆ τινα τῶν κειμηλίων εἰς τὴν τοῦ κατοιχομένου τιμὴν ἐξελόμενος.

ΚΕΦ. ζ'.

Ἱστορία περὶ Ψευδαλεξάνδρου. Φυγαδεύεται Ἀρχέλαος, καὶ τελευτᾷ Γλαφύρα· ὀνείρῳ τοῦ μέλλοντος ἀμφοτέροις δηλωθέντος.

ΚΑΝ τούτῳ νεανίας τις, Ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, τραφεὶς δ' ἐν Σιδῶνι παρά τινι τῶν Ρωμαϊκῶν ἀπελευθέρων, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν Ἀλέξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑφ' Ἡρώδου, κατ' ἐλπίδα τοῦ λήσειν, ἦκεν εἰς Ῥώμην. συνεργὸς δ' ἦν τις ὁμόφυλος αὐτῷ πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ἐπισάμενος, ὑφ' ἃ διδαχθεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ τε καὶ Ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκκλέψειαν αὐτὰς ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τούτοις γῶν τὰς ἐν Κρήτῃ Ἰουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθείς, διέπλευσεν εἰς Μῆλον. ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δι' ὑπερβολὴν ἀξιοπιστίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς Ρώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δὲ εἰς Δικαιαρχίαν, δῶρά τε παμπληθῆ παρὰ τῶν ἐκεῖ Ἰουδαίων λαμβάνει, καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πατρώων προσεπέμφθη φίλων. προεληλύθει δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας Ἀλέξανδρον, καὶ σαφῶς ἐπισαμένους, διίμνυσθαι τοῦτον εἶναι. τό γε μὴν Ἰουδαϊκὸν ἐν Ρώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὴν θέαν αὐ-

omnibus annui ſexaginta talentorum reditus colligebantur. domum vero eius Archelai ethnarchiae ſubdidit. Quin et caeteris ex Herodis progenie reddita erant legata, prout teſtamento relicta erant. Duabus autem filiabus eius virginibus dat Caeſar, extra ea, quae pater legauerat, quingenta millia argenti ſignati: eaſque nuptum collocauit Pherorae filiis. Immo, diuiſo regis patrimonio, eis diſtribuit mille talenta ipſi ab Herode dono relicta; parui pretii nonnullis ex regia ſupellectile ſibimet reſeruatis, in honorem defuncti.

CAP. VII.

Hiſtoria de Pſeudalexandro. Relegatur Archelaus; moritur Glaphyra; vterque per quietem praemonitus.

INterea iuuenis quidam, genere Iudaeus, Sidone educatus apud quendam Romani ciuis libertum, formae ſimilitudine ſemet Alexandrum eſſe mentitus ab Herode occiſum, Romam veniebat, fore ſperans, vt non detegeretur. Ipſi autem adiutor erat homo eiuſdem tribus, ſciens omnium, quae ad regnum pertinerent, a quo inſtructus aſſeuerabat, quod ii, qui miſſi erant ad ſe et Ariſtobulum occidendum, miſericordia commoti ipſos ſurripuerint, ſimilibus ſubditis corporibus. Itaque cum iſtis decepiſſet Iudaeos in Creta degentes, et ſplendidum nactus eſſet commeatum, in Melum nauigauit: vbi cum multo plus in viaticum collegiſſet, quod res admodum credibilis videretur, hoſpitibus etiam ſuis perſuaſit, vt Romam ſecum nauigarent. Cum autem appulſus eſſet Dicaearchiam, et dona quam plurima ab iſtius loci Iudaeis accipit, et tanquam rex a paternis amicis deducebatur. Tantum enim fidei conciliauerat formae ſimilitudo, vt, qui Alexandrum viderant planeque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Porro Iudaei Romae degentes omnes ad eum viſendum ſe effuderunt, et ingens hominum

τῦ, καὶ πλῆθος ἄπειρον ἦν περὶ τὰς τενωπὰς, δι' ὧν κομίζοιτο. καὶ γὰρ δὴ προῆλθον εἰς τοσῦτον φρενοβλαβείας οἱ Μήλιοι, ὥστε φορείῳ τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰδίοις παρασχεῖν ἀναλώμασι.

β'. Καῖσαρ δὲ γινώσκων ἀκριβῶς τὰς Αλεξάνδρε χαρακτῆρας, κατηγόρητο γὰρ ὑφ' Ηρώδε παρ' αὐτῷ, συνεώρα μὲν, καὶ περὶν ἰδεῖν τὸν ἄνθρωπον, τὴν τῆς ὁμοιότητος ἀπάτην, διδὰς δὲ τι καὶ πίστεως ταῖς ἱλαροτέραις ἐλπίσι, Κέλαδόν τινα πέμπει τῶν σαφῶς ἐπισταμένων Αλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ τὸν νεανίσκον. ὁ δὲ, ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν τάχιστα καὶ τὰς διαφορὰς τῦ προσώπε· τὸ δὲ ὅλον σῶμα σκληρότερόν τε καὶ δυλοφανὲς καταμαθὼν, ἐνόησε πᾶν τὸ σύνταγμα. πάνυ δὲ αὐτὸν παρώξυνεν ἡ τόλμα τῶν ὑπ' αὐτῦ λεγομένων. τοῖς γὰρ πυνθανομένοις περὶ Αριστοβύλε, σώζεσθαι μὲν κἀκεῖνον ἔλεγεν, ἀπολελεῖφθαι δ' ἐπίτηδες ἐν Κύπρῳ τὰς ἐπιβυλὰς φυλασσόμενον· ἧττον γὰρ ἐπιχειρεῖσθαι διεζευγμένυς. ἀπολαβόμενος δὲ αὐτὸν κατ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη παρὰ Καίσαρος ἔχειν τὸ ζῆν, τῦ μηνύσαι τὸν ἀναπείσαντά σε πλάσασθαι τηλικαῦτα. κἀκεῖνος, αὐτῷ δηλώσειν εἰπὼν, ἔπεται πρὸς Καίσαρα, καὶ τὸν Ιεδαῖον ἐνδείκνυται, καταχρησάμενον αὐτῦ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν Αλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας δὲ Καῖσαρ ἐπὶ τύτοις, τὸν μὲν Ψευδαλέξανδρον δι' εὐεξίαν σώματος ἐγκατέταξε τοῖς ἐρέταις, τὸν ἀναπείσαντα δὲ ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. Μηλίοις δὲ ἤρκεσεν ἐπιτίμιον τῆς ἀνοίας τὰ ἀναλώματα.

γ'. Παραλαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν Αρχέλαος, καὶ κατὰ μνήμην τῶν πάλαι διαφορῶν, ἃ μόνον Ιεδαίοις, ἀλλὰ καὶ Σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς. πρεσβευσαμένων ἑκατέρων κατ' αὐτῦ πρὸς Καίσαρα, ἔτει τῆς ἀρχῆς ἐννάτῳ φυγαδεύεται μὲν εἰς Βίενναν πόλιν τῆς Γαλατίας αὐτὸς, ἡ ὐσία δ' αὐτῦ τοῖς Καίσαρος θησαυροῖς ἐγκατατάσ-

multitudo vias, per quas ferebatur, obsidebat. nam eo quidem dementiae processerunt Melii, vt illum et sella portarent, suisque sumtibus cultum et apparatum regium ei suppeditarent.

2. Caesar autem, vt qui perfecte norit Alexandri oris lineamenta, (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) perspiciebat quidem, priusquam hominem videret, similitudinis fallaciam, aliquid vero fidei tribuere volens lactiori de eo conceptae spei, Celadum quendam, vnum ex iis, qui Alexandrum probe noscerent, mitti iubet, vt Alexandrum sibi in conspectum adduceret. Atque ille, eo viso, statim quidem coniectura deprehendit personae diuersitatem: at cum totum corpus animaduertisset, et duritiam eius habitumque seruilem, commentum omne intellexit. Valde autem eum commouerunt, quae tanta cum fiducia dicere ausus est. nam cum de Aristobulo interrogaretur, saluum quidem illum esse respondebat, Cypri vero de industria relictum esse, vt sibi ab insidiis caueret. difficilius enim disiunctos posse apprehendi. Cum autem eum paululum seduxisset Caesar, ei dixit, vitam in praemium fore, si illius indicium fecerit, qui ei persuaserit eiusmodi res comminisci. Atque ille se indicaturum esse pollicitus est, et Caesarem sequutus ad eum accedit, atque Iudaeum ei ostendit, qui formae suae similitudine ad quaestum abusus est. tanta enim dona a ciuitatibus eum singulis accepisse, quanta viuus Alexander non consequutus fuisset. Cum autem ad ista risisset Caesar, Pseudalexandrum quidem propter habitudinem corporis remigum ordini inseruit, fraudis vero auctorem interfici iussit. Caeterum Melii sumtibus, quos fecerant, stultitiae poenarum satis dedisse visi sunt.

3. Cum autem Archelaus, ethnarchia susceptа, superioris discordiae memor, non solum Iudaeos, sed etiam Samarienses, crudeliter tractaret, ab vtriusque populi legatis accusatus apud Caesarem, anno regni nono in exsilium pellitur Viennam, quae Galliae vrbs est, et eius patrimonium fisco Caesaris adiudicatur. Verum prius,

σεται. πρὶν κληθῆναι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῦ Καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασι τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν τάχυς ἐννέα, πλήρεις καὶ μεγάλης, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένης. μεταπεμψάμενος δὲ τὺς μάντεις καὶ τῶν Χαλδαίων τινὰς, ἐπυνθάνετο, τί σημαίνειν δοκοῖεν. ἄλλων δὲ ἄλλως ἐξηγουμένων, Σίμων τις Εσσαῖος τὸ γένος ἔφη· „τὺς μὲν τάχυς, ἐνιαυτὺς νομίζειν, τὺς δὲ βῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, διὰ „τὸ τὴν χώραν ἀροτριῶντας ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύσειν „μὲν αὐτὸν τὸν τῶν τάχυων ἀριθμὸν, ἐν ποικίλαις δὲ „πραγμάτων μεταβολαῖς γενόμενον τελευτήσειν." ταῦτα ἀκύσας Αρχέλαος, μετὰ πέντε ἡμέρας ἐπὶ τὴν δίκην μετεκλήθη.

δ'. Αξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτῦ Γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγάτηρ μὲν Αρχελάυ τῦ Καππαδοκῶν βασιλέως, γυνὴ δ' Αλεξάνδρυ γεγονυῖα τὸ πρῶτον, ὃς ἦν ἀδελφὸς μὲν Αρχελάυ, περὶ ὃ διεξήειμεν, υἱὸς δ' Ηρώδυ τῦ βασιλέως, ὑφ' ὃ καὶ ἀνηρέθη, καθάπερ προδεδηλώκαμεν, μετὰ δὲ τὸν ἐκείνυ θάνατον συνῴκησεν Ιόβᾳ τῷ βασιλεύοντι Λιβύης, ὃ τελευτήσαντος ἐπανελθῦσαν αὐτὴν καὶ χηρεύσασαν παρὰ τῷ πατρὶ θεασάμενος ὁ ἐθνάρχης Αρχέλαος, ἐπὶ τοσῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε παραχρῆμα, τὴν συνοικῆσαν αὐτῷ Μαριάμμην ἀποπεμψάμενος, ἐκείνην ἀγαγέσθαι. παραγενομένη τοίνυν εἰς Ιυδαίαν, μετ' ὀλίγον τῆς ἀφίξεως χρόνον, ἔδοξεν ἐπιστάντα τὸν Αλέξανδρον αὐτῇ λέγειν· „ἀπέχει μὲν ὁ κατὰ Λιβύην „σοι γάμος, σὺ δὲ οὐκ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ἐπὶ τὴν „ἐμὴν ἑστίαν ἀνακάμπτεις, τρίτον ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὸν „ἀδελφὸν, ὦ τολμηρὰ, τὸν ἐμὸν ἠρημένη. πλὴν ἐ περιό„ψομαί σου τὴν ὕβριν, ἀπολήψομαί δέ σε καὶ μὴ θέλυσαν." τοῦτο διηγησαμένη τὸ ὄναρ, δύο μόγις ἡμέρας ἐβίω.

quam a Caesare accerseretur, huiuscemodi somnium dicitur vidisse. Sibi visus est in somnis ob oculos habere novem spicas, plenas et magnas, quas boues depascebant. Cumque coniectores acciuisset et Chaldaeorum nonnullos, eos interrogabat, quidnam illis significari putarent. Aliis autem aliter visum interpretantibus, Simon quidam, genere Essenus, dicebat: „spicae quidem mihi videntur „esse anni; boues vero rerum mutationes indicare, eo „quod, dum ararent, terram verterent et mutarent. adeo„que totidem annos regnaturum, quot numero essent spi„cae, tandem vero post varias rerum vicissitudines mori„turum esse." Istis auditis, post quinque dies Archelaus ad causam dicendam accitus est.

4. Dignum etiam est, quod memoretur Glaphyrae somnium, quae filia erat Archelai Cappadocum regis, primumque vxor Alexandri, (qui frater quidem erat Archelai, de quo loquimur, filius vero regis Herodis, a quo interfectus est, vt iam ante memorauimus) et eius post decessum nupta Iubae regi Libyae; quo defuncto, cum ipsam reuersam, et apud patrem in viduitate degentem, conspexisset Archelaus ethnarcha, adeo amore accensus est, vt statim, repudiata coniuge sua Mariamne, eam duceret. Haec igitur, cum in Iudaeam rediisset, breui post tempore, quam eo veniret, cernere visa est Alexandrum adstantem sibi ista dicere: „Satis fuisset tibi „Libycum matrimonium, sed tu, illo non contenta, rur„sum ad meos penates reuerteris, tertio marito, ipsoque „fratre meo, o audacissima, tibi adscito. Verum non „insuper habebo contumeliam, sed te, licet inuitam, ad „me recipiam." Postquam hoc somnium narrasset, vix vltra biduum vixit.

ΚΕΦ. η'.

Τῆς Αρχελάϋ ἐθναρχίας εἰς ἐπαρχίαν περιγραφή. τάσις Ιϋδα Γαλιλαίϋ. τρεῖς Ιϋδαίων αἱρέσεις.

ΤΗΣ δὲ Αρχελάϋ χώρας εἰς ἐπαρχίαν περιγραφείσης, ἐπίτροπός τις ἱππικῆς παρὰ Ρωμαίοις τάξεως Κωπώνιος πέμπεται, μέχρι τῦ κτείνειν λαβὼν παρὰ τῦ Καίσαρος ἐξουσίαν. ἐπὶ τύτϋ τὶς ἀνὴρ Γαλιλαῖος Ιϋδας ὄνομα εἰς ἀπόστασιν ἐνῆγε τὺς ἐπιχωρίϋς, κακίζων, εἰ Φόρον τε Ρωμαίοις τελεῖν ὑπομένυσι, καὶ μετὰ τὸν Θεὸν σάρκας θνητὰς δεσπότας. ἦν δὲ ἕτος σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, ἀδὲν τοῖς ἄλλοις προσεοικώς.

β'. Τρία γὰρ παρὰ Ιϋδαίοις εἴδη Φιλοσοφεῖται, καὶ τῦ μὲν αἱρετισταὶ Φαρισαῖοι, τῦ δὲ Σαδδυκαῖοι, τρίτον δὲ, ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, Εσσηνοὶ καλῦνται, Ιϋδαῖοι μὲν γένος ὄντες, Φιλάλληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. ἕτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀποσρέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνυσι. καὶ γάμυ μὲν ὑπεροψία παρ' αὐτοῖς, τὺς δ' ἀλλοτρίϋς παῖδας ἐκλαμβάνοντες, ἁπαλὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡγῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυπῦσι· τὸν μὲν γάμον, καὶ τὴν ἐξ αὐτῦ διαδοχὴν, ὐκ ἀναιρῦντες, τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελγείας φυλασσόμενοι, καὶ μηδεμίαν τηρεῖν πεπεισμένοι τὴν πρὸς ἕνα πίσιν.

γ'. Καταφρονηταὶ δὲ πλύτυ, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικὸν, ὐδὲ ἔσιν εὑρεῖν κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. νόμος γὰρ τὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημεύειν τῷ τάγματι τὴν ὐσίαν. ὥσε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδ' ὑπεροχὴν πλύτυ, τῶν δὲ ἑκάσυ κτημάτων ἀναμεμιγμένων μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν ὐσίαν εἶναι. κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνυσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλιφῆ τις ἄκων, σμήχεται τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν

CAP. VIII.

Archelai ethnarchia in prouinciam redacta. Seditio Iudae Galilaei. Iudaeorum tres sectae.

ARchelai autem regione in prouinciam redacta, procurator quidam, ordinis apud Romanos equestris, Coponius, mittitur, summa a Caesare potestate accepta. Eo prouinciam administrante, vir quidam Galilaeus, cui nomen erat Iudas, ad defectionem indigenas excitabat, ignauos dicens, si Romanis tributum pendere sustinerent, et post Deum mortales dominos agnoscerent. Erat autem hic propriae sectae sophista, nulla in re aliis similis.

2. Nam tria hominum genera apud Iudaeos philosophantur, et vnius quidem generis assectae sunt Pharisaei; alterius vero Sadducaei; tertium vero, quod sane vitam seueriorem exercere videtur, Esseni appellantur; gente quidem Iudaei, at mutuo sese amore magis, quam alii, complectentes. Isti a voluptatibus tanquam a scelere abhorrent, continentiam vero seruare, et cupiditatibus non succumbere, pro virtute maxima ducunt. Et ipsis quidem despectui habentur nuptiae, alienos vero liberos, dum ad capessendas disciplinas molles adhuc sunt, suscipientes, pro cognatis suis reputant, suisque moribus informant: non tamen matrimonium, et legitimam ex eo successionem tollentes, sed sibimet a procaci mulierum petulantia cauentes, nullamque earum vni viro fidem seruare posse persuasum habentes.

3. Quin et diuitias contemnunt, et admiranda plane inter eos obtinet bonorum communio, neque quisquam apud eos inueniri potest, qui plura aliis possideat. Lege sancitur, vt, qui isti sectae nomen suum dare velint, facultates suas sodalitio communes facerent: adeo vt inter omnes neque egestatis humilitas, nec opum vis immodica appareat, sed permixtis singulorum facultatibus, vnum omnium sit tanquam fratrum patrimonium. Labis autem instar oleum habent, et si quis vel inuitus vnctus fuerit, corpus abstergit. nam squalere honori ducunt, et sordi

ἐν καλῷ τίθενται. λευχειμονεῖν τε διαπαντός. χειροτονητοὶ δὲ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί, καὶ ἀδιαίρετοι πρὸς ἅπαντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι.

δ'. Μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἑκάστῃ κατοικοῦσι πολλοί. καὶ τοῖς ἑτέρωθεν ἥκουσιν αἱρετισταῖς ἀνατέτακται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως, ὥσπερ ἴδια, καὶ πρὸς ἃς ἀ πρότερον εἶδον εἰσίασιν ὡς συνηθεστάτους· διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας, οὐδὲν μὲν ὅλως ἐπικομιζόμενοι, διὰ δὲ τὰς ληστὰς ἔνοπλοι. κηδεμὼν δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει τοῦ τάγματος ἐξαιρέτως τῶν ξένων ἀποδείκνυται, ταμεύων ἐσθῆτα καὶ τὰ ἐπιτήδεια. κατασκὴ δὲ καὶ σχῆμα σώματος ὅμοιον τοῖς μετὰ φόβου παιδαγωγουμένοις παισίν. ὅτε δὲ ἐσθῆτας, ὅτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ἢ δαπανηθῆναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν δὲ ἐν ἀλλήλοις ὅτε ἀγοράζουσιν, ὅτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδοὺς ἕκαστος τὰ παρ' αὐτοῦ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀντικομίζεται· καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως, ἀκώλυτος ἡ μετάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι.

ε'. Πρός γε μὴν τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς· πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων, πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν εὐχὰς, ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατεῖλαι. μετὰ ταῦτα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἴσασιν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διαφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι συντόνως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον, ζωσάμενοί τε σκεπάσμασι λινοῖς, ὅτως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι· καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἁγνείαν εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἔνθα μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτέτραπται παρελθεῖν· αὐτοί τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος παραγίνονται τὸ δειπνητήριον. καὶ καθισάντων μεθ' ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθησιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἑξ ἑνὸς ἐδέσματος ἑκάστῳ παρατίθησι. προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, καὶ γεύσασθαί τινα πρὸ τῆς εὐχῆς ἀθέμιτον. ἀριστοποιησάμενος ἐπεύχεται πάλιν· ἀρχόμενοί τε καὶ παυόμε-

candida semper indui. Designatos autem communium rerum procuratores habent; et ad vsus omnium singulos indiscretos.

4. Illis non est vna ciuitas certa, sed domicilia habent multi in singulis: ac suae sectae hominibus aliunde aduenientibus quicquid habent aeque patet, ac si eorum proprium esset, et ad eos, quos nunquam viderant, quasi maxime familiares, ingrediuntur. quare cum peregre proficiscuntur, nihil omnino in victum tollunt, contra latrones tamen arma gestant. In singulis vero ciuitatibus certus quidam hospitum curator constituitur, qui vestes aliaque necessaria suppeditet. Amictus autem cultusque corporis qualis puerorum, in meru et sub cura magistri agentium, esse solet. Imo nec vestem nec calceos mutant, donec priora vel discissa omnino fuerint, vel vetustate detrita. Nihil inter se emunt, nec vendunt quicquam; sed egenti vnusquisque e suis largiens, vicissim ab eo, quod sibi vsui sit, accipit: et si nihil mutuo rependant, eos tamen a quibuscunque velint, accipere nihil vetat.

5. Caeterum erga Deum pietate sunt singulari: nihil enim profani ante solis ortum loquuntur, sed patria quaedam vota ei nuncupant, quasi vt illucescat obsecrantes. Tum ad eam, quam quisque nouit artem a curatoribus dimittuntur, in qua perpetuo et continenti ad quintam horam labore versati, eundem simul in locum denuo conueniunt, ac lineis praecincti velaminibus, ita demum corpus frigida abluunt: moxque ab ea lustratione proprium in domicilium, quo alterius sectae nemini pedem inferre licet, vna omnes confluunt; ipsique ab omni labe puri, non aliter ad coenaculum, quam ad delubrum quoddam sanctius, accedunt. atque vbi placide ac quiete consederint, pistor quidem panes suo cuique ordine apponit; coquus vero singulis vnum pulmenti eiusdem vasculum apponit. Sacerdos autem, antequam cibum capiunt, preces adhibet, nec vlli ante precationem quicquam gustare fas est. Idem finito prandio iterum precatur; et cum edere incipiunt et

νοι γεραίρουσι τὸν Θεὸν, ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς. ἔπειτα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης τρέπονται. δειπνοῦσι δὲ ὑποσρέψαντες ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, οἳ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, ἤτε θόρυβος μολύνει, τὰς δὲ λαλιὰς ἐν τάξει παραχωροῦσιν ἀλλήλοις· καὶ τοῖς ἔξωθεν ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ τῶν ἔνδον σιωπὴ καταφαίνεται. τούτου δὲ αἴτιον ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφὴν καὶ ποτὸν μέχρι κόρου.

ε'. Τῶν μὲν ἄν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅ, τι μὴ τῶν ἐπιμελητῶν προσαξάντων ἐνεργοῦσι· δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις, ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφίεται, καὶ τροφὰς ἀπορουμένοις ὀρέγειν. τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις οὐκ ἔξεσι ποιεῖσθαι δίχα τῶν ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως προστάται, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὄρκου· τὸ δὲ ὀμνύειν αὐτοῖς περιῆσται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα Θεοῦ. σπουδάζουσι δὲ ἐκτόπως περὶ τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλισα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἐρευνῶνται.

ζ'. Τῷ δὲ ζηλοῦντι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν οὐκ εὐθὺς ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι τὴν αὐτὴν ὑποτιθέναι δίαιταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ προειρημένον περίζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῷ, πρόσεισι μὲν ἔγγιον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει· παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις οὐδέπω. μετὰ γὰρ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται· καὶ φανεὶς ἄξιος, ἔτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνε-

desinunt, Deum venerantur, vt qui omnia ad victum largiatur. Tunc vestibus quasi sacris depositis, rursum ad opera sua redeunt vsque ad vespertinum crepusculum: atque inde reuersi coenam eodem quo prandium ritu sumunt, considentibus simul hospitibus, si qui forte aduenerint. Neque vero clamor vnquam aut tumultus domum contaminat, sed loquendi vices ordine alii aliis concedunt: illisque, qui foris sunt, horrendi instar mysterii videtur silentium eorum, qui intus sunt. Huius autem rei causa perpetua sobrietas, et cibi et potionis vsque ad satietatem dimensio.

6. Et caeterorum quidem nihil est, quod sine curatorum mandato faciant: duo vero ista in ipsorum potestate sunt, alios iuuare, eorumque misereri. Nam dignis, quandocunque aliquid ab iis peterent, suo arbitrio cuique licet, vt et egentibus alimenta porrigere: sed cognatis aliquid donare nisi iussu curatorum non permissum est. Irae dispensatores iusti sunt, iracundiae coërcitores, fidei antistites, pacis administri. Et quicquid ab ipsis quidem dictum sit, firmius est iureiurando: iurare autem ipsis superuacuum est, ita vt periurio peius aestiment. iamiam enim eum damnatum dicunt, cui absque Deo nequaquam creditur. Mirabile autem studium collocant in veterum scriptis peruolutandis, ex quibus ea maxime deligunt, quae animae corporique conducant. hinc diligenter inuestigant et radices remediis afferendis idoneas, et lapidum proprietates, quibus medicinam morbis faciant.

7. Porro ei, qui huius sectae studio tenetur, non continuo patet ingressus, sed foris annum integrum manenti genus idem vitae praescribunt, et dolabellam et cingulum praedictum et vestem candidam tradunt. Postquam vero hoc temporis interuallo continentiae suae documenta dederit, propius quidem ad instituti communionem accedit, ac purioribus aquis vna cum caeteris lustrari incipit: necdum tamen ad conuictum admittitur. nam per duos vlterius annos, postquam tolerantiam suam palam fecerit, mores eius explorant: et si dignus apparuerit, tum demum in consortium admittitur. Priusquam vero communem ci-

ται. περὶ δὲ τῆς κοινῆς ἄψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὁμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ἐπιτάγματος, μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν· οὐ γὰρ δίχα θεοῦ περιγίνεσθαί τινι τὸ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ πώποτε ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν· μηδὲ ἰδιῶτι, ἢ τινι πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν προβάλλεσθαι. χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τῶν αἱρετιστῶν, μήτε ἑτέροις αὐτῶν τι μηνύσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τούτοις ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν· ἀφέξεσθαι δὲ λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται.

η'. Τοὺς δὲ ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος· ὁ δὲ ἐκπεσὼν, οἰκτίρῳ πολλάκις μόρῳ διαφθείρεται. τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος, οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν, ποφαγῶν δὲ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενος διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀνέλαβον, ἱκανὴν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι.

θ'. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι, καὶ δίκαιοι· καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ὁρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου. κἂν βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ. τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν. ἐν καλῷ τίθενται. δέκα γοῦν συγκαθεζομένων, οὐκ ἂν λαλήσειέ τι ἀκόντων τῶν ἑπτά. καὶ τὸ πτύσαι δὲ εἰς μέσους ἢ τὸ δεξιὸν μέρος

bum attingat, horrendis semet illis iuramentis adstringit: primum quidem, pie se culturum Deum, deinde et ius seruaturum cum hominibus; et neque se laesurum quemquam, siue sponte, siue ex imperato; iniurioſos vero omnes odio perpetuo habiturum, et iustis adiutorem fore. fidem se semper omnibus seruaturum, maximeque iis, qui imperant; quod nemini sine Deo obueniat imperandi potestas. Quod si ipse imperium fuerit adeptus, non superbe et petulanter vti potestate; neque vestitu aut ornatu caeteros subditos exsuperare. Veritatem semper amare; propositumque habere mentientes redarguere. Manus a furto, et animum ab iniquo quaestu purum custoditurum. Nihil se celaturum sodales de dogmatis, neque aliis aliquid indicaturum, nec si ad mortem cogatur. Praeterea iurant quisque nemini quidem se aliter dogmata prodituram, quam ipse acceperit: se vero abstenturum latrociniis, parique reverentia seruaturum sectae suae libros et angelorum nomina. Huiuscemodi quidem iuramentis ad coetum suum venientes sibimet deuinciunt.

8. Deprehenſos vero in peccatis grauioribus ex ordine suo eiiciunt, isque, cui contigit e coetu eiici, non raro mortem obit miserrimam. Nam iuramentis et ritibus obligatus ne aliorum quidem escis vti potest; sed dum herbas comedit, corpus fame tabescit, atque ita interit. Quam ob rem etiam ipsi plurimos miserati, extremum iam agentes spiritum receperunt; pro peccatis satis poenarum, quod ad mortem vsque fuerint cruciati, dedisse existimantes.

9. Iudicia autem accuratissime exercent, et iuste: et iudicant quidem centeni ad minimum congregati, quod vero ab iis semel decretum fuerit, fixum manet et immobile. Venerationem quoque post Deum maximam apud eos habet legislatoris nomen: et morte multari quicunque eſ maledixerit. Ætate grandioribus numeroque maioribus obtemperare, pulchrum esse ducunt: adeo vt, cum decem consederint, non sit, vt vnus aliquis loquatur, si nouem inviti fuerint. Cauent etiam in medium eorum vel in dex-

φυλάσσονται· καὶ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφορώτατα Ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς πρὸ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν, ὡς μηδὲ πῦρ ἐναύειν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλ' οὐδὲ σκεῦός τι μετακινῆσαι θαρρῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ἐρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυσσάτοις, καὶ περικαλύψαντες θοιματίῳ, ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ Θεοῦ, θακεύουσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τὰς ἐρημοτέρας τόπους ἐκλεγόμενοι. καίπερ δὴ φυσικῆς οὔσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν, παθάπερ μεμιαμμένοις, ἔθιμον.

ι'. Διῄρηνται δὲ, κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας· καὶ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν προγενεστέρων ἐλαττοῦνται, ὥστε, εἰ ψαύσειαν αὐτῶν, ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφυρέντας. καὶ μακρόβιοι μὲν, ὡς τὰς πολλὰς ὑπὲρ ἑκατὸν παρατείνειν ἔτη, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, ἐμοί γε δοκεῖν καὶ τὴν εὐταξίαν. καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον, εἰ μετ' εὐκλείας προσοίη, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς ὁ πρὸς Ρωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ τρεβλούμενοι καὶ λυγιζόμενοι, καιόμενοί τε καὶ κλώμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδεύοντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα μὴ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, μὴ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδέτερόν τι ὑπέμειναν παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαί ποτε τοὺς αἰκιζομένους, ἢ δακρῦσαι. μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ καταγελῶντες τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων, εὔθυμοι τὰς ψυχὰς ἀφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι.

ια'. Καὶ γὰρ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτοῖς, τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμ-

tram sui partem exspuere; et sabbatis manum operi admovere, fugiunt maxime omnium Iudaeorum. nam non solum pridie eius diei cibum sibi praeparant, vt illo die ignem non accendant; sed neque vas vllum loco mouere audent, nec aluum exonerare. Aliis autem diebus scrobem ad vnius pedis altitudinem sarculo excauantes, (datur enim eiusmodi securicula iis, qui recens admissi sunt) circumtegentes eam amiculo, ne Dei radiis iniuriam facerent, in eam excernunt, deinde effossam terram in scrobem retrahunt; idque faciunt loca secretiora deligentes. et quamuis a natura sit ista sordium corporis excretio, illis tamen solenne est, vt post eam abluantur, haud secus ac si polluti fuissent.

10. Distincti autem sunt, iuxta tempus, quo sese in ista disciplina exercuerunt, in quatuor classes: atque iuniores adeo senioribus inferiores habentur; vt, si aliquos eorum forte contigerint, illi, ac si alienigenae sese commiscuissent, semet abluant. Et longaeui quidem, ita vt multi vltra centesimum annum extendant aetatem, propter victus simpliciratem, vt mihi videtur, et adhibitam ab illis moderationem. Rerum vero aduersarum contemtores, et dolores vincunt animi magnitudine; mortemque, si cum gloria accedat, etiam immortalitati praeferendam ducunt. Imo, quali in omnibus animo fuerint, egregio documento erat bellum cum Romanis gestum. in quo torti et distracti, flammisque vsti et fracti, et caeteris omnibus cruciatuum machinis tentati, vt vel legum suarum auctori maledicerent, vel cibi aliquid inconsueti comederent; alterutrum tamen vt facerent; induci non potuerunt, nedum, vt tortores suos blandius alloquerentur, aut vnam effunderent lacrymulam; sed in mediis tormentorum doloribus subridentes, ipsosque carnifices irrisione excipientes, animas alacriter dimiserunt, tanquam denuo eas recepturi.

11. Nam et ista apud eos obtinuit opinio, corpora quidem esse interitui obnoxia, nec materiam eorum permanere, animas vero immortales in omne aeuum durare;

πλέκεσθαι μὲν, ἐκ τῶ λεπτοτάτω φοιτώσας αἰθέρος, ὥσπερ εἰρκταῖς τοῖς σώμασιν ἴυγγί τινι φυσικῇ καταπωμένας. ἐπειδὰν δὲ ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμῶν, οἷα δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς, ὁμοδοξοῦντες παισὶν Ἑλλήνων, ἀποφαίνονται τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν δίαιταν ἀποκεῖσθαι, καὶ χῶρον, ὔτε ὄμβροις, ὔτε νιφετοῖς, ὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ ὠκεανῦ πρὸς αἰεὶ ζέφυρος ἐπιπνέων ἀναψύχει· ταῖς δὲ φαύλαις ζοφώδη καὶ χειμέριον ἀφορίζονται μυχὸν, γέμοντα τιμωρίων ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν Ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς Ἥρωας καὶ Ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀνατεθεικέναι· ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ἅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, Σισύφους καὶ Ταντάλους, καὶ Ἰξίονας καὶ Τιτυοὺς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς προτροπὴν ἀρετῆς καὶ κακίας ἀποτροπήν. τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν, τῶν τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, προσδοκώντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῶ ζῆν, μετὰ τὴν διάλυσιν ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. ταῦτ' μὲν ἂν Ἐσσηνοὶ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιέντες.

ιβ'. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς οἳ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ διαφόροις ἁγνείαις, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδοτριβόμενοι. σπάνιον δὲ, εἴ ποτε ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν.

ιγ'. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Ἐσσηνῶν τάγμα, ὃ δίαιταν μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεστὸς δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ. μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τῶ βίω μέρος, τὴν διαδοχὴν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ, εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. δοκιμάζοντες μέντοι τριετίᾳ τὰς γαμε-

et ex aethere ſubtiliſſimo prodeuntes in corporum complexum tanquam in cuſtodiam includi, illecebra naturali iſtuc attractas. Poſtquam vero carnis vinculis ſolutae fuerint, quaſi de longa ſeruitute liberatas illico laetari et in ſublime euolare. et quidem pias, conuenienter iis, quae Graeci ſentiunt, viram vltra oceanum manere dicunt, locumque nec niue nec imbribus nec aeſtu grauem, ſed quem placidus iugiter ab oceano ſpirans temperet zephyrus; impias vero ſub terram in obſcurum gelidumque antrum relegant, aeternorum cruciatuum plenum. Videntur autem mihi iuxta eandem ſententiam Graeci, ſuis etiam viris fortibus et magnis, quos Heroas appellant et Semideos, beatorum inſulas attribuiſſe: improborum vero animabus locum apud inferos impiorum proprium; vbi et quoſdam tormentis vexari fabulantur, Siſyphos et Tantalos, et Ixiones et Tityos, primo quidem immortales eſſe animas ponentes, deinde hoc ipſum trahentes ad exhortandum homines ad virtutis ſtudium et dehortandum a vitio: nam et bonos inde in hac vita meliores fieri, ſpe praemii etiam poſt mortem; et malorum impetus cohiberi metu, vt qui exſpectent, etiamſi lateant, dum viuunt, fore, vt poſt obitum aeternos ſubeant cruciatus. Atque iſta quidem ſunt, quae Eſſeni de anima diuinitus philoſophantur, eiuſmodi demittentes eſcam, quam non poſſunt non capere, qui ſemel eorum deguſtarunt ſapientiam.

12. Sunt autem inter eos, qui etiam futura praenoſcendi ſpem faciant; vt qui a pueritia cum ſacris libris, tum variis luſtrationibus, prophetarumque dictis aſſidue verſati fuerint, raroque admodum ſuis in praedictionibus a vero aberrant.

13. Eſt et alius porro Eſſenorum ordo, qui cum prioribus quidem, quoad rationem viuendi moreſque et inſtituta, conſentit, ſed in vna de nuptiis opinione ab ipſis diſcrepat. Maximam enim vitae hominum partem, quae a ſucceſſione pendet, eos amputare arbitrantur, qui a nuptiis abſtineant; multo vero magis defiturum humanum genus quam citiſſime, ſi omnes in eandem de iſtis ire velint ſententiam. Veruntamen ſponſas per triennium probant,

τὰς, ἐπειδὰν τρὶς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τῦ δύνασθαι τίκτειν, ἔτως ἄγονται. ταῖς δὲ ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλῦσιν, ἐνδεικνύμενοι, τὸ μὴ διὰ ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν, γαμεῖν. λυτρὰ δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομέναις ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώματι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τῦδε τῦ τάγματος.

ιδ'. Δύο δὲ τῶν προτέρων, Φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὴν πρώτην ἐπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ Θεῷ προσάπτυσι πάντα, καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖσον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι, βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον καὶ τὴν εἱμαρμένην, ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην, τὴν δὲ τῶν φαύλων ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. Σαδδυκαῖοι δὲ, τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιρῦσι, καὶ τὸν Θεὸν ἔξω τῦ δρᾶν τι κακὸν ἢ μὴ δρᾶν τίθενται· φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ, τό, τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν πρόκεῖσθαι, καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάτῳ τέτων ἑκατέρῳ προσιέναι. ψυχῆς τε τὴν διαμονὴν, καὶ τὰς καθ' ᾅδε τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιρῦσι. καὶ Φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκῦντες. Σαδδυκαίων δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλυς τὸ ἦθος ἀγριώτερον, αἵ τε ἐπιμιξίαι πρὸς τὰς ὁμοίας ἀπηνεῖς, ὡς πρὸς ἀλλοτρίας. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ιυδαίοις φιλοσοφέντων εἶχον εἰπεῖν.

ΚΕΦ. θ'.

Σαλώμης τελευτή. πόλεις ὑφ' Ηρώδυ καὶ Φιλίππυ κτισθεῖσαι. ταραχὰς κινεῖ Πίλατος. Τιβέριος εἴργυσι τὸν Αγρίππαν· αὐτὸν δὲ τῶν δεσμῶν ἀνίησι Γάιος, καὶ βασιλέα καθίστησιν. Ηρώδης Αντίπας φυγαδεύεται.

ΤΗΣ Αρχελάυ δὲ ἐθναρχίας μεταπεσῦσης εἰς ἐπαρχίαν, οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ηρώδης ὁ κληθεὶς Αντί-

Cum autem ter purificatae fuerint, ad explorandum, posſintne parere, tum eas in vxores ducunt. At cum grauidis non coëunt, hoc ipſo oſtendentes. quod nuptias non voluptatis ergo, ſed liberorum inopia, fecerint. Feminae autem lauantur induſiis circum amictae, quemadmodum viri, cum ſubligacula induerint. Huius quidem ordinis mores ſunt huiuſmodi.

14. Ex duobus vero ordinibus praecipuis, Phariſaei quidem, qui in accuratioribus legum interpretibus habentur, et primae apud Iudaeos ſectae auctores erant, fato et Deo omnia attribuunt, et honeſte agere aut non agere magna ex parte in hominibus ſitum eſſe aiunt, cooperari autem in ſingulis fatum: animam autem omnem quidem eſſe immortalem, ſolas vero bonorum animas in alia tranſire corpora, at malorum aeterno ſupplicio puniri. Sadducaei autem, qui alter eſt ordo, fatum omnino tollunt, Deumque negant auctorem eſſe, vt quis vel male agat, vel a malo abſtineat; et in electione hominis poſitum aiunt tum bonum, tum etiam malum, et vnumquemque pro arbitrio ſuo ad vtrumlibet accedere. quin et animas permanere, ſuppliciaque et praemia apud inferos negant. Et Phariſaei quidem ſui inuicem amantes ſunt, et in communem vtilitatem concordiam colunt: Sadducaeorum vero mores et erga ſe mutuo magis feri, et cum ſui ſimilibus verſantur, quemadmodum cum alienis. Eiuſcemodi quidem ſunt, quae de iis, qui apud Iudaeos philoſophantur, dicenda habui.

CAP. IX.

Salomes obitus. Vrbes ab Herode et Philippo conditae. Tumultus ſub Pilato. Agrippa maior a Tiberio in vincula coniectus: a Caio principe libertate et regno donatur. Herodes Antipas in exſilium mittitur.

ARchelai autem ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, Philippus, et Herodes cognomine Antipas, tetrar-

πας, διώκων τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. Σαλώμη γὰρ τελευτῶσα Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ Σεβαστοῦ γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνειαν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι Φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς Τιβέριαν τὸν Ἰουλίας υἱὸν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὴν Αὐγούστου τελευτήν, ἀφῃρημένων τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, πρὸς δὲ μησὶν ἓξ ἡμέραις δυοῖν, διαμείναντες ἐν ταῖς τετραρχίαις, ἅ, τε Ἡρῴδης, καὶ Φίλιππος. ὁ μὲν πρὸς ταῖς Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανεάδι πόλιν κτίζει Καισάρειαν, καὶ τὴν κάτω Γαυλανιτικὴν Ἰουλιάδα, Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ Τιβεριάδα, ἐν δὲ τῇ Περαίᾳ Φερώνυμον Ἰουλίας.

β'. Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ἐπίτροπος ὑπὸ Τιβερίου Πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς Ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς Καίσαρος εἰκόνας, σημαῖαι καλοῦνται. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστην ταραχὴν ἤγειρεν Ἰουδαίων. οἵ τε γὰρ ἐγγὺς πρὸς τὴν ὄψιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δεικνύναι τινὰ θεοῦ. καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἄθρους ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέῤῥυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν Πιλάτον εἰς Καισάρειαν, ἰκέτευον ἐξενεγκεῖν Ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. Πιλάτου δ' ἀρνησαμένου περὶ τὴν ἱκεσίαν, περιεῖς καταπεσόντες, ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας ἀκίνητοι διεκαρτέρουν.

γ'. Τῇ δὲ ἑξῆς ὁ Πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκρινεῖσθαι δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐκ συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. περισταθεὶς δὲ τριπλοῖ τῆς φάλαγγος. οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἄχαρεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. Πιλάτος δὲ κατακόψειν εἶπων αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς Καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῖς τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἔδειξεν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοὺς αὐχένας παρακλίναντες, ἑτοίμους εἰς ἀναίρεσιν σφᾶς ἐβόων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον παρα-

chias suas administrabant. Salome enim moriens Iuliae Augusti coniugi toparchiam suam et Iamniam, et palmeta in Phasaëlide testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliae filium Romano imperio, post mortem Augusti, qui rerum summae praefuit annis septem et quinquaginta, praetereaque mensibus sex, et duobus diebus, Herodes ac Philippus, qui in suis adhuc erant tetrarchiis, hic quidem iuxta Iordanis fontes in Paneade regione vrbem Caesaream condit, et in inferiore Gaulanitide Iuliadem; Herodes vero in Galilaea Tiberiadem, et in Peraea vrbem cognominem Iuliae.

2. Pilatus autem a Tiberio procurator in Iudaeam missus, velatas Caesaris imagines (signa eae appellantur) noctu infert in Hierosolyma. Haec res, simulatque dies illuxit, maximum tumultum excitauit Iudaeorum. Nam qui in proximo erant, nouo spectaculo attoniti obstupuere, quasi patriae leges violatae et conculcatae essent; nefas quippe illis est simulacrum vllum in vrbe statuere. Dumque illi indignarentur, qui in vrbe erant, ingens hominum multitudo e regione confluxit, subitoque Caesaream ad Pilatum profecti, supplicabant, vt imagines ex vrbe Hierosolymorum auferendas curaret, illisque iura patria conseruaret. Cumque Pilatus petitioni illorum non concederet, humi prostrati, quinque diebus totidemque noctibus immobiles permanserunt.

3. Postridie autem Pilatus, cum in suggesto in Circo magno sedisset, populumque ad se aduocasset, vt qui eis respondere vellet, signum dat militibus, vt ex constituto Iudaeos armati circumnenirent. Cumque eos circumdaret phalanx triplice militum ordine, Iudaei quidem animis consternati erant ad spectaculum, quod praeter opinionem acciderat; Pilatus vero, illos se trucidatum ire minatus, nisi Caesaris imaginibus locum darent, significabat militibus, vt gladios e vaginis educerent. Iudaei autem quasi vno consilio omnes conciderunt, et reclinatis ceruicibus vociferabant, se longe mori malle, quam contra legem ali-

βῆναι. ὑπερθαυμάσας δ' ὁ Πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας Ἱεροσολύμων κελεύει.

δ'. Μετὰ δὲ ταῦτα ταραχὴν ἑτέραν ἐκίνει, τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ Κορβανᾶς, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τετρακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τῷ πλήθει ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τῷ Πιλάτῳ παρόντος εἰς Ἱεροσόλυμα, περισάντες τὸ βῆμα κατεβόων. ὁ δὲ, προῄδει γὰρ αὐτῶν τὴν ταραχὴν, καὶ τῷ πλήθει τοὺς στρατιώτας ἐνόπλους ἐσθήσεσιν ἰδιωτικαῖς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας, καὶ ξίφει μὲν χρήσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, σύνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος, τυπτόμενοι δ' οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες, ἀπώλοντο. πρὸς δὲ τὴν συμφορὰν τῶν ἀνῃρημένων καταπλαγὲν τὸ πλῆθος ἐσιώπησε.

ε'. Κἀν τούτῳ κατήγορος Ἡρῴδου τοῦ τετραρχοῦντος Ἀγρίππας υἱὸς Ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ Ἡρῴδης ἀπέκτεινε, παραγίνεται πρὸς Τιβέριον. τοῦ δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μένων ἐπὶ Ῥώμης, τούς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν Γερμανικοῦ παῖδα Γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἐσιῶν αὐτὸν, τά τε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας ἀνατείνας, φανερῶς ηὔξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, ἀποθανόντος Τιβερίου. τοῦτο τις τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ διαγγέλλει Τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας εἴργνυσι τὸν Ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰκίας εἶχεν ἐπὶ μῆνας ἓξ ἐν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπὶ μησὶν ἕξ.

ς'. Ἀποδειχθεὶς δὲ Γάϊος Καῖσαρ, ἀνῆκέ τε τῶν δεσμῶν τὸν Ἀγρίππαν, καὶ τῆς Φιλίππου τετραρχίας, ἐτεθνήκει γὰρ οὗτος, καθίζησι βασιλέα. παραγενόμενος δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν Ἀγρίππας, ᾠδύνω τὰς Ἡρῴδου τοῦ τετράρχου διηγήσεις ἐπιθυμίας. ἐνῆγε δὲ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα

quid facere. Tunc Pilatus, cum valde admiratus esset vehemens populi erga religionem studium, e vestigio quidem signa Hierosolyma exportari iubet.

4. At post haec alium tumultum excitauit, sacrum thesaurum (isque Corbanas appellabatur) in constructionem aquae-ductus impendens. per trecenta autem ad vrbem stadia deducebat. Hoc ipsum aegre admodum ferebat plebs, cumque Pilatus praesens adesset Hierosolymis, circumfusi suggesto aduersus eum inclamabant. Ille vero (praeuiderat enim tumultum illorum futurum) cum armatos milites plebeio habitu multitudini immiscuisset, eisque praecepisset, vt vociferantes non gladiis, sed fustibus, ferirent, signum illis e suggesto dedit. Qua re fiebat, vt Iudaeorum multi grauiter verberati, partim ab ictibus, partim a seipsis, dum fugerent, obtriti, perierint. Ita plebs peremtorum calamitate deterrita a clamoribus abstinuit.

5. Interea Agrippa filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecerat, ad Tiberium se confert, vt Herodem tetrarcham accusaret. Cum autem Tiberius accusationem reiecisset, Agrippa, Romae manens, et alios e viris nobilioribus officiis demereri studebat, maximeque Caium Germanici filium, adhuc priuatum. Cumque aliquando eum conuiuio exciperet, et alias variam comitatem adhibebat, tandemque expansis manibus palam precabatur, vt ocyus, mortuo Tiberio, ipsum conspiceret rerum omnium dominum. Hoc quidam e domesticis eius Tiberio nunciat, atque ille indignabundus Agrippam in vincula coniicit, et male tractatum sex mensibus in carcere tenebat, donec ipse moreretur, postquam regnasset annos duos et viginti, menses sex, et tres dies.

6. Cum autem Caius declaratus esset Caesar, et Agrippam vinculis liberauit, et tetrarchiae Philippi (nam is decesserat) regem constituit. At cum in regnum veniret Agrippa, Herodis tetrarchae ex inuidia cupiditates inflammauit. Maxime autem eum in spem regni ad-

βασιλείας Ηρωδιὰς ἡ γυνὴ, κατονειδίζουσα τὴν ἀργίαν, καὶ φαμένη, παρὰ τὸ μὴ βάλεσθαι πλεῖν ἐπὶ Καίσαρα, στερίσκεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ Ἀγρίππαν ἐξ ἰδιώτου βασιλέα πεποίηκεν, ἥτις γε ἂν ἐκεῖνον διανοηθείη ἐκ τετράρχου; τούτοις ἀναπεισθεὶς Ηρώδης, ἦκε πρὸς Γάϊον, ὑφ' ᾧ τῆς πλεονεξίας ἐπιτιμᾶται φυγῇ εἰς Ισπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος Ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκε Γάϊος. καὶ Ηρώδης μὲν ἐν Ισπανίᾳ, συμφυγάδος αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς, τελευτᾷ.

ΚΕΦ. ε'.

Γάϊος τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ τῷ ναῷ ἐγκαθιδρύεσθαι κελεύει. καὶ τί εἰς τοῦτο Πετρώνιος.

Γάϊος δὲ Καῖσαρ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὥστε Θεὸν μὲν αὑτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ βάλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῶν τε εὐγενεστάτων ἀνδρῶν ἀκρατομῆσαι τὴν πατρίδα, ἐκτεῖναι δὲ τὴν ἀσέβειαν καὶ ἐπὶ Ιουδαίους. Πετρώνιον γοῦν μετὰ στρατιᾶς ἐπὶ Ιεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς ἀνδριάντας αὐτοῦ, προσάξας, εἰ μὴ δέξοιντο Ιουδαῖοι, τούς τε κωλύοντας ἀνελεῖν, καὶ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. Θεῷ δὲ ἄρα τῶν προσταγμάτων ἔμελε. καὶ Πετρώνιος μὲν, σὺν τρισὶ τάγμασι καὶ πολλαῖς ἐκ τῆς Συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν Ιουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τῆς Αντιοχείας. Ιουδαίων δὲ οἱ μὲν ἠπίστουν ἔτι ταῖς τοῦ πολέμου φήμαις, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν. ταχὺ δὲ ἐχώρει διὰ πάντων τὸ δέος· ἤδη γὰρ ὕστης εἰς τὴν Πτολεμαΐδα τῆς στρατιᾶς.

β'. Πρόσεστι δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς Γαλιλαίας παράλιος κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἐκτισμένη. περιέχεται δὲ ὄρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ἀπὸ σταδίων ἐξήκοντα, τῷ τῆς Γαλιλαίας. ἀπὸ δὲ τοῦ μεσημβρινοῦ, τῷ Καρμήλῳ διέχουτι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῷ δὲ ὑψηλοτά-

ducebat Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, dicenſque, ipſum maiori non auctum eſſe imperio, quod ad Caeſarem nauigare noluerit. nam cum Agrippam ex priuato regem fecerit, annon et ipſum ex tetrarcha ad eandem dignitatem promotum iret? Iſtis perſuaſus Herodes ad Caium veniebat, a quo ob auaritiam mulctatur exſilio et in Hiſpaniam relegatur. Eum quippe ſequutus eſt accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius adiecit Caius. Et Herodes quidem in Hiſpania, vxore etiam in fuga eum comitata, diem ſupremum obit.

CAP. X.

Caius imaginem ſuam Hieroſolymis in templo collocari poſtulat. Quid ad eam rem Petronius.

CAius autem Caeſar adeo inſolenter abuſus eſt fortuna, vt ſe quidem Deum eſſe putaret, atque ita appellari vellet, patriamque ſuam nobiliſſimorum virorum caede truncaret; in Iudaeam vero impietate ſua graſſaretur. Itaque cum exercitu Petronium miſit Hieroſolyma, ſtatuas eius in templo collocaturum, dato ei in mandatis, ſi eas locari non ſinerent, vt, qui huic rei aduerſarentur, omnes interficeret, et quotquot reliqui eſſent ex gente vniuerſos in captiuitatem abduceret. Deo autem curae erant iſtiuſmodi mandata. Et Petronius quidem cum tribus legionibus et multis e Syria auxiliaribus ex Antiochia in Iudaeam ire contendebat. Iudaeorum vero quidam fidem non habebant famae bellum nunciauti, qui vero credebant, in ſumma erant conſilii inopia de ſui defenſione. Celeriter autem omnes occupabat metus. nam iam Ptolemaïdem peruenerat exercitus.

2. Adiacet haec vrbs Galilaeae, ad mare ſita, et in magno campo exſtructa. Circumdatur autem montibus, ad plagam quidem orientalem monte Galilaeae, inde remoto ſtadia ſexaginta; a meridionali vero Carmelo, qui ab vrbe diſtat ſtadiis centum et viginti; a ſeptentrionali

τῳ, κατ' ἄρκτον, ὃ καλοῦσι Κλίμακα Τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τοῦ δὲ ἄστεως ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος Βήλεος ποταμὸς παραῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ Μέμνονος μνημεῖόν ἐστιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτοῦ τόπον ἑκατοντάπηχυν θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ἐστι καὶ κοῖλος, ἀναδίδωσι δὲ τὴν ὑαλικὴν ψάμμον, ἣν ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα προχόντα, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, κατασυρόντων μὲν ὥσπερ ἐπίτηδες τότε τῶν ἀνέμων εἰς αὐτὸ τὴν ἔξωθεν ἀργὴν ψάμμον, τοῦ δὲ μετάλλου πᾶσαν εὐθέως μεταβάλλοντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τὴν ὑπερχυθεῖσαν ὕαλον ἐκ τοῦ τόπου πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκαίαν. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο τοιαύτην εἴληφε φύσιν.

γ'. Ἰουδαῖοι δὲ, μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ, πρός τε τὸ πλῆθος καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς, τὴν μὲν στρατιὰν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ἐν Πτολεμαΐδι κατέλειπεν. προελθὼν δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν Τιβεριάδα, τήν τε Ρωμαίων διεξῄει δύναμιν, καὶ τὰς Καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπέφηνεν ἀγνώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποτεταγμένων ἐθνῶν κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας, τοὺς μόνους ἐκείνους ἀντιτάσσεσθαι πρὸς τοῦτο χεδὸν ἀφισαμένων εἶναι καὶ μετ' ὕβρεως.

δ'. Τῶν δὲ τὸν νόμον καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτεταμένων, καὶ ὡς οὐδὲ θεοῦ τι δείκηλον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, ὑπὸ κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκαίῳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἴη, ὑπολαβὼν ὁ Πετρώνιος· „ἀλλὰ „μὴν κἀμοὶ φυλακτέος ὁ τοῦδε δεσπότης νόμος, ἔφη· πα„ραβὰς γὰρ αὐτὸν, καὶ θεισάμενος ὑμῶν, ἀπολοῦμαι δι„καίως. πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, οὐκ ἐγώ· καὶ „γὰρ αὐτὸς, ὥσπερ ὑμεῖς, ἐπιτάσσομαι." πρὸς ταῦτα τὸ

autem monte altissimo, quem Scalam Tyriorum vocant indigenae, atque hic ab ea centum stadiis distat. Duorum stadiorum interuallo ab vrbe praeterlabitur fluuius exiguus omnino, qui Bellius appellatur, ad quem monumentum est Memnonis, sibi vicinum habens locum centum cubitorum admiratione dignum. Est enim rotundus et cauus, et egerit arenam vitriariam, quam postquam exhauserint multae naues appellentes, iterum impletur locus, ventis quasi de industria eo aliunde deuehentibus infectam arenam; fodinaque statim vniuersam, quam acceperit, in vitrum mutante, id mihi videri mirabilius, quod, quicquid vitri inde effluit, denuo conuertatur in vulgarem arenam. Et locus quidem iste ita a natura factus est.

3. Iudaei autem, cum vxoribus et liberis in campum iuxta Ptolemaïdem congregati, Petronio supplicabant, inprimis pro patriis legibus, ac deinde pro seipsis. Ille vero multitudine eorumque precibus nonnihil flexus exercitum quidem et statuas in Ptolemaïde relinquit, in Galilaeam autem profectus, cum populum conuocasset et nobiliores quosque in Tiberiadem, verbis aliquam multis et Romanorum potentiam exponebat et Caesaris minas, praetereaque ostendebat, quam improba esset eorum petitio et absurda. Nam cum gentes omnes illorum imperio subiectae suis in vrbibus inter reliquos deos imagines etiam Caesaris locauissent, vt soli Iudaei istud facere recusarent, haud longe a defectione abesse, eaque cum contumelia iuncta.

4. Cum autem illi leges moresque patrios pro se allegassent, quodque nec Dei simulacrum vllum, nec hominis quidem, aut in templo aut in loco aliquo regionis profano fas sibi esset locare: haec illorum verba excipiens Petronius respondens: „sed et mihi sane, dicebat, „seruanda est mei domini lex: nam si contra eam fece„ro, et vobis pepercero, iure merito peribo. Vos autem „oppugnatum ibit ille, qui me misit, non ego: nam et ipse „pariter ac vos eius potestati subditus sum." Ad haec vni-

πλῆθος πᾶν ἐβόα, „πρὸ τῦ νόμυ πάχειν ἑτοίμως ἔχειν." καταστείλας δὲ ὁ Πετρώνιος αὐτῶν τὴν βοὴν, „πολεμή-„σετε, εἶπεν, ἄρα Καίσαρι;" καὶ Ιυδαῖοι, „περὶ μὲν „Καίσαρος καὶ τῦ δήμυ τῶν Ρωμαίων δὶς τῆς ἡμέρας „θύειν, ἔφασαν. εἰ δὲ βάλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, „πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ Ιυδαίων ἔθνος προθύσα-„θαι· παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτὺς ἑτοίμυς εἰς σφαγὴν ἅμα „τέκνοις καὶ γυναιξίν." ἐπὶ τύτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσῆλθε τὸν Πετρώνιαν, τῆς τε ἀνυπερβλήτυ θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμυ παραστήματος. καὶ τότε μὲν ἄπρακτοι διελύθησαν.

ε'. Ταῖς δ' ἑξῆς, ἀθροίσας τε τὺς δυνατὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβάλευεν, τὸ μέντοι πλέον διηπείλει, τήν τε Ρωμαίων ἐπανατεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τὺς Γαΐυ θυμὺς, τήν τε ἰδίαν πρὸς τύτοις ἀνάγκην. πρὸς δὲ μηδεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώρα καὶ τὴν χώραν κινδυνεύυσαν ἄσπορον μεῖναι, κατὰ γὰρ ὥραν σπόρυ πεντήκοντα ἡμέρας ἀρχὰ διέτριβεν αὐτῶν τὰ πλήθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτὺς· „καὶ παρακινδυνευτέον ἐμοὶ μᾶλλον εἰπὼν, „ἢ γὰρ, τῦ Θεῦ συνεργῦντος, πείσας Καίσαρα, σωθή-„σομαι μεθ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παροξυνθέντος, ὑπὲρ τοσά-„των ἑτοίμως ἐπιδώσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν," διαφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον αὐτῷ, καὶ παραλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς Πτολεμαΐδος ἐπέστρεψεν εἰς Αντιόχειαν. ἔνθεν εὐθέως ἐπέστελλε Καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς Ιυδαίαν ἑαυτῦ, καὶ τὰς τῦ ἔθνυς ἱκετείας, ὅτι τε, εἰ μὴ βάλοιτο πρὸς τοῖς ἀνδράσι καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν τε αὐτὺς τὸν νόμον, καὶ παρ-ᾶναι τὸ πρόσταγμα. ταύταις ταῖς ἐπιστολαῖς ὁ σφόδρα μετρίως Γαΐυς ἀντέγραψεν, ἀπειλῶν Πετρωνίῳ θάνατον, ὅτι τῶν προσταγμάτων αὐτῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τὺς μὲν τύτων γραμματοφόρυς συνέβη χειμαθῆ-ναι τρεῖς μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ Γαΐυ θάνατον ἄλ-

versa multitudo clamabat: „se ad quodcunque patiendum „pro lege paratos esse." Cum autem clamorem illorum sedasset Petronius, aiebat: „num aduersus Caesarem pugna„re parati estis?" Cui Iudaei dicebant: „se pro Caesare qui„dem et populo Romano bis quotidie victimas immolare. „At si pro arbitrio velit statuas collocare, debere eum to„tam Iudaeorum gentem prius immolare: se quippe cum „liberis et vxoribus libenter praebere iugulantibus cerui„ces." Ad haec Petronium subiit admiratio simulque miseratio eorum, qui tam insuperabili essent religione, et ad mortem oppetendam fidenter adeo parati. Et tunc quidem rebus infectis dimissi sunt.

5. Sequentibus autem diebus cum primores priuatim congregasset, populumque publice colligeret, nunc quidem obsecrabat, interdum vero, vt quiescerent, monebat, et praeter caetera minis vtebatur, et Romanorum vires amplificans, et Caii indignationem, insuper et suam, qua premebatur, necessitatem. Cum autem illi, istis omnibus ab eo tentatis, nihil de sua sententia decederent, vbi videbat regionem eo redactum iri, vt non fereretur, (nam seminandi tempore per dies quinquaginta otiose in vrbe morabatur Iudaeorum plebs) ipsis ad extremum conuocatis, cum dixisset: „sibi magis subeundum esse periculum, quam vt „hoc fieret, aut enim, si Dei auxilio Caesarem placauero, „libenter vobiscum conseruabor, aut illo in vltionem irri„tato, pro tanta multitudine animam meam alacriter im„pendam," postea populum dimisit, fausta omnia ipsi precantem, assumtoque exercitu ex Ptolemaïde reuersus est Antiochiam. Illinc mox literas ad Caesarem mittebat, quibus eum certiorem faceret, et de sua in Iudaeam irruptione, et de populi supplicatione; quodque, nisi vellet regionem vna cum hominibus eam incolentibus perdere, illis permittendum legem suam seruare, et ab ipso remittendum aliquid de eo, quod imperauerat. Hisce literis non admodum moderate respondit Caius, mortem Petronio minitans, quod in mandatis suis exsequendis tardus exstitisset. Verum contigit, vt ii quidem, qui Caii responsum perferebant, tres menses in alto tempestate iactarentur, alii vero Caii mor-

λοι καταγγέλλοντες εὐπλόιαν. ἔφθη γὰρ τὰς περὶ τούτου λαβεῖν Πετρώνιος ἐπιστολὰς, ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἢ τὰς καθ' ἑαυτόν.

ΚΕΦ. ια'.

Περὶ Κλαυδίου ἀρχῆς, καὶ Ἀγρίππα βασιλείας. περὶ Ἀγρίππα καὶ Ἡρώδου τελευτῆς, ὃς τε παῖδας κατέλιπον.

Γαΐου δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ στρατευμάτων εἰς τὴν ἀρχὴν Κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῶν ὑπάτων, Σεντίου Σατορνίνου καὶ Πομπωνίου Σεκούνδου, τρισὶ ταῖς συμμενούσαις σπείραις ἐπιτρέψασα φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ Καπετώλιον ἠθροίσθη, καὶ διὰ τὴν ὠμότητα τοῦ Γαΐου Κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. καταστήσεσθαι γὰρ δι' ἀριστοκρατίας, ὥσπερ ἦν πάλαι διῳκεῖτο, τὴν ἀρχὴν, ἢ κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας.

β'. Συνέβη δὲ τηνικαῦτα προσεπιδημοῦντα τὸν Ἀγρίππαν, τήν τε σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ Κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως πρὸς ἃ δέοι χρήσιμος αὐτῷ γένοιτο. κἀκεῖνος συνιδὼν τὸν ἤδη τῇ δυνάμει Καίσαρα, πρὸς Κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν πρεσβευτὴν πρὸς τὴν σύγκλητον ἀνεπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν· „ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν „ἁρπαγείη, καὶ ὅτε τὴν ἐκείνων σπουδὴν ἐγκαταλιπεῖν „δίκαιον, ὅτε ἀτφαλὲς τὴν αὐτοῦ τύχην κρίνοι· καὶ γὰρ „καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, ἐπικίνδυνον εἶναι· „ἔπειτα ὅτι διοικήσοι τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἀγαθὸς προστά„της, οὐχ ὡς τύραννος· ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προση„γορίας, τὴν δὲ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλὴν πᾶ„σιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν „ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν Γαΐου θά„νατον.

tem nunciantes prospere nauigarent. Qua re fiebat, vt Petronius ante septem et viginti dies literas de eo, quam contra seipsum, acceperit.

CAP. XI.

De imperio Claudii; Agrippae regno. De Agrippae et Herodis obitu; et quos vterque liberos reliquerit.

CAio autem ex insidiis occiso, cum regnasset annos tres et octo menses, Claudius ad imperium capessendum rapitur ab exercitu, qui Romae erat. At senatus, cum referentibus consulibus, Sentio Saturnino et Pomponio Secundo, custodiam vrbis mandasset tribus legionibus, quae secum manserant, frequens in Capitolium coactus est, et propter Caii immanitatem bellum aduersus Claudium gerere decernebat; quippe quod aut ab optimatibus, vti olim factum est, regi voluerint, aut suffragio aliquem eligere, qui imperio dignus esset.

2. Tunc autem accidit, vt et Agrippam tum Romae agentem ad consulendum accersiuerit senatus, et e castris ad eum miserit Claudius, vt ipsum in iis, quae sibi essent opus, adiuuaret. Atque ille, cum videret eum Caesaris potestatem iam adeptum, ad Claudium se confert. Is vero ipsum illico legatum remittit, vt suam voluntatem eis exponeret: „nempe se primo quidem in„vitum a militibus raptum fuisse, neque fas esse, vt eo„rum erga se studium desereret, neque suam fortunam „in tuto esse iudicare: etenim ad imperium vocari pericu„losum esse. deinde se res Romanas administraturum „esse, non tyranni more, sed principis benigni: sa„enim fore contentum appellationis honore, de singu„lis autem negotiis omnium rogaturum esse sententiam. „nam etsi non natura factus esset ad modestiam, sibi ta„men abunde ad potestatem moderandam documento „esse Caii mortem, ob oculos positam.

γ'. Ταῦτα ἀπήγγελλεν Ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο· „καὶ στρατῷ καὶ γνώμαις ἀγαθαῖς πεποιθυῖα „βουλείαν ἀκίνδυνον οὐχ ὑπομένειν." καὶ Κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ παρὰ τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν Ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, „ὅτι προδοῦναι μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν „ὀμόσαντας οὐχ ὑπομένει, πολεμήσει δὲ ἄκων πρὸς οὓς „ἦκεν ἐβούλοντο· δεῖν μέντοι προαποδειχθῆναι τῷ πολέ„μῳ χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον, διὰ τὴν αὐ„τῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη „πατρίδος." ὁ μὲν οὖν, ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγειλεν.

δ'. Μεταξὺ δὲ τῶν μετὰ τῆς συγκλήτου στρατιωτῶν τις, σπασάμενος τὸ ξίφος· „ἄνδρες, ἐβόησε, συστρατιῶ„ται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ „τῶν μετὰ Κλαυδίου συγγενῶν ὁρμᾶν, ἔχοντες μὲν αὐτο„πράτορα μηδὲν μεμφθῆναι δυνάμενον, τοσαῦτα δὲ δί„καια πρὸς οὓς μετὰ τῶν ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν;" ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς πάντας τοὺς στρατιώτας ἑφελκόμενος. οἱ δὲ εὐπατρίδαι παραχρῆμα μὲν πρὸς τὴν ἀπόλειψιν περιδεῶς ἔχον. αὖθις δὲ ὡς ἀποστροφὴ σωτήριος ὑπ' κατεφαίνετο, τὴν τῶν στρατιωτῶν ὁδὸν ἠπείγοντο πρὸς Κλαύδιον. ὑπήντων δ' αὐτοῖς πρὸ τῶ τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τὴν τύχην. κἂν συνέβη κινδυνεῦσαι τοὺς προάγοντας, πρὶν γνῶναι τὴν ὁρμὴν τῶν στρατιωτῶν Κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν Ἀγρίππας αὐτῷ τὸ κινδύνευμα τῆς πράξεως ἐδήλωσεν· ὅτι τε, εἰ μὴ κατάσχοι τὴν ὁρμὴν τῶν ἐπὶ τοὺς εὐπατρίδας λελυσσηκότων, ἀπολέσας δι' ὃς τὸ κρατεῖν ἐστι περίοπτον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς.

ε'. Ταῦτα ἀκούσας Κλαύδιος, ἔπεχε τὰς ὁρμὰς τῶ στρατιωτικῶ, προσδέχεταί τε τὴν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος ἔξεισι σὺν αὐτοῖς αὐτίκα, θύσων τῷ Θεῷ τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. καὶ τὸν Ἀγρίππαν εὐθὺς ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ.

3. Iſta ſenatui nunciabat Agrippa. Reſpondit autem ſenatus: „quod milite ſuo boniſque conſiliis freti nolint „voluntariam ſubire ſeruitutem.“ Et Claudius, vbi iſta a ſenatu accepit, rurſus miſit Agrippam eis nunciaturum, „ſe quidem adduci non poſſe, vt eos proderet, qui ſe„cum coniurarint; inuitum autem aduerſus eos pugnatu„rum eſſe, cum quibus pugnam inire minime vellet: „proinde extra ciuitatem eligendum eſſe locum, vbi ar„mis conſligendum ſit. haud enim fas eſſe, vt ob praua „illorum conſilia, ciuili caede patriae fana foedaren„tur.“ Et ille quidem, iſtis auditis, eadem ſenatui nunciauit.

4. Poſtea vero vnus e militibus, qui cum ſenatu erant, cum gladium eduxiſſet, clamauit: „o viri commilitones, „quid paſſi ſumus, vt nobis in animo ſit fratres interime„re, et propinquos Claudium ſequutos bello tentare, „praeſertim cum habeamus imperatorem nulli culpae af„finem, tantaſque cum eis neceſſitudines, contra quos ar„mis decertaturi ſumus?“ Haec vbi dixit, propere per mediam iuit curiam, omnes ſecum abducens milites. At patricii, ſtatim ac deſerti eſſent, valde de ſe metuebant: ac deinceps videntes, haud ſibi tutam fore defectionem, pariter ac milites ad Claudium feſtinarunt. Eis autem ſtrictis gladiis pro muris occurrebant, quotquot fortunae Caii ambitioſius adulabantur. atque contigiſſet, vt diſcrimen adirent, qui agmen ducebant, antequam de militum impetu quidquam reſciuiſſet Caeſar, niſi Agrippa, cum ad ipſum accurriſſet, facinoris periculum ei indicaſſet; quodque, ni cohiberet impetum militum in patricios furentium, perderet eos, per quos gloriae eſt imperare, fieretque ſolitudinis rex.

5. Cum iſta audiiſſet Claudius, militum furorem reprimebat, et ſenatum in caſtra accipit, atque benigne eos alloquutus ſtatim cum illis egreditur, Deo immolaturus pro imperio gratiarum hoſtias. Et Agrippam protinus donabat regno paterno vniuerſo, praeterea adii-

προσιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' Αὐγούστῳ δοθείσας Ἡρῴδῃ, Τραχωνίτιν καὶ Αὐρανίτιν, χωρὶς δὲ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τὴν Λυσανίᾳ καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δήμῳ διατάγματι τὴν δωρεὰν ἐδήλωε, τοῖς ἄρχουσι δὲ προσέταξεν, ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τὴν δόσιν εἰς τὸ Καπετώλιον ἀναθεῖναι· δωρεῖται δὲ αὐτῷ καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἡρῴδην, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν Βερνίκῃ συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ Χαλκίδι.

ε'. Ταχέως δὲ, ὡς ἂν ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτος Ἀγρίππᾳ προσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς οὐκ εἰς μικρὰ κατεχρῆτο· τηλικοῦτον δὲ περιβάλλειν ἤρξατο τοῖς Ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον ἂν τελεσθὲν, ἀνήνυτον τὴν ἐν Ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη, πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν Καισαρείᾳ· βεβασιλευκὼς μὲν ἔτη τρία, πρότερον δὲ τῶν τετραρχιῶν τρισὶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηγησάμενος. καταλείπει δὲ τρεῖς μὲν θυγατέρας, ἐκ Κύπρου γεγεννημένας, Βερνίκην, Μαριάμμην, Δρούσιλλαν· υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς, Ἀγρίππαν. ὃ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας Κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ἐπίτροπον πέμπει Κούσπιον Φάδον, ἔπειτα Τιβερίου Ἀλέξανδρον· οἳ, μηδὲν παρακινοῦντες τῶν πατρίων ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεύων τῆς Χαλκίδος Ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς Βερνίκης δύο παῖδας, Βερνικιανόν τε καὶ Ὑρκανόν. ἐκ δὲ τῆς προτέρας Μαριάμμης, Ἀριστόβουλον. ἐτεθνήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς Ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν Ἰωτάπην θυγατέρα. ὅτοι μὲν οὖν ἦσαν, ὡς προεῖπον, Ἀριστοβούλῳ τῷ Ἡρῴδῃ παῖδες. Ἀριστόβουλος δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ἐκ Μαριάμμης Ἡρῴδῃ ἐγεγόνεισαν, ἃς ὁ πατὴρ ἀνεῖλεν. ἡ δὲ Ἀλεξάνδρου γενεὰ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐβασίλευσε.

ciens etiam quas Augustus Herodi dederat, Trachonitidem et Auranitidem, et praeter has aliud regnum, quod Lysaniae vocabatur. Et populo quidem donum edicto significabat; senatui vero praecepit, vt donationem aereis tabulis incisam in Capitolio collocarent. Quin et fratri eius Herodi, qui et gener ei erat Berenicae matrimonio iunctus, dono dat Chalcidis regnum.

6. Breui autem, vtpote ex tanto regno, diuitiis affluebat Agrippa, atque pecunia ille non ad res exiguas abutebatur; sed eiusmodi moenia coepit Hierosolymis circumdare, vt, si absoluta fuissent, expugnari a Romanis nunquam potuissent. Verum antequam opus ad altitudinem perductum esset; Caesareae decessit, cum annos quidem tres regnasset, prius vero tetrarchiis praefuisset tribus aliis annis. Filias quidem tres reliquit e Cypride natas, Berenicen, Mariamnen, Drusillam, ex eadem vero filium, nomine Agrippam. Qui cum omnino tenerae esset aetatis, Claudius iterum regna in prouinciam redegit, et procuratorem misit Cuspium Fadum, ac deinde Tiberium Alexandrum: qui, nihil de patriis institutis immutantes, gentem in pace conseruarunt. Post haec vero et Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum et Hyrcanum; ex priore autem vxore Mariamne, Aristobulum. Alius quoque frater eius Aristobulus diem obierat priuatus, relicta filia Iotapa. Et hi quidem erant, (vt iam ante dixi) Aristobuli, Herodis filii, liberi. Aristobulum autem et Alexandrum ex Mariamne susceperat Herodes, quos pater occidit. Verum posteri Alexandri in Armenia maiori regnarunt.

ΚΕΦ. ιβ'.

Πολλοὶ θόρυβοι ἐπὶ Κυμάνῳ, ἃς ἔπαυσε Κυαδρᾶτος. Φῆλιξ Ιουδαίας ἐπίτροπος. Ἀγρίππας ἐκ Χαλκίδος εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθεται.

Μετὰ δὲ τὴν Ἡρῴδου τελευτὴν, ὃς ἦρξε τῆς Χαλκίδος, καθίστησι Κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θείου τὸν Ἀγρίππου υἱὸν Ἀγρίππαν. τῆς δὲ ἄλλης ἐπαρχίας διαδέχεται τὴν ἐπιτροπὴν ἀπὸ Ἀλεξάνδρου Κούμανος, ἐφ' οὗ θόρυβοί τε ἤρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν Ιουδαίων ἐγένετο. συνελήλυθότος γὰρ τοῦ πλήθους ἐπὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς Ιεροσόλυμα, καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς σπείρας ὑπὲρ τὴν τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἐφεστώσης· ἔνοπλοι δὲ ἀεὶ τὰς ἑορτὰς παραφυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνηθροισμένον· εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἀνασυράμενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀσχημόνως, προσαπέσεψε τοῖς Ιουδαίοις τὴν ἕδραν, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπεφθέγξατο. πρὸς τοῦτο πᾶν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατεβόων τοῦ Κυμάνου κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ ἧττον νήφοντες τῶν νέων, καὶ τὸ φύσει θρασιῶδες ἐκ τοῦ ἔθνους, ἐχώρουν ἐπὶ μάχην, λίθους τε ἁρπάσαντες εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. καὶ Κούμανος, δείσας, μὴ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπεται. τῶν δὲ ταῖς στοαῖς ἐπιχεομένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς Ιουδαίοις ἀπατάχητος· καὶ τραπέντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ περὶ τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὥστε, πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συντριβέντας, ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἀποθανεῖν. γενέσθαι δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνον δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν.

β'. Μεταλαμβάνει δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν λῃστρικὸς ἄλλος θόρυβος. κατὰ γὰρ τὴν Βαιθωρὼν δημοσίαν ὁδὸν, Στεφάνου τινὸς δούλου Καίσαρος ἀποσκευὴν κομιζομένην διήρπασαν λῃσταὶ προσπεσόντες. Κούμανος δὲ

CAP. XII.

Tumultus varii sub Cumano, quos Quadratus comprimit. Felix Iudaeae procurator. Agrippa Chalcidem maiore regno permutat.

POST obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam, filium Agrippae, patrui sui regno praeficit: Cumanus autem alterius prouinciae curam suscipit post Alexandrum, sub quo tumultuari coeptum est, nouaeque calamitates acceperunt Iudaei. Nam cum multitudo in Hierosolyma conuenisset ad festum Azymorum celebrandum, et super templi porticum stetisset Romanorum cohors, (armatos quippe festis diebus in praesidio locare mos erat, ne quid noui vis hominum congregata moliretur) certus quidam e militibus, reductis vestimentis et corpore deorsum turpiter inclinato, podicem Iudaeis obuertit, et vocem illi figurae situique conuenientem et ad probrum inflexam edidit. id quod omnis multitudo aegre tulit, et Cumanum implorabant, vt de milite supplicium sumeret. Iuuenes autem temerarii et inconsulti, quique e popularibus ingenio erant turbulento, in pugnam cooriuntur, raptisque in manus lapidibus in milites eos iaciebant. Et Cumanus, veritus, ne populus vniuersus in eum impetum faceret, plures accersiri iubet armatos. Cumque ii in porticus sese effudissent, vehemens metus Iudaeos occupat, atque in fugam versi e templo in vrbem se receperunt. Tanta autem et tam violenta ad portas templi facta est contrusio, vt supra decem hominum millia mutua conculcatione et contritione perierint; adeo vt festus ille dies vniuersae genti lugubris, et singulis familiis lamentabilis fuerit.

2. Hanc autem calamitatem excipit alius latronum tumultus. In via quippe publica iuxta Baethoron, Stephani cuiusdam, Caesaris serui, supellectilem, quam secum ferebat, latrones, qui in eam inciderant, diripuerunt. Cuma-

περιπέμψας, τὰς ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀνάγεσθαι πρὸς αὐτὸν, ἐπικαλῶν, ὅτι μὴ διώξαντες τὰς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιωτῶν τις, εὑρὼν ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέρρηξε τε τὰ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. Ἰουδαῖοι δὲ, ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγείσης, συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι, εἰς ἓν κήρυγμα πάντες εἰς Καισάρειαν ἐπὶ Κύμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν ὕτως εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ἐξυβρίσαντα μὴ περιϊδεῖν ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, ἃ γὰρ ἠρεμήσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας, συνιδὼν, ἠξίου προσάγειν τε τὸν στρατιώτην, καὶ διὰ μέσων τῶν αἰτιωμένων ἀπαχθῆναι τὴν ἐπὶ θανάτῳ κελεύσει. καὶ Ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρουν.

γ'. Αὖθις δὲ Γαλιλαίων καὶ Σαμαρέων γίνεται συμβολή. κατὰ γὰρ τὴν Γημὰν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς Σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων Ἰουδαίων ἐπὶ τὴν ἑορτὴν, ἀναιρεῖταί τις Γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο πλεῖστοι μὲν ἐκ τῆς Γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς Σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν, ἐλθόντες πρὸς Κύμανον, ἠντιβόλουν, πρὶν ἀνηκέστοις πάθεσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν διαβάντα, τιμωρήσασθαι τὸν αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν ὕτως διαλυθῆναι πρὸ πολέμου τὸ πλῆθος. Κύμανος μὲν οὖν ἐν δευτέρῳ τὰς ἐκείνων ἱκεσίας τῶν ἐν χερσὶ πραγμάτων θέμενος, ἀπράκτους ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας.

δ'. Ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς Ἱεροσόλυμα τοῖς πεφονευμένοις τὰ πλήθη συνετάραξε, καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν Σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἀστρατήγητοι, καὶ μηδενὶ τῶν ἀρχόντων κατέχοντι πειθόμενοι. τοῦ λῃστικοῦ δὲ αὐτῶν καὶ στασιώδους Δειναίου τις υἱὸς Ελεάζαρος καὶ Αλέξανδρος ἐξῆρχον, οἳ, τοῖς ὁμόροις τῆς Ακραβατηνῆς τοπαρχίας προσπεσόντες, αὐτούς τε ἀνῄρουν μηδεμιᾶς ἡλικίας φειδὼ ποιούμενοι, καὶ τὰς κώμας ἀνεπίμπρασαν.

nus autem, cum milites circumquaque misisset, vicorum propinquorum incolas vinctos ad se adduci iussit, illis crimini dans, quod latrones non persequuti essent et comprehendissent. qua occasione quidam e militibus, nactus in quodam viculo sacras leges, et librum discerpsit et in ignem coniecit. Iudaei vero, quasi regio omnis combusta esset, animis conturbati erant: et religione quasi organo quodam attracti, vna praeconis voce omnes Caesaream ad Cumanum se conferebant, supplicantes, vt militem, qui tantam Deo eiusque legi contumeliam intulisset, non impunitum sineret. Ad haec ille, (vt qui videret, multitudinem, nisi aliqua adhiberetur consolatio, non quieturam esse) militem adduci depoſcebat, et inde per medios accusatores ad extremum supplicium trahi iussit. Atque ita quidem Iudaei recesserunt.

3. Denuo autem Galilaei cum Samaritanis congrediuntur. In vico enim, quem Geman vocant, qui in magno Samariae campo situs est, cum multi Iudaei ad festiuitatem adscenderent, Galilaeus quidam interficitur. Ad hoc plurimi quidem e Galilaea concurrerunt, quasi cum Samaritanis pugnam inituri: ex istis vero nobiliores ad Cumanum se contulerunt, rogantes, vt antequam malum ingraueſceret, in Galilaeam transiret, et in caedis auctores animaduerteret. haud alia quippe via dissipari posse multitudinem, antequam ad arma ventum sit. Et Cumanus quidem, rebus, quae in manibus erant, postlhabita illorum petitione, supplices negotio infecto dimisit.

4. At cum eius, quod occiso acciderat, fama Hierosolyma peruenirent, multitudinem conturbauit, et festiua solennitate relicta Samariam festinanter profecti sunt, idque sine duce et contra consilium magistratuum, qui eos cohibere voluerant. Latrocinia autem eorum et tumultus initium ducebant ab Eleazaro quodam Dinaei filio et Alexandro, qui, in toparchiae Acrabatenae finitimos impetu facto, et ipsos interficiebant neminі cuiuscunque aetatis parcentes, et vicos incenderunt.

ε'. Κύμανος δὲ, ἀναλαβὼν ἀπὸ τῆς Καισαρείας μίαν ἴλην ἱππέων καλουμένην Σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει τοῖς πορθουμένοις. καὶ τῶν περὶ τὸν Ελεάζαρον πολλοὺς μὲν συνέλαβε, πλείους δὲ ἀπέκτεινε. πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν πολεμίων τοῖς Σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῶν Ιεροσολύμων ἐκδραμόντες, σάκκους ἀμπεχόμενοι καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ διὰ τὴν εἰς Σαμαρεῖς ἄμυναν ἐπὶ Ιεροσόλυμα Ρωμαίους παροξύνειν· ἐλεῆσαι δὲ τὴν πατρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐκδικίαν Γαλιλαίᾳ παραπολέσθαι. τούτοις πειθέντες οἱ Ιουδαῖοι, διελύθησαν. ἐτράποντο δὲ πολλοὶ πρὸς ληστείαν διὰ τὴν ἄδειαν. καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῶν θρασυτέρων ἐπαναστάσεις. καὶ τῶν Σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, πρὸς Οὐμμίδιον Κυαδράτον, ὃς ἦν ἡγεμὼν τῆς Συρίας, εἰς Τύρον παραγενόμενοι, δίκην τινὰ παρὰ τῶν πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες δὲ καὶ οἱ γνώριμοι τῶν Ιουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ιωνάθης υἱὸς Ανάνου, κατάρξαι μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς Σαμαρέας διὰ τὸν Φόνον, αἴτιον δὲ τῶν ἀποβεβηκότων Κύμανον γεγονέναι, μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τοῦ σφαγέντος ἐκξελθεῖν.

ς'. Κυαδράτος δὲ τότε μὲν ἑκατέρους ὑπερτίθεται, φήσας, ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους παραγένηται, διερευνήσειν ἕκαστα. αὖθις δὲ προελθὼν εἰς Καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ Κυμάνου ζωγρηθέντας ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθέν τε εἰς Λύδδαν παραγενόμενος πόλιν, διήκουσε τῶν Σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῶν Ιουδαίων, οὓς ἐπέπυστο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο δὲ ἑτέρους τῶν δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς Ιωνάθην καὶ Ανανίαν, τόν τε τούτου παῖδα Ανανον, καί τινας ἄλλους Ιουδαίων γνωρίμους, ἀνέπεμψεν ἐπὶ Καίσαρα, ὁμοίως δὲ καὶ Σαμαρέων τοὺς ἐπιφανεστάτους. παρήγγειλε δὲ καὶ Κυμάνῳ καὶ Κέλερι τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ἐπὶ

5. Cumanus autem, assumta ex Caesarea vna equitum ala, quae vocabatur Sebastenorum, ad opitulandum direptione vastatis procurrebat: et ex iis, qui Eleazarum sequuti sunt, multos quidem comprehendit, plures vero interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui ad bellum Samaritanis inferendum properabant, Hierosolymitarum principes cum raptim se ex vrbe proripuissent, centonibus amictos, et adspersis cinere capitibus, eos obsecrabant, vt recederent, et non, vt vltum irent Samaritanos, in Hierosolyma Romanos concitarent: sed patriae suae atque templi misererentur, liberorumque suorum et coniugum; neque omnes, vt vnius Galilaei caedem vindicarent, in mortis immeritae discrimen adducerent. Istis persuasi Iudaei sese dispersere. Multi autem ad latrocinia se conuertebant impunitatis spe: omnisque regio plena erat rapinarum, et paulo audacior quisque seditionem agitabat. Tunc Samaritarum primores, ad Vmmidium Quadratum, qui Syriae praeses erat, Tyrum profecti, poenas ab iis exigi postulabant, qui regionem vastauerant. Cum autem praesentes adessent et Iudaeorum nobilissimi, summusque pontifex Ionathas Anani filius, isti asseuerabant, turbis quidem initium dedisse Samaritas, qui caedem perpetrauerant, causam vero eorum, quae postea acciderant, exstitisse Cumanum, qui de caedis auctoribus supplicium sumere neglexit.

6. Et tunc quidem Quadratus vtramque partem in aliud tempus reiecit, dicens, se, cum ad loca ipsa peruenerit, in singula inquisiturum. deinceps vero progressus ad Caesaream, eos omnes, quos Cumanus viuos ceperat, in crucem sustulit. Cumque inde Lyddam venisset, denuo Samaritarum querelas audiuit; et accitis octodecim Iudaeorum viris, quos pugnae participes fuisse acceperat, securi eos percussit: alios vero duos e viris potentissimis, vt et pontifices Ionathan et Ananiam, eiusque filium Ananum, et nonnullos alios Iudaeos nobiles Romam misit, itidemque illustrissimos quosque Samaritarum. Praecepit etiam Cumano et Celeri tribuno, vt Romam na-

Ῥώμης, δώσοντας Κλαυδίῳ λόγον ὑπὲρ τῶν γεγενημένων. ταῦτα διαπραξάμενος, ἀπὸ Λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς Αντιόχειαν ἐπανῆει.

ζ'. Κατὰ δὲ τὴν Ῥώμην Καῖσαρ ἀκούσας Κυμάνου καὶ Σαμαρέων· παρῆν δὲ καὶ Αγρίππας ἐκθύμως ὑπεραγωνιζόμενος Ιουδαίων, ἐπειδὴ καὶ Κυμάνῳ πολλοὶ τῶν δυνατῶν παρίσταντο· Σαμαρέων μὲν καταγνοὺς, τρεῖς ἀνελεῖν προσέταξε τοὺς δυνατωτάτους, Κύμανον δὲ ἐφυγάδευσε. Κέλερα δὲ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς Ιεροσόλυμα παραδοθῆναι Ιουδαίοις πρὸς αἰκίαν ἐκέλευσε, καὶ περισυρέντα τὴν πόλιν ὕτω τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι.

η'. Μετὰ ταῦτα Ιουδαίας μὲν ἐπίτροπον Φήλικα τὸν Πάλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπει, τῆς τε Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας καὶ Περαίας. ἐκ δὲ τῆς Χαλκίδος Αγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τήν τε Φιλίππου γενομένην τετραρχίαν. αὕτη δὲ ἦν Βαταναία καὶ Τραχωνίτις καὶ Γαυλανίτις. προσέθηκε δὲ τήν τε Λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν Ουάρη γενομένην ἐπαρχίαν. αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι τρισὶ καὶ δέκα, πρὸς δὲ μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν Νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν, ταῖς Αγριππίνης τῆς γυναικὸς ἀπάταις, ἐπὶ κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον Βρεττανικὸν ἐκ Μεσσαλίνης τῆς προτέρας γυναικὸς, καὶ Οκταυίαν θυγατέρα τὴν ὑπ' αὐτῷ ζευχθεῖσαν Νέρωνι. ἐγεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ Πετίνης Αντωνία.

vigarent, factorum rationem Claudio reddituri. Istis ita confectis, Lydda adscendebat in vrbem Hierosolymorum; cumque populum deprehendisset Azymorum festum absque omni tumultu agentem, Antiochiam reuersus est.

7. Romae autem Caesar, vbi Cumanum et Samaritas audiuerat, (praesente etiam Agrippa, qui magno studio pro Iudaeis contendebat, vtpote quod et Cumano multi potentium adessent) Samaritas condemnauit, treisque eorum potentissimos interfici iussit, atque Cumanum in exsilium egit. Cumque Celerem vinctum Hierosolyma mittendum esse curasset, Iudaeis ad supplicium tradi praecepit, eique circa vrbem tracto caput amputari.

8. Post haec Felicem quidem Pallantis fratrem misit Caesar, vt Iudaeam procuraret, simulque Galilaeam et Samariam et Peraeam: Agrippam vero ex Chalcide in regnum amplius transtulit, eumque tetrarchia donauit, quae Philippi antea fuerat. erat autem ista Trachonitis et Batanaea et Gaulanitis. Insuper et Lysaniae regnum addidit, et prouinciam, quam Varus rexerat. Ipse autem Claudius, cum annos tredecim imperium administrasset, ac praeterea menses octo dieisque viginti, vita decessit, relicto Nerone imperii successore, quem Agrippinae vxoris suae illecebris et praestigiis in imperii haereditatem adoptauerat, quamuis filium proprium haberet Britannicum ex Messalina coniuge priore natum, et Octauiam filiam, quam ipse Neroni priuigno suo collocauerat. Quin et ex Petina susceperat Antoniam.

ΚΕΦ. ιγ'.

Τέσσαρας πόλεις τῇ Αγρίππα βασιλείᾳ προσίθησι Νέρων. τὸ λοιπὸν Ιουδαίας ὑπὸ Φήλικος. ἃς ταραχὰς συνισᾶσι Σικάριοι, Μάγοι, καὶ ψευδοπροφήτης Αἰγύπτιος. περὶ Καισάρειαν ἀμφισβητοῦνται Ιουδαῖοι καὶ Σύροι.

ΟΣΑ μὲν ὖν Νέρων, διὰ ὑπερβολὴν εὐδαιμονίας τε καὶ πλούτου παραφρονήσας, ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ἢ τίνα τρόπον τόν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετήνεγκε τὴν ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ Φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνὴν καὶ θέατρον, ἐπειδὴ δὶ ὅχλου πᾶσιν ἐστὶ, παραλείψω. τρέψομαι δὲ ἐπὶ τὰ Ιουδαίοις κατ' αὐτὸν γενόμενα.

β'. Τὴν μὲν ὖν μικρὰν Αρμενίαν δίδωσι μὲν βασιλεύειν Αριστοβούλῳ τῷ Ηρώδου. τῇ δὲ Αγρίππα βασιλείᾳ τέσσαρας πόλεις προσίθησι σὺν ταῖς τοπαρχίαις, Λβιλαν μὲν καὶ Ιουλιάδα κατὰ τὴν Περαίαν, Ταριχαίας δὲ καὶ Τιβεριάδα τῆς Γαλιλαίας, εἰς δὲ τὴν λοιπὴν Ιουδαίαν Φήλικα κατέστησεν ἐπίτροπον. ὅστις τὸν ἀρχιλῃστὴν Ελεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὴν χώραν δηώσαμενον, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀνέπεμψεν εἰς Ρώμην. τῶν δὲ ἀνασαυρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ λῃστῶν, καὶ τῶν ἐπὶ κοινωνίᾳ φωραθέντων ὧς ἐκόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν.

γ'. Καθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν Ιεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι. μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς μισγόμενοι τῷ πλήθει, καὶ ταῖς ἐθήσεσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἔνυττον τοὺς διαφόρους. ἔπειτα πεσόντων, μέρος ἐγίνοντο τῶν ἐπαγανακτούντων οἱ πεφονευκότες. διὸ καὶ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. πρῶτος μὲν ὖν ὑπ' αὐτῶν Ιωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μετὰ δὲ αὐτὸν καθ' ἡμέραν ἀνῃροῦντο πολλοὶ, καὶ τῶν συμφορῶν ὁ φόβος ἦν

CAP. XIII.

Quatuor vrbes a Nerone Agrippae regno additae. Reliquum Iudaeae sub Felice. Sicarii, Magi, et Ægyptius Pseudopropheta quas turbas dederint. De Caesarea Iudaeos inter et Syros acerrima contentio.

ET quemadmodum quidem Nero, felicitatis et opum magnitudine dementatus, superbe et petulanter vsus sit fortuna, et qualiter fratrem suum et vxorem et matrem interfecerit; ac deinde in sanguine sibi coniunctissimos crudelitatem suam adhibuerit; vtque tandem eo dementiae peruenerit, vt in scena et theatro sese exerceret, quoniam res vulgo notae sunt, silentio praeteribo. conuertam autem narrationem ad ea, quae eius tempore Iudaeis acciderunt.

2. Et ille quidem Armeniam minorem donauit Aristobulo Herodis filio, vt eam imperio regeret: regno autem Agrippae quatuor vrbes addidit cum illarum toparchiis, Abilam et Iuliadem in Peraea, Tarichaeas et Tiberiadem in Galilaea, reliquae autem Iudaeae Felicem procuratorem constituit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depopulatus, multosque, qui cum eo erant, viuos cepit, et Romam misit: latronum vero, ab illo in crucem sublatorum, aliorumque in sceleris societate deprehensorum, quos supplicio affecit, ingens erat multitudo.

3. Regione autem ita purgata, aliud subortum est grassatorum genus, qui Sicarii vocabantur, interdiu homines media in vrbe trucidantes: praecipue vero diebus festis plebi immixti, et sicas sub vestibus occultantes, istis inimicos suos percutiebant. Cumque vulnerati protinus concidissent, illi, qui caedem fecerant, cum adstantibus indignari se simulabant. Qua re fiebat, vt credulitate hominum, nihil de iis sinistri suspicantium, diu tecti latuerint. Ac primum quidem Ionathes pontifex ab illis interficitur: deinde vero complures alii quotidie peremti erant, adeo vt

χαλεπώτερος, ἑκάστῳ καθάπερ ἐν πολέμῳ καθ' ὥραν τὸν θάνατον προσδεχομένῳ. προσεσκοπεῖτο δὲ πόῤῥωθεν τὰς διαφόρας, καὶ μὴδὲ τοῖς φίλοις προσιεῖσιν ἔτι πίστις ἦν. ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑπονοίαις καὶ ταῖς φυλακαῖς αἰωρεῖντο. τοσοῦτον τῶν ἐπιβουλευόντων τὸ τάχος ἦν, καὶ τοῦ λαθεῖν ἡ τέχνη.

δ'. Συνέῃη δὲ πρὸς τούτοις σίφος ἕτερον πονηρῶν, χειρὶ μὲν καθαρώτερον, ταῖς γνώμαις δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ μᾶλλον ἧττον τῶν σφαγέων τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι καὶ ἀπατεῶνες, προφήματι θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, δαιμονᾶν τὸ πλῆθος ἀνέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τοῦ Θεοῦ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ἐπὶ τούτοις ὁ Φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀποστάσεως εἶναι καταβολὴ, πέμψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε.

ε'. Μείζονι δὲ ταύτης πληγῇ Ἰουδαίους ἐκάκωσεν ὁ Αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης. παραγενόμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν, ἄνθρωπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ἐπιθεὶς ἑαυτῷ, περὶ τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἠπατημένων. περιαγαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ Ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς Ἱεροσόλυμα παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε Ρωμαϊκῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ δήμου τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεισπεσοῦσι δορυφόροις. φθάνει δὲ αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν Φῆλιξ ὑπαντιάσας μετὰ τῶν Ρωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμύνης. ὥστε συμβολῆς γενομένης, τὸν μὲν Αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρῆναι δὲ καὶ ζωγρηθῆναι πλείους τῶν σὺν αὐτῷ. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος σκεδασθὲν ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν ἕκαστον διαλαθεῖν.

ς'. Κατεσαλμένων δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐξέγμαινεν. οἱ γὰρ γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐνῆγον, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν παρεκρότουν, θάνατον ἐπιτιμῶντες

timor ipsa calamitate acerbior esset; dum singuli tanquam in acie positi quouis momento mortem sibi imminere crederent. Inimicos autem eminus prospiciebant, et ne amicis quidem propius accedentibus amplius fidebant; sed in mediis suspicionibus atque custodiis occidebantur. Tanta erat insidiantium velocitas et latendi ars.

4. Caeterum praeter hos alia nefariorum turma conflata est, quibus manus erant a caede puriores, sed sceleratiora consilia; quique non minus, quam sicarii, ciuitatis felicitatem perditum ibant. nam homines, seductores et fallaciis pleni, specie diuini afflatus, nouis rebus et mutationibus studentes, vulgo, vt insanirent, persuadebant, et proliciebant in solitudinem; ac si illic Deus ostensurus esset eis signa libertatis. Contra istos (inde enim videtur oritura esse insurrectio) milites, tam pedites, quam equites, misit Felix, magnumque eorum numerum interficit.

5. Grauiore autem adhuc clade Iudaeos afflixit Ægyptius quidam falsus propheta. Namque is in regionem ingressus, homo magus, cum opinionem atque auctoritatem prophetae sibi conciliasset, vsque ad triginta hominum millia, quos praestigiis suis deceperat, congregauit. Cum autem istos ex solitudine ad montem vsque Oliuarum perduxisset, inde in vrbem Hierosolymorum irrumpere statuerat, superatoque Romanorum praesidio et populo dominationem occupare, satellitibus fretus, qui secum in vrbem irruerent. Verum Felix conatum hominis praeuenit, obuiam aduersus eum progressus cum Romanis militibus: et vniuersus populus pro salute patriae certaturus Romanos strenue adiuuabat. Facto igitur congressu, Ægyptius quidem ipse cum paucis euasit; plurimique eorum, qui cum eo erant, partim trucidati, partim viui capti sunt: reliqua autem multitudine in regiones suas dispersa, singuli latendo sibimet consulebant.

6. Verum cum et isti comprimerentur motus, rursus et altera pars (sicut in aegro corpore fieri solet) furore inflammatur. Nam plani et latrones in vnum collecti multos ad defectionem impellebant, et ad libertatem recupe-

τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ Ρωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρεθήσεσθαι λέγοντες τὰς ἐκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. μεριζόμενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν κατὰ λόχους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀνῄρουν, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν· ὥστε τῆς ἀπονοίας αὐτῶν πᾶσαν τὴν Ιουδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ οὗτος μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀνερριπίζετο.

ζ'. Ετέρα δὲ ταραχὴ συνίσταται περὶ Καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων Ιουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ Σύρους στασιαζόντων. οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, Ιουδαῖον γεγονέναι τὸν κτίσην αὐτῆς λέγοντες. ἦν δὲ Ηρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δὲ ἕτεροι τὸν οἰκιστὴν μὲν προσωμολόγουν Ιουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πόλιν Ελλήνων ἔφασαν. ὁ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς ἐγκαθιδρύσαι, Ιουδαίοις αὐτὴν ἀνατιθέντα. διὰ ταῦτα μὲν ἡμφισβήτουν ἑκάτεροι, προῆκτο δὲ αὐτοῖς τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι παρ' ἀμφοῖν προεπήδων ἐπὶ μάχην. ὅτε γὰρ Ιουδαίων οἱ γεραιοὶ τὰς ἰδίας στασιαστὰς κατέχειν οἷοί τε ἦσαν, καὶ τοῖς Ελλησιν αἶσχος ἐδόκει Ιουδαίων ἐλαττοῦσθαι. προεῖχον δὲ οἱ μὲν πλήτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ· τὸ δὲ Ελληνικὸν τῇ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἀμύνῃ. τὸ γὰρ πλέον Ρωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ Συρίας ἦν κατειλεγμένον, καὶ καθάπερ συγγενεῖς ἦσαν εἰς τὰς βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις Φρουντὶς ἦν ἀνασέλλειν τὴν ταραχὴν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρωθεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐκόλαζον μάστιξι καὶ δεσμοῖς. ὧν μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον παρωξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. νικῶντας δέ ποτε τοὺς Ιουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ Φῆλιξ, μετὰ ἀπειλῆς ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν· τῶν δὲ μὴ πειθομένων, ἐπιπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνούς. ὧν διαπαγῆναι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μενούσης δὲ τῆς στάσεως, ἐπιλέξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρίμους, ἔπεμψε πρέσβεις ἐπὶ Νέρωνα, διαλεξομένους περὶ τῶν δικαίων.

randam hortabantur, mortem iis minitantes, qui Romanorum imperio obedientiam praestarent; et vel inuitos in libertatem asserendos esse dictitantes, quibus in animo est voluntariam seruitutem seruire. turmatim enim per regionem dispersi et potentium domos diripiebant, et ipsos insuper trucidabant, et vicos incendebant: adeo vt flagitiosa illorum amentia Iudaea omnis repleretur. Et hoc quidem bellum quotidie ingraueſcebat.

7. Alter autem tumultus fit circa Caesaream, inter Syros et Iudaeos, qui simul cum illis promiscue eam habitabant, orta seditione. Nam hi quidem suam esse ciuitatem volebant, Iudaeum eius fuisse conditorem dicentes. erat autem is rex Herodes. Illi vero aedificatorem quidem Iudaeum exstitisse confitebantur, ipsam vero ciuitatem Graecorum esse asseuerabant. non enim in ea statuas et fana collocare voluisse, qui eam Iudaeis tribuerat. De istis quidem inter eos nota erat controuersia; dumque contenderent, ad arma ventum est, et quotidie audaciores quique partis alterutrius ad pugnam prosiliebant; neque enim Iudaeorum seniores gentis suae seditiosos continere poterant, et Graecis inhonestum videbatur et turpe Iudaeis cedere. Atque illi quidem plus valebant opibus et corporis viribus: Graeci vero militum auxilio et praesidio. maior enim Romani exercitus pars conflata erat ex Syris, et quasi cognatione iuncti ad auxiliandum promti erant paratique. Caeterum militum praefectis curae erat tumultum comprimere, et pugnaciores quosque factionis vtriusque, vt comprehensi fuerant, verberibus et vinculis castigabant. non tamen comprehensorum supplicia aut impetum caeterorum reprimebant, aut terrorem illis iniiciebant: sed eo magis exasperati ad seditionem ferebantur. Cumque Felix Iudaeos in quodam conflictu superiores videns in forum prodiisset, verbisque minacibus iussisset domum quemque suam abire, illi auscultare noluerunt: quo factum est, vt, militibus in eos immissis, non paucos eorum interfecerit, quorum etiam bona forte direpta erant. Vigente autem seditione, nobiliores ex vtraque parte delectos ad Neronem legatos misit, de iure suo disceptaturos.

ΚΕΦ. ιδ'.

Φῆστος τῦ Φήλικος διάδοχος. ὃν διαδέχεται Αλβῖνος. αὐτόν τε Φλῶρος, διὰ τὴν αὐτῦ ὠμότητα Ιυδαίυς εἰς πόλεμον ἀναγκάσας.

Διαδεξάμενος δὲ παρὰ τύτυ τὴν ἐπιτροπὴν Φῆστος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπεξῆει. τῶν γὰρ ληστῶν συνέλαβε τὰς πλείστας, καὶ διέφθειρεν ἐκ ὀλίγυς. ἀλλ' ὐχ ὁ μετὰ Φῆστον Αλβῖνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγήσατο τῶν πραγμάτων· ἐκ ἔστι δὲ ὅντινα πανυργίας ἰδέαν παρέλιπεν. ὐ μόνον γὰρ ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἔκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων ὐσίαν, ὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπὶ ληστείᾳ δεδεμένυς, ὑπὸ τῆς παρ' ἑκάστοις βυλῆς, ἢ τῶν προτέρων ἐπιτρόπων, ἀπελύτρυ τοῖς συγγενέσι. καὶ μόνος ὁ μὴ δὺς τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατελείπετο. τηνικαῦτα καὶ τῶν νεωτερίζειν βυλομένων ἐν Ιεροσολύμοις ἐθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν Αλβῖνον προσελάμβανον, ὥστε τῦ ζασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. τῦ δημοτικῦ δὲ τὸ μὴ χαίρειν ἡσυχίᾳ πρὸς τυὺς Αλβίνυ κοινωνυὺς ἀπέκλινεν. ἕκασος δὲ τῶν πονηρῶν ἴδιον σίφος ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος προανεῖχεν ἐκ τῦ λόχυ, τοῖς δορυφορῦσι δὲ πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετρίων κατεχρῆτο. συνέβαινε δὲ, τὰς μὲν ἀφῃρημένυς, ὑπὲρ ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν, τὰς ἁπλᾶγας δὲ, δέει τῦ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὸν ἄξιον κολάσεως. καθόλυ δὲ ἡ μὲν παῤῥησία πάντων περιεκόπτετο, τυραννὶς δὲ ἦν διὰ πλειόνων. καὶ τὰ σπέρματα τῆς μελλύσης ἀλώσεως ἐκ τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο.

β'. Τοιῦτον δὲ ὄντα τὸν Αλβῖνον ἀπέδειξεν ὁ μετὰ τῦτον ἐλθὼν Γέσσιος Φλῶρος ἀγαθώτατον κατὰ σύγκρισιν. ὁ μέν γε λάθρα τὰ πολλὰ, καὶ μεθ' ὑποσολῆς

CAP. XIV.

Felici ſuccedit Feſtus. Huic Albinus. Illi Florus, cuius immanitas Iudaeos ad bellum compulit.

AT Feſtus, accepto ab eo munere procuratorio, perſequutus eſt eos, qui maxime regionem infeſtabant. Itaque latronum quam plurimos comprehendit, et non paucos necari iuſſit. Verum ſucceſſor eius Albinus non eodem conſilio ac ratione rerum ſummae praefuit; neque vlla erat maleficentiae ſpecies, quam ille praeterierit. Quippe non ſolum, dum res adminiſtraret, furto ſubducebat et ſingulorum bona fortunaſque diripiebat, neque ſolum tributis gentem vniuerſam onerabat; ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum vel ſuperiores procuratores in vincula coniecerant, ipſe, accepta a cognatis eorum pecunia, liberabat: et is ſolum, qui nihil dediſſet, in carceribus, vt maleficus, relictus erat. Per idem tempus iis, qui rerum nouarum cauſas quaerebant, audacia creuit Hieroſolymis: ex quibus ſane, qui erant opulenti, pecunia ſibi conciliabant Albini gratiam, vt ipſis ſeditionem agitantibus impunitatem daret; atque iſti de populo, quos non delectaret quies, iis ſe adiungebant, quibus cum Albino communitas erat. Cum autem vnuſquiſque improborum ſuo agmine circumdatus eſſet, ipſe quidem inter caeteros cohortis, quaſi princeps latronum et tyrannus, eminebat, ſuiſque ſatellitibus ad moderatorum direptionem inſolenter vtebatur. Qua re fiebat, vt hi quidem, qui ſpoliati erant, cum indignari oporteret, plane tacuerint: illi vero, qui nihil damni ceperant, metu, ne ſimilia paterentur, etiam obſequiis eos demereri ſtuduerint, qui ſupplicio digna fecerant. In ſumma, omnibus praeciſa erat loquendi libertas, et plurium dominatu tenebantur: et tum iacta erant malorum ſemina, quae in vrbis excidium pullularunt.

2. Cum autem eiuſmodi homo eſſet Albinus, fecit tamen, qui ei ſucceſſit, Geſſius Florus, vt, facta inter eos comparatione, pro optimo haberetur. Nam ille quidem clam

ἐκακούργησε. Γέσσιος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος παρανομίας ἐπόμπευσε. καὶ ὥσπερ ἐπὶ τιμωρίᾳ κατακρίτων πεμφθεὶς δήμιος, ἤτε ἁρπαγῆς τινα τρόπον, ἤτε αἰκίας παρέλιπεν. ἦν δὲ ἐν μὲν τοῖς ἐλευθέροις ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰχροῖς ἀναιδέστατος. ἤτε δὲ πλείω τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχεεν, ἤτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπενόησεν. ᾧ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει· πόλεις δὲ ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. διὰ γὰρ τὴν ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πατρίων ἐθῶν ἐξανασάντας φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας.

γ'. Μέχρι μὲν οὖν ἐν Συρίᾳ Κέστιος Γάλλος ἦν προδιέπων τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ προσβυσαθαί τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατὰ τῶ Φλώρου. παραγενόμενον δὲ εἰς Ιεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνστάσης, περιστὰς ὁ δῆμος, οὐκ ἐλάττους τριακοσίων μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τῶ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας Φλῶρον ἐκκρέμασαν. ὁ δὲ παρὼν, καὶ τῷ Κεστίῳ παρεστὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅ γε μὴν Κέστιος, τὴν ὁρμὴν τῶ πλήθους καταστείλας, καὶ δὺς ἔμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν Φλῶρον κατασκευάσειε μετριώτερον, ὑπέστρεψεν εἰς Αντιόχειαν. προέπεμπε δὲ αὐτὸν μέχρι Καισαρείας Φλῶρος ἑξακατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει θυμούμενος ἐποιεῖτο, ᾧ μόνῳ συγκρύψειν τὰς αὐτῶ παρανομίας ὑπελάμβανεν. εἰρήνης μὲν γὰρ ὔσης, κατηγόρους ἔξειν ἐπὶ Καίσαρος Ιουδαίους προσεδόκα. πραγματευσάμενος δὲ ἀπόσασιν αὐτῶν τῷ μείζονι κακῷ περισπάσειν τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ἀπὸ τῶν μετριωτέρων. ὁ μὲν οὖν, ὡς ἂν ἀπορραγείη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

δ'. Εν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Καισαρέων Ελληνες, νικήσαντες παρὰ Νέρωνι τῆς πόλεως ἄρχειν, τὰ τῆς κρίσεως ἐκόμισαν

pleraque facinora et dissimulanter patrauit; Gessius vero de suis in gentem nostram iniuriis gloriatus est et triumphum egit; ac quasi ad poenas de condemnatis sumendas missus fuisset carnifex, nihil sibi ad rapinarum et vexationis omne genus reliquum faciebat. Quippe cum misericors esse deberet, erat crudelissimus; atque in re turpi omnium impudentissimus: neque quisquam plures fallacias veritati offudit, aut commentus est callidiores decipiendi vias. Illi enim ex singulis lucrum facere, parum videbatur: totas autem vrbes despoliabat, et ingenti hominum multitudini exitio erat; et tantum non per regionem praeconis voce edicebat, liberum esse omnibus latrocinari, modo ipse in praedarum partem veniret. Itaque ex illius auiditate factum est, vt omnes fere toparchiae ad vastitatem fuerint redactae, multique, patriis sedibus relictis, in alias se receperint prouincias.

3. Et quamdiu quidem Cestius Gallus Syriae prouinciam regeret, nemo ausus est aduersus Florum ad eum legationem mittere. Cum autem instante Azymorum festo ipse Hierosolyma veniisset, eum circumstetit multitudo ad tricies centena hominum millia, et orabant, vt gentis calamitatum misereretur, Florum regionis pestem et perniciem esse clamitantes. Ille vero, cum praesens esset et Cestio adstaret, voces istas risu excipiebat. Caeterum Cestius, cum populi impetum sedasset, illisque significasset, quod Florum eis in posterum placatiorem redderet, Antiochiam reuersus est. Florus autem eum vsque ad Caesaream deducebat, verba ei dans, tumque bellum genti inferendum animo agitabat: quo solo iniquitates suas occultari posse credebat. Nam dum pax esset, se apud Caesarem accusatores Iudaeos habiturum esse exspectabat: verum si id effectum daret, vt ad defectionem adducerentur, fore, vt maiori malo eos a minoribus coarguendis abstraheret. Et ille quidem, vt gentem a Romano abrumperet imperio, indies illorum augebat calamitates.

4. Per idem autem tempus Caesarienses Graeci, principatum vrbis a Nerone in iudicio consequuti, literas

γράμματα, καὶ προσελάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος. δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπταικαιδεκάτῳ δὲ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας, Ἀρτεμισίῳ μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτῦ συμφορῶν ἣν ἀξίαν ἔχει πρόφασιν. οἱ γὰρ ἐν Καισαρείᾳ Ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες παρὰ χωρίον, ὃ δεσπότης ἦν τις Ἕλλην Καισαρεὺς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐσπούδαζον, τιμὴν πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ ὑπερορῶν τὰς δεήσεις, πρὸς ἐπήρειαν ἔτι καὶ προσῳκοδόμει τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργαστήρια κατασκευαζόμενος, στενὴν δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς. τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμώτεροι τῶν νέων προπηδῶντες οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ τύτοις εἶργε τῆς βίας Φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν Ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ τελώνης Ἰωάννης, πείθουσι τὸν Φλῶρον ἀργυρίῳ ταλάντοις ὀκτὼ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν ἔξεισι τῆς Καισαρείας εἰς Σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τὴν σάσιν αὐτεξούσιον, ὥσπερ ἄδειαν πεπρακὼς Ἰουδαίοις τῦ μάχεσθαι.

ε'. Τῆς δὲ ἑπομένης ἡμέρας ἑβδομάδος ὔσης, τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, σασιαστής τις Καισαρεὺς γάτραν καταστρέψας, καὶ παρὰ τὴν εἴσοδον αὐτῶν θέμενος, ἐπέθυεν ὄρνεις. τῦτο τὸς Ἰουδαίους ἀνηκέστως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων μὲν αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιαμμένης δὲ τῦ χωρίυ. τὸ μὲν ὖν εὐσεβὲς καὶ πάτριον ἐπὶ τὸς ἡγεμόνας καταφεύγειν πάλιν ὤετο χρῆναι, τὸ σασιῶδες δὲ καὶ ἐν νεότητι Φλεγμαῖνον ἑξεκαίετο πρὸς μάχην. παρεσκευασμένοι δὲ εἰσῆκσαν οἱ τῶν Καισαρέων σασιασταί. τὸν γὰρ ἐπιθύσαντα προπεπόμφεσαν ἐκ συντάγματος. καὶ ταχέως ἐγένετο ἡ συμβολή. προσελθὼν δὲ Ἰουκῦνδος ὁ διακωλύειν τεταγμένος ἱππάρχης, τήν τε γάτραν αἴρει καὶ καταπαύειν ἐπειρᾶτο τὴν σάσιν. ἡττωμένης δὲ αὐτῦ τῆς τῶν Καισαρέων βίας, Ἰουδαῖοι τὸς νόμους ἁρπάσαντες ἀνεχώρησαν εἰς Νάρβατα. χώρα τις

eiuſce rei indices attulerunt; atque ab ea re exordium ducebat bellum Iudaicum, duodecimo quidem anno imperii Neronis, decimo autem ſeptimo regni Agrippae, menſe Artemiſio: pro magnitudine autem malorum inde ortorum cauſas nequaquam idoneas habebat. Iudaeis enim Caeſarienſibus Synagoga erat prope locum, quem dominii iure tenebat Graecus quidam Caeſarienſis, et ſaepiuſcule id egerant, vt locum poſſiderent, pretium multis partibus maius, quam mereretur, offerentes. Ille vero, quaſi ſpreuiſſet eorum preces et contumeliam eis facere decreuiſſet, locum aedificiis occupabat, quae in officinas conuertit, et anguſtum eis aditum prorſuſque difficilem relinquebat. Primum quidem iuuenes feruentiores proſiliebant et aedificantes interpellabant. Cum autem illorum vim inhiberet Florus, Iudaei potentiores, inque his Ioannes publicanus, neſcii, quid agerent, argenti talentis octo Floro perſuadere conantur, vt faceret eos ab opere ceſſare. Verum ille, tantummodo vt aliquid caperet, promiſit ſe cuncta facturum, acceptoque ſtatim de Caeſarea egreſſus Sebaſten proficiſcitur, relicta ſeditioſis quidlibet agendi poteſtate, quaſi Iudaeis pugnandi licentiam vendidiſſet.

5. Die autem ſequenti, qui ſeptimus erat, cum Iudaei in Synagogam conueniſſent, ſeditioſus quidam Caeſarienſis, vaſe fictili inuerſo et ad introitum illorum poſito, alites immolabat. id quod vehementer admodum Iudaeos irritabat, quaſi lex eorum ludibrio habita eſſet, et locus impie contaminatus. Ac pars quidem Iudaeorum conſtantior et moderatior facto optimum eſſe cenſebat, vt ad iudices denuo ſe reciperent: ſeditioſi vero quique in aetatis feruore erant, in pugnam accendebantur. Stabant autem ad confligendum parati etiam Caeſarienſium aliquot turbulenti, (ex compoſito quippe praemiſſus fuerat, qui auiculas immolaverat) et ſtatim ad manus ventum eſt. Cum autem ad eos acceſſiſſet Iucundus ad tumultum prohibendum conſtitutus equitum magiſter, vas Samium auferri iubet, et ad ſeditionem comprimendam aggrediebatur. At cum ipſe ſuperatus eſſet Caeſarienſium violentia, Iudaei, correptis legum Moyſaicarum libris, in Narbata ſeceſſerunt. regio quae-

αὐτῶν ὅτω καλεῖται, σαδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς Καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα, πρὸς Φλῶρον ἐλθόντες εἰς Σεβαστὴν, ἀπωδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἱκέτευον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας, αἰτιώμενος ὑπὲρ τοῦ τὸς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς Καισαρείας.

ε'. Πρὸς τοῦτο τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν. ἔτι μέντοι καὶ τοὺς θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὲ Φλῶρος, ὥσπερ ἐργολαβηκὼς, ἐκριπίζει τὸν πόλεμον. καὶ, πέμψας ἐπὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρει ἑπτακαίδεκα τάλαντα, σκηψάμενος εἰς τὰς Καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' εὐθέως εἶχε τὸν δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς διαπρυσίοις καὶ τὸ Καίσαρος ἀνεκάλουν ὄνομα, καὶ τῆς Φλώρου τυραννίδος ἐλευθερῶν σφᾶς ἱκέτευον. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστας εἰς τὸν Φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ κανοῦν περιφέροντες ἐπήτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ καὶ ταλαιπώρῳ. τούτοις δὲ ἐνετρέπη τὴν Φιλαργυρίαν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μᾶλλον χρηματίσασθαι προσωργίθη. δέον γοῦν εἰς Καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τοῦ πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τῆς ταραχῆς ἀνελεῖν τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μετὰ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς Ρωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται τὸ βυλόμενον, καὶ τῷ δέει καὶ ταῖς ἀπειλαῖς περιδύσῃ τὴν πόλιν.

ζ'. Ὁ δὲ δῆμος, προδυσωπήσας τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ βυλόμενος, ὑπαντᾷ τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸν Φλῶρον θεραπευτικῶς ἐκδέχεσθαι παρεσκεύασε. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσιν πεντήκοντα Καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ πρὸς ὃν ὅτως ἐλοιδόρησαν αἰσχρῶς, εἰρωνεύεσθαι τὰς νῦν Φιλοφρονήσεις. δεῖν γὰρ αὐτοὺς, εἴπερ γεννεῖοί εἰσι καὶ παῤῥησιασαὶ, σκώπτειν μὲν αὐτὸν καὶ παρόντα. φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις Φιλελευθέρους. τὸ-

dam illorum ita appellatur ſtadiis ſexaginta diſtans a Caeſarea. Verum Ioannes cum duodecim Iudaeorum primoribus, Sebaſten ad Florum profecti, de iis, quae acciderant, grauiter conquerebantur, et ab eo auxilium implorabant, octo talentorum verecunde eum admonentes. Ille vero viros comprehendi et in vincula coniici iubet, eis obiiciens, quod legum libros Caeſarea exportaſſent.

6. Hoc quidem indigne ferebant Hieroſolymitani: veruntamen et adhuc irarum abſtinebant. Florus autem, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, bellum accendit; miſſis ad ſacrum theſaurum, qui talenta ſeptemdecim inde auferrent, hoc praetextu, quod Caeſari illis opus eſſet. Ad hoc ſtatim confuſione repleta eſt plebs, factoque ad templum concurſu maximis clamoribus et Caeſaris nomen invocarunt, vtque a Flori tyrannide liberarentur, ſupplices petebant. nonnullique e ſeditioſis conuicia foediſſima in eum iaciebant, et caniſtrum circumferentes ſtipem ei mendicabant, quaſi egeno miſeroque. His autem omnibus a pecuniae cupiditate nihil dimouebatur, ſed eo magis ad quaeſtum faciendum irritatus eſt. Denique cum deberet Caeſaream ſe conferre, et belli incendium illic ortum reſtinguere, cauſaſque tumultuum ſublatum ire, quem in finem etiam mercedem acceperat; ille e contra cum equitum peditumque exercitu Hieroſolyma contendit, vt cum Romanorum armis id, quod volebat, perpetraret, atque timorem et minas vrbi indueret.

7. At populus, volens eius impetum in anteceſſum flectere, obuiam it militibus cum laetis acclamationibus, paratuſque erat Florum plenioribus obſequiis excipere. Ille vero, praemiſſo cum equitibus quinquaginta Capitone centurione, iuſſit eos diſcedere: neque eum officiis nunc demereri ſimularent, cui turpiter adeo conuiciati fuerant. Oportere quippe eos, ſi viri ſint fortes fidentesque, in ipſum etiam praeſentem cauillari, et ſeſe non ſolum in verbis, ſed in armis, libertatis ſtudioſos oſtendere.

τοις καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν περὶ Καπίτωλα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἁσπάσασθαι τὸν Φλῶρον, ἢ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πιθήνιον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετὰ δέους καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν.

η'. Φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ βῆμα πρὸ αὐτῶν θέμενος καθέζεται, καὶ προσελθόντες οἵ τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τό, τε γνωριμώτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ Φλῶρος ἐκέλευσε τὰς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος αὐτὰς ἀπολαύσειν τῆς ἀμύνης, εἰ μὴ προσάγοιεν τὰς αἰτίας. οἱ δὲ τὸν μὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ παραφθεγξαμένοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναί τινας θρασυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἄφρονας. ἀμήχανον δὲ τῶν ἡμαρτηκότων τὴν διάκρισιν γενέσθαι, ἑκάστου μετανοοῦντός τε, καὶ δ' ἃ δέδοικεν ἀρνουμένου· δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν τῆς κατὰ τὸ ἔθνος εἰρήνης, καὶ βουλεύεσθαι Ρωμαίοις περισώζειν τὴν πόλιν, καὶ μᾶλλον διὰ τὰς πολλὰς ἀναταιτιάτους συγγνώναι καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήσασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον.

θ'. Πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις, διαρπάζειν τὴν ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ, ἐπιθυμίᾳ κέρδους προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν παρακέλευσιν, οὐ μόνον ἐφ' οἷς ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐκ πῶν στενωπῶν, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, τρόπος τε ἁρπαγῆς οὐδεὶς παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῶν μετρίων συλλαμβάνοντες, ἐπὶ τὸν Φλῶρον ἦγον, ὃς μάστιξι προαικισάμενος ἀνεσταύρωσεν. ὁ γὰρ σύμπας τῶν ἐκείνης ἀπολομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις, οὐδὲ γὰρ ὑπῶν ἀπέχοντο, περὶ τρισχιλίους καὶ ἑξακοσίους συνήχθη. βαρυτέραν δὲ ἐποίει τὴν συμφορὰν

Istis exterrita multitudo, militibus etiam, qui cum Capitone erant, in medium illorum irruentibus, in fugam dissecta erat, priusquam salutarent Florum, aut suum militibus manifestum facerent obsequium. In domos itaque suas se recipientes in metu et humilitate noctem istam egerunt.

8. Florus autem tunc quidem in regia diuersabatur; die vero sequenti pro tribunali ante eam posito sedet, profectique ad eum pontifices cum viris omnibus summae auctoritatis et dignitatis tribunali adstiterunt. Quibus praecepit Florus, vt illos sibi traderent, qui contumeliis eum affecerant, dicens fore, vt ipsos vltum iret, nisi conuiciatores ad eum vellent adducere. Illi vero affirmabant, populum quietum esse pacique studere, et pro eis, qui perperam loquuti sunt, veniam rogabant. In tanta quippe multitudine, minime mirandum esse, nonnullos inueniri, paulo audaciores et in prima adolescentia inconsultos: fieri que non posse, vt ii, qui deliquerint, a reliquis secernantur; cum et singulos nimirum facti poeniteat, et prae timore ad negandum sint parati. debere tamen illum prospicere gentis quieti, et constituere Romanis vrbem seruare; magisque multorum innoxiorum gratia paucis, qui scelus admiserint, ignoscere, quam propter aliquot improbos tantam bonorum multitudinem perturbare.

9. Ad haec ille magis irritatus milites inclamauit, vt forum, quod superius vocabatur, direptum irent, ac passim obuios interficerent. Illi vero, cum lucri auiditatem praesidis adhortatione cohonestatam haberent, non solum illum diripiebant locum, in quem immissi fuerant, sed in domos vniuersas irruentes trucidabant incolas. Fuga autem erat per omnes angiportus et caedes eorum, quos comprehendebant, nullumque direptionis genus erat praetermissum. multos etiam e moderatis comprehensos ad Florum ducebant, quos cum ille iam ante verberibus dehonestasset, in crucem eos sustulit. Sane vniuersi, qui eo die fuerant peremti vna cum mulieribus et liberis, (nam ne infantibus quidem parcebant) connumerati erant ad tria hominum millia et sexcentos. Grauiorem autem calamitatem facie-

τὸ καινὸν τῆς Ρωμαίων ὠμότητος. ὁ γὰρ μηδεὶς πρότερον τότε Φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικῆ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τῦ βήματος, καὶ σαυρῷ προσηλώσας. ὧν εἰ καὶ τὸ γένος Ἰουδαῖον, ἀλλὰ τὸ γῆν ἀξίωμα Ρωμαϊκὸν ἦν.

ΚΕΦ. ιε'.

Περὶ Βερνίκης μάτην Φλώρῳ δεομένης Φείσασθαι Ἰουδαίων. καὶ ὅπως, σβεσθείσης τῆς στάσεως, πάλιν ὁ Φλῶρος ἀνῆψεν αὐτήν.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς Ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως Αλεξάνδρῳ συνηθείᾳ πεπιστευμένῳ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ Νέρωνος, καὶ πεμφθέντι διέπειν. τὴν δὲ ἀδελφὴν αὐτῦ Βερνίκην παρῆσαν ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν παρανομίαν τῶν στρατιωτῶν ἀποθαυμένην, δεινὸν εἰσῆει πάθος. καὶ πολλάκις τὰς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς Φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τῦ φόνυ. καὶ ὁ μὲν, ὅτε εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀναιρεμένων, ὅτε εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς παρακαλύσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τῶν ἁρπαγῶν ἀποβλέπων, παρῆκεν. ἡ δὲ ὁρμὴ τῶν στρατιωτῶν ἐλύσησε καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. ὁ μόνον γῆν ἐν ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τὰς ἁλισκομένας καὶ διέφθειρον· ἀλλὰ κἂν αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἔφθη. κἀκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν τῶν στρατιωτῶν ἔφοδον. ἐπεδήμει δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ Θεῷ. τὰς γὰρ ἢ νόσῳ καταπονυμένας, ἢ τισιν ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος εὔχεσθαι πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν, ἧς ἀποδώσειν μέλλοιεν θυσίας, οἶνόν τε ἀφέξεσθαι, καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα Βερνίκη, γυμνόπους τε πρὸ τῦ βήματος ἱκέτευσε τὸν Φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὴν, τὸν περὶ τῆ ζῆν κίνδυνον ἐπήρασεν.

bat noua et inopina Romanorum immanitas. quod enim nemo vnquam prius, tunc ausus est Florus, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis caederet, et cruci affigeret: quorum etsi origo Iudaïca, dignitas tamen erat Romana.

CAP. XV.

De Berenice frustra Florum obsecrante, vt parceret Iudaeis. Et quomodo Florus seditionem exstinctam resuscitauit.

PER idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus, congratulatum Alexandro misso ad Ægyptum, quae ei concredita erat a Nerone, imperio regendam. Sororem autem eius Berenicen, quae tunc Hierosolymis aderat et militum iniquitatem spectabat, grauis inde angor inuasit: et frequenter equitum suorum praefectos et corporis custodes ad Florum mittens orabat, vt a caede desineret. Et ille quidem, neque ad multitudinem interfectorum, neque ad nobilitatem eius, quae eum obsecrabat, sed tantum ad suum ex rapinis quaestum respiciens, audire recusauit: militum vero impetus etiam aduersus reginam efferatus est; quippe ob oculos eius non solum obuios quosque prehensos verberibus cruciabant et perimebant, sed et ipsam etiam occidissent, nisi priur in regiam confugisset. illic etiam cum custodia pernoctauit, verita militum irruptionem. Hierosolymis quippe agebat, vt vota Deo solueret. nam iis, qui morbo laborauerant, aut in angustias quascunque coniecti fuerant, moris erat precibus vacare xxx. diebus, antequam victimas oblaturi essent, et vino abstinere et radere comam. quae dum perficeret Berenice, et nudipes pro tribunali Floro supplicabat, et, praeterquam quod nulla ei habita esset reuerentia, etiam de vita sua periclitata est.

β'. Ταῦτα μὲν ἦν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς Ἀρτεμισίου συμβη. τῇ δὲ ἐπιούσῃ τὸ μὲν πλῆθος ὑπερπαθῆσαν εἰς τὴν ἄνω συνέῤῥυσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις περὶ τῶν ἀπολωλότων ἀνωδύροντο. τὸ πλέον δὲ ἦσαν εἰς τὸν Φλῶρον ἐπίφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας περιερῥήξαντο, καὶ προσπίπτοντες ἑκάστοις, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς ἀνήκεστόν τι τὸν Φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπείθη δὲ τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τῶν παρακαλούντων, καὶ κατ' ἐλπίδα τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν Φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν.

γ'. Ὁ δὲ σβεσθείσης τῆς ταραχῆς ἤχθετο, καὶ πάλιν αὐτὴν ἀνάψαι πραγματευόμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον, ἔφη, τεκμήριον ἔσεσθαι τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ Καισαρείας ἀνιοῦσι στρατιώταις. παρεγένοντο δὲ δύο σπεῖραι. τῶν δὲ ἔτι συγκαλούντων τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τῶν σπειρῶν ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀνταπάσασθαι τοὺς Ἰουδαίους, κἂν τι κατ' αὐτοῦ φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὴν πληθὺν συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς Ρωμαίοις παρεκάλουν, καὶ πρὸ ἀνηκέστου πάθους τὰς σπείρας δέξασθαι. τούτοις τὸ στασιῶδες ἠπείθει, καὶ διὰ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔῤῥεπε πρὸς τοὺς θρασυτέρους.

δ'. Ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ, τὰ ἅγια σπεύσῃ προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον, ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς, ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ, μετὰ τῶν ὀργάνων προσπίπτοντες, κατηντιβόλουν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων Ρωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δὲ ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν καταμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων περιερῥηγμένων. ὀνομαστὶ δὲ ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ὀλιγίστης πλημμελείας προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ἐπι-

2. Et ista quidem decimo sexto die mensis Artemisii acciderunt. Postridie vero multitudo quidem vehementer commota in forum superius confluxit, et magnis clamoribus eos, qui fuerant occisi, lamentabantur: potissimum autem vociferabantur, vt Floro odium concitarent. id quod veriti primates cum pontificibus vestimenta lacerarunt, et singulis ad genua accidentes, vt quiescerent orabant, neque, praeter ea, quae iam perpessi sunt, ad malum aliquod grauissimum eis inferendum Florum irritarent. Illis eo paruit multitudo, tam reuerentia precantium, quam quod sperarent, Florum non amplius iniuriis ipsos affecturum.

3. Ille autem, motu isto exstincto, angebatur, et denuo eum inflammare satagens, et pontifices cum nobilioribus quibusque accersit, et vnicum fore argumentum aiebat, quod populus non vlterius res nouas molituri sint, si progressi ex vrbe obuiam ierint militibus e Caesarea in eam adscendentibus. duae autem adueniebant cohortes. Dumque illi multitudinem conuocarent, is, certis quibusdam praemissis, significabat cohortum centurionibus, suis denunciatum ire militibus, vt Iudaeos minime salutarent, et si quid contra ipsum loquuti fuerint, armis eos aggrederentur. Pontifices, cum multitudinem in templum congregassent, vt Romanis in occursum irent hortabantur, et antequam mali aliquid grauissimi paterentur, benigne cohortes exciperent. Istis seditiosi parere recusabant, et propter suorum caedem multitudo ad audaciores propendebat.

4. Tum demum sacerdos omnis omnisque Dei minister, cum vasa sacra protulissent, et ornatum induissent, quo munus suum obire solebant, citharistae etiam et cantores cum multitudini ad genua cum instrumentis suis acciderent, supplicabant, vt sacrum istum ornatum eis custoditum esse vellent, et Romanos eousque irritare nollent, vt vasa Deo sacrata direptum irent. Videre autem erat ipsos pontifices cum cineribus quidem capiti insperſis, pectore vero nudos vestibus dilaceratis. atque nominatim singulos quosque nobilium et multitudinem communiter obsecrabant, ne ob minimum delictum patriam iis proderent, qui

θυμῶσι προθῆσαι· „τίνα γὰρ ἢ τοῖς στρατιώταις φέρειν „ὠφέλειαν τὸν ἀπὸ Ιουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐ„τοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νῦν προελθεῖν; εἰ δὲ δὴ „δεξιώσαιντο τὺς προσιόντας, ὡς ἔθος, Φλώρῳ μὲν ἀπο„κοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τῦ πολέμυ, κερδήσειν δὲ αὖ„τὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε „καὶ τὸ πείθεσθαι στασιάζυσιν ὀλίγοις, δέον αὐτὺς δῆμον „ὄντας τοσῦτον συναναγκάζειν κἀκείνυς συγγνωμονεῖν, „δεινῆς ἀκρασίας εἶναι.

ε'. Τῦτοις μελισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, ὓς μὲν ἀπειλαῖς, ὓς δὲ αἰδοῖ κατέσειλαν. ἔπειτα ἐξηγύμενοι, μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμυ τοῖς στρατιώταις ὑπήντων, καὶ πλησίον γενομένυς ἠσπάσαντο. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων, οἱ στασιασταὶ Φλώρῳ κατεβόων. τῦτο δὲ ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γῦν οἱ στρατιῶται, περιχόντες αὐτὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ Φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες συνεπάτυν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ Ρωμαίων τυπτόμενοι, πλείυς δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς δὲ περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ Φθάνειν ἑκάστυ σπεύδοντος, βραδυτέρα μὲν ἡ Φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σΦαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ καὶ κλώμενοι πλήθει τῶν ἐπιβαινόντων ἠΦανίζοντο, καὶ ἁδὲ πρὸς ταΦήν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνέπιπτον δὲ καὶ στρατιῶται παίοντες ἀνέδην τὺς καταλαμβανομένυς, καὶ διὰ τῆς Βεζεθὰ καλυμένης ἀνώθυν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τῦ τε ἱερῦ καὶ τῆς Αντωνίας. ὧν καὶ Φλῶρος ἐφιέμενος ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ Φρύριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. διήμαρτέ γε μὴν τῆς ἐπιβολῆς. ὁ γὰρ δῆμος ἄντικρυς ἐπισΦαλεὶς εἶργε τὴν ὁρμὴν, καὶ διασάντες ἐπὶ τῶν τειχῶν τὺς Ρωμαίυς ἔβαλλον. καταπονύμενοι δὴ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, καὶ διακόψαι τὸ τὺς σενωπὺς ἐμΦράξαν πλῆθος ἀθυμήσαντες, ἀνεχώρυν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον.

eam vastare desiderant. „Quid enim, aiebant, militibus „proderit, si a Iudaeis salutati fuerint, aut quomodo Iudaeis „satisfactum erit pro iis, quae acciderunt, si nunc obuiam „nolint procedere? Sin vero eos aduentantes pro more of„ficiose exceperint, fore, vt Floro quidem omnis belli oc„casio praecidatur, illis vero detur, vt patriam seruent, et „nihil amplius mali patiantur. Praeterea summae demen„tiae esse, paucis seditiosis sese adiungere, cum oporteret „ipsos, tantam quippe multitudinem, cogere etiam illos „ad secum consentiendum.

5. Istis multitudinem demulcentes, simul et seditiosorum quosdam partim minis, partim sui reuerentia, compressserunt. deinde eos quiete compositeque ducentes militibus obuiam ibant, cumque propius accederent, eos salutarunt. atque vbi illi nihil responderunt, magno clamore in Florum inuehebantur. Hoc autem in tesseram contra eos datum erat. Statim itaque milites, cum illos circumdedissent, fustibus eos caedebant, et in fugam versos conculcabant equites, dum eos persequerentur. Et multi quidem cadebant a Romanis caesi, plures vero vi a se inuicem protrusi. nam in ipsis portis vehemens facta est propulsio: et vnoquoque alterum praeuenire properante, tardior quidem omnibus erat fuga, lapsis vero horrendus interitus. nam suffocati fractique super-gradientium multitudine perierant, et ne ad sepulturam quidem quisquam relictus erat, qui a suis dignosci poterat. Simul autem irruebant etiam milites, immoderate eos, quos comprehendissent, caedentes, et per Bezetha, vt vocatur, sursum impellebant multitudinem, vi nitentes eam praeterire, et templum atque Antoniam occupare. Quorum etiam desiderio Florus ex aula regia eduxit eos, qui secum erant, et in castellum peruenire summopere contendebat. Caeterum excidebat incepto. Populus quippe e vestigio in eos conuersus impetum illorum cohibuit, quique seorsum stabant super tectis domorum, saxis feriebant Romanos. Cum itaque vexarentur telis superne venientibus, nec valuerint multitudinem perrumpere, quae vias angustiores obstruebat, ad exercitum, qui in regia erat, se recipiebant.

ς'. Οἱ δὲ ςασιασαὶ, δείσαντες, μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ Φλῶρος κρατήσῃ τῆ ἱερᾶ διὰ τῆς Αντωνίας, ἀναβάντες εὐθέως τὰς συνεχεῖς ςοὰς τῆ ἱερᾶ πρὸς τὴν Αντωνίαν διέκοψαν. τῦτο ἔψυξε τὴν Φλώρε πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τῆ Θεῆ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ διὰ τῦτο παρελθεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τὴν Αντωνίαν, ὡς ἀπερράγησαν αἱ ςοαὶ, τὴν ὁρμὴν ἀνετράπη. καὶ μεταπεμψάμενος τὰς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βυλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη. Φρυρὰν δὲ καταλείψειν αὐτοῖς ὅσην ἂν ἀξιώσωσι. τῶν δὲ πάντα περὶ ἀσφαλείας καὶ τῆ μηδὲν νεωτερίσειν ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείψοι σπεῖραν, μὴ μέντοι τὴν μαχεσαμένην· πρὸς γὰρ ταύτην ἀπεχθῶς δι' ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος· ἀλλάξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίωσεν, μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέςρεψεν εἰς Καισάρειαν.

ΚΕΦ. ιε'.

Κέστιος πέμπει Νεαπολιτανὸν χιλίαρχον τὰ τῶν Ιυδαίων κατασκεψόμενον. δημηγορεῖ Αγρίππας πρὸς τὲς Ιυδαίυς, ἵν' αὐτὲς τῆ πρὸς τὲς Ρωμαίυς πολέμυ ἀποτρέποιτο.

Ετέραν δὲ ἐπιβολὴν τῷ πολέμῳ ποριζόμενος, ἐπέςελλε Κεςίῳ, Ιυδαίων ἀπόςασιν καταψευδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης περιθεὶς αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνυς ἃ πεπόνθασιν. ὁ μὴν ὑδ' οἱ τῶν Ιεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ Βερνίκη τῷ Κεςίῳ, περὶ ὧν Φλῶρος εἰς τὴν πόλιν παρηνόμησεν, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνὺς, μετὰ ἡγεμόνων ἐβυλεύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, Κέστιον μετὰ ςρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τὴν ἀπόςασιν, εἰ γέγονεν, ἢ βεβαιοτέρυς κατασήσοντα Ιυδαίυς, καὶ συμμένοντας. αὐτῷ δὲ προπέμψαι τινὰ τῶν ἑταίρων τὸν κατασκεψόμενον τὰ πράγματα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν Ιυδαίων πιςῶς ἀγγελῦντα. πέμπει ὦν δή τινα τῶν χιλιάρχων Νεαπολιτα-

6. Seditiosi autem veriti, ne superueniens denuo Florus templum occuparet per Antoniam eundo, facto statim adscensu porticus templo contiguas versus Antoniam succiderunt. id quod Flori auaritiam refrigerauit. Nam cum Dei sacris thesauris inhiaret, proptereaque in Antoniam transgredi cuperet, vbi disruptas vidit porticus, ab impetu conquieuit. Atque vbi pontifices et senatum accersiuerat, se quidem aiebat vrbe digredi; praesidium tamen iis relicturum esse, quantum ipsi voluerint. Cum autem illi omnia de securitate, et ne quid noui agitaretur, polliciti essent, si vnam tantum apud eos relinqueret cohortem, non tamen illam, quae cum ciuibus conflixerat, (ob ea siquidem, quae pertulerant, populum ei infensum esse) is, cohorte, vti rogabant, mutata, cum reliqua manu Caesaream reuersus est.

CAP. XVI.

Cestius mittit Neapolitanum tribunum ad res Iudaeorum explorandas. Agrippa orationem habet ad Iudaeos, vt ipsos a bello aduersus Romanos dehortaretur.

ALiam autem belli mouendi viam comminiscens Florus, literas ad Cestium mittebat, quibus falsa de Iudaeorum defectione ad eum retulit, pugnam illis vitio vertens, dicensque eos eadem ipsa perpetrasse, quae passi sunt. Verum enim vero primores Hierosolymitarum nequaquam tacuerunt: sed et ipsi et Berenice ad Cestium de illis, quae Florus inique egerat, literas scripserunt. Ille vero, cum ea legisset, quae ab vtrisque acceperat, de agendis statim cum ducibus deliberabat. Et quibusdam quidem factu optimum videbatur, vt Cestius cum exercitu eo adscenderet, a defectoribus, si qui fuissent, poenas exacturus, aut vt Iudaeos, etiam quotquot a Romanis starent, confirmatum iret: illi vero placuit, vt de suis aliquis praemitteretur, qui res exploraret, et, quo animo essent Iudaei, fideliter ei nunciaret. Quendam igitur e centurionibus mittit Neapolita-

σὸν, ὃς, ἀπὸ τῆς Αλεξανδρείας ὑποστρέψαντι περιτυχὼν Αγρίππᾳ τῷ βασιλεῖ κατὰ Ιάμνειαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν.

β'. Ενθα καὶ Ιουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιωμένη τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τὴν εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν ἀπωδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὴν Φλώρου διεξῆσαν ὠμότητα. πρὸς ἣν ἠγανάκτει μὲν Αγρίππας, στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς ὃς ἤλεει Ιουδαίους μετέφερε, ταπεινῶν αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τῷ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι παθεῖν, τῆς ἀμύνης ἀποτρέπων. οἱ μὲν οὖν, ὡς ἂν ὄντες ἔμπειροι, καὶ διὰ τὰς αὐτῶν κτήσεις ἐπιθυμοῦντες εἰρήνης, συνίεσαν εὐνοϊκὴν τὴν ἐπίπληξιν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν Ιεροσολύμων, ἐπὶ ἑξήκοντα προελθὼν σταδίους, ἐδεξιοῦτο τὸν Αγρίππαν, καὶ τὸν Νεαπολιτανόν. ἐκώκυον δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες προεκθέουσαι, καὶ πρὸς τὴν τέτων οἰμωγὴν ὁ δῆμος, εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ἐπικουρεῖν τὸν Αγρίππαν ἐκέτευε. τῷ τε Νεαπολιτανῷ κατεβόων, ὅσα πάθοιεν ὑπὸ Φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν τήν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑπεδείκνυον, καὶ κεκορεσθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ Αγρίππα πείθουσι τὸν Νεαπολιτανὸν σὺν ἑνὶ θεράποντι περιελθεῖν μέχρι τοῦ Σιλοᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ Ιουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι Ρωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους Φλώρῳ δι' ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς πραότητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην προτρεψάμενος, καὶ τῷ Θεῷ προσκυνήσας, ὅσον ἐξῆν, τὰ ἅγια, πρὸς Κέστιον ἐπανῆει.

γ'. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ιουδαίων, ἐπί τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τραπόμενον, πρέσβεις κατὰ Φλώρου πέμπειν ἠξίου πρὸς Νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ἐπὶ τοσούτῳ φόνῳ καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως. δόξειν

mum, qui, Agrippae regi ab Alexandria reuerſo obuiam factus circa Iamniam, ei indicauit, a quo miſſus fuerat et quas ob cauſas.

2. Ibi Iudaeorum etiam pontifices cum optimatibus et ſenatu aderant, vt regi reduci gratularentur. Poſtquam vero ſua ei officia praeſtitiſſent, ſuas deplorarunt calamitates, et Flori immanitatem enarrarunt. Quam rem indigne quidem ferebat Agrippa, vafre tamen in Iudaeos, quorum miſerebatur, iram ſuam transferebat, elatos eorum animos volens deprimere, atque eos a vindictae ſtudio auertens, quaſi nulla iis iniuria facta videretur. Et illi quidem, vt qui ſortis melioris, quique propter ſua praedia pacem deſiderarent, ſibi conſcii erant, beneuolentiae plenam eſſe regis redargutionem. Populus autem ex Hieroſolymis ſexaginta ſtadiis progreſſi, officioſe excipiebant Agrippam et Neapolitanum. ploratus tamen edebant interfectorum coniuges, reliquos praecurrentes; et ad earum eiulatum populus ad lamenta conuerſi orabant Agrippam, vt illis auxilio eſſet; atque ad Neapolitanum vociferabantur, quot et quae paſſi eſſent a Floro, et in vrbem ingreſſis oſtendebant forum deſertum et deſolatum domoſque vaſtatas. Deinde per Agrippam ſuadent Neapolitano, vt cum vno tantum famulo ad Siloam vſque totam circuiret ciuitatem, vt exploratum habeat, Iudaeos aliis quidem omnibus Romanis parere, in ſolum autem Florum animo eſſe infeſto, ob ſummam, quam in eos adhibuit, crudelitatem. Ille igitur cum vrbe peragrata ſatis perſpectam habuiſſet indolem populi mitem quietamque, in templum adſcendebat. Ibi multitudine conuocata, cum verbis plurimis fidem eorum erga Romanos laudaſſet, et multis eos ad pacem conſeruandam hortatus eſſet, Deique templum, quantum licebat, veneratus, ad Ceſtium reuerſus eſt.

3. Iudaei autem vniuerſi ad regem pontificeſque ſe conuertebant, et obſecrabant, vt ad Neronem mitterentur legati aduerſus Florum, minimeque ſuo de tanta caede ſilentio paterentur ſemet defectionis ſuſpectos eſſe. quippe

γὰρ αὐτὸς κατάρξαι τῶν ὅπλων, εἰ μὴ Φθάσαντες ἔν-
δείξαιντο τὸν κατάρξαντα. Φανεροὶ δὲ ἦσαν ὑπ' ἠρεμήσον-
τες, εἰ τὴν πρεσβείαν τις ἀποκωλύοι. Ἀγρίππα δὲ τὰ
μὲν χειροτονεῖν Φλώρῳ κατηγόρους ἐπίφθονον ἐδόκει· τὸ
περιϊδεῖν δὲ Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπεπτωθέντας, οὐδὲ αὐτῷ
λυσιτελὲς κατεφαίνετο. προσκαλεσάμενος δὴ εἰς τὸν ξυ-
στὸν τὸ πλῆθος, καὶ παρασησάμενος ἐν περιόπτῳ τὴν ἀδελ-
φὴν Βερνίκην, ἐπὶ τῆς Ασαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν
ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γέ-
φυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε·

δ'. „Εἰ μὲν ἐώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν Ρωμαίοις
„ὡρμημένους, καὶ μὴ τοῦ δήμου τὸ καθαρώτατον καὶ εἰλι-
„κρινέστατον εἰρήνην ἄγειν προῃρημένους, οὐκ ἂν παρῆλθον
„εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρρησα. περισσὸς γὰρ
„ὑπὲρ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκου-
„όντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ δέ τινας
„μὲν ἡλικία τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, τινὰς δὲ
„ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, ἐνίους δὲ πλουτοξία τις
„παροξύνει, καὶ τὸ παρὰ τῶν ἀσθενεστέρων, ἐὰν τὰ πρά-
„γματα συγχυθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέν-
„τες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἐνίων κακοβουλίας οἱ
„ἀγαθοὶ παραπολαύσωσιν, ὠήθην δεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάν-
„τας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν, ἃ νομίζω συμφέρειν. θορυ-
„βήσῃ δέ μοι μηδεὶς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς
„μὲν γὰρ, ἀνηκέστως ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν ὡρμημένοις, ἔνεστι,
„καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν παραίνεσιν, τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ
„δὲ διαπίπτει καὶ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος,
„ἐὰν μὴ παρὰ πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν ὄν, ὅτι
„πολλοὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιτρόπων ὕβρεις καὶ τὰ τῆς ἐλευ-
„θερίας ἐγκώμια τραγῳδοῦσιν. ἐγὼ δὲ, πρὶν ἐξετάζειν,
„τίνες ὄντες, καὶ τίσιν ἐπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον διαι-
„ζεύξω τὴν συμπλοκὴν τῶν προφάσεων. εἰ μὲν ἀμύνεσθε
„τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνύνετε τὴν ἐλευθερίαν; εἰ δὲ τὸ
„δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, περισσὴ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας

viſum iri ipſos primum arma ſumſiſſe, niſi antea oſtenderent, quiſnam primus omnium ea ſumſiſſet. idque prae ſe ferebant, fore, vt non quieſcerent, ſi quis legationem impediret. Agrippa autem inuidioſum fore exiſtimabat, eos quidem deligere, qui Florum accuſauerant: Iudaeos vero in bellum accenſos inſuper habere haud e re ſua eſſe perſpiciebat. Populo igitur in Xyſtum conuocato, conſtitutaque in loco conſpicuo ſorore Berenice, ſuper domum ſcilicet Aſamonaeorum, (illa autem erat ſupra Xyſtum ad extremam vrbis ſuperioris partem, Xyſtoque templum ponti iungebat) huiuſmodi orationem habuit:

4. „Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum „cum Romanis incitatos, neque id velle populi partem pu„riorem ſincerioremque, vt in pace ageret, ad vos nequa„quam prodiiſſem, auſuſue eſſem vobis conſilium dare. „Superuacua quippe de iis, quae fieri oportet, omnis eſt „oratio, quando omnes, qui audierint, ad deteriora vno fe„rantur conſenſu. At quoniam aliquibus aetas quidem belli „malorum ignara, aliis autem ſpes libertatis temere con„cepta, nonnullis vero quaedam plus habendi cupido ſti„mulos admouet, lucrumque, ſi res turbatae forent, ex im„becillioribus faciendum; quo pacto et ipſi meliora edocti „reſipiſcant, et non ex paucorum improbo conſilio damnum „capiant, fieri oportere exiſtimaui, vt ad vos omnes eodem „congregatos ea dicerem, quae in rem veſtram eſſe per„ſuaſum habeo. Mihi autem in dicendo nemo obſtrepat, „ſi ea non audierit, quae ſibi placeant. Nam his quidem, „qui impetu effreni ad defectionem rapiuntur, licebit etiam „poſt meam adhortationem eadem, quae antea, ſentire. mea„autem etiam ad illos, qui audire cupiunt, oratio non per„tinget, niſi ab omnibus ſilentium fiat. Equidem noui, „quod multi et iniurias procuratorum exaggerent, et liber„tatis laudes amplificent et augeant. Ego autem, priuſ„quam diſcutiam, qui ſitis, et quos bello aggredimini, „praetextus complicatos disiungam et euoluam. Nam ſi „eos quidem, qui vos iniuria afficiunt, vltum itis, quor„ſum adeo libertatem extollitis? ſi vero ſeruitutem into„lerandam ducitis, ſuperflua eſt aduerſus praeſides que-

»ἡ μέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετριαζόντων, αἰσχρὸν ὁμοίως »τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς »ἔστι μικρὰ τῷ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις· καὶ πρῶτά γε τὰ »τῶν ἐπιτρόπων ἐγκλήματα. θεραπεύειν δὲ, ἂν ἐρεθίζειν, »δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν δὲ τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τὰς »ἰσονειδισμὰς ποιῶνται μεγάλας, καθ' ἑαυτῶν τὰς ὀνει»διζομένας ἀπελέγχετε· καὶ παρέντες τὸ λάθρα καὶ μετ' »αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορθοῦσι φανερῶς. ἀδὲν δὲ ἄτω »τὰς πληγὰς, ὡς τὸ φέρειν, ἀναστέλλει. καὶ τὸ τῶν ἀδι»κουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεται διατροπή. φέρε »δὲ, εἶναι τὰς Ρωμαίων ὑπηρέτας ἀνηκίστως χαλεπάς· »ἔπω Ρωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, ἀδὲ Καῖσαρ, »πρὸς ὃς αἱρεῖσθε τὸν πόλεμον. ἀ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἦκεν »τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνων, ἀδέ γε τὰς ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν »οἱ ἀφ' ἑσπέρας ἐπιβλέπουσιν. ἀλλ' ἀδ' ἀκοῦειν ταχέως »τάντεῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δὲ, καὶ δι' ἕνα πολλοῖς, »καὶ διὰ μικρὰς αἰτίας τηλικούτοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν, »ἃ μεμφόμεθα, πολεμεῖν. καὶ τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλη»μάτων ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. ἅτε γὰρ ὁ αὐτὸς »ἐπίτροπος μενεῖ διὰ παντὸς, καὶ τὰς διαδεξομένας εἰ»κὸς ἐλεύσεσθαι μετριωτέρας. κινηθέντα δ' ἅπαξ τὸν πό»λεμον ὕστ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορῶν, ἅτε βα»σάσαι. ἀλλὰ μὴν τό γε νῦν ἐλευθερίας ἐπιθυμεῖν ἄω»ρον, δέον ὑπὲρ τοῦ μηδὲ ἀποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι »πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ περὶ »τοῦ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ »χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφισάμενος, αὐθάδης δοῦλός ἐστιν, ἢ »φιλελεύθερος. τότε γὰρ ἦν ἐχρῆν πάντα ὑπὲρ τοῦ μὴ δέ»ξασθαι Ρωμαίους ποιεῖν, ὅτε τὴν ἀρχὴν ἐπέβαινε τῆς »χώρας ὁ Πομπήϊος. ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ »οἱ βασιλῆς αὐτῶν, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυ»χαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ διακείμενοι, πρὸς μοῖραν ὀλί»γην τῆς Ρωμαίων δυνάμεως ἂν ἀντέσχον. ὑμεῖς δὲ, οἱ τὸ »μὲν ὑπακούειν ἐκ διαδοχῆς παρειληφότες, τοῖς πράγμα-

„rela. nam etsi illi moderationem adhibeant, nihilomi-
„nus turpis habetur seruitus. Sigillatim autem et ista vo-
„biscum reputate, quam exigua ex vtrisque bellum mo-
„vendi causa: et primum quod ad ea attinet, quae procu-
„ratoribus vitio vertitis. Oportet autem vos officiis pote-
„states demereri, non verbis irritare. At cum leuiora de-
„licta illis, vt grauissima crimina, obiicitis, contra vos ipsos
„eos arguitis quibus crimina exprobratis; adeo vt non am-
„plius vos clam et verecundia adhibita laedant, sed palam
„vastent et diripiant. Nihil autem plagas ita mitigat, ac
„ferre eas; et iniurias patienter accipere, eas inferentibus
„pudorem et moram iniicit. Sit ita sane, Romanorum
„ministros adeo molestos esse, vt ferri nequeant: non ta-
„men Romani omnes vos iniuria afficiunt, neque ipse Cae-
„sar, aduersus quos bellum suscipitis. Haud enim prae-
„cipiunt, vt improbus ad vos quisquam ab illis mittatur,
„neque ab occidente ad orientem possunt oculos conijcere:
„sed neque facile est, vt, quae hic fiunt, illic statim audian-
„tur. Est autem absurdum, et propter vnum cum multis,
„et propter causas exiguas cum tantis, atque ea, de quibus
„querimur, nescientibus, velle confligere. Et erit quidem,
„vt criminibus, quae illis exprobramus, cita adhibeatur
„correctio. Neque enim idem perpetuo manebit procu-
„rator, et verisimile est fore, vt moderatiores veniant, qui
„ipsi succedant. Bellum autem semel motum neque de-
„ponere, neque sustinere facile est absque calamitatibus.
„Verum enim vero nunc libertatis desiderio teneri intem-
„pestiuum est, cum iam antea oportuerit vos strenue dimica-
„re, ne ea amitteretur. Seruitutem enim experiri durum est,
„et iustum est certamen ad illius iugum repellendum initum.
„Qui vero semel subactus postea defecerit, contumax magis
„seruus est, quam amator libertatis. Tunc enim omnia agen-
„da erant, ne Romani admitterentur, cum primum in regio-
„nem hanc ingressus est Pompeius. Maiores vero nostri, eo-
„rumque reges, qui pecunia et corporibus et animis multo
„vobis praestiterunt, exiguae partis potentiae Romanae
„impetum non sustinebant. At vos, quibus haereditа-
„rium est obedire Romanis, rebus autem omnibus illis,

„σι δὲ τῶν πρώτων ἀκμασάντων τοσοῦτον ἐλαττούμενοι, πρὸς
„ὅλην ἀνθίστασθε τὴν Ρωμαίων ἡγεμονίαν. καὶ Αθηναῖοι
„μὲν, οἱ περὶ τῆς τῶν Ελλήνων ἐλευθερίας παραδόντες
„ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερήφανον Ξέρξην διὰ
„γῆς πλεύσαντα, καὶ διὰ θαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ
„χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς Εὐ-
„ρώπης τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην ἐπὶ μιᾶς νεὼς
„διώξαντες, περὶ δὲ τῇ σμικρᾷ Σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην
„Ασίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύσει Ρωμαίοις, καὶ τὴν ἡγε-
„μονίδα τῆς Ελλάδος πόλιν διοικεῖ τὰ ἀπὸ τῆς Ιταλίας
„προσάγματα. Λακεδαιμόνιοί τε μετὰ Θερμοπύλας
„καὶ Πλαταιὰς, καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν Ασίαν Αγησί-
„λαον, ἀγαπῶσι τοὺς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ Μακεδόνες,
„ἔτι φαντάζόμενοι Φίλιππον καὶ σὺν Αλεξάνδρῳ παρα-
„σπείροντα αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες,
„φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς ὃς μεταβέ-
„βηκεν ἡ τύχη προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείο-
„νος γέμοντα πρὸς ἐλευθερίαν παῤῥησίας, εἶκει. μόνοι δὲ
„ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα.
„ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; πῇ μὲν ὁ σέ-
„λος ὑμῶν διαληψόμενος τὰς Ρωμαίων θαλάσσας; πῇ
„δὲ οἱ ταῖς ἐπιβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς Αἰ-
„γυπτίους ἆρα καὶ πρὸς Αραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλε-
„μον; ἢ περισκέψεσθε τὴν Ρωμαίων ἡγεμονίαν; ἢ μετρή-
„σετε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; ἢ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τῶν
„προσοίκων ἐθνῶν ἡττήθη πολλάκις; ἡ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς
„διὰ τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος. μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζή-
„τησάν τι πλέον. ἢ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος Εὐφράτης
„ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, ἢ δὲ τῶν προσαρκτίων Ιστρος, ἢ τε
„μεσημβρινὴ μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρευνηθεῖσα Λιβύη, καὶ
„Γάδειρα πρὸς ἑσπέραν. ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζή-
„τησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῶν ἀνιστορήτων πρότερον
„Βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα. τί δ' ἂν; ὑμεῖς πλησιώ-
„τεροι Γαλατῶν, ἰσχυρότεροι Γερμανῶν, Ελλήνων συνε-

„qui primum paruere, tanto inferiores estis, etiam toti „Romanorum imperio resistitis. Et Athenienses qui„dem, qui ob Graecorum libertatem etiam incendio „patriam vrbem olim tradiderunt; qui Xerxem arro„gantissimum, per terram nauigantem, per mare ince„dentem, et qui ne pelago quidem caperetur, latio„rem vero Europa exercitum duceret, vna cum naue „fugientem persequuti sunt, et circa paruam Salami„nem tantam Asiae potentiam fregerunt, nunc Roma„nis seruiunt, et vrbi totius Graeciae dominae impe„rat legesque imponit Italia. Lacedaemonii quoque, „post Thermopylas et Plataeas et Agesilaum, qui „Asiam peruestigauit, illis dominis acquiescunt. Ma„cedones etiam, Philippi imaginem adhuc intuentes et „cum Alexandro terrarum orbis imperium ipsis pro„mittentem adspicientes, ferunt tantam mutationem, „eosque venerantur; ad quos fortuna migrauit. Quin „et aliae gentes innumerae, maiori libertatis fiducia „turgentes, manus illis dant. Vos autem soli seruire illis dedignamini, quorum in potestatem redacta „sunt omnia. Quibus exercitibus, quibus freti estis „armis? Vbi vobis classis, Romanorum maria occu„patura? Vbi thesauri ad ista aggredienda suppedita„turi. Num contra Ægyptios aut Arabas vos bellum mo„vere existimatis? Nonne Romanorum imperium vobis„cum reputabitis? nonne vestram metiemini imbecillita„tem? nonne vos saepe a gentibus finitimis victi fuistis et „subacti? Illorum autem vis per totum terrarum or„bem stetit inuicta. Immo et quiddam eo amplius „sibimet quaesiuerunt. Non enim illis satis fuit to„tus Euphrates ad orientem, neque ad septentrionem „Ister, neque in meridie solitudine tenus peruestigata „Libya, et ad occidentem Gades. Sed vltra ocea„num alium orbem, et ad Britannos antea incogni„tos arma pertulerunt. Quid ergo? vosne Gallis di„tiores estis, Germanis fortiores, Graecis sapientiores,

„τώτεροι, πλείας τῶν κατὰ τὴν οἰκυμένην ἐστὲ πάντων; τί „τὸ πεποιθὸς ὑμᾶς κατὰ Ρωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ „δηλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον Ελλησιν, οἳ τῶν ὑφ' „ἥλιον πάντων εὐγενείᾳ πρῶτα ἔχειν δοκοῦντες, καὶ τοσαύτην „νεμόμενοι χώραν, ὑξ Ρωμαίων ὑπείκουσι ῥάβδοις. τοσαύ- „ταις δὲ Μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευ- „θερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί δὲ αἱ πεντακόσιαι τῆς Ασίας „πόλεις; ἀχὶ δίχα Φρυγὰς ἕνα πρασκυνοῦσιν ἡγεμόνα, „καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν Ηνιόχους τε καὶ „Κόλχους, καὶ τὸ τῶν Ταύρων Φῦλον, Βοσπορανούς τε καὶ „τὰ περίοικα τῇ Πόντῳ καὶ τῆς Μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς „πρὶν μὲν ὐδὲ οἰκεῖος ἐγινώσκετο δεσπότης, νῦν δὲ τριχι- „λίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ τεσσαράκοντα νῆες μα- „κραὶ τὴν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν. „πόσα Βιθυνία, καὶ Καππαδοκία, καὶ τὸ Παμφύλιον „ἔθνος, Λύκιοί τε καὶ Κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰ- „πεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δὲ Θρᾷκες, οἱ πέν- „τε μὲν εὖρος, ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διειληφότες, „τραχυτέραν τε καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυροτέραν, καὶ „βαθεῖ κρυμῷ τὰς ἐπιστρατεύοντας ἀνακόπτουσαν, ἀχὶ „διχιλίοις Ρωμαίων ὑπακούουσι Φρυγοῖς; οἱ δὲ ἀπὸ τούτων „Ιλλυριοὶ τὴν μέχρι Δαλματίας ἐκτεινομένην ἐν δὲ Ισρῳ „κατοικοῦντες, ὑ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν „αὐτοὶ τὰς Δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ δὲ τοσαυτάκις „πρὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες Δαλμάται, καὶ πρὸς „τοῦτο μόνον ἀεὶ χειρωθέντες, ὥστε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν „πάλιν ἀποσῆναι, νῦν ἀχ ὑφ' ἑνὶ τάγματι Ρωμαίων ἡσυ- „χίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μὴν εἴ γέ τινας εἰς ἀπόστασιν ὤφελον „ἀφορμαὶ μεγάλαι παροξύνειν, μάλιστα Γαλάτας ἰσχεῖν, „τοὺς ὕτως ὑπὸ τῆς Φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀνατολῆς μὲν „ταῖς Αλπεσι, πρὸς ἄρκτῳ δὲ Ρήνῳ ποταμῷ, μεσημβρι- „νοῖς δὲ τοῖς Πυρρηναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δὲ πρὸς δυσμαῖς. „ἀλλὰ καίτοι τηλικαῦτα μὲν ἔρκη προβεβλημένοι, πέντε „δὲ καὶ τριακοσίους πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς,

„plures toto orbe degentibus? Quid veſtra confidentia vos „contra Romanos attollit? Erit forſan, qui dicet, durum „eſt ſeruire. At quanto magis durum eſt Graecis, qui, „cum omnibus, quos ſol adſpicit, praeſtare videantur nobili„tate, et amplam adeo regionem occupent, nunc bis ter„nis Romanorum faſcibus obediunt. Quin et totidem ob„ſequuntur Macedones, qui certe multo vobis iuſtius de„berent libertatem ſibi vendicare. Quid autem quingen„tae Aſiae ciuitates? Nonne abſque vllo praeſidio vnum „rectorem faſceſque conſulares venerantur? Quid memo„rem Heniochos et Colchos et Taurorum gentem, Boſpo„ranos quoque, et Ponti incolas, genteſque Maeotidis, quae „iam ante ne natiuum quidem dominum agnouerunt, nunc „vero a trecentis militibus in obſequio continentur; et „quadraginta naues longae innauigabile prius mare et im„mane faciunt ſecurum et pacificum. Quam multa pro „libertate dicere habentes Bithyni, et Cappadoces, et Pam„phyliorum gens, Lycii quoque et Cilices, armis non com„pulſi tributa pendunt? Quid autem Thraces, qui regio„nem quinque dierum itineris in latitudinem, ſeptem vero „dierum in longitudinem, et aſperiorem multo, quam ve„ſtra eſt, et longe munitiorem, frigoreque opaco impreſſio„nem facientes inhibentem, nonne duobus millibus Roma„norum praeſidiariis obſequuntur? Illis vero proximi Illy„rii, regionem ad Dalmatiam vſque porrectam et Iſtro te„nus incolentes, nonne duabus ſolis legionibus parent, qui„bus et ipſi Dacarum impetus compeſcunt? Et qui toties „pro libertate acriter inſurrexerunt Dalmatae, eo tantum „fere ſemper victi, vt coactis nouis copiis iterum rebella„rent, nonne ſub vna Romanorum legione vitam quiete „agunt? At certe ſi quos magnae opportunitates ad defe„ctionem incitare deberent, maxime omnium Gallos defi„cere oporteret, adeo locorum natura munitos, ab oriente „quidem Alpium ſummitatibus, a ſeptentrione vero Rheno „flumine, a meridie Pyrenaeis montibus, et ab occidente „oceano. ſed quamuis tanta hoſtibus oppoſita et obiecta „habeant propugnacula, ac quinque et trecentis abun„dent gentibus, fonteſque, (vt dicere liceat) domeſticae

„ὡς ἄν τις εἴποι, τῆς εὐδαιμονίας ἐπιχωρίας ἔχοντες, καὶ
„τοῖς ἀγαθοῖς χεδὸν ὅλην ἐπικλύζοντες τὴν οἰκουμένην,
„ἀνέχονται Ρωμαίων πρόσοδος ὄντες, καὶ ταμιευόμενοι
„παρ' αὐτῶν τὴν οἰκείαν εὐδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομέ-
„νουσιν, ἢ διὰ φρονημάτων μαλακίαν, ἢδὲ δι' ἀγένειαν,
„οἵγε δὶς ἐνέγκαν ὀγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευ-
„θερίας, ἀλλὰ μετὰ τῆς δυνάμεως Ρωμαίων καὶ τὴν τύ-
„χην καταπλαγέντες, ἥτις αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τῶν
„ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ διακοσίοις στρατιώταις
„δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγῳ δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. ἢδὲ Ιβη-
„σιν ὁ γεωργούμενος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πό-
„λεμον ἐξήρκεσαν, ἢδὲ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ Ρωμαίων γῆς καὶ
„θαλάσσης διάστημα, Φῦλά τε Λυσιτανῶν καὶ Καντάβρων
„ἀρειμάνια, ἢδὲ γειτόν ὠκεανὸς Φοβεραὶ καὶ τοῖς ἐπιχω-
„ρίοις ἄμπωτιν ἐπάγων. ἀλλ' ὑπὲρ τὰς Ηρακλείους στήλας
„ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ νεφῶν ὁδεύσαντες τὰ Πυρ-
„ρηναῖα ὄρη, καὶ τούτους ἐδουλώσαντο Ρωμαῖοι. Φέρε δὲ
„ἥρκεσε τῶν ἅπαξ δυσμάχων καὶ τοσοῦτον ἀπωκισμένων ἓν
„τάγμα. τίς ὑμῶν οὐκ ἀκοῇ παρείληφε τὸ Γερμανῶν πλῆ-
„θος; ἀλκὴν μὲν γὰρ καὶ μεγέθη ἴδετε δήπου πολλάκις,
„ἐπεὶ πανταχοῦ Ρωμαῖοι τοὺς τούτων αἰχμαλώτους ἔχουσιν.
„ἀλλ' ἔτοι, γῆν μὲν ἄπειρον νεμόμενοι, μίζω δὲ τῶν σω-
„μάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τὴν μὲν ψυχὴν θανά-
„τῳ καταφρονοῦσαν, τὰς δὲ θυμὰς τῶν ἀγριωτάτων θηρίων
„σφοδροτέρας, Ρῆνον τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, καὶ Ρωμαίων
„ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἁλόντες, τὸ δὲ
„ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ διασώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ
„Βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς Ιεροσολύμων τείχεσι πεποιθό-
„τες. καὶ γὰρ ἐκείνης περιβεβλημένης ὠκεανόν, καὶ τῆς
„καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ὐκ ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦντας, πλεύ-
„σαντες ἐδουλώσαντο Ρωμαῖοι. τέσσαρα δὲ τάγματα τὴν
„τοσαύτην νῆσον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν,
„ὅπου καὶ Πάρθοι, τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἄρ-
„χοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτην περιβεβλημένοι δύναμιν,

„felicitatis illis ſuppetant, et bonis ſuis orbem fere vni-
„verſum irrigent, ferunt nihilominus vectigales eſſe Ro-
„manorum, ſuamque felicitatem illis acceptam debere:
„atque hoc patiuntur, non ex animi mollitie, neque
„quod degeneres ſint, (quippe qui per octoginta annos
„pro libertate pugnauerint) ſed Romanorum virtute obſtu-
„pefacti, pariter ac fortuna, quae illis plura efficit, quam
„arma. Quocirca ſub mille et ducentis militibus ſeruiunt,
„cum illi propemodum plures habeant ciuitates. Neque
„Hiſpanis in bello pro libertate ſuſcepto ſuffecit aurum e
„terra effoſſum, neque tam longo a Romanis terrae ma-
„riſque interuallo disiunctio, neque Martiae Luſitanorum
„et Cantabrorum gentes, neque vicinus oceanus etiam in-
„digenis aeſtu ſuo terribilis: ſed vltra columnas Herculis
„prolatis armis, et tranſitis per nubes Pyrenaeis montibus,
„Romani hos quoque ſubiugarunt. qui, licet expugnatu
„ſint difficiles et tam longe diſtantes, vna tamen legione
„coërcentur. Quis veſtrum non auditione acceperit ma-
„gnum Germanorum numerum? nam et quantum robo-
„re valent et corporum magnitudine, frequenter, vt arbi-
„tror, vidiſtis, quandoquidem vbique gentium Romani ex
„iſtis habeant mancipia. Sed iſti regionem quidem im-
„menſam habitantes, ſpiritus autem maiores corpori-
„bus gerentes, et animam mortis contemtricem, iraſ-
„que feris immaniſſimis vehementiores, Rhenum im-
„petus ſui terminum habent, et ab octo Romano-
„rum legionibus ſubacti, ſeruiunt quidem quotquot
„capti ſunt, gens vero omnis reliqua fuga ſibi ſa-
„lutem quaerit. Porro et Britannorum murum con-
„ſiderate, qui Hieroſolymorum muris adeo confidi-
„tis. Nam et illos oceano circumdatos, et inſu-
„lam noſtro terrarum orbe fere non minorem habi-
„tantes, Romani, mari nauigato, in ſeruitutem redege-
„runt: quatuorque legiones tantae magnitudinis inſu-
„lam praeſidio tenent. Denique quid pluribus, quan-
„doquidem et Parthi, genus hominum bellicoſiſſimum,
„tot populis imperantes, et tam magna copiarum freti

„ὑμῆς πέμπουσι Ρωμαίοις· καὶ ἔστιν ἐπὶ τῆς Ιταλίας ἰδεῖν
„ἐν εἰρήνης προφάσει δουλεύουσαν τὴν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς εὐ-
„γένειαν. πάντων δὴ χεδὸν τῶν ὑφ' ἥλιον τὰ Ρωμαίων
„ὅπλα προσκυνούντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μηδὲ τὸ
„Καρχηδονίων τέλος σκοπεῖντες, οἳ τὸν μέγαν αὐχοῦντες
„Αννίβαν, καὶ τὴν ἀπὸ Φοινίκων εὐγένειαν, ὑπὸ τὴν Σκι-
„πίωνος δεξιὰν ἔπεσον. ἔτε δὲ Κυρηναῖοι τὸ Λακώνων γέ-
„νος, ἔτε Μαξμαρίδαι, τὸ μέχρι τῆς διψάδος ἐκτεταμένον
„Φῦλον, ἔθ' αἱ Φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούσι Σύρτεις, Νασα-
„μωνές τε καὶ Μαῦροι, καὶ τὸ Νομάδων ἄπειρον πλῆθος,
„τὰς Ρωμαίων ἀνέκοψαν ἀρετάς. τὴν δὲ τρίτην τῆς οἰκουμέ-
„νης μοῖραν, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμῆσαθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὁρι-
„ζομένην Ατλαντικῷ τε πελάγει καὶ στήλαις Ηρακλείοις,
„καὶ μέχρι τῆς Ερυθρᾶς θαλάσσης τὰς ἀπείρους νέμουσαν
„Αἰθίοπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλην. χωρὶς δὲ τῶν ἐτησίων
„καρπῶν, οἳ μησὶν ὀκτὼ τὸ κατὰ τὴν Ρώμην πλῆθος τρέ-
„φουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολογοῦνται, καὶ ταῖς
„χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμους τὰς εἰσφοράς,
„οὐδὲν τῶν ἐπιταγμάτων, ὥσπερ ὑμεῖς, ὕβριν ἡγούμενοι, καί-
„περ ἑνὸς τάγματος αὐτοῖς παραμένοντος. καὶ τί δεῖ πόρ-
„ρωθεν ὑμῖν ὑποδεικνύειν τὴν Ρωμαίων δύναμιν, παρὸν ἐξ
„Αἰγύπτου τῆς γειτνιώσης, ἥτις ἐκτεινομένη μέχρις Αἰθιό-
„πων καὶ τῆς εὐδαίμονος Αραβίας, ὁμορός τε ὢσα τῆς Ινδι-
„κῆς, πεντήκοντα πρὸς ταῖς ἑπτακοσίαις ἔχουσα μυριάδας
„ἀνθρώπων, δίχα τῶν Αλεξάνδρειαν κατοικούντων, ὡς ἔνεστιν
„ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην κεφαλὴν εἰσφορᾶς τεκμήραθαι, τὴν
„Ρωμαίων ἡγεμονίαν οὐκ ἀδροξεῖ, καίτοι πηλίκον ἀποσάσεως
„κέντρον ἔχουσα τὴν Αλεξάνδρειαν. πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνε-
„κα καὶ πλούτου, πρὸς δὲ καὶ μεγέθους, μῆκος μέν γε αὐτῆς
„τριάκοντα σταδίων, εὖρος δὲ οὐκ ἔλαττον δέκα. τὸ δὲ ἐνιαυ-
„σίου παρ' ὑμῶν φόρου καθ' ἕνα μῆνα πλέον Ρωμαίοις παρέ-
„χει, καὶ, τῶν χρημάτων ἔξωθεν, τῇ Ρώμῃ σῖτον μηνῶν
„τεσσάρων. τετείχισαι δὲ πάντοθεν ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις,
„ἢ θαλάσσαις ἀλιμένοις, ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν

„multitudine, obſides Romam mittunt: atque videre eſt
„orientis nobilitatem ſub pacis ſpecie in Italia ſeruientem.
„Num igitur, cum omnes fere, quos ſol adſpicit, Romano-
„rum arma venerentur, vos ſoli cum illis bellum geretis?
„nec ad fatum Carthaginenſium ſpectantes, qui, de magno
„illo Hannibale gloriantes et de genere ſuo nobili ex
„Phoenicibus, Scipionis manui ſuccubuerunt. Sed neque
„Cyrenaei Lacedaemone oriundi, neque Marmaridae,
„gens ad inaquoſas vſque ſolitudines protenſa, neque ter-
„ribiles etiam audientibus Syrtes, Naſamoneſque et Mauri,
„et Numidarum multitudo innumerabilis virtuti Romano-
„rum obſliterunt. Tertiam autem orbis terrarum partem,
„cuius ne numerare quidem nationes facile eſt, mari
„Atlantico et columnis Herculis terminatam, quae ad mare
„Rubrum vſque infinitos alit ſuſtinetque Æthiopas, totam
„quidem armis ceperunt: et praeter fruges annuas, quibus
„populus Romanus octo menſibus veſcitur, alia quoque
„omnia pendunt vectigalia, et tributis mature ſubueniunt
„imperii neceſſitatibus, nihil eorum, quae imperantur ſibi,
„vti vos exiſtimatis, in contumeliam cedere putantes;
„quanquam vna tantum cum illis legio commoratur. Sed
„quid opus eſt exemplis longius petitis Romanam explica-
„re potentiam, cum eam poſſitis ex vicina Ægypto per-
„ſpectam habere: quae ad Æthiopas vſque porrecta et
„Arabiam Felicem, atque Indiae finitima, quinquaginta et
„ſeptingentas hominum myriadas alens, etiam praeter
„Alexandriae incolas, vt coniicere eſt ex tributo, quod in
„capita ſinguli pendunt, Romano imperio ſubiici non de-
„dignatur, licet immane quantum ad defectionem incita-
„mentum habeat, Alexandriam, propter ciuium multitu-
„dinem et opulentiam, ne quid de magnitudine eius dicam,
„quae triginta ſtadiis in longitudinem patet, in latitudinem
„vero non minus, quam decem. Vno autem menſe plus tri-
„butorum Romanis pendet, quam vos anno vertente; prae-
„terque pecuniam, Romae quatuor menſium annonam ſup-
„peditat. Muro autem munitur vndique aut inuia ſolitudine,
„aut mari importuoſo, aut fluuiis, aut paludibus. Horum

„τάτων ἰσχυρότερον εὑρέθη τῆς Ρωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγ-
„καθήμενα τῇ πόλει τάγματα τὴν βαθεῖαν Αἴγυπτον
„ἅμα τῇ Μακεδόνων εὐγενείᾳ χαλινοῖ. τίνας ἂν ἐπὶ τὸν
„πόλεμον ἐκ τῆς ἀοικήτου παραλήψεσθε συμμάχους; οἱ μὲν
„γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης πάντες εἰσὶ Ρωμαῖοι· εἰ μή τις ὑπὲρ
„Εὐφράτην ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ἀδιαβηνῆς
„ὁμοφύλους οἴεται προσαμύνειν. οἱ δὲ ὅτε δι' αἰτίαν ἄλ-
„λου τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτούς, ὅτε βουλευ-
„σαμένοις κακῶς ὁ Πάρθος ἐπιτρέψει. πρόνοια γὰρ αὐτῷ
„τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐκεχειρίας, καὶ παραβαίνειν οἰήσεται
„τὰς σπονδάς, κἂν τις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπὶ Ρωμαίους ἴῃ. λοι-
„πὸν ἂν ἐπὶ τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ συμμαχίαν καταφευκτέον. ἀλ-
„λὰ καὶ τοῦτο παρὰ Ρωμαίοις τέτακται· δίχα γὰρ Θεοῦ
„συσῆναι τηλικαύτην ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δὲ,
„ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄκρατον, εἰ καὶ πρὸς εὐχειρώτους
„πολεμοίητε, δυσδιοίκητον. καὶ δι' ἃ ἂν μάλιστα τὸν Θεὸν
„ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμενοι παραβαίνειν
„ἀποτρέφετε. τηροῦντες μέν γε τὰ τῶν ἑβδομάδων ἔθη, καὶ
„πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώσεσθε, καθά-
„περ οἱ πρόγονοι Πομπηΐῳ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας
„ἐνεργοὺς ποιησαμένῳ τῆς πολιορκίας, ἐν αἷς ἤργουν οἱ πολιορ-
„κούμενοι. παραβαίνοντες δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νό-
„μον, οὐκ οἶδα, ὑπὲρ ὅτου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. σπου-
„δὴ γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῶν πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς
„δὲ ἐπικαλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ παραβαίνοντες
„ἐκουσίως τὴν εἰς αὐτὸν θεραπείαν; ἐπαναιροῦνται δὲ ἕκαστοι
„πόλεμον, ἢ θεία πεποιθότες, ἢ ἀνθρωπεία βοηθείᾳ. ὅταν
„δὲ τὴν παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ἀποκόπτῃ, φανερὰν ἄλωσιν
„οἱ πολεμοῦντες αἱροῦνται. τί δὲ κωλύει ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ
„διαχρήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν περικαλλεστά-
„την πατρίδα ταύτην καταφλέξαι; μανέντες γὰρ ὅτῳ τό
„γε τῆς ἥττης ὄνειδος κερδήσετε. καλὸν, ὦ φίλοι, καλὸν,
„ἕως ἔτι ἐν ὅρμῳ τὸ σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα
„χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας τὰς θυέλλας ἀπὸ λιμένος

„vero nihil compertum eſt plus valere, quam Romanorum „fortuna. Duae autem legiones vrbem praeſidio tenentes „Ægyptum adeo vaſtam ſimulque Macedonum nobilitatem „coërcent. Quos igitur in belli ſocietatem ex terra inha„bitabili aſſumetis? ſiquidem vniuerſi, qua terra habitatur, a „Romanis ſtant. Forte tamen quis veſtrum ſpes ſuas vltra „Euphratem porrigat, ſuoſque gentiles ex Adiabene ſibi „auxilium laturos credat. Illi vero nec leui de cauſa ſe„met tanto bello implicari patientur, neque, ſi quid prauo „conſilio facturi eſſent, id ſineret Parthus. Illi quippe cu„rae eſt inducias tueri cum Romanis factas, et ſi quis de „ſuis contra Romanos arma moueat, foedus violatum ire „cenſebit. Supereſt igitur, vt ad diuinum confugiatur „auxilium. Verum et hoc Romanis praeſens adeſt. Haud „enim fieri poteſt, vt abſque Deo tantum conſtitueretur im„perium. Conſiderate autem difficile eſſe, etiamſi cum mi„nus potentibus dimicandum eſſet, vehementi veſtro reli„gionis ſtudio obſequi; foreque, vt Deum a vobis auerta„tis, ſi neceſſitate adacti contra ea feceritis, ex quibus eius „auxilium ſperatis. Si quidem dierum ſeptimorum ritum „ſeruetis, nullique operi manum admoueatis, facile capie„mini, quemadmodum maiores veſtri Pompeio ceſſerunt, „iis praecipue diebus ſtrenuam obſidioni operam nauanti, „quibus otium agebant obſeſſi. Tranſgredientes autem in „bello legem patriam, quid reliqui ſit, pro quo in certamen „venietis, plane neſcio. Huic vni magnopere ſtudendum, „ne quid patrium diſſolutum iri ſinatis. Sin vero ſponte „veſtra a Dei obſeruantia abſtineatis, qua fiducia illius „opem implorabitis? Singuli autem bellum ſuſcipiunt, aut „diuino freti auxilio, aut humano. Cum autem vtrumque „vobis praeciderit contentio, non dubium eſt, quin vos in „poteſtatem ſuam redigant hoſtes. Quid autem prohibet „propriis manibus liberos iugulare et coniuges, et patriam „hanc pulcherrimam igni vaſtare? Ita enim furentes lu„crifacietis victorum opprobrium. Bonum eſt, o amici, „bonum eſt, dum adhuc in portu nauis eſt, futuram „praeuidere tempeſtatem, neque in medias procellas e

„ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ἐπιπεσοῦσι δεινοῖς
„τὸ γῦν ἐλεεῖσθαι περίεστιν, ὁ δὲ εἰς πρόδηλον ἀπώλειαν
„ὁρμήσας καὶ προσονειδίζεται. πλὴν εἰ μή τις ὑπολαμβά-
„νει κατὰ συνθήκας πολεμήσειν, καὶ Ρωμαίους κρατήσαν-
„τας ὑμῶν μετριάσειν, ἀλλ' οὐκ εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων
„ἐθνῶν καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ
„πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. οὐδὲ γὰρ περιλειφθέντες φυγῆς εὑ-
„ρήσετε τόπον, ἁπάντων ἐχόντων Ρωμαίους δεσπότας, ἢ
„δεδοικότων ἔχειν. ὁ δὲ κίνδυνος οὐ τῶν ἐνθάδε μόνον, ἀλ-
„λὰ καὶ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων. οὐ γάρ
„ἐστιν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ὑμετέραν ἔχων.
„ὃς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν ἕνεκα κατασφάξουσιν
„οἱ διάφοροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν κακοβυλίαν πᾶσα
„πληρωθήσεται πόλις Ιουδαϊκοῦ φόνου. καὶ συγγνώμη μὲν
„τοῖς τοῦτο πράξασιν. ἂν δὲ μὴ πραχθῇ, λογίσασθε, πῶς
„πρὸς ὕστω φιλανθρώπως ὅπλα κινεῖν ἀνόσιον. εἰσελθέτω
„δὲ οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ
„τῆς μητροπόλεως ταύτης, καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων. φεί-
„σασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν ναὸν ἑαυτοῖς μετὰ τῶν ἁγίων τη-
„ρήσατε. ἀφέξονται γὰρ οὐκ ἔτι Ρωμαῖοι τούτων κρατήσαν-
„τες, ὧν φεισάμενοι πρότερον ἠχαρίστηνται. μαρτύρομαι δὲ
„ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ,
„καὶ πατρίδα τὴν κοινήν, ὡς οὐδὲν τῶν σωτηρίων ὑμῖν καθυ-
„φηκάμην. ὑμεῖς δὲ, βουλευσάμενοι μὲν τὰ δέοντα, κοινὴν
„σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἕξετε, προαχθέντες δὲ τοῖς θυμοῖς,
„χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε.

ε'. Τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μετὰ τῆς ἀδελ-
φῆς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυ-
σιν. ἀνεβόων δὲ, „οὐ Ρωμαίοις, ἀλλὰ Φλώρῳ, δι' ἃ πε-
„πόνθασι, πολεμεῖν." πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς Αγρίπ-
πας· „ἀλλὰ τὰ ἔργα, ἔφη, Ρωμαίοις ἤδη πολεμούντων
„ἐστίν. ὅτε γὰρ τῷ Καίσαρι δεδώκατε τὸν φόρον, καὶ τὰς
„στοὰς ἀπεκόψατε τῆς Αντωνίας. ἀποσκευάσεσθε δ' ἂν τὴν

„portu deuehi: (nam illi quidem, qui in improuisa mala „incidunt, digni sunt, quibus misericordia adhibeatur, qui „vero in apertum discrimen se coniicit, opprobrio etiam „afficitur) nisi quis existimari velit, ex pacto bellum geren„dum esse, victoresque Romanos moderate vobiscum actu„ros, et non in documentum aliarum gentium sacram vrbem „inflammaturos esse, genusque vestrum vniuersum inter„fecturos. Neque enim, si superfueritis armis, locum fu„gae vsquam inuenietis, cunctis aut Romanos dominos „iam habentibus, aut, ne habituri sint, metuentibus. Pericu„lum autem non solum vos manebit, sed et quotquot in „aliis domicilia habeant ciuitatibus. non enim in toto ter„rarum orbe populus est, vbi non vestri portio sit. quos „certe omnes vestram ob defectionem iugulabunt inimici, „et ob praua paucorum hominum consilia vrbes vniuersae „sanguine Iudaico redundabunt. Manet autem venia eos, „qui talia patrauerint. Sin vero ea exsequi superfederint, „vobiscum reputate, quam impium sit, aduersus tam be„nignos arma mouere. Subeat autem vos miseratio, si „non liberorum et coniugum, huius saltem matris vrbium, „et sacri ambitus. Parcite fano, aedemque vobismet cum „sanctis vestris seruate. Neque enim vlterius victores Ro„mani illis manus abstinebunt, quibus cum antea peper„cissent, nullam acceperunt gratiam. Ego vero testor „sancta vestra, et sacros Dei angelos, patriamque com„munem, quod nihil eorum, quae vestram ad salutem „spectant, praetermiserim. Atque vos, si quidem sta„tueritis, quae fieri oportet, mecum in pace degetis; sin „vero in iras concedatis, etiam sine me periculum adibitis.

5. Cum ista dixisset, lacrymas effudit, itidemque soror eius, atque ita iratos animos et impetus illorum magna ex parte repressit. Clamabant autem: „non se aduersus Ro„manos, sed Florum, ob ea, quae pertulissent, bellum gere„re." Respondit rex Agrippa: „quid verba audiam, cum „facta videam eorum, qui iam contra Romanos pugnant. „Neque enim Caesari vectigal soluistis, et ab Antonia por„ticus abscidistis. Sopietis autem causam defectionis, si

„αἰτίαν τῆς ἀποστάσεως; εἰ ταύτας τε συναίψετε πάλιν, „καὶ τελέσετε τὴν εἰσφοράν. ἐ γὰρ ἤδη γε Φλώρῳ τὸ „φερόριόν ἐστιν, ἢ Φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

ΚΕΦ. ιζ'.

Ὡς Ἰουδαῖοι ἤρξαντο τῦ πρὸς Ρωμαίους πολέμυ. περί τε Μαναΐμυ.

Τούτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μετὰ τῦ βασιλέως τῆς τε Βερνίκης ἀναβάντες εἰς τὸ ἱερὸν, κατήρξαντο τῆς τῶν τοῶν δομήσεως. εἰς δὲ τὰς κώμας οἵ τε ἄρχοντες καὶ οἱ βυλευταὶ μεριωθέντες τὰς φόρους συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίωθη. καὶ τῦ μὲν πολέμυ τότε τὴν ἀπειλὴν ὕτω κατέσειλεν Ἀγρίππας. αὖθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακύειν Φλώρῳ, ἄχρις ἂν αὐτὶ αὐτῦ πέμψῃ Καῖσαρ διάδοχον. προσπαροξυνθέντες δὲ ἐβλασφήμυν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τῆς πόλεως αὐτὸν ἐξεκήρυσσον. ἐτόλμων δέ τινες τῶν στασιαστῶν καὶ λίθυς ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ὁρμὴν τῶν νεωτερίζόντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προσπεπλάκισο, τὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε πρὸς Φλῶρον εἰς Καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν ἀποδείξῃ τὺς τὴν χώραν φορολογήσοντας. αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτῦ.

β'. Κἀν τύτῳ τινὲς τῶν μάλιστα κινύντων τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ἐπὶ Φερόριόν τι καλύμενον Μασάδαν, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τὺς μὲν Ρωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρυς δὲ κατέσησαν ἰδίυς. ἅμα δὲ καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν Ἐλεάζαρος υἱὸς Ἀνανία τῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τὺς κατὰ τὴν λατρείαν λειτυργῦντας ἀναπείθει, μηδενὸς ἀλλοφύλυ δῶρον ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι. τῦτο δὲ ἦν τῦ πρὸς Ρωμαίους πολέμυ καταβολή. τὴν γὰρ ὑπὲρ τύτων θυσίαν Καίσαρος ἀπέῤῥιψαν. καὶ πολλὰ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων παρακαλύντων

„et porticus demuo coniunxeritis, et tributa penderitis. „non enim iam Flori hoc praesidium est, nec Floro dan„da erit pecunia.

CAP. XVII.

Quomodo Iudaei bellum aduersus Romanos susceperint. deque Manaheme.

Istis populus acquieuit, cumque in templum cum rege et Berenice adscendissent, porticus aedificare coeperunt: insuper optimates et decuriones, distributi in vicos, tributo colligendo operam dabant. Breui autem quadraginta talenta (totidem enim deerant) congesta erant. atque ita quidem belli minas, quas intentarunt, compressit Agrippa. Deinde persuadere populo tentabat, vt Floro obedientiam praestarent, donec a Caesare mitteretur, qui ei succederet. Illi vero istis exasperati conuicia regi faciebant, et ipsum ex vrbe quamprimum egredi iubebant: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem, cum videret, tumultuantium impetum cohiberi non posse, aegreque tulisset, quod contumeliis affectus esset, principes quidem eorum vna cum aliis potentibus Caesaream misit ad Florum, vt ipse ex iis certos constitueret, qui regionis tributa exigerent. Ille vero suum in regnum discessit.

2. Per idem tempus quidam eorum, qui bellum maxime concitabant, congregati impetum fecerunt in quoddam castellum, quod Masada vocabatur. cumque illud fraude occupassent, Romanos quidem necarunt, alios vero de suis custodes constituerunt. In templo quoque Eleazarus quidam, filius Ananiae pontificis, iuuenis audacissimus, tunc praetor templi, persuasit eis, quorum erat in cultu diuino sacris operari, ne cuius alienigenae munus aut hostiam acciperent. Hoc autem belli aduersus Romanos initium erat. nam Caesaris pro illis sacrificium repudiarunt. Cumque multis eos obsecrarent pontifices et optimates, ne mo-

μὴ παραλιπεῖν τὸ ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων ἔθος, ἐκ ἠξίωσαν, πολὺ μὲν καὶ τῷ σφετέρῳ πλήθει πεποιθότες, καὶ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτεριζόντων συνήγειρε, μάλιστα δὲ ἀφορῶντες εἰς τὸν Ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

γ'. Συνελθόντες ἔν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν συνίσαντο, καὶ τῶν Φαρισαίων οἱ γνώριμοι, ὡς ἐπ' ἀνηκέστοις ἤδη συμφοραῖς, ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ὅλων. καὶ δόξαν ἀποπειραθῆναι τῶν στασιαστῶν λόγοις, πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἦν τῇ ἔνδον ἱερᾷ τετραμμένη πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὴν τόλμαν τῆς ἀποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ τηλικοῦτον ἐπισείειν τῇ πατρίδι πόλεμον, ἔπειτα τῆς προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον. Φάμενοι· „τοὺς μὲν προγόνους „αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀναθημάτων τῶν „ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ἀπὸ τῶν „ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ ἢ μόνον ἢ διακεκωλυκέναι „θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ „βλεπόμενα καὶ τὰ παραμένοντα τὸν τοσοῦτον χρόνον ἀνα„θήματα περὶ τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δὲ νῦν ἐρεθί„ζοντας τὰ Ρωμαίων ὅπλα, καὶ μνησικακουμένους τὸν ἀπ' „ἐκείνων πόλεμον, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην, καὶ μετὰ „τοῦ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, εἰ „παρὰ μόνοις Ἰουδαίοις ἔστε θύσει τις ἀλλότριος, ἔστε „προσκυνήσει. κἂν μὲν ἐπὶ ἰδιώτου τινὸς ἐνὸς τοῦτον εἰσφέρῃ „τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν, ὡς ὁριζομένης ἀπανθρωπίας· „περιορᾶν δὲ, ὅτε Ρωμαῖοι καὶ ὁ Καῖσαρ ἔκσπονδοι γίνον„ται. δεδοικέναι μέντοι, μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀπορρίψαντες „θυσίας κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν, γένηταί „τε ἔκσπονδος τῆς ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σω„φρονήσαντες ἀποδώσουσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν „ἐφ' ἃς ὑβρίκασι τὴν φήμην, διορθώσονται τὴν ὕβριν.

δ'. Ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερεῖς, ἀφηγουμένους, ὅπως πάντες οἱ πρόγονοι

rem pro Imperatoribus ſupplicandi praetermitterent, haud eis hoc conceſſerunt; non parum quidem ſuae etiam multitudini confiſi, (nam robuſtiſſimi quique res nouas molientium ab illis ſtabant) praecipue vero quod ad Eleazarum templi praetorem ſpectarent.

3. Itaque cum congregati eſſent primates, cum pontificibus ſermones conferebant, et Phariſaei nobiliores, quaſi in grauiſſima calamitate, de rerum ſumma conſultabant: decretoque, vt ſeditioſorum animos verbis explorarent, ante portam aeream, (quae in templi parte interiore erat ſoli orienti obuerſa) populum in concionem aduocant. Atque primo quidem vehementer indignati ob temerariam eorum defectionem, quodque tam graue bellum patriae commouerent, mox, quam abſurdo id facerent praetextu, oſtendebant, dicentes: „maiores quidem eorum vt plu„rimum muneribus alienigenarum templum ornaſſe, ſem„per accipientes, quae donata erant ab exteris gentibus: „et non ſolum non prohibuiſſe aliquorum hoſtias, (hoc „enim maxime impium fuiſſet) ſed et donaria, quae cer„nuntur adhuc et per tantum temporis permanent, circa „templum collocaſſe. Ipſos vero nunc, Romanorum ar„ma irritantes bellumque ab ipſis in ſe attrahentes, circa „exterorum religionem noua ſtatuere, ſuoque cum peri„culo ciuitatem impietatis ream facturos eſſe, ſi apud Iu„daeos ſolos externo alicui nefas ſit hoſtias immolare, „aut Deum adorare, et quidem ſi quis eiuſmodi legem „de priuato aliquo ferret, ipſos indignari, quaſi ſciſceretur „inhumanitas; nihil vero curare, quod Romanis et Cae„ſari ipſi hoc beneficio interdicatur. Attamen verendum „eſſe, ne, qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, etiam „ipſi pro ſe rem diuinam facere prohibeantur, atque de „imperii iure excidat ciuitas, niſi continuo ad ſanam men„tem reducti victimas offerri permiſerint, atque in„iuriae ſatisfactum ſit, antequam ad iniuria affectos fama „peruenerit.

4. Simul ac iſta dicerent, in medium producebant ſacerdotes conſuetudinum patriarum peritiſſimos, qui nar-

τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλογενῶν θυσίας ἀπεδέχοντο. προσεῖχε δὲ ἀδὲις τῶν νεωτεριζόντων, ἀλλ' ἀδὲ προσήεσαν οἱ λειτουργοὶ, τὴν τῦ πολέμυ καταβολὴν ἐνσκευαζόμενοι. συνειδότες ἄν οἱ δυνατοὶ, τήν τε σάσιν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῶν ὄσαν, καὶ τὸν ἀπὸ τῶν Ρωμαίων κίνδυνον ἐπὶ πρώτυς αὐτὸς ἀφιξόμενον, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας· καὶ πρέσβεις ὃς μὲν πρὸς Φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρχεν υἱὸς Ανανίυ Σίμων, ὃς δὲ πρὸς Αγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ἐπίσημοι, Σαῦλός τε καὶ Αντίπας καὶ Κοσόβαρος, προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος. ἐδέοντο δὲ ἀμφοτέρων ἀναβῆναι μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, καὶ, πρὶν γενέσθαι δυσκαθαίρετον, ἐπικόψαι τὴν σάσιν. Φλώρῳ μὲν ἂν τῦτο δεινὸν εὐαγγέλιον ἦν, καὶ προφρημένος ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, ἀδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς πρεσβευταῖς. Αγρίππας δὲ, κηδόμενος ἐπ' ἴσης τῶν τε ἀφισαμένων, καὶ πρὸς ὃς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βυλόμενός τε Ρωμαίοις μὲν Ιυδαίυς σώζεσθαι, Ιυδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' ἀδὲ αὐτῷ λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν ἐπισάμενος, ἔπεμψε τὺς ἐπαμυνῦντας τῷ δήμῳ τρισχιλίυς ἱππεῖς, Αὐρανίτας τε καὶ Βαταναίυς καὶ Τραχωνίτας, ὑπὸ Δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγῷ δὲ τῷ Ιακίμυ Φιλίππῳ.

ε'. Τύτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον τὸ πλῆθυς εἰρήνην ἠγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνονται πόλιν· τῆς κάτω γὰρ τὸ στασιάζον ἐκράτει, καὶ τῷ ἱερῷ. χερμάσι μὲν ἂν καὶ τοῖς ἐκβόλοις ἀδιαλείπτως ἐκέχρηντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἐξ ἑκατέρων τῶν κλιμάτων. ἔστι δὲ ὅτε καὶ κατὰ λόχυς ἐκτρέχοντες συσάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ στασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τύτοις μὲν ἦν ἀγὼν τῷ ἱερῷ κρατῆσαι μάλισα, καὶ τὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν Ελεάζαρον στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἑπτὰ μὲν ἂν ἡμέρας συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος ἐγίνετο. ἀδέτεροι δὲ τῦ καταληφθέντος μέρυς εἶκον.

rarent, quod maiores sui omnes victimas ab alienigenis acceperint. Nemo autem res nouas molientium animum aduertebat: immo ne ad munia quidem sua obeunda accesserunt altaris ministri, id scilicet agentes, vt bellum excitarent. Cum igitur optimates secum reputassent, seditionem iam ab ipsis tolli non posse, primumque se in periculum ac discrimen vocatum iri a Romanis, sese culpa liberare studebant: et legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum princeps erat Simon Ananiae filius; alios vero ad Agrippam, inter quos eminebant Saulus et Antipas et Costobarus, regi affinitate iuncti. Obsecrabant autem vtrumque, vt cum exercitu in ciuitatem adscenderent, et seditionem opprimerent, priusquam fiat expugnatu difficilis. Et Floro quidem malum istud laetum afferebat nuncium, volensque bellum accendere nihil respondit legatis. Verum Agrippas ex aequo vtrisque prospiciens, tam iis, qui defecerant, quam bello lacessitis, cupiensque et Romanis Iudaeos conseruare, et Iudaeis templum atque metropolin, ad haec nec sibi e re fore eiusmodi tumultus sciens, misit in auxilium populo tria equitum millia, Auranitas scilicet ac Batanaeos et Trachonitas, sub Dario equitum praefecto, duce vero Philippo Iacimi filio.

5. Optimates et pontifices et quotquot e plebe pacem amabant, cum istis freti essent copiis, vrbem superiorem occupant; nam inferiorem, et templum in potestate sua habebant seditiosi. Et missilibus quidem et fundis indesinenter vtebantur, et ex vtraque regione crebro telorum iactu rem gerebant. quandoque etiam turmatim excurrentes cominus pugnabant; seditiosi quidem audacia superiores, belli vero scientia regii. Et hi quidem certabant, vt ante omnia templum occuparent, et aedem profanantes inde abigerent: seditiosi vero, qui ab Eleazaro stabant, vt iis, quae in ipsorum potestate erant, superiorem etiam vrbem adiicerent. Et per septem quidem dies magna vtrinque facta erat caedes: neutri vero de loco, quem tenuerant, cedebant.

ς'. Τῇ δὲ ἑξῆς τῶν ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μήποτε τροφὴ τῷ πυρὶ λίποιτο, διαμένει γὰρ ἄσβεστον ἀεί, τὰς μὲν διαφόρους τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν· τῷ δὲ ἀθενεῖ λαῷ συνεισρυέντας πολλοὺς τῶν Σικαρίων, ὥτω γὰρ ἐκάλουν τοὺς λῃστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαῤῥαλεώτερον ἤπτοντο τῆς ἐπιθέσεως. ἠττῶντο δὲ οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένους εἶκον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δὲ ἐπιπεσόντες, τήν τε Ἀνανίᾳ τοῦ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ Ἀγρίππα καὶ τὰ Βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν· μεθ' ἃ τὸ πῦρ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι σπεύδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος προσλάβωσι τῶν ὠφεληθέντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς εὐπόροις ἐπαναςήσωσι τὰς ἀπόρους· φυγόντων δὲ τῶν πρὸς τῷ γραμματοφυλακείῳ, τὸ πῦρ ἐνίεσαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ἐπὶ τὰς ἐχθρὰς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῶν δυνατῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων οἱ μὲν εἰς τὰς ὑπονόμους καταδύντες διελάνθανον· οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὴν ἀνωτέρω φεύγοντες αὐλὴν ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς Ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, Ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν, τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπρηθεῖσιν ἀρκεσθέντες, ἀνεπαύσαντο.

ζ'. Τῇ δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ ἦν Λῴου μηνὸς, ὥρμησαν ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ φρουρὰς δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν, καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον· καὶ, διανείμαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τῶν τειχῶν ἐπειρῶντο. τῶν δὲ ἔνδον πρὸς ἐκδρομὴν μὲν ὐδεὶς ἐθάῤῥει, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων· διϊσάμενοι δὲ ἐπὶ τὰ θωράκια καὶ τὰς πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν ὑπὸ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. ἔτε δὲ νυκτὸς, ἔτε ἡμέρας,

6. Die autem ſequenti, cum ageretur Ligniferii feſtum, (in quo mos eſt omnibus magnam lignorum vim ad templi aram comportare, ne quo tempore ad alendos ſacros ignes materia deeſſet, nunquam enim exſtinguuntur) aduerſarios quidem ab iſtius obſeruantia excluſerunt: cum autem multos e Sicariis ſibi adiunxiſſent, (ita enim latrones vocabant ſicas ſub ſinubus geſtantes) vna cum infirmiori plebe irruentes, aliquanto audacius ad rem adoriendam ſe accinxerunt. Regii vero numero et audacia ſuperabantur, et ſuperiori vrbe cedebant graſſatoribus. Illi vero, cum impreſſionem in eam feciſſent, et Ananiae pontificis domum, et Agrippae Bereniceſque regias incenderunt: ac deinde ignem tabulariis intulerunt, creditorum inſtrumenta abolere feſtinantes, et aes alienum diſſoluere, et vt ipſi debitores magna multitudine ſibi adiungerent, et egenos inſolentius in locupletes inſurgere facerent. Quippe cum fugerent tabularum cuſtodes, ignem aedibus iniecerunt. Poſtquam vero neruos ciuitatis combuſſiſſent, in aduerſarios irruebant. Tunc itaque ex optimatibus quidem et pontificibus nonnulli in cloacas ſeſe abdiderunt; alii vero cum regiis in ſuperiorem regiam ſeſe recipientes continuo portas occluſerunt, in quibus Ananiae pontifex et frater eius Ezechias, et qui legationem obierant ad Agrippam. Et tunc quidem, victoria et igne abſumtis contenti, quieuerunt.

7. Poſtridie vero, menſis ſcilicet Loi die decima quinta, impetum in Antoniam fecerunt, et omnes in ea praeſidiarios, per biduum obſeſſos, ceperunt atque interfecerunt, et arcem incenderunt. Poſtea vero tranſierunt in palatium, quo regii confugerant: cumque ſemet in quatuor agmina diuiſiſſent, muros euertere moliebantur. At eorum, qui intus erant, nemo quidem auſus eſt excurſionem facere, propter oppugnantium multitudinem: ſed diſtributi per propugnacula et turres ſubeuntes feriebant, crebroque latrones ſub muris cadebant. interdiu autem noctuque confligere et dimicare non ceſſabant: ſeditioſi

διέλιπεν ἡ συμβολή· τῶν μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύσειν τὰς ἔνδον οἰομένων ἐνδεία τροφῆς, τῶν δὲ ἔνδον καμάτῳ τὰς πολιορκοῦντας.

ἡ. Κἀν τούτῳ Μανάϊμός τις, υἱὸς Ἰούδα τοῦ καλουμένου Γαλιλαίου, ὃς ἦν σοφιστὴς δεινότατος, καὶ ἐπὶ Κυρηνίου ποτὲ Ἰουδαίους ὠνειδίσας, ὅτι Ρωμαίοις ὑπετάσσοντο μετὰ τὸν Θεόν, ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς Μασάδαν· ἔνθα τὴν Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ πρὸς τοῖς δημόταις ἑτέρους λῃσὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάνεισιν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ γενόμενος ἡγεμὼν τῆς στάσεως διέτασσε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία δὲ ἦν ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐκ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένους. ὑπόνομον δὴ πόῤῥωθεν ἐφ' ἕνα τῶν πύργων διορύξαντες ἀνακρημνᾶσιν αὐτὸν, ἔπειτα τὴν ἔχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαέντων δὲ τῶν στηριγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατασείεται, τεῖχος δὲ ἕτερον ἔνδοθεν ἀντῳκοδομημένον διεφάνη. τὴν γὰρ ἐπιβουλὴν αὐτῶν προαισθόμενοι, τάχα καὶ τὸ πύργωμα κινηθέντος ὡς ὑπωρύττετο, δεύτερον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις ἦν. οἱ δὲ ἔνδοθεν πρός τε τὸν Μανάϊμον καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως ἔπεμπον, ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν ὑπόσπονδοι. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις, οἱ μὲν ἐξῆσαν. ἀθυμίᾳ δὲ τοὺς Ρωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. ὅτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεξιὰν αἰτεῖν ὄνειδος ὑπελάμβανον, πρὸς τὸ μηδὲ πιστεύειν, εἰ δίδοτο. καταλιπόντες δὴ τὸ στρατόπεδον, ὡς εὐάλωτον, ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς ἀνέφυγον πύργους, τόν τε Ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν Φασάηλον, καὶ τὸν Μαριάμμην. οἱ δὲ περὶ τὸν Μανάϊμον, εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον, μὴ φθάσαντας ἀνελθεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐνέπρη-

quidem fore existimantibus, vt prae victus inopia fatiscerent, qui in praesidio erant; regiis vero credentibus, oppugnatores labori cessuros.

8. Interea Manahemus quidam, Iudae Galilaei, vt vocabatur, filius, (qui sophista erat acerrimus, et quondam tempore Quirinii Iudaeis exprobrauerat, quod post Deum subiicerentur Romanis) assumtis quibusdam e nobilioribus, perrexit in Masadam: vbi cum Herodis regis armamentarium perrupisset, et populares suos aliosque latrones armis instruxisset, adeoque illis satellitibus vteretur, veluti rex Hierosolyma reuertitur; factusque seditiosorum dux, statuit de omnibus ad obsidionem spectantibus. Machinarum autem inopia laborabant, nec poterant palam suffodere muros, telis ab hostibus desuper petiti. Cuniculum igitur e longinquo ad vnam e turribus agentes, eum fornicatum et suspensum reliquunt, deinde in sustinentia ligna igne immisso egrediuntur. Cum autem exusti essent subices, turris quidem illico concutitur, alter autem murus intus et ex aduerso aedificatus conspiciebatur; nam regii molitiones eorum praesentientes, turri forsan, cum suffossa esset, motu agitata, aliud sibi munimentum exstruxerunt. Quod vbi oppugnatores praeter opinionem adspexerant, etiam cum se victores esse crediderint, animis quidem consternati erant: obsessi vero quosdam ad Manahemum et seditionis auctores mittebant, qui obsecrarent, vt sibi liceret fide data exire. quo regiis solis et indigenis concesso, illi quidem egressi sunt: Romani autem, qui soli relicti, animis anxii erant et deiecti. tam ingentem quippe multitudinem perrumpere non poterant, peterequе, vt dextra fides sibi porrigeretur, ignominiosum esse existimabant; praesertim quod nec illis credendum esset, etiamsi fides daretur. Castris itaque desertis, vt quae facile capi possent, ad turres regias confugerunt, quarum vna Hippicos appellabatur, altera Phasaëlus, tertia Mariamne. Qui vero cum Manahemo erant, protinus irruentes in locum, e quo milites fugerant, quotquot eorum comprehenderent, ante adscensum trucidarunt, direptisque impedimen-

σαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν ἓν ἕκτῃ Γορπιαίου μηνὸς ἐπράχθη.

θ'. Κατὰ δὲ τὴν ἑπιοῦσαν, ὅ, τε ἀρχιερεὺς Ανανίας περὶ τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς εὕριπον διαλανθάνων ἁλίσκεται, καὶ πρὸς τῶν λῃστῶν ἀναιρεῖται σὺν Εζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ. καὶ τὰς πύργους ἐπιχόντες οἱ σασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ Μαναΐμον ἥ τε τῶν ὀχυρῶν κατασροφὴ χωρίων, καὶ ὁ τῦ ἀρχιερέως Ανανίου θάνατος ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ἀντίπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δὲ οἱ περὶ τὸν Ελεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς ἐ χρὴ Ρωμαίων ἀποστάντας δι' ἐλευθερίας πόθον καταπροέσθαι ταύτην οἰκείαν δήμῳ, καὶ δεσπότην φέρειν, εἰ καὶ μηδὲν πράττοι βίαιον, ἀλλ' ἓν ἑαυτῶν ταπεινότερον. εἰ γὰρ καὶ δέοι τινὰ τῶν ἄλλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον, ἢ ἐκείνῳ, προσήκειν συντίθενται, καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ἐπεχείρων αὐτῷ. σοβαρὸς γὰρ ἀνεβεβήκει προσκυνήσων, ἐσθῆτί τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τὰς ζηλωτὰς ἐκπλὴξ ἐφελκόμενος. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Ελεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅ, τε λοιπὸς δῆμος, ἐπὶ τὰς ὁρμὰς λίθους ἁρπάσαντες, τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι, τῦτο καταλυθέντος, διαῤῥῖψειν ὅλην τὴν σάσιν. πρὸς ὀλίγον δὲ οἱ περὶ τὸν Μαναΐμον ἀντιχόντες, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπη τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων. καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι, λάθρα διαδράντες εἰς Μασάδαν, σὺν οἷς Ελεάζαρος, ὁ υἱὸς Ιαείρου, πρωτοστάτων τῷ Μαναΐμῳ κατὰ γένος, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς Μασάδας. αὐτόν τε τὸν Μαναΐμον, εἰς τὸν καλούμενον Ορλᾶν συμφυγόντα, κἀκεῖ ταπεινῶς ὑπολανθάνοντα, ζωγρήσαντες, εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις ἀνεῖλον. ὁμοίως δὲ καὶ τὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ἐπισημότατον τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην Αψάλωμον.

cis castra incenderunt. Et quidem ista acta sunt die sexto mensis Gorpiaei.

9. Sequenti autem die Ananus pontifex in regiae domus aquae-ductu latitans captus est, et a latronibus cum fratre Ezechia interfectus: atque seditiosi, cum turres obsedissent, sedulo cauebant, ne quis militum fuga dilaberetur. Manahemum autem et locorum munitorum euersio, et Ananiae pontificis mors crudelitate impleuit; credensque, se in rebus gerendis habere parem neminem, tyrannus non ferendus euasit. Qui vero cum Eleazaro erant, in eum insurrexerunt, postquam vltro citroque sermones habuissent, quod non deceret a Romanis desiderio libertatis deficientes eandem cuidam e popularibus suis prodere, dominumque ferre, etsi vim nullam adhibentem, seipsis tamen humiliorem. nam si oporteat et aliquem rerum summae praeesse, ad quemuis magis aliud, quam ad ipsum, pertinere hoc quidquid est muneris, vno ore fatentur; atque ita eum in templo adoriuntur. Magno enim fastu ad Deum colendum adscenderat, veste regia indutus, suique studiosos armatos secum trahens. Cum autem socii amicique Eleazari in eum irruissent, reliqui etiam e populo, vbi illi impetum fecerant, lapides corripuerunt et in sophistam iaciebant, existimantes omnes, illo interemto discissum iri seditionem. Exiguum ad tempus Manahemo suisque resistentibus, vbi vniuersos in ipsos irruentes viderunt, quo quisque valebat fuga se recipiunt: et caedes facta est eorum, qui comprehensi sunt, et inquisitio de iis, qui sese in latebras abdiderant. Pauci etiam ex eis clam in Masadam perfugerunt, in quibus Eleazarus Iairi filius, Manahemo affinitate iunctus, qui postea in Masada tyrannidem exercuit: ipsumque Manahemum, cum in locum Ophlan vocatum fugisset, atque illic abiecta admodum delitescret, captum in medium produxerunt, multisque cruciatibus vexatum interfecerunt. Similiter et quotquot sub ipso duces erant, maximeque insignem tyrannidis ministrum Absalomum.

ι'. Ο μὲν δὴ δῆμος, ὡς ἔφην, εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης σάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ ἀ καταλῦσαι τὸν πόλεμον σπεύδοντες, ἀλλὰ ἀδείσεροι πολεμεῖν, Μανάϊμον ἀνῄρηκεσαν. ἀμέλει τῷ δήμῳ πολλὰ τοῖς σρατιώταις ἀνεῖναι τὴν πολιορκίαν παρακαλοῦντος, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτεροι, μέχρι μηκέτι ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν Μετίλιον, ἦτος γὰρ ἦν τῶν Ρωμαίων ἔπαρχος, διαπέμπονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ελεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους, τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὴν λοιπὴν κτῆσιν παραδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ, καὶ τὴν ἱκεσίαν ἀρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς Γωρίωνά τε Νικομήδους υἱὸν, καὶ Ανανίαν Σαδδοκ, καὶ Ιώδαν Ιωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν γενομένων, κατῆγε τοὺς σρατιώτας ὁ Μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἅτε ἐπεχείρει τις τῶν σασιαστῶν αὐτοῖς, ἅτε ἐνέφαινεν ἐπιβουλήν. ὡς δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τοὺς θυρεοὺς καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν Ελεάζαρον, καὶ περιχόντες ἀνῄρουν, ἅτε ἀμυνομένους, ἅτε ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ἅτως ὠμῶς ἀπεσφάγησαν ἅπαντες πλὴν Μετιλίου. τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς Ιουδαίοις ὑποχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος Ρωμαίοις μὲν ἦν κῶφον, ἐκ γὰρ ἁπλέτου δυνάμεως ἀπαυηλώθησαν ὀλίγοι, Ιουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἔδοξε. καὶ κατιδόντες ἀνηκέσους μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τῷ πολέμῳ, τὴν δὲ πόλιν τηλικούτῳ μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ ἧ δαιμόνιόν τι μήνιμα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τὴν ἐκ Ρωμαίων ἄμυναν, ἐπένθων δημοσίᾳ, καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἕκασος δὲ τῶν μετρίων, ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῶν σασιαστῶν δίκας δώσων, ἱτετάρακτο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη πραχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ διὰ τὴν θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργων ἔχεσθαι ἐκωλύοντο.

10. Et populus quidem ad iſta, vti dicebam, operam ſuam contulit, fore ſperans, vt medela quaedam toti ſeditioni adhiberetur. Illi vero, vt qui non ſtuderent bellum comprimere, ſed maiori cum inſolentia in eo verſari, Manahemum de medio ſuſtulerant. Denique cum populus multis verbis obſecraret, vt milites oppugnare deſinerent; illi acrius inſiſtebant, donec Metilius (is enim Romanorum erat praefectus) cum ſuis, diutius non valentes reſiſtere, mitterent ad Eleazarum ſocioſque, ſuppliciter orantes, vt fide data egredi liceret, ſaluis tantum capitibus, dicenteſque, ſe arma et impedimenta ſua eis tradituros. Illi autem cum petitioni ſtatim conceſſiſſent, mittunt ad eos Gorionem Nicodemi, et Ananiam Sadduci, et Iudam Ionathae filium, qui iureiurando interpoſito fidem darent. Qua re peracta, milites ſuos deducebat Metilius. Et quamdiu illis quidem arma ſupererant, e ſeditioſis nemo aut aperte illos aggrediebatur, aut inſidiis attentabat: quam primum vero ex pacto omnes ſcuta et gladios deponerent, et nihil mali ſuſpicantes diſcedere pararent, impetum in eos fecerunt Eleazari comites, et comprehenſos trucidabant, neque reſiſtentes, neque ſupplicantes, ſolas autem pactiones et fidem iureiurando datam inclamantes. Et hi quidem tanta cum crudelitate interfecti ſunt omnes, praeter Metilium: (hunc enim, cum eis ſupplicaſſet pollicituſque eſſet vſque ad circumciſionem quoque ſe Iudaeum futurum, ſolum ſeruarunt) damnum tamen Romanis quidem eras leuiuſculum, vt qui ex ingenti exercitu non multos amiſerint, Iudaeis vero ad excidium proludere viſum eſt. Cum autem vidiſſent, dinoueri non poſſe belli cauſas, tantoque flagitio pollutam eſſe ciuitatem, ex quo fas erat ominari Deum in eos ira exarſurum, etiamſi in illos non vindicatum eſſet a Romanis, publice lugebant, et vrbs quidem tota in moeſtitia erat: moderati vero quique, quaſi ipſi pro ſeditioſis poenas daturi eſſent, metu percellebantur. quippe ſabbato eaedem iſtam perpetrari contigerat, quo die propter ſacri cultus ſolennitatem ab operibus ceſſant.

ΚΕΦ. ιή.

Ιουδαίων συμφοραὶ καὶ φόνοι ἑκάστοτε.

ΤΗΣ δὲ αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσπερ ἐκ δαιμονίᾳ προνοίας, ἀνῄρουν οἱ Καισαρεῖς τοὺς παρ' αὐτοῖς Ιουδαίους· ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἀποσφαγῆναι μὲν ὑπὲρ δισμυρίους, κενωθῆναι δὲ πᾶσαν Ιουδαίων τὴν Καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς διαφεύγοντας ὁ Φλῶρος συλλαβὼν, κατέπεμψε δεσμώτας εἰς τὰ νεώρια. πρὸς δὲ τὴν ἐκ τῆς Καισαρείας πληγὴν ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγριῶται. καὶ διαμερισθέντες τὰς τε κώμας τῶν Σύρων καὶ τὰς προσεχεῖς ἐκόρθουν πόλεις, Φιλαδέλφειάν τε καὶ Σεβωνίτην, καὶ Γέρασαν, καὶ Πέλλαν, καὶ Σκυθόπολιν. ἔπειτα Γαδάρεις καὶ Ιππῳ καὶ τῇ Γαυλανίτιδι προσπεσόντες, τοὺς μὲν κατασκευψάμενοι, τοὺς δὲ ὑποπτήσαντες, ἐχώρουν ἐπὶ Κέδασαν τὴν Τυρίων, καὶ Πτολεμαΐδα, Γάβαν τε καὶ Καισάρειαν. ἀντέσχε δὲ οὐδὲ Σεβαστὴ ταῖς ὁρμαῖς αὐτῶν, οὐδὲ Ασκάλων. ἀλλ' ἐπὶ ταύταις πυκνοληθείσαις, Ανθηδόνα καὶ Γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ δὲ περὶ ἑκάστην τούτων τῶν πόλεων ἀνηρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος.

β. Οὐ μὴν οἱ Σύροι τῶν Ιουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνῄρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος, ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐφ' ἑαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ δὲ ἅλην τὴν Συρίαν ἐπέσχε ταραχὴ, καὶ πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δὲ ταῖς ἑτέροις ἦν τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς δὲ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. ἀπεσκευάσθαι γὰρ τοὺς Ιουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς Ιουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον ὅτε ἀνελεῖν τις προχείρως ὑπέμενε, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. περικαλεῖτο δὲ ἐπὶ τὰς σφαγὰς τῶν διαφόρων καὶ τὰς πάλαι πρεσβύτατος εἶναι δοκούντας ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ πα-

CAP. XVIII.

Iudaeorum vbique gentium calamitates et caedes.

EOdem autem die, horaque eadem, quasi diuina prouidentia ita acciderat, Caesarenses Iudaeos, qui apud ipsos erant, fere omnes interimebant; ita vt vna hora super viginti hominum millia caederentur, et Caesarea omnis vacua facta est Iudaeis. nam fuga dilapsos comprehendit Florus, et vinctos ad naualia deducebat Nunciata autem hac e Caesarea clade, tota Iudaeorum gens efferata est: diuisique et Syrorum vicos et finitimas ciuitates vastabant, Philadelphiam scilicet et Sebonitin, et Gerasam, et Pellam, et Scythopolin. Deinde cum in Gadara et Hippon et Gaulanitidem impetum fecissent, et loca quaedam euertissent, aliaque incendissent, recta ibant ad Cedasam Tyriorum, et Ptolemaïdem, Gabamque et Caesaream. Eorumque incursibus neque Sebaste resistebat, neque Ascalon: sed cum eas flammis vastassent, Anthedona et Gazam finditus euerterunt. Multi etiam istis ciuitatibus finitimi vici diripiebantur, virorumque, quos ceperant, ingens facta est caedes.

2. Veruntamen Syri non minorem Iudaeorum multitudinem occidebant: sed et ipsi in ciuitatibus comprehensos trucidabant, non solum ex odio, vti prius, sed vt periculum, quod illis imminebat, mature praeuenirent. Magna autem rerum perturbatio Syriam omnem occupabat, et vnaquaeque ciuitas in duos diuisa erat exercitus. illis autem inuicem saluti erat, si alteri alteros praeuertissent, vitamque interdiu quidem in caede agebant, noctu vero in formidine grauiori. Nam cum singuli Iudaeos de medio sublatos esse existimarent, Iudaïzantes suspectos habebant: atque dubios vtrinque et ambiguos haud temere quisquam interficere volebat, perniciosos tamen cum aliis, vt plane alienigenas, metuebat. Ad caedes autem aduersae partis illos etiam prouocabat auaritia, qui prius summe mansueti esse videbantur. nam eorum facultates intrepide diripie-

ρατάξεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνηρημένων εἰς τὰς σφετέρας οἰκίας μετέφερον. ἔνδοξός τε ἦν ὁ πλοῦτος καρδάνας, ὡς κατισχύσας πλείονων. ἦν δὲ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ νεκροὺς ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γύναιά τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδῶ σκέπης μετειληφότα, καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δὲ τῶν ἑκάστοτε τολμωμένων τὴν ἐπὶ τοῖς ἀπειλημμένοις μετάσασιν.

γ'. Μέχρι μὲν δὴ τούτων Ιουδαίοις πρὸς τὸ ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαί. κατατρέχοντες δὲ εἰς Σκυθόπολιν τὰς παρ' ἐκείνῃ Ιουδαίας ἐπειράσοντο πολεμίας. τεταγμένοι γὰρ μετὰ τῶν Σκυθοπολιτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δευτέρῳ θέμενοι τὴν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑποπτεύθη δὲ αὐτῶν καὶ τὸ λίαν πρόθυμον. οἱ γὰρ Σκυθοπολῖται δείσαντες, μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς, εἰ βούλονται τὴν ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πιστὸν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα ταῖς γυναιξὶ εἰς τὸ ἄλσος. τῶν δὲ ποιησάντων τὸ προσαχθὲν χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ Σκυθοπολῖται, τὴν πίστιν αὐτῶν βεβαιάζοντες. τῇ δὲ τρίτῃ νυκτὶ παρατηρήσαντες, ὡς μὲν ἀφυλάκτους, ὡς δὲ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ τρισχιλίους, τὰς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων.

δ'. Ἄξιον καὶ ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ τοῦ Σίμωνος πάθος, ὃς υἱὸς μὲν ἦν Σαούλου τινὸς τῶν ἐκ ἀσήμων, ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ διαφέρων, ἐπὶ κακῷ τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. προσιὼν γὰρ ὁσημέραι πολλοὺς μὲν ἀνῄρει τῶν πρὸς τῇ Σκυθοπόλει Ιουδαίων, τρεπόμενος δὲ πολλάκις αὐτοὺς πάντας μόνος ἦν ῥοπὴ τῆς παρατάξεως. περιέρχεται δὲ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τοῦ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ περιέχοντες οἱ Σκυθοπολῖται κατηκόντιζον αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἄλσους, σπασάμενος τὸ ξίφος ἐπ' ἀδένα μὲν τρέ-

bant, et quasi ex acie occisorum spolia in domos suas deportabant: quique plurima lucratus est, maxime habebatur illustris, ac si plures virtute superasset. Cernere autem erat ciuitates cadaueribus insepultis refertas, et mortuos proiectos cum infantibus senes, et mulieres ipso pudoris velamento nudatas; et totam quidem prouinciam calamitatibus infandis plenam, iis vero, quae perpetrabantur, maiorem intentatam rerum in peius inutationem.

3. Et hactenus quidem Iudaei conflictati sunt cum alienigenis: excursionem autem facientes in Scythopoleos fines, etiam Iudaeos illic habitantes experti sunt hostes. Nam cum ad aciem praesto essent Scythopolitis, et affinitatem posthaberent propriae incolumitati, cum suis popularibus manus conferebant. suspecta tamen erat haec illorum promtitudo et alacritas. Itaque Scythopolitae veriti, ne noctu ciuitatem adorirentur, et magna ipsorum calamitate fratribus excusarent defectionem, illis praecipiebant, si concordiam vellent confirmari suamque alienigenis fidem demonstrari, vt cum familiis suis in lucum proximum transirent. Cum autem illi sine fraudis suspicione imperata fecissent, duos quidem dies quieuerunt Scythopolitae, dissimulantes ipsorum fidem: tertia vero nocte, captata temporis opportunitate, alios quidem incautos, alios vero sopitos, omnes trucidarunt, numero ad tredecim millia, et facultates omnium diripuerunt.

4. Conuenit autem hic loci enarrare, quod Simoni accidit, qui filius quidem erat Sauli cuiusdam viri non ignobilis, robore vero corporis et animi audacia praestans, quibus vtrisque in popularium suorum damnum abusus est. Quapropter, cum quotidie immineret, multos quidem Iudaeorum Scythopoli propinquos occidebat, et frequenter integros eorum cuneos fundens fugansque solus erat instar aciei. Illi autem contigit poena, quam commeruit gentilium caedes. Nam postquam Scythopolitae, circumdati Iudaeis, in luco eos iaculis configerent, gladio educto,

πεται τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἐώρα τὸ πλῆθος ἀπίστον. ἀναβοήσας δὲ μάλα ἐμπαθῶς· „ἄξιά γε ὧν ἔδρασα „πάσχω, Σκυθοπολῖται, καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσούτῳ φόνῳ „συγγενῶν τὴν πρὸς αὐτὸς εὔνοιαν ἐπισωσάμην. τοιγαροῦν „οἷς ἄπιστον μὲν εὐλόγως εὕρηται τὸ ἀλλόφυλον, ἠσέβηται „δὲ εἰς ἔχατα τὸ οἰκεῖον. θνήσκω μὲν ὡς ἀναγὴς χερσὶν „ἰδίαις. ἐ γὰρ πρέπον ἐν ταῖς τῶν πολεμίων. τὸ δὲ αὐτὸ „ἂν εἴη μοι καὶ ποινὴ τοῦ μιάσματος ἀξία, καὶ πρὸς ἀν„δρείων ἔπαινος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τὴν ἐμὴν αὐχήσῃ „σφαγὴν, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι." ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεῖσθαι ἅμα καὶ τεθυμωμένους ὅμμασι περισκέπτεται τὴν ἑαυτοῦ γενεάν. ἦν δὲ αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς ἐπισπασάμενος διελαύνει τῷ ξίφει, μεθ' ὃν ἐκ ἄκουσαν τὴν μητέρα, καὶ ἐπὶ τούτοις τήν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, μονονουχὶ ὑπαντῶντος ἑκάστῳ τῷ ξίφει, καὶ σπεύδοντος φθάσαι τὰς πολεμίας. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τὴν γενεὰν, καὶ περίοπτος ἑστὼς τοῖς σώμασι, τήν τε δεξιὰν ἀνατείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν ἐβάπτισε τὸ ξίφος. ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ νεανίας διὰ ἀλκὴν σώματος, καὶ ψυχῆς παράσημα. τῆς δὲ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως ἕνεκεν, ἀκολούθοις πάθεσι χρησάμενος.

ε'. Πρὸς δὲ τὴν ἐν Σκυθοπόλει Φθοράν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο τοῖς καθ' ἑαυτὴν Ιουδαίοις ἑκάστη, καὶ ἑπτακοσίους μὲν ἐπὶ δισχιλίοις Ασκαλωνῖται, Πτολεμαεῖς δὲ δισχιλίους ἀνεῖλον, ἔδησάν τε οὐκ ὀλίγους. καὶ Τύριοι μὲν συχνοὺς διεχρήσαντο. τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφύλαττον. Ιππηνοί τε καὶ Γαδαρεῖς ὁμοίως, τοὺς μὲν θρασυτέρους ἀπεσκευάσαντο, τοὺς δὲ φοβεροὺς διὰ φυλακῶν εἶχον. αἵ τε λοιπαὶ πόλεις τῆς Συρίας, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ Ιουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ δέους εἶχον. μόνοι δὲ Αντιοχεῖς καὶ Σιδώνιοι καὶ Απαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μετοικούντων, καὶ ἔτε ἐνίοις τινὰ Ιουδαίων ὑπέμειναν, ἔτε δῆσαι. τάχα μὲν καὶ

neminem quidem hostium adoritur, (etenim videbat, in tanta multitudine se nihil posse efficere) vehementi autem facta exclamatione: „digna, inquit, Scythopolitae, his, „quae gessi, iam patior a vobis, quippe qui tam multa ci„vium caede beneuolentiae erga vos ipsos nostrae fidem „fecerim. quare iustum est, vt aliena quidem gens nobis „infida comperiatur, qui extrema in nostrum genus im„pietate deliquerimus. Morior quidem, vt exsecrabilis, „propriis manibus: (haud enim honestum cadere manu „hostili) hoc autem ipsum mihi erit et in poenam scelera„ dignam, et cedet in fortitudinis laudem; vt nemo scili„cet hostium de meo interitu glorietur, neque in caden„tem insultet." Cum ista dixisset, miserantibus simul et furentibus oculis familiam suam circumspicit. erant autem ei et vxor et liberi et pronecta aetate parentes. Ille vero primum quidem patrem, canis capillis prehensum, ense transfigit, post quem et matrem, non inuitam, ac deinde vxorem et liberos, singulis sane horum tantum non occurrentibus gladio et hostes praeuenire cupientibus. Ille vero, cum omnem suam necessitudinem trucidasset, et super cadaueribus conspicuus stetisset, et dextram sustulisset, vt ab omnibus videretur, totum in sui caedem viscerib⁹ immersit ensem. Dignus quidem miseratione iuuenis propter corporis strenuitatem et animi praesentiam: caeterum quantum ad fidem, quam alienigenis praestitit, meritas poenas luit.

5. Post caedem autem in Scythopoli factam, reliquae etiam ciuitates in Iudaeos singulae apud se habitantes insurgebant, atque bis mille homines et quingentos interfecerunt Ascalonitae, duoque millia Ptolemaitae, et non paucos in vincula coniecerunt. Et quidem Tyrii multos trucidarunt, ex illis vero plures custodiis vinctos tradiderunt: similiterque Hippeni et Gadarenses audaciss imos quidem de medio sustulerunt, quos vero formidarent, solicite adseruabant; itidemque reliquae Syriae vrbes, prout quaeque Iudaeos metuerent odioue haberent. Soli autem Antiocheni et Sidonii et Apamenses iis, qui secum habitarent, pepercerunt, et neque Iudaeum quenquam occidere aut vincire sustinuerunt. forsan quidem quod, suorum ciuium multitudine

διὰ τὸ σφέτερον πλῆθος ὑπερορῶντες αὐτῶν πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλέον δὲ, ἔμοιγε δοκεῖ, οἴκτῳ πρὸς ὃς ἀδὲν ἐώρων νεωτερίζοντας. Γερασηνοί τε ὕστε εἰς τὸς ἐμμείναντας ἐπλημμέλησαν, καὶ τὸς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας προέπεμψαν μέχρι τῶν ὅρων.

ς'. Συνέση δὲ καὶ κατὰ τὴν Αγρίππα βασιλείαν ἐπιβελὴ κατὰ Ιεδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπόρευτο πρὸς Κέσιον Γάλλον εἰς Αντιόχειαν, καταλελοίπει δὲ διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων τύραννα Νόαρον. Σοέμῳ τῷ βασιλεῖ προσήκοντα κατὰ γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς Βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ κατὰ γένος καὶ σύνεσιν τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι, στρατιὰν αἰτοῦντες, ἵνα, εἴ τι γένοιτο κίνημα, καὶ περὶ σφᾶς ἔχοιεν ἀξιόχρεων φυλακὴν, κωλύειν τὸς ἐπανισαμένους. τούτους ὁ Νόαρος, ἐκπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν ὁπλιτῶν τινας, ἅπαντας ἀναιρεῖ, τολμήσας μὲν τοῦργον δίχα τῆς Αγρίππα γνώμης, διὰ δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τὸς ὁμοφύλους ἑλόμενος ἀσεβεῖν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν. διετέλει τε ὡμῶς εἰς τὸ ἔθνος παρανομῶν, μέχρι πυθόμενος Αγρίππας, ἀνελεῖν μὲν αὐτὸν ἠδέσθη διὰ Σόεμον, ἔπαυσε δὲ τῆς ἐπιτροπῆς. οἱ δὲ σασιασταὶ καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν Κύπρος, καθύπερθε δὲ ἦν Ιεριχοῦντος, τὸς μὲν φρουρὸς ἀπέσφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα κατέρριψαν εἰς γῆν. κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ τῶν ἐν Μαχαιροῦντι Ιεδαίων τὸ πλῆθος ἔπειθον τὸς φρουροῦντας Ρωμαίους ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ, τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν εὐλαβηθέντες, συντίθενται πρὸς αὐτὸς ἐκχωρήσειν ὑπόσπονδοι. καὶ λαβόντες τὰ πιστὰ παραδιδόασι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακῇ κρατυνόμενον κατεῖχον οἱ Μαχαιρῖται.

ζ'. Κατὰ δὲ τὴν Αλεξάνδρειαν αἰεὶ μὲν ἦν στάσις πρὸς τὸ Ιεδαϊκὸν τοῖς ἐπιχωρίοις, ἀφ' ἧ χρησάμενος προθυμοτάτοις κατὰ τῶν Αἰγυπτίων Ιεδαίοις Αλέξανδρος, γέρας τῆς συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν κατὰ τὴν πόλιν ἐξ ἰσο-

freti, Iudaeorum motus, si quos concitarent, despectui haberent; potius vero, vt mihi videtur, quod illorum miserarentur, quos nihil noui moliri videbant. Geraseni etiam eos, qui apud ipsos manerent, nulla iniuria affecerunt, et egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt.

6. Quin et contra Iudaeos in Agrippae regno compositae erant insidiae. Nam ille Antiochiam profectus ad Cestium Gallum, rerum administrationem cuidam ex amicis reliquerat, nomine Noaro, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt quippe de Batanaea viri numero septuaginta, nobilitate et prudentia ciuium suorum praestantissimi, poscendi praesidii gratia; vt, si qui apud ipsos quoque motus fierent, custodiam idoneam haberent, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Noarus, noctu emissis quibusdam e regiis militibus, omnes interimit; ausus quidem hoc facinus praeter consilium Agrippae, propter nimiam vero pecuniae cupiditatem in populares suos impius esse non recusans, regnum perditum ibat: neque cessabat crudelitatem suam in gentem exercere, donec Agrippa rem resciscceret, qui licet in eum animaduertere propter Soënium veritus esset, munus tamen procuratorium ei ademit. Seditiosi autem, capto castello, quod Cypros appellabatur et Hierichunti imminebat, omnes, qui in praesidio erant, interfecerunt, et munimenta solo aequarunt. Ac per eosdem dies Iudaei, qui magno numero in Machaerunte erant, Romanorum praesidio persuadebant castellum relinquere eisque tradere. Illi vero, metu, ne ab ipsis vi eriperetur, cum iis transigunt certis conditionibus inde discedere, fideque accepta eis in manus tradunt castellum, quod praesidiis munitum in potestate sua tenebant Machaeruntii.

7. Alexandriae vero perpetua quidem inter primos eius incolas et Iudaeos contentio erat, ex qua Alexander, Iudaeorum opera promtissima aduersus Ægyptios vsus, in auxilii remunerationem concessit eis aequo iure cum

τιμίας πρὸς Ἕλληνας. διέμενε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τῶν διαδόχων, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρωτέραν ἔχοιεν τὴν δίαιταν, ἧττον ἐπιμισγομένων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν Μακεδόνας. ἐπεὶ δὲ Ρωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν Αἴγυπτον, ἥτε Καῖσαρ ὁ πρῶτος ἥτε τῶν μετ' αὐτόν τις ὑπέμενε τὰς ἀπὸ Ἀλεξάνδρου τιμὰς Ἰουδαίων ἐλαττῶσαι. συμβολαὶ δὲ ἦσαν αὐτῶν ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ τῶν ἡγεμόνων πολλοὺς ὀσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε δὲ ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐτετάραντο, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. καὶ δὴ τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων περὶ ἧς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ἐπὶ Νέρωνα, συνερρύησαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς Ἕλλησι συχνοὶ Ἰουδαίων. κατιδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ διάφοροι, παραχρῆμα ἀνεβόων, πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες, ἔπειτα ἀναπηδήσαντες ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες. ἦρθη δὲ πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐπὶ τὴν ἄμυναν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον λίθοις τοὺς Ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν ἐν αὐτῷ τὸν δῆμον αὐτανδρον. κἂν ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐτῶν ἀνέκοψε Τιβέριος Ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. ὁ μὲν οὖν ἐκ τῶν ὅπλων ἥξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, παύσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ Ρωμαίων στράτευμα. καταχλυαζόντων δὲ τῆς παρακλήσεως οἱ στασιῶδεις, ἐβλασφήμουν τὸν Τιβέριον.

ἡ. Κἀκεῖνος, συνιδὼν, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν πόλιν Ρωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας εἰς τὸν Ἰουδαίων ὄλεθρον ἐκ Λιβύης· ἐπέτρεψε δὲ ἡ μόνον ἀνασχεῖν,

Graecis vrbem habitare. Ideinque illis honor constabat etiam apud Alexandri successores, qui et locum illis proprium assignarunt, vt puriorem haberent viuendi rationem, magis ab alienigenarum admistione liberatam, permiseruntque, vt Macedones appellarentur. postquam etiam Romani in potestatem suam redegissent Ægyptum, neque Caesar primus, neque successorum eius quisquam, honores, quibus Alexander Iudaeos impertiit, minuere sustinuit. Conflictus autem eorum cum Graecis fere sine intermissione facti erant, et, praefectis in multos quotidie partis vtriusque animaduertentibus, seditio plus plusque accendebatur. Tunc vero, cum apud alios res turbatae essent, inter illos irae magis exardescebant. Nam cum Alexandrini concionem haberent de legatione, quam missuri erant ad Neronem, accidit, vt multi quidem Iudaeorum permixti Graecis in amphitheatrum confluerent: cum autem eos vidissent inimici, illico clamare coeperunt, hostes eos et exploratores vocantes, ac deinde facto insultu manus illis inferebant. Et reliqui quidem, dum fugerent, perierunt; tres vero ex illis comprehensos per vrbem trahebant, quasi viuos vstulaturi. Qua re fiebat, vt vniuersi mouerentur Iudaei ad facinus vindicandum. Et primum quidem in Graecos lapides iaciebant: postea vero facibus raptis in amphitheatrum properarunt, minantes, se populum, ad vnum omnes, in eo crematuros. id quod sane facere occupassent, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander vrbis praefectus. Non tamen ille coërcendi principium ab armis sumsit: sed, missis ad eos certis ex optimatibus, hortabatur, vt quiescerent, neque aduersum se milites Romanos irritarent. Seditiosi autem, risu excipientes hortationem, contumeliis appetebant Tiberium.

8. Atque ille, postquam vidit, absque ingenti clade tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quae in ciuitate erant, et cum his alios ad quinque millia milites, qui forte aderant ex Libya venientes ad Iudaeorum interitum. Permisit autem

ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν· οἱ δὲ ὁρμήσαντες εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῴκιστο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλων τὰς ἐντολὰς, ἐ μὴν ἀναιμωτί. συσφαφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τὰς ἄμεινον ὡπλισμένας αὐτῶν προτάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν ἀντέχον. ἄπαξ δὲ κλίναντες ἀνέδην διεφθείροντο. καὶ πάντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπερέπεμπτασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ Ρωμαῖοι, προδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον. καὶ ὅτε νηπίων ἔλεος αὐτοῖς, ὅτε αἰδὼς εἰσήει γερόντων, ἀλλὰ διὰ πάσης ἡλικίας ἐχώρουν πτείνοντες, ὡς ἐπικλυσθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὸν χῶρον, πέντε δὲ μυριάδας σωρευθῆναι νεκρῶν. περιελείφθη δ' ἂν ὅτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐτράποντο. κατοικτείρας δὲ αὐτὰς Ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοὺς Ρωμαίους ἐκέλευσεν. καὶ οἱ μὲν, ἐξ ἔθους ἔχοντες τὸ πεθήνιον, ἅμα νεύματι τῷ Φονεύειν ἐπαύσαντο· τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων δι' ὑπερβολὴν μίσους δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπᾶτο τῶν σωμάτων.

θ'. Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. Κεστίῳ δὲ ἐκ ἔτι ἠρεμεῖν ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ διχιλίους ἐπιλέκτους, πεζῶν δὲ ἐξ σπείρας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας, Αντιόχου μὲν διχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τριχιλίους, τοξότας πάντας, Αγρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ διχιλίων ἐλάττους· εἵπετο δὲ καὶ ὁ Σόεμος μετὰ τετρακισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται. προῆλθεν εἰς Πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ἐπίκουροι συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἡττώμενοι τῶν στρατιωτῶν, ταῖς δὲ προθυμίαις καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ἐπισήμαις ἀντιπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς Αγρίππας Κεστίῳ,

eis, vt non ſolum interficerent Iudaeos, ſed vt bona etiam eorum diriperent, et domos incendio delerent. Illi vero, facta irruptione in locum, qui Delta vocatur, (illic quippe frequentes habitabant Iudaei) imperata faciebant, non tamen ſine ſuorum caede. Nam Iudaei, cum ſeſe conglobaſſent et armis melius inſtructos in fronte poſuiſſent, diu quidem reſiſtebant: cum vero ſemel loco cederent, magno numero peremti erant; et omne genus exitio dati ſunt, aliis quidem ſub dio comprehenſis, aliis vero in aedes contruſis. Quin et iſtas ſuccenderunt Romani, quae intus erant prius diripientes. Et neque infantum illos miſerebat, neque aduerſus ſenes reuerentiam adhibebant, ſed in omnes aetates pari caede graſſabantur: adeo vt totus quidem locus iſte ſanguine inundaretur, quinquaginta vero in cumulos congeſta eſſent hominum millia. Neque autem reliquae factae fuiſſent reliquiae, niſi ad preces ſe conuertiſſent. Alexander autem, illorum miſertus, iuſſit Romanos receptui canere. Et illi quidem, ſoliti dicto audientes eſſe, primum ad nutum caede abſtinebant; at vulgus Alexandrinorum ex nimio et inueterato odio reuocatu difficile erat, et vix a cadaueribus auelli poterat.

9. Huiuſmodi quidem clades apud Alexandriam contigit: Ceſtio vero iam quieſcendum eſſe non videbatur, cum ſcilicet Iudaei vbique armis peterentur. Itaque cum aſſumſiſſet ex Antiochia duodecimam legionem, eamque iuſto numero, et ex reliquis bina millia hominum electorum, peditumque ſex cohortes et quatuor equitum alas, ac praeterea regum auxilia, ab Antiocho quidem duo equitum millia, peditumque tria millia, ſagittarios omnes, ab Agrippa vero totidem equites et pedites duobus millibus pauciores, (nam et Sohemus ſequebatur cum quatuor millibus, quorum tertia pars equites, et reliqui ſagittarii) Ptolemaïdem progreſſus eſt. Plurimi autem etiam ex ciuitatibus auxiliarii collecti erant, peritia quidem militibus veteranis inferiores, alacritate vero et ſuo in Iudaeos odio ſupplentes quod deerat ſcientiae. Quinetiam ipſe Agrippa praeſens aderat Ceſtio, itineris dux et qui com-

τῆς τε ὁδοῦ καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως Κέστιος, ὥρμησεν ἐπὶ πόλιν καρτερὰν τῆς Γαλιλαίας Ζαβουλών, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν, διορίζει δὲ ἀπὸ τοῦ ἔθνους τὴν Πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, καταφεύγει γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν, τὸ δὲ ἄστυ, καίτοι θαυμαστῶ κάλλει ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως ταῖς ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι καὶ Βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμών, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσπίπτον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ ταῖς ἁρπαγαῖς ἔτι τῶν Σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον Βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ἀποκεχωρηκότα συνίεσαν Κέστιον, τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ περὶ δισχιλίους αὐτῶν διέφθειραν.

ί. Ὁ δὲ Κέστιος, ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς Πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς Ἰόππην, προσάξας, εἰ μὲν ἐγκαταλαβέσθαι δυνηθεῖεν τὴν πόλιν, φθάνειν· εἰ δὲ προαίσθοιντο τὴν ἔφοδον, περιμένειν αὐτόν τε καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες, ἀμφοτέρωθεν αἱρῶσι τὴν πόλιν ῥαδίως. καὶ μηδὲ φυγεῖν φθασάντων τῶν οἰκητόρων, ἐχ ὅπως παρασκευάσασθαι πρὸς μάχην, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀνεῖλον σὺν ταῖς γενεαῖς· καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τετρακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίοις. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὅμορον τῆς Καισαρείας Ναρβατηνὴν τοπαρχίαν ἔπεμψε συχνὰς τῶν ἱππέων, οἳ τήν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν.

ια'. Εἰς δὲ τὴν Γαλιλαίαν ἔστειλε Κέστιος Γάλλον ἡγεμόνα τοῦ δωδεκάτου τάγματος, παραδοὺς δύναμιν, ὅσην ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. τοῦτον ἡ καρτερωτάτη

meatum administraret. Cum autem Cestius partem de exercitu assumsisset, contendit ad validam Galilaeae ciuitatem Zabulonem, quae Virorum cognomen habet, et a nostrae gentis finibus Ptolemaïdem discernit. Cumque offendisset eam a viris quidem desertam, (nam in montes multitudo se receperat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit, vrbem vero ipsam, quamuis admirandae pulchritudinis domos haberet, similiter ac apud Tyrum et Sidona et Berytum aedificatas, igne vastauit: ac deinde factis in regionem excursionibus, cum omnia, in quae inciderit, depopulatus esset, vicosque circumiectos incendisset, reuersus est Ptolemaïdem. Cum autem Syri diutius praedae inhaererent, magisque Berytii, Iudaei recepta fiducia (nam et Cestium recessisse cognouerant) in relictos, cum nihil tale exspectarent, irruebant, et circiter duo ipsorum millia occiderunt.

10. Cestius autem, facto a Ptolemaïde discessu, ipse quidem Caesaream peruenit; in Ioppen vero partem praemisit exercitus, cum mandatis, vt vrbem, si eam occupare potuissent, custodirent: sin vero ciues incursum illorum praesentirent, tam suum, quam caeterorum militum, praestolarentur aduentum. Caeterum illi, alii quidem mari, alii vero terra celeriter profecti, vtrinque vrbem facillime capiunt. Et, cum habitatores nec fugam maturare potuerint, nec ad pugnam se parare, illos adorti omnes interfecerunt suis cum familiis, direptamque ciuitatem incenderunt. Caesorum autem numerus erat ad octo millia et quadringentos. Similiter et in Narbatenen toparchiam Caesareae finitimam non paucos misit equites, qui et terram vastarunt, et magnam indigenarum multitudinem peremerunt, et facultates eorum diripuerunt, vicosque incendio consumserunt.

11. In Galilaeam autem misit Cestius Gallum, legionis duodecimae ductorem: eique tantam militum manum attribuit, quantam genti coercendae satis fore existimabat.

τῆς Γαλιλαίας πόλις Σεπφώρις μετ' εὐφημίας δέχεται, καὶ πρὸς τὴν ταύτης εὐβουλίαν αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ σασιῶδες καὶ ληστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς Γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἄντικρυς τῆς Σεπφώρεως, καλεῖται δὲ Ασαμών. τούτοις ὁ Γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ, ἕως μὲν ἦσαν ὑπερδέξιοι, ῥαδίως τοὺς Ρωμαίους ἔβαλλον προσιόντας, καὶ πρὸς διακοσίους αὐτῶν ἀνεῖλον. περιελθόντων δὲ καὶ γενομένων ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις ἡττῶντο ταχέως, καὶ ὅτε γυμνῆται τοὺς ὁπλίτας συνάδην ἔφερον, ὅτε ἐν τῇ τροπῇ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφυγον· ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν ταῖς δυχωρίαις διαλαθεῖν, ἀναιρεθῆναι δὲ ὑπὲρ διχιλίους.

ΚΕΦ. ιϑ'.

Οσα Κέστιος κατὰ τῶν Ιουδαίων ἔπραξε. καὶ ὡς Ιεροσόλυμα πολιορκήσας παραλογώτατα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνέζευξεν· οἷά τε κατὰ τὴν ὑποχωρὴν παρὰ τῶν Ιουδαίων ἔπαθεν.

ΓΑλλος μὲν οὖν, ὡς οὐδὲν ἔτι ἐώρα κατὰ τὴν Γαλιλαίαν νεωτεριζόμενον, ὑπέστρεφε μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς Καισάρειαν. Κέστιος δὲ, μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐνέβαλεν εἰς Αντιπατρίδα· καὶ πυθόμενος ἔν τινι πύργῳ Αφεκῶ καλουμένῳ συνηθροῖσθαι Ιουδαίων δύναμιν οὐκ ὀλίγην, πρῶτον πέμψας τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δὲ, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, δέει τοὺς Ιουδαίους διεσκέδασαν· ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἀπὸ δὲ τῆς Αντιπατρίδος Κέστιος εἰς Λύδδα προελθὼν, κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. διὰ γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς Ιεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τῶν παραφανέντων διαφθείρας, καὶ τὸ ἄστυ κατακαύσας, ἐχώρει πρόσω, καὶ διὰ Βαιθωρῶν ἀναβὰς στρατοπεδεύεται κατά τινα χῶρον Γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν Ιεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους.

Hunc validiſſima Galilaeae ciuitas Sepphoris cum laetis acclamationibus excipit; aliaeque ciuitates, huius prudens conſilium ſequutae, quieſcebant. Qui vero ſeditionibus et latrociniis operam dabant, omnes ſe receperunt in montem ipſiſſimo in Galilaeae meditullio ſitum, qui eſt contra Sepphorin et vocatur Aſamon. Aduerſus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem, quamdiu erant in locis ſuperioribus, facile Romanos ad ſe accedentes feriebant, et illorum fere ducentos occiderunt. Verum cum Romani facto circuitu ad celſiora peruenirent, illi protinus victi ceſſerunt; et neque velites grauioris armaturae militum congreſſum ſuſtinebant, neque cum equites terga verterent, effugiebant: adeo vt pauci quidem inter locorum aſperitates deliteſcerent; duo vero millia et amplius occiderentur.

CAP. XIX.

Quas res Ceſtius aduerſus Iudaeos geſſit. vtque, cum Hieroſolyma obſedisſet, praeter omnium exſpectationem ab vrbe diſceſſit: et quaenam, dum reuertitur, a Iudaeis paſſus eſt.

ET quidem Gallus, cum neminem quidquam noui apud Galilaeam iam moliri videret, Caeſaream cum exercitu regreſſus eſt. Ceſtius vero, cum copias omnes inde mouiſſet, Antipatridem perrexit: auditoque, Iudaeorum manum non exiguam in turrim, quae Apheci vocabatur, confluxiſſe, de ſuis praemiſit, qui cum eis congrederentur. Sed priuſquam ad manus ventum eſſet, ſui terrore Iudaeos diſſiparunt: cumque eo veniſſent, caſtra deſerta cum vicis finitimis incenderunt. Ex Antipatride autem Ceſtius in Lyddam progreſſus, vacuam viris ciuitatem offendit: nam propter feſtum tabernaculorum omnis fere multitudo Hieroſolyma adſcenderat. quinquaginta vero, qui in eius conſpectum venerunt, occiſis, exuſtaque vrbe, vlterius pergebat; et, facto per Bethoron adſcenſu ad locum quendam, cui nomen eſt Gabao, caſtra metatur, ſtadiis quinquaginta ab Hieroſolymis diſtantem.

β'. Οἱ δὲ Ιουδαῖοι, κατιδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ἐπὶ τὰ ὅπλα, καὶ μέγα τῷ πλήθει θαρρῆσαντες, ἄταικτοι καὶ μετὰ κραυγῆς ἐξεπήδων ἐπὶ τὴν μάχην, μηδὲ τῆς ἀργῆς ἑβδομάδος ἔννοιαν λαβόντες. ἦν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκευόμενον σάββατον. ὁ δὲ ἐκσείσας αὐτοὺς τῆς εὐσεβείας θυμὸς, ἐποίησε πλεονεκτῆσαι καὶ κατὰ τὴν μάχην. μετὰ τοιαύτης γὰρ ὁρμῆς τοῖς Ρωμαίοις προσέπεσον, ὡς διαρρῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσων χωρεῖν ἀναιροῦντας. εἰ δὲ δὴ τῷ μὴ χαλαθέντι τῆς Φάλαγγος οἵ τε ἱππεῖς ἐκπερισλθόντες ἐπήμυναν, καὶ τῶν πεζῶν τὸ μὴ σφόδρα καμὸν, κἂν ἐκινδύνευσεν ὅλῃ τῇ δυνάμει Κέστιος. ἀπέθανον δὲ Ρωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε, τούτων ἦσαν οἱ τετρακόσιοι πεζοὶ, τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς· τῶν δὲ Ιουδαίων, δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι. γενναιότατοι δὲ αὐτῶν ἔδοξαν οἱ Μονοβάζου, τοῦ τῆς Αδιαβηνῆς βασιλέως, συγγενεῖς, Μονόβαζός τε καὶ Κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ Περαίτης Νίγερ, καὶ Σίλας ὁ Βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς Ιουδαίους ἀπὸ Αγρίππα τοῦ βασιλέως. ἐστρατεύετο γὰρ παρ' αὐτῷ. κατὰ πρόσωπον μὲν οὖν ἀνακοπέντες οἱ Ιουδαῖοι πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον· κατόπιν δὲ τοῖς Ρωμαίοις, ἐπὶ τὴν Βαιθωρῶν ἀνιοῦσι, προσπεσὼν ὁ τοῦ Γιώρα Σίμων, πολὺ τῆς ἀραγίας ἐσπάραξε, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἐξαρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μένοντος δὲ τοῦ Κεστίου κατὰ χώραν τρισὶν ἡμέραις, οἱ Ιουδαῖοι, τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετήρουν τὰς παρόδους· δῆλοί τε ἦσαν ὑπ' ἐρημήσοντες, ἀρξαμένων τῶν Ρωμαίων ὁδεύειν.

γ'. Ενθα δὴ κατιδὼν Αγρίππας ἐδὲ τὰ Ρωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη περιέχοντος, ἔκρινεν· ἀποπειραθῆναι τῶν Ιουδαίων λόγοις. ἢ γὰρ πάντας πείσειν καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τῶν ἐναντίων ἀποσπάσαι τὸ μὴ συμφρονοῦν. ἔπεμψεν οὖν τῶν παρ' ἑαυτῷ τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἐκείνοις, Βορκαῖόν τε καὶ Φοῖβον, δεξιάς τε παρὰ Κεστίου καὶ συγγνώμην παρὰ Ρωμαίων ἀσφα-

2. At Iudaei, cum iam ad metropolin appropinquare viderent bellum, festo relicto ad arma properabant; numeroque valde fidentes, incompositi ad pugnam et cum clamore prosiliebant, ne septimae quidem diei, qua feriari solebant, ratione habita. erat quippe sabbatum apud eos maxime honoratum. Furor autem, qui animis illorum religionem excussit, fecit, vt in praelio etiam superiores essent. Tanto namque impetu Romanos adorti sunt, vt eorum et aciem perrumperent, et per media agmina incederent, magnam edentes stragem: adeo vt, nisi ei militum parti, quae necdum locum amiserat, equites facto circuitu subueniissent, quique non admodum defatigati erant pedites, Cestius cum toto exercitu discrimen adiisset. Interfecti sunt autem quingenti et quindecim Romani milites; ex quibus quadringenti pedites, reliqui equites erant: ex Iudaeis vero duo et viginti. Illorum autem fortissimi visi sunt Monobazi regis Adiabenes propinqui, Monobazus et Cenedaeus, et post hos Niger Peraïta, et Silas Babylonius, qui ad Iudaeos ab Agrippa rege transfugerat. nam antea sub eo militabat. Et Iudaei quidem, cum fronte cladem accepissent, in vrbem se recipiebant: Romanos autem, cum Bethoron adscenderent, a tergo adortus Simon Giorae filius, plurimos extremi agminis coactores vellicauit; multisque iumentis, quae sarcinas ferebant, ereptis, ea in vrbem ducebat. Cestio vero in regione per triduum morante, Iudaei, locis editioribus occupatis, vias, quibus iretur, obseruabant; certumque erat fore, vt non quiescerent, si Romani iter facere coepissent.

3. Itaque vbi Agrippa Romanos a periculo haud tutos esse animaduerteret, cum tanta hostium multitudo montibus passim insideret, verbis Iudaeos experiri decreuit. aut enim omnibus se persuasurum esse credebat, vt a bello desisterent; vel ab aduersariis eos abducturum esse, qui eadem cum illis non sentirent. Misit igitur e suis Borcaeum et Phoebum, illis notissimos, qui et a Cestio foedus amicitiae, certamque pro delictis veniam a Romanis

λῆ περὶ τῶν ἡμαρτημένων ὑπισχνούμενος, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτὸν μεταβάλοιντο. δείσαντες δὲ οἱ ϛασιασταὶ, μὴ πᾶν τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν Αγρίππαν μεταβάληται, τὰς ἀπ' αὐτοῦ πρεσβεύοντας ὥρμησαν ἀνελεῖν. καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι τὸν μὲν Φῆβον διέφθειραν· ὁ δὲ Βορκαῖος τρωθεὶς ἔφθη διαφυγεῖν· τῷ δήμῳ δὲ τὰς ἐπαγανακτήσαντας λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄϛυ συνήλασαν.

δ'. Κέστιος δὲ, τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ταραχὴν εὔκαιρον ἰδὼν εἰς ἐπίθεσιν, ἅπασαν ἐστῆγε τὴν δύναμιν, καὶ τραπέντας μέχρι Ιεροσολύμων κατεδίωξεν. ϛρατοπεδευσάμενος δὲ ἐπὶ τῷ καλουμένῳ Σκοπῷ, διέχει δὲ ὅτος ἑπτὰ τῆς πόλεως ϛαδίους, τρισὶ μὲν ἡμέραις οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, τάχα τι παρὰ τῶν ἔνδον ἐνδοθήσεσθαι προσδοκῶν, εἰς δὲ τὰς πέριξ κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς διαφῆκε τῶν ϛρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥτις ἦν τριακὰς Υπερβερεταίου μηνὸς, διατάξας τὴν ϛρατιὰν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς ϛασιασταῖς ἐμφορὸς ἦν· οἱ δὲ ϛασιασταὶ, τὴν εὐταξίαν τῶν Ρωμαίων καταπλαγέντες, τῶν μὲν ἔξω τῆς πόλεως μερῶν εἶκον, εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέραν καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρουν. Κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπεμπίμπρησι τήν τε Βεζεθὰν προσαγορευομένην, καὶ τὴν Καινόπολιν, καὶ τὸ καλούμενον Δοκῶν ἀγοραῖον. ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἐϛρατοπεδεύετο. κἂν εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, παραυτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλελῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅ, τε ϛρατοπεδάρχης Τυραννιος Πρίσκος, καὶ τῶν ἱππάρχων οἱ πλεῖϛοι, χρήμασιν ὑπὸ Φλώρου διαλεαθέντες ἀπέϛρεψαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως. καὶ παρὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ὅ, τε πόλεμος ἐπὶ τοσοῦτον μῆκος πρόβη, καὶ Ιουδαίους ἀνηκέϛων συμφορῶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν.

ε'. Εν δὲ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, Ανάνῳ

datum iri pollicerentur, si proiectis armis ad eos transire velient. Verum seditiosi, metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos ab ipso missos interficiendi impetum ceperunt. Et, priusquam verbum facerent, Phoebum quidem peremerunt, (Borcaeus autem licet vulneratus fuga dilapsus est) quotquot vero e plebe de ea re indignati sunt, fustibus atque lapidibus eos feriendo, in vrbem compulerunt.

4. Iam Cestius, animaduerso hanc inter ipsos discordiam opportune cecidisse, vt eos adoriretur, totum exercitum secum adducebat, inque fugam versos vsque ad Hierosolyma persequutus est. Castra autem metatus in loco, qui Scopus dicebatur, iste autem septem stadiis ab vrbe distat, per triduum nihil quidem aduersus vrbem tentabat, forsan sperans fore, vt, qui in ea erant, certis conditionibus sese dederent; in vicos vero finitimos non parvam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus erat mensis Hyperberetaei, cum exercitum ordinasset, in vrbem eum introduxit. Et populus quidem a seditiosis custodiebatur: seditiosi vero, Romanorum acie instructa perterriti, exterioribus quidem cedebant ciuitatis partibus, in interiorem vero et templum se recipiebant. At Cestius ingressus, et Bezetham, vt appellabatur, et Caenopolin, et quod dicebatur Materiae forum incendit: deinde cum ad vrbem superiorem venisset, ex aduerso aulae regiae castra ponebat. Et si eadem illa hora voluisset vi muros perrumpere, e vestigio vrbem cepisset, bellumque ab ipso confectum fuisse contigisset. Verum et exercitus praefectus Tyrannius Priscus, et plurimi equitum magistri, pecunia a Floro inescati ipsum ab incoepto auerterunt: atque propter hanc causam et bellum adeo in longum productum est, acciditque Iudaeis, vt grauissimis redundarint calamitatibus.

5. Interea autem multi e melioris notae ciuibus, ab

τῷ Ιωνάθᾳ παιδὶ πειθέντες, ἐκάλεσαν τὸν Κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ, καὶ πρὸς ὀργὴν ὑπεριδὼν, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας, διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ, τὴν προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν περὶ τὸν Ανανον ἀπὸ τοῦ τείχους κατέβαλον, καὶ λίθοις παίοντες συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δὲ, διασάντες ἐπὶ τῶν πύργων, τοὺς ἀποπειρωμένους τοῦ τείχους ἔβαλλον. πέντε μὲν ἂν ἡμέραις πάντοθεν ἐπιχειρῶσι τοῖς Ρωμαίοις ἀμήχανος ἦν ἡ προσβολή. τῇ δὲ ἑπιούσῃ ἀναλαβὼν ὁ Κέστιος τῶν τε ἐπιλέκτων συχνὺς καὶ τοὺς τοξότας, κατὰ τὸ προσάρκτιον ἐπιχειρεῖ πλίνθῳ τῷ ἱερῷ. Ιουδαῖοι δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς εἵργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τοὺς τῷ τείχει προσελθόντας. τέλος δὲ τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. τῶν δὲ Ρωμαίων οἱ πρῶτοι τοὺς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ κατὰ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οἵ τε ἑξῆς ὁμοίως, τὴν καλυμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφεράξαντο. καθ' ἧς τὰ βέλη φερόμενα περιωλίσθαινεν ἄπρακτα, μηδὲν δὲ οἱ στρατιῶται κακούμενοι τὸ τεῖχος ὑπώρυσσον, καὶ τοῦ ἱεροῦ τὴν πύλην ὑποκιμπράναι παρεσκευάζοντο.

ε'. Δεινὴ δὲ τοὺς στασιαστὰς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸν δὲ δῆμον συνέβαινεν ἐπὶ τούτοις θαρρεῖν, καὶ καθὸ παρεῖκοιεν οἱ πονηροὶ, προσῆσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ δεξόμενοι τὸν Κέστιον ὡς εὐεργέτην. ὃς εἰ βραχὺ τῇ πολιορκίᾳ προσελιπάρησεν, κἂν εὐθέως τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι διὰ τοὺς πονηροὺς ἀπεσφαλμένος ὁ Θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

ς'. Ο γὰρ Κέστιος, ἔτε τὴν τῶν πολιορκουμένων ἀπόγνωσιν, ἔτε τὸ φρόνημα τοῦ δήμου συνιδὼν, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας. καὶ, καταγνοὺς ἐπ' ἀδήμιᾳ πληγῇ τῶν ἐλπίδων, παραλογώτατα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνέζευξεν. πρὸς δὲ τὴν ἀδόκητον αὐτοῦ τροπὴν ἀναθαρρήσαντες οἱ λῃσταὶ κατὰ τῶν ὑσάτων ἐξέδραμον, καὶ συχνὺς τῶν ἱππέων

Anano Ionathae filio inducti, Ceſtium, quaſi portas ei pateſacturi, vocabant. Ille vero, prae ira faſtidioſus eiſque nonnihil diffiſus, couſque cunctatus eſt, donec ſeditioſi, intellecta proditione, Ananum cum ſuis de muro deiecerunt, eoſque lapidibus feriendo in domos ſuas compulerunt. Caeterum ipſi, per turres diſpoſiti, moenia demolientes telis impetebant. Et per dies quidem quinque irrito conatu in muros vndique impreſſionem facere tentabant Romani; die autem ſequenti Ceſtius, cum electiſſimis quibuſque militum itemque ſagittariis, a ſeptentrionali tractu templum aggreditur. Verum Iudaei a porticibus eos repellebant, et crebro quidem, quotquot ad muros accederent, propulſarunt: adeo vt tandem telorum multitudine ab impetu inhibiti receſſerint. At poſtea Romanorum, qui in fronte prima erant, cum clypeos muris firmiter applicuiſſent, illique, qui a tergo erant, alios adiunxiſſent, ac deinde alii ſimiliter, teſtudinem ab illis appellatam fabricarunt: vnde tela in eam acta circumquaque irrita delabebantur, et milites plane illaeſi moenia ſuffodiebant; adeo vt templi portae ignem ſubiicere parati eſſent.

6. Tum vehemens ſeditioſos occupabat timor; iamque multi ex ciuitate diffugiebant, ac ſi continuo eſſet expugnanda. Qua re fiebat, vt populus fiduciam ſumeret, et cum ſcelerati homines cederent, illi aderant portas aperturi, et Ceſtium tanquam benefactorem ſuum in vrbem recepturi. qui ſi paulum in oppugnatione fortiter perſeueraſſet, celeriter ciuitatem in poteſtatem ſuam redegiſſet. Sed Deus, vt arbitror, propter ſceleratos iſtos etiam ſacra ſua auerſatus, in cauſa erat, quod iſte dies finem bello non attulerit.

7. Ceſtius itaque, vt qui neque obſeſſorum deſperationem, neque populi in ſe animos reſciuerit, ſubito milites reuocauit; et ſine vlla ſpei ob plagam acceptam repulſa praeter omnium opinionem ex vrbe diſceſſit. Latrones autem, animis ex eius fuga inexſpectata reſumtis, in poſtremos excurſionem fecerunt, et multos tam equitum,

καὶ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲν οὖν ἐν τῷ κατὰ τὸν Σκοπὸν στρατοπέδῳ αὐλίζεται Κέστιος, τῇ δὲ ἐπιούσῃ προσωτέρω χωριζόμενος, μᾶλλον ἐξεκαλέσατο τοὺς πολεμίους. καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσκείμενοι διέφθειρον, καθ' ἕτερον δὲ τῆς ὁδοῦ προσιόντες ἠκόντιζον εἰς πλαγίους. ὅτε δὲ ἐπιστραφῆναι πρὸς τοὺς κατόπιν τιτρώσκοντας ἐθάρρουν οἱ τελευταῖοι, ἄπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κατὰ πλευρὰν ἐγκειμένους ἀνασέλλειν οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ μὲν ὄντες βαρεῖς, καὶ δεδοικότες τὴν τάξιν διασπᾶν, τοὺς δὲ Ιουδαίους ὁρῶντες κούφους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιδρομὰς εὐκόλους, ὥστε συνέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν ἀντιβλάπτουσι τοὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν παιόμενοι, καὶ τῆς Φαλαγγος ἐκσειόμενοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς ἦν Πρίσκος μὲν στρατάρχης τάγματος ἕκτου, Λογγῖνος δὲ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ ἴλης Αἰμίλιος Ιουκῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς Γαβαὼ κατήντησαν ἐπὶ τὸ πρότερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τῶν σκευῶν ἀποβαλόντες. ἔνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ Κέστιος, ἀμηχανῶν, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ τριτῃ δὲ πολλῷ πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ Ιουδαίων, ἔγνω καθ' ἑαυτὸ τε βραδύνας, καὶ ἐὰν ἔτι μένοι, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς.

ἡ. Ινα δὴ συντομωτέρα χρήσαιτο φυγῇ, τὰ τὴν στρατιὰν ἀνθέλκοντα περικόπτειν προσέταξε. διαφθαρέντων δὲ τῶν ὀρέων, καὶ τῶν ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρενόμιζε καὶ μηχανὰς, τούτων γὰρ ἐπὶ χρείαν περιεῖχοντο, καὶ μάλιστα δεδοικότες, μὴ Ιουδαίοις κατ' αὐτῶν ἁλῷη, προῆγε τὴν δύναμιν ἐπὶ Βαιθώρας. οἱ δὲ Ιουδαῖοι μετὰ μὲν τὰς εὐχωλὰς ἧττον ἐπέκειντο. συνειληθέντων δὲ εἰς τὴν κατὰ στενὰ κατάβασιν, οἱ μὲν φθάσαντες εἶργον αὐτοὺς τῆς ἐξόδου, ἄλλοι δὲ τοὺς ὑστάτους κατεκόπτον εἰς τὴν Φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, παρεκτεθὲν ὑπὲρ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τὴν Φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων προσαμύνειν ἑαυτοῖς,

quam peditum, peremerunt, Et tunc quidem Ceſtius in caſtris, quae apud Scopum munierat, noctem agit; ſequenti vero die longius progrediens magis hoſtes exciuit et animauit: qui extremos agminum infectantes occidebant, atque ex altera viae parte incurſantes in tranſuerſos tela coniiciebant. et neque nouiſſimi in eos ſe conuertere audebant, qui a tergo illos fauciarent, ingentem quippe multitudinem eos inſequi exiſtimantes, neque a lateribus vrgentes propulſare ſuſtinebant, cum ipſi quidem et graves eſſent, et valde metuerent, ne acies interrumperetur, Iudaeos autem leues viderent, et ad incurſiones expeditos; vnde eueniebat, vt ipſi multa mala perpeterentur, cum e contra nihil hoſtibus nocerent. Per totam igitur viam perculſi, et ex acie excuſſi ſternebantur; donec multis occiſis, in quibus erat Priſcus ſextae legionis dux, et Longinus tribunus, alaeque praefectus Æmilius nomine Iucundus, vix in Gabao ad priora caſtra peruenerunt multis impedimentis amiſſis. vbi Ceſtius quidem biduum moratus eſt, incertus quid ageret. Tertio autem die, cum hoſtes in numerum multo maiorem creuiſſe vidiſſet, et loca omnia circumcirca Iudaeorum plena, tum demum intellexit, et ſibi obfuiſſe cunctationem, et, ſi adhuc ibi maneret, plures ſe hoſtes habiturum.

8. Itaque vt ſe in breuiorem fugam daret, cuncta, quae militibus impedimento erant, abiici praecepit. Occiſiſque mulis et aliis iumentis, praeter illa, quae ſagittas et machinas portarent, (haec enim, vt vſui futura, ſeruabant, praeſertimque quod veriti eſſent, ne a Iudaeis capta ſibi in exitium verterentur) Bethoron vſque deducebat exercitum. At Iudaei, dum per loca quidem ſpatioſa iretur, minus vrgebant, cum autem in anguſtias deſcenſus concluſi eſſent, alii quidem e Iudaeis eos praeuenientes ab exitu prohibuerunt, alii vero poſtremos in vallem compulerunt: totaque eorum multitudo iuxta fauces viae protenſa exercitum telis operuerunt. vbi dum et pedites incerti erant, quo modo ab ictu telorum ſeſe de-

ἐπισφαλέστερος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν. ὅτε γὰρ ἐν τάξει κατὰ τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο βαλλόμενοι, καὶ τὸ πρόσαντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον οὐκ ἦν. τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ἀποσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ ὅτε φυγῆς τόπον, ὅτε ἀμύνης εἶχον ἐπίνοιαν, ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, καὶ τοὺς ἐν ἀπογνώσεσιν ὀδυρμούς. ἀντήχει δὲ αὐτοῖς τὸ παρὰ Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγῳ δὲ δεῖν πᾶσαν ἥρπασαν τὴν ἅμα Κεστίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ἐπέλαβεν, ἐν ᾗ Ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὴν Βαιθώραν κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ περιχόντες ἐφρούρουν αὐτῶν τὴν ἔξοδον.

Θ'. Ἐνθα δὴ Κέστιος, τὴν φανερὰν ὁδὸν ἀπογνούς, δρασμὸν ἐβουλεύετο, καὶ διακρίνας τοὺς εὐψυχοτάτους στρατιώτας εἰς τετρακοσίους ἐπέστησε τοῖς ὀχυρώμασι, προσάξας ἀναβάντας σημαίας τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων ἴσας, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ, τοὺς λοιποὺς ἀναλαβών, ἡσυχῇ τριάκοντα πρόεισι σταδίους. ἔνθεν δὲ Ἰουδαῖοι, κατιδόντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν, ἐπὶ τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον. κἀκείνους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν Κέστιον. ὁ δὲ τῆς νυκτὸς οὐκ ὀλίγον προειλήφει, καὶ συντονώτερον ἤλαυνεν μεθ' ἡμέραν, ὥστε τοὺς στρατιώτας, ὑπ' ἐκπλήξεως καὶ δέους, τάς τε ἐλεπόλεις καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἄλλων ἐργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. προῆλθον δὲ τοὺς Ῥωμαίους διώκοντες μέχρις Ἀντιπατρίδος. ἔπειτα ὡς ἃ κατελάμβανον, ὑποσφέροντες τάς τε μηχανὰς ἦγον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανῆρόμην, αὐτοὶ μὲν ὀλίγους ἀποβεβληκότες πανταπασι, τῶν δὲ Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους καὶ τριακοσίους ἀνῃρηκότες, ἱππεῖς δὲ τριακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲν

fenderent, in maiore discrimine versabantur equites: nam neque seruatis ordinibus viam insistere poterant iaculis petiti, et ne contra hostes irent, adscensus ardui prohibebant equitantibus inuii. Ex altera vero parte praecipitia et hiatus erant, in quos lapsi deferebantur, adeo vt neque fugae locum haberent, neque de sui defensione cogitarent, sed prae consilii inopia ad luctus et lamentationes se conuertebant, desperantium more; illisque resonabat hortatio apud Iudaeos, cum clamore laetantium pariter atque saeuientium. Parum autem aberat, quin totum exercitum Cestiumque corripuissent, nisi nox appetisset, qua Romani quidem in Bethoron se recipiebant, Iudaei vero, locis omnibus in circuitu obsessis, eorum exitus obseruabant.

9. Tum vbi Cestius de aperto itinere desperaret, de fuga cogitabat; militumque fortissimis ad quadringentos delectis, per munimenta eos disposuit, cum mandatis, vt, postquam adscendissent, vigilias in castris agentium signa erigerent, ex quibus Iudaei copias omnes eo loco manere arbitrarentur. Ille vero cum reliquis tacite per triginta stadia progreditur. Mane autem Iudaei, cum locum, vbi morati sunt, desertum vidissent, in quadringentos, qui eos decoperant, irruebant; et illos quidem ocyus iaculis confecerunt, dein autem Cestium persequebantur. Ille vero et noctis partem non exiguam iam ante occupauerat, dieque properantius iter vrgebat: adeo vt milites metu perculsi helepoles et catapultas et alia multa instrumenta relinquerent, quibus tunc captis Iudaei postea contra illos, qui ea dimisissent, vsi sunt. Romanos autem persequendo Antipatridem vsque processerunt. deinde cum eos assequi non potuissent, inter reuertendum et machinas capiebant et mortuos spoliabant, praedamque relictam colligebant: et paeana canentes ad metropolim regrediebantur, de suis quidem paucis admodum amissis, Romanorum autem et auxiliarium quinque millibus peditum ac trecentis, equitibusque trecentis et octogintа inter-

ἦν ἐπράχθη Δίου μηνὸς ὀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας.

ΚΕΦ. κ'.

Κέστιος πρὸς Νέρωνα πρέσβεις ἀναπέμπει. Δαμασκηνοὶ τὰς παρ' ἑαυτοῖς Ιουδαίους ἀναιροῦσιν. Ιεροσολυμῖται, διώξαντες τὸν Κέστιον, εἰς τὴν πόλιν ὑποχωροῦσιν. καὶ τὰ κατ' αὐτὴν παρασκευαζόμενοι στρατηγοὺς ἀποδεικνῦσι πολλούς, καὶ αὐτὸν τὸν συγγραφέα. τινα περὶ Ιωσήπου διοικήσεως.

Μετὰ δὲ τὴν Κεστίου συμφοράν, πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν Ιουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. Κοσόβαρος ἦν καὶ Σαῦλος ἀδελφοὶ, σὺν Φιλίππῳ τῷ Ιακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν ὗτος Αγρίππα τοῦ βασιλέως, διαδράντες ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς Κέστιον. ὁ δὲ, σὺν τούτοις κατὰ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πολιορκηθεὶς, Αντίπας, ὑπεριδὼν τὴν φυγὴν, αὖθις, ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. Κέστιος δὲ τοὺς περὶ Σαῦλον ἀξιώσαντας ἀνέπεμψεν εἰς Ἀχαΐαν πρὸς Νέρωνα, τήν τε αὐτῶν δηλώσοντας ἀνάγκην, καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου τρέψοντας εἰς Φλῶρον. τῇ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ κεφίσειν καὶ τὸ ἑαυτοῦ κινδύνους ἤλπισεν.

β'. Καὶ τούτῳ Δαμασκηνοὶ, τὴν τῶν Ρωμαίων φθορὰν πυθόμενοι, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ιουδαίους ἀνελεῖν ἐσπούδασαν. καὶ καθὸ μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους διὰ τῆς ὑποψίας, τοῦτο πραγματευσάμενοι, ῥᾴστην τὴν ἐπιχείρησιν εὗρον. ἐδεδοίκεσαν δὲ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπηγμένας τῇ Ιουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγένετο λαθεῖν ἐκείνας. τοὺς δὲ Ιουδαίους, ὡς ἂν ἐν στενῷ χωρίῳ, τὸν ἀριθμὸν ὄντας μυρίους καὶ πάντας ἀνόπλους, ἐπελθόντες, ὑπὸ μίαν ὥραν ἀδεῶς ἔσφαξαν.

γ'. Οἱ δὲ διώξαντες τὸν Κέστιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς

emtis. Et ista quidem gesta erant die octauo mensis Dii, anno decimo secundo Neronis imperii.

CAP. XX.

Cestius legatos mittit ad Neronem. Damasceni Iudaeos secum habitantes interficiunt. Hierosolymitae a Cestio persequendo reuertuntur in vrbem; cumque res eius ordinassent, multos creant duces, inque his hunc ipsum scriptorem. Nonnulla de Iosephi administratione.

AT post calamitatem a Cestio acceptam nobilium Iudaeorum multi, quasi in eo esset nauis, vt mergeretur, e ciuitate veluti natando egressi sunt. Costobarus itaque et Saulus fratres, vna cum Philippo Iacimi filio, (iste enim Agrippae regis exercitus praefectus erat) ex vrbe fuga dilapsi ad Cestium se contulerunt. Quemadmodum vero Antipas, qui cum eis in aula regia obsessus illinc profugere noluit, a seditiosis fuerit interemtus, posthac declarabimus. Cestius autem Saulum caeterosque, ex ipsorum petitione, in Achaiam ad Neronem misit, et propriam necessitatem ei indicaturos, bellique inchoati culpam in Florum translaturos. faciendo enim, vt illi succenseretur, fore sperauit, vt aliquid de suo tolleret periculo.

2. Eo etiam tempore Damasceni, clade Romanorum audita, studiose id egerunt, vt Iudaeos apud se degentes occiderent. et quemadmodum ipsos quidem in gymnasio olim congregatos habebant propter suspicionem, hoc iterum effecto haud fore rem aggressu difficilem existimabant: veriti autem sunt vxores suas, ad vnam fere omnes religioni Iudaicae addictas. Quare maximae illis curae erat, vt eas laterent insidiae. Iudaeos autem, numero ad decem millia, quippe vt in angusto loco, omnesque inermes aggressi, vna hora nullo negotio iugularunt.

3. Qui vero Cestium fugientem persequuti sunt, post-

Ιεροσόλυμα, τὰς μὲν βίᾳ τῶν ἔτι Ρωμαϊζόντων, τὰς δὲ πειθοῖ προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγὰς ἀπέδειξαν τῷ πολέμῳ πλείονας. ἠρέθη δὲ Ἰώσηπος υἱὸς Γωρίωνός, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ανανος, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, καὶ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνεγείρειν. τὸν γὰρ τῦ Σίμωνος υἱὸν Ελεάζαρον, καίπερ ὑφ' ἑαυτῷ πεποιημένον τὴν Ρωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἁρπαγέντα Κεστίῳ χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῶν δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως ἐκ ἐπέσησαν ταῖς χρείαις, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ ζηλωτὰς δορυφόρων ἔθεσι χρωμένας. κατ' ὀλίγον γε μὴν, ἥ τε χρεία τῶν χρημάτων, καὶ γοητεύων Ελεάζαρος, ἐπεριῆλθε τὸν δῆμον, ὥστε αὐτῷ πειθαρχεῖν περὶ τῶν ὅλων.

δ'. Εἰς δὲ τὴν Ιδυμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγὰς, Ἰησῦν τε τὸν υἱὸν Σαπφίᾳ τῶν ἀρχιερέων ἕνα, καὶ Ελεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν Ανανίᾳ. τῷ δὲ ἄρχοντι τότε τῆς Ιδυμαίας Νίγερι· γένος δὲ ἦν ἐκ τῆς περὶ Ιορδάνην Περαίας, διὸ καὶ Περαΐτης ἐπεκαλεῖτο· προσέταξαν ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ ὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν Ιεριχῦντα Ἰώσηπος ὁ Σίμωνος, εἰς δὲ τὴν Περαίαν Μανασσῆς, Θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας Ἰωάννης ὁ Εσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσκεκλήρωτο δὲ αὐτῷ Λύδδα, καὶ Ἰόππη, καὶ Αμμαῦς. τῆς δὲ Γοφνιτικῆς καὶ Ακραβατηνῆς ὁ Ανανίᾳ Ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδέικνυται, καὶ τῆς Γαλιλαίας ἑπατέρας Ἰώσηπος Ματθίᾳ. προσώρισο δὲ τῇ τότε στρατηγίᾳ καὶ Γάμαλα, τῶν ταύτῃ πόλεων ὀχυρωτάτη.

ε'. Τῶν μὲν ὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος, ὡς εἶχε προθυμίας ἢ συνέσεως, διῴκει τὰ πεπιστευμένα. Ἰώσηπος δὲ, εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐλθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας τῶν ἐπιχωρίων, εἰδὼς, ὅτι ταύτῃ πλεῖστα κατορθώσει, κἂν τἆλλα διαμαρτάνῃ. συνιδὼν δὲ, ὅτι τὰς μὲν δυνατὰς οἰκειώσεται μεταδιδὰς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δι' ἐγχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολ-

quam Hierosolyma essent reuersi, Romanorum adhuc studiosos partim vi, partim blanditiis sibi adiungebant: et in templum congregati plures belli duces crearunt. Electus autem est Iosephus Gorionis filius, vt et pontifex Ananus, qui summae rerum omnium in vrbe praeessent, maximeque ciuitatis muros denuo erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis praedam ex Romanis partam et pecunias Cestio ereptas, praetereaque multa ex publicis thesauris in potestate sua habuerit, tamen negotiis summis eum praeficere noluerunt, vtpote quod et ipsum tyrannidem affectantem viderent, eiusque sectatores ei obsequentes satellitum more se gerere. Caeterum breui pecuniae indigentia, et praestigiis suis Eleazarus ita populum circumuenit, vt ei in vniuersum parerent.

4. Alios autem in Idumaeam mittendos elegerunt duces, Iesum Sapphiae filium vnum e pontificibus, et Eleazarum Ananiae pontificis filium. Nigro autem, qui tunc Idumaeam regebat, (e regione trans Iordanem oriundo, vnde Peraïtes cognominabatur) praeceperunt, vt tunc illis ducibus obtemperaret. Aliarum autem regionum haud negligentes erant, sed in Hierichuntem Iosephus filius Simonis, et in Peraeam Manasses, in Thamnae vero toparchiam missus est Ioannes Essaeus, qui eam administraret. Huic etiam additae sunt Lydda et Ioppe et Ammaus. Gophniticae autem et Acrabatenae toparchiae Ioannes Ananiae filius praeficitur, et vtrique Galilaeae Iosephus Matthiae filius: huiusque praefecturae attributa est etiam Gamala, ciuitatum illae munitissima.

5. Et aliorum quidem praesidum, pro ea, qua erat voluntate et prudentia, quisque res sibi creditas administrabat. At Iosepho, cum in Galilaeam veniisset, primum curae fuit indigenarum sibi conciliare beneuolentiam, vt qui probe norit, se hac via in pleriisque successurum, licet aliae res minus feliciter caderent. Cum autem secum reputasset, quod potentissimos quidem amicos habiturus sit, si eos participes potestatis faceret; omnem vero multitudinem, si pleraque per indigenas et consue-

λὰ προσάσσοι, τῶν μὲν γηραιῶν ἑβδομήκοντα τὰς σωφρονεστάτας ἐπιλέξας ἐκ τοῦ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης τῆς Γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς τῶν εὐτελεστέρων διαφορῶν. τὰ γὰρ μείζω πράγματα καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα.

ς'. Κατασησάμενος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῶν κατὰ πόλιν, ἐπὶ τὴν ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἐχώρει. καὶ γινώσκων Ρωμαίους προσβαλοῦντας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τὰ πιτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, Ιωτάπατα, καὶ Βηρσαβεὲ, καὶ Σελαμὶν, ἔτι δὲ Καφαρσχὼ, καὶ Ιαφὰ, καὶ Σγὼ, τό, τε Ιταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ Ταριχαίας, καὶ Τιβεριάδα· πρὸς δὲ τούτοις, τὰ περὶ Γεννησαὲ τὴν λίμνην σπήλαια, κατὰ τὴν κάτω καλουμένην Γαλιλαίαν ἀνετείχισατο, τῆς τε ἄνω Γαλιλαίας τήν τε προσαγορευομένην Ακχαβάρων πέτραν, καὶ Σὶφ, καὶ Ιαμνὶθ, καὶ Μηρώθ. κατὰ δὲ τὴν Γαυλανίτιν, Σελευκειάν τε καὶ Σωγάνην, καὶ Γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις δὲ Σεπφωρίταις ἀφῆκε καθ' ἑαυτὸν τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων τε εὐπόρους ὁρῶν ὄντας, καὶ προθύμους ἐπὶ τὸν πόλεμον δίκα προσάγματος. ὁμοίως γε καὶ Γίσχαλα Ιωάννης ὁ Λευΐ υἱὸς καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν, Ιωσήπου κελεύσαντος. τοῖς δὲ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅμα καὶ προσάσσων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὑπὲρ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, ὃς πάντας, ἐκ τῶν συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων αὐτὸς ἐγκατασκευαζόμενος, ὡπλίζεν.

ζ'. Επειτα συνιδὼν ἀήττητον τὴν Ρωμαίων ἰσχὺν γεγενημένην, εὐπειθείᾳ μάλιστα καὶ μελέτῃ τῶν ὅπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπέγνω τῇ χρείᾳ διωκομένην. τὸ δὲ εὐπειθὲς ὁρῶν περιγινόμενον ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἡγεμόνων, Ρωμαϊκώτερον ἔτεμνε τὴν στρατιὰν, καὶ πλείους καθίστατο ταξιάρχους. στρατιωτῶν δὲ ἀπεδείκνυ διαφορὰς, καὶ τούτους μὲν ὑπέτασσε δεκαδάρχαις, καὶ ἑκατοντάρχαις, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ ἐπὶ τούτοις ἡγεμόσι ταγμάτων ἀμφοτέ-

tos fieri praeciperet, de senioribus quidem istius gentis LXX. prudentissimis delectis, eos cum potestate omni Galilaeae praefecit, septem vero per singulas ciuitates minorum litium iudices constituit: nam grauiora negotia causasque capitales ad se et LXX viros remitti iussit.

6. Dispositio autem per ciuitates iure, quo inter sese vterentur, quemadmodum ab externa vi tuti essent insuper curabat: cognitoque, Romanos in Galilaeam facturos esse irruptionem, loca opportuna muro cingebat, Iotapata, et Bersabee, et Selamin, nec non Capherecchо, et Iapha, et Sigo, et montem, cui nomen est Itabyrio, et Tarichaeas, et Tiberiada: praetereaque spelunсas ad lacum Gennesar, in Galilaea, quae inferior dicitur, munivit; in Galilaea etiam superiori petram, quae Achabarorum appellatur, et Seph, et Iamnith, et Meroth. in Gaulanitide vero Seleuciam et Soganen et Gamalam moenibus firmauit. Solis autem Sephoritis permisit, vt murum sibimet ipsis fabricarent, quod eos et pecunia abundare videret, et sponte sua ad bellum properare. Similiter et Gischala Ioannes Leui filius suo suorumque opere muro cingi curauit, prout iusserat Iosephus. Caeteris autem munimentis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin et exercitum ad centum millia tironum et amplius e Galilaea conscripsit, quos omnes, armis veteribus vndique collectis ipsos instruens, armauit.

7. Deinde cum secum reputasset, Romanorum virtutem factam esse inuictam, maxime quod dicto audientes essent milites, et armis sese exercerent, disciplinam quidem militarem necessitate coactus insuper habebat: parendi autem facilitatem videns ducum multitudini acceptam deberi, Romanorum magis ex more diuidebat exercitum, pluresque constituebat ordinum principes. Milites insuper varie distribuebat, et istos quidem decurionibus subiiciebat et centurionibus, deinde tribunis, praetereaque ducibus, qui agminibus plenioribus praerant. Doce-

ρων ἀφηγεμένοις. ἐδίδασκέ τε σημείων παραδόσεις, καὶ σαλπίγγων προσκλήσεις τε καὶ ἀνακλήσεις, προσβολάς τε κεράτων καὶ περιαγωγάς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον ἐπιστρέφειν ἐκ τοῦ περιόντος, ἐν δὲ τῷ πονοῦντι συναμύνειν. ὅσα τε εἰς παράσημα ψυχῆς, καὶ σώματος καρτερίαν, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον, παρ' ἕκαστα τὴν Ρωμαίων εὐταξίαν διηγούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἱ δι' ἀλκὴν σώματος καὶ ψυχῆς παράσημα πάσης ὀλίγου δεῖν τῆς οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη δὲ πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν τῆς κατὰ τὸν πόλεμον εὐταξίας, καὶ πρὸ παρατάξεως, εἰ τῶν συνήθων ἀδικημάτων ἀπόχοιντο, κλοπῆς τε καὶ ληστείας καὶ ἁρπαγῆς, τῷ τε ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, τό τε κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι τὴν βλάβην τῶν συνηθεστάτων. διοικεῖσθαι γὰρ κάλλιστα τοὺς πολέμους, παρ' οἷς ἂν ἀγαθὸν τὸ συνειδὸς ἔχωσιν οἱ στρατευόμενοι. τοὺς δὲ οἴκοθεν φαύλους, οὐ μόνον τοῖς ἐπιοῦσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ.

ιε'. Πολλὰ τοιαῦτα παραινῶν διετέλει. καὶ τὸ μὲν ἕτοιμον εἰς παράταξιν αὐτῷ συγκεκρότητο, πεζῶν μὲν ἐξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ διακόσιοι καὶ πεντήκοντα· χωρὶς δὲ τούτων, οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόροι περὶ τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους. ἐπιλέκτους δὲ περὶ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. ἔτρεφον δὲ πλὴν τῶν μισθοφόρων τὴν ἄλλην στρατιὰν αἱ πόλεις ῥαδίως. τῶν γὰρ καταλεγέντων ἑκάστη, τοὺς ἡμίσεις ἐπὶ τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοὺς λοιποὺς ἐπὶ συμπορισμὸν αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων κατεῖχεν· ὥστε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς δὲ εἰς ἐργασίαν διηρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν ἀντιχορηγεῖσθαι παρὰ τῶν ὁπλιτῶν τὴν ἀσφάλειαν.

bat etiam, quo modo ſignum alii aliis traderent, et tubis claſſicum canerent atque receptui, et communum conflictus et circumductiones; et quemadmodum oporteret ſuperiores laborantibus ſuccurrere, et cum defatigatis partiri pericula; quaeque animis audaciam ingenerarent, et corpora facerent labores tolerare, frequenter inculcabat. Maxime autem eos ad bellica munera exercebat, in ſingulis Romanorum modeſtiam eis commemorans, et quod cum viris eſſent praeliaturi, qui corporis viribus animique fortitudine totum fere terrarum orbem in ſuam poteſtatem redegerant. His addidit, quo pacto belli tempore ſuis eſſent parituri praeceptis, periculum ſe facturum etiam, antequam in aciem veniant, ſi conſuetis iniuriis, furtiſque et latrociniis et rapinis abſtineant, et a popularibus ſuis fraudandis, et ab ea cogitatione, ſibi in lucro ponendum eſſe, quod maxime familiaribus in damnum cedit. Illa enim bella optime adminiſtrari, in quibus milites ſibi bene conſcii ſunt. qui vero domi improbe ſe gerunt, non ſolum eos, qui contra ipſos veniunt, pro aduerſariis habere, ſed et Deum pro hoſte.

8. Multis huiuſmodi admonitionibus vti non ceſſabat. Et iam quidem, quantum praelio parandum eſſet, conflatum erat, peditum quidem millia ſexaginta, equites vero ducenti et quinquaginta; ac praeter hos, quibus maxime fidebat, mercenarii ad quatuor millia et quingentos. circa ſe etiam in corporis cuſtodiam habebat ſexcentos viros electos. Exceptis autem mercenariis facile caeteri milites a ciuitatibus alebantur. nam ſingulae earum, quas enarrauimus, cum mediam ſui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad neceſſaria ſibi acquirenda detinebant: adeo vt vna quidem pars armis deſtinaretur, altera vero operibus faciundis, et rem frumentariam ſuppeditantibus viciſſim ſecuritatem praeſtarent armati.

ΚΕΦ. κά.

Περὶ Ιωάννου ἀπὸ Γισχάλων. ταῖς αὐτῷ ἐπιβουλαῖς ἀντιμηχανᾶται Ιώσηπος, καὶ πόλεις τινὰς ἐν ἀποστάσει ὄσας ἀπολαμβάνει.

Διοικοῦντι δὲ ὕτω τῷ Ιωσήπῳ τὰ κατὰ τὴν Γαλιλαίαν παρανίσταταί τις ἐπίβουλος, ἀνὴρ ἀπὸ Γισχάλων, υἱὸς Λευΐου, Ιωάννης ὄνομα· πανουργότατος μὲν καὶ δολιώτατος τῶν ἐπισήμων, ἐν δὲ τοῖς πονηρεύμασιν ἁπάντων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ ἐπιθεῖναι πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὴν ἀπάτην, καὶ ταύτῃ κατὰ τῶν Φιλτάτων χρώμενος, ὑποκριτὴς Φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους Φονικώτατος, ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσας μεγάλων, τρέφων δὲ τὰς ἐλπίδας ἐκ τῶν ταπεινῶν κακουργημάτων. λῃστὴς γὰρ ἦν μονότροπος, ἔπειτα καὶ συνοδίαν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγην, προκόπτων δὲ ἀεὶ πλείονα. Φρουτὶς δὲ ἦν αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν εὐάλωτον, ἀλλὰ τὰς εὐεξίᾳ σώματος, καὶ ψυχῆς παρασκήματι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγετο. μέχρι γὰρ τετρακοσίων ἀνδρῶν σῖφος συνεκρότησεν, οἳ τὸ πλέον ἐκ τῆς Τυρίων χώρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κωμῶν Φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλπίζετο πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἐσπάρασσεν.

β'. Ηδη δὲ αὐτὸν στρατηγιῶντα, καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, ἔνδεια χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν Ιώσηπον ὁρῶν αὐτῷ σΦόδρα χαίροντα τῷ δραστηρίῳ, πείθει μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος ἀνοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ παρὰ τῶν πλησίον ἐκέρδησεν· ἔπειτα συνθεὶς σκηνὴν πανουργοτάτην, ὡς ἄρα Φυλάττοιντο πάντες οἱ κατὰ τὴν Συρίαν Ιουδαῖοι ἐλαίῳ χρῆσθαι, μὴ δι' ὁμοΦύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν μισθοφορὰν ἐξητήσατο. συνωνούμενος δὲ τῷ Τυρίῳ νομίσματος, ὃ

CAP. XXI.

De Ioanne Giſcaleno. contra eius inſidias alias ſtruit Ioſephus; et vrbes nonnullas, quae ab ipſo defecerant, recipit.

Ioſepho autem hoc modo Galilaeae res adminiſtranti insurgit quidam inſidiator, vir Giſchalis oriundus, Leui filius, nomine Ioannes; callidiſſimus quidem et doloſiſſimus nobilium, in nequitia vero omnium. Ab initio cum paupertate conflictatus eſt, eiuſque malitiae diu impedimento erat egeſtas, promtus quidem et exercitatus ad mentiendum, ad fidem vero mendacio faciendam acer, fraudem in virtutum numero habens, eaque aduerſus amiciſſimos vti ſolitus, humanitatis ſimulator, et ſpe lucri caedis maxime appetens, magna quidem ſemper affectans, ſpem vero ex ſordidis maleficiis arripiens alenſque. Latro enim erat ſingularis ac ſolitarius, deinde et quoſdam inueniebat, qui ſe ei in audacia comites adiungerent, primo quidem pauculos, indies vero plures in latrociniis proficiens. Ei autem curae erat neminem adſciſcere, qui facile capi potuit: ſed qui et corporis habitudine, et animi firmitate, bellorumque peritia praeſtarent, hos eligebat. Virorum itaque manum numero ad quater mille collegit parauitque, quorum maxima pars ex Tyriorum regione eiuſque vicis ad eum confugerant: eorum ope Galilaeam omnem depopulabatur, multoſque belli exſpectatione ſuſpenſos irritabat.

2. Iam vero illi imperare deſideranti, et maiorum appetenti, pecuniae inopia obſtabat. cum autem videret, Ioſephum ſua valde delectari induſtria, perſuadet ei primum, vt patriae moenia inſtauranda ſuae mandaret fidei; qua in re multum lucri fecit ex locupletibus. deinde, commento callidiſſimo excogitato, quo cautum eſſet, vt oleo, quod non a gentilibus ſuis elaboratum eſſet, vti prohiberentur omnes apud Syriam Iudaei, oleum ipſis ad confinia mittendi priuilegium a Ioſepho depoſcit: nummoque Tyrio,

τέσσαρας Αττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ἐπίπρασκε τιμῆς ἡμιαμφόριον. ἅσης δὲ τῆς Γαλιλαίας ἐλαιοφόρου, μάλιστα καὶ τότε εὐφορηκυίας, εἰς σπανίζοντας πέμπων πολὺ καὶ μόνος, ἄπειρόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς εὐθέως ἐχρῆτο κατὰ τὴν ἐργασίαν παραχόντος. καὶ ὑπολαβὼν, εἰ καταλύσειε τὸν Ἰώσηπον, αὐτὸς ἡγήσεσθαι τῆς Γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃσταῖς προσέταξεν εὐτονώτερον ἐγχειρεῖν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως, πολλῶν νεωτεριζόντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ διαχρήσαιτό πᾳ τὸν στρατηγὸν ἐκβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ περιορῶντα τὰς λῃστὰς διαβάλοι πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους. ἔπειτα διεφήμιζε πόρρωθεν, ὡς ἄρα προδιδῷη Ρωμαίοις τὰ πράγματα Ἰώσηπος· καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν ἀνδρὸς ἐπραγματεύετο.

γ'. Καθ' ὃν καιρὸν ἀπὸ Δαβαρίττων κώμης νεανίσκοι τινὲς τῶν ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων Φυλάκων, ἐνεδρεύοντες Πτολεμαῖον τὸν Αγρίππα καὶ Βερνίκης ἐπίτροπον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες ἐκ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος ἐκπωμάτων ἀργυρῶν, χρυσοί τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ διαθέσθαι κρύφα τὴν ἁρπαγὴν, πάντα πρὸς Ἰώσηπον εἰς Ταριχαίας ἐκόμισαν. ὁ δὲ μεμψάμενος αὐτῶν τὸ πρὸς τὰς βασιλικὰς βίαιον, τίθησι τὰ κομισθέντα παρὰ τῷ δυνατωτάτῳ τῶν Ταριχαιατῶν Λίνέᾳ, πέμψας κατὰ καιρὸν τοῖς δεσπόταις προαιρούμενος. ὁ δὲ μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγεν. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ἐπὶ τῷ μηδεμιᾶς τυχεῖν μερίδος ἐκ τῶν κεκομισμένων ἀγανακτοῦντες, ἅμα δὲ καὶ προσκεψάμενοι τῷ Ἰωσήπῳ τὴν διάνοιαν, ὅτι μέλλοι τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαρίζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο τὸν Ἰώσηπον ὡς προδότην. ἐνέπλησαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὥστε ὑπὸ τὴν ἕω δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος, ἐν τῷ κατὰ Ταριχαίας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον, πολλὰ πρὸς ὀργὴν

qui quatuor drachmas Atticas valet, quatuor olei amphoras coëmens, eodem pretio amphorae dimidium vendebat. Cumque Galilaea olei eſſet ferax, et tunc maxime illo abundaret, in ea loca vbi erat penuria, dum ſolus multumque mitteret, immenſam pecuniae vim ſibi parabat; qua mox in eum vſus eſt, qui hoc ſibi quaeſtum faciendi beneficium dederat. ratuſque, ſi Ioſephum euerteret, fore, vt ipſe Galilaeae imperaret, inſſit latrones, quibus praeerat, acriori ſtudio rapinis operam dare, vt, multis res nouas per regionem moſientibus, aut inſidiis rectorem ad auxiliandum procurrentem alicubi perimeret; aut, ſi latrones inſuper haberet, ea de re apud indigenas eum accuſaret. deinde altius res repetendo eum calumniabatur, quaſi, quicquid agendum eſſet, Ioſephus Romanis prodere cogitaret: et huiuſmodi multa ad poteſtatem eius euertendam machinabatur.

3. Eo tempore iuuenes quidam e vico Dabarittis, in Magno campo vigilias agentes, inſidias ſtruunt Ptolemaeo Agrippae et Berenices procuratori, et omnem, quam ſecum ducebat, ſupellectilem diripiebant, ſcilicet veſtes pretioſas non paucas, plurimaque pocula argentea, et aureos ſexcentos. Cum autem non potuiſſent praedam rapto quaeſitam in occulto deponere, omnia Tarichaeas ad Ioſephum comportarunt. Ille vero, cum reprehendiſſet illorum violentiam regiis illatam, quaecunque afferebantur reponenda curabat apud Æneam Tarichaeatarum potentiſſimum, eo animo, vt dominis iſta opportune remitteret. id quod eum in maximum periculum adducebat. Nam qui iſta diripuerant, aegre ferentes, ſe nullam partem capturos eſſe eorum, quae attulerant, et Ioſephi propoſitum perſpectum habentes, quod ex eorum labore gratificaturus eſſet regibus, in vicos quiſque ſuos nocte diſcurrebant, et palam omnibus praedicabant, Ioſephum pro proditore habendum eſſe. Quin et vrbes vicinas tumultu repleuerunt, adeo vt centum armatorum milia prima luce aduerſus eum concurrerint. Et multitudo quidem, in circo apud Tarichaeas congregata, multa iracunde admodum clamabant;

ἀνεβόα. καὶ οἱ μὲν καταλύειν, οἱ δὲ καίειν τὸν προδότην ἐκεκράγεσαν. παρώξυνε δὲ τὰς πολλὰς Ἰωάννης, καὶ σὺν αὐτῷ Ἰησοῦς τις υἱὸς Σαπφία, τότε ἄρχων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν ἕν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τῷ Ἰωσήπῳ, καταπλαγέντες τὴν ὁρμὴν τῶ πλήθους, ἔφυγον πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενος ἤδη προσφερομένῳ τῷ πυρὸς διανίσταται, καὶ, παραινούντων φεύγειν τῶν τεσσάρων, οὐ παρέμειναν, ὅτε πρὸς τὴν καθ' αὐτὸν ἐρημίαν, ὅτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγεὶς, προπηδᾷ, περιρρηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, καταμησάμενος δὲ τῆς κεφαλῆς κόνιν, ἀποστρέψας δὲ ὀπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ἐπιδήσας τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῶν μὲν οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα Ταριχαιατῶν, οἶκτος ἦν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ τῶν πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸς, ἐβλασφήμων, προφέρειν τε τὰ κοινὰ χρήματα θᾶττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι. προσκλίφασαν γὰρ ἐκ τῷ χήματος ἠδὴν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι τῶν ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ ἐπὶ συγγνώμης ὁρισμῷ, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ δὲ ἦν ἡ ταπείνωσις προκατασκευὴ στρατηγήματος. καὶ τεχνιτεύων τὰς ἀγαναχτῆντας καθ' αὐτῆ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι ἐφ' οἷς ὠργίζοντο, πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν· „ἐγὼ ταῦτα, ἔφη, τὰ χρήματα ὅτε ἀναπέμπειν Ἀγρίπ-„πα προῃρούμην, ὅτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡγησάμην „ποτὲ Φίλον τὸν ὑμῖν διάφορον, ἢ κέρδος τὸ φέρον τῷ κοι-„νῷ βλάβην. ὁρῶν δὲ, ὦ Ταριχαιάται, μάλιστα τὴν ὑμε-„τέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ πρὸς τὴν κατα-„σκευὴν τείχους χρήζουσαν ἀργυρίῳ, δεδοικὼς δὲ τῶν Τι-„βεριέων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφεδρευούσας τοῖς „ἠρπασμένοις, καταχεῖν ἡσυχῇ τὰ χρήματα προειλόμην, „ἵνα ὑμῖν περιβάλωμαι τεῖχος. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ, προφέρω „τὰ κεκομισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ δὲ καλῶς „ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζετε τὸν εὐεργέτην.

δ'. Ἐπὶ τούτοις οἱ Ταριχαιάται μὲν αὐτὸν ἀνευφήμων.

et alii quidem proditorem deponendum esse, alii vero concremandum vociferabantur. plerosque autem incitabat Ioannes, et cum eo Iesus Sapphiae filius, eo tempore summus Tiberiadis magistratus. Et Iosephi quidem amici et satellites, tantae multitudinis incursu perterriti, fuga salutem quaerebant omnes praeter quatuor. Ille vero e somno, cum iam ignis admoueretur, experrectus surgit, et hortantibus eum quatuor, qui remanserunt, vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum, qui contra se venerunt, multitudine exterritus, repente prosiluit, veste dilacerata et capite puluere conspersо, auersisque post tergum manibus, et gladio suo ceruici alligato. Quibus eius quidem familiares maximeque Tarichaeatae ad misericordiam adducti sunt. rustica vero plebs, et finitimorum isti, quibus molestior videbatur, ei maledicebant, et pecunias publicas ocyus proferre iubebant, et proditionis pacta indicare. nam ex habitu eius opinabantur, quod nihil eorum, de quibus suspectus erat, negatum iret, feciſſetque omnia, impetrandae veniae causa, quae misericordiam mouerent. Huic autem ista humilitas viam ad stratagema praemuniebat: atque id callide agens, vt contra ipsum indignantes super his, vnde iraſcerentur, inter se dissidere faceret, pollicebatur. Deinde facta ei dicendi potestate: „ego, inquit, has „pecunias neque Agrippae mittere, neque quaestui eas ha„bere cogitabam. nunquam enim eum amicum duxi, qui „vobis sit inimicus, aut lucro deputaui, quod reipublicae in „damnum cedat. Sed cum animaduerterem, o Tarichaea„tae, ciuitatem vestram maxime omnium munitionis ege„re, et ad moenia exstruenda pecuniae inopia laborare, „veritusque essem, ne populus Tiberiensis et aliae ciuita„tes raptis pecuniis insidiarentur, mecum constitui clam „pecuniam detinere, vt vobis circumdarem muros. Si „vobis hoc displiceat, quae fuerint allata profero, et diri„pienda exhibeo. Sin autem vobis haud male consului, „de benefactore poenas exigitis.

4. Ob haec Tarichaeatae quidem de eo bona omnia

οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον, καὶ διηπείλουν. καταλιπόντες δὲ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διεφέροντο. κἀκεῖνος θαῤῥῶν ἤδη τοῖς ὠνειωμένοις, ἦσαν δὲ εἰς τετρακισμυρίους Ταριχαιάται, παντὶ τῷ πλήθει παῤῥησιαστικώτερον ὡμίλει. καὶ πολλὰ τὴν προπέτειαν αὐτῶν κατονειδίσας, „ἐκ μὲν τῶν παρόντων Ταριχαίας, „ἔφη, τειχίσειν, ἀσφαλιεῖσθαι δὲ ὅμως καὶ τὰς ἄλλας „πόλεις. ἢ γὰρ ἀποῤῥήσειν χρημάτων, ἐὰν ὁμονοῶσιν ἐφ' „ἃς δεῖ πορίζειν, καὶ μὴ παροξύνωνται κατὰ τῶν πορί„ζοντος.

ε'. Ἐνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῶν ἠπατημένων ἀπανεχώρει, καίτοι διωργισμένον. διχίλιοι δὲ ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν ἔνοπλοι, καὶ Φθάσαντος εἰς τὸ δωμάτιον παρελθεῖν ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ἐπὶ τούτοις πάλιν Ἰώσηπος ἀπάτῃ δευτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ἐπὶ τὸ τέγος, καὶ τῇ δεξιᾷ καταστείλας τὸν θόρυβον αὐτῶν, „ἀγνοεῖν, ἔφη, „τίνων ἀξιοῦσι τυχεῖν. ἢ γὰρ κατακύειν διὰ τὴν τῆς βοῆς „σύγχυσίν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι, πάντα ποιήσειν, εἰ τὰς „διαλεξομένας ἡσυχῇ πέμψειαν εἴσω πρὸς αὐτόν." ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτὰς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὴν αὔλειον ἐπικλείσας, ἐμαστίγωσεν, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσαι. περιεστήκει δὲ τέως τὸ πλῆθος, δικαιολογεῖσθαι μακρότερα τὰς εἰσελθόντας οἰόμενον. ὁ δὲ, τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἠμαγμένας ἐξαφῆκε τὰς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὥστε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν.

ς'. Πρὸς ταῦτα Ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν Φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ Ἰωσήπου. σκηψάμενος δὲ νόσον, ἱκέτευε δι' ἐπιστολῆς τὸν Ἰώσηπον, ἐπιτρέψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν Τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δὲ, ἅπω γὰρ ὑπώπτευε τὸν ἐπίβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ἐπάρχοις, ξενίαν τε καὶ τἀπιτήδεια Ἰωάννῃ παρασχεῖν. ὧν ἀπολαύσας, μετὰ δύο

dicebant: Tiberienſes vero cum aliis eum vituperabant, minaſque intentabant. vtrique autem, relicto Ioſepho, inter ſe diſſidebant. Atque ille, iſtis iam fretus, qui eadem ac ipſe ſentirent, erant autem Tarichaeatae ad XL millia, cum omni multitudine liberius colloquebatur. multumque in eorum temeritatem inuectus: „ex praeſenti quidem pe„cunia Tarichaeas ſe munitum ire, dicebat, paratumque „eſſe aliis etiam ciuitatibus ſecuritatem praeſtare. non „enim pecuniam deſideraturos eſſe, ſi ſecum aduerſus eos „conſentiant, a quibus ſuppeditanda eſt, et non in ipſum „exacerbentur, qui eam ſuppeditari facit.

5. Itaque tum quidem alia multitudo, quae decepta fuerat, recedebat, quamuis irata et offenſa: duo vero armatorum millia aduerſus eum properabant; et, cum ille ſemet in tectum iam ante recepiſſet, cum minis foribus adſtabant. Iterum autem Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. Cum enim in tectum ſuperius adſcendiſſet, et dextra tumultum eorum ſedaſſet: „ſe neſcire, aie„bat, quid ſit, quod ab ipſo conſequi velint; nihil enim ſe „ob diſſonum eorum clamorem exaudire poſſe. omnia „vero, quae imperauerint, facturum eſſe, ſi quos placide „ſecum acturos ad ipſum intromitti velint." His auditis, illico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingreſſi ſunt. Ille vero, cum eos in abditiſſima domus traxiſſet, et aulae oſtia operuiſſet, tamdiu eos verberauit, donec viſcera omnium nudaret. Interim autem circumſtabat multitudo, exiſtimans, ſuos longiore diſceptatione teneri. At ille, foribus ſubito patefactis, cruentos eos dimiſit. id quod malum minitantibus tantum inſuſſit terrorem, vt proiectis armis aufugerent.

6. Ex iſtis Ioannis aucta eſt inuidia, aliaſque Ioſepho parabat inſidias: morboque ſimulato per literas Ioſephum obſecrauit, vt ei permitteret calidis aquis in Tiberiade ad valetudinem eius curandam vti. Atque ille, vt qui nondum inſidiatorem ſuſpicaretur, ad praefectos ciuitatis ſcribit, vt et hoſpitium et neceſſaria Ioanni praeberent. Quibus

ἡμέρας ἐφ' ᾧ παρῆν διαπράττετο. καὶ τὰς μὲν ἀπάτας, τὰς δὲ χρήμασι διαφθείρων, ἀνέπειθεν ἀποστῆναι Ἰωσήπου. καὶ γνὺς ταῦτα Σίλας, ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ Ἰωσήπου καθεσάμενος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ κατὰ τάχος. ὁ δὲ Ἰώσηπος, ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν, νυκτὸς ὁδεύσας συντόνως, ἐωθινὸς παρῆν ἐπὶ τὴν Τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτῷ ὑπήντα. Ἰωάννης δὲ, καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινὰ τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀσθένειαν, καὶ κλιτὴς ὢν ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τὰς Τιβεριεῖς ἀθροίσας Ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐπεσταλμένων, ὑποπέμψας ὁπλίτας προσέταξεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τύπτουσι τὰ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνεβόησεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν Ἰώσηπος ἐπιστραφεὶς, καὶ θεασάμενος ἐπὶ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀπεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. εἰστήκει δὲ δημηγορῶν ἐπὶ βουνῷ τινος ἐξαπήχεις τὸ ὕψος. καὶ παρορμῶντος ἐπιπηδήσας σκάφος, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀπέφευγεν.

ζ'. Οἱ στρατιῶται δὲ αὐτοῦ, ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, κατὰ τῶν ἐπιβούλων ἐχώρουν. ἔνθα δείσας Ἰώσηπος, μὴ, πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου, δι' ὀλίγων φθόνον παραναλώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μόνης προνοεῖν τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε δὲ κτείνειν τινὰ, μήτε ἀπελέγχειν τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν, τῷ παραγγέλματι πειθόντες, ἠρέμησαν. οἱ δὲ ἀνὰ τὴν πέριξ χώραν, πυθόμενοι τήν τε ἐπιβουλὴν καὶ τὸν συσκευάσαντα, συνεθροίζοντο κατὰ τοῦ Ἰωάννου. φθάνει δὲ ἐκεῖνος εἰς Γίσχαλα φυγὼν τὴν πατρίδα. συνέῤῥεον δὲ πρὸς τὸν Ἰώσηπον οἱ Γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ, πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν γενόμεναι, παρεῖναι σφᾶς ἐπὶ Ἰωάννην τὸν κοινὸν ἐπίβουλον ἐβόων. συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ ἀποδέχεσθαι μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὔνοιαν, εἶργε δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρώσασθαι συνίσειν τοὺς ἐχθροὺς μᾶλ-

ille potitus, biduo post id, cuius causa venerat, peragebat: et aliis quidem fraude circumuentis, aliis vero pecunia corruptis, Iosephum deserere persuasit. atque Silas, cui mandata erat a Iosepho vrbis custodia, vbi ista cognouit, statim ad eum literas mittit de insidiis. Iosephus autem, quam primum literas acceperat, nocte iter maturauit et mane admodum Tiberiadem peruenit. Et caetera quidem multitudo ei obuiam veniebat. Ioannes autem, quamuis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen, per quendam e familiaribus ad eum missum, languorem ex morbo simulauit, et quod lecto affixus esset, ideo obsequio se defuisse dicebat. Tiberiensibus autem a Iosepho in stadium congregatis, vbi aggrediebatur ad eos alloquendum de literis, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum populus prospexisset stricturos esse gladios, statim exclamauit. Iosephus autem, ad clamorem conuersus, cum prope iugulo suo imminere vidisset ferrum, inde in littus desiluit, (nam verba faciens ad populum steterat in tumulo sex pedes alto) et nauicula, quae forsan appulerat, propere adscensa, cum duobus satellitibus medium in lacum refugiebat.

7. Milites autem eius, armis illico correptis, contra insidiatores ibant. Vnde veritus Iosephus, ne, moto bello intestino, propter paucorum inuidiam ciuitas consumeretur, ad suos mittit, qui eos monerent, vt suae tantum saluti consulerent, et neque quenquam occiderent, neque culpae affinem redarguerent. Et illi quidem, dicto audientes, quieuerunt. qui vero in vicinia degebant, cum de insidiis inaudiuissent, et de illo, qui eas struxerat, contra Ioannem coibant. Sed ille prius in Giscala patriam suam fuga se recipiebat. At Galilaei, suis quisque e ciuitatibus, ad Iosephum confluebant; et cum multa armatorum millia congregata essent, ipsos aduersus Ioannem, communem insidiatorem, praesto adesse clamabant, vna cum eo ciuitatem, quae illum susceperat, igne crematuros. Ille vero aiebat, sibi quidem gratam acceptamque esse illorum erga se beneuolentiam: impetum vero cohibebat, vt

λον, ἢ κτεῖναι προαιρούμενος. ἐκλαβὼν δὲ τὰς ἀφ' ἑκάστης πόλεως Ἰωάννῃ συναφεστῶτας Ἰώσηπος κατ' ὄνομα· προθύμως δὲ ἐνεδείκνυντο τὰς σφετέρας οἱ δημόται· καὶ διὰ κηρύκων ἀπειλήσας, τῶν ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης μὴ καταλιπόντων τὸν Ἰωάννην, τάς τε οὐσίας διαρπάσειν, καὶ τὰς οἰκίας ἅμα ταῖς γενεαῖς καταφλέξειν, τριχιλίους μὲν ἀπέστησεν εὐθέως, οἳ παραγενόμενοι τὰ ὅπλα παρὰ τοῖς ποσὶν ἔρριψαν αὐτοῦ. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν δὲ ὅσοι εἰς διχιλίους Σύρων φυγάδες, ἀνέστελλεν Ἰωάννης πάλιν εἰς τὰς λαθραίους ἐπιβουλὰς ἐκ τῶν φανερωτέρων. κρύφα γὰρ ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς Ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τὸν Ἰώσηπον ἐπὶ τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὐδέπω τύραννον ἐλεύσεσθαι τῆς μητροπόλεως, εἰ μὴ προκαταληφθείη. ταῦθ' ὁ μὲν δῆμος ἦν προειδώς, οὐ προσεῖχον δέ. οἱ δυνατοὶ δὲ κατὰ φθόνον, καὶ τῶν ἀρχόντων τινὲς λάθρα τῷ Ἰωάννῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμῇ πρὸς Ἰώσηπον. ἐψηφίσαντο δὲ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ μεταπαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατηγίας. οὐ μὴν ἠξίουν ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. διχιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τῶν ἐπιφανῶν ἄνδρας ἔστειλαν, τόν τε τῆ Νομικῆ Ἰωάζαρον, καὶ Ἀνανίαν Σαδδουκὶ, καὶ Σίμωνα καὶ Ἰούδην Ἰωνάθου, πάντας εἰπεῖν δυνατωτάτους, ἵνα ἤτοι τὴν πρὸς τὸν Ἰώσηπον εὔνοιαν ἀποσείψωσι. κἂν μὲν ἐκὼν παραγένηται, λόγον ὑποσχεῖν ἐᾶν αὐτόν. εἰ δὲ βιάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι. Ἰωσήπῳ δὲ παραγενέσθαι μὲν στρατιὰν ἐπεσάλπισαν οἱ φίλοι. τὴν δὲ αἰτίαν οὐ προσδήλων, ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν λάθρα βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ προφυλαξαμένου, τέσσαρες πόλεις εὐθέως πρὸς τὰς διαφόρους ἀπέστησαν ἐλθόντας, Σεπφώρις τε καὶ Γάμαλα, καὶ Γίσχαλα, καὶ Τιβεριάς. ταχέως δὲ καὶ ταύτας προσηγάγετο δίχα τῶν ὅπλων, καὶ χειρωσάμενος στρατηγήματι τὰς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῶν τε ὁπλιτῶν τὰς δυνατωτάτας, ἀνέπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. πρὸς ἃς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν οὐ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὤρμησε

qui maluit inimicos prudentia vincere, quam ferro occidere. Cum autem Iosephus e singulis ciuitatibus nominatim eos excepisset, qui vna cum Ioanne defecerant, (quippe plebeii promte admodum suos indicabant) et praeconum voce denunciasset, se patrimonia eorum, qui intra quinque dies Ioannem non reliquissent, direptum ire, domosque cum familiis combusturum, breui fecit, vt tria quidem ab eo millia deficerent, qui cum ad eum accessissent, ad illius pedes arma proiecerunt: Ioannes autem cum reliquis, ad duo circiter millia Syrorum fugitiuorum, ex insidiis apertioribus ad occultas se recipiebat. Itaque clam nuncios Hierosolyma misit, calumnians Iosephum, quod ingentem copiarum multitudinem coëgisset; dicensque fere in eo esse, vt metropolin tyrannide occupet, nisi mature praeueniatur. Isla quidem populus iam praeuiderat, animum vero illis non aduertebat: ex inuidia autem primores nonnullique magistratuum clam pecunias Ioanni miserunt, ad milites mercenarios comparandos, vt aduersus Iosephum bellum gererent, atque inter se decreuerunt eum ab exercitu ducendo reuocare. Veruntamen decretum haud satis valiturum existimabant. sed duo millia et quingentos armatos, et quatuor viros ex illustrioribus miserunt, Ioazarum Nomici filium, et Ananiam Sadduci, et Simonem et Iudam Ionathae filios, omnes dicendi peritissimos, vt illi populum a sua in Iosephum beneuolentia auerterent. et siquidem is sponte sua veniat, sinerent ipsum sui rationem reddere: sin autem vrgeat, vt in praefectura maneat, pro hoste eum haberent. Iosepho autem literis significarunt amici, in eum quidem venturos esse milites; minime vero ei indicarunt, quid causae fuerit, cur venirent, vtpote quod clausa haberentur inimicorum consilia. Vnde factum, vt, cum nihil praecautum esset et prouisum, quatuor ciuitates aduersariis statim ac venerint se adiungerent, Sepphoris, et Gamala, et Giscala, et Tiberias. Verum et istas continuo sine armis recepit, quatuorque duces stratagemate captos, et ex armatis potentissimos quosque Hierosolyma mittendos curauit. contra quos populus haud mediocri indignatione commotus est; atque ipsos, et

τὰς προπέμψαντας ἀνελεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπέδρασαν.

ή. Ἰωάννην δὲ τὸ λοιπὸν ἐντὸς τῶν Γισχάλων τείχους ὁ παρὰ Ἰωσήπου Φόβος ἐφρούρει. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας πάλιν ἀπέστη Τιβεριάς, ἐπικαλεσαμένων τῶν ἔνδον Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα. καὶ τῶν μὲν μὴ καταντήσαντος ἐφ' ἣν συνετέτακτο προθεσμίαν, Ῥωμαϊκῶν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν παραφανέντων, τὸν Ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῶν δὲ ἡγγέλη μὲν εἰς Ταριχαίας ἡ ἀπόστασις εὐθέως. ἐκπεμφθὲς δὲ τὸ στρατιώτας πάντας ἐπὶ σίτου συλλογήν, ὅτε μόνος ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς ἀποστάντας, ὅτε μένειν ὑπέμενε, δεδοικὼς, μὴ, βραδύνοντος αὐτοῦ, φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. ὁδὸς γὰρ τὴν ἐπιοῦσαν ἐνεργὸν ἔξειν ἔμελλεν, ἐπέχοντος σαββάτου. δόλῳ δὴ περιελθεῖν ἐπιχείρει τοὺς ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῶν Ταριχαιῶν ἀποκλείσας κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγείλωσί τις τὸ σχῆμα τοῖς ἐπιχειρουμένοις, τὰ δὲ ἐπὶ τῆς λίμνης σκάφη πάντα συναθροίσας· διακόσια δὲ καὶ τριάκοντα εὑρέθη, καὶ ναῦται τεσσάρων ἢ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ. διὰ τάχους ἐλαύνει πρὸς τὴν Τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀποσχὼν τῆς πόλεως, ἐξ ὅσου συνιδεῖν ῥᾴδιον ἦν, κενὰς τὰς ἁλιάδας μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ, μόνας ἑπτὰ τῶν σωματοφυλάκων ἀνόπλους ἔχων, ἔγγιον ὀφθῆναι προσῄει. θεασάμενοι δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ διάφοροι, καὶ διὰ τὴν ἔκπληξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες, ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταστέλλοντες ἱκετηρίας ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως.

θ. Ὁ δὲ Ἰώσηπος πολλὰ διαπειλησάμενος αὐτοῖς, καὶ κατονειδίσας, εἰ πρῶτα μὲν ἀράμενοι τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον, εἰς τάσεις ἐμφυλίους προαναλίσκωσι τὴν ἰσχύν, καὶ τὰ εὐκταιότατα ποιοῦσι τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὸν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν ἀναιρεῖσθαι σπεύδωσι, καὶ κλείειν οὐκ αἰδοῦνται τὴν πόλιν αὐτῶν τῷ τειχίσαντι, προσδέχεσθαι τοὺς ἀπολογησομένους ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώ-

quotquot eos comitati sunt, ocyus interfecerat, nisi paulo ante aufugissent.

8. Posthac vero Ioannes intra muros Giscalorum se continebat prae metu Iosephi. Et paucis post diebus se Iosephi imperio subduxit Tiberias, postquam Agrippae regis opem imploraſſent incolae. Et cum ille praestituto die ad eos non venisset, paucique Romani equites eo ipso die comparuissent, Iosephum vrbe expulsum declarabant. Horum defectionis quidem rumor statim Tarichaeas perlatus erat: militibus vero omnibus frumentatum missis, nec solus contra desertores subito proficisci, neque illic manere sustinuit, veritus, ne, dum ipse cunctaretur, regii ciuitatem praeoccuparent. nec enim postero die, obstante sabbato, quicquam facere poterat. Itaque dolo eos, qui ab ipso desciuerant, circumuenire cogitabat. cumque Tarichaearum portas claudi iussisset, ne quis consilium suum iis, contra quos susceptum erat, proderet, et nauigia, quae in lacu erant, omnia congregasset, (ducenta autem et triginta deprehendit, quatuorque et non amplius in singulis nautas) qua potuit celeritate proficiscitur Tiberiadem: cumque tanto ab vrbe abesset spatio, vt aegre cerni posset, vacuis nauiculis in salo fluctuare iussis, ipse, septem solum ex satellitibus eosque inermes secum habens, propius, vt conspiceretur, accessit. Ipsum autem cum inimici, adhuc ei maledicentes, ex muro adspexissent, etiam prae consternatione, quod scaphas armatorum plenas esse existimarint, arma proiiciunt: manusque supplices agitantes, vt parceret ciuitati orabant atque obsecrabant.

9. Iosephus autem, cum multa illis minatus esset, eisque exprobrasset, quod primi omnium bello Romanos adorti intestinis dissensionibus vires suas ante consumerent, eaque facerent, quibus nihil optatius hostibus accidere potuit, ac deinde securitatis suae curatorem de medio tollere festinarent, vrbemque non erubescerent ipsi claudere, qui eam muniuerat, dicebat, se eos non reiicere, qui vrbem de ante delictis expurgaturi venirent, quorumque im-

σαιτο τὴν πόλιν. κατέβαινον δὲ εὐθέως δέκα τῶν Τιβεριέων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τὰς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἀλιάδων ἀνήγαγε πορρωτάτω. πεντήκοντα δὲ ἑτέρας τῆς βυλῆς τὰς μάλιστα γνωρίμους κελεύει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βυλόμενος λαβεῖν. ἔπειτα καινοτέρας σκήψεις ἐπινοῶν, ἄλλας ἐπ' ἄλλοις ὡς ἐπὶ συνθήκας προσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τῶν πλεουμένων διὰ τάχους εἰς Ταριχαίας ἀνάπλειν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βυλὴν ὖσαν εἰς ἑξακοσίους, περὶ δὲ δισχιλίους τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου συλλαβών, ἀνήγαγε σκάφεσιν εἰς Ταριχαίας.

ί. Βοώντων δὲ τῶν λοιπῶν, αἴτιον εἶναι μάλιστα τῆς ἀποστάσεως Κλείτόν τινα, καὶ παρακαλούντων εἰς ἐκεῖνον ἀπειρεῖδεσθαι τὴν ὀργήν, ὁ Ἰώσηπος ἀνελεῖν μὲν ὐδένα προήρητο, Λευΐαν δέ τινα τῶν αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ Κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος εἰς ἐχθρῶν ξίφος ἀποβήσεσθαι μόνος, οὐκ ἔφη. χειλιάζοντα δὲ τὸν Ἰώσηπον ἐπὶ τὸ σκάφος ὁ Κλεῖτος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον ἀποπηδᾶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν, ἐκέλευεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκεῖνος κατανεύσαντος, ἐφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειεν ἑαυτοῦ, σπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέος ὑπ' αὐτοῦ Ἰωσήπου προῆχθη. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι, καὶ δορυφόροις ἐπὶ τὸν δῆμον αἰχμαλωτισάμενος, πάλιν τὴν Τιβεριάδα προσηγάγετο. μετὰ δ' ἡμέρας ὀλίγας Γίσχαλα Σιπφωρίταις συναφισᾶσαν ἑλών, ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. συναγαγὼν μέντοι πάντα, τοῖς δημόταις δέδωκε, τοῖς τε κατὰ Σιπφώριν ὁμοίως καὶ Τιβεριάδα. καὶ γὰρ κἀκείνους χειρωσάμενος, νυθετῆσαι διὰ τῆς ἁρπαγῆς ἠθέλησε, καὶ τῇ ἀποδόσει τῶν χρημάτων πάλιν εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο.

teruentu ſecuritatem ei praeſtaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. Et hos quidem cum in vnam e nauiculis recepiſſet, quam longiſſime eos auexit: alios vero e ſenatoribus L, et maxime nobiles, ad ſe venire iuſſit, quaſi ab ipſis quoque ſibi fidem quandam dari voluerit. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios adhuc atque alios foederis obtentu accerſitabat; adeoque nauium repletarum gubernatoribus imperauit, vt celeriter Tarichaeas nauigarent, viroſque in carcerem includerent, donec vniuerſum quidem ſenatum ad DC, et duo circiter millia plebeiorum comprehenſa ſcaphis Tarichaeas abduxit.

10. Cum autem reliqui vociferarentur, Clitum quendam eſſe praecipuum defectionis auctorem, atque obſecrarent, vt in illum iram ſuam conferret, Ioſephus, qui id ſibi propoſuerat, vt neminem e popularibus ſuis interficeret, Leuiam quendam e ſatellitibus ſuis egredi iuſſit, vt Clito manus amputaret. Ille vero veritus, vt ſolus in globum inimicorum deſcenderet, id facere recuſabat. Clitus autem, cum Ioſephum in ſcapha indignabundum ſtare videret, atque in eo fere eſſe, vt ipſe deſiliret ad ſupplicium de eo ſumendum, a litore ſupplicabat, vt vnam ſibi manum reliquam faceret. Cumque hoc conceſſiſſet Ioſephus ea lege, vt alteram ſibimet Clitus praecideret, educto ille dextera gladio laeuam ſibi abſcidit. adeo eum timor ipſius Ioſephi inuaſerat. Tunc quidem Ioſephus, cum vacuis ſcaphis et ſeptem ſatellitibus quoſdam de populo in ſeruitutem abſtraxiſſet, rurſum Tiberiadem ſibi adiunxit. Paucis autem diebus, cum Giſcalorum vrbem cepiſſet, quae vna cum Sepphoritis a ſe defecerat, eam militibus diripiendam conceſſit. Omnia tamen, quae colligere potuit, ciuibus reddenda curauit, ſimiliter etiam Sepphoritis et Tiberienſibus. nam et hos in poteſtatem ſuam redactos defectionis ſuae ex rapinis admonitos eſſe voluit; atque rerum ſuarum reſtitutione eos iterum ad beneuolentiam alliciebat.

ΚΕΦ. κβ'.

Ιουδαῖοι παρεσκευάζοντο τὰ πρὸς πόλεμον. ὁ Γιώρα Σίμων ἐφ' ἁρπαγὰς ἐτράπετο.

ΤΑ μὲν ἔν κατὰ Γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα. καὶ τῶν ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, ἐπὶ τὰς πρὸς Ρωμαίους ἐτράποντο παρασκευάς. ἐν δὲ τοῖς Ιεροσολύμοις, Ανανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι μὴ τὰ Ρωμαίων ἐφρόνουν, τό, τε τεῖχος ἐπεσκεύαζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικηρίων ὀργάνων. καὶ διὰ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς ἀτάκτοις δὲ γυμνασίαις τὸ τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεσὰ ἦν πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατέφερα τῶν μετρίων, καὶ πολλοὶ, τὰς μελλήσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θεασμοὶ δὲ τοῖς εἰρήνην ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασιν ἐχεδιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάστημα τῆς πόλεως, πρὶν ἐπελθεῖν Ρωμαίους, ἦν, οἷα ἀπολωλέναι. Ανάνῳ γε μὴν φρονοῦντὶ ἦν, καταμικρὸν ἀφισαμένῳ τῶν εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν, κάμψαι πρὸς τὸ συμφέρον τὰς τε στασιαστὰς, καὶ τὴν τῶν κληθέντων ζηλωτῶν ἀφροσύνην. ἥττητο δὲ τῆς βίας. καὶ τοῖς ἑξῆς, οἷα τέλος ἔτυχε, δηλώσομεν.

β'. Κατὰ δὲ τὴν Ακραβατηνὴν τοπαρχίαν ὁ Γιώρα Σίμων, πολλὰς τῶν νεωτεριζόντων συσησάμενος, ἐφ' ἁρπαγὰς ἐτράπετο, καὶ ὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐσπάρασσε τῶν πλησίον, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκίζετο. δῆλός τε ἦν ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. πεμφθείσης δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' Ανάνου καὶ τῶν ἀρχόντων στρατιᾶς, πρὸς τὰς ἐν Μασσάδα λῃστὰς μεθ' ὧν εἶχε κατέφυγε, κἀκεῖ μέχρι τῆς Ανάνου καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν ἀναιρέσεως μένων συνελήζετο τὴν Ιδουμαίαν. ὥστε τὰς ἄρχοντας τῶ ἔθνους διὰ τὸ πλῆθος τῶν φονευομένων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας ἐμφράξας τὰς κώμας ἔχειν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ιουδαίαν ἐν τούτοις ἦν.

CAP. XXII.

Iudaei intenti bellicis instrumentis conficiendis. Simon Giorae filius ad rapinas se conuertit.

ET Galilaeae quidem motus ita compositi erant. Cum autem a turbis ciuilibus requiescerent, id agebant, vt se aduersus Romanos compararent. Hierosolymis autem Ananus pontifex, et primorum quotquot cum Romanis non sentiebant, muros instaurare properabant, et multa bellica instrumenta. Et passim quidem per vrbem iacula et omne genus arma fabricata erant: exercitiis vero tumultuosis operam dabat ingens iuuenum multitudo, et omnia perturbationis plena conspiciebantur. Magna autem tristitia moderatos occupabat; multique, futuras clades animo prospicientes, in fletus et lamenta erumpebant. et auguria erant in malum omen ab iis accepta, qui pacem amabant; ii vero, qui bellum accenderant, ea pro lubitu statim interpretabantur, atque tum ciuitas in eo erat statu, ac si iam peritura esset, etiam antequam in eam venirent Romani. Anano autem in animo erat paululum desistere a bellicis instrumentis conficiendis, vt seditiosorum et Zelotarum, vt vocabantur, amentiam in melius mutaret: verum ab illorum vi superatus est. et quis eius vitae finis fuerit, in sequentibus declarabimus.

2. At in Acrabatene toparchia Simon, Giorae filius, cum multos nouis rebus studentes congregasset, ad rapinas se conuertit; et non solum locupletium domos dilacerabat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: et iam ante palam in eo erat, vt tyrannidem quidem sibimet arriperet. Ab Anano autem et magistratibus misso aduersus eum exercitu, ad latrones, qui Massadam occupabant, cum suis effugiebat: ibique manens, donec Ananus aliique eius inimici peremti erant, Idumaeam vna cum latronibus populabatur: adeoque, vt eius gentis magistratus, propter caesorum multitudinem et frequentes rapinas, collecto exercitu, vicos praesidiis tenerent. At Iudaeorum quidem res eo tempore ita se habebant.

ΤΑΔΕ ΚΕΙΤΑΙ ΕΝ ΤΩι ΤΡΙΤΩι ΛΟΓΩι

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Ὅπως Νίφων, πυθόμενος τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, διετίθη.

β'. Ὅπως Ἰουδαῖοι, μετὰ τὴν Κεστίου πληγὴν ἀπελθόντος Ἀσυδίκωνι, δι' ἧς ἡττήθησαν, δεσμοῖς σχεδὸν ἀπολέσαντες.

γ'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, τὰς δυνάμεις ἀπὸ Ἀντιοχείας ἀναλαβὼν, ἐπὶ Πτολεμαΐδα ἦει· ἔνθα ὑπαντήσαντες Σεπφωρῖται, Γαλιλαῖοι ὄντες, ἑαυτοὺς παρέδωκαν.

δ'. Ἐκφρασις Γαλιλαίας, καὶ πάσης τῆς Ἰουδαίας· καὶ ὅπως ἁρμάσας Ἰώσηπος ἅλατι Σεπφώριν ἀπεκρύβη, Πλακίδι χιλιάρχῳ προσβεβληκόσι.

ε'. Ὅπως Τίτος, ἀπὸ Ἀχαΐας εἰς Ἀλεξάνδρειαν παραπλεύσας, κἀκεῖθεν ἀνάρας ἐπῆλθε τῇ πατρὶ αὐτοῦ, πλείστην ὅσην συναγαγόντι δύναμιν.

ϛ'. Διαγραφὴ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων τε καὶ στρατοπέδων, καὶ τῶν ἄλλων, ἐφ' οἷς ἐπεμπόντων Ῥωμαῖοι.

ζ'. Ὅπως Πλάκιδος, ἁρμήσας αἰρῆσαι Ἰωτάπατα, ἀπεκρύβη· καὶ Οὐεσπασιανὸς εἰσβολὴν εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπὸ Πτολεμαΐδος.

η'. Ἐκφρασις τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐθνούσης στρατιᾶς.

θ'. Ὅπως διετίθεντο Ἰουδαῖοι, τὴν εὐταξίαν Ῥωμαίων ἰδόντες· καὶ ὅπως Ῥωμαῖοι τὴν Γαδαρίων ἰλὺν στρατοπεδεύσαντες, ἠβούλοντο πάντας ἀνελεῖν.

ι'. Ὡς Ἰώσηπος εἰς Τιβεριάδα φυγὰν, δόξης τοὺς ἐν αὐτῇ ἐνίσχυσεν. καὶ ὡς, γράψας τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ τῶν πραγμάτων, αὖθις εἰς Ἰωτάπατα εἰσέρχεται.

ια'. Ὅπως μαθὼν Οὐεσπασιανὸς τὴν Ἰώσηπον εἰς Ἰωτάπατα πεφευγέναι ἐπολιόρκει αὐτόν.

ιβ'. Ἐκφρασις τῆς πόλεως Ἰωτατῶν, καὶ ὅπως Οὐεσπασιανὸς χώσας τὰ πρὸ τοῦ τείχους ἐξωμαλίσας, τὰς ἀφετηρίας μηχανῶν ἐποίησεν.

ιγ'. Ὅπως Ἰώσηπος κατεστρατήγει Ῥωμαίων, τό, τε τεῖχος ὑψῶν, καὶ τὸ στόμα τοῖς ἰδίοις μίτρᾳ παρέχων, τὴν πολιορκίαν ἐπὶ μακρὸν γενέσθαι προμηθούμενος.

ιδ'. Ὅπως διὰ τὸ ἀπογνῶναι τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως βυλόμενος ἐξελθεῖν, ἐκωλύθη παρὰ τῶν πολιτῶν.

ιε'. Περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ μηχανήματος τοῦ λεγομένου κριοῦ, καὶ ὡς Ἰουδαῖοι τὰ πολεμικὰ Ῥωμαίων ἔργανα πυρὶ διέφθειραν.

ιϛ'. Περὶ Ἐλεαζάρου τοῦ υἱοῦ Σαμίου. καὶ ὡς Θεσπασιανὸς βίλει κατὰ τὸν πόδα τρῶσαι.

ιζ'. Περὶ τῆς βίας τοῦ πετροβόλου ἐργάνου, ὑπόσον διάστημα τὰ ἀκοβλητούμενα τῶν σωμάτων ἀπεσφενδόνα μέρη.

ιη'. Ὡς Οὐεσπασιανὸς τριχῇ τὴν πόλιν περιέβαλε, καὶ οἷα Ἰώσηπος ἀντεμηχανήσατο.

ιθ'. Ὅπως Ἰώσηπος ζέον ἔλαιον, καὶ τῦλον ἐφθὸν τοῖς πολιορκοῦσι τῶν Ῥωμαίων ὑπεξέχεεν.

κ'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, ἀσφαλίσερον προσάγων τῇ πόλει τὰς μηχανὰς, ὕψωσε τὰ χώματα.

κα'. Ὅπως Ἰαφὰ πόλις, ἀνυγείτων Ἰωτατήνοις, κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ὑπὸ Ῥωμαίων ἥλω, πρῶτον μὲν ὑπὸ Τραϊανοῦ πυμφθέντος, ὕστερον ὑπὸ Τίτου.

IOSEPHI LIBRO TERTIO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *Quomodo Nero affectus erat, cum res Iudaeae perturbatas accepisset.*
2. *Quomodo Iudaei, post Cestii cladem Ascalonem adorti, bis superati erant, amissis viginti fere hominum millibus.*
3. *Quomodo Vespasianus, copiis, quae Antiochiae erant, secum assumtis, Ptolemaidem profectus est: ubi Sepphoritae, populus Galilaeae, obviam facti, sese dediderunt.*
4. *Galilaeae et vniuersae Iudaeae descriptio: et quomodo Iosephus ad Sepphorin capiendam ire contendit, et repulsus est a Placido tribuno, qui subsidio venerat.*
5. *Quomodo Titus Alexandriam transmisit ex Achaia, cumque inde monitus fuisset, patri se iunxit, id agenti, vt copias quas poterat maximas colligeret.*
6. *Descriptio Romanorum exercituum, et castrorum, aliorumque, propter quae laudantur Romani.*
7. *Quomodo Placidus repulsus est, tentatis oppugnatione Iotapatis: et Vespasianus Ptolemaide profectus impressionem facit in Galilaeam.*
8. *Descriptio Romani exercitus in itineribus.*
9. *Quomodo affecti erant Iudaei, cum Romanorum disciplinam conspexissent; vtque Romani, captis Gadaris, omnes cuiuscunque aetatis peremerunt.*
10. *Qualiter Iosephus, cum Tiberiadem fuga se recepisset, metum incolis omnibus iniecit: vtque literis de rerum statu ad Hierosolymitas missis, iterum Iotapata reuertitur.*
11. *Quomodo Vespasianus, vbi intellexit Iosephum profugisse Iotapata, ipsam obsidet.*
12. *Descriptio vrbis Iotapatenae, et quomodo Vespasianus, cum spatium omne ante muros aggeribus complessent, machinas ad tela emittenda erexit.*
13. *Quomodo Iosephus strategematis vtitur aduersus Romanos, et muros attollens, et potum mensura suis ministrans, aliaque excogitans, quibus protraheretur obsidio.*
14. *Quomodo, cum egredi voluisset Iotapata desperato, prohibitus est a ciuibus.*
15. *De constructione machinae, quae aries dicitur; vtque Iudaei bellica Romanorum instrumenta igne labefactarunt.*
16. *De Eleazaro Sameae filio; vtque Vespasiano pes vulneratus iaculo.*
17. *De vi balistarum et catapultarum, et quam longe corporum pondera emissae eiaculatae erant.*
18. *Quomodo Vespasianus trifariam vrbem circumdedit, et quoenam Iosephus aduersus eum machinatus est.*
19. *Quomodo Iosephus oleum feruens et fecunum Graecum decoctum super Romanos vrbem obsidentes effudit.*
20. *Quomodo Vespasianus, maiori cum securitate machinas vrbi admouens, aggeres erexit.*
21. *Quomodo Lepha, vrbs vicina Iotapatis, iisdem diebus a Romanis capta est, primo quidem a Traiano illuc misso, deinde a Tito.*

μβ'. Οπως και οι Σαμαρείς ὑπὸ Κερεαλίου πανδημεὶ ἀπεσφάγησαν.

μγ'. Οπως ἑάλω Ιωτάπατα ὑπὸ αὐτομόλου προδοθέντα, ἔνθα και ὁ ἐκατόνταρχος Λυτώνιος ἐσφάγη.

μδ'. Οπως Ιώσηπος, δόξας λαθεῖν σὺν ἑτέροις, ὑπὸ γυναικὸς μηνυθεὶς, ἑαυτὸν Ρωμαίοις ζῶντα παρέδωκε.

με'. Οπως ἐκώλυον Ιώσηπον οἱ συνόντες αὐτῷ δεξιὰς δοῦναι Ρωμαίοις, και ὑπὲρ αὐτῶν διεξῆλθε.

μς'. Οτι μὴ δυνάμενος αὐτὸς πεῖσαι, διά τινος ἀριθμῷ τεχνικῶς αὐτὸς μεθοδεύσας, πάντας ὑπ' ἀλλήλων ἀνῃρεθῆναι παρεσκεύασεν· αὐτὸς μόνος σὺν ἑτέρῳ καταλειφθεὶς, και πρὸς Ρωμαίους ἀπαχθείς.

μζ'. Οποῖα πρὸς Οὐεσπασιανὸν ἀχθεὶς εἶπε, και ὅπως ἐκεῖνος αὐτῷ ἐχρήσατο.

μη'. Οπως Οὐεσπασιανὸς εἰς τὴν παραλίαν Καισάρειαν ἐπανέστρεψε, τὸν χειμῶνα ποιήσων μετὰ τῆς στρατιᾶς.

μθ'. Οπως οἱ ἐκπεσόντες τῶν πεπορθημένων πόλεων συνελθόντες τὴν Ιόππην ἔκτισαν, και εἶτα τρόπῳ αὐτοί τε ὑπὸ Ρωμαίων ἀπώλοντο, και ἡ πόλις κατεσκάφη.

ν'. Οπως διετίθησαν οἱ ἐν Ιεροσολύμοις, πυθόμενοι τὰ κατὰ τὰ Ιωτάπατα. και ὡς πρῶτον μὲν, ἀκήκοντες Ιώσηπον τεθνάναι, ὠλοφύροντο· ὕστερα μαθόντες παρὰ Ρωμαίοις ἐν μεγίστῃ τιμῇ αὐτὸν εἶναι, σφόδρα ὠργίσθησαν, και μᾶλλον πρὸς τὸν πόλεμον ὥρμησαν, ὡς και αὐτὸν μετὰ τῶν Ρωμαίων ἀμυνόμενοι.

να'. Ως Οὐεσπασιανὸς ἀπὸ τῆς παράλου Καισαρείας εἰς τὴν Φιλίππου μετέβη, ὑπ' Αγρίππα κληθείς, ἔνθα και τὴν ἀπόστασιν Τιβεριάδος και Ταριχαιῶν ἤκουσεν.

νβ'. Οπως ἑάλω Τιβεριὰς μετανοίᾳ τῇ δήμου και συγγνώμῃ.

νγ'. Οπως Τίτος, ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς Ταριχαίας, και τὰς εἰσόδους διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων κατεπτηχότας ὁρῶν, δημηγορίᾳ τοὺς παρεκάλεσεν.

νδ'. Ως προθυμίᾳ ἐμπλησθέντες Ρωμαῖοι, τῇ τῶν λόγων ἰσχύϊ Τίτου, τὰς Ταριχαίας ἐκράτησαν, και πολλοὺς τῶν ἐν αὐτῇ πολεμίους κατέσφαξαν.

νε'. Εκφρασις Ιορδάνου και τῆς Γεννησὰρ χώρας.

νς'. Οπως τοῖς ἄλλοις τῶν Ταριχαιατῶν Οὐεσπασιανὸς ὁ στρατηγὸς ἐχρήσατο.

22. *Quomodo etiam Samaritae a Cerealio ad internecionem caesi sunt.*

23. *Quomodo expugnata sunt Iotapata, a transfuga prodita: vbi et Ausonius centurio occisus est.*

24. *Quomodo Iosephus, cum in latebras abditus una cum aliis occultari videretur, proditus a muliere, sese Romanis tradere voluit.*

25. *Quomodo, qui simul erant cum Iosepho, ei obstiterunt, quo minus semet dederet Romanis; et quaenam ad ipsos differuit.*

26. *Illis non valens persuadere, quod voluit, per certos numeros artificiose dispositos omnes eo deduxit, vt alter ab altero perimi vellent: ipse duntaxat cum altero relictus est, et ad Romanos abductus.*

27. *Ad Vespasianum ductus quaenam verba faciebat: et quomodo ab ipso tractatus est.*

28. *Quomodo Vespasianus rediit Caesaream vrbem maritimam, illic cum exercitu hyematurus.*

29. *Quomodo ex vrbibus vastatis, qui effugerant, in vnum collecti, Ioppen instaurarunt: et qualiter ipsi iterum sunt a Romanis, et vrbs funditus euersa.*

30. *Quomodo affecti erant Hierosolymitae, auditis, quae Iotapatis acciderunt. vtque primum quidem, cum accepissent, Iosephum mortem oppetiisse, lamenta ediderunt: deinde cum ex Romanis intellexissent, ipsum magno in honore esse, ira exardebant, et maiori impetu ad bellum ferebantur, quasi et ipsum pariter ac Romanos vituri essent.*

31. *Quomodo Vespasianus Caesarea maritima Caesaream Philippi transiit, ab Agrippa inuitatus; vbi et de Tiberiadis et Tarichaearum defectione audiuit.*

32. *Quomodo capta est Tiberias, cum populum defectionis poenituisset et sibi ignosci petiissent.*

33. *Quomodo Titus, a patre Tarichaeas missus, cum suos aduersariorum multitudine perterritos videret, allocutione eos confirmat.*

34. *Quomodo Romani, Titi orationis vi alacres facti et animati, Tarichaeas expugnarunt, et multos in vrbe hostes iugularunt.*

35. *Descriptio Iordanis et regionis Gennesar.*

36. *Quomodo Vespasianus imperator tractauit Tarichaeatas, quos ceperat.*

ΚΕΦ. α'.

Οὐεσπασιανὸς ὑπὸ Νέρωνος πέμπεται εἰς τὴν Συρίαν, ἐπὶ τὰς Ἰουδαίους ἐπιστρατευσόμενος.

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λελη θυῖα μὲν, ὡς εἰκὸς, ἔκπληξις ἐμπίπτει καὶ δέος. Φανερῶς δ' ὑπερφάνει καὶ προσωργίζετο, στρατηγῶν μὲν ῥᾳθύμῃ μᾶλλον, ἢ ταῖς τῶν πολεμίων ἀρεταῖς, γεγονέναι τὰ συμβάντα, λέγων· πρέπειν δὲ ἡγούμενος αὐτῷ διὰ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταστοβαρύνεσθαι τῶν σκυθρωπῶν, καὶ δοκεῖν δεινῶ παντὸς ἐπάνω τὴν ψυχὴν ἔχειν. διηλέγχετό γε μὴν ὁ τῆς ψυχῆς θόρυβος ὑπὸ τῶν φροντίδων.

β'. Σκεπτόμενος δὲ, τίνι πίστεσιν κινουμένην τὴν ἀνατολὴν, ὃς τιμωρήσεται μὲν τὴν Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψεται δὲ αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέριξ ἔθνη συννοσοῦντα, μόνον εὑρίσκει Οὐεσπασιανὸν ταῖς χρείαις ἀναλογοῦντα, καὶ τηλικοῦτο πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα ταῖς ἀπὸ νεότητος στρατείαις ἐγγεγηρακότα, καὶ προϊερηνεύσαντα μὲν πάλαι Ῥωμαίοις τὴν ἑσπέραν ὑπὸ Γερμανῶν ταρασσομένην, προσκτησάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις Βρεττανίαν τε ὡς λανθάνουσαν· ὅθεν αὐτῷ καὶ τῷ πατρὶ Κλαυδίῳ παρέσχε, χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίου θρίαμβον καταγαγεῖν.

γ'. Ταῦτά τε δὴ προκληδονιζόμενος, καὶ σαθρὰν μετ' ἐμπειρίας τὴν ἡλικίαν ὁρῶν, μετὰ δὲ πίστεως αὐτῷ τὰς υἱὰς ὄμηρον, καὶ τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρα τῆς πατρῴας συνέσεως, τάχα τι καὶ περὶ τῶν ὅλων ἤδη τῇ Θείᾳ προοικονομουμένου, πέμπει τὸν ἄνδρα διαληψόμενον τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐπὶ Συρίας στρατευμάτων, πολλὰ πρὸς τὸ ἐπεῖγον, οἷα κελεύουσιν αἱ ἀνάγκαι, μεταλλάξαμένος τε καὶ προθεραπεύσας. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀχαΐας, ἔνθα συνῆν τῷ Νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν Τίτον ἔστειλεν ἐπ' Ἀλεξανδρείας, τό τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναστήσοντα τάγμα. περάσας δὲ αὐτὸς τὸν Ἑλλήσποντον, πεζὸς εἰς Συρίαν ἀφικνεῖται, κἀ-

CAP. I.

Vespasianus a Nerone mittitur in Syriam, vt Iudaeos bello aggrediatur.

CVM Neroni narratum esset, res apud Iudaeam male cecidisse, clam quidem, vt verisimile erat, animo consternatus est et metu vehementer ictus. At palam arrogantia efferebatur, et ira intumescebat, ducis exercitus negligentia potius, quam virtute hostium, facta esse, quae acciderant, dicens; ipsumque decere existimans propter imperii maiestatem tristia spernere et nihili habere, viderique malis omnibus superiorem animum gerere. Caeterum mentis trepidationem arguebant curae et sollicitudo.

2. Cum autem deliberaret, cuinam committeret Orientem motibus agitatum, vt Iudaeorum rebellium poenas persequeretur, gentesque vicinas simili insania correptas, ne idem facerent, praeuerteret, solum Vespasianum invenit rerum necessitatibus parem, et qui in se tanti belli molem posset suscipere; virum, a prima adolescentia vsque ad senectutem, bellis exercitatum; et qui populo Rom. iampridem pacasset Occidentem, a Germanis perturbatum; armisque vendicasset Britanniam antea parum cognitam: vnde patri quoque ipsius Claudio praestitit, vt sudore non suo triumpharet.

3. Adeoque hinc bono omine desumto, cum et stabilem aetatem peritia rerum coniunctam videret, et fidei suae obsides liberos, eorumque aetatem integram manus suppeditantem paternae prudentiae, forsan et Deo aliquid de vniuersis praeordinante, virum mittit, qui cum imperio praeesset Syriae exercitibus, multis blanditiis, quales postulat necessitas, ad eum incitandum adhibitis et officiosis delinimentis. Ille autem ex Achaia, vbi tum cum Nerone erat, Titum quidem filium suum misit Alexandriam, vt inde quintam et decimam legiones moueret. ipse vero, traiecto Hellesponto, pedibus in Syriam peruenit: ibi-

κεῖ τάς τε Ρωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆγε, καὶ συχνὰς παρὰ τῶν γειτνιώντων βασιλέων συμμάχους.

ΚΕΦ. β'.

Μεγάλη Ιουδαίων σφαγὴ περὶ Ασκάλωνα. Ουέσπασιανὸς εἰς Πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται.

Ιουδαῖοι δὲ, μετὰ τὴν Κεστίου πληγὴν ἐπηρμένοι ταῖς ἀδοκήτοις εὐπραγίαις, ἀκρατεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ ἐκριπιζόμενοι τῇ τύχῃ προσωτέρω τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γὰρ εὐθέως ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ασκάλωνα. πόλις ἐστὶν ἀρχαία, τῶν Ιεροσολύμων εἴκοσι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίους, αἰεὶ διὰ μίσους Ιουδαίοις γεγενημένη, διὸ καὶ τότε ταῖς πρώταις ὁρμαῖς ἐγγιεῖν ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλκήν τε κορυφαῖοι καὶ σύνεσιν, Νίγερ τε ὁ Περαίτης, καὶ ὁ Βαβυλώνιος Σίλας, πρὸς οἷς Ιωάννης ὁ Εσσαῖος. ἡ δὲ Ασκάλων ἐτετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ ἦν ἥδιστον ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπό τε σπείρας πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν Αντώνιος.

β'. Οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὀργαῖς συντονώτερον ὁδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ Αντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλοντας ὅτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, προεξήγαγε τὰς ἱππεῖς, καὶ ὅδεν ὅτε πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτε πρὸς τὴν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀνέστειλεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπείρους γε πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσύντακτοί τε πρὸς ἡνωμένους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον, ἢ βουλῇ, στρατηγούμενοι, πρὸς εὐπειθεῖς καὶ νεύματι πάντα πράττοντας ἀντιτασσόμενοι, πονοῦσι ῥᾳδίως. ἐς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ πρῶται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου τρέπονται, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος βιαζομένοις περιπίπτοντες, ἀλλήλων

que Romanas copias et multa regum vicinorum auxilia congregabat.

CAP. II.

Magna Iudaeorum caedes circa Aſcalonem. Veſpaſianus Ptolemaidem venit.

IVdaei autem, poſt Ceſtii cladem inexſpectato rerum ſucceſſu elati, animorum impetus cohibere non poterant, et quaſi fortunae flabellis excitati bellum vlterius producere ſatagebant. Itaque ſtatim vniuerſi, quotquot pugnaciſſimi, congregati Aſcalonem recta contenderunt. Vrbs haec antiqua eſt, quingentis et viginti ſtadiis diſtans ab Hieroſolymis, ſemper odio habita a Iudaeis, ac propterea tunc primis illorum incurſibus propior fore viſa eſt. Excurſibus autem duces praeerant tres viri et corporis robore et prudentia omnium eminentiſſimi, Niger quidem Peraita, et Silas Babylonius, praetereaque Ioannes Eſſaeus. Et Aſcalon valide quidem munita fuerat: praeſidiis vero fere deſtituta erat. eam quippe vna tantum peditum cohors, et vna equitum ala tuebatur, duce Antonio.

2. Et illi quidem, vt qui ira incitati longe maiori cum celeritate iter fecerant, ac ſi ex propinquo venirent, protinus aderant. Antonius vero (non enim neſciebat, iam futurum eſſe, vt impetum in vrbem facerent) equites prius eduxit, et nihil veritus aut hoſtium multitudinem aut audaciam, primam aggreſſionem fortiter ſuſtinuit, et ad moenia irruentes propulſauit. Illi vero, belli imperiti cum peritis commiſſi, et pedites cum equitibus, incompoſiti cum denſis et confertis, et leuiter armati cum militibus graui armatura inſtructis, et maiori animo, quam conſilio, militantes, cum dicto audientibus et vno nutu omnia facientibus dimicantes, facile profligantur. nam vt ſemel eorum primae turbatae erant acies, ab equitibus ſtatim in fugam vertuntur; et iis, qui a tergo erant, murum verſus vrgentibus incidentes, ſibi inuicem hoſtes

ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες, ταῖς τῶν ἱππέων εἰσβολαῖς εἴξαντες, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ ἦν πλατὺ, καὶ πᾶν ἱππάσιμον. ὃ δὴ, καὶ τοῖς Ρωμαίοις συνεξεγῆσαν, πλεῖστον εἰργάσατο τῶν Ιουδαίων φόνον. τάς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῶν ὑπὸ τῇ ὁρόμῳ συνειλημένων διεκπαίοντες, ἀπείρους ἀνῄρουν. ἄλλοι δὲ ἄλλους, ὅπη τρέποιντο, κυκλέμενοι καὶ περιελαύνοντες κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν Ιουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία παρὰ τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο· Ρωμαῖοι δ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις, καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ περισσεύειν σφᾶς αὐτὰς ὑπελάμβανον. καὶ τῶν μὲν προσφιλονεικούντων τοῖς πταίσμασιν, αἰδοῖ τε φυγῆς ταχείας καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῶν δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς εὐτύχουν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀνῃρέθησαν μὲν μύριοι τῶν Ιουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, Ιωάννης τε καὶ Σιλάς· οἱ λοιποὶ δὲ τραυματίαι τὸ πλέον, σὺν τῷ περιλειπομένῳ τῶν ἡγεμόνων Νίγερι, τῆς Ιδουμαίας εἰς πολίχνην τινὰ, Σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῶν Ρωμαίων ἐπὶ τῇδε τῇ παρατάξεως ἐτρώθησαν.

γ'. Οὐ μὴν οἱ Ιουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεσάλησαν τὰ φρονήματα. μᾶλλον δὲ αὐτῶν τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας., ὑπερορῶντές τε τὰς ἐν ποσὶ νεκρὰς, ἐδελεάζοντο τοῖς προτέροις κατορθώμασιν ἐπὶ πλῆγὴν δευτέραν. διαλιπόντες γὰρ ὀλίγον ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν ἐπισυλλέξαντες, ὀργιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ἐπὶ τὴν Ασκάλωνα. παρείπετο δὲ αὐτοῖς, μετὰ τῆς ἀπειρίας καὶ τῶν ἄλλων πρὸς πόλεμον ἀλασσωμάτων, ἡ προτέρα τύχη. τῷ γὰρ Αντωνίῳ τὰς παρόδους προλοχίσαντος, ἀδόκητοι ταῖς ἐνέδραις ἐμπεσόντες, καὶ ὑπὸ τῶν ἱππέων, πρὶν εἰς μάχην συντάξασθαι, κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους· οἱ λοιποὶ δὲ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς καὶ Νίγερ, πολλὰ κατὰ τὴν φυγὴν εὐτολμίας ἐπιδειξάμενος ἔργα· συνελαύνονται δ'

erant, donec omnes, incurſibus equitum cedentes, per omnem campum diſperſi erant. iſte autem amplus et totus equitatui commodus. quod cum Romanos etiam plurimum iuuaret, effecit, vt Iudaeorum magna ſtrages ederetur. Nam et illos, qui fugerent, praeuertendo, curſum in eos flectebant; et ex iis, qui e fuga ſe congregaſſent, innumeros transfixos perimebant. Alii vero alios, quocunque ſe verterent, in orbem agentes et exagitantes ſagittis facile confecerunt. Et Iudaeis quidem ſuorum multitudo, quod de ſalute deſperarent, pro ſolitudine habebatur: Romani vero proſperis elati, licet ad pugnam pauci eſſent, tamen ſe ſatis ſuperque habere exiſtimabant. Et illis quidem res aduerſas ſuperare contendentibus, quod et puderet eos cito fugere, et fortunam in melius mutari ſperarent, Romanis autem, dum feliciter res cederent, minime delaſſatis, ad ſeram vſque veſperam pugnatum eſt, donec e Iudaeis quidem peremti fuerant viri numero ad decem millia, duoque duces Ioannes et Silas; caeteri vero plerique ſaucii, cum Nigro, qui vnus reſtabat ex ducibus, in quandam Idumaeae vrbeculam, cui nomen Sallis, confugerunt. Quin et e Romanis nonnulli in iſto praelio vulnerati erant.

3. Veruntamen Iudaei nequaquam tanta clade accepta cecidere animis; ſed ex iis, quae paſſi ſunt, maior illis crevit audacia. et mortuos ante pedes iacentes nihil morati, rebus iam ante proſpere geſtis ad cladem alteram alliciebantur. Itaque paruo tempore interiecto, quod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet, copiiſque ſuis omnibus vndique collectis, maiori cum indignatione multoque plures ad Aſcalonem recurrebant. Illos autem, praeter rei militaris imperitiam aliaque, quibus in bello gerendo laborabant, vitia, eadem, quae prius, ſequuta eſt fortuna. Nam cum Antonius tranſitus inſidiis iam ante occupaſſet, ex improviſo in eas inciderunt Iudaei; et ab equitibus circumdati, priuſquam inſtructa eſſet acies, iterum quidem cadunt ad octo millia et amplius: caeteri vero omnes in fugam ſe coniiciebant, inque his Niger, multis, dum fugeret, magnae audaciae facinoribus editis: cumque inſtarent hoſtes,

ἦν, προσκειμένων τῶν πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν κώμης Βεζεδὲλ καλουμένης. οἱ δὲ περὶ τὸν Αντώνιον, ὡς μήτε τρίβοιντο περὶ τὸν πύργον ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τὸν ἡγεμόνα καὶ γενναιότατον τῶν πολεμίων περιΐδοιεν, ὑποπιμπρᾶσι τὸ τεῖχος. Φλεγομένῳ δὲ τῷ πύργῳ, Ρωμαῖοι μὲν ἀναχωρῆσι γεγηθότες, ὡς διεφθαρμένῳ καὶ Νίγερος. ὁ δὲ, εἰς τὸ μυχαίτατον τῷ ὄχυρώματος σπήλαιον καταπηδήσας ἐκ τοῦ πύργου, διασώζεται, καὶ μεθ' ἡμέραν τρίτην τοῖς μετ' ὀλοφυρμῶν πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν ὑποφθέγγεται. προελθὼν δὲ χαρᾶς ἀνελπίστου πάντας ἐπλήρωσεν Ιουδαίους, ὡς προνοίᾳ Θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

δ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Αντιοχείας· ἡ μητρόπολίς ἐστι τῆς Συρίας, μεγέθους τε ἕνεκα καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας, τρίτον ἀδηρίτως ἐπὶ τῆς ὑπὸ Ρωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον· ἔνθα κατὰ πάσης τῆς ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτοῦ τὴν ἄφιξιν καὶ Αγρίππαν τὸν βασιλέα κατειλήφει, ἐπὶ Πτολεμαΐδος ἠπείγετο. καὶ κατὰ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τὴν πόλιν οἱ τῆς Γαλιλαίας Σεπφώριν νεμόμενοι, τῶν τῇδε εἰρηνικὰ φρονοῦντες. οἳ καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ τῆς Ρωμαίων ἰσχύος ἐκ ἀπρονόητοι, πρὶν ἀφικέσθαι Οὐεσπασιανὸν, Κεστίῳ Γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, καὶ δεξιὰς ἔλαβον, καὶ παρεδέξαντο φρουράν. τότε γε μὴν, φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τὸν ἡγεμόνα, προθύμως σφᾶς αὐτοὺς ὑπέχοντο κατὰ τῶν ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσασι, τέως πρὸς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε καὶ πεζοὺς παραδίδωσιν, ὅσους ἀνθέξειν ταῖς καταδρομαῖς, εἴ τι Ιουδαῖοι παρακινοῖεν, ὑπελάμβανεν. καὶ γὰρ οὐδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τὴν Σεπφώριν, μεγίστην μὲν οὖσαν τῆς Γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δὲ ἐπεκτισμένην χωρίῳ, καὶ φρουρὰν ὅλῳ τῷ ἔθνει ἐσομένην.

compelluntur in turrim bene munitam vici cuiusdam, cui nomen Bezedel. Antonius vero cum suis, ne tempus tereretur circa turrim captu difficilem, et ne ducem superstitem eundemque hostium fortissimum sinerent effugere, ignem muro subiiciunt. Cum autem turris conflagraret, Romani quidem gaudio exsultantes discedunt, ac si Niger etiam periisset. Ille vero, cum ex turri in abditissimum castelli specus desiliisset, seruatur; triduoque post cum socii lacrymantes eum, vt sepeliretur, quaererent, eos inferne alloquitur: egressusque gaudio insperato Iudaeos omnes compleuit, tanquam Dei prouidentia seruatus, qui eos in posterum duceret.

4. Vespasianus autem, assumto secum exercitu ex Antiochia, (quae Syriae metropolis est, magnitudine simul aliaque felicitate tertium sine dubio, inter vrbes terrarum orbis Romanae ditionis, locum obtinens) vbi etiam regem Agrippam cum omnibus suis viribus aduentum eius exspectantem offenderat, Ptolemaïdem ire contendebat. Atque apud istam ciuitatem ei occurrunt Galilaei Sepphorin habitantes, pacique istic studentes. qui nec suae salutis, nec Romanorum potentiae improuidi, antequam veniret Vespasianus, Cestio Gallo fidem dederant et ab eo vicissim acceperant, praesidiumque militare susceperant. Caeterum tunc, cum ducem benigne admodum excepissent, alacriter sese etiam cum illis contra populares suos belli societatem inire pollicebantur. Quibus Vespasianus tunc, cum id postulassent, in praesidium dat equites totidem peditesque, quot resistendo fore arbitrabatur incursibus, si quid praeter solitum mouerent Iudaei. non enim se parvum bello futuro discrimen adire existimabat, si sibi auferretur Sepphoris, ciuitas Galilaeae maxima, et in loco natura munitissimo exstructa, quaeque genti vniuersae foret praesidio.

ΚΕΦ. γ'.

Ἐκφρασις Γαλιλαίας, Σαμαρείας, καὶ Ἰουδαίας.

Δυο δ' ὄσας τὰς Γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, καὶ τὴν κάτω προσαγορευομένην, περιέχει μὲν ἡ Φοινίκη καὶ Συρία. διορίζει δὲ ἀπὸ μὲν δύσεως ἡλίου Πτολεμαΐς τοῖς τῆς χώρας τέρμασι, καὶ Κάρμηλος, τὸ πάλαι μὲν Γαλιλαίων, νῦν δὲ Τυρίων ὄρος. ᾧ προσίσχει Γαβὰ πόλις ἱππέων, ὅτως ἀγορευομένη, διὰ τὸ τὰς ὑφ' Ἡρῴδῃ τῷ βασιλέως ἀπολυομένας ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας, Σαμαρίς τε, καὶ Σκυθόπολις μέχρι τῶν Ἰορδάνου ῥείθρων. πρὸς ἕω δὲ Ἱππηνή τε καὶ Γαδαρὶς ἀποτέμνεται, καὶ ἡ Γαυλανῖτις αὕτη, καὶ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ προσάρκτια δὲ αὐτῆς Τύρῳ τε καὶ Τυρίων χώρα περατοῦται. καὶ τῆς μὲν κάτω καλουμένης Γαλιλαίας, ἀπὸ Τιβεριάδος μέχρι Ζαβυλῶν, ἧς ἐν τοῖς παραλίοις Πτολεμαΐς γειτών, τὸ μῆκος ἐκτείνεται. πλατύνεται δὲ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ἣ Ξαλωθ καλεῖται, μέχρι Βηρσάβης, ἣ καὶ τῆς ἄνω Γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι Βακὰ κώμης. αὕτη δὲ τὴν τῶν Τυρίων γῆν ὁρίζει. μηκύνεται δὲ μέχρι Μηρὼθ ἀπὸ Θελλᾶ κώμης Ἰορδάνου γείτονος.

β'. Τηλικαῦται δὲ οὖσαι τὸ μέγεθος, καὶ τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμέναι, πρὸς πᾶσαν αἰεὶ πολέμου πεῖραν ἀντέσχον. μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε Γαλιλαῖοι, καὶ ὅτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, ὅτε λιπανδρεία τὴν χώραν κατέσχεν, ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα καὶ εὔβοτος, καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος. ὡς ὑπὸ τῆς εὐπαθείας προσκαλέσασθαι καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. προσησκήθη γὰρ ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναὶ, καὶ τὸ τῶν κωμῶν πλῆθος πανταχῇ πολυάνθρωπον διὰ τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας.

γ'. Καθόλου δὲ, εἰ καὶ τῷ μεγέθει τις ἐλαττώσει τῆ

CAP. III.

Descriptio Galilaeae, Samariae, et Iudaeae.

DVAE autem sunt Galilaeae, vna Inferior, altera Superior appellata, easque Phoenice et Syria circumdant. A solis quidem occasu eas disterminat Ptolemais territorii sui finibus, atque Carmelus, olim quidem Galilaeorum, nunc autem Tyriorum mons; cui adhaeret Gaba, vrbs equitum dicta, quod equites ab Herode rege dimissi illic habitent. A meridie autem Samaris et Scythopolis vsque ad fluenta Iordanis. Ab oriente vero eam terminant Hippene et Gadaris, atque ipsa Gaulanitis, regnique Agrippae fines. Septentrionalia autem eius Tyrus claudit, et Tyriorum regio. Inferioris quidem Galilaeae longitudo extenditur a Tiberiade vsque ad Zabulon, cui in maritimis vicina est Ptolemais. Latitudine autem patet a vico Xaloth nuncupato, qui in Magno campo situs est, vsque ad Bersaben; vnde etiam Galilaeae superioris latitudo incipit vsque ad Baca vicum: qui Tyriorum terram a Galilaea dirimit. Latitudo vero eius a Thella vico Iordani proximo vsque ad Meroth protenditur.

2. Cum autem vtraeque tanta fuerint magnitudine, et tot gentibus alienigenis circumdatae, omni semper belli periculo resistebant. Nam et ab infantia pugnaces et vbique numero abundantes Galilaei; et neque formido vnquam viros occupauit, neque eorum penuria regio laborauit: quoniam tota pinguis et pascua est, et omne genus arboribus consita, ita vt vel minime studiosos agriculturae vbertate sua alliciat. Omnis itaque ab habitantibus exculta est, et nulla eius pars otiosa. Quin et vrbes frequentes, et crebri vici vbique populosi propter soli bonitatem, vt, qui sit minimus, supra quindecim millia incolarum habeat.

3. In summa autem, si quis Galilaeam Peraeae faciat

Περαίας τὴν Γαλιλαίαν, προέλοιτο δ' ἂν τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐνεργὸς ὅλη, καὶ συνεχής ἐστι καρποφόρος. ἡ Περαία δὲ, πολὺ μὲν μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμέρων αὔξησιν ἀγριωτέρα. τό γε μὴν μαλθακὸν αὐτῆς καὶ πάμφορον, καὶ τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δὲ εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον καὶ φοινικῶνας ἤσκηται, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ἀπὸ τῶν ὀρῶν καὶ πηγαῖς ἀεννάοις ἄλις, εἴ ποτε ἐκεῖνοι σειρῷ φθίνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ Μαχαιροῦντος εἰς Πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ Φιλαδελφείας μέχρις Ἰορδάνου. καὶ Πέλλη μὲν, ἣν προειρήκαμεν, τὰ πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν δὲ Ἰορδάνης· μεσημβρινὸν δὲ αὐτῆς πέρας ἡ Μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὴν Ἀραβία τε καὶ Σιλβωνίτιδι, πρὸς δὲ Φιλαδελφηνῇ καὶ Γερασίοις ἀποτέμνεται.

δ'. Ἡ δὲ Σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς Ἰουδαίας ἐστὶ καὶ τῆς Γαλιλαίας· ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης Γινεαίας ὄνομα κώμης, ἐπιλήγει τῆς Ακραβατηνῶν τοπαρχίας. Φύσιν δὲ τῆς Ἰουδαίας κατ' ὀδὸν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ καὶ πεδιάδες, εἴς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, καὶ πολύφοροι, κατάδενδροί τε, καὶ ἐπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεταί. προτάρδεσθαι δὲ ὑδάμει μὲν φύσει δαψιλὲς, ὕονται δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διαφόρως ἐν αὐταῖς. καὶ, διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις, γαλακτοφόρα. μέγιστόν γε μὴν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας τὸ πληθύειν ἀνδρῶν ἑκατέραν.

ε'. Μεθόριος δὲ αὐτῶν ἡ Ανὰθ Βορκαίως προσαγορευομένη κώμη, πέρας αὕτη τῆς Ἰουδαίας τὸ πρὸς βορέαν. τὰ νότια δὲ αὐτῆς ἐπὶ μῆκος μετρυμένης ὁρίζει, προσκυροῦσα τοῖς Ἀράβων ὅροις κώμη, καλοῦσι δ' αὐτὴν Ιαρδὰν οἱ τῇδε Ἰουδαῖοι. εὖρός γε μὴν ἀπὸ Ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις Ἰόππης ἀνατείνεται. μεσαιτάτη δὲ αὐτῆς πόλις τὰ Ἱεροσόλυμα κεῖται. παρ' ἃ καί τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν

magnitudine cedere, erit sane, vt huic viribus et potentia eam praeferat. Vniuersa enim culta est, et passim quidem fructuum ferax. Peraea autem multo maior; at pleraque quidem aspera atque deserta est, et agrestior, quam vt alat fructus mansuetiores. Caeterum solum molle in ea admodum est ferax, camposque habet variis arboribus consitos, maxime vero occupatum et cultum est oleis et vineis et palmetis, irrigatum etiam torrentibus e proximis montibus, satisque aquae perennis fontibus, si quando montani Sirio ardente defecerint. Et longitudo sane eius a Machaerunte vsque ad Pellam, latitudo vero a Philadelphia ad Iordanem. Et Pella quidem iam dicta versus Boream terminatur, Iordane vero ad occidentem, et ad meridiem clauditur Moabitide, ad orientem vero Arabia et Silbonitide, nec non Philadelphene et Gerasis.

4. Samarienſis autem regio inter Iudaeam quidem et Galilaeam media est, (nam a vico incipiens in Magno campo iacente, nomine Ginaea, desinit in Acrabatenam toparchiam) soli vero natura et ingenio a Iudaea nihil differt. nam vtraeque montosae sunt et campestres, molleſque ad agriculturam, et fertiles admodum, nec non et arboribus consitae, pomisque syluestribus, et mansuetis abundantes. Non sunt autem natura quidem valde irriguae, sed copiosi sunt et frequentes in iis imbres. Quaeque illic sunt aquae fluenta, dulcem supra modum habent saporem; atque propter boni graminis copiam, armenta maiori lactis vbertate gaudent, quam vsquam alibi. Caeterum maximum virtutis et feracitatis argumentum est, quod vtraque viris abundet.

5. In vtriusque autem confinio est Anuath vicus, qui alias Borceos dicitur, terminus ille Iudaeae versus septentrionem. Meridiana vero pars eius, si in longitudinem eam metiaris, finem habet vicum Arabibus conterminum, quem isthic Iudaei Iardan appellant. Caeterum latitudo a Iordane fluuio ad Ioppen porrigitur. Ipsissimo autem in medio eius sita est vrbs Hierosolyma. qua de causa vrbs ista a nonnullis non sine ratione dicta est regionis

τὸ ἄσυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφήρηται δὲ ὐδὲ τῶν ἐκ θαλάσσης ἑρπετῶν ἡ Ιϐδαία, τοῖς παραλίοις κατατείνουσα μέχρι Πτολεμαΐδος. μερίζεται δὲ εἰς ἔνδεκα κληρουχίας. ὧν ἄρχει μὲν ὡς βασίλειον τὰ Ιεροσόλυμα, περαιτέρω τῆς περιοίκου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὴν διήρηνται τὰς τοπαρχίας. Γόφνα δευτέρα, καὶ μετ' αὐτὴν Ακραβαττὰ, Θαμνὰ πρὸς ταύταις, καὶ Λύδδα, καὶ Αμμαοῦς, καὶ Πέλλη, καὶ Ιδουμαία, καὶ Εγγαδδαὶ, καὶ Ηρώδειον, καὶ Ιεριχοῦς, μεθ' ἃς Ιάμνεια καὶ Ιόππη τῶν περιοίκων ἀφηγοῦνται, κἀπὶ ταύταις ἥ τε Γαμαλιτικὴ καὶ Γαυλανῖτις, Βαταναία τε καὶ Τραχωνῖτις, αἳ καὶ τῆς Αγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δὲ ἀπὸ Λιβάνου ὄρους καὶ τῶν Ιορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τῆς Τιϐεριάδος λίμνης εὐρύνεται. ἀπὸ δὲ κώμης καλουμένης Αρφᾶς, μέχρις Ιουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν μεγάδες Ιϐδαῖοί τε καὶ Σύροι. τὰ μὲν δὴ περὶ τῆς Ιϐδαίων τε καὶ τῶν πέριξ χώρας, ὡς ἐνῆν μάλιστα συντόμως ἀπηγγέλκαμεν.

ΚΕΦ. δ'.

Ιώσηπος, ὁρμήσας ἐλεῖν Σεπφώριν, ἀπεκρούσθη. Τίτος σὺν μεγάλῃ δυνάμει εἰς Πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται.

Η Δὲ ὑπὸ Ουεσπασιανοῦ πεμφθεῖσα Σεπφωρίταις βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, Πλακίδου χιλιαρχοῦντος αὐτῶν, ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διαιροῦνται. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. προϊόντες δὲ ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ πέριξ τῆς χώρας κατατρέχοντες, μεγάλα τὰς περὶ τὸν Ιώσηπον ἐκάκωσαν ἀτρεμοῦντας, τά τε κατὰ πόλιν ἔξωθεν ληϊζόμενοι, καὶ προθέοντας, ὁπότε θαρρήσειαν, ἀνακόπτοντες. ὥρμησέ γε μὴν ὁ Ιώσηπος ἐπὶ τὴν πόλιν, αἱρήσειν ἐλπίσας ἣν αὐτὸς πρὶν ἀποσῆναι Γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς καὶ Ρωμαίοις δυσ-

illius vmbilicus. Sed nec marinis deliciis caret Iudaea, locis maritimis Ptolemaïdem vſque extenſa. Diſtributa autem eſt in vndecim ſortes: quarum prima quidem tanquam regia eſt vrbs Hieroſolyma, omni regioni circumiacenti, vt caput corpori, ſupereminens et praeſtans. Caeterae autem poſt ipſam diuiſae ſunt iuxta toparchias. Gophna ſecunda, et poſt eam Acrabatta, deinde Thamna, et Lydda, et Ammaus, et Pella, et Idumaea, et Engaddae, et Herodion, et Hierichus, poſt quas Iamnia et Ioppe finitimis ſuis praeſunt, ac praeterea Gamalitica et Gaulanitis, et Batanaea et Trachonitis, quae et partes ſunt regni Agrippae. Iſta autem regio incipiens a monte Libano et Iordanis fontibus vſque ad lacum Tiberiadem latitudine panditur: longitudo vero eius a vico, cui nomen Arpha, vſque ad Iuliadem protenditur. Eam autem incolunt Iudaei permixti Syris. Atque de Iudaea quidem et finitimis regionibus, ſumma qua potuimus brevitate, narrationem fecimus.

CAP. IV.

Ioſephus, facta impreſſione in Sepphorin, repulſus eſt. Titus cum ingenti exercitu Ptolemaïdem venit.

QVod autem Veſpaſianus Sepphoritis miſerat auxilium, equites ſcilicet mille et ſex millia peditum, duce Placido tribuno, caſtris in Magno campo poſitis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate, vt eam tuerentur, agebant; equites vero in caſtris morantur. Cum autem ab vtriſque frequentes factae eſſent excurſiones, et quae in regione erant incurſibus vaſtarent, Ioſephum ſuoſque, licet non mouerent, magnis incommodis afficiebant, quaeque circa vrbem erant depopulantes, cineſque, ſi quando prodire auderent, repellentes. Caeterum Ioſephus in vrbem impreſſionem fecit, quam ipſe, antequam a Galilaeis deſciſceret, ita muniuit, vt etiam Romanis

ἄλωτον εἶναι. διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τῷ τε βιάζεσθαι καὶ τῷ μεταπείθειν Σεπφωρίτας ἀθενέστερος εὑρεθείς. παρώξυνε δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ἐπὶ τὴν χώραν· καὶ ὅτε νύκτωρ, ὅτε μεθ' ἡμέραν, ὀργῇ τῆς ἐπιβουλῆς οἱ Ρωμαῖοι διέλιπον δῃοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία, καὶ διαρπάζοντες τὰ ἐπὶ τῆς χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τὰς ἀθενεστέρας. πυρὶ δὲ ἡ Γαλιλαία καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα, πάθους τε οὐδενὸς ἢ συμφορᾶς ἀπείρατος ἦν. μία γὰρ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τῷ Ιωσήπῳ τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

β'. Ο δὲ Τίτος, περαιωθεὶς ἀπὸ τῆς Αχαΐας εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν, ὠκύτερον, ἢ κατὰ χειμῶνος ὥραν, παραλαμβάνει μὲν ἐφ' ἣν ἔσαλτο δύναμιν. συντόνῳ δὲ χρώμενος πορείᾳ, διὰ τάχους εἰς Πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται. κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα, δυσὶ τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, ἦν δὲ τὰ ἐπισημότατα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι καὶ τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτῷ πεντεκαιδέκατον. τούτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπείραι. προσεγένοντο δὲ καὶ ἀπὸ Καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δὲ ἕτεραι τῶν ἀπὸ Συρίας ἱππέων. τῶν δὲ σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον ἀνὰ χιλίους μὲν πεζούς, αἱ δὲ λοιπαὶ δεκατρεῖς ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν εἴκοσι. συχνὸν δὲ καὶ παρὰ τῶν βασιλέων συνήχθη συμμαχικόν. Αντιόχου μὲν καὶ Αγρίππα καὶ Σοέμου παραχομένων ἀνὰ διχιλίους πεζοὺς τοξότας καὶ χιλίους ἱππεῖς, τῷ δὲ Αραβος Μάλχου χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ἐπὶ πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν τοξόται. ὡς τὴν πᾶσαν δύναμιν, συνεξαριθμουμένων τῶν βασιλικῶν, ἱππέας τε καὶ πεζούς, εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δίχα θεραπόντων, οἳ παμπληθεῖς μὲν εἵποντο, διὰ δὲ συνάσκησιν πολεμικὴν οὐκ ἂν ἀποτάσσοιντο τῷ μαχίμῳ, κατὰ μὲν εἰρήνην ἐν ταῖς μελέταις τῶν δεσποτῶν ἀεὶ σφαλόμενοι, συγκινδυνεύοντες δ' ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίᾳ μήτ' ἀλκῇ τινας πλὴν τῶν δεσποτῶν ἐλαττοῦσθαι.

captu esset difficilis. Quam ob rem et de spe sua decidit, imbecillior esse compertus, quam vt Sepphoritas aut vi aut suasu in partes suas pertraheret. magis autem bellum regioni concitabat, Romanis indigne adeo ferentibus insidias, vt nec die nec nocte ab agrorum eorum depopulatione cessarent, aut a bonorum omnium in regione direptione, aut ab occisione eorum assidua, qui militaris erant aetatis, aut ab imbecillorum in captiuitatem abductione. Galilaea autem omnis oppleta erat incendio et sanguine, nec vllius miseriae et calamitatis expers erat et immunis. nam vnicum infestatis perfugium erant vrbes, quas Iosephus munimentis firmauerat.

2. Titus autem, cum ex Achaia Alexandriam traiecisset, citius, quam hyemis tempestate fieri solet, militum quidem manum, cuius causa missus fuerat, suscipit; magnisque itineribus contendens, breui admodum Ptolemaïdem peruenit. Cumque illic patrem suum offendisset, duabus, quae cum eo erant legionibus, (erant autem quinta, et decima, eaeque nobilissimae) iungit etiam, quam ille secum adduxit, quintam decimam. quibus adiunctae erant decem et octo cohortes. Quin et illis e Caesarea accessere quinque, cum vna equitum turma: et aliae quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortum singulae quidem mille pedites habebant: reliquae vero tredecim pedites sexcentos, equitesque centum et viginti. Regii autem auxiliares etiam magno numero collecti erant; Antiocho quidem et Agrippa et Sohemo bina millia peditum sagittariorum et mille equites suppeditantibus; cum iam Malchus Arabs equites mille misisset praeter quinque millia peditum, quorum pars maior erant sagittarii. adeo vt omnes copiae, regiis in eundem numerum adscriptis, tam pedites, quam equites, in sexaginta circiter millia colligerentur, praeter calones, qui magna quidem multitudine sequebantur, quod vero exercitatione bellica assueti essent, haud secerni debeant a viris militaribus, pacis quidem tempore in dominorum exercitiis assidue versantes; bellique pericula vna cum illis adeuntes; vt neque peritia neque viribus a quopiam nisi a dominis superentur.

ΚΕΦ. ε'.

Αναγραφὴ τῶν Ρωμαϊκῶν στρατευμάτων τε καὶ στρατοπέδων, καὶ τῶν ἄλλων, ἐφ' οἷς ἐπαινοῦνται Ρωμαῖοι.

ΚΑΙΝ τούτῳ μὲν ἂν θαυμάσαιτό τις ἂν Ρωμαίων τὸ προμηθὲς, κατασκευαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰκειότατον, ἀ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην τῆς στρατιᾶς σύνταξιν ἀπίδοι, γνώσεται τὴν τοσήνδε ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, ἀ δῶρον τύχης. ἀ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῶν ὅπλων ὁ πόλεμος, ἀδὲ ἐπὶ μόνας τὰς χρείας τῷ χεῖρε κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ ἀπειρηκότες· ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, ἀδέποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐκεχειρίαν, ἀδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιρούς. αἱ μελέται δὲ αὐτοῖς ἀδὲν τῆς κατὰ ἀλήθειαν εὐτονίας ἀποδέουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης πάσῃ προθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται· διὸ καθόλου τὰς μάχας διαφέρουσιν. οὔτε γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἕδει συντάξεως, οὔτε δέος ἐξίστησιν, οὔτε δαπανᾷ πόνος. ἕπεται δὲ τὸ κρατεῖν ἀεὶ κατὰ τῶν οὐχ ὁμοίων βέβαιον. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν, τὰς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος παρατάξεις· τὰς παρατάξεις δὲ, μεθ' αἵματος μελέτας. ἀδὲ γὰρ ἐξ ἐπιδρομῆς εὐάλωτοι πολεμίοις· ὅπη δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, ἀ πρὶν ἅπτονται μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' οὐκ εἰκαῖον, ἀδ' ἀνώμαλον ἐγείρουσιν, ἀδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες· ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ὢν τύχοι χῶρος, ἐξομαλίζεται· διαμετρεῖται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, τά τε πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα.

β'. Καὶ τὸ μὲν ἔνδον εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν· ἔξωθεν δὲ ὁ κύκλος τείχους ὄψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένος. ἐπὶ δὲ τῶν μεταπυργίων, τάς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν

CAP. V.

Descriptio Romanorum exercituum, et castrorum, aliorumque, propter quae laudantur Romani.

ET in hoc quidem alicui mirari subeat prouidam Romanorum curam, ita sui in vsum seruos instituentium, vt non solum vitae ministeriis, sed belli etiam necessitatibus accommodati sint. Si quis autem eorum aliam quoque militarem respexerit disciplinam, profecto cognoscet, tantum eos imperium non fortunae munere, sed propria virtute adeptos esse. Non enim armis vti incipiunt, bello ingruente, neque solum vrgente necessitate manus mouent, vt qui pacis tempore requieuerint; sed quasi illis a natura insitus esset armorum vsus, nunquam ab exercitatione feriantur, neque belli tempora exspectant. Meditatio autem militaris illis nihil a vera contentione discrepat; sed quotidie miles vnusquisque summa cum alacritate tanquam in bello exercetur: quo factum, vt leuissime dimicationes perferant. neque enim ordinem non conseruando a consueto statu dimouentur, neque metu consternantur, neque labore vires illis exhauriuntur. Atque inde est, quod semper eos superent, quos non itidem firmos et immotos inuenerint. Et haud errauerit, si quis eorum exercitationes conflictus esse dixerit sine sanguine; praeliaque e contra exercitationes sanguineas. Neque enim repentino hostium incursu facile opprimi possunt: sed quacunque in hostilem terram impressionem fecerint, non prius se in aciem committunt, quam circumuallentur castra. Non leui autem opere, nec solo inaequali statuunt castra: neque omnes aut nullo ordine in iis occupant. Sed si forte accidat, vt locus sit inaequalis, in planum redigitur: atque castra ita illis dimensa sunt et descripta, vt formam habeant quadratam. quippe multi fabri lignarii cum instrumentis ad exstructionem necessariis eos sequuntur.

2. Et partem quidem interiorem tentoriis occupant: extrinsecus vero castrorum ambitus muri speciem prae se fert, turribus aequo inter se spatio distantibus instructus. Per interualla autem scorpiones, et catapultas, et ballistas,

ἀφετήριον ὄργανον τιθέασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλαι δὲ ἐνοικοδομῶνται τέσσαρες, καθ' ἕκαστον τῦ περιβόλε κλίμα, πρός τε εἰσόδους τῶν ὑποζυγίων εὐμαρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῶν, εἰ κατεπείγοι, πλατεῖαι. ῥυμοτομῶσι δὲ εὐδιαθέτως ἔσω τὸ στρατόπεδον. καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνὰς τίθενται· μεσαίτατον δὲ τούτων τὸ στρατήγιον, ναῷ παραπλήσιον. ὥσπερ δὲ ἐν χεδίῳ πόλις καὶ ἀγορά τις ἀποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θῶκοί τε λοχαγοῖς καὶ ταξιάρχοις, ὅπη δικάζοιεν, εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δὲ ὁ περίβολος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θᾶσσον ἐπινοίας πλήθει καὶ ἐπιστήμῃ τῶν πονούντων. εἰ δὲ ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν περιβάλλεται, βάθος τετράπηχυς, καὶ εὖρος ἴσον.

γ'. Φραξάμενοι δὲ αὐλίζονται κατὰ συντάξεις ἕκαστοι μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμε. πάντα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα μετ' εὐταξίας ἀνύεται καὶ ἀσφαλείας· ξυλεία καὶ ἐπισιτισμὸς, εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία κατὰ συντάξεις ἑκάστοις. ὅτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον, ὁπότε θελήσειαν, αὐτεξούσιον ἑκάστῳ, πᾶσι δὲ ὁμῶ. τάς τε ὕπνες αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες προσημαίνουσιν· ὧδ' ἐσὶν ὅ, τι γίνεται δίχα παραγγέλματος. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν ἐπὶ τὰς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τὰς χιλιάρχας ὅτοι συνίασιν ἀσπασόμενοι, μεθ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν ὅλων οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθες σημεῖον καὶ τὰ ἄλλα παραγγέλματα δίδωσι διαφέρειν εἰς τὰς ὑποτεταγμένας. ὃ δὴ καὶ ἐπὶ παρατάξεως πράττοντες, ἐπισρέφονται ταχέως, ἵνα δέοι καὶ πρὸς τας ἐφόδες αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀναπλήσεις ὑποχωρῆσιν ἀθρόοι.

δ'. Ἐξιέναι δὲ τῦ στρατοπέδε δέον, ὑποσημαίνει μὲν ἡ σάλπιγξ· ἡσυχῇ δὲ ὁδοῖς, ἀλλὰ ἅμα νεύματι τὰς μὲν σκηνὰς ἀναιρῆσιν, πάντα δὲ ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι παρεσκευάσθαι. οἱ

et alia omnia missilium organa disponunt, cuncta quidem ad aliquid iaciendum accommodata. Portas autem quatuor inaedificant ad vnamquamque ambitus plagam, tam ad introitus iumentorum faciles, quam ad excursus, si opus sit, faciendos latas. Et introrsum castra in vicos commode admodum diuidunt. atque in medio quidem vicorum ponunt ducum tabernacula: horum autem ipsissimo in medio praetorium ad templi similitudinem. Ac quasi de subito facta conspicitur ciuitas, et forum quoddam, atque opificibus statio; item sedilia agminum ductoribus et ordinum principibus, vbi lites, si quae oriantur, diiudicent. Excitatur autem ambitus, et quae in eo sunt omnia prius opinione parantur, propter operariorum multitudinem et scientiam. Quod si res vrgeat, fossa etiam extra vallum circumiicitur, profunda quatuor cubitis, totideinque lata.

3. Cum autem ita communiuntur, singuli per contubernia quiete et decenter in tentoriis agunt. quin et alia omnia illis bono cum ordine satisque secure expediuntur: a singulis nempe per contubernia, ligni et frumenti, si opus sit, et aquae copia comportatur. Nec enim coenam vel prandium, prout libuerit, sumere cuiusquam in potestate est, simul vero ab omnibus sumuntur. Somni etiam tempus, et vigiliarum, et excitationum ipsis praesignificant tubae: neque quidquam omnino est, quod sine mandato fit. Mane autem milites quidem ad centuriones singuli, illi vero ad tribunos salutandos conueniunt; cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes eunt. ille autem ipsis pro more signum, aliaque in mandatis dat subditis perferenda: quibus in acie obseruatis, ictu oculi conuertuntur, vbi illis opus ad incursiones, et reuocati densis se subducunt agminibus.

4. Cum autem castris digrediendum est, signum dat tuba, nemoque remisse se gerit: sed primum ad nutum tollunt tabernacula, omniaque ad exitum et profectionem apparant; iterumque paratos esse significat tuba. at-

δὲ, ἐν τάχει τοῖς τε ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἐπιτιθέντες τὴν ἀποσκευὴν, ἑτοῖμοι, ὑποπιμπρᾶσί τε ἤδη τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐτοῖς μὲν ῥάδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ γένοιτο δὲ ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ τρίτον δὲ ὁμοίως αἱ σάλπιγγες προσημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ἐπισπέρχουσαι τὰς δι' αἰτίαν τινὰ βραδύνοντας, ὡς μή τις ἀπολειφθείη τάξεως. ὁ, τε κῆρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρχῳ παρατὰς, εἰ πρὸς πόλεμόν εἰσιν ἕτοιμοι, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ τοὺς ἀναπυνθάνεται. κἀκεῖνοι τοσαυτάκις ἀντιβοῶσι μέγα τι καὶ πρόθυμον, ἕτοιμοι λέγοντες· φθάνωσί τε τὸν ἐπερωτῶντα, καί τινος ἀρηΐου πνεύματος ὑποπιμπλάμενοι τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς δεξιάς.

ε'. Ἔπειτα προϊόντες ὁδεύουσιν ἡσυχῇ καὶ μετὰ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε πεφραγμένοι καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορῆντες ἀμφοτέρωθεν· μακρότερον δὲ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ· τὸ γὰρ κατὰ δεξιὸν σπιθαμῆς ἐλάττον ἔχει μῆκος. φέρουσι δὲ οἱ μὲν περὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίλεκτοι πεζοὶ λόγχην καὶ ἀσπίδα· ἡ δὲ λοιπὴ φάλαγξ ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἐπιμήκη, πρὸς οἷς πέρνα καὶ κόφινον, ἄμην τε καὶ πέλεκυν, πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον καὶ ἅλυσιν, ἡμερῶν τε τριῶν ἐφόδιον· ὡς ὀλίγον ἀποδεῖν τῶν ἀχθοφορούντων ὀρέων τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα μὲν ἐκ δεξιᾶ μακρὰ, καὶ κοντὸς ἐπιμήκης ἐν χειρὶ, θυρεὸς δὲ παρὰ πλευρὸν ἵππῳ πλάγιος, καὶ κατὰ γωνιὰν παρήρτηνται τρεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμὰς, οὐκ ἀποδέοντες δὲ δοράτων μέγεθος. κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. ὑδενὶ δὲ ὅπλῳ διαλλάττουσιν οἱ περὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίκριτοι τῶν ἐν ταῖς ἵλαις ἱππέων· κλήρῳ δὲ τῶν ταγμάτων αἰεὶ τὸ λαχὸν ἡγεῖται.

ς'. Τοιαῦται μὲν αἱ Ῥωμαίων πορεῖαί τε καὶ καταλύσεις, πρὸς δὲ ὅπλων διαφοραί. ὑδὲν δὲ ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μάχαις, ὑδὲ αὐτοχέδιον· ἀλλὰ γνώμη μὲν αἰεὶ παντὸς ἔργου προάγει, τοῖς δοχθεῖσι δὲ ἕπεται τὸ

que illi celeriter mulis et iumentis imponentes sarcinas, stant veluti in carceribus ad egrediendum parati. Ac iam castris ignem subiiciunt, vt quibus facile foret iterum ea ibidem construere, et ne hostibus quandoque ea vsui essent. Et tamen tertio quoque exitum praesignificant tubae, excitantes vrgentesque aliqua de causa tardiusculos, ne quis forte ordinem deserat. Tum praeco, ad dextram imperatoris stans, an ad bellum parati sint lingua vernacula ter percontatur. atque illi toties contra acclamant magna et alacri voce, paratos se esse dicentes: interrogantemque fere praeueniunt, et martio quodam spiritu oppleti cum clamore dextras attollunt.

5. Deinde progredientes tacite incedunt decenterque vniuersi, tanquam in bello suum quisque ordinem seruantes. pedites quidem thoracibus et galeis septi, et vtroque latere gladiis accincti: gladius autem, quem laeuo gerunt, multo longior est; nam qui ad dextrum, longitudine palmam non excedit. qui vero imperatorem stipant pedites electi, lanceas gestant et clypeos: caetera autem phalanx hastas et scuta oblonga; praetereaque serram et corbem, rutrumque et securim; necnon et lorum et falcem et catenam, triduique viaticum: adeo vt a mulis sarcinariis parum absint eorum pedites. Equitibus autem ad latus dextrum gladius est oblongus, et contus item longus in manu, transuersusque ad equi latus clypeus: et in pharetra gestantur tria aut plura iacula, cuspide lata, et hastis magnitudine non cedentia; quinetiam galeas et loricas omnes habent, vti pedites. Qui vero delecti imperatori a satellitio sunt, nullo armorum genere ab equitibus turmarum discrepant: semperque agmina, cui forte id obtigerit, ducit.

6. Et eiusmodi quidem sunt Romanorum itinera et mansiones, itemque armorum differentia. In praeliis autem nihil inconsulto et temere agunt, aut subito et praecipiti impetu: sed prius semper consilia ineunt, quam manum operi admoueant; et tunc demum opus exsequuntur,

ἔργα. παρ' ὃ καὶ σφάλλονται μὲν ἧκιστα, κἂν πταί-
σωσι δὲ, ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγῶν-
ταί τε τῶν ἀπὸ τύχης ἐπιτευγμάτων ἀμείνους τὰς ἐπὶ
τοῖς προβεβουλευθεῖσι διαμαρτίας, ὡς τῷ μὲν αὐτομάτῳ
καλῷ δελεάζοντος εἰς ἀπρομήθειαν, τῆς σκέψεως δὲ,
κἂν ἀτυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλὴν ἐχούσης
μελέτην· καὶ τῶν μὲν αὐτομάτων ἀγαθῶν ὑ τὸν λα-
βόντα αἴτιον εἶναι, τῶν δὲ παρὰ γνώμην προσπεσό-
των σκυθρωπῶν παραμυθίαν τό γε προσηκόντως βεβου-
λεῦσθαι.

ζ'. Παρασκευάζουσι μὲν οὖν ἐν ταῖς μελέταις τῶν
ὅπλων ὑ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλ-
κίμους. προσασκοῦνται δὲ καὶ τῷ φόβῳ. οἵ τε γὰρ νόμοι
παρ' αὐτοῖς ὑ λειποταξίῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳσώνης ὀλί-
γης, θανατικοὶ, οἵ τε στρατηγοὶ τῶν νόμων φοβερώτεροι·
ταῖς γὰρ πρὸς τὰς ἀγαθὰς τιμαῖς ῥύονται τὸ δοκεῖν
ὠμοὶ πρὸς τὰς κολαζομένας. τοσοῦτον δὲ αὐτῶν τὸ πρὸς
τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔν τε εἰρήνῃ κόσμον εἶναι,
καὶ ἐπὶ παρατάξεως ἓν σῶμα τὴν ὅλην στρατιάν. ὕτως
αὐτῶν συναφεῖς μὲν αἱ τάξεις, εὔστροφοι δὲ εἰσὶν αἱ
περιαγωγαὶ, ὀξεῖαι δὲ ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμασιν, ὄψεις
δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν αἱ τα-
χεῖς, βραδύτατοι δὲ πάθειν εἰσὶν. ὐδέ ἐστιν ὅπου συστά-
ντες ἢ πλήθους ἡττήθησαν, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυσχω-
ρίας, ἀλλ' ὐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρα-
τεῖν βεβαιότερον. οἷς ὕλη μὲν ἄρχει πραξεως, ἕπε-
ται δὲ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς ὕτω δρασήριος, τί θαυ-
μαστὸν, εἰ πρὸς ἕω μὲν Εὐφράτης, ὠκεανὸς δὲ πρὸς ἑσπέ-
ραν, μεσημβρινὸν δὲ Λιβύης τὸ πιότατον, καὶ πρὸς ἄρκτον
Ἴστρος τε καὶ Ῥῆνος τῆς ἡγεμονίας ὅροι; δεύτερος γὰρ ἂν τις
εἴποι τὸ κτῆμα τῶν κτησαμένων ἔλασσον.

η'. Ταῦτα μὲν ὖν διεξῆλθον, ὑ Ρωμαίους ἐπαινέσας
προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἴς τε παραμυθίαν τῶν κεχει-
ρωμένων, καὶ εἰς ἀποτροπὴν τῶν νεωτερίζόντων. εἴη δ' ἂν

eum de eo fuerit existimatum. Qua re fit, vt aut quam minime errent, aut, si errauerint, facile possint errores corrigere. Immo infortunium, quod consultationem prius adhibitam sequitur, melius esse arbitrantur prosperis successibus, qui fortunae debentur; quasi bonum quidem fortuitum eos alliciat ad negligentiam; consultatio vero, etsi aliquando male cedat, ad cauendum, ne idem rursus eueniat, rectam cogitationem suggerat; et bonorum quidem fortuitorum non eum auctorem esse, cui contigerint, tristium vero, quae praeter sententiam accidunt, solamen esse, quod bene consulta fuerint.

7. Et armorum quidem exercitatione efficitur, vt non modo corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Quin et necesse est, vt in armis se exerceant, poenae formidine. Nam et leges apud eos non solum ob aciem desertam, sed etiam ob quamuis inertiam et socordiam poenam irrogant capitalem; et imperatores magis, quam ipsae leges, terribiles: fortes tamen honoribus afficiendo faciunt, ne crudeles videantur in eos, qui supplicia luunt. Tanto autem obsequio ducibus obtemperant, vt et in pace ornamento sint, et in acie totus exercitus vnum videatur corpus: adeo inter se apti copulatique sunt ordines, et faciles circumductiones, ita acutis auribus ad mandata, oculisque ad signa attentis et ad opera manibus. vnde semper ad agendum quidem celeres, ad patiendum vero tardissimi sunt. nec est, vbi praelium committentes aut multitudini cesserunt, aut stratagematis, aut locorum difficultati; immo ne fortunae quidem. nam et ista certior est illis et constantior victoria. Quibus itaque consilium quidem rerum gerendarum initium est, consultaque adeo strenuus sequitur exercitus, quid miri, si ab oriente Euphrates, et Oceanus ad occasum, itemque a meridie Africae regio fertilissima, et ad septentrionem Ister et Rhenus imperii limites sint? nam iure merito quis dixerit, ditionem dominis minorem esse.

8. Et ista quidem persequutus sum, non tam proposito laudibus adeo efferendi Romanos, quam vt et solamen deuictis adhiberem, et nouarum rerum cupidos ab illis absterre-

τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν Φιλοκαλίμπων καὶ πρὸς ἐμπειρίαν ἡ ἀγωγὴ τῆς Ρωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δὲ, ὅθεν ἐπὶ ταῦτα ἐξέβην.

ΚΕΦ. ε'.

Πλάκιδος, ὁρμήσας αἱρῆσαι Ἰωτάπατα, ἀποκρύπτει. Οὐεσπασιανὸς εἰσβάλλει εἰς Γαλιλαίαν.

Οὐεσπασιανὸς μὲν, ἅμα τῷ παιδὶ Τίτῳ διατρίβων τέως ἐν Πτολεμαΐδι, συνέτασσε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν Γαλιλαίαν κατατρέχων Πλάκιδος, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνηρήκει τῶν καταλαμβανομένων· τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀθενέστερον Γαλιλαίων καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐναποκάμνον· ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφεῦγον εἰς τὰς ὑπὸ Ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ὀχυρωτάτην αὐτῶν Ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν· προχωρήσειν γὰρ δέει τὰς ἄλλας πόλεις, τῆς κρατερωτάτης ἐχομένης. πολύ γε μὴν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐπιόντα γὰρ αὐτὸν οἱ Ἰωταπατηνοὶ προαισθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχονται· καὶ τοῖς Ρωμαίοις συῤῥαγέντες ἀδοκήτως, πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμοι πρόθυμοί τε, ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνευούσης πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, τρέπονται ταχέως, καὶ πολλοὺς μὲν τιτρώσκουσι τῶν Ρωμαίων, ἑπτὰ δὲ ἀναιροῦσι, διὰ τὸ μήτε ἄτακτον αὐτῶν τὴν ὑποχώρησιν γενέσθαι, καὶ τὰς πληγὰς ἐπιπολαίους, πεφραγμένων πάντοθεν τῶν σωμάτων, τούς τε Ιουδαίους πόῤῥωθεν βάλλειν πλέον ἢ συμπλέκεσθαι θαῤῥεῖν, γυμνήτας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν Ιουδαίων τρεῖς ἄνδρες, καὶ ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ Πλάκιδος μὲν οὖν, τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀτονώτερος εὑρεθεὶς, φεύγει.

β'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐξελαύνει τῆς Πτολεμαΐδος, διατάξας

sum. Fortasse autem Romanae militiae via et ratio illis ad experientiam aliquid conferet, qui bonarum artium studiosi rei huiusce ignari sint. Sed eo, vnde huc digressus sum, redeo.

CAP. VI.

Placidus, tentatis oppugnatione Iotapatis, repellitur. Vespasianus impressionem facit in Galilaeam.

VEspasianus quidem, vna cum Tito filio in Ptolemaïde interim moratus, exercitum ordinabat. At vero Galilaeam incursibus vastans Placidus, postquam magnam quidem eorum, quos comprehenderat, multitudinem interemisset, (haec autem erat Galilaeorum plebs imbecillior, et quibus animi fatiscebant) videretque pugnacissimos quosque semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, ad munitissimam omnium, Iotapata, oppuguandam properavit, existimans, eam quidem primo impetu facile captum iri, magnam vero apud alios duces sibimet gloriam, atque illis ad reliquas res gerendas emolumentum acquisiturum esse. alias quippe ciuitates metu deditionem facturas esse, validissima semel occupata. Caeterum de spe sua multum aberrauit. nam cum ipsum aduentantem praesensissent Iotapateni, extra vrbem eum excipiunt: praelioque ex improuiso Romanos adorti, multi et ad pugnam parati simul et acres, (vt qui pro salute patriae et coniugum et liberorum dimicaturi essent) statim eos in fugam vertunt, plurimosque e Romanis sauciant, septem vero solum interficiunt, quod solutis nequaquam ordinibus pedem referrent, septisque vndique corporibus summa tantum cute vulnerati essent, et Iudaei magis eminus iaculari, quam manus conserere, auderent, leuiter armati cum grauis armaturae militibus. Ex ipsis autem Iudaeis tres ceciderunt, paucis praeterea sauciatis. Et Placidus quidem, infirmior compertus, quam vt vrbem aggrederetur, in fugam se conïicit.

2. Vespasianus vero cum ipse desiderio flagrasset invadendi Galilaeam, egreditur Ptolemaïde, exercitus pro-

τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ Ρωμαίοις ἔθος. τὰς μέν γε ψιλὰς τῶν ἐπικούρων καὶ τοξότας προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς ἀνακόπτοιεν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ἐπιδρομὰς, καὶ διερευνῷεν τὰς ὑπόπτους καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας· οἷς εἵπετο καὶ Ρωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τούτοις ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τήν τε αὐτῶν σκευὴν καὶ τὰ μέτρα τῆς παρεμβολῆς φέροντες. καὶ μετ' αὐτοὺς ὁδοποιοὶ, τά τε σκολιὰ τῆς λεωφόρου κατευθύνειν καὶ χθαμαλοῦν τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας προανακόπτειν, ὡς μὴ ταλαιπωροῖτο δυσπορῶν τὸ στράτευμα. κατόπιν δὲ τούτων, τάς τε ἰδίας, καὶ τὰς τῶν ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευὰς, καὶ συχνὸς ἐπὶ τούτοις πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἱππέων. μεθ' οὓς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τούς τε ἐπιλέκτους τῶν πεζῶν καὶ ἱππέων καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. εἵπετο δὲ αὐτῷ τὸ ἴδιον τοῦ τάγματος ἱππικὸν· ἴδιοι γὰρ ἑκάστου τάγματος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τούτοις δὲ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀχεῖς, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα. μετὰ τούτους, ἡγεμόνες τε καὶ σπειρῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ἐπιλέκτους περὶ σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες. ἔπειτα αἱ σημαῖαι περιέχουσαι τὸν ἀετὸν, ὃς παντὸς ἄρχει Ρωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὃ δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κλῆδων, ἐφ' οἷς ἂν ἴωσι, τοῦ κρατήσειν δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς δὲ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατύνασα. τούτοις παρεῖπετό τις ἑκατοντάρχης ἐξ ἔθους τὴν τάξιν ἐπισκοπούμενος. τὸ δὲ οἰκεῖον ἑκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ τοῖς ὄρεσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν δὲ πάντων τῶν ταγμάτων ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς ὄραγοὶ πρὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν, πεζοί τε καὶ ὁπλῖται καὶ τῶν ἱππέων πολλοί.

γ'. Οὕτως ὁδεύσας Οὐεσπασιανὸς μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τὰ ὄρη ἀφικνεῖται τῆς Γαλιλαίας, ἔνθα κατασκοπεύσαμενος ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖ-

sectione ordinata more Romano. Auxilia enim leuis armaturae et sagittarios praeire iussit, vt repentinos hostium incursus inhiberent, vtque suspectas et opportunas insidiis syluas scrutarentur. Quos sequebatur Romanorum peditatus equitatusque pars grauis armaturae. Hos excipiebant e singulis centuriis deni, et arma sua necessariaque portantes et castrorum mensuras. Et post illos ibant itineris patefactores, vt et obliqua viarum recta facerent, et aspera complanarent, syluasque obstantes praeciderent, ne transitu difficili et impedito fatigaretur exercitus. Illorum autem a tergo et sua et legatorum impedimenta ordinauit, quibus in maiorem securitatem multos equites adiunxit. Post quos ille incedebat, pedites delectos equitesque et lancearios secum habens. ipsumque sequebatur proprius legioni equitatus; proprii enim erant vnicuique legioni equites centum et viginti. Illis vero proximi ibant muli, qui helepoles aliasque machinas ferebant. Post illos legati, et cohortium praefecti cum tribunis, lectis militibus stipati. Deinde signa aquilae circumdata, quae omni legioni apud Romanos praeest, rex ipsa omnium auium, eademque valentissima. vnde etiam imperii signum ipsis est, et velut omen victoriae in quoscunque eunt. Sacra autem signa sequebantur tubicines: et post hos phalanx senum virorum ordinibus dilatata, quibus adiunctus erat ex more centurio quidam, cuius munus erat inspicere ordinem seruandum. Serui autem cuncti vniuscuiusque legionis pedites sequebantur, militum impedimenta mulis et iumentis agentes. et post omnes legiones multitudo mercenariorum, quos securitatis gratia agminum coactores excipiebant, pedites leuis grauisque armaturae cum multis equitibus.

3. In hunc modum profectus Vespasianus cum copiis suis, ad Galilaeae fines peruenit: vbi castris positis milites ad bellum incitatos continebat, in hostium conspectum

χεν, ἐπιδεικνύμενός τε τὴν στρατιὰν εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, καὶ μετανοίας δίδὺς καιρὸν, εἰ πρὸ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα δὲ καὶ πρὸς πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο. μετάνοιαν μὲν ἂν τῆς ἀποστάσεως ὀφθεὶς ὁ στρατηγὸς πολλοῖς ἐνεργάσατο, κατάπληξιν δὲ πᾶσιν. οἱ γὰρ περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, ἀπ' ἄποθεν τῆς Σεπφώρεως παρὰ πόλιν Γαρὶν καλυμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τὸν πόλεμον ἤκυσαν, ὅσον τε ἄπω τὰς Ρωμαίας συμμίξοντας σφίσιν, ἐ μόνον πρὸ μάχης, ἀλλὰ καὶ περὶν ἰδεῖν τὰς ἐχθρὰς, διασκίδνανται φυγῇ. καταλείπεται δὲ ὁ Ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ κατιδὼν, ὡς ἅτε δέχεσθαι τὰς πολεμίας ἀρκετὴν ἔχει δύναμιν, καὶ πεπτωκότα τὰ φρονήματα τῶν Ἰουδαίων, ἄσμενός τε ἂν, εἰ πιστεύοιντο, χωρεῖσι οἱ πλείας ἐπὶ σπονδὰς, ἐδεδίει μὲν ἤδη περὶ παντὸς τῷ πολέμῳ, τότε δὲ ὡς πορρωτάτω χωρίζεσθαι τῶν κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν δὲ τὰς συμμείναντας εἰς Τιβεριάδα καταφεύγει.

ΚΕΦ. ζ'.

Οὐεσπασιανὸς, τὴν Γαδαρέων πόλιν ἑλὼν, εἰς Ἰωτάπατα ἐλαύνει· καὶ, μετὰ μακρὰν πολιορκίαν, ἅλυ ὑπὸ αὐτομόλυ προδοθὲν αἱρεῖ.

Οὐεσπασιανὸς δὲ τῇ πόλει τῶν Γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε κατὰ πρώτην ἔφοδον αὐτὴν, μαχίμυ πλήθυς ἔρημον καταλαβών. καὶ παελθὼν εἴσω, πάντας ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῶν Ρωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιυμένων, μίσει τε πρὸς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμῃ τῆς κατὰ τὸν Κέστιον αὐτῶν παρανομίας. ἐμπίμπρησι δ' ἐ μόνον αὐτὴν τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς πέριξ κώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, ἃς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔστι δὲ ἃς αὐτὸς ἐξανδραποδιζόμενος.

β'. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἦν πρὸς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἐνέπλησε δέος καταφυγών. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος ἐκ ἂν, εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπεγνώκει τὸν πόλεμον,

adducens exercitum, vt et terrorem illis incuteret, et ſpatii aliquid daret ad reſipiſcendum, ſi vellent ante praelium conſilia mutare. Simul autem omnia ad munitiones oppugnandas parabat. Et conſpectus quidem exercitus dux fecit, vt multos defectionis poeniteret, vtque animis conſternarentur omnes. Nam Ioſephus, et qui cum eo caſtra poſuiſſent non longe a Sepphori, ad vrbem Garin appellatam, poſtquam hoſtes in propinquo eſſe accepiſſent, et Romanos fere in eo eſſe, vt manus ſecum conſererent, non ſolum ante pugnam, ſed etiam antequam hoſtes conſpicerent, fuga diſiecti erant. Cum paucis autem Ioſephus relictus, vbi animaduertit, quod ad excipiendos hoſtes non ſatis copiarum haberet, et Iudaeorum animi concidiſſent, quodque libenter, ſi crederentur, plerique ad foedera irent, iam tum quidem ſibi metuebat de totius belli euentu, quam longiſſime vero a periculis ſe ſubducere ſtatuebat; aſſumtiſque, qui ſecum remanſerant, Tiberiadem confugit.

CAP. VII.

Veſpaſianus, capta Gadarenſium ciuitate, Iotapata proficiſcitur: et, poſt longam obſidionem, vrbem a transfuga proditam capit.

VEſpaſianus autem, Gadarenſium ciuitatem adortus, et primo impetu eam in poteſtatem ſuam redigit, quod ciuibus pleriſque aetatis militaris vacuam reperiſſet; et deinde in eam ingreſſus puberes omnes interfici iuſſit, Romanis nulli aetati miſericordiam adhibentibus, tam ex odio in gentem, quam memoria iniquitatis illorum in Ceſtium. Incendit autem non ſolum ciuitatem iſtam, ſed etiam omnes circumcirca vicos et vrbeculas, nonnullis quidem penitus deſolatis, ex aliis vero incolis in captiuitatem ab ipſo abductis.

2. Ioſephus autem ciuitatem, quam ſuae incolumitatis ergo elegerat, ipſe, in eam fugiendo, metu oppleuit. Nam Tiberienſes nunquam eum, niſi omnino de belli ſuc-

τραπῆναί ποτε αὐτὸν ὤοντο. καὶ κατὰ τοῦτό γε ὁ διημάρτανον αὐτοῦ τῆς γνώμης. ὥρα μὲν γὰρ, οἱ ῥέψειε τὰ Ιουδαίων τέλως, καὶ μίαν αὐτῶν ἤδει σωτηρίαν, εἰ μεταβάλλοιντο. αὐτὸς δὲ, καίπερ συγγνωσθήσεσθαι παρὰ Ρωμαίοις προσδοκῶν, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ καταπροδοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας, εὐτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφειν δ' ἐν τοῖς ἐν τέλει τῶν Ιεροσολύμων διέγνω μετὰ ἀκριβείας τὰ πράγματα, ὡς μήτε ἐπὶ μεῖζον ἐξάρας τὴν πολεμίων ἰσχὺν αὖθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο, μήτε ἐνδεέστερον ἀπαγγείλας, κἂν μετανοήσαντας ἴσως θρασύνειεν, ἵνα τε ἢ σπουδὰς αἱρούμενοι ταχέως ἀντιγράψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον πρὸς Ρωμαίους πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπιστείλας, πέμπει διὰ τάχους ἐπὶ Ιεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας.

γ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ὁρμώμενος ἐξαιρεῖν τὴν Ιωτάπατα· πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πλεῖστους τῶν πολεμίων συμπεφευγέναι, καὶ ἄλλως ὁρμητήριον ἰσχυρὸν ὄσαν αὐτῶν· πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς τοὺς προεξομαλιοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε καὶ πεζοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἀμήχανον. οἱ μὲν δὴ τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δὲ ὁ Ιώσηπος, αὐτὴ δὲ ἦν Αρτεμισίου μηνὸς εἰκοστὴ πρώτη, φθάνει παρελθὼν εἰς τὴν Ιωτάπατα ἐκ τῆς Τιβεριάδος, καὶ πεπτωκότα τοῖς Ιουδαίοις ἀνίσησι τὰ Φρονήματα. Οὐεσπασιανῷ δέ τις εὐαγγελίζεται τὴν μετάβασιν τοῦ ἀνδρὸς αὐτόμολος, καὶ κατήπειγεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσοντα πᾶσαν Ιουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν Ιώσηπον ὑποχείριον· ὁ δὲ, ἁρπάσας ὥσπερ μέγιστον εὐτύχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ προνοίᾳ Θεοῦ τὸν συνετάτατον εἶναι δοκοῦντα τῶν πολεμίων οἰόμενος εἰς αὐθαίρετον εἱρκτὴν παρελθεῖν, εὐθέως μὲν σὺν χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει Πλάκιδον, καὶ δεκαδάρχην Εβούτιον, ἄνδρα τῶν ἐπι-

ceſſu deſperaſſet, in fugam verſum iri exiſtimabant. atque eatenus non aberrabant, de animi eius ſententia coniectantes. Videbat enim, quorſum euaderent res Iudaeorum; nullamque ad ſalutem illis apertum iri viam, niſi conſilia mutarent. Ille vero, quamuis a Romanis veniam conſequuturum eſſe ſperaret, ſaepenumero tamen optabat potius emori, quam patria prodita et belli ſibi commiſſi adminiſtratione dedecorata, apud illos feliciter agere, quibuſcum pugnatum miſſus erat. Decreuit igitur magiſtratibus Hieroſolymitanis accurate ſcribere, quemadmodum ſeſe res haberent, vt neque in maius extollendo hoſtium vires, poſthac timiditatis argueretur, aut eas narratione ſua extenuando, fortaſſe coepti etiam poenitentes audaciores redderet; vtque cito reſcriberent, ſi foedus eis placeret, aut, ſi bellum gerere ſtatuerent, copias ad confligendum cum Romanis idoneas ipſi mitterent. Et ille quidem, ſimul ac iſta ſcripſerat, certos quoſdam mittit, qui literas Hieroſolyma perferrent.

3. Veſpaſianus autem, incitatus ad Iotapata exſcindenda, (audiuerat enim quamplurimos hoſtium eo confugiſſe, et praeterea hoc eorum receptaculum perquam validum eſſe) pedites equiteſque praemittit, qui viam complanarent, montanam admodum et ſaxoſam, peditibus difficilem et impeditam, omnino vero equitibus inſuperabilem. Et illi quidem quatuor diebus opus confecerunt, et planam exercitui viam aperuere. Quinto autem die, qui menſis Artemiſii vigeſimus primus, Iotapata ingredi occupat Ioſephus Tiberiade profectus, et Iudaeos animo deiectos erigit. Cum vero tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaret, eumque hoc vno maxime vrgeret, vt ad vrbem ire contenderet, quod cum ea totam Iudaeam occupaturus eſſet, modo Ioſephum caperet: tum ille, nuncio pro maxima felicitate arrepto, Dei prouidentia factum ratus, vt, qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe in cuſtodiam traderet, ſtatim quidem cum mille equitibus eo mittit Placidum, vnaque Ebutium decurionem, virum tam manus fortitudine, quam rerum

σήμων κατὰ χεῖρα καὶ σύνεσιν, περικαταχεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι διαδρὰς ὁ Ἰώσηπος.

δ'. Αὐτὸς δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν, ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν, εἵπετο· καὶ, μέχρι δείλης ὁδεύσας, πρὸς τὴν Ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν τὸ προσάρκτιον αὐτῆς μέρος πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, πειρώμενος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις εὐσύνοπτος εἶναι, πρὸς ἔκπληξιν. ἢ καὶ παραχρῆμα τοσαύτη τοὺς Ἰουδαίους κατέσχεν, ὡς μηδένα τῶν τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. Ῥωμαῖοι δ' εὐθὺς μὲν ἀπώκνησαν προσβαλεῖν, δι' ὅλης ὠδυνώτες ἡμέρας· διεπλῆ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλῶνται τὴν πόλιν, καὶ τρίτην ἔξωθεν περιΐσασι τὴν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτό γε, ἐν ἀπογνώσει σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς Ἰουδαίους πρὸς τόλμαν. ὠδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον.

ε'. Γενομένης δὲ μεθ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον Ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες ἀντεῖχον ἀντικρὺ τῶν Ῥωμαίων, ἐξεστραπεδευκότες πρὸ τοῦ τείχους. ὡς δὲ Οὐεσπασιανὸς τούτοις μὲν τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐκβόλων πλῆθος ἐπισήσας ἐπέτρεψε βάλλειν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν πεζῶν εἰς τὸ πρόσαντες ἀνώθει, καθ' ὃ τὸ τεῖχος ἦν εὐάλωτον· δείσας Ἰώσηπος περὶ τῇ πόλει προπηδᾷ, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἀθρόοι, τοῦ μὲν τείχους ἀνέστειλαν αὐτούς, πολλὰ δὲ ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης. ἐν θαλάσσῃ γε μὴν ὧν ἔδρων ἀντέπαχον. ὅσον γὰρ αὐτοὺς ἡ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς Ῥωμαίους αἰδὼς παρεκρότει· καὶ τοὺς μὲν ἐμπειρία μετ' ἀλκῆς, τοὺς δὲ θράσος ὥπλιζε τῷ θυμῷ στρατηγημένους. παραταξάμενοι δὲ δι' ὅλης ἡμέρας νυκτὶ διαλύονται, τρώσαντες μὲν πλείστους Ῥωμαίων, τρισκαίδεκα δὲ ἀνελόντες ἄνδρας· αὐτῶν δὲ ἔπεσον μὲν δέκα καὶ ἑπτά, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο ἑξακόσιοι.

ſcientia inſignem, illiſque praecepit vrbem e veſtigio circumdare, ne clam inde Ioſephus aufugeret.

4. Ille autem vna poſt die cum copiis ſuis omnibus ſequutus eſt: factoque ad ſeram vſque veſperam itinere Iotapata peruenit. adducto vero ad ſeptentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra metatur, diſtante ab vrbe ſtadiis ſeptem; id agens de induſtria, vt quam maxime ab hoſtibus conſpiceretur, ad terrorem illis incutiendum: qui tantus continuo Iudaeos inuaſit, vt nemo muris egredi auderet. Romani autem ſtatim quidem impreſſionem facere ſuperſederunt, quod per totum diem in itineribus fuiſſent; aciem vero duplicem vrbi circumdant, ac tertiam praeterea circumiiciunt, eamque equitum, omnes Iudaeis exitus obſtruentes. id quod Iudaeos, vt qui de ſalute deſperarent, ad animos ſumendos incitabat: nihil enim in bello homines pugnaciores facit, quam neceſſitas.

5. Poſtridie vero aggreſſione facta, primo quidem Iudaei, qui in iſta regione manſerant, caſtris extra vrbem ante muros poſitis, Romanis obuiam ibant. Cum autem Veſpaſianus illis ſagittarios quidem admouiſſet et funditores et vniuerſos eminus iaculantes, miſſilibus eos vti permiſit; ipſe vero cum peditibus locum aceliuem adſcendebat, vbi murus erat expugnabilis: tunc Ioſephus ciuitati metuens proſiluit, et cum eo cuncta Iudaeorum multitudo. ſimulque Romanos omnes adorti, a muris quidem illos repulerunt; et multa tam manu forti, quam animo virili, ediderunt facinora: caeterum non minora, quam patrabant, viciſſim perpeſſi ſunt. nam quantum ipſos ſalutis deſperatio, tantum Romanos pudor incitabat: et hos quidem peritia cum fortitudine, illos vero armabat audacia animis iracundis militantes. Cum autem tota die pugnatum eſſet, praelium nox dirimit, Romanorum quidem plurimis ſauciatis, viriſque tredecim interfectis; illorum vero ſeptemdecim quidem ceciderunt, vulnerati autem erant ſexcenti.

ς'. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς Ρωμαίοις ἐπεξελθόντες, καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαρραλεώτεροι μὲν ἐκ τῶν παρὰ λόγον ἀντιχεῖν τῇ προτέρᾳ γεγενημένοι, χρώμενοι δὲ καὶ τοῖς Ρωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν ἤτταν ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν Ρωμαίων ἀδιάλειπτοι, ἐκδρομαὶ δὲ τῶν Ἰωταπατηνῶν καὶ τειχομαχίαι καρτερώτεραι· καὶ ὅτε Ἰουδαῖοι τὴν τῶν πολεμίων ἰσχὺν κατωρρώδουν, ὅτε Ρωμαῖοι πρὸς τὸ τῆς πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

ζ'. Ἐστι δὲ Ἰωταπάτη πλὴν ὀλίγῳ πᾶσα κρημνός, ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείροις ἀπότομος, ὡς τῶν κατιδεῖν πειρωμένων τὰς ὄψεις πρόσεξαθεῖν τὸ βάθος· ἀπὸ βορρᾶ δὲ πρόσιτη μόνον, καθ' ὃ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκτισται. καὶ τοῦτο δ' ὁ Ἰώσηπος ἐμπεριειλήφει τειχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀνάλωτον εἶναι πολεμίοις τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἀκρώρειαν. κύκλωθεν δὲ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτήν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. εἶχε μὲν ὅτως ὀχυρότητος Ἰωταπάτη.

η'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τῇ τε φύσει τοῦ χωρίου καὶ ταῖς τόλμαις τῶν Ἰουδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἐγνω καρτερῶς ἅπτεσθαι τῆς πολιορκίας· καὶ, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τῆς προσβολῆς. δέξαν δὲ χῶσαι τὸ πρόσιτον τοῦ τείχους, ἐπὶ συγκομιδὴν ὕλης ἐκπέμπει πᾶν τὸ στράτευμα, καὶ κοπέντων τῶν περὶ τὴν πόλιν ὀρῶν, συναλισθείσης δὲ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν πρὸς ἀλεώραν τῶν ὑπερθεν ἀφειμένων βελῶν, γέρρα διατείναντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἐχώννυον ὑπ' αὐτοῖς, ὀλίγοι ἢ μικρὰ βλαπτόμενοι ταῖς ἀπὸ τοῦ τείχους βολαῖς· οἱ δὲ, τὸν πλησίον ὄχθον ἀναστῶντες, γῆν αὐτοῖς ἄδια λείπτως προσέφερον. καὶ τριχῆ διηρημένων, ἀρχὸς ἦν ἑδείς. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τῶν τειχῶν τοῖς σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπηφίεσαν, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν,

6. Veruntamen die ſequenti facta eruptione iterum aggrediuntur Romanos, multoque acrius aciem contra inſtruxerunt: inde quidem audaciores facti, quod eos pridie praeter ſpem ſuſtinuerant, Romanos vero tum pugnaciores experti. quippe quos pudor in iram accenderat, ſe ſuperari exiſtimantes, quod non cito vicerant. Et vſque ad quintum diem in vrbem quidem impreſſionem facere non ceſſabant Romani, neque vero Iotapateni ab excurſionibus pugniſque e muro acrioribus: et neque Iudaei vires hoſtium formidabant, neque Romani vrbis capiendae difficultate fatiſcebant.

7. Eſt autem Iotapata propemodum omnis praerupta, ex aliis quidem partibus profundis vallibus adeo praeceps, vt in eas deſpicere cupientium adſpectus ante deficiat, quam ad imum perueniat; a ſeptentrione vero tantummodo adiri poteſt, vbi montis deſinentis ad latus decliue exaedificata eſt. quod quidem ipſum muro complexus eſt Ioſephus, cum ciuitatem muniret, vt ſummitas ei imminens ab hoſtibus occupari non poſſit. Vndique autem montibus circumſepta, priuſquam in eam quis perueniret, omnino conſpici nequibat. Ad hunc quidem modum communita erat Iotapata.

8. Veſpaſianus autem, et contra loci naturam contendere volens et Iudaeorum audaciam, ſtatuit vrbem acriter oppugnare, et aduocatis omnibus ſub ſe ducibus, cum illis de impreſſione facienda conſultabat. Cum autem viſum eſſet aggerem excitare, qua parte murus acceſſu erat facilis, totum ad comportandam materiam mittit exercitum, vrbique propinquis montibus exciſis, ſimulque cum lignis magna vi lapidum congeſta, alii quidem, cratibus, ad euitanda iacula deſuper miſſa, ſuper vallis expanſis, ſub illis aggerem conſtruebant, nihil aut parum admodum telis, quae de muro iacerentur, laeſi: alii vero, propinquos tumulos euellentes, terram illis ſine intermiſſione afferebant. cumque trifariam diuiſi eſſent, nemo otioſus erat. At Iudaei ſaxa ingentia et omne telorum genus in eorum tegumenta e muris immiſerunt. quae licet minime penetra-

ἦν δὲ καὶ μὴ διϊκνυμένων πολὺς ὢν ὁ ψόφος καὶ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις.

θ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίας μηχανὰς ἐπιστήσας, τὰ πάντα δὲ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσε τοὺς ἐπὶ τῶ τείχους. ὁμῶ δὲ οἵ τε καταπέλται τὰς λόγχας ἀνερρόιζων, καὶ ταλανταῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τῶν πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀθρόων οἰστῶν. ἅπερ ἐ μόνοι τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς Ιουδαίοις ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντὸς ὅσης ἀφικνεῖτο χώρας. καὶ γὰρ τὸ τῶν Ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος, ἀκοντισταί τε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. ἐ μὴν, εἰργόμενοι τῆς καθύπερθεν ἀμύνης, ἠρέμουν· ἐκτρέχοντες γὰρ ληστρικώτερον κατὰ λόχους, περιέσπων τε τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνουμένους ἔπαιον· καὶ, καθ' ὃ παρείκοιεν ἐκεῖνοι, διερρίπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέρροις ἐνεπίμπρασαν. μέχρι συνεὶς Οὐεσπασιανὸς, τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ διαστήματα τοῖς Ιουδαίοις προσβολῆς παρεῖχε τόπον, ἑνοῖ τὰς σκέπας· καὶ συναφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, ἀνεῖρχθησαν αἱ πῶν Ιουδαίων παραδύσεις.

ί. Εγειρομένης δὲ τῆ χώματος ἤδη, καὶ ταῖς ἐπάλξεσιν ὅσον ἅπτω πλησιάζοντος, δεινὸν Ιώσηπος νομίσας, εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψῶν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ἐπινοεῖ τοιάνδε. δρυφάκτους πήξασθαι κελεύσας, ἐμπετάσαι τε βύρσας νεοδόρους βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμενα, περιολισθαίνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος εἴργοιτο, προανίσησι τῶν τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος· καὶ συχνὰς μὲν πύργους ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, πλατεῖάν τε ἔπαλξιν ἐφηρμόσαν-

rent, magnum tamen ſonitum edentia et horribilem, impedimento erant operantibus.

9. At Veſpaſianus, cum miſſilium machinas circumpoſuiſſet, (organa autem omnia erant centum et ſexaginta) eos, qui ſuper murum adſtarent, iuſſit impetere. Simul etiam et catapultae lanceas cum ſtridore iaciebant, et e balliſtis lapides talenti pondere mittebantur, igniſque et aſſidue magno numero ſagittae. quae omnia non ſolum murum, ſed etiam totum, quouſque pertingerent, ſpatium Iudaeis inacceſſum fecerunt. quin et magna Arabum ſagittariorum manus, itemque iaculatores et funditores omnes vna cum machinis tela emittebant. Non tamen, his Iudaei prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieſcebant. nam agminibus, praedonum magis ex more, excurrentes, et tegmina operantium vndique detrahebant, nudatoſque feriebant: et vbicunque illi loco cederent, aggerem disiiciebant, vallorumque munimenta vna cum cratibus incendebant. donec Veſpaſianus, intellecto, operum interualla huiuſce damni cauſam eſſe, (nam ſpatia interiecta Iudaeis locum ea aggrediendi praebebant) tegumenta omnia in vnum conferebat: et cum ipſis pariter coniunctis viribus, factum eſt, vt coërcerentur hoſtium obreptiones.

10. Iam vero aggere erecto, et propemodum propugnaculis aequato, Ioſephus graue fore ratus, ſi nihil contra moliretur, quod vrbi ſalutare eſſet, opifices conuocat, murumque altius attolli iuſſit. Cumque illi dicerent, fieri non poſſe, vt aedificarent, dum tot iaculis peterentur, huiuſmodi tegmen illis excogitabat. Cum ſudes defigi, ſuperque eis cruda boum coria expandi praecepiſſet, vt lapides quidem e tormentis emiſſos depreſſa exciperent, reliqua vero tela inde dilaberentur, et humoris vi ignis arceretur, hoc machinamentum opificibus praetendit, ſub quo tuto operantes die nocteque murum ad viginti cubitorum altitudinem euexerunt; et crebras quidem turres in eo aedificarunt, validaque eis adaptarunt propugnacula.

το. τῦτο τοῖς Ρωμαίοις, ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν· καὶ, πρός τε τὴν ἐπίνοιαν τῦ Ιωσήπυ καὶ τὸ παράσημα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν.

ιά. Οὐεσπασιανὸς δὲ, καὶ πρὸς τὸ πανῦργον τῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς τὰς τόλμας παρωξύνετο τῶν Ιωταπατηνῶν. πάλιν γὰρ ἀναθαρσήσαντες ἐπὶ τῷ τειχισμῷ, τοῖς Ρωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαὶ κατὰ λόχυς, ἐπίνοιά τε ληςρικὴ πᾶσα, καὶ τῶν προσυχόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως Οὐεσπασιανὸς, ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος σπάνει τῶν ἐπιτηδείων αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἦ γὰρ ἀναγκαζομένυς ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων ἐκτεύσειν αὐτὸν, ἦ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδισαμένυς διαφθαρήσεσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥάοσιν αὐτοῖς χρήσεσθαι ἠξίυ κατὰ τὴν μάχην, εἰ διαλιπὼν αὖθις ἐκστρυχωμένοις ἐπιπέσοι. Φρυρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν ἐκέλευσε τὰς ἐξόδυς.

ιβ. Τοῖς δὲ σίτυ μὲν ἦν πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων πλὴν ἁλὸς ἁπάντων· ἔνδεια δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν ἐκ ὄσης κατὰ τὴν πόλιν, τῷ ὀμβρίῳ διαρκυμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δὲ, εἴ ποτε τὸ κλίμα τῦτο θέρες ὕσταν. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκυμένων, ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὴν τῦ δίψυς ἐπίνοιαν ἦν· ἠχαλλόν τε, ὡς ἤδη ἐπιλελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ Ιώσηπος τήν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων εὔπορον, καὶ τὰ Φρονήματα γενναῖα τῶν ἀνδρῶν, βυλόμενός τε Ρωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέτρῳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς διένεμεν. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξύσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔχατον ἤδη δίψυς προήποντες ἀπέκαμνον. διακείμενοι δὲ ὕτως ὐκ ἐλάνθανον τὺς Ρωμαίυς. ἀπὸ γὰρ τῦ κατάντυς ἑώρων αὐτὺς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας τόπον, καὶ μετρυμένυς τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ὀξυβελέσιν ἐξικνύμενοι πολλὺς ἀνῄρυν.

id quod Romanis, iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnam anxietatem iniecit; fecitque, vt tam ex iis, quae excogitauerat Iosephus, quam ex ciuium praesenti fortitudine, animis conflernarentur.

11. At Vespasianus et commenti vafritie et Iotapatenorum audacia magis irritabatur. nam, resumta ex munitione fiducia, in Romanos excursiones faciebant, et quotidie cum illis turmatim confligebant, et omne genus latrocinia adhibebant, vt et eorum, quae casus obtulerit, rapinas, aliorumque operum igne vastationes, donec Vespasianus, contento a pugna milite, statuit vrbem obsidere, et necessariorum penuria laborantem capere. aut, enim coactos necessariorum inopia ipsi supplicaturos, aut si ad extremum in eadem pertinacia durauerint, fame perituros: multoque languidiores in pugna eos habiturum esse putabat, si rursus post interuallum inedia attritos adoriatur. itaque omnes exitus eorum obseruari iussit.

12. Illis autem intus frumenti satis erat, aliarumque rerum praeter salem omnium: attamen aqua egebant, vtpote quod ne quidem fons intra vrbem, imbre autem contenti erant eam habitantes. verum raro, si vnquam, in illo tractu per aestatem pluit. Cumque illa ipsa tempestate obsiderentur, valde animos despondebant de siti vel minimum cogitantes; et indignabantur, ac si aqua prorsus eos defeciisset. Iosephus enim, cum et ciuitatem videret aliis necessariis abundare, viroque animo fortes esse, velletque obsidionem Romanis praeter exspectationem protrahere, certa mensura potum ciuibus distribuebat. Illi vero aquam ipsis ita dispensari penuria grauius esse existimabant; et cupiditatem illorum magis accendebat, quod liberam bibendi potestatem non haberent: et, quasi ad extremam iam peruentum esset sitim, satiscebant. Verum Romanos, quod ita se haberent, non latebat. nam ex aduerso trans murum animaduertebant eos vnum in locum confluentes, et aquam dimensam accipientes; eoque pertingentibus telis, quae e machinis iacerentur, multos occidebant.

ιγ'. Καὶ Οὐεσπασιανὸς μὲν, ὡς εἰς μαχρὰν τῶν ἐκδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῷ παραδοθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος, κλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῷ προαιρούμενος, ἐμβρέξας κελεύει πλείστας τὰ ἱμάτια, καὶ κατακρεμάσας περὶ τὰς ἐπάλξεις, ὥστε περιῤῥεῖσθαι πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. πρὸς τοῦτο ἀθυμία τῶν Ρωμαίων καὶ κατάπληξις ἦν, θεασαμένων εἰς χλεύην τοσοῦτον παραναλίσκοντας ὕδατος, ὃς οὐδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν, ἀπογνόντα τὴν δι' ἐνδείας ἅλωσιν, τρέπεσθαι πάλιν πρὸς ὅπλα καὶ βίαν. ὁ δὴ τοῖς Ιουδαίοις δι' ἐπιθυμίας ἦν. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ᾑροῦντο.

ιδ'. Ο μέντοι γε Ἰώσηπος πρὸς τῷδε τῷ στρατηγήματι καὶ ἕτερον ἐπενόησεν εἰς περιουσίαν αὐτῷ. διά τινος χαράδρας δυσβάτου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Φυλάκων ἀμελουμένης, κατὰ τὰ πρὸς δύσιν μέρη τῆς Φάραγγος ἐκπέμπων τινὰς, γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω Ιουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, παντός τε ἐπιτηδείου τῶν ἐπιλελοιπότων ἀνὰ τὴν πόλιν εὐπόρησεν, ἔρπειν τὰ πολλὰ παρὰ τὰς Φυλακὰς κελεύσας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν νάκεσιν, ὡς, εἰ καὶ κατίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι συναισθόμενοι τὴν ἐπίνοιαν οἱ Φρουροὶ, περιέχουσι τὴν χαράδραν.

ιε'. Καὶ τότε Ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν ὡς εἰς μαχρὰν ἀνθέξειν ὁρῶν, ἐν ἀπόρῳ δὲ τὴν ἑαυτῷ σωτηρίαν, εἰ μένοι, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβούλευτο. συναισθόμενον δὲ τὸ πλῆθος καὶ περιχυθὲν αὐτῷ κατηντιβόλουν, „μὴ σφᾶς „περιιδεῖν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένους. εἶναι γὰρ τῇ πόλει καὶ „σωτηρίας μὲν ἐλπὶς, ὡς παραμένοντος αὐτοῦ, παντὸς „ἀγωνισομένου δι' αὐτὸν προθύμως· κἂν ἁλῶσι δὲ, παρα„μυθία. πρέπειν δὲ αὐτῷ μήτε Φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μή„τε ἐγκαταλείπειν τοὺς Φίλους, μηδὲ ἀποπηδᾶν, ὥσπερ „χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐν γαλήνῃ παρῆλθεν. ἐπι-

13. Et quidem Vespasianus, cisternis non multo post exhaustis, ex ipsa necessitate sibi traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, hanc illius spem frangendi propositum habens, quamplurimos iubet vestes in aquam immergere, easque de propugnaculis vndique suspendere, ita vt omnem derepente murum humor circumflueret. Ad hoc animis concidunt Romani et consternantur, cum vidissent eos tantum aquae in ludibrium consumere, quos ne potum quidem habere existimabant. Adeoque imperator, cum inedia captum iri vrbem desperasset, iterum se ad arma et vim conuertit. id quod Iudaei maxime desiderabant. Nam cum et sua et ciuitatis salus desperata esset, per bellum, quam per famem et sitim, emori malebant.

14. Veruntamen Iosephus, praeter stratagema iam memoratum, et aliud excogitauit in sui incolumitatem. Via quadam salebrosa admodum et ardua, propterea que a custodibus negligenter habita, per vallis latera occidentalia certos quosdam mittens, literas ad quoscunque vellet Iudaeorum extra ciuitatem dedit, viciſſimque ab iis accepit, et necessariorum, quae in vrbe defecerant, abunde habuit; mandato commeantibus, vt reperent plerumque, dum excubias praeterirent, et terga velleribus tegerent, vt, si quis eos noctu conspiceret, canes esse viderentur. quod factitatum, donec vigiles detecto commento sese locis confragosis circumdarent.

15. Et tunc quidem Iosephus, cum vrbem non diu resistere posse videret, suamque salutem in incerto esse, si maneret, de fuga cum primoribus ciuitatis deliberabat. Id vero vbi populus intellexit, seque ei circumfudisset: „ne „ipsos negligeret, orabant, omnem in eo solo fiduciam re„ponentes. Ciuitati enim adhuc salutis quidem spem esse, „quod ipso manente omnes eius causa alacriter dimicaturi „essent; sin vero capiantur, eundem solatio fore. Decere „autem illum nec inimicos fugere, nec in eo esse, vt ami„cos deserat, neque veluti ex naui tempestate oppressa „desilire, in quam, cum mare esset tranquillum, venerat.

„βαπτίσειν γὰρ αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδενὸς ἔτι τολ-
„μῶντος τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι, δι' ὃν ἀναθαῤῥοῖεν
„οἰχομένου.

ις'. Ὁ δὲ Ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελ-
λόμενος, „ὑπὲρ αὐτῶν, ἔφασκε, ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον.
„μένων μὲν γὰρ ἴσως τι μέγα σωζομένους,
„κἂν ἁλίσκωνται, συναπολέσθαι περισσός· ἐκδὺς δὲ τῆς
„πολιορκίας, ἔξωθεν ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. τάχος τε
„γὰρ ἐκ τῆς χώρας Γαλιλαίους συναθροίσειν ἢ τάχος,
„καὶ Ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τῆς πόλεως αὐτῶν ἀντι-
„περισπάσειν. ἐχ ὁρᾶν δὲ, τί παρακαθεζόμενος αὐτοῖς
„χρήσιμος εἴη νῦν, πλὴν ἢ Ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον
„ἐπὶ τὴν πολιορκίαν, ὡς περὶ πλείστου ποιεῖσθαι λαβεῖν
„αὐτόν. εἰ δὲ ἐκδράντα πύθοιντο, πολὺ τῆς ἐπὶ τὴν πό-
„λιν ὁρμῆς ἀνήσειν." ἐκ ἔπειθέν τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον
ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ περιέχεσθαι. παῖδες γὰρ καὶ
γέροντες, καὶ γύναια μετὰ νηπίων ὀδυρόμενα προσέπιπτον
αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἶχοντο, καὶ
μετὰ κωκυτῶν κοινωνὸν σφίσι τῆς τύχης μένειν ἱκέτευον,
ὐ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας, ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλ-
πίδι τῆς αὐτῶν. ὐδὲν γὰρ ἦξίουν πείσεσθαι δεινὸν Ἰωσήπου
μένοντος.

ιζ'. Ὁ δὲ πειθομένῳ μὲν ἱκετηρίαν ταῦτα νομίσας,
βιαζομένῳ δὲ φρουρὰν, πολὺ δὲ αὐτῷ τὴν εἰς τὴν ἀπόλει-
ψιν ὁρμὴν καὶ ὁ τῶν ὀδυρομένων ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε
ἔγνω, καὶ τὴν κοινὴν τῆς πόλεως ἀπόγνωσιν ὁπλισάμενος,
„νῦν καιρὸς, εἰπὼν, ἄρχεσθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς ἐκ ἔστι
„σωτηρίας, καλὸν εὔκλειαν ἀντικαταλλαξάμενον τῷ βίῳ,
„καὶ δράσαντά τι γενναῖον εἰς μνήμην ὀψιγόνων παίδων,"
ἐπ' ἔργα τρέπεται. καὶ προελθὼν μετὰ τῶν μαχιμωτά-
των, διεσκίδνα τε τοὺς φρουροὺς, καὶ μέχρι τῶν στρατο-
πέδων τῶν Ῥωμαίων κατέτρεχε, καὶ τὰς μὲν ἐπὶ τῶν
χωμάτων δέρρεις, αἷς ὑπεσκήνων, διέσπα, τοῖς δὲ ἔρ-
γοις ἐνέβαλλε πῦρ, τῇ θ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ,

„ipſum enim demerſurum eſſe ciuitatem, cum iam nemo „audebit hoſtibus ſe opponere, ipſo diſcedente, cui confi„derent.

16. Ioſephus autem cauens, ne ipſum ſaluti ſuae proſpicere cogitarent: „illorum commodo ſe vrbe egredi, „dicebat: etenim manendo ſe parum admodum illis, dum „ſalui eſſent, profuturum, et, ſi caperentur, vna cum „illis fruſtra eſſe periturum; obſidione vero liberatum, „extra vrbem maximo eis emolumento fore: Galilaeos „enim e regione quam celerrime congregatum ire, et „alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. „Nunc autem non videre, cui bono foret, ſi apud eos re„maneret, niſi vt Romanos ad obſidionem magis incita„ret, vt qui ipſum capere maximi facerent: quem ſi au„fugiſſe reſciuerint, multum eos de impetu in vrbem fa„ciendo remiſſuros eſſe." Non autem his quicquam eos mouebat, ſed eo magis populum ad ſe circumſiſtendum accendit. pueri igitur et ſenes, itemque mulieres cum infantibus flentes ad pedes illius accidebant, eoſque complexi omnes tenebant, et cum eiulatu eum obſecrabant, vt apud eos maneret eiuſdem fortunae particeps; non quod illius ſaluti inuiderent, vt mihi videbatur, ſed quod de ſua ſpem haberent. nihil enim mali, dum maneret Ioſephus, ſe paſſuros eſſe exiſtimabant.

17. Ille autem, ſi quidem pareret, iſta pro precibus habenda eſſe ratus, in cuſtodiam vero facere, ſi cogeretur, (multum enim illius impetum, quo ferebatur ad diſceſſum, fregerat lamentantium miſericordia) et manere ſtatuit, et cum ciues de ſalute omnes deſperantes armaſſet, „atque „nunc tempus eſſe, dixiſſet, pugnam capeſſendi, cum ſpes „nulla incolumitatis eſt, vtpote quod pulchrum gloriam „vel vita redimere, forti aliquo facinore edito ſeris nepo„tibus memorando," ad opera ſe conuertit: cumque pugnaciſſimis egreſſus, et cuſtodes disiicere, et vſque ad Romanorum caſtra excurſiones facere, et nunc quidem pelles, ſub quibus tendebant, diſtrahere, nunc vero ignem operibus iniicere; ac die ſequenti ſimiliterque tertio,

καὶ ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ ἔκαμνεν.

ιή. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τῶν Ρωμαίων κακωμένων ταῖς ἐκδρομαῖς· τρέπεσθαί τε γὰρ ὑπὸ Ιουδαίων ἠδύναντο, καὶ τραπέντων ἐπιδιώκειν βάρει τῶν ὅπλων ἦσαν βραδεῖς, οἵ τε Ιουδαῖοι πρίν τι παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφευγον εἰς τὴν πόλιν· τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐκκλίνειν ἐκέλευσεν, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνθρώποις. οὐδὲν μὲν ἀλκιμώτερον εἶναι τῆς ἀπογνώσεως, περισβέννυσθαι δὲ αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ἀπορουμένας, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. προσήκειν γε μὴν καὶ Ρωμαίοις μετὰ ἀσφαλείας καὶ τὸ νικᾶν, ὡς ἂν μὴ ἐξ ἀνάγκης πολεμῶσιν, ἀλλὰ προχωροῦσιν. τοῖς δὲ τῶν Αράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ἀπὸ Συρίας σφενδονήταις, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τὰς Ιουδαίους ἀνέστελλεν. ἠρέμει δὲ οὐδὲ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δὲ τούτοις μὲν εἶκον κακούμενοι· τῶν δὲ πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω γενόμενοι, προσέκειντο τοῖς Ρωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀφειδοῦντες ἐμάχοντο, ἐκ διαδοχῆς ἑκάτεροι τὸ κεκμηκὸς ἑαυτῶν ἀναλαμβάνοντες.

ιθ. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἡγούμενος τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ ταῖς ἐκδρομαῖς ἀντιπολιορκεῖσθαι, τῶν χωμάτων ἤδη τοῖς τείχεσι πελαζόντων, προσάγειν ἔγνω τὸν κριόν. ὁ δέ ἐστιν ὑπερμεγέθης δοκὸς, ἰσῷ νηὸς παραπλήσιος. ἐσόμωται δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριοῦ πρότομὴν, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, τετυπωμένῳ. καταιωρεῖται δὲ κάλοις μέσος, ὥσπερ ἀπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σταυροῖς ἑκατέρωθεν ἑδραίοις ὑπεστηριγμένης. ἀνωθούμενος δὲ ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τῶν αὐτῶν ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν ἐπιβρισάντων, τύπτει τὰ τείχη τῷ προανέχοντι σιδήρῳ. καὶ οὐδεὶς ὕτω καρτερὸς πύργος, ἢ περίβολος πλατὺς, ὃς, κἂν τὰς πρώτας πληγὰς ἐνέγκαι, κατισχύει τῆς ἐπιμονῆς. ἐπὶ ταύτην τὴν πεῖραν ὁ στρατηγὸς τῶν Ρωμαίων μετέβαινε, βίᾳ τὴν πόλιν ἑλεῖν σπεύδων, ὡς τὸ

et per aliquot deinceps dies nocteſque bellando non defatigari.

18. Veſpaſianus autem, cum Romani his excurſibus multum vexarentur, (nam et terga dare Iudaeos pudebat, eoſque in fugam verſos prae armorum pondere tardius inſequebantur; atque Iudaei, ſemper aliquid agentes, priuſquam minimum paterentur, in vrbem ſe ſtatim recipiebant) grauis armaturae militibus praecepit eorum impetum declinare, et non cum hominibus mori cupientibus manus conſerere. quippe nihil fortius eſſe deſperatione: reſtingui autem illorum impetus, ſi propoſito exciderint, vti ignis, ſi deſit materia. Caeterum decere Romanos non, niſi magna cum cautione etiam vincere, vt qui non ex neceſſitate pugnarent, ſed ad dominium ſuum augendum. Sagittariis autem Arabum vſus et Syrorum funditoribus, et qui lapides iaciebant, plerumque Iudaeos repellebat. Verum neque miſſilium machinae, quarum magna copia, quieſcebant. Illi autem iſtis quidem male accepti cedebant: verum cum intra iactum eſſent eminus miſſorum, acrius Romanis inſtabant; et vitae corporiſque prodigi pugnabant, vicibus alteri alterorum fatigatorum locum occupantes.

19. Veſpaſianus igitur, cum exiſtimaret, ſe ex temporis longitudine et hoſtium excurſibus viciſſim quaſi obſideri, aggeribus iam muris propius accedentibus, arietem admouere decreuit. Eſt autem trabs ingens malo nauis haud diſſimilis; eiuſque ſummitas craſſo ferro munitur in capitis formam arietis, vnde etiam nomen accepit. medius funibus ex trabe alia velut ex trutina ſuſpenditur, firmis vtrinque palis ſuffulta. Retrorſum itaque magna hominum vi delatus, et ab iiſdem rurſus iunctis viribus antrorſum propulſus, ferro prominente muros diverberat. neque eſt vlla turris tam valida, aut moenia tam lata, quae, ſi primos ictus ſuſtineant, aſſiduis poſſint reſiſtere. Ad iſtud experiendum aggrediebatur Romanorum dux, vi vrbem expugnare properans, quod illis in damnum

προσκαθέζεσθαι βλαβερὲν ἦν, Ιουδαίων ἐκ ἡρεμούντων. οἱ μὲν ἔν τε τὰς καταπέλτας, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀφετηρίων, ὡς ἐξικνοῖτο τῶν ἐπὶ τῦ τείχυς κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον προσαγαγόντες ἔβαλλον· ὁμοίως δὲ συνήγγιζον οἱ τοξόται καὶ σφενδονῆται. διὰ δὲ ταῦτα μηδενὸς τῶν περιβόλων ἐπιβῆναι τολμῶντος, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, γέρροις τε διηνεκέσι καὶ καθύπερθε πεφραγμένον δέρρεσι, πρός τε αὐτῶν καὶ τῦ μηχανήματος ἀσφάλειαν. καὶ κατὰ τὴν πρώτην πληγὴν διεσείσθη μὲν τὸ τεῖχος, κραυγὴ δὲ μεγίστη παρὰ τῶν ἔνδοθεν ἤρθη, καθάπερ ἁλωκότων ἤδη.

κ'. Πολλάκις δὲ εἰς τὸν αὐτὸν παίοντας τόπον ὁ Ιώσηπος ὁρῶν, καὶ ὅσον ὕπω καταῤῥιφθησόμενον τὸ τεῖχος, σοφίζεται πρὸς ὀλίγον τὴν βίαν τῦ μηχανήματος. σάκκυς ἀχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσε καθιμᾶν, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τὸν κριὸν ὁρῶεν, ὡς πλάζοιτό τε ἡ ἐμβολὴ, καὶ δεχόμενοι τὰς πληγὰς ἐκκενοῖεν τῇ χαυνότητι. τῦτο πλείστην διατριβὴν παρέχε τοῖς Ρωμαίοις, καθὸ μὲν τρέποιεν τὴν μηχανὴν, ἀντιπαραγόντων τὰς σάκκυς τῶν ὑπερθεν, ὑποβαλλόντων δὲ ταῖς ἐμβολαῖς, ὡς μηδὲν κατ' ἀντιτυπίαν βλάπτεσθαι τὸ τεῖχος, ἕως ἀντεπινοήσαντες κοντὺς οἱ Ρωμαῖοι μακρὺς, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τὰς σάκκυς ἀπέτεμνον. ἐνεργῦ δὲ ὄντω τῆς ἑλεπόλεως γενομένης, καὶ τῦ τείχυς, νεοπαγὲς γὰρ ἦν, ἐνδιδόντος ἤδη, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ τὸν Ιώσηπον ὥρμησαν· ἁψάμενοι δὲ ὅσον αὖης εἶχον ὕλης, τριχόθεν ἐπεκθέουσι, καὶ τά τε μηχανήματα, καὶ τὰ γέρρα, καὶ τὰ χώματα τῶν Ρωμαίων ὑπεμπίπρασαν. οἱ δὲ κακῶς ἐπεβοήθυν, πρός τε τὴν τόλμαν αὐτῶν καταπεπληγότες, καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς τὰς ἀμύνας φθανόμενοι. ξηρὰς γὰρ ὕλης, πρὸς δὲ ἀσφάλτυ τε καὶ πίσσης, ἔτι δὲ καὶ θείυ, διίπτατο τὸ πῦρ ἐπινοίας τάχιον, καὶ τὰ πολλῷ καμάτῳ πεπονημένα Ρωμαίοις, ἐπὶ μιᾶς ὥρας ἐνέμετο.

κά. Ενθα καὶ ἀνήρ τις ἐξεφάνη Ιουδαῖος, λόγυ καὶ

cederet in obsidione pergere, Iudaeis nunquam eos laceſſere ceſſantibus. Et illi quidem, catapultis et caeteris miſſilium machinis propius adductis, vt eos ferirent, qui de muris tentamini obſtare niterentur, tela iaciebant: itidemque in propinquo ſimul erant ſagittarii et funditores. Cum autem ea de cauſa muros nemo adſcendere auderet, alii arietem admouebant, et cratibus perpetuis et pellibus deſuper ſeptum, tam in ſui, quam machinae ſecuritatem. Et primo quidem ictu murus concuſſus eſt, et ab iis, qui intra erant, clamor ſublatus eſt maximus, quaſi iam capti eſſent.

20. Ioſephus autem, cum eundem locum ſaepe feriri animaduerteret, et murum fere deiectum iri, commentum ad vim machinae parumper eludendam adhibet. Saccos paleis oppletos in eum demitti locum praecepit, in quem arietem ſemper intorqueri viderent, vt impetu errante ferretur, aut etiam plagam exceptam ſaccorum fruſtraretur laxitas. id quod Romanis multum morae negotiique faceſſebat; quocunque hi machinam quidem conuerterent, illis, qui ſuper murum ſtabant, ſaccos eo traducentibus et impreſſioni ſubiicientibus, vt retinendo nihil laederetur murus, donec Romani proceros adinuenirent contos, et eorum ſummitati falces ad ſaccos abſcindendos alligarent. Cum autem hoc modo agendi vim reciperet aries, ac murus (nam recens exſtructus erat) tandem ictibus cederet, deinceps Ioſephus, et qui cum eo erant, ad ſe igne defendendos properarunt. quippe arida omni, quae ad manus erat, materia accenſa, trifariam excurſionem faciunt, atque machinas et crates et aggeres Romanorum ſuccenderunt. Illi vero non ſine damno ſubveniebant, audacia ſimul eorum perterriti, et ne adiumento eſſent flammis praepediti. nam propter aridum fomitem, et praeterea bitumen ac picem, necnon etiam ſulphur, celerius, quam fert cogitatio, volitabat ignis; et quae multi laboris erant Romanis, vna horula depaſcebat.

21. Et hic vir quidam Iudaeus ſe dignum oſtendit,

μνήμης ἄξιος. Σαμαΐᾳ μὲν παῖς ἦν, Ελεάζαρος δ' ἐκαλεῖτο, Σαάβ δὲ πατρὶς αὐτῷ τῆς Γαλιλαίας. ὑπερμεγέθη πέτραν ἀράμενος, ἀφίησιν ἀπὸ τῶ τείχους ἐπὶ τὴν ἕλεπολιν, μετὰ τοσαύτης βίας, ὥστε ἀποῤῥάξαι τὴν κεφαλὴν τῶ μηχανήματος, ἣν δὴ καὶ καταπηδήσας ἐκ μέσων αἴρεται τῶν πολεμίων, καὶ μετὰ πολλῆς ἀδείας ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δὲ πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς γενόμενος, καὶ γυμνῷ τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πέντε μὲν διαπείρεται βέλεσι. πρὸς ἐδὲν δὲ τύτων ἐπισραφεὶς, ὅτε τὸ τεῖχος ἀνέβη, καὶ περίοπτος πᾶσι τῆς εὐτολμίας ἔση, τότε ἰλυσπώμενος ὑπὸ τῶν τραυμάτων μετὰ τῶ κρημνῶ κατέπεσεν. ἄριστοι μετὰ τῦτον ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο Νετίρας καὶ Φίλιππος, ἀπὸ Ρεμᾶς κώμης, Γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. προπηδῶσι μὲν εἰς τὰς ἀπὸ τῶ δεκάτυ τάγματος, ἄτω δὲ ῥοίζῳ καὶ βίᾳ τοῖς Ρωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξεις, καὶ τρέψασθαι καθ' ὃς ἂν ἐφορμήσειαν ἅπαντας.

κβ'. Μετὰ τῦτον, ὅ, τε Ιώσηπος καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος, ἀράμενοι πολὺ πῦρ, τὰ μηχανήματα καὶ τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν τῶ τε πέμπτυ καὶ τῶ δεκάτυ τραπέντος τάγματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες καὶ τὰ ὄργανα καὶ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. περὶ δὲ δείλην ἀναστήσαντες, προσῆγον τὸν κριὸν πάλιν, ᾗ προπεπονήκει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῶν ἀμυνομένων ἀπ' αὐτῶ βάλλει τὸν Ουεσπασιανὸν βέλει κατὰ τὸν ταρσὸν τῶ ποδὸς, καὶ τιτρώσκει μὲν ἐπιπολαίως, προεκλύσαντος τὸ βληθὲν τῶ διαχήματος. μέγιστον δὲ θόρυβον ἐνεποίησε τοῖς Ρωμαίοις. πρὸς γὰρ τὸ αἷμα ταραχθέντων τῶν πλησίον, φήμη διὰ παντὸς ἐμπίπτει ἐπὶ τῇ πληγῇ τὸ στρατηγὸ, καὶ τῆς πολιορκίας οἱ πλείες ἀφέμενοι μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέος ἐπὶ τὸν στρατηγὸν συνέθεον. πρὸ δὲ πάντων Τίτος, δείσας περὶ τῷ πατρὶ, παρῆν. ὡς τὸ πλῆθος, καὶ τῇ περὶ τὸν ἡγύμενον εὐνοίᾳ καὶ τῇ τῶ παιδὸς ἀγωνίᾳ, συγχυθῆναι. ῥᾷσα μέντοι τόν τε υἱὸν ὁ πατὴρ δεδιότα, καὶ τὴν στρατιὰν ἔπαυσε τῶ θορύβυ. τῶν γὰρ ἀλγηδόνων ἐπάνω

qui praedicetur pariter et memoretur. Samaeae quidem filius erat, nomine Eleazarus, Saab vero Galilaeae ei patria erat. Is, ingenti lapide sublato, tanta vi super arietem ex muro eum demittit, vt caput machinae diffringeret, quo facto in medios hostes saltu delatus illud tollit, et sine minimo metu in murum ferebat. Factus autem scopus, in quem hostes collimarent omnes, et ictibus nudo corpore exceptis, sagittis quidem quinque configitur; ad harum vero nullam attentus, quando murum adscendebat, steteratque omnibus conspicuus ob facinoris audaciam, tunc prae vulneribus reuolutus arietem tenens corruit. Post hunc fortissimi apparuerunt duo fratres Netiras et Philippus, e Ruma vico oriundi, ipsique Galilaei. Prosiliunt quidem in decimae legionis milites, tanto vero impetu et vi in Romanos inuecti sunt, vt et ordines perrumperent, et omnes, in quos irruerent, in fugam verterent.

22. Post hos, cum Iosephus et caetera multitudo, igne multo correpto, machinas et subterfugia, cum operibus quintae itemque decimae, quae terga dederat, legionis, succenderunt, reliqui mox consequuti et instrumenta et omne genus materiam humo obruerunt. Rursus autem Romani arietem sub vesperam erectum ad eam muri partem adducebant, quae iam ante a pulsatione laborauerat. Vbi quidam eorum, qui vim illius arcerent, Vespasianum iuxta pedis plantam iaculo ferit; et leuiter quidem vulnerat, impetu proiecti propter distantiam debilitato: maximam autem trepidationem Romanis iniecit. His enim, qui propius aderant, viso sanguine perterritis, fama de vulnere imperatoris totum peruasit exercitum; plurimique relicta obsidione animis consternati et pauefacti ad imperatorem confluebant; atque ante omnes Titus aderat, metuens patri. adeo vt multitudo ex sua in ducem beneuolentia et filii anxietate conturbata fuerit. Facile tamen pater et sollicitudine filium et trepidatione liberauit exercitum. Superato enim ex vulnere cruciatu, dataque

γενόμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπτοημένοις δι' αὐτὸν ὀφθῆναι σπουδάσας, χαλεπώτερον Ἰουδαίοις ἐπήγειρε τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ, ὡς τιμωρὸς τῷ στρατηγῷ, προκινδυνεύειν ἤθελε, καὶ βοῇ παρακροτοῦντες ἀλλήλους ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμων.

κγ'. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰώσηπον, καίπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῶν καταπελτικῶν καὶ τῶν πετροβόλων, ὅμως οὐκ ἀπετρέποντο τοῦ τείχους· ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ἐπὶ τὰ γέρρα τὸν κρίον ἐπιβρίθοντας ἔβαλλον. καὶ ἤνυον μὲν οὐδὲν ἢ μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀδιαλείπτως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοποὶ ἦσαν τοῖς πολεμίοις εὐσύνοπτος, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ὀργάνων πόρρωθεν μὴ βλεπομένων, δυσφύλακτον ἦν τὸ βαλλόμενον. ἥ τε γὰρ τῶν ὀξυβελῶν καὶ καταπελτῶν βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνε· καὶ τῶν ὑπὸ τῆς μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. ἀνδρῶν μὲν γὰρ οὐκ ἦν ὅτως ἰσχυρὸν σῶμα, ὃ μὴ μέχρις ἑκάτης στρώνυται φάλαγγος, βία τε καὶ μεγέθει τῆ λίθῳ. μάθοι δ' ἄν τις τὴν τῆ μηχανήματος ἀλκὴν, ἐκ τῶν ἐπὶ τῆσδε τῆς νυκτὸς γενομένων. πληγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτῆ τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἑστώτων ἀνὰ τὸ τεῖχος, ἀπαράσσεται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ἀπὸ τριῶν ἐσφενδονήθη σταδίων· γυναικός τε μιᾶς ἡμέραν ἔγκυμονος πληγείσης τὴν γαστέρα, προῆκε δὲ νέον ἐξ οἰκίας, ἐξέσεισεν ἐφ' ἡμισάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη ἦν τῆ λιθοβόλου βία. τῶν μὲν ὀργάνων φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος, τῶν δὲ βαλλομένων ἦν ὁ ψόφος. ἐπάλληλοι δ' ἐκτύπων οἱ νεκροὶ κατὰ τοῦ τείχους ῥιπτόμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγείρετο, συνήχει δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων. αἵματι δ' ἐρρεῖτο πᾶς ὁ πρὸ τῆς μάχης περίβολος, καὶ προσβατὸν ὑπὸ πτωμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερωτέραν δὲ ἐποίουν τὴν βοὴν περιηχοῦντα τὰ ὄρη· καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς,

opera, vt ab omnibus, qui in pauore erant propter ipſum, conſpiceretur, ad bellum contra Iudaeos acrius gerendum eos concitabat. nam quiſque velut imperatoris vltor periculum adire cupiebant: et clamore alius alium adhortantes, impetu ferebantur in murum.

23. Ioſephus autem cum ſuis, licet alii ſuper alios catapultarum itemque balliſtarum ictibus caderent, nequaquam tamen a muro depulſi erant: ſed flammis et ferro et ſaxis eos petebant, qui cratibus protecti arietem propellebant. Et quidem nihil aut parum proficiebant; ipſi vero ſine vlla intermiſſione occumbebant, ab illis conſpecti, qui videre non poterant. namque in ipſos ignibus collu[illegible]atos facile intuebantur et collimabant hoſtes, haud aliter ac ſi dies eſſet: atque, machinis e longinquo minime viſis, difficile erat a miſſilibus ſibi cauere. Nam et vi ſcorpionum et catapultarum multi ſimul transfigebantur: atque ſaxorum, e tormentis cum ſtridore emiſſorum, impetus et murorum minas auferebat, et turrium angulos diffringebat. Nullus autem erat adeo denſus virorum ordo, qui non vſque ad extremam aciem ſaxi vi et magnitudine ſterneretur. Atque ex iſtis, quae ea nocte contigerunt, licet diſcere, quantum robore valeret machina. Cuidam enim eorum, qui muro Ioſephum circumſtarent, ſaxi percuſſione caput auulſum eſt, et cranium ad tertium vſque ſtadium quaſi e funda iactum: interdiu quoque mulieris praegnantis, quae paulo ante domo exierat, vtero percuſſo, ad ſtadii dimidium infantem excuſſit. tanta balliſtae vis fuit. Tormentorum quidem terribilis erat ſtridor, miſſilium vero ſtrepitus. Mortui autem alii ſuper alios per muros deiecti ſonitum edebant, et ingens quidem intus tollebatur mulierum clamor, foris vero reſpondebant caeſorum gemitus; totuſque loci ambitus, vbi pugnabatur, ſanguine fluebat, et murus cadauerum aggeſtione poterat adſcendi. montes autem circumſonantes clamoris horrorem augebant; nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel

ἤτε εἰς ἀκοὴν ἤτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν, ἀπελείφθη. πλεῖστοι μέν γε τῶν ἐπὶ τῆς Ἰωταπάτης ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον, πλείστοι δ' ἐγένοντο τραυματίαι, καὶ μόλις περὶ τὴν ἑωθινὴν Φυλακὴν ἐνδίδωσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ἀδιαλείπτως τυπτόμενον· οἱ δὲ, φραξάμενοι τὰ σώματα τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥιφθὲν ἀντωχύρωσαν, πρὶν βληθῆναι τὰς ἐπιβατηρίους ὑπὸ τῶν Ρωμαίων μηχανάς.

κδ'. Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως συνῆγε τὴν στρατιὰν, ὀλίγον ἀπὸ τῆ νυκτερινῆ πόνε διαναπαύσας. βηλόμενος δὲ ἀπὸ τῶν καταῤῥιφθέντων περισπᾶσαι τὰς εἴργοντας, τὰς μὲν γενναιοτάτας τῶν ἱππέων ἀποβήσας τῶν ἵππων, τῇ χῇ διέταξε κατὰ τὰ πεπτωκότα τῆ τείχης, πάντοθεν πεφραγμένης τοῖς ὅπλοις, καὶ τὰς κοντὰς προϊσχοντας, ὡς, ὁπότε τὰς ἐπιβατηρίας βάλλοιεν μηχανὰς, καταέρχοιντο τῆς εἰσόδε. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τῆ πεζῆ τὸ ἀκμαιότατον, τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρεινὴν, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀναφευγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως διαφυγεῖν· κατόπιν δὲ τούτων περιέστησε τὰς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν, ὁμοίως δὲ σφενδονήτας, καὶ τὰς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων, ἑτέρας δὲ κλίμακας ἀραμένας προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκρωρείοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτης κωλύειν πειρώμενοι καταλίποιεν τὴν ἐπὶ τοῖς καταῤῥιφθεῖσι Φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ ὑπ' ἀθρόων βιαζόμενοι τῶν βελῶν εἴξωσι τῆς εἰσόδε.

κε'. Ἰώσηπος δὲ, συνεὶς τὴν ἐπίνοιαν, ἐπὶ μὲν τῆ μένοντος τείχης σὺν τοῖς κεκμηκόσιν ἴσησι τὰς γηραιὰς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησομένης. κατὰ δὲ τὰ παρερρωγότα τῆ τείχης, τὰς δυνατωτάτας, καὶ πρὸ πάντων ἀνὰ ἓξ ἄνδρας, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς, εἰς τὸ προκινδυνεύειν ἐκληρώσατο. ἐκέλευσέ τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν „τῶν ταγμάτων ἐπι„φράξαι τὰς ἀκοὰς, ὡς ἂν μὴ καταπλαγεῖεν, πρὸς δὲ τὸ „πλῆθος τῶν βελῶν συνοκλάσαντας καλύπτεσθαι καθύ„περθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον, ἕως

oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt; et tamen vix matutinas ad vigilias murus assiduis tormentorum ictibus cessit: alii vero, quibus corpora septa erant armis, parti labefactatae munimina opposuerunt, antequam machinae adscensoriae a Romanis iacerent.

24. Mane autem Vespasianus, cum ex nocturno labore paululum eos recreasset, exercitum colligebat ad vrbem capiendam. Volensque a parte muri deiecta propugnatores depellere, equitum strenuissimos, cum eos equis descendere fecisset, trifariam collocat, qua murus ceciderat, armis vndique obseptos, contosque praetendentes, vt, iactis machinis adscensoriis, primi vrbem ingrederentur. At post illos peditum validissimos statuit, reliquum vero equitatum iuxta muros extendebat per totam montanam ciuitatis partem, vt nemo in excidio fuga dilaberetur: a tergo autem illorum sagittarios constituit, paratas, vt emitterentur, sagittas habere iussos, similiterque funditores, et qui a machinis erant; adhuc etiam alios scalas portantes integris muri partibus applicandas, vt nonnulli quidem eos prohibere nitentes muri deiecti custodiam relinquerent, caeteri vero introitu cederent magna telorum vi eo adacti.

25. Vbi autem hoc consilium resciuit Iosephus, per murum quidem integrum labore fatigatos itemque senes dispositi, vt qui leuissime illac laederentur; ad partem vero muri collapsam, validissimum quemque, senosque ante omnes viros, in quibus et ipse vnus, ad pericula primo adeunda sortitus est: hisque praecepit, „vt ad clamorem legionum aures quidem ob„strurent, ne percellerentur, telorum vero multitudi„nem summissis genibus scutisque desuper protecti „exciperent, et paulatim recederent, donec pharetras

„τὰς Φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλλόντων δὲ τὰς „ἐπιβατηρίους μηχανὰς αὐτὸς προπηδᾷν, καὶ διὰ τῶν ἰδίων „ὀργάνων ἁπάντων τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἕκα„στον, ὡς ὐχ ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὲρ ἀπο„λωλυίας ἤδη τῆς πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τε „πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένας γέροντας καὶ τέκνα, καὶ „γυναῖκας ἀναιρεθησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, „καὶ τὸν ἐπὶ ταῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυμὸν προαλί„σαντας, ἐναφεῖναι τοῖς δράσουσιν αὐτάς.

κς'. Ταξε μὲν οὖν οὕτως ἑκάτερον. τὸ δὲ ἄρχον ἀπὸ τῆς πόλεως πλῆθος, γύναια καὶ παῖδες, ὡς ἐθεάσαντο τριπλῆ μὲν Φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν γὰρ εἰς τὴν μάχην μετακεκίνητο τῶν πάλαι φυλάκων, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τὰς πολεμίους ξιφήρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὁρει-ὼν λαμπομένην ὅπλοις, τά τε βέλη τοῖς τοξόταις ἐπανέχοντα τῶν Ἀράβων, ὕστατον τινὰ κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς οὐκ ἀπειλημένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ δὲ Ἰώσηπος τὰ μὲν γύναια, ὡς μὴ θηλύνοιεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, κατακλείει ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δὲ πρὸ τῶν ἐρριφθέντων, ἧ ἔλαχε, παρῆν. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας οὐ προσεῖχεν, ἀπεκαραδόκει δὲ τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν.

κζ'. Ὁμοῦ δὲ οἵ τε σαλπιγκταὶ τῶν ταγμάτων ἁπάντων συνήχησαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιά· καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ἀπὸ συνθήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῶν τοῦ Ἰωσήπου προσταγμάτων οἱ σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βοὴν καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφράξαντο· καὶ βαλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπεξέδραμον δὲ αὐτῶν, πρὶν ἐπιβῆναι τὰς διαβαλόντας. συμπλεκόμενοί γε μὴν τοῖς ἀνιοῦσι, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι παρὰ τὰς ἐχάτας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῶν ἐν ἀκινδύνῳ τῶν κατὰ σφᾶς ἀνδριζομένων. ὥστε

„exinanirent ſagittarii. Cum autem machinas adſcenſo-
„rias iacerent Romani, ipſos proſilire iuſſit, ſuiſque cum
„organis hoſtibus obuiam ire, et vnumquemque dimica-
„re, non pro patria conſeruanda, ſed quaſi iam perdi-
„tam vindicaturos; ſibique ob oculos proponere ſenes li-
„beroſque mactandos, et coniuges in eo fere eſſe, vt ab
„hoſtibus occidantur; iramque ob futuras clades colle-
„ctam in auctores earum effundere.

26. Atque ita quidem Ioſephus vtroſque diſpoſuit. vbi autem otioſa ciuium multitudo, mulieres ac pueri, vrbem videre triplici quidem phalange circumdatam, (nihil enim e cuſtodiis ante habitis dimotum erat ad pugnam) ſtrictiſque gladiis ad partem muri deiectam hoſtes inſtare, armiſque loca montana deſuper collucere, tela etiam ſagittariorum Arabum promta eminere, tunc extremum quendam vlulatum ob vrbis excidium ediderunt, quaſi non amplius illis intenderentur mala, ſed iam adeſſent. At mulieres quidem Ioſephus, ne ipſarum miſeratio ſuorum animos impetuſque debilitaret, domibus incluſas dedit, et ſilere iuſſit minis etiam additis: ille vero ante murum deiectum, qua ſors tulerat, ſemet ſiſtebat. Et ſcalas quidem ex altera parte applicantibus animum non aduertit, ſed telorum impetum ſollicite obſeruabat.

27. Simul autem legionum omnium tubicines claſſicum cecinerunt, et ingentem clamorem ſuſtulit exercitus; teliſque, ex compoſito vndique emiſſis ab iis, intercepta eſt lux. Caeterum qui a Ioſepho ſtabant, praeceptorum eius memores, et aures aduerſus clamorem obſtruxerunt, et corpora contra iaculationes obſepſerunt; cumque iactae eſſent machinae, eas curſu inuadebant ciues, antequam pedem in illis ponerent, qui eas iaciendas curauerant. porroque cum iis, qui adſcendere niterentur, confligentes, varia ediderunt facinora, quae animi pariter ac manuum fortitudinem oſtendebant; id agentes in extrema calamitate, ne deteriores illis viderentur, qui extra periculum conſtituti aduerſum ipſos fortiter ſe gererent; adeo

ὲ πρότερον ἀπέρρηγνυντο τῶν Ρωμαίων, πρὶν ἢ πεσεῖν, ἢ διαφθαρῆναι. ὡς δὲ οἱ μὲν ἔκαμνον διηνεκῶς ἀμυνόμενοι, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀμείβειν οὐκ ἔχοντες, τὸ κεκμηκὸς δὲ τῶν Ρωμαίων ἀκραιφνεῖς διεδέχοντο, καὶ ταχέως ἀντὶ τῶν ὑποβιαθέντων ἐπέβαινον ἕτεροι, παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις, καὶ πλευρὰν μὲν ἐνώσαντες, τοῖς δὲ θυρεοῖς καθύπερθε φραξάμενοι, τίφος ἄρρηκτον ἐγένοντο, καὶ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάσῃ τῇ φάλαγγι τὰς Ιουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη τοῦ τείχους ἐπέβαινον.

κή. Ο δὲ Ιώσηπος ἐν ταῖς ἀμηχανίαις σύμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάγκην· ἡ δέ ἐστι δεινὴ πρὸς ἐπίνοιαν, ὅταν αὐτὴν ἀπόγνωσις ἐρεθίζῃ· ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τῶν συνησπικότων. οἱ δὲ, ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μετὰ τάχους πολλοὶ καὶ πολὺ, πάντοθεν τῶν Ρωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγγεῖα βρασσόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο, καιομένων τῶν Ρωμαίων, διεσκέδασε τὴν τάξιν, καὶ μετὰ δεινῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τοῦ τείχους. ῥᾷστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς πανοπλίας διέρρει τοῦ σώματος ὅλου, καὶ τὴν σάρκα φλογὸς οὐδὲν ἔλασσον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως, καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πιότητα. τοῖς δὲ θώραξι καὶ τοῖς κράνεσιν ἐνδεδεμένων, ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως οὐκ ἦν· πηδῶντες δὲ καὶ συνειλύμενοι ταῖς ἀλγηδόσιν, ἀπὸ τῶν γεφυρωμάτων ἔπιπτον. οἱ δὲ, τραπέντες εἰς τοὺς σφετέρους πρόσω βιαζομένους, εὐχείρωτοι τοῖς κατόπιν τιτρώσκουσιν ἦσαν.

κθ. Επέλειπε δὲ ὅτε Ρωμαίους ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχὺς, ὅτε τοὺς Ιουδαίους σύνεσις. ἀλλ' οἱ μὲν, καίπερ οἰκτρὰ πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τὸν πρὸ αὐτοῦ κακίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ δὲ Ιουδαῖοι δόλῳ δευτέρῳ τὰς προσβάσεις αὐτῶν ἐπέσφαλλον, τῆλιν ἐφθὴν ἐπιχέοντες ταῖς σανίσιν, αἷς ἐπολιθαίνοντες ὑπεσύροντο. καὶ ὅτε τῶν τρεπομένων, ὅτε τῶν προσβαινόντων τις ὀρθὸς ἔμενεν. ἀλλ'

vt non prius a Romanis diuellerentur, quam vel caderent, vel eos occiderent. Poſtquam autem Iudaei quidem aſſidue hoſtes propulſando laboraſſent, alios non habentes, qui ipſos exciperent, Romanorum vero deſeſſis integri ſucceſſiſſent, ſtatimque pro vi depulſis alii adſcendiſſent, ſe mutuo adhortati, cum et latera firmiter junxiſſent et ſcutis ſe deſuper texiſſent, agmen fiebant inexpugnabile, et tota phalange velut vno corpore Iudaeos repellentes iam inde muro pedem ponebant.

28. Ioſephus autem in his rerum anguſtiis neceſſitate in conſilium adhibita, (illa autem in rebus excogitandis ſolers, praeſertim cum deſperatione exacuitur) oleo feruenti perfundi iuſſit ſcutorum coniunctione tectos. id quod Iudaei, cum cito paratum haberent multi et magna copia, vndique in Romanos effundebant, ſimul etiam vaſa aeſtu feruefacta in eos demittentes. Hoc ipſum, vſtulatis quippe Romanis, ordinem eorum diſſoluit, et vehementi cum dolore e muro deuoluebantur; ſiquidem facile oleum ſub armatura per totum corpus a vertice ad imos defluebat talos, et carnem non ſecus atque flamma depaſcebat: quippe quod natura facile accenditur, et tarde ob pinguedinem et lentorem refrigeratur. Cum autem loricis illigati eſſent et galeis, ex incendio effugere non poterant: ſed hinc inde ſalientes aut doloribus conuoluti de pontibus decidebant. Ad ſuos autem ex aduerſo vrgentes cum ſe reciperent, facile ſubacti erant ab iis, qui a tergo vulnera infligebant.

29. Verum neque Romanos, dum res male cederent, deficiebat virtus, neque Iudaeos prudentia. Sed illi quidem, licet ſuos oleo perfuſos miſeranda pati viderent, tamen in eos, qui id effundebant, acriter inuehebantur, praeeuntem quiſque ignauum appellantes, quaſi ſuis obſtarent viribus. Iudaei vero illos in adſcenſu dolo altero eludebant, foenum Graecum decoctum in pontium tabulata effundentes, vnde illi lapſantes deorſum ferebantur; vt neque fugientium quiſquam, neque adſcendentium, rectus ſtare potuerit. Sed non-

οἱ μὲν ὑπ' αὐτῶν ὑπτιαζόμενοι τῶν ἐπιβατηρίων μηχανῶν συνεπατοῦντο· πολλοὶ δὲ ἐπὶ τὰ χώματα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δ' ὑπὸ τῶν Ιουδαίων οἱ πεσόντες. ἐφαλλομένων γὰρ τῶν Ρωμαίων, ἅτοι, τῆς κατὰ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλευθερωθέντες, πρὸς τὰς βολὰς ἠχόλουν. πολλὰ δὲ κακωμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς περὶ δείλην ἀνεκάλει. ἔπεσον δὲ τούτων μὲν οὐκ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς Ιωταπάτης ἀπέθανον μὲν ἑξ ἄνδρες, τραυματίαι δὲ ὑπὲρ τριακοσίους ἀνεκομίθησαν. εἰκάδι μὲν οὖν Δαισίου μηνὸς ἡ παράταξις ἦν.

λ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τὴν στρατιὰν παραμυθούμενος, ὡς θυμουμένους ἑώρα, καὶ ὁ πρότροπῆς, ἀλλ' ἔργων δεομένους, προσυψώσας μὲν τὰ χώματα, πύργους δὲ τρεῖς, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος, κατασκευάσας κελεύσας, πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἐδραίοί τε εἶεν ὑπὸ βρίθους, καὶ δυσάλωτοι πυρὶ, τῶν χωμάτων ἐπέσησεν, ἐπιβήσας αὐτοῖς ἀκοντιστάς τε καὶ τοξότας, καὶ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κυφότερα, πρὸς δὲ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἳ μὴ καθορώμενοι, διὰ τὸ ὕψος καὶ τὰ θωράκια τῶν πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους ἔβαλλον. οἱ δὲ, μήτε κατὰ κόρσης φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμύνεσθαι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσέφικτον ὁρῶντες ἐκ χειρὸς βέλει, πυρὶ δὲ τὸν περὶ αὐτοὺς σίδηρον δυσανάλωτον, ἔφευγον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ προσβάλλειν πειρωμένοις ἐπεξέθεσαν. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῆς Ιωταπάτης ἀντεῖχον ἅτως, ἀναιρούμενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, καὶ μηδὲν ἀντικακοῦν τοὺς πολεμίους, ὅτι μὴ μετὰ κινδύνων ἀνείργειν, ἔχοντες.

λα'. Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, Οὐεσπασιανὸς ἐπί τινα τῶν τῆς Ιωταπάτης ἀσυγκλειστόνων πόλιν, Ιαφὰ καλεῖται, νεωτερίζουσαν, καὶ τῶν Ιωταπατηνῶν παρὰ δόξαν ἀντεχόντων ἐπαιρομένην, Τραϊανὸν, ὄντα τοῦ δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα, ἐκπέμπει, παραδοὺς αὐτῷ χιλίους μὲν

nulli quidem, ab iſtis reſupinati machinis adſcenſoriis, conculcati erant: plurimi vero in aggeres delabebantur, eumque cecidiſſent, a Iudaeis feriebantur. namque illi, poſtquam Romani deſiluiſſent, manuum conſertione liberati, miſſilium iactui vacabant. Milites autem, in hac aggreſſione mala multa perpeſſos, circa veſperam renocabat imperator. Et horum quidem non pauci ceciderunt, pluresque vulnera acceperunt: ex Iotapatenis autem ſex quidem viri mortem oppetierunt, ſaucii vero plures, quam trecenti, reportati erant. Et die quidem vigeſimo menſis Daeſii commiſſa eſt haec pugna.

30. Veſpaſianus autem, ſolamen adhibens exercitui ob ea, quae acciderant, poſtquam videret eos in iram accenſos, et non adhortatione egentes, ſed opere, cum aggeres quidem altius tolli, turres vero tres ad L vnamquamque pedum altitudinem aedificari praecepiſſet, vndique tectas, tum vt ſtabiliores eſſent ob pondus, tum vt igni difficulter cederent, ſuper aggeres eas collocauit, impoſitis in eas iaculatoribus et ſagittariis, itemque levioribus miſſilium machinis, ac praeterea funditorum validiſſimis: qui, cum minime conſpicerentur propter altitudinem turrium et loricas, eos tamen, qui ſuper murum conſpecti erant, feriebant. Illi vero, cum neque tela ſuperne venientia facile declinarent, neque vlciſci poſſent quos minime adſpicerent, et turrium quidem altitudinem vix telis e manu iactis attingi poſſe viderent, ferrumque, quo ſeptae erant, ab igne haud facile expugnari, moenia deſerebant, et impreſſionem in ea facere nitentibus obuiam excurrebant. Et Iotapateni quidem ita reſiſtebant, et in dies ſingulos magno numero interfecti et nihil quicquam mali hoſtibus inferre valentes, niſi quod eos ſuo non ſine periculo arcerent.

31. Iiſdem autem diebus Veſpaſianus emittit Traianum, decimae legionis praefectum, contra finitimam quandam Iotapatae vrbem, cui nomen Iapha, nouas res adfectantem, et, quod praeter opinionem reſtiterant Iotapateni, valde elatam, ttaditis ei duobus peditum millibus et

ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ διχιλίους. ὁ δὲ, τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβών· πρὸς γὰρ τῷ φύσει καρτερὰ τυγχάνειν ὄσα, καὶ διπλῷ περιβόλῳ τετείχιστο· προαπηντηκότας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην ἰδὼν, συμβάλλει, καὶ πρὸς ὀλίγον ἀντιχόντας ἐδίωκε. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ Ρωμαῖοι κατὰ πόδας προσκείμενοι συνεισέπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀποκλείσαι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες, μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. Θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ Ρωμαίοις τὰ Γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς καὶ τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον, χερσὶν οἰκείαις ἐκκλεισθέντα, πρὸς ἀπώλειαν ἕκδοτον φονῶσιν ἐχθροῖς παρέσησεν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ὀνομαστὶ καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπεσφάττοντο ταῖς ἱκετείαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι· μέσοι δὲ τῶν δυεῖν κατειλούμενοι περιβόλων βύζην, πολλοὶ μὲν τοῖς ἀλλήλων, πολλοὶ δὲ τοῖς ἰδίοις περιεπείροντο ξίφεσιν, ἄπειροι δὲ ὑπὸ Ρωμαίων ἔπιπτον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαῤῥοῦντες. πρὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τὰς πολεμίους, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων προδοσία. πέρας ἔθνησκον, οὐ Ρωμαίοις, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις καταρώμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο μύριοι καὶ διχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενὴν δὲ μαχίμων λογιζόμενος εἶναι τὴν πόλιν ὁ Τραϊανὸς, εἰ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δέους, ἀνετίθει τῷ στρατηγῷ τὴν ἅλωσιν. καὶ στείλας ἀγγέλους πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἠτεῖτο πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τίτον ἐπιθήσοντα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μετὰ στρατιᾶς τὸν υἱὸν ἐπιπέμπει, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν διὰ τάχους, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, ἐπὶ μὲν τοῦ λαοῦ κέρως τὸν Τραϊανὸν ἔσησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ Γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν περίβολον.

mille equitibus. Ille vero, cum vrbem quidem expugnatu difficilem reperiſſet, (nam, praeterquam quod natura valida eſſet, duplici etiam muro cincta fuerat) eam vero habitantes vidiſſet ad pugnam paratos ſibi obuiam proceſſiſſe, praelium cum his committit, eoſque pauliſper reſiſtere auſos in fugam vertit. Cum autem intra primum murum ſe recepiſſent, Romani veſtigiis illorum inſtantes cum ipſis irrumpunt: at cum rurſus murum ſecundum petiiſſent, ciues ſui eos vrbe excludunt, veriti, ne cum illis ſubintrarent hoſtes. Deus vtique erat, qui Romanis donabat Galilaeorum clades: atque tunc ciuitatis vniuerſum populum, ſuorum manibus exclusum, ad interitum dedit hoſtibus caedium auidiſſimis. Confertim enim ad portas irruentes, et ſaepiuſcule illis praepoſitos nominatim inclamantes, medias inter preces mactabantur. Et primum quidem murum illis hoſtes clauſerunt, alterum vero ciues ſui: mediique inter duorum murorum ambitus magna multitudine concluſi, multi quidem ſuis inuicem, multique ſuis ſibi gladiis transfigebantur, innumeri vero Romanorum manibus cadebant, ne ad vlciſcendum quidem ſumta fiducia. nam praeterquam quod hoſtes eis terrorem incuſſerant, animos illis fregit ſuorum proditio. Denique moriebantur, non Romanis, ſed ſuis, diras imprecantes, vſque dum omnes interierunt, numero ad duodecim hominum millia. Tum Traianus, vrbem praeliatoribus vacuam reputans, et ſi qui adhuc intus eſſent, nihil eos auſuros eſſe exiſtimans prae timore, imperatori vrbis excidium reſeruabat: miſſiſque ad Veſpaſianum nunciis, poſtulabat, vt filium ſuum Titum mitteret, finem victoriae impoſiturum. Ille vero, laboris aliquid ſupereſſe coniiciens, filium mittit, cum exercitu quingentorum quidem equitum, mille vero peditum. Ille autem, cum ad vrbem properaſſet et exercitum ordinaſſet, in laeuo quidem latere Traianum conſtituit, atque ipſe in dextro obſidioni praeerat. At poſtquam milites ſcalas muris vndique applicaſſent, Galilaei, pauliſper eos deſuper propellentes, continuo moenia re-

ἐπιπηδήσαντες δὲ οἱ περὶ τὸν Τίτον, τῆς μὲν πόλεως ἐκράτησαν ταχέως, πρὸς δὲ τὰς ἔνδον αὐτοῖς συνραφέντας καρτερᾷ μάχῃ, συρρήγνυται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προσυχὸν αὐταῖς· καὶ μέχρι μὲν ἓξ ὡρῶν ἀντεῖχον μαχόμενοι. δαπανηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἔν τε τοῖς ὑπαιθρίοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὀλίγη γοῦν ἄρρην ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μετὰ γυναικῶν ἐξηνδραποδίσαντο. τῶν μὲν οὖν ἀναιρεθέντων, ἀνά τε τὴν πόλιν, καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας παρατάξεως, ἀριθμὸς, μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις, ἦν· τὰ δὲ αἰχμάλωτα δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος Γαλιλαίοις πέμπτῃ καὶ εἰκάδι Δαισίου μηνός.

λβ'. Ἐμειναν δὲ ὀλίγοι Σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθροισθέντες γὰρ ἐπὶ τὸ Γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστιν ἅγιον, κατὰ χώραν μὲν ἔμενον, πολέμου δὲ εἶχεν ἀπειλὴν ἡ τε σύνοδος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ ὀλίγοι τοῖς γειτνιῶσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς δὲ τὰς Ρωμαίων εὐπραγίας ἐν ἀλογίστῳ τῇ κατὰ σφᾶς ἀσθενείᾳ διώδευον, καὶ μετέωροι πρὸς ταραχὴν ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ Οὐεσπασιανῷ φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνεσθαι. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουραῖς ἡ Σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο, τό, τε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων καὶ ἡ σύνταξις ἦν φοβερά. Κερεάλιον ἦν, ἔπαρχον ὄντα τοῦ πέμπτου τάγματος, μεθ' ἑξακοσίων ἱππέων καὶ πεζῶν τριχιλίων πέμπει. τοῦτο προσβαίνειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην οὐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν δι' ὅλης αὐτοὺς ἐφύλαττε τῆς ἡμέρας. συνέβη δὲ, ὕδατος ἀπορουμένων τῶν Σαμαρέων, ἐκφλεγῆναι τότε καὶ καῦμα δεινόν· ὥρα δὲ ἦν θέρους, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀπαράσκευον· ὡς τινὰς μὲν αὐθημερὸν ἀπὸ τοῦ δίψους ἀποθανεῖν, πολλοὺς δὲ, τῆς τοιαύτης ἀπωλείας

linquunt. Titus vero cum ſuis, ſaltu demiſſi, ſtatim quidem vrbem occupant: cum illis vero, qui intus ſe in orbem collegerant, vehemens commiſſa eſt pugna. nam et in angiportis ciues validiores impreſſionem in eos faciebant, et mulieres quicquid illis in manus venerit e tectis iaciebant: et per ſex quidem horas pugnam ſuſtinuerunt. Abſumtis autem pugnae idoneis, caetera multitudo, partim ſub dio, partim per domos, ſenes pariter ac iuuenes, mactabantur; adeo vt nemo ſexus virilis ſuperfuerit praeter infantes, qui vna cum mulieribus abducti erant in ſeruitutem. Et caeſi quidem per ciuitatem, et in priori congreſſu, numero erant ad quindecim millia, captiui vero facti ad duo millia centum et triginta. Haec Galilaeis clades contigit, die quinto et vigeſimo menſis Daeſii.

32. Verum nec Samaritae cladis erant expertes. congregati quippe in montem Garizin appellatum, qui ab illis pro ſacro habetur, in eodem quidem loco manebant: bellum vero minari videbatur iſte conuentus eorum, et elati animi ſpiritus. Et ne vicinorum quidem malis reprimebantur: ſed ad proſperos Romanorum ſucceſſus, temere ſuarum virium infirmitate nixi iter faciebant, et pronis in tumultum animis pendebant. Veſpaſiano itaque facto optimum videbatur, motum praeuenire, impetumque illorum praecidere. nam etſi praeſidiis omnis regio Samaritica occupata erat, tamen et multitudo illorum, qui eo venerant, et conſpiratio timebatur. Ea de cauſa Cerealem, quintae legionis praefectum, cum ſexaginta equitibus et tribus peditum millibus mittit. Iſtis comitatus montem quidem adſcendere, pugnamque committere nequaquam tutum eſſe duxit, quod hoſtium quamplurimi ſuperiora eius occupauerant. Cum autem montis radices copiis ſuis vndique cinxiſſet, per totum diem eos obſeruabat. atque tunc euenit, cum Samaritae aquam non haberent, etiam graues accendi aeſtus, (erat enim tempus aeſtatis, neque ſe rebus neceſſariis vulgus inſtruxerat) adeo vt nonnulli eo ipſo die ſiti morerentur. multi autem, eiuſmodi

τὸ δηλεύειν προελομένους, Ρωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ Κερεάλιος, καὶ τοὺς ἔτι συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν κατεαγότας, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τὴν δύναμιν ἐν κύκλῳ περιστήσας τοῖς πολεμίοις, τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ δεξιὰς πρὸκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, διαβεβαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, προσπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ἐπὶ μυρίοις ὄντας. Δαισίου μηνὸς εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐπράχθη. καὶ τοιαύταις μὲν συμφοραῖς Σαμαρεῖται ἐχρήσαντο.

λγ'. Τῶν δὲ ἀνὰ τὰ Ἰωτάπατα διακαρτερούντων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς ἀντεχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρα καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν Ρωμαίων ὑπερῆρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τήν τε ὀλιγότητα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τὴν ἀσθένειαν· καὶ ὡς, ἀγρυπνίᾳ διηνεκεῖ καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἔτι βαστάζουσιν ἔτι φέρειν, καὶ δόλῳ δ' ἂν ἁλῶεν, εἴ τις ἐπιθοίτο. περὶ γὰρ τὴν ἑκάτην φυλακήν, καθ' ἣν ἄνεσίν τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπτεται μάλιστα κεκοπωμένων ἐωθινὸς ὕπνος, καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας, συνεβάλευέ τε κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ δὲ ἦν μὲν δι' ὑπονοίας ὁ αὐτόμολος, τό τε πρὸς ἀλλήλους πιστὸν εἰδότι τῶν Ἰουδαίων, καὶ τὴν πρὸς τὰς κολάσεις ὑπερορίαν· ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθείς τις τῶν ἀπὸ τῆς Ἰωταπάτης, πρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ, μηδὲν διὰ πυρὸς ἐξερευνῶσι τοῖς πολεμίοις περὶ τῶν ἔνδον εἰπών, ἀνεσταυρώθη τῇ θανάτῳ καταμεμιδιῶν. τά γε μὴν εἰκότα πιστὸν ἐποίει τὸν προδότην, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν δὲ αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πείσεσθαι μέγα προσδοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, ἐπὶ δὲ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως παρεσκεύαζε τὴν στρατιάν.

λδ'. Κατὰ δὲ τὴν μνυθεῖσαν ὥραν ἦσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ἐπιβαίνει Τίτος σὺν ἑνὶ τῶν χιλιάρχων Δομιτίῳ Σαβίνῳ, τῶν ἀπὸ τῆς πέμπτης καὶ δεκάτης

morti seruitium praeferentes, ad Romanos se recipiebant. Ex quibus vbi Cerealis intellexit, eos, qui coniuncti manebant, malis infractos esse, montem adscendit; et cum exercitum hostibus circumdedisset, primum quidem eos ad foedera hortabatur, vtque salui esse vellent obsecrabat, confirmans illis datum iri securitatem, modo arma proiicerent. Cum autem illis hoc non persuasisset, eos adortus omnes occidebat, numero ad vndecim millia et sexcentos. Daesii mensis die vigesimo septimo gesta sunt ista. Atque huiusmodi quidem calamitatibus vsi sunt Samaritae.

33. Iotapatenis autem obsidionem perferentibus, et praeter spem mala tolerantibus, quadragesimo quidem ac septimo die Romanorum aggeres supra murorum altitudinem euecti sunt. Quidam vero ad Vespasianum eodem die transfugit, paucitatem ciuium et infirmitatem simul eorum ei nuncians: atque vt perpetuis vigiliis et praeliis assiduis consumti, minime quidem amplius vim ferre possent, tamen facile dolo caperentur, si qui eos aggredi vellent. nam extremam circa vigiliam, quando et requiem ex malis habere videntur, et fatigatos maxime occupat somnus matutinus, dormire custodes dicebat, suadebatque, vt eadem hora vrbem inuaderet. Vespasiano suspectus quidem erat transfuga, vt qui norit et Iudaeorum erga se inuicem fidem, et quanto contemtu ferebant supplicia: quod et antea Iotapatenorum quidam captus omni tormentorum cruciatui resistebat; et, cum nollet igne adhibito hostibus quid intus ageretur exquirentibus prodere, mortem deridens cruci suffixus erat. Ista tamen vtpote verisimilia fidem fecerunt proditori, fortasse et ipsum quidem vera dicere. Vespasianus autem, se parum admodum ex insidiis laesum iri existimans, asseruari hominem iussit, et ad ciuitatem capiendam parabat exercitum.

34. Ad horam igitur indicatam tacite ad muros iuerunt; primusque eos adscendit Titus cum vno e tribunis Domitio Sabino, paucis ex decima quinta legione secum

τάγματος ὀλίγους ἄγων. ἀποσφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' ὧν Σέξτος τις Κερεάλιος χιλίαρχος καὶ Πλάκιδος τὰς ὑπὸ σφισι τεταγμένας εἰσῆγον. κατειλημμένης δὲ τῆς ἄκρας, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη δὲ καὶ ἡμέρας ὕσης, ὅμως ὅπῃ τῆς ἁλώσεως τοῖς κρατυμένοις αἴσθησις ἦν· καμάτῳ τεταγὰς οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ διελέλυντο, καὶ τῶν διαγισσαμένων ὀμίχλη τὰς ὄψεις ἀπήμβλυνε πολλή, κατὰ τύχην τότε τῇ πόλει περιχυθεῖσα· μέχρι πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσούσης, πρὸς μόνην τὴν τῶν κακῶν αἴσθησιν ἐξανίσταντο, καὶ τὴν ἅλωσιν ἐπίστευον ἀναιρούμενοι. Ρωμαίους δὲ, κατὰ μνήμην ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθον, ὔτε φειδὼ εἰσήει τινός, ὔτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κάταντες ἀπὸ τῆς ἄκρας τὸν λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον· ἔνθα καὶ τοὺς ἔτι μάχεσθαι δυναμένους ἡ δυσχωρία τὴν ἄμυναν ἀφείλετο. θλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὸ πρανὲς ὑπολισθαίνοντες, ῥέοντι κατ' ἄκρας ἐκαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. τοῦτο πολλοὺς, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐπιλέκτων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρώξυνε. κατιδόντες γὰρ, ὡς οὐδένα τῶν Ρωμαίων ἀνελεῖν δύνανται, τό γε μὴ πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ Ρωμαίων προέλαβον, καὶ συναθροισθέντες ἐπὶ τὰ καταλήγοντα τῆς πόλεως σφᾶς αὐτοὺς ἀνεῖλον.

λε'. Ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτην τῆς καταλήψεως αἴσθησιν τῶν φυλάκων διαφυγεῖν ἔφθασαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῶν προσαρκτίων πύργων μέχρι μέν τινος ἀπημύναντο· περιχεθέντες δὲ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων οὐδὲ παρῆσαν τὰς δεξιὰς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τὴν σφαγὴν εὔθυμοι παρεῖχον. ἀναίμακτον δ' ἂν ἦν αὐχῆσαι Ρωμαίοις τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κατὰ τὴν ἅλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς ἦν Αντώνιος. θνήσκει δὲ ἐξ ἐνέδρας. τῶν γὰρ εἰς τὰ σπήλαιά τις συμπεφευγότων· πολὺ δὲ ἔτι πλῆθος ἦσαν· ἱκέτευε τὸν Αντώνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας καὶ βοήθειαν πρὸς ἄνοδον. ὁ δὲ ἀφυλάκτως ὤρεγε τὴν χεῖρα, καὶ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει

ductis. Cumque interfeciſſent vigiles, in ciuitatem quiete ingrediuntur; poſt quos Sextus quidam Cerealis tribunus et Placidus milites ſuo ſub imperio introducebant. Arce vero occupata, cum hoſtes in media vrbe verſarentur, iamque plane illuxiſſet dies, ne tunc quidem illi, qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant: nam plerique et labore et ſomno diſſoluti erant, viſuſque eorum, qui exſurgerent, magna obſcurauit nebula, quae tunc forte circumfuſa erat ciuitati. Vſque dum totus ingreſſus eſſet exercitus, ad ſolum malorum ſenſum exſuſcitati erant, et tunc demum vrbem exciſam fore credebant, dum in eo eſſent, vt occiderentur. Romanis autem, vt qui meminerint, quae in obſidione pertuliſſent, neque curae erat cuiquam parcere, aut quenquam miſerari: ſed populum ex arce pronum ire compulſum trucidabant, vbi loci difficultas etiam eis, qui adhuc pugnare poterant, reſiſtendi copiam negauit. viarum namque anguſtiis preſſi, ac per decliuia delabentes, bellatorum ab arce incurſione obruebantur. Id quod multos etiam delectorum, qui circa Ioſephum erant, ſui ad caedem incitabat. Nam cum viderent, ſe Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus caderent praecauerunt, et in extrema parte ciuitatis congregati ſemet interfecerunt.

35. Caeterum quotquot vigilum primi captam ciuitatem ſentientes fugere prius occupauerant, cum in turrim quandam ſeptentrionalem adſcendiſſent, aliquamdiu quidem reſiſterunt; hoſtium autem multitudine circumfuſi, ſero dextras dederunt, et inſtantibus iugulum alacri animo obtulerunt. Potuiſſent autem Romani de obſidionis fine incruento gloriari, niſi vnus, dum caperetur vrbs, centurio cecidiſſet, Antonius, inſidiis peremtus. Nam quidam ex illis, qui in ſpeluncas confugerant, (erant enim magno numero) rogabat Antonium, vt dextram ſibi admoueret, et in ſpem ſalutis et in auxilium ad adſcendendum. ille vero manum incaute porrigebat, alterque ipſum

κάτωθεν ὑπὸ τὸν βεβῶνα δόρατι, καὶ παραχρῆμα διεργάζεται.

λϛ'. Κατ' ἐκείνην μὲν ἂν τὴν ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀνεῖλον Ρωμαῖοι. ταῖς δὲ ἐπιόυσαις ἀνερευνώμενοι τὰς καταδύσεις, τὰς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξῆεσαν, καὶ διὰ πάσης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων καὶ γυναικῶν. καὶ τὰ μὲν αἰχμάλωτα χίλια πρὸς τοῖς διακοσίοις συνήχθη. νεκροὶ δὲ, κατά τε τὴν ἅλωσιν, καὶ κατὰ τὰς πρότερον μάχας, συνηριθμήθησαν τετρακισμύριοι. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, καὶ τὰ φρούρια πάντα πρόσεμπίπρησιν αὐτῆς. Ἰωτάπατα μὲν ἂν ἔτως ἑάλω, τρισκαιδεκάτῳ τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, Πανέμυ νουμηνίᾳ.

ΚΕΦ. η'.

Ὡς Ἰώσηπος, ὑπὸ γυναικὸς μηνυθεὶς, ἑαυτὸν Ρωμαίοις ἐβουλήθη παραδοῦναι. καὶ ὁποῖα πρὸς τοὺς σφετέρους αὐτὸν κωλύοντας διεξῆλθε, καὶ πρὸς Οὐεσπασιανὸν ἀχθεὶς εἶπε, καὶ ὅπως ἐκεῖνος αὐτῷ ἐχρήσατο.

Ρωμαῖοι δὲ τὸν Ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά τε ὀργὴν σφετέραν, καὶ σφόδρα τῷ στρατηγῷ φιλοτιμούμενοι· μεγίστη γὰρ ἦν μοῖρα τοῦ πολέμου ληφθείς· τούς τε νεκροὺς διηρεύνων, καὶ τοὺς ἀποκρύφους τῆς πόλεως μυχούς. ὁ δὲ, ἄρτι τῆς πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν ἑαυτὸν ἐκκλέπτει τῶν πολεμίων, καθάλλεται δὲ εἴς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ σπήλαιον διέζευκτο κατὰ πλευρὰν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον· ἔνθα τεσσαράκοντα μὲν τῶν ἐπισήμων ἄνδρας καταλαμβάνει λανθάνοντας, παρασκευὴν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ὀλίγαις ἡμέραις διαρκεῖν δυναμένην. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεξέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' ἀνιὼν ἐζήτει δρασμοῦ διάδυσιν, καὶ τὰς φυλακὰς κατεσκέπτετο. φρουρουμένων δὲ πανταχόθεν πάντων δι' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν οὐκ ἦν.

praeuenit, et haſta ſub inguine vtpote inferior eum percu-lit, ſtatimque interfecit.

36. Et illo quidem die quotquot comparuerunt pere-mere Romani. Sequentibus autem diebus latibula ſcru-tantes, omnes in cuniculis et ſpeluncis inuentos adorti ſunt; et in vniuerſos cuiuſcunque aetatis ſaeuitum eſt, praeter infantes et feminas. Et in captiuitatem quidem deducendi ad mille et ducentos collecti erant: mortui vero, in vrbis excidio et pugnis ſuperioribus, ſimul omnes ad quadraginta millia numerati erant. Veſpaſia-nus autem et vrbem ipſam exſcindi iubet, et praeterea caſtella eius omnia incendit. Et ita quidem capta ſunt Iotapata, anno imperii Neronis decimo tertio, primo Pa-nemi menſis die.

CAP. VIII.

Quomodo Ioſephus, a muliere proditus, ſeſe Romanis tra-dere voluit. et quaenam ad ſuos ipſum inhibentes diſ-ſeruit, quaeque ad Veſpaſianum ductus verba faciebat, et quomodo ab ipſo tractatus eſt.

ROmani autem cum Ioſephum inueſtigarent, et ex ſua in eum ira, et valde hoc volente imperatore, (is enim captus maxima pars belli foret) mortuos perſcrutati ſunt iteinque abditos ciuitatis receſſus. Ille autem, cum iam capta eſſet vrbs, diuino quodam auxilio fretus, per medios quidem hoſtes ſe ſubducit, et in puteum quen-dam profundum ſaltu deſcendit, cuius a latere ſpecus amplum diſiunctum erat, quod eorum, qui ſupra erant, effugit intuitum: vbi quadraginta viros inſignes latitan-tes offendit, rerumque neceſſariarum apparatum, qui diebus non paucis ſufficeret. Et interdiu quidem ſe occultabat, quod hoſtes loca omnia occupauerant: noctu vero adſcendens fuga dilabi quaerebat et vigilias explorabat. Cum autem omnia ipſius cauſa vndique cuſtodirentur, vt vigiles latere non poſſet, in ſpelun-

αὖθις εἰς τὸ σπήλαιον κατῆκε. δύο μὲν οὖν ἡμέρας διελαν-
θάνει· τῇ δὲ τρίτῃ γυναικὸς ἁλόσης τῶν ἅμα αὐτοῖς μη-
νύεται. καὶ Οὐεσπασιανὸς αὐτίκα μετὰ σπουδῆς πέμπει
δύο χιλιάρχους Παυλῖνον, καὶ Γαλλικανόν, δεξιὰς τῷ Ιω-
σήπῳ δοῦναι κελεύσας, καὶ προτρεψομένους ἀνελθεῖν.

β'. Ἀφικόμενοι δὲ παρεκάλουν ἤτοι τὸν ἄνδρα, καὶ
πίστεις περὶ σωτηρίας ἐδίδοσαν. ὁ μὴν ἔπειθον. ἐκ γὰρ
ὧν εἰκὸς ἦν τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, οὐκ ἐκ τῆ Φύ-
σει τῶν προκαλούντων ἡμέρᾳ, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν.
ἐδεδίει τε ὡς ἐπὶ τιμωρίαν προκαλυμένους, ἕως Οὐεσπα-
σιανὸς τρίτον ἔτι πέμπει χιλίαρχον Νικάνορα, γνώρι-
μον τῷ Ιωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δ' ἤτος,
τό, τε Φύσει Ρωμαίων χρηστὸν, πρὸς ὃς ἂν ἅπαξ ἔλω-
σι, διεξῆει· καὶ ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλ-
λον, ἢ μισοῖτο, πρὸς τῶν ἡγεμόνων, σπουδάζειν τε τὸν στρα-
τηγὸν οὐκ ἐπὶ τιμωρίᾳ ἀγαγεῖν αὐτὸν, ἐνεῖναι γὰρ ταύ-
την καὶ μὴ παρὰ προϊόντος λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προ-
αιρούμενον ἄνδρα γενναῖον. προσετίθει δὲ, ὡς ὅτ' ἂν
Οὐεσπασιανὸς ἐνεδρεύων Φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τῇ κακίστῃ
πράγματος προσήσηται τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας Φιλίαν,
ἧτ' ἂν αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα Φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν.

γ'. Ἐνδοιάζοντος δὲ τῷ Ιωσήπῳ καὶ πρὸς τὸν Νι-
κάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαίειν τὸ σπή-
λαιον ὥρμητο· κατεῖχε δὲ αὐτὸς ὁ πολέμαρχος, ζω-
γρῆσαι τὸν ἄνδρα Φιλοτιμούμενος. ὡς δὲ ὅ, τε Νικά-
νωρ προσέκειτο λιπαρῶς, καὶ τὰς ἀπειλὰς τῇ πολυμίᾳ
πλήθυς ὁ Ιώσηπος ἔμαθεν, ἀνάμνησις αὐτῷ τῶν διὰ
νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρχεται, δι' ὧν ὁ Θεὸς τάς τε μελλή-
σας συμφορὰς αὐτῷ προεσήμαινεν Ιουδαίων, καὶ τὰ
περὶ τὺς Ρωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. ἦν δὲ καὶ περὶ κρί-
σεις ὀνείρων ἱκανὸς συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τῇ
θείᾳ λεγόμενα. τῶν γε μὴν ἱερῶν βίβλων οὐκ ἠγνόει τὰς
προφητείας, ὡς ἂν αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκ-
γονος. ὃς, ἐπὶ τῆς τότε ὥρας ἔνθους γενόμενος, καὶ τὰ

cam iterum descendebat, et biduum quidem ibi delitescit: tertia vero die, capta quadam muliere, quae cum ipsis fuerat, illius indicio proditus est. Tum Vespasianus e vestigio mittit duos tribunos, Paulinum et Gallicanum, iussos dextras dare Iosepho, hortarique eum ad adscensum.

2. Cum autem ad eum venirent, illi virum hortabantur et suadebant, ipsumque saluum fore fidem ei dederunt: non tamen persuadebant. Nam ex iis, quae ipsum passurum esse verisimile erat, qui tanta commiserat, non autem ex innata rogantium mansuetudine, suspiciones colligebat; et, ne ad poenam forsan euocaretur, veritus est: donec Vespasianus tertium quoque tribunum mittit, Nicanorem, Iosepho notum, eique olim familiarem. Atque is, cum ad eum se contulisset, narrauit ei, quam mite esset Romanorum ingenium in eos, quos semel debellassent; quodque ipse propter fortitudinem magis admirationi esset, quam odio, ducibus; operamque dare imperatorem, non vt ad supplicium duceretur, quod etiam sine deditione ei liceret exigere, sed potius quod virum strenuum conseruare vellet. Addebat etiam, quod nec Vespasianus quasi ad insidias struendas amicum mittebat, vt rem optimam pessimae, perfidiae scilicet amicitiam, praetexeret; neque ipse ad amicum decipiendum assensus est, vt veniret.

3. Cum autem ad ea, quae dixerat Nicanor, haesitare etiam coeperat Ipsephus, milites quidem irati properabant ad ignem speluncae iniiciendum: verum eos cohibebat dux, id modis omnibus agens, vt Iosephum viuum caperet. At cum vehementer instaret Nicanor, et hostilis multitudinis minas intelligeret Iosephus, animum illius subit somniorum memoria, quae nocte somniauerat; quibus ei Deus et futuras Iudaeorum calamitates praesignificabat, quaeque regibus Romanorum essent euentura. Quin et in somniis interpretandis de iis bene coniiciebat, quae Deus ambigue innuerat: porroque sacrorum librorum vaticinia non ignorabat, vtpote et ipse sacerdos, ortusque parentibus, qui sacerdotes fuerant. Is tunc illa hora, quasi diuino afflatu, horrendas recentium somnio-

φρικώδη τῶν προσφάτων ὀνείρων σπάσας φαντάσματα, προσφέρει τῷ Θεῷ λελησθῖαν εὐχήν· „καὶ ἐπειδὴ τὸ Ἰουδαῖον, ἔφη, φῦλον ὀκλάσαι δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, „μετέβη δὲ πρὸς Ῥωμαίους ἡ τύχη πᾶσα, καὶ τὴν ἐμὴν „ψυχὴν ἐπελέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν, δίδωμι μὲν Ῥω„μαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ, μαρτύρομαι δὲ ὡς ὁ προ„δότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι διάκονος.

δ'. Ταῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ Νικάνορι, καὶ τῶν Ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν Ἰώσηπον συνίεσαν εἴκοντα τοῖς παρακαλοῦσιν, ἀθρόοι περιῆσαν, „ἦ μεγάλα „γε ἂν ἐνάξειαν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νόμοι, οὓς κατεψή„φισε Θεὸς, ὁ Ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς θανάτῳ κατα„φρονήσας. Φιλόζωεις, Ἰώσηπε, καὶ φῶς ὑπομένεις ὁρᾶν „δοῦλος; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτοῦ; πόσους ὑπὲρ ἐλευ„θερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας; ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀν„δρείας, ψευδῆ δὲ καὶ συνέσεως εἶχες, εἴ γε σωτηρίαν „μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς ὕστως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ „ὑπ' ἐκείνων, κἂν ἦ βέβαιον, θέλεις. ἀλλ' εἰ καὶ σοὶ „λήθην τινὰ σαυτοῦ κατέχεεν ἡ Ρωμαίων τύχη, προνοη„τέον ἡμῖν τῶ πατρῴω κλέους. χρήσομέν σοι δεξιᾷ καὶ „ξίφος. σὺ δὲ ἂν μὲν ἑκὼν θνήσκεις, Ἰουδαίων στρατηγὸς, „ἐὰν δὲ ἄκων, προδότης, τεθνήξῃ." ταῦθ' ἅμα λέγοντες ἐπανετείναντο τὰ ξίφη, καὶ διηπείλουν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς Ρωμαίοις ἐνδιδοίη.

ε'. Δείσας δὲ τὴν ἔφοδον ὁ Ἰώσηπος, καὶ προδοσίαν εἶναι ἡγούμενος τῶν τοῦ Θεοῦ προσταγμάτων, εἰ προαποθά„νοι τῆς διαγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης· „τί γὰρ τοσοῦτον, ἔφη, σφῶν αὐτῶν, ἑταῖ„ροι, φονῶμεν; ἢ τί τὰ φίλτατα διασασιάζομεν, σῶμα „καὶ ψυχήν; ἠλλάχθαι τις ἐμὲ φήσει; ἀλλ' οἴδασι Ρω„μαῖοι τοῦτό γε. καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν, ἀλλὰ πολέ„μῳ νόμῳ, τυτέσιν ὑπὸ τῶν κρατούντων. εἰ μὲν δὴ τὸν Ρω„μαίων ἀποστρέφομαι σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τοῦμοῦ „ξίφους καὶ χειρὸς τῆς ἐμῆς. εἰ δὲ ἐκείνους εἰσέρχεται φειδὼ

rum imagines mente complexus, preces eiam Deo offert, huiuſmodi verbis: „Quandoquidem etiam Iudaeo„rum gentem deprimere tibi viſum ſit, qui eam creaſti, „fortuna vero omnis ad Romanos migrarit, meamque ele„geris animam ad futura praedicenda, non inuitus quidem „manus do Romanis, et viuere non recuſo; teſtor autem, „quod non proditor, ſed tuus miniſter, ad eos tranſeo.

4. Cum iſta dixiſſet, Nicanori conſentiebat. Et Iudaei, qui vna eo confugerant, vbi intellexerunt, Ioſephum hortantibus cedere, vniuerſi eum circumſtantes clamabant: „eſt ſane, cur plurimum ingemiſcerent leges patriae, ab „ipſo ſanctae Deo, qui Iudaeis indidit animas mortis „contemtrices. Prae vitae amore, o Ioſephe, ſuſtines lu„cem adſpicere, ſeruus factus? quam cito tui oblitus es? „quam multis pro libertate mori perſuaſiſti? Profecto „haud veram prae te ferebas fortitudinem, falſamque tibi „arrogabas etiam prudentiam, ſi quidem ſalutem apud eos „ſperas, cum quibus fortiter adeo dimicaſti, aut, ſi res cer„ta ſit ſalus, ab illis ſeruari cupias. Sed quamuis te Ro„manorum fortuna tui obliuione perfuderit; nos tamen „oportet patriae noſtrae gloriae conſulere. Et dextram „tibi et gladium commodabimus. Tu vero, ſi quidem „ſponte moriare, dux Iudaeorum; ſin vero inuitus, pro„ditor morieris." Simul ac iſta dicerent, gladios ei intentarunt, ipſoſque illum interfecturos minitabantur, ſi Romanis ſe dederet.

5. Ioſephus autem, veritus, ne in ipſum impetum facerent, ſeque Dei mandatorum proditorem fore exiſtimans, ſi mortem obiret, priuſquam omnia illis denunciaret, ei neceſſe erat, vt inciperet apud illos ad hunc modum philoſophari. „Quorſum enim, o ſocii, propriae caedis adeo aui„di ſumus? aut cur res omnium amiciſſimas, corpus et ani„mam, inter ſe diſſidere facimus? Me forſan mutatum eſſe „quiſpiam dicet. verum et hoc etiam probe norunt Roma„ni. Pulchrum in bello mori, ſed lege belli, id eſt, victo„rum manu. Et quidem ſi Romanorum ferrum deprecor, profecto dignus fuin, qui meo gladio meaque ma„nu caderem. Sin illorum animos ſubeat hoſtibus par-

„πολεμίᾳ, πόσῳ δικαιότερον ἂν ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσέλ-
„θοι. καὶ γὰρ ἡλίθιον ταῦτα δρᾶν σφᾶς αὐτὰς, περὶ
„ὧν πρὸς ἐκείνας διϊσάμεθα. καλὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
„ἀποθνήσκειν, φημὶ κἀγὼ, μαχομένους μέντοι, καὶ ὑπὸ
„τῶν ἀφαιρεμένων αὐτήν. νῦν δὲ ὅτε εἰς μάχην ἀντιάζω-
„σιν ἡμῖν, ὅτε ἀναιρῆσιν ἡμᾶς. δειλὸς δὲ ὁμοίως, ὅ, τε
„μὴ βουλόμενος θνήσκειν, ὅτ' ἂν δέῃ, καὶ ὁ βουλόμενος, ὅτ'
„ἂν μὴ δέῃ. τί δὲ καὶ δεδοικότες πρὸς Ρωμαίους ἐκ ἄνι-
„μεν; ἆρα ἐχὶ θάνατον; εἶτα ὃν δεδοίκαμεν ἐκ τῶν
„ἐχθρῶν ὑποπτευόμενον, ἑαυτοῖς βέβαιον ἐπιτιμήσομεν;
„ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν νῦν ἐσμὲν ἐλεύθεροι.
„γενναῖον δὲ ἀνελεῖν ἑαυτὸν φήσει τις. ὁ μὲν ἔγ, ἀλλὰ
„ἀγεννέστατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλό-
„τατον, ὅς τις, χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τῆς θυέλλης
„ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία
„καὶ τῆς κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ
„πρὸς τὸν κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς ἐσιν ἀσέβεια. τῶν μὲν
„γε ζώων ἀθέν ἐσιν, ὃ θνήσκει μετὰ προνοίας, ἢ δι' αὐ-
„τὸ. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέ-
„λειν· διὰ τοῦτο καὶ τοὺς φανερῶς ἀφαιρεμένους ἡμᾶς
„τοῦτο, πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τοὺς ἐξ ἐνέδρας τιμω-
„ρούμεθα. τὸν δὲ θεὸν ἐκ οἴεσθε ἀγανακτεῖν, ὅτ' ἂν
„ἄνθρωπος αὐτοῦ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰλήφαμεν
„παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι, καὶ τὸ μηκέτι εἶναι πάλιν ἐκείνῳ
„δίδομεν. τὰ μέν γε σώματα θνητὰ πᾶσι, καὶ ἐξ
„φθαρτῆς ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ δὲ ἀθάνατος ἀεὶ,
„καὶ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. εἶτα ἂν μὲν
„ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπου παρακαταθήκην, ἢ διάθηται
„κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δέ τις τοῦ
„σφετέρου σώματος ἐκβάλῃ τὴν παρακαταθήκην τοῦ θεοῦ,
„λεληθέναι δοκεῖ τὸν ἀδικούμενον; καὶ κολάζειν μὲν
„τοὺς ἀποδρᾶντας οἰκέτας δίκαιον νενόμισαι, κἂν πο-
„νηροὺς καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ δὲ κάλλιστον δε-
„σπότην ἀποδιδράσκοντες τὸν θεὸν, οὐ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν;

„cere, quanto iuſtius nobis in mentem veniret nobiſmet „ipſis parcere? Etenim dementiae eſt ea in noſmet admit„tere, quorum vitaudorum gratia ab illis diſſentimus. Ho„neſtum eſſe pro libertate mori, et ipſe fateor; pugnando „tamen, et illorum manibus, qui eam ereptum eunt. nunc „autem neque contra nos veniunt in aciem, neque nos in„terficiunt. Itidemque timidus eſt habendus, et qui mori „recuſat, quando oportet, et qui id ipſum vult, cum minime „oportet. Immo vero, cuius rei metu prohibemur ab „adſcenſu ad Romanos? Annon mortis? Nunc demum, „quam ex ſuſpicione ab hoſtibus metuimus, eam certam „ipſi nobiſmet irrogabimus? Verum ad ſeruitutem euitan„dam dicet aliquis. quaſi nunc quidem ipſi valde liberi eſ„ſemus. At enim magni animi eſt, dicet aliquis, mortem „ſibi conſciſcere. Minime vero, ſed puſilli et ignauiſſimi, „vt et ego illum gubernatorem timidiſſimum puto, qui me„tu tempeſtatis ante procellam ſponte demerſerit nauigium. „Quid? quod ſui ipſius occiſio tum a communi omnium „animantium natura aliena eſt, tum ſumma impietas in „Deum, qui nos creauit. Nullum quippe animal eſt, quod „ex induſtria vel ſponte ſua moritur. naturae enim lex, qua „docemur velle viuere, in omnibus plurimum valet: idcir„co et qui nobis vitam palam ademtum eunt, pro hoſtibus „habemus; et qui nobis inſidiantur, poena perſequimur. „Nonne Deum id indigne ferre arbitramini, cum homo „quod ab eo donatur plane deſpiciat? nam et ab illo acce„pimus, vt eſſemus; rurſumque vt eſſe deſinamus, fas eſt „illi concedamus. Corpora quidem cunctis mortalia ſunt, „et ex caduca materia facta et formata: anima vero in „omne aeuum duratura eſt, et corporibus ineſt aurae di„uinae particula. accedit, quod, ſi quis hominis depoſi„tum profuderit aut male tractauerit, improbus eſſe vide„tur et perfidioſus: ſin vero Dei depoſitum e corpore „eiecerit, num eum ſe latuiſſe putabit, quem iniuria af„fecit? Immo ſeruis quidem fugitiuis poenam infligere „iuſtum creditur, etiamſi nequam dominos reliquerint: „ipſi vero Deum fugientes, dominum optimum, nonne im-

„ἆρα οὐκ ἴστε, ὅτι τῶν μὲν ἐξιόντων τὸ βίου κατὰ τὸν τῆς
„φύσεως νόμον, καὶ τὸ ληφθὲν παρὰ τοῦ Θεοῦ χρέος ἐκτι-
„νόντων, ὅταν ὁ δεὶς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώ-
„νιον, οἶκοι δὲ καὶ γενεαὶ βέβαιοι, καθαραὶ δὲ καὶ ἐπή-
„κοοι μένουσιν αἱ ψυχαὶ, χῶρον ὑρανοῦ λαχοῦσαι τὸν ἁγιώ-
„τατον, ἔνθεν ἐκ περιτροπῆς αἰώνων ἁγνοῖς πάλιν ἀντεν-
„οικίζονται σώμασιν. ὅσοις δὲ καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν
„αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ᾅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκο-
„τιώτερος, ὁ δὲ πάντων πατὴρ Θεὸς εἰς ἐκγόνους τιμωρεῖ-
„ται τὰς θάτερον ὑβρισάς. διὰ τοῦτο μεμίσηται παρὰ
„τῷ Θεῷ τοῦτο, καὶ παρὰ τῷ σοφωτάτῳ νολάζεται νο-
„μοθέτῃ. τοὺς γοῦν ἀνελόντας ἑαυτοὺς, παρὰ μὲν ἡμῖν,
„μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους ἐκρίπτειν ἔκριναν, καίτοι
„καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι· παρ' ἑτέροις
„δὲ, καὶ τὰς δεξιὰς τοιούτων τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέ-
„λευσαν, αἷς ἐστρατεύσαντο καθ' ἑαυτῶν, ἡγούμενοι,
„καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὴν
„χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν ἂν, ἑταῖροι, δίκαια φρονεῖν,
„καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσθεῖναι τὴν εἰς
„τὸν κτίσαντα ἡμᾶς δυσσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σω-
„ζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς διὰ
„τοσούτων ἔργων ἐπεδειξάμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι,
„καλὸν ὑπὸ τῶν ἑλόντων. ἐὰ μεταβήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τὴν
„τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτοῦ προδότης γένωμαι·
„καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολε-
„μίους ἠλιθιώτερος· εἴ γε ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦτο
„πράττουσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, καί γε τῇ ἐμαυτοῦ.
„τὴν μέντοι Ρωμαίων ἀνέδραν ἐπεύχομαι· μετὰ γὰρ δε-
„ξιᾶς ἀναιρεθέντες ὑπ' αὐτῶν, εὐθύμως τεθνήξομαι, τὴν
„τῶν ψευσαμένων ἀπιστίαν νίκης μεῖζον ἀποφέρων παρα-
„μύθιον.

ε'. Ὁ μὲν Ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ, πεφραγμένας ἀπογνώσει τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς

„pie facere videmur? An neſcitis, morientium iuxta natu„rae legem, et qui Deo debitum exſoluunt repetenti, quod „dederat, laudem eſſe aeternam, domum, ſobolemque „firmam, puras autem et dicto audientes animas manere, „locum in coelo habituras ſanctiſſimum, vnde rurſum „per ſaeculorum lapſus ad corpora munda inhabitanda „mittentur. quorum vero manus in ſeipſos inſanierunt, „horum quidem animas orcus tenebricoſior ſuſcipiet: pa„terque illorum Deus culpam eorum, qui in alterutram „partem iniurioſi fuerint, in liberos perſequetur. Hinc „Deo inuiſum eſt hoc ſcelus, et a ſapientiſſimo legiſlato„re poena ei ſtatuitur. quippe apud nos quidem ſancitum „eſt, vt, qui ſeipſos occiderint, ad ſolis occaſum inſepulti „abiiciantur, quanquam et hoſtes ſepelire fas arbitremur: „apud alios vero eiuſmodi mortuis etiam dextras, quibus „contra ſe vſi ſunt, amputari iuſſerunt leges; quemadmo„dum corpus ab anima, ita et manum a corpore diſtingi „debere exiſtimantes. Pulchrum igitur, o ſocii, iuſtaſer„tire, neque humanis caſibus et calamitatibus addere im„pietatem in Deum creatorem noſtrum. Si ſalui eſſe vo„luimus, iam noſmet ſeruemus, (nam et nobis haud dede„cori eſt ſalutem illis acceptam referre, quibus virtutem „tot praeclaris facinoribus demonſtratam dedimus) ſin „mori placeat, ab his occidi pulchrum eſt, a quibus vicli „ſumus et capti. Ego vero hoſtium ordini non me ad„ſcribi patiar, vt ipſe mei proditor fiam. nam ita multo „ſtolidior eſſem, quam qui ad hoſtes vltro profugiunt: ſi„quidem illi hoc faciunt ſuae ſalutis ergo, ipſe vero in„teritus, idque mei. Romanorum tamen inſidias „quam maxime expeto: nam ſi poſt fidem datam „me interfecerint, laetus admodum moriar, mendacii „perfidiam ab illis reportans, ſolatium victoria ma„ius.

6. Et Ioſephus quidem huiuſmodi multa dicebat, vt ſocios a caede propria dehortaretur. Illi vero, aures ex deſperatione obſtructas habentes, vt qui iamdudum ſe-

τῷ θανάτῳ, παροξύνονται πρὸς αὐτόν· καὶ προσέρχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, ἐκάκιζόν τε εἰς ἀνανδρίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, δῆλος ἦν. ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνόμασι καλῶν, τῷ δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, τὴν δὲ δεξιὰν, ἣν δὲ δείσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαιρούμενος πάθεσιν, ἐπὶ τῆς ἀνάγκης εἶργεν ἀπὸ τῆς σφαγῆς πάντων τὸν σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλωθέντα τῶν θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὸν καθαπτόμενον ἀντιστρεφόμενος. τῶν δὲ καὶ παρὰ τὰς ἐχάτας συμφορὰς ἔτι τὸν στρατηγὸν αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, περιωλίθαινε δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ἐπιφέροντες αὐτομάτως παρείθησαν.

ζ'. Ὁ δὲ ἐν ταῖς ἀμηχανίαις οὐκ ἠπόρησεν ἐπινοίας, ἀλλὰ πιστεύων τῷ κηδεμόνι Θεῷ τὴν σωτηρίαν παραβάλλεται· „καὶ ἐπειδὴ δέδοκται τὸ θνήσκειν, ἔφη, φέρε πλήρει τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ἐπιτρέψωμεν, ὁ λαχὼν „δὲ ὑπὸ τῆ μετ' αὐτὸν πιπτέτω, καὶ διοδεύσει πάντων „ὕστος ἡ τύχη, μηδὲ ἐπὶ τῆς ἰδίας κείσθω δεξιᾶς ἕκαστος. „ἄδικον γὰρ οἰκτρόμενον τῶν ἄλλων τινὰ μετανοήσαντα „σωθῆναι." πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκλῃδοῦτο πείσας· ἑτοίμην δὲ ὁ λαχὼν τῷ μετ' αὐτὸν παρεῖχε τὴν σφαγὴν, ὡς αὐτίκα τεθνηξομένῳ καὶ τῷ στρατηγῷ. ζωῆς γὰρ ἤδιον τὸν μετὰ τῆ Ἰωσήπῳ θάνατον ἡγοῦντο. καταλείπεται δὲ ὕστος, εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ Θεῦ προνοίας, σὺν ἑτέρῳ· καὶ σπουδάζων μήτε ὑπὸ τῆ κλήρῳ καταδικασθῆναι, μήτε, εἰ τελευταῖος λίποιτο, μιᾶναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει κἀκεῖνον ἐπὶ πίστει ζῆν.

η'. Ὁ μὲν δὴ ὕστος τόν τε Ῥωμαίων καὶ τὸν οἰκείων διαφυγὼν πόλεμον, ἐπὶ Οὐεσπασιανὸν ἦγετο διὰ τῆ Νικάνορος. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πάντες ἐπὶ θέαν αὐτῆ συνέτρεχον, καὶ τῆ πλήθους συνθλιβομένου περὶ τῆ στρατηγῆ θόρυβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν γεγηθότων ἐπὶ τῷ ληφθέντι, τῶν δὲ ἀπειλούντων, τῶν δὲ ἐγγύθεν ἰδεῖν βιαζομένων. καὶ

met morti deuouerant, in eum exaſperantur; et alii aliunde cum gladiis accurrentes, et ignauiam ei exprobrabant, et quiſque palam in eo erat, vt eum e veſtigio interficerent. Ille autem, cum alium nominatim vocaret, alium ſeuero ducis adſpectu intueretur, alium dextra prehenderet, alium precibus exoraret, variaque animi affectione (vt in tali neceſſitate) diſtractus, ferrum omnium a caede ſua diuertebat, non ſecus ac ferae circumcluſae, ad eum ſemper, qui ſe ei admoueret, ora vultuſque convertens. Illorum autem, qui ducem in extrema miſeria et aerumna adhuc reuererentur, debilitabantur dextrae, gladiique de manibus elabebantur, multique, cum enſibus ipſum peterent, iniuſſi eos dimittebant.

7. Illi autem in anguſtiis non deerat ſolertia ad excogitandum: ſed Dei curae ſe committens ſalutis diſcrimen adit: „Et quoniam mori decretum eſt, inquit, agite, „caedes mutuas in ſortem coniiciamus, et, cui ſors obtige„rit, manu illum excipientis occumbat, atque ita fortuna „faciet, vt omnes mortem obeant, neque ſua quiſquam „dextra ſe iugulet. iniuſtum eſt enim, caeteris interemtis, „quenquam, ſi poenituerit, ſaluum eſſe.“ Cum iſta dixiſſet, dignus viſus eſt, cui fides haberetur; et poſtquam perſuaſiſſet, vna cum illis ſemet ſorti commiſit. Cui autem ſors primo obuenit, is iugulum proximo libenter praebebat, quaſi duce etiam mox perituro. nam mortem cum Ioſepho oppetere vita dulcius eſſe videbatur. Ille vero cum altero (ſiue forte fortuna dicendum, ſiue Dei prouidentia) relictus eſt: operamque dans, vt neque a ſorte condemnaretur, neque, ſi vltimus ſupereſſet, dextram macularet popularis ſui caede, illi etiam fide data perſuadet vitam non prodigere.

8. Atque ita quidem ille, cum bellum a Romanis et a ſuis euaſiſſet, ad Veſpaſianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani ad illum intuendum confluebant; cumque multitudo circa ducem ſe premeret, varius ortus eſt tumultus: his exſultantibus, quod captus eſſet, aliis minitantibus, nonnulliſque, vt propius eum viderent, alios vrgen-

δι μὲν πόρρωθεν πολάζειν ἐβόων τὸν πολέμιον. τῶν δὲ πλησίον ἀνάμνησις αὐτῆ τῶν ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος. τῶν τε ἡγεμόνων ἀδεὴς ἦν, ὃς, εἰ καὶ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὴν ὄψιν ἂν ἐνέδωκεν αὐτῆ. μάλιστα δὲ τὸν Τίτον ἐξ ἀρετῆς τό, τε καρτερικὸν ἐν ταῖς συμφοραῖς ἦρει τῆ Ἰωσήπῳ, καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκομένῳ τε τὸν ἀ πάλαι μαχόμενον, καὶ τὸν ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἄρτι κείμενον ὀρῶντι παρῆν τε νοεῖν, ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμῳ ῥοπὴ, τῶν δὲ ἀνθρωπίνων ἀδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε συνδιέθηκε μὲν πλείστης ἑαυτῷ, καὶ πρὸς οἶκτον τῆ Ἰωσήπῳ. πλείστη δὲ αὐτῷ καὶ παρὰ τῷ πατρὶ μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο. ὁ μέντοι Οὐεσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας προσέτασσεν, ὡς ἀναπέμψων αὐτίκα Νέρωνι.

Θ'. Τῦτο ἀκύσας ὁ Ἰώσηπος, μόνῳ τι διαλεχθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένῳ δὲ ἐκείνῳ, πλὴν τῆ παιδὸς Τίτῳ καὶ δυεῖν φίλων, τὰς ἄλλας ἅπαντας· „σὺ „μὲν, εἶπεν, Οὐεσπασιανὲ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτὸν „μόνον εἰληφέναι τὸν Ἰώσηπον. ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι „μειζόνων. μὴ γὰρ ὑπὸ Θεῆ πρεσπεμπόμενος ἤδειν τὸν „Ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέ„πει; Νέρωνί με πέμπεις; τί γάρ; οἱ μετὰ Νέρωνα „μέχρι σῆ διάδοχοι μένυσι; σὺ Καῖσαρ, Οὐεσπασια„νὲ, καὶ αὐτοκράτωρ σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς ὗτος. δέσμει „δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. δεσπότης „μὲν γὰρ ἀ μόνον ἐμῆ σὺ Καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ „θαλάσσης καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένυς. ἐγὼ δὲ ἐπὶ „τιμωρίαν δέομαι φρουρᾶς μείζονος, εἰ καταψεδιάζω καὶ „Θεῆ." ταῦτα εἰπόντος, παραχρῆμα μὲν Οὐεσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἐδόκει, καὶ τὸν Ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα περὶ σωτηρίας πανουργεῖν. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ὑπήγετο, τῆ Θεῆ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων προδεικνύντος.

tibus. Et qui longius quidem aberant, hoſtem ad ſupplicium ducendum clamabant: qui vero in propinquo erant, facta eius egregia in memoriam reuocabant, eiuſque ad mutationem attoniti haerebant: et e ducibus nemo erat, cui, licet ante ei iraſceretur, ad adſpectum eius ira non deferueſceret. maxime autem omnium Titus ſua ex indole et patientia Ioſephi in calamitatibus et aetatis eius miſericordia capiebatur: qualiſque iampridem fuerat in praeliis reminiſcenti, et qualis nunc ſit in hoſtium manibus poſitus intuenti ſubiit cogitare, et quanta erat fortunae vis, quamque velox belli inclinatio, et quanta rerum humanarum inſtabilitas. vnde et tunc multi quidem eandem cum ipſo affectionem induebant, et ad Ioſephi miſerationem pertrahebantur: ipſeque apud patrem plurimum valebat ad Ioſephi ſalutem. Veſpaſianus tamen praecipiebat, vt magna cum cautione cuſtodiretur, ac ſi ſtatim ad Neronem eum miſſurus eſſet.

9. Cum iſtud intellexiſſet Ioſephus, ſignificabat, ſe cum eo ſolo paucis colloqui velle. Summotiſque ab illo omnibus aliis praeter Titum et duos amicos, infit Ioſephus: „Tu quidem, Veſpaſiane, putas Ioſephum dum„taxat ipſum captiuum cepiſſe: at ego rerum maiorum „venio tibi nuncius. Niſi enim a Deo ad te miſſus eſ„ſem, Iudaeorum conſuetudinem nouiſſem, et quemad„modum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem „me mittis? Quid enim? num qui Neroni vſque ad te ſuc„ceſſuri ſunt, tam diu manebunt? Tu Caeſar eris, Veſpaſia„ne, et imperator tu et filius iſte tuus. Vincito autem me „aliquanto arctius et tibimet adſeruato. nam tu quidem „non mei ſolius dominus eris, verum etiam terrae mariſ„que et omnis generis humani. Ego vero in ſupplicium „arctiore dignus ſum cuſtodia, ſi quid temere etiam in „Deum mentitus fuero." Cum iſta dixiſſet, Veſpaſianus ſtatim quidem ei fidem non habebat, et Ioſephum ſuſpicabatur aſtute haec ſui in ſalutem comminiſci. Paulatim vero ad credendum inductus erat, cum Deus iam ipſum excitaret ad cogitandum de imperio, ſceptrumque ad eum deuenturum eſſe diuerſis ſignis praemonſtraret. Sed

ἀτρεκὴ δὲ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἐν ἄλλοις κατελάμβανε. τῶν γὰρ τοῖς ἀπορρήτοις παρατυχόντων Φίλων ὁ ἕτερος, „θαυ„μάζειν, ἔφη, πῶς ὅτε τοῖς ἐπὶ τῶν Ιωταπάτων περὶ „ἁλώσεως, ὅτε αὐτῷ προὐμαντεύσατο περὶ αἰχμαλω„σίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη διακρουσομένῳ τὰς ἐπ' „αὐτὸν ὀργάς." Ἰώσηπος δὲ, „καὶ τοῖς Ιωταπατηνοῖς, „ὅτι μετὰ τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἁλώσονται, „προειπεῖν, ἔφη, καὶ ὅτι πρὸς Ρωμαίων αὐτὸς ζωγρη„θήσεται." ταῦτα παρὰ τῶν αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐκπυθόμενος, εὕρισκεν ἀληθῆ, καὶ πι„στεύειν περὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἤρκτο. Φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν ἀπ' ἀνίει τὸν Ἰώσηπον, ἐθωρεῖτο δὲ ἐθνικῶς καὶ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις, Φιλοφρονούμενός τε καὶ περιέπων διετέλει, τὰ πολλὰ Τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

ΚΕΦ. Θ'.

Ὡς ἐάλω Ἰόππη, καὶ ἐνεδόθη Τιβεριάς.

Τετάρτῃ δὲ Πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας εἰς τὴν Πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τὴν παράλιον ἀφικνεῖται Καισάρειαν, μεγίστην τῆς τε Ιουδαίας πόλιν, καὶ τὸ πλέον ὑφ' Ελλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δὲ καὶ τὴν στρατιὰν καὶ τὸν στρατηγὸν μετὰ πάσης εὐφημίας καὶ Φιλοφροσύνης οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' εὔνοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς Ρωμαίους, τὸ δὲ πλέον ἔχθει τῶν κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἠξίουν κολάζειν. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὴν μὲν περὶ τούτου δέησιν, ὡς ὑπ' ἀκρίτου γινομένην πλήθους, ἐξέλυσεν ἡσυχία. τῶν δὲ πραγμάτων τὰ μὲν δύο χειμερίσοντα ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς Καισαρείας, ἐπιτήδειον ὁρῶν τὴν πόλιν· τὸ δέκατον δὲ καὶ πέμπτον εἰς Σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ στρατῷ τὴν Καισάρειαν. ἀλεεινὴ δὲ ἦν κἀκείνη χειμῶνος ὥρᾳ, καθόσον ἦν πνιγώδης θέρους ὑπὸ καύματος, πεδιὰς ὅσα καὶ παράλιος.

β'. Ἐν δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἵ τε κατὰ στάσιν ἐκ-

at in aliis veracem esse Iosephum deprehendebat. Altero namque amicorum, qui secretis intererant: „se mira„ri, dicente, quid causae esset, cur neque Iotapatenis de „excidio, neque sibi de captiuitate quidquam antea vatici„natus esset, si ista non vana sint illius commenta, qui iram „in se casuram depulsum eat." Ad haec Iosephus: „Io„tapatenis, aiebat, se praedixisse, excidium eos post septi„mum et quadragesimum diem mansurum esse, foreque, „vt ipse a Romanis viuus caperetur." Cum de istis a captiuis clam inquisiuisset Vespasianus, veraque esse comperisset, etiam illis, quae de se dixerat, fidem habere coepit. Et Iosepho quidem neque custodiam neque vincula remittebat. verum vestimentis eum donabat aliisque pretiosis muneribus, et beneuolentia eum prosequi et complecti perseuerabat, Tito plerumque ad eius honorem aliquid conferente.

CAP. IX.

Quomodo capta erat Ioppe, et dedita Tiberias.

QVarto autem die Panemi mensis Vespasianus in Ptolemaïdem reuersus est, atque inde Caesaream maritimam peruenit, et vrbem Iudaeae maximam, et maiori ex parte a Graecis inhabitatam. Vnde exercitum pariter ac imperatorem cum magno plausu et hilaritate excipiebant indigenae, etiam ex sua quidem in Romanos beneuolentia, magis autem ex suo in euersos odio. Vnde et multi simul contra Iosephum inclamantes, de eo supplicium sumendum esse postulabant. Vespasianus autem ab ista quidem petitione, vt quae ab inconsulta facta esset multitudine, se liberavit, nihil respondendo. Legionum autem duas quidem Caesareae, illic hyematuras, constituit, quod ciuitatem huic rei opportunam esse videret: decimam vero et quintam in Scythopoli, ne totius onere exercitus attereretur Caesarea. Erat autem et illa hyeme aprica, quantum aestate prae feruore aestuosa, vtpote in planitie sita et maritima.

2. Interea cum non exigua collecta esset multitudo,

πίπτοντες τῶν πολεμίων, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τῶν κατεστραμμένων, πλῆθος ὂν ὀλίγον, ἀνακτίζουσιν Ἰόππην ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ Κεστίου πρότερον· καὶ τῆς χώρας ἐκπεπολεμωμένης ἀνειργόμενοι, μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. πηξάμενοί τε πειρατικὰ σκάφη πλεῖσα, τόν τε Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ τὸν ἐπ' Αἰγύπτῳ πόρον ἐλήστευον, ἄπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῇδε πελάγη. Οὐεσπασιανὸς δὲ ὡς ἔγνω τὴν σύνταξιν αὐτῶν, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ἐπὶ τὴν Ἰόππην, οἳ νύκτωρ ὡς ἀφύλακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ προῄδοντο μὲν τὴν εἰσβολήν, καὶ καταδείσαντες, τὸ μὲν εἴργειν τοὺς Ρωμαίους ἀπετρέποντο, συμφυγόντες δὲ εἰς τὰς ναῦς, ἐξωτέρω βέλους διενυκτέρευσαν.

γ'. Λιμένος δὲ ἄσης φύσει τῆς Ἰόππης· αἰγιαλῷ γὰρ ἐπιλήγει τραχεῖ, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρθίῳ, βραχὺ δὲ συννεύοντι κατὰ τὰς κεραίας ἑκάτερθεν, αἱ δὲ εἰσὶ κρημνοὶ βαθεῖς καὶ πρόχυσαι σπιλάδες εἰς τὸ πέλαγος, ἔνθα καὶ τῶν Ἀνδρομέδας δεσμῶν ἔτι δεικνύμενοι τύποι πιστοῦνται τὴν ἀρχαιότητα τοῦ μύθου, τύπτων δὲ τὸν αἰγιαλὸν ἀντίος βορέας, καὶ πρὸς ταῖς δεχομέναις πέτραις ὑψηλὸν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὸν ὅρμον ἀπεργάζεται. κατὰ τοῦτον σαλεύουσι τοῖς ἀπὸ τῆς Ἰόππης ὑπὸ τὴν ἕω πνεῦμα βίαιον ἐπιπίπτει· μελαμβόρειον ὑπὸ τῶν ταύτῃ πλωΐζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλαις τῶν νεῶν αὐτόθι συνήραξε· τὰς δὲ πρὸς ταῖς πέτραις. πολλὰς δὲ πρὸς ἀντίον κῦμα βιαζομένας εἰς τὸ πέλαγος· τόν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὄντα πετρώδη, καὶ τὰς ἐπ' αὐτῷ πυλεμίους ἐδεδοίκεσαν· μετέωρος ὑπεραρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ἦν δὲ ἄτε φυγῆς πᾶσι τόπος, ἄτε μένουσι σωτηρία, βίᾳ μὲν ἀνέμου τῆς θαλάσσης ἐξωθουμένοις, Ρωμαίων δὲ τῆς πόλεως. καὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἐγίνετο τῶν σκαφῶν, πολὺς δὲ ἀγνυμένων ὁ ψόφος. καὶ τῷ πλήθει οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δὲ ὡς κυφοτέρῳ τὴν θάλασσαν ἔφθανον τῷ

ex iis, qui vel seditione ab hostibus defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen, quam antea diruerat Cestius, instauratum eunt sibimet in refugium: et, quia illis impedimento erat regio vastata, in mare migrare decreuerunt. cumque naues piraticas quam plurimas fabricassent, qua in Phoenicen et Syriam et Ægyptum transitur latrocinia exercebant, et omnibus ad oras istas inuium faciebant pelagus. Vespasianus autem, cognito, quod constituerant, equites pariter ac pedites in Ioppen mittit, qui noctu in vrbem vtpote non custoditam ingrediuntur. Qui vero in ea erant, impressionem quidem faciendam iam ante sentiebant, et metu perculsi Romanos arcere detrectabant; in naues autem confugientes, cum extra teli iactum essent, in illis pernoctarunt.

3. Cum vero Ioppe natura esset importuosa, (nam in littus asperum caeteraque arduum desinit, ac summis vtrinque cornibus leuiter inflexum, in quibus profundae rupes et saxa ingentia, quae mari prominent, vbi et adhuc ostensa Andromedae vinculorum vestigia fidem faciunt antiquitati fabulae, aduersus autem aquilo feriens littora, et cautibus obiectis tumidos illidens fluctus, stationem mari aperto periculosiorem efficit) eo in salo fluctuantibus Ioppenis sub diluculum vehemens flatus ingruit, quem illac nauigantes Melamboream vocant. et alias quidem naues inter se, alias vero collisit in scopulos; multas autem, cum aduersus aestum omni vi tenderent in altum, (nam et littus saxosum et hostes ei circumfusos metuebant) ventus, in sublime attollens fluctus, demersit: et neque fugae vsquam locus erat, neque manentibus spes salutis, cum ventorum vis eos mari pelleret, et Romani ciuitate prohiberent. Et multi quidem eiulatus erant, cum colliderentur naues, multus vero fragor, cum frangerentur: et Ioppenorum alii fluctibus obruti perierunt, aliique quam plurimi naufragiis implicati. Nonnulli autem ferro se interficientes, quasi id satius esset,

σιδήρῳ σφᾶς αὐτὺς ἀναιρῶντες. τό γε μὴν πλεῖσον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκφερόμενον περιεξαίνετο ταῖς ἀπορρῳξιν, ὡς αἱμαχθῆναι μὲν ἐπὶ πλεῖσον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δὲ νεκρῶν τὴν παραλίαν. καὶ γὰρ τὺς ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐκφερομένυς ἐφεστῶτες οἱ Ρωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐκβραθέντων σωμάτων τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις. Ρωμαῖοι δὲ λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτυσιν.

δ'. Ἰόππη μὲν ἅτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ Ρωμαίοις ἐάλω. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡς μὴ πάλιν οἱ πειραταὶ συναλισθεῖεν εἰς αὐτὴν, στρατόπεδόν τε ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἐγείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μετὰ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα ἅτοι μὲν κατὰ χώραν μένοντες φρυρῶσι τὸ στρατόπεδον, οἱ δὲ ἱππεῖς περονομεύωσι τὴν πέριξ, καὶ τὰς περιοίκυς κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαίρωσι τῆς Ἰόππης. οἱ μὲν ἓν κατὰ τὰ προσαχθέντα τὴν χώραν κατατρέχοντες, καθ' ἡμέραν ἔτεμνόν τε καὶ ἠρήμων ἅπασαν.

ε'. Ὡς δὲ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὴν Ἰωταπάτην πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστυν οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι· διεσώθη γὰρ ὐδὲ ἄγγελος, ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε Φήμη τὴν ἅλωσιν, οἰκεία Φύσει τῶν σκυθρωποτέρων. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προσχώρων ὥδευε τὸ ἀληθὲς, καὶ παρὰ πᾶσιν ἀμφιβολίας ἦν ἤδη βεβαιότερον, προσεχεδιάζετό γε μὴν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γενόμενα. τεθνεὼς γὰρ ἐπὶ τῆς ἁλώσεως καὶ Ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τῦτο μεγίστυ τὰ Ἱεροσόλυμα πένθυς ἐπλήρωσε· κατὰ μέν γε οἴκυς, καὶ κατὰ συγγενείας οἷς προσήκων ἦν ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ ἐπὶ τῷ στρατηγῷ πένθος ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένυς, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλυς, οἱ δὲ ἀδελφὺς ἐθρήνυν· τὸν Ἰώσηπον δὲ πάντες. ὡς ἐπὶ τριακοστὴν μὲν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει· πλείσους δὲ μισθῶσθαι τὺς αὐλητὰς, οἱ θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς.

ς'. Ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ

mare praeueniebant: caeterum plerique vndis delati in petras abruptas diſcerpti erant, adeo vt mare caeſorum ſanguine redundaret, oraque maritima cadaueribus repleretur. Quin etiam ad littus appulſos ſtantes in eo Romani trucidabant. atque eiectorum corpora numero erant ad quatuor millia et ducenta. Romani vero ſine praelio vrbem ceperunt et funditus diruerunt.

4. Atque ita quidem Ioppe breui tempore bis a Romanis exciſa eſt. Veſpaſianus autem, ne rurſus eo piratae confluerent, et caſtra in arce excitat, et equitatum illic cum paucis peditibus reliquit; ita vt illi eo in loco manentes caſtra cuſtodirent, equiteſque finitimam regionem depopularentur, et villas Ioppae vicinas cum vrbeculis e medio tollerent. Et illi quidem imperata facientes regionem percurſarunt, eamque omnem quotidie diripiebant et vaſtabant.

5. Vbi autem ea, quae Iotapatis acciderant, fama perlata eſſent Hieroſolyma, primo quidem multi, et propter magnitudinem calamitatis, et quia nemo aderat ſpectator eorum, quae ferebantur, non habebant dicentibus fidem, (neque enim nuncius cladis ſupererat, ſed temere excidium nunciabat fama, natura apta ad triſtia ſpargenda) paulatim vero per finitimos verus ibat rumor, et apud omnes iam certior habebatur, quam vt de eo ambigeretur; caeterum rebus geſtis affingebant, quae minime geſta erant. Nam et Ioſephum in excidio occubuiſſe nunciatum eſt. id quod maximo luctu repleuit Hieroſolyma: et per ſingulas quidem domos itemque cognationes amiſſorum quiſque lugebatur a ſuis; luctus vero ducis publicus erat. et hi quidem hoſpites, alii propinquos, amicos alii, nonnulli etiam fratres plorabant; Ioſephum autem vniuerſi. adeo vt per triginta dies fletus et lamentatio in ciuitate non ceſſarint, plurimique conduxerint tibicines, qui ſibi leſſu praeirent.

6. Cum autem tempore indicaretur veritas, et quem-

τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰωταπάτην ὥσπερ εἶχεν, ἐχεδιασμένον δὲ τὸ κατὰ τὸν Ἰώσηπον πάθος εὑρίσκετο, ζῆν δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὄντα, καὶ πρὸς τῶν ἡγεμόνων ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην περιέπεσθαι, τοσοῦτον ὀργῆς ἐπὶ ζῶντος, ὅσον εὐνοίας ἐπὶ τεθνάναι δοκοῦντος πρότερον ἀνελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀνανδρίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς προδοσίαν ἐκακίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ βλασφημιῶν ἡ πόλις. παρωξύνοντο δὲ ταῖς πληγαῖς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις· τό γε μὴν πταίειν, ὃ γίνεται τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῶν ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις κέντρον ἑτέρων ἐγίνετο συμφορῶν· καὶ τὸ τέλος ἀεὶ τῶν κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον γὰρ ὥρμων ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ὡς καὶ Ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνόμενοι. τοὺς μὲν οὖν ἐπὶ τῶν Ἱεροσολύμων τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον.

ζ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, καθ' ἱστορίαν τῆς Ἀγρίππα βασιλείας· ἐνῆγε γὰρ καὶ βασιλεῖς αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιώσασθαι τὸν ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τῷ κατὰ τὸν οἶκον ὄλβῳ προαιρούμενος, καὶ κατασκέψαι δι' αὐτῶν τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς· ἄρας ἀπὸ τῆς παράλου Καισαρείας, εἰς τὴν Φιλίππου καλουμένην μεταβαίνει Καισάρειαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὴν στρατιὰν διαναπαύων καὶ αὐτὸς ἐν εὐωχίαις ἦν, ἀποδιδοὺς τῷ Θεῷ χαριστήρια τῶν κατωρθωμένων. ὡς δὲ αὐτῷ Τιβεριὰς μὲν νεωτερίζειν, ἀφεστάναι δὲ ἠγγέλλοντο Ταριχαῖαι· μοῖρα δὲ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι· πανταχόθεν τοὺς Ἰουδαίους καταστρέφεσθαι διεγνωκὼς, τὴν ἐπὶ τούτοις στρατείαν εὔκαιρον ἡγεῖτο, καὶ δι' Ἀγρίππαν, ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὲ τὸν υἱὸν Τίτον εἰς Καισάρειαν, μετάξοντα τὴν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς Σκυθόπολιν. ἡ δέ ἐστι μεγίστη τῆς Δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς Τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς παραγενόμενος ἐκδέχεται τὸν υἱόν. καὶ μετὰ τριῶν ταγμάτων προελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν ἀπὸ τριάκοντα τῆς Τιβεριάδος σταδίων, κατά τινα σταθμὸν εὐσύνοπτον

admodum se haberent res Iotapatenae, fictumque compertum esset, quod de Iosephi morte acceperant, eumque viuere et cum Romanis esse resciscerent, ac supra captiui fortunam a ducibus honorari, tantum in viuentem iracundiae, quantum beneuolentiae prius habuerunt, cum mortuum esse crederent. Et ab aliis quidem ignauia, ab aliis vero proditio ei vitio vertebatur. ciuitas autem indignationis plena erat, et conuicia ei faciebat. Plagis autem acceptis exasperabantur, magisque accendebantur rebus aduersis: porro clades inopina, quae sapientes facit suae securitati prospicere, et, ne similia paterentur, sibimet cauere, illos ad alias calamitates stimulabat atque excitabat: et vnius mali finis alterius semper principium erat. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, ac si Iosephi maleficia in illis vindicaturi essent. Atque Hierosolymitanos quidem huiusce modi occupabat trepidatio.

7. Vespasianus autem studio visendi regnum Agrippae, (nam et rex ipse eum inuitabat, partim desiderio laute excipiendi imperatorem cum exercitu, partim vt per eos discordias regni sui sedaret) motis ex Caesarea maritima castris, in eam, quae Philippi dicitur, Caesaream transit; vbi per viginti quidem dies exercitum recreans, ipse etiam conuiuia agitabat, gratias Deo reddens pro rebus bene prospereque gestis. Postquam vero Tiberiadem res nouas moliri, et Tarichaeas deficere nunciatum erat, (ad regnum autem Agrippae vtraque pertinebat) decreto apud se Iudaeos vbique euersum ire, opportunum esse credebat contra eos exercitum ducere, vrbes istas, etiam vt Agrippae visem rependeret ob hospitium, eius in gratiam castigaturus. Titum igitur filium Caesaream mittit, vt inde militem Scythopolin traduceret. illa autem vrbs maxima Decapoleos, et vicina Tiberiadi. Quo cum ipse venisset, ibi filium praestolabatur. Deinde cum tribus legionibus, ad trigesimum a Tiberiade stadium, mansione conspicua nouarum rerum

τοῖς νεωτερίζουσι. Σενναβρὶς ὀνομάζεται. πέμπει δὲ δεκαδάρχην Οὐαλεριανὸν σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, διαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ προτρεψόμενον ἐπὶ πίστεις. ἠκηκόει γὰρ, ὡς ἐπιθυμοίη μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, κατασασιάζοιτο δὲ ὑπό τινων πολεμεῖν βιαζομένων. προσελάσας δὲ ὁ Οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν τοῦ τείχους, αὐτός τε καταβαίνει, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῶν ἱππέων ἀπέβησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι· καὶ πρὶν εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῶν σασιαστῶν οἱ δυνατώτεροι μετὰ ὅπλων. ἐξηγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἰησοῦς τις ὀνόματι, παῖς Σαφάτου, τοῦ λῃστικοῦ σίφους ὁ κορυφαιότατος. Οὐαλεριανὸς δὲ, ἅτε παρὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ στρατηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ καὶ τὸ νικᾶν εἴη βέβαιον, καὶ σφαλερὸν τὸ μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀπαρασκεύων τε πρὸς ἑτοίμους, καὶ ἄλλως ἐκπλαγεὶς πρὸς τὴν ἀδόκητον τῶν Ἰουδαίων τόλμαν, φεύγει πεζὸς, ἕτεροί τε ὁμοίως πάντες τοὺς ἵππους ἀπέλιπον· ὃς οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, νενηθότες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας, οὐκ ἐνδόξα.

ε'. Τοῦτο καταδείσαντες οἱ γηραιοὶ τοῦ δήμου, καὶ πρόφασιν ἔχειν δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν Ρωμαίων στρατόπεδον· ἐπαγόμενοι δὲ τὸν βασιλέα προσπίπτουσιν ἱκέται Οὐεσπασιανῷ, μὴ σφᾶς περιϊδεῖν δεόμενοι, μηδὲ τὴν ὀλίγων ἀπόνοιαν ἡγήσασθαι τῆς πόλεως ὅλης. φείσασθαι δὲ τοῦ δήμου Ρωμαίοις φιλοφρονοῦντος ἀεὶ, καὶ τὰς αἰτίας τιμωρήσασθαι τῆς ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φερόμενοι μέχρι νῦν ἐπὶ δεξιὰς ἐπειγόμενοι πάλαι. ταύταις ἐνεδίδου ταῖς ἱκεσίαις ὁ στρατηγὸς, καίτοι διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τὴν πόλιν· καὶ γὰρ ἀγωνιῶντα περὶ αὐτῆς τὸν Ἀγρίππαν ἑώρα. λαβόντων δὲ τούτων τοῦ δήμου δεξιὰς, οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν, οὐκ ἔτι ἀσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ἐπὶ τῆς Τιβεριάδος, εἰς Ταριχαίας ἀποδιδράσκουσι. καὶ μεθ' ἡμέραν Οὐεσπασιανὸς σὺν ἱππεῦσι προπέμπει πρὸς τὴν ἀκρώρειαν Τραϊάνον, ἀποπειραθῆναι τοῦ πλήθους, εἰ πάν-

ſtudioſis (cui nomen eſt Sennabris) caſtra metatur. atque hinc Valerianum decurionem cum equitibus quinquagin-ta mittit, de iis, quae ad pacem ſpectarent, cum ciuibus acturum, hortaturumque, vt in fidem illorum ſe dede-rent. audierat enim, quod pacem quidem populus deſide-rarent, ſeditione autem agitarentur a nonnullis ad bellum eos vrgentibus. Valerianus igitur, maturato itinere, vbi muris appropinquauit, et ipſe de equo deſcendit, et equi-tes, qui cum eo erant, deſilire fecit, ne contra eos velita-turi adeſſe viderentur. Et antequam verbum faceret, ar-mati in eum excurrunt ſeditioſi, qui plurimum valebant. Ducebat autem eos Ieſus quidam nomine, Saphati filius, latrocinalis agminis princeps. Atqui Valerianus, praeter mandata imperatoris praelio congredi haud tutum eſſe ra-tus, etiamſi de victoria certus eſſet; et periculoſum eſſe, ſi cum multis pauci, et inſtructis imparati confligerent; ac praeterea ad inopinatam Iudaeorum perculſus auda-ciam, et ipſe pedibus fugit, et quinque alii ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiuſque comites, quaſi pugna, non inſidiis, captos, cum laetitia in vrbem abduxerunt.

8. Hac de re ſolliciti ſeniores populi, quique digni-tate praeſtare videbantur, in Romanorum caſtra ſe fuga recipiunt; adſcitoque ſibi rege, ſupplices accidunt ad Veſpaſiani genua, ne ſe deſpiceret obſecrantes; neue quae paucorum eſſet pro totius ciuitatis inſania haberet: ſed populo parceret, Romanos ſemper beneuolentia proſequenti, vltumque iret defectionis auctores, a qui-bus ipſi, olim ad foedus venire properantes, huc vſ-que ne id facerent praeſidiis tenebantur. Iſtis preci-bus annuebat imperator, quanquam toti ciuitati ob equos raptos infenſus eſſet. nam et Agrippam videbat de ea anxium eſſe. Cum autem iſti de populo fidem datam accepiſſent, Ieſus et qui cum eo erant, haud ſatis tu-tum eſſe arbitrantes apud Tiberiadem manere, inde ad Tarichaeas fugiunt. Poſteroque die Veſpaſianus in montis ſummitatem cum equitibus praemittit Trai-anum, qui multitudinem, an omnes pacem cuperent,

τες εἰρηνικὰ φρονοῦσιν. ὡς δὲ ἔγνω τὸν δῆμον ὁμονοοῦντα τοῖς ἑκέταις, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἦει πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τάς τε πύλας ἀνοίγυσιν αὐτῷ, καὶ μετ' εὐφημιῶν ὑπήντων, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες. τῆς δὲ στρατιᾶς τριβομένης περὶ τὴν τῶν εἰσόδων στενότητα, παραῤῥῆξαι τὸ κατὰ τὴν μεσημβρίαν τείχος Οὐεσπασιανὸς κελεύσας, πλατύνει τὴν εἴσβολὴν αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μέντοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι παρήγγελλε, τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος, τῶν τε τειχῶν διὰ τοῦτον ἐφείσατο, συμμένειν πρὸς τὸ λοιπὸν ἐγγυωμένῳ τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ ἄλλα πεπακωμένην τὴν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως ἀνελάμβανεν.

ΚΕΦ. ί.

Ὡς ἑάλωσαν αἱ Ταριχαῖαι. Ἰορδάνου ἔκφασις καὶ τῆς Γεννησὰρ χώρας.

ΕΠειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ καὶ Ταριχαιῶν στρατοπεδεύεται, τειχίζει δὲ τὴν παρεμβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πολέμιον τριβὴν αὐτῷ γενησομένην. συνέῤῥει γὰρ εἰς τὰς Ταριχαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῇ τε τῆς πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣ καλεῖται Γεννησὰρ πρὸς τῶν ἐπιχωρίων. ἡ μὲν γὰρ πόλις, ὥσπερ ἡ Τιβεριὰς ὑπόρειος ἅσα, καθὰ μὴ τῇ λίμνῃ προσεκλύζετο, πάντοθεν ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου τετείχιστο καρτερῶς· ἐλάσσων μέντοι τῆς Τιβεριάδος. τὸν μὲν γὰρ ἐκεῖ περίβολον ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως δαψιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐκρατύνατο. Ταριχαῖαι δὲ αὐτῷ τὰ λείψανα τῆς Φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη δὲ ἦν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς λίμνης παρεσκευασμένα πολλὰ, πρός τε τὸ συμφυγεῖν ἐπὶ τῆς γῆς ἡττωμένους, κἂν εἰ δέοι διαυμαχεῖν, ἐξηρτυμένα. περιβαλλομένων δὲ τῶν Ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν, ὅτε πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτε πρὸς τὴν εὐταξίαν τῶν πολεμίων ὑποδείσαντες, προθέουσι, καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα τῆς δομήσεως σπαρά-

exploraret. Vbi autem populum eadem sentire ac supplices comperisset, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi vero et portas ei patefaciunt, et cum faustis acclamationibus obuiam ibant, seruatorem et benefactorem appellantes. Cum autem milites circa aditus angustias premerentur angerenturque, murorum partem ad meridiem dirui iussit Vespasianus, et latiorem illis facit introitum: vt praeda tamen et iniuriis abstinerent, in gratiam regis edixit; eiusdemque causa, spondentis ciues postea in fide mansuros, muris pepercit: atque ciuitatem aliusmodi malis vexatam ex dissensione recreauit.

CAP. X.

Quomodo captae erant Tarichaeae. Iordanis descriptio et regionis Gennesar.

DEinde ab ea digressus inter ipsam et Tarichaeas castra metatur; eaque vallo firmiora reddit, suspicans bellum illic sibi protractum iri: nam omnes rerum nouarum cupidi ad Tarichaeas confluebant, ciuitatis munitionibus confisi, pariter ac lacu, qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim vrbs, Tiberiadis ad instar monti subiecta, vndique a Iosepho, qua lacu non alluebatur, cincta erat muro valido, non ita tamen ac Tiberias. nam eius quidem ambitum, sub defectionis initium, pecuniarum itemque virium copia vallauerat: Tarichaeae vero non nisi de largitatis eius reliquiis participabant. Attamen scaphas quam plurimas in lacu paratas habebant, tam in refugium, si terra vincerentur, quam ad praelium, si opus esset, nauale instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socii, neque multitudine neque pulchro hostium ordine perterriti, excursionem faciunt; atque primo impetu disiectis muri fabricatoribus, cum nonnihil exstructionis dissipassent, vbi armatos congregari

ξαντες, ὡς ἑώρων τὺς ὁπλίτας ἀθροιζομένυς, περίν τι παθεῖν, εἰς τὺς σφετέρυς ἀνέφευγον· ἐπιδιώξαντες δὲ οἱ Ρωμαῖοι, συνελαύνυσιν αὐτὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν Ρωμαίων βάλλοντες δύναιντο, τάς τε ἀγκύρας ἔβαλλον, καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ φάλαγγας τὰς ναῦς ἐπαλλήλυς, τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς διεναυμάχυν πολεμίοις. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκόντων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις ἐπιλέκτοις.

β'. Ο δὲ, ὑπέρογκον εὑρὼν τὴν τῶν πολεμίων πληθὺν, πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει, πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δὲ τὰς μὲν πλείυς τῶν ἱππέων ὡρμημένυς ὁρῶν, καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν. ἔσι δὲ ὃς ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Ιυδαίων καταπεπληγότας, ἐν ἐπηκόῳ σας, „ἄνδρες, ἔφη, Ρωμαῖοι· καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων „ὑπομνῆσαι τῦ γένυς ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε, τίνες ὄντες, καὶ „πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν. τὰς γὰρ ἡμετέρας „χεῖρας οὐδὲν εἰς τῦτο τῶν ἐπὶ τῆς οἰκυμένης διαπέφευγεν· „Ιυδαῖοι δὲ, ἵνα εἴπω καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν ὑ κοπιῶσιν ἡττώμενοι. καὶ δεινὸν, ἐςὼτων ἐκείνων ἐν ταῖς κακο„πραγίαις, ἡμᾶς τοὺς εὐτυχήμασιν ἐγκάμνειν. προθυμίας „μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ Φανερὸν εὖ ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. „δέδοικα δὲ, μή τινι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων κατάπλη„ξιν λελῃθυῖαν ἐνεργάσηται. λογισάσθω δὴ πάλιν, οἵος „πρὸς οἵυς παρατάξεται· καὶ διότι Ιυδαῖοι μὲν, εἰ καὶ „σφόδρα τολμηταὶ καὶ θανάτυ καταφρονοῦντες, ἀλλὰ „ἀσύνταχτοί τε καὶ πολέμων ἄπειροι, καὶ ὄχλος ἂν ἄλ„λως μὲν, ὦ στρατιὰ, λέγοιντο. τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας ἐμπει„ρίας καὶ τάξεως τί καὶ λέγειν δεῖ; ἐπὶ τύτῳ μέντοι γε „μένοι καὶ κατ' εἰρήνην ἀσκύμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πο„λέμῳ μὴ πρὸς τὸ ἐντίπαλον ἀριθμῶμεν ἑαυτύς. ἐπεὶ „καὶ τίς ὄνησις τῆς διηνεκῦς στρατίας, ἐὰν ἴσοι πρὸς ἀστρα„τύτυς ἀντιτασσώμεθα; λογίζεσθε δὲ, ὅτι καὶ πρὸς „γυμνήτας ὁπλίται, καὶ ἱππεῖς πρὸς πεζύς, καὶ στρατη-

viderunt, ad ſuos, antequam mali aliquid paterentur, refugiunt: et Romani fugientes perſequuti ad nauigia eos compellunt. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos poſſent miſſilibus contingere, et ancoras iaciunt, et phalangum more denſatis inter ſe nauibus, hoſtibus in terra conſtitutis praelium nauale mouent. Veſpaſianus autem cum audiret magnam eorum multitudinem in planicie ciuitati proxima congregatam, filium ſuum cum ſexcentis delectis eo mittit.

2. Is vero, cum ingentem hoſtium multitudinem illic offendiſſet, patri quidem ſignificatum mittit, ſibi opus eſſe copiis maioribus. Caeterum ipſe, equitum pleroſque, etiam antequam ſubſidia venirent, incitatos animadvertens, nonnulloſque, viſa Iudaeorum multitudine, animis paululum conſternatos, cum conſtitiſſet, vnde exaudiri poſſet: „Viri, inquit, Romani. vos quippe generis veſtri, „cum dicere incipiam, admonere decet, vt qui ſitis, et „cum quibus ſimus pugnaturi, non neſciatis. Noſtris „enim e manibus nullus adhuc populus per totum terra„rum orbem ſaluus euaſit: Iudaei vero, vt etiam pro illis „aliquid dicam, hucuſque non fatiſcunt, licet victi. In„dignum itaque, dum illi cum aduerſis conflictati erectis „ſtant animis, nos, etiam rebus proſpere fluentibus, lan„gueſcere. Equidem laetor, etiam vos cernens tantum ala„critatis palam facere. veritus autem ſum, ne cui veſtrum „tanta hoſtium multitudo clam metum incutiat. Idcirco „quiſque iterum ſecum cogitet, qui vir ſit, et aduerſus quos „in aciem prodibit: quodque Iudaei, licet valde audaces „ſint et mortem contemnant, incompoſiti tamen, et belli „plane imperiti, atque turba potius, quam exercitus appel„landi. De veſtra autem peritia et ordinis obſeruantia, quid „eſt quod dicere laborem? Eo vtique pacis etiam tempo„re ſoli armis exercemur, vt ne in bello nos cum hoſtibus „numero conferamus. Alioquin, quid proderit noſmet in „perpetuam militiae diſciplinam tradere, ſi pares cum „inexercitatis congrediamur? Porro vobiſcum reputate, „quod armati cum inermibus, et equites cum peditibus,

„γέμενοι πρὸς ἀτρατηγήτους διαγωνίζεσθε· καὶ ὡς ὑμᾶς
„μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα,
„πολὺ δὲ τῶν πολεμίων ἀριθμὸν παραιρεῖται τὰ ἐλατ-
„τώματα. κατορθοῖ δὲ τὰς πολέμους ὁ πλῆθος ἀνθρώ-
„πων, κἂν ἦ μάχιμον, ἀνδρεία δὲ, κἂν ἐν ὀλίγοις ἦ.
„οἱ μέν γε καὶ παρατάξασθαι ῥᾴδιοι, καὶ προσαμύνειν
„ἑαυτοῖς. αἱ δὲ ὑπέρογκοι δυνάμεις ὑφ' ἑαυτῶν βλά-
„πτονται πλέον, ἢ τῶν πολεμίων. Ἰουδαίων μὲν ἓν τόλ-
„μα καὶ θράσος ἡγεῖται, ἀπονοίας πάθη, κατὰ μὲν
„τὰς εὐπραγίας εὐτονα, σβεννύμενα δὲ ἐν ἐλαχίστοις
„σφάλμασιν· ἡμῶν δὲ ἀρετὴ, καὶ εὐπείθεια, καὶ τὸ
„γενναῖον, ὃ κἂν τοῖς εὐτυχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τοῖς
„παίσμασιν ὐ μέχρι τέλους σφάλλεται. καὶ ὑπὲρ μει-
„ζόνων δὲ, ἢ Ἰουδαῖοι, διαγωνιεῖσθε. καὶ γὰρ εἰ περὶ ἐλευ-
„θερίας καὶ πατρίδος ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται,
„τί μεῖζον ἡμῖν εὐδοξίας, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μετὰ τὴν
„τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἐν ἀντιπάλῳ τὰ Ἰουδαίων προ-
„τίθεσθαι; σκεπτέον δὲ, ὅτι καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν ὐδὲν
„ἀνήκεστον Φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλη-
„σίον. ἁρπάσαι δὲ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τὰς
„ὑπὸ τῶ πατρὸς ἡμῖν πεμπομένας συμμάχους φθάνειν,
„ἵν' ἀκοινώνητόν τε ἦ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω
„δὲ ἐγὼ ἐπὶ τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν
„ἐμὸν κρίνεσθαι κἀμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῶν μὲν προκατορθω-
„μένων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δ'
„ὑμεῖς ἐμῶ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ πρὸς
„αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι ληφθείς. ὑμεῖς
„δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡτ-
„τώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ, εὖ ἴστε, καὶ πρῶτος εἰς
„τὰς πολεμίους ἐμβαλῶ. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πε-
„πεισμένοι τὴν ὁρμὴν ἐμὴν παρακροτεῖσθαι Θεῷ συμ-
„μάχῳ· καὶ προγινώσκετε σαφῶς, ὅτι τῆς ἐξω μάχης
„πλέον τι κατορθώσομεν.

γ'. Ταῦτα τῶ Τίτῳ διεξιόντος, προθυμία δαιμόνιος

„et quique ducis ſub imperio cum illis, qui ductorem non „agnoſcunt, dimicabitis: quodque iſta quidem commoda „vos multo plures efficiant, multum autem incommoda de „numero hoſtium detrahant. Nec ſola hominum multi„tudo, quamuis pugnaciſſimi fuerint, facit, vt res proſpere „cedant in bello; ſed fortitudo, etiamſi paucorum; quip„pe qui facile poſſunt in aciem ordinari, et ſibi inuicem „ſuccurrere: numeroſae autem copiae plus damni a ſeipſis „accipiunt, quam ab hoſtibus. Iudaeos ſane ducunt te„meritas et audacia, quae deſperatis ſolent accidere, et „dum res bene ſuccedunt, plurimum valent, ex leuiſſimo „vero lapſu impetus reſtinguitur: nos autem virtute duci„mur, et morigera voluntate, itemque fortitudine, quae „in proſpera fortuna viget, et ad extremum vſque non la„bitur in aduerſis. Accedit, quod vos pro rebus potiori„bus, quam Iudaei, pugnaturi eſtis. nam ſi illi pro liberta„te ac patria belli diſcrimen adeunt; quid eſt nobis maio„ris faciendum, quam gloria, et ne poſt orbis terrarum „imperium adeptum exiſtimetur, nos aequo Marte cum Iu„daeis in certamen venire? Praeterea cogitandum, nihil „eſſe quod timeamus, ne mali aliquid grauioris patiamur. „multos enim eoſque in propinquo nobis ſuppetias laturos „eſſe. Illis autem praeripere poſſumus victoriam, miſſoſ„que a patre nobis in auxilium praeuenire conuenit, vt et „maiores ſint res proſpere geſtae, nulloſque earundem ſo„cios habeamus. Equidem putandum, nunc de me ac pa„tre meo vobiſque pariter factum iri iudicium, an ille qui„dem gloria ex rebus iam ante feliciter geſtis fuerit dignus, „ego vero eius ſim filius non degener, voſque mei milites. „Etenim illi vincere familiare eſt; neque eſt, vt ipſe ſuſti„neam, victus ad eum reuertere. Quomodo autem non vos „pudebit vinci, cum dux ſemet periculis obiecerit? Mihi cre„dite, quod in pericula proruam, primuſque in hoſtes irruam. „Vos vero ne me deſeratis, perſuaſum habentes impetum „meum a Deo auxiliatore adiutum iri: et pro certo noſcito„te, quod manibus confertis plus praeſtabimus, quam emi„nus telis.

3. Poſtquam Titus ita diſſeruiſſet, alacritas Dei quaſi

ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσγενομένης περὶ συμβαλεῖν Τραϊανῆ μετὰ τετρακοσίων ἱππέων, ἠχάλλον ὡς μειζόνης τῆς νίκης αὐτοῖς διὰ τὴν κοινωνίαν. ἔπεμψε δὲ Οὐεσπασιανὸς καὶ Αντώνιον Σίλωνα σὺν διχιλίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀντικρὺ τῆς πόλεως ὄρος, τοὺς ἐπὶ τῷ τείχους ἀνείργειν. καὶ οἱ μὲν, ὡς προσετέτακτο, τοὺς ταύτῃ πειρωμένους ἐκβοηθεῖν περιέσχον. ὁ δὲ Τίτος πρῶτος τὸν ἵππον ἤλαυνε εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ, παρατείναντες ἑαυτοὺς εἰς ὅσον ἐπεῖχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον, παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ δὲ Ιουδαῖοι, καίτοι τήν τε ὁρμὴν καὶ τὴν εὐταξίαν αὐτῶν καταπλαγέντες, πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον ταῖς ἐμβολαῖς· νυσσόμενοι δὲ τοῖς κοντοῖς, καὶ τῷ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων ἀνατρεπόμενοι, συνεπατοῦντο. πολλῶν δὲ πανταχῇ φονευομένων, διασκίδνανται, καὶ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους, ἔφευγον. Τίτος δὲ τοὺς μὲν κατόπιν προσκείμενος ἀνῄρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς δὲ φθάνων κατὰ στόμα διήλαυνε, πολλοὺς δὲ συνηλόα περὶ ἀλλήλοις πεσόντας ἔμπηδῶν· πᾶσι δὲ τὰς πρὸς τὸ τεῖχος φυγὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τῷ πλήθει βιασάμενοι καὶ διεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν συνέφευγον.

δ'. Εκδέχεται δ' αὐτοὺς στάσις εἴσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις, διά τε τὰς κτήσεις καὶ τὴν πόλιν, ἐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε διὰ τὴν ἧτταν πλέον. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὢν πλέον ἐβιάζετο, καὶ διωργισμένων ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον ἅπω φερομένων εἰς ὅπλα. κατακύσας δὲ τῆς ταραχῆς Τίτος, ἐ γὰρ ἦν ἄποθεν τοῦ τείχους, „ἄτος ἦν ὁ καιρὸς, ἐκβοᾷ, καὶ τί, „συστρατιῶται, μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν Ιουδαίους Θεοῦ; „δέξασθε τὴν νίκην, ἐκ ἀκούετε βοῆς; στασιάζουσιν οἱ τὰς „χεῖρας ἡμῶν διαφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν, ἐὰν ταχύνω„μεν. δεῖ δὲ πόνου πρὸς τῷ τάχει καὶ λήματος. ἐδὲν γὰρ „τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνου κατορθοῦσθαι. φθάνειν

afflatu militibus incidit: atque aegre ferebant, Traianum, antequam praelio congrederentur, cum cccc equitibus auxilio venire, ac si ipsis victoriae laus minueretur illorum societate. Misit autem Vespasianus et Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum, cum mandatis, vt, monte e regione vrbis occupato, murorum propugnatores repellerent. Et illi quidem, ita vt iussi erant, eos, qui ea ex parte suis auxiliari conabantur, superabant. Titus autem primus equum in hostem agebat, et post eum caeteri cum clamore magno, in tantum spatii exporrecti, quantum acies aduersa occupauerat; quo multo etiam plures, quam erant, aestimabantur. Iudaei vero, licet incursu eorum, ordinibus conseruatis, perterriti, pauliſper tamen primas sustinuerunt impressiones: percussi autem contis et equorum impetu euersi conculcabantur. atque ita multis passim peremtis, dissipantur, et in vrbem, pro sua quisque velocitate, fugiunt. Titus autem aliquos a tergo instans occidebat, alios vero confertos perrumpens; rursus alios praeuertens ictibus ora transuerberabat, multosque, in eos insiliens alium super alium lapsos, conterebat. fugam autem ad moenia omnibus praecidebat, et in planiciem eos auertebat, donec vi multitudinis elapsi in vrbem confugerent.

4. Illos autem, cum intus essent, excipit acerba dissensio. namque indigenis, et facultatis suarum et ciuitatis gratia, ab initio bellum displicebat; eoque tempore multo magis ob cladem acceptam. sed aduenae, qui plurimi erant, eo magis bellum vrgebant, dumque sibimet inuicem succenserent, magnus cietur clamor et tumultus, quasi in eo fere essent, vt arma caperent. Titus autem, strepitu exaudito, non enim procul a muris aberat, statim exclamabat: „Hoc tem„puses, quod expetebam, et quid moramur, commilitones, „Deo nobis dedente Iudaeos? victoriam accipite, annon cla„mores auditis? qui manus nostras euasere, inter se dissident. „Habemus ciuitatem, si modo properemus. sed celeritati „accedat oportet labor et fortitudo. Nihil enim magni „praeclare geri solet, absque periculo. non solum autem

„δ' ὁ μόνον χρὴ τὴν τῶν πολεμίων ὁμόνοιαν, ἣς ἀνάγκη „διαλλάσσει ταχέως, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων βοή„θειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ „τὴν πόλιν ἕλωμεν μόνοι.

ε'. Ταῦθ' ἅμα λέγων ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, καὶ κατέθει πρὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. θέος δὲ πρὸς τὴν τόλμαν αὐτῶ τοῖς ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐνέπεσε, καὶ μάχεσθαι μὲν ἢ διακωλύειν οὐδεὶς ὑπέμενε. λιπόντες δὲ τὴν Φρουρὰν, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἰησοῦν διὰ τῆς χώρας ἔφυγον, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν λίμνην καταθέοντες ὑπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις παρέπιπτον. ἐκτείνοντο δὲ οἱ μὲν ἐπιβαίνοντες τῶν σκαφῶν, οἱ δὲ τοῖς ἀναχθεῖσι προσπίπτειν πειρώμενοι· πολὺς δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἦν φόνος, τῶν μὲν ἐπηλύδων, ὅσοι μὴ διαφεύγειν ἔφθασαν, ἀντιτασσομένων, ἁμαχητὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων· κατὰ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, καὶ τὸ συνειδὸς τὸ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπετρέποντο· μέχρι Τίτος τὰς μὲν αἰτίας ἀνελὼν, οἰκτείρας δὲ τὰς ἐπιχωρίους, ἀνεπαύσατο φόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἑαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πορρωτάτω τῶν πολεμίων ἀνήχθησαν.

ς'. Τίτος δὲ ἐκπέμψας τινὰ τῶν ἱππέων εὐαγγελίζεται τῷ πατρὶ τὸ ἔργον. ὁ δὲ, ὡς εἰκὸς, ὑπερηθεὶς τῇ τε τῆ παιδὸς ἀρετῇ καὶ τῷ κατορθώματι· μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τῆ πολέμω· τότε μὲν ἐλθὼν περιέχοντας τὴν πόλιν Φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μή διαλάθοι τις ἐξ αὐτῆς, καὶ κτείνειν ἐκέλευσεν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, σχεδίας ἐκέλευσε πήσσειν ἐπὶ τὰς καταπεφευγότας. αἱ δ' ἐγίνοντο ταχέως, ἀφθονίᾳ τε ὕλης, καὶ πλήθει τεχνιτῶν.

ζ'. Ἡ δὲ λίμνη Γεννησὰρ μὲν ἀπὸ τῆς προσεχοῦς χώρας καλεῖται, σταδίων δὲ εὖρος ὅσα τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς τούτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὅμως ἐστὶ καὶ ποτιμωτάτη· καὶ γὰρ τῆς ἑλώδους παχύτητος ἔχει τὸ

„hostium concordiam, quos necessitas faciet breui in gra„tiam redire, sed et nostrorum auxilia praeuenire debe„mus: vt praeter victoriam, qua tantas copias pauci su„peramus, etiam ciuitate soli potiamur.

5. Simul a · ista diceret, in equum insiluit, et ad lacum contendit, perque eum profectus vrbem primus ingreditur, et post eum caeteri. Ad hanc illius audaciam animis consternati erant murorum defensores: et pugnare quidem vel ipsum arcere nemo sustinuit. Relictis autem excubiis, Iesus, et qui cum eo erant, per agros fuga dilabuntur; alii vero ad lacum decurrentes in manus hostium contra venientium incidebant. Mactabantur autem alii, dum nauigia scanderent; itemque alii, dum iam prouecta assequi natando conarentur: plurimaque illorum, qui in vrbe manebant, edita erat strages; aduenarum quidem, quotquot non effugissent, aduersa acie resistentium, indigenarum vero sine praelio, (nam spe gratiae impetrandae, quodque sibi conscii essent bellum haud suo consilio initum esse, pugnam detrectabant) donec Titus, interemtis, qui culpae affines erant, miseratus indigenas a caede requieuit. Qui vero in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quam longissime ab hostibus in altum se subduxerunt.

6. Titus autem vnum ex equitibus ad patrem misit cum laeto rei gestae nuncio. Ille vero, vt par erat, mirum in *modum* delectatus et filii virtute, et facinore praeclaro, (nam maxima pars belli confecta videbatur) tunc quidem, cum eo veniisset, vrbi circumdatis obseruare praecepit, ne quis ex ea fuga dilaberetur, et occidere iussit. Postero autem die cum ad lacum descendisset, in mandatis dedit, vt naues aduersus illos compingerent, qui fuga in eum se receperant. idque celeriter factum erat, quod et materiae copia esset, et magna artificum multitudo.

7. Lacus autem Gennesar a regione quidem adiacente nomen sortitur, stadiorum vero XL latitudine patens, et praeter totidem centum aliorum longitudine, aquae tamen dulcis et maxime potabilis: etenim tenuiores, quam pro

νᾶμα λεπτότερον, καθαρά τε ἐστὶ πάντοθεν αἰγιαλοῖς ἐπιλήγουσα καὶ ψάμμῳ, πρὸς δὲ εὔκρατος ἀρύσασθαι ποταμοῦ μὲν ἢ κρήνης προσηνεστέρα, ψυχροτέρα δ', ἢ κατὰ λίμνης διάχυσιν, ἀεὶ μένουσα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ οὐκ ἀποδεῖ χιόνος ἐξαιθριασθὲν, ὅπερ θέρους νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ἐπιχωρίοις. γένη δὲ ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς τὰς ἀλλαχοῦ γεῦσίν τε καὶ ἰδέαν· μέση τε ὑπὸ τοῦ Ιορδάνου τέμνεται, καὶ δοκεῖ μὲν Ιορδάνου πηγὴ τὸ Πάνειον· φέρεται δὲ ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτῶς ἐκ τῆς καλουμένης Φιάλης. ἡ δέ ἐστιν ἀνιόντων εἰς τὴν Τραχωνῖτιν ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι Καισαρείας, τῆς ὁδοῦ κατὰ δεξιὸν μέρος οὐκ ἄποθεν. ἐκ μὲν ἴσου τῆς περιφερείας ἐτύμως Φιάλη κέκληται τροχοειδὴς ὅσα λίμνη. μένειν δὲ ἐπὶ χείλους αὐτῆ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοσοῦν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἀγνοούμενος δὲ τέως ὁ Ιορδάνης ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι διὰ τοῦ τετραεχήσαντος Τραχωνιτῶν ἠλέγχθη Φιλίππου. βαλὼν γὰρ ἄτος εἰς τὴν Φιάλην ἄχυρα, κατὰ τὸ Πάνειον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γεννᾶσθαι τὸν ποταμὸν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. τοῦ γε μὴν Πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος ὑπὸ τῆς βασιλικῆς προσεξήσκηται πολυτελείας, τὸν Ἀγρίππα πλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερῶς ῥεύματος ὁ Ιορδάνης ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἄντρου, κόπτει μὲν τὰ τῆς Σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα, διαμείψας δὲ ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους μετὰ πόλιν Ιουλιάδα διεκτέμνει τὴν Γεννησὰρ μέσην, ἔπειτα πολλὴν ἀναμετρούμενος ἐρημίαν εἰς τὴν Ασφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην.

η'. Παρατείνει δὲ τὴν Γεννησὰρ ὁμώνυμος χώρα, θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. ὅτε γὰρ αὐτή τι φυτὸν ἀρνεῖται διὰ τὴν πιότητα, καὶ πᾶν πεφυτεύκασιν οἱ νεμόμενοι· τοῦ δὲ ἀέρος τὸ εὔκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. καρύαι μέν γε, φυτῶν τὸ χειμεριώτατον, ἄπειροι τεθήλασιν· ἔνθα φοίνικες, οἷ καύματι τρέφονται, συκαῖ τε καὶ ἐλαῖαι πλησίον τούτων, αἷς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεικται. φιλοτιμίαν ἄν τις εἴποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῶν ὡρῶν ἀγαθὴν ἔριν, ἐκά-

paluſtrium craſſitie, habet latices, et limpidus eſt vndique in arenam ad littus deſinens, inſuper ad hauriendum temperatus. Fluuii quidem aut fontis aqua lenior eſt aliquanto; frigidior autem, quam pro lacu tam diffuſo, perpetuo eſt. Et aqua quidem frigore nihil quicquam niui cedit, poſtquam habita eſt ſub dio: quod per aeſtatem indigenae ſolent noctu facere. Varia autem in eo ſunt piſcium genera, figura et ſapore ab alterius loci piſcibus diuerſa; mediuſque Iordane fluuio ſecatur. Et Iordanis quidem fons Panium eſſe videtur: ſub terram vero, huc occulto defertur ex Phiala, vt appellatur. Haec autem eſt qua in Trachonitidem adſcenditur ad cxx ſtadiorum a Caeſarea, ad dextram non longe a via. et quidem propter rotunditatem vero nomine Phiala dictus eſt lacus, rotae in modum rotundus. ſemper autem intra labra eius continetur aqua, nunquam ſubſidens, nunquam exundans. Cumque olim hoc eſſe Iordanis principium neſciretur, a Tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehenſum eſt. immiſſis enim eius iuſſu in Phialam paleis, inuentae ſunt delatae in Panium, vnde antiquitus fluuium naſci crediderunt. Huius quidem Panii naturalis pulchritudo inſuper regia magnificentia exculta erat, Agrippae quippe opibus exornata. Ab hoc autem antro incipiens manifeſto fluere Iordanes, medius quidem ſecat Semechonitidis paludes coenoſas: indeque alia centum et viginti ſtadia lapſus poſt vrbem Iuliadem per medium tranſit lacus Genneſar, deinde multum ſolitudinis emenſus in lacum Aſphaltiten exit.

8. Genneſar autem lacum praetendit eiuſdem nominis regio, natura ſimul et pulchritudine admirabilis. Nullam enim ipſa arborem pro vbertate ſua recuſat, atque omnigenas conſeuere agri cultores; aëriſque temperies etiam diverſis eſt accommodata. Nam et nuces, quae arborum maxime frigoribus gaudent, magna iſthic creſcunt copia; vbi etiam palmae, quae calore vigent, iuxtaque has ficus item et oleae, quibus aura mollior deſignata eſt. Naturae dixerit aliquis ambitionem eſſe, quae vim ſibimet adhibuerit, vt in vnum compingat pugnantia; annique tempeſtatum gratam quandam contentionem, vnaquaque earum regionem illam

σης ὥσπερ ἀντιποιημένης τῆ χωρίῳ. καὶ γὰρ ἡ μόνον τρέφει παρὰ δόξαν τὰς διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γε βασιλικώτατα, σαφυλήν τε καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ, τὰς δὲ λοιπὰς καρπὰς δι' ἔτους ὅλου περιγηράσκοντας αὐτοῖς. πρὸς γὰρ τῇ τῶν ἀέρων εὐκρασίᾳ, καὶ πηγῇ διάρδεται γονιμωτάτῃ, Καφαρναὴμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα τοῦ Νείλου τινὲς ἔδοξαν, ἐπεὶ γεννᾷ τῷ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων λίμνην κορακίνῳ παραπλήσιον. μῆκος δὲ τοῦ χωρίου παρατείνει κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης ἐπὶ σταδίους τριάκοντα, καὶ εὖρος εἴκοσι. καὶ ταῦτα μὲν ἔν ἔτω φύσεως ἔχει.

Θ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἐπεὶ παρεσκευάθησαν αἱ χεδίαι, τῆς δυνάμεως ἐπιβήσας ὅσον ὥστο τοῖς κατὰ τὴν λίμνην αὐταρκέσειν, ἐπανήγετο. τοῖς δὲ συνελαυνομένοις ἔτε ἐπὶ γῆν διαφεύγειν ἐνῆν, ἐκπεπολεμωμένων πάντων, ἔτε ἐξ ἴσου διαναυμαχεῖν. τά τε γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικὰ, πρὸς τὰς χεδίας ἦν ἀσθενῆ. καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι, πρὸς ἀθρόους ἐφεστῶτας τοὺς Ρωμαίους ἐγγίζειν ἐδεδοίκεσαν. ὅμως δ' ἔν ἐμπεριπλέοντες τὰς χεδίας, ἔστι δὲ ὅπου καὶ πλησιάζοντες πόρρωθεν τοὺς Ρωμαίους ἔβαλλον λίθοις, καὶ παροξύνοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. ἐκακοῦντο δὲ αὐτοὶ πλέον κατ' ἀμφότερα. ταῖς γὰρ χερμάσιν ὀδὲν δρῶντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλληλοι, εἰς γὰρ πεφραγμένους ἔβαλλον, καὶ ἐφικτοὶ τοῖς Ρωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν τολμῶντες, πρὶν δρᾶσαί τι, παθεῖν ἔφθανον, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῶν δὲ διεκπαίειν πειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διέπειρον, οὓς δὲ ξιφήρεις ἐπικαταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δὲ συντρεχόντας ταῖς χεδίαις ἐναποληφθέντας μέσους εἶλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι. τῶν δὲ βαπτισθέντων τοὺς ἀνανεύοντας ἢ βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία κατελάμβανε, καὶ προσβαίνειν ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέ-

veluti ſibi propriam vendicante. Neque modo alit praeter opinionem poma varia, ſed et diu conſeruat. nam et omnium praeſtantiſſima, vuas ſane et ficus, per decem menſes ſine intermiſſione ſuppeditat; caeteros vero fructus per totum annum cum illis conſeneſcentes. Ad aëris etiam temperiem accedit, quod et fonte irrigatur vberrimo, qui Capharnaum ab indigenis appellatur. Hunc nonnulli venam eſſe Nili exiſtimarunt, quod generat piſces Coracino, (qui in Alexandrina palude alitur) ſimiles. Longitudine autem regio, iuxta littora lacus cognominis, xxx. ſtadiis extenditur, et latitudine xx. Atque eius quidem natura eiuſmodi eſt.

9. Veſpaſianus autem, poſtquam paratae eſſent rates, impoſito in eas tanto militum numero, quantum aduerſus eos, qui in lacum effugerant, ſatis fore arbitrabatur, oram ſoluebat. Atqui illi, qui in lacum compulſi erant, neque in terram ſe recipiendi, infeſtis omnibus, neque aequo marte pugnam naualem ineundi poteſtatem habebant. nam et ſcaphae, cum et paruae eſſent et piraticae, aduerſus rates parum valebant: et cum pauci admodum ſingulis vehérentur, cunctis ſimul inſtantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propius ad eas accedendo, lapidibus Romanos eminus petebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipſis vtroque modo nocebatur. nec enim ſaxis quicquam agebant, niſi quod ſonitum crebrum ederent, quippe contra armis ſeptos ea iaciebant, atque ad ipſos peruenire potuerunt Romanorum tela; et ſi accedere propius auſi fuiſſent, laeſi erant, priuſquam aliquid patrarent, cumque ipſis nauigiis demergebantur. Et multos quidem, id agentes, vt erumperent, contis ad eos pertingentes transfigebant; alios vero in ſcaphas deſiliendo ſtrictis gladiis conficiebant; nonnulloſque, concurrentibus inter ſe ratibus in medio deprehenſos, cum nauiculis capiebant. Et ſi qui ex ſubmerſis capita ſuſtuliſſent, aut ſagitta ad eos prius, quam emergerent, perueniebat, aut ratis capiebat: et ſi deſperatione compulſi ad inimicos adnatare tentaſſent, aut manibus aut capitibus eos detrun-

κοπτον οἱ Ρωμαῖοι. πολλή τε ἦν αὐτῶν καὶ ποικίλη φθορὰ πανταχῆ, μέχρι τραπέντες ἐπὶ τὴν γῆν ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων αὐτοῖς τῶν ἁλιάδων. ἐκκλειόμενοι δὲ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δὲ ἐκπηδήσαντας οἱ Ρωμαῖοι διέφθειραν ἐπὶ γῆς. ἦν δὲ ἰδεῖν κεκραμένην μὲν αἵματι, πεπληρωμένην δὲ νεκρῶν τὴν λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ ὀλίγοι. δεινὴ δὲ ταῖς ἑξῆς ἡμέραις περιέχε τὴν χώραν ὀδμή τε καὶ ὄψις. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων ἅμα καὶ διοιδόντων ἔγεμον σωμάτων. ἐγκαιόμενοι δὲ καὶ μυδῶντες οἱ νεκροὶ τὸν ἀέρα διέφθειρον, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν Ιουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ διὰ μίσους τοῖς δράσασιν ἐλθεῖν. τοῦτο μὲν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ, σὺν τοῖς ἐπὶ πόλεως πρότερον πεσοῦσιν, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

ι. Οὐεσπασιανὸς δὲ μετὰ τὴν μάχην καθίζει μὲν ἐπὶ τοῦ βήματος ἐν Ταριχαίαις, διακρίνων δὲ ἀπὸ τῶν ἐπιχωρίων τὴν ἔπηλυν λεών· κατάρξαι γὰρ ἔτος ἐδόκει πολέμου· μετὰ τῶν ἡγεμόνων, εἰ χρὴ καὶ τούτους σῴζειν, ἐσκέπτετο. φαμένων δὲ τούτων, βλαβερὰν ἔσεσθαι τὴν ἄφεσιν αὐτῶν· ὁ γὰρ ἠρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους ἐστερημένους μὲν πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ καὶ πρὸς ὃς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους· Οὐεσπασιανὸς, ὡς μὲν οὔτε ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, καὶ διαφεύξονται κατὰ τῶν ἀφέντων ἐγίνωσκε, τὸν τρόπον τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. καὶ γὰρ αὐτόθι κτείνων, ἐκπολεμώσειν ὑφωρᾶτο τὰς ἐπιχωρίας. ὁ γὰρ ἀνέξεσθαι φονευομένων ἐκατὸν τοσούτων παρ' αὐτοῖς, καὶ μετὰ πίστεις ἐπιθέσθαι προελθοῦσιν οὐχ ὑπέμενεν. ἐξενίκων δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν κατὰ Ιουδαίων ἀσεβὲς εἶναι λέγοντες, καὶ χρῆναι τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τοῦ πρέποντος, ὅταν ἢ μὴ δυνατὸν ἄμφω. κατανεύσας οὖν αὐτοῖς ἄδειαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξιέναι διὰ μόνης τῆς ἐπὶ Τιβεριάδα φερούσης ὁδοῦ. τῶν δὲ ταχέως πιστευσάντων εἰς ἤθελον, καὶ μετὰ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τῶν χρημάτων,

cebant Romani. Atque multa erat et varia passim eorum caedes; donec in fugam versi in terram compulsi erant reliqui, suis circumclusis nauiculis. Multi autem excluſi in ipso quidem lacu telis configebantur; in terra vero multos, postquam exsiliissent, peremerunt Romani. Cernere autem erat lacum omnem mixtum sanguine et cadaueribus plenum. nemo enim saluus euasit. Diebus autem sequentibus grauis odor regionem inuasit, et tristis erat rerum facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, et cadaueribus tumefactis. Quin et mortui a sole exusti et putrescentes aërem corrumpebant: vt non Iudaeis solum miserabilis fieret calamitas, verum etiam ipsis auctoribus inuisa. Iste quidem illius praelii naualis exitus erat. Perierunt autem cum his, qui iam ante in ciuitate ceciderant, sex millia et quingenti.

10. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichaeas sedet, atque aduenas ab indigenis secernens, (namque bellum incepisse isti videbantur) cum ducibus consultabat, an illi etiam seruandi essent. Cum autem hi dicerent, rebus suis damno fore, si illi dimitterentur, vtpote quod liberati non quiescerent homines patria extorres, quique possent ad arma sumenda eos cogere, ad quos confugerent: Vespasianus, vbi intellexit, quod salute quidem indigni essent, atque fuga vsuri aduersus eos, qui ipsos dimitterent, secum cogitabat, quo mortis genere eos afficeret. Etenim si ibi occiderentur, indigenas inde sibi infestos fore suspicabatur, vt qui haud perpessuri essent tot apud ipsos supplices necari, fideque interposita deditis vim pigebat afferre. Verum ab amicis vincebatur, nihil in Iudaeos non licere dicentibus, vtileque debere anteferri honesto, cum vtrumque obtineri nequeat. Ambigua igitur illis data libertate, ea sola via, quae Tiberiadem duceret, exire permisit. Cumque illi facile istis, quae volebant, fidem habuissent, et haud metuerent, ne iis,

ὑπερ ἐπετράπη, χωρούντων, διαλαμβάνουσι μὲν οἱ Ρωμαῖοι τὴν μέχρι Τιβεριάδος πᾶσαν, ὡς μή τις ἀποκλίνειεν, συγκλείουσι δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν· καὶ Οὐεσπασιανὸς ἐπελθὼν ἵστησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ· καὶ γηραιοὺς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις, διακοσίους ἐπὶ χιλίοις ὄντας, ἀνελεῖν ἐκέλευσεν, τῶν δὲ νέων ἐπιλέξας τοὺς ἰσχυροτάτους ἑξακισχιλίους ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν Νέρωνι, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς τρισμυρίους καὶ τετρακοσίους ὄντας πιπράσκει, χωρὶς τῶν Λυσίππα χαριζθέντων. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς τότε βασιλείας, ἐπέτρεψεν αὐτῷ ποιεῖν, ὅ, τι βούλοιτο. πιπράσκει δὲ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μέν γε ἄλλος ὄχλος, Τραχωνῖται, καὶ Γαυλανῖται, καὶ Ιππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆς Γαδαρίτιδος, τὸ πλέον ἦσαν σασιασταὶ καὶ Φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τῆς εἰρήνης ὀνείδη τὸν πόλεμον προὐξένει. ἑάλωσαν δὲ Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ.

cum facultatibus palam qua licebat euntibus, aduersi quid accideret, totam ad Tiberiadem vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupant, eosque in ciuitatem concludunt: et Vespasianus mox insequutus omnes sistit in stadio; et seniores quidem cum imbellibus ad mille ducentos iussit occidi, iuuenum vero validissimorum sex millia adhibito delectu Neroni ad Isthmum perfodiendum misit, et reliquam multitudinem ad triginta millia et quadringentos vendidit, praeter eos, quos Agrippae donauit. Illis enim, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipsi permisit: atque ipsos etiam rex vendidit. Turba autem reliqua, Trachonitae scilicet, et Gaulanitae, et Hippeni, et Gadaritae, maiori ex parte erant seditiosi et fugitiui, et quos probra pace admissa ad bellum incitabant. Capti autem sunt mensis Gorpiaei VIII.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΤΕΤΑΡΤΩι ΛΟΓΩι

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. ΟΣΑ φρούρια περιέλαβον οἱ Ρωμαῖοι, καὶ περὶ τῆς Σεμεχωνιτῶν λίμνης.

β'. Ἐπόρευσις Γαμάλας πόλεως, καὶ ὅτι ὑπῆκτον Ρωμαῖοι πολιορκήσαντες αὐτήν. Ὅτι καὶ Ἀγρίππας, Ρωμαίοις πείσασθαι τὸς ὁμοφύλους παρακαλῶν, ὑπὸ σφενδόνης ἐβλήθη λίθῳ.

γ'. Ὡς καταβήσαντες Ρωμαῖοι τὰ τείχη Γαμάλας, καὶ εἰσελθόντες, αὖθις μετὰ μεγάλου κινδύνου ἀπηλάθησαν.

δ'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς σὺν ὀλίγοις ἀπελείφθη καὶ μόλις ἐξέφυγεν· Ὅτι καὶ ὁ δεκάρχης Ἐβέντιος ἔπεσεν. καὶ περὶ τῆ ἑκατοντάρχῃ Γάλλᾳ.

ε'. Ὅπως ἐθυμᾶσαν τὴν φρατρὶαν ἐπὶ τοῖς πταίσμασι λόγοις ἀνατήσαντο· καὶ ὡς πάλιν εἰς πολιορκίαν παρεσκευάσθη.

ϛ'. Περὶ τῆ Ἰταβυρίᾳ ὄρους, καὶ ὡς ὑπὸ Πλακίδᾳ ἥλω.

ζ'. Ἄλωσις Γαμάλας. καὶ ὡς ὀδελὶς ἐκεῖθεν πλὴν δύο γυναικῶν διέφυγεν.

η'. Ὅπως Γίσχαλα, μόνην ἀπολειφθεῖσαν ἀχείρωτον, Ἰωάννης ὁ τῆ Λευΐᾳ ἐχειροῦτο. καὶ ὡς Οὐεσπασιανὸς ἐπ' αὐτὴν μὲν Τίτον ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ εἰς Καισάρειαν ὑπέστρεψεν.

θ'. Ὅπως Τίτος λόγοις ἐπειρᾶτο αὐτὸς πρασάγεσθαι, Ἰωάννης δὲ, πείσας αὐτὸς ταύτην ὑπορθίσθαι τὴν ἡμέραν, νύκτωρ εἰς Ἱεροσόλυμα φεύγει. ἡ δὲ πόλις ἅμα ἡμέρᾳ δέχεται Τίτον.

ι'. Ὅπως ἐδέξαντο Ἰωάννην ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ περὶ τῆς γενομένης ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ χώρᾳ τότε.

ια'. Περὶ τῶν ζηλωτῶν, εἶτα καινὰ ὑπραττόν.

ιβ'. Ὅπως ὁ δῆμος ἐπανίσῃ τότοις, Ἀνάνῳ τῷ ἀρχιερεῖ αὐτὸν παρεξύσαντος. καὶ περὶ ὧν οἱ ζηλωταὶ διὰ κλήρων εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην ἐποίων.

ιγ'. Δημηγορία Ἀνάνου πρὸς δῆμον κατὰ τῶν ζηλωτῶν.

ιδ'. Ὅπως ἀντιπαρετάξαντο ἀλλήλοις οἵ τε ζηλωταὶ, καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀνανον· καὶ ὡς ὑσάμενοι οἱ τῷ δήμῳ τὸς ζηλωτὰς, ἠνάγκαζον ἐντὸς τῷ ἱερῷ γενέσθαι.

ιε'. Ὅπως Ἰωάννης, πεμφθεὶς πρεσβευτὴς πρὸς τὸς ζηλωτὰς περὶ διαλύσεως, μᾶλλον αὐτὸς παρώξυνεν, ὡς καὶ τὸς Ἰδουμαίους εἰς συμμαχίαν προσκαλέσασθαι.

ιϛ'. Ὡς Ἰδουμαῖοι κληθέντες αὐθὶς ἦλθον, καὶ ἀποκλεισθέντες ἔξω τῆς πόλεως ἠθύμησαν· πρὸς δὲ ἀρχιερεῖς ἰησοῦς ἐδημηγόρησεν.

ιζ'. Ὡς, χειμῶνος σφοδροτάτῳ καταβήσαντος, ἐδυνήθησαν οἱ ζηλωταὶ, νύκτωρ τὸς μοχλὸς τῶν πυλῶν περίσαντες, εἰσαγαγεῖν τὸς Ἰδουμαίους, καὶ τῶν τε δυσμενῶν κρατῆσαι, καὶ πολλὰ κατὰ τὴν πόλιν καινὰ διαπράξασθαι.

ιη'. Ἀναίρεσις τῶν ἀρχιερέων Ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ.

ιθ'. Ὅπως οἱ ζηλωταὶ τὸν εἰκαῖον ὄχλον, ὥσπερ ἄλογα ζῶα, κατέσφαττον· καὶ περὶ Ζαχαρίου υἱὸ Βαρὲχ, μετὰ παῤῥησίας ἀναιρεθέντος.

κ'. Ὅπως δεινοπαθήσαντες Ἰδουμαῖοι, ἐφ' οἷς οἱ ζηλωταὶ ἐποίουν, ἀνεχώρησαν οἴκοι. καὶ ὡς, ἐκείνων ἀπαλλαγέντες, πλείονας κατὰ τὴν πόλιν ἀπέκτεινεν.

κα'. Ὡς Οὐεσπασιανὸς Ρωμαίους, κατὰ Ἰδουμαίων ὁρμῶντας, ἀνέπαυσε μὴ πολεμεῖν φίλους.

κβ'. Ὅτι πολλοὶ τῶν Ἰδουμαίων ἠτυμόλων πρὸς τὸς Ρωμαίους, διά τε τὴν ὠμότητα τῶν ζηλωτῶν, καὶ διὰ τὸ μὴ ταφῆς ἀξίων τὸς ὑπ' αὐτῶν ἀνῃρημένους.

κγ'. Ὅπως Ἰωάννης ὁ τῆ Λευΐᾳ κατ' ὀλίγον ἰτυράννησεν.

κδ'. Ὅπως καινὰ, τὸ φρούριον Μασάδαν οἱ ζηλωταὶ χειρωσάμενοι, ἐν αὐτῷ τῷ πάσχα εἰργάσαντο· καὶ περὶ ἄλλων διαφόρων λεχθῶν.

κε'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς τήν τε Γάδαρων εἶλεν. καὶ τὸς φυγιάδας ἐκφυγόντας, Πλάκιδον πέμψας, ἀνεῖλεν. Ἔκειτο καὶ τὰς περιξ πολίχνας τὸ καὶ κώμας ἐμπίσχειν.

IOSEPHI LIBRO QVARTO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. QVot caſtella in poteſtatem ſuam redegerunt Romani, deque lacu Semechonitarum.
2. Deſcriptio vrbis Gamalae, quaeque paſſi ſunt Romani in eius obſidione: quodque Agrippae, dum populares ſuos ad foedus cum Romanis hortaretur, lapide e funda percuſſus eſt.
3. Quod Romani, poſtquam Gamalae moenia deiecissent, vrbem ingreſſi, inde magno cum periculo repulſi erant.
4. Quomodo Veſpaſianus cum paucis relictus erat, et aegre euaſit: quodque Ebutius decurio pugna cecidit. Deque Gallo centurione.
5. Quomodo Veſpaſianus exercitum, ex aduerſis caſibus deſpondentem, verbis retinuit: vtque iterum paratus erat ad vrbem obſidendam.
6. De monte Itabyrio, et quomodo a Placido captus erat.
7. Excidium Gamalae, quodque nemo praeter duas mulierculas effugit.
8. Quomodo in vrbe Giſchalorum, quae ſola relicta erat indomita, Ioannes Leui filius ſeditionem mouit: vtque Veſpaſianus contra eum Titum miſit, ipſe vero Caeſaream reuerſus eſt.
9. Quomodo Titus nitebatur ciues ſibi verbis conciliare; Ioannes vero, cum eis perſuaſiſſet vnius diei moram facere, nocte fugit Hieroſolymae: atque vrbs prima luce Titum recipit.
10. Quomodo Ioannem excipiunt Hieroſolymis: et de ſeditione in vrbe et vicina regione excitata.
11. De Zelotis; et quae facinora patrarunt.
12. Quomodo populus in eos inſurrexit, incitati ab Anano pontifice: deque iis, quae Zelotae per ſortes fecerunt contra pontificatus dignitatem.
13. Anani ad populum concio contra Zelotas.
14. Quomodo acies aduerſus inſtruxerunt Zelotae et Ananus cum ſuis: vtque populus, pulſis Zelotis, eos in templum ſe recipere cogebant.
15. Quomodo Ioannes, ad Zelotas miſſus legatus de pace iuranda, magis eos irritauit; adeo vt Idumaeos in auxilium accierint.
16. Quod Idumaei accerſiti ſtatim venerunt, atque excluſi pernoctarunt extra vrbem: ad quos verba facit Ieſus pontifex.
17. Quod Zelotae, ſectis portarum vectibus, dum vehementiſſima ingrueret tempeſtas, Idumaeos introduxerunt, inimicos comprehenderunt, et multis iniuriis ciuitatem affecerunt.
18. Anani et Ieſu pontificum caedes.
19. Quomodo Zelotae turbam promiſcuam, veluti auimantia ratione carentia, interfecerint: deque Zacharia filio Baruch palam et audacter occiſo.
20. Quomodo Idumaei, indigne ferentes Zelotarum facinora, demum diſceſſerunt: vtque ab illis liberati, maiorem ſtragem ediderunt in ciuitate.
21. Vt Romanos aduerſus Iudaeos ire deſiderantes in praeſens cohibuit Veſpaſianus.
22. Quod multi e Iudaeis ad Romanos tranſfugiebant, vt propter immanitatem Zelotarum, et quia ab ipſis occiſos ſepultura prohibebant.
23. Quomodo Ioannes Leui filius paulatim dominatum occupauit.
24. Quae mala patrarunt Zelotae in Maſada caſtello, dum Paſchatis feſtum ageretur: deque aliis diuerſis latronibus.
25. Quomodo Veſpaſianus et Gadarorum in poteſtatem ſuam redegit; et ſeditioſos fuga elapſos, miſſo in eos Placido, interfecit; et deinde vrbeculas finitimas et vicos occupauit.

ιη'. Ὅπως Ὀδινὶξ κατὰ τὴν Γαλατίαν ἀπίδη Νέρωνα· καὶ Οὐεσπασιανὸς, τὰς κώμας πάσας καταρρεψάμενος, λαμβάνει καὶ τὴν Ἰεριχώ.

κζ'. Ἐκφρασις τῆς πόλεως Ἱεριχόντος, καὶ τοῦ καλουμένου Μεγάλου πεδίου· καὶ περὶ τῆς ἐν αὐτῇ πηγῆς, καὶ τῶ γενομένῳ θαύματος παρὰ Ἐλισσαίῳ. Ὑτι δὲ καὶ περὶ τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης καὶ τῶν Σοδόμων.

κη'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀποτειχίζων, φρουρὰς ἐν ταῖς χειρομάναις πόλεσι καθίστησι, καὶ Γέρασαν πορθεῖ, Ἀδάμων πέμψας ἐπόρθησεν.

κθ'. Ὅπως ἀνηρέθη Νέρων, καὶ Γάλβας ἀνηγορεύθη, εἶτα Ὄθων, ὕστατα Βιτέλλιος, ὃν' ὀλίγον ἄρξαντες, πάντες ἐτελεύτησαν.

λ'. Περὶ Σίμωνος τοῦ τυράννου, καὶ ὅσα κατὰ τῶν ζηλωτῶν ἔπραξεν.

λα'. Περὶ Χεβρὼν τῆς πόλεως, ἣν ἢ κατῴκησεν ὁ προπάτωρ Ἀβραάμ.

λβ'. Ὡς, τοῦ Σίμωνος τὴν ἰδιωμαίαν καταστρέχοντος, οἱ ζηλωταὶ τὴν γυναῖκα λοχήσαντες διαρπάζουσιν.

λγ'. Περὶ Γάλβα αὐδῆς, καὶ τῶν μετ' αὐτὸν κρατησάντων ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἀπολομένων.

λδ'. Ὅτι Οὐεσπασιανὸς αἱρεῖ τὴν τε Γωφνητικὴν καὶ Ἀκραββατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ ἕτερα πολίχνια.

λε'. Περὶ Σίμωνος αὖθις τοῦ τυράννου, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει κακῶν· καὶ ὅπως, ἐκσιάσας πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, τὸν Σίμωνα κατ' αὐτῶν ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν.

λς'. Ὅπως Βιτέλλιος ἀπὸ Γερμανίας εἰς Ῥώμην ἦλθεν.

λζ'. Ὡς οἱ στρατιῶται τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην πυθόμενοι, Οὐεσπασιανὸν ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα.

λη'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς πρότερον τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τὴν Αἴγυπτον χειρώσασθαι ἐσπούδασεν. καὶ Ὕφρασις αὐτῆς τε Αἰγύπτου καὶ τοῦ ποταμοῦ Νείλου.

λθ'. Ὅπως τὸν συγγραφέα Ἰώσηπον τῶν δεσμῶν Οὐεσπασιανὸς ἀνῆκεν.

μ'. Ὅτι, καλῶς ἐχόντων ἐπ' Ἀλεξανδρείας αὐτῷ τῶν πραγμάτων, εἰς Ἀντιόχειαν πρότερον ἀφικόμενος Μουκιανὸν προσκέπτεται.

μα'. Ὅπως ὁ τοῦ Βιτελλίου στρατηγὸς Καικίνας, τὸ πλῆθος τῶν Οὐεσπασιανοῦ στρατευμάτων ἰδὼν, πίστεως τὸν ὑφ' ἑαυτὸν φρατιάρχας, πρὸς τὸν Ἀντώνιον αὐτομολῆσαι. ἐν ᾧ μεταγόντων τῶν στρατιωτῶν, καὶ μαλλόντων αὐτὸν τῷ Βιτελλίῳ πίστιν δίδμιον, φθάσας Ἀντώνιος Πρῖμος, διέφθειρε πολλὰς, καὶ τὸν Καικίναν τῷ Οὐεσπασιανῷ ἀνέπεμψε.

μβ'. Ὅτι, Βιτελλίου ἡττηθέντος καὶ ἀναιρεθέντος, Οὐεσπασιανὸς εἰς Ῥώμην ὥρμησεν, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Τίτος ὑπέρειψιν εἰς Ἱεροσόλυμα.

25. *Quomodo Vindex in Gallia a Nerone defecit: atque Vespasianus, victis omnibus eversis, etiam Hierichuntem capit.*

27. *Hierichuntis urbis, et Campi magni, ut vocatur, descriptio: deque fonte in ea, et miraculo ab Elisaeo edito. insuper et de lacu Asphaltide et Sodomis.*

28. *Quomodo Vespasianus, exitus Hierosolymitis occludens, praesidia in civitatibus subactis collocavit; et urbem Gerasam, missio in eam Lucio, vastavit.*

29. *Quomodo Nero occisus est, et Galba declaratus imperator; deinde Otho, et post eum Vitellius: qui, cum brevi imperassent, fato omnes cesserunt.*

30. *De Simone tyranno, et quaenam gessit adversus Zelotas.*

31. *De urbe Chebrone, quam habitavit proavus noster Abramus.*

32. *Ut, Simone Idumaeam percurrente, Zelotae uxorem eius fructis insidiis diripiunt.*

33. *Iterum de Galba, deque illis, qui post eum Romae imperarunt, et diem supremum obierunt.*

34. *Quod Vespasianus et toparchiam Gophniticam et Acrabatenam subegit, aliasque urbeculas.*

35. *Rursus de Simone tyranno, et malis, quae passa est civitas; utque populus, dissentientes a Zelotis, Simonem contra eos in urbem introduxit.*

36. *Quomodo Vitellius Germaniae profectus est Romam.*

37. *Quomodo milites, ubi acceperant, quae Romae acciderant, Vespasianum declararunt imperatorem.*

38. *Quomodo Vespasianus prius operam dedit, ut Alexandriam et Ægyptum in potestatem suam redigeret: Ægyptique descriptio et fluvii Nili.*

39. *Quomodo Iosephum, qui ista scripsit, e vinculis liberet Vespasianus.*

40. *Quod, rebus Alexandriae bene se habentibus, prius Antiochiam profectus Mucianum praemittit.*

41. *Quomodo Vitelliani exercitus dux Caecinas, conspecta ingenti militum Vespasiani multitudine, suis persuasit militibus ad Antonium transire. interea, dum milites fulci poculterent, atque in eo essent, ut Caecinam ad Vitellium vinctum mitterent, eos praevenit Antonius Primus, multosque interfecit, et Caecinam remittebat Vespasiano.*

42. *Quod, Vitellio victo et interemto, Vespasianus Romam ire contendit, et filius eius Titus reversus est Hierosolyma.*

ΚΕΦ. α'.

Τῆς Γαμάλας πολιορκία καὶ ἅλωσις.

ΟΣΟΙ δὲ μετὰ τὴν Ἰωτατῶν ἅλωσιν Γαλιλαῖοι Ρωμαίων ἀφεστήκεσαν, ἤτοι τῶν ἐν Ταριχαίαις ἡττηθέντων προσεχώρουν· καὶ παρέλαβον πάντα Ρωμαῖοι τὰ Φρύρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν Γισχάλων καὶ τῶν τὸ Ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. συνέστη δὲ τούτοις καὶ Γάμαλα πόλις Ταριχαιῶν ἄντικρυς ὑπὲρ τὴν λίμνην κειμένη. τῆς δὲ Ἀγρίππα λήξεως αὕτη τε ἦν, καὶ Σωγάνη καὶ Σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐκ τῆς Γαυλανίτιδος ἀμφότεραι· τῇ γὰρ ἄνω καλουμένῃ Γαυλανᾶ μέρος ἦν ἡ Σωγάνη, τῇ κάτω δὲ ἡ Γάμαλα· Σελεύκεια δὲ πρὸς τῇ Σεμεχωνιτῶν λίμνῃ. ταύτῃ τριάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα δὲ μῆκος στάδια· διατείνει δὲ αὐτῆς τὰ ἕλη μέχρι Δάφνης χωρίου, τά τε ἄλλα τρυφερῶς, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ, τρέφουσαι τὸν μικρὸν καλούμενον Ἰορδάνην ὑπὸ τὸν τῆς χρυσῆς βοὸς νεών, προσπέμπουσι τῷ μεγάλῳ. τὰς μὲν οὖν ἐπὶ Σωγάνην καὶ Σελεύκειαν, παρὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποστάσεως, δεξιαῖς Ἀγρίππας προσηγάγετο· Γάμαλα δὲ ἡ προσεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τῶν Ἰωταπάτων. τραχὺς γὰρ αὐχὴν, ἐφ' ὑψηλῇ κατατείνων ὄρους, μέσον ἐπαίρει τένοντα. μηκύνεται δὲ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς εἰς τὰμπροσθεν ἐκκλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαι, τὸ τρανὸν τῆς κλήσεως ἐκ ἐξακριβούντων τῶν ἐπιχωρίων. κατὰ πλευρὰν μὲν δὴ καὶ πρόσωπον εἰς φάραγγας ἀβάτους περιχίζεται. τὸ κατ' ἰρὰν δὲ ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρίας, ὅθεν ἀπήρτηται τῷ ὄρει. καὶ τοῦτο ἐπικαιρίᾳ παρακόψαντες τάφρῳ δύσβατον οἱ ἐπιχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, δεδομημέναι πεπύκνωνται δεινῶς ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομένη τε ἡ πόλις ἐοικυῖα κατέτρεχεν εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ὀξύτητος· καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότιος δὲ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρα τῆς πόλεως ἦν·

CAP. I.

Gamalae vrbis obſidio et excidium.

QVICVNQVE autem Galilaeorum poſt Iotapatorum excidium a Romanis defecerant, hi ſe iis dediderunt, poſtquam ſuperati erant Tarichaeatae: et Romani caſtella omnia et ciuitates accipiebant: praeter Giſchala et qui montem Itabyrium occupauerant. Cum iſtis autem conſpirabat Gamala, vrbs in ora lacus Tarichaeis obuerſa. ad fines autem Agrippae pertinebat, itemque Soganae, et Seleucia. Et hae quidem Gaulanitidis regionis ambae, (ſuperioris quippe, quae Gaulana vocatur, pars erat Sogane, et inferioris Gamala) Seleucia vero ſita ad Semechonitarum lacum. Huic quidem latitudo eſt ſtadiorum triginta, longitudo vero ſexaginta, paludeſque ſuas extendit vſque ad locum Daphnen dictum, caetera deliciis abundantem, fonteſque habentem; qui minorem, vt vocatur, Iordanem augentes ſub fano Bouis aureae, eum immittunt in maiorem. Et Soganes quidem atque Seleuciae incolae, ſub initium defectionis, ſibi foedere adiunxerat Agrippa: Gamala vero ei ſe dedere nolebat, freta locorum difficultate magis, quam Iotapata. Iugum namque aſperum, ab alto monte porrectum, in medio tendonem erigit: atque vbi eminere incipit, ſe aliquantulum protendit, eadem a parte anteriori ac a poſteriori decliuitate, vt cameli figuram referat; vnde nomen etiam duxit, quanquam indigenae id accurate non exprimant. Et a latere quidem et a fronte diffinditur in profundos hiatus: a tergo vero, vbi monti iungitur, non adeo inacceſſum eſt; atque id indigenae, foſſa per obliquum exciſa, inuium fecerunt. Eius autem ad latus accliue domus crebrae admodum erant aedificatae, atque vrbs pendenti ſimilis in ſe a vertice acuminato ruitura videbatur: et ad meridiem quidem vergebat. Eius vero a meridie collis praealtus vrbi erat pro arce: ſuperque eam praecipi-

ἀτείχιστος δὲ ὑπὲρ αὐτὴν κρημνὸς ἦν, εἰς τὴν βαθυτάτην κατατείνων φάραγγα. πηγὴ δὲ ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐφ' ἣν τὸ ἄστυ κατέληγεν.

β'. Οὕτως οὔσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν τειχίζων ὁ Ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν ὑπονόμοις τε καὶ διώρυξιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῷ χωρίῳ θαῤῥαλεώτεροι τῶν κατὰ τὴν Ἰωταπάτην ἦσαν, πολὺ δὲ ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες ἀδὲ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὸ καὶ τοῖς ὑπ' Ἀγρίππα προεμφθεῖσιν ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἀντεῖχεν ἐπὶ μῆνας ἑπτά.

γ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἅρας ἀπὸ τῆς Ἀμμαοῦς, ἔνθα πρὸ τῆς Τιβεριάδος ἐστρατοπεδεύκει· μεθερμηνευομένη δὲ Ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων πρὸς ἄκεσιν ἐπιτήδειος· ἀφικνεῖται πρὸς τὴν Γάμαλαν. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακῇ τὴν πόλιν οὐχ οἷός τε ἦν ἄτω διακειμένην. πρὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς φερεῖς καθίζησι, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνεται. τειχισαμένων δὲ, ὥσπερ ἔθος, τῶν ταγμάτων ὑπὲρ αὐτῆς στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο κατ' ἀρὰν, καὶ τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς αὐτῶ μέρος, ἦπερ ὁ ἀνωτάτω τῆς πόλεως πύργος ἦν, ἐφ' ᾧ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν κατὰ μέσην ἐξειργάζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἀνεπλήρου καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. κἀν τούτῳ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα, καὶ περὶ παραδόσεως τοῖς ἐφεστῶσι πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τις τῶν σφενδονητῶν κατὰ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. καὶ ὁ μὲν ὑπὸ τῶν οἰκείων θάττον περιεσχέθη. Ρωμαίους δὲ ἐπήγειρεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργή τε περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν δέος· ἐγγὺς γὰρ ἀπολείψειν ὠμότητος ὑπερβολὴν κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς πρὸς ὁμόφυλον καὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον ἅτως ἀγριωθέντας.

δ'. Συντελεσθέντων δὲ τῶν χωμάτων θάττον, πλήθει

tium erat muris non iacluſum, in vallem profundam deſpectans. Fons etiam intra murorum ambitum erat, in quem vrbs deſinebat.

2. Cum ciuitas ita eſſet a natura expugnatu difficilis, eam tamen foſſis et cuniculis adhuc firmiorem reddidit Ioſephus, cum ei muniendae operam daret. Qui vero eam tenebant, loci quidem natura audentiores facti erant, quam Iotapateni; multo autem pauciores, qui pugnae idonei: locique firmitate freti ne hoſtes quidem ſuperiores putabant. nam virorum plena erat ciuitas, qui in eam, vtpote valide munitam, confugerant. qua re fiebat, vt miſſis ab Agrippa ad eam obſidendam per menſes ſeptem reſiterint.

3. Atqui Veſpaſianus ex Ammaunte profectus, vbi pro Tiberiade caſtra poſuerat, (Ammaus autem, ſi quis nomen interpretetur, aquae calidae vocantur: ibi enim fons eſt ſanandis corporum vitiis idoneus) inde Gamalam peruenit. Et ciuitatem quidem omnem in eiuſmodi poſitura cuſtodia circumdare non valebat: qua vero fieri poſſet excubias collocat, montemque ſuperiorem occupabat. Cum autem milites caſtra ſuper eo pro more poſuiſſent, aggeres a tergo iacere incipiebat, et ad orientalem quidem eius partem, qua in loco ſupra vrbem editiſſimo turris erat, vbi legio decima et quinta caſtra poſuerant: et quinta quidem contra mediam ciuitatem opus abſoluebat; foſſas autem et valles replebat decima. Interea cum ad moenia acceſſiſſet rex Agrippa, et de deditione ad eos, qui ſuper muris ſtabant, verba facere conaretur, funditorum quidam dextrum eius cubitum lapide percutit. Et ille quidem celeriter a familiaribus ſuis circumſeptus eſt. Romanos autem et ira ob regem ſauciatum, et ſui metus ad obſidionem protinus incitabat; nihil quippe crudelitatis Iudaeos in alienigenas atque hoſtes praetermiſſum ire credentes, qui in populares ſuum, et quae e re ipſorum eſſent ſuadentem, ſaeuitiam exercuerunt.

4. Itaque aggeribus cito perfectis, et ob militum

χειρῶν καὶ τῶν πραττομένων ἔθει, προσῆγον τὰς μηχανάς. οἱ δὲ περὶ τὸν Χάρητα καὶ Ἰώσηπον, ἵτοι γὰρ ἦσαν τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καίπερ καταπεπληγότας τὰς ὁπλίτας τάττουσιν, ἐπειδὴ μέχρι πολλῶ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνθέξειν οὐχ ὑπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις μὴ διαρκούμενοι. παρακελευσάντες δὲ ὅμως ἐξῆγαγον ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ πρὸς ὀλίγον μὲν ἀπημύναντο τὰς προσάγοντας τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πετροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ προσάγοντες οἱ Ρωμαῖοι τειχόθεν τὰς κριὰς, διασείουσι μὲν τὸ τεῖχος. ὑπὲρ δὲ τῶν ῥιφθέντων εἰχόμενοι, μετὰ πολλῆς σαλπίγγων ἤχου, καὶ κτύπου τῶν ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς κατὰ τὴν πόλιν. οἱ δὲ, τέως μὲν κατὰ τὰς πρώτας εἰσόδους ἐνισάμενοι, πρόσωθεν χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τὰς Ρωμαΐους ἀνεῖργον. βιαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν τρεπόντων, καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως, προσκειμένους τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποσφῶν ἐπιπεσόντες, συνώθουν εἰς τὸ κάταντες, καὶ τῇ συνότητι καὶ δυχωρίᾳ θλιβομένους ἀνῄρουν. οἱ δὲ μήτε τὰς κατὰ κορυφὴν ἀμύνασθαι δυνάμενοι, μήτε διωκαίειν τῶν σφετέρων πρόσω βιαζομένων, ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν πολεμίων, πρόσγειοι γὰρ ἦσαν, ἀνέφευγον. αἱ δὲ ταχέως κατερείποντο πληρούμεναι, καὶ τὸ βάρος μὴ φέρουσαι. κατέσεισε δὲ πολλὰς μία τῶν ὑπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκείνας τὰς ὑπ' αὐτάς. τοῦτο πλείστους διέφθειρε τῶν Ρωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχανίας, καίτοι συνιζούσας ὁρῶντες, ἐπεπήδων ταῖς στέγαις. καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις, πολλοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τῦ σώματος κατελαμβάνοιτο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄγχων ἀνῄρει. συνεργείαν Θεῦ τοῦτο Γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τῆς κατὰ σφᾶς ἀμελοῦντες βλάβης ἐπέκειντο, πρός τε τὰ τέγη τὰς πολεμίας ἀνώθουν, καὶ τοὺς κατολισθαίνοντας ἐν ὀξέσι τοῖς στενωποῖς, καὶ αὖθις τοὺς πίπτοντας, ὕπερθεν βάλλοντες, ἔκτεινον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια χερμάδων πλῆθος αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν

multitudinem et quod operi assuefacti essent, machinas adducebant. Chares autem et Iosephus, (nam illi potentissimi eorum, qui in vrbe erant) armatis, licet metu perculsis, ordinandis operam dant, quoniam non diu obsidionem sustineri posse arbitrabantur, cum aquae aliorumque necessariorum copia non abundarent: simulque ac eos adhortati essent, ad moenia eduxerunt. Et ad breue quidem tempus propulsabant eos, qui machinas adducebant: catapultis autem et ballistis percussi in vrbem se recipiebant. Atque Romani, tribus ex locis arietes adducentes, murum quidem concutiunt: qua vero deiectus erat irruentes magno cum tubarum sonitu et armorum strepitu, ipsorumque etiam clamore, cum iis, qui in vrbe erant, praelio congrediebantur. Illi autem paululum quidem ad primos aditus Romanis instantes, ne vltra progrederentur obstabant, eosque fortiter repellebant. cumque superati essent a multitudine illorum, qui eos vndique vrgebant, compulsique, vt ad excelsa ciuitatis loca refugerent, tum demum conuersi et hostes instantes adorti in decliuia eos contrudebant, locorumque angustia et difficultate compressos interficiebant. Romani autem, cum neque a vertice imminentes depellere, neque in partem aliquam euadere possent, suis contra ipsos ire nitentibus, in fastigia domorum hostilium (quippe humiles erant) se fuga recipiebant. Illae autem, cum militum plenae pondus sustinendo non essent, statim collapsae sunt: et vna deiecta multas infra se, illaeque alias deturbabant. Quo factum, vt plerique Romanorum perierint. quippe incerti, quid agerent, in tecta insiliebant, quamuis ea subsidere viderent. Atque ita multi quidem ruinis opprimebantur; haud pauci vero, non nisi parte aliqua corporis mulctati subterfugiebant: plurimosque puluis eos suffocando enecabat. id quod Gamalenses a Deo esse ipsos adiuuante existimabant: adeoque sua damna insuper habentes hostibus instabant, eosque vrgendo in tecta propellebant, ac delapsos in asperis viarum angustiis, vt quisque caderet, telis desuper missis interficiebant. Et ruinae quidem eis lapidum affatim dabant: ferrum vero mortui ho-

πολεμίων νεκροί. παρασπῶντες γὰρ τὰ τῶν πεσόντων ξίφη, κατὰ τῶν δυσθανατούντων ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ, ἀποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων, σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνησκον. ἦν δὲ ὁδὸς τραπέντων ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτητα τῆ κονιορτῦ, μηδὲ ἀλλήλους ἐπιγινώσκοντες ἀνειλοῦντο, καὶ περὶ σφᾶς ἔπιπτον.

ε'. Οἱ μὲν οὖν μόλις εὑρίσκοντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ προσμένων τοῖς πονηροῖς, δεινόν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσήει κατερειπομένην ὁρῶντα περὶ τῷ στρατῷ τὴν πόλιν, ἐν λήθῃ τῆ κατ' αὐτὸν ἀσφαλὴς γενόμενος, λαυθάνει κατὰ μικρὸν ἀνωτάτω τῆς πόλεως προελθών, ἔνθα μέσοις ἐγκαταλείπεται τοῖς κινδύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς· ἠδὲ γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ Τίτος τότε συμπαρῆν, τηνικαῦτα πρὸς Μουκιανὸν εἰς Συρίαν ἀπεσταλμένος· τραπῆναι μὲν οὖν ὅτε ἀσφαλὲς, ὅτε πρέπον ἡγήσατο, μνηθεὶς δὲ τῶν ἀπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονημένων, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους γενόμενος, συνασπίζει μὲν τοὺς ἅμα αὐτῷ τά τε σώματα καὶ τὰς πανοπλίας. ἐνυφίσταται δὲ κατὰ κορυφὴν ἐπιῤῥέοντα τὸν πόλεμον, καὶ ὅτε ἀνδρῶν πλῆθος ὅτε βελῶν ὑποπτήξας ἐπέμενε, μέχρι δαιμόνιον τὸ παράσημα τῆς ψυχῆς συννοήσαντες οἱ πολέμιοι, ταῖς ὁρμαῖς ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δὲ προσκειμένων, αὐτὸς ἐπὶ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς ἕως ἔξω τῆ τείχους ἐγένετο. πλεῖσται μὲν οὖν Ρωμαίων κατὰ ταύτην ἔπεσον τὴν μάχην, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης Εβούτιος, ἀνὴρ ὁ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε παρατάξεως, ἀλλὰ πανταχῆ καὶ πρότερον γενναιότατος φανείς, καὶ πλεῖστα κακὰ Ιουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις, Γάλλος ὀνόματι, μετὰ στρατιωτῶν δέκα περιεχθεὶς ἐν τῆ ταραχῆ, κατέδυ μὲν εἴς τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῆ διαλαλούντων παρὰ δεῖπνον, ὅσα κατὰ τῶν Ρωμαίων ἡ περὶ σφῶν ὁ δῆμος εὐβουλεύστο, κατακρουσάμενος· ἦν δὲ αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Σύροι· νύκτωρ ἐπανίσταται, καὶ πάντας ἀποσφάξας, μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς Ρωμαίους διασώζεται.

ſtes ſuppeditabant. nam caeſorum gladios diſtringentes, contra ſemineces illis vtebantur. Porro multi, cum de tectis decidiſſent, ſemet ferientes occidebant. quin et terga dantibus ne fuga quidem facilis erat: viarum namque ignorantia, et pulueris craſſitie ſeſe non internoſcentes pererrabant, et circa ſuos cadebant.

5. Atque illi quidem, qui exitus inueniebant, ex vrbe receſſerunt. Veſpaſianus autem, qui, laborantibus ſemper intererat, (nam vehemens eum dolor occupabat, cum vrbem ſuper militem ruere videret) ſuae ſalutis oblitus, cum ſe paulatim in ſuperiora vrbis adſcendiſſe non ſenſiſſet, vbi cum paucis admodum e ſuis media inter pericula relictus erat, (neque enim tunc aderat ei Titus filius, ad Mucianum eo tempore in Syriam miſſus) et dare quidem terga neque tutum, neque honeſtum putaſſet; rerum autem, quas ab adoleſcentia geſſerat, et ſuae virtutis memor, quaſi Dei afflatu, ex eorum, qui ſecum erant, corporibus et armaturis teſtudinem facit. atque ita bellum a vertice defluens ſuſtinet: et, neque virorum neque telorum multitudinem formidans, id facere perſeuerabat, donec hoſtes, eius animi praeſentiam diuinam eſſe reputantes, pugnae ardorem remitterent. Cum autem minus acriter inſtarent, ipſe pedem referebat, non prius tergum conuertens, quam extra muros eſſet. Et plurimi quidem Romani milites ea pugna ceciderunt, in quibus et Ebutius decurio, vir, qui non eo tantum praelio, quo periit, ſed vbique antea ſe fortiſſimum praeſtitit, et mala plurima Iudaeis intulit. Centurio autem quidam, Gallus nomine, media in turba, cum decem militibus in cuiuſdam domum clam ſubiit. cumque eos, qui in ea erant, audiuiſſet, inter ſe, dum coenarent, colloquentes de iis, quae populus contra Romanos aut pro ſe ſtatuerant, (erat enim et ipſe Syrus, itemque Syri, qui cum eo erant) nocte illos adortus omnes iugulat, et ad Romanos ſaluus cum militibus euaſit.

ς'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τὴν στρατιὰν ἐννοίᾳ πταισμάτων, καὶ διότι τέως ἀδαμῆ τηλικαύτῃ συμφορᾷ κέχρηντο, τό γε μὴν πλέον αἰδημένους ἐπὶ τῷ τὸν στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, παρεμυθεῖτο, περὶ μὲν τοῦ καθ' αὑτὸν ὑποσελλόμενος, ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν μέμφεσθαι δοκοίη· „δεῖν δὲ τὰ κοινὰ λέγων ἀνδρείως φέ„ρειν, τὴν τοῦ πολέμου φύσιν ἐννοοῦντας, ὡς ἀδαμοῦ τὸ νι„κᾶν ἀναιμωτὶ περιγίνεται· ἡ γὰρ παλίμπους τύχη περιῖ„σαται. τοσαύτας μέντοι μυριάδας Ἰουδαίων ἀνελόντας, „αὐτοὺς ὀλίγην τῷ δαίμονι δεδωκέναι συμβολήν. εἶναι δὲ, „ὥσπερ ἀπειροκάλων, τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐπραγίαις· „ἴτως ἀνάνδρων, τὸ καταπτήσσειν ἐν τοῖς πταίσμασιν. „ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολὴ, κἀκεῖνος ἄρισος, „ὃ καὶ τοῖς ἀτυχήμασι νήφων, ἵνα μένῃ καὶ δὶ εὐθυμίας „ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. τὰ μέντοι συμβεβηκότα „νῦν, ἴτε μαλακιωθέντων ἡμῶν, ἴτε παρὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων „ἀρετὴν γέγονεν· ἀλλὰ κἀκείνοις τῷ πλεονεκτῆσαι, καὶ τῷ „διαμαρτεῖν ἡμῶν αἴτιον ἡ δυχωρία. καθ' ἣν ἄν τις ὑμῶν „μέμψαιτο τῆς ὁρμῆς τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ „ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτοὺς ὑποσέλλειν ἐχρῆν, „καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν ἱσαμένους τοῖς κινδύνοις ἕπεσθαι· „κρατοῦντας δὲ τῆς κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον προκαλεῖ„σθαι τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. „νυνὶ δὲ ἀκρατῶς ἐπὶ τὴν νίκην ἐπειγόμενοι, τῆς ἀσφαλείας „ἠμελήσατε. τὸ δὲ ἀπερίσκεπτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὀρ„μῆς μανιῶδες, ὦ πρὸς Ῥωμαίων, οἳ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ „τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ᾧ μάλιστα „Ἰουδαῖοι κρατοῦνται. χρὴ τοίνυν ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀνα„δραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσαθυμεῖν τῷ παρ' „ἀξίαν πταίσματι. τὴν δὲ ἀρίστην ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χει„ρὸς ἐπιζητείτω παραμυθίαν. ἴτω γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι „τιμωρήσασθαι, καὶ τοὺς ἀνελόντας ἀμυνεῖσθαι. πειράσομαι „δὲ ἐγὼ, καθάπερ νῦν, ἐπὶ τῆς πάσης μάχης προάγειν τε „ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν.

6. Vespasianus autem exercitui aduersorum casuum cogitatione deiecto, quodque non antea eiusmodi cladem fuerant experti, maxime vero quod eos puderet ducem in periculis deseruisse, solamen adhibebat; nihil quidem de se dicens, vt omnino non videretur conqueri: „oportere „autem, inquiens, quae communia essent omnibus, forti„ter ferre, belli naturam secum animo reputantes, quod„que nusquam sine sanguine reportetur victoria. Fortuna „quippe mutabilis praeliantes circumstat: cumque tot mil„lia Iudaeorum interfecerint, ipsos fortunae vicissim parui „aliquid pependisse. Atque vt ineptorum sit, rebus secundis „valde insolescere, ita ignauorum esse, calamitate accepta „trepidare. velox enim est in vtramque partem mutatio, „atque ille fortissimus, cuius sobrius est animus, etiam cum „res male ceciderint, ita vt idem maneat, hilari etiam ani„mo quod perditum erat reparans. Quae vero nunc acci„derunt, neque nostrae mollitiei, neque Iudaeorum virtuti, „accepta debentur: sed illis tam pugnae melioris, quam „nobis deterioris, causa erat locorum difficultas. qua in re „est, vt aliquis temeritatis vestrae alacritatem reprehendat. „Nam cum hostes in loca excelsiora refugissent, manus „continere debuistis, neque pericula sequi in summo ver„tice adeunda: sed, capta vrbe inferiori, paulatim eos, „qui in superiora se receperant, ad pugnam certam stabi„lemque prouocare. Nunc autem accidit, vt vehementer „ad victoriam incitati nullam vestrae salutis rationem ha„bueritis. Verum temerarius et furiosus in bello impetus „haud Romanorum est, qui omnia ex peritia et discipli„nae legibus perficimus: sed Barbarorum, et quo maxime „valent Iudaei. Oportet igitur nos ad propriam virtutem „recurrere, et irasci potius, quam ex errore adeo indigno „animum despondere. Atqui optimum quisque sua ex „manu quaerat solamen. ita enim nos vltum ire amissos, „et vindicatum in eos, a quibus peremti sunt. Mihi au„tem curae erit, quemadmodum et nunc, in omni pugna „vobis contra hostes praeire, nouissimumque inde disce„dere.

ζ'. Ο μὲν ἓν τοιαῦτα λέγων τὴν στρατιὰν ἀνελάμβανε, τοῖς δὲ Γαμαλεῦσι πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρῆσαι τῷ κατορθώματι παρῆν, παραλόγως τε συμβάντι καὶ μεγάλως. λογιζόμενοι δὲ ὕστερον ἀφηρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δεξιᾶς ἐλπίδα, τό, τε μὴ δύνασθαι διαφεύγειν ἐννοοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε τὰ πιτήδεια, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀναπεπτώκεσαν. ὁ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ τὰ περιῤῥηχθέντα τῷ τείχους οἱ γενναιότατοι, καὶ τὰ μένοντα περιεχόντες ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῶν δὲ Ρωμαίων ἐπιχωννύντων τὰ χώματα, καὶ πάλιν πειρωμένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ἧπερ οὐκ ἔκειντο φυλακαὶ, καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων. ὅσοι γε μὴν, δέει τοῦ ληφθῆναι, παρέμενον, ἐν ἐνδείᾳ διεφθείροντο· πανταχόθεν γὰρ τροφὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνηθροίζετο.

η'. Καὶ οἱ μὲν ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν. Οὐεσπασιανὸς δὲ πάρεργον ἐποιεῖτο τῆς πολιορκίας, τὸν τὸ Ιταβύριον κατειληφότας ὄρος, ὃ ἐστι τοῦ μεγάλου πεδίου καὶ Σκυθοπόλεως μέσον· ἔστι δὲ τὸ μὲν ὕψος ἐπὶ τριάκοντα σταδίους ἀνίσχει, μόλις προσβατὸν κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα, πεδίον δέ ἐστιν ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι, πᾶν τετειχισμένον. ἤγειρε δὲ τοσοῦτον ὄντα τὸν περίβολον ὁ Ιώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῇ τε ἄλλῃ χορηγούμενος ὕλῃ πάτωθεν καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλοῦ δὲ πλήθους ἐπὶ τούτῳ συνειλεγμένου, Οὐεσπασιανὸς Πλάκιδον σὺν ἱππεῦσι ἑξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δὲ δεξιῶν καὶ παρακλήσεως πρὸς εἰρήνην τοὺς πολλοὺς προσεκαλεῖτο. κατῆσαν δὲ ἀντεμβαλεύοντες. ὅ, τε γὰρ Πλάκιδος ὠμίλει πραότερον, σπεύδων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν· κἀκεῖνοι κατῆσαν ὡς πειθόμενοι δῆθεν, ἵνα ἀφυλάκτῳ προσπέσωσιν. ἐνίκα μέντοι τὸ Πλακίδου πανοῦργον. ἀρξαμένων γὰρ τῶν Ιουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἑλκύσας ἐπὶ πολὺ τοῦ πεδίου, τοὺς ἱππεῖς ἐπιστρέφει. τρεψάμενος δὲ, πλεί-

7. Et ille quidem istiusmodi verbis recreabat exercitum. Tunc autem Gamalenses paulisper quidem fiduciam sumserunt, ex rebus feliciter valdeque praeter omnem opinionem gestis. Postea vero reputantes, sibi ipsis ablatam esse etiam foederis spem, cogitantesque, quod nequicquam possent effugere, (iam enim victus eos defecerat) magna erant in anxietate, animique illis ceciderunt: suam tamen, quoad eius fieri posset, salutem curabant. quippe fortissimi illorum muri partes diffractas, atque integrarum ambitum reliqui custodiebant. At cum Romani aggeres construerent, iterumque irruptionem facere niterentur, multi ex ciuitate per valles imperuias, vbi nullae erant excubiae, et per cloacas diffugiebant. Caeterum quotquot prae metu, ne caperentur, in vrbe manebant, inopia interibant: nam iis solum, qui pugnando erant, vndique congerebatur alimentum.

8. Atque illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant. Vespasianus autem praeter obsidionem succisivo opere eos adoritur, qui montem Itabyrium occupauerant, inter Campum magnum et Scythopolin medium: cuius quidem altitudo stadiis xxx. adsurgit, septentrionali latere fere inaccessa; in vertice autem planities xxvi. stadiorum patet, tota muro circumdata. Caeterum hunc circuitu tantum xl. diebus muniuerat Iosephus; cui et aliarum rerum copiam insuper et aquam suppeditabant loca inferiora. etenim incolis nulla erat praeter pluuialem. Ingenti itaque in eum multitudine congregata, Vespasianus eo mittit Placidum cum equitibus sexcentis. Huic quidem nulla erat via, qua montem adscenderet: foederis autem culpaeque deprecandae spe multitudinem ad pacem hortabatur: et descendebant insidiandi animo. nam et Placidus mitius cum illis colloquebatur, id agens, vt eos in planitie caperet; atque illi tanquam dicto audientes de monte descendebant, vt incautum adorirentur. vicit tamen Placidi astutia. Coepto enim a Iudaeis praelio, fugam simulat: cumque insequentes in multum campi pellexisset, equites in eos conuertit. Quibus terga dantibus, plu-

τες μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποτεμόμενος, εἴργει τῆς ἀνόδου. καὶ οἱ μὲν, τὸ Ἰταβύριον καταλιπόντες, ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἔφευγον· οἱ δὲ ἐπιχώριοι πίστιν λαβόντες, ἐπιλελοίπει δὲ αὐτὸς τὸ ὕδωρ, τό, τε ὄρος καὶ σφᾶς αὐτὸς Πλακίδῳ παρέδοσαν.

Θ'. Τῶν δὲ ἐπὶ τῆς Γαμάλας οἱ παραβολώτεροι μὲν φεύγοντες διελάνθανον, οἱ δὲ ἀσθενεῖς διεφθείροντο λιμῷ· τὸ μάχιμον δὲ ἀντεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι, δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, τρεῖς τῶν ἀπὸ τῆ πέμπτε καὶ δεκάτε τάγματος στρατιῶται περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν ὑποδύντες, τὸν πρόχοντα κατὰ τύτες πύργον ὑπορύσσεσιν ἡσυχῇ· τοῖς δὲ ὑπὲρ αὐτῆ φύλαξιν ἅτε προσιόντων αἴθησις, νὺξ γὰρ ἦν, ἅτε προσελθόντων ἐγένετο. ἐλθόντες δὲ οἱ στρατιῶται, φοβόμενοι τῆ ψόφῳ, καὶ πέντε τὺς πρωταιοτάτες ἐκκυλίσαντες τῶν λίθων, ὑποπεδῶσι· καταῤῥίπτεται δὲ ὁ πύργος ἐξαίφνης μετὰ μεγίστε ψόφε. καὶ συγκατακρημνίζονται μὲν οἱ φύλακες αὐτῷ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφευγον, καὶ πολλὺς διεκπαίειν τολμῶντας οἱ Ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ Ἰώσηπόν τις ὑπὲρ τὸ παρεῤῥηγμένον τῆ τείχες ἐκδιδράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τῶν δ' ἀνὰ τὴν πόλιν, διασεισθέντων ὑπὸ τῆ ψόφε, διαδρομή τε ἦν, καὶ πτοία πολλὴ, καθάπερ εἰσπεπτωκότων πάντων τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ Χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλευόμενος ἐκλείπει, πολὺ τῆ δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. Ῥωμαῖοί γε μὴν, μεμνημένοι τῆ πρωτέρᾳ πταίσματος ὃν εἰσέβαλλον ἕως τριτης καὶ εἰκάδος τῆ προκειμένε μηνός.

ι'. Τίτος δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῇ τῆς πληγῆς, ἣν παρ' αὐτὸν ἐπλήγησαν ἀπόντα Ῥωμαῖοι, τῶν ἱππέων ἐπιλέξας διακοσίυς, πρὸς οἷς καὶ πεζὸς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰθόμενοι, μετὰ βοῆς ἐχώρεν ἐπὶ τὰ ὅπλα. δήλης δὲ τῆς εἰσβολῆς ταχέως καὶ τοῖς εἴσω γενομένης, οἱ μὲν, ἁρπάζοντες τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἐπισυρόμενοι, πρὸς τὴν ἄκραν

nimos quidem illorum interficit, reliquae vero multitudini reditum in montem praecidit. adeo vt Itabyrio relicto Hierosolyma se fuga reciperent; indigenae vero, quod summa aquarum penuria laborarent, et montem et seipsos fide accepta Placido tradiderunt.

9. Verum ex Gamalensibus, qui visi sunt audaciores, fuga dispersi latebant, et turba imbellis fame peribat; pugnantium tamen manus obsidionem sustinebat, donec tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias, secundo et vicesimo die mensis Hyperberetaei, editissimam versus ipsos turrim subirent, eamque clam suffoderent: custodibus ei appositis, neque cum accederent, (quippe nox erat) neque postquam adessent, quidquam sentientibus. Iidem autem milites, cauendo, ne strepitus fieret, quinque saxis validissimis euolutis se proripiunt; subitoque turris cum ingenti fragore decidit. Et quidem custodes eius vna praecipitantur: qui vero alibi custodias agebant, perturbati fugiebant; multosque erumpere audentes occidere Romani, in quibus et Iosephum, super partem muri deiectam excurrentem, quidam iaculo perimit. Ab iis autem, qui in vrbe erant, ex isto sonitu mente permotis, vndique discursum est et valde trepidatum, tanquam hostes vniuersi irruptionem fecissent. Tunc et Chares lecto decumbens inter curationem efflat animam, magno timore nonnihil faciente, vt morbus ad mortem vsque ingraueseeret. Caeterum Romani, prioris cladis memores, ante vicesimam et tertiam diem mensis praedicti vrbem non ingressi sunt.

10. Titus autem (quippe iam aderat) indignatione plagae, quam Romani ab ipsis se absente acceperant, delectis equitibus ducentis ac praeterea peditibus, quiete in vrbem intrat. quem cum vigiles quidem praetergressum sensissent, ad arma cum clamore properabant. Cognito autem etiam ab iis, qui intus erant, eius introitu, alii quidem liberos rapientes et coniuges post se trahentes, cum vlulatu et exclamationibus in arcem re-

ἀνέφευγον, μετὰ κραυγῆς καὶ βοῆς· οἱ δὲ, τὸν Τίτον ὑπαντιάζοντες, ἀδιαλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν Ρωμαίων φάλαγγας ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν πανταχῇ φονευομένων ὁ σόνος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν κατὰ ῥαιθὺς χεόμενον. ῥοὴ δὲ τὰς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν ἐπεβοήθει Οὐεσπασιανός, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δὲ ἡ τε κορυφὴ πάντοθεν πετρώδης καὶ δύσβατος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν τῷ πλήθει κατέγεμεν, περιειλημμένη κρημνοῖς· κατέτεμνόν τε ἐνταῦθα τὰς προσβαίνοντας οἱ Ἰουδαῖοι, τάς τε ἄλλας βέλεσι καὶ πέτραις κατακυλινδοῦντες ἐκώλυον· αὐτοὶ δὲ δι' ὕψους ἦσαν δυσέφικτοι βέλεσι· γίνεται δὲ πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν ἀντικρὺ θύελλα δαιμόνιος, ἣ τὰ μὲν Ρωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀνέστρεφε, καὶ πλαγίους παρέσυρεν. ὅτε δὲ τοῖς ἀκροκρήμνοις ἐφίστασθαι διὰ τὴν βίαν ἐδύναντο τοῦ πνεύματος, μηδὲν ὀφελοῦντες ἔχοντες, ὅπερ τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνουσι δὲ Ρωμαῖοι, καὶ περιέχοντες, οὓς μὲν ἀμυνομένους ἔφθανον, τοὺς δὲ χεῖρας παρέχοντας· ἐτόνει δὲ τὸν θυμὸν αὐτοῖς ἐπὶ πάντας ἡ μνήμη τῶν ἐπὶ τῆς πρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ περιέχόμενοι, τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτούς τε κατερήμιζον εἰς τὴν φάραγγα· βαθυτάτη δὲ αὕτη κατὰ τὴν ἄκραν ὑπώρυκτο. συνέβη δὲ τὴν Ρωμαίων ὀργὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ἀπονοίας τῶν ἁλόντων πρᾳοτέραν φανῆναι. τετρακισχίλιοι μέν γε ὑπὸ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη δὲ πλὴν δύο γυναικῶν ἁπάντων. τῆς Φιλίππου δὲ ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται· αὐτὸς δ' ὁ Φίλιππος Ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπισήμου στρατηγήσαντος Ἀγρίππᾳ τῷ βασιλεῖ. διεσώθησαν δὲ, τὰς παρὰ τὴν ἅλωσιν ὀργὰς Ρωμαίων λαθοῦσαι. ἠδὲ γὰρ νηπίων ἐφείδοντο, πολλὰ δὲ ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. Γάμαλα μὲν οὖν ὕστερον ἑάλω τρίτῃ καὶ

fugiebant: alii vero Tito occurrentes sine vlla intermissione cadebant. et quotquot prohibiti erant, quo minus in arcem se fuga reciperent, prae consilii inopia delabebantur in Romanorum praesidia. atque creberrimi erant vbique morientium gemitus, ac cruor per loca prona effusus vrbem omnem inferiorem inundabat. Caeterum contra eos, qui arcem fuga occupauerant, cum toto statim exercitu ibat Vespasianus. Erat autem vertex vndique saxosus et accessu difficilis, in immensum editus, et ex omni parte multitudine plenus erat, praecipitiis circumdatus: vnde adeuntes ad ipsos conficiebant Iudaei, alioque telis ac lapidibus deuolutis eos male accipiebant. atqui ad ipsos propter loci altitudinem nullae pertingebant sagittae. Ipsorum autem ad interitum diuinitus plane immissa oritur procella, quae Romanorum quidem tela in eos ferebat, ipsorum autem in obliquum trahens a Romanis auertebat. At neque in praeruptis consistere valebant propter venti vehementiam, vt qui nihil stabile haberent, neque hostes ad se accedentes prospicere. Romani autem adscendunt, cumque eis semet circumdedissent, alios quidem repugnantes, alios vero semet dedentes praeueniebant. illis vero in omnes iram interdebat recordatio illorum, qui prima in impressione perierunt. Quo factum, vt multi, salutem desperantes, cum circumdati essent, filios et coniuges et semetipsos in vallem praecipitarint; quae iuxta arcem in immensum suffossa erat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate, lenior appareret Romanorum iracundia. ab his enim quater mille homines peremti erant; quinquies vero mille et amplius reperti, qui sese praecipites dederunt. Nemo autem praeter duas mulieres interitum effugit. Atque illae Philippi sororis filiae erant: ipse vero Philippus Iacimi cuiusdam, viri nobilis, qui Agrippae regis exercitui praefuerat, filius. euaserunt autem, quod irae Romanorum in excidio sese subduxerint. Nec enim infantibus pepercerunt, multos vero singuli eo tempore raptos ex arce proiiciebant. Atque ita quidem Gamala exsisa erat, tertio

εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, τῆς ἀποστάσεως ἀρξαμένης Ξανθικοῦ μηνὸς τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

ΚΕΦ. β'.

Ἡ τῶν Γισχάλων ἔκδοσις, Ἰωάννου Φυγόντος εἰς Ἱεροσόλυμα.

Μόνη δὲ Γίσχαλα πολίχνη τῆς Γαλιλαίας ἀχείρωτος κατελείπετο, τῷ μὲν πλήθει εἰρηνικὰ Φρονοῦντος· καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοί, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν εἰσὶ προσανέχοντες· παρεισεφθαρμένοι δὲ αὐτοῖς ὀλίγοι λῃστικῷ τάγματος, ᾧ τινες καὶ τῷ πολιτικῷ συνενόσουν. ἐνῆγε δὲ τούτους εἰς τὴν ἀποστασίαν, καὶ συνεκράτει Λευΐ τινος υἱὸς Ἰωάννης, γόης ἀνὴρ, καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, πρόχειρος μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τῶν ἐλπισθέντων περιγενέσθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾷν τὸν πόλεμον εἰς δυναστείας ἐπίθεσιν. ὑπὸ τούτῳ τὸ στασιῶδες ἐν τοῖς Γισχάλοις ἐτέτακτο, δι' ὃς τυχὸν καὶ πρεσβευσάμενον περὶ παραδόσεως τὸ δημοτικὸν, ἐν πολέμῳ μοίρᾳ τὴν Ῥωμαίων ἄφοδον ἐξεδέχετο. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ μὲν τούτοις Τίτον ἐκπέμπει σὺν χιλίοις ἱππεῦσι, τὸ δέκατον δὲ τάγμα ἀπαίρει εἰς Σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς ἐπανῆλθεν εἰς Καισάρειαν, τῷ τε συνεχῶς καμάτῳ δοὺς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' εὐθηνίαν τῶν πόλεων τά τε σώματα καὶ τὸ πρόθυμον ὑποθρέψειν οἰόμενος ἐπὶ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ὀλίγον γὰρ ἐπ' αὐτῷ πόνον ἑώρα περὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλείᾳ μὲν ὅσης τῆς πόλεως, καὶ προανεχούσης ὅλῃ τῇ ἔθνει, συῤῥεόντων δὲ εἰς αὐτὴν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου διαδιδρασκόντων. τό γε μὴν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ διὰ κατασκευὴν τειχῶν, ἀγωνίαν ἐν τὴν τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὰ δὲ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοὺς στρατιώτας παθάπερ ἀθλητὰς προήσκει τῶν ἀγώνων.

et viceſimo die menſis Hyperberetaei, coepta defectione a quarto et viceſimo die menſis Gorpiaei.

CAP. II.

Giſchalorum deditio, cum Ioannes ſe fuga Hieroſolyma recepiſſet.

IAmque ſolum Giſchala Galilaeae vrbecula reſtabat indomita, cuius quidem multitudo pacis ſtudio tenebatur, (etenim plerique agricolae erant et ad ſperatos de terra fructus ſemper attenti) verum non exigua latronum manus in eos pernicioſe irrepſerat, quorum contagio nonnulli etiam de ciuitate corrupti erant. Hos autem ad defectionem impellebat atque incitabat Ioannes Leui cuiuſdam filius, homo fallaciis plenus, variuſque moribus, ad magna quidem ſperanda procliuis, et ad ſperata aſſequenda plurimum valens, quemque omnes cognorant bellum amare dominatus occupandi deſiderio. Ab illo apud Giſchala ſtabat ſeditioſorum turba; quorum cauſa fortaſſe et populus, qui in eo erat, vt legatos deditione mitterent, Romanorum tamen aduentum tanquam praeliaturi exſpectabant. At Veſpaſianus contra hos quidem Titum mittit cum equitibus mille, decimam vero legionem inde mouet Scythopolin: cum reliquis autem duobus ipſe Caeſaream regreſſus eſt, et continuis ex laboribus requiem illis concedens; et propter rerum in ciuitatibus abundantiam fore ratus, vt et corpora illis foboleſcerent, et animis daretur alacritas ad futura certamina. nam laborem non exiguum ſibi ſupereſſe videbat circa Hieroſolyma, vt quae et regalis quidem ciuitas eſſet, et genti vniuerſae praemineret, in eam vero confluerent quotquot ex bello effugerant. Porro quod vrbs natura munita eſſet, muriſque circumdata, non mediocri affectus erat ſolicitudine; praeſertim cum virorum ſpiritum ac audaciam etiam ſine muris expugnatu difficilem eſſe cogitaret. Quapropter milites tanquam athletas ante certamina curabat et exercebat.

β'. Τίτῳ δὲ προσιππασαμένῳ τοῖς Γισχάλοις, εὐπετὴς μὲν ἦν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ἑλεῖν· εἰδὼς δὲ, ὡς, εἰ βίᾳ ληφθείη, διαφθαρησόμενον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀνέδην τὸ πλῆθος, ἦν δὲ αὐτῷ κόρος ἤδη φόνων, καὶ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀκρίτως συναπολλύμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίαις παρασήσεσθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τῶ τείχους ἀνδρῶν καταγέμοντος, οἳ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τῆ διεφθαρμένου τάγματος, „θαυμάζειν, ἔφη πρὸς αὐτὸς, τίνι ποτοι„θότες, πάσης ἐαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ Ρωμαίων „ὅπλα μένουσιν, ἐωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις „ὑπὸ μίαν προσβολὴν κατεστραμμένας, ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ „τῶν ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι ταῖς Ρωμαίων „δεξιαῖς ἐπίστευσαν, ἃς καὶ νῦν προτείνειν αὐτοῖς, μηδὲν „μνησικακῶν τῆς αὐθαδείας. εἶναι γὰρ συγγνωστὸν ἐλευ„θερίας ἐλπίδα, μηκέτι μέντοι τὴν ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ἐπι„μονήν. εἰ γὰρ ἀ πειθήσονται λόγοις Φιλανθρώποις καὶ „δεξιαῖς πίστεως, πειράσειν αὐτὸς ἀφειδῆ τὰ ὅπλα, καὶ „ὅσον οὐδέπω γνωσθήσεσθαι παιδιὰν ἐσόμενον τοῖς Ρωμαίων „μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες ἐπιδείκνυνται μό„νοι Γαλιλαίων, ὅτι εἰσὶν αὐθάδεις αἰχμάλωτοι.

γ'. Πρὸς ταῦτα τῶν μὲν δημοτικῶν ἀ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαί τι μετῆν, ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβῆναι. προδιείληπτο γὰρ ἅπαν τοῖς ληστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, ὡς μή τινες ἢ προέλθοιεν ἐπὶ τὰς σπονδὰς, ἢ δέξαιντό τινας τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ Ιωάννης, „αὐτός τε ἀγαπᾶν, ἔφη, τὰς προκλήσεις, καὶ τὺς ἀπει„θοῦντας ἢ πείσειν ἢ συναναγκάσειν· δεῖν μέντοι τὴν ἡμέ„ραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῷ Ιου„δαίων νόμῳ, καθ' ἣν, ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ „τὸ συντίθεσθαι περὶ εἰρήνης ἀθέμιτον. οὐκ ἀγνοεῖν τε αὖτε „Ρωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ἐστιν ἡ τῆς ἑβδομάδος „περίοδος. ἐν δὲ τῷ παραβαίνειν αὐτὴν οὐχ ἧττον ἀσεβεῖν „τῶν βιαθέντων τὸν βιασάμενον. φέρειν δ' ἐκείνῳ μὲν οὐδε„μίαν βλάβην τὰ τῆς ὑπερθέσεως. τί γὰρ ἄν τις ἐν νυκτὶ

2. Tito autem, cum equitando acceſſiſſet Giſchala, facile quidem erat vrbem prima aggreſſione capere; fore autem ſciens, vt populus a militibus, ſi vi capta eſſet ciuitas, perimeretur, (ipſe autem iam ſatiatus erat caedibus) miſeranſque multitudinem ſine diſcrimine cum nocentibus interituram, malebat vrbem certis conditionibus ſibi deditum iri. Itaque cum moenia hominum plena eſſent, quorum plerique perditae factionis erant, ipſis dicebat: „ſe mirari, quonam freti conſilio, omni alia vr„be iam capta, ſoli Romanorum armis reſiſterent, cum „quidem vrbes vidiſſent multo munitiores primo ſtatim „impetu euerſas; ſecuros autem fortunis ſuis potiri, qui „Romanorum fidei ſe credidiſſent, quam quidem etiam „nunc illis ait ſe porrigere, vt qui vindictae non ſtuderet „propter ipſorum inſolentiam. illis quippe condonandam „cenſebat libertatis ſpem, haud tamen perſeuerantiam in „iis, quae fieri non poſſunt. Quod ſi verbis benignis fi„deique datae non paruerint, arma experturos eſſe nemi„ni parcentia, iamque cognituros, machinis Romanorum „ludum factum iri moenia, quibus confiſi ſoli ex Gali„laeis ſeſe oſtendunt arrogantes eſſe captiuos.

3. Ad iſta nemini quidem popularium non modo non reſpondere, ſed ne murum quidem licebat adſcendere. quippe totum latrones occupauerant; et cuſtodes erant portis appoſiti, ne quis vel ad foedus prodiret, aut equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem, „accipere ſe conditiones, aiebat, atque renitentibus aut „perſuaſurum aut neceſſitatem adhibiturum; oportere ta„men ipſum diem illam (nam ſeptima erat) Iudaeorum „legi concedere, in qua vti illis arma mouere, ita de „pace aliquid conſtituere nefas erat. nam et Romanos „haud neſcire, eos ab omni opere ceſſare quolibet „ſeptem dierum circuitu. Quod ſi aliter facerent, „non minus qui cogerent, quam qui coacti agerent, „impios eſſe. nullumque ipſi quidem ex mora fo„re diſpendium, (quid enim quiſquam vna nocte ſta-

„βυλεύσαιτο δρασμῆ πλέον, ἐξὸν περιστρατοπεδεύσαντα „παραφυλάξαι· μέγα δὲ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν παρα„βῆναι τῶν πατρίων νόμων. πρέπει δὲ, τῷ παρὰ προσδο„κίαν εἰρήνην χαριζομένῳ, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τὰς „νόμους." τοιούτοις ἐσοφίζετο τὸν Τίτον, ὁ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σοχαζόμενος, ὅσον τῆς ἑαυτῶ σωτηρίας. ἐδεδοίκει δὲ ἐγκαταλειφθῆναι παραχρῆμα τῆς πόλεως ἀλούσης, ἐν νυκτὶ καὶ φυγῆ τὰς ἐλπίδας ἔχων τῶ βίῳ. Θεῶ δὲ ἦν τὸ ἔργον ἄρα τῶ σώζοντος τὸν Ιωάννην ἐπὶ τὸν τῶν Ιεροσολύμων ὄλεθρον, τὸ μὴ μόνον πεισθῆναι Τίτον τῇ σκήψει τῆς ὑπερθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως πορρωτέρω στρατοπεδεύσασθαι πρὸς Κυδοισσοῖς. μεσόγειος δέ ἐστι Τυρίων κώμη καρτερὰ, διὰ μίσος ἀεὶ καὶ πολέμω Γαλιλαίοις, ἔχουσα πλῆθός τε οἰκητόρων, καὶ τὴν ὀχυρότητα, τῆς πρὸς τὸ ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδιον.

δ'. Νυκτὸς δὲ ὁ Ιωάννης, ὡς ἑβδομίαν περὶ τῇ πόλει Ρωμαίων ἑώρα φυλακὴν, τὸν καιρὸν ἁρπασάμενος, ὁ μόνον τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀργοτέρων συχνοὺς ἅμα ταῖς γενεαῖς ἀναλαβὼν, ἐπὶ Ιεροσολύμων ἔφευγε. μέχρι μὲν ἦν εἴκοσι σταδίων οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον, ἀνθρώπω κατασπερχομένω τοῖς ὑπὲρ αἰχμαλωσίας καὶ τῆ ζῆν φόβοις· περαιτέρω δὲ προκόπτοντος ἀπελείποντο, καὶ δειναὶ τῶν ἐωμένων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅσον γὰρ ἕκαστος τῶν οἰκείων ἐγένετο πορρωτέρω, τοσοῦτον ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶναι τῶν πολεμίων. παρεῖναί τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισομένους δοκοῦντες ἐπτόηντο, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ἐκ τῆ δρόμω ψόφον ἐπεστρέφοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων ὡς ἔφευγον· ἀνοδίαις τε ἐνέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ περὶ τὴν λεωφόρον ἡ τῶν φθανόντων ἔρις συνέτριβε τοὺς πολλούς. οἰκτρὸς δὲ γυναικῶν καὶ παιδίων ὄλεθρος ἦν, καί τινες πρὸς ἀνακλήσεις ἀνδρῶν τε καὶ συγγενῶν ἐθάρσησαν, μετὰ κωκυτῶν ἱκετεύσαι περιμένειν. ἀλλ' ἐνίκα τὸ Ιωάννη παρακέλευσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, καὶ καταφεύγειν, ἔνθα καὶ

„tuere poteſt, niſi vt fuga ſibi conſuleret; cum tamen „ipſi liceret, caſtris circumpoſitis ea de re cauere) ma„gnum autem illis lucrum eſſe, nihil omnino contra le„ges patrias facere: illum vero decet, qui praeter exſpe„ctationem dat pacem, ſaluis etiam legem conſeruare." Eiuſmodi verbis Ioannes dolos nectebat Tito, non tantum ſeptimae diei religioni proſpiciens, quantum ſuae ſaluti. quippe verebatur, ne ſtatim capta ciuitate ſolus deſtitueretur, qui omnem in nocte et fuga ſpem vitae poſuerat. A Deo autem erat profecto, Ioannem in Hieroſolymorum excidium ſeruante, vt non ſolum Tito perſuaderetur praetextu et procraſtinatione, verum etiam, vt longius ab vrbe caſtra metaret, ad Cydoeſſa. Vicus autem eſt validus Tyriorum mediterraneus, ſemper infenſus et infeſtus Galilaeis, habens multitudinem incolarum, et munitionem opportunam diſſidiis, quae illis cum ea gente intercedebant.

4. Nocte autem Ioannes, cum nullas Romanorum excubias eſſe circa vrbem animaduertiſſet, opportunitate arrepta, non ſolum his, quos circa ſe habebat armatos, ſed etiam plurimis, qui nihil agebant, cum familiis abductis Hieroſolyma fugiebat. Et vſque ad viginti quidem ſtadia mulierum multitudinem ſecum ducere valebat, homo, quem captiuitatis et vitae diſcriminis metus vrgebat: cum vero vltra progrederetur, relinquebantur; relictorumque grauis erat luctus et lamentatio. quanto enim quiſque longius a ſuis aberat, tanto ſe hoſtibus propiorem eſſe credebat. iamque adeſſe, qui ipſos captiuos facturi eſſent, exiſtimantes, animis conſternati erant, atque ſubinde ad ſtrepitum ex ſuiipſorum curſu reſpectabant, tanquam inſtarent quos fugiebant: multique in loca inuia incidebant, et, dum per viam contendebant, quis alterum praeueniret, multi proterebantur. Miſerabilis autem erat feminarum et infantium interitus: et nonnullae mulierum ad viros et propinquos clamorem tollere auſae ſunt, cum eiulatu ſupplicantes, vt eas opperirentur. Sed peruincebat Ioannis exhortatio, vt ſeipſos ſeruarent inclamantis, eoque confugerent,

περὶ τῶν ἀπολειπομένων ἀμυνῶνται Ρωμαίους, ἂν ἀρπαγῶσι. τὸ μὲν ἓν τῶν διαδράντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους, ἐσκέδασο.

ε'. Τίτος δὲ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὰς συνθήκας πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. ἀνοίγει δὲ αὐτῷ τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ, μετὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν προσελθόντες, ἀνευφήμουν τε ὡς εὐεργέτην, καὶ Φρυρᾶς ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τὴν τῶ Ιωάννυ Φυγὴν, καὶ παρεκάλουν Φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα τὰς ὑπολειπομένας τῶν νεωτεριζόντων κολάσαι. ὁ δὲ, τὰς δεήσεις τῶ δήμυ ἐν δευτέρῳ θέμενος, μοῖραν ἔπεμπε τῶν ἱππέων, Ιωάννην διώξυσαν. οἱ τὸν μὲν ἐ καταλαμβάνυσιν· ἔφθη γὰρ εἰς Ιεροσόλυμα διαφυγών· τῶν δὲ συναπαράντων ἀποκτείνυσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίυς, γύναια δὲ καὶ παιδία, τριχιλίων ὀλίγον ἀποδέοντα, περιελάσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ Τίτος ἤχθετο μὲν ἐπὶ τῷ μὴ παραχρῆμα τιμωρήσαθαι τὸν Ιωάννην τῆς ἀπάτης· ἱκανὸν δὲ ἀσχήσαντι τῷ θυμῷ παραμύθιον ἔχων τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων καὶ τὰς διεφθαρμένας, εἰσῆει τε ἀνευφημούμενος εἰς τὴν πόλιν· καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τῶ τείχυς παρασπᾶσαι κελεύσας νόμῳ καταλήψεως, ἀπειλαῖς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι, τὰς ταράσσοντας τὴν πόλιν ἀνέστελλε. πολλὰς γὰρ, διὰ τὰ οἰκεῖα μίση καὶ διαφορὰς ἰδίας, ἐνδείξαθαι τὰς ἀναιτίυς, εἰ διακρίνοι τὰς τιμωρίας ἀξίυς· ἄμεινον δὲ εἶναι, μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν αἴτιον καταλιπεῖν, ἢ τινα τῶν οὐκ ἀξίων αὐτῷ συναπολεῖν. τὸν μὲν γὰρ ἴσως καὶ σωφρονίσαι δέει κολάσεως, τὴν ἐπὶ τοῖς παρῳχηκόσι συγγνώμην αἰδούμενον· ἀδιόρθωτον δὲ τὴν ἐπὶ τοῖς παραναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶναι. Φρυρᾶ μέντοι τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τούς τε νεωτεριζόντας ἐφέξειν, καὶ τὰς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαρραλεωτέρυς καταλείψειν ἔμελλε· Γαλιλαία μὲν ἓν ἔτως ἅλω πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι προγυμνάσασα Ρωμαίους.

vnde vindicatum esset in Romanos, si rapinas facerent. Et multitudo quidem eorum, qui fugerant, pro suis quisque viribus ac pedum celeritate, statim dissipata est.

5. Titus vero interdiu ad muros se sistebat, vt conditiones ferret. Populus autem ei portas aperiunt, cumque ad eum cum liberis et coniugibus accessissent, et tanquam benefactori, et qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant. simul enim Ioannis fugam ei indicabant, et vt ipsis parceretur obsecrabant, ingressusque, quotquot nouarum rerum cupidi supersessent, poena afficeret. Ille vero, posthabitis populi precibus, equitum cohortem ad Ioannem persequendum mittebat; qui ipsum quidem non capiunt, (prius enim Hierosolyma se fuga receperat) vna autem fugientium fere ad sex quidem millia perimunt, mulierum vero ac infantum paulo minus, quam tria millia, circumagendo reducebant. Titus autem grauiter quidem tulit, quod non statim fraudis poenas a Ioanne exegerat: animo vero, quod spe deciderat, irato, satis habens ad solatium, captiuorum et qui trucidati erant multitudinem, in vrbem cum faustis acclamationibus ingreditur: cumque milites iussisset partem muri exiguam iure apprehensionis diuellere, minitando magis, quam puniendo, ciuitatis perturbatores reprimebat. Multos enim, propter odia priuata suasque inimicitias, delatores innocentium fore credebat, si poena dignos ab aliis discerneret: meliusque esse putabat, vt noxium metu suspensum relinqueret, quam vt immeritum quenquam cum eo perderet. quippe et illum fortassis modestiorem futurum supplicii metu, praeteritorum veniam sibi datam reuerentem: sine causa vero morientium poenas nullo modo corrigi posse. Praesidiis tamen ciuitatem circumdedit, quorum ope et nouarum rerum cupidos coërceret, et paci studentes fortius animatos esset relicturus. Et Galilaea quidem omnis ita subacta est, postquam multo sudore ac labore Romanos exercuisset.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ Ἰωάννου τοῦ Γισχαληνοῦ. περί τε τῶν ζηλωτῶν καὶ Ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ὡς πρὸς ἀλλήλους ἐστασιάζοντο.

Ἐπὶ δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν εἴσοδον Ἰωάννου ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ περὶ ἕκαστον τῶν συμπεφευγότων μυρίος ὄμιλος συνηθροισμένος, τὰς ἔξωθεν συμφορὰς ἀνεπυνθάνετο. τῶν δὲ τὸ μὲν ἄθλημα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον ἐδήλου τὴν ἀνάγκην. ἠλαζονεύοντο δὲ κἀν κακοῖς, ὡ πεφευγέναι τοὺς Ρωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων γὰρ εἶναι καὶ ἀχρήστων, παραβόλως προκινδυνεύειν περὶ Γίσχαλα καὶ πολίχνας ἀθενεῖς, δέον τὰ ὅπλα καὶ τὰς ἀκμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει καὶ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἅλωσιν τῶν Γισχάλων, καὶ τὴν λεγομένην εὐχημόνως ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δεσμὸν ἐνενόουν. ὡς μέντοι τὰ περὶ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἠκούσθη, σύγχυσις ἡ μετρία κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτῶν ἁλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. Ἰωάννης δὲ ἐπὶ μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἧττον ἠρυθρία, περιὼν δὲ ἑκάστης ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐνῆγε ταῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν Ρωμαίων ἀσθενῆ κατασκευάζων, τὴν δὲ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνευόμενος τῆς τῶν ἀπείρων ἀγνοίας, ὡς ἡδ' ἂν πτερὰ λαβόντες ὑπερβαῖεν ποτὲ Ρωμαῖοι τὸ Ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ περὶ ταῖς τῶν Γαλιλαίων κώμαις κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι κατατρίψαντες τὰς μηχανάς.

β'. Τούτοις τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἦρτο. τῶν δὲ σωφρονούντων καὶ γεραιῶν, ἦν, ὅσις ἦ, τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τῆς πόλεως οἰχομένης, ἐπένθει. ὁ μὲν δὴ δῆμος ἦν ἐν τοιαύτῃ συγχύσει· προδιέφθειρε δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις τάσεως. ὁ μὲν γὰρ Τίτος ἀπὸ Γισχάλων εἰς Καισάρειαν, Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀπὸ Καισαρείας εἰς Ἰάμνειαν καὶ Ἄζωτον ἀφικόμενος, παρίσταταί τε αὐτὰς,

CAP. III.

De Ioanne Giſchaleno. deque Zelotis et Anano pontifice: et quomodo inter ſe diſſidebant.

QVam primum vero Hieroſolyma ingreſſus eſt Ioannes, ciuitas omnis ad eum ſe effudit: et in ingentem turbam circa ſingulos, qui vna confugerant, congregati, quas foris experti eſſent clades percontabantur. Illorum autem feruens quidem anhelitus, ſingultim tractus, neceſſitatem, qua premebantur, indicabat. Veruntamen etiam in malis ſibi arrogabant, non Romanos ſe fugiſſe dicentes; ſed ſponte venire, vt cum illis ex loco tutiori pugnarent. Inconſultorum enim atque inutilium eſſe hominum, temere pro Giſchalis et inualidis vrbeculis in periculum ſe coniicere, cum arma vigoremque oporteat pro metropoli recondere atque ſeruare. Vbi autem Giſchalorum excidium referebant, et honeſtam, quam ſimulabant, diſceſſionem ſuam, multi fugam eſſe reputabant. auditis autem, quae captiuis acciderant, non mediocris populum occupabat confuſio; atque inde certa excidii ſui colligebant indicia. At Ioannes, eorum quidem cauſa, quos in fuga reliquerat, minime erubeſcebat: ſingulos autem circumiens, ad bellum eos ſpe incitabat, res quidem Romanorum infirmas eſſe adſtruens, propriaſque vires extollens, et imperitorum inſcitiae illudens, haud fore dicens, vt Romani, etiamſi alas ſumſerint, Hieroſolymorum moenia vnquam ſuperarent, qui circa Galilaeorum vicos tot malis conflictati ſunt, et in muris eorum diruendis machinas contriuerunt.

2. Iſtis corrupta erat magna pars iuuenum, et ad bellum quidem animis ſublatis ferebantur. e prudentibus vero et aetate prouectis nemo erat, qui non futurorum proſpectu lugeret, quaſi iam in eo eſſet vrbs, vt periret. Et populus quidem in eiuſmodi erat confuſione: antequam vero mota erat Hieroſolymis ſeditio, per prouinciam multitudo diſcordiis agitabatur. Nam Titus quidem a Giſchalis Caeſaream, Veſpaſianus autem a Caeſarea Iamniam et Azotum profectus, vtramque ſubigit, praeſidiiſque illis

καὶ φευγὰς ἐγκατασήσας ὑπέστρεψε, πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν ἐπὶ δεξιᾶ προσκεχωρηκότων. ἐκινεῖτο δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει ταραχὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσοι τε ἀπὸ Ρωμαίων ἀνέπνεον, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἐπέστρεφον. ἦν δὲ τῶν ἐρώντων τῷ πολέμῳ πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας εἰρήνης ἔρις χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἤπτετο τῶν μὴ ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφηνιάζοντες ἀλλήλοις οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρεμένους, ἤδη κατὰ πλῆθος ἀντετάσσοντο. καὶ φάσις μὲν ἦν πανταχῇ· τὸ νεωτερίζον. δὲ καὶ τῶν ὅπλων ἐπιθυμοῦν ἐπεκράτει νεότητι καὶ τόλμῃ γηραιῶν καὶ σωφρόνων. ἐτράποντο δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστος τῶν ἐπιχωρίων, ἔπειτα συντασσόμενοι κατὰ λόχους, ἐπὶ λῃστείαν τῶν κατὰ τὴν χώραν· ὡς ὠμότητος καὶ παρανομίας ἕνεκεν μηδὲν αὐτοῖς Ρωμαίων τοὺς ὁμοφύλους διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πορθουμένοις κουφοτέραν δοκεῖν τὴν ὑπὸ Ρωμαίοις ἅλωσιν.

γ'. Οἱ φευγοὶ δὲ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄκνῳ τοῦ κακοπαθεῖν, τὰ δὲ μίσει τοῦ ἔθνους, ὀδὲν ἦ μικρὰ προσήμυνον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρῳ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἁρπαγῶν ἀθροισθέντες οἱ τῶν παντοίων συνταγμάτων ἀρχιλῃσταὶ, καὶ γενόμενοι πονηρίας σίφος, εἰς τὰ Ιεροσόλυμα συμπαρεισφθείρονται, πόλιν ἀσφαλῆ, καὶ πατρίῳ μὲν ἔθει πᾶν ἀπαρατηρήτως δεχομένην τὸ ὁμόφυλον, τότε δὲ οἰομένων ἁπάντων τοὺς ἐπεισχωμένους πάντας ἀπ' εὐνοίας ἥκειν συμμάχους. οἱ δὲ καὶ δίχα τῆς φάσεως ὕστερον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν. πλήθει γὰρ ἀχρήστῳ καὶ ἀργῷ προεξανηλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τῷ πολέμῳ φάσιν τε αὐτοῖς καὶ λιμὸν ἐπικατεσκεύασαν.

δ'. Ἄλλοι τε ἀπὸ τῆς χώρας λῃσταὶ, παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοὺς ἔνδον προσλαβόντες χαλεπωτέρους, ὀδέν τι τῶν δεινῶν παρέλιπον. οἵ γε ὐ μόνον ἁρπαγαῖς καὶ λωποδυσίαις τὴν τόλμαν ἐμέτρουν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων

collocatis reuersus est, magnam secum ducens eorum multitudinem, qui fide data sese dediderunt. Singulas autem ciuitates tumultus bellumque intestinum exagitabat: et quotquot a Romanorum vi respirarent, in se mutuo manus conuertebant. Erat autem inter belli amatores et pacis cupidos grauis contentio. ac primo quidem in familiis olim non consentientium accendebatur rixandi studium: deinde populi amicissimi inter se dissidentes, et ad eos quisque, qui eadem secum sentirent, conuenientes, simul ac multitudinem coëgissent, sibi inuicem aperte aduersabantur. Et discordia quidem vbique gliscebat: rerum autem nouarum atque armorum cupidi iuuentute et audacia praeualebant senibus et prudentibus. Primo autem rapiendi quidem licentiam exercebant indigenarum singuli: deinde compositis agminibus per territorium latrocinabantur; adeo vt immanitate et iniquitate, quod ad ipsos, nihil interesset inter Romanos et gentiles; iisque, quos populabantur, leuius videretur exscindi a Romanis.

3. Ciuitatum vero custodes, partim quod grauatim ferrent sibi negotium facessi, partim ex odio in gentem, aut nulli aut minimo erant vexatis auxilio: adeo vt tandem turmarum vbique latronum principes, regionem diripiendo satiati, sese congregarent, atque in nequissimum agmen conflati, clam in Hierosolyma irreperent: ciuitatem, quae tunc nullius imperio regebatur, et more patrio gentiles omnes, nemine, qui eos obseruaret, adhibito, recipiebat: tuncque eo magis, quod omnes putarent eos, qui sese in vrbem infunderent, auxilium eis laturos venire ex beneuolentia. qui quidem, etiam sine seditione, postea calamitatibus vrbem obruerunt. Ab inerti quippe et inutili multitudine ea consumta erant, quae militibus alendis sufficerent; atque inde factum est, vt praeter bellum sibimet accerserent et seditionem et famem.

4. Quin et alii e regione vicina latrones, cum in vrbem venissent, et atrociores, qui in ea erant, sibi adiunxissent, nihil mali grauioris non perpetrarunt. Illi enim non solum rapinis et spoliationibus metiebantur audaciam, sed

ἐχώρουν, ἢ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ἐπὶ τὰς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τῶν ἐπισημοτάτων καταρχόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ Αντίπαν, ἄνδρα τῆ βασιλείᾳ γένους καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ τὰς δημοσίας θησαυρὰς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες εἶξαν, ἐπὶ τούτῳ Λευΐαν τινὰ τῶν ἐπισήμων, καὶ Σωφᾶν υἱὸν Ραγυήλου· βασιλικὸν δὲ ἦν καὶ τούτων τὸ γένος· πρὸς δὲ τὰς κατὰ τὴν χώραν πρᾶξιν δοκοῦντας. δεινὴ δὲ κατάπληξις εἶχε τὸν δῆμον, καὶ, καθάπερ κατειλημμένης τῆς πόλεως πολέμῳ, τὴν καθ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠγάπα.

ε'. Τοῖς δὲ ἐκ ἀπέχρη τὰ δεσμὰ τῶν συνειλημμένων, οὐδὲ ἀσφαλὲς ᾤοντο μέχρι πολλοῦ δυνατὰς ἄνδρας ἔτω φυλάσσειν. ἱκανὰς μὲν γὰρ εἶναι καὶ τὰς οἴκοις αὐτῶν πρὸς ἄμυναν ἐκ ὀλιγάνδρους ὄντας· ἐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τὴν παρανομίαν. δόξαν ἓν ἀναιρεῖν αὐτὰς, Ιωάννην τινὰ πέμπουσι τὸν ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον. Δορκάδος ἦτος ἐκαλεῖτο παῖς κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶσσαν. ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τὴν εἰρκτὴν ξιφήρεις, ἀποσφάττουσι τὰς συνειργμένας. παρανομήματι δ' ἐπὶ τηλικούτῳ μεγάλην ἀπεψεύδοντο πρόφασιν. διαλεχθῆναι γὰρ αὐτὰς Ρωμαίοις περὶ παραδόσεως τῶν Ιεροσολύμων, καὶ προδότας ἀνηρηκέναι τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καθόλου τ' ἐπηλαζονεύοντο τοῖς τολμήμασιν, ὡς εὐεργέται καὶ σωτῆρες τῆς πόλεως γεγενημένοι.

ς'. Συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον μὲν τὸν δῆμον ταπεινότητος καὶ δέους, ἐκείνους δὲ ἀπονοίας προελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶναι καὶ τὰς χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων. ἄκυρα γοῦν τὰ γένη ποιήσαντες, ἐξ ὧν κατὰ διαδοχὰς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίσασαν ἀσήμους καὶ ἀγεννεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς τῶν ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ἐπιτυχοῦσι τῆς ἀνωτάτω τιμῆς, ὑπακούειν ἦν ἀνάγκη τοῖς παρασχοῦσι. συνέκρυον δὲ καὶ τὰς ἐν τέλει ποικίλας ἐπιβουλὰς καὶ λογοποιίας, παιζόν ἑαυτοῖς ἐν ταῖς πρὸς ἀλλή-

etiam ad caedem vſque graſſabantur, non nocte, aut clam, aut quoſlibet occidendo, ſed palam et interdiu, et a nobiliſſimis initium facientes. Etenim primum Antipam regii generis virum, et ciuium potentiſſimum, adeo vt theſauros publicos ſuae fidei creditos haberet, comprehenſum cuſtodiae tradiderunt; poſt hunc Leuiam e nobilibus quendam, et Sopham Raguelis filium, (erant autem et iſti e ſtirpe regia) praetereaque omnes, qui in regione aliis praeſtare videbantur. Verum populum grauis occupabat terror; et, quaſi bello capta eſſet vrbs, propria quiſque ſalute contenti erant.

5. Latronibus autem non ſatis erat, vt comprehenſos vinculis tenerent; neque tutum arbitrabantur viros potentes diutius ita cuſtodire. nam et ipſorum familias, vtpote virorum non paucorum, ſatis eſſe ad vindictam; ac praeterea inſurrecturum fortaſſe populum iniquitate commotum. Cum igitur decretum eſſet eos occidere, Ioannem quendam e ſuis, ad caedes promtiſſimum, mittunt. hic lingua patria, ſi interpretere, Damae filius vocatur. cui decem poſtquam affuerunt ad carcerem gladiis accincti, concluſos illic interficiunt. Sceleri autem tam immani cauſam non leuem falſo praetendebant. illos ſcilicet cum Romanis de traditione Hieroſolymorum ſermones habuiſſe, ſeque communis libertatis proditores interemiſſe dicebant, atque omnino in facinoris audacia gloriabantur, quaſi de ciuitate bene meriti fuiſſent eamque ſeruaſſent.

6. Euenit autem populum quidem tam abiectum euadere et meticuloſum, illos vero eo inſolentiae procedere, vt in eorum eſſet arbitrio etiam pontifices deſignare. Itaque familiarum iure abrogato, ex quibus per ſucceſſionem creabantur pontifices, ignotos atque ignobiles in pontifices conſtituunt, vt impiorum facinorum ſocios haberent. illis enim, qui praeter meritum ſummos adepti ſunt honores, neceſſe erat eis obtemperare, qui ipſos ad tantae dignitatis faſtigium prouexerunt. Inter eos autem, qui in auctoritate erant, ſimultates ciebant variis commentis, fictisque ſermonibus, male agendi opportunitatem ſibimet, ex

λας τῶν κωλυόντων Φιλονεικίαις ποιούμενοι, μέχρι τῶν εἰς ἀνθρώπους ὑπερεμπλησθέντες ἀδικημάτων ἐπὶ τὸ θεῖον μετήνεγκαν τὴν ὕβριν, καὶ μεμιασμένοις τοῖς ποσὶ παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον.

ζ'. Ἐπανισαμένης δὲ αὐτοῖς ἤδη τῆ πλήθους· ἐνῆγε γὰρ ὁ γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων Ἄνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα ἂν διασώσας τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῶν ἐπιβούλων χεῖρας ἐξέφυγεν· οἵδε τὸν νεὼν τῆ Θεῆ φρούριον αὐτοῖς καὶ τῶν ἀπὸ τῆ δήμου ταραχῶν ποιοῦνται, καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἦν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίνατο δὲ τοῖς δεινοῖς εἰρωνεία, τὸ τῶν ἐνεργουμένων ἀλγεινότερον. ἀποπειρώμενοι γὰρ τῆς τῆ δήμου καταπλήξεως, καὶ τὴν αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχύν, κληρωτὰς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τὰς ἀρχιερεῖς, ἅσπερ, ὡς ἔφαμεν, κατὰ γένος αὐτῶν τῆς διαδοχῆς. ἦν δὲ πρόσχημα μὲν τῆς ἐπιβουλῆς ἔθος ἀρχαῖον· ἐπεὶδὴ καὶ πάλαι κληρωτὴν ἔφασαν εἶναι τὴν ἀρχιερωσύνην· τὸ δὲ ἀληθὲς τῆ βεβαιοτέρᾳ νόμου κατάλυσις, καὶ τέχνη πρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δι' αὐτῶν καθισαμένοις.

η'. Καὶ δὴ μεταπεμψάμενοι μίαν τῶν ἀρχιερατικῶν φυλὴν, Ἐνιαχεὶμ καλεῖται, διεκλήρουν ἀρχιερέα· λαγχάνει δ' ἀπὸ τύχης, ὁ μάλιστα διαδείξας αὐτῶν τὴν παρανομίαν, Φαννίας τις ὄνομα, υἱὸς Σαμυήλου κώμης Ἀφθας, ἀνὴρ ἀ μόνον ἀνάξιος ἀρχιερωσύνης, ἀλλ' οὐδ' ἐπισάμενος σαφῶς, τί ποτε ἦν ἀρχιερωσύνη, δι' ἀγροικίαν. ἀπὸ γῶν τῆς χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς, ἀλλοτρίῳ κατακόσμουν προσωπείῳ, τήν τε ἐσθῆτα περιτιθέντες ἱερᾶν, καὶ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ἐπὶ καιρῷ διδάσκοντες· χλεύη δ' ἦν ἐκείνοις καὶ παιδιὰ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα· τοῖς δὲ ἄλλοις ἱερεῦσιν, ἐπιθωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆει, καὶ κατέσεινον τὴν τῶν ἱερῶν τιμῶν κατάλυσιν.

θ'. Ταύτην τὴν τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἤνεγκεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τυραννίδος κατάλυσιν ὥρμηντο πάντες. καὶ

eorum, qui ipsos prohiberent, contentionibus, captantes, donec, satis superque satiati iniuriis hominibus illatis, in numen contumelias transtulerunt, pedibusque pollutis in locum sanctum introiere.

7. Iam vero populo contra illos incitato, (namque eos impellebat Ananus, pontificum natu maximus, vir sapientissimus, et qui fortassis ciuitatem conseruasset, si ex insidiatorum manibus effugisset) hi templum Dei sibi contra populi tumultus praesidium fecerunt, et locus sanctus ipsis refugium erat et tyrannidis domicilium. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quae prae caeteris eorum factis dolori erat. tentando enim, quanto metu populus teneretur, suasque vires explorando, forte pontifices legere conati sunt, cum illis, vt diximus, ex familiis deberetur successio. Verum huic fraudi mos quidem antiquus obtendebatur, (nam et olim pontificatum sorte deferri solitum fuisse dicebant) re autem vera legis erat abrogatio validissimae, commentumque ad potentiam consequendam ab iis adhibitum, qui suo arbitrio magistratus constituunt.

8. Itaque vna generis pontificii tribu accita, (cui nomen Eniachim) pontificem sorte eligebant: casuque sors obtigit homini, qui maxime eorum ostendebat iniquitatem, cuidam nomine Phanniae, Samuelis filio, ex vico Aphtha, qui non solum erat pontificatu indignus, sed etiam, qui ob rusticitatem nec quid pontificatus esset omnino dignosceret. Quapropter inuitum eum rure abstractum, aliena, vt in scena fieri solet, ornabant persona, tam eum sacra veste induentes, quam quid facto opus esset commode docentes. Illis autem risus lususque erat tantum flagitium: aliis vero sacerdotibus, cum procul spectarent legem ludibrio habitam, subiit lacrymare, honoresque sacrorum dissolutum iri ingemiscebant.

9. Hanc illorum audaciam non tulit populus; sed omnes quasi ad tyrannidis euersionem incitati erant. Et-

γὰρ εἰ πρέσχων δοκοῦντες αὐτῶν, Γωρίων τε υἱὸς Ἰωσήπε, καὶ ὁ Γαμαλιήλε Συμεὼν, παρεκρότουν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀθρόους, καὶ κατ' ἰδίαν περιιόντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ τίσασθαι τὰς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθᾶραι τῶν μιαιφόνων τὸ ἅγιον. οἵ τε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, Γαμαλᾶ μὲν υἱὸς Ἰησοῦς, Ἀνάνε δὲ Ἄνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νωθείαν κατονειδίζοντες ἐν ταῖς συνόδοις, ἐπήγειρον τοῖς ζηλωταῖς. τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἀλλ' οὐχὶ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τῶν ἔργων καὶ ὑπερβαλόμενοι.

ι'. Καὶ δὴ συνελθόντος τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ἐπὶ τῇ καταλήψει τῶν ἁγίων, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς πεφονευμένοις, ὕπω δὲ πρὸς τὴν ἄμυναν ὡρμημένων, τῷ δυσπιχειρήτως, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνειν, καταστὰς ἐν μέσοις ὁ Ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀπιδών, ἐμπλήσας τε τὰς ὀφθαλμὰς δακρύων, „ἦ καλόν γε, εἶπεν, ἦν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν „ἐπιδεῖν τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα, „καὶ τὰς ἁβάτους καὶ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαιφόνων ξενο„χωρουμένας. ἀλλὰ περικείμενος τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, „καὶ τὸ τιμιώτατον καλούμενος τῶν σεβασμίων ὀνομάτων, „ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, μηκέτι ὑπὲρ τιμῆ γήρως ὑπομένων „εὐκλεῆ θάνατον. εἰ δὲ δή μόνος εἰμὶ, καὶ καθάπερ ἐν „ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν ἐπιδώσω μόνην ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ. „τί γὰρ καὶ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, καὶ „παρ' οἷς ἀπόλωλεν ἡ τῶν ἐν χερσὶ παθῶν ἀντίληψις. „ἁρπαζόμενοι γῶν ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ „τοῖς φονευομένοις οὐδὲ ἐπιστένει τις ἀναφανδόν. ὦ τῆς πι„κρᾶς τυραννίδος. τί μέμφομαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ „ἐτράφησαν ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; „μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς περιιόντες τοὺς πρώτους συνεσαμένους, „ἔτι δὲ ὄντας ὀλίγους, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ „καθοπλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπεσρέψατε τὰ „ὅπλα. δέον τὰς πρώτας αὐτῶν ἐπικόπτειν ὁρμὰς, ὅτε

enim ex iis, qui praestare videbantur, Gorion Iosephi filius et Simeon Gamalielis, tam seorsum singulos circumeuntes, quam simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis perditores vltum irent, locumque sanctum ab hominibus sceleratis purgarent. atque pontificum spectatissimi, Gamalae quidem filius Iesus, Anani vero Ananus, populo multis segnitiem exprobrantes in coetibus, eos in Zelotas excitabant. ita enim ipsi se vocabant, quasi ob bonarum rerum studium, non vero operum flagitiosissima sibi imitanda proposuissent et superassent.

10. Itaque in concionem populo congregato, et cunctis quidem indignantibus, quod loca sancta viderent a nefariis occupata, omniaque rapinarum et caedium plena, nondum vero ad iniurias vlciscendas properantibus, propterea quod Zelotas oppugnatu difficiles esse (id quod verum erat) suspicabantur, cum in medio constitisset Ananus, et in templum saepenumero respectasset, oculosque lacrymis oppleisset: „Equidem mihi, inquit, satius esset „mori, quam Dei domicilium videre piaculis tantis obru„tum oppletumque: atque inaccessa et sancta loca scele„ratorum pedibus referta. Veruntamen veste sacerdotali „amictus, et nominum venerabilium honoratissimum fe„rens, viuo, vitae etiam cupidus, nec pro senectute quidem „mea mortem obiens glorioſam. Itaque si solus sim, vel„vtique in solitudine, animam meam pro Deo solam pro„fundam. Quorsum enim viuerem in medio populi, ca„lamitates suas minime sentientis; et apud quos nemo est, „qui malis praesentibus occurrat? siquidem spoliati iniu„riam toleratis, ac verberati tacetis, neque palam quisquam „ingemiscit. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis „querar? Nunquid non a vobis incrementum ceperunt, et „a vestra malorum patientia? nunquid non, insuper eos „habentes, qui primi sceleratorum manus conflarunt, cum „adhuc pauci essent, silentio vestro numerum eorum auxi„stis; atque, dum illi armarentur, quiescentes, in vosmetipsos „arma vertistis, cum primos illorum impetus comprimi

„λοιδορίαις καθήπτοντο τῶν συγγενῶν; ὑμεῖς δὲ ἀμελή-
„σαντες ἐφ' ἁρπαγὰς παρωξύνατε τὰς ἀλιτηρίας· καὶ
„πορθουμένων οἴκων λόγος ἦν ὑμῖν. τοιγαροῦν αὐτὰς ἤρ-
„παζον τὰς δεσπότας, καὶ συρομένοις διὰ μέσης τῆς πό-
„λεως ὑβρεις ἐπήμυνεν. οἱ δὲ καὶ δεσμοῖς ἡκίσαντο τὰς ὑφ'
„ὑμῶν προδοθέντας. ἐῶ λέγειν πόσους καὶ ποδαπούς, ἀλλὰ
„ἀκαταιτιάτους, ἀκρίτους. ὕβρις ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις.
„ἀκόλουθον ἦν ἐπιδεῖν τὰς αὐτὰς φονευομένας. ἐπείσθημεν
„καὶ τοῦτο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἑλκομένης
„τῷ κρατίστῳ ὄντος ἀεὶ θύματος, ὑβρὶς φωνήν τις ἀφῆκεν,
„ἤχ ὅπως ἐκίνησε τὴν δεξιάν. φέρετε δὴ τοίνυν, φέρετε
„πατέμενα βλέποντες τὰ ἅγια; καὶ πάντας ὑποθέντες
„αὐτοῖς τοῖς ἀνοσίοις τὰς τῶν τολμημάτων βαθμίδας, μὴ
„βαρύνεσθε τὴν ὑπεροχήν; καὶ γὰρ νῦν πάντως ἂν ἐπὶ μεί-
„ζον πρόκοψαν, εἴ τι τῶν ἁγίων καταλῦσαι μεῖζον εἶχον·
„κεκράτηται μὲν ἤδη τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέσθω
„γὰρ νῦν τὸ ἱερόν, ὡς ἄκρα τις, ἢ φρούριον. ἔχοντες δ' ἐπι-
„τετειχισμένην τυραννίδα τοσαύτην, καὶ τὰς ἐχθρὰς ὑπὲρ
„κορυφὴν βλέποντες, τί βουλεύεσθε, καὶ τίσι τὰς γνώμας
„προσθάλπετε; Ρωμαίοις ἄρα περιμένετε, ἵν' ἡμῶν βοηθή-
„σωσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲν ἕτω τὰ πράγματα τῇ πόλει,
„καὶ πρὸς τοσοῦτον ἥκομεν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι
„καὶ πολέμιοι; οὐκ ἐξαναστήσεσθε, ὦ τλημονέστατοι, καὶ
„πρὸς τὰς πληγὰς ἐπιστραφέντες, ὃ καπὶ τῶν θηρίων ἐστὶν
„ἰδεῖν, τοὺς τύπτοντας ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε τῶν
„ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, οὐδὲ, ἃ πεπόνθατε πρὸ ὀφθαλ-
„μῶν θέμενοι, τὰς ψυχὰς ἐπ' αὐτοὺς θήξετε πρὸς τὴν ἄμυ-
„ναν; ἀπόλωλεν ἄρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν πα-
„θῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδε-
„σποτοι δὲ καὶ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν, ὥσπερ ἐκ προγόνων
„τὸ ὑποτάσσεσθαι παραλαβόντες. ἀλλ' ἐκεῖνοί γε πολλοὺς
„καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν, καὶ
„ὅτε τῆς Αἰγυπτίων, ὅτε τῆς Μήδων δυνασείας ἡττήθησαν,
„ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον. καὶ τί δεῖ τὰ τῶν προ-

„oporteret, quando cognatos conuiciis appetebant? Vos „autem, de rebus parum ſoliciti, ſceleratos ad rapinas fa„ciendas incitaſtis; domibuſque vaſtatis, illarum nullam „rationem habuiſtis. Quapropter domini ipſi diripieban„tur, cumque per mediam ciuitatem traherentur, nemo „eis auxilio erat. Quin et illi vinculis eos cruciarunt, „quos vos prodidiſtis. mitto dicere, quot fuerint et quales, „ſed a nemine accuſatos, indemnatos. Vinctis nemo „opem tulit. conſequens erat, vt eoſdem occiſos adſpice„remus. hoc etiam vidimus, velut ex armento beſtiarum „optimo quoque ſemper ad ſacrificium ducto, neque mu„tiuit quiſquam, neque dextram mouit. Patiemini igi„tur, patiemini, ſancta conculcari videntes? cumque „omnes ex facinoribus audacibus gradus nefariis iſtis ho„minibus ſubieceritis, non aegre feretis eorum eminen„tiam? nunc enim profecto ad maiora procederent, ſi „quid locis ſanctis maius euertendum haberent. Et ciui„tatis quidem locus munitiſſimus occupatur, (nunc enim „templum appellari fas eſt?) vt arx quaedam ſiue praeſi„dium. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, et „inimicis ſupra verticem poſitis, vt videtis, quid vobiſ„cum cogitatis, et quaenam animi ſententiis fouendis adhi„betis? An Romanos exſpectatis, vt locis noſtrum ſanctis „opitulentur? Itane quidem ſe habent ciuitatis res, eoque „ventum eſt calamitatis, vt noſtri miſerturi ſint etiam ho„ſtes? Non exſurgetis, o hominum miſerrimi, et vobiſ„met ad plagas conuerſis, id quod et feras facere videre „eſt, percutientes vlciſcemini? Non ſuas quiſque in memo„riam reuocabit calamitates, et, ante oculos poſitis, quae „pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos „quod affectuum omnium cariſſimum, quod maxime a „natura eſt, libertatis deſiderium. Quin et facti ſumus „ſeruorum dominorumque amantes, quaſi a maioribus „ſubiici didicerimus. Atqui illi multa et magna pro „libertate ſua obierunt bella, et neque Ægyptiorum, ne„que Medorum potentiae ceſſerunt, dummodo ne fa„cerent, quae iuberentur. Et quid opus eſt de proauis

„γόνων λέγειν; ἀλλ' ὁ νῦν πρὸς Ρωμαίους πόλεμος, ἐῶ δι-
„λέγχειν, πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τἀναντίον,
„τίνα δ' ἂν ἔχει πρόφασιν; ὑπὲρ τὴν ἐλευθερίαν; εἶτα τὰς
„τῆς οἰκουμένης δεσπότας μὴ φέροντες, τῶν ὁμοφύλων τυ-
„ράννων ἀνεξόμεθα; καίτοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν,
„ἐνέγκαι τις ἂν εἰς τὴν ἄπαξ ἡττηθεῖσαν τύχην· τὸ δὲ
„τοῖς οἰκείοις εἴκειν πονηροῖς, ἀγεννῶν ἐστι καὶ προαιρεμέ-
„νων. ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐμνήσθην Ρωμαίων, οὐκ ἀποκρύψο-
„μαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμπεσὸν
„ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅτι, κἂν ἁλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις, ἀπὶῃ
„δὲ ἡ πεῖρα τῷ λόγῳ, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν,
„ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν ἕτοι. πῶς δ' οὐ δακρύων ἄξιον,
„ἐκείνων μὲν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἀναθήματα βλέπειν, τῶν δὲ
„ὁμοφύλων τὰ σκῦλα σεσυληκότων καὶ ἀνελόντων τὴν τῆς
„μητροπόλεως εὐγένειαν, καὶ πεφονευμένους ἄνδρας, ὧν
„ἀπέχοντο ἂν κἀκεῖνοι κρατήσαντες. καὶ Ρωμαίους μὲν
„μηδέποτε ὑπερβῆναι τὸν ὅρον τῶν βεβήλων, μηδὲ παρα-
„βῆναί τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφρικέναι δὲ πόρρωθεν ὀρῶν-
„τας τὰς τῶν ἁγίων περιβόλους· γεννηθέντας δέ τινας ἐν
„τῇδε τῇ χώρᾳ, καὶ τραφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι,
„καὶ Ιουδαίους καλουμένους, ἐμπεριπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις,
„θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἐχοντας φόνων. εἶτα
„τίς δέδοικε τὸν ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τὰς ἐν συγκρίσει
„πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μετριωτέρας; καὶ γὰρ ἂν, εἰ ἐτοί-
„μους δεῖ τοῖς πράγμασι τὰς κλήσεις ἐφαρμόζειν, τάχα
„ἂν εὕροι τις Ρωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πο-
„λεμίους δὲ τοὺς ἔνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ ἐπίβουλοι
„τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ δεδράκασιν οὐκ ἄντις ἐπινοή-
„σειε δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας ἥκειν πεπει-
„σμένους οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων παρωξύνθαι
„τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτούς, ἃ πεπόνθατε. καταπλήσσονται
„δὲ ἴτως οἱ πολλοὶ τό, τε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὴν τόλ-
„μαν, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐκ τοῦ τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα δὲ
„ὥσπερ συνέσῃ διὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν, καὶ νῦν αὐξη-

„dicere? Verum bellum, quod nunc cum Romanis geri-
„mus, (mitto diiudicare, vtrum in rem noſtram et commo-
„dum ſit, an contra) quid palam habet cauſae? nonne li-
„bertatem? Quid ergo, qui dominis totius terrarum orbis
„ſeruire aegre ferimus, populares tyrannos tolerabimus?
„Quanquam extraneis quidem obtemperare, eſt, vt quis for-
„tunae aliquando victae acceptum referat: ſuis vero iiſque
„improbis cedere, ignauos arguit et ſeruiendi cupidos. At
„quoniam Romanorum ſemel meminerim, ſilentio non diſ-
„ſimulabo, quod mihi inter loquendum in mentem venerit,
„eamque ad illos conuerterit; quod etiamſi ab his capti
„fuerimus, (abſit autem dicti experimentum) nihil nobis
„patiendum reſtat iis acerbius, quibus nos iſti affecerunt.
„Quomodo autem non ſit lacrymabile, illorum quidem in
„templo etiam donaria cernere, gentilium vero praedas
„ſpoliantium et diripientium metropolim nobiliſſimam,
„caedeſque virorum, quibus et illi victoriam adepti peper-
„ciſſent. Et Romanos quidem nunquam tranſgredi auſos
„eſſe limitem profanorum, aut ſacrarum quidquam con-
„ſuetudinum violare, locorum autem ſanctorum ambitum,
„quamuis procul adſpectum, perhorreſcere; nonnullos
„vero, quos tulit haec regio, noſtriſque in moribus educa-
„tos, Iudaeoſque vocatos, in medio locorum ſanctorum
„deambulare, cum adhuc manus popularium caede calidas
„haberent. An vero quis bellum externum metuat, hoſteſ-
„que prae noſtratibus multo nobis aequiores? nam ſi et
„rebus aptanda ſint propria vocabula, fortaſſe comperietur,
„Romanos quidem leges nobis conſeruaſſe, hoſtes vero eſſe,
„quos muris incluſos habemus. Verum hos inſidiatores
„libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignam
„excogitari poſſe condemnationem, puto vos omnes
„perſuaſum habuiſſe, cum domo veniretis; rebuſque,
„quas pertuliſtis, etiam antequam verbum facerem, in
„eos fuiſſe commotos. Plerique autem fortaſſe multitu-
„dinem eorum et audaciam reformidant, et praeterea
„quod loco ſuperiores ſint. Sed haec, vt veſtra negligen-
„tia conflata ſunt, nunc etiam in maius aucta erunt, ſi

„θήσεται πλέον ὑπερθεμένων. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτοῖς „ἐπιτρέφεται καθ' ἡμέραν, παντὸς πονηροῦ πρὸς τὰς ὁμοίας „αὐτομολοῦντος, καὶ τὴν τόλμαν ἐξάπτει μέχρι νῦν μηδὲν „ἐμπόδιον· τῷ τε τόπῳ, καθύπερθεν ὄντες, χρήσαιντο καὶ „μετὰ παρασκευῆς, ἂν ἡμεῖς χρόνον δῶμεν. πιστεύσατε „δὲ, ὡς, ἐὰν προσβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσονται τῇ συνει„δήσει ταπεινότεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τῶν ὕψους ὁ λο„γισμὸς ἀπολεῖ. τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀνατρέψει „κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις διαφθα„ρήσονται βέλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνον ὀφθῶμεν αὐτοῖς, „καὶ καταλέλυνται. καλὸν δὲ, κἂν προσῇ τις κίνδυνος, „ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τὴν ψυχὴν, εἰ „καὶ μὴ πρὸ παίδων ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ καὶ „τῶν ἁγίων προέσθαι. προσήσομαι δ' ἐγὼ γνώμῃ τε καὶ „χειρὶ, καὶ ὅτε ἐπίνοιά τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν „ἐξ ἡμῶν, ὅτε τοῦ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον.

ια'. Τούτοις ὁ Ανανος παρεκρότει τὸ πλῆθος ἐπὶ τοὺς ζηλωτὰς, ὑπ' ἀγνοῶν μὲν, ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ παρασκήματι ψυχῆς, τὸ πλέον δὲ συνειδήσει τῶν εἰργασμένων. ἐ γὰρ ἐνδώσειν αὐτοὺς εἰς ἔσχατον συγγνώμην ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως δὲ πᾶν ὅ, τι ἂν παθεῖν προῄρητο μᾶλλον, ἢ περιιδεῖν ἐν τοιαύτῃ τὰ πράγματα συγχύσει. τὸ δὲ πλῆθος ἄγειν αὐτοὺς ἐβόα, καθ' ὧν παρεκάλει· καὶ προκινδυνεύειν ἕκαστος ἦν ἑτοιμότατος.

ιβ. Εν ὅσῳ δὲ ὁ Ανανος κατέλεγέ τε καὶ συνέτασσε τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τὴν ἐπιχείρησιν· παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ παρὰ τοῦ δήμου· παροξύνονται, κἀκ τοῦ ἱεροῦ προπηδῶντες, ἀθρόοι τε καὶ κατὰ λόχους, ὠδενὸς ἐφείδοντο τῶν προσυγχανόντων. ἀθροίζεται δ' ὑπ' Ανάνου ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις δὲ καὶ τῷ μὴ συγκεκροτῆσθαι λειπόμενον τῶν ζηλωτῶν. τὸ πρόθυμον δὲ παρ' ἑκατέροις ἀνεπλήρου τὰ λείποντα, τῶν μὲν ἀπὸ τῆς

„eunctabimur. nam et numerus illorum quotidie creſcit, „nequiſſimo quoque ad ſui ſimiles profugiente, et inde „accenditur audacia, quod nihil adhuc eis obſtiterit: lo„coque, vtpote ſuperiores, adhibebunt armorum appara„tus, ſi tempus differamus. Mihi credite, ſi aduerſus „eos adſcendamus, erunt factorum conſcientia humilio„res; et loci celſioris beneficium cogitatione in nihilum „recidet. Forſan et numen contumelioſe habitum ipſo„rum in eos retorquebit miſſilia, ſuiſque telis peribunt „impii. Tantummodo ab illis conſpiciamur, et deiecti „erunt. Pulchrum autem, etiam ſi quid periculi adſit, „ante ſacras ianuas mori; animamque, etſi non pro libe„ris et coniugibus, pro Deo tamen lociſque ſanctis pro„fundere. Ipſe vobis adero tam manu, quam conſilio; „neque quidquam deſiderabitis, quod a me veſtram in ſe„curitatem excogitari poteſt, neque me corpori meo par„cere videbitis.

11. Iſtis contra Zelotas populum hortabatur Ananus, non ignorans quidem, eos iam expugnari vix poſſe, et quod multitudine valerent et iuuenum robore, animique fortitudine, maxime vero quod commiſſorum conſcientia incitarentur; vt qui non ſperarint, ſibi vnquam conceſſum iri veniam illorum, quae perpetrauerant. Voruntamen quiduis potius perpeti maluit, quam pati rerum ſtatum ita confundi et perturbari. Populus autem clamabat, vt in eos ducerentur, contra quos ipſos excitabat: et vnuſquiſque ſe oſtendebat ad pericula adeunda paratiſſimum.

12. Sed dum Ananus delectum haberet, et pugnae idoneos ordinaret inſtrueretque in praelium, Zelotae, cognito quod aggrediebantur, (aderant enim, qui omnia ſibi nunciarent, quae populus agitabat) magnopere irritati erant, et e templo proſilientes, modo per cuneos, modo ſimul vniuerſi, nemini obuio parcebant. Cito autem et Ananus populum congregabat, multitudine quidem ſuperiorem, armis vero, et quod in agmina non conflati eſſent, Zelotis inferiorem. Alacritas vero in vtraque quod deerat parte ſupplebat. nam et ciues iram armis va-

πόλεως ἀνειλημμένων ὀργὴν, ἰσχυροτέραν τῶν ὅπλων· τῶν δ' ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τόλμαν, παντὸς πλήθους ὑπερέχουσαν· καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃστὰς ἐκκόψειαν αὐτῆς· οἱ ζηλωταὶ δὲ, εἰ μὴ κρατοῖεν, οὐκ ἔστιν ἥτινος ὑστερήσειν τιμωρίας. συνερρήγνυντο δὲ στρατηγουμένοις τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν πρῶτον κατὰ τὴν πόλιν καὶ πρὸ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν διακοντιζόμενοι. κατὰ δὲ τὰς τροπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι. καὶ πολὺς ἦν ἑκατέρων φόνος, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο συχνοί· καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ δήμου διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες· ὁ δὲ βληθεὶς τῶν ζηλωτῶν εἰς τὸ ἱερὸν ἀνῄει, καθαιμάσσων τὸ θεῖον ἔδαφος· καὶ μόνον ἄν τις εἴποι τὸ ἐκείνων αἷμα μιᾶναι τὰ ἅγια. κατὰ μὲν οὖν τὰς συμβολὰς ἐκτρέχοντες ἀεὶ περιῆσαν οἱ ληστρικοί. τεθυμωμένοι δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, κακίζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς τρεπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, πᾶν μὲν ἐπιστρέφουσι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, κἀκείνων μηκέτι ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, κατὰ μικρὸν δὲ ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεισπίπτουσιν οἱ περὶ τὸν Ἀνανον. τοῖς δὲ κατάπληξις ἐμπίπτει στρεφομένοις τὰ πρῶτα περιβόλα, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀποκλείουσι τὰς πύλας. τῷ δὲ Ἀνάνῳ προσβάλλειν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε κἀκείνων βαλλόντων ἄνωθεν· ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο, κἂν κρατήσῃ, μὴ προηγνευκὼς εἰσάγειν τὸ πλῆθος. διακληρώσας δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ἐπὶ ταῖς στοαῖς φρουρούς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους, καὶ παντὶ μὲν ἦν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακὴν ἐκ περιόδου· πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ἀξιώμασιν ἀφεθέντες ὑπὸ τῶν ἄρχειν δοκούντων, μισθούμενοι πενιχροτέρους ἀνθ' ἑαυτῶν ἐπὶ τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

ιγ'. Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ὀλέθρου παραίτιος Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἀπὸ Γισχάλων διαδρᾶναι, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ περιφέρων,

lidiorem conceperant; et qui de templo exierant, audaciam, omni multitudine superiorem. Quippe illi quidem habitare se in ciuitate minime posse arbitrabantur, nisi ex ea excisi essent latrones: Zelotae vero, nisi vicissent, nullum non subituros esse supplicium. Confligebant autem inter se sub affectuum ductu et imperio, primo quidem in ciuitate et prae templo se inuicem lapidibus impetentes, iaculisque eminus missis. Si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladiis rem gerebant. Et magna vtrinque facta est caedes, multique vulnerati erant. Et saucios quidem e ciuibus in domos perferebant propinqui: Zelotarum vero si quis ictus esset, in templum adscendebat, sacram humum cruore perfundens: adeo vt vere quis dixerit, loca sancta non alium, quam illorum sanguinem polluisse. Et latrones quidem, quoties facto excursu praelium committerent, semper superiores erant. Ciuium autem vulgo ira incenso et in maius semper crescente, increpabant eos, qui cederent; quique a tergo vrgebant, viam fugientibus non aperiendo, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt: cumque illi vim sistere non amplius potuissent, et paulatim in templum se reciperent, irrumpit vna cum suis Ananus. Quo factum, vt eos, qui ambitum exteriorem amiserant, inuaderet metus, cumque in interiorem confugissent, statim ianuas occludunt. Verum Anano in portas quidem sacras impressionem facere non placebat, quamuis et hostes desuper tela iacerent: sed nefas esse existimabat, etiamsi vicisset, non lustratum prius populum introducere. Cum autem ex vniuersis sorte delegisset sex fere armatorum millia, eos in porticibus collocat, vt custodiam agerent, aliique eos excipiebant, et necesse erat omnibus quidem in orbem excubiis adesse: multi vero ex primoribus populi, dimissi ab iis, qui in imperio esse videbantur, pauperiores mercede conductos mittebant, qui vice illorum fungerentur in vigiliis.

13. Istis autem omnibus exitio erat Ioannes, quem e Giscchalis profugisse diximus, vir summae astutiae, animumque gerens dominationis valde cupidum, qui [illegible]

ὃς πόρρωθεν ἐπεβούλευε τοῖς πράγμασι. καὶ δὴ τότε, τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑποκρινόμενος. συμπεριήει μὲν τῷ Ἀνάνῳ, βουλευομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς καθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ ἐπιόντι τὰς φυλακάς· διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σκέμμα τοῦ δήμου, πρὶν καλῶς βουλευθῆναι, παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐγινώσκετο δι' αὐτόν. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμέτροις ἐχρῆτο ταῖς θεραπείαις, εἴς τε τὸν Ἄνανον, καὶ τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δ' εἰς τἀναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. διὰ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ πανταχοῦ παρεῖναι μὴ καλούμενον ἔμφασιν προδοσίας τῶν ἀπορρήτων παρεῖχε. συνεώρων μὲν γὰρ αἰσθανομένους ἅπαντα τοὺς ἐχθροὺς τῶν παρ' αὐτοῖς βουλευμάτων, πιθανώτερος δ' ὑδοὺς ἦν Ἰωάννης πρὸς ὑποψίας τοῦ διαγγέλλειν. ἀποσκευάσασθαι μὲν ἦν αὐτὸν οὐκ ἦν ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐκ πονηρίας, καὶ ἄλλως ὑπὸ τῶν ἀσήμων ὑπεζωσμένον τε πολλοὺς τῶν συνεδρευόντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δὲ αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς εὔνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ Ἰωάννης ἑτοίμως, εὐνοήσειν τε τῷ δήμῳ, καὶ μήτε βουλήν τινα μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαταλύσειν δὲ τοὺς ἐπιθεμένους καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποψίας εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον· καὶ δὴ καὶ πρεσβευτὴν εἰσπέμπουσι πρὸς τοὺς ζηλωτὰς περὶ διαλύσεων. ἦν γὰρ αὐτοῖς σπουδὴ, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιᾶναι ἱερὸν, μηδέ τινα τῶν ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεσεῖν.

ιδ'. Ὁ δὲ, ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ εὐνοίας ὀμόσας, καὶ ὁ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἴσω, καὶ καταστὰς εἰς μέσους, „πολλάκις μὲν, ἔφη, κινδυνεύσας δι' αὐτούς, „ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῶν ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν „οἱ περὶ τὸν Ἄνανον ἐβουλεύσαντο. νῦν δὲ τὸν μέγιστον ἀναρ„ρίπτειν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις προσγένοιτο „βοήθεια δαιμόνιος. ὁ γὰρ ἔτι μέλλειν Ἄνανον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρέσβεις πρὸς

olim reipublicae insidiabatur. Adeoque tunc, eadem quae populus sentire se simulans, cum Anano quidem vltro citroque commeabat, interdiu cum proceribus de agendis consultante, et nocte vigilias circumeunte: Zelotis vero secreta omnia enunciabat; atque illa, de quibus populus deliberabat, priusquam bene consulta essent, per ipsum cognita erant inimicis. Cum autem id ageret, vt in suspicionem non veniret, immodicis obsequiis Ananum et populi principes demereri enixus est. Hoc vero placendi studium ei in contrarium cedebat. nam ex absurdis adulationibus magis suspectus erat, idque ipsum, quod non accitus vbique adesset, indicio erat, arcana ab illo prodita esse. Etenim animaduertebant, inimicos vniuersa, quae consulta ab ipsis essent, intelligere, verisimileque erat, in neminem potius, quam in Ioannem, cadere posse proditionis suspicionem. Et ipsum quidem submouere haud facile erat, vt qui malitia plurimum valeret, ac praeterea multorum non ignobilium, qui in consilium de summa rerum adhibebantur, patrocinio succinctus esset. Visum est igitur ab eo beneuolentiae fidem iureiurando exigere. Iurare autem non dubitabat Ioannes, se et populi studiosum fore, et nihil ab eo consultum factumue inimicis proditurum, et tam manu, quam consilio, vna euersurum esse eos, qui arma sumserant. Itaque Ananus, et qui ab eo stabant, fide iureiurando habita, iam nihil suspicantes suis eum consiliis interesse patiebantur: immo et ipsum ad Zelotas legatum mittunt de sedandis discordiis. nam curae illis erat, ne fanum suum pollueretur, neue quisquam in eo caderet Iudaeorum.

14. Ille vero, quasi Zelotis ex sua beneuolentia iuraviſſet, et non contra eos, cum ad illos ingressus esset et in medio constitisset, „saepe quidem se illorum causa periculum adiisse, dicebat, ne quid secretorum ignorarent, „quae contra ipsos consilio agitarentur ab Anano sociisque. „Nunc autem maximum cum ipsis omnibus subiturum „esse discrimen, nisi diuinum quoddam praesto fuerit „auxilium. non amplius enim morari Ananum, sed, „cum populo quidem id persuasisset, misisse legatos ad

„Οὐεσπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος παραλάβῃ τὴν „πόλιν. ἀγνοίαν δὲ παρηγγελκέναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἑξῆς „ἡμέραν, ἵνα, ἢ κατὰ θρησκείαν εἰσελθόντες, ἢ καὶ βια„σάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. ὐχ ὁρᾶν δὲ, μέχρι τίνος ἢ „τὴν Φρουρὰν εἴσουσιν, ἢ παρατάξονται πρὸς τοσούτους. „προσετίθει δὲ, ὡς αὐτὸς εἰσπεμφθείη, κατὰ Θεῦ πρό„νοιαν, ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ διαλύσεων· τὸν γὰρ Ἀνανον „ταύτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως ἀνόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν „ὖν ἢ τῷ λόγῳ τῦ ζῆν τὺς Φρουροῦντας ἱκετεύειν, ἢ πορίζε„σθαί τινα παρὰ τῶν ἔξωθεν ἐπικυρίαν. τὺς δὲ, θαλπο„μένους ἐλπίδι συγγνώμης, εἰ κρατηθεῖεν, ἐπιλελῆσθαι τῶν „ἰδίων τολμημάτων, ἢ νομίζειν ἅμα τῷ μετανοεῖν τὺς δε„δρακότας εὐθέως ὀφείλειν διηλλάχθαι καὶ τὺς παθόν„τας. ἀλλὰ τῶν μὲν ἀδικησάντων διὰ μίσυς πολλάκις γί„νεσθαι καὶ τὴν μεταμέλειαν· τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀρ„γὰς ἐπ' ἐξυσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ ἐκεί„νοις Φίλυς καὶ συγγενεῖς τῶν ἀπολωλότων, καὶ δῆμον „τοσῦτον ὑπὲρ καταλύσεως νόμων καὶ δικασηρίων τεθυ„μωμένον· ὅπυ κἂν ἢ τι μέρος ἐλεῦν, ὑπὸ πλείονος ἂν αὐ„τὸ τῦ διαγανακτῦντος ἀφανισθῆναι.

ΚΕΦ. δ'.

Ἰδυμαῖοι ὑπὸ ζηλωτῶν κληθέντες αὐθὺς ἔρχονται εἰς Ἱερο-σόλυμα, καὶ ἀποκλεισθέντες ἔξω τῆς πόλεως αὐλίζυ-σι. πρὸς ὃς ἀρχιερεὺς Ἰησῦς δημηγορεῖ, καὶ Σίμων Ἰδυμαῖος αὐτῷ ἀποκρίνεται.

Τοιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως δεδισσόμενος· καὶ τὴν ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν ὐκ ἐθάρρει λέγειν, ἠνίσσετο δὲ τὺς Ἰδυμαίυς. ἵνα δὲ καὶ τὺς ἡγεμόνας τῶν ζη-λωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸν Ἀνανον εἴς τε ὠμότητα δι-βαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαιρέτως ἔλεγεν. ἦσαν δὲ Ἐλεάζαρος υἱὸς Σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανώτατος ἐδόκει τῶν ἐν αὐτοῖς νοῆσαί τε τὰ δέοντα καὶ τὰ νοηθέντα πρᾶ-

„Vespasianum, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum „venire properaret. quin et lustrationem contra eos in„dixisse in diem sequentem, vt, vel religionem simulando „ingressi, aut etiam per vim, cum iis manus conferrent. se „autem non videre, quamdiu aut obsidionem sustinebunt, „aut cum tot tantisque praelio congredientur. Ipsum au„tem, adiiciebat, Dei prouidentia quasi legatum missum „esse ad lites componendas: hoc enim prae se ferre Ana„num, vt inermes eos adoriretur. itaque oportere, si vitae „rationem haberent, aut obsidentibus supplicare, aut foris „auxilium sibi quaerere. Illos autem, qui veniae spe, si „victi fuerint, sibimet adulantur, facinorum, quae ausi sunt, „haud meminisse, aut existimare, simul ac maleficos com„missorum poenituerit, grauia passos oportere statim cum „illis in gratiam redire. Sed iniuriarum quidem auctores, „etiamsi poenitentiam agerent, saepe inuisos esse: laesos„que, si potestatem nacti fuerint, ira magis excandescere. „Quin et illis semper imminere aiebat caesorum amicos „cognatosque, et tantam populi multitudinem ex legum iu„diciorumque dissolutione valde irritatam: in qua si qui „fuerint, miseratione commoti, fiet, vt maiori cedant „irascentium turbae.

CAP. IV.

Idumaei a Zelotis arcessiti statim veniunt Hierosolyma, atque excluſi pernoctant extra vrbem. ad quos verba facit Iesus pontifex, eique respondet Simon Idumaeus.

TAlia quidem vafre comminiscens terrorem vniuersis incutiebat. et quodnam foret externum auxilium, plane quidem et aperte dicere non audebat; Idumaeos autem non obscure innuebat. Verum vt primores Zelotarum priuatim etiam commoueret, traducebat Ananum, vt crudelem, eumque illis praecipue minas intentare dicebat. Erant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam inter illos plurimum valere videbatur et ad excogitanda, quae opus erant, et ad eadem

ξαι, Ζαχαρίας τε υἱὸς Φαλέκη, γένος ἐκ τῶν ἱερέων ἑκάτεροι. ἔτοι πρὸς ταῖς κοιναῖς τὰς ἰδίας καθ' αὑτῶν ἀπειλὰς ἀπήσαντες, ἔτι δ' ὡς οἱ περὶ τὸν Ανανον δυναστίαν ἑαυτοῖς περιποιήμενοι Ρωμαίοις ἐπικαλοῖντο, καὶ γὰρ τοῦτο Ιωάννης προσεψεύσατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἠπόρουν, τὸ τί χρὴ πράττειν εἰς ὀξὺν ἔτω καιρὸν συνεωσμένους. παρεσκευάσθαι μὲν γὰρ τὸν δῆμον ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, ἐκ εἰς μακράν, αὐτῶν δὲ τὸ σύντονον τῆς ἐπιβολῆς ὑποστειμῆσθαι τὰς ἔξωθεν ἐπικουρίας. πάντα γὰρ ἂν φθῆναι παθεῖν, πρὶν καὶ πυθέσθαι τινὰ τῶν συμμάχων. ἔδοξε δ' ὅμως ἐπικαλεῖσθαι τοὺς Ιδουμαίους. καὶ γεάψαντες ἐπιστολὴν σύντομον, „ὡς Ανανος μὲν προδιδοίη Ρωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἐξα„πατήσας τὸν δῆμον, αὐτοὶ δ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀπο„σάντες ἐν τῷ ἱερῷ φρουροῖντο, ὀλίγος δ' ἔτι χρόνος αὐτοῖς „βεβαβεύοι τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι κα„τὰ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' Ανάνῳ τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ „πόλις δ' ὑπὸ Ρωμαίοις φθάσει γενομένη," τὰ δὲ πολλὰ τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ιδουμαίων διαλέγεσθαι. προεβλήθησαν δ' ἐπὶ τὴν ἀγγελίαν δύο τῶν δεσμηρίων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκανοὶ καὶ πεῖσαι περὶ πραγμάτων, τὸ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς μὲν γὰρ Ιδουμαίους αὐτόθεν ἤδεισαν πειθησομένους, ἅτε θορυβώδες καὶ ἄταικτον ἔθνος, αἰσί τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολαῖς χαῖρον, πρὸς ὀλίγην δὲ κολακείαν τῶν δεομένων τὰ ὅπλα κινῶν, καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς παρατάξεις ἐπεγόμενον. ἔδει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποντες προθυμίας οἱ πεμφθέντες, ἐκαλεῖτο δ' αὐτῶν Ανανίας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ιδουμαίων παρῆσαν.

β'. Οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὰ ῥηθέντα παρὰ τῶν ἀφιγμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς περιεθέον τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τὴν στρατείαν. ἤθροιζο δ' ἡ πλῆθυς τάχιον τοῦ παραγγέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ'

exſequenda, itemque Zacharias Phaleci filius, vtrique a ſacerdotibus oriundi. Hi, cum, praeter ea, quae vniuerſis, etiam mala ſibi intentata audiuiſſent, quodque Anani factio potentiae ſibi comparandae cauſa Romanos arceſſeret, (nam et hoc Ioannes improbe finxerat) diu quidem, quid agerent, dubitabant, in tantas temporis anguſtias compulſi. quippe populum quidem breui in eo fore, vt ipſos aggrederentur, auxiliorumque accitorum ſpem ſibi praeciſam eſſe inſidiarum celeritate. omnia enim ipſos forſan prius paſſuros eſſe, quam auxiliarium quiſquam iſta reſciſceret. Veruntamen, vt Idumaei aduocarentur, optimum viſum eſt. Cumque breuem ſcripſiſſent epiſtolam: „quod „circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolin „prodere, ipſi autem facta pro libertate defectione in tem„plo obſiderentur, et non liceret niſi ad breue adhuc tem„pus ſibimet ſalutem promittere: ac niſi illi mature auxi„lio venirent, ipſos quidem Ananus atque inimici, ciuita„tem vero Romani in ſuam redigent poteſtatem;" multa etiam nunciis mandabant, quae loquerentur ad principes Idumaeorum. Propoſiti autem erant, qui nuncii mitterentur, duo viri impigri, qui de rebus agendis dicendo valebant accommodate ad perſuadendum, et, quod magis in rem illorum erat, pedum velocitate praeſtabant. Nam Idumaeos ſine mora parituros eſſe probe nouerant, vtpote gentem tumultuoſam et ordinis impatientem, ad motus intentam ſemper et mutationibus gaudentem, ad modicam vero eorum, qui ſupplicant, adulationem arma mouentem, et ad praelia quaſi ad feſtum properantem. Opus autem erat celeritate ad nuncium perferendum: quam ad rem nihil alacritatis deerat miſſis, (vterque autem Ananias vocabatur) adeoque breui ſe ſiſtebant Idumaeorum principibus.

2. Illi vero epiſtola verbiſque eorum, qui venerant, attoniti, furioſorum more gentem percurſabant, et militiam denunciabant. Congregata autem eſt multitudo citius, quam illis praeceptum erat, omneſque quaſi pro

ἐλευθερία τῆς μητροπόλεως ἤρταζον τὰ ὅπλα. συν-
ταχθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας, παρῆγίνοντο πρὸς τὰ Ἱε-
ροσόλυμα, χρώμενοι τέσσαρσιν ἡγεμόσιν, Ἰωάννῃ τε καὶ
Ἰακώβῳ παιδὶ Σωσᾶ, πρὸς δὲ τούτοις ἦν Σίμων υἱὸς Καθλᾶ,
καὶ Φινέας Κλυσώθυ.

γ'. Τὸν δὲ Ἀνανον ἡ μὲν ἔξοδος τῶν ἀγγέλων, ὥσπερ
καὶ τὰς φύλακας, ἔλαθεν, ἡ δ' ἔφοδος τῶν Ἰδουμαίων οὐκ
ἔτι. προγνὺς γὰρ ἀποκλείει τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ διὰ
φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαν γε μὴν αὐτὺς ἐκπολε-
μεῖν οὐκ ἐδόξεν· ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τῶν ὅπλων. ἐπὶ
ἦν ἐπὶ τὸν ἀντικρυς αὐτῶν πύργον, ὁ μετὰ Ἀνανον γεραί-
τατος τῶν ἀρχιερέων Ἰησῦς, „πολλῶν, ἔφη, καὶ ποικίλων
„τὴν πόλιν κατεχηκότων θορύβων, ἐν οὐδενὶ θαυμάσαι
„τὴν τύχην ἔστως, ὡς τὸ συμπράττειν τοῖς πονηροῖς καὶ
„τὰ παράδοξα. παρεῖναι γὰρ ὑμᾶς, ἀνθρώποις ἐξωλε-
„στάτοις μετὰ τοσαύτης προθυμίας ἐπαμυνοῦντας καθ'
„ἡμῶν, μεθ' ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, οὐδὲ τῆς μητροπόλεως
„καλούσης ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. καὶ εἰ μὲν ἑώρων τὴν σύν-
„ταξιν ὑμῶν ἐξ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν
„ἄλογον τὴν ὁρμὴν ὑπελάμβανον· οὐδὲν γὰρ ἔστως συνίστη-
„σι τας εὐνοίας, ὡς τρόπων συγγένεια. νῦν δὲ, εἰ μέν τις
„αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος εὑρεθήσεται
„θανάτων ἄξιος. τὰ γὰρ ἀθύρματα καὶ καθάρματα τῆς
„χώρας ὅλης κατασωτευσάμενα τὰς ἰδίας οὐσίας, καὶ
„προγυμνάσαντα τὴν ἀπόνοιαν ἐν ταῖς πέριξ κώμαις τε
„καὶ πόλεσι, τελευταῖα λεληθότως παρεισέρρευσαν εἰς
„τὴν ἱερὰν πόλιν· ληϊσαὶ, δι' ὑπερβολὴν ἀσεβημάτων,
„μιαίνοντες καὶ τὸ ἀβέβηλον ἔδαφος, ὃς ὁρᾶν ἐστι νῦν
„ἀδεῶς ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῶν
„πεφονευμένων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἁπλήστους γαστέ-
„ρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῶν ὅπλων
„ὁρᾶν ἐστιν, οἷος ἔπρεπε, καλούσης τῆς μητροπόλεως κοινῷ
„βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί ἂν ἦν εἶπον
„τοῦτό τις ἢ τύχης ἐπήρειαν, ὅταν λογάσι πονηροῖς αὐτὰν-

libertate metropoleos arma corripiebant, ordinatoque exercitu ad duo millia virorum, aduenium Hierosolyma cum ducibus quatuor, Ioanne et Iacobo Sosae filiis, ac praeterea Simone Cathlae et Phinea Clusothi filiis.

3. Nunciorum autem profectio Ananum quidem itemque vigiles eius latebat; haud vero similiter Idumaeorum aduentus. Hoc enim ante cognito, portas eis claudit, et muris custodes adhibebat. Caeterum nequaquam ei visum est cum illis dimicare, sed verbis persuadere potius, quam armis rem gerere. Iesus igitur, post Ananum pontificum natu maximus, cum in turri illis aduersa constitisset, „nihil se adeo mirari, in„quit, quam quod, vrbe tot tantisque tumultibus agi„tata, ita fors tulerit, vt improbis ex inopinato sub„veniretur. quippe vos perditissimis hominibus contra „nos subsidium laturos adesse, idque tanta alacritate, „quantam adhiberi haud par erat, ne quidem si con„tra Barbaros vos acciuisset metropolis. Et si quidem „viderem, exercitum vestrum similem esse horum ho„minum, qui vos aduocarunt, hunc impetum non „vesanum existimarem. nihil enim aeque beneuolen„tiam conciliat, ac morum cognatio. Nunc vero illi „quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille „mortibus digni reperientur: quippe ludibria et pur„gamenta omnis regionis, luxu absumtis patrimoniis „suis, factoque audaciae suae temerariae in vicis et „ciuitatibus circumcirca experimento, tandem in vr„bem sacram clam se infuderunt; latrones, qui scele„rum immanitate solum non profanum polluerunt, „quos nunc videre est impune inter sacra sese ine„briantes, et in ventres insatiabiles peremtorum spolia „insumentes. Vestram autem multitudinem, et armo„rum apparatum cernere est, qualem esse deceret, si „publico vos consilio metropolis vocaret in auxilium „contra alienigenas. Quid igitur hoc esse quis dixerit, „nisi fortunae iniuriam; quum videat gentem vniuersam.

„δρων ἔθνος ὁρᾷ συναστίζον αὐτοῖς; μέχρι πολλοῦ μὲν „ἀπορῶ, τί δή ποτε καὶ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ἔτω ταχέως ἐγέ„νετο; μὴ γὰρ ἂν δίχα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς „πανοπλίας ὑπὲρ ληστῶν, καὶ κατὰ δῆμον συγγενεῖς. ἐπεὶ „δὲ ἠκούσαμεν Ρωμαίους καὶ προδοσίαν· ταῦτα γὰρ ὑμῶν „ἐθορύβων τινὲς ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθε„ρώσει παρεῖναι· πλέον τῶν ἄλλων τολμημάτων ἐθαυμά„σαμεν τὰς ἀλιτηρίας, τῆς περὶ τὸ ψεῦδος ἐπινοίας. ἄν„δρας γὰρ Φύσει Φιλελευθέρους, καὶ διὰ τῦτο μάλιστα „τοῖς ἔξωθεν πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασμένους, οὐκ „ἐνῆν ἄλλως ἐξαγριῶσαι καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιήσαντας „προδοσίαν τῆς ποθουμένης ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς γε χρὴ „σκέπτεσθαι τύς τε διαβάλλοντας, καὶ καθ' ὧν, συνάγειν „τε τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐκ τῶν ἐπιπλάστων λόγων, ἀλλ' ἐκ „τῶν κοινῶν πραγμάτων. τί γὰρ δὴ καὶ παθόντες ἂν ἡμεῖς, „Ρωμαίοις προσπωλοῖμεν ἑαυτὺς νῦν, παρὸν ἢ μηδὲ ἀπο„στῆναι τὸ πρῶτον, ἢ προχωρῆσαι ταχέως ἀποστάντας, ὃ„τῶν ἔτι τῶν πέριξ ἀπορθήτων; νῦν μὲν γὰρ ὐδὲ βιαλομέ„νοις διαλύσασθαι ῥᾴδιον, ὅτε Ρωμαίους μὲν ὑπερόπτας πε„ποίηκεν ὑποχείριος ἡ Γαλιλαία. φέρει δ' αἰσχύνην ἡμῖν „θανάτυ χαλεπωτέραν, τὸ θεραπεύειν αὐτὺς ὄντας ἤδη „πλησίον. καὶ ἔγωγε κατ' ἐμαυτὸν μὲν ἂν εἰρήνην προτι„μήσαιμι θανάτυ· πολεμούμενος δ' ἅπαξ καὶ συμβαλὼν, „θάνατον εὐκλεᾶ τῆ ζῆν αἰσχμάλωτος. πότερον δὲ φασὶν „ἡμᾶς, τὺς τῷ δήμῳ προεστῶτας, πέμψαι πρύφα πρὸς „Ρωμαίους, ἢ καὶ τὸν δῆμον κοινῇ ψηφισάμενον; εἰ μὲν „ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τὺς πεμφθέντας φίλυς, τὺς διακονη„σαντας τῇ προδοσίαν οἰκέτας. ἐφωράθη τις ἀπιών; „ἀνακομιζόμενος ἐάλω; γραμμάτων γεγόνασιν ἔγκρα„τεῖς; πῶς δὲ τὺς μὲν τοσούτυς πολίτας ἐλάθομεν, οἷς „κατὰ πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς δὲ ὀλίγοις „καὶ φερομένοις, καὶ μηδ' εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῦ ἐφεξῆς προ„ελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώραν λα„θραίως ἐπεγόμενα; νῦν δ' ἔγνωσαν, ὅτι δεῖ δῦναι δίκας.

„ſceleratorum colluuioni opitulantem? Iamdudum qui-
„dem dubitaui, quidnam fuerit, quod vos tam cito com-
„mouerit? haud enim temere pro latronibus et aduerſus
„cognatum populum arma ſumere voluiſtis. At quoniam
„de Romanis et proditione nonnihil audiuimus, (iſtis
„enim nonnulli veſtrum nunc obſtrepunt, et metropoleos
„liberandae ergo ſe adeſſe clamant) ſceleratos iſtos magis
„ob hoc mendacii commentum mirati ſumus, quam ob
„alia, quae auſi ſunt. Nam viros natura libertatis aman-
„tes, adeoque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos,
„non alia de cauſa contra nos efferare potuerant, quam
„libertatis tantopere expetitae proditionem fingendo.
„Sed vos ſane oportet conſiderare, quinam ſint, qui ca-
„lumnias adhibent, et contra quos; fidemque veritatis ex
„rerum communium intuitu, non ex fictis ſermonibus col-
„ligere. Etenim quam ob cauſam nos Romanis noſmet
„nunc dedimus, cum ab initio licuerit, aut ab illis non
„defeciſſe, aut poſt defectionem cito cum illis redire in gra-
„tiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque
„iam, ne volentibus quidem nobis, res componere facile,
„cum et Romanos ſuperbos fecerit Galilaea ſub iugum miſ-
„ſa, et in ignominiam cedat morte grauiorem, illos offi-
„ciis demereri, cum iam in propinquo ſint. Et ego qui-
„dem, quod ad me attinet, pacem morti praeferrem; ſe-
„mel autem bello appetitus, manibuſque conſertis, mor-
„tem glorioſam mallem, quam captiui vitam agere. Ve-
„rum vtrum nos, populi principes, aiunt, clam miſiſſe
„aliquos ad Romanos, aut etiam totum populum com-
„muni ſuffragio? ſi quidem nos, nominatim proferant
„amicos, quos miſerimus, qui ſerui fuerint proditionis mi-
„niſtri? num quis in itinere deprehenſus eſt? rediens
„captus eſt? literas nacti ſunt? Quo modo autem tantam
„quidem ciuium multitudinem lateremus, quibuſcum
„omni hora verſamur? Paucis vero, atque his incluſis,
„qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire poſſent,
„quo pacto ſunt cognita, quae occulta extra ciuitatem fie-
„rent? An vero nunc reſcita ſunt, quando oportet faci-

„τῶν τετολμημένων; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοὶ, προδότης
„ἡμῶν ἀδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ἀναφέρουσι
„τὴν αἰτίαν, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο, ἀδ' εἰς
„ἀπεστάτει τῆς ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν τῆς μηνύσεως
„ἔσπευσεν ἡ Φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερωτέρα. τί δαὶ, οὐχὶ
„καὶ πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισομένους τὰς διαλύσεις;
„καὶ τίς ὁ χειροτονηθεὶς, εἰπάτωσαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν
„δυσθανατούντων, καὶ πλησίον ὄσας τὰς τιμωρίας δια-
„κρινομένων σκῆψίς ἐστιν. εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν
„πόλιν εἵμαρτο, μόνους ἂν τολμῆσαι καὶ τοῦτο τοὺς δια-
„βάλλοντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἓν μόνον κακὸν λείπει,
„προδοσία. χρὴ δὲ ὑμᾶς, ἐπειδήπερ ἅπαξ πάρεστε μετὰ
„τῶν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον, ἀμύνειν τῇ μητροπόλει,
„καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυρά-
„νους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πε-
„ποίηνται τὰς κρίσεις. ἄνδρας γοῦν ἀναιτιάτους τῶν ἐπι-
„φανῶν ἐκ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε
„προσηλώσαντο, καὶ μηδὲ φωνῆς μηδὲ ἱκεσίας ἀναχόμε-
„νοι διέφθειραν. ἔξεστι δ' ὑμῖν, παρελθοῦσιν εἴσω μὴ πο-
„λέμῳ νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἰ-
„κους ἠρημωμένους ταῖς ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γύναια καὶ
„γενεὰς τῶν ἀπεσφαγμένων μελανειμονούσας, κωκυτὸν δὲ
„καὶ θρῆνον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην. ὁδοὶ γάρ ἐσιν, ὃς ἀ γέ-
„γευται τῆς τῶν ἀνοσίων καταδρομῆς. οἵ γε ἐπὶ τοσοῦτον
„ἐξώκειλαν ἀπονοίας, ὥστε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας καὶ τῶν
„ἔξωθεν πόλεων ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλης τῆ
„ἔθνους μετενεγκεῖν τὴν ληστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ
„τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γοῦν αὐτοῖς τοῦτο καὶ
„καταφυγὴ, ταμιεῖόν τε τῶν ἐφ' ἡμᾶς παρασκευῶν γέ-
„γονεν. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, καὶ
„τοῖς ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τετιμημένος,
„ὑπὸ τῶν παραγεννηθέντων ἐνθάδε θηρίων καταπατεῖται.
„νεανιεύονται δ' ἐν ταῖς ἀπογνώσεσιν ἤδη, δήμους τε δή-
„μοις, καὶ πόλεις πόλεσι συγκρούειν, καὶ τῶν κατὰ ἰδίων

„norum ſupplicia luere? At tantiſper, dum nihil eſſet, quod „vererentur, nemo noſtrum in proditionis ſuſpicionem „veniebat. Sin vero in populum culpam coniiciant, di„cendum, eos palam ea de re deliberaſſe, et ne vnum „quidem abfuiſſe concilio, adeoque fama manifeſtiot „quolibet indicio celerius ad vos peruenisſet. Quid ve„ro? nonne et legatos mittere oportebat ad pactiones ſan„ciendas? Et quis deſignatus fuerit, dicant. Sed haec „quidem male pereuntium, et inſtantes poenas euitare „cupientium, cauſationes ſunt. Quinetiam ſi ciuitatem „proditum iri in fatis eſſet, id quoque ipſos ſolos, qui „nos criminantur, auſuros eſſe, quorum facinoribus vnum „tantum deeſt malum, proditio. Vos autem oportet, „quia ſemel cum armis adeſtis, ſubſidium (quod quidem „iuſtiſſimum eſt) metropoli ferre; et vna nobiſcum ty„rannos tollere, qui iudicia ſublatum iuerunt, qui, cal„catis legibus, res gladiis ſuis diiudicarunt. viros quippe „nobiles, quos nemo accuſauit, ex medio raptos foro pri„mum vinculis cruciarunt; deinde, nil vocem aut preces „eorum morantes, neci tradiderunt. Licet autem vobis, „non belli lege ingreſſis, ſigna et indicia eorum, quae „modo dixi, intueri, domos rapinis illorum deſolatas, „peremtorum coniuges et familias veſte lugubri indutas, „quin et per totam ciuitatem luctum et lamentationem. „Nemo enim reperitur, qui impiorum non expertus ſit „incurſus. Quippe eo veſanae inſolentiae deuenerunt, „vt audaciam latrocinalem non ſolum ex prouincia et „aliis ciuitatibus in hanc, quae expreſſa totius gentis fa„cies eſt et caput, transferant, verum etiam ex ciuitate in „templum. Itaque hoc illis receptaculum factum eſt et „perfugium, et promtuarium eorum, quae in vos compa„rata ſunt. Atque locus, qui adoratur per orbem vniuer„ſum, et ab alienigenis vſque a terrae finibus fama et tra„ditione honoratur, a feris apud nos natis conculcatur. In re„rum etiam deſperatione iam exſultant, cum audiunt, po„pulum populo, ciuitatem ciuitati committi, gentemque

„σπλάγχνων τὸ ἔθνος στρατολογεῖν. ἀνθ' ὧν τὸ μὲν κάλ-
„λιστον καὶ πρέπον, ὡς ἔφην, ὑμῖν, συνεξαίρειν τὰς ἀλιτη-
„ρίας, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμ-
„μάχους ἐτόλμησαν καλεῖν ὃς ἔδει τιμωρὸς δεδιέναι. εἰ δὲ
„αἰδεῖσθε τὰς τῶν τοιούτων ἐπικλήσεις, ἀλλά τοι πάρεστι
„θεμένοις τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν χή-
„ματι συγγενῶν, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ
„πολεμίων ὄνομα, δικασὰς γενομένους. καίτοι λογίσασθε,
„πόσον κερδήσουσιν, ἐφ' ὁμολογημένοις καὶ τηλικούτοις κρι-
„νόμενοι, παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταιτιάτοις μηδὲ λόγου με-
„ταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' ὃν ταύτην ἐκ τῆς ἡμετέρας
„ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ ὅτε συναγαναντεῖν ὑμῖν, ὅτε
„κρίνειν δοκεῖ, τρίτον ἐστὶ καταλιπεῖν ἑκατέρους, καὶ μήτε
„ταῖς ἡμετέραις ἐπιβαίνειν συμφοραῖς, μήτε τοῖς ἐπιβού-
„λοις τῆς μητροπόλεως συμμένειν. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα
„Ρωμαίοις ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινὰς, παρατηρεῖν ἔξεστι
„τὰς ἐφόδους· κἂν τι τῶν διαβεβλημένων ἔργων διακα-
„λύπτηται, τότε φερεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, πολά-
„ζειν τε τοὺς αἰτίους πεφωραμένους. ὁ γὰρ ἂν ὑμᾶς φθά-
„σειαν οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει προσωκημένους. εἰ δὲ ὑδὲν
„ὑμῖν τούτων εὔγνωμον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ
„κλεῖθρα τῶν πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα.

δ'. Τοιαῦτα μὲν Ἰησοῦς ἔλεγε. τῶν δὲ Ἰδουμαίων οὐδὲν
τὸ πλῆθος προσεῖχεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἑτοίμης
τῆς εἰσόδου· καὶ διηγανάκτουν οἱ στρατηγοὶ πρὸς τὴν ἀπόθε-
σιν τῶν ὅπλων, αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι τὸ κελευόντων τι-
νῶν αὐτὰ ῥίψαι. Σίμων δὲ υἱὸς Καθλᾶ τῶν ἡγεμόνων εἷς,
μόλις τὸν τῶν οἰκείων κατασείλας θόρυβον, καὶ τὰς εἰς ἐπή-
κοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, „οὐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, φερεκυδέ-
„νων ἐν τῷ ἱερῷ τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας, εἴ γε καὶ
„τῷ ἔθνει κλείουσί τινες ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν, καὶ Ρωμαίους
„μὲν εἰσδέχεσθαι παρασκευάζονται, τάχα δὲ καὶ στεφανώ-
„σαντες τὰς πύλας, Ἰδουμαίοις δὲ ἀπὸ τῶν πύργων δια-
„λέγονται, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύσι

„exercitum colligere ſua viſcera dilaniaturum; cum e con-
„tra pulcherrimum eſſet, voſque, vt dixi, deceret, nobiſ-
„cum tollere ſceleratos, etiam ob ipſam hanc fraudem il-
„los vlciſcentes, quod in auxilium vos vocare auſi fuerint,
„quos metuere vindices debuiſſent. Quod ſi eiuſmodi
„hominum aduocationem reueremini, attamen licet vo-
„bis, armis depoſitis et cognatorum habitu ciuitatem in-
„greſſis, medium inter hoſtes atque auxiliares nomen aſ-
„ſumere, voſmet iudices faciendo. Verum reputate,
„quantum e re illorum erit, de manifeſtis et tam magnis
„criminibus apud vos iudicio ſiſti, qui hominibus non ac-
„cuſatis ne verbum quidem facere permiſerunt. Ferant
„igitur hanc ex veſtro aduentu gratiam. Sin vero neque
„nobiſcum ſuper his rebus indignari, neque iudicare vul-
„tis, tertium reſtat, vt, relictis vtriſque, nec noſtris cala-
„mitatibus inſultetis, nec cum inſidiatoribus metropoleos
„maneatis. Nam et ſi maxime quenquam noſtrum ſuſpi-
„camini cum Romanis colloquutum, licet vobis aditus
„obſeruare: cumque factum aliquod, quale nobis obiici-
„tur, apparuerit, tunc demum venire, vt metropolim
„tueamini, et in criminis conuictos animaduertatis. Non
„enim eſt, vt hoſtes vos praeueniant, vrbi adeo propin-
„quos. Quod ſi horum nihil gratum acceptumque aut
„moderatum videatur, ne miremini portas clauſas eſſe,
„quamdiu arma feratis.

4. Huiuſmodi quidem verba loquebatur Ieſus. Idu-
maeorum autem multitudo nequaquam illis animum ad-
vertebat; ſed ira incenſa erat, quod non paratum habuiſſet
introitum: duceſque valde indignabantur arma deponere,
captiuitatem eſſe exiſtimantes alicuius ad imperium ea pro-
iicere. Vnus autem e ducibus Simon Cathlae filius, cum
vix ſuorum tumultum ſedaſſet, et in loco conſtitiſſet, vnde
a pontificibus exaudiri poſſet, „non iam mirari ſe, ait,
„quod in templo obſiderentur libertatis propugnatores,
„cum nonnulli vrbem iam claudant vniuerſae genti com-
„munem, et Romanos quidem, fortaſſe etiam portis coro-
„natis, recipere parati ſint, cum Idumaeis vero ex turri-
„bus colloquantur, eoſque arma pro libertate capta proii-

„ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δὲ τοῖς συγγενέσιν τὴν τῆς μητρο-
„πόλεως φυλακήν, τὰς αὐτὰς δικαιὰς ποιῆται τῶν δια-
„φόρων, καὶ κατηγορῆντές τινων, ὡς ἀποκτείνειαν ἀκρίτους,
„αὐτοὶ καταδικάζοιεν ὅλκ τῇ ἔθνος ἀτιμίαν· τὴν γῆν
„ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπετασμένην εἰς θρησκείαν
„πόλιν, τοῖς οἰκείοις νῦν ἀποτετειχίσθαι. πάνυ γὰρ ἐπὶ
„σφᾶς ἐσπεύδομεν, καὶ τὸν κατὰ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον,
„οἱ διὰ τοῦτο ταχύναντες, ἵνα ἀτυχήσαντας ὑμᾶς τηρήσω-
„μεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μέντοι καὶ πρὸς τῶν Φρουρουμένων
„ἠδίκηθε, καὶ πυθανὰς ἅτως ὑποψίας οἶμαι καὶ κατ' ἐκεί-
„νων συνελέξατε. ἔπειτα τῶν ἔνδον φρουρᾶ κρατοῦντες, ὅσοι
„κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συγγενεστάτοις
„ἔθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες μὲν τὴν πόλιν, ὑβριστικὰ
„δὲ ἅτω προστάγματα κελεύοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε,
„καὶ τὸ τῆς δυνασείας ὄνομα τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις
„περιάπτετε. τίς ἂν ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων,
„ἀφορῶν εἰς τὴν ἐναντιότητα τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ
„νῦν ὑμᾶς ἀποκλείουσιν Ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, ὃς αὐ-
„τοὶ τῶν πατρίων ἱερῶν εἴργετε. μέμψαιτ' ἂν τις εἰκότως
„τὰς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τὰς προ-
„δότας κολάζειν, ὡς ὑμεῖς ἄνδρας ἐπισήμους, καὶ ἀκαται-
„τιάτους λέγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, ἣν ἀφ' ὑμῶν ἔσχαντο,
„καὶ τὰ καιριώτατα τῆς προδοσίας μέρη προαπέκοψαν.
„ἀλλ' εἰ κἀκεῖνοι τῆς χρείας ἐγένοντο μαλακώτεροι, τηρή-
„σομεν Ἰδουμαῖοι τὸν εἰκὸν τῷ Θεῷ, καὶ τῆς κοινῆς πατρί-
„δος προπολεμήσομεν, ἅμα τοὺς τε ἔξωθεν ἐπιόντας καὶ
„τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους. ἐνθάδε πρὸ
„τῶν τειχῶν μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν Ῥωμαῖοι κά-
„μωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλεύθερα φρονήσαντες
„μεταβάλησθε.

ε'. Τοῦτοις τὸ μὲν τῶν Ἰδουμαίων ἐπεβόα πλῆθος. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει, τοὺς μὲν Ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ὀρῶν μέτριον, διχόθεν δὲ τὴν πόλιν πολεμουμένην. ἦν δὲ ἤδη τοῖς Ἰδουμαίοις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ

„cere iubeant. Conſanguineis autem cuſtodiam metro-
„poleos non credentes, ipſos Idumaeos controuerſiarum
„arbitros fieri volunt; quoſdamque accuſando, quod ciues
„iudicio non condemnatos occiderint, illi gentem omnem
„ignominia condemnant; vt qui vrbem, alienigenis vni-
„verſis religionis ergo patentem, cognatis praecluſerint.
„Ocyus enim ad vos veniebamus, et ad gerendum cum
„gentilibus bellum, qui ob hoc adeſſe properauimus, vt
„vos in aduerſis ſeruaremus liberos. Pari ſcilicet modo
„vos etiam hi, quos obſidetis, laeſere, tamque veriſimiles,
„vt puto, ſuſpiciones in illos quoque collegiſtis. Deinde
„ex iis, qui intus ſunt, cuſtodia tenentes quotquot curae
„erat reſpublica, et vrbe genti vobis coniunctiſſimae in vni-
„verſum occluſa, adeoque contumelioſe imperata nos fa-
„cere iubentes, dicitis vos tyrannide premi, nomenque
„dominatus iis, qui vos tyrannos patiuntur, imponitis.
„Quis hanc in verbis cauillationem ferat, cum omnia con-
„tra ac dicitis facta videat; niſi et nunc Idumaei vos me-
„tropoli excludant, quos ipſi a patriis ſacris arcetis. Me-
„rito quis eos incuſauerit, qui in templo obſidentur, quod,
„cum auſi eſſent plectere proditores, quos, vtpote ſcele-
„rum ſocios, viros nobiles et ne quidem accuſatos perhi-
„betis, non a vobis inceperint, et proditores ſummos prae-
„ciderint. Sed licet illi molliores fuerint, quam oporte-
„bat, nos Idumaei domicilium Dei ſeruabimus, et pro
„communi patria propugnabimus, hoſteſque, tam fo-
„ris irruentes, quam intus inſidiantes et prodenter,
„vlciſcemur. Hic autem ante muros armati manebi-
„mus, donec aut Romani feſſi ſint vos exſpectan-
„do, aut vos prae libertatis deſiderio ac ſtudio mute-
„mini.

5. His dictis Idumaei quidem acclamabant omnes. Ieſus autem anxius triſtiſque diſceſſit, cum Idumaeos nihil moderati ſentire, et duplici bello ciuitatem vrgeri viderat. Verum nec ſic Idumaeis quieſcebant animi. nam et indigne

τεθύμωντο πρὸς τὴν ὕβριν εἰςχθέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ὀδὲν ἐπαμύνοντας ἑώρων, ἡπόρηντο, καὶ μετενόουν πολλοὶ τὴν ἄφιξιν. ἡ δὲ αἰδὼς τῷ τέλειον ἀπράκτους ὑποστρέφειν ἐνίκα τὴν μεταμέλειαν, ὥστε μένειν αὐτόθι πρὸ τοῦ τείχους κακῶς αὐλιζομένους. διὰ γὰρ τῆς νυκτὸς ἀμήχανος ἐκρήγνυται χειμών, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβροτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φρικώδεις, καὶ μυκήματα σειομένης τῆς γῆς ἐξαίσια. πρόδηλον δ' ἦν, ὡς ἀνθρώπων ὀλέθρῳ, τὸ κατάστημα τῶν ὅλων συγκεχυμένον· καὶ οὐχὶ μικρῷ τινες ἂν εἰκάσαι συμπτώματος τὰ τέρατα.

ς'. Μία δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει, παρῆν δόξα. τοῖς μὲν, ὀρχίζεσθαι τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ στρατείᾳ, καὶ ὡς ἂν διαφυγεῖν ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει· τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἀνανον, νενικηκέναι χωρὶς παρατάξεως, καὶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν· κακοὶ δὲ ἦσαν ἄρα τῶν μελλόντων σοφισταὶ, καὶ κατεμαντεύοντο τῶν ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπῆλθε παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ Ἰδουμαῖοι συσπειραθέντες ταῖς σώμασιν ἀλλήλοις ἀντέβαλλον, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφράξαντες ἧττον ἐκακοῦντο τοῖς ὑστοῖς· οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον τὰ καθ' αὑτοὺς κινδύνῳ ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συνελθόντες ἐσκόπουν, εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμύνης ἐπινοήσειαν. τοῖς μὲν ὖν θερμοτέροις ἐδόκει μετὰ τῶν ὅπλων βιάζεσθαι τοὺς παραφυλάσσοντας. ἔπειτα δὲ εἰσπεσόντας εἰς μέσον τῆς πόλεως ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας, τάς τε γὰρ φύλακας εἶξειν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγμένους, ἄλλως τε καὶ τοὺς πλείονας αὐτῶν ὄντας ἀνόπλους καὶ πολέμων ἀπείρους, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυσσύνακτον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος κατειλημμένον ὑπὸ τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὁτιοῦν παθεῖν, ἢ περιϊδεῖν τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτοὺς αἰχμῆς ἀπολλύμενον. οἱ δὲ συνετώτεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπηγόρευσκον, ἐρῶντες δὲ μόνον τὴν ἑαυτῶν φρουρὰν πληθύ-

ferebant contumeliam, quod essent ciuitate prohibiti; et, cum Zelotarum vires non exiguas esse crediderint, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, in dubio esse coeperunt, multosque aduentus sui poenitebat. Pudor autem nulla re prorsus gesta redeundi poenitudinem superabat, adeo vt illic manere decreuerint, licet ante muros male se haberent in castris. Nocte enim grauissima erumpit tempestas, ventusque violentus cum imbre vehementi coniunctus, et crebra fulgura, horrendaque tonitrua, et ingentes terrae concussae mugitus. manifestumque erat, hominum in exitium, mundi statum fuisse conturbatum: eratque, vt quis coniiceret ea, non vulgares portendere calamitates.

6. Vna autem tam Idumaeis, quam intra vrbem positis, erat de istis opinio. illis quidem, iraſci Deum militiae causa, neque se posse euadere, qui aduersus metropolim arma tulerant; Anano vero suisque, victoriam sibi obtigisse sine praelio, Deumque pro se pugnare. At mali erant profecto futurorum coniectores; et quae sui passuri essent, fore vaticinabantur, vt hostibus acciderent. Nam Idumaei quidem conglobatis corporibus se inuicem refocillabant, coniunctisque super capita clypeis non multum nocebantur pluuia: Zelotae autem magis solicitudine de illis, quam suo periculo, cruciabantur; atque congregati dispiciebant, an quid machinationis excogitari posset, quo illis succurrerent. Et feruidioribus quidem visum est, armis correptis adortum ire custodes; dein, cum in medium ciuitatis irruissent, palam auxiliatoribus portas aperire: nam et custodes cessuros esse ex improuiso eorum adortu perturbatos, praesertimque quod maiori ex parte inermes essent minimeque in bellis exercitati; et ciues aliquammultos difficulter colligi posse, vtpote in domos propter tempestatem conclusos. quin et si quid periculi sit, vel quoduis pati satius esse, quam negligere tantam hominum multitudinem ipsorum causa foede pereuntem. At prudentiores vi quidem rem gerere abnuebant, quod non solum custodiam sibi maiorem adhibitam viderent,

σαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος διὰ τὰς Ἰδουμαίους ἀπιμελῶς φυλασσόμενον, ᾤοντό τε παντάχῃ τὸν Ἄνανον παρεῖναι, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν ἐπισκέπτεσθαι τὰς φυλακάς. ὁ δὲ ταῖς μὲν ἄλλαις νυξὶν ἔτως εἶχεν, ἀνέθη δὲ κατ' ἐκείνην, ὅτι κατὰ τὴν Ἄνανε ῥαθυμίαν, ἀλλ' ὥστε αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπόλοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγοῦσης τῆς εἱμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προκοπτούσης, καὶ τῷ χειμῶνος ἐπακμάζοντος, κοιμίζει μὲν τοὺς ἐπὶ τῇ σοᾷ φρουρᾷ· τοῖς ζηλωταῖς δὲ ἐπίνοιαν ἐμβάλλει, τῶν ἱερῶν αἴροντας περίονων ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. συνήργησε δὲ αὐτοῖς, πρὸς τὸ μὴ καταικουθῆναι τὸν ψόφον, ὅ, τε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον.

ζ'. Διαλαθόντες δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ παραγίνονται πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς πρίοσι χρώμενοι, τὴν κατὰ τοὺς Ἰδουμαίους ἀνοίγυσι πύλην. τοῖς δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει ταραχὴ, τοὺς περὶ τὸν Ἄνανον ἐπιχειρεῖν οἰηθεῖσι· καὶ πᾶς ἐπὶ τὸ ξίφος ἔχε τὴν δεξιὰν, ὡς ἀμυνόμενος. ταχέως δὲ γνωρίσαντες τοὺς ἥκοντας εἰσήεσαν. εἰ μὲν ἓν ἐτράποντο ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ἀπολωλέναι τὸν δῆμον αὐτανδρον· ἔτως εἶχον ὀργῆς. νῦν δὲ πρώτους τοὺς ζηλωτὰς σπεύδοντες τῆς φρουρᾶς ἐξελέσθαι, δεομένων πολλὰ καὶ τῶν εἰσδεξαμένων, μὴ περιϊδεῖν δι' ἃς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ἐπισεῖσαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν γὰρ φρουρῶν ἁλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς εἶναι χωρεῖν ἐπὶ τὴν πόλιν· εἰ δὲ ἅπαξ ταύτην προκινήσειαν, ὅτε ἂν ἔτι ἐκείνων κρατῆσαι. πρὸς γὰρ τὴν αἴθησιν συντάξαθαι αὐτοὺς, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν.

ſed etiam vrbis moenia propter Idumaeos diligenter cuſtodita: et vbique adeſſe Ananum, omnique hora vigiles inuiſere exiſtimabant. id quod aliis quidem noctibus ita fieri ſolebat; illa vero omiſſum, non Anani deſidia, ſed vt ille ipſe et cuſtodum manus interirent fati ductu et imperio. quippe cum multa nox eſſet et ingraueſceret tempeſtas, dormitum quidem dimittuntur cuſtodes in porticu diſpoſiti: Zelotis vero cogitatio iniicitur, vt captis ſacrorum ferris portarum vectes diſſecarent. Illis autem plurimum contulit, vt ferrarum ſonus non audiretur, ventorum fremitus, vt et crebrorum tonitruum fragor.

7. Clam itaque fano egreſſi ad murum veniunt, ferriſque adhibitis portam Idumaeos verſus aperiunt. Illos autem primo quidem occupat pauor, Ananum cum ſuis moliri aliquid ſuſpicatos: et vnuſquiſque gladium dextra prehendit, eo animo, vt vim arceret. his vero, qui ad ſe venerant, agnitis, ſtatim introibant. Quod ſi ad ciuitatem ſe vertiſſent, nihil obſtabat, quo minus populus vniuerſus interiiſſet: tanta ira ferebantur. Nunc vero ita accidit, vt primo Zelotas cuſtodia eximere feſtinarent, etiam iis obnixe id poſtulantibus, qui illos intromiſerunt, ne negligerent malis obſeſſos, quorum gratia venerant, neque his grauius periculum accelerarent: captis enim cuſtodibus, nullo negotio poſſe et ipſos in ciuitatem impetum facere; ſin vero ſemel ea concitaretur, haud fore, vt ciues ſuperarentur, quippe qui, ſi illos ſenſerint, ſe in aciem colligent, et adſcenſum illis obſtruent.

ΚΕΦ. ε'.

Ἰδουμαίων, εἰς τὴν πόλιν ἐν χειμῶνι παρελθόντων, καὶ ζηλωτῶν ἡ ὠμότης· περὶ τελευτῆς Ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ καὶ Ζαχαρίου. καὶ ὡς Ἰδουμαῖοι ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

Συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ διὰ τῆς πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐκαραδόκων. καὶ παριόντων εἴσω καὶ αὐτοὶ θαρρύντες προῆσαν ἐκ τοῦ ἐνδοτέρου ἱεροῦ· μιγέντες δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις προσέβαλλον ταῖς Φυλακαῖς. καὶ τινὰς μὲν τῶν προκοιτούντων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους, πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐγρηγορότων βοὴν διανέστη πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ἐπιχειρεῖν ὑπελάμβανον, ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει περιεσόμενοι· κατιδόντες δὲ ἔξωθεν ἐπεισχεομένους ἄλλους, ἤθοντο τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἦν. Φραξάμενοι δὲ ὀλίγοι τῶν νέων γενναίως ἐδέχοντο τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τὴν γεραιτέραν πληθὺν ἔσκεπον. οἱ δὲ κραυγῇ διεσήμαινον τοῖς κατὰ τὴν πόλιν τὰς συμφοράς, κἀκείνων ἀμῦναι μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν, ὡς ἔμαθον εἰσπεπτωκότας τοὺς Ἰδουμαίους· ἄγαν δὲ ἀντεβόων καὶ ἀντωλοφύροντο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, ἐκινδύνευόν τε ἅπαντες τῶν Φυλάκων. οἱ δὲ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδουμαίοις συνεπηλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν ὁ χειμὼν ἐποίει Φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς Ἰδουμαῖοι, Φύσει τε ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, κατὰ τῶν ἀποκλεισάντων ἐχρῶντο τοῖς ὅπλοις, ἦσαν δὲ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις· καὶ πολλοὺς, τήν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τοῦ κοινοῦ ἱεροῦ λαβεῖν αἰδῶ, διήλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἦν δὲ φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπίς· συνωθούμενοι δὲ περὶ ἀλλήλους κατεπόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐκβιαζόμενοι, ὡς ἐκ ἔτι ἦν ὑποχωρεῖ-

CAP. V.

Idumaeorum, in vrbem, dum saeuiret tempestas, ingressorum, et Zelotarum crudelitas. De morte Anani et Iesu et Zachariae. vtque Idumaei domum discesserunt.

Ista itidem Idumaeis placebant, adscendebantque in templum per ciuitatem, et aduentum eorum suspensis animis exspectabant Zelotae. Cumque ingressi essent, illi etiam e fano interiori fidenter prodierunt; mixtique Idumaeis custodes adoriebantur. et nonnullos quidem excubantium, quos somnus oppresserat, iugularunt; ad clamorem vero experrectorum omnis excitata est multitudo, armaque non sine stupore corripientes ad sui defensionem properabant. Et quamdiu quidem solos Zelotas ipsos aggredi existimarent, animos sumebant, vt qui eos numero superaturi essent: vbi vero foris alios effusos cernerent, tum demum Idumaeos irrupisse senserunt. Et maior quidem pars eorum arma deponebant, simul ac animis deiecti erant, et ad ciulatus se conferebant: pauci vero iuuenum armis muniti fortiter excipiebant Idumaeos, diuque seniorem multitudinem protegebant. Alii vero clamore suo iis, qui in vrbe erant, calamitates indicabant; illorumque auxilio nemo venire ausus est, cognito Idumaeos irruisse: sed vicissim magnos clamores tollebant et lamentationes, multusque mulierum vlulatus edebatur; et vnusquisque custodum summo in periculo erant. Zelotae autem vna cum Idumaeis clamorem sustulerunt, magisque horribiles tempestas faciebat omnium vociferationes. Nemini parcebant Idumaei, vtpote naturae immanitate proni ad caedes, et ex tempestate male habiti arma in eos vertebant, qui ipsos excluserant, itidemque infensi erant supplicantibus et pugnantibus; et multos, tam cognationis eos admonentes, quam orantes, vt communem *fanum* reuererentur, gladiis transfigebant. Nullus autem fugae quidem locus erat, neque salutis spes: eundem vero in locum coacti plangebant, maiorique ex parte eo vi compulsi, cum non esset, quo se recipe-

σεως τόπος, ἐπήσαν δ' οἱ Φονεύοντες, ὑπ' ἀμηχανίας κατακερήμνιζον ἑαυτὸς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτρότερον ἔμοιγε δοκεῖ ἢ διάφευγον ὀλέθρου, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη δὲ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πᾶν αἵματι, καὶ νεκρῶν ὀκτακισχιλίων καὶ πεντακοσίων ἡ ἡμέρα κατελάμβανεν.

β'. Οὐκ ἐκορέσθησαν δὲ τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πόλιν τραπόμενοι πᾶσαν μὲν οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον δὲ τὸν περιτυγχάνοντα· καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς ἐδόκει παρανάλωμα, τὰς δ' ἀρχιερεῖς ἀνεζήτουν, καὶ κατ' ἐκείνων ἦν τοῖς πλείστοις ἡ Φορά. ταχέως δὲ ἁλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ἐπιστάντες, τὸν μὲν Ἄνανον τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας, τὸν δὲ Ἰησοῦν τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. προῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὥστε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτην Ἰουδαίων περὶ τὰς ταφὰς πρόνοιαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀνασκολοπισθέντας πρὸ δύντος ἡλίου καθαιρεῖν τε καὶ θάπτειν. ἐκ ἂν ἁμάρτοιμι δὲ εἰπὼν ἀλώσεως ἄρξαι τῇ πόλει τὸν Ἀνάνου θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατραπῆναι τὸ τεῖχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ πράγματα Ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ἐπὶ μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀπεσφαγμένον· ἦν γὰρ δὴ τά τε ἄλλα σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ παρὰ τὸν ὄγκον τῆς τε εὐγενείας καὶ τῆς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους. φιλελεύθερος δὲ ἐκτόπως, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον ἀεὶ τιθέμενος, καὶ περὶ παντὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην, ἅμαχα γὰρ ἤδει τὰ Ῥωμαίων, προσκοπούμενος δὲ ὑπ' ἀνάγκης κατὰ τὸν πόλεμον, ὅπως, εἰ μὴ διαλύσαιντο Ἰουδαῖοι δεξιῶς, διαφθείροιντο. καθόλου δὲ εἰπεῖν, ζῶντος Ἀνάνου, πάντως ἂν διελύθησαν. δεινὸς γὰρ ἦν εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸν δῆμον· ἤδη δ' ἐκεχειρώτο καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας. πλείστην δ' ἂν τρίβην Ῥωμαίοις παρέσχον ὑπὸ τοιούτῳ στρατηγῷ. παρέζευκτο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ

rent, et in eos irruerent interfectores, etiam prae consilii inopia in ciuitatem se praecipitabant, exitium voluntarium subeuntes, eo, quod effugiebant, vt mihi videtur, longe miserabilius. Templum autem omne exterius sanguine inundabatur; cumque dies illucesceret, inuenta erant caesorum octo millia et quingenti viri.

2. Istis vero non satiati erant Idumaei ira accensi, sed in vrbem conuersi domos omnes diripiebant, et obuium quemque perimebant. Et caeterae quidem multitudinis caedem superuacaneam ducebant, pontifices vero perquirebant, et in illos plerique impetu ferebantur, captosque statim occidebant; cumque super eorum cadauera constitissent, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu, quae de muro dixerat, exprobrabant. eo autem impietatis processerunt, vt etiam insepultos eos abiecerint, quanquam tanta Iudaeis erat cura sepulturae, vt etiam post damnationem cruci affixos ante solis occasum tollerent et humarent. Non autem errauerim, si initium vrbis excidii ab Anani morte factum esse dixero, et mox ex illo die muros euerti, remque publicam Iudaeorum pessundari coepisse, quo pontificem, qui praeerat eorum saluti, in media ciuitate trucidatum viderunt. Erat autem et alias vir venerabilis summeque iustus, et praeter nobilitatis et dignitatis et honorum, quibus auctus erat, amplitudinem, se aequabilem et infimis parem praestare amauerat. Libertatis supra modum fautor erat, populariscque regiminis amator, et bonum publicum iis, quae sibimet prodessent, semper praeferens; et pacem maximi faciens, vt qui norit Romanos non posse expugnari, ac prospexerit necesse esse, vt bello perirent, nisi res cum Romanis solerter componerent Iudaei. ne multa; si vixisset Ananus, pro certo ad compositionem res venissent. Nam plurimum dicendo valebat, et ad populum persuadendum; iamque eos subegerat, qui ipsi impedimento erant, aut belli desiderio tenebantur. multum autem negotii sub eiusmodi duce facessissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus,

Ιησῦς, αὐτῦ μὲν λειπόμενος κατὰ σύγκρισιν, πρῶτος δὲ τῶν ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι κατακρίνας ὁ Θεὸς ὡς μεμιασμένης τῆς πόλεως ἀπώλειαν, καὶ πυρὶ βυλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τὺς ἀντεχομένυς αὐτῶν, καὶ φιλοσεργῦντας περιέκοψεν. οἱ δὲ πρὸ ὀλίγυ τὴν ἱερὰν ἐωθῆτα περικείμενοι, καὶ τῆς κοσμικῆς θρησκείας κατάρχοντες, προσκυνύμενοί τε τοῖς ἐκ τῆς οἰκυμένης, παραβάλλυσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι γυμνοὶ, βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων, ἐβλέποντο. αὐτὴν ἐπ' ἐκείνοις σενάξαι ἂν τοῖς ἀνδράσι δοκῶ τὴν ἀρετὴν, ὁλοφυρομένην, ὅτι τοσῦτον ἥττητο τῆς κακίας. ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν Ανάνυ καὶ Ιησῦ τέλος τοιῦτον ἀπέβη.

γ'. Μετὰ δὲ ἐκείνυς οἵ τε ζηλωταὶ καὶ τῶν Ιδυμαίων τὸ πλῆθος, τὸν λαὸν, ὥσπερ ἀνοσίων ζώων ἀγέλην ἐπιόντες, ἔσφαζον. καὶ τὸ μὲν εἰκαῖον ἐφ' ἕ καταληφθείη τόπυ διεφθείρετο. τὺς δὲ εὐγενεῖς καὶ νέυς συλλαμβάνοντες, εἰς εἱρκτὴν κατέκλειον δεδεμένυς, κατ' ἐλπίδα τῦ προσεθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τὴν ἀναίρεσιν ὑπερτιθέμενοι. προσέχε δὲ ὐδείς, ἀλλὰ πάντες τῦ τάξασθαι μετὰ τῶν πονηρῶν κατὰ τῆς πατρίδος προείλοντο τὸν θάνατον. δεινὰς δὲ τῆς ἀρνήσεως αἰκίας ὑπέμενον, μαστιγύμενοί τε καὶ σταυρυλύμενοι. μετὰ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα ταῖς βασάνοις, μόλις ἠξιῦντο τῦ ξίφυς. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ' ἡμέραν, ἀνήγοντο νύκτωρ· καὶ τὺς μὲν νεκρὺς ἐκφορῦντες ἐρρίπτυν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμόταις τόπος. ἦν δὲ τοσαύτη τῦ δήμυ κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι μήτε κλαίειν φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν· ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἦν αὐτῶν κατακεκλεισμένων τὰ δάκρυα, καὶ μετὰ περισκέψεως, μή τις ἐπακύσῃ τῶν ἐχθρῶν, ἔσυον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθυμένοις ὁ πενθήσας εὐθὺς ἔπαχε. νύκτωρ δὲ κόνιν αἴροντες χερσὶν ὀλίγην ἐπερρίπτυν τοῖς σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴ τις παράβολος. μύριοι δὲ καὶ διχίλιοι τῶν εὐγενῶν ἔτω διεφθάρησαν.

δ'. Οἱ δὲ ἤδη διαμεμισηκότες τὸ φονεύειν, ἀναίδην εἱρωτεύοντο δικαστήρια καὶ κρίσεις. καὶ δή τινα τῶν ἐπι-

illo quidem, si conferantur, inferior; aliis vero praestantior. At certe Deum puto, cum vrbem pollutam exitio dare decerneret, flammisque loca sancta purgari vellet, consulto defensores eorum quique ea diligerent amputasse. Itaque qui paulo ante veste sacra amicti et publicae religioni praeerant, et ex vniuerso terrarum orbe in vrbem commeantibus venerabiles habebantur, nudi, foras eiecti in canum et ferarum escam, conspiciebantur. Virtus ipsa mihi visa est super viris istis gemuisse, cum lamentatione, quod adeo victa esset a malitia. At enim Ananus quidem et Iesus vitae exitium huiuscemodi habuerunt.

3. Post illos vero multi tam Zelotae, quam Idumaei, populum veluti animalium profanorum gregem adorti iugulabant. Et vulgus quidem, vbicunque deprehensum, trucidabatur; nobiles vero et adolescentes, quotquot caperent, vinctos in carcerem concludebant, fore sperantes, vt nonnullos nece dilata sibi adiungerent. At nemo illis auscultabat; sed mori omnes malebant, quam in improbis numerari contra patriam conspirantibus. Graues autem angores sustinebant, quod ab illis stare recusarent, flagris et tormentis vexati: cumque corpus non amplius ferendo esset cruciatus, vix eos tandem dignati sunt gladio. Quos vero die cepissent, nocte in custodiam ducebant, mortuosque efferentes foras proiiciebant, vt locus esset aliis in vincula coniectis. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt nec ausus esset quisquam affines mortuos palam deflere, neque sepelire: sed occultae quidem erant in aedes concluforum lacrymae, haudque gemebant nisi cautione adhibita, ne quis inimicorum eos exaudiret. paria namque his, qui lugebant, illico patiebantur, qui luctus edidissent. nocte vero terram exiguam manibus sublatam corporibus iniiciebant, et interdiu si quis fortius fuisset animatus. atque duodecim millia nobilium ad hunc modum perierunt.

4. Illi autem, iam caedes perosi, sine pudore iudicum consessibus iudiciisque illudebant. Itaque cum illu-

Φανεςάτων ἀποκτεῖναι προθέμενοι Ζαχαρίαν υἱὸν Βαρύχε· παρώξυνε δ' αὐτὸς τὸ λίαν τἀνδρὸς μισοπόνηρον καὶ φιλελεύθερον, ἦν δὲ καὶ πλούσιος, ὥςε μὴ μόνον ἐλπίζειν τὴν ἁρπαγὴν τῆς ὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσκευάσεσθαι δυνατὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐτῶν κατάλυσιν· συγκαλεῖσιν ἐξ ἐπιτάγματος ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει δημοτῶν, εἰς τὸ ϗῆμα δικαςῶν ἔρημον ἐξουσίας. καὶ τὸ Ζαχαρίᾳ κατηγόρουν, ὡς ἐνδιδῷη τὰ πράγματα Ρωμαίοις, καὶ περὶ προδοσίας διαπέμψαιτο πρὸς Οὐεσπασιανόν. ἦν δὲ ὅτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορουμένων, ὅτε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' εἶναι πίςιν τῆς ἀληθείας ἠξίουν. ὅ γε μὴν Ζαχαρίας συνιδὼν μηδεμίαν αὐτῷ καταλειπομένην σωτηρίας ἐλπίδα, κεκλῆσθαι γὰρ κατ' ἐνέδρας εἰς εἱρκτὴν, οὐκ ἐπὶ δικαςήριον, ἐποιήσατο τὴν τοῦ ζῆν ἀπόγνωσιν οὐκ ἀπαρρησίαςον· ἀλλὰ καταςὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ διὰ βραχέων ἀπελύσατο τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. εἶτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποτρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διεξῆει τὰς παρανομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρατο τῶν πραγμάτων· οἱ ζηλωταὶ δὲ ἐθορύβων, καὶ μόλις τῶν ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ ϗῆμα καὶ τὴν εἰρωνείαν τοῦ δικαςηρίου μέχρι τέλους πῆξαι προαιρούμενοι, καὶ ἄλλως πειρᾶσθαι θέλοντες τοὺς δικαςὰς, εἰ παρὰ τὸν αὐτῶν κίνδυνον μνησθήσονται τοῦ δικαίου. φέρουσι δ' οἱ ἑβδομήκοντα τῷ κρινομένῳ τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σὺν αὐτῷ προείλοντο τεθνᾶναι μᾶλλον, ἢ τῆς αἱρεσέως αὐτοῦ λαβεῖν τὴν ἐπιγραφήν. ἠρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἦν ἀγανάκτησις ἐπὶ τοῖς δικαςαῖς, ὡς μὴ συνιεῖσι τὴν εἰρωνείαν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ τῶν τολμηροτάτων, προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τὸν Ζαχαρίαν, καὶ πεσόντι ἐπιχλευάζοντες ἔφασαν· καὶ παρ' ἡμῶν τὴν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν ἀπόλυσιν· ῥίπτουσί τε αὐτὸν εὐθέως ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, κατὰ τῆς ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς δὲ δικαςὰς πρὸς ὕβριν ἀπεςραμμένοις τοῖς

ſtrium quendam Zachariam Baruchi filium interficere pergerent, (illos enim irritabat, quod malitiam odio haberet et libertatem amaret; itemque locuples erat, vt non ſolum fortunarum eius direptionem ſperarent, ſed et virum e medio tollerent, qui ad illorum poteſtatem euertendam plurimum conferre potuit) convocant ex praecepto ſeptuaginta e plebeiorum primoribus iudicum ſpecie abſque auctoritate; et apud eos Zachariam accuſant, vt qui vellet res eorum prodere Romanis, et ad Veſpaſianum proditionis cauſa quoſdam miſerat. Quorum autem accuſabatur, nec probatio erat vlla, nec indicium; ſed de illis ſibi plane perſuaſum eſſe dixerunt, atque hoc ſatis eſſe volebant ad fidem veritati impetrandam. Zacharias autem, cum intellexiſſet, nullam ſibi relictam eſſe ſalutis ſpem, vt qui per inſidias in carcerem accitus eſſet, non ad iudicium, in vitae deſperatione dicendi libertate non abſtinuit; ſed in medio conſtitutus, veriſimilitudinem eorum, de quibus accuſabatur, irriſit, pauciſque obiecta ſibi crimina diluit. deinde oratione in accuſatores conuerſa, omnes eorum iniquitates ordine perſequitur, multumque lamentatus eſt rerum perturbationem. Zelotae autem obſtrepebant, et vix a gladiis temperabant, ſpeciem et ſimulationem iudicii ad finem perduci cupientes, et iudices inſuper experiri volentes, an, cum in periculo verſentur, iuſtitiae forent memores. Septuaginta vero vocatum in iudicium ſententiis ſuis abſoluunt, et cum eo mori maluerunt, quam vt ſibi interitus eius adſcriberetur. Illo autem abſoluto clamor ſublatus eſt a Zelotis, et vniuerſi quidem iudicibus iraſcebantur, vt qui ſimulationem datae ſibi poteſtatis non intelligerent: duo vero ex audaciſſimis Zachariam in medio templo adorti interficiunt, caeſoque illudentes dicebant: et a nobis ſuffragium habes, firmioremque abſolutionem: eumque ſtatim in ſubiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices autem in contumeliam gladiorum dorſis ferientes templi

ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τῇ περιβόλῳ, δι' ἣν τῆτο φυσάμενοι τῆς σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες ἀνὰ τὴν πόλιν ἄγγελοι πᾶσι τῆς δηλείας γένωνται.

ε'. Τοῖς δὲ Ἰδυμαίοις ἤδη τῆς παρεσίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὰ πραττόμενα. συναγαγὼν δὲ αὐτὲς τις ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθὼν, ἐνδεικνυτο τὰ συμπαρανομηθέντα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τῆς μητροπόλεως διεξῆει· „παρατάσσεσθαι μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων προδιδομένης Ρωμαίοις τῆς μητροπόλεως, εὐρηκέναι δὲ προδοσίας μὲν τεκμήριον ἠδέν. τὲς δὲ ἐκείνην ὑπο„κρινομένες Φυλάττεσθαι καὶ πολέμε καὶ τυραννίδος ἔρ„γα τολμῶντας. προσήκειν μὲν ἓν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ„ἀρχῆς· ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίε φόνε προσέ„πεσον, ὅρον γῶν ἐπιθεῖναι τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ „παραμένειν χορηγῶντας ἰσχὺν τοῖς καταλύσι τὰ πά„τρια. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνσι τὸ κλειθῆναι τὰς „πύλας καὶ τὴν εἴσοδον, ἀλλὰ τὲς εἴρξαντας τετιμωρῆ„θαι, καὶ τεθνᾶναι μὲν Ἀνανον, διεφθάρθαι δὲ ἐπὶ μιᾶς „νυκτὸς ὀλίγε δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰ„κείων πολλὲς αἰθάνεσθαι μετανοῦντας, τῶν ἐπικαλεσα„μένων δὲ ὁρᾶν ἄμετρον τὴν ὠμότητα, μηδὲ δι' ὃς ἐσώ„θησαν αἰδυμέων. ἐν ὄμμασι γῶν τῶν συμμάχων τὰ „αἴσχιστα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας Ἰδυμαίοις „προσάπτεσθαι, μέχρις ἂν μήτε κωλύη τις, μήτε χωρί„ζηται τῶν δρωμένων. δεῖν ἓν· ἐπειδὴ διαβολὴ μὲν πέ„φηνε τὰ τῆς προδοσίας, ἔφοδος δὲ Ρωμαίων ἀδεμία „προσδοκᾶται, δυνατεία τε ἐπιτετείχισαι τῇ πόλει δυσπα„τάλυτος· αὐτὲς ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκε, καὶ τῇ μὴ κοινωνεῖν „τοῖς φαύλοις ἁπάντων ἀπολογήσασθαι περὶ ὧν φενακι„σθέντες μετάσχοιεν.

ambitu pepulerunt, cum ob hoc vnum ab illorum caede abſtinuiſſent, vt per ciuitatem diſiecti apud omnes fierent ſeruitutis nuncii.

5. Verum Idumaeos iam ſe veniſſe poenitebat, eiſque diſplicebant, quae facta erant. Cum autem congregati eſſent ex occaſione cuiuſdam Zelotae, qui ad eos clam venerat, is omnia indicabat, quae nefarie fecerant, vna cum iis, qui eos acciuerant, quaeque contra metropolim geſta erant, oratione perſequebatur: „arma quippe eos cepiſſe, „quaſi metropolis a pontificibus proderetur Romanis, re„periſſe autem nullum proditionis indicium; illos vero, „qui eam fingebant ab ipſis defendi, et belli facinora pa„trare auſos et tyrannidis. Et ipſorum quidem erat ab ini„tio eos prohibuiſſe: quoniam vero accidit, vt caedis ci„vilis aliquando cum illis participes eſſent, itaque peccandi „finem facere oportet, neque longius manere ad vires il„lis ſuppeditandas, qui res patrias perditum eunt. Nam „etſi portas ſibi occluſas introitumque in vrbem obſtructum „grauiter ferant, poenas tamen ab illis, qui eos excluſe„rant, eſſe repetitas, atque obiiſſe quidem Ananum, vna „vero nocte populum fere omnem conſumtum. Quarum „rerum multos e ſuis poenitere licet ſentire, pariterque vi„dere immanem illorum crudelitatem, qui eos acciuerant, „ne quidem ſeruatores ſuos vel minimum reuerentium. „Adeoque dum in auxiliatorum conſpectu foediſſima fa„cere non dubitant, abeſſe non poteſt, quin illorum iniuriae „etiam Idumaeis imputentur, quam diu nemo illis obſiſtat, „aut a perpetratis ſe abſtineat. Debere igitur (quoniam „certum eſt, improbe conficta eſſe omnia de proditione, „neque Romanorum iam exſpectari aduentum, vrbemque „munitam eſſe potentia expugnatu difficili) eos domum „diſcedere, et deſerendo malorum ſocietatem ſeſe excu„ſatum ire de omnibus, quorum participes ſe fecerant ab „iis decepti.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς ζηλωταὶ, Ἰδυμαίων ἀπαλλαγέντες, πλείονας κατὰ τὴν πόλιν ἀπέκτεινον. καὶ ὡς Οὐεσπασιανὸς Ρωμαίοις, κατὰ Ἰουδαίων ὁρμῶντας, ἀνέπεισθ μὴ πολεμεῖν τέως.

Τούτοις δὲ πειθέντες οἱ Ἰδυμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις, περὶ δισχιλίους δημότας. οἱ, παραχρῆμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς Σίμωνα, περὶ ὃ μικρὸν ὕστερον ἐρῶμεν. ἔπειτα ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ συνέβη τὸν χωρισμὸν αὐτῶν γενέσθαι παράδοξον ἀμφοτέροις. ὅ, τε γὰρ δῆμος, ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν κεκωφισμένων. οἵ τε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπανίσησαν, οὐχ ὡς ὑπὸ συμμάχων καταλειφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγμένοι τῶν δυσωπούντων καὶ διατρεπόντων παρανομεῖν. οὐκ ἔτι γοῦν μέλλησις ἢ σκέψις ἦν τῶν ἀδικημάτων, ἀλλ' ὀξυτάταις μὲν ἐχρῶντο ταῖς ἐπινοίαις εἰς ἅπασα· τὰ δοχθέντα δὲ τάχιον καὶ τῆς ἐπινοίας ἐνήργουν. μάλιστα δ' ἐπ' ἀνδρείαν τε καὶ εὐγένειαν ἐφόνων, τὴν μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὴν δὲ δέει· μόνην γὰρ αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ μηδένα τῶν δυνατῶν καταλιπεῖν. ἀνῃρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ Γοργίων, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει πρέπων, δημοκρατικὸς δὲ καὶ φρονήματος ἐλευθερίᾳ μεσὸς, εἰ καί τις ἕτερος Ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. ὠδὲ ὁ Περαίτης Νίγερ αὐτῶν τὰς χεῖρας διέφυγεν, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς Ρωμαίους πολέμοις γενόμενος. ὃς καὶ βοῶν πολλάκις τάς τε ὠτειλὰς ἐπιδεικνὺς, διὰ μέσης ἐσύρετο τῆς πόλεως· ἐπεὶ δὲ ἔξω τῶν πυλῶν ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ἀπογνὺς, περὶ ταφῆς ἱκέτευεν· οἱ δὲ προαπειλήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μάλιστα γῆς μὴ μεταδώσειν αὐτῷ, τὸν φόνον ἐνήργουν. ἀναιρεθέντος δὲ ὁ Νίγερ τιμωρεῖς Ρωμαίους αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν ἐπὶ τῷ πολέμῳ,

CAP. VI.

Quomodo Zelotae, ab Idumaeis liberati, maiorem stragem ediderunt in ciuitate. vtque Romanos, aduersus Iudaeos ire desiderantes, in praesens cohibuit Vespasianus.

ISTIS inducti Idumaei, primum quidem eos, qui erant in custodiis, soluunt, ad duo circiter millia popularium, qui, statim relicta ciuitate, ad Simonem se conferunt, de quo paulo infra dicemus: deinde domum ex Hierosolymis abierunt. Eorumque discessus vtrisque improuisus accidit et inopinatus. Nam et populus, nescii, quod illos factorum poenituerit, ad breue tempus fiduciam sumserunt, quasi inimicis leuati: et Zelotae eo magis ex aduerso insurrexerunt, quasi ab auxiliaribus non deserti essent; sed ab iis liberati, qui eorum retunderent reprimerentque insolentiam. Itaque non mora aliqua interposita aut deliberatione iniurias faciebant, sed summam celeritatem adhibentes in singulis excogitandis, quicquid illis visum est ipsa cogitatione citius peragebant. Maxime autem virorum fortium atque nobilium caedem sitiebant; hos quidem exitio dantes ex inuidia, illos vero prae metu. haud aliam enim sibi securitatem fore existimabant, quam vt nemo ex optimatibus supereſſet. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate quidem et genere praestans, popularis vero regiminis fautor, animoque de libertate solicito praeditus, si quis alius e Iudaeis. Eum autem, inter caetera, quibus eminebat, maxime perdidit loquendi libertas. Neque Niger Peraïta manus eorum effugit, vir, qui in bellis contra Romanos strenuissime se gessit. Ille, licet clamorem saepe tolleret et vulnerum cicatrices ostenderet, per mediam ciuitatem trahebatur. postquam vero se extra portas duci videret, desperata salute, orabat atque obsecrabat, vt sepulturae mandaretur: illi autem, cum prius minas iactassent, se eum humari, id quod maxime desiderabat, non passuros esse, caedem efficiebant. Verum cum in eo esset Niger, vt occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est, et vt praeter bellum illis in cumulum accederet fames et pestilentia, et ad haec omnia,

καὶ πρὸς ἅπασι τὰς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ Θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτι γεύσαθαι τῆς ἀλλήλων ἀπονοίας ἔμελλον ἂν εἰς μαχεὰν ταχιάσαντες. Νίγερ μὲν ἂν ἀνηρημένος τὰς περὶ τῆς καταλύσεως αὐτῶν φόβους ἐπεκάθισε. τῷ λαῷ δὲ μέρος ἀδὸν ἦν, ᾧ μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν διενεχθέν τινι πάλαι διέφθαρτο· τὸ δὲ μὴ προσκρῦσαν κατ' εἰρήνην ἐπὶ καιρὸς ἐλάμβανε τὰς αἰτίας. καὶ ὁ μὲν, μηδὲ ὅλως αὐτοῖς προσιὼν, ὡς ὑπερήφανος, ὁ προσιὼν δὲ μετὰ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν, ὁ θεραπεύων δὲ ὡς ἐπίβυλος ὑπωπτεύετο. μία τ' ἦν τῶν τε μεγίστων καὶ τῶν μετριωτάτων ἐγκλημάτων τιμωρία, θάνατος. καὶ διέφυγεν ἀδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τις ἦν ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγένειαν, ἢ διὰ τύχην.

β'. Ρωμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον ἡγούμενοι τὴν στάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὸν Οὐεσπασιανὸν ἤπειγον ὡς ἂν ὄντα κύριον τῶν ὅλων, φάμενοι, „πρόνοιαν Θεῷ σύμμαχον „σφίσι, τὸ τετράφθαι τὰς ἐχθρὰς κατ' ἀλλήλων. εἶναι „μέντοι τὴν ῥοπὴν ὀξεῖαν, καὶ ταχέως Ιουδαίους ὁμονοή„σειν, ἢ κοπιάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ „μετανοήσαντας." Οὐεσπασιανὸς δὲ, „πλεῖστον αὐτὸς, „ἔφη, τῷ δέοντος ἁμαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χει„ρῶν τε καὶ ὅπλων ἐπίδειξιν ποιήσαθαι γλιχομένους, ἐκ „ἀκινδύνου· ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς „σκοπῶντας. εἰ μὲν γὰρ εὐθέως ὁρμήσαιεν ἐπὶ τὴν πό„λιν, αἴτιοι ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν „ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ἐπιστρέφειν· εἰ δὲ „περιμένοιεν, ὀλιγωτέροις χρήσεσθαι, δαπανηθεῖσιν ἐν „τῇ στάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτῷ τὸν Θεὸν, „ἀπονητὶ Ιουδαίους Ρωμαίοις παραδιδόντα, καὶ τὴν νίκην „ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὥστε χρῆναι δια„φθειρομένων χερσὶν οἰκείαις τῶν ἐχθρῶν, καὶ τῷ με„γίστῳ κακῷ στάσει χρωμένων, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς

vt mutuis ipſorum manibus caderent. Quae ſane vniuerſa contra improbos rata habuit Deus, et, quod iuſtiſſimum, effecit, vt non multo poſt orta diſſenſione ſui ipſorum amentiam inuicem experturi eſſent. Et Niger quidem occiſus metu eos leuauit, ne tolleretur ipſorum poteſtas. Plebis autem pars nulla erat, cuius ad interitum non aliqua excogitabatur occaſio. nam alii quidem, quod iamdudum ipſorum aliquibus reſtitiſſent, interemti erant: aliis vero, qui nihil pacis tempore offenderant, prout commodum viſum eſt, affingebantur crimina. Et qui eos quidem non ommino adiret, pro ſuperbo; qui vero paulo liberius ad eos accederet, pro contemtore; quique obſequiis eos demereri ſtudebat, pro inſidiatore habebatur. atque vna graviſſimorum criminum et leuiorum poena, mors erat: neque euaſit quiſquam, niſi admodum eſſet humilis, aut ignobilitate, aut forte fortuna.

2. Romanorum autem alii quidem duces vniuerſi, hoſtium diſſenſionem ſibi lucro inopino eſſe exiſtimantes, incitati erant ad vrbem oppugnandam; et Veſpaſianum, qui ſummae rerum praeerat, vrgebant, dicentes: „Dei prouidentiam ſibi ipſis fauere, hoſtium manibus in ſeſe conuerſis: veruntamen in praecipiti ſtare mutationem, et Iudaeos „forſan de rebus inter ſe cito conſenſuros, aut malis ciuilibus defatigatos, aut ad poenitudinem redactos." At Veſpaſianus eis reſpondebat: „nae illos de iis, quae fieri oportet, „vehementer errare, cupientes tanquam in theatro, quantum armis ac manibus poſſent, oſtentare, idque cum periculo: non autem quid in rem ſuam eſſet et ex tuto ſecum reputantes. Nam ſi e veſtigio quidem impetum in vrbem faacerent, ipſos in cauſa fore, vt hoſtes in gratiam redirent, ac „in ipſos vires eorum etiam nunc vigentes conuerſuros: ſin „vero diem de die exſpectarent, cum paucioribus congreſſuros eſſe, multis ſeditione conſumtis. Deum quippe ipſo „praeſtantiorem eſſe ducem, Iudaeos ſine labore Romanis „tradentem, nulloque cum periculo victoriam exercitui dantem. proinde, cum ſuis manibus ſe perimant inimici, et „malorum maximo, ſeditione, laborent, debere potius „ipſos periculorum ſpectatores conſidere, quam cum ho-

„ἀποκαθῆθαι τῶν κινδύνων, ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις καὶ „λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴε„ται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐωλοτέραν ἔσεσθαι δίχα μά„χης, γνώτω τῷ διὰ τῶν ὅπλων σφαλερῷ τὸ μεθ' ἡσυ„χίας κατόρθωμα λυσιτελέστερον. καὶ γὰρ οὐχ ἧττον εὐ„κλεῶς οἴεσθαι χρὴ τῶν κατὰ χεῖρα λαμπρῶν τὰς ἐγ„κρατείας καὶ συνέσει τὰ ἴσα διαπράξαντας. ἅμα μέν„τοι μεμεμένων τῶν πολεμίων, καὶ τὴν αὐτῶ στρατιὰν, „ἀναληφθεῖσαν ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων, ἐρρωμενέστερον „ἄξειν. ἄλλως τε καὶ τῶν στοχαζομένων τῆς περὶ τὴν νί„κην λαμπρότητος, ὁ τοῦτον εἶναι καιρόν. ὁ γὰρ περὶ „κατασκευὴν ὅπλων ἢ τειχῶν, ὁδὲ περὶ συλλογὴν ἐπι„κήρων, Ιουδαίους ἀχολεῖσθαι, καὶ τὴν ὑπέρθεσιν ἔσεσθαι „κατὰ τῶν διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ καὶ διχο„νοίᾳ τραχηλιζομένους καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα πάσχειν, „ὧν ἂν ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν αὐτοὺς ἀλόντας. εἴτε „ἦν τὸ ἀσφαλὲς τις σκοποίη, χρῆναι τὰς ὑφ' ἑαυτῶν „ἀναλισκομένας ἐᾶν· εἴτε τὸ εὐκλεέστερον τῷ κατορθώ„ματος, ὁ δεῖ τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ἐπιχειρεῖν. ῥηθήσεται „γὰρ εὐλόγως, ὐκ αὐτῶν τὴν νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως.

γ'. Ταῦτα Οὐεσπασιανῷ λέγοντι συνῆκαν οἱ ἡγεμόνες, καὶ παραχρῆμα τὸ στρατηγικὸν τῆς γνώμης ἀνεφαίνετο. πολλοὶ δὲ καθ' ἡμέραν ἠτομόλων, τὰς ζηλωτας διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ δὲ ἦν ἡ Φυγὴ, Φρουραῖς διειλημμένων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸν ἐν αὐταῖς ὀπωσοῦν ἀλισκόμενον ὡς πρὸς Ρωμαίους ἀπιόντα διαχρωμένων. ὅ γε μὴν χρήματα δοὺς ἐξηφίετο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς προδότης· ὥστε κατελείπετο, τῶν εὐπόρων τὴν Φυγὴν ὠνημένων, μόνους ἀποσφάττεσθαι τοὺς πένητας. νεκροὶ δὲ κατὰ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο πλαμπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τῶν ὡρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τὴν ἔνδον ἀπώλειαν ᾑροῦντο. τὸν γὰρ ἐπὶ τῆς πατρίδος θάνατον ἐλπὶς τροφῆς ἐποίει δοκεῖν μετριώτερον. οἱ δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναιρεμένοις, μήτε τοῖς ἀνὰ

„minibus mori cupientibus et in se inuicem saeuientibus „manus conserere. Si quis autem existimet, victoriae glo„riam sine praelio habitum iri viliorem, sciat, magis e re „sua esse, quiete quod susceperint perficere, quam incertam „armorum aleam experiri. neque enim minus iis, qui ma„nibus pulchre decertarunt, laude digni censendi sunt, „qui continentia atque prudentia paria gesserint. simul au„tem ac hostibus aliquid de viribus minuatur, etiam mili„tes suos, ex laboribus recreatos, ductum iri valentiores. „Praetereaque, si qui sibi proponerent victoriae claritudi„nem, non hoc idoneum esse tempus. neque enim armis „fabricandis, murisue, neque auxiliis colligendis operam „dare Iudaeos, foreque, vt mora contra illos faciat, qui „eam interponunt; immo vero bello ciuili et difficiliis vexa„tos quotidie miserabiliora pati, quam quibus ab ipsis eos „adortis capti afficerentur. Proinde, siue quis ad securita„tem suam attenderit, oportere eos, qui semet consum„tum eunt, missos facere; siue ad rerum praeclare gesta„rum gloriam, nequaquam manus intestino morbo labo„rantibus afferendas esse. quippe dicetur, idque non sine „causa, victoriam non illis acceptam deberi, sed hostium „seditioni.

3. Vespasiano verba ista facienti assensserunt duces; moxque apparuit, quam recte senserit imperator. nam multi in dies singulos transfugiebant, zelotarum ex custodia semet subducentes. Difficile autem erat fugam capere, quod exitus omnes custodibus obsiderentur; et quicunque in iis quoquo modo deprehensus fuisset, quasi ad Romanos abiret, interficeretur. Caeterum qui pretio se potuit redimere, dimittebatur, isque solus pro proditore habebatur, qui nihil daret: quo factum erat, vt, ditioribus fugam redimentibus, soli pauperiores iugularentur. Mortui autem per omnes vicos magna multitudine in cumulos aggesti erant: plurimique etiam, qui se in fugam coniecerant, animo mutato in ciuitate diem supremum obire cupiebant. nam sepulturae spes faciebat, vt satius videretur in patria mori. Eo autem crudelitatis deuentum est, vt neque iis, qui in vrbe oc-

τὰς ὁδὸς μεταδῦναι γῆς· ἀλλὰ, καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τῆς πατρίδος συγκαταλῦσαι καὶ τὰς τῆς φύσεως νόμους, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τὰς νεκρὰς μυδῶντας ἀπέλειπον. τοῖς δὲ θάπτουσί τινα τῶν προσηκόντων, ὃ καὶ τοῖς αὐτομολῆσιν, ἐπιτίμιον θάνατος ἦν. καὶ δεῖσθαι παραχρῆμα ταφῆς ἔδει τὸν ἑτέρῳ χαριζόμενον καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν ἄτως ἀπολώλει χρηστὸν πάθος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἃ γὰρ ἐχρῆν οἰκτείρειν, ταῦτα παρῴξυνε τὰς ἀλιτηρίους, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ζώντων ἐπὶ τοὺς ἀνῃρημένους, ἀπὸ δὲ τῶν νεκρῶν ἐπὶ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετέφερον· καὶ δι' ὑπερβολὴν δέους ὁ περιὼν τοὺς προληφθέντας ὡς ἀναπαυσαμένους ἐμακάριζεν, οἵ τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις αἰκιζόμενοι, κατὰ σύγκρισιν, καὶ τὰς ἀτάφους ἀπέφαινον εὐδαίμονας. κατεπατεῖτο μὲν ὧν πᾶς αὐτοῖς θεσμὸς ἀνθρώπων, ἐγελᾶτο δὲ τὰ θεῖα, καὶ τοὺς τῶν προφητῶν θεσμοὺς ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιΐας ἐχλεύαζον. πολλὰ δὲ ἦτοι περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας προεθέσπισαν, ἃ παραβάντες οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὴν κατὰ τῆς πατρίδος προφητείαν τέλους ἠξίωσαν. ἦν γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, ὅσις ἐὰν κατασκήψῃ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι προμιάνωσι τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος· οἷς ἐκ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ διακόνους ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὅπως Ἰωάννης ἐτυραννίωσεν, ὁποῖά τε κακὰ ἐν Μασάδᾳ εἰργάσαντο οἱ ζηλωταί. ὥς τε Οὐεσπασιανὸς τὴν Γάδαραν εἶλεν, οἷά τε ἔπραξε Πλάκιδος.

ΗΔΗ δὲ Ἰωάννῃ τυραννιῶντι τὸ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ κατ' ὀλίγους προσποιούμενος τῶν πονηροτέρων ἀφηνίαζε τοῦ συντάγματος. ἀεὶ δὲ τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δὲ αὐτοῦ προσάσσων δεσπο-

cisi erant, aut per vias, humari concederetur: sed quasi cum patriis legibus etiam naturae iura dissoluere pepigissent, suaque in homines iniustitia Dei quoque numen polluere, mortuos sub dio putrescentes relinquebant. Sepelientibus autem propinquorum quenquam, idem quod transfugis, supplicium erat mors: statimque sepultura egebat, qui alterum sepultura affecerat. In summa, nulla bona animi affectio adeo exstincta erat in istis calamitatibus, ac misericordia. quae enim maxime miseranda erant, illa ipsa nefarios irritabant; et a viuis quidem in occisos, a mortuis vero in viuos iracundiam transferebant: et ingens adeo metus omnes occupauerat, vt eos, qui prius occubuerant, pro beatis, quod a miseriis requieuerant, laudarent superstites; quique in carceribus vexati erant et cruciati, etiam insepultos, si cum illis conferrentur, felices praedicabant. Et ab illis quidem omne ius humanum conculcabatur, diuina autem quaeque deridebantur, et prophetarum oracula, vt praestigiatorum commenta, subsannabant. multa autem illi de virtute et vitio vaticinati sunt, quae isti Zelotae cum secure violarent, effecerunt, vt prophetia, quae aduersus patriam fuerat concepta, exitum suum sortiretur. Vetus enim virorum sermo quidem erat, tum vrbem captum iri, et loca sancta conflagratura iure belli, vbi seditio inuaserit, et indigenarum manus polluerint sacrarum Deo locum. Quibus licet fidem non detraherent Zelotae, ipsi tamen se earum rerum ministros praebuerunt.

CAP. VII.

Quomodo Ioannes tyrannidem affectauit, et quaenam mala in Masada patrarunt Zelotae. Vtque Vespasianus Gadaram cepit, quaeque gessit Placidus.

IOannes autem, cum iam tyrannidem affectaret, eundem cum aequalibus suis honorem accipere dedignabatur; paulatimque e nequioribus quosdam sibi adiungens, eorum factioni se subducebat. Cum autem semper aliorum quidem consultis non obtemperaret, quae vero ipsi visa

τικώτερον, δῆλος ἦν μοναρχίας ἀντιποιούμενος. εἶπον δὲ αὐτῷ τινὲς μὲν δέει, τινὲς δὲ κατ' εὔνοιαν. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτῃ καὶ δόλῳ προσαγαγέσθαι. πολλοὶ δὲ πρὸς ἀσφαλείας ἡγούμενοι τῆς αὐτῶν, τὰς αἰτίας ἤδη τῶν τολμωμένων ἐφ' ἕνα καὶ μὴ πολλοὺς ἀναφέρεσθαι. τό γε μὴν δραστήριον αὐτῷ, κατά τε χεῖρα καὶ κατὰ γνώμην, δορυφόρους εἶχεν οὐκ ὀλίγους. πολλὴ δὲ μοῖρα τῶν ἀντικαθισταμένων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἴσχυε μὲν καὶ φθόνος, δεινὸν ἡγουμένων ὑποτετάχθαι τῷ πρὶν ἰσοτίμῳ· τὸ πλέον δὲ εὐλάβεια τῆς μοναρχίας ἀπέτρεπεν. ὅτε γὰρ καταλύσειν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ παθ' ἑαυτῶν πρόφασιν ἕξειν, τὸ τὴν ἀρχὴν ἀντιπραξαι. προηγεῖτο δὲ ἡ πολεμῶν ἕκαστος ὁτιοῦν παθεῖν, ἢ δουλεύσας ἐκουσίως ἐν ἀνδραπόδου μοίρᾳ παραπολέσθαι. διαιρεῖται μὲν οὖν φασις ἐκ τούτων, καὶ τοῖς ἐναντιωθεῖσιν Ιωάννης ἀντεβασίλευσεν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς διὰ φυλακῆς ἦν, καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν εἴποτε διηπροβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. ἤριζον δὲ κατὰ τοῦ δήμου, καὶ πότεροι πλείονα λείαν ἀνάξουσιν ἀντεφιλονείκουν. ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις τρισὶ τοῖς μεγίστοις κακοῖς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι καὶ φασει, κατὰ σύγκρισιν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει διαδιδράσκοντες ἐκ τῶν οἰκείων ἔφευγον πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ παρὰ Ρωμαίοις ἧς ἀπήλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας ἠξιοῦντο.

β'. Τέταρτον δὲ ἤδη κακὸν ἐκινεῖτο πρὸς τὴν τοῦ ἔθνους κατάλυσιν. φερέριον ἦν ὁ πόρρω Ιεροσολύμων καρτερώτατον, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, εἴς τε ὑπένθεσιν κτήσεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν, κατεσκευασμένον, ὃ ἐκαλεῖτο Μασάδα. τοῦτο προκατειληφότες οἱ προσαγορευόμενοι σικάριοι, τέως μὲν τὰς πλησίον χώρας κατέτρεχον, οὐδὲν πλέον ἢ χρειώδη ποριζόμενοι. δέει γὰρ ἀνεστέλλοντο τῆς πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς δὲ τὴν Ρωμαίων στρατιὰν ἠρεμοῦσαν, φασει δὲ καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν Ιεροσολύμοις Ιουδαίους ἐπιθυμοῦντος διηρημένους, ἀδρο-

sunt imperiosius iuberet, palam erat, eum velle dominatum sibi soli asserere. Eique se sociabant nonnulli quidem metu, alii vero ex beneuolentia, (miram quippe scientiam habebat alios ad se alliciendi fraude et dolo) plurimique, quod ad securitatem suam facere existimabant, vt facinorum, quae patrauerant, causae vni potius, quam multis, adscriberentur. Ad haec, quia manu strenuus erat et bonus consilio, non paucos habebat satellites. Magna autem pars contrariae factionis eum deserebat, nonnulli quidem prae inuidia, graue ducentes ei subiici, quem paulo ante parem habuerant; plurimi vero sibi cauentes ab vnius dominatu. eum enim, si semel rerum potiretur, haud facile deturbari posse existimabant, illudque sibi obiecturum esse, quod primum ei restiterant. Proinde quisque bello potius quidvis pati malebat, quam voluntariam seruiendo seruitutem pro mancipiis male perire. et ex istis quidem diuisa est factio, et Ioannes in contraria dissentientibus parte pro rege se gessit. Sed inter ipsos quidem munita erant omnia custodibus; nihilque aut parum agebatur, si quando in velitatione armis se lacesserent: contra plebeculam vero acriter pugnabant, et summa vtrinque contentio erat, quinam praedam maiorem abducerent. Cum autem tribus maximis malis vexaretur ciuitas, bello et tyrannide et seditione, prae caeteris duobus populo leuius videbatur bellum. Itaque relictis familiaribus suis, ad alienigenas profugiebant; et a Romanis salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur.

2. Quartum vero praeterea malum coortum est gentis in exitium. Castellum erat haud procul ab Hierosolymis validissimum a priscis regibus, et ad parta reponenda in belli periculis et ad corporum tutamen, aedificatum, quod vocabatur Masada. Illud cum Sicarii, vt appellabantur, occupassent, tunc quidem in vicinam regionem excursiones faciebant, nihil aliud praeter necessaria sibimet quaerentes, quippe metu a rapinis amplioribus continebantur. At quamprimum Romanorum exercitum otium agere audirent, et Iudaeos Hierosolymitanos ex seditione suaque dominatio-

τέρων ἥπτοντο τολμημάτων. καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν ἄγουσιν Ἰουδαῖοι σωτηρίοις ἐξόδου τῆς ὑπ' Αἰγυπτίους δουλείας, ἀνεῳγότες εἰς τὴν πάτριον γῆν, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας διαλαθόντες, καὶ πολίχνην τινὰ κατατρέχουσι καλουμένην Εγγαδδί. ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμύνεσθαι δυνάμενον, πρὶν ὅπλων ἅψασθαι καὶ συνελθεῖν, φθάσαντες ἐσκέδασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον· τὸ δὲ φυγεῖν ἧττον ὂν, γύναιά τε καὶ παῖδας, ὑπὲρ ἑπτακοσίους ἀναιροῦσιν. ἔπειτα τοὺς τε οἴκους ἐξεσκευασμένους, καὶ τῶν καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἁρπάσαντες ἀνήνεγκαν εἰς τὴν Μασάδαν. καὶ οἱ μὲν ἐλπίζοντο πάσας τὰς περὶ τὸ Φρούριον κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν, προσδιαφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκατοντάδων ὑπ' ὀλίγων. ἐκινεῖτο δὲ κατὰ τὰ ἄλλα τῆς Ἰουδαίας κλίματα τότε τέως ἠρεμοῦν τὸ ληστρικόν. καθάπερ δὲ ἐν σώματι τῷ κυριωτάτῳ φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνενόσει· διὰ γοῦν τὴν ἐν μητροπόλει φασὶν καὶ ταραχὴν ἄδειαν ἔσχον οἱ κατὰ τὴν χώραν πονηροὶ τῶν ἁρπαγῶν· καὶ τὰς οἰκείας ἕκαστοι κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσαντο. συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους, στρατιᾶς μὲν ὀλιγώτεροι, πλείους δὲ λῃστηρίου, προσέπιπτον ἱεροῖς καὶ πόλεσι. καὶ κακοῦσθαι μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οἷς ἂν ὀργισθεῖεν ὡς ἐν πολέμῳ καταλειφθέντας· φθάνεσθαι δὲ τὰς ἀμύνας ὡς λῃστῶν ἅμα ταῖς ἁρπαγαῖς ἀποδιδρασκόντων. ὀδὲν δὲ μέρος ἦν τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ προανεχώρησε πόλει συνἀπώλλυτο.

γ'. Ταῦτα Οὐεσπασιανῷ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἀπηγγέλλετο. καίπερ γὰρ φερούντων τὰς ἐξόδους τῶν στασιαστῶν ἁπάσας, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὁπωσοῦν προσιόντας, ὅμως ἦσαν, οἳ διελάνθανον, καὶ καταφεύγοντες εἰς τοὺς Ρωμαίους τὸν στρατηγὸν ἐνῆγον ἀμῦναι τῇ πόλει, καὶ τὰ τοῦ δήμου περισῶσαι λείψανα· διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ρωμαίους εὔνοιαν, ἀνῃρῆσθαί τε τοὺς πολλοὺς, καὶ κινδυνεύειν τοὺς περιόντας. ὁ δὲ, οἰκτείρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲν δοκεῖν ἐκπολιορκήσων ἀνίστατο τὰ Ιεροσόλυμα, τὸ δ' ἀλη-

ne diuiſos, maiora facinora aggrediebantur. Atque die feſto Azymorum, (qui agitur a Iudaeis ob ſalutem acceptam, cum ex Ægyptiorum ſeruitute liberati in terram patriam remitterentur) noctu deſcenderunt, clam eos, qui illis obſtarent, et in vrbeculam quandam nomine Engaddi impetum faciunt. In qua eos, qui reſiſtendo erant, priuſquam arma caperent et conuenirent omnes, ſubito diſperſerunt et ciuitate eiecerunt: eos vero, qui fugere non poterant, mulieres ac liberos, ſupra ſeptingentos interficiunt. deinde cum aedes compilaſſent, fructuſque iam maturos diripuiſſent, praedam in Maſadam retulerunt. Et illi quidem omnes circa caſtellum vicos et regionem omnem depopulabantur, non paruo vndique perditorum numero ad eos in dies ſingulos confluente. Simul autem per reliquos Iudaeae tractus concitati ſunt latrones, qui eouſque quieuerant. ac quemadmodum in corpore, ſi, quod praecipuum eſt, inflammaretur, vna aegrotarent membra cuncta: itaque propter vrbis ſeditionem et tumultum, qui foris erant nequiſſimi praedandi arripuerunt licentiam: atque ſinguli, vbi vicos, quos inhabitabant, diripuerunt, mox in ſolitudinem ſe recipiebant. Cumque in agmina congregarentur et coniurarent, exercitu quidem pauciores, plures vero, quam manus latrocinalis, in loca ſacra et oppida irruebant. Interdum etiam eueniebat, vt male quidem mulctarentur ab iis, in quos impetum fecerant, id quod in bello relictis ſolet accidere; interdum autem poenas praeuenirent, latronum more cum ſpoliis in fugam coniecti. Nulla autem pars Iudaeae erat, quae ſimul cum vrbe eminentiſſima non interibat.

3. Iſta Veſpaſiano a transfugis narrabantur. nam licet exitus omnes cuſtodirent, et quotquot ad eos quoquo modo accederent e veſtigio interficerent ſeditioſi, erant tamen, qui clam elapſi, et ad Romanos ſe recipientes, imperatorem incitabant, vt opem ciuitati ferret, et conſeruatum iret populi reliquias. nam et multos, quod bene Romanis vellent, periiſſe, et ſuperſtites in periculo eſſe. Ille autem, iam tum miſerans eorum calamitates, caſtra mouit tanquam Hieroſolyma obſeſſurus, re autem vera, vt vrbem

θὲς ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἔδει δὲ προκατασκέψασθαι τὰ λειπόμενα, καὶ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθὼν γὰρ ἐπὶ τὰ Γάδαρα μητρόπολιν τῆς Περαίας καρτερὰν, τετάρτῃ Δύστρου μηνὸς εἴσεισιν εἰς τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ, λάθρα τῶν στασιωτῶν, πρεσβευσάμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ παραδόσεως, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ διὰ τὰς οὐσίας. πολλοὶ δὲ τὰ Γάδαρα κατῴκων πλούσιοι. τούτων τὴν πρεσβείαν ἐγνοήκεσαν οἱ διάφοροι, πλησίον δὲ ἤδη ὄντος Οὐεσπασιανοῦ διεπύθοντο. καὶ κατασχεῖν μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπέγνωσαν δύναθαι, τῶν τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι, καὶ Ρωμαίους ὁρῶντες ὑ μακρὰν τῆς πόλεως. φεύγειν δὲ κρίναντες ἠδόξουν ἀναιμωτὶ καὶ μηδεμίαν παρὰ τῶν αἰτίων εἰσπραξάμενοι τιμωρίαν. συλλαβόντες δὴ τὸν Δόλεσον· ὗτος γὰρ ἦν ὁ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τῆς πόλεως πρῶτος, ἀλλ' ἐδόκει καὶ τῆς πρεσβείας αἴτιος· κτείνυσί τε αὐτὸν, καὶ, δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι, διέδρασαν ἐκ τῆς πόλεως. ἐπιούσης δὲ ἤδη τῆς Ρωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅ, τε δῆμος τῶν Γαδάρων, μετ' εὐφημίας τὸν Οὐεσπασιανὸν εἰσδεξάμενοι, δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρὰν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, πρὸς τὰς τῶν φυγάδων καταδρομάς. τὸ γὰρ τεῖχος αὐτοὶ, πρὶν ἀξιῶσαι Ρωμαίους, καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τοῦ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ βουληθέντας πολεμεῖν.

δ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς διαδράντας ἐκ τῶν Γαδάρων Πλακίδον, σὺν ἱππεῦσιν πεντακοσίοις καὶ πεζοῖς τρισχιλίοις, πέμπει· μετὰ δὲ τῆς ἄλλης στρατιᾶς αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν. οἱ δὲ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεάσαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνειλοῦνται, βοηθεναβρὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων πλῆθος ὀλίγον εὑρόντες, καὶ τοὺς μὲν ἐκόντας, τοὺς δὲ βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προπηδῶσιν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πλακίδον. οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν ὀλίγον εἶξαν, ἅμα καὶ προκαλέσασθαι τεχνιτεύοντες αὐτοὺς

obsidione liberaret. oportebat autem, priusquam id ageret, vt quod reliquum erat euersum iret, nihilque a tergo relinqueret, quod obsidionem impediret. Cum igitur venisset Gadara, metropolim Peraeae validam, quarta die mensis Dystri ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, clam seditiosos, legatos ad eum de deditione miserant, tam pacis desiderio, quam suis facultatibus metuentes. multi quippe locupletes Gadara habitabant. Cum autem hanc legationem plane ignorassent diuersa sentientes, tum demum de ea appropinquante Vespasiano nonnihil resciuerunt. Et ipsi quidem ciuitatem se retinere posse desperabant, vtpote et inimicis, qui intus erant, numero inferiores, et Romanos non longe ab vrbe conspicientes. Cum autem fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaque a noxiis poena repetita, parum honestum ducebant. Itaque Dolesо comprehenso, (namque is non dignitate solum ac nobilitate ciuitatis princeps erat, sed etiam legationis auctor videbatur) et ipsum morte afficiunt, et mortuo ex irae vehementia male indigneque accepto, ex vrbe diffugerunt. Eo autem accedente Romano exercitu, Gadarensium populus, cum Vespasianum faustis acclamationibus in vrbem recepissent, et fidem ab eo acceperunt, et equitum peditumque praesidium contra fugitiuorum excursus. nam ipsi muros demoliti sunt, priusquam id peterent Romani, vt maior sibi fides haberetur, quod pacem diligerent, vt qui nec, si maxime vellent, bellum mouere possent.

4. Vespasianus ad Gadarensium perfugas persequendos mittit Placidum, cum equitibus quingentis et tribus peditum millibus: ipse autem eum reliquo exercitu Caesaream reuersus est. At fugitiui, postquam equites repente a tergo insequentes vidissent, priusquam ad manus venirent, in vicum quendam, cui nomen Bethennabris, compulsi sunt. vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hisque partim ex voluntate sua, partim vi armatis, temere contra Placidum eiusque milites prosiliunt. Illi autem ad primum quidem impetum paululum receſſerunt,

ἀπὸ τῦ τείχυς πορρωτέρω. λαβόντες δὲ εἰς ἐπιτήδειον, περιήλαυνόν τε καὶ κατηκόντιζον· καὶ τὰς μὲν φυγάδας αὐτῶν οἱ ἱππεῖς ὑπετέμνοντο, τὰς συμπλοκὰς δὲ τὸ πεζὸν εὐτόνως διέφθειρον. ὐ μέντοι πλεῖόν τι τόλμης ἐπιδεικνύμενοι οἱ Ἰουδαῖοι διεφθείροντο. πεπυκνωμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς Ρωμαίοις, καὶ ταῖς πανοπλίαις ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτοὶ μὲν ὐχ εὕρισκον βέλυς παράδυσιν, ὐδὲ αὐτόνων ῥῆξαι τὴν φάλαγγα. περιεπείροντο δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀγχιστάτοις παραπλήσιοι θηρίοις, ὥρμων ἐπὶ τὸν σίδηρον. διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν κατὰ σόμα παιόμενοι τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκεδαννύμενοι.

ε'. Σπυδὴ γὰρ ἦν τῷ Πλακίδῳ τὰς ἐπὶ τὴν κώμην ὁρμὰς αὐτῶν διακλείειν, καὶ συνεχῶς παρελαύνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔπειτα ἐπιστρέφων ἅμα καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενος, εὐσόχως ἀνῄρει τὺς πλησιάζοντας, καὶ δέει τὺς πόρρωθεν ἀνέστρεφε, μέχρι βίᾳ διεκπαίοντες οἱ γενναιότατοι πρὸς τὸ τεῖχος διέφυγον. ἀπορία δὲ εἶχε τὺς φύλακας. ἅτε γὰρ ἀποκλεῖσαι τὺς ἀπὸ τῶν Γαδάρων ὑπέμενον διὰ τὺς σφετέρυς, καὶ δεξάμενοι συναπολεῖσθαι προσεδόκων. ὃ δὴ καὶ συνέβη. συνωσθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον μὲν οἱ τῶν Ρωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον. ὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσβαλὼν ὁ Πλάκιδος, καὶ μέχρι δείλης γενναίως ἀγωνισάμενος, τῷ τείχυς καὶ τῶν ἐν τῇ κώμῃ ἐκράτει. τὰ μὲν ὖν ἀργὰ πλήθη διεφθείρετο· φυγὴ δὲ ἦν τῶν δυνατωτέρων, τὰς δὲ οἰκίας οἱ κρατιῶται διήρπασαν, καὶ τὴν κώμην ἐνέπρησαν. οἱ δὲ διαδράντες ἐξ αὐτῆς τὺς κατὰ τὴν χώραν συνανέστησαν, καὶ τὰς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες ἐπὶ μεῖζον, τὴν δὲ Ρωμαίων κρατιὰν πᾶσαν ἐπιέναι λέγοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξέσεισαν τῷ δέει. γενόμενοί τε παμπληθεῖς, ἔφευγον ἐπὶ Ιεριχοῦντος. αὔτη γὰρ ἔτι μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ἐθαλπε τῆς σωτηρίας, καρτερὰ τείχει τε καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. Πλάκιδος

vt ea arte eoque consilio simul eos longius a muro pugnatum prouocarent. cumque in locum opportunum adducti essent, eos circumequitabant et iaculis configebant: et ex illis quidem quotquot fugerent succidebant equites, manus vero conferentium magnam stragem edebant pedites. Sane nihil aliud agentes, nisi vt suam ostenderent audaciam, peribant Iudaei. nam dum confertos adoriuntur Romanos, armisque non secus ac muro septos, ipsi quidem omnia telis imperuia inueniebant, nec aciem vlla vi frangere poterant. isti autem vndique transfigebantur illorum telis, et similiter ac ferae immanissimae in ferrum ruebant. atque sternebantur, alii gladiis ora percussi, alii ab equitibus dissipati.

5. Curae autem erat Placido eis fugam in vicum intercludere, et assidue ea parte equo praeteruectus, deinde cursu reflexo tela vibrans, proximos certo ictu perimebat, et remotiores sui metu auertebat, donec tandem fortiores vi erumpentes ad murum euaderent. In incerto autem erant custodes, quid agerent. neque enim ferebant, vt Gadarensium perfugae suorum causa excluderentur; et si eos recepissent, vna cum his se perituros exspectabant. id quod contigit. Illis enim ad murum compulsis, parum aberat, quin Romanorum equites cum illis irrupissent. Verumenimuero, cum portas iam praeclusissent, Placidus, facta impressione pugnaque acri commissa, muro pariter ac vico potiebatur. Et vulgus quidem iners caesum est: potentiores vero in fugam se coniiciebant, militesque domos diripiebant et vicum igni vastabant. Qui vero inde euaserant, et ruris incolas in fugam concitarunt, et, dum suas calamitates in maius extollerent, dicerentque, totum Romanorum aduentare exercitum, omnes vndique metu concusserunt. Cumque in ingentem aucti essent numerum, Hierichuntem versus fugiebant. sola enim haec etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quod esset bene communita populoque abundaret. At Placidus, equiti-

δὲ, τοῖς ἱππεῦσι καὶ ταῖς προαγούσαις εὐπραγίαις τεθαῤῥηκὼς, εἵπετο, καὶ μέχρι μὲν Ἰορδάνου τὰς αἰεὶ καταλαμβανομένας ἀνῄρει. συνελάσας δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος, εἰργομένους ἀπὸ τοῦ ῥεύματος· τραφὲν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν· ἀντικρὺ παρετάσσετο. παρώξυνε δὲ ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην τοὺς φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας· καὶ ταῖς ὄχθαις ἐπιμήκιστον παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη καὶ τὰς τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες εἰς τὸ ῥεῦμα κατέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διαφθαρὲν, μύριοι πεντακισχίλιοι· τὸ δὲ βιασθὲν ἐμπηδῆσαι ἀκρισίως εἰς τὸν Ἰορδάνην, πλῆθος ἄπειρον ἦν. ἐάλωσαν δὲ περὶ διχιλίους καὶ διακοσίους, λείαν τε παμπληθῆ ὄνων τε καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν.

ε'. Ἰουδαίοις μὲν οὖν οὐδὲν ἐλάττων ἦδε ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα, καὶ μείζων ἔδοξεν ἑαυτῆς, διὰ τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν, δι' ἧς ἔφευγον, πληρωθῆναι φόνου, μηδὲ νεκροῖς διαβατὸν γενέσθαι τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθῆναι δὲ τῶν σωμάτων καὶ τὴν Ἀσφαλτῖτιν λίμνην, εἰς ἣν παμπληθεῖς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ κατεσύρησαν. Πλάκιδος δὲ, δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ἐπὶ τὰς πέριξ πολίχνας τε καὶ κώμας, καταλαμβανόμενός τε Ἀβιλα καὶ Ἰουλιάδα καὶ Βηθιμωθ, τάς τε μέχρι τῆς Ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἐγκαθίζησιν ἑκάστῃ τοὺς ἐπιτηδείους τῶν αὐτομόλων. ἔπειτα σκάφεσιν ἐπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας ἀναιρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Περαίαν προσεχώρησεν ἢ ἑάλω πάντα, μέχρι Μαχαιροῦντος.

ΚΕΦ. η'.

Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, κινήσεως κατὰ τὴν Γαλατίαν ἀκούσας, ὥρμησε καταλύειν τὸν πόλεμον Ἰουδαϊκόν. Ἔκφρασις Ἰεριχοῦντος καὶ Μεγάλης πεδίου. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης.

ΕΝ δὲ τούτῳ τὸ περὶ τὴν Γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα,

bus fretus rebusque ante prospere gestis, eos insequebatur, et vsque ad Iordanem quidem omnes, vt quosque assequeretur, perimebat. Cum autem ad amnem vniuersam compulisset multitudinem, vi fluminis traiectu prohibitam, (auctum enim imbribus vadari non poterat) ex aduerso aciem instruebat. Necessitas autem Gadarenses ad pugnam adegit, quod fugae locum non haberent: praetentique quam longissime ad ripas, tela excipiebant incursusque equitum; qui ipsorum multos ferientes in flumen eos deiiciebant. Et manibus quidem ipsorum caesa erant quindecim hominum millia: multitudo vero illorum, qui velint nolint in Iordanem desilire coacti sunt, infinita erat. praeterea capta sunt duo millia et ducenti; cum praeda ingenti asinorum et ouium, itemque camelorum et boum.

6. Et Iudaeis quidem haec clades inflicta superioribus licet par fuerit, ipsammet tamen superare existimabatur, non solum quod regio omnis, qua fugerant, caedis plena esset, et Iordanes prae mortuis transiri non posset; sed et lacus Asphaltitis corporibus oppleretur magno numero in eum a fluuio delatis. Placidus autem, secunda fortuna vsus, in vrbeculas proximas et vicos contendit, captisque Abila et Iuliade et Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltitin vsque, idoneos ex transfugis in singulis collocat. deinde, milite scaphis impositio, eos, qui in lacum perfugerant, mox perimit. Et quae in Perea quidem omnia, vsque ad Machaeruntem, aut cessere Romanis, aut capta erant.

CAP. VIII.

Quomodo Vespasianus, cum fama accepisset motus cieri in Gallia, ad conficiendum bellum Iudaïcum properauit. Descriptio Hierichuntis et Magni campi. insuper et de lacu Asphaltitide.

DVM haec autem aguntur, motus in Gallia nunciantur,

καὶ Οὐϋσπασιανὸς ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἐπιχωρίων ἀφεστὼς Νέρωνος, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται. Οὐεσπασιανὸν δὲ ἐπήγειρεν εἰς τὴν ὁρμὴν τῶ πολέμῳ τὰ ἠγγελμένα, προορώμενον ἤδη τὰς μέλλοντας ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὸν ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, ἐν ᾧ προειρηνεύσας τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν, ἐπικυφίσειν ὤετο τὰς κατὰ τὴν Ιταλίαν φόβους. ἕως μὲν ἦν ἐπεῖχεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑπηγμένας δισφαλίζετο κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς, δεκαδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθιστὰς, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι· πολλὰ δὲ ἀνώκιζε καὶ τῶν πεπορθημένων. ὑπὸ δὲ τὴν ἀρχὴν τῶ ἔαρος ἀναλαβὼν τὸ πλέον τῆς δυνάμεως, ἦγεν ἀπὸ τῆς Καισαρείας ἐπὶ Αντιπατρίδος. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις κατασησάμενος τὴν πόλιν, τῇ τρίτῃ προῆει πορθῶν καὶ καίων τὰς πέριξ πάσας. κατασρεψάμενος δὲ τὰ περὶ τὴν Θαμνᾶ τοπαρχίαν, ἐπὶ Λύδδης καὶ Ιαμνίας ἐχώρει. καὶ, προσκεχωρημέναις ἑκατέραις ἐγκατασήσας οἰκήτορας τῶν προσκεχωρηκότων ἱκανὺς, εἰς Αμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ἐπὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσβολὰς, σρατόπεδόν τε τειχίζει, καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν, πρόσεισι μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπὶ τὴν Βηθλεπτηφῶν τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτήν τε καὶ τὴν γειτνιῶσαν ἀνελὼν, καὶ τὰ πέριξ τῆς Ιδουμαίας φρέρια μὲν τοῖς ἐπικαίροις τόποις ἐπετείχισε· καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαιτάτας τῆς Ιδουμαίας, Βήταριν καὶ Καφάρτοβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίας, αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίας, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίσησι τῆς ἰδίας δυνάμεως ὐκ ὀλίγην, οἳ κατατρέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέσρεφεν εἰς Αμμαοῦντα, ὅθεν διὰ τῆς Σαμαρείτιδος καὶ παρὰ τὴν Νεάπολιν καλουμένην, Μαβορθὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, καταβὰς εἰς Κορέαν δευτέρᾳ Δαισίῳ μηνὸς σρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς Ιεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ἣν αὐτῷ συμμίσγει Τεαϊανὸς εἷς τῶν ἡγεμόνων, τὴν ἐκ τῆς Περαίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τῶν ὑπὲρ τὸν Ιορδάνην κεχειρωμένων.

quodque Vindex vna cum potentibus e popularibus ſuis a Nerone defeciſſet: de quibus alibi accuratius perſcriptum eſt. Veſpaſianum vero ad bellum celerius conficiendum incitarunt, quae nunciata erant, iam tunc futura bella ciuilia totiuſque imperii pericula proſpicientem, cum, ſi partes Orientis ante pacaſſet, fore exiſtimaret, vt Italiam metu leuaret. Et quamdiu quidem hyems praeualebat, operam dabat, vt vicos et vrbeculas, quas ſubegerat, praeſidiis muniret, decurionibus quidem per vicos collocatis, per vrbes vero centurionibus; quin et multa eorum, quae fuerant vaſtata, inſtaurabat. Veris autem ſub initium cum maiori exercitus parte Caeſarea profectus eſt Antipatridem, vbi biduo in componenda ciuitate conſumto tertia die inde mouit, populans et exurens vicos omnes finitimos. Cumque in poteſtatem ſuam, quae in toparchia erant Thamnitica, redegiſſet, in Lyddam et Iamniam procedebat. Et cum ſeſe vtraque dediditiſſet, conſtitutis illic ex deditiis habitatoribus idoneis, ad Ammauntem inde ventum; occupatoque ad metropolim earum aditu, et caſtra muro circumdat, et cum caetera manu, quinta ibidem legione relicta, in Bethleptephorum toparchiam ſe confert. Cum autem eam et vicinam regionem igni corrupiſſet, ſimulque caſtella quidem circa Idumaeam locis opportunis muniiſſet, duos vero vicos in media Idumaea cepiſſet, Betarim et Cephartobam, ſupra decem millia hominum perimit, et pluſquam mille captiuos abducit; exactaque inde caetera multitudine, non paruam militum ſuorum manum ibi conſtituit, qui incurſibus loca montana omnia vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu Ammauntem rediit, vnde per Samaritidem et iuxta Neapolim, quae ita vocatur, Mabortha vero ab indigenis, deſcendit in Coream, ibique caſtra metatur, die ſecundo Daeſii menſis; et poſtridie Hierichuntem peruenit, vbi Traianus vnus e ducibus ei occurrit, copias e Peraea agens, omnibus, qui ad Iordanem habitabant, nuper ſubactis.

β'. Τὸ μὲν ἔν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς Ιεριχοῦντος φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὴν ἀντικρυς Ιεροσολύμων ὀρεινὴν διαπεφεύγει, καὶ καταλειφθὲν δ' ὀλίγον διαφθείρεται. τὴν δὲ πόλιν ἔρημον κατειλήφεσαν, ἥτις ἵδρυται μὲν ἐν πεδίῳ, ψιλὸν δὲ ὑπέρκειται αὐτῆς καὶ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον. κατὰ μὲν τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς Σκυθοπολιτῶν γῆς ἐκτείνεται· κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν μέχρι τῆς Σοδομιτῶν χώρας καὶ τῶν περάτων τῆς Ασφαλτίτιδος. ἔστι δὲ ἀνώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. ἀντίκειται δὲ τούτῳ τὸ περὶ τὸν Ιορδάνην ὄρος, ἀρχόμενον ἀπὸ Ιουλιάδος καὶ τῶν βορείων κλιμάτων, παρατεῖνον δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως Σομόῤῥων, ἥπερ ὁρίζει τὴν Πέτραν τῆς Αραβίας. ἐν τούτῳ δέ ἐστι καὶ τὸ Σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, μηκυνόμενον μέχρι τῆς Μωαβίτιδος. ἡ μέση δὲ τῶν δύο ὀρέων χώρα τὸ Μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης Γιναβρὶν δεῖκον μέχρι τῆς Ασφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτῇ μῆκος μὲν σταδίων τριάκοντα καὶ διακοσίων, εὖρος δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. καὶ μέσον μὲν ὑπὸ τῇ Ιορδάνῃ τέμνεται, λίμνας τε ἔχει τήν τε Ασφαλτῖτιν καὶ τὴν Τιβεριέων, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἁλμυρώδης καὶ ἄγονος, ἡ Τιβεριέων δὲ γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται δὲ ὥρα θέρους τὸ πεδίον, καὶ δι' ὑπερβολὴν αὐχμοῦ περιέχει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄνυδρον, πλὴν τῇ Ιορδάνῃ. παρὸ καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις φοινικῶνας εὐθαλεστέρους καὶ πολυφορωτέρους εἶναι συμβέβηκεν, ἧττον δὲ τοὺς πόῤῥω κεχωρισμένους.

γ'. Παρὰ μέντοι τὴν Ιεριχοῦντα ἐστὶ πηγὴ δαψιλής τε καὶ πρὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, παρὰ τὴν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν Ιησοῦς ὁ Ναυῆ παῖς, στρατηγὸς Εβραίων, πρώτην εἶλε γῆς Χαναναίων δορίκτητον. ταύτην τὴν πηγήν, λόγος ἔχει, κατ' ἀρχὰς, ὑ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρποὺς ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς, καθόλου τε πᾶσιν εἶναι νοσώδη τε καὶ φθαρτικήν· ἐξημερωθῆναι δὲ καὶ γενέσθαι τἐναντίον ὑγιεινοτάτην τε καὶ γονιμωτάτην ὑπὸ Ελισσαίου τοῦ προφήτου. γνώριμος δ' ἦν ἔτος Ηλία καὶ διά-

2. Et magna quidem multitudo, priuſquam venerint Romani, in regionem montanam Hieroſolymis aduerſam diffugerant: non pauci autem, qui remanſerunt, perimuntur. Quo factum, vt vrbem deſertam offenderint, quae in planitie quidem ſita eſt, cuique imminet mons nudus ac ſterilis longiſſimus. nam verſus Boream Scythopolitarum vſque ad terram protenditur, ad Auſtrum vero vſque ad Sodomorum regionem et fines lacus Aſphaltitidis. Eſt autem totus aſper et inaequalis, et ob ſterilitatem incultus manet. Iſti ex aduerſo opponitur alius mons, qui, vltra Iordanem ſitus, incipit verſus Boream a Iuliade et porrigitur verſus Auſtrum vſque ad Somorron, quae Petram Arabiae diſterminat. In eo eſt mons, qui Ferreus dicitur, in longum protenſus vſque ad Moabitidem. Quae vero inter duos illos montes interiacet regio, Campus magnus dicitur, a vico Ginnabri ad lacum vſque Aſphaltitin pertingens. Eſt autem longitudo eius triginta et ducentorum ſtadiorum, latitudo vero centum et viginti; et medius quidem ſecatur a Iordane, et lacus habet Aſphaltitin et Tiberiadis, natura contrarios. nam ille quidem ſalſus et ſterilis, Tiberienſis vero dulcis et foecundus. Æſtiuo autem tempore multum torretur hic campus, et ob nimiam ardoris vehementiam aëre circumfunditur inſalubri et morbifero. totus enim aridus eſt, praeter oras Iordanis: quamobrem et palmas, eius ripis adſitas, florentiores eſſe contigit et fertiliores; minus vero, quae longe remotae ſunt.

3. At prope Hierichuntem fons eſt copioſus rigandiſque aruis vberrimus, iuxta vrbem veterem ſcaturiens, quam Ieſus Naue filius, Hebraeorum exercitus dux, primam iure belli cepit in Chananaeorum terra. Hunc fontem olim, ferunt, non ſolum terrae et arborum fructus, ſed et mulierum foetus debilitare ſolitum, in vniuerſumque omnibus morbos et perniciem adferre: poſtea vero manſuefiſſe, contraque ſaluberrimum et foecundiſſimum factum eſſe ab Eliſſaeo vate. Hic autem Eliae diſcipulus erat

δοχος, ὃς ἐπιξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν Ιεριχοῦντα, περισσὰ δή τι Φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτός τε ἀμείβεται καὶ τὴν χώραν αἰωνίᾳ χάριτι. προελθὼν γὰρ ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλῆρες ἁλῶν ἀγγεῖον κεράμου, ἔπειτα εἰς ὑρανὸν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγῇ σπονδὰς μειλικτηρίους χεόμενος, τὴν μὲν ἠτεῖτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι· τὸν δὲ ἐγκεράσασθαι τῷ ῥεύματι γονιμωτέρους ἀέρας, δῦναί τε ἅμα καὶ καρπῶν εὐθηνίαν τοῖς ἐπιχωρίοις καὶ τέκνων διαδοχὴν, μηδὲ ἐπιλιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων γεννηματικὸν ὕδωρ, ἕως μένωσι δίκαιοι. ταύτας ταῖς εὐχαῖς, πολλὰ προχειρεργήσας ἐξ ἐπιστήμης, ἔτρεψε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ περὶ ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμῶ παραίτιον ὕδωρ, ἐκ τότε εὐτεκνίας καὶ κόρων χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γὰρ ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς, εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοσιμώτερον εἶναι τῶν μέχρι κόρων χρονιζόντων. παρὸ καὶ τῶν μὲν, ταψιλέστερον χρωμένων, ἡ ὄνησίς ἐστιν ὀλίγη, τούτοις δὲ τῶ ὀλίγω, ταψιλής. ἄρδει γὰρ πλέονας τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἔπεισιν ἑβδομήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ εἴκοσιν, ἐκτρέφει τε ἐν αὐτῷ παραδείσους καλλίστους τε καὶ πυκνοτάτους. τῶν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων γένη πολλὰ, ταῖς γεύσεσι καὶ ταῖς παρηγορίαις διάφορα. τούτων οἱ πιότεροι πατούμενοι, καὶ μίλι ταψιλὲς ἀνιᾶσιν, ἀ πολλῷ τῷ λοιπῷ χεῖρον· καὶ μελιττοτρόφος δὲ ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῶν τῇδε καρπῶν, κύπρον τε καὶ μυροβάλανον, ὡς οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν τινα εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ταψιλῇ τὰ σπανιώτατα καὶ κάλλιστα γεννᾶται. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῷ καρπῶν ἕνεκεν οὐκ ἂν ῥαδίως τι παραβληθείη κλίμα τῆς οἰκουμένης· ὅτω τὸ καταβληθὲν πολύχουν ἀναδίδωσιν. αἴτιον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τῶν ἀέρων καὶ τὸ τῶν ὑδάτων εὔγονον, τῶν μὲν προκαλουμένων τὰ φυόμενα καὶ διαχεόντων, τῆς δὲ ἰκμάδος ῥιζώσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγούσης τὴν ἐν θέρει δύναμιν. περικαὶς δέ ἐστιν ὅτω τὸ χωρίον, ὡς

et ſucceſſor, qui, Hierichuntinorum hoſpitio vſus et non vulgari comitate ab hominibus exceptus, et ipſis et regioni gratiam referebat aeternam. Ad fontem quippe progreſſus, cum lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſiſſet, deinde dextram iuſtam ad coelum levaſſet, et in fontem blande funderet libamina, ipſum quidem precabatur, vt fluentum emolliret et dulciores aquarum venas aperiret; Deum vero, vt foecundioribus auris flumina temperaret, tamque vbertatem fructuum, quam liberorum ſucceſſionem, daret indigenis, nec eos aqua prolifica deficeret, quamdiu iuſti manerent. Ad has preces, ex diſciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit; et aqua, quae antea illis cauſa erat orbitatis ac famis, ex illo tempore felicem et numeroſam ſuppeditabat prolem. Denique tanta vi pollet in rigationibus, vt, ſi vel modo attigerit terram, ſalubrior ſit aquis, quae ad ſatietatem vſque in agro morantur. Quamobrem, qui largius ea vtuntur, exiguum inde emolumentum habent; qui vero parcius, maximum. Amplius tamen, quam fontes caeteri omnes, ſpatium irrigat, et per campum quidem labitur ſeptuaginta ſtadiis longum, viginti vero latum, atque in eo alit hortos amoeniſſimos et frequentiſſimos, palmarum item varia ſapore et appellatione genera. Ex iſtis pinguiores preſſae etiam mel emittunt copioſum, quod ſuavitate alteri vix cedit: quanquam et mellis altrix eſt illa regio. Quin et fert opobalſamum, (qui pretioſiſſimus eſt omnium, qui illic ſunt, fructuum) cyprum item et myrobalanum, ita vt, qui diuinum dixerit illum terrae tractum, non valde aberrauerit, vtpote quae alibi ſunt pretioſiſſima et rariſſima, copioſe iſtic naſcantur. Sed neque aliorum fructuum reſpectu tellus vlla per orbem vniuerſum ei fuerit facile comparanda; adeo quod ſatum eſt multiplicatum reddit. Cauſa autem huius mihi videtur eſſe aëris calor, et aquarum foecunditas, cum ille, quae nata fuerint, proliciat atque diffundat, liquor autem faciat, vt ſingula firmiter radices agant, vireſque aeſtiuo tempore ſuppeditet. adeo autem peruſta eſt illa regio, vt vix quidquam quotan-

μηδένα ῥᾳδίως προσιέναι. τὸ δὲ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς ἡλίου ἀντλούμενον, ἔπειτα ἐξαιθριαθὲν, γίνεται ψυχρότατον, καὶ τὴν ἐναντίαν πρὸς τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει· χειμῶνος δὲ ἀνάπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται προσηνέστατον. ἔστι δὲ καὶ τὸ περιέχον ἔτως εὔκρατον, ὡς λινᾶν ἀμφιέννυσθαι τὰς ἐπιχωρίους, νιφομένης τῆς ἄλλης Ιουδαίας. ἀπέχει δὲ Ιεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ Ιορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι Ιεροσολύμων αὐτῆς ἔρημον καὶ πετρῶδες· τὸ δὲ μέχρι τοῦ Ιορδάνου καὶ τῆς Ασφαλτίτιδος χθαμαλώτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ Ιεριχοῦντα εὐδαιμονέστατον ὄσαν ἀποχρώντως δεδήλωται.

δ'. Ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι καὶ τὴν φύσιν τῆς Ασφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἐστὶ πικρὰ μὲν, ὡς ἔφην, καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότητος καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρει, καταδῦναι δὲ εἰς τὸν βυθὸν οὐδὲ ἐπιτηδεύσαντα ῥᾴδιον. ἀφικόμενος γοῦν καθ' ἱστορίαν ἐπ' αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς, ἐκέλευσέ τινας τῶν νεῖν οὐκ ἐπισταμένων, δεθέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας, ῥιφῆναι κατὰ τοῦ βυθοῦ· καὶ συνέβη πάντας ἐπινήξασθαι, καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω βιαζομένους. ἔστι δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἡ τῆς χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος· τρὶς γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τὴν ἐπιφάνειαν ἀλλάσσεται, καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἀνταυγοῦσα ποικίλως· τῆς μέντοι ἀσφάλτου κατὰ πολλὰ μέρη βῶλοι μέλανες ἀναδίδωσιν, αἱ δὲ ἐπινήχονται τό, τε χῆμα καὶ τὸ μέγεθος ταύροις ἀκεφάλοις παραπλήσιαι. προσελαύνοντες δὲ οἱ τῆς λίμνης ἐργάται, καὶ δρασσόμενοι τοῦ συνεχῶς ἕλκυσιν εἰς τὰ σκάφη· πληρώσασι δὲ ἀποκόπτειν οὐ ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι' εὐτονίαν προσήρτηται τῷ μηρύματι τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμηνίῳ γυναικῶν αἵματι καὶ ὄρῳ διαλύσωσιν αὐτὴν, οἷς μόνοις εἴκει· καὶ χρήσιμος δὲ οὐ μόνον ἐστὶν εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄκεσιν σωμάτων. εἰς πολλὰ γοῦν τῶν φαρμάκων παραμίσγεται. ταύτης τῆς λίμνης μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι σταδίοι, καθὸ δὴ μέχρι

nis pullulet crescatque. Aqua autem ante solis ortum hausta, et aëri exposita frigescit, naturamque aëri ambienti contrariam sumit: hyeme vero tepescit, et mitissima fit illis, qui in eam merguntur. Quin et tanta est aëris circumfusi temperies, vt, cum in aliis Iudaeae partibus ningit, hic linea veste vtantur indigenae. Distat autem Hierosolymis CL. stadiis, a Iordane vero LX. totumque inde vsque ad Hierosolyma spatium desertum est et saxosum; ad Iordanem vero et lacum Asphaltitin humilius quidem est solum, aeque tamen desertum atque infrugiferum. Sed de Hierichunte, quam feliciſſima sit, satis, vt opinor, dictum est.

4. Operae autem pretium est etiam lacus Asphaltitis naturam enarrare, qui amarus est, vt dixi, ac infoecundus, prae leuitate autem etiam, quae grauissima sunt, in eum iniecta fluitant, demergique in profundum ne industria quidem facile quis possit. Nam et Vespasianus, cum visendi eius gratia illuc veniret, iussit quosdam nandi inscios, vinctis post terga manibus, in altum proiici: et omnibus euenit, vt quasi spiritus alicuius vi sursum repulsi supernatarent. Ad haec, mirabilis est coloris ipsius mutatio, quippe ter singulis diebus superficiem vertit, et ad solis radios varie resplendet: multis tamen locis euomit nigras bituminis glebas, quae desuper fluitant, et figura et magnitudine tauris capite truncatis non absimiles. Ad eas vero cum lacus exercitores accedant, aggestas concretasque ad se in scaphas attrahunt: non autem facile ab iis, qui eas impleuerint, abscindi possunt, sed grumis adhaeret alueus propter tenacitatem, donec ea menstruo mulierum sanguine et lotio dissolvatur; quibus solis cedit. Est autem hoc bitumen non modo ad compagines nauium accommodatum, sed et ad corporum curationem: vnde et multis medicamentis adminiscetur. Lacus huius longitudo DLXXX stadiorum est, qua sane vsque ad Zoara Arabiae ex-

Ζοάρων τῆς Ἀραβίας ἐκτείνεται. εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. γειτνιᾷ δὲ ἡ Σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μὲν εὐδαίμων γῆ, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ τῆς κατὰ πόλεις περιουσίας· νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα. φασὶ δὲ, ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς κατεφλέγη. ἔστι γὰν ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς· ἔστι δὲ καὶ τοῖς καρποῖς σποδιὰν ἀναγεννωμένην, οἳ χρόαν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, δρεψαμένων δὲ χερσὶν εἰς καπνὸν ἀναλύονται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν Σοδομῖτιν μυθευόμενα τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

ΚΕΦ. Θ'.

Ὅτι Οὐεσπασιανὸς, μετὰ τὴν Γαδάρων ἅλωσιν, παρασκευάζεται πολιορκεῖν Ἱεροσόλυμα· ἀγγελθείσης δ' αὐτῷ Νέρωνος τελευτῆς, τὸ βέλευμα μεταβάλλει. Περί τε τοῦ Σίμωνος Γερασηνοῦ.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν περιτειχίζων τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἔν τε τῇ Ἰεριχοῖ, καὶ ἐν Ἀδίδοις ἐγείρει στρατόπεδα, καὶ φρουρὰς ἀμφοτέραις ἐγκαθίζησιν ἐκ τε τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ συμμαχικοῦ τάγματος. πέμπει δὲ καὶ εἰς Γέρασα Λάκιον Ἄννιον, παραδοὺς μοῖραν ἱππέων καὶ συχνοὺς πεζῶν. ὁ μὲν δὴ, ἐξ ἐφόδου ἑλὼν τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ διαφυγεῖν ἔφθασαν. γενεὰς δὲ ἠχμαλωτίσατο, καὶ τὰς κτήσεις διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐπέτρεψεν. ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ἐπὶ τὰς πέριξ κώμας ἐχώρει. φυγαὶ δὲ ἦσαν τῶν δυνατῶν, καὶ φθοραὶ τῶν ἀσθενεστέρων. τὸ καταλειφθὲν δὲ πᾶν ἐνεπίπρατο, καὶ, διειλημμένου τοῦ πολέμου τήν τε ὀρεινὴν ὅλην καὶ τὴν πεδιάδα πᾶσαν, οἱ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῄρηντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν προαιρουμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφυλάσσοντο. τοὺς δὲ, ὅπως τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντας, εἶργεν ἡ στρατιὰ, πανταχόθεν τὴν πόλιν περιέχουσα.

tenditur; latitudo CL ſtadiis patet. Huic autem terra Sodomitica vicina eſt, olim quidem regio beata, quod frugibus abundaret et multis vrbibus diſtincta eſſet: nunc vero tota exuſta eſt. Fertur enim, eam ob incolarum impietatem fulminibus conflagraſſe. Itaque et adhuc ignis à Deo immiſſi reliquias, et oppidorum quinque iſthic videre licet vmbram et imaginem: inſuper et in fructibus cineres renaſcentes, qui ſpecie quidem et colore edulibus ſimiles ſunt, manibus autem decerptae in fauillam et cinerem reſoluuntur. Atque his quidem, de terra Sodomitica narratis, eiuſmodi fides habetur ex teſtibus oculatis.

CAP. IX.

Veſpaſianus, Gadaris excisis, Hieroſolyma obſidere parat; cum autem nuncium accepiſſet de morte Neronis, conſilium mutat. Deque Simone Geraſeno.

AT Veſpaſianus, cum circumquaque cingeret Hieroſolymitanos, et apud Hierichuntem et Adida exſtruit caſtella, et praeſidia vtriſque ex Romanis pariter ac ſociis imponit. Mittit autem Geraſa L. Annium, equitatus parte multiſque peditibus ei traditis. Et ille quidem cum primo impetu vrbem cepiſſet, mille iuvenum, qui fugam facere non occupauerant, interficit: familias vero captiuas abduxit, et militibus facultates diripere permiſit. Incenſis deinde domibus, vicos proximos petebat. Potentes autem fugiebant et imbecilliores peribant, quaeque relicta erant vniuerſa flammis abſumta; cumque bellum totam regionem montanam omnemque campeſtrem peruaſiſſet, iis, qui Hieroſolymis degebant, intercluſi erant exitus. Nam qui transfugere quidem cupiebant, eos Zelotae obſeruabant; qui vero nondum fauebant Romanis, eos coërcebat exercitus, vrbi ex omni parte circumdatus.

β'. Οὐεσπασιανῷ δὲ, εἰς Καισάρειαν ἐπιστρέψαντι, καὶ παρασκευαζομένῳ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτῶν τῶν Ιεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλεται Νέρων ἀνηρημένος, τρισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτώ. περὶ ὃ λέγειν, ὃν τρόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισε, πιστεύσας τὰ πράγματα τοῖς πονηροτάτοις, Νυμφιδίῳ καὶ Τιγελλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τῶν ἐξελευθέρων, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ἐπιβελευθεὶς κατελείφθη μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἁπάντων, διαδρὰς δὲ σὺν τέτρασι τῶν πιστῶν ἀπελευθέρων, ἐν τοῖς προαστείοις ἑαυτὸν ἀνεῖλε· καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν ὀ μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν· τόν τε κατὰ τὴν Γαλατίαν πόλεμον, ὡς ἐτελεύτησε, καὶ πῶς Γάλβας ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς Ρώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς Ισπανίας, καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αἰτιαθεὶς ἐπὶ ταπεινοφροσύνῃ ἐδολοφονήθη κατὰ μέσην τὴν Ρωμαίων ἀγορὰν, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ Οθων, τήν τε τούτου στρατιὰν ἐπὶ τοὺς Οὐϊτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατάλυσιν, ἔπειτα τοὺς κατὰ Οὐϊτέλλιον ταράχους, καὶ τὴν περὶ τὸ Καπετώλιον συμβολὴν, ὅπως τε Αντώνιος Πρῖμος καὶ Μουκιανὸς, διαφθείραντες Οὐϊτέλλιον καὶ τὰ Γερμανικὰ τάγματα, κατέσειλαν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον· πάντα ταῦτα διεξιόντες μὲν ἐπ' ἀκριβὲς παρητησάμην, ἐπειδὴ δι' ὄχλου πᾶσίν ἐστι, καὶ πολλοῖς Ελλήνων τε καὶ Ρωμαίων ἀναγέγραπται. συναφείας δὲ ἕνεκα τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦ μὴ διαπεσεῖσθαι τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἔκαστον ἐπεσημηνάμην. Οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον ἀνεβάλλετο τὴν τῶν Ιεροσολύμων στρατείαν, καραδοκῶν, πρός τίνα ῥέψει τὸ κρατεῖν μετὰ Νέρωνα. αὖθις δὲ Γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν ἐπιστεῖλαί τι περὶ τοῦ πολέμου κἀκεῖνον, ὠκ ἐπεχείρει. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν υἱὸν Τίτον, ἀσπασόμενον καὶ ληψόμενον τὰς περὶ Ιουδαίων ἐντολάς. τῆς αὐτῆς δὲ αἰτίας ἅμα Τίτῳ καὶ Αγρίππας ὁ βασιλεὺς πρὸς Γάλβαν ἔπλει, καὶ διὰ τῆς Αχαΐας. χειμῶνος γὰρ ἦν ὥρα, μακραῖς ναυσὶ πλεόντων, Φθάνει Γάλβας ἀναιρεθεὶς, μετὰ μῆνας ἑπτὰ καὶ ἴσας ἡμέρας. ἐξ

2. Vespasiano autem, Caesaream reuerso, parantique copias suas omnes aduersus Hierosolyma educere, nunciatur Nero peremtus, cum per annos tredecim et octo dies imperasset. De quo memorare, quemadmodum ille imperium dehonestauit, rerum administrationem Nymphidio et Tigillino, viris nequissimis et libertorum indignissimis, committendo, quodque ab illis petitus insidiis, ab omnibus quidem satellitibus relictus fuerit, cum quatuor vero libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibique semet occiderit; quodque haud ita multo post tempore poenas dederint, qui eum sustulerunt; bellumque per Galliam quo pacto desierit, et quo modo Galba creatus imperator Romam redierit ex Hispania, vtque a militibus incusatus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro Romano ex insidiis fuerit occisus, et Otho declaratus imperator, qui et expeditionem fecit contra Vitellii duces et sublatus est; dein vt turbae excitatae fuerint contra Vitellium, et pugna in Capitolio commissa; et quemadmodum Antonius Primus et Mucianus, cum Vitellium interfecissent et Germanicas legiones, bellum ciuile compressérint: ista, inquam, omnia accurate quidem narrare recusaui, quod omnibus molesta sint, et a multis Graecorum pariter ac Romanorum perscripta fuerint. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa foret *historia*, summatim singula indicaui. Vespasianus igitur primo quidem expeditionem in Hierosolyma differebat, exspectans, cuinam post Neronem obtingeret imperare. Deinde vbi Galbam imperatorem factum esse audiuit, nihil contra Iudaeos aggrediebatur, priusquam et ille aliquid de bello in mandatis daret. Mittit autem ad eum Titum filium suum, et salutatum, et vt mandata de Iudaeis acciperet. Eandem etiam ob causam vna cum Tito rex etiam Agrippa ad Galbam nauigabat. Dumque Achaiam (hyems quippe erat) longis nauibus praeteruehuntur, interfici Galbam contigit, post septem menses totidemque dies, quam imperasset: vnde proxime imperium susce-

ὃ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν Οθων; ἀντιποιούμενος τῶν πραγμάτων. ὁ μὲν οὖν Αγρίππας εἰς τὴν Ρώμην ἀφικέσθαι διέγνω, μηδὲν ὀρρωδήσας πρὸς τὴν μεταβολήν. Τίτος δὲ κατὰ δαιμόνιον ὁρμὴν ἀπὸ τῆς Ελλάδος εἰς τὴν Συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ τάχος εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι περὶ τῶν ὅλων ὄντες, ὡς ἂν σαλευομένης τῆς Ρωμαίων ἡγεμονίας, ὑπερεώρων τὴν ἐπὶ Ιουδαίους στρατείαν, καὶ, διὰ τὸν περὶ τῆς πατρίδος φόβον, τὴν ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν ἄωρον ἐνόμιζον.

γ'. Επανίσταται δὲ ἄλλος τοῖς Ιεροσολύμοις πόλεμος. υἱὸς ἦν Γιώρα, Σίμων τις Γερασηνὸς τὸ γένος, νεανίας, παιδαγωγίᾳ μὲν ἡττώμενος Ιωάννου προκατέχοντος ἤδη τὴν πόλιν, ἀλκῇ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ διαφέρων, δι' ἣν καὶ ὑπὸ Ανάνου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας Ακραβατηνῆς, πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν Μασάδαν ληστὰς παραγίνεται. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἦν αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατωτέρω γοῦν Φρούριον ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξίν, ἃς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὖθις δὲ διὰ συγγένειαν ἠθῶν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπροσενόμευε γοῦν αὐτοῖς ἐξιών, καὶ συνεπόρθει τὰ περὶ τὴν Μασάδαν· ὃ μὴν ἐπὶ τὰ μείζω παρακαλῶν ἔπειθεν. οἱ μὲν γὰρ ἐν ἕδραι ὄντες τῷ Φρουρίῳ, καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μακρὰν ἐδεδοίκεσαν· ὁ δὲ τυραννικῶν, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ καὶ τὴν Ανάνου τελευτὴν ἤκουσεν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφίσταται, καὶ προκηρύξας δούλοις μὲν ἐλευθερίαν, γέρας δὲ ἐλευθέροις, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροιζεν.

δ'. Ως δὲ ἦν αὐτῷ καρτερὸν ἤδη τὸ σύνταγμα, τὰς ἀνὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέτρεχεν· ἀεὶ δὲ πλειόνων προσγινομένων, ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. κἀπειδὴ πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν εὕροιαν τῶν κατορθωμάτων ἐφθείροντο δυνατοί. καὶ οὐκ ἔτι ἦν δούλων μόνον, οὐδὲ ληστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πειθαρχία. κατέτρεχε

pit Otho, rerum administrationem sibimet vindicans. Et Agrippa quidem, rerum mutatione nihil deterritus, Romam pergere statuit. Titus vero diuino impulsu a Graecia in Syriam nauibus traiiciebat, et celeritate adhibita Caesaream peruenit ad patrem. Et illi quidem, rerum exspectatione suspensi, quasi fluctuante Romano imperio, insuper habebant militiam obire contra Iudaeos, metuque de patria soliciti impetum facere in alienigenas haud opportunum ducebant.

3. Aliud autem Hierosolymis erumpit bellum. Erat quidam Simon Giorae filius genere Gerasenus, iuuenis, astutia quidem inferior Ioanne, qui in vrbe dominatum habebat, corporis autem viribus et audacia praestantior, ob quam ex Acrabatena toparchia, quam tenebat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones se recipit, qui Masadam occupauerant. Et primo quidem suspectus erat illis, adeo vt ei in inferius duntaxat castellum, cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permiserint, dum ipsi superiora incolerent. rursus autem propter morum coniunctionem, quodque fidus esse videretur, etiam cum illis populatum exibat, simulque vastabat quaecunque circa Masadam erant; non tamen eis, dum ad maiora incitaret, persuadebat. nam isti quidem castello assueti, longius ab eo, tanquam latibulo, discedere metuebant: ille vero, dominatum affectans magnorumque appetens, postquam et Ananum obiisse audiuerat, inde mouet in loca montana, ac voce praeconum seruis libertate promissa, itemque liberis praemio, improbos, quos vndique poterat, congregabat.

4. Cum autem iam validas conflasset copias, regionis montanae vicos incursibus vastabat; quotidieque pluribus sese ei adiungentibus, audebat etiam in planitiem descendere. ac postquam iam factus est ciuitatibus terribilis, multi ex optimatibus eius potentia solicitati et prosperis rerum successibus, ad eum malo suo se conferebant: adeoque non amplius seruorum tantum aut latronum exercitus erat, sed multorum de populo ei tanquam regi obedien-

δὲ τὴν Ακραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης Ιδουμαίας. κατὰ γὰρ κώμην τινὰ καλουμένην Ναῖν τεῖχος κατασκευάσας, ὥσπερ φρουρίῳ πρὸς ἀσφάλειαν ἐχρῆτο. κατὰ δὲ τὴν Φαρὰν προσαγορευομένην, φάραγγα, πολλὰ μὲν ἀνευρύνας σπήλαια, πολλὰ δὲ εὑρὼν ἕτοιμα, ταμιείοις ἐχρῆτο θησαυρῶν καὶ τῆς λείας ἐκδοχείοις. ἀνετίθει δὲ καὶ τὰς ἁρπαζομένας εἰς αὐτὰ καρπὰς, οἵ τε πολλοὶ τῶν λόχων δίαιταν εἶχον ἐν ἐκείνοις· δῆλος δὲ ἦν τό, τε σύνταγμα προγυμνάζων καὶ τὰς παρασκευὰς κατὰ τῶν Ιεροσολύμων.

ε'. Οθεν οἱ ζηλωταὶ, δείσαντες αὐτῷ τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν τρεφόμενον, ἐξιᾶσι μετὰ τῶν ὅπλων οἱ πλείους· ὑπαντιάζει δὲ Σίμων, καὶ παραταξάμενος, συχνὰς μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, συνελαύνει δὲ τὰς λοιπὰς εἰς τὴν πόλιν. ἔπω δὲ θαρρῶν τῇ δυνάμει, τὸ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπετράπη· χειρώσασθαι δὲ πρότερον τὴν Ιδουμαίαν ἐπεβάλλετο. καὶ δὴ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἤλαυνεν ἐπὶ τὰς ὄρους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν Ιδουμαίων κατὰ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, περὶ πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τὰς δὲ λοιπὰς ἐάσαντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα, διὰ τὰς τῶν ἐν Μασάδᾳ σικαρίων καταδρομὰς, ἐδέχοντο τὸν Σίμωνα πρὸς τοῖς ὄροις. ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, ἔτε νενικηκὼς ἔτε νενικημένος διεκρίθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν Ναῖν, οἱ δὲ Ιδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἶκου. καὶ μετ' ὀλίγον πολὺ Σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδευσάμενος δὲ κατά τινα κώμην, ἣ Θεκωὲ καλεῖται, πρὸς τὰς ἐν Ηρωδίῳ φρουρὰς, ὅπερ ἦν πλησίον, Ελεάζαρόν τινα τῶν ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα παραδοῦναι τὸ ἔρυμα. τοῦτον οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο, τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες, δι' ἣν ἦκοι, φθεγξάμενον δὲ περὶ παραδόσεως ἐδίωκον σπασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυγῆς τόπον ἐκ ἔχων ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ· τοῖς δὲ Ιδουμαίοις, ἤδη

tium. Excurſiones autem faciebat in Acrabatenam toparchiam et in maiorem vſque Idumaeam. Nam ad vicum quendam, cui nomen Nain, cum murum exſtruxiſſet, pro caſtello in ſui ſecuritatem habebat. In valle autem nuncupata Pharan, cum multas quidem laxiores feciſſet ſpeluncas, multas vero paratas inueniſſet, in illis theſauros ſuos recondebat praedaſque recipiebat. quin et direptos illic fructus reponebat, multique e cohortibus ſuis vitam in illis agebant: minimeque dubitabatur, quin copias ſuas praeexerceret et apparatus faceret, vt Hieroſolyma aggrederetur.

5. Vnde inſidias eius veriti Zelotae, et praeuenire eum, qui contra ſe viribus creſcebat, cupientes, plerique armati egrediuntur. His autem Simon occurrit, commiſſoque praelio multos quidem illorum occidit, reliquos vero in vrbem compellit. At nondum viribus fidens, a murorum oppugnatione deterrebatur: atque antequam id faceret, Idumaeam ſubiugare cogitabat. Itaque cum viginti armatorum millibus ad fines eius properabat. Idumaeorum autem principes, pugnaciſſimis ad viginti quinque millia magna celeritate e regione congregatis, reliquis vero, vt ſua tuerentur, relictis, propter ſicariorum in Maſadam excurſiones, Simonem ad fines ſuos excipiebant. vbi eo illis congreſſo, cum per totum diem pugnatum eſſet, dubium erat, vtrum victor an victus diſceſſerit. Et ille quidem in Nain, Idumaei vero domum regreſſi ſunt. Non multo autem poſt Simon cum maioribus copiis in eorum regionem iterum irrupit: caſtriſque in quodam vico, cui nomen Thecoë, poſitis, ad cuſtodes Herodii, quod non longe aberat, Eleazarum ſuorum quendam ſociorum miſit, vt munimentum traderent perſuaſurum. Hunc ſine mora ſuſcepere cuſtodes, cauſae neſcii, cur veniſſet. Cum autem de traditione loquutus eſſet, ſtrictis gladiis eum perſequebantur: donec fugae locum non reperiens, de muro in vallem ſubiectam ſeſe proiecit. Et ille quidem ſtatim moritur, Idumaeis autem

κατορρωδῆσι τὴν ἰσχὺν τῦ Σίμωνος, ἔδοξε πρὸ τῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν τῶν πολεμίων.

ς'. Εἰς τῦτο δὲ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐπεδίδυ Ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυμούμενος. ὁρμήσας γῶν ἀπὸ τῆς Ἀλύρυ· κατὰ γᾶρ ταύτην συνήθροιστο τὴν κώμην τότε τῶν Ἰδυμαίων τὸ στράτευμα· παραγίνεται πρὸς Σίμωνα, καὶ πρῶτον αὐτῷ παραδῶσειν συντίθεται τὴν αὐτῦ πατρίδα, λαβὼν ὅρκυς, ὡς ἀεὶ τίμιος ὢν διατελοίη, συνεργήσειν δὲ ὑπέσχετο, καὶ περὶ τῆς ὅλης Ἰδυμαίας. ἐφ' οἷς ἑστιαθεὶς φιλοφρόνως ὑπὸ τῦ Σίμωνος, καὶ λαμπρᾶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν, ἐπειδήπερ εἰς τὰς σφετέρυς ὑπέστρεψεν, τὸ μὲν πρῶτον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν τῦ Σίμωνος ἐψεύδετο· ἔπειτα δεξιύμενος τύς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγυς πᾶν τὸ πλῆθος, ἐνῆγεν, ὥστε δέξασθαι τὸν Σίμωνα, καὶ παραδῶναι δίχα μάχης αὐτῷ τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα διαπραττόμενος, καὶ Σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκάλει, σπεδάσειν ὑπιστνύμενος τὰς Ἰδυμαίυς. ὁ δὴ παρέστεν. ὡς γὰρ ἦν ἤδη πλησίον ἡ στρατιὰ, πρῶτος ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, μετὰ τῶν συνδιεφθαρμένων ἔφευγε. πτοία δὲ ἐμπίπτει παντὶ τῷ πλήθει, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν λυθέντες ἐκ τῆς τάξεως, ἀνεχώρυν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια.

ζ'. Σίμων δὲ παρὰ δόξαν εἰς τὴν Ἰδυμαίαν εἰσήλασεν ἀναιμωτὶ, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως πρῶτον αἱρεῖ τὴν πόλιν Χεβρών, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμπολυν δὲ διήρπασε καρπόν· ὡς δὲ φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τὴν Χεβρών, ἐ μόνον τῶν τῇδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Μέμφεως ἀρχαιοτέραν, διχίλια γῶν αὐτῇ καὶ τριακόσια ἔτη συνηρίθμητο. μυθεύυσι δὲ αὐτὴν καὶ οἰκητήριον Ἀβραάμυ τῦ Ἰυδαίων προγόνυ γεγονέναι, μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τύς τε παῖδας αὐτῦ λέγυσι καταβῆναι εἰς Αἴγυπτον ἔνθεν· ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τῦ νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῆς μαρμάρυ καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ἀπὸ σταδίων ἑξ τῦ

Simonis vires formidantibus placuit, priuſquam acie congrederentur, explorare hoſtium copias.

6. Ad hoc autem ſe miniſtrum alacriter offerebat Iacobus, vnus e principibus Idumaeorum, de proditione cogitans. Itaque ab Aluro profectus, (in hoc quippe vico coiuerat Idumaeorum exercitus) ad Simonem venit; primumque ſe patriam ſuam ei proditurum eſſe paciſcitur, fide iureiurando accepta, quod ſemper in honore haberetur; operamque ſuam de tota Idumaea in poteſtatem eius redigenda daturum pollicebatur. Quas ob res humaniter a Simone conuiuio exceptus, ſplendidiſque elatus promiſſis, vbi ad ſuos rediit, primo Simonis exercitum multo maiorem eſſe, quam reuera erat, mentiebatur: deinde et principes benigne alloquens et vniuerſam fere multitudinem ſeorſim, vt Simonem exciperent, ſuadebat, eique ſine pugna rerum ſummam permitterent. Simul autem hoc agens, etiam Simonem ipſum per nuncios accerſebat, Idumaeos ſe diſſipaturum promittens. quod et praeſtitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inſcendit, et cum iis, quos corruperat, fugam capeſſebat. Multitudinem autem omnem occupat pauor, et priuſquam manus conſererent, domum quiſque ſuam ordinibus ſolutis diſceſſerunt.

7. Simon vero praeter opinionem ſine ſanguine intrauit Idumaeam, factaque ex improuiſo impreſſione, primo capit vrbem Chebronem, in qua maxima praeda potitus eſt, multoſque fructus diripuit: Chebron autem indigenae ferunt, non eius terrae modo ciuitatibus, ſed et Memphi in Ægypto antiquiorem; quippe anni eius ad duo millia et trecentos computantur. Narrant etiam, in ea habitaſſe Abramum Iudaeorum progenitorem, poſtquam e Meſopotamia migrauit, eiuſque liberos hinc in Ægyptum deſcendiſſe; quorum monumenta etiam nunc cernuntur in hac ipſa vrbecula, pulcherrimo exſtructa marmore et opere elegantiſſimo. Cernitur etiam ſexto ab

ἄστεως Τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ τῆς κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν. ἔνθεν ὁ Σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τῆς Ἰδουμαίας, οὐ μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τῶν ὁπλιτῶν, τέσσαρες αὐτῷ συνείποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τῶν ἐπιτηδείων ἐξαρκούντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ ταῖς χρείαις ὠμότης τε αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ γένος ὀργή· δι' ἃ μᾶλλον ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τὴν Ἰδουμαίαν. καθάπερ δὲ ὑπὸ τῶν ἀκρίδων κατόπιν ὕλην ἐστὶν ἰδεῖν ἐψιλωμένην πᾶσαν, οὕτω τὸ κατὰ νώτου τῆς Σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ πεφυκὸς ἀνὰ τὴν χώραν ἢ συμπατοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τὴν ἐνεργὸν ὑπὸ τῆς πορείας σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲ σημεῖόν τι κατελείπετο τοῖς πορθουμένοις τοῦ γεγονέναι.

ἡ. Ταῦτα πάλιν τοὺς ζηλωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν ἀντιπαρατάξασθαι κατέδεισαν· περιολοχίσαντες δὲ ἐν ταῖς παρόδοις ἁρπάζουσι τοῦ Σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τῆς περὶ αὐτὴν θεραπείας συχνούς. ἔπειτα ὡς αὐτὸν ἠχμαλωτισμένοι τὸν Σίμωνα, γεγηθότες εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν, καὶ ὅσον οὐδέπω προσεδόκων καταθέμενον τὰ ὅπλα περὶ τῆς γυναικὸς ἱκετεύσειν. τὸν δὲ οὐκ ἔλεος εἴσεισιν, ἀλλ' ὀργὴ περὶ τῆς ἡρπασμένης· καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τῶν Ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ τρωθέντα τῶν θηρίων, ἐπειδὴ τοὺς τρώσαντας οὐ κατέλαβεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν ἠφίει. ὅσοι γοῦν λαχανείας ἕνεκεν ἢ φρυγανισμοῦ προσληλύθεισαν ἔξω πυλῶν, ἀνόπλους καὶ γέροντας, συλλαμβάνων ἠκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μονονουχὶ καὶ νεκρῶν γευόμενος τῶν σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλήξασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἅμα, καὶ διασασιάσαι τὸν δῆμον ἐπιχειρῶν πρὸς τοὺς αἰτίους. ἐντέταλτο δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι Σίμων θεὸν ὕμνυσι τὸν πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐ-

vrbe ſtadio Terebinthus maxima, dicuntque arborem a creatione mundi vſque ad haec tempora permanere. inde progrediens Simon totam peruadebat Idumaeam; non ſolum vrbes et vicos depopulans, ſed et omnem regionem vaſtans. nam praeter grauis armaturae milites, quadraginta eum millia ſequebantur, vt multitudini haud ſuppeterent neceſſaria. Ad hanc autem rerum inopiam accedebat eius crudelitas, et in nationem excandeſcentia: vnde contigit Idumaeam eo magis ad vaſtitatem redigi. Et quemadmodum poſt locuſtas cernere eſt ſiluas frondibus nudatas, ſic etiam qua Simonis tranſiſſet exercitus, a tergo ſolitudinem relinquebat: et alia quidem comburendo, alia vero diruendo, et quicquid in regione e terra prouenerit calcibus conterendo delebant aut depaſcendo; perque terram cultam incedendo faciebant eam ſterili duriorem. verboque expedire, ne ſignum quidem vllum ſupererat in vaſtatis, quod aliquando culta fuerint.

8. Iſta iterum Zelotis ſtimulos admouebant, et palam quidem aduerſa acie congredi formidarunt: inſidiis vero in viarum anguſtiis praeſtructis, Simonis vxorem rapiunt, multoſque, qui ei obſequium praeſtabant. Deinde quaſi ipſum Simonem captum tenerent, in ciuitatem laetabundi redierunt, et continuo exſpectabant, armis eum depoſitis, pro vxore ſibi ſupplicaturum. Illius autem animum non ſubit miſericordia, ſed ira ob coniugem raptam: cumque ad muros Hieroſolymitanos veniſſet, ferarum ſauciarum ad inſtar ob percuſſores elapſos furentium, in obuios quoſque animi atrocitatem effundebat. Quotquot igitur ad olera aut ſarmenta colligenda pedes portis efferrent, inermes ſcilicet ſeneſque, correptos cruciabat, et ex vehementi indignatione occidebat, vt tantum non mortuorum cadaueribus deguſtandis parceret. Quin et multos abſciſſis manibus in vrbem mittebat, eo animo, vt ſimul terrorem inimicis incuteret, et vt populum in ſeditionem, contra eos, qui in culpa erant, concitaret. Illis quippe in mandatis dederat, vt dicerent, Simonem iurare per Deum, qui omnibus praeeſt, fore, niſi cito ipſi coniugem redde-

τῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα διαθήσειν πάντας τὺς κατὰ τὴν πόλιν, μηδεμιᾶς φεισάμενος ἡλικίας, μηδὲ ἀπὸ τῶν ἀναιτίων διακρίνας τὺς αἰτίους. τύτοις δ' μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες, ἀπέπεμψαν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τότε μὲν ἐκμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τῦ συνεχῦς φόνυ.

Θ'. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὴν Ιυδαίαν ςάσις ἦν καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Ιταλίας. ἀνῃρεῖτο μὲν γὰρ κατὰ μέσην τὴν Ρωμαίων ἀγορὰν Γάλβας, ἀποδεδειγμένος δὲ αὐτοκράτωρ Οθων, ἐπολέμει Οὐϊτελλίῳ βασιλιῶντι· τῦτον γὰρ ἤρητο τὰ κατὰ Γερμανίαν τάγματα καὶ γενομένης συμβολῆς κατὰ Βηδριακὸν τῆς Γαλατίας πρός τε Οὐάλεντα καὶ Καικίνναν τὺς Οὐϊτελλίυ ςρατηγύς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ περιῆν Οθων, τῇ δευτέρᾳ δὲ τῦ Οὐϊτελλίυ ςρατιωτικόν· καὶ πολλῦ φόνυ γενομένυ, διεχρήσατο μὲν Οθων ἑαυτὸν, ἐν Βρεξέλλῳ τὴν ἦτταν πυθόμενος, ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς μῆνας κρατήσας τῶν πραγμάτων. προσεχώρησε δὲ τοῖς Οὐϊτελλίυ ςρατηγοῖς καὶ τῦ Οθωνος ἡ ςρατιὰ, καὶ κατέβαινεν αὐτὺς εἰς τὴν Ρώμην μετὰ τῆς δυνάμεως. ἐν δὲ τύτῳ καὶ Οὐεσπασιανὸς, ἀναςὰς ἐκ τῆς Καισαρείας πέμπτῃ Δαισίυ μηνὸς, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ μηδέπω κατεςραμμένα τῶν τῆς Ιυδαίας χωρίων. ἀναβὰς δὲ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε Γοφνιτικὴν καὶ τὴν Ακραβατηνὴν καλυμένην, μεθ' ἃς Βηθηλᾶ τε καὶ Εφραΐμ πολίχνια, οἷς Φρυρὰς ἐγκατας ήσας μέχρις Ιεροσολύμων ἐππάζετο. Φθορὰ δὲ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλὺς ἠχμαλωτίζετο. Κερεάλιος δὲ αὐτῷ τῶν ἡγεμόνων, μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν ἄνω καλυμένην Ιδυμαίαν ἐπόρθει, καὶ Καφεθρὰ μὲν ψευδοπολίχνιον ἐξ ἐφόδυ λαβὼν ἐμπίπρησιν, ἑτέραν δὲ καλυμένην Καφαραβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει· πάνυ δὲ ἦν ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος· καὶ τριψεσθαι προσδοκῶντι πλείω χρόνον αἰφνιδίως ἀνοίγυσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηριῶν προσελθόντες αὐτὺς παρέδοσαν. Κερεάλιος δὲ τύτυς παραςησάμενος,

rent, vt perruptis muris simili poena afficeret quotquot intra vrbem essent, nemini cuiuscunque aetatis parcens, nec quidquam discriminis inter insontes sontesque faciens. Ad ista non modo populus, sed et Zelotae metu perculsi vxorem ei remittunt. quo facto ad lenitatem quidem aliquantulum mitigatus, a continua caede requieuit.

9. Verum non solum per Iudaeam erat seditio et bellum ciuile, sed etiam in Italia. Nam in medio quidem Romanorum foro interemtus erat Galba, Otho autem imperator declaratus aduersus Vitellium imperium affectantem bellum gerebat, hunc enim elegerant legiones Germanicae, cumque ad manus ventum esset cum Valente et Caecinna Vitellii ducibus apud Bedriacum Galliae, primo die Otho superior erat, altero Vitelliani: multaque caede facta semet apud Brixellum interfecit Otho, simulac resciuit suorum cladem, duobus diebus tribusque mensibus rerum potitus: Othonis etiam milites Vitellii ducibus sese adiunxerunt; et ipse cum exercitu Romam descendebat. Interea autem et Vespasianus quinto die Daesii mensis Caesarea mouit, contenditque in Iudaeae loca nondum euersa. Cumque montana adscendisset, duas toparchias capit, vnam Gophniticam et alteram Acrabatenam vocatam, et post has Bethela et Ephraim vrbeculas; ibique praesidiis collocatis vsque Hierosolyma equitabat. Magna autem deprehensorum edita erat strages, multosque captiuos agebat. At Cerealis vnus ex illius ducibus cum equitum parte et peditum Idumaeam, quae dicitur superior, vastabat; et Caphethram quidem, quae vrbeculam simulabat, primo impetu captam incendit; alteram vero, nomine Capharabin, adortus obsidebat, (moenibus autem perquam validis cincta erat) ibique diutius se moraturum exspectanti subito, qui intus erant, portas aperiunt, cumque supplices accessissent, semet tradiderunt. At Cerealis, cum eos in potestatem suam redegisset, Che-

ἐπὶ Χεβρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται δέ, ὡς ἔφην, αὕτη κατὰ τὴν ὀρεινὴν, ὁ πόρρω Ἱεροσολύμων· βιασάμενος δὲ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταλειφθὲν πλῆθος ἠβηδὸν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ ἄσυ καταπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων πλὴν Ἡρωδίου καὶ Μασάδας καὶ Μαχαιροῦντος· ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν λῃστῶν κατείληπτο· σκοπὸς ἦδη τὰ Ἱεροσόλυμα πρᾶκτο Ῥωμαίοις.

ι'. Ὁ δὲ Σίμων, ὡς ἐρρύσατο παρὰ τῶν ζηλωτῶν τὴν γυναῖκα, πάλιν ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς Ἰδουμαίας ὑπέστρεψε· καὶ περιελαύνων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς Ἱεροσόλυμα πολλὰς φεύγειν συνηνάγκασεν. εἵπετο δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὅντινα λάβοι τῶν προσιόντων κατὰ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. ἦν δὲ τῷ δήμῳ Σίμων μὲν ἔξωθεν Ῥωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ἐπίνοια κακῶν καὶ τόλμη τὸ σύνταγμα τῶν Γαλιλαίων διέφθειρε. τόν τε γὰρ Ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ἔτοι, κἀκεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς περιεποιήσατο δυνασείας ἠμείβετο, πάντα ἐπιτρέπων δρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήρωτοι, καὶ τῶν πλησίων οἴκων ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μετὰ ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας συνθετιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλούμενοι δὲ μύροις, καὶ πρὸς εὐπρέπειαν ὑπογράφοντες ὀφθαλμούς. ὁ μόνον δὲ κόσμον, ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν· ἐνειλινδοῦντο δὲ ὥσπερ πορνείῳ τῇ πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθάρτοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων ταῖς δεξιαῖς, θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν ἐπιόντες ἐξαπίνης ἐγίνοντο πολεμιαὶ, τά τε ξίφη προφέροντες ἀπὸ τῶν βεβαμμένων χλανίδων τὸν προσυχόντα διήλαυνον. τὺς ἀποδιδράσκοντας δὲ Ἰωάννην Σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ διαφυγών τις τὸν ἐντὸς τοῦ τείχους τύραννον ὑπὸ τοῦ

bronum ibat vrbem alteram antiquiſſimam. Sita autem erat, vti dixi, in montanis, haud procul ab Hieroſolymis. Cum autem vi in eam irrupiſſet, multitudinem illic deprehenſam cum puberibus occidit, ciuitatem vero exurit. Omnibuſque iam occupatis, praeter Herodium et Maſadam et Machaerunta, quae a latronibus tenebantur, tum propoſitum erat Romanis Hieroſolyma aggredi.

10. Simon autem, vbi vxorem ſuam a Zelotis recuperauit, iterum ad reliquias Idumaeae reuerſus eſt, et vndique gentem depopulans, pleroſque compulit Hieroſolyma ſe recipere. Quin et ipſe eos perſequutus eſt vſque ad vrbem. ac deinde, cum muro ſe circumdediſſet, quoſcunque operariorum ex agris aduenientes caperet, eos interficiebat. Eratque populo foris quidem Simon Romanis terribilior, intus vero Zelotae vtriſque grauiores. interque haec malorum excogitatio audaciae coniuncta Galilaeorum exercitum corrupit. Namque Ioannem ad potentiam iſti prouehebant, atque ille eis, pro imperio, quod adeptus eſt, viciſſim omnia, quae deſiderarent, facere permittebat. Inſatiabilis autem erat rapinarum cupiditas, domorumque locupletum perſcrutatio, atque virorum caedes et feminarum iniuriae pro ludo habebantur, ſpoliaque cum ſanguine deuorabant, et impune muliebria patiebantur ad ſatietatem, compoſitos gerentes capillos, et amictum femineum induti, vnguentis etiam delibuti, quoque magis placerent oculos fuco et ceruſſa illinentes. Non ſolum autem ornatum, verum etiam, quae mulieribus accidunt, imitabantur, nimiaque laſciuia voluptates illicitas excogitarunt, in vrbe autem tanquam in lupanari volutabantur, totamque facinoribus impuris polluebant. Immo feminarum ad inſtar vultus componentes, dextris caedem patrabant, fractoque greſſu incedentes ſubita incurſione bellatores euadebant, gladiiſque e conchyliatis chlamydibus eductis obuium quemque transfigebant. Eos autem, qui Ioannem fugerant, excipiebat ſaeuior in caedibus Simon, quique tyrannum intra muros euaſerat, ab iis, qui ante portas erant, oc-

πρὸ πυλῶν διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν πρὸς Ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπτετο.

ιά. Διεσασιάζετο δὲ ἡ πρὸς τὸν Ἰωάννην δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν Ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. σύμβαλόντες δὲ ἀναιροῦσί τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν κατασκευασθεῖσαν ὑπὸ Γεραπτῆς· συγγενὴς δὲ ἦν αὕτη τοῦ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλέως Ἰζάτου· συνεισπίπτουσι δὲ οἱ Ἰδουμαῖοι, κἀκεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν Ἰωάννου χρημάτων. κατὰ γὰρ τὴν προειρημένην αὐλὴν αὐτός τε ἦν, κἀκεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκιδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν εἰς τὸ ἱερὸν πρὸς τοὺς διαπεφευγότας ἠθροίσθη, καὶ κατάγειν αὐτοὺς παρεσκευάζετο Ἰωάννης ἐπί τε τὸν δῆμον καὶ τοὺς Ἰδουμαίους. τοῖς δὲ ἐκ ἄκρου τὴν ἔφοδον αὐτῶν καταδεῖσαι παρέσχε μαχιμωτέρους ὄντας, ὡς τὴν ἀπόνοιαν, μὴ νύκτωρ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ καταπρήσωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων ἐβουλεύοντο, τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ἐπίθεσιν. Θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν Ἰωάννην, ἔκριναν Σίμωνα δέχεσθαι, καὶ μεθ' ἱκετηριῶν δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπῃνέθη δὲ ἡ βουλή. καὶ τὸν ἀρχιερέα Ματθίαν πέμψαντες ἐδέοντο Σίμωνος εἰσελθεῖν, ὃν πολλάκις ἔδεισαν. συμπαρεκάλουν δὲ οἱ ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῶν οἴκων καὶ τῶν κτημάτων. ὁ δὲ, αὐτοῖς ὑπερφάνως κατανεύσας τὸ δεσπόζειν, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῶν ζηλωτῶν τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ κηδεμὼν εὐφημούμενος. παρελθὼν δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐσκόπει τὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ δυναστείας, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο.

cidebatur. omniſque fugae via ad Romanos tranſire cupientibus erat praecluſa.

11. Seditionem autem contra Ioannem mouebat exercitus, et omnes in eo Idumaei diſſentientes a caeteris aliquid moliebantur contra tyrannum, aut quod eius potentiae inuiderant aut crudelitatem ꝑderant. Pugna autem congreſſi multos Zelotarum perimunt, caeteroſque in aulam regiam a Grapte aedificatam (erat autem illa Izatae regis Adiabenorum conſanguinea) compellunt; vna vero irrumpunt Idumaei, atque inde in templum pulſis Zelotis ſe conuertunt ad pecunias Ioannis diripiendas. nam in regia praedicta et ipſe degebat, et tyrannidis ſpolia depoſuerat. Interea autem quamplurimi Zelotae, qui per ciuitatem diſperſi erant, ſeſe ad eos, qui in templum fugerant, aggregarunt; eoſque Ioannes aduerſus populum et Idumaeos educere parabat. Iſtis autem, vt qui pugna plus poſſent, non tam impetus eorum metuendus erat, quam ne rerum deſperatione de templo vrbem noctu ingrederentur, ipſoſque pariter occiderent atque vrbem concremarent. Itaque cum coiiſſent vna cum pontificibus, conſultabant, quo pacto ſibimet de impetu cauerent. At Deus profecto faciebat, vt illis ſuae ſententiae male cederent, et remedium ad ſalutem excogitarent interitu acerbius. Quippe vt Ioannem deturbarent, Simonem recipere ſtatuerunt, et cum precibus alterum in vrbem introducere tyrannum. atque ita decreto obtemperatur: miſſoque Matthia pontifice, Simonem vt intraret obſecrabant, quem ſaepe metuerant. Simul et eum rogabant Hieroſolymitae, qui fugerant Zelotas, domus quiſque ſuae et poſſeſſionum deſiderio. Ille autem eis cum arrogantia pollicitus ſe in illis dominari velle, quaſi ciuitatem quidem Zelotis liberaturus ingreditur; cui a populo tanquam ſeruatori curatorique laete acclamatum eſt: vbi vero cum ſuis copiis introiit, de iis diſpiciebat, quae ad ꝑotentiam ſuam facerent; et qui eum acciuerant, non minus pro inimicis habebat, quam eos, contra quos fuerat accitus.

ιβ'. Σίμων μὲν ὕτως ἑαυτῷ τρίτῳ τῦ πολέμυ Ξανθικῷ μηνὶ Ιεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. Ιωάννης δὲ καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος, εἰργόμενον τῶν ἐξόδων τῦ ἱερῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες· παραχρῆμα γὰρ τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸν Σίμωνα διήρπασαν· ἐν ἀπόρῳ τὴν σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ Σίμων, τῦ δήμυ βοηθῦντος. κἀκεῖνοι, καταςάντες ἐπὶ τῶν ςοῶν καὶ τῶν ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς· συχνοὶ δὲ ἔπιπτον τῶν περὶ Σίμωνα, καὶ πολλοὶ τραυματίαι κατεφέροντο. ῥαδίως γὰρ ἐξ ὑπερδεξίᾳ τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ, καὶ ἐκ ἀςόχως ἐποιῦντο. πλεονεκτῦντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργυς ἔτι προκατεσκεύασαν τέσσαρας μεγίςυς, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις, τὸν μὲν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν καὶ βορείαν γωνίαν, τὸν δὲ τῷ ξυςῷ καθύπερθεν, τὸν δὲ τρίτον κατὰ γωνίαν ἄλλην ἀντικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς ὑπὲρ τὴν κορυφὴν κατεσκεύαςο τῶν παςοφορίων· ἔνθα τῶν ἱερέων εἷς ἐξ ἔθυς ἱςάμενος ἑκάςην ἑβδομάδα εἰσιῦσαν προεσήμαινε σάλπιγγι δείλης, καὶ τελεσθεῖσαν αὖθις περὶ ἑσπέραν, ὅτε μὲν ἀνεργεῖν τῷ λαῷ καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέςησαν δὲ ἐπὶ τῶν πύργων ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλυς μηχανὰς, τύς τε τοξότας καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὴ τὰς μὲν προσβολὰς ὀκνηροτέρας ἐποιεῖτο ὁ Σίμων, μαλακιζομένων αὐτῷ τῶν πλειόνων, ἀντεῖχε δὲ ὅμως περισσία δυνάμεως· τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα πολλὰς τῶν μαχομένων ἀνῆρει.

ΚΕΦ. ί.

Ως οἱ ςρατιῶται ἐν Ιυδαίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ Ουεσπασιανὸν ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα· ὥς τε Ιώσηπον ἐκ δεσμῶν Ουεσπασιανὸς ἀνίησιν.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν περιῆχε καὶ τὴν Ρώμην πάθη χαλεπώτερα. παρῆν μὲν γὰρ ἀπὸ Γερμανίας Ουϊτέλλιος

12. Ita quidem Simon belli anno tertio menſe Xanthico Hieroſolymorum factus erat dominus. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amiſſis etiam, quae in ciuitate habebat, (nam ſtatim res eorum Simon cum ſuis diripuerat) ſalutem deſperare coepit. At Simon, populo adiuuante, impreſſionem faciebat in templum. Illi autem, cum in porticibus perque propugnacula conſtitiſſent, impetum propulſabant: multique ex Simonis parte cadebant, multique ſaucii deferebantur. nam facile e locis ſuperioribus ictuque certiſſimo tela coniiciebant Zelotae. At quamuis loco plus poſſent, turres tamen quatuor maximas inſuper aedificarunt, vt ex alto miſſilia torquerent, vnam quidem ad orientalem angulum et borealem, alteram vero ſuper Xyſtum, tertiamque ad alium angulum, e regione ciuitatis inferioris, reliqua autem ſupra verticem Paſtophoriorum erat exſtructa: vbi vnus de ſacerdotibus pro more adſtans clangore tubae veſpertino diem quemlibet ſeptimum ineuntem praeſignificabat, rurſuſque ad veſperam eundem deſiiſſe, et quando feriari oportet indicans, et quando operi incumbere. Per turres autem diſpoſitae erant ſcorpiones et baliſtae, itemque ſagittarii et funditores. Itaque tunc Simon ſegnius quidem ferebatur ad impreſſiones faciendas, quod ſuorum plerique de impetu ſuo remitterent, ex copiarum tamen abundantia fortiter reſiſtebat: tela autem machinis emiſſa e longinquo pugnantium multos perimebant.

CAP. X.

Quomodo milites in Iudaea et Ægypto Veſpaſianum declarant imperatorem: vtque Ioſephum vinculis liberat Veſpaſianus.

AT per idem tempus Romam etiam grauiora circumſtebant mala. Aderat enim ex Germania Vitellius cum

ἅμα τῷ στρατιωτικῷ πολὺ πλῆθος ἐπισυρόμενος ἕτερον. μὴ χωρούμενος δὲ τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τὰς στρατιώτας περιβόλοις, ὅλην ἐποιήσατο τὴν Ρώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀήθεσιν ὀφθαλμοῖς τὸν Ρωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ περιλαμφθέντες πάντοθεν ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ, τὰς ἐπιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὥστε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς τρέπεσθαί τε, καὶ τὰς ἐμποδὼν γινομένας ἀναιρεῖν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ιταλίαν ἐν τούτοις ἦν.

β'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡς τὰ πλησίον Ιεροσολύμων κατασεσιφάμενος ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὴν Ρώμην ταραχὰς, καὶ Οὐϊτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο ὃν αὐτὸν, καίπερ ἄρχεσθαι, καθάπερ ἄρχειν, καλῶς ἐπισάμενον, εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγε, καὶ τὸν μὲν ὡς ἐρήμην καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας ἠδόξει δεσπότην. περιαλγήσας δὲ τῷ πάθει, καρτερεῖν τὴν βάσανον οὐκ οἷός τε ἦν, καὶ τῆς πατρίδος πορθουμένης ἑτέροις προσευχολεῖν πολέμοις. ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπειγεν ἐπὶ τὴν ἄμυναν, τοσοῦτον εἶργεν ἡ ἔννοια τοῦ διασήματος. πολλὰ γὰρ φθάσαι παυσεργήσασαν τὴν τύχην, πρὶν αὐτὸν εἰς τὴν Ιταλίαν περαιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ πλέοντα, σφαδάζουσαν ἤδη κατεῖχε τὴν ὀργήν.

γ'. Συνιόντες δὲ οἵ τε ἡγεμόνες καὶ οἱ στρατιῶται καθ' ἑταιρίαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν ἐβουλεύοντο, καὶ διαγανακτοῦντες ἐβόων, „ὡς ἐπὶ τῆς Ρώμης στρατιῶται τυφῶν„τες, καὶ μηδὲ ἀκούειν πολέμου φήμην ὑπομένοντες, δια„χειροτονοῦσιν οἷς βούλονται τὴν ἡγεμονίαν, καὶ πρὸς ἐλπίδα „λημμάτων ἀποδεικνύουσιν αὐτοκράτορας· αὐτοὶ δὲ διὰ „τοσούτων κεχωρηκότες πόνων, καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κρά„νεσιν, ἑτέροις χαρίζονται τὴν ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸν „ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' αὐτοῖς ἔχοντες· τίνα δικαιοτέραν „ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς εὐνοίας ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τὴν „νῦν καταπροΐοιντο; τοσούτῳ δὲ εἶναι Οὐεσπασιανὸν ἡγεμο„νεύειν Οὐϊτελλίου δικαιότερον, ὅσῳ καὶ αὐτοὺς τῶν ἐκείνου

exercitu, aliam praeterea ingentem multitudinem post se trahens. Et cum excipi non potuerit spatiis militi destinatis, Romam vniuersam pro castris habebat, omnemque domum armatis oppleuit. Illi autem cum Romanorum diuitias oculis rebus eiusmodi insuetis conspexissent, et vndique circumfusi essent argenti aurique splendore, vix cupiditatem continebant, ne ad rapinas se conuerterent, suisque desideriis obstantes occiderent. Et in Italia quidem ita se res habebant.

2. Vespasianus autem, cum, omnibus in vicinia Hierosolymorum euersis, Caesaream reuertisset, audit tumultus Romae ortos esse, et Vitellium factum imperatorem. id quod etiam ipsi, licet imperium pati aeque ac bene imperare posset, indignationem commouit; eumque, qui in imperium tanquam desertum furore incitatus erat, dominum quidem dedignabatur: dolore autem percitus cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cum patria vastaretur. Veruntamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantum cogitatio de locorum interuallo eum reprimebat. nam quod multa fortuna versatilis posset noua facere, priusquam ad Italiam, praesertim hyemis tempore, traiecturus esset, hoc ipsum iam crescentem iracundiam cohibebat.

3. Duces autem militesque per sodalitia coëuntes aperte iam de mutatione consultabant, et cum indignatione vociferabantur: „Quid est, quod milites Romae con„stituti, et in deliciis agentes, quique ne famam quidem „belli audire sustinent, imperium pro lubitu designarent, „et spe quaestus imperatores crearent; ipsi vero post tot „*labores exactos*, et sub galeis senescentes, aliis condona„rent potestatem, idque cum apud se digniorem habeant, „qui imperet. quam iustiorem vnquam ipsius in eos bene„volentiae gratiam referent, si hanc, quae nunc penes „*ipsos sit*, omiserint? Tanto autem Vespasianum, quam „*Vitellium*, imperare iustius est, quanto illis, qui eum de-

„ἀποδειξάντων. ὐ γὰρ δὴ μικροτέρας τῶν ἀπὸ Γερμα-
„νίας διενηνοχέναι πολέμους, ὐδὲ τῶν ἐκεῖθεν καταγόντων
„τὸν τύραννον ἠττῆσθαι τοῖς ὅπλοις. ἀγῶνος δ' ἐνδεήσειν
„ὐδέν. ὐ γὰρ τὴν σύγκλητον, ἢ τῶν Ρωμαίων δῆμον ἀνέ-
„ξεσθαι τῆς Οὐϊτελλίυ λαγνείας, ἀντὶ τῆς Οὐεσπασιανῦ
„σωφροσύνης· ὐδὲ ἀντὶ μὲν ἡγεμόνος ἀγαθῦ τύραννον
„ὠμότατον, ἄπαιδα δὲ ἀντὶ πατρὸς αἱρεῖσθαι προσάτην.
„μέγιστον γὰρ ὂν πρὸς ἀσφάλειαν εἰρήνης εἶναι τὰς γνη-
„σίυς τῶν βασιλέων ὑπεροχάς. εἴτε ὖν ἐμπειρία γήρως
„προσήκει τὸ ἄρχειν, Οὐεσπασιανὸν αὐτὸς ἔχειν, εἴτε
„νεότητος ἀλκῇ, Τίτον· καρπίσασθαι γὰρ τῆς παρ' ἀμ-
„φοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν δὲ ὐ μόνον αὐτὸς
„τότε τὴν ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἄτε τρία τάγματα
„καὶ τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας ἔχοντας, ἀλ-
„λὰ καὶ συνεργήσειν τά τε πρὸς ἕω πάντα, καὶ τῆς Εὐρώ-
„πης ὅσα τῶν ἀπὸ Οὐϊτελλίυ φόβων κεχώρισται, καὶ τὸς
„ἐπὶ τῆς Ιταλίας δὲ συμμάχυς, ἀδελφον Οὐεσπασιανῦ
„καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τὸν μὲν προθήσεσθαι πολλὸς τῶν
„ἐν ἀξιώματι νέων, τὸν δὲ καὶ τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν
„πεπιστεῦσθαι, μέρος ὐκ ὀλίγον εἰς ἐπιβολὴν ἡγεμονίας.
„καθόλυ τε ἂν βραδύνωσιν αὐτοὶ, τάχα τὴν σύγκλητον
„ἀποδείξειν τὸν ὑπὸ τῶν συντετηρηκότων στρατιωτῶν ἀτι-
„μώμενον.

δ'. Τοιαῦτα κατὰ σύσροφὰς οἱ στρατιῶται διελάλυν· ἔπειτα συναθροισθέντες, καὶ παρακροτήσαντες ἀλλήλυς, ἀναγορεύυσι τὸν Οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ σώ-ζειν τὴν κινδυνεύυσαν ἡγεμονίαν παρεκάλυν. τῷ δὲ Φεοντὶς μὲν ἦν πάλαι περὶ τῶν ὅλων, ὅτι γε μὴν αὐτὸς ἄρχειν προῄρητο, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενος, προκρίνων δὲ τῶν ἐν λαμπρότητι κινδύνων τὴν ἐν ἰδιώταις ἀσφάλειαν. ἀρνυμένῳ δὲ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐτέκ-ειντο, καὶ περιχυθέντες οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠπείλυν, εἰ μὴ βύλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δὲ

„clararunt, ipsi praestant. non enim se minora pertulisse „bella, quam qui in Germania militarunt; neque illis, „qui tyrannum inde deducunt, in armis deteriores esse. „Nihil autem opus fore dimicatione. non enim Sena„tum, populumue Romanum libidines Vitellii, vice pu„dicitiae Vespasiani, laturos esse; neque pro bono impe„ratore tyrannum crudelissimum, aut liberis carentem „pro patre praesidem electuros. etenim maxime ad pacis „securitatem facere veram in regnantibus praestantiam. „Ergo siue senectutis experientiae debeatur imperium, „habere se Vespasianum, siue adolescentiae viribus, Ti„tum; ex amborum enim aetate quod sit commodum „decerpturos. ipsos vero non solum vires iis tunc suppe„ditaturos esse, quos declarauerint, vt qui tres legiones „regumque habeant auxilia; sed et ad ipsorum societa„tem perducturos esse omnia, quae ad orientem et „quicquid Europae extra metum Vitellii constitutum est, „atque insuper, qui in Italia sese eis adiungerent, Vespa„siani fratrem aliumque filium, quorum alterum qui„dem multos iuuenes dignitate praestantes sociatum ire, „alteri vero etiam vrbis commissam esse custodiam; id „quod magni momenti est ad imperium capessendum. „In summa si ipsi moras necterent, Senatum fortasse eum „creaturum imperatorem, quem imperii conseruatores „milites dehonestarunt.

4. Huiusmodi verba in circulis inter se faciebant milites: deinde congregati seque inuicem adhortati, Vespasianum declarant imperatorem, eumque obsecrabant, vt imperium in periculo constitutum seruaret. Illi autem olim quidem curae erat rerum summa, caeterum de imperio minime cogitauerat; factis quidem suis praeclaris semet dignum, qui imperet, existimans, priuatae vero vitae securitatem praeferens clarioris fortunae periculis. Refraganti autem magis instabant tribuni, et milites strictis ensibus circumfusi eum interficere minabantur, ni vellet cum dignitate viuere. Multum autem illis reluctatus, vt imperii molem suis e ceruicibus depelleret, tandem,

πρὸς αὐτὸς διατεινάμενος ἐξ ὧν διωθεῖτο τὴν ἀρχήν, τελευταῖον, ὡς ὐκ ἔπειθεν, εἶπε τοῖς ὀνομάσασι.

ε'. Προτρεπομένων δὲ αὐτὸν ἤδη Μακιανῦ τε καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἄγειν βοώσης αὐτὴν ἐπὶ πᾶν τὸ ἀντίπαλον, αὐτὸς πρῶτον τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας εἶχετο πραγμάτων, εἰδὼς πλεῖσον τῆς ἡγεμονίας μέρος τὴν Αἴγυπτον ὖσαν διὰ τὴν τῦ σίτυ χορηγίαν· ἧς κρατήσας, εἰ παρέλκοι καὶ βία, καθαιρήσειν ἤλπιζεν Οὐϊτέλλιον· ἐ γὰρ ἀνέξεσθαι πεινῆσαν ἐπὶ Ρώμης τὸ πλῆθος· τὰ δύο τε ἐπὶ τῆς Αλεξανδρείας τάγματα προσποιήσασθαι βελόμενος. ἐνεθυμεῖτο δὲ καὶ πρόβλημα τὴν χώραν ἔχειν τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατά τε γῆν δυσέμβολος, καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος· κατὰ μὲν ἑσπέραν προβεβλημένη τὰ ἄνυδρα τῆς Λιβύης, κατὰ δὲ μεσημβρίαν τὴν διορίζουσαν ἀπὸ Αἰθιόπων τὴν Συήνην καὶ τὰς ἀπλώτυς τῦ ποταμῦ καταράκτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς ἔτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένην μέχρι Κοπτῦ, βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῇ ἥ τε μέχρι Συρίας γῆ, καὶ τὸ καλούμενον Αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὁρμων. τετείχισται μὲν ὅτως ἡ Αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ δὲ Πηλυσίυ καὶ Συήνης μῆκος αὐτῆς σταδίων διχιλίων, ὅ, τε ἀπὸ τῆς Πλινθίνης ἀνάπλυς εἰς τὸ Πηλύσιον, σταδίων τριχιλίων ἑξακοσίων. ὁ δὲ Νεῖλος ἀναπλεῖται μέχρι τῆς Ελεφάντων καλουμένης πόλεως, ὑπὲρ ἣν εἴσγυσιν προσωτέρω χωρεῖν ὃς προειρήκαμεν καταράκτας. δυσπρόσιτος δὲ λιμὴν ναυσὶ, καὶ κατ' εἰρήνην, Αλεξανδρείας. στενός τε γὰρ εἴσπλυς, καὶ πέτραις ὑφάλοις, τὸν ἐπ' εὐθὺ καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτῦ μέρος πέφρακται χειροκμήτοις σκέλεσιν· ἐν δεξιᾷ δὲ ἡ προσαγορευομένη Φάρος νῆσος πέκειται, πύργον ἀνέχυσα μέγιστον, ἐκπυρσεύοντα τοῖς καταπλέυσιν ἐπὶ τριακοσίυς σταδίυς, ὡς ἐν νυκτὶ πόρρωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν τῦ κατάπλυ. περὶ ταύτην τὴν νησίδα καταβέβληται χειροποίητα τείχη μέγιστα·

eum illis perſuadere non poſſet, cedit iis, qui imperatoris nomine eum ſalutauerant.

5. Iam vero Muciano caeteriſque tribunis, vt ſemet pro imperatore gereret, eum hortantibus, atque reliquo exercitu eum inclamante, vt ipſos in hoſtes quoſcunque infeſtos duceret, primo rebus Alexandrinis occupandis procurandiſque intentus erat, vt qui norit, maximam partem imperii eſſe Ægyptum, quod frumentum ſuppeditet, (qua re potitus, Vitellium imperio, ſi illud ad ſe vi traheret, deturbaturum eſſe ſperabat; non enim eum toleraturum eſſe populum Romae eſurientem) quodque duas apud Alexandriam legiones ſibi adiungere cupiebat. Quin et cogitabat, propugnaculo ſibi fore illam regionem adverſus incerta fortunae. Nam et terra difficilis acceſſu, marique importuoſa eſt: ab occidente quidem loca arida Libyae ſibi praetenſa habet; a meridie vero Syenen, quae eam ab Æthiopia dirimit, et inuias nauibus Nili fluuii cataractas; itemque ab oriente mare Rubrum ad Coptou ciuitatem vſque diffuſum, a ſeptentrione vero munimentum habet terram ad Syriam vſque protenſam, et pelagus quod dicitur Ægyptium, portubus vbique deſtitutum. Ita quidem Ægyptus ex omni parte munita eſt. Inter Peluſium vero et Syenen per duo millia ſtadiorum porrigitur, atque a Plinthine in Peluſium nauigatio eſt ſtadiorum trium millium et ſexcentorum. Nilus autem ad vrbem vſque Elephantinen vocatam nauigatur: vltra quam cataractae, de quibus diximus, progredi non ſinunt. Portus autem Alexandriae, etiam mari tranquillo, nauibus aditu difficilis eſt. etenim anguſtus eius eſt introitus, ſaxiſque ſub mari latentibus a curſu directo deflexus. et laeua quidem eius pars brachiis ſepta eſt arte fabricatis: a dextra vero inſula Pharus appellata obiicitur, turrim maximam ſuſtinens, quae ad ccc. vſque ſtadia lumen eo appellentibus emittit, vt nocte procul a portu in anteoris ſtationem habeant ob nauigandi difficultatem. Circa hanc autem inſulam manuum opera moles exſtruuntur maximae:

προσαρασσόμενον δὲ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς ἄντικρυς ἔρκεσιν ἀμφηγνυμένον, ἐκτραχύνει τὸν πόρον, καὶ σφαλερὰν διὰ τοῦτο τὴν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μέντοι γε λιμὴν ἔνδον ἀσφαλέστατος, καὶ τριάκοντα σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τά τε λείποντα τῇ χώρᾳ πρὸς εὐδαιμονίαν κατάγεται, καὶ τὰ περισσεύοντα τῶν ἐπιχωρίων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μερίζεται τὴν οἰκουμένην.

ς'. Ἐφίετο μὲν οὖν εἰκότως τῶν ταύτῃ πραγμάτων Οὐεσπασιανὸς εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας. ἐπιστέλλει δ' οὖν εὐθὺς τῷ διέποντι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αλεξάνδρειαν Τιβερίῳ Αλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τῆς στρατιᾶς πρόθυμον, καὶ ὡς αὐτὸς, ὑποδὺς ἀναγκαίως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνοι. προαναγνὰς δὲ τὴν ἐπιστολὴν Αλέξανδρος, ἅμα προθύμως τά τε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὤρκωσεν. ἑκάτεροι δὲ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγὺς στρατηγίας εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πεπιστευμένος ἤδη τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν, προπαρεσκεύαζεν αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν· τάχιον δὲ ἐπινοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἐώρταζεν, εὐαγγέλια δὲ καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπετέλει. τὰ δὲ κατὰ Μυσίαν καὶ Παννονίαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὴν Οὐιτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ Οὐεσπασιανῷ τὴν ἡγεμονίαν ὤμνυον. ὁ δὲ ἀναζεύξας ἀπὸ Καισαρείας εἰς Βηρυτὸν παρῆν, ἔνθα πολλαὶ μὲν ἀπὸ τῆς Συρίας αὐτῷ, πολλαὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνήντων, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν δὲ καὶ Μουκιανος ὁ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμών, τὸ πρόθυμον τῶν δήμων καὶ τὰς κατὰ πόλιν ὄρκους ἀπαγγέλλων.

ζ'. Προχωρούσης δὲ πανταχοῦ κατὰ νοῦν τῆς τύχης, καὶ τῶν πραγμάτων συνευνευκότων ἐκ πλείστου μέρους, ἤδη παρίστατο τῷ Οὐεσπασιανῷ νοεῖν, ὡς ἐ δίκα δαιμονίᾳ προνοίας ἄψαιτο τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις εἱμαρμένη

quibus alliſum pelagus, et aduerſis ſeptis circumfractum aſperiorem facit tranſitum, ingreſſumque per anguſtias reddit periculoſum. Intus tamen portus ipſe tutiſſimus eſt, et xxx. ſtadiorum amplitudinis, in quem et ea deuehuntur, quae terra iſta ad felicitatem deſiderat, et quicquid e bonis illius propriis redundat, per totum terrarum orbem diſtribuitur.

6. Adeoque minime quidem mirandum eſt, Veſpaſianum rerum iſtarum potiri quaeſiiſſe, ad totius imperii firmamentum. Proinde ſtatim ad Tiberium Alexandrum, qui Ægyptum et Alexandriam adminiſtrabat, literas mittit, quibus indicabat et militum promtam in ſe voluntatem, et quod ipſe, ex neceſſitate onus imperii ſubiens, ipſum adminiſtrum et adiutorem ſibi aſſumeret. Alexander autem, cum praelegiſſet literas, promto ſtatim animo et legiones et populum ad fidem ei praeſtandam iureiurando adegit. id quod ab vtriſque lubenti animo factum eſt; vt qui viri virtutem norint ex rebus illius ductu in vicinia geſtis. Atque ille quidem, cum iam ſibi credita eſſent, quae ad imperium ſpectabant, quae eius etiam aduentui neceſſaria erant omnia praeparabat. Citius autem, quam exiſtimari potuit, fama nunciabatur in oriente Veſpaſianum eſſe imperatorem: et omnis quidem ciuitas dies feſtos agebat, necnon et nuncii praemia dabat, et ſacra pro eius ſalute faciebat. Legiones autem apud Myſiam et Pannoniam, paulo ante ob Vitellii audaciam in tumultus concitatae, maiore cum gaudio imperium Veſpaſiano iureiurando confirmabant. Ille vero profectus Caeſarea Berytum veniebat, vbi multae quidem e Syria, inſuper et multae ab aliis prouinciis legationes ei obuiam factae ſunt, coronas et gratulatoria decreta a ſingulis ciuitatibus afferentes. Quin et Mucianus aderat prouinciae praeſes, pronam in eum populorum voluntatem et iuramenta ei iurata annuncians.

7. Cum autem vbique votis illius obſecundaret fortuna, reſque omni fere ex parte ad illum propenderent, tum cogitare coepit Veſpaſianus, quod non ſine Dei prouidentia manum admouerit imperio; ſed iuſta quaedam

περιάγει τὸ κρατῆν τῶν ὅλων ἐπ' αὐτόν. ἀναμιμνήσκεται γὰρ τά τε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ δὲ αὐτῷ ἐγεγόνει παντα-χῇ, προφαίνοντα τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τὰς τῆ Ιωσήπῃ φωνὰς, ὃς αὐτὸν, ἔτι ζῶντος Νέρωνος, αὐτοκράτορα προσει-πεῖν ἐθάρρησεν. ἐξεπέπληκτο δὲ τὸν ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενος Μυκιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ φίλοις, πρῶτον μὲν αὐτῆ τὸ δρα-στήριον ἐκδιηγεῖτο, καὶ ὅσα τοῖς Ιωταπάτοις δι' αὐτὸν ἔκα-μεν· ἔπειτα τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μὲν ὑπώπτευσε τότε πλάσμα τῆ δέᾳ, ἀποδεχθῆναι δὲ ὑπὸ τῆ χρόνῳ καὶ τῶν πραγμάτων θείας. „αἰσχρὸν ἦν, ἔφη, τὸν προθεσπίσαν-„τά μοι τὴν ἀρχὴν, καὶ διάκονον τῆς τῆ Θεῆ φωνῆς, ἔτι „αἰχμαλώτῳ τάξιν, ἢ δεσμώτῃ τύχην ὑπομένειν." καὶ καλέσας τὸν Ιώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μὲν ἓν ἡγε-μόσιν, ἐκ τῆς εἰς τὸν ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐλπίζειν παρέσῃ. συνὼν δὲ τῷ πατρὶ Τίτος, „δίκαιον, ὦ πάτερ, ἔφη, τῆ Ιωσήπῃ καὶ τὸ ὄνειδος ἀφαι-„ρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ, γενήσεται γὰρ ὅμοιος τῷ μὴ δε-„θέντι τὴν ἀρχὴν, ἂν αὐτῆ μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ καὶ πό-„ψωμεν τὰ δεσμά." τῆτο γὰρ ἐπὶ τῶν μὴ δεόντως δεθέν-των πράττεται. συνεδόκει δὲ ταῦτα, καὶ παρελθών τις πελέκει διέκοψε τὴν ἅλυσιν. ὁ δὲ Ιώσηπος εἰλικρῶς περὶ τῶν προειρημένων γέρας τὴν ἐπιτιμίαν, ἤδη καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν.

ΚΕΦ. ιά'.

Οτι, Οὐϊτελλίᾳ ἡττηθέντος καὶ ἀναιρεθέντος, Οὐεσπα-σιανὸς εἰς Ρώμην ὥρμησεν· ὁ δὲ υἱὸς αὐτῆ Τίτος ὑπέ-στρεψεν εἰς Ιεροσόλυμα.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ταῖς πρεσβείαις χρηματίσας, καὶ κατασησάμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ διὰ τῶν ἀξίων, εἰς Αντιόχειαν ἀφικνεῖται. καὶ βουλευόμενος, ποῖ χρὴ τρέπεσθαι, πρόσχωρώτερα τῆς εἰς Αλεξάνδρειαν ὁρμῆς

fati ratio ad eum circumduxerit rerum omnium principatum. Sibi enim in memoriam veniunt et alia signa, (nam multa ipsi contigerant imperium praemonstrantia) quaeque ei dixerat Iosephus, qui, viuente adhuc Nerone, ausus est eum appellare imperatorem. Attonitus autem haerebat, quod hominem adhuc in vinculis apud se teneret; aduocatoque Muciano cum aliis tribunis et amicis, primum quidem eius strenuitatem enarrabat, quantumque in Iotapatis expugnandis propter ipsum laborasset: deinde vaticinationes, quas ipse quidem tunc suspicatus est timoris causa confictas, tempus autem rerumque euentum diuinas esse demonstrasse. Tumque „inhonestum esse, aie„bat, vt, qui sibi auguraſſet imperium, vocisque Dei mi„nister ac nuncius exstitisset, adhuc captiui loco habere„tur, victique fortunam subiret." Cumque Iosephum vocasset, solui iubet. Sane hoc facto alii quidem tribuni, ex ea gratia, quam alienigenae retulisset, praeclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus vero, qui patri aderat: „Iustum est, inquit, o pater, vna cum ferro etiam probro Iosephum solui. perinde enim erit ac „si nunquam vinctus fuisset, cum vincula non solueri„mus, sed dissecuerimus." quod vtique in eos vsurpatur, qui per iniuriam vincti sunt. Eadem Vespasiano placebant: et quidam in medium prodiens securi catenam dissecuit. Iosephus autem pro his, quae praedixerat, existimationis illaesae praemio donatus, de futuris iam dignus, cui crederetur, habebatur.

CAP. XI.

Quod, Vitellio victo et interemto, Vespasianus Romam contendit, et filius eius Titus reuersus est Hierosolyma.

VEspasianus autem, cum responsum legationibus reddidisset, et iuste pro cuiusque meritis praefecturas singulis assignasset, Antiochiam peruenit. Atque secum cogitans, quo primum se verteret, magis e re sua esse iudica-

τὰ κατὰ τὴν Ρώμην ἔκρινε, τὴν μὲν βέβαιον ὖσαν ὁρῶν, τὰ δὲ ὑπὸ Οὐϊτελλίῳ ταρασσόμενα. πέμπει δὴ Μάκιανον εἰς τὴν Ιταλίαν, παραδὺς ἱππέων τε καὶ πεζῶν συχνὴν δύναμιν. ὁ δὲ διὰ τὴν τῦ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πλεῖν, πεζῇ τὴν στρατιὰν ἦγε διὰ Καππαδοκίας καὶ Φρυγίας.

β'. Εν δὲ τύτῳ καὶ Αντώνιος Πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ τρίτον τάγμα τῶν κατὰ Μυσίαν, ἔτυχε δὲ ἡγεμονεύων αὐτόθι, Οὐϊτελλίῳ παρατάξόμενος ἠτείγετο. Οὐϊτέλλιος δὲ αὐτῷ συναντήσοντα μετὰ πολλῆς δυνάμεως Καικίνναν ἐκπέμπει, μέγα θαῤῥῶν τῷ ἀνδρὶ, διὰ τὴν ἐπ' Οθωνι νίκην. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Ρώμης ἐλαύνων διὰ τάχυς περὶ Κρεμῶνα τῆς Γαλατίας τὸν Αντώνιον καταλαμβάνει, μεθόριος δέ ἐστιν ἡ πόλις αὕτη τῆς Ιταλίας. κατιδὼν δὲ ἐν ταῦθα τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων καὶ τὴν σύταξίαν, συμβάλλειν μὲν ὐκ ἐθάῤῥει. σφαλερὰν δὲ τὴν ἀναχώρησιν λογιζόμενος, προδοσίαν ἐβυλεύετο. συναγαγὼν δὲ τὺς ὑφ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας καὶ χιλιάρχυς, ἐνῆγε μεταβῆναι πρὸς τὸν Αντώνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ Οὐϊτελλίυ πράγματα, τὴν Οὐεσπασιανῦ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων· „καὶ παρ' ᾧ μὲν εἶναι, λέ„γων, μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τὴν δύναμιν, καὶ „αὐτὺς δὲ ἄμεινον προλαβόντας τὴν ἀνάγκην πεισῆσαι χά„ριν, καὶ μέλλοντας ἡττᾶθαι τοῖς ὅπλοις ταῖς γνώμαις „τὸν κίνδυνον φθάσαι. Οὐεσπασιανὸν μὲν γὰρ ἱκανὸν „εἶναι χωρὶς αὐτῶν προσθήσεσθαι καὶ τὰ λείποντα, Οὐϊτέλ„λιον δὲ ὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα.

γ'. Πολλὰ τοιαῦτα λέγων ἔπεισε, καὶ πρὸς τὸν Αντώνιον αὐτομολεῖ μετὰ τῆς δυνάμεως. τῆς δὲ αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δέος τῦ προπέμψαντος, εἰ κρειττων γένοιτο· σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τὸν Καικίνναν ὥρμησαν ἀνελεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπίπτοντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτύς. οἱ δὲ τῦ κτεῖναι μὲν ἀπέχοντο· δήσαντες δὲ τὸν προδότην, οἷοί τε ἦσαν πέμψειν Οὐϊτελλίῳ. ταῦτα ἀκύσας ὁ Πρῖμος, αὐτίκα τὺς σφετέρυς ἀνίστησι, καὶ μετὰ τῶν ὅπλων ἦγεν

bat, quae Romae agerentur curare, quam Alexandriam contendere, quod illam quidem sibi firmam videret, res autem Romanas a Vitellio perturbatas. Mittit igitur in Italiam Mucianum cum multis equitum peditumque copiis. Ille vero, hyeme adulta nauigare veritus, pedestri itinere per Cappadociam et Phrygiam ducit exercitum.

2. Inter haec autem et Antonius Primus, cum legione tertia ex iis, quae in Mysia erant, (illam enim regebat prouinciam) cum Vitellio acie congredi properabat. At ipsi occursurum cum magna manu Caecinnam mittit Vitellius, multum viro huic fidens, quod Othonis copias fuderat. Ille vero Roma quam celerrime proficiscens circa Cremonam Galliae offendit Antonium. illa enim vrbs est in finibus Italiae. Cum autem illic conspexisset hostium multitudinem bonumque eorum ordinem, praelio quidem cum illis congredi non audebat; discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis igitur centurionibus et tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat, Vitellii quidem res deprimens, Vespasiani autem vires extollens; dicensque: „illum nomen impe„rii tantum, hunc vero potestatem habere, illisque satius „esse gratia anticipare necessitatem, cumque foret, vt ar„mis superarentur, voluntate periculum praeuenire. Nam „Vespasianum quidem bene posse sine illis etiam reliqua „sibi adiicere, Vitellium vero ne cum ipsis quidem parta „tueri et conseruare.

3. Huiusmodi multa loquutus persuasit eis, et cum milite transfugit ad Antonium. Eadem vero nocte milites facti poenitebat, et inde metuebant, ne ille forte superior esset, qui ipsos miserat; eductisque gladiis interemtum iuerunt Caecinnam. idque fecissent, nisi tribuni ad pedes prouoluti illis supplicassent. Quamobrem caede quidem se abstinuerunt: in eo autem erant, vt proditorem vinctum ad Vitellium mitterent. Cum ista audisset Primus, suos confestim excitat, armatosque ducebat in eos,

ἐπὶ τὰς ἀποσάντας. οἱ δὲ παραταξάμενοι πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, αὖθις δὲ τραπέντες ἔφευγον εἰς τὴν Κρεμῶνα. καὶ τὰς ἱππεῖς ἀναλαβὼν Πρῖμος ὑποτέμνεται τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρει· τῷ δὲ λοιπῷ συνεισπεσὼν, διαρπάσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ Οὐϊτελλίου στρατιὰ, μυριάδες τρεῖς ἀνδρῶν καὶ διακόσιοι. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς Μυσίας Ἀντώνιος τετρακισχιλίους ἀποβάλλει καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τὸν Καικίναν, πέμπει πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς προδοσίας ὀνείδη ταῖς παρ' ἐλπίδα τιμαῖς ἐπεκάλυψεν.

δ'. Ἀνεθάρσει δὲ ἤδη καὶ κατὰ τὴν Ῥώμην Σαβῖνος, ὡς πλησίον Ἀντώνιος ὢν ἀπηγγέλλετο· καὶ συναθροίσας τὰ τῶν νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ Καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων προσεγένοντο, καὶ Δομετιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς, μεγίστη μοῖρα τῶν εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. Οὐϊτελλίῳ δὲ Πρῖμος μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, τεθύμωτο δὲ ἐπὶ τοὺς συναποσάντας τῷ Σαβίνῳ, καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ὠμότητα, διψῶν αἵματος εὐγενοῦς, τὸ στρατιωτικὸν τὴν συγκατελθοῦσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ Καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἔκ τε ταύτης, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ ἑῴου μαχομένων ἐτολμήθη· τέλος δὲ τῷ πλήθει περιόντες οἱ ἀπὸ τῆς Γερμανίας ἐκράτησαν τοῦ λόφου. καὶ Δομετιανὸς δὲ σὺν πολλοῖς τῶν ἐν τέλει Ρωμαίων, δαιμονιώτερον διασώζεται. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη, καὶ Σαβῖνος ἀναχθεὶς ἐπὶ Οὐϊτέλλιον ἀναιρεῖται, διαρπάσαντές τε οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν ἐμπιπρῶσι. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν εἰσελαύνει μὲν Ἀντώνιος μετὰ τῆς δυνάμεως, ὑπήντων δὲ οἱ Οὐϊτελλίου, καὶ τριχῇ κατὰ τὴν πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προέρχεται δὲ μεθύων ἐκ

qui defecerant. Illi autem inſtructi ad praelium pauliſper quidem reſiſtebant: mox autem loco pulſi Cremonam perfugiebant. At Primus cum equitibus ſuis omnes eis aditus praecidit, et magnam quidem eorum multitudinem vndique circumcluſam ante vrbem perimit; adortus autem reliquos, militibus permiſit vrbem diripere. in qua hoſpitum quidem multi mercatores, multi etiam indigenarum perierunt, totuſque Vitellii exercitus, virorum xxx. millia et ducenti. quin et Antonius eorum, quos ex Myſia adduxerat, quatuor millia et quingentos amittit. Caecinnam autem vinculis ſolutum ad Veſpaſianum mittit, rerum geſtarum nuncium. Qui cum ad eum veniſſet, et ab eo benigne exceptus eſt, et proditionis ignominiam ab eo inſperatis honoribus obtectam habuit.

4. Iam vero animos reſumebat etiam Romae Sabinus, poſtquam ei nunciatum eſſet, appropinquare Antonium; collectiſque vigilum cohortibus nocte occupat Capitolium. Prima autem luce multi nobilium ad eum confluebant, interque eos Domitianus fratris filius, in quo ſpes maxima illis ſita erat victoriae obtinendae. At Vitellius quidem de Primo minus ſolicitus erat, incenſus autem in eos, qui cum Sabino defecerant, et, pro ingenita crudelitate nobilium ſanguinem ſitiens, militum manum, quae ſecum deſcenderat, immittit in Capitolium. Et acriter quidem inter eam illoſque, qui templum tenebant, audacterque pugnatum eſt: tandem vero Germani, vt qui multitudine ſuperiores, colle potiti ſunt. Domitianus autem cum multis Romanorum nobilium fato diuiniori interitum effugiebat, reliqua vero multitudo omnis caeſa erat; et Sabinus ad Vitellium ductus interficitur: militeſque, cum donaria omnia diripuiſſent, templum ſuccendunt. Tumque poſtero die Antonius quidem cum exercitu in vrbem irruit, eum vero Vitellii milites excipiunt, et tribus in locis commiſſo intra vrbem praelio omnes interiere. Caeterum ebrius

τῦ βασιλέως Οὐϊτέλλιος, καὶ δαψιλέστερον ὥσπερ ἐν ἑκάστοις τῆς ἀσώτου τραπέζης κεκορεσμένος. συρεὺς δὲ διὰ τὸ πλήθος, καὶ παντοδαπαῖς αἰκίαις ἐξυβρισθεὶς, ἐπὶ μέσης τῆς Ρώμης ἀποσφάττεται, μῆνας ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε. ὃν εἰ συνέβη πλείω χρόνον βιῶσαι, ἐπιλιπεῖν αὐτῦ τῇ λαγνείᾳ τὴν ἡγεμονίαν οἰμαι. τῶν δὲ ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἠριθμήθησαν. ταῦτα μὲν ὖν τρίτῃ μηνὸς Ἀπελλαίου πέπρακτο. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Μουκιανὸς εἵσεισι μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ τὰς σὺν Ἀντωνίῳ παύσας τῦ κτείνειν· ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας, πολλὰς μὲν τῶν Οὐϊτελλίου στρατιωτῶν, πολλὰς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἐκείνῳ ἀνήρουν, φθάνοντες τῷ θυμῷ τὴν ἀκριβῆ διάγνωσιν· καὶ προαγαγὼν τὸν Δομετιανὸν, συνίσησι τῷ πλήθει μέχρι τῆς τῦ πατρὸς ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος, ἀπηλλαγμένος ἤδη τῶν φόβων, αὐτοκράτορα Οὐεσπασιανὸν εὐφήμει, καὶ ἅμα τήν τε τότε βεβαίωσιν ἐώρταζε, καὶ τὴν Οὐϊτελλίου κατάλυσιν.

ε'. Εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ Οὐεσπασιανῷ τὰ ἀπὸ τῆς Ρώμης εὐαγγέλια ἦκε, καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνηδόμενοι· μεγίστη τε ὅσα μετὰ τὴν Ρώμην ἡ πόλις, στρατοτέρα τῦ πλήθους ἠλέγχετο. κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα Ρωμαίοις τῶν πραγμάτων, Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς Ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μέντοι εἰς τὴν Ρώμην ὥρμητο λήξαντος τῦ χειμῶνος ἀνάγεσθαι, καὶ τάχος τὰ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν διώκει· τὸν δὲ υἱὸν Τίτον μετὰ τῆς ἐκκρίτου δυνάμεως ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ Ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πεζῇ μέχρι Νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὖτη διέχει τῆς Ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ἐπιβήσας τὴν στρατιὰν μακρῶν πλοίων ἀνάπλει διὰ τῦ Νείλου κατὰ τὸν Μενδήσιον νόμον μέχρι πόλεως Θμούεως. ἐκεῖθεν δὲ ἀποβὰς ὁδεύει, καὶ κατὰ πολίχνην τινὰ Τάνιν αὐλίζεται. δεύτερος αὐτῷ σταθμὸς Ἡρακλέους πόλις, καὶ τρίτος Πηλούσιον γίνεται. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τὴν

de palatio prodit Vitellius, et largiter, vt in extremis prodigae menſae, expletus: per populum vero tractus, omnique contumeliarum genere diuexatus in media Roma trucidatur, cum octo menſes et quinque dies imperaſſet: quem ſi diutius viuere contigiſſet, eius luxuriae ne imperium quidem ſufficere potuiſſe arbitror. aliorum vero caeſorum numerata erant ſupra L. millia. Et haec quidem geſta ſunt die tertio menſis Apellaei. Sequenti autem die Mucianus cum exercitu vrbem ingreditur, et Antonii militibus a caede repreſſis, (adhuc enim, dum perſcrutantur domos, de populo plurimos, quaſi ab illo ſtetiſſent, occidebant, ira impediente, quo minus eos accurate dignoſcerent) productoque Domitiano, eum populo commendat, vt qui, vſque dum pater veniret, imperium adminiſtraret. Atqui populus, iam timore ſolutus, fauſtis vocibus Veſpaſiano acclamant imperatori: atque ob illum in imperio confirmatum et Vitellium deturbatum feſtos dies agebant.

5. Cum autem Veſpaſianus Alexandriam veniſſet, laeta ei Roma nunciabantur; legatique aderant ex toto terrarum orbe iam ſuo, ei congratulantes: atque vrbs ea, poſt Romam licet maxima, multitudini nimis anguſta eſſe comperta eſt. Firmato autem iam vniuerſo imperio, rebuſque popul. Rom. praeter ſpem conſeruatis, Veſpaſianus in Iudaeae reliquias animum intendit. Ipſe tamen extrema hyeme Romam proficiſci parabat; et quam primum res Alexandriae componebat: filium vero Titum, vt Hieroſolyma expugnatum iret, cum delectis copiis dimiſit. Atque ille pedibus vſque ad Nicopolim profectus, (eſt autem illa viginti ſtadiis ab Alexandria diſſita) indeque milite longis nauibus impoſito, Nilo flumine iuxta Mendeſium tractum vſque Thmuim oppidum peruehitur. inde vero, cum egreſſus eſſet, iter facit, et apud vrbeculam quandam Tanin pernoctat. inde ſecunda ei manſio fuit Heracleopolis, et Peluſium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, ter-

στρατιὰν ἀναλαβὼν, τῇ τρίτῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τῶ Πηλουσίω, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἕνα διὰ τῆς ἐρήμου, πρὸς τῷ τῶ Κασίω Διὸς ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραία κατὰ τὴν Ὀστρακίνην. ἦτος ὁ σταθμὸς ἦν ἄυδρος· ἐπισάκτοις δὲ ὕδατιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα πρὸς Ρινοκορούροις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς Ράφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη Συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν Γάζῃ τίθεται στρατόπεδον, μεθ' ἣν εἰς Ασκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς Ιάμνειαν, ἔπειτα εἰς Ιόππην, καὶ ἐξ Ιόππης εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται, δισχιλιὼς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

tio die ostium Pelusii pertransit; cumque per solitudinem vnius diei iter feciſſet, ad Iouis Caſii templum caſtra ponit, poſteroque die iuxta Oſtracinen. Haec manſio inaquoſa erat: aquis autem aliunde aduectis vtuntur indigenae. Deinde apud Rhinocorura requieſcitur; atque illinc Raphiam progreſſus, manſionem quartam, (eſt autem vrbs illa prima Syriae) caſtra quinta Gazae ponit. et poſtea in Aſcalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, et ex Ioppe Caeſaream peruenit; decreto ſibi alium illic militum delectum habere.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΠΕΜΠΤΩι ΛΟΓΩι

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Ὅπως τριχῇ ἐμερίσθη ἡ κατὰ Ἱεροσολύμων τάσις.

β'. Σχετλιασμὸς τῇ συγγραφέως ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς.

γ'. Ὅτι τῶν ταριχεῖων ἑαυτὰς πολεμούντων πολλαὶ κατεπρήσθησαν οἰκίαι μετὰ σίτου.

δ'. Ὅτι, διὰ τῆς καθ' ἡμέραν γινομένης ἐν Ἱεροσολύμοις μάχης, οὐδὲν ἧττον ἐτόλμων οἱ τῶν ἀποσφαττομένων συγγενεῖς τε καὶ φίλοι.

ε'. Ὅπως Ἰωάννης, ἀπὸ τῶν Ἱερῶν ξύλων πύργους κατὰ τῶν ἀντιστασιωτῶν κατεσκεύαζεν, ἁλοὺς ὑπὸ Ῥωμαίων ἐπεξῆλθόντων.

ϛ'. Ὅπως Τίτος παρεσκευάσατο, καὶ μεθ' οἵας τάξεως ἐπῆλθε τοῖς Ἱεροσολύμοις.

ζ'. Προσβολὴ Τίτου μεθ' ἱκεσιῶν κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ὅπως ἠρίστευσε, ὑπεξελθόντων κατ' αὐτὸ τῶν Ἰουδαίων.

η'. Ὅπως ἐλθὼν εἰς τὸν λεγόμενον Σκοπὸν, ἐκεῖσε τὰ τῶ εἰκείῳ στρατῷ ἐγκατίστησε τάγματα.

θ'. Ὅπως Ἰουδαῖοι θεασάμενοι τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ὑφοδον, ταπεινζοντες ἐν ἑαυτοῖς, μικρὸν ἀφήνουσαν, καὶ αἰφνιδίως ἐξελθόντες τὸ δίκαιον ὑπερῖδον τάγμα.

ι'. Ὅπως Τίτος, μέσος ἀπολειφθεὶς τῶν πολεμίων ἠρίστευσεν. καὶ ὡς οἱ φίλοι τὸν παρήνεσαν μὴ προκινδυνεύειν.

ια'. Ὡς Ἰωάννης ἐκράτησε τῶν ζηλωτῶν, καὶ ἡ τριμερὴς τάσις πάλιν δίμερὴς γέγονεν.

ιβ'. Περὶ τῶν ὑπὸ Τίτου ἐξομαλισθέντων διὰ τὴν πολιορκίαν τόπων· ὅπως τε, τῶν Ῥωμαίων ἐξ ἐνέδρας τῶν Ἰουδαίων πτοησάντων, δυσκηθεὶς ὁ Καῖσαρ ἐνισχήρωσε τάπος. καὶ ὅπως, ἐξισωθέντος τοῦ μέχρι τῶν τειχῶν τόπου, ἤγγισε τῇ πόλεως στρατοπεδεύσει.

ιγ'. Διαγραφὴ τοῦ τείχους τῶν Ἱεροσολύμων.

ιδ'. Ἐκφρασις τοῦ Ἱεροῦ.

ιε'. Περὶ τῶν Ἱερέων, καὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτῶν τε καὶ τοῦ ἀρχιερέως.

ις'. Περὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου τῶν τυράννων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἡγεμόνων.

ιζ'. Ὡς, περιόντος Τίτου, καὶ σκεπτομένου τὸ τεῖχος, τοξεύσας Νικάνωρ ὁ φίλος αὐτοῦ, συνὼν Ἰωσήπῳ· ἵνα δὴ καὶ σπουδαιότερον ἡγείρειν τὰ χώματα προτέταξε, καὶ τὰ πολιορκητικὰ παρασῆσαι μηχανήματα.

ιη'. Ὅτι περὶ Ἰωάννου καὶ Σίμωνος τῶν τυράννων, καὶ ὅπως ἀλλήλοις ἐχρῶντο· καὶ περὶ τῶν ἀπὸ τῶν πετροβόλων ἐκπιπτομένων λίθων.

ιθ'. Ὅπως, ὑπὸ τῶν ὀργάνων τριχόθεν τυπτομένου τοῦ τείχους, οἱ τύραννοι πρὸς ἀλλήλους ὁμονοήσαντες ἀντεπολέμων Ῥωμαίοις, καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν ἐνέπρησαν· καὶ ὡς Ἰωάννης, ὁ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμὼν, τοξευθεὶς ἀνῃρέθη.

κ'. Ὅπως αὐτομάτως κατέπεσον οἱ παρὰ Ῥωμαίων κατασκευασθέντες τρεῖς πύργοι, καὶ μετὰ πολὺν φόνον ἐκράτησαν Ῥωμαῖοι τοῦ πρώτου τείχους, μηχανήματι τῷ λεγομένῳ Νίκωνι.

κα'. Ὅπως Τίτος μὲν περὶ τειχομαχίαν τοῦ δευτέρου τείχους τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο, Ἰουδαῖοι δὲ τὰς ἐμβολὰς διαλαβόντες ἐφύλαττον.

κβ'. Περὶ Λογγίνου Ῥωμαίου στρατιώτου.

IOSEPHI LIBRO QVINTO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *Quomodo seditio Hierosolymitana trifariam diuisa erat.*
2. *Historici lamentatio super vrbis calamitatibus.*
3. *Dum inter se digladiantur seditiosi, multae incenduntur aedes frumenti plenae.*
4. *Dum quotidie pugnatum est Hierosolymis, ne lamentari quidem audebant caesorum cognati amicique.*
5. *Quomodo Ioannes, ex lignis in templi vsum paratis turres exstruens contra vniuersae partis factiosos, impeditus erat Romanorum aduentu.*
6. *De Titi apparatu, et quo ordine milites disposuit Hierosolyma inuasurus.*
7. *Titus cum sexcentis impressionem facit in Hierosolyma: et quomodo, Iudaeis in eum irruentibus, fortiter se gessit.*
8. *Quomodo, cum ad locum veniisset, qui Scopus dicitur, ibi exercitus sui agmina collocauit.*
9. *Quomodo Iudaei, cum vidissent Romanos contra se venire, licet inter se dissentirent, in breue tempus pacem colunt, et subita facta eruptione decimam legionem in fugam vertunt.*
10. *Quomodo Titus, in medio hostium relictus, strenue se gessit: vtque amici eum monuerunt, ne se in discrimen coniiceret.*
11. *Quomodo Ioannes superauit Zelotes; et seditio, quae tripartita fuerat, ad duas iterum factiones reducta est.*
12. *De locis in obsidionis commodum a Tito complanatis. et quomodo Romanis, incaute in Iudaeorum insidias lapsis, Caesar exoratus veniam concessit: vtque, locis omnibus vsque ad muros coequatis, propius vrbi castra admouit.*
13. *Delineatio murorum vrbis.*
14. *Descriptio templi.*
15. *De sacerdotibus, et vestimentis eorum pontificisque.*
16. *De Simone et Ioanne tyrannis: deque ducibus ab illis constitutis.*
17. *Tito circumeunte et perlustrante moenia, vulneratur Nicanor amicus eius, qui cum Iosepho erat: vnde aggeres maiori studio excitari iussit, et machinas obsidionales admoueri.*
18. *Iterum de Ioanne et Simone tyrannis, vtque mutuum sibimet ferebant auxilium: et de saxis e balistis proiectis.*
19. *Quomodo, muro tribus e locis a machinis verberato, tyranni, inita concordia, contra Romanos dimicabant, et machinas eorum incenderunt: vtque Ioannes, Idumaeorum dux, sagitta percussus interficitur.*
20. *Quomodo tres turres a Romanis aedificatae sponte corruerunt, et multo cum caede primum murum superarunt Romani, ope machinae, quam Nicona vocabant Iudaei.*
21. *Quomodo Titus quidem ad murum secundum oppugnandum impressionem faciebat; Iudaei vero, cum impetum excepissent, omnia munichant.*
22. *De Longino milite Romano.*

μγ'. Περὶ Κάστορος Ἰουδαίου γήμαντος, ὅπως Τίτου καὶ Ῥωμαίους ἐπάσχησεν.

μδ'. Ὅπως τὸ δεύτερον τείχος λαβόντες αὖθις ἐξώσθησαν· καὶ αὖθις αὖτὸ παραλαβόντες πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν παράληψιν εὐτρεπίσθησαν.

με'. Ὅπως, ἀνέντος Τίτου τὴν πολιορκίαν, εἶπως ἐνδοῖεν Ἰουδαῖοι, δὴ ὕλης ἐμπλησθέντες· διὰ πάλιν ὥρμησεν εἰς τὸ πολιορκεῖν.

μς'. Παραίνεσις Ἰωσήπου πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, ἐξ ἧς πολλοὶ τῇ δήμῳ αὐτομολεῖν ὥρμησαν.

μζ'. Ὅπως λιμῷ τε καὶ τοῖς ἐξ αὐτῆ κακοῖς ὁ δῆμος ἀνήκεστα ἔπασχεν.

μη'. Ὅπως Τίτος τοὺς ἐπὶ λαχανείαν ἐξιόντας ἀναλαμβάνων ἀνεσταύρου· καὶ οἱ τύραννοι πρὸς τῷ μὴ ἐνδοῦναι τοὺς οἰκείους τῶν αὐτομόλων, ἐπὶ τῷ τείχει ἵστασαν τοὺς ἐπιδείκνυον, ὡς τῶν αὐτομόλων τοιαῦτα παρὰ Ῥωμαίων παρεσχήκοιεν· ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ ἀπέσχοντο τῆ αὐτομολείᾳ, ἕως τὸ ἀληθὲς ἐμάθον.

μθ'. Περὶ Ἀντιόχου τῆ Ἐπιφανοῦς, καὶ οἷα αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτῆ ἔπαθον.

ν'. Ὅπως Ἰουδαῖοι ὑπορύξαντες κατεκρήμνισαν τὰ χώματα, καὶ πάλιν Ῥωμαίων προσαγόντων τὰς μηχανὰς ἐπεξελθόντες ἐνέπρησαν αὐτάς· ἔνθα καὶ κατὰ χεῖρα συμπλακέντων ἀλλήλων, πολὺς ἐκατέρωθεν φόνος ἐγίνετο.

νβ'. Ὅπως, τῶν χωμάτων κατακαυθέντων, Τίτος, βιαλευσάμενος τοῖς ἐγγυτάτω τὴν πόλιν περιτείχισε, καὶ χώματα αὖθις ἀνήγειρεν.

νβ'. Ἐκφράσεις τῶν κατὰ τὴν πόλιν λιμοττόντων, καὶ ὅσα ὑπό τε τῆ λιμῆ καὶ τῶν στασιαστῶν ὁ δῆμος ὑπέμενεν.

νγ'. Περὶ Ματθίᾳ τῆ εἰσαγαγόντος εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν τύραννον Σίμωνα· καὶ ὡς αὐτός τε καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν εὐγενῶν ὑπ' αὐτῆ ἀνῃρέθησαν, ἵνα καὶ ὁ τῆ Ἰωσήπου πατὴρ ἐν τῇ φυλακῇ συγκλεισθεὶς ἐφυλάττετο.

νδ'. Ὅπως Ἰάδης τις τῶν τῆ Σίμωνος ὑπάρχων, προδιδοὺς τὸν πεπισευμένον πύργον τῇ Τίτῳ, πρὶν πρᾶξαι τὰ τῆ σκοπῆ ἀλῶναι ἐφάνησεν.

νε'. Ὅπως Ἰώσηπος πάλιν παραινῶν τοῖς πολίταις πλήττεται λίθῳ, καὶ ὡς ἐπὶ τούτῳ παρεχθέντες οἱ τῆ δήμῳ πάλιν ἀνεθάρρησαν ἰδόντες ὑγιᾶ.

νς'. Οἷα ὑπέστησαν οἱ αὐτόμολοι ἐκ τῆ λιμῆ, εὐθὺς τροφῆς κορεννύμενοι· οἱ δὲ καὶ ἀναστιζόμενοι, ὡς χρυσὸν ὕδωρ φέροντες.

νζ'. Ὅπως Ἰωάννης ὁ τύραννος, τοῖς ἱεροῖς σκεύεσιν, εἰς ἴδιόν τε καὶ τῶν μετ' αὐτῆ εὐπάθειαν, κατεχρήσατο.

νη'. Θυέσται διὰ μιᾶς τῆς πύλης πύλης ἀκαιροὶ ἑξακοσίοις ἐντὸς μηνῶν δύο.

23. *De Caſtere impoſtore Iudaïco, quomodo Tito et Romanis impoſuit.*

24. *Quomodo muro ſecundo potiti, inde iterum pulſi erant: illoque non ſuperato, ad reliqua ſuperanda ſeſe comparabant.*

25. *Quomodo, Tito obſidionem remittente, ſi forſan deditionem facerent Iudaei, illi ne minimum quidem emolliti erant: quo factum, vt iterum obſidionem vrgeret.*

26. *Ioſephi ad populares ſuos cohortatio, qua multi e plebe ad transfugiendum incitati erant.*

27. *Quomodo famem et mala inde grauiſſima ſine leuamine paſſus eſt populus.*

28. *Quomodo Titus crucibus eos ſuffigebat, qui capti erant, dum ad olera colligenda exirent; atque tyranni, ne quis ſe dederet, transfugarum familiares ad muros ducentes, oſtendebant eis crucifixos, quaſi transfugae hoc ipſum paterentur. vnde multi a fuga abſtinebant, donec certiores facti eſſent de rei veritate.*

29. *De Antiocho Epiphane; ac quaenam ipſe cum ſuis paſſus eſt.*

30. *Quomodo Iudaei ope cuniculorum praecipuarum aggeres; cumque Romani iterum machinas adduxiſſent, egreſſi illas incenderunt: vbi cum ad manus etiam ventum eſſet, multa vtrinque facta erat caedes.*

31. *Quomodo aggeribus accenſis, Titus, cum duces in conſilium adhibuiſſet, vrbi murum circumdedit, rurſuſque aggeres excitauit.*

32. *Fame laborantium miſeria deſcribitur, narraturque quanta mala ea fame et ſeditioſis ſuſtinuit plebs.*

33. *De Matthia, qui in Hieroſolyma introduxit Simonem tyrannum: et quomodo ipſe aliique multi nobiliam ab eo interemti erant, quando et Ioſephi patrem in cuſtodiam conclauſum tenebant.*

34. *Quomodo Iudas quidam vnus e praefectis Simonis, cum in ea eſſent, vt turrim ſibi creditam Tito proderet, captus eſt, priuſquam perficeret id, quod propoſuerat.*

35. *Quomodo Ioſephus, dum iterum ciues adhortaretur, lapide percutitur: vnde ex eo populus perturbatus animos mox reſumſerunt, vbi ſalutem viderunt.*

36. *Quaenam perpeſſi ſunt transfugae ex fame ſtatim cibo repleti: nonnulliique diſciſſi erant, ac ſi aurum intus haberent.*

37. *Quomodo Ioannes tyrannus vaſa ſacra conuertebat in ſui ſuorumque beneficium.*

38. *Quot mortui ex vna vrbis porta intra duos menſes efferebantur.*

ΚΕΦ. α'.

Περὶ στασιαστῶν ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ οἷα δεινὰ διὰ τούτους κατείληφε τὴν πόλιν.

Ὁ μὲν οὖν Τίτος, ὃν προεῖπον τρόπον, διοδεύσας τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτου μέχρι Συρίας ἐρημίαν, εἰς Καισάρειαν παρῆν, ταύτῃ διαγνοὺς προσυντάξασθαι τὰς δυνάμεις. ἔτι δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν συγκαθισαμένῳ τῷ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένῃ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, συνέβη καὶ τὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις στάσιν ἀνακμάσασαν τριμερῆ γενέσθαι, καὶ καθ' αὑτὸ θάτερον ἐπισφάψαι μέρος, ὅπερ ἄν τις ὡς ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι καὶ δίκης ἔργον. ἡ μὲν γὰρ κατὰ τοῦ δήμου τῶν ζηλωτῶν ἐπίθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προδεδήλωται μετὰ ἀκριβείας, ὅθεν τε ἔφυ, καὶ πρὸς ὅσον κακὸν ἀνηυξήθη. ταύτην δὲ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν στάσει στάσιν ἐγγενέσθαι, καὶ καθάπερ θηρίον λυσσῆσαν ἐνδεία τῶν ἔξωθεν ἐπὶ τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾶν.

β'. Ἐλεάζαρος γὰρ ὁ τοῦ Σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγαναχτῶν δῆθεν ἐπὶ τοῖς ὁσημέραι τῷ Ἰωάννῃ τολμωμένοις, ὃ γὰρ ἀνεπαύετο φονῶν ὕτος, τὸ δὲ ἀληθὲς αὐτοῦ μεταγενεστέρῳ τυράννῳ μὴ φέρων ὑποστάχθαι, πόθῳ τῶν ὅλων καὶ δυνασείας ἰδίας ἐπιθυμίᾳ, διίσταται, παραλαβὼν Ἰούδην τε τὸν Χελκία καὶ Σίμωνα τὸν Ἐζρῶνος τῶν δυνατῶν, πρὸς οἷς Ἐζεκίας ἦν Χωβαρὶ παῖς οὐκ ἄσημος. καθ' ἕκαστον δὲ οὐκ ὀλίγοι τῶν ζηλωτῶν ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τοῦ νεῶ περίβολον, ὑπὲρ τὰς ἱερὰς πύλας ἐπὶ τῶν ἁγίων μετώπων τίθενται τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν οὖν ἐπιτηδείων ὄντες ἐθάρρουν· καὶ γὰρ ἀφθονία τῶν ἱερῶν ἐγένετο πραγμάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγουμένοις· ὀλιγότητι δὲ τῇ κατὰ σφᾶς ὀρρωδοῦντες, ἐγκαθισάμενοι τὰ ὅπλα κατὰ χώραν ἔμενον. ὁ δὲ Ἰωάννης ὅσον

CAP. I.

De ſeditioſis apud Hieroſolyma: et quibus calamitatibus propter illos laborauit ciuitas.

ET Titus quidem, ita, vt iam diximus, emenſa ſolitudine vltra Ægyptum ad Syriam vſque, Caeſaream perueniebat, decreto ſibi illic prius ordinare exercitum. Illo autem adhuc apud Alexandriam vna cum patre conſtituente imperium, quod nuper eis demandauerat Deus, contigit etiam ſeditionem, quae apud Hieroſolyma erat, reſuſcitatam trifariam diuidi, et aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, et melius fieri haud poſſe, quam factum eſt. Nam de Zelotarum quidem in populum dominatu, qui vrbi erat excidii cauſa, iam ante diligenter declarauimus, vnde coeperit, et quantum in malum creuerit. De hac autem non errauerit quiſquam, ſi dixerit, ſeditionem in ſeditione eſſe factam, ac ferae inſtar rabidae, cum cibus ei aliunde deſit, in ſua iam ſaeuire viſcera.

2. Eleazarus enim Simonis filius, qui ſcilicet ab initio Zelotas a populo ſeparauit, fecitque in templum ſecedere, ſeſe ſuper iis indignari ſimulans, quae in dies ſingulos Ioannes auderet, (ille enim nequaquam a caedibus quieſcebat) re autem vera ſeſe poſteriori tyranno ſubiectum eſſe minime ferens, ſummae rerum deſiderio et poteſtatis propriae cupiditate, ab aliis deſciſcit, aſſumtis ſibi ex potentibus Iuda Chelciae filio et Simone Ezronis: praeter quos erat Ezechias Chobari filius, vir non ignobilis. Horum autem ſingulos Zelotarum non pauci ſequebantur, occupatoque interiore templi ſepto, ſuper portas ſacras in fronte ſancti ſanctorum arma collocant. Et neceſſariis quidem ſe abundare confidebant, (ſacrarum enim rerum etiam copia ſuppetebat, praeſertim iis, qui nihil impium ducebant) paucitati vero ſuorum metuentes, cum arma illic collocarent, loco ſe continebant. Ioannes autem

ἀνδρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ· καὶ κατὰ κορυφὴν ἔχων τὰς πολεμίας, ὅτ' ἀθεεῖς ἐποιεῖτο τὰς προσβολὰς, ἄτε δι' ὀργὴν ἠρέμει. κακούμενος δὲ πλέον, ἅπερ διατιθεὶς τοὺς περὶ τὸν Ελεάζαρον, ὅμως οὐκ ἀνίει· συνεχεῖς δὲ ἐκδρομαὶ κατ' ἀλλήλων καὶ βελῶν ἀφέσεις ἐγίνοντο, καὶ φόνοις ἐμιαίνετο πανταχοῦ τὸ ἱερόν.

γ'. Ο δὲ τοῦ Γιώρα Σίμων, ὃν ἐν ταῖς ἀμηχανίαις ἐπίκλητον αὑτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος προσηγάγετο, τήν τε ἄνω πόλιν ἔχων καὶ τῆς κάτω πολὺ μέρος, ἐρρωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν Ιωάννην προσέβαλλεν, ὡς ἂν καὶ καθυπερθεν πολεμοῦντες. ἦν δὲ ὑπὸ χεῖρα προσιὼν αὐτοῖς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ Ιωάννῃ, διχόθεν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί τε καὶ βλάπτειν εὐκόλως, καὶ καθόσον ἥττατο τῶν ἀμφὶ τὸν Ελεάζαρον ὢν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπλεονέκτει ἐν ὑψηλῷ τοῦ Σίμωνος. παρὸ καὶ χειρὶ μὲν τὰς κάτωθεν προσβολὰς εὐμαρῶς εἶργε, τοὺς δὲ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατακοντίζοντας ἀνέσελλε τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε γὰρ αὐτῷ καὶ καταπέλται παρῆσαν οὐκ ὀλίγοι καὶ λιθοβόλοι, δι' ὧν ὁ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν ἱερουργούντων ἀνῄρει, καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέβειαν ἐκλελυσσηκότες, ὅμως τοῦ θύειν ἐθέλοντας εἰσηφίεσαν, μεθ' ὑποψιῶν μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους προδιερευνώμενοι, τοὺς δὲ ξένους ἀδεέστερον, οἳ καὶ περὶ τὰς εἰσόδους δυσωπήσαντες αὐτῶν τὴν ὠμότητα παρανάλωμα τῆς φλογὸς ἐγίνοντο. τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη, μέχρι τοῦ βωμοῦ καὶ τοῦ νεὼ διὰ τὴν βίαν ὑπερφερόμενα, τοῖς τε ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ σπεύσαντες ἀπὸ γῆς περάτων, περὶ τὸν διώνυμον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χῶρον ἅγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοί, καὶ τὸν Ελλησι πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν κατέσπεισαν ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς δὲ ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱερεῦσι θεῖοι συνεφύροντο, καὶ παντοδαπῶν αἷμα πτωμάτων ἐν τοῖς θείοις περιβόλοις ἐλιμνάζετο. „Ἰὼ τηλικοῦτον, ὦ τλημονεστάτη πόλις,

quanto ſuperior erat virorum multitudine, tanto ſuperabatur loco; hoſteſque habens ſupra verticem non ſine damno faciebat incurſus, neque prae iracundia quieſcebat. plus autem mali accipiens, quam Eleazaro ſuiſque inferebat, nihil tamen quidquam remittebat; ſed crebri fiebant excurſus et miſſilium iactus, templumque paſſim caedibus polluebatur.

3. Simon autem Giorae filius, (quem, rebus deſperatis inuitatum, populus ſibi tyrannum auxilii ſpe adſciuerat) et vrbem ſuperiorem in poteſtate ſua habens et magnam inferioris partem, animoſius iam Ioannem eiuſque ſocios adoriebatur, quod deſuper etiam impeterentur. Infra autem eos erat, cum impreſſionem faceret, ſicut illi ad eos, qui loca editiora occupauerant. Atque Ioanni vtrinque oppugnato accidebat, vt facile laederetur pariter ac laederet; et in quantum cladem acciperet ab Eleazaro vtpote inferior, in tantum Simoni praeualebat ipſo ſuperior. propter quod impetus quidem ab inferiori loco factos facile manu arcebat; deſuper vero ex fano iaculantes machinarum ſubſidiis reprimebat. quippe ipſi ſcorpiones aderant et catapultae non pauci et baliſtae, quibus non ſolum propulſabat dimicantes, ſed multos etiam ſacra facientes perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui victimas offerre cuperent, intro admiſerunt, indigenas quidem cum ſuſpicione et obſeruatione prius eos perſcrutando, extraneos vero minori cum ſolicitudine, qui licet ad ingreſſum illorum crudelitatem exoraſſent, conſumti tamen erant obiter a ſeditioſis. nam tela e machinis, magna vi ad aram vſque et templum tranſuecta, in ſacerdotes et ſacris operantes incidebant: et multi, qui magno ſtudio a terrae finibus eo veniſſent, ob locum fama celebratum et omnibus hominibus ſacrum habitum, ipſi ante hoſtias ceciderunt, et altare Graecis vniuerſis et Barbaris venerandum ſuo ſanguine adſperſerunt. atque indigenis occiſis alienigenae ac ſacerdotibus profani miſcebantur, et promiſcuus cadauerum ſanguis templi in atriis ſtagna faciebat. „Quid tanti paſſa es,

„πέπονθας ὑπὸ Ρωμαίων, οἵ σε τὰ ἐμφύλια μύσῃ περι„καθαρῆντες εἰσῆλθον. Θεῷ μὲν γὰρ ὅτε ἦς ἔτι χῶρος, „ὅτε μένειν ἐδύνασο, τάφος οἰκείων γενομένη σωμάτων, „καὶ πολέμιε τὸν ναὸν ἐμφυλίῳ ποιήσασα πολυάνδριον. „δύναιο δ' ἂν γενέσθαι πάλιν ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τὸν πορ„θήσαντα Θεὸν ἐξιλάσῃ." ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ πάθη τῷ νόμῳ τῆς συγγραφῆς, ὡς ὁ κατολοφυρμῶν οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως πραγμάτων. δίειμι δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς στάσεως.

δ'. Τριχῇ τῶν ἐπιβούλων τῆς πόλεως διῃρημένων, οἱ μὲν περὶ τὸν Ελεάζαρον, τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς διαφυλάσσοντες, κατὰ τὸ Ιωάννε τὴν μέθην ἔφερον. οἱ δὲ, σὺν τούτῳ διαρπάζοντες τὸν δημότας, ἠγείροντο κατὰ τὸ Σίμωνος. ἦν δὲ κἀκείνῳ τροφὴ κατὰ τῶν στασιαστῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν οὖν ἀμφοτέρωθεν ἐπιχειροῖτο, τὸς συνόντας ὁ Ιωάννης ἀντέστρεφε, καὶ τὸς μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἀνιόντας ἀπὸ τῶν στοῶν βάλλων, τὸς δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ καταχοντίζοντας ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλευθερωθείη ποτὲ τῶν καθύπερθεν ἐπικειμένων· διανέπαυε δὲ αὐτὸς πολλάκις μέθη τε καὶ κάματος· ἀδεέστερον τοῖς περὶ τὸν Σίμωνα μετὰ πλειόνων ἐπεξέθεσαν. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον τρέψαιτο τῆς πόλεως, ὑπεμπίπρα τὰς οἰκίας σίτε μεστὰς καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων· τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ὑποχωρῶντος ἐπιὼν ὁ Σίμων ἔπρατταν, ὥσπερ ἐπίτηδες Ρωμαίοις διαφθείροντες ἃ παρεσκευάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ ὅπλα τῆς αὐτῶν ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γοῦν τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ μεσαίχμιον ἐρημίας γενέσθαι καὶ παρατάξεως τὴν πόλιν· καταπαῆναι δὲ πλὴν ὀλίγα πάντα τὸν σῖτον, ὃς ἂν αὐτοῖς ὑπ' ὀλίγα διήρκεσεν ἔτη πολιορκημένοις. λιμῷ γοῦν ἑάλωσαν. ὅπερ ἥκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τοῦτον ἑαυτοῖς προπαρεσκεύασαν.

ε'. Πανταχόθεν δὲ τῆς πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν ἐπιβούλων καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα

„o miſerrima ciuitas, a Romanis, qui tua inteſtina ſce„lera flammis purgaturi ingreſſi ſunt. Neque enim Dei „iam locus es, neque eſt, vt maneas, tuorum cadauerum „facta ſepulcrum, et quae templum ciuili bello tumu„lum conſtituiſti. Poſſis tamen in melius forte mutari, ſi „vnquam Deum placaueris, qui te vaſtauit." Sed enim ſcribendi lege cohibendus eſt dolor, cum hoc non ſit lugendi tempus, ſed res geſtas narrandi. Itaque ad reliqua ſeditionis perſequenda redeo.

4. Vrbis inſidiatoribus trifariam diuiſis, Eleazarus quidem cum ſuis, qui ſacras primitias cuſtodiebant, in Ioannem ebrii ferebantur. Qui vero huic parerent, lebem diripientes excitabantur aduerſus Simonem. Ipſi autem etiam contra alios ſeditioſos commeatum ſuppeditabat ciuitas. Et cum quidem vtrinque appeteretur Ioannes, ſuos in contrarias partes vertebat: et de ciuitate quidem adſcendentes telis e porticibus vibratis, e templo vero iaculantes machinis propellebat. Quoties autem ab illis, qui deſuper vrgebant, liberaretur, (frequenter enim pugnam intermittebant ex ebrietate et laſſitudine) eo audacius in Simonem eiuſque ſocios cum pluribus ruebat. Semper autem, quam procul eos ciuitate pelleret, eouſque domos frumenti et omnium neceſſariorum plenas ſuccendebat: turſuſque idem, cum regrederetur Ioannes, Simon inſequutus agebat; quaſi de induſtria pro Romanis omnia corrumperent, quae ad obſidionem tolerandam ciuitas praeparauerat, ſuarumque virium neruos abſciderent. adeoque contigit omnia quidem circa templum comburi, ſpatiumque vrbis intermedium deſolatum fieri acieique inſtruendae idoneum: omne vero frumentum, praeter paruulum, concremari, quod non paucis annis illis ſufficere potuiſſet obſeſſis. quo factum, vt fame perditi fuerint, id quod fieri non potuit, niſi eam iam ante ſibimet quaeſiuiſſent.

5. Vndique autem inſidiatoribus et conuenis ciuitatem infeſtantibus, populus inter eos veluti magnum cor-

σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ δὲ καὶ γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας τῶν εἴσω κακῶν ηὔχοντο Ρωμαίοις, καὶ τὸν ἔξωθεν πόλεμον ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῶν οἰκείων κακῶν ἐκαραδόκων. κατάπληξις δὲ δεινὴ καὶ δέος ἦν τοῖς γνησίοις, καὶ ἅτε βυλῆς καιρὸς εἰς μεταβολήν, ἅτε συμβάσεως ἐλπὶς ἅτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφερεῖτο γὰρ πάντα, καὶ, τὰ λοιπὰ σασιάζοντες, οἱ ἀρχιληϛαὶ τὰς εἰρηνικὰ Ρωμαίοις φρονοῦντας, ἢ πρὸς αὐτομολίαν ὑπόπτους, ὡς κοινὰς πολεμίους ἀνῄρουν, καὶ μόνον ὠμονόουν τὸ φονεύειν τὰς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῶν μὲν μαχομένων ἀδιάλειπτος ἦν κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ· δεινότεροι δὲ οἱ τῶν πενθούντων ὀδυρμοί. ἀεὶ καὶ θρήνων μὲν αἰτίας ἐπαλλήλους αἱ συμφοραὶ προσέφερον, τὰς δὲ οἰμωγὰς ἐνέκλειεν ἡ κατάπληξις αὐτῶν. φιμούμενοι δὲ τά γε πάθη τῷ φόβῳ μεμυκόσι τοῖς σεναγμοῖς ἐβασανίζοντο. καὶ ἅτε πρὸς τὰς ζώντας ἦν αἰδὼς ἔτι τοῖς προσήκουσιν, ἅτε πρόνοια τῶν ἀπολωλότων ταφῆς. αἴτιον δὲ ἀμφοτέρων ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστῳ· παρεῖθησαν γὰρ εἰς πάντα τὰς προθυμίας οἱ μὴ σασιάζοντες, ὡς ἀπολούμενοι πάντως ὅσον οὐδέπω. πατοῦντες δὴ τοὺς νεκροὺς, ἐπ' ἀλλήλοις σεσωρευμένους, οἱ σασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τὴν ἀπόνοιαν ἀπὸ τῶν ἐν ποσὶ πτωμάτων σπῶντες ἦσαν ἀγριώτεροι. προσεξευρίσκοντες δὲ ἀεί τι καθ' αὑτῶν ὀλέθριον, καὶ πᾶν τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δρῶντες, ἀδεμίαν ἅτε αἰκίας ὁδὸν ἅτε ὠμότητος παρέλιπον. ἀμέλει Ἰωάννης τὴν ἱερὰν ὕλην εἰς πολεμικῶν κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑποσηρίξαντας τὸν ναὸν εἴκοσι πήχεις προσυψῶσαι, κατάγει μὲν ἀπὸ τῆ Λιβάνυ μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρήσιμον ὕλην ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, ξύλα θέας ἄξια τήν τε εὐθύτητα καὶ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος δὲ τῆ πολέμυ τὸ ἔργον, ὁ Ἰωάννης τειμὼν αὐτὰ πύργυς κατεσκεύαζεν, ἐξαρκῶν τὸ μῆκος εὐρὼν πρὸς τὰς ἀπὸ τῆ καθύπερθεν ἱερῆ μαχομένυς· ἵστησί τε προσαγαγὼν κατόπιν τῆ περιβόλυ, τῆς πρὸς δύσιν

pus dilacerabatur. Senes vero et mulieres prae consilii inopia in malis intestinis pro Romanis vota faciebant; externumque bellum, quo domesticis malis liberarentur, solicite exspectabant. Grauis autem consternatio et metus occupabat indigenas: et neque consilii capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pacis ineundae aut fugae capessendae spes earum cupidis. etenim custodiebantur omnia, et latronum principes, caetera dissidentes, quasi communes hostes eos interficiebant, quicunque Romanis fauebant, aut in suspicione erant transfugiendi ad eos, solumque in occidendis salute diguis consentiebant. Et pugnantium quidem nocte dieque clamor perpetuus erat; grauiores vero lugentium ploratus. et assiduas quidem lamentationis causas praebebant calamitates, prae mentis autem consternatione repressi erant eiulatus. Prae metu autem cohibito dolore, gemitibus per labia expressis cruciabantur: et neque iam viuis ab affinitate iunctis vlla adhibita reuerentia, neque mortuis cura sepulturae. Quorum amborum causa erat, quod de se quisque desperarit. De sua enim in omni re cupiditate remiserant, qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At vero seditiosi congesta in cumulum cadauera conculcantes dimicabant, et a mortuis sub pedibus ad desperationem redacti immanius saeuiebant: semperque aliquid in se pernicioſum excogitantes, et quodcunque illis visum esset sine miseratione facientes, nihil quidquam iniuriae aut crudelitati reliquum fecerunt. immo quidem Ioannes, contra quam debuit, sacram materiam ad instrumenta bellica conficienda adhibuit. Nam cum olim populo itemque pontificibus placuisset templum suffulcire, idque xx. cubitis altius aedificare, rex quidem Agrippa idoneam materiam ex monte Libano maximis sumtibus et labore deducendam curat, ligna et proceritate et magnitudine spectatu digna. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes, cum securim illis admouisset, turres aedificabat, comperto iustae esse longitudinis aduersus eos, qui desuper e templo pugnarent; adductasque constituit post septum et ad occidentem e regione

ἐξέδρας ἄντικρυς, ἦπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῶν ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν διειλημμένων.

ς'. Καὶ ὁ μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις κρατήσειν ἤλπισε τῶν ἐχθρῶν· ὁ δὲ Θεὸς ἄχρηστον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν ἐπισῆσαι τινὰ τῶν πύργων, Ρωμαίοις ἐπαγαγών. ὁ γὰρ δὴ Τίτος, ἐπειδὴ τὰ μὲν συνήγαγε τῆς δυνάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δὲ ἐπὶ Ιεροσολύμων συναντᾶν ἐπέστειλεν, ἐξήλαυνε τῆς Καισαρείας. ἦν δὲ τρία μὲν τὰ πρότερον αὐτῷ τῷ πατρὶ συνδηώσαντα τὴν Ιουδαίαν τάγματα, καὶ τὸ πάλαι σὺν Κεστίῳ πταῖσαν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ἐπίσημον δι' ἀνδρείαν ὑπάρχον, τότε κατὰ μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμυναν ἦει προθυμότερον. τούτων μὲν ἦν τὸ πέμπτον δι' Αμμαοῦντος ἐκέλευσεν αὐτῷ συναντᾶν, καὶ διὰ Ιεριχοῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δὲ ἀνέζευξε μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς αἵ τε τῶν βασιλέων συμμαχίαι πᾶσαι πλείους, καὶ συχνοὶ τῶν ἀπὸ τῆς Συρίας ἐπίκουροι συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ τὰ τεσσάρων ταγμάτων, ὅσον Οὐεσπασιανὸς ἐπιλέξας, Μουκιανῷ συνέπεμψεν εἰς Ιταλίαν, ἐκ τῶν ἐπελθόντων μετὰ Τίτου. διχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῷ τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας στρατευμάτων ἐπίλεκτοι, τριχίλιοι δὲ συνείποντο τῶν ἀπ' Εὐφράτου Φυλάκων, Φίλων δὲ δοκιμώτατος εὐνοιάν τε καὶ σύνεσιν Τιβέριος Αλέξανδρος, πρότερον μὲν αὐτὸς τὴν Αἴγυπτον διέπων, τότε δὲ τῶν στρατευμάτων ἄρχων κριθεὶς ἄξιος, ἐξ ὧν ἐδεξιώσατο πρῶτος ἐγειρομένην ἄρτι τὴν ἡγεμονίαν, καὶ μετὰ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ προσέθετο· σύμβουλός γε μὴν ταῖς τοῦ πολέμου χρείαις, ἡλικία τε πρέσχων καὶ κατ' ἐμπειρίαν, εἵπετο.

ΚΕΦ. β'.

Οἷος Τίτος ἦει πρὸς τὰ Ιεροσόλυμα, καὶ ὡς τὴν πόλιν κατασκεπτόμενος κινδυνεύεται, ἔ τε στρατοπεδεύεται.

ΠΡοσιόντι δὲ εἰς τὴν πολεμίαν Τίτῳ, προῆγον μὲν οἱ βα-

exedrarum; qua etiam ſolum licebat, quod aliae partes gradibus e longinquo fuerint occupatae.

6. Et ille quidem machinis, ex impietate fabricatis, hoſtes debellaturum eſſe ſperauit: at Deus ipſi vanum eſſe laborem oſtendit; priuſquam in turribus quiſquam pedem poneret, Romanos adducens. Etenim Titus, poſtquam partem quidem copiarum ad ſe collegiſſet, aliis vero miſiſſet, vt ipſum ad Hieroſolyma conuenirent, Caeſarea proficiſcebatur. Erant autem tres legiones, quae prius ſub patre illius Iudaeam vaſtauerant, et duodecima, quae olim ſub Ceſtio cladem acceperat; quae licet alias inſigni erat fortitudine, tunc tamen memoria eorum, quae pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Et Romanorum quidem legionem quintam ſibi per Ammauntem iuſſit occurrere, decimam per Hierichuntem adſcendere: ipſe vero cum reliquis mouit, quos regum quoque auxiliarii auctiores omnes, multique e Syria in ſubſidium venientes comitabantur. Quin et totidem viris ſuppletae ſunt quatuor legiones, quot Veſpaſianus delectos cum Muciano miſerat in Italiam ex his, qui cum Tito Hieroſolyma contenderant. duo namque millia aderant ex Alexandrino exercitu lecta, tria millia vero ex Euphratis cuſtodibus eum ſequebantur; et amicorum ſpectatiſſimus, beneuolentia pariter ac prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum adminiſtrauerat, tunc autem dignus, qui exercitum regeret, propterea iudicabatur, quod primus nouum benigne exceperat imperatorem, et cum clara fide fortunae eius, cum adhuc incerta eſſet, ſe adiunxerat: idemque etiam conſultor in vſus bellicos aetate ac experientia praecipuus ſemper ei aderat.

CAP. II.

Qualiter Titus profectus eſt Hieroſolyma, vtque vrbem ſpeculando in diſcrimen venit, atque vbi caſtra metatur.

TItum autem, terram in hoſtilem ingredientem, ante-

σιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων· ἔπειτα τὰ τῶν ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μετὰ τοὺς τούτων ὁπλίτας αὐτὸς, τούς τε ἄλλους ἐπιλέκτους καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. κατόπιν αὐτῷ τὸ τάγματος ἱππικόν. ἦτοι δὲ πρὸ τῶν μηχανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις μετ' ἐπιλέκτων χιλίαρχοι καὶ σπειρῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους περὶ τὸν αἰετὸν αἱ σημαῖαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν σημαιῶν· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ φάλαγξ, τὸ σίφος εἰς ἓξ πλατύνασα. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ὀπίσω, καὶ πρὸ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι, καὶ τούτων φύλακες οἱ ὑραγοί. προάγων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ, καθὰ Ρωμαίοις σύνηθες, ἐμβάλλει διὰ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς Γοφνὰ, κατειλημμένην τε πρότερον ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα μίαν ἐσπέραν αὐλισάμενος, ὑπὸ τὴν ἕω πρόεισι· καὶ διανύσας ἡμέρας σταθμὸν στρατοπεδεύεται κατὰ τὸν ὑπὸ Ιουδαίων πατρίως Ακανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, πρός τινι κώμῃ Γαβαθσαούλῃ καλουμένῃ· σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον Σαούλ· διέχοντα ἀπὸ τῶν Ιεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ τριάκοντα σταδίων. ἀναλαβών τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων, ἦει τὴν τε πόλιν περισκεψόμενος, ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν Ιουδαίων, εἰ πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὑποδείσαντες ἐνδοῖεν. πέπυστο γὰρ, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, τοὺς στασιώδεσι καὶ ληστρικοῖς τὸν δῆμον ὑποπεπτωκότα ποθεῖν μὲν εἰρήνην, ἀθενέστερον δὲ ὄντα τῆς ἐπανστάσεως ἡρεμεῖν.

β'. Εως μὲν ἦν ὄρθιον ἱππάζετο τὴν λεωφόρον κατατείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, ὑδρὶς πρὐφαίνετο τῶν πυλῶν· ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν Ψήφινον πύργον ἀποκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῶν ἱππέων σίφος, προκηδήσαντες ἐξαίφνης ἄπειροι, κατὰ τὰς Γυναικείας καλουμένας πύργας διὰ τῆς ἀντικρὺ τῶν Ελένης μνημείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἔτι κατὰ τὴν ὁδὸν θέοντας ἀντιμέτωποι στάντες ἐκώλυσαν συνάψαι τοῖς ἐκκλίνασι· τὸν

cedebant quidem regii aliique omnes auxiliares, post quos viarum stratores castrorumque metatores ibant: deinde tribunorum impedimenta, et post milites armatos, qui illis praesidio erant, ipse Titus, et alios delectos circa se habens et hastatos: eumque excipiebant equites legioni adscripti. Hi vero machinas praeibant, et post illos tribuni cum lectis militibus et praefecti cum cohortibus. Deinde signa aquilae circumdata, et ante signa tubicines: post hos vero phalanx, senum virorum ordinibus dilatata. Serui autem cuiusque legionis pone sequebantur, ante se militum impedimenta agentes. Omnium vero nouissimi mercenarii, horumque custodes agminum coactores. Incedens autem composite cum exercitu, ita vt mos est Romanis, per Samaritidem in Gophnam venit, prius a patre suo captam et tunc praesidiis occupatam. Ibi noctem vnam moratus mane inde proficiscitur, cumque statum diei iter confeciisset, castra ponit in loco, quem Iudaei patrio sermone Spinarum vallem appellant, apud vicum quendam Gabath-Saul dictum, (id autem Sauli collem significat) distantem ab Hierosolymis circiter stadia xxx. atque hinc, lectis equitibus ad sexcentos secum assumtis, exploratum ibat et vrbis firmitatem, et Iudaeorum animos, an ad ipsius conspectum prae metu cederent, priusquam ad manus ventum esset. audierat enim, id quod verum erat, populum seditiosis et latronibus obnoxium pacem quidem desiderare; quod vero infirmior esset, quam vt eos adortum iret, ideo quiescere.

2. Sane quamdiu per viam decliuem, quae ad murum duceret, equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi vero de via ad turrim Psephinam declinaret et equitum agmen transuersum duceret, innumeri subito prosiliunt iuxta turres, quae Muliebres vocantur, porta egressi, quae e regione est monumenti Helenae, et equitatum interciduut: atque a fronte illis semet obiicientes, alios quidem, dum adhuc via currebant, prohibuerunt, ne cum his, qui di-

δὲ Τίτον ἀποτέμνονται σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ πρόσω μὲν ἦν χωρεῖν ἀδύνατον, ἐκτετάφρευτο γὰρ ἀπὸ τῆ τείχης περὶ τὰς κηπείας ἅπαντα, κήποις τε ἐπικαρσίοις καὶ πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα· τὴν δὲ πρὸς τὰς σΦετέρας ἀναδρομὴν, πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἑώρα. ὧν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸν τῆ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι συνανᾳρᾴΦῆναι κἀκείνοις ἀνέΦευγον. ὁ δὲ, κατιδὼν, ὡς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὐτὸν ἀλκῇ κεῖται τὸ σώζεσθαι, τόν τε ἵππον ἐπισεύΦει, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἕπεσθαι, μέσοις ἐμπηδᾷ τοῖς πολεμίοις, διεκπαῖσαι πρὸς τὰς σΦετέρας βιαζόμενος. ἔνθα δὴ μάλιστα πάρεστι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλονται τῷ Θεῷ. τοσούτων γὰρ ἐπὶ τὸν Τίτον ἀΦιεμένων βελῶν, μήτε κρᾶνος ἔχοντα, μήτε θώρακα· προῆλθε γὰρ, ὡς ἔΦην; ὁ πολεμιστὴς, ἀλλὰ κατάσκοπος· ἐδὲν ἥψατο τῆ σώματος, κενὰ δὲ, ὥσπερ ἐπίτηδες ἀσοχούντων, παρερροίζοιτο πάντα. τῷ δὲ ξίΦει τὰς κατὰ πλευρὸν ἀεὶ διασέλλων, καὶ πολλὰς τῶν ἀντιπροσώπων ἀνατρέπων, ἤλαυνεν ὑπὲρ τὰς ἐριπωμένης τὸν ἵππον. τῶν δὲ κραυγή τε ἦν πρὸς τὸ παράσημα τῆ Καίσαρος, καὶ παρακέλευσις ὁρμᾶν ἐπ' αὐτόν. Φυγὴ δὲ καὶ διαχωρισμὸς ἄθρους, καθ' ἃς ἐπελαύνων γένοιτο. συνήπτοντο δὲ οἱ τῆ κινδύνῳ μετέχοντες, κατὰ νῶτα καὶ κατὰ πλευρὰ νυσσόμενοι. μία γὰρ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ Τίτῳ μὴ Φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γὰρ τῶν ἀποτόμων, τὸν μὲν σὺν τῷ ἵππῳ περιέχοντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαΦθείραντες τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μετὰ δὲ τῶν λοιπῶν Τίτος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διασώζεται. τοῖς μὲν ἓν Ιουδαίοις, πλεονεκτήσασι κατὰ τὴν πρώτην ἐπίθεσιν, ἐπήγειρε τὰς διανοίας ἄσκεπτος ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος· αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον πρόσκαιρος ῥοπὴ πρὸξένει.

γ'. Καῖσαρ δὲ, ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς Αμμαοῦντος τάγμα, μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας ἐπὶ τὸν Σκοπὸν καλούμενον πρόσεισιν. ἔνθεν ἦ, τε πόλις

verterant, ſeſe iungerent; Titum vero cum paucis a ſuis disiungunt. Ille quidem vlterius pergendo non erat, nam foſſa hortorum culturae adhibita circumdata erant omnia a muro, hortiſque obliquis et multis maceriis occupata. vt vero rurſus ſuos repeteret, prae hoſtium interfectorum multitudine haud fieri poſſe videbat; quorum plerique imperatoris periculum neſciebant, ſed exiſtimantes, eum ſecum reuerti, ipſi etiam fugiebant. Atqui ille, cum perſpiceret, in ſua tantum fortitudine ſitam eſſe ſalutis ſpem, conuerſo equo, iiſque, qui circa eum erant, alta voce iuſſis ipſum ſequi, in medios hoſtes irruit, ad ſuos vi perrumpere feſtinans. Hinc ſane maxime licet intelligere, Deo curae eſſe et belli momenta et regum pericula. Tot enim aduerſus Titum iactis miſſilibus, cum neque galea neque thorace ſeptus eſſet, (non bellator enim, ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) corpus eius intactum erat et illaeſum: ſed inaniter, tanquam de induſtria aberraretur, omnia cum ſtridore eum praeteruolabant. gladio vero ſemper a lateribus inſtantes dirimens, multoſque ante ora ſubuertens, ſuper proſtratos equum agebat. Clamorem autem attollebant ad audaciam Caeſaris, ſeque inuicem hortabantur, vt in eum impetum facerent. quin et fugiebant ſimulque omnes diſcedebant, quocunque curſum dirigeret. Huic autem periculi participes, a tergo et a lateribus icti, ſe adiunxerant; vna enim erat vnicuique ſalutis ſpes, ſimul Tito viam aperire, ne prius circumueniretur. duos autem de extremis, alterum quidem cum equo circumdatum iaculis confixerunt, alterum vero, poſtquam deſiluiſſet, occiderunt et equum abducebant. Titus vero cum caeteris ſaluus in caſtra reuertitur. Et Iudaeis quidem, quod aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnamque in poſterum fiduciam eis conciliabat breuis fortunae inclinatio.

3. Caeſar autem, poſtquam ei nocte coniuncta eſſet legio ex Ammaunte, poſtridie inde digreſſus ad locum, qui Scopus dicitur, ſe confert; vnde iam tum et ciuitas

ἤδη κατεφαίνετο, καὶ τὸ τῶ ναῶ μέγεθος ἔκλαμπρον, καθὰ τῷ βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος ἐτύμως Σκοπὸς ὠνόμασαι. τῆς δὲ πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐκέλευσε περιβάλλεσθαι στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμῶ, τῷ δὲ πέμπτῳ ὀπίσω τούτων τρισὶ σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετριμμένους εἰκὸς ἦν σκέψης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀδεέστεροι τειχίσαιντο. καταρχομένων δὲ ἄρτι τῆς δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ Ἰεριχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆστό τις ὁπλιτικὴ μοῖρα φρουροῦσα τὴν ἐμβολήν, ὑπὸ Οὐεσπασιανῶ προκατειλημμένην. προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς, ἓξ ἀπέχοντας τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους στρατοπεδεύσασθαι κατὰ τὸ Ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν ἀντίκειται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣ Κεδρὼν ὠνόμασαι.

δ'. Τῶν δὲ ἀνὰ τὸ ἄστυ συῤῥηγνυμένων ἀδιαλείπτως, τότε πρῶτον ἀνέπαυσε τὴν ἐπ' ἀλλήλοις ἔριν ὁ ἔξωθεν πόλεμος, ἐξαίφνης πολὺς ἐπελθών, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς Ρωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδευομένους τριχῆ, κακῆς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μένοιεν ἢ τί παθόντες ἀνέχοιντο τρία ταῖς ἀναπνοαῖς αὐτῶν ἐπιφρασσόμενα τείχη· καὶ τῷ πολέμῳ μετ' εὐδείας ἀντιπολίζοντος ἑαυτὸν, οἱ δὲ ὥσπερ θιασῶται καλῶν καὶ συμφορῶν ἔργων καθέζοιντο τειχήρεις, τὼ χεῖρε καὶ τὰς πανοπλίας παρέντες. „κατ' αὐτῶν ἄρα γενναῖοι μό„νον ἡμεῖς, ἐξεβόησαν, Ρωμαῖοι δὲ ἐκ τῆς ἡμετέρας σά„σεως κερδήσουσιν ἀναιμωτὶ τὴν πόλιν." τούτοις ἀθροίζοντες ἀλλήλους παρεκρότουν, καὶ τὰς πανοπλίας ἁρπάσαντες αἰφνιδίως ἐπεκθέοισι τῷ δεκάτῳ τάγματι, καὶ διὰ τῆς φάραγγος αἴξαντες μετὰ κραυγῆς ἐξαισίᾳ τειχιζομένοις προσπίπτουσι τοῖς Ρωμαίοις· οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ τεθεικότες τῶν ὅπλων· ἅτε γὰρ θαῤῥεῖν τοὺς Ἰουδαίους πρὸς ἐκδρομὴν ὑπολάμβανον, καὶ προθυμουμένων περισπασθήσεσθαι τὰς ὁρμὰς τῇ

conſpiciebatur et clara templi magnitudo, qua planities, ſeptentrionalem vrbis partem attingens, appoſite Scopos dicta fuit. Cum autem ſeptem ſtadiis ab vrbe diſtaret, ibi duabus legionibus ſimul, quintae vero legioni retrorſum tribus ſtadiis caſtra muniri iuſſit: nam milites, nocturni itineris labore attritos, tegumento dignos exiſtimabat, vt minori cum metu murum ſtruerent. Mox autem coepto aedificio, decima quoque legio tum aderat, quae per Hierichuntem venerat, vbi pars quaedam militum collocata fuerat aditum loci cuſtodiens iam ante a Veſpaſiano occupatum. His autem praeceptum erat, cum ſex ſtadiis ab Hieroſolymis abeſſent, caſtra metari iuxta montem Olearum nuncupatum, qui ciuitati ab oriente obiacet, interiecta profunda valle, quae Cedron fuit appellata.

4. Continuo autem intra ciuitatem confligentium mutuam diſſenſionem tum primum ſedauit bellum externum, magna vi ſubitoque illatum: et cum ſtupore ſeditioſi Romanos inſpectantes, tribus locis caſtra ponentes, malam concordiam inire coeperunt, ſermoneſque inuicem miſcentes quaeſiuerunt, quidnam exſpectarent, quidue paſſi ſpiritum ſibi tribus muris occludi ſuſtinerent; et dum hoſtes munimenta inſtar vrbium ſibimet exſtruunt, ipſi tanquam ſpectatores bonorum operum vtiliumque conſideant moenibus clauſi, et manibus armiſque remiſſis. „In noſmet ipſos profecto, exclamabant, duntaxat for„tes ſumus; Romani autem ex noſtra ſeditione id lucra„buntur, vt vrbem ſine ſanguine capiant.“ Iſtis, cum frequentes conuenirent, ſe inuicem hortabantur, et armis correptis ſubito in legionem decimam excurrunt, factaque per vallem eruptione, ingenti cum vociferatione, Romanos caſtra munientes adoriuntur. Illi autem ad munitiones inſtitutas perficiendas diſtributi, cumque propter hoc magna ex parte arma depoſuiſſent, (non enim audere Iudaeos excurſum facere arbitrabantur, et, ſi maxime id vellent, animos eorum diſtractum iſi

σάσει· συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῶν ἔργων ἀφέμενοι τινὲς μὲν ἀνεχώρουν εὐθέως, πολλοὶ δὲ ἐπὶ τὰ ὅπλα θέοντες, πρὶν ἐπιστραφῆναι πρὸς τὰς ἐχθρὰς, ἐφονεύοντο παιόμενοι. προσεγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ἐπὶ τῷ κρατεῖν τὰς πρώτας τεθαρρηκότες, καὶ τῶν ὅπλων πολλαπλασίως ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μάλιστα δὲ τὰς ἐν ἔθει συντάξεως ὄντας, καὶ μετὰ κόσμου καὶ παραγγελμάτων πολεμεῖν εἰδότας, ἀταξίᾳ φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθέντες οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἐμβολαῖς εἶκον· καὶ ὁπότε μὲν ἐπιστραφεῖεν οἱ καταλαμβανόμενοι, τῇ τε ὁρμῇ τὰς Ἰουδαίους ἐπεῖχον, καὶ διὰ τὴν ὁρμὴν ἧττον φυλαττομένους ἐτίτρωσκον. ἀεὶ δὲ πληθύσης τῆς ἐκδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖον ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τρέπονται, καὶ ἐδόκει τότε κινδυνεῦσαι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ Τίτος ἀγγελθέντος αὐτῷ διὰ τάχους ἐπεβοήθησε, καὶ πολλὰ ἀνειδίσας εἰς ἀνανδρίαν, ἐπιστρέφει μὲν τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς δὲ πλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσὼν, μεθ' ὧν ἦκεν ἐπιλέκτων, συχνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, τιτρώσκει δὲ πλείους, τρέπεται δὲ πάντας καὶ συνωθεῖ κατὰ τῆς φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῷ κατάντει πολλὰ κακωθέντες, ὡς διεξέπεσον, ἄντικρυς ἐπιστρέφονται, καὶ μέσην ἔχοντες τὴν χαράδραν, τοῖς Ῥωμαίοις διεμάχοντο· μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας ἴσως ἐπολέμουν· ὀλίγου δὲ ἀπὸ μεσημβρίας ἐγκλίνοντος ἤδη, Τίτος τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν σπειρῶν τοῖς ἐκτρέχουσιν ἀντιπαρατάξας, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμπεν εἰς τὴν ἀκρώρειαν.

ε. Ἰουδαίοις δὲ τοῦτο ἐδόκει φυγὴ, καὶ τῷ σκοπῷ κατασείσαντες θοιμάτιον, ὃς αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους καθῆστο, προπηδῶσι πλῆθος ἀκραιφνέστερον μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῶν τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμέλει τῶν παραταχθέντων οὐδεὶς ἔμεινε τὴν ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀργάνου παιόμενοι διέρρηξαν τὴν

ſeditione) inopinato conturbati erant, opereque relicto nonnulli quidem ſtatim receſſerunt, multi autem ad arma properantes, priuſquam ſe in hoſtes conuerterent, confoſſi neci deduntur. Ad Iudaeos autem plures ſemper accedebant, animis inde ſumtis, quod victores eſſent, qui praeceſſerant: et multo plures, quam reuera erant et ſibimet et hoſtibus videbantur, vtpote quod eis proſpere ceſſerit fortuna. Maxime autem eos, qui ordinari conſueuerunt, gnarique erant praelia ita conſerendi, vt ordines ſeruarent et imperata facerent, confuſio, qua deprehenſi ſunt, in trepidationem coniicit. Quare et tunc Romani, repentino hoſtium aduentu oppreſſi, factis impreſſionibus cedebant: et cum quidem ſe conuerterent ab inſequentibus occupati, et a curſu reprimebant Iudaeos, minuſque cautos, prae impetu, quo ferebantur, vulnerabant. Cum autem numero ſemper augerentur, qui excurſionem faciebant, magis magiſque turbati Romani poſtremo caſtris pulſi ſunt. Et tunc tota in periculo eſſe videbatur legio, niſi Titus, hoc ipſo ei nunciato, mature illis ſubueniſſet: cumque multis ignauiam illis exprobraſſet, ſuos quidem a fuga reuocat; Ille vero, impetu in contrauenientes Iudaeos facto, cum lectis, qui ſecum venerant, militibus, multos quidem occidit, plures vero ſauciat, omneſque in fugam vertit et in vallem praecipites compellit. Illi autem, in decliuitate multo damno accepto, poſtquam in aduerſam partem euaſerant, ſe iterum conuertunt, interiectoque torrente cum Romanis dimicabant. Equidem ad medium vſque diem ita pugnarunt: paulo autem poſt meridiem, Titus, cum hos, qui ſecum in ſubſidium venerant, alioſque de cohortibus aduerſum excurſus facientes collocaſſet, reliquam legionem in ſuperiora montis remittebat ad muniendum vallum.

5. Iudaeis autem hoc ipſum fuga eſſe videbatur, cumque idem indicaſſet ſpeculator, quem illi in muro poſuerant, veſtem concutiendo, magna et recens multitudo tanto impetu proſiliit, vt beſtias immaniſſimas curſu adaequarent. quippe nemo ex aduerſa acie impreſſionem illorum ſuſtinuit: ſed quaſi vi machinae ferirentur, ordines perturbant,

τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος τραπέντες ἀνέφευγον. λείπεται δὲ ἐν μέσῳ τῷ προσάντει Τίτος μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ παραινούντων τῶν φίλων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῇ κινδύνῳ καταφρονήσαντες ἔστησαν, „εἶξαι θαναι„τῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων, ὡς ἐχρῆν „πρὸ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τῆς καθ' αὐτὸν „τύχης, καὶ μὴ, στρατιώτην τάξιν ἀποπληρώντα, καὶ „τὸ πολέμου καὶ τῆς οἰκουμένης δεσπότην, ὀξέως ἄνω ὑφί„σασθαι τροπήν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα," τούτων ὐδὲ ἀκούειν ἔδοξε, τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀνατρέχουσιν ἀνθίσταται, καὶ κατὰ σῶμα παίων βιαζομένους ἀνήρει, κατά τε τῶ πρανοῦς ἀθρόοις ἐμπίπτων ἀνεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ, πρός τε τὸ παράσημα καὶ τὴν ἰσχὺν καταπλαγέντες, ὐδὲ ἄνω μὲν ἀνέφευγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων, τὰς ὁρμὰς ὑπεστέμνετο. κἀν τούτῳ καὶ τοῖς ἄνω τειχίζουσιν τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δέος, καὶ διασκίδναται πᾶν τὸ τάγμα· δοκούντων ἀνυπόστατον μὲν εἶναι τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐφοδον, τετρᾶφθαι δὲ αὐτὸν Τίτον, ὑ γὰρ ἄν ποτε τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκεῖνο μένοντος. καὶ καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῆ διεφέροντο, μέχρι τινὲς κατιδόντες ἐν μέσῳ τῷ πολέμῳ τὸν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, διαβοῶσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δὲ αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλεῖόν τι φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους ἐπὶ τῷ καταλιπεῖν Καίσαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχρῶντο, καὶ κλίναντας ἅπαξ ἀπὸ τοῦ κατάντους συνώθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ὑπὸ πόδα χωροῦντες ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ Ρωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι συνελαύνουσι πάντας εἰς τὴν φάραγγα. προσέκειτο δὲ τοῖς καθ' αὐτὸν ὁ Τίτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ἐπὶ τὴν τειχοποιΐαν ἔπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον ἀντισὰς εἵρυε τοὺς πολεμίους. ὥστε, εἰ χρὴ

et in fugam versi ad montem se recipiebant. In accliuitatis autem medio Titus cum paucis relictus est: multumque monentibus amicis, qui ex imperatoris reuerentia contemto periculo steterunt, „vt Iudaeis mori cupientibus ce„deret, nec ipsorum causa periclitaretur, quos propter „ipsum oportebat impetum sustinere, sed potius suae con„ditionis rationem haberet, et non, dum militis officio „fungitur, qui et belli et terrarum orbis dominus, in cele„ri adeo fuga ipse staret, in quo vertitur omnium fortuna," illa ne audire quidem visus est, contra ipsum vero exsurgentibus resistit, eosque in ora feriens, cum vi obniterentur, occidebat, et confertis incumbens per decliue multitudinem deturbabat. Illi autem, licet animi in eo praesentia eiusque viribus perterriti, ne tum quidem in ciuitatem refugiebant, sed in vtrumque latus ab eo declinantes, sursum fugientes insequebantur. atqui vero istos a latere aggressus impetum, quo mouebant, reprimebat. Dumque haec aguntur, etiam illos, qui paulo supra castra muniunt, vbi fugere inferiores videre, rursus occupat metus ac trepidatio, omnesque legionis istius milites dilapsantur, (vt qui Iudaeorum excursum non ferendum esse existimarent, ipsumque in fugam versum esse Titum: nunquam enim, illo manente, alios fugituros esse credebant) et tanquam panico terrore circumdati, alius alio ferebantur, donec quidam, cum vidissent imperatorem in media pugna versari, et de eo in magno metu esse coepissent, vniuersae legioni eius periculum edito clamore significant. Illos autem pudor reuocabat, et fuga maius aliquid sibi inuicem exprobrantes, quod Caesarem deseruissent, totis viribus in Iudaeos ruebant: ipsosque, vbi semel se inclinarunt, per decliuia in cauitatem coëgerunt. Illi vero pedem referentes pugnabant; Romanique, vtpote loco superiores, plus valentes in vallem omnes compellunt. At Titus illis instabat, qui aduersus ipsum contendebant, et legionem quidem ad vallum muniendum remisit; ipse vero cum iis, quibus fretus antea restiterat, hostes arcebat. Adeo vt, si verum dicere oporteat, nihil ex

μήτε θεραπείᾳ τι προσιθέντα, μήτε ὑφελόντα φθόνῳ τὰ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς Καῖσαρ δὶς μὲν ἐρρύσατο κινδυνεῦον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τῷ περιβάλλεσθαι δὲ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέχε.

ΚΕΦ. γ΄.

Ὡς πάλιν ἔνδον Ιεροσολύμων ἡ στάσις ἠγέρετο. ἔπειτα δὲ Ρωμαίοις ἐνέδρας μηχανῶνται Ιουδαῖοι. οἵως τε Τίτος τοῖς στρατιώταις διὰ τὴν προπέτειαν ἠπείλει.

ΛΩφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τῷ θύραθεν πολέμῳ, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγέρετο, καὶ τῆς τῶν ἀζύμων ἐνστάσης ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Ξανθικοῦ μηνός, ἐν ᾗ δοκοῦσιν Ιουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγῆναι καιρὸν Αἰγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὸν Ελεάζαρον, παρανοίγοντες τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐκ τοῦ δήμου τοὺς προσκυνεῖν ἐθέλοντας εἴσω. Ιωάννης δὲ προκάλυμμα τῆς ἐπιβουλῆς ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, τῶν σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις ἐνσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄναγνοι, διὰ στοᾶς παρεισπέμπει προκαταληψομένους τὸ ἱερόν. οἱ δὲ, ὡς ἔνδον ἐγένοντο, τοὺς ἑαθῆτας ἀπορρίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. ταραχὴ δὲ μεγίστη περὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν, τοῦ μὲν ἔξω τῆς στάσεως λαοῦ, κατὰ πάντων ἄκριτον οἰομένων εἶναι τὴν ἐπίθεσιν, τῶν δὲ ζηλωτῶν ἐπὶ σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέμενοι τὸ φέρειν ἔτι τὰς πύλας, καὶ τῶν ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τῷ βωμῷ καταπτήσσοντες, καὶ περὶ τὸν ναὸν συνειλούμενοι κατεπατοῦντο. ξύλοις τε ἀνέδην παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἡσυχίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς ἀντιστασιαστὰς ἀνῄρουν οἱ διάφοροι· καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τινὶ τῶν ἐπιβούλων πάλαι, τηνικαῦτα ἐπιγνωσθεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰκίαν ἀνήγετο. πολλὰ δὲ διὰ τὰς ἀναιτίους διαθέντες ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ

adulatione adiiciendo aut ex inuidia detrahendo, fatendum eſt, Caeſarem ipſum bis totam legionem e periculo eripuiſſe, atque id demum effeciſſe, vt incolumes ad caſtra munienda ſe reciperent.

CAP. III.

Quomodo ſeditio rurſus exoritur Hieroſolymis; poſtea vero Romanis inſidias ſtruunt Iudaei. qualiterque Titus militibus propter temeritatem minitabatur.

CVM autem pauliſper quieuiſſet bellum externum, rurſus ſeditio exoriebatur domeſtica; et inſtante feſto Azymorum, die decima quarta menſis Xanthici, qua primum creduntur Iudaei ab Ægyptiis liberati, Eleazarus quidem ſuique, portas aperientes, e populo excipiebant quotquot intus adorare volebant. Ioannes autem, feſto ad occultandas inſidias vſus, quoſdam e ſuis ignotiores armis abditis inſtructos, quorum plerique haud purificati erant, eo animo ſtudioque inter alios ſubmittit, vt fanum occuparent. Illi autem, cum intus eſſent, veſtimentis abiectis ſubito armati apparuerunt. Maxima vero ſtatim turba circa templum ac tumultus erat: populo quidem a ſeditione alieno in omnes ſine diſcrimine, Zelotis vero in ſemet ſolum impetum factum iri ſuſpicantibus. Verum hi quidem, relicta iam portarum cuſtodia, poſtquam ex propugnaculis deſiluiſſent, priusquam ad manus ventum eſſet, in templi cloacas confugere: populus vero ad aram trepidantes, conſtipatique circa templum conculcabantur, ligni ſatim ferroque caeſi. Multos autem, qui vitam quietam agebant, ex ſimultate et odio priuato, quaſi diuerſae factionis fuiſſent, interficiebant inimici: et quicunque antea inſidiatorum aliquem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ad caedem ducebatur. Verum hi, qui variis modis in inſontes ſaeuitiam exercebant, nocentibus inducias conceſſerunt, progreſſoſque ex cloacis dimiſerunt. Ipſi

τῶν ὑπονόμων διῆσαν. αὐτοὶ δὲ, καὶ τὸ ἐνδότερον ἱερὸν καταχόντες καὶ τὰς ἐν αὐτῷ παρασκευὰς πάσας, κατεθάρρυν ἤδη τῷ Σίμωνος. ἡ μὲν ἦν τάσις, ἕτω τριμερὴς ὅσα πρότερον, εἰς δύο μοίρας περιῖσταται.

β'. Ὁ δὲ Τίτος, ἔγγιον ἀπὸ τῆ Σκοπῆ τῇ πόλει στρατοπεδεύσασθαι προαιρούμενος, πρὸς μὲν τὺς ἐκτρέχοντας ἔστησεν, ἐπιλίξας ἱππέων τε καὶ πεζῶν ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε· τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει προσέταξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τῆ τείχους διάστημα. καταβληθέντος δὲ παντὸς ἕρκους καὶ περιφράγματος, ὅσα κήπων προανεστήσαντο καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρᾳ τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα, καὶ χαραδρώδη τὸ τόπου. τὰς δὲ πετρώδεις ἐξοχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸν χῶρον ἀπὸ τῆ Σκοπῆ μέχρι τῶν Ηρώδε μνημείων, ἃ προσῆιξε τῇ τῶν Ὀφέων ἐπικαλυμένῃ κολυμβήθρᾳ.

γ'. Καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ Ιουδαῖοι κατὰ τῶν Ρωμαίων ἐνέδραν συσκευάζονται τοιάνδε. τῶν στασιαστῶν οἱ μὲν τολμηρότεροι προελθόντες ἔξω τῶν Γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν εἰρηνικὰ Φρονούντων, καὶ δεδοικότες τὴν τῶν Ρωμαίων ἔφοδον ἀνειλοῦντο, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπέπτησσον. οἱ δὲ διασάντες ἐπὶ τῆ τείχους, δῆμος εἶναι δοκῶν, εἰρήνην ἐβόων, καὶ δεξιὰν ἠτοῦντο, καὶ τὺς Ρωμαίους ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπιχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα κεκραγότες, καὶ τὺς σφετέρους ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τῶν πυλῶν. κἀκεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκρίνοντο, καὶ τὺς ἔνδοι ἱκετεύειν, συνεχῶς τε πρὸς τὺς Ρωμαίους ὁρμήσαντες, ἐπιστρεφόμενοι ταραττομένοις προσεώκεσαν. παρὰ μὲν ὖν τοῖς στρατιώταις τὸ πανοῦργον αὐτῶν οὐκ ἐλείπετο πίστεως· ἀλλ' ὡς τὺς μὲν ἐν χερσὶν ἔχοντες ἑτοίμως πρὸς τιμωρίαν, τὺς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. Τίτῳ δὲ δι' ὑποψίας ἦν τὸ τῆς ἐπικλήσεως παράλογον. καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλούμενος αὐτὺς ἐπὶ συμ-

autem, cum templum interius, omnemque in eo apparatum occupaſſent, tum Simonem oppugnare audebant. Atque ita quidem ſeditio, quae antea triplex erat, in duas partes redigitur.

2. Titus autem, cum ei in animo eſſet caſtra de Scopo propius ad ciuitatem transferre, lectos equites peditesque, quotquot ſatis eſſe arbitrabatur, ad cohibendos hoſtium excurſus poſuit; omnibus vero praeterea copiis imperauit totum ad muros vſque interuallum complanare. Cunctis igitur maceriis ac ſepibus, quibus hortos ac lucos incolae praemunierant, dirutis, omnique arbore etiam manſueta, quae in medio erat, exciſa, oppleta quidem ſunt, quae caua erant et hiantia; ſaxorum vero exſtantia ferro auferendo, ſolum exaequarunt omne a Scopo vſque ad Herodis monumenta, prope piſcinam, quae Serpentium nuncupata erat.

3. Illis etiam diebus, quibus iſta fierent, Iudaei huiuſmodi inſidias Romanis ſtruunt. Audaciores quidem e ſeditioſis, vrbe egreſſi ad turres, quae Muliebres appellantur, quaſi ſcilicet a pacis ſtudioſis eiecti, veritique Romanorum incurſum ante moenia verſabantur, ſubinde alii alios expaueſcebant. Alii vero in moenibus diſpoſiti, quaſi ex plebe homines, pacem clamabant, et dextram petebant, et Romanos vocabant, portas ſe patefacturos eſſe pollicentes. Simul autem ac iſta vociferati eſſent, etiam in ſuos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. atque illi ſe vi perrumpere aditus velle ſimulabant, iiſque, qui intus erant, ſupplicare: cumque ad Romanos ſaepenumero ire contendiſſent, reuerſi metu exterritis ſimiles videbantur. Et apud milites quidem haec eorum calliditas fide non carebat: ſed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad ſupplicium, illos vero ciuitatem ſibi aperturos ſperarent, ad rem exſequendam iuerunt. Titus autem inexſpectatam vocationem ſuſpectam habebat. Namque cum eos pridie per Ioſephum ad

βάσεις διὰ τῦ Ιωσήπε μέτριον ἐδὲν εὗρισκε, καὶ ὁτε τὰς ςρατιώτας κατὰ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. ἔφθασαν δέ τινες τῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις προτεταγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα πρὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τέτοις οἱ μὲν ἐκβεβλῆθαι δοκᾶντες τὸ πρῶτον ὑπεχώρεν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῶν τῆς πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλᾶντο σφᾶς, καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ἀπὸ τῦ τείχυς πλῆθος χερμάδων καὶ βελων παντοίων ἄθρων κατέχεαν, ὥςε συχνὺς μὲν ἀνελεῖν, τρῶσαι δὲ πλείυς. ἦν γὰρ ὁ ῥάδιον τῦ τείχυς διαφυγεῖν τῶν κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς διαμαρτίας τῶν ἡγεμόνων καὶ δέος παρενελύετο τῷ πταίσματι προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείυ διαδοχατιζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν Ιυδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμέλει δὲ ὐκ ἐλάττυς ἀντιδιδόντες, τέλος ἀνωθῦσι τὺς κυκλωσαμένυς. ὑποχωρῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ Ιυδαῖοι καὶ μέχρι τῶν Ελένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες.

δ'. Ἔπειτα οἱ μὲν, ἀπειροκάλως ἐξυβρίζοντες εἰς τὴν τύχην, ἔσκωπτόν τε τὺς Ρωμαίυς δειλιαθέντας ἀπάτῃ, καὶ τὰς θυρεὰς ἀνασείοντες ἐσκίρτων, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. τὺς δὲ ςρατιώτας ἀπειλή τε τῶν ταξιαρχῶν, καὶ χαλεπαίνων Καῖσαρ ἐξεδέχετο. „Ιυ„δαῖοι μὲν, οἷς ἀπόνοια μόνη ςρατηγεῖ, πάντα μετὰ „προνοίας πράττυσι καὶ σκέψεως, ἐπιβυλάς τε συντάσ„σοντες καὶ λόχυς, ἔπειτα δὲ αὐτῶν ταῖς ἐνέδραις καὶ „τύχη, διὰ τὸ πειθήνιον καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλυς εὔνοιάν „τε καὶ πίςιν· Ρωμαῖοι δὲ, οἷς δι' εὐταξίαν καὶ τὸ πρὸς „τὺς ἡγεμόνας εὐπειθὲς ἀεὶ δυλεύει καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ „τῶν ἐναντίων πταίσασι, καὶ διὰ χειρῶν ἀκρασίαν ἁλίσκον„ται, τὸ πάντων αἴσχιςον, ἀςρατήγητοι μαχόμενοι παρόν„τος Καίσαρος. ἢ μεγάλα μὲν σενάξειν, ἔφη, τὺς τῆς „ςρατιᾶς νόμυς, μεγάλα δὲ αὐτῦ τὸν πατέρα τήνδε τὴν „πληγὴν πυθόμενον, εἴ γε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας ἐδέ„ποτε ἔπταισεν ὕτως, οἱ νόμοι δὲ ἀεὶ καὶ τὺς βραχύ τι „τῆς τάξεως παρακινήσαντας θανάτῳ κολάζυσι. νῦν δὲ

pactiones prouocaſſet, nihil moderati reſponſi accipiebat, et tunc milites ſuo loco manere iuſſit. Iam vero quidam, qui operariorum in fronte collocati erant, raptis armis ad portas procurrerunt. iſti, qui pro eiectis quidem habebantur, primo ſe ſubducebant: vt vero intra portae turres peruentum eſſet, Iudaei excurſu facto illos circumuenerunt, et a tergo vrgebant. qui vero in moenibus erant, confertam lapidum et omne genus telorum vim in eos effuderunt, adeo vt multos quidem necarint, plurimos vero vulnerarint. Non enim facile erat a muro ſe fuga liberare, cum illos vi vrgerent, qui a tergo erant: praetereaque pudor, quod errauerint, et rectorum metus in delicto perſeuerare ſuadebat. Quamobrem poſt longam dimicationem multa a Iudaeis vulnera accipientes, atqui non pauciora viciſſim dantes, eos, a quibus circumdati erant, tandem repellunt. Illos autem ſe ſubducentes etiam et Helenae vſque ad monumenta iaculis perſequebantur Iudaei.

4. Poſt haec illi quidem, praeter decorum fortuna inſoleſcentes, contumelias iaciebant in Romanos quaſi fraude ineſcatos, et ſcutis concrepantes exſultabant, laetiſque vocibus exclamabant. Milites autem centurionum interminatio excipiebat, et Caeſar iratus, huiuſmodi verbis: „Iudaei quidem, quos ſola ducit deſperatio, nil niſi bene „prouiſum et diligenter exploratum agunt, fraudes ſimul „et inſidias componentes; eorumque dolis etiam fortuna „fauet, quod ſint morigeri et ſibi inuicem beneuoli fidique: Romani vero, quibus ob diſciplinam et ducibus „parendi conſuetudinem etiam fortuna ſemper ſe addicit, „nunc contraria ſequendo labuntur, et manuum intempe„rantia vincuntur; et, quod omnium rerum turpiſſimum, „nemine eos ducente dimicantes, cum praeſens eſſet Cae„ſar. Certe, inquit, vehementer ingemiſcent militiae le„ges, vehementer et pater ipſius, cum hanc plagam reſci„verit; ſiquidem ille, aetate in bellis exacta, nunquam iſto „modo peccarit; leges vero in eos, qui vel minimum ſe„cus faciant, quam ordo poſtulet, morte vindicent. Nunc

„ὅλην στρατιὰν ἑωράκασι λειποτακτεῖν. γνώσεσθαί γε μὴν „αὐτίκα τὰς ἀπαυθαδισαμένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν παρὰ „Ρωμαίοις δίχα παραγγέλματος ἀδοξεῖται." τοιαῦτα διατεινάμενος πρὸς τὰς ἡγεμόνας, δῆλος ἦν κατὰ πάντων χρῆσθαι τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν παρείθησαν τὰς ψυχάς, ὡς ὅσαν ἀδέπω τεθνηξόμενοι δικαίως· περιχυθέντα δὲ τὰ τάγματα τῷ Τίτῳ, περὶ τῶν συστρατιωτῶν ἱκέτευε, καὶ τὴν ὀλίγων προπέτειαν χαρίσασθαι τῇ πάντων εὐπειθείᾳ κατηντιβόλει. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτὰς τὸ παρὸν πταῖσμα ταῖς εἰς τὸ μέλλον ἀρεταῖς.

ε'. Πείθεται Καῖσαρ ἅμα ταῖς τε ἱκεσίαις καὶ τῷ συμφέροντι. τὴν μὲν γὰρ καθ' ἑνὸς τιμωρίαν ὤετο χρῆναι μέχρις ἔργου προκόπτειν· τὴν δὲ ἐπὶ πλήθους, μέχρι λόγου. τοῖς μὲν ἂν στρατιώταις διηλλάττετο, πολλὰ νουθετήσας αὖθις εἶναι φρονιμωτέρους. αὐτὸς δὲ ὅπως ἀμύνηται τὴν Ἰουδαίων ἐσκόπει ἐπιβολήν. τέσσαρσι δὲ ἡμέραις ἐξιτωθέντος τοῦ μέχρι τῶν τειχῶν διαστήματος, βουλόμενος μετὰ ἀσφαλείας τάς τε ἀποσκευὰς καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος παραγαγεῖν, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει κατὰ τὸ βόρειον κλίμα καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τὴν φάλαγγα, τῶν τε πεζῶν προτεταγμένων, καὶ κατόπιν τῶν ἱππέων τρισσοίχων ἑκατέρων, ἕβδομαι κατὰ μέσον εἰσῆκεσαν οἱ τοξόται. τοσούτῳ δὲ σίφωι πεφραγμένων Ἰουδαίοις τῶν ἐκδρομῶν, τά τε ὑποζύγια τῶν τριῶν ταγμάτων καὶ ἡ πληθὺς ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲν οὖν Τίτος, ἀπέχων ὅσον εἰς σαδίους δύο τοῦ τείχους, κατὰ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, ἀντικρὺ τοῦ Ψηφίνου καλουμένου πύργου στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τείχους, πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ δὲ ἑτέρα μοῖρα τῆς στρατιᾶς, κατὰ τὸν Ἱππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τειχίζεται, διεστῶσα τῆς πόλεως ὁμοίως δύο σαδίους. τὸ μέντοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ἐπὶ τοῦ Ἐλαιῶνος ὄρους ἔμενε.

„autem totum exercitum ordinis deſerti reum viderunt. „Atqui vero eos ſtatim reſcituros eſſe, qui in tantum au„daciae proceſſerunt, quod apud Romanos etiam vincere „ſine imperatoris praecepto inglorium ſit." Cum iſta ad ordinum ductores cum indignatione loquutus eſſet, non dubium erat, quin in omnes ex lege animaduertere voluerit. Atque illi quidem animis deiecti eſſe coeperunt, quaſi mortem mox oppetituri, idque iuſte: circumfuſae vero legiones Tito ſupplicabant pro commilitonibus, paucorumque temeritatem condonari caeterorum omnium obedientiae precabantur; vt qui peccatum praeſens emendaturi eſſent ſua in poſterum virtute.

5. Perſuadetur id Caeſari et illorum precibus et quod e re ſua eſſet. etenim vnius hominis poenam re vera exſequendam eſſe putabat; multitudinis vero, verbis tantum. Et cum militibus quidem in gratiam rediit, poſtquam illos multis monuiſſet, vt reliquo tempore caute magis ſe gererent. Ipſe vero, quemadmodum Iudaeorum vlciſceretur inſidias, ſecum cogitabat. Cum autem intra quatriduum coaequatum eſſet interuallum omne vſque ad muros, eo animo, vt impedimenta et reliquam multitudinem tuto traduceret, militum validiſſimos a ſeptentrionali tractu in occiduum vſque ſeptemplici ſecundum profunditatem ordine contra murum praetendit, peditibus in fronte ac poſt eos equitibus acie terna diſpoſitis, mediiſque inter vtroſque per ſeptenos collocatis ſagittariis. Cumque Iudaei a militibus ita ordinatis ab excurſionibus prohibiti eſſent, trium legionum iumenta, itemque alia multitudo ſecure tranſiit. Et Titus quidem ipſe, cum circiter duo ſtadia a muro abeſſet, iuxta partem eius angularem, contra turrim, quae Pſephina appellatur, caſtra ponit, ad quam muri ambitus ad auſtrum pertingens flectitur verſus occidentem. Altera autem exercitus pars iuxta turrim Hippicon nuncupatam circumuallata erat, duorum ſtadiorum ſpatio ſimiliter ab vrbe diſtans. Veruntamen legio decima loco eodem manebat in Oliuarum monte.

ΚΕΦ. δ'.

Ιεροσολύμων ἔκφρασις.

Τρισὶ δὲ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθὰ μὴ ταῖς ἀβάτοις φάραγξιν ἐκυκλεῖτο· ταύτη γὰρ εἷς ἦν περίβολος· αὐτὴ μὲν ὑπὲρ δύο λόφων ἀντιπρόσωπος ἔκτιστο, μέσῃ φάραγγι διηρημένων, εἰς ἣν ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τῶν δὲ λόφων ὁ μὲν, τὴν ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἦν. διὰ γὰν τὴν ὀχυρότητα, φρούριον μὲν ὑπὸ Δαβίδου τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο· πατὴρ Σολομῶνος ἦν οὗτος, τοῦ πρώτου τὸν νεὼν κτίσαντος. ἡ δὲ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἕτερος δὲ ὁ καλούμενος Ακρα, καὶ τὴν κάτω πόλιν ὑφεστὼς, ἀμφίκυρτος. τούτου δὲ ἀντικρὺ τρίτος ἦν λόφος, ταπεινότερός τε φύσει τῆς Ακρας, καὶ πλατεία φάραγγι διειργόμενος ἄλλη πρότερον. αὐθίς γε μὴν καθ' ὃς οἱ Ασαμωναῖοι χρόνους ἐβασίλευον, τήν τε φάραγγα ἔχωσαν, συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τὴν πόλιν, καὶ τῆς Ακρας κατεργασάμενοι τὸ ὕψος ἐποιήσαντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑπερφαίνοιτο καὶ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ δὲ τῶν Τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἣν ἔφαμεν τόν τε τῆς ἄνω πόλεως καὶ τὸν κάτω λόφον διαξέλλειν, καθήκει μέχρι Σιλωάμ. ὕδωρ γὰρ τὴν πηγὴν, γλυκεῖάν τε καὶ πολλὴν οὖσαν, ἐκαλοῦμεν. ἔξωθεν δὲ, οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιείχοντο, καὶ διὰ τὰς ἑκατέρωθεν κρημνὰς πρόσιτον ὁδαμόθεν ἦν.

β'. Τῶν δὲ τριῶν τειχῶν τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον, ἐφ' ὃ κατεσκεύαστο, δυσάλωτον ἦν. πρὸς δὲ τῷ πλεονεκτήματι τοῦ τόπου, καὶ καρτερῶς ἐδεδόμητο, Δαβίδου τε καὶ Σολομῶνος, ὅτι δὲ τῶν μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον δὲ κατὰ βορρᾶν ἀπὸ τοῦ Ιππικοῦ καλουμένου πύργου, καὶ διατεῖνον ἐπὶ τὸν Ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἐπὶ τὴν ἑσπέριον τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἀπηρτίζετο. κατὰ θάτερον δὲ πρὸς δύσιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀρχό-

CAP. IV.

Hierosolymorum descriptio.

CIuitas autem triplici muro munita, nisi qua vallibus inuiis cingebatur, (ea enim parte simplici duntaxat circumdata erat) ipsa quidem aduersis frontibus super duos colles erat condita, media valle discretos, in quam vtrinque desinebant frequentes domus. Collium vero vnus, cui superior insidet ciuitas, longe est excelsior, et in longitudinem directior. adeoque propter munitionem castellum quidem a rege Dauide appellabatur, (hic pater Solomonis erat, qui primus templum aedificauit) a nobis autem forum superius. Alter vero Acra dictus, qui inferiorem sustinet ciuitatem, vtrinque decliuis. Huic autem ex aduerso tertius erat collis, natura humilior, quam Acra, atque ab alia lata valle olim discretus: caeterum postea, quo tempore Asamonaei regnabant, et vallem aggeribus ingestis compleuerunt, eo animo, vt templo ciuitatem coniungerent, atque Acrae altitudinem demoliti depressiorem fecerunt, vt eam etiam superemineret templum. Vallis autem Tyropoeon appellata, qua diximus superioris ciuitatis collem ab inferiori colli dirimi, vsque ad Siloam protenditur: ita enim vocamus fontem, qui dulcis est et copiosus. Extrinsecus autem duo illi colles profundis vallibus cingebantur, et ob praecipitia vtrinque nullus locus adiri poterat.

2. Trium autem murorum primus et vetustissimus inexpugnabilis erat, tum propter valles, quibus cingebatur, et imminentem illis collem, cui superstructus erat; tum quod ad loci naturam et firmitatem accesserant Dauidis et Solomonis et subsequentium regum munimenta, quibus multum studii et sumtuum impenderant. Incipiens autem a parte Boreali, a turri, quae Hippica dicitur, et protensus ad Xystum, vt appellatur, deinde curiae coniunctus, in occidentalem templi porticum desinebat. Ab altera autem parte ad occidentem ab eodem quidem loco inci-

μενον χωρίῳ, διὰ δὲ τῦ Βηθσὼ καλυμένυ κατατεῖνον ἐπὶ τὴν Εσσηνῶν πύλην, καὶ ἔπειτα πρὸς νότον ὑπὲρ τὴν Σιλωὰμ ἐπιστρέφον πηγὴν, ἔνθεν τε πάλιν ἐκκλίνον πρὸς ἀνατολὴν ἐπὶ τὴν Σολομῶνος κολυμβήθραν, καὶ δεῦρον μέχρι χώρυ τινὸς, ὃν καλῦσιν ΟΦΛᾶ, τῇ πρὸς ἀνατολὴν στοᾷ τῦ ἱερῦ συνῆπτας. τὸ δὲ δεύτερον τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν Γεννὰθ ἐκάλυν, τῦ πρώτυ τείχυς ὖσαν, κυκλύμενον δὲ τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον ἀνῆκε μέχρι τῆς Αντωνίας. τῷ τρίτῳ δὲ ἦν ἀρχὴ ὁ Ιππικὸς πύργος, ἔνθεν μέχρι τῦ βορείυ κλίματος κατατεῖνον ἐπὶ τὸν Ψήφινον πύργον, ἔπειτα καθῆκον ἀντικρὺ τῶν Ελένης μνημείων· Αδιαβηνὴ βασιλὶς ἦν αὕτη, Ιζάτυ βασιλέως μήτηρ· καὶ διὰ σπηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον ἐκάμπτετο μὲν γωνιαίῳ πύργῳ κατὰ τὸ τῦ Γναφέως προσαγορευόμενον μνῆμα· τῷ δὲ ἀρχαίῳ περιβόλῳ συνάπτον εἰς τὴν Κεδρῶνα καλυμένην φάραγγα κατέληγεν. τῦτο τῇ προσκτισθείσῃ πόλει περιέθηκεν Αγρίππας, ἥπερ ἦν πᾶσα γυμνή. πλήθει γὰρ ὑπερχομένη, κατὰ μικρὸν ἐξῄρπε τῶν περιβόλων, καὶ τῷ ἱερῷ τὰ προσάρκτια πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' ἰκ ὀλίγου προῆλθον, καὶ τέταρτον περιοικηθῆναι λόφον, ὃς καλεῖται Βεζεθὰ, κείμενος μὲν ἀντικρὺ τῆς Αντωνίας, ἀποτεμνόμενος δὲ ὀρύγματι βαθεῖ· διεταφρεύθη γὰρ ἐπίτηδες· ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς Αντωνίας, εὐπρόσιτοί τε εἶεν, καὶ ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖσον ὖψος τοῖς πύργοις προσεδίδυ τὸ βάθος τῆς τάφρυ· ἐπιχωρίως δὲ ἐκλήθη Βεζεθὰ τὸ νεόκτισον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον Ελλάδι γλώσσῃ καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. δεομένων ἔν τῶν ταύτῃ σκέπης, ὁ πατὴρ τῦ νῦν βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος Αγρίππας, ἄρχεται μὲν ἔ προείπομεν τείχυς· δείσας δὲ Κλαύδιον Καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ἐπὶ νεωτερισμῷ πραγμάτων ὑπονοήσῃ καὶ τάσεως, παύεται θεμελίυς μόνον βαλόμενος. καὶ γὰρ ἂν ἦν ἀλώσιμος ἡ πόλις, εἰ κρᾶκοπτε τὸ τεῖχος, ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γε εἰκοσιπήχεσι τὸ μῆκος, καὶ τὸ εὖρος δεκα-

piens, per eum vero, qui Bethso dicitur, porrectus ad Essenorum vsque portam, et postea versus notum ad fontem Siloam flectens, et inde rursus in orientem deflectens versus piscinam Solomonis, et vsque ad locum quendam pertinens, qui Ophlas dicitur, Orientali templi porticui coniunctus erat. Secundus autem murus initium quidem ducebat a porta, quam Gennath vocabant, quaeque primi muri erat porta, solumque septentrionalem tractum ambiens ad Antoniam vsque pertingebat. Tertio autem muro initium dabat turris Hippica, vnde versus Borealem tractum sese extendens ad turrim vsque Psephinam, deinde protendens sese ex aduerso monumenti Helenae, quae Adiabenorum regina erat et Izatae regis mater, et per speluncas regias in longum ductus flectebatur quidem in angulari turri prope monumentum Fullonis dictum: antiquo autem muro coniunctus desinebat in vallem Cedronem, vt appellatur. Hoc murp eam ciuitatis partem, quae antiquae accreuerat, circumdedit rex Agrippa, cum antea esset omnis nuda. Multitudine enim exuberans ciuitas paulatim extra moenia antiqua serpebat; cumque templi septentrionalia colli proxima domibus complerentur, non parum processum est extra veteres colles, ita vt quartus aedificiis occuparetur collis, cui nomen Bezetha, ex aduerso quidem Antoniae, inde vero abscissus fossa profunda, (nam de industria ducta erat fossa) ne Antoniae fundamenta, si colli cohaererent, accessu facilia essent aut minus edita. quo factum, vt fossae profunditas plurimum altitudinis turribus adiiceret. pars autem illa ciuitatis, quae veteri accesserat, voce patria Bezetha appellata est, quae, si Graece eam interpretemur, Coenopolis dici posset. Cum ergo, qui illic habitarent, tegumento muri opus haberent, regis praesentis pater, eique cognominis, Agrippa, murum quidem iam memoratum inchoat; veritus autem Claudium Caesarem, ne constructionis magnitudinem in nouarum rerum studii et seditionis suspicionem traheret, iactis tantummodo fundamentis destitit ab opere. etenim inexpugnabilis exstitisset ciuitas, si murum, vti coeperat, perfeciisset. Saxa enim, quibus construebatur, erant cubitos quidem xx

πήχεσι συνηρμόζετο, μήθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥαδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνοις διασεισθῆναι δυναμένοις· δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἦν, ὡς εἰκὸς, ἔχειν, μὴ διακωλυθείσης τῆς τῶ καταρξαμένω Φιλοτιμίας. αὖθις δὲ, καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγειρόμενον ὑπὸ Ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνέστη· καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, τριπήχεις δὲ τὰς προμαχῶνας εἶχεν, ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀνατετάσθαι.

γ'. Τῷ δὲ τείχει ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις, ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος, ὄντες. ἦγε μὲν ἁρμονία καὶ τὸ κάλλος τῶν λίθων ὁδὸν ἀπέδει ναῶ. μετὰ δὲ τὸ νεὼν ὕψος τῶν πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσίπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπερῶα, δεξαμεναί τε πρὸς τὰς τῶν ὑετῶν ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλεῖσαι, καὶ πλατεῖαι καθ' ἕκαστον ἄνοδοι. τοιοῦτος μὲν ἦν πύργος τὸ τρίτον τεῖχος εἶχεν ἐνενήκοντα· τὰ δὲ μεταπύργια τούτων, ἀνὰ πήχεις διακοσίους. τὸ δὲ μέσον εἰς τεσσαρεσκαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέριστο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν τριάκοντα τριῶν. θαυμασίᾳ δὲ ὄντος ὅλῳ τῷ τρίτῳ τείχει, θαυμασιώτερος ἀνεῖχε κατὰ γωνίαν βορειός τε καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψηφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τίτος. ἐπὶ γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, Ἀραβίαν τε ἀνίσχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς Ἐβραίων κληρουχίας ἔσχατα. ὀκτάγωνος δὲ ἦν. τούτῳ δὲ ἄντικρυς ὁ Ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸν δύο κατεσκευάθησαν ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει· μέγεθός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην διάφοροι. πρὸς γὰρ τῇ φύσει μεγαλοψύχῳ, καὶ τῇ περὶ τὴν πόλιν φιλοτιμίᾳ, τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ τρισὶ τοῖς ἡδίστοις προσώποις, ἀφ' ὧν ὠνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ καὶ γυναικὶ, τὴν μνήμην ἀνέθηκε· τὴν μὲν, ὡς προεμηνύσαμεν, κτείνας δι' ἔρωτα, τοὺς δὲ ἀποβα-

longa, decem vero lata, vt nec ferro facile suffodi possent, nec machinis loco dimoueri: hisque factus est murus ipse in latitudinem decem cubitorum, ac in maiorem, vt verisimile est, altitudinem surrexisset, si magnificentia illius, qui eum inchoauerat, non inhibita fuisset. Postea vero idem murus, vtpote studiose a Iudaeis excitatus, ad xx cubitos attollitur; et minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habebat: adeo vt tota altitudo ad xxv cubitos assurgeret.

3. Murum autem supereminebant turres, xx. quidem cubitis in latitudinem, xx. etiam in altitudinem, quadratae et solidae, sicut et ipse murus. quin et iunctura et pulchritudine lapidum nihil cedebant templo. Supra vero solidam illam turrium altitudinem ad xx. cubitos, magnifici erant oeci, iisque superimposita coenacula, et cisternae ad aquas pluuiales illic recipiendas plurimae, et lati ad singula gradus, quibus adscendebatur. Atque turres quidem eiusmodi tertius iste murus xc. habebat; earum autem intervalla erant cc. cubitorum. medius vero murus in xiv. turres, et antiquus in lx. diuisus erat. Vrbis autem circuitus vniuersus erat stadiorum xxxiii. At cum totus esset admirabilis tertius ille murus, admirabilior tamen adhuc erat Psephina turris, quae in angulo ad septentrionem et occidentem sito surgebat, aduersus quam Titus castra posuerat. Cum enim lxx. cubitos alta esset, inde conspici poterat Arabia solo oriente, vltimique ad mare vsque terrae Iudaeorum fines. Erat autem octangularis ea turris. Atqui ex aduerso illius erat Hippicos dicta turris, et iuxta eam duae aliae, ab Herode rege in veteri muro aedificatae: quae magnitudine et pulchritudine et firmitate vniuersis, quae toto orbe erant, praestabant. nam praeterquam quod rex natura esset magno et excelso animo, et magnificentiae studeret in vrbe ornanda, in operum praecellentia animi sui affectibus gratificabatur; tribusque personis carissimis, a quibus turres appellauit, fratri scilicet et amico et coniugi, in memoriam consecrauit: huic quidem, vt iam ante diximus, amoris causa ab ipso peremtae, illis vero bello amissis,

λων ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν δὴ Ἱππικὸς, ἀπὸ τῆ Φίλα προσαγορευθεὶς, τετράγωνος μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἕκαστος καὶ ὕψος τριάκοντα, ὑδαμῆ διάκενος. ὑπὲρ δὲ τὸ πλῆρες, καὶ ταῖς πέτραις συνηνωμένον, εἰς ἐκδοχὴν τῶν ὄμβρων, εἰκοσίπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διηρημένος, ὑπὲρ ὃν τύρσεις μὲν διπήχεις, προμαχῶνες δὲ περιβέβληντο τριπήχεις· ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναριθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος, ὃν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος ἴσον εἶχε, τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον, ἐπὶ τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ ναοῦ αὐτοῦ ὕψος. ἐπάνω δ' αὐτοῦ περιῆν τοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβόλοις σκεπομένη. μέσην δ' ὑπερῳκοδόμητο τὴν τοὰν πύργος ἕτερος, οἴκῳ τε οἴκως πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διηρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδέοι τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἤπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ, κεκόσμητο. πηχῶν δὴ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἐνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν χῆμα παρεῴκει τῷ κατὰ τὴν Φάρον ἐκπυρσεύοντι τοῖς ἀπ' Ἀλεξανδρείας πλέουσι, τῇ περιοχῇ δὲ πολὺ μεῖζον ἦν. τηνικαῦτά γε μὴν τυραννεῖον ἀπεδείχθη τοῦ Σίμωνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἡ Μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν ναοῦ ἦν, εἴκοσι δὲ πήχεις εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν δὲ καὶ ποικιλωτέραν τῶν ἄλλων τὴν οἴκησιν εἶχεν ἐπάνω· τοῦ βασιλέως εἰκεῖον ὑπολαβόντος, τὸν ἀπὸ γυναικὸς ὀνομαθέντα κεκοσμῆσθαι πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους τοῦ τῆς γυναικὸς ὀχυρωτέρους. τοῦτο τὸ πᾶν ὕψος πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν.

δ'. Τηλικοῦτοι δὲ ὄντες οἱ τρεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸν τόπον· αὐτό τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος, ἐν ᾧ ἦσαν, ἐφ' ὑψηλῷ λόφῳ ἐδεδόμητο, καὶ τῷ λόφῳ καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα προανεῖχεν εἰς τριά-

cum fortiter ſtrenueque dimicaſſent. Atque Hippica ſane, ab amico denominata, quadrangularis quidem erat, (cuius ſingula latera latitudine et longitudine XXV. cubitos patebant, altitudine vero erant cubitorum XXX.) nuſquam inanis. Supra autem hanc ſoliditatem, ſaxiſque adunatam compaginem, imbribus excipiendis puteus erat XX. cubitos altus. Super eum vero domus erat gemino tabulato XXV. cubitos alta, et in varia membra diuiſa, cui impoſitae erant minae quidem ad duos, propugnacula vero ad tres cubitos aſſurgentia, ita vt tota altitudo ad LXXX. cubitos numeraretur. Secunda vero turris, quam de fratris nomine Phaſaëlum nominauit, aeque tam in longitudinem, quam in latitudinem XL. cubitos patebat, totidemque in altitudinem, tota ſolida. Hanc autem ambiebat porticus X. cubitos alta, loricis et propugnaculis ſepta. in medio vero porticus ſuperaedificata erat alia turris in oecos etiam magnificos cum balneo diuiſa, vt nihil turri deeſſet, quo minus regia videretur. in faſtigio autem minis et propugnaculis, prae altero, quem memorauimus, ornata erat: adeoque tota eius altitudo ad XC. cubitos vſque attollebatur; et ſpecie quidem turri in Pharo inſula, quae Alexandriam nauigantibus ignem procul oſtendit, ſimilis erat, ſed ambitu multo maior. Caeterum tunc Simoni factum erat tyrannidis domicilium. Tertia autem turris Mariamne dicta (ita enim vocabatur regina) vſque ad XX. quidem cubitos ſolida erat, XX. vero cubitos lata pariterque alta. Deuerſoria autem caeteris magnificentiora et ornatiora ſuſtinebat: rege quippe ipſum id decere arbitrante, vt turri de vxoris nomine appellatae plus ornatus adhiberetur, quam illis, quae a viris nomen traxerunt: ſicut illae hac munitiores erant, cui femina nomen dederat. Huius tota altitudo erat LV. cubitorum.

4. Cum autem tantae eſſent magnitudinis tres illae turres, ex loci ſitu multo maiores eſſe videbantur: nam et ipſe antiquus murus, cui erant inaedificatae, in excelſo colle exſtructus fuerat; et magis, quam ipſe collis, emi-

κοντα πήχεις, ὑπὲρ ἣν οἱ πύργοι κείμενοι πολὺ δή τι τῆ μετεώρῳ προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τῶν λίθων ἦν τὸ μέγεθος. ἃ γὰρ ἐξ εἰκαίας χερμάδος, ὧδὲ φορητῶν ἀνθρώποις πετρῶν συνεστήκεσαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη· καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνήνωντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον μίαν εἶναι πέτραν ἀναπεφυκυῖαν, ἔπειτα δὲ περιεξέσθαι χερσὶ τεχνιτῶν εἰς σχῆμα καὶ γωνίας. ἕτως ἁδαμόθεν ἡ συνάφεια τῆς ἁρμονίας διεφαίνετο. κειμένοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἡ τῆ βασιλέως αὐλὴ προσέζευκτο, παντὸς λόγυ κρείσσων. ὅτε γὰρ πολυτελείας, ὅτε κατασκευῆς τινος ἔλιπεν ὑπερβολή. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατονταπηχικλίνεις· ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆπτο γὰρ πολὺς ὁ πανταχῆ σπάνιος. θαυμασαὶ δ' ὀροφαὶ, μήκει τε δοκῶν καὶ λαμπρότητι προκοσμημάτων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφοραὶ σχημάτων περὶ τύτις μυρίαι· πᾶσί γε μὴν ἀποσκευαὶ πλήρεις, καὶ τὰ πλεῖω τῶν ἐν ἑκάστοις κειμένων ἐξ ἀργύρυ τε καὶ χρυσῦ. περίστοα δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλὰ, καὶ σύλοι πρὸς ἑκάστῳ διάφοροι. τά γε μὴν τύτων ὕπαιθρα πανταχῆ χλοερά. καὶ ποικίλαι μὲν ὕλαι, μακροὶ δὲ δι' αὐτῶν περίπατοι, καὶ περὶ τύτις εὔριποι βαθεῖς δεξαμεναί τε πολλαχῆ χαλκυργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα πύργοι πελεκαδῶν ἡμερῶν. ἀλλὰ γὰρ ὅθ' ἑρμηνεῦσαι ὑνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τῆ λῃστικῆ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρσα. ἃ γὰρ ταῦτα Ρωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἔνδον ἐπιβάλλων, ὡς προεῖρήκαμεν, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Αντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ τῶν τριῶν πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

nebat ad xxx. cubitos, ſupra quem verticem turres illae poſitae multum ſublimitatis inde aſſumebant. Mirabilis autem etiam lapidum erat magnitudo. non enim ex vulgaribus lapidibus, ſaxiſue, quae homines ferre poſſent, conſtructae erant: verum ex ſecto marmore candido, ſingulis quidem ſaxis xx. cubitos longis, decem vero latis, et quinque altis. Tam apte autem inter ſe coniuncta erant, vt ſingulae turres ſingula ſaxa viderentur a natura facta, ac deinde manibus artificum in faciem anguloſque efformata. atque ita nuſquam compaginis iunctura deprehendi potuit. His autem, in ſeptentrionali muri parte poſitis, intus coniuncta erat regia, omni narratione paene ſuperior: vt quae operis aut apparatus cuiuſcunque magnificentia ſuperari non potuerit. ſed tota quidem muro xxx. cubitos alto cincta erat, et in circuitu turribus ornatiſſimis aequali diſtantia poſitis diſtincta, maximiſque coenaculis, quae c. virorum lectos caperent, inſtructa: in quibus inenarrabilis erat lapidum varietas. nam quicquid illorum vbique rarum magna copia collectum erat. Tecta etiam et laquearia ob trabium longitudinem et ornamentorum magnificentiam miranda erant. Cubiculorum item ingens multitudo, et figurarum circa illa multiplex varietas; atque omnia ſupellectile pretioſiſſima, vaſiſque, quorum pleraque aurea et argentea erant, inſtructa. Periſtylia vero multa, alia poſt alia in circulum, ſingula variis columnis ornata.. Quae vero illorum ſpatia ſub dio erant, viriditate vbique gaudebant: et variae quidem ſyluae erant, inque iis prolixa ambulacra, et circa ea profundi euripi, ciſternaeque paſſim ſignis aereis abundantes, per quae aqua effundebatur, et circa latices multae cicurum columbarum turres. Sed enim regia, qualis fuerit, pro dignitate exponi nequit, et memoriae cruciatus adhiberetur, ſi quis referret, quantas res conſumſerit flamma latrocinalis. nec enim iſta omnia a Romanis incenſa erant, ſed ab inſidiatoribus inteſtinis, vt iam ante diximus, ſub defectionis initium. Atque primum quidem in Antoniam inuaſit ignis; inde autem tranſiit in regiam, triumque turrium tecta depaſtus eſt.

ΚΕΦ. ε'.

Ἐκφρασις ἱερῦ.

Το δὲ ἱερὸν ἵδρυτο μὲν, ὥσπερ ἔφην, ἐπὶ λόφυ καρτερῦ· κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ ἀνωτάτω χθαμαλὸν αὐτῦ τῷ τε ναῷ καὶ τῷ βωμῷ. τὰ γὰρ πέριξ ἀπόκρημνος ἦν καὶ κατάντης. τῦ δὲ βασιλέως Σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, εἶτ' ἐτέθη μία στοὰ τῷ χώματι· καὶ κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δ' ἑξῆς αἰῶσιν, αἰεί τι τῦ λαῦ προσχωννύντος, ἀνισύμενος ὁ λόφος ηὐρύνετο. διακόψαντες δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος, τοσῦτον προσέλαβον ὅσον ὕστερον ἐπεῖχεν ὁ τῦ παντὸς ἱερῦ περίβολος. τειχίσαντες δὲ ἐκ ῥίζης τριχῆ κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον· εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξανηλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πάντες, ὃς ἀνεπίμπλασαν οἱ παρὰ τῆς οἰκυμένης δασμοὶ πεμπόμενοι τὸ Θεῷ· τύς τε ἄνω περιβόλυς, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. τύτυ τὸ ταπεινότατον, ἀπὸ τριακοσίων ἀνατειχίσαντο πηχῶν, κατὰ δέ τινας τόπυς ἐκ πλείονος. ὁ μέντοι πᾶν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῶν θεμελίων· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, ἀνισῶν βυλόμενοι τὰς στενωτὰς τῦ ἄσεως. πέτραι δὲ τεσσαρακονταπήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν τῦ δομήματος· ἥ τε γὰρ δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ ἡ τῦ λαῦ φιλοτιμία, λόγυ μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ἐπιβολὰς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἔξειν πέρας, ἐπὶ μονῇ καὶ χρόνοις ἦν ἀνύσιμον.

β'. Ην δὲ ἄξια τῶν τοιύτων θεμελίων καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι, κίονες δ' αὐταῖς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ὑφεστήκεσαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μαρμάρυ, κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ὠρέφοντο. τύτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ εὔξεστον, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον· ἔνδειξι δὲ ἔξωθεν, ὅτε ζωγραφίας, ὅτε γλυφίδος ἔργῳ προσηγλάϊστο.

CAP. V.

Descriptio templi.

FAnum autem, vt superius dixi, supra arduum quidem collis iugum conditum erat: cumque aedificari coeptum esset, vix templo et aræ sufficiebat planities in illius vertice. nam vndique praeceps erat atque decliuis. Cum autem rex Solomon, idem qui templum exstruxit, partem eius ad orientem muro cinxisset, tum terrae illic aggestae porticus vna imposita erat: et ex aliis partibus nudum manebat templum. Progressu autem temporis, cum semper aliquid aggeris populus accumularet, coaequatus collis latior effectus est. Quin et muro ad septentrionem perrupto, tantum assumsere spatii, quantum postea totius fani ambitus includebat. Cum autem a fundamentis triplici muro collem circumdedissent, et in opere magis, quam sperandum erat, elaborassent, (in quo longa saecula consumta erant, omnesque thesauri sacri, quos ex toto orbe missa Deo tributa repleuerant) tam superiorem ambitum, quam templum interius, aedificarunt. Cuius quod humillimum erat ad trecentos cubitos excitarunt, in quibusdam vero locis ad plures. Non tamen omnis fundamentorum altitudo apparebat: nam magna ex parte valles terra aggesta repletae erant, vt vrbis angiportis eas adaequarent. Saxis vero in exstructione vsi sunt quadragenorum cubitorum magnitudinis. nam et pecuniae abundantia et populi liberalitas plus, quam dici potest, structuram procedere faciebat: et quod absolui posse ne sperabatur quidem, perseverantia et temporis diuturnitate perfectum erat.

2. Tantis autem fundamentis digna erant opera illis imposita. Nam porticus quidem omnes duplices erant, eas vero sustinuerunt columnae quinis et vicenis cubitis altae, singulis e saxis marmore candidissimo: et cedrinis laquearibus tectae erant. Illa vtpote natura magnifica et bene polita, apteque et congruenter iuncta spectaculum praebebant splendidum et memorabile; nulloque aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornatum. Et la-

καὶ πλατεῖαι μὲν ἦσαν ἐπὶ τριάκοντα πήχεις· ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν εἰς ἓξ σταδίους συνεμετρεῖτο, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Αντωνίας. τὸ δὲ ὕπαιθρον ἅπαν πεποίκιλτο παντοδαπῶν λίθων κατεσχεμένον. διὰ τούτου προϊόντων ἐπὶ τὸ δεύτερον ἱερὸν, δρύφακτος περιβέβλητο λίθινος, τρίπηχυς μὲν ὕψος, πάνυ δὲ χαριέντως διειργασμένος. ἐν αὐτῷ δ' εἰσήκεισαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὸν τῆς ἁγνείας προσημαίνουσαι νόμον, αἱ μὲν Ελληνικοῖς, αἱ δὲ Ρωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παρεῖναι. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. καὶ τεσσαρεσκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τετράγωνον δὲ ἄνω καὶ τείχει περιπεφραγμένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος, καίπερ τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον, ὑπὸ τῶν βαθμῶν ἐκαλύπτετο, τὸ δὲ ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἦν. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδομημένῳ βαθμοῖς, ὑπέτι ἦν ἅπαν εἴσω καταφανὲς καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μετὰ δὲ τοὺς δεκατέσσαρας βαθμοὺς, τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες ἀνῆγον ἐπὶ τὰς πύλας, αἱ ἀπὸ μὲν ἄρκτου καὶ μεσημβρίας ὀκτὼ, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ' ἀνάγκην. διατετειχισμένου γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλίμα ταῖς γυναιξὶν ἰδίου πρὸς θρησκείαν χώρου, ἔδει δευτέραν εἶναι πύλην· τέτμητο δ' αὕτη τῆς πρώτης ἀντικρυς. καὶ τῶν ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὴν γυναικωνῖτιν εἰσῆγον· κατὰ γὰρ τὰς ἄλλας οὐκ ἐξῆν παρελθεῖν γυναιξὶν, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν σφετέραν ὑπερβῆναι τὸ διατείχισμα. ἀνεῖτό γε μὴν ταῖς τε ἐπιχωρίοις καὶ ταῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ πρὸς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς ἐδεδόμητο ταύτῃ τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τῶν γαζοφυλακίων, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ πλὴν τοῦ μεγέθους τῶν κάτω κατ' οὐδὲν ἀπελείποντο.

tae quidem erant ad xxx. cubitos: omnis autem earum ambitus vna cum Antonia ſex ſtadiorum menſuram comprehendebat. At totum ſub dio ſpatium variatum erat et omnigenis lapidibus ſtratum. Cum vero per hoc ſecundum ad templum iretur, ſeptum lapideum circumiectum erat trium quidem cubitorum altitudine, admodum vero affabre factum. Illic autem paribus interuallis diſpoſitae erant columnae, ingreſſuros de lege munditiae praemonentes, aliae Graecis, aliae Latinis literis, nemini licere alienigenae in locum ſanctum intrare. Sanctum enim vocabatur templum ſecundum. et quatuordecim quidem gradibus eo adſcendebatur a primo: illius vero area quadrata erat et proprio muro circumdata. cuius exterior celſitudo, quamuis xl. cubitis ſurgeret, tamen gradibus tegebatur, interior autem xxv. cubitorum erat. nam cum in altiori loco gradibus aedificaretur, non tota pars interior cernebatur, colle vtpote obtecta. Poſt xiv. autem gradus ſpatium vſque ad murum erat decem cubitorum, totumque erat planum. Hinc rurſum aliae quinque graduum ſcalae ad portas ducebant, quae a ſeptentrione quidem ac meridie octo erant, quaternae vtrinque, duae vero ex oriente neceſſario. nam cum hic proprius locus, religionis cauſa, mulieribus muro diſcerneretur, altera quoque porta opus eſſe videbatur: haec autem ex aduerſo prioris ſecta erat. atque ex aliis regionibus vna porta meridiana et vna ſeptentrionalis, quibus ad mulierum atrium introibatur: per alias enim mulieribus non licebat ingredi; ſed neque per ſuam vltra proprium ſibi dicatum ſeptum. Caeterum patebat locus iſte non ſolum feminis Iudaeam habitantibus, ſed et extra eam popularibus religionis cauſa venientibus. occidua vero pars nullam portam habebat, ſed perpetuo exſtructus ibi erat murus. Porticus autem poſt portas a muro auerſae intro ante gazophylacia, columnis ingentibus et pulcherrimis ſuſtinebantur. erant autem ſimplices, et praeter magnitudinem nulla in re ab inferioris ſepti porticibus differebant.

γ'. Τῶν δὲ πυλῶν αἱ μὲν ἐννέα χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ὁμοίως τε παραστάδες καὶ τὰ ὑπέρθυρα· μία δ' ἡ ἔξωθεν τῦ νεὼ Κορινθία χαλκῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους καὶ περιχρύσους ὑπεραγουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστῃ πυλῶνος θύραι, τριάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης, καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντεπαίδεκα. μετὰ μέντοι τὰς εἰσόδους ἐνδοτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον τριάκοντα πήχεις ἐξέδρας εἶχον εὖρός τε καὶ μῆκος πυργοειδεῖς, ὑψηλαὶ δ' ὑπὲρ τεσσαράκοντα πήχεις. δύο δ' ἀνεῖχον ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὴν περιοχὴν ἔχοντες. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἴσον ἦν τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ὑπὲρ τὴν Κορινθίαν ἀπὸ τῆς γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τῆς τῦ ναῦ πύλης ἀντικρὺ, πολὺ μείζων· πεντήκοντα γὰρ πηχῶν ὅσα τὴν ἀνάστασιν, τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας εἶχε, καὶ τὸν κόσμον πολυτελέστερον, ἐπὶ δαψιλὲς πάχος ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ. τῦτο δὲ ταῖς ἐννέα πύλαις ἐπέχεεν ὁ Τιβερίῳ πατὴρ Αλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὴν μείζονα πύλην ἀπὸ τῦ τῶν γυναικῶν διατειχίσματος ἀνῆγον· τῶν γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας πέντε βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι.

δ'. Αὐτὸς δ' ὁ ναὸς, κατὰ μέσον κείμενος, τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. καὶ τὸ μὲν κατὰ πρόσωπον ὕψος τε καὶ εὖρος ἴσον, ἀνὰ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενότερος· ἔμπροσθεν γὰρ ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ὅσα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε· τῦ γὰρ ὑραυῦ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐνέφαινε· κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος ἔσωθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ περὶ τὴν εἴσω πύλην πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπέπιπτεν. τῦ δὲ ναῦ ὄντος εἴσω διστέγυ, μόνος ὁ πρῶτος οἶκος περῴκειτο, καὶ διπλοῦς εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος μὲν ἐπὶ ἐνενήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ἐπὶ πεντήκοντα, καὶ διαβαίνων

3. Portarum autem nouem quidem auro et argento vndique tectae erant, vna cum postibus et superliminari: vna vero extra templum ex aere Corinthio, quae multum argento inclusas et inauratas dignitate superabat. Et binae quidem fores in singulis ianuis erant, et vnaquaeque XXX. cubitis alta, et XV. lata erat. atqui post introitum introrsum dilatatae exhedras vtrinque habebant XXX. cubitos longas et latas, turris in modum exstructas, altas vero XL. cubitos et amplius. singulas autem binae columnae duodenum cubitorum ambitu sustinebant. Et aliarum quidem portarum par magnitudo erat. Quae vero supra Corinthiam ab oriente ex parte atrii feminarum recta in templi portam respiciebat, reliquis erat multo maior: alta enim erat cubitos L, lata vero XL, cum foribus paris magnitudinis, quae magnificentiore cultu et ornatu decoratae erant, crassioribus scilicet auri et argenti laminis vestitae. Illud vero quicquid erat auri et argenti, nouem istis portis infundi curauerat pater Tiberii Alexander. Gradus autem XV. a muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant: illis enim quinque gradibus, qui ad alias portas ferebant, erant breviores.

4. Ipsum vero templum, in medio positum, id est sacrosanctum, XII. gradibus adscendebatur. Et a fronte quidem eius altitudo et latitudo par, centum nempe cubitorum, pone vero XL. cubitis erat angustius: nam a fronte duo veluti humeri vtrinque XX. cubitos vltra templi latera producebantur. Prima autem eius porta, LXX. cubitis alta atque lata XXV, fores non habebat, (coelum enim vndique conspicuum et vbique patens significabat) omnisque eius frons erat inaurata, perque eam prima aedes intus tota apparebat, quae maxima erat; quaeque circa interiorem templi portam erant, tota auro coruscantia, adspicientibus occurrebant. Cum autem interior eius pars contignatione interspepta esset, sola prima domus patebat, et perpetuam in altitudinem surgebat ad XC. quidem cubitos; in longitudine vero L. erat, et XX. in

ἐπὶ εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τῦ οἴκυ πύλη κεχρύσωτο μὲν, ὡς ἔφην, πᾶσα, καὶ ὅλος περὶ αὐτὴν τεῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλυς, ἀφ' ὧν βότρυες ἀνδρομήκεις κατεκρέμαντο. ὄντος δὲ ἤδη τῦ ναῦ διςέγυ, ταπεινοτέρα τῆς ἔξωθεν ὄψεως ἡ ἔνδον ἦν, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς πεντηκονταπέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εὖρος δ' ἑκκαίδεκα. πρὸ δὲ τύτων ἰσόμηκες κατατέτασμα, πέπλος ἦν Βαβυλώνιος, ποικιλτὸς ἐξ ὑακίνθυ, καὶ βύσσυ, κόκκυ τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰργασμένος, ὐκ ἀθεώρητον δὲ τῆς ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῶν ὅλων. ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν, τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν· τῶν μὲν ἐκ τῆς χρόας ὁμοιυμένων, τῆς δὲ βύσσυ καὶ τῆς πορφύρας διὰ τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τὴν δὲ ἡ θάλασσα. κατεγέγραπτο δὲ ὁ πέπλος πᾶσαν τὴν οὐράνιον θεωρίαν, πλὴν τῶν ζωδίων.

ε'. Παριόντας δ' εἴσω τὸ ἐπίπεδον τῦ ναῦ μέρος ἐξεδέχετο. τύτυ τοίνυν τὸ μὲν ὕψος ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον, εἴκοσι δὲ πηχῶν τὸ πλάτος ἦν. τὸ δὲ ἑξηκονταπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ἀποτετμημένον ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὐτῷ τρία θαυμασιώτατα καὶ περιβόητα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐπέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι τὺς πλανήτας· τοσῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διήρηντο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν. τὸ θυμιατήριον δὲ, διὰ τῶν τρισκαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπίμπλατο, τῆς τ' οἰκήτυ καὶ οἰκυμένης ἐσήμαινεν, ὅτι τῷ Θεῷ πάντα καὶ τῷ Θεῷ. τὸ δ' ἐνδοτάτω μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν· διείργετο δ' ὁμοίως καταπετάσματι πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἔκειτο δ' ὑδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον δὲ καὶ ἄχρηστον καὶ ἀθέατον ἦν πᾶσιν, ἁγίυ δὲ ἅγιον ἐκαλεῖτο. περὶ δὲ τὰ πλευρὰ τῦ κάτω ναῦ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι τρίστεγοι πολλοὶ, καὶ παρ'

transuersum. at interior in propylaeo porta inaurata erat, vt dixi, tota, totusque circum eam paries. Desuper autem habebat aureas vites, vnde botri statura humana dependebant. Verum quia aedes mediam coaxationem habebat, interior erat exteriori humilior; foresque aureas habebat LV. cubitorum altitudine, latitudine vero XVI. Foribus autem oppansum aulaeum pari longitudine peplum erat Babylonium, variatum ex hyacintho et byssо et cocco et purpura, opere quidem mirabili contextum, contemplatione vero non indignam materiae permixtionem habens, sed omnium rerum veluti imaginem exhibens. nam cocco quidem ignis significari videbatur, byssо vero terra, hyacintho autem aër, ac purpura mare: illis quidem, propter colorum similitudinem, byssо autem et purpura, ex origine sua; quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratque in peplo descripta omnis coeli ratio, exceptis signis.

5. Introgredientes autem pars templi inferior excipiebat. Iam vero eius altitudo quidem erat cubitorum LX, et longitudo totidem, latitudo autem cubitorum XX. At rursus diuisi erant hi cubiti LX. Et prima quidem pars, ad XL. cubitos abscissa, in se habebat tria opera maxime mirabilia et omnium hominum sermone celebrata, lychnuchum, et mensam, et thuribulum. Et septem quidem lucernae septem planetas significabant: tot enim ab ipso ortae sunt lychnucho. Duodecim vero panes in mensa positi circulum Zodiacum et annum designabant. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur ex mari et terra inhabitabili habitataque, iudicabant, omnia Dei esse Deique in vsum. Intima vero templi pars viginti quidem cubitorum erat: discernebatur autem similiter velo ab exteriore. Nihil prorsus in illo penetrali erat positum, inaccessum vero erat, et inuiolabile, et quod a nemine videri poterat, sanctique sanctum vocabatur. Circa autem latera inferioris templi multae erant domunculae mutuo peruiae cum triplici tecto, inque eas e templi por-

ἑκάτερον εἰς αὐτὸς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ δὲ ὑπερῷον μέρος, τύτυς μὲν οὐκ ἔτ' εἶχε τὰς οἴκυς, παρόσον ἦν καὶ ξενότερον, ὑψηλότερον δ' ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις, καὶ λιτότερον τῶ κάτω. συνάγεται γὰρ ἄτω πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τῶ ἐπιπέδυ πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος.

ς'. Τὸ δ' ἔξωθεν αὐτῶ πρόσωπον, ὐδὲν ἔτε εἰς ψυχῆς, ἔτε εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε· πλαξὶ γὰρ χρυσῶ σιβαρεῖς κεκαλυμμένος πάντοθεν, ὑπὸ τὰς πρώτας ἀνατολὰς πυρωδεςάτην ἀπέπαλλεν αὐγὴν, καὶ τῶν βιαζομένων ἰδεῖν τὰς ὄψεις ὥσπερ ἡλιακαῖς ἀκτῖσιν ἀπέςρεφε. τοῖς γε μὴν εἰσαφικνυμένοις ξένοις, πόῤῥωθεν ὅμοιος ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο· καὶ γὰρ καθὰ μὴ κεχρύσωτο λευκότατος ἦν. κατὰ κορυφὴν δὲ χρυσέας ὀβελὺς ἀνεῖχε τεθηγμένυς, ὡς μή τινι προσκαθεζομένῳ μολύνοιτο τῶν ὀρνέων. τῶν δὲ ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι μῆκος πέντε καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος δὲ ἓξ. πρὸ αὐτῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἦν πηχῶν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος ἐκτείνων ἴσον, ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κερατοειδεῖς προανέχων γωνίας, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας ἐπ' αὐτὸν ἄνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπτίασο. κατεσκευάθη δ' ἄνευ σιδήρυ, καὶ ὐδέποτε ἔψαυεν αὐτῦ σίδηρος. περιέςεφε δὲ τόν τε ναὸν καὶ τὸν βωμὸν ὐλιθόν τι καὶ χάριεν γείσιον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διεῖργεν ἐξωτέρω τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. γονορῥοίοις μὲν δὴ καὶ λεπροῖς ἡ πόλις ὅλη διεῖργετο, γυναικῶν δὲ ἐμμήνοις ἀπεκέκλειςο, παρελθεῖν δὲ ταύταις ὐδὲ καθαραῖς ἐξῆν ὧν προείπομεν ὅρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ κατὰ πᾶν ἡγνευκότες εἴργοντο τῆς ἔνδον αὐλῆς, καὶ τῶν ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἴργοντο.

ζ'. Τῶν δὲ ἀπὸ γένυς ἱερέων ὅσοι διὰ πήρωσιν ὐκ ἐλειτύργυν, παρῆσάν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδοτέρω τῦ γείσίυ, καὶ τὰς ἀπὸ τῦ γένυς ἐλάμβανον μερίδας, ταῖς γε μὴν ἐσθήσεσιν ἰδιωτικαῖς ἐχρῶντο. τὴν γὰρ ἱερὰν ἡ λειτυργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ἐπὶ δὲ τὸ θυσιαςήριον, καὶ

ta vtrinque patebat ingressus. Superior autem pars istas domunculas non habebat, quo magis erat angusta; altior autem ad XL. cubitos magis angusta, quam inferior. Colligitur enim ea ratione, cum sexaginta eius, quae in solo, vniuersa altitudo centum cubitorum.

6. Exterior autem eius facies nihil habuit, quod animus et oculi non mirarentur. laminis enim grauissimis aureis vndiquaque obtecta erat; ita vt primum ad solis exortum igni simillimum eiacularetur splendorem, et oculos eorum, qui eam intueri necesse haberent, quasi radiis solaribus inde auerteret. Porro hospitibus aduenientibus e longinquo monti niueo similis videbatur: nam vbi deaurata non erat, candidissimo marmore constabat. atque in fastigio aureis verubus horrebat, idque acutissimis, ne ab insidentibus auibus inquinaretur. Saxorum autem, quibus exstructum erat templum, quaedam erant XLV. cubitos longa, alta V, et lata VI. Ara vero pro templo XV. cubitos alta erat, longa vero pariterque lata ad L. cubitos. Quadrata autem collocata erat, angulos habens instar cornuum prominentes, et a meridie adscensus in eam leniter accliuis resupinabatur. Sine ferro autem constructa erat, neque vnquam ferrum eam tetigerat. Caeterum templum et aram cingebat lorica quaedam ex saxo pulchro adspectuque grato ad cubitum vnum quasi assurgens, quae populum a sacerdotibus segregabat. Et gonorrhoea quidem laborantes itemque leprosi tota vrbe arcebantur, et mulieribus in mensium profluuio clausum erat templum; istisque, ne cum mundae quidem essent, limitem, de quo diximus, transgredi licebat. Viri autem, qui per omnia non purificati erant, ab interiore septo arcebantur, et e sacerdotibus, qui minime puri essent, similiter excludebantur.

7. Quicunque autem ex genere sacerdotum ob defectum aliquem non ministrabant, illi simulque aderant intra loricam cum reliquis, qui integro erant corpore, parteque sacrificiorum iure generis sui accipiebant; caeterum vestibus plebeiis vtebantur. nam sacra veste is solus indutus erat, qui ministrabat. Ad altare autem templumque adscende-

τὸν ναὸν ἀνέβαινον οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσου μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκράτου νήφοντες, δέει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀνῄει μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ, ταῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ εἴ τις ἑορτὴ πάτριος ἢ πανήγυρις πάνδημος ἀγομένη δι' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ, τὰς μηρὰς μὲν ἄχρις αἰδοίου διαζώσματι καλύπτων, λινῆ τε ὑποδύτην ἔνδοθεν λαμβάνων, καὶ ποδῆρες καθύπερθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα τροχηλάτου θυσανωτὸν ἔργου. τῶν δὲ θυσάνων ἀπῆρτητο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ παρ' ἄλληλοι, βροντῆς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ δὲ τὸ ἔνδυμα τῷ στέρνῳ προσηλῶσα ταινία, πέντε διηνθισμένη ζώναις ποικίλτοις, χρυσῆ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκκου, πρὸς δὲ βύσσου καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν, ἔφαμεν, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ καταπετάσματα συνυφάνθαι. τούτοις δὲ καὶ ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλείων χρυσὸς ἦν. χῆμα μὲν ἦν ἐνδυτῷ θώρακος εἶχεν. δύο δ' αὐτὴν ἐνέπορπων ἀσπιδίσκαι χρυσαῖ, κατεκέκλεντο δ' ἐν ταύταις κάλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδόνυχες, τὰς ἐπωνύμους τῶν τοῦ ἔθνους Φυλῶν ἐπιγεγραμμένας. κατὰ δὲ θάτερον ἄλλοι προσήρτηντο λίθοι δώδεκα, κατὰ τρεῖς εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τόπαζος, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἰάσπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λιγύριον, ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος· ὧν ἐφ' ἑκάστῳ πάλιν εἷς τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. τὴν δὲ κεφαλὴν βυσσίνη μὲν ἔσκεπε τιάρα, κατεστέπτο δ' ὑακίνθῳ· περὶ ἣν χρυσοῦς ἄλλος ἦν στέφανος, ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. ταῦτα δέ ἐστι Φωνήεντα τέσσαρα. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἐσθῆτα οὐκ ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιτοτέραν δ' ἀνελάμβανεν, ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῄει δ' ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος, ἐν ᾗ νηστεύειν ἔθος ἡμέρᾳ πάντας τῷ Θεῷ. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ, τῶν τ' ἐπὶ τούτοις ἐθῶν

bant de sacerdotibus illi, qui puri et integro erant corpore, byssina quidem veste amicti, maxime vero vino abstinentes, idque religionis reuerentia, ne quid in ministerio suo perperam agerent. Pontifex autem cum ipsis quidem, non tamen semper, adscendebat; sed diebus quibusque septimis et nouiluniis, et si quando patria festiuitas atque annua celebritas ab omni populo ageretur. Sacris autem operabatur, femora quidem vsque ad verenda subligari occultans, intusque habens lineam subuculam et hyacinthinum desuper indumentum rotundum ad talos demissum, opus fimbriatum. ex fimbriis autem pendebant tintinnabula aurea et mala Punica alternatim intertexta: tintinnabulis quidem tonitrua, malis vero Punicis fulgura referentibus. Pectori autem indumentum quae affigebat taenia, quinque distincta erat et variata zonis, auri scilicet et purpurae et cocci, byssique praeterea et hyacinthi, quibus etiam vela templi diximus esse contexta. Iisdem autem epomidem temperatam habebat, in qua plus auri erat. et figura quidem thoraci, quo quis indui potest, similis erat. Duabus autem fibulis aureis clypeorum paruulorum specie vinciebatur, illisque inclusi erant optimi maximique sardonyches, nomina eorum, a quibus denominatae erant gentis tribus, inscripta ferentes. ex altera vero parte duodecim pendebant alii lapidea, terni in eadem serie per quatuor versiculos dispositi, sc. sardius, topazius, smaragdus; carbunculus, iaspis, sapphirus; achates, amethystus, ligurius; onyx, beryllus, chrysolithus: quorum singulis rursus vnus eorum inscriptus erat, quorum nomina ferebant tribus. Caput autem eius tegebat tiara ex byssо quidem facta, hyacinthino vero serto redimita: circa quam alia corona erat aurea, in qua expressae erant sacrae literae. hae autem sunt vocales quatuor. Et hanc quidem vestem alio tempore non gerebat, quippe simpliciorem adsumebat; sed tunc, cum in adytum intraret: semel autem quotannis solus intrabat, quo die moris erat omnibus ieiunio Deum colere. Et quae ad ciuitatem quidem spectant et templum, moresque

καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον ἐρῦμεν. ὁ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν καταλείπεται λόγος.

ή. Ἡ δὲ Αντωνία, κατὰ γωνίαν μὲν δύο στοῶν ἔκειτο τῇ πρώτῃ ἱερᾷ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. διεδόμητο δ' ὑπὲρ πέτρας πεντηκονταπήχεις μὲν ὕψος, περικρήμνῳ δὲ πάσης. ἔργον δ' ἦν Ηρώδε βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα πλαξὶ κεκάλυπτο λείαις λίθων, εἴς τε κάλλος, καὶ ὡς ἀπολισθάνοι πᾶς ὁ προσβαίνειν καὶ κατίέναι πειρώμενος. ἔπειτα πρὸ τῆς τῇ πύργῳ δομήσεως, τριῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου, τὸ πᾶν διάσημα τῆς Αντωνίας, ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις ἠγείρετο. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμέρισο γὰρ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, περίστοά τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων αὐλὰς πλατείας, ὡς τῷ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλεις εἶναι δοκεῖν, τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλειον. πυργοειδὴς δὲ ὅσα τὸ πᾶν ὄχημα, κατὰ γωνίαν τέσσαρσιν ἑτέροις διείληπτο πύργοις· ὧν οἱ μὲν ἄλλοι πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δὲ ἐπὶ τῇ μεσημβρινῇ καὶ κατ' ἀνατολὴν γωνίᾳ κείμενος ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθὰ δὲ συνῆπτο ταῖς τοῦ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις· δι' ὧν κατιόντες οἱ φρουροὶ, καθῆστο γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα Ρωμαίων, καὶ διϊσάμενοι περὶ τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον, ὡς μή τι νεωτεριοῖεν, παρεφύλαττον. Φρούριον γὰρ ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ Αντωνία. κατὰ δὲ ταύτην οἱ τῶν τριῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν, τὰ Ηρώδε βασίλεια. ἡ Βεζεθὰ δὲ λόφος διῆρητο μὲν, ὡς ἔφην, ἀπὸ τῆς Αντωνίας· πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν μέρει τῆς καινῆς πόλεως προσώκισο, καὶ μόνος τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπεσκότει. περὶ μὲν δὴ τῆς πόλεως, καὶ τῶν τειχῶν, αὖθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἔκασα προτεθειμένος, ἐπὶ τὰ παρόντος ἀποχρώντως εἴρηκα.

et leges circa ea obſeruandas, iterum accurate magis agemus: non enim pauca de illis dicenda ſuperſunt.

8. Caeterum Antonia poſita erat ad angulum quidem, quo ſeptentrionalis et occidentalis ſepti exterioris templi porticus coniungebantur. Exſtructa autem erat ſuper petra, L. cubitis alta, et vndique praerupta. Opus erat regis Herodis, in quo maxime ingenii ſui magnificentiam oſtendit. Primum enim ab imis vſque radicibus ſaxum ipſum laeuibus ex caeſo lapide cruſtis obtegebatur, quo et decus ei adderetur, et facile dilaberentur, qui vel adſcendere vel deſcendere tentauiſſent. Deinde ante arcis ipſius aedificium murus erat altitudinis trium cubitorum; intra hunc, omne ſpatium Antoniae in XL. cubitos erigebatur. Intus autem regiae amplitudinem et formam habebat. diuiſa enim et diſtincta erat in varia omnis ſpeciei omniſque vſus habitacula, atria, porticus, balnea, et aulas ampliſſimas, militibus collocandis aptiſſimas; ita vt, quod omnia in ea erant ad vſum neceſſaria, vrbs, ſtructurae vero magnificentia regia videretur. Cum autem tota haberet turris ſpeciem, quatuor in angulis quatuor habuit alias turres: quarum aliae quidem L. cubitos altae, illa vero, quae ad angulum meridionalem et orientalem ſita erat, LXX. cubitis eminebat, ita vt ex ea totum templum conſpici poſſet. Qua vero templi porticibus iungebatur, vtrinque in ambas deſcenſus habebat, per quas deſcendentes vigiles (ſemper enim in Antonia erat Romana legio) et variis in locis ad porticus ſtantes cum armis, feſtis diebus populum, ne quid noui moueret, obſeruabant. Cuſtodia enim vrbis erat templum, templi Antonia. ibi vero erant trium illorum locorum cuſtodes: atque ſuperiori ciuitati etiam ſuum erat praeſidium, Herodis nempe regia. Bezetha autem collis ab Antonia, vti dixi, diuiſus erat: cum autem omnium altiſſimus eſſet, parti nouae vrbis adiunctus erat, templumque ad ſeptentrionem ſolus obſcurabat. Et de vrbe quidem muriſque, cum mihi propoſitum ſit rurſus ſingula dicendo perſequi, in praeſentia ſatis dixiſſe videor.

ΚΕΦ. ς'.

Περὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννε τῶν τυράννων. καὶ ὡς, περιῤῥάντος Τίτε τὸ τεῖχος, τυξεύεται Νικάνωρ· ὅθεν εἰς πολιορκίαν παροξύνεται ὁ Τίτος.

Το μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ καὶ ϛασιάζον πλῆθος περὶ Σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τῶν Ἰδυμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῶν μυρίων, ἐφ' οἷς ἄτος κύριος τῶν ὅλων. Ἰδυμαῖοι δ' αὐτῷ συντελοῦντες, εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρῶτος ἦν ἐδόκει, ὅ, τε τῦ Σωσᾶ Ἰάκωβος, καὶ Σίμων υἱὸς Καθλᾶ. Ἰωάννης δὲ, τὸ ἱερὸν κατειληφὼς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεγένοντο δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταὶ, παυσάμενοι τῦ διαφέρεσθαι, διχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι τῷ καὶ πρότερον Ελεαζάρῳ, καὶ Σίμωνι τῦ Λευῖ. πολεμούντων δὲ τούτων, ὡς ἔφαμεν, ἄθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέρων, καὶ τὸ μὴ συναδικῶν τῦ λαῦ μέρος ὑπ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν Σίμων τήν τε ἄνω πόλιν καὶ τὸ μέγα τεῖχος ἄχρι τῦ Κεδρῶνος, τῦ τε ἀρχαίε τείχυς ὅσον ἀπὸ τῆς Σιλωᾶς ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὴν, ὃ μέχρι τῆς Μονοβάζε κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' ἦτος ἦν τῶν ὑπὲρ Εὐφράτην Αδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ τὴν πηγὴν, καὶ τὴν Ακραν· αὕτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις· καὶ τὰ μέχρι τῶν τῆς Ελένης βασιλείων, τῆς τῦ Μονοβάζε μητρός. ὁ δὲ Ἰωάννης τό, τε ἱερὸν, καὶ τὰ πέριξ ἐπ' ὀκ ὀλίγον, τόν τε ΟΦλᾶν καὶ τὴν Κεδρῶνα καλυμένην Φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμπρήσαντες, τῷ πρὸς ἀλλήλυς πολέμῳ χώραν ἀνεῖσαν. ἐδὲ γὰρ, πρὸς τοῖς τείχεσιν ἑστρατοπεδευμένων Ρωμαίων, ἔνδον ἡ ϛάσις ἠρέμει. βραχὺ δὲ πρὸς τὴν πρώτην ὑπονήψαντες ἐκδρομὴν ἀνενόσυν, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν διασάντες ἐμάχοντο, κατά τε εὐχὴν πάντα τοῖς πολιορκυσιν ἔπραττον. ἔτε γὰν αὐτοί τι χεῖρον ὑπὸ Ρωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλυς ἔδρασαν· ἔτε μετὰ τούτυς ἡ πόλις ἐπειράθη καινοτέρυ πάθυς.

CAP. VI.

De Simone et Ioanne Tyrannis, vtque, Tito moenia circumeunte, vulneratur Nicanor; vnde ad obsidionem vrgendam excitatur Titus.

BEllicosi autem quotquot in ea erant, et seditiosi de multitudine, circa Simonem quidem erant ad decem millia, praeter Idumaeos, quinquaginta vero decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium praeerat. Idumaei autem, qui a Simone stabant, ad quinque millia, duces decem habebant. horumque principes videbantur, Sosae filius Iacobus, et Simon filius Cathlae. Ioannes autem, qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, sub ducibus viginti. illi vero tunc etiam Zelotae, depositis discordiis, accesserant, bis mille et quadringenti, sub duce priori Eleazaro et Simone Arini filio. His autem, vti diximus, bellum inter se gerentibus, plebs erat vtrique certaminis praemium, populique pars, quae illorum iniuriis non fauebat, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murumque magnum vsque ad Cedronem, et antiqui muri quicquid a Siloa flectitur ad orientem, et vsque ad Monobazi regiam descendebat. is autem rex erat Adiabenorum Transeuphratensium. Tenebat etiam fontem Siloam et montem Acrae, (illa autem est inferior ciuitas) et omnia vsque ad regiam Helenae, matris Monobazi. Verum Ioannes et templum occupabat, et circumcirca omnia non exiguum in spatium, itemque Ophlam et vallem, quae Cedron appellatur. Aliis autem, quae interiacebant, incensis, medium bello, quod inter se gerebant, spatium aperuerunt. Nequaquam enim, castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem quiescebat seditio: sed cum ad primum illorum impetum paulisper sanitatem recepissent, mox in pristinum morbum recidere; et secum ipsi iterum dissidentes pugnabant, et omnia faciebant, quae in votis erant obsidentibus. nihil enim a Romanis acerbius passi sunt, quam quae ipsi sibi inuicem fecerunt: neque post illos ciuitas aliquid nouae calamitatis experta est. Sed illa quidem gra-

ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερόν τι πρὸ τῆ πίσει ἠτύχησεν, οἱ δὲ ἑλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. Φημὶ γὰρ, ὡς τὴν μὲν πόλιν ἡ τάξις, Ρωμαῖοι δὲ εἷλον τὴν τάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῶν τειχῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἄν τις εὐλόγως Ρωμαίοις προσγράφοι. νοείτω δ' ὅπη τοῖς πράγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

β'. Τῶν γε μὴν ἔνδον ἄτω διακειμένων, ὁ Τίτος μετ' ἐπιλέκτων ἱππέων περιὼν ἔξωθεν, ἢ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. ἀπορεμβῶ δὲ πάντοθεν· ἄτε γὰρ κατὰ τὰς Φάραγγας ἦν πᾶ προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τῶν ὀργάνων εὐερεώτερον· εὐθὺς κατὰ τὸ Ιωάννε τῆ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν· ταύτῃ γὰρ τό, τε πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ἀ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιζο τειχίζειν· ἀλλ' ἐπὶ τὸ τρίτον ἦν εὐπέτεια, δι' ἃ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ διὰ τῆς Αντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπενόει. ἐν δὲ τάτῳ περιόντος αὐτῆ τοξεύεταί τις τῶν Φίλων, ὀνόματι Νικάνωρ, κατὰ τὸν λαιὸν ὦμον, ἔγγιον μετὰ τῆ Ιωσήπε προσελθών, καὶ πειρώμενος εἰρηνικὰ τοῖς ἐπὶ τῆ τείχες, ἀ γὰρ ἄγνωστος ἦν, διαλέγεσθαι. διὰ τᾶτο τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐπιγνὺς Καῖσαρ, εἰ μηδὲ τῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ προσιόντων ἀπέχοιντο, παροξύνεται πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε συντάγμασιν δῆῶν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἡφίει, καὶ συμφέροντας ἐκέλευσε τὴν ὕλην ἀγώειν χώματα. τριχῆ δὲ διατάξας τὴν στρατιὰν πρὸς τὰ ἔργα, μέσες ἵστησι τῶν χωμάτων τᾶς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τάτων τᾶς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας καὶ τὰς λιθοβόλες μηχανὰς, ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τῶν πολεμίων ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ τᾶς ἀπὸ τῆ τείχυς κωλύοι πειρωμένυς. κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων, τὰ προάστια μὲν ἐν τάχει γεγύμνωτο· συμφερομένων δὲ ἐπὶ τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς στρατιᾶς ἁπάσης ἐπὶ τὸ ἔργον ὠρμημένης, ἀδὲ τὰ παρὰ τῶν Ιουδαίων ἠρέμει. τὸν μὲν ἔν δῆμον, ἐν ἀρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις, συνέβαινε τότε θαρρεῖν·

viores casus pertulit, antequam subuerteretur: at qui eam ceperunt, maius quiddam bono illius effectum reddiderunt. Aio enimuero, quod ciuitatem deleuit seditio, seditionem sustulerunt Romani, quae multo validior erat moenibus. Et quicquid triste erat et calamitosum suis, quod vero aequum et iustum merito Romanis adscribi debet. Ex rebus autem ipsis vnusquisque iudicium ferat.

2. Caeterum, cum res intra ciuitatem ita se haberent, Titus cum lectis equitibus foris eam circumiens, qua impressionem faceret in moenia, dispiciebat. Haesitanti autem vndique, (neque enim qua valles erant adiri poterat, et ab alio latere primus murus firmior videbatur, quam vt machinis cederet) placuit ad Ioannis pontificis monumentum vrbem oppugnare. hac enim parte et primum munimentum erat humilius, et secundum ei non coniungebatur, quod insuper haberent munitiones facere, qua scilicet noua vrbs incolis minus frequentaretur: quin etiam tertium in murum facilis illac erat aditus, per quem superiorem ciuitatem, perque Antoniam templum capi posse cogitabat. Interea autem, dum ille singula perlustraret, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, laeuo humero sagitta percutitur, cum propius vna cum Iosepho accessisset, pacemque muro stantibus suadere tentaret, vt qui non ignotus esset. Quapropter Caesar, cum animos illorum inde cognouisset, quod ne ab iis quidem abstinerent, qui ipsorum in salutem ad eos accederent, ad obsidionem incitatur: simulque suburbana militibus vastare permittebat, materiamque comportari et aggeres erigi iussit. Cum autem exercitum trifariam ad opera diuisisset, medios in aggeribus iaculatores et sagittarios constituebat, et ante eos scorpiones et catapultas et ballistas, quibus et excursus hostium in opera arceret, et qui ex muris illa impedire satagerent. Caesis autem arboribus, illico nudata erant suburbana: cumque ligna comportata essent ad aggeres struendos et totus operi manus admoueret exercitus, nequaquam otium agebatur apud Iudaeos. Et populo quidem, qui in mediis erat rapinis et caedibus, tunc contigit audaciam su-

ἀναπνεύσειν τε γὰρ περισπωμένων πρὸς τὰς ἔξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι παρὰ τῶν αἰτίων αὐτοὶ δίκας, εἰ Ῥωμαῖοι περιγένοιντο.

γ'. Ἰωάννης δὲ, καίτοι χωρεῖν ἐπὶ τὰς ἔξω πολεμίας τῶν περὶ αὐτὸν ὡρμημένων, δέει τῶ Σίμωνος ἔμενεν. ὃ μὴ ὁ Σίμων ἠρέμει, καὶ γὰρ ἦν ἔγγιον τῇ πολιορκίᾳ. τὰ δὲ ἀφετήρια διῖσησιν ἐπὶ τὸ τείχος, ὅσα Κέστιόν τε ἀφῆρηντο πρότερον, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Αντωνίας Φρουρὰν ἑλόντες ἔλαβον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἦν δι' ἀπειρίαν, ὀλίγοι δὲ, ὑπὸ τῶν αὐτομόλων διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις· χερμάσι δὲ καὶ τόξοις τὰς χωννύντας ἔβαλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ κατὰ συντάξεις ἐκτρέχοντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς δ' ἐργαζομένοις ἦν ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη γέρρα, χαρακωμάτων ὑπερτεταμένα, τὰ δ' ἀφετήρια πρὸς τοὺς ἐκθέοντας. θαυμαστὰ δὲ πᾶσι μὲν κατεσκεύαζο τοῖς τάγμασι· διαφόρως δὲ τῷ δεκάτῳ, βιαιότεροί τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ὁ μόνον τὰς ἐκδρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τείχους ἀνέτρεπον. ταλαντιαῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτροι, δύο δὲ καὶ πλεῖον ἀπῆσαν σταδίους. ἡ πληγὴ δὲ, ὁ τοῖς προεντυχοῦσι μόνον, ἐπὶ πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἦν ἀνυπόστατος. οἵ γε μὴν Ιουδαῖοι τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν, λευκὴ γὰρ ἦν, ὡς μήτε τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. σκοποὶ δ' ἦν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν πύργων καθεζόμενοι προεμήνυον, ὁπόταν χαθείη τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες· ὁ ἰὸς ἔρχεται. διῖσαντο δὲ καθ' ὃς ἥει, καὶ προκατεκλίνοντο. συνέβαινε δὲ Φυλαττομένων ἄπρακτον διεκπίπτειν τὴν πέτραν. ἀντεπινοοῦσι δὲ Ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐτήν. τότε γὰρ ἐκ ἴσου ὁμοίως προορωμένης εὐτύχουν, καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' ὑδὲ κακούμενοι μετ' ἀδείας παρεῖχον Ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώματα· πάσῃ δ' ἐπινοίᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν εἶργον.

mere: nam et se respiraturos esse existimabant, cum inimici aduersus externos vndique occuparentur, poenasque se ab noxiis repetituros, si superiores fierent Romani.

3. Ioannes autem, quamuis in hostes, qui foris erant, socii sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis se continebat. Verum Simon non quiescebat; quippe propior erat obsidentibus. machinas autem bellicas per muros disponit, et quas Cestio olim abstulerant, et quas capto Antoniae praesidio nacti sunt. Sed ex iis quidem penes ipsos plerique nihil profecerunt, propter imperitiam; pauci autem a transfugis licet edocti male vtebantur organis: verum lapidibus et sagittis aggerem iacientes e muris feriebant, perque cuneos excurrentes cum illis manus conserebant. Operariis autem tegumento erant crates super vallos expansae, contraque excursus oppositae erant machinae: et omnibus quidem legionibus egregiae paratae erant, praecipue vero decimae, scorpiones scilicet vehementiores, ballistaeque maiores, quibus non solum irruentes, sed etiam super muros stantes prosternebant. Talenti quidem pondere erant lapides, qui mittebantur, duo autem et amplius stadia peruadebant. atque ictus ipse non iis modo, quibus primis incidebat, sed et longe retrorsum stantibus erat intolerabilis. Caeterum Iudaei in primis cauebant a lapidibus, nam candidi erant, adeo vt non tantum stridore praenoscerentur, sed et ex splendore suo praeuiderentur. Itaque speculatores turribus insidentes praenunciabant, quando impelleretur machina, saxumque ferretur, patria lingua clamantes: MISSILE VENIT. In partes itaque discedebant in quos veniret, humique procumbebant. quo factum est, vt, sibimet cauendo, lapides irriti caderent. Proinde Romanis in mentem veniebat illos denigrare. tunc enim, cum non amplius, vt ante, praeuiderentur, ita cadebant, vt vellent; simulque multos vnius iactu occidebant Romani. neque vero Iudaei, multa licet grauia perpessi, illis permittebant aggeres secure erigere: sed commenta omnia cum audacia coniuncta adhibentes, die noctuque eos arcebant.

δ'. Τῶν δ' ἔργων συντετελεσμένων, μολιβδίδι μὲν καὶ λίνῳ διαμετρῶσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. ἐ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. εὑρόντες δ' ἐξικνεῖσθαι δυναμένας τὰς ἑλεπόλεις προσῆγον· καὶ Τίτος, ἐγγυτέρω τὰ ἀφετήρια διαφήσας, ὡς μὴ τὰς κριὰς εἴργοιεν ἀπὸ τῶ τείχως, ἐκέλευσε τύπτειν. τριχόθεν δ' ἐξαισίᾳ κτύπᾳ περιηχήσαντος αἰφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε παρὰ τῶν ἔνδον ἤρθη, καὶ τοῖς ϛασιαϛαῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ' ἑκάτεροι τὸν κίνδυναν ἰδόντες, κοινὴν ἐπενόησαν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν. διαβοώντων δὲ πρὸς ἀλλήλως τῶν διαφόρων, ὡς πάντα πράττοιεν ὑπὲρ τῶν πολεμίων, δέον, εἰ καὶ μὴ διηνεκῆ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ Θεὸς, ἐν γῶν τῷ παρόντι, τὴν πρὸς ἀλλήλως φιλονεικίαν ὑπερθεμένους, κατὰ Ρωμαίων συνελθεῖν· κηρύσσει μὲν ἄδειαν ὁ Σίμων τοῖς ἀπὸ τῶ ἱερῶ παρελθεῖν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἐπιτρέπει δὲ καίπερ ἀπιϛῶν ὁ Ιωάννης. οἱ δὲ, τῶ μίσως καὶ τῶν ἰδίων διαφοῤῥῶν λαβόντες ἀμνηϛίαν, ἓν σῶμα γίνονται· καὶ τὸ μὲν τεῖχος περιχόντες, ἀπ' αὐτῶ πυρά τε παμπληθῆ κατὰ τῶν μηχανημάτων ἐνίεσαν, καὶ τὰς ἐπιβρίθοντας τὰς ἑλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ τολμηρότεροι δὲ, κατὰ ϛίφη περιπηδῶντες τὰ γέῤῥα τῶν μηχανημάτων ἐσπάραττον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν προσπίπτοντες, ἐπιϛήμη μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμῃ δὲ τὰ πλείω περιεγένοντο. προσεβοήθει δὲ τοῖς πονῶσιν αὐτὸς ἀεὶ Τίτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῶν ὀργάνων τύς τε ἱππέας καὶ τὰς τοξότας διαϛήσας, εἶργε μὲν τὰς τὸ πῦρ ἐπιφέροντας, ἀνίστελλε δὲ τὰς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργὰς δὲ ἐποίει τὰς ἑλεπόλεις. ἐ μὴν ταῖς πληγαῖς ὑπήκως τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῶ πεντεκαιδεκάτω τάγματος κριὸς γωνίαν διεκίνησε πύργω. τὸ δὲ τεῖχος ἀκέραιον ἦν· ἐδὲ γὰρ εὐθέως συνεκινδύνευε τῷ πύργῳ πρῶχοντι πολὺ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως τῶ περιβόλω.

ε'. Παυσάμενοι δὲ τῶν ἐπδρομῶν πρὸς ὀλίγον, καὶ τὰς

4. Perfectis autem operibus, plumbo quidem et lino ab aggeribus iacto fabri dimetiuntur ſpatium, quod inter aggeres et muros intercedebat: nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam deſuper telis petebantur. Compertoque, helepoles eouſque poſſe pertingere, eas adducebant: atque Titus, cum propius machinas diſpoſuiſſet, ne arietes a muro arcerentur, ferire iuſſit. Tribus vero e locis ingenti fragore ſubito circumſonante ciuitatem, clamor ab iis, qui intus erant, ſublatus eſt, ſimiliterque ſeditioſos pauor inuaſit. Cumque periculum vtriſque commune vidiſſent, in animum tum inducebant etiam iunctis viribus illud depellere. Clamantibus autem ad ſe inuicem ex vtraque factione, quod diſſentientes faciant omnia pro hoſtibus, cum oporteret, ſi non perpetuam illis concordiam daret Deus, in praeſenti ſaltem inimicitias inter ſe deponere et contra Romanos conſpirare: Simon quidem per praeconem facit omnibus, qui vellent, poteſtatem e templo ad murum egrediendi; idem vero et Ioannes, licet Simoni diffideret, permittit. adeoque odiorum ac diſcordiarum ſuarum obliti in vnum corpus coëunt, et in muros circumfuſi faces inde quamplurimas contra machinas iaciebant, atque eos, qui helepoles grauabant, ſine intermiſſione telis impetebant, audaciores vero, cateruatim proſilientes, crates machinarum tegmina dilacerabant, eoſque, qui illis praeerant, adorti partim quidem ex peritia, maxime vero fortiter audendo ſuperiores erant. Titus autem ipſe nunquam ceſſabat laborantibus opem ferre, cumque ab vtroque machinarum latere equites et ſagittarios diſpoſuiſſet, ignem quidem ferentes procul arcebat, a turribus vero iaculantes reprimebat, copiamque faciebat helepoli vires ſuas exercendi. Haud tamen murus ictibus cedebat, niſi quod decimae quintae legionis aries turris angulum dimouit, muro ſtante incolumi: non enim ſtatim diſcrimen adiit cum turri, quae multo altius eminebat: nec facile poterat quidquam muri ſecum abrumpere.

5. Cum autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, ob-

Ρωμαίους ἐπιτηρήσαντες ἐσκεδασμένους ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ κατὰ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰρ ἀναχωρῆσαι καὶ δέει τοὺς Ιουδαίους ἠξίουν, ἐνθέοντι κατὰ τὸν Ιππικὸν πύργον διὰ πύλης ἀφειδῶς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ἐπιφέροντες, καὶ μέχρι τῶν ἐρυμάτων ἐπὶ τοὺς Ρωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένοι. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν αὐτῶν οἵ τε πλησίον συνίσαντο ταχέως, καὶ οἱ πόρρωθεν συνέθεον. ἔφθανε δ' ἡ Ιουδαίων τόλμα τὴν Ρωμαίων εὐταξίαν, καὶ τοῖς προεντυγχάνουσι τρεψάμενοι προσέκειντο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. δεινὴ δὲ περὶ τας μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῶν μὲν ὑποπιμπράναι, τῶν δὲ κωλύειν βιαζομένων. κραυγή τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, καὶ πολλοὶ τῶν προαγωνιζομένων ἔπιπτον. Ιουδαῖοι δὲ ὑπερεῖχον ἀπονοίᾳ, καὶ τῶν ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' ἂν ἐκινδύνευσε πάντα μετὰ τῶν ὀργάνων, εἰ μὴ τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας ἐπιλέκτων ἀντέσησαν οἱ πολλοὶ, παρὰ τὴν σφετέραν ὑπόληψιν ἀνδρισάμενοι· καὶ γὰρ τῶν ἐνδοξοτέρων διήνεγκαι κατὰ ταύτην τὴν μάχην· μέχρι Καῖσαρ, τὰς τῶν ἵππέων δυνατωτάτας ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις. καὶ δώδεκα μὲν αὐτὸς τῶν προμάχων ἀναιρεῖ. πρὸς δὲ τὸ τούτων πάθος ἐκκλίναντος τοῦ λοιποῦ πλήθους, ἐπόμενος συνελαύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν, καὶ τῷ πυρὸς διασώζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῶν Ιουδαίων, ὃν ὁ Τίτος ἀναστανρώσας πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τὴν ὄψιν ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγέντες. μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν καὶ Ιωάννης ὁ τῶν Ιουδαίων ἡγεμὼν, πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπό τινος τῶν Αράβων κατὰ τὸ στέρνον τοξεύεται, καὶ παραχρῆμα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε Ιουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ἀπολιπών· καὶ γὰρ κατά τε χεῖρα καὶ σύνεσιν διάσημος ἦν.

seruassentque, Romanos per opera et castra esse dispersos, (existimabant enim, Iudaeos lassitudine aut formidine discessisse) excursionem faciunt omnes iuxta turrim Hippicam per portam obscuram, et ignem operibus admouebant, et vsque ad castrorum munimenta in Romanos facto impetu ferebantur. Cumque ab illis sublatus esset clamor, et qui prope erant, statim conueniebant, et qui procul aberant, mox concurrebant. Romanorum autem disciplinam praeueniebat Iudaeorum audacia: illisque, in quos primos inciderint, in fugam versis insistabant, vt et illis, qui se collegerunt. Grauis etiam circa machinas pugna commissa est: illis quidem incendere, his vero incendium prohibere summa vi nitentibus. incertusque clamor vtrinque tollebatur, et multi, qui in fronte steterant, ceciderunt. At vero Iudaei salutis desperatione incitati superabant, et opera corripuit ignis, parumque aberat, quin omnia cum machinis incensa fuissent, nisi lecti de Alexandrinis viri restitissent plerique, rebus praeter opinionem suam strenue gestis, (nam in hac dimicatione caeteris se praestabant praeclarioribus) donec Caesar, equitum valentissimis secum assumtis, in hostes irruit. Et ipse quidem acriter pugnans sternit duodecim aduersi agminis propugnatores: metu autem cladis illorum caetera multitudine in fugam versa, longius eos insequens in vrbem omnes compulit, atque opera incendio liberauit. In hoc autem praelio contingebat, vt Iudaeorum quidam viuus caperetur, quem Titus pro muris crucifigi iussit, eo consilio, vt reliqui hoc spectaculo exterriti paulum se ad deditionem inclinarent. Post eius vero discessum, etiam Ioannes dux Idumaeorum, cognito sibi Romano militi ante muros sermonem conferens, ab Arabe quodam pectus sagitta percutitur et continuo moritur, magnumque et Iudaeis luctum et seditiosis moerorem reliquit; nam et manu promtus erat, et sapientia insignis.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὡς αὐτομάτως κατέπεσεν εἷς τῶν παρὰ Ρωμαίων κατασκευαθέντων πύργων, καὶ μετὰ πολὺν φόνον ἐκράτησαν Ρωμαῖοι τῆ πρώτῃ τείχους· ὥς τε Τίτος τῷ δευτέρῳ τείχει προσβολὰς ἐποιεῖτο. περί τε Λογγίνου τοῦ Ρωμαίου καὶ Κάστορος τοῦ Ιουδαίου.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ, ταραχὴ καὶ τοῖς Ρωμαίοις ἐμπίπτει παράλογος. τῶν γὰρ Τίτου πύργων τρεῖς κατασκευάσαι κελεύσαντος πεντηκονταπήχεις, ἵν' ἑκάστου χώματος ἐπισήσας ἀπὸ τούτων τὰς ἐπὶ τοῦ τείχους τρέποιτο, συνέβη ἕνα πεσεῖν αὐτομάτως ἀνὰ μέσης νυκτός. μεγίστου δ' ἀρθέντος ψόφου, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ, καὶ τὰς πολεμίους ἐπιχειρεῖν σφίσι δόξαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ δὲ τῶν ταγμάτων καὶ θόρυβος ἦν· καὶ τὸ συμβὰν οὐδενὸς εἰπεῖν ἔχοντος, ἐπὶ πλεῖστον ἀποδυρόμενοι διεφέροντο, μηδενός τε φαινομένης πολεμίας, δι' ἀλλήλων ἐπτοοῦντο, καὶ τὸ σύνθημα μετὰ σπουδῆς ἕκαστος τὸν πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ Ιουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. φανικῷ τε δέματι κυκλεμένοις παρεώκεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν Τίτος διαγγέλλειν ἐκέλευσε πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς.

β'. Ιουδαίους γε μὴν πρὸς τὰ λοιπὰ καρτερῶς ἀντέχοντας ἐκάκωσαν οἱ πύργοι· καὶ γὰρ τῶν ὀργάνων τοῖς κυφοτέροις ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντισταῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ὅτε δὲ τούτων αὐτοὶ διὰ τὸ ὕψος ἐφικνοῦντο, καὶ τὰς πύργους ἦν ἀμήχανον ἑλεῖν, μήτε ἀνατραπῆναι ῥᾳδίως διὰ τὸ βρίθος, μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τὸν σίδηρον δυναμένους, ᾧ κατεκαλύπτοντο. τρεπόμενοι δ' ἐξωτέρω βέλους ἂν ἔτ' ἐκώλυον τῶν κριῶν τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀδιαλείπτως παίοντες ἤνυον κατ' ὀλίγον. ἤδη δὲ τῷ Νίκωνι τοῦ τείχους ἐνδιδόντος· αὐτοὶ γὰρ τοῦτο Ιουδαῖοι τὴν μεγίστην ἐκάλεσαν Ρωμαίων ἐλέπολιν, ἀπὸ τοῦ πάντα νικᾶν· ἀπέκαμνον μὲν πάλαι πρός τε τὰς μάχας καὶ τὰς φυλακὰς

CAP. VII.

Quomodo vna e turribus a Romanis exſtructis ſponte corruit, et multa cum caede Romani primum murum ſuperarunt: vtque Titus in ſecundum murum impreſſiones faciebat. Deque Longino Romano, et Caſtore Iudaeo.

NOcte vero, quae ſequuta eſt, inopinata inter Romanos coorta eſt trepidatio. Nam cum tres turres quinquagenorum cubitorum Titus conſtrui praecepiſſet, vt, his per aggeres ſingulos poſitis, inde hoſtes in muro ſtantes facilius in fugam verteret, accidit, vt nocte media vna ſponte ſua rueret. Maximo autem edito ſonitu, metus occupat exercitum: atque hoſtes in eo eſſe, vt ipſos adorirentur, ſuſpicati, ad arma decurrunt omnes. Inde trepidatio in legionibus ac tumultus erat; et cum nemo, quid accidiſſet, dicendo eſſet, diu queruli alius aliud opinabantur; cumque hoſtes in illorum conſpectum minime venirent, ſuimet ipſorum in metu eſſe coeperunt, ſignumque diligenter ſinguli a proximis requirebant, ac ſi Iudaei in caſtra inuaſiſſent. immo viſi ſunt Panico terrore circumdari, donec Titus, cognito quod acciderat, rem omnibus indicari iuſſit: eoque facto vix trepidare deſierunt.

2. Atqui Iudaeos, caetera fortiter ſuſtinentes, male habuerunt turres: nam et machinis leuioribus inde feriebantur, inſuper et a iaculatoribus ac ſagittariis et funditoribus. Verum ipſi ad eos propter celſitudinem pertingere non potuerunt: neque turres erant capiendae, neque facile euertendae propter grauitatem, neque incendendae propter ferrum, quo tegebantur. Vltra autem teli iactum fugientes non amplius imminutum ibant arietum impetum, qui ſine intermiſſione ferientes paulatim aliquid proficiebant. Muro autem Niconi tandem cedente, (ita enim ipſi Iudaei maximam Romanorum helepolin vocarunt, quod omnia vinceret) antea quidem deſecti erant

πόρρωθεν τῆς πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳ-
ϑυμίας, καὶ τὸ βεβιῶσθαι πάντα κακῶς, περιττὸν αὐτοῖς
δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λειπομένων
δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν Ρωμαίων
ἐπιβάντων, καθ' ἁρπαγὴν ὁ Νίκων, καταλιπόντες τὰς
φυλακὰς πάντες εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ
δὲ ὑπερβάντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχον-
ται τὴν στρατιάν. καὶ Ρωμαῖοι μὲν ἤδη τὸ πρῶτον τεῖχος
πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δ' ἦν Ἀρτε-
μισίου μηνός, αὐτό τε πολὺ κατασκάπτουσι, καὶ τὰ προσ-
άρκτια τῆς πόλεως, ἃ καὶ πρότερον Κέστιος.

γ'. Μεταστρατοπεδεύεται δὲ Τίτος εἴσω, κατὰ τὴν
Ασσυρίων παρεμβολὴν καλουμένην, ἐπιχὼν πᾶν τὸ μεταξὺ
μέχρι τοῦ Κεδρῶνος, ἀπὸ δὲ τοῦ δευτέρου τείχους ὅσον ἐξω-
τέρω βέλους εἶναι, προσβολὰς δ' εὐθέως ἐποιεῖτο. μεριθέν-
τες δὲ οἱ Ιουδαῖοι καρτερῶς ἀπημύναντο τοῦ τείχους· οἱ μὲν
περὶ τὸν Ιωάννην ἀπό τε τῆς Αντωνίας καὶ τῆς προσαρκτίου
στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, καὶ πρὸ τῶν Αλεξάνδρου τοῦ βασιλέως μνη-
μείων μαχόμενοι, τὸ δὲ τοῦ Σίμωνος τάγμα, τὴν παρὰ
τὸ Ιωάννου μνημεῖον ἐμβολὴν διαλαβόντες, ἐφράξαντο μέ-
χρι πύλης, καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν Ιππικὸν πύργον εἰσῆκτο.
προπηδῶντες δὲ πολλάκις ἐκ τῶν πυλῶν συστάδην ἐπολέ-
μουν, καὶ συνδιωχθέντες ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ μὲν τὰς συμ-
πλοκὰς ἡττῶντο, τῆς Ρωμαίων ἐπιστήμης ὄντες ἄπειροι·
περιῆσαν δὲ ταῖς τειχομαχίαις. καὶ τοὺς μὲν ἰσχὺς μετ' ἐμ-
πειρίας παρεκρότει· Ιουδαίους δὲ τόλμα δέος τρεφομένη, καὶ
τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δ' ἐλπὶς ἔτι
σωτηρίας, ἢ καὶ Ρωμαίοις τοῦ ταχέως κρατήσειν. ἄϑ' ἑτέρων
δὲ ἥπτετο κόπος, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τειχομαχίαι, καὶ
κατὰ λόχους ἐκδρομαὶ συνεχεῖς δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν, οὐδέ
ἐστιν ὅτις ἰδέα μάχης ἀπελείπετο. νυξὶ δ' ἀνέπαυε μόλις
ἕωθεν ἀρχομένους, ἦν δὲ ἄϋπνος ἀμφοτέροις ἡ νύξ, καὶ
χαλεπωτέρα τῆς ἡμέρας· δέος τῶν μὲν ὅσον οὔπω κατα-
λῃϕθήσεσθαι τὸ τεῖχος, τῶν δὲ ἐπιϑήσεσθαι Ιουδαίους τοῖς

pugnando et vigilando, longe ab vrbe pernoctantes, sed tamen negligentia, vel quod male omnino consulerent, sibi superfluum esse credentes murum custodire, cum alia duo munimenta ipsis supereſſent, plerique languidi facti receſſerunt. cumque Romani, qua Nicon murum perruperat, adscendiſſent, Iudaei omnes desertis custodiis ad murum secundum se recipiunt. Qui vero muros transgressi sunt cum portas aperuiſſent, exercitum omnem intromiserunt. Et Romani quidem muro primo ita potiti sunt die decima quinta, septima enim erat mensis Artemisii, et partem eius magnam diruunt, et septentrionalia ciuitatis, quae etiam prius vastauerat Cestius.

3. Titus autem ad interiora muri castra transfert, in locum, qui Assyriorum castra vocatus erat, occupato omni inde vsque ad Cedronem spatio; cumque esset extra teli iactum a muro secundo, oppugnationem statim aggrediebatur. Iudaei autem in duas partes diuisi bellum moenibus fortiter propulsarunt: Ioannes quidem cum suis ex Antonia et templi porticu septentrionali et ab Alexandri monumento pugnantes; Simonis vero manus, aditu iuxta monumenta Ioannis occupato, omnia praesidio munierunt vsque ad portam, qua in Hippicam turrim aqua inducta erat. Saepe autem prosilientes e portis comminus dimicabant, compulsique intra muros in conflictibus quidem superabantur, vtpote scientiae Romanorum militaris imperiti; cum autem e muris pugnarent, eos vincebant. Atque hos quidem incitabant vires cum peritia coniunctae; Iudaeos vero audacia ex metu aucta, et naturalis in calamitatibus ferendis patientia. Ad haec autem et istis suberat spes salutis et Romanis citae victoriae: neutrique satisfcebant; sed continuae factae erant impressiones murorumque oppugnationes, et excursus crebri per cuneos totis diebus: nec pugnae species vlla erat, quam non tentabant. vixque a solis ortu pugnantibus concessum erat nocte quiescere: sed vtrisque insomnis erat nox, dieque grauior; his quidem iamiam expugnatum iri murum metuentibus, illis vero ne Iudaei castra inuaderent

στρατοπέδοις. ἔν τε τοῖς ὅπλοις ἑκάτεροι διανυκτερεύοντες, ὑπὸ τὰς πρώτας αὐγὰς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ παρὰ μὲν Ιουδαίοις ἔρις ἦν, ὅστις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι· μάλιστα δὲ τῷ Σίμωνος αἰδὼς ἦν καὶ δέος, ὥστε προσέχειν ἕκαστος αὐτῷ τῶν ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχειρίαν ἑτοιμότατον εἶναι κελεύσαντος. Ρωμαίοις δὲ ἐπ' ἀνδρείαν ἦν προτροπή, τό τε κρατεῖν ἔθος, καὶ ἥττης ἀήθεια, συνεχεῖς τε στρατεῖαι, καὶ διηνεκὴς μελέτη, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας. πρὸ δὲ πάντων Τίτος, ἀεὶ πᾶσι πανταχῇ παρατυγχάνων. τότε γὰρ μαλακιωθῆναι, παρόντος καὶ συναγωνιζομένου Καίσαρος, δεινὸν ἐδόκει, καὶ τῶν καλῶς ἀγωνισαμένων μάρτυς αὐτὸς, ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν· κέρδος δ' ἦν ἤδη καὶ τὸ γνωσθῆναι Καίσαρι γενναῖον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ τῆς κατὰ σφᾶς ἰσχύος ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφάνησαν. παραταξαμένων γὰρ κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας τῶν Ιουδαίων πρὸ τοῦ τείχους καρτερῷ σίφει, καὶ διακοντιζομένων ἔτι πόρρωθεν τῶν ταγμάτων ἑκατέρων, Λογγῖνός τις τῶν ἱππέων, ἐξαλλόμενος τῆς Ρωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπηδᾷ τῇ μέσῃ τῶν Ιουδαίων Φάλαγγι. καὶ διασκεδασθέντων πρὸς τὴν ἐμβολὴν δύο τοὺς γενναιοτάτους ἀναιρεῖ, τὸν μὲν κατὰ στόμα πλήξας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ' ἀναστάσας ἐκ τοῦ προτέρου τὸ δόρυ κατὰ πλευρὰν διαπείρει τραπόμενον, ἐκ μέσων τε τῶν πολεμίων πρῶτος εἰς τοὺς σφετέρους ἔδραμεν. ὁ μὲν οὖν δι' ἀρετὴν ἐπίσημος ἦν, ζηλωταὶ δὲ τῆς ἀνδρείας ἐγίνοντο πολλοί. καὶ οἱ Ιουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τοῦ παθεῖν, τὸ διαθεῖναι μόνον ἐσκόπουν. ὅ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κυφότατος, εἰ καὶ μετὰ τοῦ κτεῖναί τινα τῶν πολεμίων προσπέσοι. Τίτος δὲ τῆς τῶν στρατιωτῶν ἀσφαλείας οὐχ ἧττον τοῦ κρατεῖν προνόει, καὶ τὴν μὲν ἀπερίσκεπτον ὁρμὴν ἀπόνοιαν λέγων, μόνην δ' ἀρετὴν τὴν μετὰ προνοίας, καὶ τοῦ μηδὲν τὸν δρῶντα παθεῖν ἐν ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς ἐκέλευσεν ἀνδρίζεσθαι.

δ'. Προσάγει δ' αὐτὸς τοῦ βορείου τείχους τῷ μέσῳ πύργῳ τὴν ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τῶν Ιουδαίων τις ἀνὴρ γόης, ὄνομα

Atque in armis vtrique pernoctantes, a primo diluculo pugnae parati erant. Et Iudaei quidem certabant, quis primus periculum adiret iniretque gratiam a ducibus: maxime vero Simonis reuerentia ac metus eos commouebat; adeoque singuli eius sub imperio eum colebant, vt ad semet quoque interficiendos parati fuissent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad se strenue gerendos hortabatur et vincendi consuetudo, quodque vinci nescii essent, crebraeque militiae et exercitationes perpetuae, imperiique magnitudo: ante omnia vero Titus, qui semper omnibus vbique praesens aderat. tunc enim turpe videbatur langueſcere, cum Caesar pugnae intereſſet simulque pugnaret, idemque pulchre decertantium testis fieret, qui et remunerator; lucroque iam vertebatur pro viro forti cognosci a Caesare. quo factum est, vt multi alacriores se ostenderint, quam robustiores. Itaque istis diebus, cum Iudaei in acie stetissent valida pro moenibus, et ab vtroque exercitu eminus coniecta essent tela, Longinus quidam eques, ex acie Romana exsiliens, in mediam phalangem Iudaeorum irruit; illisque hac impressione disiectis duos e fortissimis perimit, vnum quidem ora percussum, dum obuiam ei veniret; alterum vero, dum fugeret, per latus traiectum eodem telo, quod priori extraxerat: et ex mediis hostibus superior ad suos se recipiebat. Atque ita ille ob virtutem insignis erat, aemulique eius fortitudinis multi exstiterunt. Et Iudaei quidem nil morantes quod paterentur, illud tantum curabant, quibus malis alios afficerent: morsque illis leuissima ducebatur, si quo alio interfecto caderent. Titus autem non minus saluti militum, quam victoriae, prospiciebat; et temerarium quidem impetum desperationem vocans, vnicam vero fortitudinem, cum quis prudenter et caute nihilque patiendo fortiter ageret, sine suo periculo viros se praestare iussit.

4. Ipse autem mediae muri septentrionalis turri helepolin admoueri curabat, in qua Iudaeus quidam versutus

Κάσωρ, ἑλόχα μεθ' ὁμοίων δέκα, τῶν λοιπῶν Φυγόντων διὰ τὰς τοξότας. ἅτοι μέχρι μέν τινος ὑποπεπτηχότες τοῖς θωρακίοις ἠρέμων, σαλευομένης δὲ τῆ πύργῳ διανίστανται, καὶ προτείνας ὁ Κάσωρ τὰς χεῖρας, ὡς ἱκετεύων δῆθεν, ἐκάλει τὸν Καίσαρα, καὶ τῇ φωνῇ κατοικτιζόμενος ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. πιστεύσας δ' ἐξ ἁπλότητος ὁ Τίτος, καὶ μετανοεῖν ἤδη τοὺς Ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέσχε μὲν τῇ χειρὶ τὴν ἐμβολήν, κωλύει τε τοξεύειν τοὺς ἱκέτας. λέγειν δ' ἐκέλευσεν, ὅ, τι βούλεται, τῷ Κάσορι. τοῦ δὲ εἰπόντος ἐπὶ δεξιᾶ καταβῆναι θέλειν, ὁ Τίτος συνήδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς εὐβουλίας ἔφη, συνήδεσθαι δ', εἰ πάντες ἤδη τὰ αὐτὰ φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλει διδόναι γε πίστιν ἑτοίμως. τῶν δέκα δὲ οἱ πέντε μὲν αὐτῷ συνυπεκρίνοντο τὴν ἱκετηρίαν· οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἄν ποτε δουλεύσειν Ρωμαίοις ἐβόων, παρὸν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων, ἐτρίβετο μὲν ἡ προσβολή. πέμπων δ' ὁ Κάσωρ πρὸς τὸν Σίμωνα, χολῇ βουλεύεσθαι περὶ τῶν ἐπεγόντων ἔλεγεν, ὡς οὐκ ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὴν Ρωμαίων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα πέμπων, καταφανὴς ἦν καὶ τοὺς ἀπειθοῦντας ἐπὶ τὴν δεξιὰν παρακαλῶν. οἱ δ', ὥσπερ ἀγανακτοῦντες, ὑπὲρ τὰ θωράκια διῆρυν τε τὰ ξίφη γυμνά, καὶ τοὺς θώρακας αὐτῶν πλήξαντες, ὡς ἀπεσφαγμένοι κατέπεσον. θάμβος δὲ τὸν Τίτον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰσῆει τοῦ τῶν ἀνδρῶν παρασήματος, καὶ μὴ δυνάμενοι κάτωθεν ἀκριβῶς τὸ γεγενημένον ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τῆς εὐτολμίας αὐτούς, καὶ τοῦ πάθους ἠλέουν. τοξεύει δέ τις ἐν τούτῳ παρὰ τὴν ῥῖνα τὸν Κάσορα, κἀκεῖνος εὐθέως ἀνασπάσας τὸ βέλος ἐπεδείκνυ τῷ Τίτῳ, καὶ ὡς ἀδίκαια πάσχων κατεμέμφετο. πρὸς δὲ τὸν βαλόντα σχετλιάσας Καῖσαρ, ἔπεμπε παρεσῶντα τὸν Ἰώσηπον δοῦναι τῷ Κάσορι δεξιάν. ἀλλ' ὁ μὲν οὐτ' αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι, φρονεῖν γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς τοὺς δεομένους, καὶ τοὺς ὠρμημένους τῶν φίλων κατέχειν. Αἰνείας δέ τις τῶν αὐτομόλων, αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι. καὶ τοῦ Κάσορος καλοῦντος, ὅπως δέξαιτο

ac ſubdolus, Caſtor nomine, cum decem ſui ſimilibus inſidias ſtruebat, fugatis caeteris per iacula ſagittariorum. Hi, cum pauidi ſub loricis aliquamdiu quieuiſſent, turri concuſſa ſurgunt, manibuſque protenſis Caſtor veluti ſupplex Caeſarem implorabat; et voce miſerabili, vt ſibi parceret, obteſtabatur. Cui cum Titus pro ſimplicitate ſua fidem habuiſſet, ſperaſſetque Iudaeos iam belli poenitere, arietes quidem ab impulſione ceſſare iubet, ac ſagittarios ſupplices ferire prohibet; Caſtori autem praecepit, dicere quodcunque vellet. Cumque ille reſpondiſſet, ad foedus ſe velle deſcendere, Titus ſe quidem de bono adeo conſilio gratulari dicebat, gratulari vero magis, ſi omnes in eandem ſententiam ire vellent, ſeque parato animo etiam ciuitati manus dare. Ex decem autem quinque ſe ſupplices eſſe ſimulabant: reliqui vero nunquam ſe Romanis ſeruituros clamabant, dum mori liberis liceat. Cumque diu inter ſe diſceptarent, ceſſabat oppugnatio. Caſtor autem interea nuncios ad Simonem mittens eum monebat, vt, dum otium eſſet, de rebus vrgentibus conſilium caperet: non enim pauliſper ſe illudere velle imperatori Romano. Simul autem dum iſta mitteret, prae ſe ferebat illud ipſum agere, vt contranitentes ad pacem hortaretur. Illi vero, velut aegre id ferentes, ſuper turris loricam nudos coruſcarunt gladios, percuſſiſque illorum thoracibus tanquam interfecti ceciderunt. At Titus et qui cum eo erant tantam virorum audaciam obſtupuere, cumque ex inferiori loco quod factum erat vere videre non potuiſſent, et illos ob animi fortitudinem mirabantur et ob calamitatem miſerabantur. Interea vero Caſtorem iuxta narem quidam ſagitta percutit; atque ille, cum ſtatim telum extraxiſſet, id Tito oſtendebat, et iniqua ſe perpeti querebatur. Caeſar autem, iaculatore increpito, Ioſepho adſtanti mandabat, vt dextram daret Caſtori. Verum ille neque ſe aditurum reſpondit, vt qui nihil ſani ſupplices cogitare norit; et amicos, qui ire properabant, continuit. Æneas autem, quidam e perfugis, ſeſe iturum ad ipſum dicebat. Atque vociferante Caſtore, vt aliquis

τις καὶ τὸ ἀργύριον, ὃ Φέρει μετ' αὐτῆ, σπεδαιότερον ὁ Αἰνείας διαπετάσας τὸν κόλπον προσέδεαμεν. ἀράμενος δ' ὁ Κάσωρ πέτραν ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τότε μὲν διήμαρτε Φυλαξαμένης, τιτρώσκει δὲ στρατιώτην ἕτερον προσελθόντα. συννοήσας δὲ Καῖσαρ τὴν ἀπάτην, πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν ἐν πολέμοις ἔλεον· τὸ γὰρ ἀπηνέστερον ἧττον ὑποπίπτειν τῷ πανούργῳ. τὰς δ' ἐμβολὰς τῆς ἑλεπόλεως ὀργῇ τῆς χλεύης ἐποιεῖτο δυνατωτέρας· ὑποδιδόντα δὲ τὸν πύργον ἐμπιπρᾶσιν οἱ περὶ τὸν Κάσορα, καὶ διὰ τῆς Φλογὸς εἰς τὴν ὑπ' αὐτῷ κρυπτὴν ἁλλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρείας Ρωμαίοις παρέχον, ὡς ῥίψαντες σΦᾶς αὐτὲς εἰς τὸ πῦρ.

ΚΕΦ. η'.

Ὡς τὸ δεύτερον τεῖχος δὶς παρέλαβον οἱ Ρωμαῖοι, καὶ πρὸς τῇ τρίτῃ παραλήψιν ἠτρεπίσθησαν.

Ἀιρεῖ δὲ Καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὸ πρῶτον, καὶ τῶν Ἰουδαίων Φυγόντων ἀπ' αὐτῆ, παρέρχεται μετὰ χιλίων ὁπλιτῶν ἔνδον, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιλέκτων, καθὸ καὶ τῆς Καινῆς πόλεως ἐριπώλιά τε ἦν καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορὰ, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν ἂν ἢ τῆ τείχυς πλέον εὐθέως διέλυσεν, ἢ πολέμυ νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθὲν, οὐκ ἄν, οἶμαί, τις ἐμέμψη βλάβῃ τῷ κράτει· νῦν δὲ Ἰουδαίυς μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἐξὸν κακῶν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν εὐμαρῆ τὴν εἰσβολὴν οὐκ ἐπλάτυνεν· ὑ γὰρ ἐπιβυλεύσειν ὡς εὐεργετεῖν ὑπελάμβανεν. παρελθὼν γῶν ὅτε κτείνειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπέτρεψεν, ὅθ' ὑποπιπράναι τὰς οἰκίας. ἀλλ' ἅμα μὲν τοῖς στασιασταῖς εἰ βύλοιντο μάχεσθαι δίχα τῆς τῆ δήμυ βλάβης, ἄδειαν ἐδίδυ, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπιχνεῖτο δώσειν. περὶ πλείστυ γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτῷ, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν ἂν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προῦ-

etiam argentum exciperet, quod ſecum ad fidem faciendam ferebat, ſtudioſe magis Æneas aperto ſinu ad eum accurrebat. Quod cum videret Caſtor, ſaxo ſublato illud in eum dimiſit: et ab ipſo quidem aberrauit ſibimet ab illo cauente; ſed alium militem, qui praeſens aderat, vulnerauit. Caeſar autem, cum fraudem dolumque ſecum reputaſſet, intellexit miſericordiam quidem in bello nocere, et haud ita facile a calliditate circumueniri crudelitatem. ob illuſionem vero iratus, maiore vi helepoles impelli faciebat. Caſtor autem eiuſque ſocii turrim, cum ictibus iam cederet, incendunt, ſaltuque per flammas in cuniculos eius ſe coniicientes, iterum Romanos in magnam de fortitudine ſua opinionem adducebant, tanquam ſeipſos iguibus tradidiſſent.

CAP. VIII.

Quomodo ſecundum murum bis occuparunt Romani, et ad tertium ſuperandum ſe comparabant.

CÆſar autem hac parte murum capit die quinto poſt primum captum: fugatiſque inde Iudaeis, intra murum ingreditur cum mille armatis, lectiſque quos circa ſe habebat militibus, vbi Nouae ciuitatis lanae venditores erant, et fabri aerarii, veſtiumque mercatus, et ad murum anguſtae viae tranſuerſae tendebant. Et quidem ſi vel muri partem maiorem ſtatim diſieciſſet, aut lege belli ingreſſus quod ceperat vaſtaſſet, inde nihil damni, vti credo, victoria accepiſſet. Nunc autem fore ſperans, vt verecundia Iudaeorum animos flecteret, ſi viderent, ſe, quamuis poſſet, haud tamen grauius quidquam in eos conſulere, facilem diſceſſioni aditum non dilatauit: haud enim inſidiaturos eſſe putabat quibus benefacere in animo habuit. Denique poſtquam ingreſſus eſt, vetuit, ne comprehenſi caederentur, neue aedes incenderentur. Sed tam ſeditioſis, ſi pugnare vellent ſine populi detrimento, copiam dabat, quam ipſi populo fortunas proprias ſe redditurum pollicebatur. plurimi namque faciebat, ſibi ciuitatem conſeruari, templum vero ciuitati. Et populum quidem ad ea,

τρεπε καὶ πάλαι· τοῖς μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ Φιλάνθρωπον ἀθένεια, καὶ τὸν Τίτον ἀδυναμίᾳ τῆ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. διαπειλῆντες δὲ τοῖς δημόταις θάνατον, εἰ περὶ παραδόσεως μνηθείη τις αὐτῶν, καὶ τὰς παραφθεγγομένας εἰρήνην ἀποσφάττοντες, ἐπιτίθενται καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι Ρωμαίων, οἱ μὲν κατὰ τὰς στενωπὰς ὑπαντιάσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, ἄλλοι δ' ἔξω τῆ τείχυς κατὰ τὰς ἄνω προκηδήσαντες πύλας, πρὸς ἃς ταραχθέντες οἱ Φρυροὶ τῆ τείχυς, καθαλλόμενοι τῶν πύργων ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἦν τῶν μὲν εἴσω πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τῶν δ' ἔξωθεν περὶ τοῖς ἀπολωφθεῖσι δεδοικότων. πληθύνοντες δ' ἀεὶ οἱ Ιουδαῖοι, καὶ πολλὰ πλεονεκτοῦντες κατ' ἐμπειρίαν τῶν στενωπῶν, ἐτίτρωσκόν τε πολλοὺς, καὶ προσπίπτοντες ἐξέωθον. οἱ δὲ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον ἀντεῖχον. ὁ γὰρ ἐν ἀθρόοις διαφυγεῖν διὰ στενῆ τῆ τείχυς· δοκοῦσί τ' ἂν κατακοπῆναι πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ προσαμύναντος τῆ Τίτυ. διασώσας γὰρ ἐπ' ἄκροις τοῖς στενωποῖς τὺς τοξότας, καὶ κατὰ τὸν μάλιστα πληθύοντα σαθεὶς αὐτὸς, ἀνέσελλε τοῖς βέλεσι τὺς πολεμίυς, καὶ σὺν αὐτῷ Δομίτιος Σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ κατὰ ταύτην φανεὶς τὴν μάχην. παρέμενε δὲ συνεχῶς τοξεύων Καῖσαρ, καὶ τὺς Ιουδαίυς κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται.

β'. Ρωμαῖοι μὲν ὕτω, κρατήσαντες τῆ δευτέρυ τείχυς, ἐξεώθησαν. τῶν δ' ἀνὰ τὸ ἄστυ μαχίμων ἐπήρθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι πρὸς τὴν εὐπραγίαν ἦσαν· ἢτ' ἂν Ρωμαίυς εἰς τὴν πόλιν τολμήσειν ἔτι παρελθεῖν, ἢτ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες ἡττηθήσεσθαι δοκοῦντες. ἐπεσκότει γὰρ αὐτῶν ταῖς γνώμαις διὰ τὰς παρανομίας ὁ Θεὸς, καὶ ὕτε τὴν Ρωμαίων ἰσχὺν ὅσῳ πλέω κατελείπετο τῆς ἐξελαθείσης ἔβλεπον, ὕτε τὸν ὑφέροντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰς παρῆν ἐσθίειν ἐκ τῶν δημοσίων κακῶν, καὶ τὸ τῆς πόλεως αἷμα πίνειν. ἔνδεια δὲ τὺς ἀγαθὺς ἐπεῖχε πάλαι, καὶ

quae hortabatur, et antea paratum habebat: bellicosis autem pro infirmitate ducebatur haec eius humanitas; Titumque, quod aliam ciuitatem capere non posset, has conditiones proponere existimabant. Mortem autem populo denunciantes, si vel mentio facta esset de traditione, eosque iugulantes, qui vel pacem nominarent, etiam Romanos vrbem ingressos adoriuntur, alii illis per angiportus obviam facti, alii ex aedibus, alii extra muros per superiores portas egressi: quibus perturbati praesidiarii Romani e turribus desilientes in castra reuertebantur. Clamor autem militum vbique intra ciuitatem audiebatur, qui ab hostibus cingerentur, foris autem eorum, qui relictis in vrbe metuebant. Atque magis magisque crescente numero Iudaeorum, illisque ex notitia angiportuum valde praeualentibus, et multos Romanorum vulnerabant, atque facto in eos impetu repellebant. Illi autem ex necessitate plus resistebant. non enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: parumque aberat, quin omnes perirent, qui irruerant, nisi Titus eis opem tulisset. Nam cum in extremis angiportuum sagittarios disposuisset, et ipse, vbi plus erat multitudinis, constitisset, missilibus hostes reprimebat, et cum eo Domitius Sabinus, vir fortis, quique se in ea pugna talem praestitit. Caesar autem non destitit eos sagittis petere, Iudaeosque prohibere, ne irruerent, donec omnes milites se subduxerant.

2. Romani quidem ita, post secundum murum captum, repulsi erant. omnes vero in vrbe bellicosi animos sustulerunt, et successu inopinato elati erant: neque Romanos iterum in vrbem irruere ausuros esse, neque se vinci posse, si ad praelium irent, persuasum habentes. nam caecitatem eorum animis iniiciebat Deus ob commissa sua atque delicta; et neque cernebant, quanto Romanis maior illa, quae pulsa fuerat, vis superesset, neque famem illis obrepentem sentiebant. adhuc enim ex malis publicis comedebant, et de sanguine ciuitatis bibebant. Boni autem iamdudum inopia laborabant, et rerum necessa-

σπάνει τῶν ἐπιτηδείων ἤδη διελύοντο πολλοί. τὴν δὲ τῶ λαῶ φθορὰν, ἑαυτῶν οἱ σασιασταὶ κυφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνως γὰρ ἠξίουν σώζεσθαι, τὸς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, καὶ κατὰ Ρωμαίων ζῆν προῃρημένους. τῶ δ' ἐναντίω πλήθος ὥσπερ ὑπερβάλλοντος βάρος ἤδοντο δαπανωμένων. τοιοῦτοι μὲν δὴ πρὸς τὰς ἔνδον ἦσαν· Ρωμαίους δὲ πάλιν τῆς εἰσόδου πειρωμένους ἐκώλυον φραξάμενοι, καὶ τὸ καταῤῥιφθὲν ἀντιτειχίσαντες τοῖς σώμασι. τρισὶ μὲν ἀντέσχον ἡμέραις καρτερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δὲ προσβάλλοντα γενναίως Τίτον οὐκ ἤνεγκαν, ἀλλὰ βιαθέντες ἢ καὶ πρότερον ἀναφεύγουσιν. ὁ δὲ, πάλιν τῶ τείχους κρατήσας, τὸ προσάρκτιον μὲν εὐθέως κατέῤῥιψε πᾶν· ἐπὶ δὲ τῶ κατὰ μεσημβρίαν φρουρὰς τοῖς πύργοις ἐγκατασήσας, τῷ τρίτῳ προσβάλλειν ἐπενόει.

ΚΕΦ. Θ'.

Οτι Τίτος, Ιουδαίων πρὸς τὴν ἄνεσιν πολιορκίας μηδὲν μαλακισθέντων, πάλιν ὥρμησεν εἰς τὸ πολιορκεῖν· καὶ Ιώσηπον ὑπέπεμψε διαλέγεσθαι τοῖς ὁμοφύλοις περὶ εἰρήνης.

Δοξαν δ' ἐπανιέναι πρὸς ὀλίγον τὴν πολιορκίαν, καὶ διωρίαν βελῆς τοῖς σασιασταῖς παρασχεῖν, εἴ τι πρὸς τὴν καθαίρεσιν ἐνδοῖεν τῶ δευτέρῳ τείχους, ἢ καὶ τὸν λιμὸν ὑποδείσαντες· ὁ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν· εἰς δέον κατεσχεῖτο τὴν ἄνεσιν· ἐνεσάσης γὰρ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἔδει διαδῦναι τοῖς στρατιώταις τροφὰς, ἐν ἀπόπτῳ τοῖς πολεμίοις ἐκέλευσε τὸς ἡγεμόνας ἐκτάξαντας τὴν δύναμιν ἀπαριθμεῖν ἑκάστῳ ταῤῥύριον. οἱ δ', ὥσπερ ἔθος, ἀποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκαις ἐσκευασμένα τέως, κατάφρακτοι προσῆσαν, καὶ τὸς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ἐπὶ πλεῖστον δὲ τὰ πρὸς τῆς πόλεως ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ περιελάμπετο, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης ἡδὺ ἦν τοῖς σφετέροις ἐπιτερπέστερον, ἢ τὸ

riarum penuria iam multi deficiebant: populi vero interitum seditiosi sibimet in leuamen cedere existimabant. nam solos eos, qui pacem auersarentur, saluos esse cupiebant, quique viuere non optarent, nisi vt bellum Romanis facerent: contrariam vero multitudinem, vt superuacaneum onus, consumi gaudebant. Atque ita quidem erga eos, qui intus erant, se gerebant: Romanos vero, qui iterum ingredi nitebantur, armati prohibebant, partemque muri deiectam corporibus muniebant. Per triduum quidem restiterunt valide dimicantes: quarto vero die Titum fortiter eos adortum non sustinuerunt; sed vi coacti rursum quo antea refugere. Ille autem, iterum muro potitus, quantum ad septentrionem quidem spectat statim diruit; partis vero meridionalis turribus praesidio imposito, de tertio muro oppugnando cogitabat.

CAP. IX.

Titus, cum Iudaei, obsidione aliquantisper remissa, ne minimum quidem emollescerent, iterum impetu fertur ad vrbem obsidendam: et Iosephum submisit, qui cum popularibus suis de pace ageret.

CVM autem ei visum esset obsidionem in breue tempus remittere, spatiumque ad deliberandum seditiosis dare, an aliquid ad deditionem facerent ex secundi muri demolitione, aut etiam famis metu, (nec enim diu eis rapinas posse sufficere) cessatione, vt commode cederet, vtebatur. Nam cum dies aduenisset, quo militibus oportebat alimenta distribui, mandauit ducibus, vt, copiis in loco hostibus conspicuo ordinatis, pecuniam singulis numerarent. Illi autem, vt solebant, armis eductis ex indolucris, quibus antea abdita latebant, loricati procedunt, equitibus etiam equos ornatos ducentibus. Loca insuper suburbana per plurimum spatii argento et auro circumquaque lucebant; illoque spectaculo nihil aut suis iucundius

τοῖς πολεμίοις παρέσῃ φοβερώτερον. κατεπλήθη γὰρ ἀφορώντων τό, τε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεσὰς ἢν προκυπτόντων ὑπερι-δεῖν, καὶ τῆς πόλεως ἑδὲν, ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθει, διε-φαίνετο. κατάπληξις δὲ δεινὴ καὶ τοῖς τολμηροτάτοις ἐνέ-πεσε, τήν τε δύναμιν ἐπὶ ταυτὸ πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ κάλ-λος τῶν ὅπλων, καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δοκοῦσί τ' ἄν μοι πρὸς ἐκείνην οἱ ζασιασαὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑπερβολὴν ὧν τὸν δῆμον ἔδρασαν κακῶν, συγ-γνώμην παρὰ Ρωμαίοις ἀπήλπιζον. ἀποκειμένης δὲ τῆς μετὰ κολάσεως, εἰ παύσαιντο, πολὺ κρείττονα τὸν ἐν πολέ-μῳ θάνατον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δ' ἐκράτει τάς τε αἰτί-ας τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τῇ τάσει τὴν πόλιν.

β'. Τέσσαρσι μὲν ἦν ἡμέραις οἱ Ρωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάγμα διετέλεσαν τὰς τροφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δὲ, ὡς ἑδὲν ἀπήντα παρὰ τῶν Ιουδαίων εἰρηνικὸν, διελὼν τὰ τάγματα Τίτος ἤρχετο χωμάτων, κατά τε τὴν Αντω-νίαν καὶ τὸ τοῦ Ιωάννου μνημεῖον· ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ἐπινοῶν, τὸ δὲ ἱερὸν κατὰ τὴν Αντωνίαν. τοῦτο γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄσυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. πρὸς ἑκατέρῳ δὴ μέρει δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστου τάγματος. καὶ τοὺς μὲν παρὰ τὸ μνημεῖον ἐργαζομένους, οἵ τε Ιδουμαῖοι, καὶ τὸ μετὰ τοῦ Σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἴργον ἐπεκθέοντες· τοὺς δὲ, πρὸ τῆς Αντωνίας, οἱ περὶ τὸν Ιωάν-νην καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δὲ ὑ κατὰ χεῖρα μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἡ γὰρ καθ' ἡμέραν τριβὴ κατὰ μικρὸν ἤθρυψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν τριακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς Ρωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. Τίτος δὲ, σώζεσθαί τε τὴν πόλιν καὶ ἀπόλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῷ, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τοῦ παραινεῖν Ιου-δαίοις μετάνοιαν οὐκ ἠμέλει. τοῖς δὲ ἔργοις ἀνέμισγε συμ-βουλίαν, καὶ πολλάκις γυμνοῖς ἀνυτικώτερον ὅπλων τοὺ

erat, aut hostibus plus terroris afferebat. spectatoribus enim et vetera plena erant moenia, et templi regio septentrionalis, atque cernere erat domos prospicientium refertas, omnemque ciuitatis partem multitudine obsessam tectamque. Grauis autem consternatio etiam audacissimos occupabat, cum copias omnes in locum vnum coactas viderent, et armorum pulchritudinem, bonumque militum ordinem. Et fortasse seditiosi ista intuendo animos mutassent, nisi malorum immanitate, quae in populum commiserant, veniam sibi a Romanis datum iri desperassent. Imminente autem, si pugna destitisset, morte ad supplicium, bello mori longe praestabilius esse ducebant. praeualebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus et ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat.

2. Et quatriduum quidem consumtum erat a Romanis, dum singulis legionibus distribuunt annonam. Quinto autem die, cum nihil de pace ageretur a Iudaeis, Titus, legiones bifariam dispartitus, aggeres excitare coepit, et iuxta Antoniam et ad Ioannis monumentum: ista quidem parte superiorem ciuitatem captum iri existimans, et per Antoniam templum. nam nisi hoc cepisset, ne ciuitatem quidem occupare tutum esse arbitrabatur. In vtraque igitur parte aggeres erigebantur, a singulis ordinibus singuli. Et ad monumentum quidem Ioannis operarios prohibebant Idumaei Simonisque milites, incursus in eos facientes: Antoniam vero aggredientibus molestiam faces sebant Ioannis socii et zelotarum multitudo. praeualebant autem, non solum quia de superiori loco manibus pugnabant; verum etiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. habebant autem scorpiones trecentos et ballistas quadraginta, quibus difficultatem afferebant Romanis in aggeribus exstruendis. Titus autem, sibi et seruari ciuitatem sciens et perditum iri, simul et obsidioni acrius instabat et operam dabat, vt Iudaeos ad sententiam mutandam hortaretur. Quin et factis consilium adhibebat, cumque orationem saepe armis efficaciorem esse cognosceret, tam ipsos, vt saluari vellent, ro-

λόγον, αὐτός τε σώζεσθαι παρεκάλει παραδόντας τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν Ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ γλώσσῃ διαλέγεσθαι, τάχα ἐνδώσειν πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτούς.

γ'. Οὗτος περιὼν τὸ τεῖχος, καὶ πειρώμενος ἐξωτέρω βέλους εἶναι· καὶ ἐν ἐπηκόῳ, πολλὰ κατηντιβόλει, »Φεί»σασθαι μὲν ἑαυτῶν καὶ τῶν δήμων, Φείσασθαι δὲ καὶ τῆς »πατρίδος καὶ τῶν ἱερῶν, μηδὲ γενέσθαι πρὸς ταῦτα τῶν ἀλ»λοφύλων ἀπαθεστέρους. Ρωμαίους μέν γε τοὺς μὴ μετέ»χοντας ἐντρέπεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἅγια, καὶ μέχρι »νῦν τὰς χεῖρας ἐπέχειν· τοὺς δ' ἐντραφέντας αὐτοῖς, κἂν »περισωθῇ μόνους ἔχοντας, ὠρμῆσθαι πρὸς ἀπώλειαν αὐ»τῶν. ἢ μὴν τὰ καρτερώτερα μὲν αὐτῶν ὀρᾷν τείχη πε»πτωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῶν ἐαλωκότων ἀθενέστε»ρον· γιγνώσκειν δὲ τὴν Ρωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον, »καὶ τὸ δουλεύειν τύτοις οὐκ ἀπείρατον αὐτοῖς. εἰ γὰρ »δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χρῆναι τὸ »πρῶτον· τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μαχροῖς εἴ»ξαντας χρόνοις, ἔπειτα ἀποσείεσθαι τὸν ζυγὸν, δυσθα»νατώντων, ὦ Φιλελευθέρων, εἶναι. δεῖ μέντοι καὶ δεσπό»τας ἀδοξεῖν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑπὸ χεῖρα τὰ πάν»τα. τί γὰρ Ρωμαίους διαπεφευγέναι, πλὴν εἰ μή τι »διὰ θάλπος ἢ κρύος ἄχρηστον; μεταβῆναι δὲ πρὸς αὐ»τοὺς πάντοθεν τὴν τύχην, καὶ κατὰ ἔθνος τὸν Θεὸν »ἐμπεριάγοντα τὴν ἀρχὴν νῦν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας εἶναι. νό»μον γε μὴν ὠρίσθαι, καὶ παρὰ θηρσὶν ἰσχυρότατον, »καὶ παρὰ ἀνθρώποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, καὶ τὸ »κρατεῖν παρ' οἷς ἀκμὴ τῶν ὅπλων εἶναι. διὰ τύτο καὶ »τοὺς προγόνους αὐτῶν, καὶ πολὺ ταῖς ψυχαῖς καὶ τοῖς »σώμασι, ἔτι δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς ἀμείνους »ὄντας, εἴξαι Ρωμαίοις· οὐκ ἂν εἰ μὴ τὸν Θεὸν ἥδεσαν »σὺν αὐτοῖς τῷδ' ὑπομείναντας. αὐτοὺς δὲ, τίνι καὶ πε»ποιθότας ἀντέχειν, ἐαλωκυίας μὲν οὐκ πλείσυ τῆς πό»λεως μέρους, τῶν δ' ἔνδον, εἰ καὶ τὰ τείχη παρέμενεν,

gabat, tradita sibi ciuitate, quae iam capta videretur, quam et Iosephum submittebat, patria lingua verba facturum, fore existimans, vt hominis gentilis postulationi nonnihil forsan concederent.

3. Hic muros circumiens, idque agens, vt extra teli iactum staret et in loco, vnde exaudiri posset, multis orabat, „vt sibimet ac populo parcerent, imo et patriae et „fano parcerent, neque in ea duriori essent animo, quam „alienigenae. Romanos quidem, illorum non participes, „sacra hostium reuereri, manusque suas etiam hactenus „cohibere: ipsos vero in his eductos, solosque ea, si salua „maneant, habituros, ad eorum interitum incitari. quin „potius viderent muros quidem concidisse validiores, ex„pugnatis vero infirmiorem supersse: Romanorumque vi„res cognoscerent sustineri non posse, hisque seruire non „esse nouum atque inexpertum Iudaeis. Quod si et pul„chrum pro libertate bellare, id olim factum oportuit. „At cum semel succubitum est, multisque temporibus con„cessum imperium, velle deinde excutere iugum, male „perire cupientium est, non libertatem amantium. Debe„re autem dedignari dominos humiliores, non quorum in „potestate sunt omnia. Quid enim Romanos effugisse sen„timus, nisi quod propter aestus aut frigora nulli esset vsui? „immo vero certum est ad eos transiisse vndique fortunam, „Deumque, per singulas nationes orbis terrarum impe„rium circumagentem, nunc in Italia esse. Caeterum „tam feris bestiis, quam hominibus, legem praefinitam „esse validissimam, potentioribus cedere; eosque penes „victoriam esse, apud quos summa vis armorum. Idcirco „etiam maiores eorum, qui et animis et corporibus, aliisque „insuper subsidiis longe ipsis praestiterunt, cessisse Roma„nis: *quod sane nunquam perpessi fuissent, nisi Deum ab „illis stare* compertum habuissent. Ipsos vero qua nunc „re fretos resistere, cum maxima quidem ex parte capta „sit vrbs; inclusos autem, etiamsi muros integros habeant, „peiore esse in conditione, quam si excidium passi fuis-

„ἁλώσεως χεῖρον διακειμένων. ἢ γὰρ λανθάνειν Ρωμαίους „τὸν ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ᾧ νῦν μὲν τὸν δῆμον, μετ' ὀ πο„λὺ δὲ διαφθαρήσεσθαι καὶ τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ καὶ „παύσαιντο Ρωμαῖοι τῆς πολιορκίας, μηδὲ ἐπεισπίπτοιεν „τῇ πόλει ξιφήρεις, αὐτοῖς γε τὸν ἄμαχον πόλεμον ἔνδον „παραχαθῆσθαι καθ' ἑκάστην ὥραν τρεφόμενον, εἰ μὴ καὶ „πρὸς τὸν λιμὸν ἄραι τὰ ὅπλα, καὶ μάχεσθαι δύναιντο, „μόνοι τε καὶ παθῶν ἐπικρατεῖν." προσετίθει δὲ, „ὡς „καλὸν πρὸ ἀνηκέστου συμφορᾶς μεταβαλέσθαι, καὶ πρὸς „τὸ σωτήριον, ἕως ἔξεστι, ῥῖψαι. καὶ γὰρ ἀδὲ μνησικακή„σειν αὐτοῖς Ρωμαίους τῶν γεγενημένων, εἰ μὴ μέχρι τέ„λους ἀπαυθαδιάσαιντο. φύσει τε γὰρ ἐν τῷ κρατεῖν „ἡμέρους εἶναι, καὶ πρὸ τῶν θυμῶν θήσεσθαι τὸ συμφέ„ρον. τοῦτο δ' εἶναι μήτε τὴν πόλιν ἀνδρῶν κενὴν, μήτε „τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ καὶ νῦν Καίσαρα βούλεσθαι „δεξίαν αὐτοῖς παρασχεῖν. ἢ γὰρ ἂν σῶσαί τινα βίᾳ λα„βὼν τὴν πόλιν, καὶ μάλιστα μηδ' ἐν ἐσχάταις συμφοραῖς „ὑπακουσάντων παρακαλοῦντι. τῷ γε μὴν τάχεως τὸ τεί„χος ἁλῶσεσθαι, τὰ προσαλωκότα πίστιν εἶναι. κἂν „ἄῤῥηκτον δὲ ᾖ τὸ ἔρυμα, τὸν λιμὸν ὑπὲρ Ρωμαίων αὐτοῖς „μάχεσθαι.

δ'. Ταῦτα τὸν Ἰώσηπον παραινοῦντα πολλοὶ μὲν ἔσκωπτον ἀπὸ τοῦ τείχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι δὲ ἔβαλλον. ὁ δὲ, ὡς ταῖς φανεραῖς οὐκ ἐπείθετο συμβουλίαις, ἐπὶ τὰς ὁμοφύλους μετέβαινεν ἱστορίας· „ὦ δει„λαιοι, βοῶν, καὶ τῶν ἰδίων ἀμνήμονες συμμάχων, „ὅπλοις καὶ χερσὶ πολεμεῖτε Ρωμαίοις; τίνα γὰρ ἄλ„λον ὕστως ἐνικήσαμεν; πότε δὲ ὁ Θεὸς ὁ κτίσας ἂν ἀδι„κοῦντας Ἰουδαίων ἔνδικος; οὐκ ἐπιστραφέντες ὄψεσθε, πό„θεν ὁρμώμενοι μάχεσθε, καὶ πηλίκων ἐμπίπτετε σύμμα„χον; οὐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δαιμόνια, καὶ „τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον ἡλίκης ἡμῖν πάλαι πολεμίους „καθεῖλεν; ἐγὼ μὲν φρίττω τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ λέγων εἰς „ἀκαξίους ἀκοάς. ἀκούετε δ' ὅμως, ἵνα γνῶτε μὴ μόνον Ρω-

„sent. Haud enim Romanos latet, qua fame laborat ci-
„vitas, et nunc quidem consumi populum, breuique fore,
„vt bellatores etiam intereant. Nam etsi Romani ab obsi-
„dione desisterent, minimeque strictis gladiis in vrbem ir-
„rumperent; ipsis tamen bellum insuperabile intus admo-
„veri, quod horis singulis ingraueseet, nisi et contra fa-
„mem arma sumere et pugnare, solique etiam mala supe-
„rare possent." Quin et adiiciebat, „bonum esse, ante-
„quam insanabilis euadat calamitas, sententiam mutare, et
„quando licet, ad salutare consilium ferri. Nec enim in
„ipsos ante factorum causa infestos vindictaeque cupidos
„fore Romanos, nisi ad extremum in eadem peruicacia
„duraverint: natura enim eos in victoriis mansuetos esse,
„suaeque iracundiae praelaturos esse, quod vtile sit et expe-
„diat. Id autem esse, vt neque vrbem viris vacuam, ne-
„que regionem habeant desertam. Idcirco nunc velle
„Caesarem dextram ipsis dare. nec enim cuiquam salu-
„tem daturum, si vi ceperit ciuitatem, praesertim cum in
„extremis calamitatibus ei ipsos roganti non paruerint.
„Porro breui murum quoque tertium captum iri, priores,
„qui capti sunt, fidem facere: et, si inexpugnabile foret mu-
„nimentum, famem pro Romanis aduersus ipsos pugnatu-
„ram.

4. Iosephum, dum ista suaderet, multi quidem e muro irridebant, multi vero maledictis excipiebant, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem, cum consiliis palam datis minime eos moueret, ad popularium suorum historias transibat: „O miseri! vociferans, vestrorumque auxiliato-
„rum immemores, armis et manibus cum Romanis bel-
„lum geritis? num quos alios hoc modo vicerimus? Quan-
„do autem non Deus, omnium conditor, Iudaeorum prae-
„stat se vindicem, si iniuriam patiantur? Nonne conuersi
„respicietis, vnde impetu facto pugnatis, quantumque auxi-
„liatorem violastis? Nonne in memoriam reuocabitis paren-
„tum opera diuina, atque locum hunc sanctum, quantosque
„hostes olim nobis e medio sustulit? Ego autem horresco
„referens facta Dei auditoribus indignis. Veruntamen
„audite, vt cognoscatis, non solum vos cum Romanis,

„μαίοις πολεμῶντες, ἀλλὰ καὶ τῷ Θεῷ. βασιλεὺς ὁ τό-
„τε Νεχαὼς Αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκαλεῖτο καὶ Φα-
„ραὼ, μυρία χειρὶ καταβὰς, ἥρπασε Σάρραν βασιλίδα,
„τῆ γένυς ἡμῶν τὴν μητέρα. τί ὖν ὁ ταύτης ἀνὴρ Αβρά-
„μος, προπάτωρ δὲ ἡμέτερος; ἆρα τὸν ὑβριστὴν ἠμύνατο
„τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτωκαίδεκα μὲν καὶ τριακοσίους ὑπάρ-
„χους ἔχων, δύναμιν δ' ὑφ' ἑκάστῳ τούτων ἄπειρον· ἢ αὐ-
„τὸς μὲν ἐρημίαν ἡγήσατο μὴ συμπαρόντος Θεοῦ, καθαρὰς
„δ' ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νῦν ἐμιάνατε χῶρον ὑμεῖς,
„τὸν ἀνίκητον αὐτῷ βοηθὸν ἐστρατολόγησεν; ὃ μετὰ μίαν
„ἑσπέραν ἄχραντος μὲν ἡ βασίλισσα ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν
„ἄνδρα· προσκυνῶν δὲ τὸν ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χῶρον
„ὁμοφύλῳ Φόνῳ, καὶ τρέμων ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ Φαντασμά-
„των, ἔφευγεν ὁ Αἰγύπτιος, ἀργύρῳ δὲ καὶ χρυσῷ τὰς θεο-
„φιλεῖς Εβραίας ἐδωρεῖτο; σιγῶ ἢ εἶπω τὴν εἰς Αἴγυπτον
„μετοικίαν τῶν πατέρων, οἳ τυραννούμενοι καὶ βασιλεῦσιν
„ἀλλοφύλοις ὑποπεπτωκότες τετρακοσίοις ἔτεσι, παρὸν
„ὅπλοις ἀμύνασθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτὰς ἐπέτρεψαν τῷ
„Θεῷ; τίς ἂν οἶδε τὴν ἐκ παντὸς θηρίου κατάπλησθεῖσαν
„Αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθαρεῖσαν νόσῳ, τὴν ἄκαρπον γῆν,
„τὸν ἐπιλείποντα Νεῖλον, τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγὰς,
„τὰς διὰ ταῦτα μετὰ φρυαγῆς προπεμπομένους πατέρας
„ἡμῶν, ἀναιμάκτους, ἀκινδύνους, ὧς ὁ Θεὸς ἑαυτῷ νεωκόρους
„ἦγεν. ἀλλὰ τὴν ὑπ' Ασσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν
„λάρνακα ἂν ἐσήναξε μὲν ἡ Παλαιστίνη καὶ Δαγὼν τὸ ξόα-
„νον, ἐσήναξε δὲ πᾶν τὸ τῶν ἁρπαζομένων ἔθνος. σηπό-
„μενοι δὲ τὰ κρυπτὰ τῆ σώματος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ
„σπλάγχνα μετὰ τῶν σιτίων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς
„λῃσαμέναις ἀνεκόμισαν, κυμβάλων καὶ τυμπάνων ἦχῳ,
„καὶ πᾶσι μειλικτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἅγιον; Θεὸς ἦν ὁ
„ταῦτα πατράσιν ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅτι, τὰς χεῖρας καὶ
„τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κρῖναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βα-
„σιλεὺς Ασσυρίων Σεναχήριβος, ὅ, τε πᾶσαν τὴν Ασίαν
„ἐπισυρόμενος τήνδε περιεστρατοπεδεύσατο τὴν πόλιν, ἆρα

„ſed etiam cum Deo bellum gerere. Nechao, qui tum „rex erat Ægyptiorum, idemque Pharaoh vocabatur, „cum infinita manu deſcendit, reginamque Sarram no„ſtri generis matrem rapuit. Quid igitur vir eius Abra„mus proauus noſter? Num igitur iniuriae auctorem „vltus fuerit armis, qui praefectos ſub ſe trecentos et „octodecim habebat, quorum ſingulis infinita parebat „multitudo; aut ipſos pro nihilo duxerit, cum ei prae„ſens non adeſſet Deus, puriſque manibus ad hunc lo„cum protenſis, quem vos inquinaſtis, inuictum ſibi auxi„liatorem ad militiam legerit? Nonne ſecunda quidem „veſpera incorrupta remiſſa eſt regina ad maritum; Ægy„ptius autem, adorans quem vos gentili caede cruenta„ſtis locum, et nocturnis viſis expauefactus, aufugit, „cum Iudaeos Deo dilectos auro et argento donaſſet? Si„lebo an dicam patrum noſtrorum migrationem in Æ„gyptum, qui, annos quadringentos tyrannis ac regibus „alienigenis ſubditi, cum armis et manibus ab illis vin„dicari potuiſſent, ſemetipſos Deo iniuriarum vltori „permiſerunt? Quis neſcit Ægyptum feris variis reple„tam, diuerſiſque morbis ad interitum vſque vexatam, „terram nullos fructus edentem, Nilumque aqua defe„ctum, et continuas decem plagas, et ob iſta parentes „noſtros cum praeſidio deductos, ſine ſanguine, ſine „periculo, quos Deus ſibi in aedituos ducebat. Nonne „arcam quidem noſtram ſacram, Aſſyriorum vi nefaria „raptam, gemuit Palaeſtina et Dagon ſimulacrum, ge„muitque gens vniuerſa illorum, qui eam rapuerant; po„dicibuſque procidentibus ac per eos viſceribus cum cibo „delapſis, eam manibus ſacrilegis reportarunt, cymbalo„rum et tympanorum ſonitu et variis placationibus ſa„crum violatum expiantes? Deus erat, cuius ductu iſta „pro patribus noſtris gerebantur, propterea quod, omiſ„ſis armis ac manibus, eius iudicio rem permiſerint. „Aſſyriorum rex Senacheribus, cum Aſiam vniuerſam „ſecum duceret et hanc vrbem exercitu cinxiſſet, num

„χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; οὐχ αἱ μὲν ἀπὸ τῶν ὅπλων
„ἠρεμοῦσαι ἐν προσευχαῖς ἦσαν, ἄγγελος δὲ τῷ Θεῷ μιᾷ
„νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' ἡμέρας
„ἀνασὰς ὁ Ασσύριος, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ἐπὶ πεντα-
„κισχιλίοις νεκρῶν εὗρε, μετὰ δὲ τῶν καταλειπομένων ἀνό-
„πλους καὶ μὴ διώκοντας Εβραίους ἔφυγεν; ἴσε δὲ καὶ τὴν
„ἐν Βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάστης ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν
„ἑβδομήκοντα ὑστέρου εἰς ἐλευθερίαν ἀνεκαίτισεν, ἢ
„Κύρου τοῦτο χαρίσασθαι τῷ Θεῷ. περιέπεμφθησαν γῆν
„ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῶν σύμμαχον ἐνεωκόρουν.
„καθόλου δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅ, τι κατώρθωσαν οἱ πατέρες
„ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τούτων διήμαρτον ἐπιτρέψαντες
„τῷ Θεῷ. μένοντες μέν γε κατὰ χώραν ἐνίκων, ὡς ἐδόκει
„τῷ κριτῇ, μαχόμενοι δὲ ἔπταισαν ἀεί. τοῦτο μὲν, ἡνίκα
„βασιλεὺς Βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμ-
„βαλὼν Σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς παρὰ τὰς Ιερεμίου
„προφητείας, αὐτός τε ἁλῶ, καὶ τὸ ἄστυ μετὰ τοῦ ναοῦ
„κατασκαπτόμενον εἶδε· καίτοι πόσῳ μετριώτερος ὁ μὲν
„βασιλεὺς ἐκεῖνος τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, ὁ δὲ ὑπ' αὐ-
„τῷ λαὸς ὑμῶν. βοῶντα γοῦν τὸν Ιερεμίαν, ὡς ἀπεχθάνοιν-
„το μὲν τῷ Θεῷ διὰ τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλῶσοιν-
„το δ', εἰ μὴ παραδοῖεν τὴν πόλιν, ὅθ' ὁ βασιλεὺς, ὅθ' ὁ
„δῆμος ἀνεῖλεν. ἀλλ' ὑμεῖς· ἵνα ἐάσω τἄνδον, ἐγὼ γὰρ ἐρ-
„μηνεῦσαι δυναίμην τὰς παρανομίας ὑμῶν ἀξίως· ἐμὲ τὸν
„παρακαλοῦντα πρὸς σωτηρίαν ὑμᾶς βλασφημεῖτε, καὶ
„βάλλετε, παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῶν ἁμαρ-
„τημάτων, καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέροντες, ὧν τἄργα δρᾶτε
„καθ' ἡμέραν. τοῦτο δὲ, ἡνίκα, Αντιόχου τοῦ κληθέντος Επι-
„φανοῦς προσκαθεζομένου τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον
„ἐξυβρικότος, οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν ὅπλων προῆσθον· αὐ-
„τοὶ μὲν ἀπεσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ, διεπράγη δὲ καὶ τὸ
„ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἓξ
„τὸ ἅγιον. καὶ τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ Ρωμαίοις τίς
„ἐστρατολόγησε κατὰ τοῦ ἔθνους; οὐχ ἡ τῶν ἐπιχωρίων ἀσέ-

„manibus hominum cecidit? Nonne iſtae ab annis quieſ„centes in ſacrariis ad Deum ſublatae erant, et angelus „Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum, poſtero„que die vbi ſurrexit Aſſyrius, CLXXXV. millia reperit „mortuorum, et cum reliquis e ſuis Hebraeos inermes „nec perſequentes fugiebat? Quin et ſeruitium in Baby„lone noſtis, vbi annos LXX. populus in exſilio agens, „non prius libertatem recuperauit, quam Cyrus hoc ipſum „Dei in gratiam concederet. Ab eo vtique deductierant, „iterumque auxiliatori ſuo facti erant aeditui. Denique „nihil memorari poteſt, quod armis patres noſtri proſpe„re geſſerint, aut non ſine armis Deo permiſſa poteſtate „impetrauerint. Domi quippe manentes, victoria ab il„lis ſtabat, prout iudici videbatur: pugnatumque euntes „ſemper de ſpe deciderunt. Partim quidem, cum, rege „Babyloniorum hanc vrbem obſidente, Sedechias rex no„ſter, contra Hieremiae vaticinationem cum eo congreſ„ſus, et ipſe captus eſt, et ciuitatem templumque vidit ex„ſcindi: quanquam ille rex quanto veſtris ducibus, eiuſque „populus vobis erat aequior et moderatior. Siquidem „Hieremiam, vociferantem, Deo quidem inuiſos eſſe „propter delicta in eum commiſſa, captum autem iri, niſi „traderent ciuitatem, neque rex neque populus inter„fecit. Sed vos, (vt intus geſta praetermittam: non „enim digne poſſum iniquitates veſtras exponere,) mi„hi, qui vobis ſalutem ſuadeam, maledicitis, teliſque „me petitis, irritati, quod vos veſtrorum peccatorum „commonefaciam, nec ea dici ferre poteſtis, quae „re ipſa quotidie facitis. Partim vero cum (An„tiocho, cognomine Epiphane, qui multis contu„meliis numen affecerat, obſidione graui vrbem vr„gente) maiores noſtri armati progreſſi, ipſi quidem „in pugna foede peremti ſunt; inſuper vero et vrbs „ab hoſtibus direpta eſt, et ſacrarium per triennium „et ſex menſes deſolatum. Et quorſum cactera me„morem? Quis vero Romanos contra Iudaeorum gen„tem ad militiam excitauit? nonne indigenarum impie-

„βεια; πόθεν δ' ἠρξάμεθα δουλείας; ἆρ' οὐχὶ ἐκ τάσεως
„τῶν προγόνων, ὅτε ἡ Αριστοβούλου καὶ Υρκανοῦ μανία, καὶ
„ἡ πρὸς ἀλλήλους ἔρις Πομπήϊον ἐπήγαγε τῇ πόλει, καὶ
„Ρωμαίοις ὑπέταξεν ὁ Θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. τρισὶ
„γοῦν μησὶ πολιορκηθέντες ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἁμαρ-
„τόντες εἰς τὰ ἅγια καὶ τοὺς νόμους, ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ
„μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δὲ
„Αντιγόνου τέλος τοῦ Αριστοβούλου παιδὸς οὐκ ἴσμεν· ἢ βασι-
„λεύοντος, ὁ Θεὸς ἀλώσει πάλιν τὸν λαὸν ἤλαυνε πλημ-
„μελοῦντα; καὶ Ηρώδης μὲν ὁ Αντιπάτρου Σόσιον, Σόσιος
„δὲ Ρωμαίων στρατιὰν ἤγαγε· περιχυθέντες δ' ἐπὶ μῆνας
„ἓξ ἐπολιορκοῦντο, μόγις δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἐά-
„λωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. ἔτους ὀδόη-
„κοστῷ τῷ ἴθνει τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι καὶ
„τὸ ἁλώσεσθαι πάντως πρόσεστι. δεῖ γὰρ, οἶμαι, τοὺς χωρίον
„ἅγιον νεμομένους ἐπιτρέπειν πάντα τῷ Θεῷ δικάζειν, καὶ
„καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι
„τὸν ἄνω δικαστήν. ὑμῖν δὲ τί τῶν εὐλογηθέντων ὑπὸ τοῦ νο-
„μοθέτου πέπρακται; τί δὲ τῶν ὑπ' ἐκείνου καταραμένων
„παρελέλειπται; πόσῳ δὲ ἐσμὲν τῶν τάχιον ἁλόντων ἀσε-
„βέστεροι; ἃ τὰ κρυπτὰ μὲν τῶν ἁμαρτημάτων ἠδοξήκα-
„τε, κλοπὰς λέγω καὶ ἀνέδρας καὶ μοιχείας· ἀρπαγαῖς
„δ' ἐρίζετε καὶ Φόνοις, καὶ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς.
„ἐκδοχεῖον δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφυ-
„λίοις ὁ θεῖος μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ Ρωμαῖοι πόρρωθεν
„προσεκύνουν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν παραλύοντας εἰς τὸν
„ἡμέτερον νόμον. εἶτα ἐπὶ τούτοις τὸν ἀσεβηθέντα σύμμα-
„χον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐσμὲν δίκαιοι ἱκέται, καὶ χεῖ-
„σὶν καθαραῖς τὸν βοηθὸν ὑμῶν παρακαλεῖτε. τοιαύτας
„ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκέτευσεν ἐπὶ τὸν Ασσύριον, ὅτε τὸν μέ-
„γαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ Θεός. ὅμοια
„δὲ τῷ Ασσυρίῳ Ρωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμεινον ὑμεῖς
„ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲν. χρήματα παρὰ τοῦ βασι-
„λέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη

„tas? Vnde ſeruire coepimus? nonne a ſeditione maio-
„rum, quando Ariſtobuli et Hyrcani furor atque inter ſe
„contentio Pompeium in vrbem induxit, et libertate in-
„dignos Romanis ſubiecit Deus. Hinc tres menſes ob-
„ſeſſi ſeſe tradiderunt, eum nihil tale, quale vos, in ſan-
„ctum legeſque deliquerant, et maioribus ad bellum ſub-
„ſidiis vtebantur. Antigoni autem filii Ariſtobuli exitum
„neſcimus: quo regnum obtinente Deus iterum captiuita-
„te perſequebatur populum delinquentem? Et Herodes
„quidem Antipatri filius Soſium et Soſius Romanum ad-
„duxit exercitum: et circumdati per ſex menſes obſide-
„bantur, tandemque pro peccatis dato ſupplicio capti
„ſunt et ab hoſtibus direpta eſt ciuitas. Ita nunquam gen-
„ti conceſſum eſt, vt armis rem feliciter gererent. Ve-
„rum oppugnatio ſine dubio poſt ſe trahit excidium.
„Oportet ergo, vt opinor, ſacri loci poſſeſſores Deo per-
„mittere de omnibus iudicium, manuſque tunc humanas
„contemnere, quando ipſi ſuperno iudici a ſe ſtare per-
„ſuaſerint. Vos autem quid ex iis, quae legis conditor
„comprobauit, feciſtis, quidue illorum, quae reprobauit,
„praetermiſiſtis? Quantum autem illos, qui cito exci-
„dium paſſi ſunt, impietate ſuperaſtis? non occulta qui-
„dem dedignati eſtis peccata, furta ſcilicet inſidiaſque et
„adulteria; ſed rapinarum et caedium certamen inſtituitis,
„nouaſque maleficiorum vias excogitatis. Sanctum vero
„templum factum eſt omnium receptaculum, et indige-
„narum manibus inquinatus eſt locus ſacer, quem Roma-
„ni e longinquo adorabant, multa per legem noſtram de
„ſuis moribus derogantes. Atque poſt haec eum, in
„quem impii fuiſtis, auxiliatorem exſpectatis? Eſto ſane,
„vos dignos eſſe ſupplices, puriſque manibus adiutorem ve-
„ſtrum obſecrare, qualibus rex noſter Deo ſupplicauit ad-
„verſus Aſſyrium, cum magnum illum exercitum Deus vna
„nocte proſtrauit. Similia vero Aſſyriis Romani perpe-
„trant, vt etiam vos ſimilem vltionem ſperetis? Nonne
„ille quidem ab rege noſtro accepta pecunia, vt vaſtitati
„parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium

„παρὰ τὰς ὄρνιθας ἐμπρῆσαι τὸν ναόν; Ρωμαῖοι δὲ τὸν συπ-
„θησόμενον αἰτίαν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων πα-
„τράσι παρέχον. καὶ τότε τυχόντες, ὅτε πορθοῦσι τὴν
„πόλιν, ὅτε ψαύουσι τῶν ἁγίων. διδόασι δ' ὑμῖν τἄλλα
„γενεάς τε ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι,
„καὶ τὰς ἱερὰς νόμους σώζουσι. μανία δὴ τὸν Θεὸν προσδο-
„κᾶν ἐπὶ δικαίοις, οἷος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη· καὶ παραχρῆ-
„μα δ' ἀμύνειν οἶδεν, ὅταν δέῃ. τὰς γοῦν Ασσυρίας κατὰ
„νύκτα τὴν πρώτην παρασρατοπεδευσαμένας ἔκλασεν.
„ὥστε, εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν γενεὰν ἐλευθερίας, ἣ Ρωμαίοις
„κολάσεως ἀξίως ἔκρινε, καὶν παραχρῆμα, καθάπερ τοῖς
„Ασσυρίοις, ἐνέσκηψεν, ὅτε τὸ ἔθνος ἥπτετο Πομπηίου,
„ὅτε μετ' αὐτὸν ἀνῄρει Σόσιος, ὅτε Ουέσπασιανὸς ἐπόρθει
„τὴν Γαλιλαίαν· τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε Τίτος τῇ
„πόλει. καίτοι Μάγνος μὲν, καὶ Σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν
„παθεῖν, καὶ ἀνὰ κράτος ἔλαβον τὴν πόλιν, Ουέσπα-
„σιανὸς δ' ἐκ τῆς πρὸς ἡμᾶς πολέμου καὶ βασιλείας ἤρξα-
„το. Τίτῳ μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλησιώτεραι ῥέουσιν, αἱ
„ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτῆ παρουσίας,
„τήν τε Σιλωὰμ ἐπιλιπεῖσαν ἔστε, καὶ τὰς ἄλλας τῆ ἀσεος
„ἁπάσας, ὥστε πρὸς ἀμφορεῖς ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ
„νῦν ἕτω πληθύουσι τοῖς πολεμίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον
„αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ πόποις διαρκεῖν. τό γε
„μὴν τέρας τοῦτο πεπείρασθε καὶ πρότερον ἐφ' ἁλώσει τῆς
„πόλεως γεγενημένον, ὅθ' ὁ προειρημένος Βαβυλώνιος
„ἐπεστράτευσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑλὼν ἐνέπρησε καὶ τὸν
„ναὸν, ὀδὲν οἶμαι τῶν τότε ἠσεβηκότων τηλικοῦτον, ἡλίκα
„ὑμεῖς. ὥστε ἔγωγε πεφευγέναι μὲν ἐκ τῶν ἁγίων οἶμαι
„τὸν Θεὸν, ἑστάναι δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νῦν. ἀλλ' ἀπῆ
„μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσελγὴ φεύξεται, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ
„συγήσει· τὸν δὲ Θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς πα-
„ραμένειν, ὃς τά τε κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τῶν σιγω-
„μένων ἀκούει; τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ τί κρύπτεται,
„τί δ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε; πομπεύσας

„templi deſcendit? Romani vero ſolenne poſcunt tribu-
„tum, quod parentes noſtri eorum parentibus pendebant.
„Et ſi hoc impetrauerint, non illis in animo eſt vaſtare
„ciuitatem, neque ſancta omnino tangere. Concedunt
„autem vobis praeter caetera familias liberas, et poſſeſſio-
„nes quoſque ſuas tenere, ſacraſque leges ſaluas manere
„patiuntur. Inſania eſt profecto ſperare, Deum talem cir-
„ca iuſtos fore, qualis iniuſtis apparuit: praeſertim, qui
„ſtatim vlciſci nouerit, cum oportet. Quo factum, vt ab
„Aſſyriis prima nocte, qua caſtra ciuitati admouerant, poe-
„nas repetiuerit. adeo vt ſi et noſtram progeniem liberta-
„te aut Romanos poena dignos iudicaret, confeſtim in eos,
„ſicut in Aſſyrios, inuaſiſſet, cum genti manus intulit
„Pompeius, cum poſt illum Soſius adſcendit, cum Veſpa-
„ſianus Galilaeam vaſtauit: denique nunc cum Titus ci-
„vitati appropinquauit. Sed neque Magnus quidem ne-
„que Soſius quicquam paſſi ſunt, et ciuitatem victoria ce-
„perunt, Veſpaſianus autem ex bello, quod nobiſcum geſ-
„ſit, etiam imperium adeptus eſt. Quin et Tito quidem
„fontes nunc vberiores profluunt, qui prius vobis arueram
„quippe ante eius aduentum ſcitis et Siloam et omnes ex-
„tra ciuitatem fontes adeo defeciſſe, vt per amphoras aqua
„emeretur. nunc autem ita hoſtibus noſtris creſcunt, vt
„non modo ipſis et iumentis ipſorum, ſed et hortis irri-
„gandis ſufficiant. Caeterum huius prodigii et ante peri-
„culum factum eſt in excidio ciuitatis, quando praedictus
„Babylonius expeditione ſuſcepta et vrbem in poteſta-
„tem ſuam redegit et templum incendit; quamuis, vt opi-
„nor, nihil tunc illi tam impie fecerint, quantum vos ho-
„die commiſiſtis. adeo vt Deum quidem loca ſancta reli-
„quiſſe putauerim, hiſque nunc adeſſe, quibuſcum bellum
„geritis. At bonus quidem vir domum flagitioſam fu-
„giet et domeſticos oderit: Deum vero iam veſtrum eſſe
„cumque vobis ſceleratis manere arbitramini, qui omnia
„etiam tenebrarum occulta cernit, quaeque ſilentio tec-
„guntur audit? Quid autem apud vos tacetur, quidue ce-
„latur, quidue non et inimicis patefactum eſt? ex ſceleri-

„γὰρ παρανομῆντες, καὶ καθ' ἡμέραν ἐρίζετε, τίς χείρων „γένηται, τῆς ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ποιούμενοι. „καταλείπεται δὲ ὅμως ἔτι σωτηρίας ὁδὸς, ἐὰν θέλητε, καὶ „τὸ θεῖον εὐδιάλλακτον ἐξομολογουμένοις καὶ μετανοοῦσιν. „ὦ σιδήρειοι, ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατα„φρονουμένης αἰδῶ πατρίδος, ἐπιστράφητε, καὶ θεάσασθε „τὸ κάλλος ἧς προδίδοτε. οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν „δῶρα. ἐπὶ ταῦτα τίς ὁδηγεῖ φλόγας; ταῦτα τίς μη„κέτι εἶναι θέλει; καὶ τί σώζεσθαι τούτων ἀξιώτερον; „ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι. καὶ εἰ μὴ ταῦτα γνη„σίοις ὄμμασι βλέπετε, γενεὰς γῆν ὑμετέρας οἰκτείρα„τε, καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἑκάστῳ γενέσθω τέκνα, καὶ γυνὴ, „καὶ γονεῖς, ἃς ἀναλώσει κατὰ μικρὸν ἢ λιμὸς, ἢ πόλε„μος. οἶδα, ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτης, καὶ γυνὴ, καὶ „γένος ἐκ ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος, καὶ τάχα „δοκῶ διὰ ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐτὸς, λά„βετε μισθὸν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τὸμὸν αἷμα· κἀγὼ „θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε.

ΚΕΦ. ί.

Ὡς πολλοὶ τῇ δήμῳ αὐτομολεῖν ὥρμησαν· οἷά τε λιμῷ καὶ τοῖς ἐξ αὐτῆ χαλεποῖς οἱ μένοντες ἀπήνεσα ἔπαχον.

Τοιαῦτα τῇ Ἰωσήπῳ μετὰ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ σα„σιασταὶ μὲν ὅτε ἐνέδοσαν, ὅτε ἀσφαλῆ τὴν μεταβολὴν ἔκει„νον· ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν κειμηλίων, τοὺς μὲν χρυσοὺς, ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν λη„στῶν, κατέπινον, ἔπειτα πρὸς τοὺς Ρωμαίους διαδιδράσκον„τες, ὁπότε κατενόγκαιεν, εὐπόρουν πρὸς ἃ δέοιντο. διηφίει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ Τίτος εἰς τὴν χώραν, ὅπου βούλοιτο ἕκα„στος· καὶ τοῦτο αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν εἴσω κακῶν σφησομένους, μὴ δουλεύσοντας δὲ Ρω-

„bus enim vestris triumphos agitis, inque dies singulos, „quis peior sit, contenditis, nequitiam pro virtute ad spe„ctandum proponentes. Veruntamen adhuc reliqua est „ad salutem via, si velitis; et Deus facile cum illis in „gratiam redibit, qui peccata confitentur et respiscunt. „O ferrei, arma proiicite, pudeat vos patriae iam diru„tae. conuertite oculos, et adspicite eius quam prodi„tis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, „quam multarum gentium munera. Quis primus illis „admouet flammas? Quis ista iam non esse desiderat? Et „quid hisce magis seruari mereatur? O duri et lapidibus „stupidiores. Et si haec non veris luminibus cernitis, sal„tem familiarum vestrarum miseremini, et in conspectu „cuiusque sistantur filii et coniuges et parentes, quos breui „aut bellum aut fames absumet. probe noui, quod vna cum „caeteris periclitabitur mihi mater, et coniux, et familia „non ignobilis, domusque olim inclyta. Et fortasse idcirco „existimor huiusmodi consilium dare. interficite illos, ac„cipite mercedem salutis vestrae sanguinem meum. Et ipse „mori paratus sum, si me mortuo prudentiores estis futuri.

CAP. X.

Quomodo multi e plebe ad transfugiendum incitati erant: quaeque passi sunt, qui manebant, ex fame et malis inde grauissimis.

TAlia cum lacrymis vociferante Iosepho, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicarunt; populus vero ad transfugium commotus est. Et alii quidem possessiones suas minimo vendentes, alii vero res suas pretiosiores, aureos, ne latrones eos deprehenderent, deglutiebant. cum vero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre satis habebant ad ea, quibus opus erat. Titus enim pleroſque per regionem, quo quisque vellet, dimittebat: idque magis eos ad transfugium incitabat, quod et intestinis malis carebant, nec Romanis ser-

μαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Σίμωνα περιφύλατ-
τον τὰς τούτων ἐξόδους πλέον, ἢ τὰς Ρωμαίων εἰσόδους, καὶ
σκιάν τις ὑπονοίας παρεχὼν μόνον εὐθέως ἀπεσφάττετο.

β'. Τρίς γε μὴν εὐπόρους καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώ-
λειαν ἴσον ἦν. προφάσει γὰρ αὐτομολίας ἀνῃρεῖτό τις διὰ
τὴν οὐσίαν. τῷ λιμῷ δὲ ἡ ἀπορία τῶν σασιαστῶν συνήκμα-
ζεν, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα προσεξεκαίετο τὰ δεινά.
φανερὸς μὲν γὰρ οὐδαμοῦ σῖτος ἦν, ἐπεισπηδῶντες δὲ, διε-
ρεύνων τὰς οἰκίας· ἔπειθ' εὑρόντες μὲν, ὡς ἀρνησαμένους
ἠκίζοντο, μὴ εὑρόντες δὲ, ὡς ἐπιμελέστερον κρύψαντας,
ἐβασάνιζον. τεκμήριον δὲ τῷ τε ἔχειν καὶ μὴ, τὰ σώμα-
τα τῶν ἀθλίων. ὧν οἱ μὲν ἔτι συνεστῶτες εὐπορεῖν τροφῆς
ἐδόκουν, οἱ τηκόμενοι δὲ ἤδη, παρωδεύοντο. καὶ κτείνειν
ἄλογον ἐδόκει τοὺς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένους αὐτίκα. πολ-
λοὶ δὲ λάθρα τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀντηλλάξαντο μέτρου,
πυρῶν μὲν, εἰ πλουσιώτεροι τυγχάνοιεν ὄντες, οἱ δὲ πενέστε-
ροι κριθῆς. ἔπειτα κατακλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαί-
τατα τῶν οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀνέργαστον
τὸν σῖτον ἠθίον, οἱ δὲ ἔπεσσον, ὡς ἥ τε ἀνάγκη καὶ τὸ δέος
παρήνει. καὶ τράπεζα μὲν οὐδαμοῦ παρετίθετο. τοὺς δὲ πυ-
ροὺς ἐφέλκοντες, ἔτ' ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον.

γ'. Ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ τροφὴ, καὶ δακρύων ἄξιος ἡ θέα·
τῶν μὲν δυνατωτέρων πλεονεκτούντων, τῶν δὲ ἀσθενῶν
ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ παθῶν ὑπερίσταται λιμὸς,
οὐδὲν δ' ἔτως ἀπόλλυσιν, ὡς αἰδώ. τὸ γὰρ ἄλλως ἐντρο-
πῆς ἄξιον, ἐν τούτῳ κατεφρονεῖται. γυναῖκες μὲν ἀνδρῶν,
καὶ παῖδες πατέρων, καὶ τὸ οἰκτρότατον μητέρες νηπίων
ἐξήρπαζον ἐξ αὐτῶν τῶν στομάτων τὰς τροφάς· καὶ τῶν
φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, οὐκ ἦν φειδὼ τοῦ ζῆν
ἀφελέσθαι σαλαγμός. τριαῦτα δ' ἐσθίοντες, ὅμως οὐ διε-
λάνθανον. πανταχοῦ δ' ὧν ἐφίσαντο οἱ σασιασταὶ καὶ τού-
των ταῖς ἁρπαγαῖς. ὁπότε γὰρ κατίδοιεν ἀποκεκλεισμέ-
νην οἰκίαν, σημεῖον ἦν τοῦτο, τοὺς ἔνδον προσφέρεσθαι τρο-

viturí eſſent. Qui vero cum Ioanne et Simone erant, horum exitus magis, quam Romanorum ingreſſus, cauebant: et qui vel vmbram tantum ſuſpicionis dediſſet, ſtatim iugulabatur.

2. Caeterum ditioribus quidem manere perinde exitioſum erat: nam propter diuitias necabantur, quaſi transfugere ad hoſtes voluiſſent. Simul autem cum fame creſcebat furor ſeditioſorum: et vtrumque malum magis ac magis quotidie ingraueſcebat. Et palam quidem nullum vllibi frumentum erat, ſed irruentes ſcrutabantur domos: deinſi quidem aliquid reperiſſent, eos, qui in aedibus erant, tanquam ſe habere negaſſent, crudeliter verberabant; ſi vero nihil inueniſſent, quaſi diligentius occultaſſent, tormentis excruciabant. Porro an cibos haberent necne, indicio erant corpora miſerorum. quorum qui adhuc firma erant valetudine, eos alimentorum copia abundare cenſebant: qui vero iam contabeſcerent, eos miſſos faciebant. quippe a ratione alienum videbatur, homines iam iamque prae inedia morituros interficere. Multi vero clam facultates ſuas vno frumenti quidem, ſi diuites eſſent, ſin pauperes, hordei modio permutabant. Deinde in intimos aedium receſſus ſeſe abdentes nonnulli quidem famis vltima neceſſitate adacti fruges nondum molitas comedebant: alii vero panem conficiebant, prout neceſſitas metuſque ſuadebat. Et menſa quidem nullibi apponebatur, ſed crudos adhuc cibos ex igne ad ſeſe attrahebant et diripiebant.

3. Miſerabilis porro erat alimonia, et dignum lacrymis ſpectaculum: cum valentiores quidem plus iuſto haberent, infirmiores vero vicem ſuam dolerent. Omnes quidem animi affectus longe ſuperat fames, nullum vero aeque euertit ac verecundiam. nam quicquid alias dignum eſt reuerentia, in fame contemnitur. Siquidem vxores viris, et filii parentibus, et, quod omnium maxime miſerabile erat, matres infantibus cibum ex ipſo ore rapiebant: et marceſcentibus inter manus liberis cariſſimis vitales lactis guttas adimere non pigebat. Huiuſmodi autem cibos dum caperent, latere tamen non poterant. vbique ſcilicet ſeditioſi praedae iſtorum ac rapinis imminebant. nam vbicunque clauſam domum conſpicerent, eos, qui intus eſſent, cibum ſumere hoc indi-

φῆς· εὐθέως δ' ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον οὐκ ἐκ τῶν φαρύγγων ἀναθλίβοντες, τὰς ἀκόλους ἀνέφερον. ἐτύπτοντο δὲ γέροντες ἀντεχόμενοι τῶν σιτίων, καὶ κόμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἦν οἰκτος πολιᾶς ἢ νηπίων, ἀλλὰ συνεπαίροντες τὰ παιδία τῶν ψωμῶν ἐκκεκραμένα, κατίσχιον εἰς ἔδαφος. τοῖς δὲ φθάσασι τὴν εἰσδρομὴν αὐτῶν, καὶ προκαταπιοῦσι τὸ ἁρπαγησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰς δὲ βασάνων ὁδοὺς ἐπενόουν πρὸς ἔρευναν τροφῆς, ὀρόβοις μὲν ἐμφράττοντες τοῖς ἀθλίοις τὰς τῶν αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φρικτὰ δὲ καὶ ἀκοαῖς ἔπαχθές τις εἰς ἐξομολόγησιν ἑνὸς ἄρτου, καὶ ἵνα μηνύσῃ δραχμὰ μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' οὐκ ἐπείνων· καὶ γὰρ ἧττον ἂν ὠμὸν ἦν τὸ μετ' ἀνάγκης· γυμνάζοντες δὲ τὴν ἀπόνοιαν, καὶ προπαρασκευάζοντες αὐτοῖς εἰς τὰς ἐξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ἐπὶ τὴν Ρωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσασιν ἐπὶ λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαντῶντες, ὅτε ἤδη διαπεφευγέναι τὰς πολεμίους ἐδόκουν, ἀφήρπαζον τὰ κομισθέντα· καὶ πολλάκις ἱκετευόντων, καὶ τὸ φρικτὸν ἐπικαλουμένων ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἤνεγκαν, οὐδ' ὁτιοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἦν τὸ μὴ καὶ προσαπολέσθαι σεσυλημένον.

δ'. Οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα πρὸς τῶν δορυφόρων ἔπασχον· οἱ δὲ ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, πρὸς τὸν τυράννους ἀνήγοντο. τούτων οἱ μὲν ἐπιβουλὰς ψευδεῖς ἐπικαλούμενοι διεφθείροντο, οἱ δὲ ὡς προδιδοῖεν Ρωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἦν, μηνυτής τις ὑποβλητὸς, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ δὲ ὑπὸ Σίμωνος γυμνωθεὶς πρὸς Ἰωάννην ἀνεπέμπετο, καὶ τῶν ὑπὸ Ἰωάννου σεσυλημένων ὁ Σίμων μετελάμβανεν· ἀντιπερέπινον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῶν δημοτῶν, καὶ τὰ πτώματα τῶν ἀθλίων διεμερίζοντο. καὶ τῷ μὴν κρατεῖν, τάσις ἦν ἐν ἀμφοτέ-

cio ſuſpicabantur: ſtatimque effractis foribus irruebant, et prope ex ipſis faucibus expreſſa ciborum fruſta reuocabant. Vapulabant ſenes, qui eſcam mordicus tenebant: et capillis rotabantur mulieres, occultantes ea, quae in manibus erant. Nulla canorum, nulla infantiae miſeratio erat: ſed raptos in ſublime paruulos, cum ipſis quibus penduli inhaerebant buccellis, ſolo allidebant. Si qui vero incurſum eorum praeueniſſent, idque, quod ipſi rapturi erant, deglutire occupaſſent, eos inhumanius tractabant, quaſi iniuriam ab iis accepiſſent. Porro dira tormentorum genera excogitabant ad peruestigandum alimentum, miſeris pudendorum quidem meatus neruis obturantes, podicem vero praeacutis ſudibus transfigentes. Vtque panem vnum ſe habere quis fateretur, aut pugillum farinae occultum indicaret, ea perferebant, quae vel ipſo auditu horrorem incutiebant. Interim tortores ipſi penuria minime laborabant: minus enim crudele viſum fuiſſet, ſi neceſſitate adacti talia perpetraſſent. Sed id agebant, vt audaciam ſuam huiuſmodi exercitatione confirmarent, et commeatum ſibi in multos dies compararent. At ſi qui noctu vſque ad ſtationes Romanorum erepſerant, agreſtium olerum et herbarum colligendarum cauſa; occurrentes iis, qui ſe iam hoſtium manus effugiſſe credebant, quicquid attulerant diripiebant: multumque ſupplicantibus, et per tremendum Dei nomen obſecrantibus, vt partem eorum, quae cum vitae periculo attulerant, ſibi concederent, nihil prorſus impertierunt. gratandumque erat, ſi ſpoliati non etiam necarentur.

4. Eiuſmodi quidem mala humiliores a ſatellitibus patiebantur: ad tyrannos vero honoratiores et diuites perducti erant. quorum alii inſidiarum falſo accuſati occidebantur, alii quaſi vellent Romanis prodere ciuitatem. Praeſentiſſimum autem erat, indice aliquo vti ſubornato, qui diceret, illis decretum eſſe transfugium. Si quem vero Simon expilaſſet, is ad Ioannem remittebatur, et quem Ioannes expilaſſet, eum Simon excipiebat: ſibique inuicem propinabant ſanguinem popularium, miſerorumque cadavera partiebantur. Et dominandi quidem cauſa inter vtroſque erat diſſenſio, ſcelerum vero concordia. nam

ροις· τῶν δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια. καὶ γὰρ ὁ μὴ μεταδὺς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν θατέρῳ, μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός· καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν, ὡς ἀγαθῦ τινος ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὁμότητος.

ε'. Καθέκαστον μὲν ἂν ἐπεξιέναι τὴν παρανομίαν αὐτῶν, ἀδύνατον. συνελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γενεὰν ἐξ αἰῶνος γεγονέναι κακίας γονιμωτέραν. οἵ γε τελευταῖον, καὶ τὸ γένος ἐφαύλιζον τῶν Ἑβραίων, ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς ἀλλοτρίους. ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν εἶναι δῆλοι, σύγκλυδες, καὶ νόθα τῦ ἔθνους φθάρματα. τὴν μέν γε πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοί· Ρωμαίους δὲ ἄκοντας ἠνάγκασαν ἐπιγραφῆναι σκυθρωπῷ κατορθώματι, καὶ μόνον οὐχ εἵλκυσαν ἐπὶ τὸν ναὸν βραδύνον τὸ πῦρ. ἀμέλει καιόμενον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἤλγησαν, ὅτε ἐδάκρυσαν. ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη παρὰ Ρωμαίους εὐρέθη. καὶ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕστερον μετὰ ἀποδείξεως τῶν πραγμάτων ἐρῦμεν.

ΚΕΦ. ια'.

Ὡς Ἰουδαῖοι πρὸ τῦ τείχους ἀνεσαυρῦντο. περὶ Ἀντιόχου τῦ Ἐπιφανῦς. ὡς τὰ τῶν Ρωμαίων χώματα καταβάλλουσιν Ἰουδαῖοι.

Τίτῳ δὲ τὰ μὲν χώματα πρῦκοπτε, καίτοι πολλὰ κακῶς μένων ἀπὸ τῦ τείχους τῶν στρατιωτῶν. πέμψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῶν ἱππέων ἐκέλευσε τὺς κατὰ τὰς φάραγγας ἐπὶ συγκομιδῇ τροφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τῶν μαχίμων, οὐκ ἔτι διαρκύμενοι ταῖς ἁρπαγαῖς, τὸ δὲ πλέον ἐκ τῦ δήμου πένητες, ὃς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ περὶ τῶν οἰκείων δέος. ὅτε γὰρ λήσεσθαι τὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων διαδιδράσκοντες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λησταῖς οὐχ ὑπέμενον ὑπὲρ αὐτῶν σφαγησόμενα. τολμηρὺς δὲ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς

qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, modo singulari nequam videbatur: et qui non accepisset, dolebat, non secus ac si boni aliquid desideraſſet, sibi abfuisse crudelitatis partem.

5. Et sigillatim quidem iniquitates eorum commemorare, factu impossibile est: illud autem breuiter dici potest, neque aliam vrbem talia perpessam esse, neque hominum genus aliud ab omni aeuo sceleratius exstitisse. Postremo etiam genti Iudaeorum maledicebant, vt minus impii viderentur in alienos. Confessi autem sunt, id quod reuera erant, se et seruos esse, et conuenas, gentisque suae foetus spurios et per abortum editos. Ciuitatem quidem ipsi euerterunt: Romanos autem inuitos coëgerunt sibimet adscribere tristem adeo victoriam, ignemque tardius in templum venientem propemodum traxere. Profecto cum ex superiore ciuitate illud ardere viderent, neque doluere, neque illacrymauere: sed Romanis ista accidisse compertum est. Et alio quidem in loco ista dicemus, cum ad res narrandas describendasque ventum erit.

CAP. XI.

Quomodo Iudaei pro moenibus in cruces tollebantur. de Antiocho Epiphane. qualiter Romanorum aggeres deiiciunt Iudaei.

INterea Tito quidem aggeres promouebantur, quamuis milites de muris valde affligerentur. Ipse vero, parte equitatus missa, iussit per valles ad cibum comportandum exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli quidem ex bellicosis rapinis haud contenti; maiore vero ex parte pauperes plebeii, quos metus de necessariis suis a transfugio deterrebat. neque enim fore sperabant, vt clam seditiosos cum coniugibus ac liberis diffugerent; eosque latronibus relinquere, vice sua iugulandos, non sustinebant. Audaciores autem faciebat ad exeundum

ἐποίει· καὶ κατελείπετο λανθάνοντας εἰς τὰς πολεμίας ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι δὲ κατ' ἀνάγκην ἠμύνοντο δέα τῆς κολάσεως, καὶ μετὰ μάχην ἱκετεύειν ἄωρον ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὴ καὶ προβασανιζόμενοι τὸ θανάτῳ πᾶσαν αἰκίαν, ἀνεσταυροῦντο τῷ τείχει ἀντικρύ. Τίτῳ μὲν ὃν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ὅτε δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. ὅτε δὲ τὰς βίᾳ ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν τοσούτους φρουρὰν τῶν φυλαξάντων ἐώρα· τό γε μὴν πλέον ὄχλος ἐκώλυε, τάχα δ' ἂν ἐνδοῦναι πρὸς τὴν ὄψιν ἐλπίσας αὐτὸς, εἰ μὴ παραδοῖεν ὅμοια πεισομένους. προσήλων δ' οἱ στρατιῶται διὰ ὀργὴν καὶ μῖσος τοὺς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλεύην, καὶ διὰ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐνελείπετο τοῖς σταυροῖς, καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν.

β'. Οἱ στασιασταὶ δὲ τοσοῦτον ἀπεδέησαν τῷ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὥστε καὶ τἀναντίον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύροντες γὰρ τοὺς τῶν αὐτομόλων οἰκείους ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τῶν δημοτῶν τοὺς ἐπὶ πίστιν ὡρμημένους, οἷα πάσχουσιν οἱ Ρωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, καὶ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον, οὐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοὺς τῶν αὐτομολεῖν ὡρμημένων, μέχρι τἀληθὲς ἐγνώσθη, κατέσχεν εἴσω. ἔνιοι δὲ καὶ παραχρῆμα διέδρασαν, ὡς ἐπὶ βέβαιον τιμωρίαν, ἀνάπαυσιν ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων θάνατον ἐν λιμῷ συγκρίσει. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπῆσαι κελεύσας Τίτος τῶν ἁλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι, καὶ πιστεύοιντο διὰ τὴν συμφοράν, εἰσέπεμψε πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Σίμωνα, „νῦν „γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς ἀναίρεσιν τῆς „πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι, κερδῆσαι δ' ἐκ τῆς ἐν ὑστάτοις „μεταμελείας τάς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τηλικαύτην πα„τρίδα, καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις." περιιὼν δὲ τὰ χώματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα κατήπτεγεν, ὡς ἐκ εἰς μακρὰν ἀκολουθήσειν ἔργοις τῷ λόγῳ. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμων ἀπὸ τοῦ τείχους Καίσαρα, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ,

fames: reſtabatque, vt occulto egreſſi verſus hoſtes ab iis caperentur. deprehenſi autem ex neceſſitate repugnabant metu ſupplicii: et poſt pugnam ſupplicare intempeſtiuum videbatur. itaque verberati et ante mortem modis omnibus excruciati, pro moenibus ſuffigebantur crucibus. Et Tito quidem miſeranda videbatur ea calamitas; cum Iudaei in dies ſingulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque vi captos dimittere tutum erat, tantamque adſeruare multitudinem cuſtodum videbat eſſe cuſtodiam: maxime vero eos crucifigi non prohibebat, vt qui ſperarit ipſos ad conſpectum illorum forſan deditionem facere, quaſi ſimilia paſſuros, niſi ſe dederent. Milites autem ex ira aut odio cruci affigebant captos, modis quidem diuerſis ludibrii cauſa: et propter multitudinem, ſpatium crucibus deerat, et corporibus cruces.

2. Tantum vero aberat, vt ſeditioſi ad calamitatem iſtam animos mutarent, vt contrarium plane ad reliquam multitudinem ſimularint. Transfugarum enim neceſſariis ad muros pertractis, illiſque e popularibus, qui ad Romanorum fidem fugere properarint, qualia paterentur ii, qui ad Romanos confugerent, oſtenderunt; et qui comprehenſi tenebantur, non captiuos eſſe, ſed ſupplices, dicebant. Hoc multos transfugere cupientium, donec verum cognoſceretur, intra muros continebat. nonnulli autem ſtatim diſcurrerunt quaſi ad verum ſupplicium; mortem ab hoſtibus illatam, ſi cum fame conferatur, requiem eſſe ducentes. Cumque multis captiuorum manus amputari iuſſiſſet, vt transfugae minime viderentur, crederenturque propter calamitatem, eos ad Ioannem et Simonem remiſit, „ſaltem nunc a vecordia deſinerent admonens, „neue ipſum ad vrbis excidium compellerent, animiſque „tandem mutatis lucrarentur et propriam vitam, et pa„triam tantam, et templum, quocum nullum aliud con„tendi poteſt.“ Simul autem aggeres circumeundo operarios vrgebat, veluti factis verba non multo poſt ſequuturus. Ad haec in muris ſtantes et ipſi Caeſari et patri eius

„καὶ τῶ μὲν θανάτῳ καταφρονεῖν ἐβόων· ἠρῆσθαι γὰρ αὐ-
„τὸν πρὸ δουλείας καλῶς· ἐργάσασθαι δ' ὅσα ἂν δύνω-
„ται κακὰ Ρωμαίοις, ἕως ἐμπνέωσι, πατρίδος δ' ἀ μέλειν
„τοῖς, ὡς αὐτός φησιν, ἀπολυμένοις, καὶ ναῶ ἀμείνω τοῦτο
„τῷ Θεῷ τὸν κόσμον εἶναι. σωθήσεσθαί γε μὴν καὶ τοῦτον
„ὑπὸ τοῦ κατοικοῦντος, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες πᾶ-
„σαν χλευάζειν ἀπειλὴν ὑστερῆσαν ἔργων· τὸ γὰρ τέλος
„εἶναι τοῦ Θεοῦ." τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐκε-
κράγεσαν.

γ'. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ὁ Ἐπιφανὴς Ἀντίοχος παρῆν, ἄλ-
λως τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ περὶ αὐτὸν σῖφος Μα-
κεδόνων καλούμενον, ἥλικας πάντας, ὑψηλοὺς, ὀλίγου ὑπὲρ
ἀντίπαιδας, τὸν Μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους τε καὶ
πεπαιδευμένους, ὅθεν καὶ τὴν ἐπίκλησιν εἶχον, ὑστεροῦντες
οἱ πολλοὶ τοῦ γένους. εὐδαιμονῆσαι γὰρ μάλιστα τῶν ὑπὸ
Ρωμαίοις βασιλέων τὸν Κομμαγηνὸν συνέβη, πρὶν γεύσα-
σθαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε δὲ κἀκεῖνος ἐπὶ γήρως, ὡς ᾐδέ-
να χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅ γε παῖς
ἀκμάζοντος αὐτοῦ τηνικαῦτα παρὼν θαυμάζειν ἔφασκε,
τί δήποτε Ρωμαῖοι κατοκνοῖεν προσιέναι τῷ τείχει. πολε-
μιστὴς δέ τις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει παράβολος, κατά τε τὴν
ἀλκὴν τοσοῦτος, ὡς ὀλίγῳ τὴν τόλμαν διαμαρτάνειν. μεδια-
σαντος δὲ τοῦ Τίτου, καὶ κοινὸς ὁ πόνος εἶπόντος, ὡς εἶχεν
ὥρμησεν ὁ Ἀντίοχος μετὰ τῶν Μακεδόνων πρὸς τὸ τεῖχος.
αὐτὸς μὲν ἦν διά τε ἰσχὺν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάτ-
τετο τὰ τῶν Ἰουδαίων βέλη, τοξεύων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὐτῷ συνετρίβη πάντα, πλὴν ὀλίγων. διὰ γὰρ
αἰδῶ τῆς ὑποχέσεως προσεφιλονείκει μαχόμενα, καὶ τέ-
λος ἀνεχώρουν τραυματίαι πολλοὶ, συννοοῦντες, ὅτι καὶ τοῖς
ἀληθῶς Μακεδόσιν, εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δέοι τῆς Ἀλεξάν-
δρου τύχης.

δ'. Τοῖς δὲ Ρωμαίοις, ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὸς Ἀρ-
τεμισίου, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἐννάτῃ καὶ εἰκάδι,
ταῖς δεκαεπτὰ συνεχῶς πονηθεῖσαι ἡμέραις. μέγιστα γὰρ

maledicebant, „mortemque ſe contemnere clamabant, „(eam quippe ſeruituti recte praeferri) et mala, quae po„terunt, Romanis illaturos eſſe, dum ſpirant, illiſque non „curae eſſe patriam, breui, vt ipſe dicit, perituris, mun„dumque Deo eſſe templum hoc praeſtantius. Caeterum „hoc ipſum ab eo ſeruatum iri, qui illud incoleret, quem „et ipſos auxiliatorem habentes minas omnes deridere „facta deſiderantes: rerum enim euentum a Deo eſſe." Quae huiuſmodi erant conuiciis admiſta vociferabantur.

3. Interea autem et Antiochus Epiphanes aderat, alioſque multos milites ſecum habens et circa ipſum caterua, quae Macedonum appellabatur; omnes eiuſdem aetatis, proceros, et ex ephebis paulum modo egreſſos, Macedonum more armatos et in re militari exercitos, vnde etiam nomen habebant, qui tamen plerique famam gentis aequare non poterant. Omnium enim regum, qui Romanis parebant, feliciſſimum Commagenum fieri contigit, priusquam fortuna mutaretur. Oſtendit autem et ille in ſenecta aetate, neminem ante obitum beatum dici oportere. Caeterum filius eius, qui, eo adhuc vigente, tunc forte aderat, ſe mirari aiebat, quidnam eſſet, cur Romani muros adire cunctarentur; erat enim bellator ipſe, naturaque factus ad audendum, tantuſque viribus, vt non multum peccaret audacia. Cum vero Titus ad hoc ſubriſiſſet, laboremque communem eſſe dixiſſet, ita, vt erat, ſe cum Macedonibus proripuit Antiochus, et in muros impetum fecit. Et ipſe quidem pro viribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudaeorum, dum illos iaculis peteret: fere autem omnes eius adoleſcentes attriti erant. promiſſa enim magnifica reueriti certatim pugna perſeuerabant, et ad extremum multi ſaucii receſſerunt, ſecum cogitantes, veris Macedonibus, ſi vellent vincere, opus eſſe fortuna Alexandri.

4. Cum autem Romani duodecimo menſis Artemiſii die aggeres inchoaſſent, vix eos vigeſimo nono perfecerunt, diebus ſeptemdecim operi ſine intermiſſione impenſis.

ἐχώθη τὰ τέσσαρα, καὶ θάτερον μὲν τὸ ἐπὶ τὴν Αντωνίαν ὑπὸ τῷ πέμπτῳ τάγματος ἐβλήθη κατὰ μέσον τῆς Στρουθίας καλουμένης κολυμβήθρας· τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ τῷ δωδεκάτῳ διεσῶτος ὅσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι, διέχοντι πολὺ τούτων, κατὰ βόρειον κλίμα τὸ ἔργον ἦν καὶ κολυμβήθραν Αμύγδαλον προσαγορευομένην. τούτῳ δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ἀπὸ τριάκοντα πηχῶν ἔχον κατὰ τὸ τῦ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαγομένων δ' ἤδη τῶν ὀργάνων, ὁ μὲν Ιωάννης ἔνδοθεν ὑπορύξας τὸ κατὰ τὴν Αντωνίαν μέχρι τῶν χωμάτων διάσημα, καὶ διαλαβὼν σαυροῖς τὰς ὑπονόμους ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. πίσση δὲ καὶ ἀσφάλτῳ διακεχρισμένην ὕλην εἰσκομίσας ἐνέπρησε πυρί, καὶ τῶν σαυρῶν ὑποκαιόντων ἡ τε διώρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου κατεσείσθη τὰ χώματα εἰς αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τῦ πονιορτῦ καπνὸς ἠγείρετο βαθύς, πνιγομένου τῷ πταίσματι τῦ πυρός· τῆς δὲ ὑλιβάσης ὕλης διαβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς Ρωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ αἰφνίδιον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ἐπίνοιαν ἐμπίπτει. καὶ κρατήσειν οἰομένοις ἤδη τὸ συμβὰν καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμύνειν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη, τῶν χωμάτων καταποθέντων.

ε'. Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτιθεῖσι χώμασιν οἱ περὶ τὸν Σίμωνα. καὶ γὰρ δὴ προσαγαγόντες ταύτῃ τὰς ἑλεπόλεις οἱ Ρωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. Τεφθαῖος δέ τις ἀπὸ Γαρσὶς πόλεως τῆς Γαλιλαίας, καὶ Μεγάσσαρος τῶν βασιλικῶν Μαριάμμης θεράπων, μεθ' ὧν Λδιαβηνός τις υἱὸς Ναβαταίη, τέχνημα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης Χαγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλός, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ἐπὶ τὰς μηχανάς. τούτων τῶν ἀνδρῶν, ὅτε τολμηρότεροι κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον ἐκ τῆς πόλεως ἐφάνησαν, ὅτε φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλας ἐκτρέχοντες, ἡ πολεμίων σίφος, ὅτε ἐδέισαν, ὅτε ἐμέλλησαν, ὅτε ἀπέστησαν, ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθορόντες τῶν

Quatuor enim maximi ſurrexerant, et alter quidem ab illis ad Antoniam a quinta legione iactus erat contra mediam piſcinam, quae Struthia vocatur: alius vero a duodecima legione inde circiter xx. cubitos diſtante. At decima legio, quae ab his longe aberat, in operibus ad regionem orientalem occupata erat, et ad piſcinam, quae Amygdalon appellatur: inde vero quaſi ad triginta cubitos legio decima quinta ad Ioannis pontificis monumentum. Iam vero machinis admotis, Ioannes quidem, eo ſpatio, quod inter Antoniam et aggeres interiacet, ſuffoſſo, et cuniculis ſudibus ſuffultis opera ſuſpendit. Cum vero materiam importaſſet picc ac bitumine illitam, ignem immittit, et ſudibus ſuccenſis foſſa repente ſubſedit, cumque magno ſonitu in eam prolapſi ſunt aggeres. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus eſt, igne ruina ſuffocato: pereſa vero materia, qua premebatur, flamma tum manifeſta erumpebat. Et Romani repentino quidem caſu obſtupefacti erant, atque animos deſpondere coeperunt ex facti ſolertia. cumque ſe victoriam reportaturos eſſe iam crederent, hoc ipſum, quod accidit, ſpem eorum in poſterum refrixit: fruſtraque videbantur in igne exſtinguendo laborare, cum, illo exſtincto, abſorptos viderent aggeres.

5. Biduo autem poſt alios etiam aggeres Simon cum ſuis aggreditur. illa enim parte Romani productis helepolibus murum concutere coeperant. Tephthaeus autem quidam ex Garſi ortus ciuitate Galilaeae, et Megaſſarus ex regiis famulis Mariamnes, cum quibus Adiabenus quidam filius Nabataei, ex fortuna cognominatus Chagiras, quae vox claudum denotat, raptis facibus in machinas proſiluerunt. His viris neque audaciores quiquam eo bello ex vrbe in hoſtem proceſſerunt, neque magis terribiles. nam veluti ad amicos, non in agmen hoſtium, excurrerent, non trepidarunt, neque cunctati ſunt, neque abſceſſerunt, ſed per medios hoſtes prorue-

ἐχθρῶν ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀνωθούμενοι πάντοθεν, ὑ πρότερον ἐκ τῦ κινδύνυ μετεκινήθησαν, ἢ θρέξασθαι τῶν ὀργάνων τὸ πῦρ. αἰρομένης δ' ἤδη τῆς Φλογὸς, Ρωμαῖοι μὲν ἀπὸ τῶν στρατοπέδων συνθέοντες ἐβοήθυν· Ιυδαῖοι δὲ ἐκ τῦ τείχυς ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, κατὰ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον ἐκ τῦ πυρὸς τὰς ἑλεπόλεις, τῶν ὑπὲρ αὐτὰς γέρρων Φλεγομένων· οἱ δὲ Ιυδαῖοι, καὶ διὰ τῆς Φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, καὶ τῦ σιδήρυ ζέοντος θρασσόμενοι τὰς κρίκας ὑ μεθίεσαν. διέβαινε δ' ἀπὸ τύτων ἐπὶ τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τὰς ἀμύνοντας προσλάμβανεν. ἐν τύτῳ δ' οἱ μὲν Ρωμαῖοι κυκλύμενοι τῇ Φλογὶ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων ἀπογνόντες, ἀνεχώρυν ἐπὶ τὰ στρατόπεδα. Ιυδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείυς ἀεὶ γινόμενοι, τῶν ἔνδοθεν προσβοηθύντων, καὶ τῷ κρατεῖν τεθαρρηκότες ἀταμιεύτους ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς· προσελθόντες δὲ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς Φρυροῖς. τάξις δ' ἐςὶν ἐκ διαδοχῆς ἱσαμέτη πρὸ τῦ στρατοπέδυ μετὰ τῶν ὅπλων, καὶ δεινὸς ἐπ' αὐτῇ Ρωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἣν δήποτ' ἔν αἰτίαν θνήσκειν. ὕτοι, τῦ μετὰ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκρίναντες, ἵσανται. καὶ πρὸς τὴν τύτων ἀνάγκην πολλοὶ τῶν τραπέντων ἐπεστράφησαν αἰδύμενοι. διαθέντες δὲ καὶ τὰς ὀξυβελεῖς ἐπὶ τῦ τείχυς εἶργον τὸ προσγινόμενον πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως, ὑδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ Φυλακὴν τῶν σωμάτων προνουμένυς. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ Ιυδαῖοι τοῖς προσυχῦσι, καὶ ταῖς αἰχμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς τοῖς σώμασι τὰς ἐχθρὰς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαρρεῖν περιῆσαν· καὶ Ρωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶκον, ἢ τῷ κακῦσθαι.

ς'. Παρῆν δ' ἤδη Τίτος ἀπὸ τῆς Αντωνίας, ὅπυ κεχώρικο, κατασκεπτόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι· καὶ πολλὰ τὰς στρατιώτας Φαυλίσας, εἰ κρατῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύυσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκυμένων ὑπο-

tes machinas ſuccenderunt. impetiti autem miſſilibus, et gladiis ab omni parte repulſi, non prius e periculo ſemet ſubduxerunt, quam ignis inſtrumenta corriperet. Sublata vero iam flamma, concurſus quidem factus eſt Romanorum e caſtris, vt machinis ſubueniretur. Iudaei vero ex muro prohibebant, et cum iis, qui exſtinctum ibant, manus conſerebant, propriis corporibus nullo modo parcentes. Et Romani quidem arietes igni ſubtrahebant, cum eorum tegmina cremarentur: Iudaei vero etiam per flammas eos retinere certabant, et quamuis feruens nacti eſſent ferrum, arietes non dimittebant. Ab his autem in aggeres tranſibat ignis, et auxilium ferentes praeueniebat. Cumque res ita erat, Romani quidem flammis circumdati, et de operibus ſeruandis deſperantes, in caſtra diſcedebant. Iudaei vero magis inſtabant, ſemper numero gliſcentes, quod ad eos in auxilium accurrerent, qui in vrbe erant, fretique victoria effuſo impetu ferebantur: et vſque ad munimenta caſtrorum progreſſi cum cuſtodibus ad conflictum veniebant. Eſt enim ſtatio pro caſtris per vices ſuccedentium armatorum, et acerba in eos ſanctio Romanorum, morte plectendum eſſe, qui loco qualibet de cauſa cederet. Hi, ſupplicio capitali glorioſa morte praelata, ſubſtant; et ad horum neceſſitatem multi fugientium cum pudore conuerſi ſunt. cumque ſcorpiones per murum diſpoſuiſſent, multitudinem a ciuitate aduenientem repellebant; nihil in corporum ſecuritatem cuſtodiamue prouidentem. nam quoſcunque obuios haberent, cum his congrediebantur Iudaei, et in ſpicula incaute irruentes ipſis corporibus inimicos feriebant. neque hi tam illis, quae faciebant, quam quae audebant, ſuperiores erant: et Romani plus audaciae, quam quod male tractarentur, cedebant.

6. Iam vero Titus aderat ab Antonia, quo ſeorſum iuerat, vt loca exploraret aliis aggeribus: multumque increpatis militibus, quod, cum hoſtium muros obtinuiſſent, in ſuis periclitarentur, et velut ex carcere

μένουσιν αὐτοὶ τύχην, ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτῶν Ἰουδαίους ἀνέντες, περιῆσαν μετὰ τῶν ἐπιλέκτων κατὰ πλευρὰ τοὺς πολεμίους αὐτός. οἱ δὲ κατὰ σῶμα παιόμενοι, καὶ πρὸς τοῦτον ἐπιστραφέντες ἐκαρτέρουν. μιγείσης δὲ τῆς παρατάξεως, ὁ μὲν κονιορτὸς τῶν ὁμμάτων, ἡ κραυγὴ δὲ τῶν ὠτων ἐπεκράτει, καὶ οὐδ' ἑτέρῳ παρῆν ἔτι τεκμήρασθαι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. Ἰουδαίων δ' ὁ τοσοῦτον ἔτι κατ' ἀλκὴν, ὅσον ἀπογνώσει σωτηρίας, παραμενόντων, καὶ Ρωμαίους ἐτόνωσεν αἰδὼς δόξης τε καὶ τῶν ὅπλων, καὶ προκινδυνεύοντος Καίσαρος. ὥστε μοι δοκοῦσι τὰ τελευταῖα δι' ὑπερβολὴν θυμῶν, κἂν ὅλον ἁρπάσαι τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπὴν τῆς παρατάξεως Φθάσαντες ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν. διεφθαρμένων δὲ τῶν χωμάτων, Ρωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν θυμίαις, τὸν μακρὸν κάματον ἐπὶ μιᾶς ὥρας ἀπολέσαντες· καὶ πολλοὶ μὲν ταῖς συνήθεσι μηχαναῖς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν.

ΚΕΦ. ιβ'.

Τίτῳ ἐδόκει περιβόλῳ τὴν πόλιν κυκλῶσαι. ὃ γενομένου, ὁ λιμὸς κατ' οἶκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐβόσκετο.

Τιτος δὲ μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν θερμοτέροις ἐδόκει πᾶσαν προσάγοντα τὴν δύναμιν ἀποπειρᾶσθαι τῆ τείχους βίᾳ· μέχρι μὲν γὰρ νῦν κατάσπασμα Ἰουδαίοις τῆς στρατιᾶς συμπεπλέχθαι, προσιόντων δὲ ἀθρόων οὐδὲ τὴν ἔφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τῶν δὲ ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν, οἱ δὲ καὶ δίχα τούτων προσκαθίζεσθαι, μόνον παραφυλάττοντας τάς τε ἐξόδους αὐτῶν καὶ τὰς εἰσκομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων, παρῆνουν· καὶ τῷ λιμῷ καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι κατὰ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶναι τὴν ἀπόγνωσιν, οἷς εὐχὴ μὲν τῷ σιδήρῳ πεσεῖν, ἀπόκειται δὲ καὶ δίχα τούτου πάθος χαλεπώτερον. αὐτῷ δὲ τὸ μὲν ἀργεῖν καθόλου μετὰ τοσαύτης δυνάμεως

contra se dimissis Iudaeis, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum lectis militibus hostes a latere circumvenit. Illi autem cum in ora ferirentur, etiam in Titum conuersi pugna perseuerabant. mixta vero acie, pulvis quidem oculos, clamor vero aures occupabat, neque alius coniicere poterat, quisnam ei amicus esset aut inimicus. Cum autem Iudaei non tantum viribus adhuc persisterent, quantum salutis desperatione, Romanos etiam fortiores reddidit gloriae reuerentia et armorum et Caesaris ante eos periculum adeuntis. Itaque putauerim, eos ad extremum nimia ferocitate animorum vel totam multitudinem Iudaeorum fuisse rapturos, nisi praeuenta aciei inclinatione in ciuitatem se recepissent. Labefactatis autem aggeribus, Romani tristes erant et anxii, qui longi laboris opus vna horula perdiderant: et multi quidem machinis, quibus vsi sunt, iam captum iri ciuitatem desperabant.

CAP. XII.

Tito visum est muro vrbem circumdare: quo facto, fames totas domos atque familias depascebatur.

Titus autem cum ducibus, quid fieret, deliberabat. Et feruidioribus quidem placebat, vt omnibus copiis adductis moenia vi tentarent: adhuc enim Iudaeos cum exercitus quidem parte dimicasse, cum vero milites vniuersi adessent, impetum eorum non laturos: fore enim, vt telis obruti succumbant. Prudentiorum autem, alii quidem aggeres alios excitandos suadebant; alii vero et sine his assidendum, egressus eorum tantummodo obseruando, ac ne quid commeatus intro ferretur; atque ita ciuitatem fami relinquere, neque cum hostibus manu confligere. haud enim cum desperatis dimicandum, quibus in votis quidem est ferro cadere, eos vero et sine hoc manet tristior e vita exitus. Ipsi autem Tito cessare quidem prorsus tanto cum exercitu honestum

ὐκ ἐδόκει πρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι περιττὸν πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους· βάλλεσθαι δὲ χώματα δύσεργον ἀπέφαινεν ὕλης ἀπορία. καὶ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τῇ στρατιᾷ τὴν πόλιν, διὰ τὸ μέγεθος καὶ δυσχωρίαν, ὐκ εὐμαρὲς εἶναι, καὶ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ἐπιθέσεις. τῶν δὲ φανερῶν φυλαττομένων, ἀφανεῖς ἐπινοεῖσθαι Ιουδαίοις ὁδοὺς κατά τε ἀνάγκην καὶ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δέ τι λάθρα παρεισκομισθήσοιτο, τριβὴν ἔσεσθαι πλείω τῇ πολιορκίᾳ, δεδιέναι τε, μὴ τὴν δόξαν τῶ κατορθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τῶ χρόνω. τάχος μὲν γὰρ εἶναι πᾶν ἀνύσιμον, πρὸς δὲ τῆς εὐκλείας τὸ τάχος. δεῖν μέν γε, εἰ καὶ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας βέλοιντο χρήσασθαι, περιτειχίζειν ὅλην τὴν πόλιν· μόνως γὰρ ἂν τως ἂν πάσας ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους, καὶ Ιουδαίους ἢ πρὸς ἅπαντα ἀπογνόντας τὴν σωτηρίαν παραδώσειν τὴν πόλιν, ἢ λιμώττοντας χειρωθήσεσθαι ῥαδίως. οὐδὲ γὰρ ἠρεμήσειν αὐτὸν ἄλλως, ἀλλὰ καὶ τῶν χωμάτων ἐπιμελήσεσθαι πάλιν, χρώμενον τοῖς κωλύουσιν ἀτονωτέροις. εἰ δέ τῳ μέγα δοκεῖ καὶ δυσπόνητον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς ὅτε Ρωμαίοις τι μικρὸν ἐνεργεῖν πρέπει, καὶ δίχα πόνου κατορθῶν τι τῶν μεγάλων οὐδενὶ ῥάδιον, ἀλλ' ἢ Θεῷ μόνῳ.

β'. Τούτοις πείσας τοὺς ἡγεμόνας, διανέμειν ἐκέλευσε τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δέ τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, καὶ μερισαμένων τὸν περίβολον, ὃ μόνον πρὸς τάγματα ἦν ἔρις. ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς τάξεων πρὸς ἀλλήλας· καὶ στρατιώτης μὲν δεκαδάρχην, δεκαδάρχης δὲ ἑκατοντάρχην, ὅτος δὲ σπουδάζειν ἀρέσασθαι χιλίαρχον, τῶν δὲ χιλιάρχων ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ἔτεινεν ἡ φιλοτιμία, καὶ τῶν ἡγεμόνων τὴν ἄμιλλαν ἐβεβαίωσε Καῖσαρ. περιιὼν γὰρ αὐτὸς ἑκάστης ἡμέρας πολλάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῆς Ασσυρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύετο, ἐπὶ τὴν κατωτέρω Καινόπολιν ἦγε τὸ τεῖχος, ἔνθεν διὰ τοῦ Κεδρῶνος ἐπὶ τὸ

non videbatur, et cum his pugnare supernecuum, qui semetipsos perdituri sunt; aggeres autem excitare in tanta materiae penuria opus arduum et impeditum esse ostendebat, egressusque obseruare adhuc difficilius. Nec enim vrbem circumdari propter amplitudinem eius et loca inuia facile posse, et parum alioqui tutum impressiones facere. Viis autem apertis custoditis, occultas excogitaturos Iudaeos ex necessitate et locorum peritia. et si quid clam subuectum sit, diutius aliquanto protractum iri obsidionem; metuendumque, ne successus gloriam ipsi diminuat temporis longitudo. hac enim cuncta quidem effici posse, sed ad gloriam facere celeritatem. Porroque debere, si celeritate vti velint cum securitate coniuncta, totam vrbem muro circumdare: ita enim solum omnes exitus obstrui posse; Iudaeosque aut desperata quoad omnia salute ciuitatem tradituros, aut fore, vt fame laborantes facile capiantur: ipsum enim non modo ita quieturum esse, sed et aggeres iterum curaturum, cum infirmiores habeat, qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus videatur, aegreque perficiendum, eum considerare oportere, neque Romanos decere parui aliquid efficere, et sine labore nihil e magnis perficere facile cuiquam esse, nisi Deo soli.

2. Cum his dictis Titus persuasisset ducibus, iussit eos distribuere copias ad opus perficiendum. Diuinus autem quidam impetus militibus incidit; ambituque in partes diuiso, non solum legiones, verum ipsi etiam in illis ordines inter se certabant: et miles quidem decurioni, decurio autem centurioni, isque tribuno placere studebat; atque tribunis cum ducibus intercedebat contentio, et ducum concertationes remunerabat Caesar. ille enim saepiuscule in dies singulos opus circumiens illud inspiciebat. Facto autem initio a castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Caenopolin murum ducebat, et hinc per Cedronem ad

Ελαιῶν ὄρος· εἶτα ἀνακάμπτων κατὰ μεσημβρίαν περιλαμβάνει τὸ ὄρος ἄχρι τῆς Περιστερεῶνος καλουμένης πέτρας, τόν τε ἐξῆς λόφον, ὃς ἐπίκειται τῇ κατὰ τὴν Σιλωὰμ Φάραγγι. κἀκεῖθεν ἐγκλίνας πρὸς δύσιν, εἰς τὴν τῆς Πηγῆς κατήει Φάραγγα. μεθ' ἣν ἀναβαίνων κατὰ τὸ Ανάνε τῦ ἀρχιερέως μνημεῖον, καὶ διαλαβὼν τὸ ὄρος, ἔνθα Πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε, καὶ προελθὼν μέχρι κάμης τινὸς, Ερεβίνθων οἶκος καλεῖται, καῖ μετ' ἐκείνην τὸ Ηρώδε μνημεῖον περιχὼν κατ' ἀνατολὴν τῷ ἰδίῳ στρατοπέδῳ συνῆπτεν, ὅθενπερ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἐνὸς δέοντος τεσσαράκοντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν δὲ αὐτῷ προσωκοδομήθη τρισκαίδεκα Φρούρια, καὶ τούτων οἱ κύκλοι δέκα συνηριθμοῦντο σταδίων. τρισὶ δ' ὠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέραις· ὡς τὸ μὲν ἔργον μηνῶν εἶναι ἄξιον, τὸ δὲ τάχος ἠττῆθαι πίστεως. περικλείσας δὲ τῷ τείχει τὴν πόλιν, καὶ δύναμιν τοῖς Φρουρίοις ἐγκατεστήσας, τὴν μὲν πρώτην Φυλακὴν τῆς νυκτὸς περιῶν αὐτὸς ἀπεσκίπτετο, τὴν δευτέραν δὲ ἐπέτρεψεν Αλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην δὲ ἔλαχον οἱ τῶν ταγμάτων ἡγεμόνες. διεκληροῦντο δ' οἱ Φύλακες τὰς ὕπνους, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς περιῆσαν κατὰ διάστημα τῶν Φρουρίων.

γ'. Ιουδαίοις δὲ μετὰ τῶν ἐξόδων ἀπεκόπη πᾶσα σωτηρίας ἐλπὶς, καὶ βαθύνας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. καὶ τὰ μὲν τέγη πεπλήρωτο γυναικῶν καὶ βρεφῶν λελυμένων· οἱ στενωποὶ δὲ γερόντων νεκρῶν· παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοιδοῦντες ὥσπερ εἴδωλα κατὰ τὰς ἀγορὰς ἀνειλοῦντο, καὶ κατέπιπτον, ὅπη τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάνοι. θάπτειν δὲ τοὺς προσήκοντας, ὕτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, καὶ τὸ διευτονοῦν ὤκνει διὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ κατα σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ γὰρ τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον· πολλοὶ δ' ἐπὶ τὰς θήκας, πρὶν ἐπισπεῖν τὸ χρεών, προῆλθον. ὕτε δὲ θρῆνος ἐν ταῖς συμφοραῖς, ὕτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ

Oliuarum montem, dein reuertens a meridie montem complectitur vſque ad petram, quae Periſtereonos vocatur, eique proximum collem, qui valli iuxta Siloam imminet: cumque inde diuertiſſet ad occaſum, ad vallem Fontis deſcendit. vnde facto adſcenſu ad Anani pontificis monumentum, et monte circumdato, vbi Pompeius caſtra poſuerat, ad regionem ſeptentrionalem redit, progreſſuſque ad vicum, cui nomen Cicerum domus, et poſt illum Herodis monumentum complexus ad orientem caſtris ſuis murum coniungit, vnde eum inchoauerat. Et murus quidem vno minus XL. ſtadiorum erat; eique foris adſtructa erant caſtella tredecim, eorumque ambitus denis ſtadiis numerabatur. Totum autem opus triduo conſtructum erat, vt id quidem dignum menſibus videretur, celeritas vero fide careret. Muro autem circumcluſa ciuitate et cuſtodibus per caſtella collocatis, primas noctis excubias ipſe obibat et omnia explorabat; ſecundas vero Alexandro mandabat; tertiaſque nacti ſunt legionum duces. Somnum autem vigiles ſortito capiebant, totaque nocte ſpatia inter caſtella circuibant.

3. Iudaeis autem cum egrediendi facultate ſpes quoque omnis ſalutis praeciſa erat: et fames ingraueſcens per domos et familias populum depaſcebatur. Ac tecta quidem plena erant mulieribus et infantibus fame enectis: angiportus vero ſenibus mortuis referti. Pueri autem et iuuenes ex fame intumeſcentes, veluti ſimulacra quaedam per fora oberrabant; et vbicunque quis labe correptus fuerat, procidebat. Porro propinquorum cadauera ſepelire neque valebant aegri; et qui adhuc integris viribus erant, tum multitudine mortuorum, tum quod de vita ſua incerti eſſent, ab humatione abſterrebantur. Plerique enim, dum alios ſepelirent, ipſi mortem obierunt: multi etiam, antequam fatalis hora adeſſet, ad loculos et ſepulcra properarunt. Caeterum nec luctus in iis calamitatibus, nec queſtus erat vllus, ſed huiuſmodi animorum

πάθη. ξηροῖς γὰρ τοῖς ὄμμασι, καὶ σεσηρόσι τοῖς στόμασιν οἱ δυσθανατοῦντες ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀναπαύσασθαι. βαθεῖα δὲ τὴν πόλιν περιεῖχε σιγὴ, καὶ νὺξ θανάτου γέμουσα, καὶ τούτων οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. συμβωμυχοῦντες γὰρ τὰς οἰκίας ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, καὶ τὰ κατακαλύμματα τῶν σωμάτων περισπῶντες, μετὰ γέλωτος ἐξῄεσαν. τάς τε ἀκμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι, καί τινας τῶν ἐρριμμένων ἔτι ζῶντας διήλαυνον ἐπὶ πεῖρα τοῦ σιδήρου· τοὺς δὲ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιᾶν καὶ ξίφος, τῷ λιμῷ κατέλιπον ὑπερφαινοῦντες. καὶ τῶν ἐκπνεόντων ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα τοὺς στασιαστὰς ζῶντας ἀπολιπών. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τοὺς νεκροὺς θάπτειν ἐκέλευον, τὴν ὀσμὴν ὑ φέροντες. ἔπειθ' ὡς ὑ διήρκεσεν, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρίπτουν εἰς τὰς φάραγγας.

δ'. Περιὼν δὲ ταύτας ὁ Τίτος ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βαθὺν ἰχῶρα μυδώντων τὸν ὑπορρέοντα τῶν σωμάτων, ἐστέναξέ τε, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, κατεμαρτύρατο τὸν Θεὸν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν εἶχεν οὕτω. Ρωμαῖοι δὲ, μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἐκτρέχοντος, ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφήπτετο, ἐπ' εὐθυμίαις ἦσαν, σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς Συρίας, καὶ τῶν πλησίον ἐπαρχιῶν ἔχοντες· ἰσάμενοι δὲ πολλοὶ τοῦ τείχους πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐδωδίμων ἐπιδεικνύμενοι, τῷ κατὰ σφᾶς κόρῳ τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαιον. πρὸς δὲ τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, Τίτος, οἰκτείρων τὰ λείψανα τοῦ δήμου, καὶ σπεύδων τὸ γῦν περιὸν ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης ποριζομένης. ἡ μὲν γὰρ περὶ τὴν πόλιν πᾶσα τοῖς προτέροις ἔργοις ἐκέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλην ἀπ' ἐννέα σταδίων οἱ στρατιῶται, καὶ πρὸς μόνης ὕψους τῆς Ἀντωνίας κατὰ μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν προτέρων χώματα. περιὼν δ' ὁ Καῖσαρ τὰ τάγματα, καὶ κατεπεύ-

affectus fames superabat. Qui autem aegre adhuc spiritum trahebant, siccis oculis et ore renidenti adspiciebant eos, qui fato celerius functi quiete fruerentur. Altum vero silentium et noctu plurima mortis imago ciuitatem obsidebat. Sed his malis grauiores erant praedones. Effossis quippe domibus, quae in sepulcra conuersae erant, cadauera spoliabant; et velamina corporibus detrahentes cum risu egrediebantur. Quinetiam gladiorum mucrones in ipsis cadaueribus experiebantur, et quosdam humi iacentium adhuc spirantes ad probandam ferri aciem transfigebant. Si qui autem ipsos rogarent, vt manum sibi ac ferrum commodarent, arrogantia elati fami conficiendos relinquebant. Morientium vero singuli, cum seditiosos sibi superstites relinquerent, fixis oculis templum spectabant. At hi principio quidem ex publico aerario mortuos humari iusserant, cum cadauerum foetorem ferre non possent; postea vero, cum humandis corporibus nequaquam sufficerent, in profundas voragines de muro ea proiiciebant.

4. Has vero cum Titus forte circuiret, vbi oppletas cadaueribus vidit, altamque saniem putrefactis corporibus diffluentem, ingemuit, sublatisque in coelum manibus Deum testatus est, facinus illud suum non esse. Atque ita quidem se res habebant in ciuitate. Romani vero, cum iam nemo seditiosorum excurreret, (nam etiam eos tum moeror famesque tangebat) laeti atque alacres erant, frumenti aliarumque rerum necessariarum copiam habentes de Syria aliisque proximis prouinciis: multique iuxta murum stantes, et magnam alimentorum vim prae se ferentes, satietate sua famem hostium incendebant. Seditiosis autem nihil ista calamitate commotis, Titus reliquias populi miseratus, et festinans saltem quicquid supererat periculo eripere, iterum aggeres inchoabat, materia aegre ipsi suppeditata. quippe vniuersa ciuitati proxima prioribus operibus succisa erat, a nonagesimo vero stadio aliam comportabant milites; et contra Antoniam solam quatuor ad partes maiores prioribus aggeres erigebant. Caesar autem, legiones circumiens atque opus

γων τὸ ἔργον, ἐπεδείκνυ τοῖς λησταῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἶησαν αὐτῷ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἄρα κακῶν ἀπολώλει μεταμέλεια· καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. ὅτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἦμερον τῆς ψυχῆς, ὅτε ἀλγηδὼν ἥπτετο τοῦ σώματος· οἵ γε καὶ νεκρὸν τὸν δῆμον ὥσπερ κύνες ἐσπάραττον, καὶ τὰ δεσμωτήρια τῶν ἀρρώστων ἐνεπίπλασαν.

ΚΕΦ. ιγ'.

Φόνος ἐν Ἱεροσολύμοις γίνεται πολὺς καὶ ἱεροσυλία.

Σίμων γοῦν ὁδὲ Ματθίαν, δι' ὃν κατέσχε τὴν πόλιν, ἀβασάνιστον ἀνεῖλε. Βοηθοῦ γὰρ ἦν ὄντος ἐκ τῶν ἀρχιερέων, ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς καὶ τίμιος· ὃς, ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακυμένῳ τοῦ πλήθους, οἷς ἤδη καὶ Ἰωάννης προσῆν, πείθει τὸν δῆμον εἰσαφεῖναι τὸν Σίμωνα βοηθὸν, ὁδὲν ὅτε προσυνθέμενος, ὅτε προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος, ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἂν ἐξ ἁπλότητος γεγενημένον. ἀχθέντα δὲ τηνικαῦτα, καὶ κατηγορούμενον τὰ Ῥωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἀξιώσας, σὺν τρισὶν υἱοῖς· ὁ γὰρ τέταρτος ἔφθη διαδρὰς πρὸς Τίτον. ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ τῶν τέκνων, καὶ ταύτην αἰτούμενον τὴν χάριν ἀνθ' ὧν ἀνοίξειεν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀνελεῖν ἐκέλευσεν. ὁ μὲν ὢν ἐν ὄψει φονευθεῖσιν ἐναπεσφάγη τοῖς παισὶν, ἄντικρυς τῶν Ῥωμαίων προαχθείς· ὕστερον γὰρ ὁ Σίμων Ἀνάνῳ τῷ Βαμάδου προσέταξεν, ὃς ἦν ὠμότατος αὐτῷ τῶν δορυφόρων· ἐπειρωνευόμενος, εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ πρὸς ὃς ἐξελθεῖν εἵλετο· θάπτειν δὲ ἀπεῖπε τὰ σώματα. μετὰ τούτους ἱερεύς τις Ἀνανίας υἱὸς Μασαμβάλου τῶν ἐπισήμων, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς Ἀρισεύς, γένος ἐξ Ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου λαμπρῶν, ἀναιρεῖται.

vrgens et accelerans, quod in manibus eos haberet, latronibus palam faciebat. illos autem solos malorum, quae perpetrauerant, prorsus non poenitebat: animabusque a corporibus diuullis, vtrisque velut alienis vtebantur. Neque enim vel animas illorum affectio mansueta, neque corpora dolor tangebat; vt qui mortuos de plebe canum more dilacerabant, et ergastula inualidis replebant

CAP. XIII.

Multa caedes Hierosolymis et sacrilegium.

DEnique Simon ne Matthiam quidem, per quem ciuitatem occupauerat, nisi cruciatu adhibito peremit. Boëthi filius hic erat ex pontificibus, populo maxime fidelis et carus; qui, cum multitudo male acciperetur a Zelotis, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperent populo persuadet, nulla cum eo prius habita pactione, neque mali aliquid ab eo metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, eum aeque ac alios pro inimico habebat, etiam, qui pro se consilium dederat, quasi hoc ex animi simplicitate fecisset. Tunc autem productum, et accusatum, quod Romanis studeret, morte eum damnauit, nulla semet purgandi data libertate, cum tribus filiis suis; quartus enim ad Titum ante profugerat. Supplicantem vero, vt prius, quam filii, occideretur, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Et ille quidem super caesos in conspectu suo filios iugulabatur, in locum e regione Romanorum productus, (id enim Simon in mandatis dederat Anano Bamadi filio, qui erat eius satellitum crudelissimus) cum hac cauillatione, videat, an quid eum iuuaturi sint, ad quos egredi voluisset. corpora vero sepeliri prohibebat. Post hos pontifex quidam Ananias Masambali filius, claro genere, et scriba curiae Aristeus ex Ammaunte ortus, et cum his alii de populo quindecim caeteris praeeminentes necantur. Iosephi

τὸν δὲ τῦ Ιωσήπε πατέρα συγκλείσαντες ἐφύλαττον, κηρύττεσι δὲ μηδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δέει προδοσίας, καὶ τὰς συνολοφυρομένας πρὸ ἐξετάσεως ἀνήρουν.

β'. Ταῦτα ὁρῶν Ἰούδης τις υἱὸς Ἰούδε, τῶν ὑπάρχων τῦ Σίμωνος εἷς ὤν, καὶ πεπισευμένος ὑπ' αὐτῦ πύργον φυλάττειν, τάχα μέν τι καὶ οἰκτῳ τῶν ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῦ προνοία, συγκαλέσας τὰς πιστοτάτας τῶν ὑπ' αὐτῦ δέκα, „μέχρι τίνος ἀνθέξομεν, ἔφη, „τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδας πιστοὶ „πονηρῶν μένοντες; ἠχ ὁ μὲν λιμὸς ἤδη καθ' ἡμῶν, Ρω„μαῖοι δὲ παρὰ μικρὸν ἔνδον. Σίμων δὲ καὶ πρὸς εὐεργέ„τας ἄπιστος, καὶ δέος μὲν ἤδη παρ' αὐτῦ κολάσεως, ἡ „δὲ παρὰ Ρωμαίοις δεξιὰ βέβαιος; Φέρε, παραδόντες τὸ „τεῖχος σώσωμεν ἑαυτὰς καὶ τὴν πόλιν. πείσεται δ' ἀδὴν „δεινὸν Σίμων, ἐὰν ἀπεγνωκὼς ἑαυτῦ τάχιον δῷ δίκην." τῦτοις τῶν δέκα πειθέντων, ὑπὸ τὴν ἕω τὰς λοιπὰς τῶν ὑποτεταγμένων ἄλλων ἀλλαχόσε διέπεμπεν, ὡς μὴ Φωραθείη τι τῶν βεβελευμένων· αὐτὸς δὲ περὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τῦ πύργε ἐκάλει τὰς Ρωμαίας. τῶν δὲ οἱ μὲν ὑπερεφάνεν, οἱ δ' ἠπίσεν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνεν ὡς μετὰ μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ δὲ Τίτος μεθ' ὁπλιτῶν παρῆει πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφθη γνὺς ὁ Σίμων, καὶ μετὰ τάχες τόν τε πύργον προκαταλαμβάνει, καὶ τὰς ἄνδρας συλλαβὼν ἐν ὄψει τῶν Ρωμαίων ἀναιρεῖ, καὶ πρὸ τῦ τείχες λωβησάμενος ἔρριψε τὰ σώματα.

γ'. Κἀν τῦτῳ περιῶν Ἰώσηπος, ὁ γὰρ ἀνὴρ παρακαλῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ παραχρῆμα πίπτει καρωθείς. ἐκδρομὴ δ' ἐπὶ τῷ πτώματι τῶν Ιουδαίων γίνεται, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως Καῖσαρ ἔπεμψε τὰς ὑπερασπίζοντας. μαχομένων δὲ τῦτων, ὁ Ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν πραττομένων ἐπαίων. οἱ στασιασταὶ δὲ, ὡς ἀνελόντες ὃν ἐπεθύμεν μάλιστα, μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. διαγγέλλεται δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τε

vero patrem concluſum adſeruabant, et per praeconem denunciant, ne quis in ciuitate vel cum eo colloqueretur, vel eum illic conueniret, proditionis metu; et eos, qui vel ſimul gemerent, nulla prius habita quaeſtione, de medio tollebant.

2. Iſta videns quidam Iudas Iudae filius, ex iis, quos praefectos conſtituerat Simon, quique turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil miſeratus crudeliter pereuntes, magis vero quod ſibi prouideret, convocatis decem ſub ipſo fideliſſimis, „quouſque tandem, inquit, haec mala ſuſtinebimus? quamue ſalutis ſpem habemus improbo fidem ſeruantes? Nonne fames quidem „iam contra nos facit, Romani vero fere intra vrbem ſunt, „et Simon bene de ſe meritis parum fidelis, metuſque etiam apud eum poenae, et apud Romanos certa fides? „Eia agite, tradito muro et noſmet ſeruemus et ciuitatem. „Nihil autem graue Simon patietur, ſi, cum de ſe deſperauerit, poenas citius dabit.“ Cum dicto audientes eſſent hi decem, mane caeteros, quos ſubiectos habebat, alio alios dimittebat, ne quid eorum, quae conſilio agitauerat, deprehenderetur: ipſe vero de turri hora tertia Romanos inuocabat. Illorum autem alii quidem eum contemnebant, alii vero ei diffidebant, at plerique aliquid agere grauabantur, quaſi mox capturi eſſent ciuitatem ſine periculo. Cum autem Titus in eo eſſet, vt cum armatis ad murum accederet, rem prius cognitam habebat Simon, et quam ocyſſime turrim praeoccupat, viroſque comprehenſos in conſpectu Romanorum interficit, et e muro corpora illorum dilaniata proiicit.

3. Interim, cum murum circumiret Ioſephus, (non enim ſuos ad deditionem hortari ceſſabat) caput ictus eſt lapide, et ſtatim vertigine correptus cecidit. Excurſus autem ad eius caſum factus eſt Iudaeorum, abreptuſque in vrbem fuiſſet, niſi ocyus ei in auxilium de ſuis miſiſſet Caeſar. Illis autem pugnantibus, Ioſephus quidem tollitur, parum, quod ageretur, intelligens. Seditioſi vero, tanquam interfecto, quem perimi maxime volebant, cum gaudio clamorem edebant. Diuulgatur autem per vrbem, et reſi-

καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πεπεισμένους οὐ χεσθαι τῷ ὄντι, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρυν. ἀκούσασα δ' ἡ τε Ιωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνάναι τὸν υἱόν, πρὸς μὲν τὰς φύλακας ἀπὸ Ιωταπάτων τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι, καὶ γὰρ ἐδὲ ζῶντος ἀπολαύειν· ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη, πρὸς τὰς θεραπαινίδας τοῦτον εἰληφέναι τῆς εὐτεκνίας ἔλεγε καρπόν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱόν, ὑφ' ὃ ταφήσεσθαι προσεδόκησεν. ἀλλὰ γὰρ ὅτε ταύτην ἐπὶ πλέον ὠδίνατο τὸ ψεῦδος, ὅτε τὰς ληστὰς ἔθαλπε. ταχέως γὰρ ἐκ τῆς πληγῆς ἀνήνεγκεν ὁ Ιώσηπος, καὶ προελθών, τὰς μὲν ἐκ εἰς μακράν, ἐβόα, δίκας αὐτῷ δώσειν τῶν τραυμάτος. τὸν δὲ δῆμον πάλιν ἐπὶ πίστιν παρεκαλεῖτο. θάρσος δὲ τῷ λαῷ, καὶ τοῖς σασιασταῖς ἔκπληξις ἐμπίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ.

δ'. Τῶν δὲ αὐτομόλων οἱ μὲν ὑπ' ἀναγκης ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπήδων ταχέως· οἱ δὲ προϊόντες ὡς ἐπὶ μάχῃ μετὰ χειρμάδων, ἔπειτα πρὸς τοὺς Ρωμαίους ἔφευγον. συνέπετο δὲ τούτοις τύχη τῶν εἴσω χαλεπωτέρα, καὶ τῷ παρὰ σφίσι λιμῷ συντονώτερον εὕρισκον πρὸς ὄλεθρον τὸν παρὰ Ρωμαίοις κόρον. παρεγίνοντο μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ὑπερεμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρρήγνυντο, πλὴν τῶν δι' ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων τροφὴν ἀπειθισμένῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τοὺς ὕστω δὲ σωζομένους ἑτέρα πληγὴ μετελάμβανε. τὰν γὰρ παρὰ τοῖς Σύροις τις αὐτομόλων φωρᾶται τῶν τῆς γαστρὸς λυμάτων χρυσὸς ἐκλέγων. καταπίνοντες δὲ, ὡς ἔφαμεν, αὐτοὺς προήεσαν, ἐπειδὴ ἀνηρεύνων πάντας οἱ σασιασταὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ· δώδεκα γὰν Αττικῶν ὠνοῦντο τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε καὶ εἴκοσιν· ἀλλά τοι τῆς ἐπινοίας ἐλεγχθείσης δι' ἑνὸς, ἀναπίπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μισοὶ χρυσίῳ παρεῖεν οἱ αὐτόμολοι, τὸ δὲ τῶν Αράβων πλῆθος καὶ οἱ Σύροι τοὺς ἱκέτας ἀνατέμνοντες, ἠρεύνων τὰς γαστέρας· καὶ

duam multitudinem moeror tenuit, vere periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Atque mater Iosephi, cum in carcere accepisset, filium occubuisse, custodibus quidem Iotapatenis, id se persuasissimum habere dicebat, nec enim viuo potituram esse: secreto autem flens ancillis aiebat, hunc se fructum foecunditatis tulisse, quod sibi ne sepelire quidem filium licuisset, a quo sepeliri speraſſet. Verum nec illam rumor falsus diu cruciavit, nec latrones recreauit. nam ex vulnere cito conualuit Iosephus, progressusque clamabat, illos sibi non multo post vulneris poenas daturos: atque populum rursus, vt sibi haberent fidem, hortabatur. Eius autem ad adspectum populo creuit fiducia, et seditiosos inuasit consternatio.

4. Caeterum e transfugis alii statim de muro necessitate adacti se deiiciebant; alii velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos se recipiebant. Hos autem atrocior ea, quam in vrbe pertulerant, fortuna consequebatur; et fame, quam domi reliquerant, velociorem ad exitium inueniebant apud Romanos satietatem. Aderant namque ex inedia inflati, et velut aqua intercuti tumefacti, deinde ciborum abunde in vacua ingerentes corpora disrumpebantur: nisi qui rerum non imperiti desideria cohibuissent, paulatimque alimentum desueto corpori obtulissent. Verum et eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga excepit. Quidam enim e transfugis apud Syros deprehenditur e simo ventris aureos colligens. quippe eos, vt diximus, deglutientes prodibant, quod cunctos seditiosi perscrutarentur: et magna vis auri erat in ciuitate, adeo vt duodecim Atticis veniret, quod antea XXV. valebat. Verum hac arte per vnum detecta, totis quidem castris fama percrebuit, quod auro transfugae pleni adessent, Arabum autem multi et Syri supplicum dissectorum ventres perscrutabantur. Et hac ego clade nul-

τύτῳ τῷ πάθει ἡδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβῆναι Ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γὰρ ἀνεχώθησαν νυκτὶ πρὸς διχιλίους.

ε'. Καὶ γνοὺς τὴν παρανομίαν Τίτος, ὀλίγῳ μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν περισήσας κατακοντίσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνέκειτο, καὶ τῶν ἀνηρημένων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολαθησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τούς τε τῶν συμμάχων ἡγεμόνας καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων, συνδιεβάλλοντο γὰρ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες, πρὸς ἑκατέρους ἀγανακτῶν, ἔλεγεν, εἰ τῶν μὲν αὐτῷ στρατευομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν ἀδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πεποιημένα ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ; τοῖς δ' Ἀραψὶ καὶ τοῖς Σύροις, εἰ πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ περὶ Φοίνας ὠμότητι καὶ τῷ πρὸς Ἰουδαίους μίσει Ῥωμαίους ἐπιγεράψουσι; καὶ γὰρ νῦν ἐνίους αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν συναπολαύειν τῆς κακοδοξίας. τούτοις μὲν οὖν διηπείλησε θάνατον, εἴ τις εὑρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν, τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ταγμάτων ἐπέστελλεν ἐξευνήσοντας τοὺς ὑπόπτους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. κατεφρόνει δὲ, ὡς ἔοικε, φιλοχρηματίᾳ πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τοῦ κερδαίνειν ἔρως, ἡδὲν δ' ἄτω πάθος, ὡς πλεονεξία, παραβάλλεται. ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεται. Θεὸς δὲ ἦν ὁ τοῦ λαοῦ παντὸς κατακρίνας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ἀποστρέφων. ὃ γοῦν μετὰ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ Καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτολμᾶτο. καὶ τοὺς διαδιδράσκοντας, πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι, προαπαντῶντες ἔσφαττον οἱ βάρβαροι. περισκοπούμενοι δὲ, μή τις ἐπίδοι Ῥωμαίων, ἀνέχιζον, κἀκ τῶν σπλάγχνων τὸ μιαρὸν κέρδος εἵλκον. ὀλίγοις δ' ἐνευρίσκετο, καὶ τοὺς πολλοὺς παρανήλισκεν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπανήγαγεν.

ς'. Ἰωάννης δὲ, ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ παρὰ τῷ δήμῳ, πρὸς ἱεροσυλίαν ἐτρέπετο. καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν

lam credo atrociorem Iudaeis contigisse. vna quippe nocte ad duo hominum millia discissi sunt.

5. Et cum Tito cognita esset haec iniquitas, parum aberat, quin circumfuso equitatu auctores sceleris iaculis configi iussisset, nisi ingens multitudo eum cohibuisset, vtpote quod multo plures puniendi essent, quam fuerant interemti. Conuocatis autem auxiliarium et legionum ducibus, (nam et militum quidam suorum eiusdem probri insimulati erant) vtrisque iratus dicebat, an qui militum quidem suorum haec committunt lucri causa incerti, neque arma sua erubescentes ex auro et argento facta? Arabibus autem et Syris, an primum quidem in alieno bello affectibus suis licenter indulgent, dein crudelitatem in caedibus et in Iudaeos odia Romanis adscribunt? etenim istas quosdam de militibus suis infamiae notas iam subire. his quidem mortem interminatus est, si quis in eodem postea deprehensus fuerit audaci facinore; legionibus vero mandata dedit, vt suspectos inuestigarent et ad ipsum deferrent. Verum auaritia plane contemnit omne supplicium, et lucri amor grauis hominibus innatus est, nullusque animi affectus in pericula adeo praeceps ruit, ac plura habendi cupiditas. Immo vero et isti alias et modum habent et metu subiugantur: Deus autem erat, qui populum vniuersum damnauerat, et omnem ad salutem viam ei in perniciem vertebat. Quod vtique, ne fieret, poenarum comminatione interdixit Caesar, illud occulte in profugos admittebatur. Et transfugas, priusquam omnium in conspectum venirent, iugulabant Barbari obuiam eis procedentes: dein circumspicientes, ne quis Romanorum videret, eos discindebant, et ex visceribus quaestum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, et plerique ex sola spe mactabantur. Certe quidem hoc malum multos transfugarum reduxit.

6. Ioannes autem, vbi rapinae ex populo defecerunt, ad sacrilegium sese conuertit. et multa quidem e

ἀναθημάτων κατεχώνευε τὸν ναὸν, πολλὰ δὲ τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεύη, κρωτῆράς τε καὶ πίνακας καὶ τραπέζας. ἀπέχετο δ' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πεμφθέντων ἀκροθωράκων. οἱ μὲν γὰρ Ρωμαίων βασιλεῖς ἐτίμησάν τε καὶ προσεκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ Ιουδαῖος καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέσπα· πρὸς δὲ τοὺς συνόντας ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετὰ ἀδείας καταχρήσασθαι τοῖς θείοις ὑπὲρ τοῦ θείου, καὶ τοὺς τῷ ναῷ στρατευομένους ἐξ αὐτοῦ τρέφεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ἐπιχεῖν, ἐκκενώσας, ἦν δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, δίνεμε τῷ πλήθει, κἀκεῖνοι δίχα Φρίκης πλέον τοῦ ἦν ἠλείφοντο, καὶ ἔπινον ἐξ αὐτῶν. ἐκ ἂν ὑποστειλαίμην εἰπεῖν, ἃ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι, Ρωμαίων βραδυνόντων ἐπὶ τὰς ἁλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ τινος τῆς Σοδομηνῆς μεταλαβεῖν κεραυνοῦ. πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα παθόντων ἤνεγκε γενεὰν ἀθεωτέραν. τῇ γοῦν τούτων ἀπωλείᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο.

ζ'. Καὶ τί δεῖ κατὰ μέρος ἐκδιηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ πρὸς Τίτον ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Μανναῖος ὁ Λαζάρου Φυγών, διὰ μιᾶς ἔλεγεν ἐκκεκομίσθαι πύλης, ἣν αὐτὸς ἐπεπίστευτο, μυριάδας ἑνδεκα νεκρῶν ἐπὶ πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεστρατοπεδεύσατο, τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι Πανέμου νουμηνίας. τοῦτο δ' ἦν πλῆθος ἄπειρον. καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφεξῆς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς οἱ προσήκοντες ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὸ προκομίσαντας ἐκ τοῦ ἄστεος ῥίψαι. μετὰ δὲ τοῦτον διαδράντες πολλοὶ τῶν ἐπισήμων, τὰς πάσας τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον, μυριάδας ἑξήκοντα διὰ τῶν πυλῶν ἐκριφῆναι. τῶν δὲ ἄλλων ἀνεξεύρετον εἶναι τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δὲ εὐτονούντων τοὺς πτωχοὺς ἐκφέρειν, ἔλεγον συσσωρεύοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους τὰ πτώματα.

donariis in templo repositis conflabat, multaque vasa rei diuinae ministerio necessaria, crateras et lances et mensas: et ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusque vxor miserant et consecrarant. nam Romanorum quidem reges Hierosolymorum templum semper honorarunt atque ornarunt: tunc autem Iudaeus etiam alienigenarum dona distrahebat, et ad socios dicebat, oportere sine metu vti diuinis pro numine stantes, et ex templo ali, qui ei militant. Propterea sacrum quoque vinum et oleum, quod seruabant sacerdotes, vt holocaustis superinfunderent, exhauriens (erat enim in templi parte interiori) distribuebat multitudini, atque illi sine horrore vngendo et potando plus, quam hin, ex illis consumebant. Nequaquam verebor palam dicere, quae dolor iubet. Equidem arbitror, si Romani sceleratis istis exitium inferre cessassent, futurum fuisse, vt vrbs aut terrae hiatu absorberetur, aut eluuione deleretur, aut soli Sodomitici fulmina experiretur: multo enim magis impiam progeniem edidit, quam erant, qui haec perpessi sunt. Itaque simul cum istorum furore ac vesania vniuersus populus interiit.

7. Et quid opus est singulatim recensere clades? Manuaeus Lazari filius, his diebus ad Titum transgressus, dicebat, per vnam portam, quae sibi credita fuerat, elata fuisse centum et quindecim mortuorum millia et DCCCLXXX, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die XIV. mensis Xanthici vsque ad primam Panemi diem. Haec autem erat immensa multitudo. nec tamen ipse fuit portae appositus, sed publicam mercedem distribuens necesse habuit mortuos numerare. Caeteros autem propinqui sepeliebant. Sepultura autem erat, elatos de vrbis muro deiicere. Post hunc autem multi nobiles transfugae narrabant, mortuos egenos ad sexcenta millia vniuersos portis eiectos esse. aliorum vero numerum inueniri non posse. Cumque pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis aedibus cadauera in-

τα ἀποκλείων· καὶ τῷ μὲν σίτῳ τὸ μέτρον πραθῆναι τα-
λάντου. μετὰ ταῦτα δὲ, ὡς ἠδὲ ποηλογεῖν ἔτι οἷόν τε ἦν,
περιτειχισθείσης τῆς πόλεως, προελθεῖν τινας εἰς τοσοῦτον
ἀνάγκης, ὥστε τὰς ἀμάρας ἐρευνῶντας, καὶ παλαιὸν
ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ ἐκ τούτων σκύβαλα, καὶ
τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι τότε γενέσθαι τροφήν. ταῦτα
Ρωμαῖοι μὲν ἀκούοντες ἠλέησαν· οἱ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέ-
ποντες ἠ μετενόουν, ἀλλ' ἠνείχοντο μέχρις αὐτῶν προελ-
θεῖν. πεπήρωντο γὰρ ὑπὸ τῆς χρεὼν, ὃ τῇ τε πόλει καὶ
αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

cluſa eſſe dicebant; et frumenti quidem modium veniiſſe talento. Poſt autem, vbi, muro circumdata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, eo neceſſitatis quoſdam deueniſſe, vt cloacas et vetuſta rimantes boum ſtercora, retrimenta inde collecta ederent; et quod olim viſu erat horribile, in eſcam ceſſiſſe eſurientibus. Cum iſta quidem audirent Romani, eos miſerati ſunt: ſeditioſos autem etiam iſta adſpicientes non poenitebat, ſed patiebantur ea vſque ad ipſos progredi. Fatum enim eos coecos reddiderat, quod iam et ciuitati et ipſis imminebat.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΕΚΤΩι ΛΟΓΩι

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Περὶ τῆς τῶν ζηλωτῶν ἐπανοδίας, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ λιμὸν θνησκόντων· καθ' ὅπως, τῶν Ρωμαίων τὰ χίλματα ἐγειράντων, περικαθεζόντα τὰ προάστεια ἀχριεῖστατα ἐφαίνοντο.

β'. Ὡπως διεστάθησαν Ρωμαῖοι καὶ Ἰουδαῖοι τῶν χωμάτων γενομένων. καὶ ὅπως ἐρημήσαντες Ἰουδαῖοι καὶ ταῦτα καῦσαι οὐκ ἴσχυσαν.

γ'. Ὅπως ταῖ: τε ἑλεπόλεσι τύπτοντες Ρωμαῖοι, καὶ ὑπορύττοντες τὸ τεῖχος τῆς Ἀντωνίας κατέβαψαν· ἀναδεικνύντος δὲ ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἐνθαῦτα οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην ἀντῳκοδόμησαν, ἠνιάθησαν.

δ'. Ὡς δεδεκότας ἀναβῆναι τοὺς τρατιώτας Τίτος δημηγορίᾳ ἀρίστῃ πρὸτρέψατο αὐτούς.

ε'. Ὅπως ἄλλοι τε, καὶ Σαβῖνος πρῶτος πάντων ἐκπηδήσας τὸν Ἰουδαίους ἐτρέψατο· καὶ πολλοὺς ἀπεκτείνας, τελευταῖον καὶ αὐτὸς διεφθάρη.

ϛ'. Ὡς καὶ τὸ τρίτον τεῖχος παρελήφθη. ἐκφρασις τῶ περὶ τὸ ἱερὸν πολίμου Ἰουδαίων τε καὶ Ρωμαίων.

ζ'. Περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ ἑκατοντάρχου, ὅπως πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων ἀπέκτεινε, καὶ αὐτὸς ἀπώλετο. καὶ ὅπως τρίποντοι Ρωμαῖοι, καὶ κατακλείοντες εἰς τὴν Ἀντωνίαν.

η'. Ὅπως Τίτος, κατακλύσαι προσέταξε τὴν Ἀντωνίαν, τὸν Ἰώσηπον πρὸτρέψατο τοῖς Ἰουδαίοις αὖθις παραινέσαι.

θ'. Ὡς μηδὲν τῶν εἰρημένων ὠφελησάντων ἐκ τῶν λόγων Ἰωσήπου, πολλοὶ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τὸ αὐτομολεῖν ὁρμήσαντες ἐξῆλθον, ὧς ὁ Τίτος εἰς Γίφινα ἐξαπέστειλεν.

ι'. Ὅπως οἱ αὐτομολήσαντες πλεῖστα τοὺς Ἰουδαίους ἐκίστευον παραδώσειν Καίσαρι τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐδὲν ἦσσον, μᾶλλον δὲ καὶ φιλονεικότερος ἐκείνου· ἐφ' οἷς Τίτος διὰ Ἰωσήπου διελέχθη, καὶ μὴ πειθομένων αὐτῶν, πάλιν πρὸς τὸν πόλεμον ἐχώρει.

ια'. Ὡς ἀπὸ πάσης τῆς δυνάμεως τὸν ἀρίστους ἐκλεξάμενος Τίτος, καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν αὐτὸς διαφείς, αὐτὸς ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

ιβ'. Ὅπως συμπεσόντες ἀλλήλοις, πολλῶν ἑκατέρωθεν πεσόντων διελύθησαν, μηδενὸς βεβαίως νικήσαντος.

ιγ'. Ὅπως κατὰ τὸ ἱερὸν χίλματα ἠγείρων.

ιδ'. Ὡς τινῶν ἱππέων ἀπολλύντων τοὺς ἵππους, διὰ τῆς εἰς ἵππους τρατιώτων πολέσεως, τὸν λοιπὸν Καῖσαρ ἐσωφρόνισεν.

ιε'. Ὅπως κατὰ τὸ Ἐλαιῶν ὄρος πολλοὶ τῶν ζηλωτῶν ὁρμήσαντες ὑπεξελθεῖν, ἀνετρέπησαν· ὅτι καὶ τις τῶν ἱππέων Πεδάνιος ἁρπάσας τινὰ νεανίαν φεύγοντα, τῷ Καίσαρι καλλίτερ τι πειμήλιον προσήγαγεν.

ις'. Ὡς Ἰουδαῖοι τὰ προτειχίζοντα τῷ ἱερῷ κατέκρηναν, ὡς μὴ δι' αὐτῶν Ρωμαῖοι τὸ ἱερὸν ἐγκρατεῖς γένοιντο.

ιζ'. Περὶ τῆ μονομαχήσαντος Ἰουδαίου κατὰ πρόκλησιν, καὶ νικήσαντος πᾶς δεῖ τὴν ἀλαζονείαν ἀποκτένθη.

ιη'. Περὶ τῶ ἐπινοηθέντος παρὰ τῶν Ἰουδαίων δόλου, ᾧ πολλοὶ Ρωμαίων ἐνέπρησαν.

ιθ'. Περὶ Λίγγυ τοῦ τρατιώτου Ρωμαίων ὡς ἑαυτὸν ἀνεῖλε, καὶ περὶ τῶ ἐκλιπόντος ἑαυτὸν συστρατιώτου Λιγκίνου.

κ'. Ἐκφρασις αὖθις τῶν ὑπὸ τὸ λιμῶ θνησκόντων.

κα'. Περὶ Μαρίας τῆς τὸ ἴδιον τέκνον κατεφαγότος.

κβ'. Ὅπως, τῶν χωμάτων κατὰ τὸ ἱερὸν ἀπαρτισθέντων, προσήγαγον τὰς πριὰς· καὶ ὡς ἐπὶ πλείονας ἀναβάντες, δεινὸν αὖθις ἔκτησαν πόλεμον, καὶ τέλος ἡττήθησαν Ρωμαίων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς Τίτος τὰς πύλας ὑφάπτειν προσέταξεν.

κγ'. Περὶ τῶν αὐτομολησάντων τῷ Τίτῳ δορυφόρων τῶ τυράννε Βίβωνος.

IOSEPHI LIBRO SEXTO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *De seditiosorum desperatione, et hominibus fame pereuntibus, qualiterque suburbiis circumcisa, post erectos a Romanis aggeres, adspectu erant ingratissima.*
2. *Quomodo Romani et Iudaei animis affecti erant excitatis aggeribus: quodque Iudaei, excursione facta, illos vrere non potuerunt.*
3. *Quomodo Romani machinarum pulsatione, et suffossione Antoniae murum deiecerunt: alio autem muro conspecto, quem Ioannes cum suis aedificaverat, conturbati erant.*
4. *Quemadmodum Titus milites, cum murum adscendere non ausi essent, praestantissima oratione adhortatus est.*
5. *Qualiter et alii, et Sabinus omnium primus de muro exiliens Iudaeos in fugam vertit; multisque caesis tandem et ipse occiditur.*
6. *Quomodo et tertius murus superatus est, descriptio pugnae inter Iudaeos et Romanos circa templum.*
7. *De Iuliano centurione, quomodo Iudaeorum multos interfecit, et ipse peremtus est: vtque fugiunt Romani et in Antoniam conclusi sunt.*
8. *Quomodo Titus, cum Antoniam dirui iussisset, Iosephum incitauit, vt Iudaeos iterum verbis hortaretur.*
9. *Quod multi de populo, cum seditiosi in melius non mutarentur verbis Iosephi, transfugiendi desiderio egressi sunt, quos Titus in Gophnam misit.*
10. *Quemadmodum transfugae multis Iudaeos rogabant, vt Caesari vrbem traderent; verum nihil valebant, sed potius pertinaciores eos efficiebant: vnde Titus, cum per Iosephum eos increpasset, illique nihil obsequuti essent, rursus bello eos aggreditur.*
11. *Quomodo Titus, cum ex copiis vniuersis fortissimos elegisset et ipsos contra templum dimisisset, ipse ab Antonia quid fieret exspectabat.*
12. *Qualiter proelio congressi sunt, et multis vtrinque caesis diremta est pugna cum dubia victoria.*
13. *Quomodo contra templum aggeres excitarunt.*
14. *Vt, cum equitum nonnulli equos amisissent, vnius militis poena reliquos in posterum cautiores reddidit.*
15. *Quomodo e regione Oliuarum montis multi seditiosorum clam egredi conati prosternuntur. quodque equitum quidam Pedanius, rapto quodam iuuene, dum fugeret, cum ad Caesarem tanquam munus pretiosum adducebat.*
16. *Vt Iudaei omnia templi propinqua incenderunt, ne ex illis Romani templum in potestatem suam redigerent.*
17. *De Iudaeo, qui ad singulare certamen Romanos prouocauerat, victorque ex gloriatione sua occisus est.*
18. *De dolo a Iudaeis excogitato, quo multos Romanorum exusserunt.*
19. *De Longo milite Romano, qualiter semetipsum interfecit: deque eo, qui semet in Lucium commilitonem proiecit.*
20. *Altera descriptio illorum, qui fame perierunt.*
21. *De Maria, quae filium suum comederat.*
22. *Qualiter aggeribus contra templum erectis aristes admouebant: vtque scalis adscensis acre committitur est proelium, tandemque victi sunt Romani: qua de causa Titus iratus portis ignem subiici iussit.*
23. *De satellitibus Simonis tyranni, qui ad Titum profugerant.*

κδ'. Οπως βαλὼν προτιθεὶς Τίτος, πῶς δεῖ χρήσασθαι τῷ ἱερῷ, ἄλλων ἄλλα λεγόντων, αὐτὸς ὃκ, ὑφ', συγχωρῆσαι τοιοῦτον ἔργον καταφλεγῆναι, καὶ ἄτως διαλῦσαι τὸ συνέδριον.

κε'. Οπως Ιουδαῖοι τοῖς τῶν Ρωμαίων φίλαξιν ἐπιπίπτουσι, καὶ μελλόντων αὐτῶν τροπῆναι, φλόγα Καῖσαρ ἐπήμυνε, τρίψας τοὺς Ιουδαίους.

κς'. Οπως ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη, καὶ ἄκοντος Καίσαρος.

κζ'. Οτι, καθ' ὃν καιρὸν ἐπὶ τῶν Βαβυλωνίων καὶ πρότερον ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη, κατὰ τύχην τὴν μίαν καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὴν κατεφλέγη.

κη'. Ως τὸ ναὸ φλεγομένου, καὶ πάντων ἁμῶ τῶν Ιουδαίων συναναιρεμένων, συμμαχίς τις ἦχος καὶ βοὴ τῶν τε Ρωμαίων καὶ τῶν ἀπολλύτων ἐγίνετο.

κθ'. Οπως τῶν ἱερέων τινὲς κατὰ τῶν Ρωμαίων ἐπερρίπτουν τὰς λίθους τῷ ναῷ, καὶ ὡς ἐπὶ τοίχων τινα ἀναβαίνοντες ἑαυτὸς εἰς τὸ πῦρ ἔβαλλον· καὶ ὡς Ρωμαῖοι τὰ λοιπὰ λείψανα τοῦ ναοῦ πάντα καταφλέγοντες κατέκαυσεν, καὶ πλῆθος τῶν καταφυγόντων αὐτόθι εἰς ἑξακισχιλίους.

λ'. Περὶ τοῦ ψευδοπροφήτου, ᾧ πιστεύσας ὁ λαὸς ἀπώλετο.

λα'. Περὶ τῶν προγεγονότων σημείων τῆς ἁλώσεως.

λβ'. Οπως Ρωμαῖοι τὰς σημαίας ἐν τῷ ναῷ εἰσεκόμισαν, καὶ τὸν Τίτον εὐφημίας ἐγέραιρον· καὶ ὅπως ὁ χρυσοῦς ἀπὸ τῆς λείας αὐθήνησεν.

λγ'. Περὶ τοῦ παιδίου τοῦ μετὰ ἱερέων εἰς τὸν τοῖχον ἀναφυγόντος, πῶς ὑπέστησε Ρωμαίους· καὶ ὅπως λιμώττοντες κατέβησαν πρὸς τὸν Τίτον οἱ ἱερεῖς, ὁ δὲ αὐτοὺς ἐκέλευσε κολάσαι.

λδ'. Οπως οἱ τύραννοι τὸν Τίτον εἰς λόγους προκαλέσαντο, ὁ δὲ αὐτοῖς διαλεχθῆ θαυμασιωτάτην ὁμίλησεν.

λε'. Οτι, μηδὲν μέτριον φρονούντων τῶν τυράννων, ἀγανακτήσας Τίτος ἐκέλευσε, μὴ ἐλπίζειν αὐτοὺς ἔτι δεξιᾶς τυχεῖν· ἤδειν τὴν τραπέζαν ἐκέλευσε τὰ λοιπὰ κατασφάξαι.

λς'. Περὶ τῶν προσφυγόντων Καίσαρι βασιλικῶν συγγενῶν, ὅπως τε αὐτὸς εἰς Ρώμην ἀπέστειλεν.

λζ'. Ως ἑρμήσαντες οἱ στασιασταὶ, τὰς ἐν τῇ βασιλικῇ οἰκίᾳ Ρωμαίους διέξαντες, τὰ λοιπὰ πλῆθος τῶν καταφυγόντων τὸ δῆμα πᾶν ἐφόνευσαν, δύο τῶν Ρωμαίων ζωγρήσαντες.

λη'. Οπως πάλιν Ρωμαῖοι, τὰς λῃστὰς τροφάμενοι, τὰ ὑπόλοιπα τῆς πόλεως κατέφλεξαν.

λθ'. Οπως οἱ τύραννοι τοῖς ὑπονόμοις θαῤῥοῦντες, μέχρι πάντες τῷ πολέμῳ προσέμενον.

μ'. Ως πάλιν ὁ Καῖσαρ τὴν ἄνω πόλιν χάρακι διαλαμβάνει, καθ' ὃν καιρὸν βαλλομένων τινῶν στασιωτῶν περὶ παραδόσεως, φθάνει μαθὼν ὁ Σίμων, ὃς καὶ ἐκόλασεν.

μα'. Περὶ τοῦ ἱερέως τοῦ πρόσφυγόντος Καίσαρι, καὶ κειμήλια πολλὰ παραδόντος.

μβ'. Ως, συντελεσθέντων τῶν χωμάτων, Ρωμαῖοι, τὰς μηχανὰς προσάγοντες, τῶν λῃστῶν παραλύσαι ἀπόδρασιν, κἂν τοῖς ὑπονόμοις ὑποδύντων, ἐγκρατεῖς τῆς ἄνω πόλεως ἐγένοντο.

μγ'. Ως παρελθὼν εἴσω Καῖσαρ, καὶ πολλὰ τῆς ἐχυρότητος τὴν πόλιν θαυμάσας, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἀφανίσαι προσέταξε, μόνας δὲ τὰς τρεῖς πύργους, εἰς μνήμην τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς τε καὶ ἀνδρείας, εἴασεν.

μδ'. Οπως Καίσαρ τὰς λῃστρικὰς καὶ στασιώδεις, ὑπ' ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀναρεθῆναι προσέταξε, τοὺς λοιποὺς, ὃς μὲν εἰς τὸν θρίαμβον ἐτήρησεν, ὃς δὲ τοῖς ἐπαρχίαις ἐδωρήσατο, ἄλλους δ' εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα, τοὺς δὲ πλείους διέφθειρε.

με'. Περὶ τοῦ πλήθους τῶν ὑπὸ πόλεμον ἑλωκότων τε καὶ διαφθαρέντων.

μς'. Περὶ τῶν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταφυγόντων.

μζ'. Οτι, πανταχόθεν πρότερον ἁλούσης τῆς πόλεως, ὕστερον ἐρημώθη.

24. *Quod, cum proponeretur a Tito, quid facturi essent de templo, alique alia dicerent, ipse dixerit, se non passurum esse eiusmodi structuram flammis absumi: atque ita concilium dimisit.*
25. *Quomodo Iudaei Romanos, qui in statione erant, adoriuntur, cumque in eo essent, vt in fugam verterentur, Caesar prius auxilio venit et Iudaeos fugat.*
26. *Quomodo templum incensum est, inuito Caesare.*
27. *Quod eodem mense et die deflagrauit templum, quo olim concrematum est a Babyloniis.*
28. *Quod, cum templum flammis vastaretur et Iudaei omnes cuiuscunque aetatis vna perirent, permixtus cum caede editur fonitus, clamorque Romanorum et pereuntium promiscuus.*
29. *Quomodo sacerdotum nonnulli verubus templi in Romanos pro missilibus vtebantur, et muro quodam adscenso semetipsos in ignem coniecerunt: vtque Romani, igne in omnia grassante, quicquid reliquum erat templi incenderunt, et multitudinem eo confugientium ad sex hominum millia.*
30. *De Pseudoprophetа, cui populus ad sui interitum fidem habuit.*
31. *De signis excidium praecedentibus.*
32. *Quomodo Romani signa in templum inferebant, et Titum acclamationibus honorabant; deque magna auri copia ex praeda.*
33. *De puero cum sacerdotibus in templi parietem se recipiente, et quo pacto decepit Romanos: vtque sacerdotes fame laborantes descenderunt ad Titum, quos ipse puniri iussit.*
34. *Quomodo tyranni Titum ad colloquium prouocant, atque ipse cum eis sermonem habuit maxime admirandum.*
35. *Quod Titus, cum tyranni nihil moderati prae se ferrent, vehementer iratus edixerit per praeconem, ne iam fidem dextramque sibi dari sperarent: quo facto imperauit militibus igne omnia vastare.*
36. *De regis consanguineis ad Caesarem perfugientibus, vtque eos Romam mittendos curauit.*
37. *Quomodo seditiosi ad domum regiam profecti Romanos inde pepulerunt, et reliquam multitudinem popularium, qui eo confugerant, occiderunt, et duos milites Romanos vivos ceperunt.*
38. *Quomodo Romani, latronibus rursus in fugam versis, quod reliquum erat vrbis incenderunt.*
39. *Quomodo tyranni cuniculis freti et inuixi ad extremum vsque belligerabant.*
40. *Quod Caesar iterum superiorem vrbem aggeribus occupat: cumque e seditiosis nonnulli de vrbe tradenda deliberant, eos re explorata praevenit Simon et poenis afficit.*
41. *De sacerdote ad Caesarem profugiente, et res multas pretiosas ei tradente.*
42. *Quomodo, aggeribus perfectis, Romani machinas adducebant, et latronibus inexspectato fugientibus et cuniculos subeuntibus, totam vrbem nacti sunt Romani.*
43. *Quod Caesar vrbem intregressus eamque ob firmitatem multum miratus, caetera quidem omnia deleri iussit, tres vero turres solas in suae virtutis et fortitudinis monumentum intactas reliquit.*
44. *Quomodo Caesar, postquam latrones et seditiosos a se inuicem delatos interfici iusserat, reliquos, partim in triumphum reseruauit, partim prouinciis donauit, aliosque ad Aegyptiorum opera releganit, pluresque vendidit.*
45. *De tota multitudine eorum, qui bello capti erant et perierunt.*
46. *De iis, qui in cuniculos confugerunt.*
47. *Quod vrbs quinquies prius capta, tunc iterum vastata erat.*

ΚΕΦ. α'.

Οτι Ιουδαίων πάθη ἐπὶ τὸ χεῖρον περῆκοπτε· καὶ ὡς τῇ Αντωνίᾳ προσβάλλουσιν οἱ Ρωμαῖοι.

ΤΑ μὲν οὖν τῶν Ιεροσολύμων πάθη περῆκοπτε καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ χεῖρον, τῶν τε στασιαστῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐν ταῖς συμφοραῖς, καὶ τῷ λιμῷ μετὰ τὸν δῆμον ἤδη κἀκείνους νεμομένῳ. τό γε μὴν πλῆθος τῶν σεσωρευμένων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων ὄψει τε φρικώδες ἦν, καὶ λοιμώδη προσέβαλλεν ὀσμήν, πρός τε τὰς ἐνδρομὰς ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ διὰ παρατάξεως φόνῳ μυρίῳ γεγυμνασμένους, χωροῦντας ἔδει τὰ σώματα πατεῖν, εἰ δὲ ἐπιβαίνοντες ἤτε ἔφριττον, ἤτε ἠλέουν, ἤτε κληδόνα κακὴν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον τὴν εἰς τοὺς κατωχομένους ὕβριν· πεφυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιάς, ἐπὶ τὸν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες, ἔμοιγε δοκεῖ, τὸ θεῖον εἰς βραδύτητα τῆς ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. ὁ γὰρ ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δὲ ἀπογνώσει σωτηρίας ἐθρασύνετο. Ρωμαῖοι δὲ, καίτοι πολλὰ περὶ τὴν τῆς ὕλης συγκομιδὴν ταλαιπωρούμενοι, τὰ χώματα διήγειραν μιᾷ καὶ εἴκοσι ἡμέραις, κειραντες, ὡς προείρηται, τὴν περὶ τὸ ἄστυ χάραν, ἐπ' ἐνενήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πᾶσαν. ἦν δὲ ἐλεεινὴ καὶ τῆς γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι καὶ παραδείσοις κεκοσμημένα, τότε πανταχόθεν ἠρήμωτο καὶ περικέκοπτο τὴν ὕλην. ὐδεὶς τε τὴν πάλαι Ιουδαίαν καὶ τὰ περικαλλῆ προάστεια τῆς πόλεως ἑωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, οὐκ ὠλοφύρατο, καὶ κατεστέναξε τὴν μεταβολὴν παρ' ὅσον γένοιτο. πάντα γὰρ ἐλυμήνατο τὰ σημεῖα τοῦ κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ οὐκ ἄν τις ἐξαπίνης ἐπιστὰς τῶν προεγνωκότων ἐγνώρισε τὸν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

β'. Ρωμαίοις δὲ καὶ Ιουδαίοις τὸ τέλος τῶν χωμάτων ἐς τὴν ἐνεποίει δεῦρο ἀρχήν. οἱ μὲν γὰρ, εἰ μὴ καὶ ταῦτα καὺ-

CAP. I.

Quod Iudaeorum calamitates magis ingraueſcebant: vtque in Antoniam impreſſionem faciunt Romani.

AT enim Hieroſolymorum calamitates quotidie ingraveſcebant, cum et ſeditioſi magis irritarentur adverſis incluſi, et fames in populum graſſata iam et ipſos depaſceretur. Quin et multitudo congeſtorum in ciuitate cadauerum et viſu horrenda erat, odoremque peſtiferum emittebat, qui pugnantium excurſibus impedimento erat. Nam incedentes, veluti per aciem plurima caede exercitati, conculcare corpora neceſſe habebant; quique ſuper eis graderentur neque horrebant, neque miſerabantur, neque malum omen ſibi ducebant contumeliam in mortuos: gentili autem caede dextras pollutas habentes, ad bellum cum alienigenis excurrebant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) ſupplicii ſui tarditatem. non enim ſpe victoriae, ſed deſperatione ſalutis, iam ferociter gerebatur bellum. Romani autem, quamuis in aggreganda materia valde laborarent, aggeres tamen intra dies XXI. excitarunt, attonſa, vt iam ante dictum eſt, omni in orbem circa ciuitatem regione ad XC. ſtadia. Erat autem miſerabilis etiam terrae facies: nam quae antea arboribus et hortis ornata fuerant loca, ea tunc vndique deſerta ſyluis acciſis cernebantur. nec vllus, qui antea Iudaeam viderat, alienigena, et ſuburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius ſolitudinem tunc cerneret, lacrymas continere poterat, et mutationem non gemere, quae et quanta fuerit, quippe omnia pulchritudinis veſtigia deleuerat bellum: nec, ſi quis ſubito aduenisſet, qui locum prius nouerat, eum cognoſceret, ſed praeſens quaereret ciuitatem.

2. Aggerum autem opus finitum Romanis pariter ac Iudaeis in cauſa erat, vt timere inciperent. namque

σειαν, ἁλῶσθαι τὴν πόλιν προσδόκων· Ρωμαῖοι δὲ, ἢν ἄν ἔθ' αἱρήσειν, κἀκείνων διαφθαρέντων. ὕλης γάρ τε ἦν ἀπορία, καὶ τῶν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῶν δ' ἐπαλλήλων πτοισμάτων αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. τάς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, Ρωμαίοις πλέον εἶναι συνέβαινε πρὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. παρὰ γὰρ τὰ τηλικαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις ἠδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέροις, ἀλλ' ἐθραύοντο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῶν μὲν χωμάτων ταῖς ἐπιβολαῖς, τῶν δὲ ὀργάνων στερρότητι τῶ τείχους, τῆς δὲ κατὰ χεῖρα μάχης ταῖς τῶν συμπλεκομένων τόλμαις πλεονεκτήμενοι. τὸ δὲ μέγιστον, σάσεώς τε, καὶ λιμῶ καὶ πολέμῳ, καὶ τοσούτων κακῶν εὑρίσκοντες ἐπάνω τὸ παράστημα τῆς ψυχῆς Ιουδαίους ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε τῶν ἀνδρῶν ἁμάχους μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὴν ἐπὶ συμφοραῖς εὐθυμίαν εἶναι. τί γὰρ ἂν μὴ ὑποστῆναι δεξιᾷ τύχῃ χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν πρὸς ἀλκὴν τρεπομένους; οἱ μὲν ἂν ἐρρωμενεστέρας διὰ ταῦτα τῶν χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς.

γ'. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ιωάννην, κατὰ τὴν Αντωνίαν ἅμα καὶ πρὸς τὸ μέλλον, εἰ καταῤῥιφθείη τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο· καὶ, πρὶν ἐπιστῆναι τοὺς κριοὺς, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. οὐ μὴν ἐκράτησάν γε τῆς ἐπιχειρήσεως. ἀλλὰ προελθόντες μετὰ λαμπάδων, πρὶν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι, ψυχρότεροι τῆς ἐλπίδος ὑπέστρεψαν. πρῶτον μὲν γὰρ, οὐδὲ ὁμονοεῖν ἡ σκέψις αὐτῶν ἐδόκει, κατὰ μέρος ἐκπηδώντων, καὶ διαλειμμάτων, καὶ μεμελλημένως μετὰ δέους, καθόλου τ' εἰπεῖν, οὐκ Ιουδαϊκῶς. τὰ γὰρ ἴδια τῶ ἔθνους ὑστέρητο ἅμα, ἡ τόλμα, καὶ ὁρμὴ, καὶ δρόμος ὁμῶ πάντων, καὶ τὸ μηδὲ πταίοντας ἀναστρέφειν. αὐτονώτεροι δὲ ἑαυτῶν προελθόντες, καὶ τὰς Ρωμαίους εὗρον ἐρρωμενεστέρους τῶ συνήθους παρατεταγμένους. τοῖς μέν γε σώμασι καὶ ταῖς πανοπλίαις ὅτως ἐφράξαντο τὰ χώματα πάντοθεν, ὡς τῷ πυρὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν παράδυσιν. τὴν δὲ ψυχὴν ἐτόνωσαν ἕκαστος, μὴ μετακινηθῆναι τῆς τάξεως πρὸ θανάτου. πρὸς γὰρ τὸ

hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani vero, eam haud vnquam se capturos esse, si et isti destruerentur. materia quippe eos defecerat, et labore quidem militibus attrita erant corpora, crebris vero aduersis casibus animis deficiebant. Porro eueniebat, vt ex ciuitatis calamitatibus Romani magis animos desponderent, quam qui in ea erant. iam propter istiusmodi clades pugnatores nihilo segniores habebant, ipsis interim fracta spe et debilitata, cum aggeres insidiis, machinae soliditati muri, pugnaque manibus conserta audaciae confligentium cederent. Maxime vero, cum et seditione et fame et bello superiorem animi fortitudinem Iudaeos habere comperirent, virorum quidem insuperabiles esse impetus, animos vero in calamitatibus terrore inuictos gerere arbitrabantur. quid enim non sustineant prosperis in rebus, qui malis ad virtutem incitarentur? Et illi quidem propterea validiores aggeribus adhibebant custodias.

3. Ioannes autem eiusque socii, apud Antoniam simul et futuris, si disiiceretur murus, prospiciebant; et, antequam arietes admouerentur, impetum faciebant in opera. Non tamen illis succesſit conatus. Sed cum facibus progressi, priusquam aggeribus appropinquarent, spe sua frustrati reuerterunt. Nam primum ne concordare quidem videbatur eorum consilium, paulatim, et per interualla, et cunctanter, non sine metu exsilientium, atque, vt summatim dicam, non Iudaeorum more. Simul enim illis deerant, quae gentis propria, audacia, impetus, coniunctusque omnium cursus, et sine offensione reuertere. Languidiores vero progressi, quam solebant, etiam Romanos acie solito validiori stantes inueniebant: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres sepserunt, vt nusquam igni aditum relinquerent; animo vero quisque eatenus confirmato erat, vt prius moreretur, quam loco cederet. nam praeterquam

πάσας αὐτῶν ὑποκόπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ καινᾶ κατα-
φλεγείη τὰ ἔργα, δεινὴ τὴς στρατιώτας εἶχεν αἰδὼς, εἰ
πάντα κρατήσειαν, πανεργία μὲν ἀρετῆς, ἀπόνοια δὲ
ὅπλων, πλῆθος δὲ ἐμπειρίας, Ἰουδαῖοι δὲ Ρωμαίων. ἅμα
δέ τι καὶ τὰ ἀφετήρια συνήργει τῶν προπηδώντων ἐφικνύ-
μενα, καὶ πεσών τις τῷ μεθ' ἑαυτὸν ἐμπόδιον ἦν, ὅ, τε
κίνδυνος τῇ πρόσω χωρεῖν ἐποίει μαλακωτέρους. τῶν δ' ἐν-
δοτέρω βέλεσι ὑποδραμόντων, οἱ μὲν, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν,
κὴν εὐταξίαν καὶ τὸ πύκνωμα τῶν πολεμίων καταπλαγέν-
τες, οἱ δὲ νυττόμενοι τοῖς ξυστοῖς ἐπαλινδρόμουν· καὶ τέ-
λος, ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἄπρακτοι.
νουμηνία Πανέμου μηνὸς ἡ ἐπιχείρησις ἦν. ἀναχωρησάντων
δὲ τῶν Ἰουδαίων, προσῆγον οἱ Ρωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλ-
λόμενοι πέτραις τε ἀπὸ τῆς Αντωνίας, καὶ πυρὶ καὶ σιδή-
ρῳ, καὶ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ Ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης
βέλει. καίπερ γὰρ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῶν
ὀργάνων καταφρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τὴς Ρωμαίους προσά-
γειν. οἱ δὲ τὴν σπουδὴν τῶν Ἰουδαίων τῇ μὴ πληγῆναι τὴν
Αντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δι' ἀσθένειαν τῇ τείχους,
καὶ σαθρὰς ἐλπίσαντες εἶναι τὰς θεμελίους, ἀντεφιλονείκουν,
ὁ μὴν ὑπήκουε τὸ τυπτόμενον· ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς
βαλλόμενοι, καὶ πρὸς μηδένα τῶν παθύπερθεν κινδύνων
ἐνδιδόντες, ἐνεργὰς παρεῖχον τὰς ἑλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν
ἐλάττους, καὶ περιεθραύοντο ταῖς πέτραις, ἔτεροι τὰς θυ-
ρεὰς ὀροφώσαντες ὑπὲρ τῶν σωμάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς
ὑπώρυττον τὰς θεμελίους, καὶ τέσσαράς γε λίθους προσ-
καρτερήσαντες ἐξέσεισαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέρους,
καὶ ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κριῶν σεσαλευμένον, καθ'
ὃ τοῖς προτέροις ἐπιβλεύων χώμασιν ὁ Ἰωάννης ὑπώρυξεν,
ἐνδύσης τῆς διώρυχος, ἐξαπίνης κατερείπεται.

δ'. Τούτῳ συμβάντος παραδόξως, ἑκατέρους διετίθη
τὰ φρονήματα. Ἰουδαίους μὲν γὰρ, ὃς εἰκὸς ἦν
τῷ παρ' ἐλπίδα γενέσθαι τὸ πτῶμα, καὶ μὴ προσφα-
λίσθαι πρὸς αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς μανίσης συνέβαινε τῆς Αν-

quod omnis ſpes illis praecideretur, ſi etiam iſta opera forent exuſta, magno ſibi pudori eſſe ducebant milites, ſi per omnia cederet aut calliditati virtus, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Romani Iudaeis. Simul autem et machinae obſidionales pro illis faciebant, miſſilia ad eos vſque coniicientes, qui e muro proſiliebant, et cum quis cecidiſſet, ſubſequuturo moram iniiciebat, periculumque vltra progrediendi remiſſiores efficiebat. Qui vero intra teli iactum ſe proripuerant, alii, priuſquam ad manus ventum eſſet, diſciplina hoſtium et denſitate perterriti, alii ſpiculis vulnerati retrocedebant: tandemque, alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Primo menſis Panemi die coepta eſt oppugnatio. Iudaeis autem inde digreſſis, Romani helepoles admouere, quamvis ab Antonia ſaxis peterentur et igni et ferro, teliſque omnigenis, quae Iudaeis ſuppeditaret neceſſitas. Nam licet moenibus multum confiderent Iudaei, machinaſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudaeorum ſtudium, ne laederetur Antonia, ex murorum infirmitate eſſe arbitrantes, ratique, eam fragilibus niti fundamentis, ex aduerſo modis omnibus contendebant. Nec tamen, quod feriebatur ictibus, cedebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cum nulli periculo deſuper venienti ſuccumberent, eo perducebant helepoles, vt agendi vim haberent. At cum inferiores eſſent, ac lapidibus comminuerentur, alii ſcutis ſuper corpora concameratis fundamenta manibus et vectibus ſuffodiebant, atque ſaxa quatuor obſtinato labore amoliti ſunt. Nox autem praelium vtrinque diremit: atque in ea, murus arietibus quaſſatus, qua Ioannes, cum prioribus aggeribus inſidiaretur, eum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo, repente corruit.

4. Cum hoc praeter opinionem accidiſſet, vtrique diverſe animis affecti erant. Nam Iudaei quidem, quos anxios et deiectos eſſe veriſimile erat, quod praeter exſpectationem inciderit ruina, et aduerſus eam nihil praecauerant, tanquam

τωνίας· Ρωμαίων δέ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ἐπὶ τῷ καταῤῥιφθέντι ταχέως ἔσβεσεν ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην ἀντῳκοδομήκεσαν. σύμαρσιέρα μέν γε τῆς πρότερον ἡ προσβολὴ κατεφαίνετο. τότε γὰρ ἀναβῆναι διὰ τῶν καταῤῥιφθέντων ῥᾴον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς Αντωνίας, καὶ ταχέως τῷ πρόσκαιρον εἶναι λύειν ὑπελάμβανον. ἢ μὴν ἑτοίμα τις ἀναβῆναι· πρᾶττος γὰρ τοῖς ἀρξαμένοις ἦν ἀπώλεια.

ε'. Νομίζων δ' ὁ Τίτος ἐγείρεσθαι μάλιστα τὰς τῶν πολεμίντων προθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, τάς τε προτροπὰς καὶ τὰς ὑποχέσεις πολλάκις μὲν λήθην ἐργάζεσθαι τῶν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτῳ καταφρόνησιν, συναγαγὼν ἐπὶ ταυτὸ τὰς ἀλκίμους, ἐπειρᾶτο τῶν ἀνδρῶν· „ὦ „συστρατιῶται, λέγων, τὸ μὲν παρακελεύειν ἐπὶ τὰ μὴ „φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς παρακελευομένοις ἀκλεές, „ἀμέλει δὲ καὶ τῷ παρακελεύοντι φέρει κατάγνωσιν ἀναν„δρίας. δεῖ δ', οἶμαι, προτροπῆς εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν „πραγμάτων, ὡς ἐκεῖνά γε καθ' αὑτὰς πράττειν ἄξιον. „ὥστε ἔγωγε τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὴν τὴν ἐπὶ τὸ τεῖχος „ἄνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι· τὸ δ' ὅτι μάλιστα προσή„κει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τὰς ἀρετῆς ἐφιεμένοις, καὶ „ὅτι καλὸν ἐν εὐκλείᾳ τελευτὴ, καὶ ὡς οὐκ ἄκαρπον ἔσται „τοῖς καταρξαμένοις τὸ γενναῖον, διέξειμι. πρῶτον μὲν ὑμῖν „ὑμῖν γενέσθω προτροπὴ, τὸ τινὰς ἴσως ἀποτρέπο, ἡ Ἰου„δαίων μακροθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθῦ„σιν. αἰσχρὸν γὰρ, Ρωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἡμᾶς, „καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθιμον δ' ἐν πο„λέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι κατὰ χεῖρα Ιουδαίων, „ἢ κατὰ ψυχὴν, καὶ ταῦτα πρὸς τέλει τῆς νίκης καὶ συν„εργουμένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. τὰ μὲν γὰρ ἡμέτερα πταίσματα „τῆς Ιουδαίων ἐστὶν ἀπονοίας· τὰ δ' ἐκείνων πάθη ταῖς τε „ὑμετέραις ἀρεταῖς καὶ ταῖς τοῦ Θεοῦ συνεργίαις αὔξεται. „πάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανη-

acciderat manente Antonia, confidebant: Romanorum vero inopinatam laetitiam e proſtrato conceptam cito reſtinxit muri alterius conſpectus, quem poſt illum Ioannes cum ſuis aedificauerat. Veruntamen priori facilior oppugnatu apparebat. Tunc enim et adſcenſum per ruinas promtiorem videri, et Antonia multo infirmiorem eſſe murum, quodque temporarius eſſet cito deſtrui poſſe exiſtimabant. Nemo tamen eum audebat adſcendere, quod primo tentantibus praeſentiſſimum impenderet exitium.

5. Titus vero ſpe atque oratione putans alacritatem pugnantium quam maxime excitari, et adhortationes atque promiſſa facere, vt ſaepe in obliuionem veniant periculorum, atque mors ipſa interdum contemnatur, fortiſſimis in concionem congregatis, experiebatur eos, dicens: „Hortari quidem ad ea, commilitones, quae ſine „periculo geri poſſunt, ſubinde et ipſis, qui rogantur, in„glorium eſt, ipſumque certe, qui rogat, ignauiae arguit. „Non opus eſſe puto exhortatione, niſi eum res pericu„loſae ſint; quas ſcilicet per ſe quemque gerere dignum „eſt. Quare ego partim quidem difficilem vobis in mu„rum eſſe adſcenſum ipſe profiteor; partim vero quod „deceat gloriae cupidos cum difficilibus congredi, quod„que pulchrum ſit cum gloria mori, nec infructuoſum „erit primum audere forte facinus, perſequor. Et pri„mum quidem vos illud hortetur, quod nonnullos for„taſſe deterreat, Iudaeorum patientia et in aduerſis re„bus conſtantia. etenim Romanos meoſque milites, „quibus in pace quidem bella diſcere, in bello vero „vincere conſuetum eſt, a Iudaeis manu vel animo „ſuperari, turpe eſt, idque in fine victoriae, cumque „a Deo adiuti ſimus. noſtra enim infortunia Iudaeo„rum deſperationi accepta debentur: illorum autem „clades veſtris virtutibus, quibus auxiliatur Deus, creſ„cunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorumque

„μάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἀλλ' ἢ Θεῷ μὲν εἴη μῆνις „ἐκείνοις, βοήθεια δ' ἡμετέρα; τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἐλατ„τᾶσθαι χειρόνων, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προδι„δόναι, πρὸς ὑμῶν ἂν εἴη. πῶς δ' ἂν αἰσχρὸν, Ιουδαίους „μὲν, οἷς πολλὴν αἰσχύνην ἡ φέρει τὸ λείπεσθαι μαθοῦσι δυ„λεύειν, ὑπὲρ τοῦ μηκέτι τοῦτο πάσχειν θανάτῳ καταφρονεῖν, „καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκτρέχειν, οὐκ ἐλπίδι τοῦ κρα„τῆσαι, ἀλλὰ διὰ φιλὴν ἐπίδειξιν ἀνδρείας· ἡμᾶς δὲ τοὺς „γῆς ὀλίγου δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ „τὸ μὴ νικᾶν ὄνειδος, μηδὲ ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους παρα„βάλλεσθαι, περιμένειν δὲ τὸν λιμὸν κατ' αὐτῶν καὶ τὴν „τύχην ἀργοὺς καθεζομένους μετὰ τοιούτων ὅπλων, καὶ ταῦ„τα δι' ὀλίγου τοῦ παραβόλου τὸ πᾶν κατορθῶσαι δυναμέ„νους; ἀναβάντες γοῦν ἐπὶ τὴν Αντωνίαν, ἔχομεν τὴν πόλιν. „καὶ γὰρ ἂν γένηταί τις ἔτι πρὸς τοὺς ἔνδον, ὅπερ οὐκ οἶομαι, „μάχη, τό γε κατὰ κορυφὴν εἶναι, καὶ ταῖς ἀναπνοαῖς „ἐπικαθῆσθαι τῶν πολεμίων, ταχέως τὴν ὁλοχερῆ νίκην ἐγ„γυᾶται. καὶ ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμνεῖν ἄρτι τὴν ἐν πολέμῳ τε„λευτὴν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀρειμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν „παραλείπω, ἐπαρασαίμην δ' ἂν τοῖς ἄλλως ἔχουσι τὸν „κατ' εἰρήνην ἐκ νόσου θάνατον, οἷς μετὰ τοῦ σώματος καὶ ἡ „ψυχὴ τάφῳ κατακρύπτεται. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν ἀγαθῶν „ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν παρατάξει ψυχὰς, σιδήρῳ τῶν „σαρκῶν ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ „ξενοδοχῶν ἄστροις ἐγκαθιδρύει· δαίμονες δ' ἀγαθοὶ, καὶ „ἥρωες εὐμενεῖς, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐμφανίζονται. τὰς δ' ἐν νο„σοῦσι τοῖς σώμασι συντακείσας, κἂν τὰ μάλιστα κηλίδων „ἢ μιασμάτων ὦσι καθαραὶ, νυξ ὑπόγειος ἀφανίζει, καὶ „λήθη βαθεῖα δέχεται, λαμβάνουσά τε ἅμα τοῦ τε βίου καὶ „τῶν σωμάτων, ἔτι δὲ τῆς μνήμης περιγραφήν. εἰ δὲ κέ„κλωσται μὲν ἀνθρώποις ἀναγκαία τελευτὴ, κυφότερος δ' „εἰς αὐτὴν νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, πῶς οὐκ ἀγεννὲς „μὴ διδόναι ταῖς χρείαις, ὃ τῷ χρεὼν ἀποδώσομεν; καὶ „ταῦτα μὲν, ὡς ἂ δυναμένων σωθῆναι τῶν ἐπιχειρησόντων,

„ſine machinis caſus, quid ſit aliud, quam in illos ira „Dei, noſtrumque adiumentum? Igitur non ſolum dete„rioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum auxilium „prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non „turpe videatur, Iudaeos quidem, quibus non magno pu„dori eſt vinci, qui ſeruire didicerint, ne in poſterum id „patiantur, mortem contemnere, atque in nos medios fre„quenter excurrere, non victoriae ſpe, ſed ad leuem vir„tutis oſtentationem: nos autem totius paene terrae ma„riſque victores, quibus etiam non vincere probro habe„tur, otioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtem ali„quid audaciter expertos, famem ac fortunam illis aduer„ſam cum eiuſmodi armis operiri, idque cum paruo diſ„crimine totum poſſitis efficere? Itaque in Antoniam ſi „adſcenderimus, habebimus ciuitatem. nam etſi pugnan„dum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, at„tamen verticibus ac reſpirationi hoſtium inſidere victo„riam nobis integram ſpondet et promittit. Equidem „praetermiſſa nunc eorum laude, qui in bello moriun„tur, illorumque immortalitate, qui Martio furore ca„dunt, eſt vt illis, qui, non adeo fortiter animati ſunt, „ex morbo pacis tempore mortem imprecer, quorum „anima cum corpore ſepulcro damnatur. Quis enim „virorum fortium neſcit, animas in acie quidem ferro „corporibus ſolutas puriſſimo aetheris elemento inter „aſtra collocari; eaſque manes bonos ac propitios he„roas poſteris illorum conſpiciendas dare; quas vero „morbus corporis tabeſque conſumſerit, maculae li„cet labiſque puras, ſub terras ire in tenebras et in „profundam demergi obliuionem, eundemque memo„riae ſtatui terminum, qui ſit et vitae et corporis. „Quod ſi fati neceſſitate mors hominibus decreta eſt, „ad eam autem omni morbo leuius eſt ferri miniſte„rium, cui non videatur ignauum negare id in com„modum aliorum, quod vt fato debitum redditurі ſu„mus? Et haec quidem, quaſi ſeruari nequeant, qui „hoc ipſum aggredientur, proſequutus ſum. Eſt au-

„διεξῆλθον. ἔνεστι δὲ σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐκ „τῶν σφαλερωτάτων. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν „εὐεπίβατον· ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν εὐδιάλυτον. „ὑμεῖς τε πλείους, θαρσήσαντες ἐπὶ τὴν πρᾶξιν, ἀλλήλοις „προτροπὴ καὶ βοήθεια γίνεσθε, καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέ„τερον παράσημα ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τά„χα ἂν ὑμῖν ἀναίμακτον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον „καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ κωλύειν πειρά„σονται κατὰ τὸ εἰκὸς, λαθόντας δὲ καὶ βιασαμένους „ἅπαξ, οὐκ ἂν ὑποσταῖεν ἔτι, κἂν ὀλίγοι φθάσητε. τὸν δὲ „καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν „ἐν ταῖς ἐπικαρπίαις· καὶ ὁ μὲν ζῶν ἄρξει τῶν νῦν ὁμοίων, „μακάρια δ' ἀκολουθήσει καὶ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀριστεῖα.

ς'. Τοιαῦτα τοῦ Τίτου διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος· τῶν δ' ἐν ταῖς σπείραις στρατευομένων Σαβῖνος τοὔνομα, γένος ἀπὸ Συρίας, ἀνὴρ καὶ κατὰ χεῖρα καὶ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη, καίτοι προϊδὼν ἄν τις αὐτὸν ἀπό γε τῆς σωματικῆς ἕξεως οὐ δίκαιον εἶναι στρατιώτην ἔδοξε. μέλας μὲν γὰρ ἦν τὴν χρόαν, ἰσχνὸς, τὴν σάρκα πεπιλημένος, ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τῆς ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ. πρῶτος γοῦν ἀνασὰς· „ἐπιδίδωμι σοὶ, Καῖσαρ, ἔφη, πρε„θύμως ἐμαυτὸν, πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ εὔχο„μαι μὲν μοῦ τῇ τε ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ τὴν σὴν ἀκολουθῆσαι „τύχην. εἰ δὲ νεμεσηθείην τῆς ἐπιβολῆς, ἴδοι μου, μὴ πταί„σαντα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ κρίσει τὸν θάνατον „ἠρημένον." ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς προανατείνας, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα περὶ ὥραν τῆς ἡμέρας ἕκτην. εἵποντο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἕνδεκα μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. προῆγε δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ ὁρμῇ τινι δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ Φρύγες δ' ἀπὸ τοῦ τείχους κατηκόντιζόν τε αὐτὸν, καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀπείροις ἔβαλλον, καὶ πέτρας ἐξαισίους κατεκύ-

„tem iis, qui virilem animum gerunt, euadendi via etiam „e maximis periculis. Nam primum quidem, quod de„iectum eſt, facile adſcenditur: deinde totum, quod aedi„ficatum eſt, facile diſſolui poteſt. Voſque plures, ſumta „audacia ad rem aggrediendam, alii aliis incitamento „eſtote et auxilio, veſtraque animi fortitudo breui ani„mos hoſtium franget. et fortaſſe vobis res ſine ſanguine „ſucceſſerit, ſi eam tantum coeperitis. Nam adſcenden„tes quidem ab illis prohiberi veriſimile eſt: ſi vero clam „vel etiam per vim aliquid ſemel egeritis, non erit, vt vos „ſuſtineant, ſi pauci id facere occupaueritis. Me autem „profecto pudeat, niſi, qui primus murum conſcenderit, „inuidendum remunerationibus fecero: et qui vixerit qui„dem, iis imperabit, qui nunc ipſi aequales habentur; bea„tiſſima vero etiam eos ſequentur praemia, qui cecide„rint.

6. Talia cum diceret Titus, caetera quidem multitudo periculi magnitudinem pertimuit; eorum vero vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, Syrus natione, vir et animo et manu fortiſſimus apparuit, etiamſi, qui illum intuitus virtutem habitu corporis menſus fuiſſet, eum ne iuſtum quidem militem eſſe credidiſſet. etenim colore niger erat, corpore gracilis et piloſus, ſed in tenui corpore et viribus eius anguſtiore heroica quaedam virtus habitabat. Cum primus itaque ſurrexiſſet: „dedo me, in„quit, tibi alacri animo, Caeſar, et ante omnes in murum „adſcendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem „meam ſequatur fortuna tua. quod ſi quis indignans fa„cinus audax mihi inuiderit, ſcito, me non praeter ſpem, „ſi res aliter ceſſerit, ſed quod ſic decreuerim, pro te „moriturum." His dictis, et ſcuto laeua capiti praetenſo, ſtrictoque dextera gladio, hora quidem diei ſexta murum petebat. Eumque ex aliis ſequebantur, qui ſoli eius virtutem aemulati ſunt, viri vndecim. Ille autem omnes multo antecedebat, impulſu quodam diuino incitatus. At vigiles e muro iaculis eos petebant, et tela vndique innumera iaciebant, inſuper et ſaxa ingentia deuoluebant,

λιον, αἱ ἐκ τῶν μὲν ἕνδεκα παρέσυραν ἑνίους. ὁ δὲ Σαβῖνος ἁπάντων τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ καταχωννύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, ὃ πρότερον ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν, ἤ γενέσθαι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ τρέψασθαι τὰς πολεμίους. καταπλαγέντες γὰρ αὐτῷ τήν τε δύναμιν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τὸ παράσημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράπησαν. ἔνθα δὴ καταμέμψαιτ' ἄν τις ὡς φθονερὰν ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς τὴν τύχην, καὶ κωλύσαν αἰεὶ τὰ παράδοξα τῶν κατορθωμάτων. ὁ γὰρ ἀνὴρ ὗτος, ὅτε ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς, ἐσφάλη, καὶ πταίσας πρός τινα πέτραν, πρηνὴς ἐπ' αὐτῆς μετὰ μεγίστου ψόφου κατέπεσεν. ἐπισφαφέντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι καὶ κατιδόντες μόνον τε αὐτὸν καὶ πεπτωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ διανασὰς, καὶ προκαλυψάμενος τὸν θυρεὸν, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' ἀπὸ πλήθους τραυμάτων παρῆκε τὴν δεξιὰν, καὶ τέλος, πρὶν ἀποδῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν· ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δι' ἀνδρείαν τύχῃ, πεσὼν δὲ τῆς ἐπιβολῆς ἀναλόγως. τῶν δ' ἄλλων τρεῖς μὲν τὰς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας συντρίψαντες ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις· οἱ δ' ὀκτὼ τραυματίαι κατασυρέντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν ὖν τρίτῃ Πανέμου μηνὸς ἐπράχθη.

ζ'. Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο τῶν προκοιτάντων τινὲς ἐπὶ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνελθόντες, προσκαλῦνται μὲν τὸν τῆ πέμπτῃ τάγματος σημαιοφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν ἕνα. κατὰ δ' ὥραν τῆς νυκτὸς ἐννάτην, προβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ διὰ τῶν ἐρυμνίων ἐπὶ τὴν Αντωνίαν· ἀποσφάξαντες δὲ τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κρατοῦσι τῆ τείχους, καὶ τῷ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐκέλευσαν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασίς τε αἰφνίδιος ἦν καὶ φυγὴ, πρίν τινα τὸ πλῆθος ἐπιδεῖν τῶν ἐπιβεβηκότων. ὅ, τε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ φαντασίαν αὐτοῖς τῆ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. Καῖσαρ δὲ, τῆ σημείᾳ κατακύσας, ἐξο-

quibus aliquot ex vndecim deiecti ſunt. Sabinus autem miſſilibus occurrens, teliſque paene obrutus, non prius deſtitit ab impetu, quam in ſummum murum euaſiſſet et hoſtes fugaſſet. nam Iudaei, tam viribus illius attoniti, quam animi fortitudine, ſimulque plures adſcendiſſe rati, in fugam verſi ſunt. Vnde eſt, quod fortuna non immerito incuſetur, vt quae virtutibus inuideat, ſemperque praeclaris obſtet facinoribus. Siquidem hic vir, cum quod aggreſſus eſt ſuperaſſet, lapſus eſt, ſaxoque cuidam impactus maximo cum ſonitu armorum pronus in eum decidit. Quo factum eſt, vt Iudaei conuerſi, vbi ſolum et iacentem videre, vndique eum peterent. Ille autem genu nixus et ſcuto protectus, primo quidem ſemet defendit, multoſque ad ipſum accedentes ſauciauit; poſtea vero vulnerum multitudine dextram laxauit, et ad extremum, priuſquam animam redderet, telis eſt obrutus: vir ſane pro fortitudine dignus meliori fortuna, haud ſecus tamen ac pro coepti facinoris difficultate cecidit. E caeteris autem tres quidem, qui iam ad ſummum euaſerant, lapidibus obtritos occiderunt, octo vero ſaucii detracti et in caſtra relati ſunt. Et haec quidem tertio die menſis Panemi geſta ſunt.

7. Biduo autem poſt viginti de numero cuſtodum, per aggeres excubantium, congregati, ſigniferum quidem legionis quintae, et duos quoſdam ex ala equitum, atque vnum tubicinem ad ſe vocant. hora autem noctis nona tacite per ruinas ad Antoniam progrediuntur: occiſiſque primis cuſtodibus, qui obdormierant, murum occupant, et buccina ſignum dari iuſſerunt. quo caeteri quidem vigiles ſubito exſuſcitantur, fugiuntque, priuſquam numerum eorum, qui adſcenderunt, diſcernere potuerant. Nam et timor et tuba faciebant, vt magna hoſtium multitudo adſcendiſſe crederetur. Caeſar autem, ſigno audito, exercitum pro-

πλίζει τὴν τε δύναμιν διὰ τάχους, καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων πρῶτος ἀναβαίνει τοὺς ἐπιλέκτους ἔχων. καταφευγόντων δ' Ιουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, ἣν ὁ Ιωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν Ρωμαίων ὑπώρυξε. καὶ διασάντες ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ στασιασταὶ τῶν ταγμάτων, τῷ τε Ιωάννῃ καὶ τῷ Σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, ὀδεμίαν ἔτε ἰσχύος ἔτε προθυμίας ἐλλείποντες ὑπερβολήν. πέρας γὰρ ἀλώσεως ὑπελάμβανον, τὸ Ρωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον· ὃ δὴ κἀκεῖνοι, τῷ κρατεῖν ἀρχήν. συῤῥήγνυται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους μάχη καρτερὰ, τῶν μὲν καταλαβέσθαι καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν δὲ Ιουδαίων ἐξωθούντων αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Αντωνίαν. καὶ τὰ βέλη μὲν ἦν ἀμφοτέροις ἄχρηστα, καὶ τὰ δόρατα. σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ περὶ τὴν συμβολὴν ἄκριτον ἦν, ὁποτέρωθεν ἕκαστοι μάχοιντο, πεφυρμένων μὲν τῶν ἀνδρῶν καὶ περὶ τὴν στενοχωρίαν διηλλαγμένων, τῆς δὲ βοῆς ἀσημάντου προσπιπτούσης διὰ τὸ μέγεθος. Φόνος τε ἦν ἑκατέρωθεν πολὺς, καὶ τῶν πεσόντων τὰ τεσώματα καὶ τὰς πανοπλίας πατοῦντες ἔθραυον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βρίσειε ῥέπων ὁ πόλεμος, παρακέλευσις μὲν ἦν τῶν πλεονεκτούντων, οἰμωγαὶ δὲ τῶν τρεπομένων. ὅτε δ' αἱ Φυγαὶ τόπον εἶχον, ὅθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀνώμαλοι ῥοπαὶ καὶ μετακλίσεις μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς παρατάξεως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις ἢ τῷ κτείνειν ἢ τῷ θνήσκειν ἀνάγκη παρῆν, οὐκ ὄσης ἀναφυγῆς· οἱ γὰρ κατὰ νώτου, πρόσω βιαζόμενοι τοὺς σφετέρους παρ' ἀμφοῖν, οὐδὲ τῇ μάχῃ μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων δὲ τῶν Ιουδαίων τοῖς θυμοῖς τὴν Ρωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης καθάπαν ἤδη τῆς παρατάξεως, ἀπὸ γὰρ ἑννάτης νυκτὸς ὥρας εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, καὶ τὸν τῆς ἀλώσεως κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας εὐφόδιον, Ρωμαῖοι δὲ μέρει τῆς δυνάμεως, ὅπως γὰρ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, κἀκείνοις ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τῆς Αντωνίας ἀποχρῆν ἐπὶ τῷ παρόντος ἐδόκει.

ϛ'. Ιουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῶν ἀπὸ τῆς Βιθυνίας,

pere armari iubet, et cum ducibus primus, lectorum manu comitatus, adscendit. Cum autem Iudaei ad templum confugerent, ipsi quoque per cuniculum, quem Ioannes subter aggeres Romanorum excauarat, irruebant. discretique ab vtroque agmine seditiosi, tam Ioannis, quam Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnantes. Siquidem excidii finem putabant locum sanctum penetrasse Romanos, quod et illi pro victoriae principio habebant. Ad ipsum autem aditum acris committitur pugna, his quidem templum vi occupare nitentibus, Iudaeis vero Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittae quidem et hastae vtriusque inutiles erant, strictis autem gladiis congrediebantur, et in ipso conflictu discerni non poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis quidem viris et propter angustias permutatis, incerto vero clamore propter eius magnitudinem ad aures accidente. Quin et multa vtrinque caedes erat, et cadentium cadauera simul et arma conculcantes frangebant pugnatores. Semper autem ad vtram partem vergens praelium grauius esset, se inuicem adhortabantur superantes, cedentesque eiulatus edebant; et neque fugae locus erat, neque persecutioni, sed incerto modo nunc inclinarent, nunc se reflecterent, acie mixta confusaque. Qui vero inter primos steterant, necesse habebant, vt alios interficerent aut ipsi morerentur, quod refugere non daretur: nam et posteriores vtriusque partis suos in frontem vrgebant, nullumque dimicantibus spatium intermedium relinquebant. Cum autem Iudaeorum animi Romanorum peritiam vincerent, iamque omnino tota acies inclinaret, a nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant, hi quidem simul omnes, etiam excidii periculum pro incitamento ad virtutem habentes, Romani vero parte exercitus, (nondum enim adscenderant legiones illisque spes pugnantium nitebantur) tunc satis esse videbatur in praesens Antoniam occupare.

8. Iulianus vero quidam centurio ex Bithynia, vir

ἐκ ἄσημος ἦν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσόρησα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρία, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς παρασήματι πάντων ἄριστος, ὁρῶν τὰς Ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους· παρεστήκει δὲ Τίτῳ κατὰ τὴν Αντωνίαν· προπηδᾷ, καὶ νικῶντας ἤδη τὰς Ιουδαίους τρέπεται μόνος μέχρι τῆς τῶ ἐνδοτέρω ἱερᾶ γωνίας. ἔφευγε δὲ τὸ πλῆθος ἄθρουν, ὅτε τὴν ἰσχὺν, ὅτε τὴν τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ, διὰ μέσων τῶν σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλῃ διάττων, ἐφόνευε τὰς καταλαμβανομένας· καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης ἡδὺν ὅτε τῷ Καίσαρι θαυμασιώτερον, ὅτε τοῖς ἄλλοις παρέσῃ φρικωδέστερον. ἐδιώκετο δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, ἣν ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ γὰρ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λιθοστρώτε τρέχων ὑπολισθαίνει. πεσὼν δ' ὕπτιος, μετὰ μεγίστε τῆς πανοπλίας ἦχε, τὰς φεύγοντας ἐπιστρέφει. καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τῆς Αντωνίας Ῥωμαίων ἤρθη βοὴ, περὶ τὰνδρὶ δεισάντων· οἱ δὲ Ιουδαῖοι περισάντες αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς τε ξυστοῖς, καὶ ταῖς ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολὺν μὲν τῷ θυρεῷ σίδηρον ἐξεδέχετο, πολλάκις δ' ἀνασπὰς περάσας, ὑπὸ τῆ πλήθυς τῶν τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κείμενος δ' ὅμως ἔτυπτε τῷ ξίφει πολλούς. ἁδὲ γὰρ αἰτηρέθη ταχέως, τῷ τε κράνει καὶ τῷ θώρακι πεφραγμένος πάντα τὰ καίρια πρὸς σφαγὴν, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπτομένων αὐτῷ τῶν ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς προσαμῦναι τολμῶντος, ἐνέδωκε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆει Καίσαρα ἀνδρὸς ἔτως ἐναρέτε, καὶ ἐν ὄψει τοσύτων φονευομένε. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλεισε τῆ βοηθεῖν ἐθέλοντα, τὰς δυναμένας δὲ κατάπληξις. Ιουλιανὸς μὲν ἦν πολλὰ δυσθανατήσας, καὶ τῶν κτεινάντων ὀλίγας ἀπλήγας καταλιπὼν, μόλις ἀποσφάττεται, μέγιστον ἀ παρὰ Ῥωμαίοις καὶ Καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. Ιουδαῖοι δὲ, καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τὰς Ῥωμαίους τρέπονται, καὶ κατακλείουσιν εἰς τὴν Αντωνίαν. ἠγωνίσαντο

non ignobilis, quem in illo bello et ipſe cognoui, et armorum peritia et corporis viribus et animi fortitudine omnium praeſtantiſſimus, vbi Romanos iam cedere et male ſemet defendere conſpexit, (nam Tito apud Antoniam adſtabat) proſiliebat, et Iudaeos, cum victores eſſent, ſolus in fugam vertit perſequiturque ad interioris templi angulum. Fugiebat autem vniuerſa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis eſſe opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disiecerat, ipſos, quos prehendit, interficiebat: illoque ſpectaculo nihil aut Caeſari magis admirabile viſum eſt, aut aliis magis horribile. Verum et ipſum profecto fata perſequebantur, quae vtpote mortalis vitare non potuit. Nam calceis crebros clauos et acutos, vt et caeteri milites, infixos habens, et in ſolo lapidibus ſtrato currens prolabitur: cumque reſupinus caderet, magnoque cum armorum ſonitu, fugientes in ſe conuertit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia ſublatus eſt, ſaluti eius metuentium: Iudaei vero multi ſimul haſtis et gladiis eum vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim ſcuto excipiebat; ſaepe vero conatus ſemet erigere, percutientium multitudine proſternebatur: at iacens tamen multos gladio vulnerabat. nec enim cito peremtus eſt, galea et thorace per omnia tectus, vbi plagam lethalem acciperet, contractaque cervice, donec conciſis aliis eius membris, et nemine ei ſuccurrere audente, morti ſuccubuit. Ingentem autem dolorem capiebat Caeſar ex viro tantae fortitudinis etiam in conſpectu tot virorum occiſo: et locus ipſum quidem diſcludebat, auxilium ferre cupientem; alios autem, cum poſſent, metus impediebat. Et Iulianus quidem diu cum morte luctatus, relictiſque paucis interfectorum ſuorum, quos non percuſſerat, aegre perimitur; magna ſui gloria non apud Romanos tantum et Caeſarem, verum apud hoſtes quoque relicta. Iudaei vero etiam rapto mortui cadauere Romanos iterum in fugam vertunt et in Antoniam concludunt. Inſiguiter au-

δ' ἐξ αὐτῶν ἐπισήμως κατὰ ταύτην τὴν μάχην, Αλεξᾶς μέν τις καὶ Γυφθαῖος τῶ Ιωάννη τάγματος· ἐκ δὲ τῶν περὶ Σίμωνα, Μαλαχίας τε, καὶ ὁ τῶ Μέρτωνος Ιούδας, καὶ Σωσᾶ υἱὸς Ιάκωβος τῶν Ιδουμαίων ἡγεμόνων, τῶν δὲ ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖδες Ιακίμου Σίμων τε καὶ Ιούδης.

ΚΕΦ. β'.

Οπως Τίτος, κατασκάψας προσάξας τὴν Αντωνίαν, τὸν Ιώσηπον πρὸς τρέψατο τοῖς Ιουδαίοις αὖθις παραινέσαι.

Τιτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῶ στρατιώταις κατασκάπτειν προσέταξε τὰς θεμελίους τῆς Αντωνίας, καὶ τῆ δυνάμει πάσῃ ῥαδίαν τὴν ἄνοδον εὐτρεπίζειν. αὐτὸς δὲ τὸν Ιώσηπον παρασησάμενος· ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, Παυέμβ δ' ἦν ἑπτακαιδεκάτη, τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, ἀνδρῶν ἀπορία διαλελοιπέναι τῶ Θεῶ, καὶ τὸν δῆμον ἐπὶ τούτω δεινῶς ἀθυμεῖν· λέγειν τῶ Ιωάννη πάλιν ἐκέλευσεν ἃ καὶ πρότερον. „ὡς, εἴ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τῶ „μάχεσθαι, προελθόντι μεθ' ὅσων βούλεται πολεμεῖν ἐξίη, „δίχα τῶ συναπολέσθαι τήν τε πόλιν καὶ τὸν ναὸν αὐτῶ. „μηκέτι μέντοι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τὸν Θεὸν πλημ„μελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῶ τὰς ἐπιλελοιπυίας θυσίας ἐκ„τελεῖν, δι' ὧν ἂν ἐπιλέξηται Ιουδαίων." καὶ ὁ Ιώσηπος, ὡς ἂν εἰ μὴ τῶ Ιωάννη μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, ἐν ἐπηκόω τας, τά τε τῶ Καίσαρος διήγγειλεν Εβραΐζων, καὶ πολλὰ προσηντιβόλει, „φείσασθαι τῆς πατρίδος, καὶ δια„σκεδάσαι τῶ ναῶ γενόμενον ἤδη τὸ πῦρ, τάς τε ἁγισμοὺς „ἐπιδιδόναι τῶ Θεῶ." πρὸς ταῦτα τῶ δήμω μὲν ἦν κατήφεια καὶ σιγή. πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθείς τε τῶ Ιωσήπω καὶ καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, „ὡς „οὐκ ἄν ποτε δείσειεν ἅλωσιν, Θεὸς γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν." καὶ ὁ Ιώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν· „πάνυ γὰν καθαρὰν „τῶ Θεῶ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον δὲ μένει τὸ ἅγιον. εἰς „ὃν δὲ ἐλπίζεις σύμμαχον, οὐδὲν ἠσέβησας. τὰς δὲ ἐθίμους

tem in eo praelio decertarunt, Alexas quidam et Gyphthaeus ex agmine Ioannis; ex parte vero Simonis Malachias et Mertonis filius Iudas, et Sosae filius Iacobus dux Idumaeorum, Zelotarum vero fratres duo, Iairi filii, Simon et Iudas.

CAP. II.

Quomodo Titus, cum Antoniam dirui iussisset, Iosephum incitauit, vt Iudaeos iterum verbis hortaretur.

Titus autem militibus, qui cum eo quidem erant, imperauit, vt Antoniae fundamenta diruerent, facilemque adscensum toti exercitui dare curarent: ipse vero, cum Iosephum ad se vocasset, (nam audiuerat eo die, qui erat mensis Panemi decimus septimus, iuge sacrificium, vt vocabatur, virorum penuria Deo defuisse, idque populum valde dolere) Ioanni dicere iterum praecepit, quae et ante mandauerat: „quod, si quis etiam eum „pugnandi prauus amor teneret, cum qua vellet mul„titudine ad bellum progrederetur, dum modo non „vna secum et ciuitas interiret simul et templum. san„ctum tamen locum violare desineret, neue in Deum „nefas admitteret. ipsi autem licere sacra intermissa ce„lebrare per Iudaeos, quos ipse delecturus esset." Atque Iosephus, quasi non soli Ioanni, sed etiam pluribus, (cum constitisset, vnde exaudiri posset) quaeque ipsi in mandatis dederat Caesar Hebraïce nunciauit, multisque eos precabatur, „vt patriae parcerent, ignem„que iam templum attingentem depellerent, Deoque vo„ta redderent consueta." Ad haec moestitia tenebatur populus et silentio. Tyrannus autem, cum multa Iosepho conuicia dixisset et maledicta, postremo addidit, „nunquam sibi excidium esse metuendum, vtpote „quod Dei ciuitas esset." Atque Iosephus ad ista exclamauit: „Eam quippe Deo omnino puram conseruasti, „et sacrarium manet incontaminatum. nec in eum, cu„ius speras auxilium, aliquid sceleris admisisti; sed is

„θυσίας ἀπολαμβάνει. κἂν μέν σε τις ἀφέληται τὴν καθ' „ἡμέραν τροφὴν, ἀσεβέστατε, τοῦτον ἡγήσῃ πολέμιον· αὐ„τὸν δὲ, ὃν τῆς αἰωνίου θρησκείας ἐστέρησας Θεὸν, ἐλπίζεις „σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ Ρωμαίοις τὰς ἁμαρ„τίας ἀνατίθῃς, οἳ μέχρι νῦν κήδονται τῶν ἡμετέρων νόμων, „καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ διακοπείσας θυσίας ἀποδίδοσθαι τῷ Θεῷ „βιάζονται; τίς ἂν οὐκ ἂν ξενάξειεν, καὶ κατολοφύραιτο τῆς „παραδόξου μεταβολῆς τὴν πόλιν, εἴγε ἀλλόφυλοι μὲν καὶ „πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται, σὺ δὲ Ιουδαῖος, „ὁ τοῖς νόμοις ἐντραφεὶς, κἀκείνων πρὸς αὐτὸς γίνῃ χαλε„πώτερος; ἀλλά τοι, Ιωάννη, καὶ μετανοῆσαι μὲν ἐκ κα„κῶν οὐκ αἰσχρὸν ἐν ἐχάτοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλο„μένῳ σώζειν τὴν πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ιου„δαίων Ιεχωνίας· ὃς ποτε στρατεύσαντι τῷ Βαβυλωνίῳ δὲ „αὐτὸν ἐκὼν ἐξέστη, πρὶν ἁλῶναι τῆς πόλεως, καὶ μετὰ γε„νεᾶς αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἑθελούσιον, ὑπὲρ τοῦ μὴ πα„ραδοῦναι ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ „περιιδεῖν φλεγόμενον. διὰ τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς „ἁπάντων Ιουδαίων ἱερὸς ἀνυμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶ„νος ἀεὶ νέα τοῖς ἐπιγενομένοις παραδίδωσιν ἀθάνατον. „καλὸν, ὦ Ιωάννη, ὑπόδειγμα, κἂν προσῇ κίνδυνος. ἐγὼ „δέ σοι καὶ τὴν ἀπὸ Ρωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. μέ„μνησο δὲ, ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ, καὶ Ιουδαῖος ὢν ἐπαγ„γέλλομαι· καὶ χρὴ σκοπεῖν, τίς ὁ συμβουλεύων, καὶ πό„θεν. μὴ γὰρ ἔγωγέ ποτε γενοίμην ζῶν ἕτως αἰχμάλω„τος, ἵνα παύσωμαι τοῦ γένους, ἢ τῶν πατρίων ἐπιλάθωμαι. „πάλιν ἀγανακτεῖς, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορούμενος. ἄξιός „γε καὶ χαλεπωτέρων, ὃς ἄντικρυς εἱμαρμένης τι παραι„νῶ, καὶ τοὺς ὑπὸ Θεοῦ βιάζομαι κατακρίτους σώζειν. τίς „οὐκ οἶδε τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τὸν „ἐπιῤῥέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐνεστῶτα; τό„τε γὰρ ἅλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμοφύλῳ τις ἄρξῃ „φόνῳ. τῶν ὑμετέρων δὲ πτωμάτων οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ „ἱερὸν δὲ πᾶν πεπλήρωται; Θεὸς ἄρα, Θεὸς αὐτὸς ἐπάγει

„ſacra ſolennia conſequitur. Et ſiquidem tibi, o ſce-
„leratiſſime, quiſquam quotidianum auferat cibum, eum
„pro hoſte nefario habebis; ipſum vero Deum, quem
„perpetuo cultu priuaſti, in bello tibi auxilio ſperas fu-
„turum? et Romanis peccata imputas, qui hucuſque le-
„gibus noſtris curam adhibent; et quae ipſe interdixiſti
„ſacra, Deo vt reddantur vi contendunt? Quis non ge-
„meret, et vrbem ob inopinatam mutationem deſleret,
„quod alienigenae quidem hoſteſque impietatem tuam
„emendatum eant; tu vero Iudaeus, inter leges eductus,
„eis etiam, quam illi, infeſtior ſis? Atqui, Ioannes, vt
„malorum te poeniteat non turpe eſt in extremis, bo-
„numque tibi exemplum ciuitatem ſeruare cupienti pro-
„poſitum eſt in Iechonia rege Iudaeorum: qui, cum
„olim Babylonius propter ipſum cum exercitu contra
„vrbem veniſſet, ſponte ea, priuſquam caperetur, ex-
„ceſſit, et cum cognatione ſua voluntariam captiuita-
„tem ſuſtinuit, ne ſancta haec hoſtibus proderet, Dei-
„que domum ardentem videret. Ob hoc ſane ſacra
„omnium Iudaeorum commemoratione celebratur, eum-
„que memoria per ſaecula tranſmiſſa ſemper noua im-
„mortalem poſteris tradidit. Bonum, o Ioannes, exem-
„plar, etiamſi immineat periculum. Ego autem veniam
„quoque tibi a Romanis ſpondeo. At memento, quod
„popularis qui ſum, te moneam, Iudaeuſque illa promit-
„tam: ſpectarique oporteat, quis ſit auctor, et vnde con-
„ſilium. Abſit enim vnquam me ita captiuum viuere,
„vt genus in memoria tenere deſinam, aut eorum, quae
„e patria mea ſint, obliuiſcar. Rurſum indignaris, et vo-
„ciferaris, mihique maledicis. Etiam acerbiora mereor,
„qui aduerſus fata te hortor et ſuadeam, Deique ſententia
„condemnatos ſeruare contendam. Quis ignorat ſcripta
„veterum prophetarum, et oraculum, quod miſerae ciuitati
„iam praeſens imminet? Tunc enim eius excidium fore
„praedixere, quando aliquis e popularibus caedem patrare
„incipiet. Veſtris autem cadaueribus nonne ciuitas et tem-
„plum omne repletum eſt? Deus profecto, Deus ipſe cum

„μετὰ Ρωμαίων καθάρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τὴν τοσούτων „μιασμάτων γέμουσαν πόλιν ἀναρπάζει.

β'. Ταῦτα λέγων ὁ Ἰώσηπος μετ' ὀδυρμῶ καὶ δακρύων, λυγμῷ τὴν φωνὴν ἀνεκόπη. καὶ Ρωμαῖοι μὲν ὤκτειράν τε τὸ πάθος, καὶ τῆς προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην παρωξύνοντο μᾶλλον ἐπὶ τοὺς Ρωμαίους, ἐπιθυμοῦντες ἐγκρατεῖς κἀκείνου γενέσθαι. τῶν γε μὴν συγγενῶν πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος. καὶ τινὲς μὲν, ὀρρωδοῦντες τὰς Φυλακὰς τῶν ζασιαστῶν, κατὰ χώραν ἔμενον, ἀπώλειαν μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. εἰσὶ δ', οἳ, καιροφυλακήσαντες ἄδειαν ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς Ρωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, τρεῖς μὲν Ἰσμαήλου τοῦ καρατομηθέντος ἐν Κυρήνῃ, καὶ τοῦ Ματθίου τέσσαρες, καὶ εἷς ἑτέρου Ματθίου παῖς, διαδρὰς μετὰ τὴν πατρὸς ἀπώλειαν, ὃν ὁ τοῦ Γιώρα Σίμων ἀπέκτεινε, σὺν τρισὶν υἱοῖς, ὡς προείρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. Καῖσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν αἰδῆ τὴν διατριβὴν ἔξειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς Γόφναν, τέως ἐκεῖ παραινῶν μένειν· ἀποδώσειν γὰρ ἑκάστῳ τὰς κτήσεις, κατὰ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γενόμενος. οἱ μὲν δὴ εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φαινομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ ζασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγεῖεν ὑπὸ Ρωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δηλονότι τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες τῷ φόβῳ διαδιδράσκειν. ἤνυτο δ', ὡς καὶ πρότερον, αὐτοῖς τὸ πανούργημα πρὸς καιρόν· ἐπεχείθησαν γὰρ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτομολεῖν.

γ'. Λῦθις δ', ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς Γόφνας Τίτος ἐκέλευσε μετὰ τοῦ Ἰωσήπου περιελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλεῖστοι πρὸς τοὺς Ρωμαίους ἔφευγον. γινόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν Ρωμαίων ἱσάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς ζασιαστὰς, τὸ μὲν πρῶτον, ὅλῃ τοὺς Ρωμαίους δέξασθαι τῇ πόλει, καὶ τὴν

„Romanis ignem ei lustrationis infert, totque scelerum „plenam ciuitatem e sedibus euellit.

2. Haec Iosepho cum fletu et lacrymis prosequente, singultibus vox eius interrupta est. Et Romani quidem miserati sunt et ipsum ob ea, quae passus est, et admirati eorum ergo, quae facere destinauit: Ioannes autem eiusque socii magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Caeterum nobilium plurimos commouit eius oratio. et nonnulli quidem, seditiosorum custodias formidantes, cum sociis suis manebant, quamvis certi de suo pariter et ciuitatis exitio. Erant autem, qui, capto securae discessionis tempore, ad Romanos confugere. in quibus erant Iosephus quidem et Iesus pontifices; filii vero pontificum, tres quidem Ismaëli, cui apud Cyrenen fuerat caput abscissum; et Matthiae quatuor, alterius vero Matthiae vnus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Giorae cum tribus filiis, vt supra dictum est, interemit. Multi autem ex aliis nobilibus vna cum pontificibus migrabant ad Romanos: eosque Caesar caetera humaniter excepit, sciensque, inter alienigenarum mores haud iucunde illos victuros esse, in Gophnam dimisit, eis interim illic manere persuadens, vt qui possessiones singulis redditurus esset, cum, bello confecto, frueretur otio. Et illi quidem in vrbeculam sibi concessam, cum omni securitate, laeti discedebant. Cum autem illi non comparerent, seditiosi iterum diuulgarunt, transfugas a Romanis occisos esse, scilicet, vt metu a fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem, vt antea, haec calliditas eis profuit: nam metus eos impedivit, quo minus transfugerent.

3. Rursus autem, postquam eos Titus reuocatos a Gophna cum Iosepho muros obire et populo in conspectum dari iussisset, plurimi ad Romanos fugiebant. Frequentes vero congregati, et ante Romanos stantes, cum eiulatu et lacrymis seditiosis supplicabant, primo quidem, vt Romanos in omnem ciuitatem reciperent, pa-

πατρίδα σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μὴ, τῷ τε ἱερῷ πάντως ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς· εἰ γὰρ ἂν τολμῆσαι Ρωμαίους μὴ μετὰ μεγίστης ἀνάγκης καταφλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον ἀντεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀντικεκραγότες, ἐπὶ τῶν ἱερῶν πυλῶν τάς τε ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσησαν· ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ἀπὸ πλήθους νεκρῶν πεσσοικέναι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φερεῖν. τοῖς δ' ἁγίοις καὶ ἀβάτοις μετὰ τῶν ὅπλων εἰσιπηδῶν, θεμιὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ πρόκλοψαν εἰς τοσοῦτον παρανομίας, ὥστε, ἢν ἂν εἰκὸς ἀγανάκτησιν γενέσθαι Ἰουδαίων, εἰ Ρωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτοὺς, ταύτην εἶναι παρὰ Ρωμαίων τότε πρὸς Ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. τῶν μὲν γε στρατιωτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ μετὰ φρίκης εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα καὶ προσεκύνει, τὰς τε λῃστὰς ηὔχετο, πρὶν ἀνηκέστῳ πάθει, μετανοῆσαι.

δ'. Τίτος δ' ὑπερπαθήσας πάλιν ἐξωνείδιζε τοὺς περὶ τὸν Ἰωάννην, λέγων· „ἆρ' οὐχ ὑμεῖς, ὦ μιαιφόνται, τὸν δρύφακτον τοῦτον περιβάλεσθε τῶν ἁγίων; οὐχ „ὑμεῖς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεστήσατε, γράμμασιν Ἑλ„ληνικοῖς καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃ μηδένα τὸ γέ„νειον ὑπερβαίνειν παραγγέλλει; οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερβάν„τας ὑμῖν ἀναιρεῖν ἐπετρέψαμεν, κἂν Ρωμαίους τις ᾖ; τί οὖν „νῦν, ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ κατατατεῖτε; τί δὲ „τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μαρτύρομαι „θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶ„ρον, νῦν μὲν γὰρ οὐκ οἶδα, μαρτύρομαι δὲ καὶ στρατιὰν „ἐμὴν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ Ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτούς, ὡς „οὐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς ἀναγκάζω μιαίνειν· κἂν ἀλλάξητε „τῆς παρατάξεως τὸν τόπον, ἔτε προσελεύσεταί τις Ρω„μαίων τοῖς ἁγίοις, ἔτε ἐνυβρίσει. τηρήσω δὲ τὸν ναὸν „ὑμῖν, καὶ μὴ θέλοντι.

ε'. Ταῦτα τῷ Ἰωσήπῳ διαγγέλλοντος ἐκ τοῦ Καίσαρος, οἱ λῃσταὶ καὶ ὁ τύραννος, οὐκ ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ κατὰ δουλίαν

riamque iterum seruarent: sin vero hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumque sibi eruerent. non enim ausuros ne maxima quidem necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His autem illi magis aduersabantur; cumque multa in transfugas vociferassent maledicta, supra sacras portas scorpiones et catapultas et balistas dispesuerunt. adeo vt omne quidem circa fanum spatium mortuorum multitudine coemeterio, templum vero ipsum castello simile videretur. In loca autem sancta et inaccessa, cum armis et manibus adhuc gentili caede calentibus, insiliebant: et eo iniquitatis processerunt, vt, quam ad indignationem Iudaeos adduci verisimile erat, si hanc Romani in ipsos iniuriam admisissent, ea tunc in Iudaeos, propria sacra temerantes, vterentur Romani. Nemo sane erat ex militibus, qui non cum horrore templum adspiceret atque adoraret, optaretque, vt latrones, antequam insanabile malum paterentur, resipiscerent.

4. Titus autem, cum admodum doleret vicem eorum, iterum Ioannem eiusque socios his verbis increpabat: „Nonne vos, o sceleratissimi, hunc cancellum locis „sanctis obiecistis? Nonne vos columnas ad certa internal„la in eo statuistis, literis Graecis ac nostris inscriptas; „quibus edicitur, ne septa quidem cuiquam licere transgredi? Nonne eos, qui transiissent, quamuis Romanus „quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo „etiam mortuos nunc conculcatis, o nocentissimi? Cur „autem templum et externo et gentili sanguine contami„natis? Testor ego patrios Deos, et si quis olim hunc lo„cum respexit, (nunc enim neminem ad eum respicere ar„bitror) itemque testor et exercitum meum, et Iudaeos, „qui apud me sunt, et vosmetipsos, quod non ego vos „ad haec violanda compellam: et si locum aciei mutaue„ritis, neque accedet ad sancta quisquam Romanorum, „neque contumeliam eis faciet. Vobis autem etiam in„vitis templum seruabo.

5. Haec Iosepho illis Hebraice renunciante mandata Caesaris, latrones ac tyrannus, non ex benevolentia, sed

γίνεσθαι τὰς παρακλήσεις δοκοῦντες, ὑπερηφάνων. Τίτος δὲ, ὡς ὄντε οἴκτον ἑαυτῶν τοὺς ἄνδρας ἠδὲ φειδώ τινα τοῦ ναοῦ ποιουμένους ἑώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει. πᾶσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς οὐχ οἷόν τε ἦν, μὴ χωρουμένην τῷ τόπῳ· τριάκοντα δ' ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους παραδοὺς, τούτων δ' ἐπιτάξας ἡγεμόνα Κερεάλιον, ἐπιθέσθαι προσέταξε ταῖς Φυλακαῖς περὶ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐννάτην. ὄντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, εἴ τε Φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέχον, καὶ τὰ παρὰ τῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. „πλέον „γὰρ αὐτὸν ἀνύσειν, ἔφασαν, ἐπὶ τῆς Αντωνίας καθεζό„μενον, καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ „εἰ καταβὰς προκινδυνεύοι. πάντας γὰρ, ὁρῶντος Καίσαρος, „ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι." τούτοις πειθοὺς ὁ Καῖσαρ, „δι' ἓν τοῦτο τοῖς στρατιώταις ὑπομένειν εἰπών, ἵνα κρίνῃ τὰς „ἀρετὰς αὐτῶν, καὶ μήτε τῶν ἀγαθῶν τις ἀγέρασος, μήτε „τῶν ἐναντίων ἀτιμώρητος διαλάθῃ, γένηται δ' αὐτόπτης „καὶ μάρτυς ἁπάντων, ὁ καὶ τοῦ κολάζειν καὶ τοῦ τιμᾶν κύ„ριος, τοὺς μὲν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν ὁρμῶντας καθ' ἣν ὥραν καὶ προείρηται, προελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον ἀπὸ τῆς Αντωνίας ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

ς'. Οὐ μὴν οἵ γε πεμφθέντες τοὺς Φύλακας εὗρον κοιμωμένους, ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσασι μετὰ κραυγῆς εὐθέως συνεπλέκοντο. πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐκκοιτούντων βοὴν ἔνδοθεν οἱ λοιποὶ κατὰ στίφος ἐξέθεον. τῶν μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς ἐξεδέχοντο Ρωμαῖοι· περιέπιπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τῷ σφετέρῳ τάγματι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τὴν μὲν γὰρ διὰ βοῆς ἐπίγνωσιν ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τὴν δὲ ῥημάτων ἡ νὺξ ἔκαστον ἀφεῖλετο, καὶ τυφλώττειν ἄλλως ἐς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, ἐς δὲ οἱ Φόβοι. διὰ τοῦτο τὸν προσιόντα πλήττειν ἦν ἄκριτον. Ρωμαίους μὲν οὖν συνησπικότας, καὶ κατὰ συντάξεις προπηδῶντας, ἧττον ἔβλαπτεν ἄγνοια·

timiditate adhortationes proficiſci exiſtimantes, ſuperbia efferebantur. Titus autem, cum illos neque ſuas fortunas miſerari, neque templo parcere videret, inuitus bellum repetebat. Et copias quidem vniuerſas, quod locus eas non caperet, illis admouere non poterat: tricenis autem optimorum ex ſingula centuria delectis, et tribunis per millenos attributis, hiſce duce praepoſito Cereali, ſub noctis horam nonam cuſtodes aggredi iuſſit. Cum autem ipſe quoque in armis eſſet, ſimulque ad deſcenſum ſemet parauiſſet, propter periculi magnitudinem eum amici cohibebant, atque illa, quae a ducibus dicta erant: „Plus enim ipſum effecturum, aiebant, ad Antoniam ſe„dentem, pugnamque aſſignantem militibus, quam ſi de„ſcenderet, periculiſque pro illis ſe obiiceret: quippe „omnes in conſpectu Caeſaris ſtrenuos fore bellatores.“ His obſequutus Caeſar, cum ad milites dixiſſet: „ob hoc „ſolum ſe manere, vt de eorum virtute iudicaret, et ne„que fortis quiſquam praemio careret, neque ignauus „poenam euaderet, ſed omnium ſpectator ipſe eſſet et te„ſtis, penes quem vlciſcendi et remunerandi arbitrium,“ illos quidem ad rem aggrediendam, hora, quae ſupra memorata eſt, dimiſit; ipſe vero, ad ſpeculam ex Antonia progreſſus, quid fieret, exſpectabat.

6. Verum hi, qui miſſi fuerant, non, vti ſperabant, ſomno oppreſſos inuenerunt, ſed cum clamore inſilientibus ſtatim ad manus ventum eſt. Caeteri autem excubitorum clamoribus exciti ex aedibus ſe turmatim proripiebant. Primorum quidem impetum excipiebant Romani: et qui illos ſequerentur in agmen proprium incidebant, multiſque ſuorum velut hoſtibus vtebantur. Nam voce quidem ſuorum agnitionem confuſus vtriuſque partis clamor, oculis vero quo minus diſcernerentur, nox omnino impediebat: ac praeterea quibuſdam coecitatem iniiciebat furor, aliis timor. idcirco obuium quemque ſine diſcrimine feriebant. Et Romanis quidem, ſcutorum coniunctione ſeptis, et per globos proſilientibus, ignoratio minus nocebat:

καὶ γὰρ ἦν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τῶν συνθήματος. Ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, καὶ τὰς τε προσβολὰς, καὶ τὰς ὑποχωρήσεις ἀνέδην ποιούμενοι, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων· τὸν ὑποσερόφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον διὰ σκότος ὡς ἐπιόντα Ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. πλείους γῦν ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων, ἐτρώθησαν, ἕως, ἡμέρας γενομένης, ὄψει τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο· καὶ κατὰ φάλαγγα διασάντες, τοῖς τε βέλεσιν εὐτάκτοις ἐχρῶντο καὶ ταῖς ἀμύναις. οὐδ' ἕτεροι δὲ ἦτ' εἶκον, ἦτ' ἐκπίπτον. ἀλλ' οἱ μὲν, ὡς ἐφορῶντος Τίτου, κατ' ἄνδρα καὶ κατὰ συμπάξεις ἤριζον ἀλλήλοις, καὶ προκοπῆς ἕκαστος ἐκείνην αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἄξειν ὑπελάμβανεν, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο. Ἰουδαίοις δ' ἐβεβήκει τὰς τόλμας, ὅ, τε περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τῷ ἱερῷ φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἐφειτὼς, καὶ τὰς μὲν παρακαλῶν, τὰς δὲ μαστιγῶν καὶ διαγείρων ἀπειλαῖς. συνέβαινε δὲ τὸ μὲν πλεῖστον σαδιαίαν εἶναι τὴν μάχην, ἐν ὀλίγῳ δὲ καὶ ταχέως ἀντισρέφεσθαι τὰς ῥοπάς. οὐδ' ἕτεροι γὰρ ἦτε φυγῆς ἦτε διώξεως μῆκος εἶχον. ἀεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον οἰκεῖος ἀπὸ τῆς Αντωνίας ὁ θόρυβος ἦν, θαῤῥοῦν δὲ καὶ κρατοῦσι τοῖς σφετέροις ἐπεβόων, καὶ μένειν τρεπομένους· ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ ἦτε Τίτου, ἦτε τῶν περὶ αὐτὸν ἐλάνθανε τῶν κατὰ τὴν μάχην. τὸ δὲ πέρας ἀεξάμενοι τῆς νυκτὸς ἐννάτης ὥρας, ὑπὲρ πέμπτην τῆς ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' ἧπερ ἤρξαντο τέτε τῆς συμβολῆς, μηδ' ἕτεροι βεβαίως κλίναντες τὰς ἑτέρας, ἀλλὰ τὴν νίκην μέσην ἐν ἀγχωμάλῳ τῇ παρατάξει καταλιπόντες. καὶ Ῥωμαίων μὲν ἐπισήμως ἠγωνίσαντο πολλοί· Ἰουδαίων δ' ἐκ μὲν τῶν περὶ Σίμωνα Ἰούδας ὁ τῦ Μέρτωνος, καὶ Σίμων ὁ τῦ Ἰωσίε, τῶν δὲ Ἰδουμαίων Ἰάκωβος καὶ Σίμων. Καθλᾶ μὲν ἦτος παῖς, Σωσᾶ δὲ ὁ Ἰάκωβος, τῶν δὲ μετὰ Ἰωάννε Γυφθαῖος καὶ Ἀλεξᾶς, τῶν δὲ ζηλωτῶν Σίμων υἱὸς Ἰακείρε.

ζ'. Ἐν τύτῳ δ' ἡ λοιπὴ τῶν Ῥωμαίων δύναμις, ἡμέρας ἑπτὰ κατασρεψαμένη τὰς τῆς Αντωνίας θεμελίους, μέ-

teſſerae enim ſuae quiſque meminerat. Iudaei vero ſemper disiecti, et tam impetus, quam receſſus, temere facientes, ſibi inuicem hoſtium ſpeciem ingerebant: nam reuertentem ſuum quiſque per tenebras quaſi Romanum aggredientem excipiebat. Qua re factum, vt plures a ſuis, quam ab hoſtibus, fauciarentur, donec orto die viſu deinceps pugna diſcerneretur, et in acie ex aduerſo ſtantes bono ordine hoſtes telis peterent atque propulſarent. Neutri vero cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem et ſigillatim et multi ſimul veluti in conſpectu Titi ſtrenue concertabant: illumque diem ſibi quiſque promotionis initium fore putabat, ſi fortiter dimicaſſet. Iudaeis autem miniſtrabat audaciam et proprium cuiuſque periculum, et quod templo metuerent, quodque tyrannus inſtaret, alios quidem obſecrans, alios vero verberans, et minis ad pugnam incitans. Verum accidebat, vt maxima ex parte ſtataria eſſet pugna; atque in exiguo ſpatio et celeriter huc illuc inclinaret acies. neutra enim pars prolixum fugiendi vel perſequendi ſpatium habebat. Semper autem, prout res vtrinque eueniebat, ex Antonia tumultus erat, ad ſuos clamantium, ſi ſuperarent, vt bono animo eſſent, ſin vero fugerent, vt fugam ſiſterent: eratque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui cum eo erant, quicquam latebat eorum, quae in pugna gerebantur. Poſtremo, nona noctis hora coepto praelio, non niſi poſt quintam diei horam diremtum eſt; cum neutri eo loco, vnde pugnam iniere, certa fuga ceſſiſſent, verum medium in ancipiti acie victoriam reliquiſſent. Et Romanorum quidem plurimi egregie dimicabant: Iudaeorum vero, ex parte Simonis, Iudas Mertonis filius, et Simon Ioſiae; ex Idumaeis, Iacobus et Simon, hic Cathlae filius, Iacobus autem Soſae; atque ex Ioannis factione, Gyphthaeus et Alexas; et ex Zelotis, Simon filius Iairi.

7. Interea autem reliqua Romanorum manus, ſeptem diebus Antoniae fundamentis euerſis, latum ad templum

χρι τῦ ἱερῦ πλατεῖαν ἄνοδον ἐντρεπίσαντο. πλησιάσαντα δὲ τῷ πρώτῳ περιβόλῳ τὰ τάγματα κατήχετο χωμάτων· τὸ μὲν ἀντικρυς τῆς τῦ ἐσω ἱερῦ γωνίας, ἥτις ἦν κατ' ἄρκτον καὶ δύσιν, τὸ δὲ κατὰ τὴν βόρειον ἐξέδραν, ἣ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν, τῶν δὲ λοιπῶν δύο, θάτερον μὲν κατὰ τὴν ἑσπέριον στοὰν τῦ ἔξωθεν ἱερῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἔξω κατὰ τὴν βόρειον. προὔκοπτε μέντοι μετὰ πολλῦ καμάτυ καὶ ταλαιπωρίας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τὴν ὕλην ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζυσιν. ἑκακῦντο δ' ἔθ' ὅπη καὶ κατ' ἐπιβυλὰς αὐτοὶ, διὰ περιυσίαν τῦ κρατεῖν ὄντες ἀδεέστεροι, καὶ δι' ἀπόγνωσιν ἤδη σωτηρίας χρώμενοι τολμηροτέροις τοῖς Ιυδαίοις. τῶν γὰρ ἱππέων τινὲς, ὁπότε προέλθοιεν ἐπὶ ξυλείαν ἢ χόρτυ συλλογὴν, τὸν τῆς κομιδῆς χρόνον, ἀνίσαν βόσκεσθαι τὰς ἵππυς ἀποχαλινῦντες, ὃς οἱ Ιυδαῖοι κατὰ σῖφος ἐκπηδῶντες ἥρπαζον. καὶ τῦτο συνεχῶς γινομένυ, νομίσας Καῖσαρ, ὅπερ ἦν, ἀμελείᾳ τῶν σφετέρων πλέον, ἢ τῇ Ιυδαίων ἀνδρείᾳ, γίνεσθαι τὰς ἁρπαγὰς, ἔγνω σκυθρωπότερον τὰς λοιπὰς πρὸς φυλακὴν τῶν ἱππέων ἐπιστρέψαι· καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τὴν ἐπὶ θάνατον τῶν ἀπολεσάντων στρατιωτῶν ἕνα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐτήρησε τὰς ἵππυς. οὐκέτι γὰρ εἶων νέμεσθαι, καθάπερ δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς ἐπὶ τὰς χρείας ἐχήσαν. οἱ μὲν ὖν προσεπολέμων τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώματα διήγειραν.

ἡ. Μετὰ δὲ μίαν ἡμέραν αὐτῶν τῆς ἀνόδυ, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαί τε ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπειγε, συνελθόντες ταῖς κατὰ τὸ Ελαιῶν ὄρος Ρωμαίων φυλακαῖς ἐπιτίθενται, περὶ ὥραν ἐνδεκάτην τῆς ἡμέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς θεραπείας ἤδη τῦ σώματος ὄντων, ῥαδίως διεκπεσεῖν. προαισθόμενοι δὲ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ Ρωμαῖοι, καὶ ταχέως ἐκ τῶν πλησίον φρυρίων συνδραμόντες, εἶργον ὑπερπηδᾶν καὶ διακόπτειν τὸ περιτείχισμα βιαζομένυς. γενομένης δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων γενναίως ἐπράχθη, Ρωμαίων μὲν μετὰ τῆς ἰσχύος ἐμπειρίᾳ τῦ πολε-

adſcenſum muniuerunt. Et legiones cum primo muro appropinquaſſent, aggeres moliri coeperunt: vnum quidem contra interioris templi angulum, qui ad ſeptentrionem orientemque ſpectabat; alterum vero ad exedram ſeptentrionalem, quae inter duas portas erat; aliorum vero duorum vnum contra porticum occidentalem templi exterioris; alterum vero contra ſeptentrionalem. Veruntamen opera illis procedebant magno cum labore et graui difficultate, materiemque a centeſimo vſque ſtadio comportarunt. Interdum autem inſidiis ipſi laedebantur, vtpote minus cauti, quod inſidiatores facile ſuperare ſe poſſe putarint, atque Iudaeos propter deſperationem ſalutis audaciores haberent. Nonnulli enim equitum, quoties ad lignum ſiue foenum colligendum exiiſſent, interea dum id facerent, equos ſuos frenis exutos paſci ſinebant, quos Iudaei per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cum id crebro fieret, Caeſar ratus, id quod verum erat, negligentia ſuorum magis, quam Iudaeorum virtute, rapinas contingere, triſti animaduerſione caeteros ad equorum cuſtodiam reuocare ſtatuit; vnoque militum, qui equum perdiderat, morte damnato, eo metu equos ſuos caeteris conſeruauit. nunquam enim eos poſthac ad paſcendum dimittebant, ſed tanquam natura his connexi ad neceſſaria egrediebantur. Et illi quidem templum oppugnabant, et aggeres erigebant.

8. Altera vero die poſt eorum adſcenſum, multi ſeditioſorum, quos rapinae iam defecerant et fames vrgebat, congregati, in praeſidia Romanorum iuxta Oliuarum montem, circa vndecimam diei horam, impetum faciunt: ſperantes primo quidem inopinatos, deinde corporis curandi cauſa quieſcentes, facile perrupturos eſſe. Verum Romani, cum illorum eruptionem praeſenſiſſent, concurſumque feciſſent ex propinquis cuſtodiis, obſtabant eis murum transſcendere et vi perrumpere conantibus. Acri autem pugna conſerta, et alia multa fortiter vtrinque geſta erant; cum Romani quidem praeter fortitudinem etiam

μεῖν χρωμένων, Ιουδαίων δ' ἀφειδέσι ταῖς ὁρμαῖς καὶ τοῖς θυμοῖς ἀκαταχέτοις. ἐτρατήγει δὲ τῶν μὲν αἰδὼς, τῶν δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι Ιουδαίους, ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένους, Ρωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει. κἀκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον, εἰ βιασάμενοι ῥήξειαν τὸ τεῖχος. καὶ τῶν ἀπὸ σκηνῆς τις ἱππέων, Πηδάνιος τὄνομα, τρεπομένων ἤδη τῶν Ιουδαίων, καὶ κατὰ τῆς Φάραγγος συνωθουμένων, ῥᾴθιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων, νεανίαν, σιβαρόν τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον, δραξάμενος ἐκ τῆ σφυρῆ. τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκτρέχοντος ἐπέκλινε τῷ ἵππῳ, τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τῆς τε δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τῷ λοιπῷ σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν ὢν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων Καίσαρι τὸν αἰχμάλωτον. Τίτος δὲ τὸν μὲν λαβόντα τῆς δυνάμεως θαυμάσας, τὸν δὲ ληφθέντα τῆς περὶ τὸ τεῖχος ἐπιχειρήσεως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἦν ταῖς περὶ τὸ ἱερὸν διαμάχαις ἦν, καὶ τὰ χώματα κατήπειγεν.

θ'. Ἐν ᾧ Ιουδαῖοι κακούμενοι ταῖς συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφούμενα τῷ πολέμῳ καὶ τῷ ναῷ προσέρποντος, καθάπερ σηπομένῳ σώματος, ἀπέκοπτον τὰ προειλημμένα μέλη, φθάνοντες τὴν εἰς τὸ πρόσω νομήν. τῆς γὰρ βορείᾳ καὶ κατὰ δύσιν στοᾶς τὸ συνεχὲς πρὸς τὴν Αντωνίαν ἐμπρήσαντες, ἔπειτα ἀπέῤῥηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἅγια. μετὰ δ' ἡμέρας δύο, τεταρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ προειρημένου μηνὸς, τὴν πλησίον στοὰν ὑποπιπρῶσι Ρωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν προκόψαντος τοῦ πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ὁμοίως Ιουδαῖοι τὴν ὀροφὴν, μήτε καθάπαν ἐξισάμενοι τῶν ἔργων, καὶ τὸ πρὸς τὴν Αντωνίαν συναφὲς αὐτῶν διαιρεῖντες· καὶ παρὸν κωλύειν ὑποπιπράντας. οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐμβολὴν τοῦ πυρὸς ἠρεμήσαντες, τὴν νομὴν ἐμέτρησαν αὐτῷ σφίσι χρησίμως. περὶ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν ἡ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δ' ἦν κατὰ μέρος ἐκθεόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

bellandi peritia, Iudaei vero immoderato impetu et effrenatis animis vterentur. illos autem pudor quidem vrgebat, hos vero neceſſitas. Tunc enim dimittere Iudaeos, velut reti comprehenſos, Romanis turpiſſimum videbatur; et illi vnam ſpem ſalutis, ſi murum perrumpere poſſent, habebant. Et quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudaeis in fugam verſis, atque in vallem coactis, equo a latere incitato praeteruectus, corripit vnum ex hoſtibus fugientem, iuuenem, et alias corpore validum, et armis vndique ſeptum, talo comprehenſum. tantum quippe ſe inclinauit equo currente, tantamque dextrae vim, et reliqui corporis, itemque equeſtris peritiae oſtendit. Et ille quidem, tanquam pretioſi aliquid rapuiſſet, captiuum ſecum adducens ad Caeſarem venit. Titus autem vires illius, qui eum ceperat, admiratus, et captiuo, quia murum aggreſſus eſt, ſupplicio tradito, ipſe templi oppugnationem curabat, atque aggeribus erigendis inſtabat.

9. Interim Iudaei in conflictibus peſſumdati, paulatim ſemper adſcendente bello et in templum etiam ſerpente, ſicuti in corpore putreſcente, membra, in quae iam inuaſerat, abſcindebant, priuſquam vlterius graſſaretur. Nam cum porticus partem, quae a ſeptentrione et occaſu coniuncta erat Antoniae, incendiſſent, poſtea ad viginti cubitos abruperunt, ſuis manibus ſacra adyta vrere aggreſſi. Biduo autem poſt, vicesimo et quarto menſis praedicti die, vicinam porticum incenderunt Romani; flammaque ad cubitos XV. progreſſa, Iudaei ſimiliter tectum abſcindunt: et ab operibus eam non omnino auertentes, quicquid inter ipſos erat et Antoniam diruunt; etiam cum liceret eis incendium prohibere. Illi autem cum primum ignis iniiceretur, otioſi, eius curſum pro ſua vtilitate metiebantur. Qua re fiebat, vt circa templum quidem acie confligere non deſinerent; ſed frequens erat ſingulorum contra ſe inuicem excurrentium pugna.

ί. Τῶν Ιυδαίων δέ τις, κατὰ ταύτας ἡμέρας, ἀνὴρ, τό, τε σῶμα βραχὺς καὶ τὴν ὄψιν εὐκαταφρόνητος, γένυς τε ἔνερθε καὶ τῶν ἄλλων ἄσημος, Ιωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν κατὰ τὸ τῦ ἀρχιερέως Ιωάννυ μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τὺς Ρωμαίυς ὑπερηφάνως ἐφθέγγετο, καὶ τὸν ἄριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν προὐκαλεῖτο. τῶν δὲ ταύτη παρατεταγμένων οἱ πολλοὶ μὲν ὑπερηφάνυν, ἦσαν δ', οἳ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν· ἤπτετό γε μὴν τινῶν καὶ λογισμὸς ὐκ ἀσύνετος, θανατῶντι μὴ συμπλέκεσθαι. τὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τὴν σωτηρίαν τάτ' ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτυς ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον· τό, τε παραβάλλεσθαι πρὸς ὃς καὶ τὸ νικᾶν ὐ μέγα, καὶ μετ' αἰσχύνης τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, ὐκ ἀνδρείας, ἀλλὰ θρασύτητος εἶναι. μηδενὸς δ' ἐπιπολὺ προϊόντος, καὶ τῦ Ιυδαίυ πολλὰ καταχειρομένυ αὐτὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἦν ἑαυτῷ σφόδρα καὶ τῶν Ρωμαίων ὑπερήφανος, Πάδης τις ὄνομα, τῶν ἐξ ἴλης ἱππέων, βδελυξάμενος αὐτῦ τά τε ῥήματα, καὶ τὸ αὔθαδες, εἰκὸς δὲ καὶ πρὸς τὴν βραχύτητα τῦ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾷ· καὶ τὰ μὲν ἄλλα περιῆν συμβαλὼν, προσδόθη δ' ὑπὸ τῆς τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ Ιωνάθης ἀποσφάττει προσδραμὼν, ἔπειτα ἐπιβὰς τῷ νεκρῷ, τό, τε ξίφος ἠμαγμένον ἀνέσεις καὶ τῇ λαιᾷ τὸν θυρεὸν, ἐπηλάλαξέ τε τῇ στρατιᾷ πολλὰ, καὶ πρὸς τὸν πεσόντα κομπάζων, καὶ τὺς ὁρῶντας Ρωμαίυς ἐπισκώπτων, ἕως αὐτὸν, ἀνασκιρτῶντα καὶ ματαΐζοντα, Πρίσκος τις ἑκατοντάρχης τοξεύσας διήλασε βέλει. πρὸς ὃ τῶν τε Ιυδαίων καὶ τῶν Ρωμαίων κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. ὁ δὲ δινηθεὶς ἐκ τῶν ἀλγηδόνων ἐπὶ τὸ σῶμα τῦ πολεμίυ κατέπεσεν, ὠκυτάτην ἀποφήνας ἐν πολέμῳ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀλόγως εὐτυχῦσι νέμεσιν.

10. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudaeis vir et corpore breuis et vultu despicabilis, tamque genere, quam rebus aliis, ignobilis, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos proloquutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare certamen prouocauit. At eorum, qui in acie ex aduerso instructa stetere, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos, (vt verisimile) etiam, qui timerent: caeterum quosdam non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non confligendum esse. nam qui de salute desperassent, eos praeter alia temerario impetu ferri, Deumque non respicere: et cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, et vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Cum autem diu nemo procederet, multaque Iudaeus eorum timiditati illuderet, vt qui in se valde arrogans esset et Romanorum contemtor, Pudens quidam nomine, ex ala equitum, et verba illius et insolentiam detestatus, fortasse autem etiam corporis breuitate inconsiderate sublatus, prosiliit; et caetera quidem superior erat in conflictu, sed a fortuna proditus erat. Ipsum enim Ionathas, cum cecidisset, accurrens interficit; deinde pede supra mortuum posito, et gladium cruentum quatiebat laeuaque scutum, atque multis acclamauit exercitui, et caeso insultans, et Romanis spectantibus obtrectans, donec eum tripudiantem et vana iactantem Priscus quidam centurio sagitta transfixit. quo facto et Iudaeorum et Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem, vertigine ex dolore correptus, in corpus hostis decidit; ostenditque, in bello velocissimam vltionem sequi immerito fortunatos.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ τῦ ἐπινοηθέντος παρὰ τῶν Ιυδαίων δόλυ, ὦ πολλὰς Ρωμαίων ἐνέπρησαν. ἄλλη τῦ λιμῦ δεινοτάτυ ἔκφρασις.

Οἱ δ' ἀνὰ τὸ ἱερὸν ςασιασαὶ φανερῶς τ' ὐκ ἀνίεσαν τὰς ἐπὶ τῶν χωμάτων ςρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάςην ἡμέραν, καὶ τῦ προειρημένυ μηνὸς ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι δόλον ἐνσκευάζονται τοιόνδε. τῆς ἐσπερίυ ςοᾶς τὸ μεταξὺ τῶν δοκῶν καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς ὀροφῆς, ὕλης ἀναπιπλᾶσιν αὖης, πρὸς δὲ ἀσφάλτυ τε καὶ πίσσης, ἔπειτα ὡς καταπονύμενοι δῆθεν ὑπεχώρυν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἀσκέπτων πολλοὶ, ταῖς ὁρμαῖς φερόμενοι, προσέκειντο τοῖς ὑποχωρῦσιν, ἐπί τε τὴν ςοὰν ἐπήδων προθέμενοι κλίμακας· οἱ δὲ συνετώτεροι, τὴν ἄλογον τροπὴν τῶν Ιυδαίων ὑπονοήσαντες, ἔμενον. κατεπλήθη μέντοι τῶν ἀναπηδησάντων ἡ ςοὰ, καὶ τότω οἱ Ιυδαῖοι πᾶσαν ὑποπιμπρῶσιν αὐτήν. αἰρομένης δ' αἰφνιδίως πάντοθεν τῆς φλογὸς, τύς τε ἔξω τῦ κινδύνυ Ρωμαίυς ἔκπληξις ἐπέχε δεινὴ, καὶ τὺς περιεχθέντας ἀμηχανία. κυκλύμενοι δὲ ὑπὸ τῆς φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτύς, οἱ δ' εἰς τὺς πολεμίυς· πολλοὶ δ' ἐλπίδι σωτηρίας εἰς τὺς σφετέρυς καταπηδῶντες ἐκλῶντο τὰ μέλη, πλείσων δ' ἔφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τὴν φλόγα σιδήρῳ. περιεῖχε δ' αὐθέως καὶ τὺς ἄλλως φθειρομένυς τὸ πῦρ, ἐπὶ πλεῖςον ἐκφερόμενον. Καίσαρα δὲ, καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις, ἐπειδὴ δίκα παραγγέλματος ἀναβεβήκεσαν, ὅμως οἶκτος εἰσῆει τῶν ἀνδρῶν, καὶ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένυ. τῦτο γὰν παραμύθιον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπὲρ ὅ τις ἠφίει τὴν ψυχὴν ὀδυνώμενον· βοῶν τε γὰρ αὐτοῖς καὶ προπηδῶν, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπαμύνειν παρακαλῶν, δῆλος ἦν. τὰς δὲ φωνὰς ἕκασος καὶ τὴν διάθεσιν, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρων ἐντόφιον, εὔθυμος ἀπέθνησκεν. ἔνιοί γε μὴν, ἐπὶ τὸν τοῖχον τῆς ςοᾶς ὄντα πλατὺν ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν τῦ πυρὸς διεσώθησαν,

CAP. III.

De dolo a Iudaeis excogitato, quo Romanorum multos exuſſerunt. Altera famis grauiſſimae deſcriptio.

SEditioſi autem, qui in templo erant, et aperte milites in aggere verſantes quotidie propulſare non ceſſabant, atque viceſimo die praedicti menſis huiuſmodi dolum commoliuntur. Occidentalis porticus ſpatium, quod inter culmen et trabes erat vacuum, ligno arido itemque ſulphure ac bitumine repleuere: deinde, tanquam ſcilicet labore defatigati, cedebant. Quare multi quidem improuiſi, temerario impetu concitati, inſtabant fugientibus, et in porticum adſcendere admotis ſcalis nitebantur: at prudentiores, nullam fugae cauſam Iudaeis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Veruntamen iis, qui adſcenderunt, repleta erat porticus: et mox Iudaei ipſam totam ſuccendunt. Cum autem vndique ſubito flamma excitaretur, et Romanos, qui extra periculum ſteterunt, ingens ſtupor inuaſit, et eos, quos incendium ceperat, occupauit deſperatio. Qui vero flammis circumdati erant, alii ſemetipſos retrorſum in vrbem praecipitabant, alii vero in hoſtes: multique ſpe ſalutis in ſuos deſilientes membra frangebant: plurimos, dum effugere conantur, praeueniebat incendium: nonnullique ferro flammam anteuertebant. ſtatim vero et eos, qui alias neci darentur, ignis comprehendebat, longe lateque pervagatus. Caeſarem vero, licet morientibus ſuccenſentem, quod iniuſſi porticum adſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit, cum et nemo opem ferre poſſet. hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, ipſum dolentem cernere, pro quo vitam quiſque prodigebat: nam palam erat, quod eos clamaret, et proſiliret, comiteſque ſuos obſecraret pro virili quemque ſua auxilium ferre. Has voces et dolorem Caeſaris, veluti ſplendidas exſequias, quiſque reportans, hilari animo moriebatur. Caeterum nonnulli, in partem porticus latiorem recepti, ex igni

ὑπὸ δὲ τῶν Ιουδαίων περιχεθέντες ἐπιπολὺ μὲν ἀντέχον διατιτρωσκόμενοι· τέλος δὲ πάντες ἔπεσον.

β'. Καὶ τελευταῖόν τις αὐτῶν νεανίας, ὀνόματι Λόγγης, ὅλον ἐπικοσμήσας τὸ πάθος, καὶ κατ' ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τῶν ἀπολωλότων, ἄριστος Φανεὶς. ὃν εἰ μὲν Ιουδαῖοι τῆς τε ἁλικῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως ἀνελεῖν θέλοντες, καταβῆναι πρὸς αὐτὸς ἐπὶ δεξιᾷ παρεκάλουν. ὁ δὲ ἀδελφὸς Κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταισχύναι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τὴν Ρωμαίων στρατιάν. τούτῳ πειθεὶς, καὶ διαράμενος φανερὸν ἑκατέροις τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. τῶν δὲ τῷ πυρὶ περιχεθέντων, Λρτώριός τις παυεργίᾳ διασώζεται. προσκαλεσάμενος γάρ τινα τῶν συστρατιωτῶν Λήκιον, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ· „κληρονόμον, ἔφη, καταλείπω σε τῶν ἐμαυτοῦ κτημάτων, „εἰ προσελθὼν μὲ δέξαιο." τοῦ δὲ ἑτοίμως προσδραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν κατενεχθεὶς, ἔζησεν· ὁ δὲ δεξάμενος, ὑπὸ τοῦ βάρους τῷ λιθοστρώτῳ προσαραχθεὶς, παραχρῆμα θνήσκει. τοῦτο τὸ πάθος πρὸς καιρὸν μὲν Ρωμαίοις ἐνεποίησεν ἀθυμίαν, πρὸς δὲ τὸ μέλλον ὅμως κατεσκεύασε φυλακτικωτέρους, καὶ πρὸς τὰς Ιουδαίων ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων καὶ τὸ ἦθος τῶν ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. κατεκάη δὲ ἡ στοὰ μέχρι τοῦ Ιωάννου πύργου, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ πρὸς Σίμωνα πολέμῳ κατεσκεύασεν, ὑπὲρ τὰς ἑξαγώσας ὑπὲρ τὸν ξυστὸν πύλας· τὸ δὲ λοιπὸν ἐπιδιεφθαρμένους ἤδη Ιουδαίοις τοῖς ἀναβᾶσιν ἀπέκοψαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ Ρωμαῖοι τὴν βόρειον στοὰν ἐνέπρησαν μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ὅλην, ὧν ἡ συναφθεῖσα γωνία τῆς Κιδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑπερδεδόμητο, παρ' ὃ καὶ φοβερὸν ἦν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

γ'. Τῶν δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ φθειρομένων κατὰ τὴν πόλιν ἄπειρον μὲν ἔπιπτε τὸ πλῆθος· ἀδιήγητα δὲ συνέβαινε τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν, εἴ που τροφῆς παραφανείη σκιὰ, πόλεμος ἦν, καὶ διὰ χειρῶν ἐχώρουν οἱ

quidem euaſerunt, a Iudaeis vero circumdati diu quidem ſaucii reſtiterunt: tandem vero vniuerſi cecidere.

2. Et poſtremo quidam ex illis iuuenis, nomine Longus, toti huic calamitati ornamento fuit: et quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periere, omnium tamen fortiſſimum ſe oſtendit. quem Iudaei quidem, et quia fortis erat, et quia interficere eum cupiebant, ad ipſos fide ſua data deſcendere hortabantur. Frater vero eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanamque militiam dehoneſtaret, orabat. Huic dicto audiens, ſublatoque altius gladio, vt ab vtraque parte cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorum autem, qui ab igne circumdati erant, Artorius quidam calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodam commilitone et contubernale ſuo: „haeredem te, inquit, relinquo totius „patrimonii mei, ſi propius accedens me exceperis." Cum autem is promto animo accurriſſet, ille quidem, qui ſe in eum proiecerat, vitam ſeruauit; qui vero eum exceperat, pondere alliſus pauimento continuo moritur. Hoc ipſum, quod accidit, paulisper quidem Romanis moeſtitiam inferebat; in poſterum tamen cautiores effecit, et aduerſus Iudaeorum inſidias nonnihil contulit; quibus plerumque, ex locorum ignoratione hominumque ingenio, laedebantur. Verum porticus exuſta eſt ad turrim vſque Ioannis, quam ille, cum bellum aduerſus Simonem gereret, aedificauerat ſuper portas, quae vltra Xyſtum ducerent: reliquum vero Iudaei, poſtquam conſumti fuerant, qui adſcenderant, abſciderunt. Sequenti autem die Romani quoque porticum ſeptentrionalem ad orientalem vſque totam incenderunt, quarum angulus vtraſque connectens ſuper vallem, quae Cedronis appellatur, aedificata erat, vbi et horribilis erat eius profunditas. Et circa templum quidem ita ſe res habebant.

3. Eorum autem, qui per ciuitatem fame perierunt, infinita quidem cecidit multitudo: calamitates vero, quas paſſi ſunt, enarrari non poſſunt. Per ſingulas quippe domos, ſicubi vel vmbra apparuiſſet cibi, bellum illico gerebatur.

φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους, ἐξαρπάζοντες τὰ ταλαίπωρα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας οὐδὲ τοῖς θνήσκουσιν ἦν· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκπνέοντας οἱ λῃσταὶ διηρεύνων, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων τροφὴν σκήπτοιτο τὸν θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κεχηνότες, ὥσπερ λυσσῶντες κύνες ἐσφάλλοντο, καὶ παρεφέροντο. ταῖς τε θύραις ἐνσειόμενοι μεθυόντων τρόπον, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς αὐτὰς οἰκίας εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. πάντα δ' ὑπ' ὀδόντας ἦγεν ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τοῖς ὑποζυγιωτάτοις τῶν ἀλόγων ζώων πρόσφορα συλλέγοντες ἐσθίειν ὑπέφερον. ζωστήρων γῶν καὶ ὑποδημάτων τὸ τελευταῖον οὐκ ἀπέσχοντο, καὶ τὰ δέρματα τῶν θυρεῶν ἀποδέροντες ἐμασσῶντο. τροφὴ δ' ἦν καὶ χόρτου τισὶ παλαιοῦ σπαράγματα. τὰς γὰρ ἴνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν Ἀττικῶν τεσσάρων. καὶ τί δεῖ τὴν ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν τοῦ λιμοῦ λέγειν; εἶμι γὰρ αὐτοῦ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' Ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἰσόρηται, φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼ δὲ μὴ δόξαιμι τερατεύεσθαι τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, κἂν παρέλιπον τὴν συμφορὰν ἠδέως, εἰ μὴ τῶν κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰν ἂν καταθείμην τῇ πατρίδι χάριν, παθυφέμενος τὸν λόγον ὧν πέπονθε τὰ ἔργα.

δ'. Γυνή τις τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην κατοικούντων, Μαρία τοὔνομα, πατρὸς Ἐλεαζάρου, κώμης Βηθεζωβ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἶκος ὑσσώπου, διὰ γένος καὶ πλοῦτον ἐπίσημος, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τὴν μὲν ἄλλην κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τῆς Περαίας ἀνασκευασαμένη μετήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν· τὰ δὲ λείψανα τῶν κειμηλίων, κἂν εἴ τι τροφῆς ἐπινοηθείη, καθ' ἡμέραν εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δὴ τὸ γύναιον ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ πολλάκις λοιδοροῦσα καὶ καταρωμένη τοὺς ἅρπαγας ἐφ' ἑαυτὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ' οὔτε παρο-

et amiciſſimi quique inter ſe acriter dimicabant, ſibi inuicem miſera vitae ſubſidia eripientes. Nec mors ipſa fidem penuriae faciebat: ſed eos etiam, qui extremum ſpiritum exhalabant, perſcrutabantur latrones, ne quis forte, cibum in ſinu abditum gerens, ſe mori ſimularet. ipſi autem latrones prae inedia hiantes, huc illuc, tanquam rabidi canes, vagi atque incerti ferebantur: et foribus illiſi inſtar ebriorum, etiam prae conſilii inopia in eaſdem domos bis terue vnius horae ſpatio irruebant. Porro omnia abſque diſcrimine neceſſitas mandere cogebat: atque etiam, quae ne ſordidiſſimis quidem animalium ratione carentium vſui ſunt, ea colligentes comedere ſuſtinebant. immo et nec cingulis nec calceamentis denique abſtinuerunt, atque ipſa ſcutorum coria auulſa dentibus conficiebant. Quin etiam nonnullis vetuſta foeni praeſegmina eſui fuere: quidam enim feſtucas colligentes, leuiſſimum pondus quatuor drachmis Atticis venundabant. Et quid opus eſt impudentiam atque improbitatem famis ex rebus inanimatis oſtendere? nam facinus dicturus ſum, quale nec apud Graecos nec Barbaros geſtum fuiſſe memoratur; et quod dictu quidem horrendum, auditu vero incredibile videbitur. Atque libens certe hanc calamitatem ipſe praeteriiſſem, ne poſteris fabulas ac portenta loqui exiſtimer, niſi ex noſtrae aetatis hominibus teſtes haberem prope innumeros. Caeterum et frigidam quandam patriae referrem gratiam, ſi quae mala re ipſa perpeſſa eſt oratione diſſimularem.

4. Mulier ex iis, qui trans Iordanem habitant, Maria nomine, patre prognata Eleazaro, ex vico Bethezob, ſignificat autem id hyſſopi domum, genere atque opibus illuſtris, cum Hieroſolyma perfugiſſet vna cum reliqua hominum multitudine, obſeſſa tenebatur. Huius alias quidem facultates, quas illa e regione vltra amnem collectas in vrbem aduexerat, iam tyranni diripuerant: reliquias vero rerum pretioſarum, et ſi quid alimenti conquiri poterat, irruentes quotidie ſatellites auferebant. Itaque grauis indignatio mulieri inceſſit: ac ſaepenumero conuiciis et imprecationibus praedones in ſemetipſam irritabat.

ξυτόμενός τις ὅτ' ἐλεῶν αὐτὴν ἀνήρει, καὶ τὸ μὲν εὑρεῖν τε σιτίᾳ ἄλλοις ἐκοπία, πανταχόθεν δ' ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ εὑρεῖν, ὁ λιμὸς δὲ διὰ σπλάγχνων καὶ μυελῶν ἐχώρει, καὶ τῷ λιμῷ μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβυλον λαβοῦσα τὴν ὀργὴν μετὰ τῆς ἀνάγκης ἐπὶ τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον, ἦν δ' αὐτῇ παῖς ὑπομάσιος, ἁρπασαμένη· „βρέφος, εἶπεν, ἄθλιον, ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, „τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν παρὰ Ρωμαίοις, δουλεία, κἂν ζήσωμεν ἐπ' αὐτοῖς. φθάνει δὲ καὶ δουλείαν ὁ λιμὸς, οἱ στα„σιασταὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι, γενοῦ μοι τροφὴ, „καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐριννὺς, καὶ τῷ βίῳ μῦθος, ὁ μόνος „ἐλλείπων ταῖς Ιουδαίων συμφοραῖς." καὶ ταῦθ' ἅμα λέγουσα κτείνει τὸν υἱὸν, ἔπειτ' ὀπτήσασα τὸ μὲν ἥμισυ κατεθίει, τὸ δὲ λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. εὐθέως δ' οἱ στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τῆς ἀθεμίτου κνίσσης σπάσαντες ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξειε τὸ παρασκευασθὲν, ἀποσφάξειν αὐτὴν εὐθέως. ἡ δὲ καὶ μοῖραν αὐτοῖς εἰποῦσα καλὴν τετηρηκέναι, τὰ λείψανα τοῦ τέκνου διεκάλυψε. τοὺς δὲ εὐθέως φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἦρει, καὶ παρὰ τὴν ὄψιν ἐπεπήγεσαν. ἡ δὲ, „ἐμὸν, ἔφη, τοῦτο τὸ τέκνον γνήσιον, „καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ „γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστε„ροι μητρός. εἰ δὲ καὶ ὑμεῖς εὐσεβεῖς, καὶ τὴν ἐμὴν ἀποστρέ„φεσθε θυσίαν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν „δ' ἐμοὶ μεινάτω. μετὰ ταῦτα οἱ μὲν τρέμοντες ἐξῄεσαν, πρὸς ἓν τοῦτο δειλοὶ, καὶ μόλις ταύτης τῆς τροφῆς τῇ μητρὶ παραχωρήσαντες. ἀνεπλήσθη δ' εὐθέως ὅλη τοῦ μύσους ἡ πόλις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς παρ' αὐτῷ καινοτομηθὲν ἔφριττεν. σπουδὴ δὲ τῶν λιμωττόντων ἐπὶ τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῶν φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα.

ε'. Ταχέως δὲ καὶ Ρωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τῶν δὲ οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ δὲ ᾠκτειραν, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς

Cum autem nemo illorum aut ira incenſus aut ex miſericordia ipſam interficeret, taederetque ipſam aliis quidem cibum parare, nec vero iam parandi modus vllus ſupereſſet, ſed fames per viſcera ac medullas graſſaretur, fameque ipſa grauius etiam ira excandeſceret, in conſilium adhibita indignatione itemque neceſſitate, contra naturam ipſam audacter ibat, cumque filium arripuiſſet, (erat autem ipſi puer adhuc lactens) „infans, in„quit, miſelle, bello et fame et ſeditione gliſcentibus, „cui te ſeruauero? Apud Romanos quidem, tametſi vi„vere detur, ſeruitus nos manet. Verum et ſeruitutem „praeuenit fames, et factioſi his vtriſque acerbiores ſunt. „Agedum, eſto mihi cibus, et ſeditioſis furia, atque vi„tae fabula, quae ſola deeſt cladibus Iudaeorum." Simul ac iſta diceret, filium iugulat: coctum deinde ipſa quidem dimidium eius comedit, adopertum vero reliquum ſeruabat. Confeſtim vero ſeditioſi aderant, et nefario odore naribus hauſto, eam ſe ſtatim necaturos minabantur, niſi quod paraſſet in conſpectum daret. Illa autem, cum bonam ipſis partem ſe reſeruaſſe dixiſſet, reliquias filii ſui detexit. Atque horror continuo ſtuporque eos inuaſit, ſtabantque ſpectaculo attoniti. Tum illa: „meus, inquit, vere eſt filius, meumque hoc facinus. „Edite, nam et ipſa comedi. Nolite fieri femina molliores, aut matre miſericordiores. Quod ſi fortaſſe reli„gioſi eſtis, et ab eſu victimae meae abhorretis, ego qui„dem dimidium iam conſumſi, reliquum perinde mihi „maneat." Poſt haec illi quidem trementes abſceſſere, ad hoc vnum pauidi atque imbelles, et hoc genere alimenti aegre matri relicto. Mox autem eo ſcelere vniuerſa ciuitas repleta eſt: et quiſque facinus illud ante oculos proponens, tanquam a ſeipſo perpetratum eſſet, horrebat. Exinde cuncti, quos fames premebat, ad mortem properabant, et beatos illos praedicabant, qui, antequam tantas calamitates aut oculis aut auditu accepiſſent, e vita exceſſerant.

5. Cito autem Romanis etiam nunciata eſt facti immanitas. eorumque alii fidem dicentibus non habebant,

μῖσος τῶ ἔθνυς σφοδρότερον συνέβη προσλθεῖν. Καῖσαρ δ' ἀπελογεῖτο καὶ περὶ τύτυ τῷ Θεῷ, φάσκων, „παρὰ „μὲν αὐτῦ Ιυδαίοις εἰρήνην καὶ αὐτονομίαν προτείνεσθαι, „καὶ πάντων ἀμνηςίαν τῶν τετολμημένων. τὺς δὲ ἀντὶ μὲν „ὁμονοίας ςάσιν, ἀντὶ δὲ εἰρήνης πόλεμον, πρὸ κόρυ δὲ καὶ „εὐθηνίας λιμὸν αἱρυμένυς, ἰδίαις δὲ χερσὶν ἀρξαμένυς „καίειν τὸ συντηρύμενον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτὺς εἶναι καὶ „τοιαύτης τροφῆς ἀξίυς. καλύψειν μέντοι τὸ τῆς τεκνοφα„γίας μύσος αὐτῷ τῷ τῆς πατρίδος πτώματι, καὶ ὐ „καταλείψειν ἐπὶ τῆς οἰκυμένης ἡλίῳ καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ „μητέρες ἔτω τρέφονται. προσήκειν μέντοι πρὸ μητέρων „πατράσι τὴν τοιαύτην τροφὴν, οἳ καὶ μετὰ τηλικαῦτα „πάθη μένυσιν ἐν τοῖς ὅπλοις." ταῦθ' ἅμα διεξιών, ἐνυόει καὶ τὴν ἀπόγνωσιν τῶν ἀνδρῶν. ὐ γὰρ ἂν ἔτι σωφρονῆσαι τὺς πάντα προπεπονθότας, ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι, μὴ παθῦσιν.

ΚΕΦ. δ'.

Επειδὴ τῶν χωμάτων τετελεσμένων προσήγοντο οἱ περιοὶ, ἦνυον δὲ ὐδὲν, ὁ Τίτος τὰς πύλας ὑφάπτειν προσέταξεν· καὶ μετ' ὐ πολὺ ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη, καὶ ἄκοντος ταὐτῦ.

ΗΔΗ δὲ τῶν δύο ταγμάτων συντετελεκότων τὰ χώματα Λώυ μηνὸς ὀγδόῃ, προσάγειν ἐκέλευσε τὺς κριὺς κατὰ τὴν ἑσπέριον ἐξέδραν τῦ ἔσωθεν ἱεροῦ. πρὸ δὲ τύτων ἓξ ἡμέραις ἀδιαλείπτως ἡ τερροτάτη πασῶν ἑλέπολις, τύπτυσα τὸν τοῖχον, ὐδὲν ἦνυσεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων ἦν ἀμείνων. τῆς δὲ βορείυ πύλης ὑπώρυττον ἕτεροι τὺς θεμελίυς, καὶ πολλὰ ταλαιπωρήσαντες τὺς ἔμπροσθεν λίθυς ἐξεκύλισαν. ἀνείχετο δ' ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη. μέχρι τὰς διὰ τῶν ὀργάνων καὶ τῶν μοχλῶν ἐπιχειρήσεις ἀπογνόντες, πλίμακας ταῖς τοαῖς προσέφερον. οἱ δὲ Ιυδαῖοι κωλῦσαι

alii obſeſſos miſerabantur, multiſque accidit in vehementius gentis odium ferri. Verum Caeſar hac de re ſemet Deo excuſabat, dicens: „ab ipſo quidem Iudaeis obla„tam eſſe pacem, et ſuis legibus viuendi arbitrium, et „omnium, quae commiſerant, obliuionem. Qui vero pro „concordia ſeditionem, pro pace bellum, et pro ſatieta„te atque abundantia famem optarunt, et ſuis manibus „templum a nobis conſeruatum incendere coeperant, „ipſos etiam huiuſmodi alimentum commeritos eſſe. Ve„runtamen liberorum eſus piaculum ipſa patriae ruina „operturum eſſe, neque Soli relicturum, vt in terrarum „orbe ciuitatem inſpiciat, in qua matres ſic veſcerentur. „caeterum patribus ante matres huiuſmodi cibum deberi, „qui et poſt tanta mala nolint arma deponere." Simul ac iſta diceret, ſecum etiam reputabat hominum deſperationem. nec eos amplius ſanam mentem recepturos exiſtimabat, qui cuncta iam perpeſſi ſunt, quae ſi non paſſi fuiſſent, ſententiam mutaturos eſſe veriſimile erat.

CAP. IV.

Poſtquam perfectis aggeribus adducti erant arietes inani conatu, Titus portis iuſſit admoueri ignem: et non longe poſt templum incenſum eſt, etiam ipſo inuito.

OCtauo autem die Loi menſis, cum duae legiones aggeres perfeciſſent, exhedrae orientali templi exterioris arietes admoueri iuſſit Titus. Ante hos vero helepolis, omnium machinarum firmiſſima, ſex diebus parietem ſine intermiſſione pulſans, nihil omnino profecit. Verum et hac aliiſque validior erat murus magnitudine et ſtructura lapidum. Septentrionalis autem portae alii fundamenta ſuffodiebant: multumque fatigati exteriores tantum lapides vellere potuere. ab interioribus autem portae ſuſtinebantur, tamque diu manſere, donec, inſtrumentorum et vectium moliminibus deſperatis, Romani ſcalas porticibus applicuere. Iudaei vero id prohibere non

μὲν οὐκ ἔφθασαν, ἀναβᾶσι δὲ συμπεσόντες ἐμάχοντο· καὶ τοὺς μὲν ἀνωθοῦντες εἰς τὸ πίσω κατεκρήμνιζον, τοὺς δ' ὑπαντιάζοντες ἀνῄρουν. πολλοὺς δὲ τῶν κλιμάκων ἀποβαίνοντας, πρὶν φράξασθαι τοῖς θυρεοῖς, παίοντες ταῖς ῥομφαίαις ἔφθανον· ἐνίας δὲ γεμίσας ὁπλιτῶν κλίμακας παρακλίνοντες ἄνωθεν κατέσεισον. ἦν δ' οὐκ ὀλίγος καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' ἀνενέγκαντες τὰς σημαίας περὶ αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὴν ἡγούμενοι καὶ πρὸς αἰσχύνης τούτων τὴν ἁρπαγήν. τέλος δὲ, καὶ τῶν σημαιῶν οἱ Ἰουδαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς ἀναβάντας διαφθείρουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ, πρὸς τὸ τῶν ἀπολωλότων πάθος ὀρρωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῶν μὲν οὖν Ρωμαίων ἄπρακτος ἡδεῖα ἀπέθανε· τῶν δὲ ζασιαστῶν, οἳ κατὰ τὰς προτέρας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως καὶ τότε, καὶ Ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου Σίμωνος. ὁ δὲ Τίτος, ὡς εἶδε τὴν ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἱεροῖς φειδὼ πρὸς βλάβης τοῖς στρατιώταις γινομένην καὶ φόνου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

β'. Ἐν δὲ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, Ἀνανός τε ὁ ἀπ' Ἀμμαοῦς, τῶν Σίμωνος δορυφόρων ὁ φονικώτατος, καὶ Ἀρχέλαος υἱὸς Μαγαδάτου, συγγνώμην ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατούντων Ἰουδαίων ἀπιχώρουν. Τίτος δὲ καὶ τοῦτο πανούργημα περιβάλλεται τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὴν ἄλλην περὶ τοὺς Ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρους· „ὑπ' ἀνάγκης ἦλθον, λέγων, αὐτοὺς, οὐκ ἐκ προαι„ρέσεως παρεῖναι, καὶ σωτηρίας οὐκ ἀξίους εἶναι τοὺς φλεγο„μένης ἤδη δι' αὐτοὺς τῆς πατρίδος ἐξαλλομένους." ἐκράτει δ' ὅμως τοῦ θυμοῦ ἡ πίστις, καὶ ἀφίησι τοὺς ἄνδρας· ἃ μὴν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέτασσε τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ ταῖς πύλαις οἱ στρατιῶται περσῆγον τὸ πῦρ, καὶ περιτηκόμενος ὁ ἄργυρος διεδίδου ταχέως εἰς τὴν ξυλείαν τὰς φλόγας, ἔνθεν ἀθρόως ἐκφερόμεναι τῶν στοῶν ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' Ἰουδαίοις, ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μετὰ τῶν σωμάτων παρεῖθησαν αἱ ψυχαὶ, καὶ διὰ τὴν κατάπληξιν ἀμύνειν μὲν οὐ σθεννύων ὥρμησεν οὐδείς, αὖοι δ' ἑστῶτες ἀφεώρων. ὁ μὲν

festinabant, sed cum iis, qui adscenderant, congressi dimicabant. et alios quidem retro depellentes praecipitabant; alios vero obuiam eis procedentes trucidabant; multosque de scalis descendentes, priusquam se scutis obtegerent, ferientes gladiis praeueniebant; nonnullas etiam scalas armatorum plenas in latus declinantes desuper excutiebant. et non parua etiam illorum facta est caedes. Quin et signiferi pro signis dimicabant, rapinam eorum haud ferendam esse sibique dedecori fore existimantes. Postremo tamen Iudaei et signis potiuntur, et eos, qui adscenderant, interficiunt; caeteri vero, clade intereuntium perterriti, discedebant. Et Romanorum quidem nemo non aliquo edito facinore cecidit: e seditiosis vero, qui prioribus praeliis etiam tunc strenue pugnarunt, et praeterea Eleazarus, *fratris Simonis tyranni filius*. Titus autem, cum vidisset, se alieno templo parcendo, cum militum suorum damno et nece id facere, ignem portis subiici iussit.

2. Interea vero ad eum perfugiunt Ananus Ammauntinus, e Simonis satellitibus caedis auidissimus, cumque eo Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quod Iudaeos victores reliquerant. Titus autem et viros hac in re calliditatis insimulabat, aliaque illorum in Iudaeos crudelitate audita, ad vtrumque interficiendum ferebatur; dicens: „eos necessitate ductos, non sua „voluntate adesse; minimeque salute esse dignos, qui ex „patria propter ipsos flagrante se propipiant." Veruntamen irae praeualebat fides data, viroque dimittit; sed non eo loco habendos, quo alios. Iam vero portis milites ignem admouerant, argentumque flammis cito transitum aperuit in ligni materiam; vnde continue delatae proximas porticus corripuere. Iudaei autem, circumcirca igne conspecto, et animis et corporibus defecerunt, et propter perturbationem defendere aut exstinguere conatus est nemo; obstupidi vero stantes spectabant. non tamen, cum male ipsos haberet quod ab-

πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς γῆν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν· ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ τῶ ναῶ καιομένω, τὰς θυμὰς ἐπὶ Ρωμαίους ἔθηγον. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα τὸ πῦρ ἐπεκράτει. κατὰ μέρος γὰρ οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

γ'. Τῇ δ' ἐπιούσῃ, Τίτος μέρει τῆς δυνάμεως σβεννύειν τε καὶ παρὰ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς εὐμαρεστέραν τῶν ταγμάτων ἄνοδον κελεύσας, αὐτὸς συνῆγε τοὺς ἡγεμόνας. καὶ συνελθόντων ἐξ τῶν κορυφαιοτάτων, Τιβερίῳ τε Αλεξάνδρῳ τῷ πάντων τῶν στρατευμάτων ἐπάρχοντος, καὶ Σέξτῳ Κερεαλίῳ τὸ πέμπτον ἄγοντος τάγμα, καὶ Λαικίῳ Λεπίδῳ τὸ δέκατον, καὶ Τίτῳ Φρυγίῳ τὸ πεντεκαιδέκατον, πρὸς οἷς Φρόντων ἦν Λίτέριος, στρατοπεδάρχης τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας δύο ταγμάτων, καὶ Μάρκος Αντώνιος Ιουλιανὸς, ὁ τῆς Ιουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μετὰ τούτους ἐπιτρόπων καὶ χιλιαρχῶν ἀθροισθέντων, βουλὴν περὶ τοῦ ναοῦ προὐτίθει. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει, „χρῆσθαι τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰρ ἄν ποτε Ιουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας „τοῦ ναοῦ μενόντος, ἐφ' οὗ οἱ πανταχόθεν συλλέγονται." τινὲς δὲ παρῄνουν, „εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ Ιουδαῖοι, „καὶ μηδεὶς ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὅπλα θείη, σώζειν· εἰ δὲ πο„λεμῷεν ἐπιβάντες, καταφλέγειν. φρούριον γὰρ, οὐκέτι „ναὸν εἶναι. καὶ τὸ λειπτὸν ἔσεσθαι τῶν ἀναγκασάντων ἀσέ„βειαν, οὐκ αὐτῶν·" ὁ δὲ Τίτος, „οὐδ' ἂν ἐπιβάντες ἐπ' „αὐτοῦ πολεμῷεν Ιουδαῖοι, ἔφη, ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἀμύνεσθαι „τὰ ἄψυχα, οὐδὲ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. „Ρωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τὴν βλάβην, ὥσπερ καὶ κόσμον „τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ μένοντος." Θαρρήσαντες δ' ἤδη προσετίθεντο τῇ γνώμῃ Φρόντων τε καὶ Αλέξανδρος καὶ Κερεάλιος. τότε μὲν οὖν διαλύει τὸ συνέδριον, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις διαναπαύσας κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐρρωμενέστερον ἐν τῇ παρατάξει χρήσαιντο, τοῖς ἀπὸ τῶν σπειρῶν ἐπιλέκτοις ὁδοποιεῖν διὰ τῶν ἐρειπίων προσέταξεν, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν.

sumebatur, reliquo cauebant, sed tanquam iam conflagraret templum, animos acuebant in Romanos. et illo quidem die ac nocte sequuta ignis grassatus est: nam per partes, non simul omnes porticus incendere valuerunt.

3. Postridie autem Titus, parte copiarum exstinguere incendium iussa, viamque ad portas parare, vt legiones expeditius adscenderent, ille duces aduocandos curabat. Cumque sex e primariis conuenissent, Tiberius Alexander totius militiae praefectus, et Sextus Cerealis quintae legionis dux, et Larcius Lepidus decimae, et Titus Frugi quintae-decimae; cum quibus erat etiam Æternius Fronto praefectus duarum legionum Alexandrinarum, et Marcus Antonius Iulianus procurator Iudaeae, congregatisque praeterea procuratoribus et tribunis, cum illis de templo deliberabat. Atque nonnulli quidem censebant, „belli iure vtendum; nunquam enim „Iudaeos res nouas moliri desituros esse templo manen„te, quo omnes, vbicunque essent, se reciperent." Quidam vero monebant, „si templum relinquerent Iudaei, „neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum „esse; sin vero eo conscenso bellarent, comburendum: „iam enim castellum, et non amplius templum esse; et „deinceps piaculum non ipsos, sed qui id fieri coëgere, „commissuros." Titus vero dicebat: „etsi Iudaei eo con„scenso bellarent, se tamen loco virorum res inanimatas „non vlturum esse, neque vnquam tantum opus crematu„rum: Romanis enim in damnum cessurum, si vastare„tur, sicut ornamentum quoque fore imperii, si manere„ret." Iam certi quid vellet ad eius accedunt sententiam, Fronto et Alexander et Cerealis. Et tunc quidem consilium dimisit: iussisque ducibus, vt caeteras copias interquiescere facerent, vt illis in procinctu validioribus vterentur, lectis ex cohortibus imperavit, vt per ruinas viam sternerent et iguem restinguerent.

δ'. Κατ' ἐκείνην μὲν δὴ τὴν ἡμέραν Ιουδαίων κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς· τῇ δ' ἐπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὴν ἰσχὺν, καὶ ἀναθαρσήσαντες, ἐπεκθέουσι διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῖς Φύλαξι τῶ ἔξωθεν ἱερῶ, περὶ δευτέραν ὥραν. οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ Φραξάμενοι τοῖς θυρεοῖς κατὰ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνωσαν τὴν Φάλαγγα. δῆλοί τε ἦσαν ἐκ ἐπὶ πολὺ συμμένοντες, πλήθει τε τῶν ἐκτρεχόντων καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. Φθάσας δὲ τῆς παρατάξεως τὴν ῥοπὴν Καῖσαρ, καθεώρα γὰρ ἀπὸ τῆς Αντωνίας, ἐπήμυνε μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων. Ιουδαῖοι δὲ τὴν ἔΦοδον ἐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων, ἐτράπησαν οἱ πολλοί. καὶ ὑποχωρῆσι μὲν τοῖς Ρωμαίοις ἐπιτρεΦόμενοι προσέκειντο. μεταβαλλομένων δ' ἀνέΦευγον πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τῆς ἡμέρας ὥραν οἱ μὲν βιαθέντες εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

ε'. Τίτος δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Αντωνίαν, διαγνοὺς τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ἕω μετὰ πάσης ἐμβαλεῖν τῆς δυνάμεως καὶ τὸν ναὸν περικαταχῆαι. τῶ δὲ ἄρα κατεψηΦισο μὲν τὸ πῦρ ὁ Θεὸς πάλαι· παρῆν δ' ἡ εἱμαρμένη χρόνων περίοδος, ἡμέρᾳ δεκάτῃ Λώϊ μηνὸς, καθ' ἣν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ Φλόγες ἐκ τῶν οἰκείων τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντος γὰρ τῶ Τίτω, πρὸς ὀλίγον λωΦήσαντες οἱ στασιασταὶ, πάλιν τοῖς Ρωμαίοις ἐπιτίθενται, καὶ τῶν τῶ ναῶ Φρουρῶν γίνεται συμβολὴ πρὸς τοὺς σβεννύντας τὸ πῦρ τῶ ἔξωθεν ἱερῶ· οἱ, τρεψάμενοι τοὺς Ιουδαίους, μέχρι τῶ ναῶ παρῆλθον. ἔνθα δή τῶν στρατιωτῶν τις, ἄτε παράγγελμα περιμείνας, ἄτε ἐπὶ τηλικούτῳ δείσας ἐγχειρήματι, δαιμονίῳ ὁρμῇ τινι χρώμενος ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς Φλεγομένης ὕλης, ἀνακαΦθεὶς δ' ὑπὸ στρατιώτου, τὸ πῦρ ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν οἴκους εἰσιτὸν ἦν ἐκ τῶ Βορείου κλίματος. αἰρομένης δὲ τῆς Φλογὸς, Ιουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυγὴ τῶ πάθους

4. Et illo quidem die Iudaeos labor et consternatio ab impetu continuit: postridie vero collectis viribus et recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exterioris custodes excursionem faciunt, circa horam secundam. Illi autem fortiter quidem illorum impressionem excepere, et confertis clypeis a fronte muri ad instar consistiparunt phalangem: certum tamen erat, eos non diu duraturos, quod et multitudine excurrentium et animis vincerentur. Caesar autem, priusquam verteretur acies, (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum lectis equitibus auxilio venit. Impetum vero eius non sustinuere Iudaei; sed primis interfectis, plerique in fugam se coniiciunt. Cumque Romani quidem se subducerent, iterum conuersi illis instabant; cumque illi se retorsissent, rursus refugiebant, donec, circa horam diei quintam, Iudaei quidem vi coacti se in templum interius concluserunt.

5. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu impressionem facere, templumque circumsedere. Sed id plane Dei sententia iamdudum igni damnauerat: euolutisque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus quintus Loi mensis, quo etiam prius a rege Babyloniorum fuerat incensum. Ab ipsis autem Iudaeis principium sumsit causamque habuit id incendium. Nam regresso Tito, seditiosi, cum paulisper quieuissent, denuo Romanos inuaserunt, custodumque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur, qui, Iudaeis in fugam versis, vsque ad templum penetrarunt. Quo tempore miles quidam, torre correpto, non exspectato cuiusquam mandato, neque tantum facinus veritus, diuino quodam impetu fretus ex ardente materia aliquid rapit, et a milite altero subleuatus, ignem per fenestram auream iniicit; vnde ad cellas circa templum aedificatas de septentrionali regione aditus erat. Flamma igitur excitata, Iudaeorum oritur clamor, calamitatis magnitudini par, et ad defensionem con-

ἀξία, καὶ πρὸς τὴν ἄμυναν συνέθεον, ἅτε τῷ ζῆν ἔτι φειδὼ λαμβάνοντες, ἅτε ταμευόμενοι τὴν ἰσχύν, δι' ὃ καὶ φυλακτικοὶ πρότερον ἦσαν οἰχομένης.

ς'. Δραμὼν δέ τις ἀγγέλλει Τίτῳ· κἀκεῖνος, ἔτυχε δὲ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθεε πρὸς τὸν ναὸν εἴρξων τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ οἵ τε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες, καὶ πτοηθέντα τούτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν Καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ἅτε δὲ βοῶντος ἠκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς προκατειλημμένοι, καὶ τῷ νεύματι τῆς χειρὸς ἀπροσεῖχον, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δὲ ὀργῇ περισπώμενοι. τῶν δὲ ταγμάτων εἰθισόντων ἅτε παραίνεσις ἅτε ἀπειλὴ κατεῖχε τὰς ὁρμάς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἰσχυρὸς καὶ περὶ τὰς εἰσόδους συνωθούμενοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ, θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρειπίοις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἡττωμένων συμφοραῖς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γινόμενοι, τῶν μὲν τοῦ Καίσαρος παραγγελμάτων προσεποιοῦντο μηδὲ κατακούειν, τοῖς πρὸ αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. τῶν δὲ στασιαστῶν ἀμηχανία μὲν ἦν ἤδη τοῦ βοηθεῖν· φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ τροπή. τὸ δὲ πλέον ἀπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθενὴς καὶ ἄοπλος, ὅπου καταληφθείη τις ἀπεσφάττετο. καὶ περὶ μὲν τὸν βωμὸν πλῆθος ἐσωρεύετο νεκρῶν, κατὰ δὲ τῶν τοῦ βωμοῦ βάθρων αἵματος ἔρρει πολύ, καὶ τὰ τῶν ἄνω φονευομένων σώματα κατωλίσθανε.

ζ'. Καῖσαρ δὲ, ὡς ἅτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τῶν στρατιωτῶν κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον ἐθεάσατο τοῦ ναοῦ τὸ ἄγιον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τῆς παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω, τοῦ δὲ κόμπου καὶ τῆς παρὰ τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' οὐδέπω διϊκνουμένης ἐδαμόθεν εἴσω, τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν οἴκους νεμομένης, νομίσας,

currebant: neque iam vitae amplius parcendum rati, neque viribus temperandum, eo pereunte, ad quod seruandum antea intenti erant.

6. Quidam autem accurrit et Tito rem nunciat: et ille (forte enim in tentorio quiescebat e praelio reuersus) prosiliens quantum potuit cursum maturabat ad templum, prohibiturus incendium. A tergo autem et duces sequebantur omnes, illosque attonita comitabantur agmina. Clamor autem erat ac tumultus, vt in tanto exercitu sine ordine concitato. Et Caesar quidem et voce, et manu pugnantibus significabat, vt incendium restingueret. Sed neque vox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor occupauerat, nec manus nutum obseruabant, partim pugnae ardore, partim ira distracti. Legionum vero introcurrentium impetum neque admonitio neque interminatio continebat; sed quo furor duceret, omnes ferebantur: atque ad ipsos introitus coarctati, multi quidem sese inuicem conculcabant, multi vero, in ardentes adhuc et fumantes porticuum ruinas incidentes, eandem cum victis calamitatem subibant. Cum vero templo appropinquarent, Titi mandata se audire dissimulabant, et praecedentem quisque, vt ignem iniiceret, hortabatur. Seditiosis autem iam subueniendi quidem nulla spes erat, sed fuga et caedes omnia occupabat. Plures vero e plebe, populus imbellis et inermis, vbicunque deprehensi erant, interficiebantur: et circa altare quidem ingens mortuorum numerus congerebatur; per gradus vero templi et sanguis multus profluebat, et eorum corpora, qui supra ceciderunt, delabebantur.

7. Caesar autem, cum impetum militum, furore quodam irruentium, reprimere non posset, atque incendium augeretur, cum ducibus ingressus, et intro sacrarium templi, et quicquid in eo erat, conspexit, multo quidem fama apud alienigenas meliora, iactatione vero et opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset; sed aedes, quae in tem-

ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δύναθαι, προπηδᾷ, καὶ αὐτός τε παρακαλεῖν τὰς στρατιώτας ἐπειρᾶτο τὸ πῦρ σβέννυειν, καὶ Λιβεράλιον ἑκατοντάρχην τῶν περὶ αὐτὸν λογχοφόρων ξύλοις παίοντα τὰς ἀπειθοῦντας ἐκέλευσεν ἔργειν. τῶν δὲ καὶ τὴν πρὸς Καίσαρα αἰδὼ, καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ κωλύοντος φόβον ἐνίκων οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ πρὸς Ιουδαίους μῖσος, καὶ πολεμική τις ὁρμὴ λαβοῦσα. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐνῆγεν ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἔχοντας, ὡς τἄνδον ἅπαντα χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ πέριξ ὁρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φθάνει δέ τις καὶ τῶν εἴσω παρεληλυθότων, ἐκπηδήσαντος τοῦ Καίσαρος πρὸς ἐποχὴν τῶν στρατιωτῶν, πῦρ εἰς τὰς στροφὰς ἐμβαλὼν τῆς πύλης ἐν σκότῳ, ἐξαπίνης τ' ἔνδοθεν ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ Καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοὺς ἔξωθεν ὑδοὺς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν δὴ ναὸς ἔτως, ἄκοντος Καίσαρος, ἐμπιπρᾶται.

η'. Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος ἔργῳ, πάντων ὧν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτῳ, κατασκευῆς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς περὶ τὰ ἅγια δόξης, μεγίστην λάβοι παραμυθίαν τὴν εἱμαρμένην, ἄφυκτον οὖσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, οὕτω καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς περιόδου τὴν ἀκρίβειαν. καὶ μῆνα γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέραν ἐπετήρησε τὴν αὐτὴν, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ Βαβυλωνίων ὁ νεὼς ἐνεπρήσθη. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης κτίσεως, ἣν κατεβάλετο Σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν ἀναιρέσεως, ἣ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τριάκοντα, πρὸς δὲ μῆνες ἑπτὰ καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι. ἀπὸ δὲ τῆς ὕστερον, ἣν ἔτει δευτέρῳ Κύρου βασιλεύοντος ἐποιήσατο Αγγαῖος, ἔτη μέχρι τῆς ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, τριάκοντα ἐννέα πρὸς ἑξακοσίοις, καὶ ἡμέραι τεσσαράκοντα πέντε.

pli circuitu erant, depaſcebatur, ratus, id quod erat, opus illud adhuc conſeruari poſſe, proſilit, et ipſe operam dabat, vt milites ad reſtinguendum incendium hortaretur: et Liberalem centurionem ex ſtipatoribus ſuis fuſte contumaces coërcere iuſſit. At illorum erga Titum reuerentiam, metumque a prohibente incuſſum, ſuperabat iracundia, et Iudaeorum odium, et belli impetus quidam vehementior. Multos etiam rapinae ſpes incitabat, exiſtimantes et intus omnia pecunia referta eſſe; videnteſque cuncta in circuitu ex auro facta. Quidam autem miles ex his, qui intrauerant, cum Caeſar ad inhibendos milites cucurriſſet, ignem iam portae cardinibus in tenebris ſubiecerat, ſubitoque flamma intus emicante, et duces cum Caeſare recedebant, et eos, qui extra erant, nemo aliquid ſuccendere prohibebat. Et templum quidem hoc modo exuritur, inuito Caeſare.

8. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium, quae vidimus et audiuimus, maxime admirabile, tam ob ſtructuram, quam magnitudinem, itemque ob magnificentiam in ſingulis, et exiſtimationem, quae de Sanctis habebatur, maximum tamen inde capiet ſolatium, quod fatum, vt animantibus, ita operibus luciſque ſit ineluctabiſe. Eſt autem, vt mirari quis poſſit in eo accuratam circumacti temporis rationem. Nam eundem, vt dictum eſt, menſem et diem ſeruauit, quo prius templum a Babyloniis exuſtum fuerat. Et a prima quidem ſtructione templi, quam Solomon rex inchoauerat, vſque ad eius excidium, quod ſecundo imperii Veſpaſiani anno accidit, colliguntur anni MCXXX, itemque menſes VII, et dies XV. A poſteriore autem, quam anno ſecundo Cyri regis Aggaeus fecerat, vſque ad excidium illius ſub Veſpaſiano, anni DCXXXIX, et dies XLV.

ΚΕΦ. ε'.

Η τῶν Ιυδαίων ἐκ τῆ ναῆ καιομένη ταλαιπωρία. περὶ ψευδοπροφήτη, καὶ τῶν προγεγονότων τῆς ἁλώσεως σημείων.

Καιομένη δὲ τῆ ναῆ, τῶν μὲν προσπιπτόντων ἦν ἁρπαγὴ, φόνος δὲ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος. ἔτε δ' ἡλικίας ἦν ἔλεος, ἔτ' ἐντροπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παιδία καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀνηρῆντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῆει περιχὼν ὁ πόλεμος, ὁμῆ τε τὸ τε ἱκετεύοντας καὶ ἀμυνομένης. συνῆχει δ' ἡ Φλὸξ ἐπὶ πλεῖσον ἐκφερομένη τοῖς τῶν πιπτόντων σεναγμοῖς· καὶ διὰ μὲν τὸ ὕψος τῆ λόφη, καὶ τὸ τῆ Φλεγομένη μέγεθος ἔργη, πᾶσαν ἄν τις ἔδοξε καίεσθαι τὴν πόλιν. τῆς δὲ βοῆς ἐκείνης ἀδὲν ἐπινοηθῆναι δύναιτ' ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ Φοβερώτερον. τῶν τε γὰρ Ρωμαϊκῶν ταγμάτων ἀλαλαγμὸς ἦν συμφερομένων, καὶ τῶν σασιασῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγὴ, τῆ τε ἀπολειφθέντος ἄνω λαῆ τροπὴ τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τὰς πολεμίης, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. συνεβόα δὲ τοῖς ἐπὶ τῆ λόφη τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη δὲ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαραινόμενοι καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τῆ ναῆ πῦρ, εἰς ὀδυρμὸς πάλιν καὶ κραυγὴν εὐτόνησαν. συνῆχει δ' ἥ τε Περαία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ὀρμήν. ἦν δὲ τῆ θορύβη τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μέν γε τῆ ἱερῆ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἄν τις ἔδοξε βράττεσθαι, πάντοθεν τῆ πυρὸς καταγέμοντα. δαψιλέστερον δὲ τὸ αἷμα τῆ πυρὸς εἶναι, καὶ τῶν φονευόντων πλείης τὰς φονευομένης. ὑδαμῆ γὰρ ἡ γῆ διεφαίνετο ἐκ τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωροῖς ἐπεμβαίνοντες οἱ σρατιῶται σωμάτων ἐπὶ τὰς διαφεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν ἂν ληῃρικὸν πλῆθος ὡσάμενοι τὰς Ρωμαίης, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱερὸν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τῆ δημοταῆ δὲ τὸ λειφθὲν ἐπὶ τὴν ἔξω σοὰν κατέφυγε. τῶν δ' ἱερέων τινὰς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τῆ ναῆ τὰς τε ὀβελὰς, καὶ τὰς

CAP. V.

Miseriae quas pertulerunt Iudaei ex templo ardente. De Pseudo-propheta, et signis excidium praecedentibus.

TEmplo autem ardente, obuia quidem quaeque rapta erant, et caedes erat infinita deprehensorum. nec aetatis vlla erat miseratio, nec grauitatis reuerentia: sed et pueri et senes, et profani et sacerdotes similiter interficiebantur; atque omne genus hominum belli calamitas complexa persequebatur, etiam supplices pariter ac semet defendentes. atque flamma longe lateque peruagata cum gemitibus occumbentium concrepabat: et ex altitudine quidem collis, ardentisque operis magnitudine, totam quis conflagrare crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam et legionum Romanarum simul mouentium laeta erat conclamatio, et seditiosorum igne et ferro circumdatorum vlulatus, populusque in superioribus relictus fugabatur in hostes cum magna consternatione, et ob calamitatem luctum edebat et lamentationem: illisque, qui in colle erant, clamore resonabat multitudo in vrbe. Iam vero multi fame languidi et ore fere compresso, postquam ignem templi videbant, in questus iterum et eiulatus vires receperunt. hisque resonabatur ex Peraea et montibus in circuitu, vnde pugnantium impetus augebatur. Hoc tamen tumultu clades erant acerbiores. Nam collem quidem, cui templum impositum, radicitus quis exuri putaret, vt qui ignis vndique plenus erat: et sanguinem igne largiorem esse, plurescque interfectoribus interfectos. nusquam enim solum prae cadaueribus videri potuit: sed milites gradientes super aceruos caesorum fugientes persequebantur. Et latronum quidem multitudo, perruptis Romanorum agminibus, vix in templum exterius euasit, atque inde in vrbem: reliquiae vero popularis turbae in exteriorem porticum confugerunt. At sacerdotum nonnulli, primum quidem templi verubus, itemque sedibus

ἕδρας αὐτῶν μολίβδῳ πεποιημένας ἀναστῶντες, εἰς τὰς Ρωμαίους ἠφίεσαν. αὖθις δ' ὡς ἔτ' ὀλίγου τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτὰς ἀνερρήγνυτο· ἐπὶ τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαντες, ὅτε τὰ ὀκτάπηχυν τὸ εὖρος, ἔμενον. δύο γε μὴν τῶν ἐπισήμων, παρὸν σωθῆναι πρὸς Ρωμαίους μεταστᾶσιν, ἢ διακαρτερεῖν πρὸς τὴν μετὰ τῶν ἄλλων τύχην, ἑαυτὰς ἐρίψαντε εἰς τὸ πῦρ, καὶ τῷ ναῷ συγκατεφλέγησαν, Μηίρός τε υἱὸς Βελγᾶ, καὶ Ἰώσηπος Δαλαίου.

β'. Ρωμαῖοι δὲ, μάταιον τὴν ἐπὶ τοῖς περιζ Φειδὼ κρίναντες, τῷ ναῷ φλεγομένῳ, πάντα συνεπίπρασαν, τά τε λείψανα τῶν σοῶν, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῆς μὲν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν, τῆς δὲ ἐκ μεσημβρίας, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον δὲ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ Ιουδαίων σεσώρευτο πλοῦτος, ἀνασκευασαμένων ἐκεῖ τὰς οἴκους τῶν εὐπόρων. ἦκον δὲ καὶ ἐπὶ τὴν λοιπὴν σοὰν τῷ ἔξωθεν ἱερῷ· καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δήμου γύναια καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλεῖστος εἰς ἑξακισχιλίους. πρὶν δὲ Καίσαρα κρῖναί τι περὶ αὐτῶν ἢ κελεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν σοὰν ὑφάπτουσι. καὶ συνέβη, τοὺς μὲν ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ. περισσώθη δ' ἐκ τοσούτων ὀδείς. τούτοις αἴτιος τῆς ἀπωλείας ψευδοπροφήτης τις κατέστη, κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως, ὡς „ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύει, δεξομέ„νους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας." πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι παρὰ τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸν δῆμον προφῆται, προσμένειν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες, ὡς ἧττον αὐτομολοῖεν, καὶ τὰς ἐπάνω δέους καὶ φυλακῆς γινομένης ἐλπὶς παρακρατῴη. πείθεται δὲ ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς. ὅταν δὲ δὴ καὶ τῶν κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑπογράφῃ, τόθ' ὁ πάσχων ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος.

ſuis, quae ex plumbo factae erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, igniſque in eos erumperet, in parietem octo cubitos latum ſecedentes ibi manebant. Caeterum duo ex inſignibus, cum ad Romanos tranſeundo ſeruari poſſent, aut illic permanere eiuſdem cum aliis fortunae participes, in ignem inſilierunt, et vna cum templo conflagrarunt; Meïrus filius Belgae, et Ioſephus Dalaei.

2. Tum Romani circumpoſitis aedificiis fruſtra parci exiſtimantes, ipſo templo ardente, omnia ſimul incenderunt, et quicquid ex porticibus reliquum erat, ipſaſque portas, praeter duas, vnam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quas tamen poſtea diruerunt. Quin et gazophylacia combuſta erant, in quibus infinita pecuniae vis, infinitae etiam veſtes, et alia ornamenta, atque, vt breuiter dicam, omnis Iudaeorum congeſta erat opulentia, a diuitibus illic domibus exſtructis. Tandem autem ventum eſt in eam, quae reſtabat, porticum exterioris templi, quo confugerant ex populo mulierculae et pueri et plurima multitudo promiſcua, ad ſex hominum millia. Sed priuſquam de his Caeſar quicquam decerneret, aut ducibus imperaret, ira incitati milites porticum ſuccendunt. Qua re fiebat, vt nonnulli quidem ſeſe e flammis praecipitantes perierint, alii vero in ipſis. ex tanto autem numero nemo ſeruatus eſt. His cauſa interitus erat Pſeudopropheta quidam, qui illo tempore praedicauerat populo in ciuitate, „iubere Deum eos in templum adſcendere, „ſigna ſalutis accepturos." Multi autem tunc a tyrannis ſubornati erant ad populum prophetae, denunciantes, eſſe auxilium a Deo exſpectandum, vt populus minus transfugeret, et eos, qui ſupra metum erant et cuſtodes, ſpes retineret. Cito autem in aduerſis homini perſuadetur. Quod ſi etiam a malis prementibus liberationem polliceatur, qui fallit, tunc, qui patitur, totus ſpei plenus euadit.

γ'. Τὸν γῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καὶ καταψευδόμενοι τῦ Θεῦ, τηνικαῦτα παρέπειθον. τοῖς δὲ ἐναργέσι, καὶ προσημαίνουσι τὴν μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν ὔτε προσεῖχον, ὔτε ἐπίστευον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῶν τῦ Θεῦ κηρυγμάτων παρῆκουσαν. τῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαία παραπλήσιον, καὶ παρατείνας ἐπ' ἐνιαυτὸν κομήτης. τῦτο δὲ ἡνίκα πρὸ τῆς ἀποστάσεως καὶ τῦ πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος, ἀθροίζομένυ τῦ λαῦ πρὸς τὴν τῶν Ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δ' ἦν Ξανθικῦ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐννάτην ὥραν, τοσῦτον φῶς περιέλαμψε τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπρὰν, καὶ τῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις ἀγαθὸν ἐδόκει· τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῶν ἀποβεβηκότων εὐθέως ἐκρίθη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βῦς μὲν, ἀχθεῖσα ὑπὸ τῦ ἀρχιερέως πρὸς τὴν θυσίαν, ἔτεκεν ἄρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δὲ ἀνατολικὴ πύλη τῦ ἐνδοτέρυ, χαλκῆ μὲν ὖσα καὶ στιβαρωτάτη, κλειομένη δὲ περὶ δείλην μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροδέτοις, καταπήγας δ' ἔχυσα βαθυτάτυς, εἰς τὸν ὐδὸν ὄντα διηνεκῦς λίθυ κεκολαμμένης, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τῦ ἱερῦ φύλακες, ἤγγειλαν τῷ στρατηγῷ. κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν τῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας· ἀνοῖξαι γὰρ τὸν Θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι δὲ λυομένην αὐτομάτως τῦ ναῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνενόουν, καὶ πολεμίοις δῶρον ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικόν τ' ἐρημίας ἀπέφαινον ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἡμέραις ὕστερον ἢ πολλαῖς, μιᾷ καὶ εἰκάδι Ἀρτεμισίυ μηνὸς, φάσμα τι δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. τερατεία δ' ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ παρὰ τοῖς θεασαμένοις ἰσόρροπον ἦν, καὶ τὰ ἐπακολυθήσαντα πάθη τῶν σημείων ἦν ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίυ δύσεως ὤφθη μετέωρα πεζὶ πᾶσαν τὴν χώραν ἅρματα καὶ φάλαγγες

3. Miserandam igitur plebem seductores, seque a Deo missos mentientes, tum suadendo decipiebant: euidentibus autem prodigiis, et futuram solitudinem praenunciantibus, neque aduertebant animos, neque credebant. Sed tanquam attoniti, oculisque et mente capti, Dei praeconia insuper habebant. Primum cum supra ciuitatem stetit sidus simile gladio, et anni spatio ardere perseuerabat cometes. Deinde cum ante defectionem primosque belli motus, populo ad festum diem Azymorum congregato, die octauo mensis Xanthici, hora noctis nona, tanta lux circa altare templumque circumfusa est, vt dies clarus esse videretur, atque hoc horae dimidiae spatio durauit. quod ab imperitis quidem pro bono omine habebatur: sed sacrorum scribae ea, quae post haec euenerunt, portendi iudicarunt. In eadem quoque solennitate, vacca, cum a pontifice ad sacrificium adduceretur, agnum in medio templo enixa est. Sed et ianua interioris sacrarii orienti obuersa, quae tota aerea et immensi ponderis erat, et quae sub vesperam vix ab hominibus xx. claudebatur, et vectibus quidem ferro munitis sustentata erat, pessulos vero altissime in saxeum limen ex vno perpetuo lapide demissos habebat, visa est nocte circa horam sextam sponte patefacta. quod templi custodes, cum ad templi praetorem cucurrissent, ei indicarunt: ille vero, vbi adscenderat, aegre eam claudere potuit. Id quoque rudibus quidem et indoctis signum videbatur optimum; Deum scilicet illis bonorum portam aperuisse. docti vero et eruditi securitatem templi vltro abiisse secum reputabant, et portam hostibus gratis patefactam, solitudinemque illo ostento signari inter se pronunciabant. Paucis deinde post festiuitatem diebus, vicesimo primo mensis Artemisii die, prodigiosum quoddam spectrum apparuit fidem omnem superans. Ac profecto id, quod dicturus sum, fabula, (vt opinor) esse videretur, nisi ab iis, qui illud spectarunt, proditum esset, et subsequutae clades eiusmodi signis haudquaquam impares exstitissent. Etenim ante solis occasum per vniuersam regionem currus in aëre sublimes ferri, et armatae pha-

ἔνοπλοι διάττοντας τῶν νεφῶν, καὶ κυκλούμενας τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτήν, ἣ Πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς παελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως ἀντιλαβέσθαι ἔφασαν καὶ κτύπου, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ φωνῆς ἀθρόας· μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ δὲ τούτων φοβερώτερον· Ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς Ἀνάνου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης καὶ εὐθηνούσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ Θεῷ, κατὰ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· „Φωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ „ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ „τὸν ναὸν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν „λαὸν πάντα." τοῦτο, μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ, κατὰ πάντας τοὺς στενωποὺς περιῄει κεκραγώς. τῶν δ' ἐπισήμων τινὲς δημοτῶν, ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλαῖς αἰκίζονται πληγαῖς. ὁ δ' ὅθ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, οὔτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παίοντας, ὡς καὶ πρότερον φωνὰς βοῶν διετέλει. νομίσαντες δ' οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν παρὰ Ρωμαίοις ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὔθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς οἷόν μάλιστα τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκρίνατο πληγὴν, αἰ αἰ Ἱεροσολύμοις. τοῦ δὲ Αλβίνου διερωτῶντος, ὅστις γάρ ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ διὰ τί ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἀπεκρίνατο· τὸν δ' ἐπὶ τῇ πόλει θρῆνον εἴρων ὡς διέλειπε, μέχρι καταγνὺς μανίαν ὁ Αλβῖνος ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τὸν μέχρι τοῦ πολέμου χρόνον οὔτε προσῄει τινὶ τῶν πολιτῶν, οὔτ' ὤφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ εὐχὴν μεμελετηκὼς, αἰ αἰ Ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. οὔτε δὲ τινὶ τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὀσημέραι κατηρᾶτο, οὔτε τοῖς τροφῆς μεταδιδόντας εὐλόγει. μία δὲ πρὸς πάντας ἦν, ἡ σκυθρωπὴ κληδὼν ἀπόκρισις.

langes per nubes discurrere, vrbesque circumuallare sunt visae. Festo autem die, qui Pentecoste appellatur, sacerdotes noctu templum ingressi ad obeunda ex more ministeria, primum quidem motum ac strepitum se exaudisse dixerunt, tum deinde vocem quasi confertae multitudinis simul clamantis: Migremus hinc. Quod vero his omnibus terribilius est, Iesus quidam Anani filius, vir plebeius et rusticus, quadriennio priusquam bellum esset exortum, adhuc pacata ciuitate et rerum omnium copia abundante, cum ad festum venisset, quo tabernacula in honorem Dei desigi ab omnibus mos est, iuxta templum repente exclamare coepit: „Vox ab oriente, vox ab „occasu, vox a quatuor ventis! vox in Hierosolyma et „in templum, vox in sponsos et in sponsas, vox in vni„versum populum!" Idque noctu et interdiu clamitans „omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli vero ex primoribus populi, diritatem ominis aegre ferentes, hominem corripiunt, multisque verberibus afficiunt. At ille nec pro se quicquam loquutus, nec eos, qui ipsum verberabant, priuatim deprecatus, eadem, quae prius, verba inclamare non destitit. Proinde magistratus Iudaeorum rati, id quod erat, diuiniorem esse hominis motum atque afflatum, eum ad praesidem Romanum adducunt; apud quem ad ossium vsque denudationem laniatus, nec preces nec lacrymas vllas effudit: sed, quantum maxime poterat flebili ac lugubri modo vocem inflectens, ad singula verbera clamabat: Vae vae Hierosolymis! Albino autem interroganti, (is enim tum Iudaeae procurator erat) quis esset et vnde venerit, et cur ista diceret, ad ea nihil omnino respondit. Non prius autem vrbem lamentari desinebat, donec Albinus hominem absoluit, furere ratus. Ille vero ad belli vsque tempus neque quenquam ciuium adibat, neque aliud quidpiam loqui visus est: sed quotidie, velut precationem quandam meditatus, Vae vae Hierosolymis! lamentabatur. Neque vero cuiquam imprecatus est, cum in dies singulos vapularet, neque cibum impertienti bene dicebat. vna autem eius responsio ad omnes erat, triste

σις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐκεκράγει, καὶ τῦτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μῆνας πέντε εἴρων, ὕτ' ἠμβλύνθη τὴν φωνὴν, ἕτε ἔκαμεν, μέχρις ἧ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τὰς κληδόνας ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. περιὼν γὰρ ἐπὶ τῦ τείχυς, αἰ, αἰ πάλιν τῇ πόλει καὶ τῷ λαῷ καὶ τῷ ναῷ, διαπρύσιον ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν, αἰ αἰ δὲ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τῦ πετροβόλυ χαθεὶς, καὶ πλήξας αὐτὸν, παραχρῆμα κτείνει. φθεγγόμενος δ' ἔτι τὰς κληδόνας ἐκείνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν.

δ'. Ταῦτά τις ἐννοῶν εὑρήσει, τὸν μὲν Θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, καὶ παντοίως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια· τὰς δ' ὑπ' ἀνοίας καὶ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένυς. ὅπυ γε Ιυδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς Αντωνίας τετράγωνον ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες· „ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ „τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γένηται τετράγωνον." τὸ δὲ ἐπάραν αὐτὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς εὑρημένος γράμμασιν, „ὡς „κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς χώρας τις αὐτῶν ἄρξει „τῆς οἰκυμένης. τῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὴν κρίσιν. ἐδήλυ δ' ἄρα περὶ τὴν Οὐεσπασιανὸ τὸ λόγιον ἡγεμονίαν, ἀποδειχθέντος ἐπὶ Ιυδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ ὁ δυνατὸν ἀνθρώποις τὸ χρεὼν διαφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις. οἱ δὲ καὶ τῶν σημείων, ἃ μὲν ἐκριναν πρὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξυθένισαν, μέχρις ἧ τῇ τε ἁλώσει τῆς πατρίδος, καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, διηλέγχθησαν τὴν ἄνοιαν.

praesagium. At maxime in festiuitatibus vociferabatur; idque cum annos septem et quinque menses fecisset, neque voce raucus erat factus, neque delassabatur, donec obsidionis tempore, perspectis re ipsa auguriis, quieuit. Nam in moenibus obambulans, iterum, Vae vae ciuitati et templo et populo! voce alta clamabat. Vbi autem ad extremum adiecit, Vae etiam mihi! lapide ex balista excusso ictus statim occubuit; animamque, dum adhuc ista omina loqueretur, dimisit.

4. Haec si quis reputet, profecto inueniet, Deo quidem curae esse homines, modisque omnibus eum praemonstrare, quae sint eorum generi salutaria: ipsos vero sua dementia malisque voluntariis interire. Siquidem Iudaei etiam post Antoniam dirutam templum quadratum fecerunt, cum in oraculis scriptum haberent, „tunc fo„re, vt capiatur vrbs et templum, vbi templum quadra„tam formam acceperit." Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, vaticinium erat ambiguum in sacris libris repertum, „illis circiter temporibus quendam ex „ipsorum finibus profectum orbis terrarum imperio poti„turum." Id enim illi quidem quasi sibi proprium acceperunt, multique sapientes eius interpretatione decepti sunt. significabat nempe oraculum Vespasiani principatum, qui in Iudaea declaratus est Imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiamsi id praeuiderint. At vero hi signorum quaedam pro sua libidine interpretati sunt, atque alia pro nihilo habuerunt, donec et patriae excidium ipsorumque exitium eorum redarguebant dementiam.

ΚΕΦ. ς'.

Ως Ρωμαῖοι, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, Τίτου εὐφημίαις ἐγέραιρον. οἷα Τίτος ἔλεξεν πρὸς τὺς Ιουδαίους, ἱκετεύοντας τυχεῖν σωτηρίας. οἷά τε αὐτοὶ ἀπεκρίναντο, πρὸς ἃ ἠγανάκτησεν ὁ Τίτος.

Ρωμαῖοι δὲ, τῶν μὲν στασιαστῶν καταπεφευγότων εἰς τὴν πόλιν, καιομένου δὲ αὐτοῦ τε τοῦ ναοῦ, καὶ τῶν περιξ ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θέμενοι τῆς ἀνατολικῆς πύλης ἄντικρυς, ἔθυσάν τε αὐταῖς αὐτόθι, καὶ τὸν Τίτον μετὰ μεγίστων εὐφημιῶν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. ταῖς δὲ ἁρπαγαῖς ὅτως ἐνεπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὥστε κατὰ τὴν Συρίαν πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς τὸν σταθμὸν τοῦ χρυσίου πιπράσκεσθαι. τῶν δὲ ἀνὰ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ ἱερέων διακαρτερούντων, παῖς δίψήσας ἱκέτευε τὺς Φύλακας τῶν Ρωμαίων δοῦναι δεξιὰν αὐτῷ, καὶ τὸ δίψος ἐξωμολογεῖτο. τῶν δὲ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνάγκης οἴκτου λαβόντων καὶ δόντων δεξιὰς, καταβὰς αὐτός τε πίνει, καὶ ὁ φέρων ἦκεν ἀγγεῖον πλήσας ὕδατος, ὤχετο φεύγων πρὸς τὺς σφετέρους. τῶν δὲ Φυλάκων καταλαβεῖν μὲν ὑδὲν ἴσχυσε· πρὸς δὲ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. κἀκεῖνος, „ὑδὲν, „ἔφη, παραβεβηκέναι τῶν συνθηκῶν. λαβεῖν γὰρ δεξιὰν „ὑ τοῦ μένειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῦ καταβῆναι μόνον καὶ „λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιστὸς ἐδόξειν „εἶναι." τὸ μὲν δὴ πανοῦργημα, διὰ τὴν ἡλικίαν μᾶλιστα τοῦ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλανηθέντες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς Τίτον ἀναχθέντες ὑπὸ τῶν Φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ, „τὸν μὲν τῆς συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι, „φήσας, οἴχεσθαι δὲ δι' ὃν εὐλόγως ἂν αὐτοὺς ἔσωζε, πρέ„πειν δὲ τοῖς ἱερεῦσι τῷ ναῷ συναπολέσθαι," κελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

β'. Οἱ δὲ περὶ τὺς τυράννους ὡς τῷ τε πολέμῳ πανταχόθεν ἐκρατοῦντο, καὶ περιτετειχισμένοις διαφυγεῖν

CAP. VI.

Qualiter Romani, signis in templum illatis, Titum acclamationibus honorarunt. Quibus verbis vsus est Titus ad Iudaeos, vt sibi parceretur supplicantes; illorumque ad Titum responsum, quod ei indignationem movebat.

ROmani autem, cum seditiosi quidem in vrbem confugissent, templum vero et quae circa templum ardebant omnia, signis in templum illatis positisque contra portam orientalem, et illis ibi sacrificarunt, et Titum cum maximis acclamationibus imperatorem designarunt. Vsque autem adeo rapinis impleti erant milites vniuersi, vt in Syria pondus auri dimidio minoris, quam olim, venderetur. At cum sacerdotes, qui templi murum conscenderant, illic perdurarent, puer siti maceratus custodibus Romanis supplicabat, vt dextra sibi daretur, sitique se laborare fatebatur. Vbi autem illi, tam aetatis, quam necessitatis miserti, ei dextram dederunt, is post descensum et ipse bibit, et, lagena, quam secum attulerat, aqua repleta, fuga se ad suos proripiebat. Custodum autem nemo quidem eum assequi valuit; eius vero perfidiae maledicebant. Ille autem, „nihil se contra, quam esset pa„ctum, fecisse, dicebat. Dextram enim sibi datam, non „vt apud ipsos remaneret, sed vt tantum descenderet et „aquam acciperet: quae ambo cum fecerit, in fide man„sisse visus est.“ Astutiam quidem propter aetatem pueri admodum, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die sacerdotes fame confecti descendunt, et a custodibus ad Titum perducti, vt sibi parceretur, supplicabant. „Ille autem, veniae quidem tempus illis praeteriisse, fa„tus, periisse vero id, cuius eos gratia merito conseruasset, „et decere sacerdotes cum templo interire,“ duci homi„nes ad supplicium iubet.

2. At tyranni et qui cum illis erant, quoniam bello vndique tenebantur, et circumdati nusquam effugere po-

ὐδαμόθεν ἦν, προσκαλῶνται τὸν Τίτον εἰς λόγους. ὁ δὲ διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γῶν ἄνω περισῶσαι προαιρούμενος, καὶ τῶν φίλων ἐναγόντων, ἤδη γὰρ μετριάζειν τὰς λῃστὰς ὑπελάμβανον, ἵσταται κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τῆ ἔξωθεν ἱερᾶ. ταύτῃ γὰρ ὑπὲρ τὸν ξυστὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν· αὕτη τότε μέση τῶν τυράννων ἦν καὶ τῆ Καίσαρος. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέροις βύζην ἐφιεμένοις. Ἰουδαῖοι μὲν περὶ Σίμωνα καὶ Ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι· Ῥωμαῖοι δὲ Καίσαρι, παραδοκῶντες αὐτῶν τὴν ἀξίωσιν. παραγγείλας δὲ τοῖς στρατιώταις Τίτος, θυμῆ τε καὶ βελῶν μένειν ἐγκρατεῖς, καὶ τὸν ἑρμηνέα παρασησάμενος, ὅπερ ἦν τεκμήριον τῆ κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν· „ἆρα γε ἤδη κεκόρεσθε τῶν τῆς πα„τρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, „μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δὲ „ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ τόν τε δῆμον καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν „ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολύμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ δικαίως, οἳ „πρῶτον μὲν, ἀφ' ἧ Πομπηΐου εἴλεν ὑμᾶς κατὰ κράτος, οὐκ „ἐπαύσασθε νεωτεροποιΐας, ἔπειτα καὶ Φαισερὸν ἐξηνέγκατε „πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον; ἆρά γε πλήθει πεποιθότες; „καὶ μὴν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος αὐτήρκεσε τῆ Ῥωμαίων στρα„τιωτικῆ. πίσυνοι τοιγαροῦν συμμάχων; καὶ τί τῶν ἔξω τῆς „ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἱρήσεσθαι Ἰουδαίους „πρὸ Ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; καὶ μὴν ἴστε Γερμα„νὸς δηλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητι δὲ τειχῶν; καὶ τί μεῖζον „ὠκεανοῦ τείχος κώλυμα, ὃν περιβεβλημένοι Βρεττανοὶ τὰ „Ῥωμαίων ὅπλα προσκυνοῦσι; καρτερία ψυχῆς καὶ πανυ„γία στρατηγῶν; ἀλλὰ μὴν ἤδειτε καὶ Καρχηδονίους ἁλόν„τας. τοιγαροῦν ὑμᾶς ἐπήγειρε κατὰ Ῥωμαίων ἡ Ῥωμαίων „φιλανθρωπία· οἳ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὴν τε χώραν ἔδομεν „νέμεσθαι, καὶ βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεσήσαμεν, ἔπειτα τοὺς „πατρίους νόμους ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον καθ' ἑαυτούς, „ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐπετρέψαμεν, ὡς ἐβούλεσθε· τὸ δὲ „μέγιστον, δασμολογεῖν τε ὑμῖν ἐπὶ τῷ Θεῷ, καὶ ἀνεθή-

terant, Titum ad colloquium prouocant. Ille autem, quod natura factus esset ad humanitatem, adeoque vrbem tandem seruare cuperet, amicis praeterea suadentibus, latrones enim iam moderatiores esse arbitrabantur, in parte occidua templi exterioris consistit. Hic enim super Xystum erant portae, et pons, qui ciuitatem superiorem templo iungebat: isque tunc inter tyrannos et Caesarem interiectus erat. Multi autem militum vtrinque densi adstabant: Iudaei quidem circa Simonem et Ioannem, spe veniae suspensi; Romani vero ad Caesarem, exspectantes, qualiter eos exciperet. Cum autem Titus militibus edixisset, vt et iracundiam et sagittas continerent, et interpretem sibi adiunxisset, primus (quod victoris indicium) dicere instituit: „Etiamne saturati estis „patriae malis, o Viri, quibus neque virtutis nostrae ne„que infirmitatis vestrae in mentem venit, sed inconsul„to impetu ac furore perdidistis populum et ciuitatem „simul ac templum, ipsi quoque iuste perituri, qui pri„mum quidem, postquam vos Pompeius debellauerat, „nouas res moliri non destitistis, ac deinde bellum aper„tum Romanis intulistis? Num ita animati estis, mul„titudine freti? Et sane minima exercitus Romani „pars vobis restitit. Igiturne auxiliatoribus confisi? „Quaenam vero gens extra nostrum imperium Iudaeis „prae Romanis succurrere eligeret? An corporum ro„bori et viribus? Atqui scitis, nobis seruire Germa„nos. An murorum firmitati? Et quis magis, quam „oceanus, obstitit murus, quo septi Britanni arma Ro„manorum adorant? An patientiae animi et astutiae „ducum? Atqui Carthaginenses captos esse nouistis. „Itaque vos contra Romanos ipsorum excitauit huma„nitas; qui primum vobis et terram dedimus possi„dendam, regesque gentiles imposuimus, deinde le„ges vobis seruauimus patrias, et viuere vos non so„lum discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate „concessimus: quodque maximum est, tributum exi„gere Dei nomine ac donaria colligere permisimus;

„ματα συλλέγειν ἐπετρέψαμεν, καὶ τὰς ταῦτα φέροντας „ἅτε ἐνυθετήσαμεν, ἅτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῶν γένηθε „πλεσιώτεροι πολέμιοι, καὶ παρασκευάσηθε τοῖς ἡμετέ„ροις χρήμασι καθ' ἡμῶν. ἔπειτα τηλικάτων ἀγαθῶν ἀπο„λαύοντες, ἐπὶ τὰς παραχόντας ἠνέγκατε τὸν κόρον, καὶ „δίκην τῶν ἀτιθασσεύτων ἑρπετῶν τοῖς σαίνυσι τὸν ἰὸν ἐνα„φήκατε. ἔσω γῆν, κατεφρονήσατε τῆς Νέρωνος ῥαθυμίας, „καὶ καθάπερ ῥήγματα ἢ σπάσματα, τὸν ἄλλον χρόνον „κακοήθως ἠσεμῶντες, ἐν τῷ μείζονι νόσῳ διεφάνητε, καὶ „πρὸς ἐλπίδας ἀναιδεῖς καὶ ἀμέτρους ἐξετείνατε τὰς ἐπιθυ„μίας. ἦκεν ὁ πατὴρ ὑμῶν εἰς τὴν χώραν, ἃ τιμωρησόμενος „ὑμᾶς τῶν κατὰ Κέστιον, ἀλλὰ νυθετήσων. δέον γῆν, εἴπερ „ἐπ' ἀνασάσει τῶν ἐθνῶν παρῆν, ἐπὶ τὴν ῥίζαν ὑμῶν δρα„μεῖν, καὶ ταύτην ἐκπορθῆν τὴν πόλιν εὐθέως, ὁ δὲ Γαλι„λαίαν ἐδῄου καὶ τὰ πέριξ, ἐπιδιδοὺς ὑμῖν χρόνον εἰς μετά„νοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀσθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, κἀκ τῆς „ἡμετέρας πραότητος τὴν τόλμαν ἐπεθρέψατε. Νέρωνος οἰ„χομένου, τοῦθ', ὅπερ ἐχρῆν τοὺς πονηροτάτους, ἐποιήσατε, ταῖς „ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεθαῤῥήσατε, καὶ χωρισθέντων „εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐμοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς, εἰς παρασκευὰς „τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς· καὶ ὑπ' ἠδέσθητε „ταράσσειν αὐτοκράτορας γεγενημένους, ὡς καὶ στρατηγὸς „φιλανθρώπους ἐπειράσατε. προσφυγόσης γῆν ἡμῖν τῆς „ἡγεμονίας, καὶ τῶν μὲν κατὰ ταύτην ἠρεμούντων πάντων, „πρεσβευομένων δὲ καὶ συνηδομένων τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν, „πάλιν οἱ Ἰουδαῖοι πολέμιοι· καὶ πρεσβεῖαι μὲν ὑμῶν πρὸς „τὸν ὑπὲρ Εὐφράτην ἐπὶ νεωτερισμῷ, περίβολοι δὲ τειχῶν „ἀνοικοδομούμενοι καινοὶ, τάσεις δὲ καὶ τυράννων φιλονει„κίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς ἄτω πονηροῖς πρέ„ποντα. ἦκον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐγὼ, παρὰ τοῦ πατρὸς ἀκοὺ„στος λαβὼν σκυθρωπὰ παραγγέλματα· τὸν δῆμον ἀκού„σας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἤθην. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸ πολέμου „παρεκάλουν, μέχρι πολλῷ πολεμούντων ἐφειδόμην. δεξιὰς „αὐτομόλοις δέδωκα, καταφυγοῦσι πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς

„eaque offerentes neque monuimus neque prohibuimus,
„vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtraque pecunia
„voſmet aduerſus nos compararetis. deinde, tantis bonis
„cumulati, ſatietatem in eos, qui haec vobis praeſtite-
„rant, conuertiſtis, et immitium inſtar ſerpentium in blan-
„dientes virus euomuiſtis. Eſto igitur, Neronis ſocer-
„diam contemſiſtis, et, tanquam membra diſrupta aut
„conuulſa, alio tempore maligne quieſcentes, cum
„grauior ingrueret morbus, voſmet oſtendiſtis, et ad
„ſpes improbas etiam cupiditates immodicas explicaſtis.
„Veniebat pater meus in hanc regionem, non vt ob ea,
„quae in Ceſtium admiſiſtis, poenas exigeret, ſed vos
„commoneſaceret. Itaque cum deberet, ſi euertendae
„nationis cauſa veniſſet, ipſam radicem petere, atque
„hanc ſtatim delere ciuitatem, ille Galilaeam et circa
„eam loca vaſtare maluit, vt vobis poenitentiam agendi
„daret opportunitatem. Verum haec eius humanitas
„vobis infirmitas videbatur, et ex noſtra lenitate vobis
„creuit audacia. Nerone e vita excedente, feciſtis quod
„nequiſſimorum erat, ex turbis noſtris ciuilibus animos
„ſumſiſtis; meque ac patre meo digreſſis in Ægyptum,
„tempus illud captaſtis, ad bellicos apparatus faciendos;
„neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos
„etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Itaque
„cum ad nos deuolueretur imperium, et omnes quidem
„in eo paſſim quieſcerent, legatos autem mitterent gra-
„tularenturque exterae nationes, iterum hoſtes ſe oſten-
„dunt Iudaei: et legationes quidem a vobis ad Trans-
„euphratenſes nouarum rerum gratia miſſae, muro-
„rum autem noui ambitus exſtructi; ſeditio etiam
„excitata, tyrannorumque contentio, et bellum in-
„teſtinum, quae ſola huiuſcemodi populum ſceleratum
„decent. Ego ad ciuitatem hanc veniebam, cum tri-
„ſtibus ab inuito patre mandatis: cognitoque, popu-
„lum paci ſtudere, laetabar. Ante bellum rogabam
„vos ab eo deſiſtere, diu pugnantibus parcebam, trans-
„fugis dextram dedi, eumque ad me ſe recepiſſent,

„αἰχμαλώτους ἠλέησα, τὰς ἐπείγοντας βασανίσας ἐκώλυ-
„σα, τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, καὶ
„φονῶντας τοὺς στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέσχον, καθ' ἑκάστην
„νίκην ὡς ἡττώμενος ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προὐκαλεσάμην. τῷ
„ἱερῷ πλησίον γενόμενος, πάλιν ἐκὼν ἐξελαθόμην τῶν τῷ
„πολέμῳ νόμων· φείσασθαι δὲ παρεκάλεσα τῶν ἰδίων ὑμᾶς
„ἁγίων, καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, διδοὺς ἄδειάν τε ἐξό-
„δου καὶ πίστιν σωτηρίας. εἰ δὲ βέλεσθε, καὶ μάχης καιρὸν
„ἐν ἄλλῳ τόπῳ, πάντων ὑπερείδετε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις
„χερσὶν ἐνεπρήσατε· ἔπειτα, μιαρώτατοι, προκαλεῖσθέ
„με πρὸς λόγους νῦν; ἵνα τί σώσητε τοιοῦτον, οἷον ἀπόλω-
„λεν; οἵας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῦτε μετὰ τὸν ναὸν σωτηρίας;
„ἀλλὰ καὶ νῦν μετὰ τῶν ὅπλων ἑστήκατε, καὶ οὐδ' ἐν ἐχά-
„τοις ὑποκρίνεσθε γῦν ἱκέτας. ὦ ταλαίπωροι, τίνι πεποι-
„θότες, ἢ νεκρὸς μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος, οἴχεται δὲ ὁ ναὸς,
„ὑπ' ἐμοὶ δὲ ἡ πόλις, ἐν χερσὶ δὲ ταῖς ἐμαῖς ἔχετε τὰς
„ψυχάς, εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρείας τὸ θανα-
„τᾶν; ἃ μὲν ἐγὼ φιλονικήσω πρὸς τὴν ἀπόνοιαν ὑμῶν.
„ῥίψασι δὲ τὰ ὅπλα, καὶ παραδοῦσι τὰ σώματα, χαρί-
„ζομαι τὸ ζῆν· ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ πρᾶος δεσπότης, τὰ μὲν
„ἀνήκεστα κολάσας, τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ.

γ'. Πρὸς δὲ ταῦτα ἀποκρίνονται, „δεξιὰν μὲν μὴ δύ-
„ναθαι παρ' αὐτῶ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδέποτε
„τοῦτο ποιήσειν. ἔξοδον δ' ἠτοῦντο διὰ τοῦ περιτειχίσματος
„μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπελεύσεσθαι γὰρ εἰς τὴν
„ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτῷ τὴν πόλιν." πρὸς ταῦτα
ἀγανακτήσας Τίτος, εἰ τύχην ἐλαχιστὸν ἔχοντες αἰρέσεως
αὐτῷ προτείνουσιν νενικηκότων, κηρύξαι μὲν ἐκέλευσεν εἰς
αὐτοὺς, „μήτε αὐτομολεῖν ἔτι, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν. φεί-
„σεσθαι γὰρ οὐδενός· ἀλλὰ ἁπάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ
„σώζειν ἑαυτοὺς, ὅπως ἂν δύνωνται. πάντα γὰρ αὐτοὺς
„ἤδη πράξειν πολέμῳ νόμῳ." τοῖς δὲ στρατιώταις ἐμπιπρά-
ναι καὶ διαρπάζειν ἐκέλευσε τὴν πόλιν· εἰ δ' ἐκείνην μὲν
ἐσέσχον τὴν ἡμέραν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν

„fidem ſeruaui, multoſque captiuos miſeratus ſum, cru„ciatibus bellum vrgentes coërcui, muris veſtris machi„nas inuitus admouebam, ſemper caedis veſtrae cupidos „milites continebam, quoties vincebam, toties vos ad pa„cem tanquam victus prouocaui. cum prope ad templum „acceſſiſſem, vltro iterum legis belli obliuiſcebar; et par„cere vos propriis ſanctis orabam, templumque vobiſmet „conſeruare, data exeundi copia et fide ſalutis, et ſi vel„letis, pugnandi etiam tempore alio in loco. Omnia in„ſuper habuiſtis, et templum manibus veſtris incendiſtis: „deinde, ſceleratiſſimi, nunc me ad colloquium prouoca„tis? Quorſum tale conſeruabitis, quale periit? Qua voſ„met ſalute dignos eſſe iudicatis poſt templum exciſum? „Quinetiam nunc armati ſtetiſtis, nec in extremis ſuppli„ces eſſe vel ſimulatis. o miſeri, qua fiducia? nonne po„pulus veſter exſtinctus eſt, periit templum, mihi ſubdi„ta eſt ciuitas, in mea poteſtate ſunt animae veſtrae, et „tamen fortitudinis eſſe gloriam arbitramini, mori velle? „Verum non ego contendam cum pertinacia veſtra. Sed „proiectis armis, traditiſque corporibus, vitam vobis in„dulgeo; vt in domo mitis dominus, qui, de inſanabili„bus ſumto ſupplicio, caetera mihimet ſeruo.

3. Ad haec autem illi reſponderunt: „dextram qui„dem ab eo ſe minime poſſe accipere, iuraſſe enim ſeſe „id nunquam facturos. egrediendi vero per munitiones, „qua murum ſepſerat, cum coniugibus ac liberis facultа„tem petebant: ituros quippe in ſolitudinem ipſique vr„bem relicturos." Quam ob rem Titus vehementer iratus, ſi in ſorte captorum conſtituti victorum ipſi conditiones ponerent, declarari quidem his iuſſit voce praeconis, „ne quis amplius transfugeret, aut ſpem dextrae haberet, „(ſe enim parſurum eſſe nemini) cunctis itaque viribus di„micarent, et quantum poſſent, ſaluti ſuae conſulerent. „iam enim ſe omnia iure belli geſturum." Milites autem vrbem incendere ac diripere iuſſit. Atqui illi eo quidem die nihil agebant; poſtridie vero Archiuum, et

Ακραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὸν Οφλᾶν καλούμενον ὑφῆψαν, καὶ πρόκοψε τὸ πῦρ μέχρι τῶν Ελένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν Ακραν ἦν. ἐκαίοντο δ' οἵ τε στενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τῶν λιμῷ διεφθαρμένων πλήρεις.

δ'. Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἵ, τε Ιζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἐπισήμων δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκέτευσαν Καίσαρα δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ, καίτοι πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους διωργισμένος, οὐκ ἤλλαξε τὸ ἦθος, δέχεται δὲ τοὺς ἄνδρας. καὶ τότε μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε· τοὺς δὲ τοῦ βασιλέως παῖδας καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς Ρώμην ἀνήγαγε, πέμπειν ὁμήρους παρέξοντας.

ΚΕΦ. ζ'.

Τίνα ἐξῆς συνέβη τοῖς σασιασταῖς, κακὰ πολλὰ δρῶσι καὶ παθοῦσιν· καὶ ὡς τῆς ἄνω πόλεως ἐγκρατὴς γίνεται Καῖσαρ.

Οἱ σασιασταὶ δ' ἐπὶ τὴν βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν διὰ ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἀπέθεντο, τούς τε Ρωμαίους ἀπ' αὐτῆς τρέπονται, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τοῦ δήμου πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐζώγρησαν δὲ καὶ Ρωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες εὐθέως ἕσυραν περὶ ὅλην τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐν ἑνὶ σώματι πάντας Ρωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δὲ ἱππεὺς, ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγεται πρὸς Σίμωνα· παρ' ᾧ μηδὲν εἰπεῖν ἔχων, Αρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων παραδίδοται κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτοῦ ὀπίσω τὼ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀντίκρυ τῶν Ρωμαίων προήγαγεν ὡς καρατομήσων· φθάνει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς Ρωμαίους διαφυγών, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐσπάσατο ὁ Ιουδαῖος. τοῦτον διαφυγόντα ἐκ τῶν πολεμίων ἀνελεῖν μὲν οὐκ ὑπέμεινε Τίτος, ἀνάξιον δὲ Ρωμαίων

Acram, et Curiam, et locum, qui vocatur Ophla, succenderunt; et progrediebatur ignis vsque ad Helenae regiam, quae in media erat Acra. incensi etiam erant angiportus et domus fame enectorum plenae.

4. Eandem circa diem Izatae regis et filii et fratres, cumque his multi nobiles indigenae illic congregati, supplicarunt Caesari, vt dextram sibi daret. Ille vero, quamuis omnibus, qui supererant, valde iratus, a moribus suis non recessit, sed eos suscipit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: Regis autem filios et propinquos postea vinctos Romam perduxit, obsidum fidem praestituros.

CAP. VII.

Quaenam deinceps acciderunt seditiosis, mala multa facientibus et patientibus: et quomodo vrbem superiorem occupat Caesar.

SEditiosi autem, facto in regiam impetu, vbi ob loci munitionem multi facultates suas deposuerant, et Romanos inde pellunt, et coetu plebis ibi congregatae, ad octo millia et quadringentos, omni interfecto, pecuniam diripuerunt. Viuos autem duos milites Romanos ceperunt, vnum equitem, alterum peditem. et peditem quidem trucidatum statim per omnem traxere ciuitatem, quasi in vno corpore omnes Romanos vlciscerentur. eques vero, se aliquid illis, quod saluti foret, suggesturum dicens, ad Simonem deducitur: cui cum nihil haberet quod diceret, Ardalae cuidam ducibus traditur puniendus. Qui cum eum, reuinctis post tergum manibus, oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite caesurus produxisset: is, dum gladium Iudaeus educeret, occupat fugam maturare ad Romanos. Hunc ab hostibus elapsum occidere quidem non sus-

εἶναι στρατιώτην κρίνας, ὅτι ζῶν ἁλήφθη, τά τε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τῷ τάγματος ἐξέβαλεν, ἄτιμε ἦν αἰχυτομένῳ θανάτου χαλεπώτερα.

β'. Τῇ δ' ἑξῆς Ρωμαῖοι, τρεψάμενοι τὰς λῃστὰς ἐκ τῆς κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ Σιλωὰμ πάντα ἐνέπρησαν. καὶ τὸ μὲν ἄστεος ἤδοντο δαπανωμένου, τῶν δὲ ἁρπαγῶν διημάρτανον, ἐπειδὴ πάνθ' οἱ στασιασταὶ προκενοῦντες ἀνεχώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. ἦν γὰρ αὐτοῖς μετάνοια μὲν ὑδεμία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καιομένην γῦν ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις εὐθυμοι τὴν τελευτὴν προσδέχεσθαι ἔλεγον, πεφονευμένου μὲν τοῦ δήμου, κεκαυμένου δὲ τοῦ ναοῦ, φλεγομένου δὲ τοῦ ἄστεος, μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ὁ μὴν ὅ γε Ἰώσηπος ἐν ἐχάτοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς πόλεως ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπών, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, οὐδὲν τοῦ χλευασθῆναι πλέον ἀπηνέγκατο. ἐπεὶ δ' ἔτι παραδῦναι διὰ τὸν ὅρκον ἑαυτοὺς ὑπέμενον, ἔτε πολεμῶν ἐξ ἴσου Ρωμαίοις ἔθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἱρκτῇ περιειλημμένοι, τό τε τοῦ φονεύειν ἔθος ἐκίνει τὰς δεξιὰς, σκιδνάμενοι κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἱερεῦσιν ὑπελόχων τοὺς αὐτομολεῖν ὡρμημένους. ἠλίσκοντο δὲ πολλοὶ, καὶ πάντας ἀποσφάττοντες, ὑπὸ γαρ ἐνδείας οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτων αὐτῶν κυσὶ τοὺς νεκρούς. ἐδόκει δὲ πᾶς τρόπος ἀπωλείας τοῦ λιμοῦ κρύφτερος. ὥστε καὶ Ρωμαίοις, ἀπηλπικόσιν ἤδη τὸν ἅλεον, ὅμως προσέφευγον, καὶ φονεύσι τοῖς στασιασταῖς ἐκόντες ἐνέπιπτον. τόπος τε ἐπὶ τῆς πόλεως οὐδεὶς γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ ἅπας ἢ λιμοῦ νεκρὸν εἶχεν ἢ στάσεως, καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν ἢ διὰ στάσιν ἢ διὰ λιμὸν ἀπολωλότων.

γ'. Εθαλπε δὲ τύς τε τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς ληστρικὸν, ἐλπὶς ἐχάτη περὶ τῶν ὑπονόμων, εἰς οὓς καταφευγοντες ὑ προσεδόκων ἐρευνηθήσεσθαι. μετὰ δὲ τὴν παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζευξάντων τῶν Ρωμαίων

nuit Titus, militem vero esse ratus Romanis indignum, quia viuus fuerat captus, armis ablatis eum agmine pepulit; quae res viro pudenti morte grauior.

2. Postridie autem Romani, latronibus ex inferiore vrbe profligatis, etiam ad Siloam vsque omnia incenderunt. et vrbem quidem flammis absumi gaudebant, rapinis vero excidebant; quoniam seditiosi, exhaustis prius omnibus, in superiorem ciuitatem se receperant. Illos enim malorum quidem minime poenitebat: sed arroganter adeo se gerebant, ac si res bene cecidissent. Itaque cum vrbem ardere viderent, hilari vultu mortem se exspectare dicebant, vt qui, peremto populo, incenso templo, et conflagrante vrbe, nihil hostibus diripiendum reliquerint. Non tamen Iosephus in extremis cessabat eos obsecrare pro reliquiis ciuitatis. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem loquutus, multis vero pro salute eos adhortatus, nihil amplius, quam vt irrideretur, assequutus est. Quoniam vero neque Romanis se dedere propter iusiurandum volebant, neque pugnare cum Romanis ex aequo iam poterant, arcta quippe obsidione circumdati, caedibusque insuper assuetis familiare erat dextras mouere, ante vrbem dispersi in ruinis transfugere cupientibus insidiabantur. Multos autem capiebant, omnesque interficientes, (nam propter inediam fugere non valebant) illorum cadauera canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus fame leuius videbatur: adeo vt ad Romanos, licet iam desperata misericordia, tamen fugerent; atque in seditiosos, a caede non cessantes, sponte inciderent. nullusque in vrbe locus erat vacuus, sed omnis aut fame aut seditione peremtos habebat, et cadaueribus eorum oppletus erat, qui aut seditione aut alimentorum penuria perierunt.

3. Tyrannos autem, factionemque latronum, qui cum illis erant, fouebat spes vltima cuniculorum: in quos si confugerent, se non indagatum iri putabant: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prod-

προελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δ' ἦν ἄρα ὄνειρος αὐτοῖς· ἤτε γὰρ τὸν Θεὸν, ἤτε Ρωμαίους λήσειν ἔμελλον. τηνικαῦτά γε μὴν τοῖς ὑπογείοις πεποιθότες, αὐτοὶ πλείονα τῶν Ρωμαίων ἐνεπίπρασαν. καὶ τοὺς ἐκ τῶν παιομένων καταφεύγοντας εἰς τὰς διώρυχας ἐκτεινόν τε ἀναίδην καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος εὕροιεν τροφὴν ἁρπάζοντες, αἵματι πεφυρμένην κατέπινον. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκῶσι δ' ἄν μοι, μὴ φθαθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ὑπερβολὴν ὠμότητος γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

ΚΕΦ. η'.

Ὅπως πόλιν τὴν ἄνω χώμασι διαλαμβάνει ὁ Καῖσαρ· ὧν τετελεσμένων τὰς μηχανὰς προσάγεσθαι κελεύει, καὶ ἐγκρατὴς τῆς ὅλης πόλεως ἐγεγόνει.

Καῖσαρ δὲ, ὡς ἀμήχανον ἦν ἑξελεῖν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν περίκρημνον οὖσαν, διανέμει τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν Λώου μηνὸς εἰκάδι. χαλεπὴ δ' ἦν τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων, ὡς ἔφην, τῶν περὶ τὴν πόλιν ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐψιλωμένων εἰς τὰ πρότερον χώματα. τῶν μὲν οὖν τεσσάρων ταγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἄντικρυς τῆς βασιλικῆς αὐλῆς· τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος, κατὰ τὸν ξυσὸν, ἐξ οὗ καὶ τὴν γέφυραν, καὶ τὸν Σίμωνος πύργον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς Ἰωάννην πολεμῶν ἑαυτῷ φρούριον.

β'. Κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμόνες, κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ παραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς Τίτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ, καὶ τὴν τυράννων ἐνδώσειν ἐλπίσας, ἀποσπασθέντων τῶν Ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τοῦ πολέμου μέρος ἦσαν, βραδέως μὲν, ἀλλ' οὖν κατανεύει τε τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἄνδρας ἀνέπεμψε. παρασκευαζομένων δ' ἀποχωρεῖν αἰθάλεται Σίμων, καὶ πέντε

ire et aufugere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium: nec enim vel Deum vel Romanos fuerant latituri. Porro tunc subterraneis freti, plura, quam Romani, concremabant: et qui ex incendiis fugientes in fossas descenderant, eos improbe necabant itemque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent, sanguine licet concretum, rapientes deuorabant. Inter ipsos autem de rapinis iam bellum gerebatur: eosque putauerim, nisi excidio praeuentos, nimia crudelitate etiam mortuorum corpora degustaturos.

CAP. VIII.

Quomodo Caesar contra vrbem superiorem aggeres erigit: quibus perfectis machinas adduci iubet, et totam vrbem cepit.

CÆsar autem, cum vrbs superior, in loco praecipiti sita, sine aggeribus capi non posset, copiis opus distribuit vicesimo die mensis Loi. Erat autem materiae advectio difficilis; omnibus, vt dictum est, circa ciuitatem ad stadium vsque centesimum, in aggerum priorum exstructionem detonsis. Et quatuor quidem legionum opera in parte ciuitatis occidentali ex aduerso aulae regiae erigebantur: auxiliarium vero manus et caetera multitudo xystum versus occupabatur, ac pontem, et Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens pro castello sibi aedificauerat.

2. Iis diebus Idumaeorum duces, clam congregati, consilium de sui traditione inierunt; virisque quinque ad Titum missis, vt dextram sibi daret supplices petebant. Ille vero, tyrannos, Idumaeis auulsis, qui belli pars magna erant, pertinaciam abiecturos sperans, tarde quidem, veruntamen *il*lis incolumitatem promittit, viroſque remisit. Dum autem discessum pararent, rem intelligit Simon,

μὲν τὰς ἀπολθόντας πρὸς Τίτον εὐθέως ἀναιρεῖ, τὰς δ' ἡγεμόνας, ὧν ἐπισημότατος ἦν ὁ τῆ Σωσᾶ Ἰάκωβος, συλλαβὼν εἴργνυσι· τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ἰδυμαίων, ἀμηχανῶν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων, ἐκ ἀφύλακτον εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουραῖς ἐπιμελεστέραις διελάμβανεν. ὑ μὴν ἀντέχειν οἱ φρουροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον· ἀλλὰ καίτοι πλείσων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφεύγοντες ἦσαν. ἐδέχοντο δὲ Ρωμαῖοι πάντας, τῆ τε Τίτυ διὰ πραότητα τῶν προτέρων ἀμελήσαντος παραγγελμάτων, καὶ αὐτοὶ κόρῳ τῆ κτείνειν ἀπεχόμενοι, καὶ κέρδος ἐλπίδι. τὰς γὰρ δημοτικὰς καταλιπόντες μόνας, τὸν ἄλλον ὄχλον ἐπώλων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τε τῶν πιπρασκομένων, καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνουμένων. καίπερ δὲ προκηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ γενεὰς ἐξαγάγοιεν, ὅμως καὶ τούτους ἐδέχετο. ἐπέστησε μέντοι τοὺς διακρινοῦντας ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. καὶ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦν· οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους, ὡς διαφῆκε Καῖσαρ, ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

γ'. Ἐν δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, καὶ τῶν ἱερέων τις Θεβουθὶ παῖς, Ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν περὶ σωτηρίας ὄρκους παρὰ Καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἤξεισι, καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ λυχνίας δύο ταῖς κατὰ τὸν ναὸν κειμέναις παραπλησίας, τραπέζας τε καὶ κρατῆρας καὶ φιάλας, πάνθ' ὁλόχρυσα καὶ σιβαρώτατα. παραδίδωσι δὲ καὶ τὰ κατασκεύασματα, καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων σὺν τοῖς λίθοις, καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ γαζοφύλαξ τοῦ ἱεροῦ Φινέας ὄνομα, τούς τε χιτῶνας καὶ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο τοῦ κατασκευάσματος, σὺν οἷς κιννάμωμόν τε πολὺ καὶ κασσίαν, καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ Θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος

et quinque quidem, qui ad Titum perrexerant, statim occidit, duces vero, quorum nobilissimus erat Iacobus Sosae filius, correptos in carcerem compingit. Idumaeorum autem multitudinem, quod priuati essent ducibus, consilii inopem, obseruari iubet, et moenia praesidiis accuratioribus muniebat. Non tamen custodes transfugientibus obstare valebant; sed quamuis plurimi necarentur, multo tamen plures erant, qui diffugerent. Omnes autem suscipiebantur a Romanis, et quod Titus lenitate sua praecepta priora insuper habuerat, et ipsi milites satietate lucrique spe caede abstinuerant. Nam solis plebeiis relictis, caeteram multitudinem cum vxoribus et liberis, minimo quemque pretio venundabant, ob mancipiorum magnum numerum et emtorum paucitatem. Quanquam autem voce praeconis edixisset, ne quis solus transfugeret, vt familias suas secum educerent, tamen hos quoque recipiebat, appositis, qui ab illis separarent, quotquot poena digni viderentur. Et quidem eorum, qui venditi sunt, infinita erat multitudo; e plebeiis vero vltra XL millia sunt conseruati, quos Caesar, prout gratum vnicuique erat, dimisit.

3. In iisdem diebus, quidam a sacerdotibus, Thebuthi filius, nomine Iesus, iureiurando pacta sibimet a Caesare incolumitate, ea lege, vt de sacris instrumentis quaedam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his, quae posita erant in templo, similia, mensasque et crateras et phialas, omnia ex solido auro et grauissimo facta. necnon et aulaea, et pontificias vestes cum lapidibus, et multa alia vasa sacro ministerio comparata tradit. Quin et sacri thesauri custos, nomine Phineas, comprehensus, tunicas, et cingula sacerdotum ostendit, multamque purpuram et coccum, quae in aulaea adhibenda seruabantur: cum quibus et multum cinnamomi erat, et cassia, et aromatum aliorum vis ingens, quae commiscentes Deo quotidie adolebant. Traditae sunt etiam ab eo et multae aliae res pretiosae, et sacra or-

ἡ ἱερὸς ὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτῷ βίᾳ ληφθέντι τὴν τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

δ'. Συντετελεσμένων δ' ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ Γορπιαίου μηνὸς, ἐν ὀκτωκαίδεκα ἡμέραις, Ρωμαῖοι μὲν πρασσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ ζασιαζῶν οἱ μὲν, ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν τῷ τείχους εἰς τὴν Ακραν, οἱ δ' ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις, πολλοὶ δὲ διασάντες ἠμύνοντο τὰς προσάγοντας τὰς ἑλεπόλεις. ἐκράτουν δὲ καὶ τότων Ρωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, εὐθυμῶντες ἀθύμων ἤδη καὶ παρειμένων. ὡς δὲ περιῤῥάγη μέρος τι τῷ τείχους, καί τινες τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς κριοῖς ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν εὐθέως τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ καὶ τοῖς τυράννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης. περὶν γὰρ ὑπερβῆναι τὰς πολεμίους, ἐνάρχων τε καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἦν δ' ἰδεῖν τὰς πάλαι σοβαρὰς καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινὰς καὶ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὴν εἶναι καίπερ ἐν πονηροτάτοις τὴν μεταβολήν. ὥρμησαν μὲν ὖν, ἐπὶ τὸ περιτείχισμα δραμόντες, ὥσασθαί τε τὰς φρουρὰς, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν. ὡς δὲ τὰς μὲν πάλαι πιστὰς ἑώρων ἀδαμῶ, διέφυγον γὰρ ὅπῃ τινὶ συνεβάλουσεν ἡ ἀνάγκη, προθέοντες δὲ, οἱ μὲν ὅλον ἀνατετράφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ δ' ἐμβεβληκέναι τὰς Ρωμαίους, οἱ δ' ἤδη τε πλησίον εἶναι ζητοῦντας αὐτὰς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν ἐπὶ τῶν πύργων πολεμίους ἔλεγον, πλάζοντος τὰς ὄψεις τῷ δέους, ἐπὶ σῶμα πεσόντες, ἀνῴμοξαν τὴν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν, καὶ καθάπερ ὑποκεκομμένοι τὰ νεῦρα τῆς φυγῆς ἠπόρουν. ἔνθα δὴ μάλις' ἄν τις καταμάθοι, τήν τε τῷ Θεῷ δύναμιν ἐπὶ τοῖς ἀνοσίοις, καὶ τὴν Ρωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ τύραννοι τῆς ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν ἑαυτὰς, καὶ τῶν πύργων κατέβησαν ἑκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν ἀδέποτ' ἀλῶναι, μόνῳ δ' ἐδύναντο λιμῷ. Ρωμαῖοι δὲ τοσαῦτα περὶ τοῖς ἀσθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. παντὸς γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήμα-

namenta non pauca; quae ipſi, licet vi capto, veniam transfugis datam conciliabant.

4. Iam vero, die ſeptimo menſis Gorpiaei aggeribus intra octodecim dies confectis, Romani quidem machinas admouebant: ſeditioſorum autem alii, qui tum de ciuitate deſperauerant, muris relictis in Acram recedebant: alii ſe in cuniculos abdebant, multique ordine diſpoſiti eos propugnabant, qui helepoles adducebant. Hos vero multitudine ac vi ſuperabant Romani, quodque maximum eſt, laeti moeſtos atque iam debiles. Cum autem muri pars quaedam abrupta eſſet, nonnullaeque turres arietibus pulſatae ceſſiſſent, ſtatim quidem propugnatores diffugiebant, tyranniſque etiam metus inceſſit vehementior, quam pro neceſſitate. nam priuſquam transſilirent hoſtes, torpore tenebantur et ad fugiendum ſuſpenſi erant. Cernere autem erat paulo ante ſuperbos et impiis facinoribus gloriantes, ita tunc deiectos et tremebundos, vt miſeranda eſſet, quanquam in nequiſſimis, tanta mutatio. Et conati quidem ſunt, factis in munitiones excurſibus, cuſtodes pellere, illiſque perruptis euadere. Cum autem eos, quorum fideli opera prius vſi fuerant, nuſquam viderant, (nam diſperſi erant, quo quenquam fugere ſuadebat neceſſitas) et praecurſorum alii totum ab occidente murum ſubuerſum eſſe nunciarent, alii Romanos ingreſſos eſſe, alii iam in propinquo eſſe, qui ipſos quaerebant, aliique ſe videre hoſtes in turribus affirmarent, facientе metu, vt errarent oculi, in faciem prolapſi vecordiam ſuam deplorarunt, ac veluti ſucciſi eſſent nerui, fugere non poterant. Vnde igitur maxime quis et Dei potentiam in ſceleratos intelligat, et fortunam Romanorum. Nam tyranni quidem ſecuritate ſemetipſos exuerunt, atque vltro e turribus deſcenderunt, in quibus vi quidem nunquam, ſola vero fame expugnari poterant. Romani autem, qui adeo circa moenia infirmiora laborauerant, fortuna ea ceperunt, aduerſus quae nihil valebant organa. Omnibus enim machinis

τος ἦσαν οἱ τρεῖς πύργοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω δεδηλώκαμεν.

ε'. Καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον δ' ὑπὸ τῦ Θεῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, παραχρῆμα μὲν εἰς τὴν ὑπὸ Σιλωὰμ φάραγγα καταφεύγουσιν. αὖθις δ' ὀλίγον ἀνακύψαντες ἐκ τῦ δέους, ὥρμησαν ἐπὶ τὸ τῆδε περιτείχισμα. χρησάμενοι δὲ ταῖς τόλμαις ἀγεννεστέραις τῆς ἀνάγκης, κατεάγησαν γὰρ ἤδη τὴν ἰσχὺν ἅμα τῷ δέει καὶ ταῖς συμφοραῖς, ὑπὸ τῶν φρυρῶν ἀνωθῦνται, καὶ σκεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τὰς ὑπονόμους. Ρωμαῖοι δὲ τῶν τειχῶν κρατήσαντες, τάς τε σημαίας ἔστησαν ἐπὶ τῶν πύργων, καὶ μετὰ κρότου καὶ χαρᾶς ἐπαιάνιζον ἐπὶ τῇ νίκῃ, πολὺ τῆς ἀρχῆς κεφότερον τὸ πολέμου τὸ τέλος εὑρηκότες. ἀναιμωτὶ γὰρ τῦ τελευταίου τείχους ἐπιβάντες ἠπίστουν, καὶ μηδένα βλέποντες ἀντίπαλον, ἀήθως ἠπόρηντο. εἰσχυθέντες δὲ τοῖς στενωποῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον ἀνέδην, καὶ τῶν συμφευγόντων τὰς οἰκίας αὐτάνδρους ὑπεπίπρασαν. πολλὰ δὲ κεραΐζοντες, ὁπότ' ἔνδον παρέλθοιεν ἐφ' ἁρπαγήν, γενεὰς ὅλας νεκρῶν κατελάμβανον, καὶ τὰ δωμάτια πλήρη τῶν τῦ λιμῦ πτωμάτων. ἔπειτα πρὸς τὴν ὄψιν πεφρικότες, κεναῖς χερσὶν ἐξήεσαν. ὁ μὲν οἰκτείροντες τὰς ἔτως ἀπολωλότας, ταυτὸ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἔπαθον. ἀλλὰ τὸν ἐντυχόντα διελαύνοντες, ἀπέφραξαν μὲν τοὺς στενωποὺς νεκροῖς, αἵματι δ' ὅλην τὴν πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τῶν φλεγομένων σβεσθῆναι τῷ φόνῳ. καὶ οἱ μὲν κτείνοντες ἐπαύσαντο πρὸς ἑσπέραν, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει. Φλεγομένοις δ' ἐπανέστειλεν Ιεροσολύμοις ἡμέρα Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόη, πόλει τοσαύταις χρησαμένῃ συμφοραῖς κατὰ τὴν πολιορκίαν, ὅσοις ἀπὸ τῆς κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένη πάντως ἂν ἐπίφθονος ἔδοξεν, ὁ μὴν ἀξία κατ' ἄλλο τι τῶν τηλικούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γενεὰν τοιαύτην ἐνεγκεῖν, ὑφ' ἧς ἀνετράπη.

validiores erant tres turres, de quibus ſupra memoravimus.

5. His itaque relictis, aut magis ex illis Dei voluntate deiecti, confeſtim quidem in vallem infra Siloam confugerunt. Verum cum ad ſe rurſum ex metu rediiſſent, munitionem illic ſtructam petiere. Vſi autem audacia minus virili, quam neceſſitas poſtulabat, (iam enim vires eorum metus et calamitas fregerat) repulſi erant a cuſtodibus, et per diuerſa disiecti cuniculos ſubierunt. At Romani muris potiti, et ſigna in turribus poſuere, et victoriam cum plauſu et laetitia celebrabant, quod bellum multo leuius ſub finem, quam ſub initium, inuenerant. Itaque cum citra ſanguinem in murum extremum adſcendiſſent, ſupra quam cuique credibile eſſe videbatur; neminemque ſibi aduerſum videntes, praeter morem, quo ſe verterent, dubitabant. In anguſtias autem vicorum ſtrictis gladiis effuſi deprehenſos ad ſatietatem vſque trucidabant; domoſque totas, cum omnibus, qui eo confugerant, incenderunt. Multas vero vaſtantes, cum praedae cauſa eas penetraſſent, integras defunctorum familias et tecta plena mortuis, quos fames confecerat, offendebant. Dein cum iſta intuerentur, horreſcentes vacuis manibus egreſſi ſunt. Non tamen eo modo peremtos miſerantes, idem etiam circa viuos patiebantur: ſed vnumquemque obuium transfigentes, anguſtias vicorum cadaueribus obſtruxerunt, et totam ciuitatem ſanguine obruerunt, vt pleraque incenſorum ſanguine caeſorum exſtinguerentur. Et occidentes quidem ad veſperam deſierunt, nocte vero ignis praeualebat. Ardentibus autem Hieroſolymis illuxit dies Gorpiaei menſis octauus, vbi quidem, tot calamitates, cum obſideretur, expertae, quot bonis ſi floruiſſet ex quo fuerat condita, plane inuidenda ipſa eſſet; non tamen alias tantis infelicitatibus digna, quam quod talem progeniem edidit, a qua ſubuerſa eſt.

ΚΕΦ. Θ'.

Οἷα Καῖσαρ εἴσω παρελθὼν προσέταξε. τῶν ἁλωκότων καὶ ἀπολλυμένων ἀριθμός. περί τε τῶν εἰς ὑπονόμους καταφυγόντων· ἐν οἷς Σίμων καὶ Ἰωάννης τύραννοι.

Παρελθὼν δὲ Τίτος εἴσω, τά τ' ἄλλα τῆς ἰσχυρότητος τὴν πόλιν καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, ὃς οἱ τύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. κατιδὼν γὰρ τό, τε ναοῦ αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης πέτρας, τήν τε ἀκρίβειαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν εὖρος, ἡλίκοι δὲ ἦσαν τὴν ἀνάτασιν, „σὺν Θεῷ γ' ἐπολεμήσαμεν, ἔφη, καὶ Θεὸς ἦν „ὁ τῶνδε τῶν ἐρυμάτων Ἰουδαίους καθελών, ἐπεὶ χεῖρές τε „ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ τί πρὸς τούτους τοὺς πύργους δύναν„ται;" τότε μὲν ἂν πολλὰ τοιαῦτα διελέχθη πρὸς τοὺς φίλους· τοὺς δὲ τῶν τυράννων δεσμώτας, οἳ κατελήφθησαν ἐν τοῖς Ἑβραϊκοῖς, ἀνῆκεν. αὖθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφανίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον εἶναι τῆς αὐτοῦ τύχης, ἣ συγκρατιώτιδι χρησάμενος ἐκράτησε τῶν ἀλῶναι μὴ δυναμένων.

Β'. Ἐπεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν περιόντων ἀνεφαίνετο, κελεύει Καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ἐνόπλους καὶ χεῖρας ἀντιχόντας κτείνειν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ζωγρεῖν. οἱ δὲ μετὰ τῶν παρηγγελμένων τό, τε γηραιὸν καὶ τοὺς ἀδυνάτους ἀνῄρουν· τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἐγκατέκλεισαν τῷ τῶν γυναικῶν περιτειχίσματι· καὶ Φρυγὸν μὲν ἐπέστησε Καῖσαρ ἕνα τῶν ἀπελευθέρων, Φρόντωνα δὲ τῶν Φίλων, ἐπικρινοῦντα τὴν ἀξίαν ἑκάστῳ τύχην. ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ ληστικοὺς πάντας, ὑπ' ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀπέκτεινε· τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ἐπιλέξας ἐτήρει τῷ θριάμβῳ. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τοὺς ὑπὲρ ἑπταεκαίδεκα ἔτη δήσας ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα, πλείους δ' εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδω-

CAP. IX.

Quaenam Caesar intro ingressus fieri imperauit. Numerus eorum, qui capti erant et perierunt, deque iis, qui in cuniculos confugerunt: in quibus Simon et Ioannes tyranni.

VBI autem intrasset Titus, inter alia mirutus est vrbem ob firma opera et turres, quas per vecordiam tyranni deseruerant. deinde consideratis solidam earum altitudinem et singulorum lapidum magnitudinem, et exactissimam coagmentationem, tum qua latitudine essent, qua longitudine, „Deo, inquit, fauente bellauimus, Deus est, „qui Iudaeos ex istis munimentis detraxit; nam humanae manus et machinae quid contra tales turres valeant?“ Et tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est: vinctos vero a tyrannis in castellis relictos soluit. Cum autem iterum vrbem alibi deleret et moenia euerteret, eas turres monumentum reliquit fortunae suae, qua commilitante iis potitus est, quae expugnari non poterant.

2. Quandoquidem autem milites caedibus quidem defatigati erant, ingens vero multitudo superesse visa est, eos quidem solos, qui in armis essent manibusque resisterent, occidi iubet Caesar, reliquam vero multitudinem vivam capi. Illi autem, cum his, quos interficere iussi erant, etiam senes ac debiles trucidabant; at aetate florentes ac vsui idoneos, in templum compulsos, in destinatum mulieribus ambitum incluserunt: et custodem quidem his appositi Caesar vnum ex libertis, Frontonem vero ex amicis, qui fortunam, quam quisque meritus esset, illis decerneret. Ille vero seditiosos quidem omnes atque latrones, mutuo indicio damnatos, occidit: iuuenes autem lectos, qui proceritate et forma caeteris praestarent, triumpho seruabat. Ex reliqua autem multitudine, annis XVII. maiores vinctos ad metalla exercenda in Aegyptum misit; plurimos etiam per prouincias distri-

ρήσατο Τίτος, Φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς δίεκρινεν ὁ Φρόντων ἡμέραις ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις, οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῶν Φυλάκων μὴ μεταλαμβάνοντες τροφῆς, οἱ δ' ἂ προσιέμενοι διδομένην. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἦν ἔνδεια καὶ σίτου.

γ'. Τῶν μὲν ἁλόντων αἰχμαλώτων πάντων, ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον, ἀριθμὸς ἐννέα μυριάδες καὶ ἑπτακισχίλιοι συνηχθη· τῶν δ' ἀπολυμένων κατὰ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον. ἀπὸ γὰρ τῆς χώρας ὅλης ἐπὶ τὴν τῶν Ἀζύμων ἑορτὴν συνελήλυθότες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεσχέθησαν, ὥστε τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τὴν στενοχωρίαν γενέσθαι λοιμώδη φθοράν, αὖθις δὲ καὶ λιμὸν ἀκύτερον. ὅτι δ' ἐχώρει τοσοῦτος ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τῶν ἐπὶ Κεστίου συναριθμηθέντων, ὃς, τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως διαβηλῶσαι Νέρωνι βουλόμενος καταφρονοῦντι τῶν ἐθνῶν, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς, εἴ πως δυνατὸν εἴη τὴν πληθὺν ἐξαριθμήσασθαι· οἱ δ', ἐνιαύσιος ἑορτὴς, Πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἑνδεκάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥσπερ δὲ θρεπτεῖα περὶ ἑκάστην γίνεται θυσίαν, οὐκ ἔλασσον ἀνδρῶν δέκα, μόναι γὰρ οὐκ ἔξεστι δαίνυσθαι, πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται. τῶν μὲν οὖν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, πρὸς δὲ ἑξακισχίλια καὶ πεντακόσια. γίνονται δ' ἀνδρῶν, οἷ ἑκάστῳ δέκα δαιτυμόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ διακόσιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγίων. οὔτε γὰρ λεπροῖς, οὔτε γονορροϊκοῖς, οὔτε γυναιξὶν ἐπεμμήνοις, οὔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξῆν τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν· ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν.

δ'. Πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συλλέγεται· τότε γε μὴν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης πᾶν συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ νικᾷ ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκπλώσατο. πᾶσαν γῆν ἀνθρωπόμην καὶ δαιμόνιον φθορὰν

buit Titus, in theatris ferro et beſtiis conſumendos. Quicunque vero infra XVII. annum aetatis erant, ſub corona venditi ſunt. Iiſdem autem diebus, dum a Frontone ſecernebantur, ex inedia perierunt XII. millia, partim ex cuſtodum in illos odio nihil habentes quod comedant, partim accipere recuſantes quod datum erat. Prae multitudine autem erat frumenti etiam penuria.

3. Et captiuorum quidem omnium, qui totius belli tempore capti ſunt, numerus erat ad nonaginta ſeptem millia: totius autem obſidionis tempore vndecies centena hominum millia perierunt. Horum maior pars eiuſdem quidem gentis erat, non vero eiuſdem regionis. nam qui e tota regione ad Azymorum feſtum conuenerant, derepente bello circumdati erant. adeo vt primo quidem ex loci anguſtia in illos inuaderet peſtis, ac deinde citius fames. Quod autem tantam multitudinem caperet ciuitas, manifeſtum ex illis, qui ſub Ceſtio fuerant enumerati. Is enim integrae aetatis viros in ciuitate Neroni, gentem contemnenti, ſignificare cupiens, a pontificibus petiit, vt, ſi quo modo poſſent, multitudinem numerarent. Illi autem, cum feſtum adeſſet, (quod Paſcha vocatur), in quo a nona quidem hora vſque ad vndecimam hoſtias mactant, quaſi vero ſodalitas circa vnamquamque victimam haberetur, ex hominibus nunquam paucioribus decem, ſolum enim epulari non licet, ſaepe etiam viginti conueniunt: hoſtiarum quidem ducenta et quinquaginta ſex millia et quingentas numerauere. virorum autem erant purorum et mundorum, vt denos epulatores ſingulis victimis demus, vicies ſepties centena millia. nec enim leproſis, nec quibus genitura flueret, nec menſtruis mulieribus, neque alio modo inquinatis licebat de ſacris iſtis participare: ſed nec alienigenis quidem, qui religionis ergo eo venerant.

4. Ingens autem haec multitudo aliis e locis congregata erat: verum tunc quaſi in carcerem tota gens fato concluſa erat, et vrbem viris refertam circumuallauerat bellum. Itaque omnem humanam et a Deo immiſſam

ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ἐπὶ γῦν τῶν Φανερῶν, ὓς μὲν ἀνεῖλον, ὓς δ' ἠχμαλωτίσαντο Ρωμαῖοι, ὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνηρεύνων, καὶ τὸ δαφος ἀναρρηγνύντες, ὅσοις μὲν ἐνετύγχανον ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ κἀκεῖ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τῦ λιμῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆντα τοῖς ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλὰς μὲν ἀναχωρεῖν εὐθέως, τὰς δὲ ὑπὸ πλουτοξίας εἰσδύεσθαι, νεκρὰς σεσωρευμένας ἐμπατῆσας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν εὑρίσκετο, καὶ πᾶσαν θεμιτὴν τὴν ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀνήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. ὐδὲ γὰρ ἐν ἐχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεῖσατό γε μὴν ὁ Θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ Ἰωάννης μὲν, λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ἦν πολλάκις ὑπερεφάνησε δεξιὰν παρὰ Ρωμαίων λαβεῖν ἱκέτευε· Σίμων δὲ, πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς διὰ τῶν ἑξῆς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον, ὁ δ' Ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. Ρωμαῖοι δὲ τάς τε ἐχατιὰς τῦ ἄστεως ἐπέρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

ΚΕΦ. ί.

Οτι, πεντάκις πρότερον ἁλῶσης τῆς πόλεως, τῦτο δεύτερον ἠρημώθη. σύντομος αὐτῆς ἱστορία.

Ἑλλω μὲν ἔτως Ιεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανῦ ἡγεμονίας, Γορπιαίῳ μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλῶσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις, τῦτο δεύτερον ἠρημώθη. Ασωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν Αντίοχος, ἔπειτα Πομπήϊος, ἐπὶ τέτοις σὺν Ηρώδῃ Σόσσιος ἑλόντες ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δὲ τέτων ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τετρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἕξ. ὁ δὲ πρῶτος κτίσας ἦν Χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσ-

peſtem ſuperat numerus perematorum. nam ex manifeſtis, alios quidem occidere, alios vero cepere Romani, alios etiam cuniculis deliteſcentes indagabant, perruptoque ſolo obuios quoſque trucidarunt. Sed et ibi mortuorum vltra duo millia ſunt reperti, quorum alii quidem manu ſua, alii vero mutuis vulneribus, pluresque fame peremti erant. Teter autem cadauerum foetor introëuntibus occurrebat, vt ſtatim quidem multi recederent, alii vero prae auaritia ſubirent, mortuorum cumulos calcantes. nam in iis cauernis multae res pretioſae reperiebantur, atque omnis lucri captandi via honeſta habebatur. Quin et multi educebantur et dimittebantur, quos tyranni captiuos tenuerant; non enim in extremis aliquid de crudelitate remiſerunt. Caeterum vtrumque, prout meruerunt, vltus eſt Deus. Et Ioannes quidem, cum fratribus in cauernis eſuriens, dextram, quam ſaepe deſpexerat, a Romanis ſupplex petiit: Simon vero, multa vi cum neceſſitate luctatus, ſicut infra declarabimus, ſemet tradidit. Seruatus eſt alter quidem triumpho in caedem, Ioannes autem vinculis ſempiternis. Romani vero extremas vrbis partes incenderunt, et moenia funditus euerterunt.

CAP. X.

Quod vrbs Hieroſolymorum, quinquies prius capta, tunc iterum vaſtata erat. Conciſa eius hiſtoria.

ITA quidem capta erant Hieroſolyma ſecundo anno principatus Veſpaſiani, Gorpiaei menſis die octauo. Quinquies autem prius capta, tunc iterum vaſtata erant. Nam Ægyptiorum quidem rex Aſochaeus, et poſt eum Antiochus, deinde Pompeius, et poſt hos cum Herode Soſius captam vrbem ſeruauere. Ante hos vero rex Babyloniorum expugnatam ad vaſtitatem redegit, poſt annos ab illius conditu mille trecentos ſexaginta octo, atque menſes ſex. Primus autem conditor eius erat Chananaeorum dynaſta, qui patria lingua appellatus eſt rex

σῃ κληθεὶς βασιλεὺς δίκαιος. ἦν γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὰ τοῦτο ἱεράσατό τε τῷ Θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν πρῶτος δειμάμενος, Ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, Σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν Χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς Δαυΐδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον· καὶ μετ' αὐτὸν ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ Βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δὲ Δαυΐδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν Ἰουδαῖος, μέχρι τῆς ὑπὸ Τίτου γενομένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐννέα. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ ὅθ' ἡ ἀρχαιότης, ὅθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, ὅτε τὸ διαπεφοιτηκὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, ὅθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας ἤρκεσέ τι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῆ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς Ἱεροσολύμων πολιορκίας.

iuſtus. Nam erat profecto talis. Proptereaque primus ſacerdos erat Deo, cumque templum primus aedificaſſet, ciuitatem Hieroſolyma appellauit, quae antea Solyma vocabatur. Sane Iudaeorum quidem rex Dauides, populo Chananaeorum inde eiecto, ſuo incolendam dedit: atque anno poſt ipſum quadringenteſimo ſexageſimo ſeptimo cum ſex menſibus a Babyloniis euerſa eſt. A rege autem Dauide, qui primus Iudaeorum in ea regnauit, vſque ad euerſionem a Tito factam, anni mille centum ſeptuaginta et nouem. A primo autem illius conditu vſque ad extremum excidium, anni bis mille centum et ſeptuaginta ſeptem. Sed enim neque antiquitas, neque profundae diuitiae, neque gentis fama per vniuerſum terrarum orbem diffuſa, neque magna religionis gloria quidquam iuuit, quo minus periret. Sane eiuſmodi quidem finis erat obſidionis Hieroſolymorum.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩΙ ΕΒΔΟΜΩΙ ΛΟΓΩΙ.

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Ὅτως, πάντων Ἰουδαίων φονεύθέντων ἢ καὶ ληφθέντων, τὰ μὲν ἄλλα Ρωμαῖοι κατέσκαψαν, κατέλιπον δὲ πύργους τε τρεῖς καὶ μέρος τοῦ τείχους πρὸς ἐπίδειξιν τῆ προτέρᾳ κάλλους τοῖς μετ' ἐκεῖνα.

β'. Δημηγορία Τίτου Καίσαρος πρὸς τοὺς στρατιώτας, ὑπερεπαινέσαντος αὐτούς.

γ'. Ὅτως ἀξίως ἔπαθον αὐτὸν ἐτίμησαν, ἔδηλε καὶ γῆρα διανείμας αὐτοῖς.

δ'. Ὅτως διαθεὶς καλῶς τοῖς πράγμασιν οἷς Καισάρειαν ἐφεισατο, καὶπερ τὴν πᾶσαν τοῦ πολέμου λείαν ὑφαιρέθετο.

ε'. Περὶ Οὐεσπασιανοῦ Καίσαρος, ὅτως ἀπ' Αλεξανδρείας τὴν ἐπὶ Ρώμην πορείαν ἐποιήσατο.

ϛ'. Ὅπως Τίτος εἰς τὴν Φιλίππου κατῆλθε Καισάρειαν, καὶ θεωρίας ἐποιήσατο, πολλοὺς τῶν αἰχμαλώτων ἐν αὐταῖς ἀπόλλυσιν.

ζ'. Περὶ Σίμωνος τοῦ τυράννου, ὅπως ἑάλω, καὶ ὡς τὸν θρίαμβον Ρώμης ἐπέρησεν.

η'. Ὅτως Τίτος, τὴν γενέθλιον ἡμέραν τελέσας τῷ καὶ πατρὶ ἄγων, πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων ἀνέλωσεν.

θ'. Περὶ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ κινδυνευσάντων Ἰουδαίων, ἀπὸ τῆς τοῦ Ἰουδαίου Ἀντίοχου παραβάσεώς τε καὶ ἀσεβείας.

ι'. Ὅπως ἀπεδείξαντο οἱ ἐν ταῖς ἄλλαις τε πόλεσι καὶ ἐν τῇ Ρώμῃ τὸν Οὐεσπασιανόν.

ια'. Ὅπως ἀποστάντες Γερμανοὶ Ρωμαίων αὖθις ὑπετάγησαν.

ιβ'. Ὅπως οἱ Σαρμάται, καταδραμόντες Μυσίαν, δίκην τε ὕβεσαν, καὶ ἀναχωρήσαντες πολλὰς καταλιπόντες φῶς τὰ ἴδια ὑπεσκέψαντο.

ιγ'. Ὅπως ἀπὸ Βηρυτοῦ Τίτος ὑποστρέφων, πολλὰς Ἰουδαίας ἐν ταῖς Θεωρίαις ἀνῄρει· ἐν ᾗ περὶ τὸ λεγομένη Σαββατικὸ ποταμὸ παρέδοξεν.

ιδ'. Ὅπως Ἀντιοχεῖς κατὰ Ἰουδαίων προσελθόντες Τίτῳ παρωκόδησαν.

ιε'. Ὡς ἐπανελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα Τίτος, ἔστειρε τῆς ἑρωμένης τὸν πόλεμον καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν παραγενόμενος, ἐκεῖθεν εἰς Ρώμην κατέπλευσεν.

ιϛ'. Ὅπως εἰς Ἰταλίαν κατέπλευσεν, καὶ ὡς ἰδίᾳ τε καὶ ἐκόμπευσε, τῶν δύο Καισάρων ὁμοῦ θριαμβευσάντων.

ιζ'. Ἐκφρασις τοῦ θριάμβου, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ λαφύρων, ἅσα τε καὶ ὁποῖα ἦσαν.

ιη'. Περὶ τῆς ἀναιρέσεως τοῦ τυράννου Σίμωνος ἐν τῷ θριάμβῳ γενομένης.

ιθ'. Ὡς μετὰ τὸν θρίαμβον τέμενος εἰρήνης Οὐεσπασιανὸς κατεσκεύασε, ἐν αὐτῷ πάντα τὰ τοῦ πολέμου ἀνάθημα λάφυρα.

κ'. Ὅπως Βάσσος εἰς Ἰουδαίων ἀφικόμενος, καὶ τὸ φρούριον τὸ ἐν Ἡρωδείῳ προσαγαγόμενος, ἐπεχείρησε καὶ τὸ ἐν Μαχαιροῦντι παραστήσασθαι.

κα'. Περὶ τῆς θέσεως Μαχαιροῦντος.

κβ'. Περὶ τοῦ ἐν τοῖς βασιλείοις Μαχαιροῦντος φυέντος πυγόνος.

κγ'. Περὶ τῆς ἑτέρας βοτάνης παράδοξον.

κδ'. Περὶ τῶν αὐτόθι θερμῶν ὑδάτων.

κε'. Ὅπως Βάσσος, τύχῃ τινὶ παραδόξῳ διὰ τὴν Ελευζάρᾳ κατάσχεσιν, ἰσχυροτάτην οὖσαν τὴν πόλιν ῥᾳδίως παρέλαβεν.

IOSEPHI LIBRO SEPTIMO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *Quomodo, Iudaeis omnibus occisis aut etiam captis, alia quidem Romani diruerunt, turres vero nonnullas et muri partem reliquerunt, vt seris posteris ostenderetur prior vrbis pulchritudo.*
2. *Titi Caesaris ad milites oratio, qua ipsos miris laudibus extollit.*
3. *Quomodo eorum singules pro merito cohonestauit praemiis et muneribus.*
4. *Quomodo, legionibus bene remuneratis, Caesoream venit, et illic omnes belli manubias reposuit.*
5. *De Vespasiano Caesare, quomodo ab Alexandria profectus Romam iter fecit.*
6. *Quomodo Titus, cum Caesaream Philippi descendisset et spectacula celebrasset, magnam captiuorum multitudinem in illis interfecit.*
7. *De Simone tyranno, quomodo captus erat, et triumpho Romae agendo seruatus erat.*
8. *Quomodo Titus, cum diem natalem fratris patrisque celebraret, multos Iudaeorum consumsit.*
9. *De Iudaeis in periculum apud Antiochiam adductis ex Iudaei Antiochi iniqua legum violatione.*
10. *Qualiter Vespasianus exceptus erat in aliis ciuitatibus et Romae praecipue.*
11. *Quomodo Germani, cum a Romanis defectionem fecerunt, iterum subiugantur.*
12. *Quomodo Sarmatae, ob excursionem in Mysiam factam, poenas dederunt; et coacti erant, multis trucidatis, domum refugere.*
13. *Quomodo Titus, dum Beryto reuerteretur, Iudaeorum multos in spectaculis interficiendos dabat: itemque mirandum quiddam de flumine, quod Sabbaticus dicitur.*
14. *Quomodo Antiocheni, Tito supplicantes contra Iudaeos, repulsam passi sunt.*
15. *Titus Hierosolyma reuertens vrbem desolatam miseratus est; cumque Alexandriam peruenisset, inde Romam versus nauigauit.*
16. *Qualiter, nauigatione in Italiam peracta, susceptus erat et cum pompa deductus, duobus Caesaribus vno triumpho honoratis.*
17. *Descriptio triumphi et spoliorum in eo, quaeque et qualia erant.*
18. *De interfectione Simonis tyranni in triumpho.*
19. *Quod in templo pacis, post triumphum a Vespasiano exstructo, ab ipso omnia in eo reposita erant belli spolia.*
20. *Quomodo Bassus, cum in Iudaeam veniisset, et castellum Herodion deditione cepisset, ad Machaeruntem etiam castellum expugnandum aggressus est.*
21. *De situ Machaeruntis.*
22. *De ruta in Machaeruntis regia.*
23. *De altera planta, et mira de illa.*
24. *De aquis illic loci calidis.*
25. *Qualiter Bassus, propter Eleazarum casu quodam mirabili captum, vrbem validissimam ad deditionem redegit.*

κε'. Ὅπως καὶ τὰς συμφυγούσας ἐπὶ τὴν Ἰάρδην καλουμένου ὄρυμμα κατασκευάσ σας, πάντας ἀνέκτεινεν.

κς'. Ὅπως Καῖσαρ ἀνέστειλεν Βάσσῳ καὶ Λιβερίῳ τὴν γῆν Ἰουδαίων πᾶσαν ἀποδόσθαι, καὶ τὰς ἀπανταχοῦ Ἰουδαίους φόρον τελεῖν εἰς τὸ Καπιτώλιον δύο δραχμὰς ἕκαστον, ὅσπερ πρότερον εἰς τὸν ναὸν συνετέλουν.

κζ'. Περὶ Αντιόχου τοῦ Καμμαγηνῶν βασιλέως, εἰς συμφορᾷ περιέστησεν.

κθ'. Περὶ τῶν Αλανῶν, ἐσθὴς Μήδοις τὸ καὶ Αρμένιοις κοινὴ διεπράξαντο.

λ'. Περὶ Μασάδας καὶ τῆς ἰσχυρότητος αὐτῆς, καὶ τῶν αὐτὴν κατασχόντων σικαρίων. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν ἄλλων λῃστῶν καὶ τυράννων τῆς φίλης ἱεροσολύμου ἀνανάληψις.

λα'. Ὅπως Σίλβας εἰς τὴν πολιορκίαν Μασάδος ἐτράπετο, ὕδωρ καὶ σχηματογρα φίαν τῆς αὐτῆς πόλεως.

λβ'. Περὶ τῶν ὕδατι ἀποκειμένων ὅπλων τε καὶ τροφῶν, ἀπὸ τῶν Ἡρώδου τοῦ βα σιλέως χρόνων, ὅτε, διὰ τὴν πρὸς Κλεοπάτραν διαφορὰν, ἐντεῦθεν ταῦτα ἀπο τίθεσθαι φοβούμενος Αντώνιος.

λγ'. Ὅπως ὁ τῶν Ρωμαίων ἡγεμὼν ἐπολιορκήσας Μασάδαν, καὶ τὸ τεῖχος πυρὶ διαφθείρας, μεθ' ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις ἐγνωκὼς, τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελέστερον ἐποιήσατο.

λδ'. Ὅπως Ελεάζαρος, ὁ τῶν σικαρίων ἄρχων, τοὺς ὑφ' αὐτὸν πάντας δημηγορίαις φιλανθρωπότατος παρέπεισεν, ἑαυτὸς παγγονεῖ κατασχεῖν σεσθαι.

λε'. Ὅπως οἱ κατὰ τὸ φρούριον σωσθέντες τεῖς λίγοις Ελεαζάρῳ, πλὴν δύο γυναι κῶν καὶ παιδίων πέντε, πάντας ἑαυτὸς ἀνέσφαξαν.

λς'. Ὅτι Ρωμαῖοι καὶ Σίλβας, προσδεκῶντες πίνῳ πολλῷ τὴν πόλιν κρατῆσαι, ἀμαχητὶ ταύτην παρέλαβον.

λζ'. Ὅπως καὶ κατὰ τὴν Αλεξάνδρειαν τῶν σικαρίων συμφυγόντων πολλοὶ μὲν ἐκινδύνευσαν, κατελύθη δὲ διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως Ονίᾳ κτισθεὶς παλαι ναὸς ἐκλεῖσε.

λη'. Ὅπως καὶ τὰς ἐν Κυρήνῃ Ἰουδαίας ἰουνάθης τις, τῶν σικαρίων εἷς, τὴν τέχνην ὑφάντης, ἀνέπεισε στασιάσαι, καὶ πολλοὶ ἐκ τούτου ἀπώλοντο.

λθ'. Ὅπως, ὑποθήκαις τοῦ ἡγεμόνος Κατύλλου, παρὰ ἰουνάθου ἰουκοφαντήθη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Ἰάσηπος ὁ συγγραφεύς.

μ'. Ὡς, Οὐεσπασιανοῦ τελευτῆσαντος εὐθέως, ἰουνάθης μὲν πυρὶ παρεδόθη, Κάτυλλος δὲ διαφυγὼν, ὕστερον ἀγελάστοις πληγαῖς, διότι ἀδίκως τοὺς συναφανισθέντας ἀνέκτεινεν, τὴν ψυχὴν ἀπέλιπεν.

26. *Quomodo etiam eos, qui ad ſaltum Iardem vocatum confugerunt, bello appetens, omnes interfecit.*

27. *Quomodo Baſſus et Liberius a Caeſare omnem Iudaeorum terram vendere iuſſi ſunt; et Iudaeis vbicunque degentibus tributum indicere, vt quotannis binas quiſque drachmas in Capitolium inferat, quemadmodum prius in templum conferebant.*

28. *De Antiocho rege Commagenorum, qualem in calamitatem incidit.*

29. *De Alanis, quae et quanta Medis et Armenis mala intulerunt.*

30. *De Maſada, eiuſque munitione, et ſicariis, qui eam occupauerant; itemque reſumtio narrationis de aliis ſicariis et tyrannis vrbis Hieroſolymorum.*

31. *Quomodo Silua ad oppugnationem Maſadae conuerſus eſt; vbi etiam illius vrbis deſcriptio eſt.*

32. *De armorum et victus apparatu intus repoſito, ab Herodis regis temporibus, quando, ob inimicitias Cleopatrae, illic iſta repoſuit propter metum Antonii.*

33. *Quomodo Romanorum dux, Maſada expugnata, muroque igne abſumto, decreto hoſtes prima luce aggredi, nocte vigilias accuratiores fecit.*

34. *Quomodo Eleazarus, ſicariorum princeps, omnes, qui ipſi ſuberant, orationibus ad perſuadendum accommodatis eo adduxit, vt ſemet cum familiis ſuis interficerent.*

35. *Quomodo ii, qui in caſtello erant, verbis Eleazari perſuaſi, omnes praeter duas mulieres et quinque pueros, ſibi mortem conſciuere.*

36. *Quod Romani et Silua, exſpectantes multo cum labore vrbe potiri, ſine pugna eam ceperunt.*

37. *Quomodo apud Alexandriam multi ſicariorum, qui eo confugerant, diſcrimen adierunt: propterea que templum, illic olim exſtructum ab Onia pontifice, deſtructum erat.*

38. *Quomodo etiam Ionathas quidam, vnus e ſicariis, arte textor, Iudaeos Cyrenenſes ad turbas ciendas commouit, vnde et multi perierunt.*

39. *Quomodo a Ionatha, prout ei ſuggeſſerat praefes Catullus, falſo inter alios accuſatus erat ſcriptor Ioſephus.*

40. *Quod, veritate a Veſpaſiano deprehenſa, Ionathas quidem vinctus exuſtus eſt, Catullus vero euaſit, et poſtea ex plagis a Deo immiſſis, quod falſo deiectos iniuſte peremerat, vitam abrupit.*

ΚΕΦ. α'.

Ὡς κατεσκάφη πᾶσα ἡ πόλις Ἱεροσολύμων, πλὴν τριῶν πύργων· καὶ ὡς Τίτος ἐν δημηγορίᾳ ἐπαινεῖ τοὺς στρατιώτας, καὶ γέρα αὐτοῖς ἐπένειμε, πολλούς τε διαφίησιν.

ΕΠΕΙ δὲ ὅτε φονεύειν, ὅτε διαρπάζειν εἶχεν ἡ στρατιὰ, πάντων τοῖς θυμοῖς ἐπιλιπόντων. ἐ γὰρ δή γε φειδοῖ τινὸς ἔμελλον ἀφέξασθαι δρᾷν ἔχοντες· κελεύει Καῖσαρ ἤδη τήν τε πόλιν ἅπασαν καὶ τὸν νεὼν κατασκάπτειν, πύργους μὲν, ὅσοι τῶν ἄλλων ὑπερανεστήκεσαν, καταλιπόντας. Φασάηλον, Ἱππικὸν, Μαριάμμην, τεῖχος δ' ὅσον ἦν ἐξ ἑσπέρας τὴν πόλιν περιέχον. τοῦτο μὲν, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρατόπεδον· τοὺς πύργους δὲ, ἵνα τοῖς ἔπειτα σημαίνωσιν, οἵας πόλεως, καὶ τίνα τρόπον ὀχυρᾶς ὄντως, ἐκράτησεν ἡ Ρωμαίων ἀνδραγαθία. τὸν δ' ἄλλον ἅπαντα τῆς πόλεως περίβολον ὄντως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτοντες, ὡς μηδὲ πώποτ' οἰκηθῆναι πίστιν ἂν ἔτι παραχεῖν τοῖς προσελθοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος, ἐκ τῆς τῶν νεωτερισάντων ἀνοίας, Ἱεροσολύμοις ἐγένετο, λαμπρᾷ τε πόλει καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις διαβοηθείσῃ.

β'. Καῖσαρ δὲ Φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπεῖν ἔγνω τῶν ταγμάτων τὸ δέκατον, καί τινας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους πεζῶν. πάντα δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διωκηκὼς, ἐπαινέσας τε σύμπασαν ἐπόθεν στρατιὰν ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις, καὶ τὰ προσήκοντα γέρα τοῖς ἀριστεύσασιν ἀποδοὺς ποιηθέντος ἐν αὐτῷ μεγάλου, κατὰ μέσην τὴν πρότερον παρεμβολὴν, βήματος, καταστὰς ἐπὶ τούτῳ μετὰ τῶν ἡγεμονικωτάτων, εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ἔλεγε, „χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας, ἣ „χρώμενοι διατελοῦσιν. ἐπῄνει δὲ τῆς ἐν παντὶ πολέμῳ „πειθαρχίας, ἣν ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα „τῇ κατὰ σφᾶς ἀνδρείᾳ παρέχον. τῇ μὲν πατρίδι καὶ δι-

CAP. I.

Quomodo tota Hierosolymorum vrbs plane diruta est praeter tres turres: vtque Titus in concione extollit milites, et praemia illis distribuit, multosque dimittit.

POSTQVAM vero neque quos occiderent, neque quod raperent, habebat exercitus, quod iratis animis omnia deerant, (neque enim, vt alicui parceretur, si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Caesar totam funditus iam euertere ciuitatem et templum: relictis quidem turribus, quae praeter alias eminebant, Phasaëlo, Hippico, Mariamne; eaque tantummodo muri parte, quae ciuitatem ab occidente cingeret. illam quidem, vt castra essent militibus illic praesidii causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent, qualem ciuitatem et qualiter munitam Romanorum virtus obtinuerat. Totum vero reliquum ciuitatis ambitum ita solo aequauere, qui eum diruebant, vt ne quidem vnquam habitatam fuisse vix fidem amplius faceret eo accedentibus. Et hic quidem, ex illorum dementia, qui res nouas moliti sunt, finis erat Hierosolymorum, splendidae ciuitatis, summaeque apud omnes homines celebritatis.

2. Caesar autem praesidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasque alas equitum et peditum cohortes. Cumque iam omnes belli partes administrassent, gestiebat et vniuersum laudare exercitum ob res praeclare gestas, et debita viris fortibus praemia persolvere. Facto igitur sibi in medio priorum castrorum magno tribunali, cum in eo constitisset cum ducum eminentissimis, vt ab omni exercitu posset audiri, dicebat: „magnam quidem illis se gratiam habere, quod beneuolentiam erga ipsum praestare perseuerarint. Laudabat autem eos, quod ipsi per omne belli tempus obtemperarint, idque in multis magnisque periculis cum egregia fortitudine, patriae quidem etiam per se ampli-

„αὐτῶν τὸ κράτος αὔξοντες, Φανερὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις
„καθιςάντες, ὅτι μήτε πλῆθος πολεμίων, μήτε χωρίων
„ὀχυρότητες, ἢ μεγέθη πόλεων, ἢ τῶν ἀντιτεταγμένων
„ἀλόγιστοι τολμαὶ, καὶ θηριώδεις ἀγριότητες, δύναιντ' ἄν
„ποτε τὴν Ρωμαίων ἀρετὴν διαΦυγεῖν, κἂν εἰς πολλά τινες
„τὴν τύχην εὕρωνται συναγωνιζομένην. καλὸν μὲν ἦν,
„ἔΦη, καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτὸς ἐπιθεῖναι, πολλῷ χρό-
„νῳ γενομένῳ. μηδὲ γὰρ εὔξασθαί τι τούτων ἄμεινον, ὃτ'
„εἰς αὐτὸν καθίςαντο. τοῦτο δὲ κάλλιον αὐτοῖς, καὶ λαμ-
„πρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τὰς ἡγησομένας καὶ τῆς Ρωμαίων
„ἀρχῆς ἐπιτροπεύσοντας, αὐτῶν χειροτονησάντων, εἴς τε
„τὴν πατρίδα προπεμψάντων ἅσμενοι πάντες προσίενται,
„καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐγνωσμένοις ἐμμένουσι, χάριν ἔχοντες
„τοῖς ἑλομένοις. θαυμάζειν μὲν ἦν, ἔΦη, πάντας καὶ
„ἀγαπᾶν, εἰδὼς, ὅτι τῷ δυνατῷ τὴν προθυμίαν ὐδεὶς ἔχει
„βραδυτέραν. τοῖς μέντοι διαπρεπέστερον ἀγωνισαμένοις,
„ὑπὸ ῥώμης πλείονος, καὶ τὸν μὲν ἑαυτῶν βίον ἀρίστοις
„κεκοσμηκόσι, τὴν δ' αὐτῷ στρατιὰν ἐπιΦανεστέραν διὰ τῶν
„κατορθωμάτων πεποιηκόσιν, ἔΦη, τὰ γέρα, καὶ τὰς
„τιμὰς εὐθὺς ἀποδώσειν, καὶ μηδένα τῶν πλέον ποιεῖν
„ἑτέρου θελησάντων τῆς δικαίας ἁμοιβῆς ἁμαρτήσεσθαι.
„πλείστην γὰρ αὐτῷ τοῦτο γενήσεσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, ἐπεὶ
„καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῶν συστρατευο-
„μένων, ἢ κολάζειν τοὺς ἁμαρτάνοντας.

γ'. Εὐθέως ἂν ἐκέλευσεν ἀναγινώσκειν τοῖς ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθω-
κότες. καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπήνει τε παρόντας, ὡς ἄν
ὑπερευΦαινόμενός τις ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στε-
Φάνους ἐπετίθει χρυσοῦς, περιαυχένιά τε χρυσᾶ, καὶ δόρα-
τα μακρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐδίδου πεποιημένας ἐξ
ἀργύρου, καὶ τὴν ἑκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ
μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λαΦύρων ἄργυρον, καὶ χρυσὸν,
ἐθητάς τε, καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένει-
με. πάντων δὲ τετιμημένων, ὅπως ἂν αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε,

„ficantes imperium, omnibus vero hominibus abunde te„ſtatum facientes, neque hoſtium multitudinem, neque „regionum munimenta, neque ciuitatum magnitudinem, „neque aduerſantium audaciam temerariam, et barbaram „immanitatem poſſe vnquam Romanorum vires effugere, „quamuis in multis nonnulli fortunam opitulantem ha„buerint. Et pulchrum quidem eſſe, aiebat, illos etiam „bello finem imponere, quod tam diu durauerat. nec „enim optaſſe eos his quicquam melius, cum id ingre„derentur. Hoc autem pulchrius atque praeclarius illis „accidiſſe, quod duces et adminiſtratores imperii Roma„ni, ab illis creatos et in patriam praemiſſos, libenter „omnes ſuſcipiant; quodque ab illis decretum fuerit ae„quiſſimo animo ferant, gratiam illis habentes, qui ſibi „imperaturos elegerint. Et mirari quidem ſe, aiebat, eos „omnes, atque diligere, vt qui norit, nemini, quampri„mum res fieri potuit, ad aggrediendum defuiſſe alacrita„tem. Caeterum illos, qui pro maiore vi clarius dimicaſ„ſent, vitamque ſuam factis egregiis condecoraſſent, et re„bus praeclare geſtis militiam ſuam nobiliorem feciſſent, „pronunciabat, ſe et praemia et honores confeſtim reddi„turum; nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluiſ„ſet, iuſtam remunerationem non conſequuturum. Maxi„mae enim hanc rem ſibi curae fore, vt qui magis vellet „virtutes commilitonum honore proſequi, quam delin„quentes poenis afficere.

3. Confeſtim ergo iuſſit eos, quibus datum erat id negotii, indicare, quinam in bello praeclari aliquid geſſerint. Ac nominatim eos appellans, et praeſentes collaudabat, vt qui ex propriis bene feliciterque geſtis valde laetaretur, et coronas eis aureas imponebat, atque torquibus aureis, et haſtis longis aureis, ſigniſque ex argento factis eos donabat, et vniuſcuiuſque ordinem mutabat in melius. Quin et ex manubiis aurum et argentum, itemque veſtes, et ex reliqua praeda largiter eis diſtribuit. Omnibus autem ita honoratis, prout ipſe vnumquemque meritum eſſe iudicauit, vniuerſo exercitui fauſta omnia precatus cum

τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ ποιησάμενος εὐχὰς, ἐπὶ πολλῆ κατέβαινεν εὐφημίᾳ, τρέπεταί τε πρὸς θυσίας ἐπινικίους· καὶ πολλῶν βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, καταθύσας ἅπαντας, τῇ στρατιᾷ διαδίδωσιν εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει τρεῖς ἡμέρας συνεορτάσας, τὴν μὲν ἄλλην στρατιὰν διαφίησιν, ἣ καλῶς ἔχειν ἑκάστης ἀπίεναι· τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακὴν, ὑπὲρ αὐτὰς ὑπὸ τὸν Εὐφράτην ἀποσείλας, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ τῶν δωδεκάτου τάγματος, ὅτι Κεστίου στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς Ἰουδαίοις, τῆς μὲν Συρίας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν, ἦν γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν Ῥαφανείαις, εἰς δὲ τὴν Μελιτινὴν καλουμένην ἀπέστειλε, παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς Ἀρμενίας ἔστι καὶ Καππαδοκίας. δύο δ' ἠξίωσεν αὐτῶν μέχρι τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον, παραμένειν. καὶ καταβὰς ἅμα τῷ στρατῷ πρὸς τὴν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Καισάρειαν, εἰς ταύτην τό, τε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους προσέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι. τὸν γὰρ εἰς τὴν Ἰταλίαν πλοῦν ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Τίτος ἐν Καισαρείᾳ Φιλίππου παντοίας θεωρίας ἐπιτελεῖ. περὶ Σίμωνος τοῦ τυράννου, ὅπως ἑάλω, καὶ εἰς τὸν θρίαμβον ἐτηρήθη.

ΚΑΘ' ὃν δὲ καιρὸν Τίτος Καῖσαρ τοῖς Ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσήδρευεν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος Οὐεσπασιανὸς ἐπιβὰς, ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς Ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πλέων ἐπὶ τριηρῶν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ παράπλῳ πόλεις ἐπελθὼν, εὐκταίως αὐτὸν δεχομένας, ἀπὸ τῆς Ἰωνίας εἰς τὴν Ἑλλάδα περαιοῦται, κἀκεῖθεν ἀπὸ Κερκύρας ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν. Τίτος δ' ἀπὸ τῆς ἐπὶ θαλάττῃ Καισαρείας ἀναζεύξας εἰς τὴν Φιλίππου καλουμένην Καισάρειαν

multis et laetis acclamationibus descendebat, seque ad sacra pro victoria facienda conuertit: cumque magna boum multitudo ad aras adstitisset, omnibus mactatis, exercitui eos diuidit ad epulas. Ille vero, per triduum cum illis in conuiuiis versatus, reliquum exercitum, quo quemque ire conueniret, dimittit: decimae autem legioni Hierosolymorum custodiam concessit; neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam vero legionem, memor, quod Cestio duce Iudaeis cesserat, totam quidem Syria repulit, (erat enim olim apud Raphanaeas) ad Melitenen autem, quae sic vocatur, eam misit, ad Euphratem in confinio Armeniae et Cappadociae sitam. duas vero secum permanere volebat, donec ad Ægyptum peruenisset, quintam scilicet et decimam quintam. Cumque ad Caesaream maritimam cum exercitu descendisset, in ea et reliquam manubiarum vim reposuit, captiuosque ibi adseruari praecepit. nam ad Italiam nauigare hyemis tempus prohibebat.

CAP. II.

Quomodo Titus Caesareae Philippi varia edit spectacula. De Simone tyranno, quo modo captus erat et triumpho seruatus.

QVO autem tempore Hierosolyma obsidere perseuerabat Titus Caesar, in eo Vespasianus, naui oneraria adscensa, Alexandria Rhodum traiiciebat. Hinc autem vectus triremibus, cum omnes quas subter-nauigavit vrbes inuisisset, ipsum cum votis excipientes, in Graeciam ex Ionia transit, atque inde Corcyra soluens appulit promontorium Iapygium, vnde iam terra iter agebat. Titus autem, ex Caesarea maritima profectus, in Caesaream venit, quae Philippi vocatur; et

ἦκεν, συχνόν τ' ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμενε, παντοίας θεωρίας ἐπιτελῶν. καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις παραβληθέντες, οἱ δὲ κατὰ πληθὺν ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα καὶ τὴν Σίμωνος τοῦ Γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο, τοῦτον γενομένην τὸν τρόπον. Σίμων ἦτος, Ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ἐπὶ τῆς ἄνω πόλεως ὤν, ἐπεὶ τῶν τειχῶν ἐντὸς ἡ Ρωμαίων στρατιὰ γενομένη πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοὺς πιστοτάτους παραλαβών, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐπιτήδειον τοῦτοις σίδηρον, τροφήν τε διαρκεῖν εἰς πολλὰς ἡμέρας δυναμένην, σὺν ἐκείνοις ἅπασιν καθίησιν ἑαυτὸν εἴς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων· καὶ μέχρι μὲν ἦν τὸ παλαιὸν ὄρυγμα, πρόχωρον δι' αὐτοῦ. τῆς στερεᾶς δὲ γῆς ὑπαντώσης, ταύτην ὑπονόμευον, ἐλπίδι τοῦ ῥᾳδίως δυνήσεσθαι προελθόντες, ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι τὴν ἀνάδυσιν, ἀποσώζεσθαι. ψευδὴ δὲ τὴν ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τῶν ἔργων. ὀλίγον τε γὰρ μόλις πρόβαινον οἱ μεταλλεύοντες, ἥ τε τροφὴ, καίτοι ταμιευομένοις, ἔμελλεν ἐπιλείψειν. τότε δὴ τοίνυν, ὡς δι' ἐκπλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς Ρωμαίους δυνησόμενος, λευκοὺς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους, καὶ πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν πρόσθεν, ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, καὶ κατὰ χώραν ἔμενον· ἔπειτα δ' ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅστις ἐστὶν ἤροντο. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδήλωσε Σίμων αὐτοῖς, καλεῖν δὲ τὸν ἡγεμόνα προσέταττεν. καὶ ταχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων, ἦκε Τερέντιος Ῥοῦφος· ἦτος γὰρ ἄρχων τῆς στρατιᾶς κατελέλειπτο. πυθόμενός τε παρ' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, Καίσαρι δὲ, ὅπως τ' εἴη συνειλημμένος, ἐδήλωσε. Σίμωνα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς κατὰ τῶν πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν, ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις ἐποίησεν ὁ Θεὸς, βίᾳ γενόμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὴν τιμωρίαν περιβαλόντα, δι' ὃ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε,

diutius in ea commorabatur, omne genus ſpectacula exhibens: multique illic captiui conſumti erant, alii quidem beſtiis obiecti, alii vero cateruatim inter ſe depugnare coacti. Hic loci Simonem etiam Giorae filium hoc modo comprehenſum eſſe accepit. Simon iſte, cum Hieroſolyma obſiderentur, in ſuperiore vrbe degens, poſtquam Romanorum exercitus moenia intraſſet et vrbem omnem deuaſtaſſet, tunc aſſumtis amicorum fidiſſimis, vnaque lapicidis et ferro eorum operi idoneo, et alimentis, quae multis diebus ſuffi-cere poſſent, cum iſtis omnibus in quandam cauer-nam obſcuram ſe demiſit; et quoad vetus foſſa pate-ret, per eam quidem progrediebantur. Cum autem terra firma occurriſſet, illam excauabant, ſperantes, poſſe vlterius progreſſos tuto loco emergere, atque ita ſeruari. Sed vanam eſſe hanc ſpem arguebat ope-ris experimentum. Vix enim paululum foſſores pro-ceſſerant, iamque alimenta, quamuis parce his vteren-tur, eos defec[illegible] eſſe videbantur. Tunc igitur, quaſi Romanis ſtuporem incutiendo poſſet eos fallere, can-dida indutus tunica et chlamyde purpurea infibulatus, eo in loco e terra emerſit, vbi templum dudum fue-rat. Ac primum quidem obſtupuere, qui eum vide-runt, lociſque ſuis manebant: deinde propius acceſſe-runt, interrogantes, quis eſſet? et id quidem Simon il-lis non indicabat, ducem autem vocari iubebat. Cum-que ad eum e veſtigio cucurriſſent, veniebat Terentius Rufus; namque is exercitui praefectus relictus erat. Ac poſtquam ab eo omnia, quae vera eſſent, accepiſſet, ipſum quidem vinctum adſeruabat; Caeſari vero, quem-admodum eſſet comprehenſus, ſignificabat. Et Simo-nem quidem in vltionem crudelitatis erga ciues, qui-bus ſeſe amarum tyrannum praebuerat, infenſiſſimis hoſtibus Deus in manum tradidit, non vi ſubactum, ſed ipſo ſe coniiciente ſponte ſua in poenam; pro-pterea quod multos ipſe crudeliter interfecerat, falſos

ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς πρὸς Ρωμαίους μεταβολῆς. ἐ γὰρ διαφεύγει πονηρία Θεοῦ χόλον, ὐδὲ ἀσθενήσει δίκη· χρόνῳ δὲ μέτεισι τοὺς εἰς αὐτὴν παρανομήσαντας, καὶ χείρω τὴν τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅτι καὶ προσεδόκησαν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο καὶ Σίμων εἰς τὰς Ρωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δὲ ἐκείνῃ γῆθεν ἄνοδος πολὺ καὶ τῶν ἄλλων στασιαστῶν πλῆθος, ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις Φωραθῆναι παρεσκεύασε. Καίσαρι δὲ, εἰς τὴν παράλιον ἐπανελθόντι Καισάρειαν, Σίμων προσήχθη δεδεμένος· κἀκεῖνον μὲν, εἰς ὃν ἐπιτελῶν ἐν Ρώμῃ παρεσκευάζετο θρίαμβον, προσέταξε φυλάττειν.

ΚΕΦ. γ'.

Ὅπως Τίτος, τὴν γενέθλιον ἡμέραν τἀδελφοῦ καὶ πατρὸς ἄγων, πολλοὺς τῶν Ιουδαίων ἀνάλωσεν. Περὶ τῶν ἐν Αντιοχείᾳ κινδυνευσάντων Ιουδαίων ἀπὸ τῆς τοῦ Ιουδαίου Αντιόχου παραβάσεώς τε καὶ ἀσεβείας.

Διατρίβων δ' αὐτόθι τὴν τἀδελφοῦ γενέθλιον ἡμέραν ἐπιφανῶς ἑώρταζε, πολὺ καὶ τῆς τῶν Ιουδαίων κολάσεως εἰς τὴν ἐκείνῃ τιμὴν ἀνατιθείς. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἔν τε ταῖς πρὸς τὰ θηρία μάχαις, καὶ τῶν καταπιπραμένων, ἔν τε ταῖς ἀλληλοκτονίαις ἀναιρεμένων, πεντακοσίους ἐπὶ τοῖς δισχιλίοις ὑπερέβαλε. πάντα μέντοι Ρωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῶν ἀπολλυμένων τρόποις, ἐλάττων κέλασις εἶναι. μετὰ τοῦτο Καῖσαρ εἰς Βηρυτὸν ἦκεν· ἡ δέ ἐστιν ἐν τῇ Φοινίκῃ πόλις, Ρωμαίων ἄποικος· κἀνταῦθα χρονιωτέραν ἐποιήσατο τὴν ἐπιδημίαν, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, περὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἡμέραν γενέθλιον, ἔν τε ταῖς τῶν θεωρικῶν πολυτελείαις, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ἐπίνοιαν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς πρόσθεν, ἀπώλλυτο.

β'. Γενέσθαι δὲ συνέβη, περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον, καὶ

criminationes intendens defectionis ad Romanos. Neque enim poteſt iram Dei effugere nequitia, neque infirma fieri poteſt iuſtitia: ſed tandem vlciſcitur ſui temeratores, et grauius ſupplicium ſumit de malis, quod ſe ab eo liberatos crediderint, quando non illico poenas dederunt. Id etiam Simon didicit, poſtquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ex terra emerſio in cauſa fuit, vt caeterorum etiam ſeditioſorum magna turba iiſdem diebus in cuniculis inueniretur. Ad Caeſarem autem, Caeſaream maritimam reuerſum, Simon vinctus adductus eſt: et illum quidem triumpho, quem Romae agere parabat, ſeruari iuſſit.

CAP. III.

Quomodo Titus, cum diem natalem fratris patriſque celebraret, multos Iudaeorum conſumſit. De Iudaeis in periculum apud Antiochiam adductis ex Antiochi Iudaei iniqua legum violatione.

IBI autem moratus fratris ſui natalem diem ſplendide celebrabat, magnam partem Iudaeorum morte mulctandorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum beſtiis depugnarunt, quique ignibus cremati ſunt, et inter ſe digladiantes periere, ſupra duo millia erat et quingentos. Iſta tamen omnia Romanis videbantur, licet illi mille modis conſumerentur, poena leuior, quam commeruiſſent. Poſtea Caeſar Berytum veniebat, (haec autem in Phoenicia eſt vrbs, Romanorum colonia) atque diutius demoratus eſt, maiori adhibito ſplendore, dum patris diem natalem celebrat, tam ſpectaculorum magnificentia, quam ſumtibus aliis alium in modum excogitatis. Captiuorum autem ingens multitudo ſimiliter ac antea cecidit.

2. Accidit autem per idem tempus, vt Iudaei, qui

τοῖς ἐν Αντιοχείᾳ τῶν Ιουδαίων ὑπολιπομένοις ἐγκλήματα καὶ κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῶν Αντιοχέων ἐκταραχθείσης, διά τε τὰς ἐν τῷ παρόντι διαβολὰς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, καὶ διὰ τὰ προϋπηργμένα χρόνῳ πρόσθεν ὑ πολλῶ. περὶ ὧν ἀναγκαῖόν ἐστι βραχέα συντόμων προειπεῖν, ἵνα καὶ τῶν μετὰ ταῦτα πραχθέντων εὐπαρακολούθητον ποιήσωμαι τὴν διήγησιν.

γ'. Τὸ γὰρ Ιουδαίων γένος πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ἐπιχωρίοις· πλεῖστον δὲ τῇ Συρίᾳ κατὰ τὴν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δ' ἐπὶ τῆς Αντιοχείας ἦν πολύ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος, μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδεᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν οἱ μετ' Αντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. Αντίοχος μὲν γὰρ, ὁ κληθεὶς Επιφανὴς, Ιεροσόλυμα πορθήσας, τὸν ναὸν ἐσύλησεν· οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραλαβόντες, τῶν ἀναθημάτων, ὅσα χαλκᾶ πεποίηντο, πάντα τοῖς ἐπ' Αντιοχείας Ιουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως τοῖς Ελλήσι μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἵς τε τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν. ἀεί τε προσαγόμενοι ταῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος Ελλήνων, κἀκείνῳ τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν πεποίηντο. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνεκηρύκτο, νεωστὶ δ' εἰς τὴν Συρίαν Οὐεσπασιανὸς κατεπεπλεύκει, τὸ δὲ κατὰ τῶν Ιουδαίων παρὰ πᾶσιν ἦκμαζε μῖσος, τότε δή τις Αντίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος, ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐπ' Αντιοχείας Ιουδαίων, τῷ δήμῳ τῶν Αντιοχέων ἐκκλησιάζοντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὐτῷ καὶ τὰς ἄλλας ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταπρῆσαι τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν, καὶ παρεδίδου ξένους Ιουδαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν βεβουλευμένων. ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος, τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς παραδοθέντας πῦρ εὐ-

apud Antiochiam reliqui erant, accusationes subirent et interitus periculum, concitata in eos Antiochensium civitate, tam propter criminationes eis in praesentia intentatas, quam propter ea, quae fuerant non multo ante commissa. De quibus necesse habeo paucis praefari, vt eorum, quae postea gesta erant, narrationem faciam intellectu faciliorem.

3. Nam multum quidem Iudaicae gentis per totum terrarum orbem indigenis erat interspersum: maxima autem pars Syriae propter vicinitatem erat immissa, et praecipue apud Antiochiam multi ex illis versabantur, ob vrbis amplitudinem, maximeque propter liberam ibi habitandi facultatem ab Antiochi successoribus impetratam. Nam Antiochus quidem, dictus Epiphanes, vastatis Hierosolymis templum spoliauit: qui vero post eum regnum assequuti sunt, quicquid aeneum in donariis reperiretur, Iudaeis Antiochiam degentibus reddidere, in eorum synagoga reponendum: eisque concesserunt, vt ex aequo cum Graecis participes vrbis essent. A regibus etiam, qui eos deinceps exceperunt, eodem modo tractati, et in magnam multitudinem excreuerunt, et omni apparatu donariorumque magnificentia illustratum dederunt templum: et multis subinde Graecis ad suam religionem perductis, etiam illos quodammodo sui partem fecere. Caeterum quo tempore bellum fuerat indictum, et recens in Syriam appulerat Vespasianus, atque omnes Iudaeorum flagrabant odio, tunc vnus eorum Antiochus quidam, cui praecipue patris causa plurimum deferebatur, (erat enim Iudaeorum princeps apud Antiochiam) cum Antiochensium populus in concionem congregatus esset, in theatrum progressus et patrem suum et alios deferebat, insimulans eos, quod vna nocte totam vrbem incendere statuissent: et peregrinos quosdam Iudaeos, vt eius consilii conscios, tradidit. Cum autem ista audiret populus, iram cohibere non poterant: sed in eos

θὺς ἐκέλευον κομίζειν, καὶ παραχρῆμα πάντες ἐπὶ τῇ θεάτρῳ κατεφλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο τῶν Ιουδαίων, ἐν τῷ τάχιον ἐκείνης τιμωρίᾳ περιβαλεῖν τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. Αντίοχος δὲ προσεπέτεινε τὴν ὀργὴν, περὶ μὲν τῆς αὐτῇ μεταβολῆς, καὶ τὰ μεμισημένα τὰ τῶν Ιουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ ἐπιθύειν, ὅσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς Ελλησιν· ἐκέλευε δὲ καὶ τὰς ἄλλας ταυτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν, Φανερὰς γὰρ γενήσεσθαι τῷ μὴ θέλειν τὰς ἐπιβεβουλευκότας. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν Αντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν. οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνηρέθησαν. Αντίοχος δὲ, στρατιώτας παρὰ τῶ Ρωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτῇ πολίταις, ἀργεῖν τὴν ἑβδόμην οὐκ ἐπιτρέπων, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις· ὕτω τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' Αντιοχείας καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένη τῇ πράγματος, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύν τινα χρόνον.

δ'. Τοιούτων δὴ τοῖς ἐπὶ τῆς Αντιοχείας Ιουδαίοις τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, δευτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε· περὶ ἧς ἀφηγεῖσθαι ἐπιχειρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξήλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη καταπρηνθῆναι τὴν τετράγωνον ἀγορὰν, ἀρχεῖά τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ ἐκωλύθη μετὰ πολλῆς βίας ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν περιφερόμενον, ταύτην Αντίοχος τὴν πρᾶξιν Ιουδαίων κατηγόρει. καὶ τὰς Αντιοχεῖς, εἰ καὶ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτὰς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ διαβολῇ παρὰ τὴν ἐκ τῇ συμβεβηκότος ταραχὴν ὑπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐτῇ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον ἐκ ἐπ' αὐτὰς τὸ πῦρ ἐνιέμενον ὑπὸ τῶν Ιουδαίων ἑωρακότας, καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγενημένοι μετὰ πολλῆ τινος οἴστρου πάντες ἐπὶ τὰς διαβεβλημένας ὥρμητο. μόλις δ' αὐτῶν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν Κυΐος Κολλήγας τις, πρεσβευτὴς, ἀξιῶν ἐπι-

quidem, qui traditi fuerant, ignem ſtatim afferri iuſſerunt, confeſtimque omnes in theatro exuſti erant. In multitudinem vero Iudaeorum irruere properabant, eos ſi celeriter vlti eſſent, patriam ſuam ſeruatum iri exiſtimantes. Verum Antiochus iracundiam eorum magis adhuc accendebat, ſuae quidem voluntatis mutatae argumentum, quodque Iudaeorum mores odiſſet, exhibere ſe credens, ſi more Graeco immolaret; imperabatque populo, vt caeteros etiam idem facere cogerent: quippe inſidiatores recuſando fore manifeſtos. Eius rei cum Antiocheni periculum feciſſent, pauci quidem conſenſerunt, qui vero renuerunt, interfecti erant. Antiochus autem, acceptis a Romanorum praeſide militibus, atrociter inſtabat ſuis ciuibus, otium diei ſeptimi eos agere non permittens, ſed omnia cogens facere, quae aliis diebus facere ſolebant: tamque validam illis afferebat neceſſitatem, vt non Antiochiae duntaxat ſeptimi diei feriae abrogarentur, ſed ab ea facto rei initio, in aliis ſimiliter vrbibus, ad breue tempus.

4. Iudaeis autem apud Antiochiam, eo tempore mala huiuſcemodi perpeſſis, altera denuo calamitas acceſſit: de qua cum narrationem facere inſtituiſſemus, haec quoque perſequuti ſumus. Quoniam enim accidit, vt quadratum vrbis forum, praetoriaque et tablina cremarentur, itemque baſilicae; vixque inhiberetur ignis, quin vrbem vniuerſam magna cum vi peragraret, huius facti Antiochus Iudaeos accuſabat; et Antiochenos, ſi his infeſti iam ante non fuiſſent, recenti tamen ex incendii tumultu facile calumnia perpuliſſet, multo magis ex anteactis fidem dictis ſuis habere induxiſſet, quaſi tantum non vidiſſent ignem illis iniectum a Iudaeis, et tanquam furore correpti magno cum impetu omnes in accuſatos irruerant. Vix autem motus eorum reprimere potuit Cneus quidam Collega, legatus, poſtulans permitti, vt ad Caeſarem de

τρίψαι Καίσαρι δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγενότων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς Συρίας Καισέννιον Παῖτον ἤδη μὲν Οὐεσπασιανὸς ἐξαπεστάλκει, συνέβαινε δὲ παρεῖναι μηδέπω. ποιούμενος δ' ἐπιμελῆ τὴν ζήτησιν ὁ Κολλήγας, ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν, καὶ τῶν μὲν τὴν αἰτίαν ὑπ' Αντιόχου λαβόντων Ιουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ἐκοινώνησεν, ἅπαν δὲ τἔργον ἔπραξαν ἄνθρωποί τινες ἀλιτήριοι, διὰ χρεῶν ἀνάγκας, νομίζοντες, εἰ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ δημόσια καταπρήσειαν γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. Ιουδαῖοι μὲν οὖν, ἐπὶ μετεώροις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἔτι παραδοκῶντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσάλευον.

ΚΕΦ. δ'.

Οπως Οὐεσπασιανὸν ἐδέξατο ἡ Ρώμη. καὶ ὡς Γερμανοὶ Ρωμαίων ἀποστάντες αὖθις ὑπετάγησαν· καὶ οἱ Σαρμάται, καταβεβηκότες Μυσίαν, εἰς τὰ ἴδια ὑποχρέψαι ἠναγκάσθησαν.

Τιτος δὲ Καῖσαρ, τῆς περὶ τοῦ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομισθείσης, ὅτι πάσαις μὲν ποθεινὸς ταῖς κατὰ τὴν Ιταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ Ρώμη μετὰ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῶν περὶ αὐτοῦ Φροντίδων ὡς ἥδιστον ἦν ἀπηλλαγμένος. Οὐεσπασιανὸν γὰρ, ὅτι μὲν καὶ μακρὰν ἀπόντα, πάντες οἱ κατὰ τὴν Ιταλίαν ἄνθρωποι ταῖς γνώμαις περιεῖπον ὡς ἥκοντα, τὴν προσδοκίαν ἐκ τοῦ πάνυ θέλειν ἄφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ κατὰ μνήμην τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, εὐκταῖον ἦν ἀπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πράξεων ἀκμῇ πολεμικῶν κεκοσμημένον, ᾧ τὴν ὑπεροχὴν πρὸς μόνην ἠπίσαντο τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. καὶ μὴν ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν τετρυχωμένος ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε· τότε δὴ

rebus geſtis referretur. praefidem namque Syriae Caeſennium Paetum iam quidem Veſpaſianus ad eam miſerat; accidit autem, vt nondum adeſſet. Re vero diligenter inquiſita, Collega reperiebat veritatem, et eorum quidem Iudaeorum, quos Antiochus accuſauerat, neminem conſcium fuiſſe, omnis autem facinoris auctores exſtitiſſe homines quoſdam improbos ob aeris alieni neceſſitatem, ratos, ſi curias et publica tablina incendiſſent, fore neminem, a quo appellarentur. Et Iudaei quidem, ex ſuſpenſis criminationibus futura adhuc exſpectantes, magno timore fluctuabant.

CAP. IV.

Quomodo Veſpaſianum vrbs Roma ſuſcipiebat. Et quo pacto Germani poſt defectionem a Romanis iterum ſubiugati erant: et Sarmatae, poſt incurſionem in Myſiam, ſedes ſuas repetere compulſi erant.

TItus autem Caeſar, de patre ſibi allato nuncio, quod vniuerſis quidem Italiae ciuitatibus gratus optatuſque veniſſet, maxime vero quod Roma multa cum alacritate et ſplendore eum ſuſcepiſſet, magna laetitia animique voluptate perfunditur, curis de eo quam ſuauiſſime liberatus. Veſpaſianum enim, etiam cum longe abeſſet, omnes per Italiam homines, tanquam venientem, animo complectebantur, exſpectationem illius ex vehementi deſiderio pro aduentu habentes, nullaque neceſſitate adacti ſuam erga ipſum beneuolentiam praeſtantes. Nam et ſenatus, memor calamitatum, quas ex principum mutatione acceperat, expetebat imperatorem ſuſcipere, ſenectutis grauitate bellicorumque geſtorum maturitate decoratum, cuius eminentiam ſolummodo ſubditis in ſalutem fore nouerat. Quin et populus, malis inteſtinis attritus, magis adhuc ſtudebat eius aduentui: tunc fore exiſtimans, vt a calamita-

βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τὴν ἄδειαν μετὰ τῆς εὐσεβείας πεπιστευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα· μάλιστα γὰρ ἤτοι τῶν κατωρθωμένων αὐτῷ πολέμων ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπειραμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοὺς ἐπεθύμουν ἀπηλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον ἀπολαβεῖν ηὔχοντο. τοιαύτης δ' εὐνοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις πρέσβεσι τῶν ἀνδρῶν οὐκ ἐτ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τῆς Ρώμης αὐτῷ προεντυχεῖν ἔσπευδον. ὁ μὴν ὑδὲ τῶν ἄλλων τις ἠνείχετο τῆς ἐντεύξεως τὴν ἀναβολήν, ἀλλ' ὅτως ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει τῷ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγανθρωπίας αἴσθησιν ἡδεῖαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπιόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ προσιὼν ἠγγέλλετο, καὶ τὴν ἡμερότητα τῆς εὐτεύξεως αὐτῷ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐπὶ ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' ὃς γένοιτο παριὼν πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς θέας καὶ τὸ μειλίχιον αὐτῷ τῆς ὄψεως παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς Ρώμης ἀποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῶν περὶ αὐτὸν ἰσαμένων δυνηθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν, αὐτὸς μὲν τοῖς ἔνδον θεοῖς θυσίας τῆς ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπετέλει. τρέπεται δὲ τὰ πλήθη πρὸς εὐωχίαν, καὶ κατὰ φυλὰς, καὶ γένη, καὶ γειτονίας ποιούμενοι τὰς ἑστιάσεις, ηὔχοντο τῷ Θεῷ σπένδοντες, αὐτόν τ' ἐπὶ πλεῖστον χρόνον Οὐεσπασιανὸν ἐπιμεῖναι τῇ Ρωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις, φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀνανταγώνιστον. ἡ μὲν οὖν Ρωμαίων πόλις, ὅτως Οὐεσπασιανὸν ἐκδεξαμένη προθύμως, εὐθὺς εἰς πολλὴν εὐδαιμονίαν ἐπεδίδου.

tibus quidem pro certo liberaretur, ſecuritatem vero cum opulentia recepturum eſſe perſuaſus. At praecipue milites ad eum reſpiciebant; vt qui maxime bellorum ab eo praeclare geſtorum magnitudinem cognouerant. imperitiam vero aliorum ducum atque ignauiam experti, magna quidem ſe turpitudine liberari expetebant; eum vero, qui ſe et ſeruare et cohoneſtare ſolus poſſet, recipere precabantur. Cum autem tanta beneuolentia eum proſequerentur omnes, viris quidem dignitatis eminentioris non amplius tolerandum erat eum exſpectare, ſed longiſſime a Roma prius ſe obviam ei dare properabant. Nec tamen aliorum quiſquam moras eius conueniendi ferebat; ſed ita ſimul omnes effundebantur, et vniuerſis expeditius et facilius, ire, quam manere, videbatur, vt etiam vrbs ipſa tunc primum experiretur iucundam in ſe hominum infrequentiam. nam qui manebant, pauciores erant abeuntibus. Vbi autem eum appropinquare nunciaretur, et humanum manſuetumque eius cum ſingulis congreſſum indicarent ii, qui praeceſſerant, omnis iam reliqua multitudo cum coniugibus ac liberis ad viam eum excipiebant; et ad quos in tranſitu aduenisſet, iſti ad iucundum illius intuitum et blandum eius adſpectum omne genus voces ediderunt, benefactorem, et ſeruatorem, ſolumque, qui Romae imperet, dignum appellantes. Tota vero ciuitas templi inſtar erat, ſertis atque odoribus plena. Cum autem vix per circumſtantem multitudinem in palatium venire potuiſſet, ipſe quidem Diis penatibus aduentus ſui gratulatoria ſacra celebrabat. Vertunt autem ſe ad epulas turbae, perque tribus et cognationes et vicinias conuiuia agitantes, cum libationibus Deum precabantur, vt et ipſi Veſpaſiano, functo longiſſima ſtatione mortali, imperium conſeruaretur; vtque filiis eius eorumque poſteris nullis viribus expugnabilis maneret principatus. Et vrbs quidem Romana, cum Veſpaſianum tanta alacritate excepiſſet, ſtatim in magnam felicitatem proficiebat.

β'. Πρὸ δὲ τούτων ἔτι τῶν χρόνων, ἐν οἷς Οὐεσπασιανὸς μὲν περὶ Αλεξάνδρειαν ἦν, Τίτος δὲ τῇ τῶν Ιεροσολύμων προσήδρευε πολιορκίᾳ, πολὺ μέρος Γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ Γαλατῶν οἱ πλησίον συμφρονήσαντες, κοινῇ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνέθεσαν, ὡς καὶ τῆς Ρωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐπῆρε δ' αὐτοὺς Γερμανοὺς ἅψασθαι τῆς ἀποστάσεως καὶ τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρῶτον μὲν ἡ φύσις, ὅσα λογισμῶν ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μετὰ μικρᾶς ἐλπίδος ἑτοίμως ῥιψοκίνδυνος· ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἐπεὶ μόνοις ἴσασι Ρωμαίοις τὸ γένος αὐτῶν δουλεύειν βιασαμένοις. ὁ μὲν ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν Ρωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῶν αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ τεταραγμένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης πυνθανόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κραδαίνεσθαι, τοῦτον σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοπραγίας καὶ σάσεως καιρὸν ὠήθησαν παραδεδόσθαι. ἐνῆγον δὲ τὸ βούλευμα, καὶ ταύταις αὐτοὺς ταῖς ἐλπίσιν ἐτύφων, Κλασσικός τις καὶ Οὐϊτέλλιος, τῶν παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακρῷ ταύτης ἐφίεντο τῆς νεωτεροποιΐας, ὑπὸ τῷ καιρῷ δὲ θαρσῆσαι προαχθέντες, τὴν αὐτῶν γνώμην ἐξέφηναν· ἔμελλον δὲ προθύμως διακειμένοις τὴν πεῖραν τοῖς πλήθεσι προσφέρειν. πολλῷ δὴ μέρος ἤδη τῶν Γερμανῶν τὴν ἀπόστασιν ἀνωμολογηκότος, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἂν δίχα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας Οὐεσπασιανὸς πέμπει γράμματα Πετιλίῳ Κερεαλίῳ τὸ πρότερον ἡγεμόνι Γερμανίας γενομένῳ, τὴν ὕπατον διδοὺς τιμήν, καὶ κελεύων ἄρξαντα Βρεττανίας ἀπιέναι. πορευόμενος δὲν ἐκεῖνος ὅποι προσετέτακτο, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόστασιν τῶν Γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνειλεγμένους αὐτοὺς ἐπιπεσὼν καὶ παρατάξάμενος, πολύ τε πλῆθος αὐτῶν ἀναιρεῖ κατὰ τὴν μάχην, καὶ τῆς ἀνοίας παυσαμένους ἠνάγκασε σωφρονεῖν. ἔμελλον δὲ, κἀκείνου μὴ θᾶττον εἰς τοὺς τόπους παραβαλόντος, δίκην οὐκ εἰς μακρὰν ὑφέξειν. ἡνίκα γὰρ

2. Iam vero ante haec tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus vero Hierosolymorum obsidioni incumbebat, magna pars Germanorum ad defectionem incitata est: quibuscum etiam Gallorum proximi vna conspirantes, magnam in commune spem illis afferebant, fore, vt Romanorum dominatu liberarentur. Ipsos autem Germanos ad defectionem moliendam bellumque inferendum extulit natura quidem primo, bonis consiliis vacua, et parua cum spe ad periclitandum proiecta; deinde vero et odium aduersus dominantes, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam seruire Romanis. Veruntamen maxime omnium tempus eis fiduciam dedit. Nam cum viderent Romanorum imperium ex crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbatum, omnemque his subditam orbis terrarum partem pendere ac nutare inaudirent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse putauerunt. Huius autem consilii auctores erant, et huiusmodi spe eos efferebant Classicus quidam et Vitellius, principes inter illos; quos olim quidem hoc rerum nouarum desiderio teneri manifestum erat, ea opportunitate autem ad audendum inducti, animi sui sententiam palam fecerunt: iamque multitudinis alacritate gestientis periculum facturi erant. Verum cum magna pars Germanorum ad defectionem consensisset, et caeteri ab illis non dissensissent, Vespasianus, quasi diuina prouidentia, ad Petilium Cerealem, qui prius Germaniam imperio rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussitque ad Britannias administrandas proficisci. Igitur dum ille, quo iussus erat, abire pararet, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos acie instructa adortus est, et magnum illorum numerum in pugna interficit, et ad sobrietatem, deposita amentia, compulit. Sed etiamsi ille ad ea loca non citius peruenisset, tamen haud multo post supplicia erant luituri. Nam vt primum defectionis

πρῶτον ἡ περὶ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν ἀγγελία τῇ Ρώμῃ προσέπεσε. Δομετιανὸς Καῖσαρ πυθόμενος, οὐχ ὡς ἂν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος γὰρ ἦν ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον ἄραθαι μέγεθος πραγμάτων ὤκνησεν· ἔχων δὲ πατρόθεν ἔμφυτον τὴν ἀνδραγαθίαν, καὶ τελεωτέραν τὴν ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ἐπὶ τοὺς βαρβάρους εὐθὺς ἤλαυνεν. οἱ δὲ πρὸς τὴν φήμην τῆς ἐφόδου καταπεσόντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποιήσαντο μετὰ τοῦ φόβου, κέρδος εὑράμενοι τὸ χωρὶς συμφορῶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν δ' ἂν ἐπιθεὶς τοῖς περὶ τὴν Γαλατίαν τάξιν τὴν προσήκουσαν Δομετιανὸς, ὡς μηδ' αὖθις ἂν ποτε ῥαδίως ἔτι τακεῖ ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ περίβλεπτος, ἐπὶ κρείττοσι μὲν τῆς ἡλικίας, πρέπουσι δὲ τῷ πατρὶ κατορθώμασιν, εἰς τὴν Ρώμην ἀνέζευξεν.

γ'. Τῇ δὲ προειρημένῃ Γερμανῶν ἀποστάσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ Σκυθικὸν τόλμημα πρὸς Ρωμαίους συνέβαμεν. οἱ γὰρ καλούμενοι Σκυθῶν Σαρμάται, πολὺ πλῆθος ὄντες, ἄδηλοι μὲν τὸν Ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν Μυσίαν, ἔπειτα δὲ πολλῇ τε βίᾳ, καὶ χαλεποὶ διὰ τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ἐπὶ τῆς ὄχθης Ρωμαίων ἀναιροῦσι, καὶ τὸν πρεσβευτὴν τὸν ὑπατικὸν Φοντήϊον Λυρίππαν ὑπαντιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι, τὴν δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέτρεχον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ περιπέσοιεν. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πόρθησιν τῆς Μυσίας πυθόμενος, Ῥάβριον Γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ἐπιθήσοντα τοῖς Σαρμάταις. ὑφ' ὧν πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον, τὸ δὲ περισωθὲν μετὰ βίας εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ἐπιθεὶς ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας πρόνοησε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν περὶ τὴν Μυσίαν πόλεμος ταχεῖαν ὅτως ἔλαβε τὴν κρίσιν.

eorum nuncium acceperant Romae, Domitianus Caesar, hoc audito, non sicut alter illa in aetate (nam adolescentulus admodum erat) rem tantae magnitudinis aggredi dubitabat: sed a patre habens ingenitam fortitudinem, et supra aetatem exercitatus, illico in barbaros expeditionem faciebat. Illi vero, ad rumorem de incursu consternati, prae metu se subiniserunt, lucrum hoc ex ea re maximum nacti, quod sine clade et calamitate pristino iugo subiicerentur. Omnibus itaque circa Galliam ita, vt oportuit, a Domitiano ordinatis, vt non facile vnquam res illic iterum turbarentur, clarus atque insignis, rebus quidem praeclare gestis aetatem superantibus, patris vero gloriae conuenientibus, Romam reuersus est.

3. Simul autem iisdem diebus cum supradicta Germanorum defectione fama Scythici ausus ad Romanos perlata est. Nam qui e Scythis appellantur Sarmatae, magna multitudine, clam quidem Istrum transgressi sunt in Mysiam; deinde vero cum et vi magna, et graues ob insperatum omnino aduentum, Romanos adorti essent, multos eorum, quos in praesidiis offenderunt, interficiunt, et consularem legatum Fonteium Agrippam, qui his obuiam iuerat, fortiter pugnantem occidunt; et in subiectam regionem omnem incursus fecerunt, omnia populantes, in quae inciderint. Vespasianus autem, cum ea, quae facta erant, et Mysiae vastationem accepisset, Rubrium Gallum mittit, de Sarmatis poenas sumturum: a quo multi quidem eorum in proeliis ceciderunt, qui vero salui euaserunt, timore perculsi domum se recipiebant. Huic autem bello cum finem imposuisset exercitus dux, etiam securitati in posterum prospexit. nam pluribus et maioribus praesidiis loca circumdedit, vt barbari nullo plane modo Istrum transgredi possent. Et bellum quidem Mysiarum ita celeriter finitum est.

ΚΕΦ. ε'.

Περὶ τῦ ποταμῦ Σαββατικῦ, ὃν κατὰ τὴν πορείαν διὰ Συρίαν θεᾶται Τίτος. καὶ ὅπως Αντιοχεῖς κατὰ Ιουδαίων προσελθόντες Τίτῳ παρηκούθησαν. περί τε θριάμβυ Τίτυ καὶ Ουεσπασιανῦ.

Τιτος δὲ Καῖσαρ χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν Βηρυτῷ, καθὰ προεμηκαμεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ἦει πόλεων τῆς Συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τε συντελῶν πολυτελεῖς, καὶ τῶν Ιουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας καταχρώμενος, θεᾶται κατὰ τὴν πορείαν ποταμῦ φύσιν, ἀξίαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος Αρκαίας τῆς Αγρίππα βασιλείας καὶ Ραφανείας, ἔχει δὲ θαυμαστὴν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν, ὅτε ῥεῖ, καὶ κατὰ τὴν Φορὰν ὁ χολαῖος, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ', ὥσπερ ὑδρεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, ὅμοιος κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηται διαφυλάττων. ὅθεν δὴ καὶ Σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῶν Ιουδαίων ἑβδόμης ἕτως ὀνομάσαντες.

β'. Ο δὲ τῶν Αντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα Τίτον ἐπυνθάνοντο, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον, ἔσπευδον δ' ἐπὶ τὴν ὑπάντησιν, καὶ τριάκοντα σταδίων ἐπὶ πλέον προῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. κἀπειδήπερ ἐθεάσαντο προσιόντα, παρὰ τὴν ὁδὸν ἑκατέρωθεν παρακατασάντες, τάς τε δεξιὰς πρῶτεινον προσαγορεύοντες, καὶ παντοίοις ἐπιφημίσμασι χρώμενοι συνεπέσχεθον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῶν παρὰ πάσας ἅμα τὰς εὐφημίας δέησις, ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς Ιουδαίους. Τίτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐνέδωκε πρὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῶν λεγομένων ἐπήκουεν. ἐπ' ἀθήλῳ δὲ τὸ τί Φρονεῖ, καὶ τί ποιήσει, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς Ιουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐπέμενεν

CAP. V.

De fluuio Sabbatico, quem in itinere per Syriam conſpicit Titus. Et quomodo Antiocheni, Tito ſupplicantes contra Iudaeos, repulſam paſſi ſunt. Deque triumpho Titi et Veſpaſiani.

TItus vero Caeſar aliquamdiu quidem Beryti commoratus eſt, vt iam ante diximus. Inde autem reuerſus, et per omnes quas obiret Syriae ciuitates, et magnificentiſſima edens ſpectacula, et Iudaeorum captiuis in exitii illorum indicium abutens, conſpicit in itinere fluuium, cuius natura digna eſt, quae memoretur. Labitur is medius quidem inter Arcaeam regni Agrippae vrbem et Raphanaeas; mirabilem autem proprietatem habet. Nam cum ſit copioſus, quando fluit, nec in lapſu ſegnis, poſtea vero totus a fontibus deficiens per ſex dierum ſpatium ſiccum alueum oculis ſpectandum praebet. Deinde, ac ſi nullam mutationem paſſus fuiſſet, die ſeptimo ſibi ſimilis fluit. Atque hunc ordinem exacte ſemper ab eo ſeruari obſeruatum eſt: vnde ſane et Sabbaticum eum appellant, a ſacra apud Iudaeos die VII^a^ ita eum nominantes.

2. Antiochenſium autem populus, audito Titum vrbi appropinquare, manere quidem intra moenia prae gaudio non ſuſtinebant, obuiam autem ei egredi properabant, et ad ſtadium vſque triceſimum et amplius progreſſi ſunt, non modo viri, ſed etiam feminarum multitudo cum liberis, ex vrbe effuſi. Et cum appropinquantem vidiſſent, ex vtroque viae latere ſtantes et dextras inter ſalutandum tendebant, variiſque ominibus eum excipientes cum ipſo reuertebantur. Omnibus autem acclamationibus continuo miſtae erant preces de Iudaeis vrbe pellendis. Et Titus quidem huic precationi nihil indulſit, ſed tacite, quae dicebantur, audiebat. Iudaei autem, incerti quid ſentiret, quidue facturus eſſet, magno et triſti metu tenebantur. neque enim commoratus eſt An-

ἐν Αντιοχείᾳ Τίτος, ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ τὸ Ζεῦγμα, τὸ κατὰ τὸν Εὐφράτην, συνέτεινε τὴν πορείαν· ἔνθα δὴ, καὶ παρὰ τῶ Πάρθων βασιλέως Βολογέσῳ πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσῶν ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν Ιουδαίων νίκῃ νομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰστία τοὺς βασιλικούς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Αντιόχειαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν Αντιοχέων πολλὰς ποιησαμένων δεήσεις, ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῶν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο, φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῶν σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων, καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι τῆς πόλεως τοὺς Ιουδαίους, εὔσχολον ἐποιήσατο τὴν ἀπόκρισιν, εἰπών· „ἀλλ' ἤ γε πατρὶς αὐτῶν εἰς „ἣν ἐμβαλεῖν ἐχρῆν τοὺς Ιουδαίους ἀνήρηται, καὶ δέξαιτ' ἂν „οὐδεὶς αὐτοὺς ἔτι τόπος." ἐπὶ δευτέραν οὖν Αντιοχεῖς τρέποντας δέησιν, τῆς προτέρας ἁμαρτόντες. τὰς γὰρ χαλκᾶς ἠξίουν δέλτους ἀνελεῖν αὐτὸν, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα τῶν Ιουδαίων. ὁ μὲν οὐδὲ τοῦτο Τίτος ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα κατὰ χώραν τοῖς ἐπ' Αντιοχείας Ιουδαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο. καὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς Ιεροσολύμοις προσελθών, καὶ τὴν λυπρὰν ἐρημίαν βλεπομένην ἀντιθεὶς τῇ ποτὲ τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρρηγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ᾤκτιρε τῆς πόλεως τὸν ὄλεθρον, οὐχ ὥσπερ ἄλλος ἄν τις αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν καὶ τοσαύτην εἶλε κατὰ κράτος· ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ὑπάρξασι, καὶ ταύτην ἐπὶ τῇ πόλει τὴν τιμωρίαν γενέσθαι παρασκευάσασιν, ὅτως ἔκδηλος ἦν ὑπ' αὐτοῦ ἐθελήσας ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν πολεμίων γενέσθαι τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἐπιφάνεια. τοῦ δὲ πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως ἔτι καὶ τοῖς ἐχθροῖς οὐκ ὀλίγον μέρος ἀνευρίσκετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ Ρωμαῖοι, τὰ πλείω δ' ἐκ μηνύσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀνηροῦντο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης τιμιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς οὐδεμίας τοῦ πολέμου τύχας κατὰ γῆς ἀποτεθησαυρίκεσαν.

tiochiae Titus, ſed e veſtigio ad Zeugma, oppidum ad Euphratem ſitum, iter contendit: vbi miſſi quidam a Vologeſo rege Parthorum ad eum veniebant, cum aurea corona, victoriam Iudaicam ei gratulantes. qua accepta, conuiuio regios adhibebat, atque inde Antiochiam regreditur. Senatu autem et populo Antiochenſi multis precibus eum obſecrantibus, vt in illorum theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo congregata exſpectabat, humaniſſime illis obſequutus eſt. Rurſus autem iiſdem vehementer admodum inſtantibus, et crebro poſtulantibus, vt Iudaeos vrbe pelleret, dextre illis reſpondit, dicens: „At patria illo„rum, quo reuertendum Iudaeis eſſet, euerſa eſt, ne„que vllus locus eſt, in quo recipiantur." Ad aliam itaque petitionem conuertuntur Antiocheni, priore fruſtrati. Rogabant enim, vt aeneas tabulas, quibus iura Iudaïca inſcripta erant, ipſe tolleret. Verum ne id quidem Titus eis conceſſit, ſed Iudaeos Antiochenos, omnia, quae prius habuerant in regione, tenere paſſus, Ægyptum diſcedebat. Cumque in itinere Hieroſolyma veniſſet, triſtemque ſolitudinem cum antiquae ciuitatis ſplendore compararet, diſiectorumque operum magnitudinem et veterem pulchritudinem in memoriam reuocaret, miſeratus eſt excidium ciuitatis, non ſicut alius forſan feciſſet cum exſultatione, quod talem ac tantam vi expugnaſſet: verum, multa aliquoties imprecatus defectionis auctoribus, quique in cauſa fuerant, vt huiuſmodi poena vrbi infligeretur, ita palam teſtatus eſt, ſe nequaquam velle virtutem ſuam ex punitorum calamitate clareſcere. Ingentis autem vrbis opulentiae magna adhuc pars etiam in ruinis reperiebatur. nam multa quidem Romani effodiebant, plura vero ex captiuorum indicio auferebantur, aurum atque argentum, aliaque inſtrumenta pretioſiſſima, quae poſſeſſores ob incertam belli fortunam terrae mandarant.

γ'. Τίτος δὲ τὴν προκειμένην ποιούμενος πορείαν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ τὴν ἔρημον ἢ τάχιστα διανύσας, ἦκεν εἰς Αλεξάνδρειαν· καὶ πλεῖν ἐπὶ τῆς Ιταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν αὐτῷ ταγμάτων συνηκολουθηκότων, ἑκάτερον ὅθεν περ ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν, εἰς μὲν τὴν Μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς Παννονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῶν αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας Σίμωνα καὶ Ιωάννην, τόν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἑπτακοσίους ἄνδρας ἐπιλέξας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προσέταξεν εἰς τὴν Ιταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ παραγαγεῖν. τοῦ πλοῦ δ' αὐτῷ κατὰ νοῦν ἀνυσθέντος, ὁμοίως μὲν ἡ Ρώμη περὶ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πατρός. λαμπρότατον δ' ἦν Τίτῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. τῷ δὲ πλήθει τῶν πολιτῶν δαιμόνιόν τινα τὴν χαρὰν παρεῖχεν, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς τρεῖς ἐν ταυτῷ γεγονότας. ὀλίγων δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα καὶ κοινὸν ἔγνωσαν τὸν ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις ποιήσασθαι θρίαμβον, καίπερ ἑκατέρῳ τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης, προδιασαφηθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ γενήσεσθαι τῶν ἐπινικίων, οὐδεὶς οἶκοι καταλέλειπτο τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῇ πόλει. πάντες δ' ὅπη καὶ σταίη μόνον ἦν οἷον προεληλυθότες, τοὺς τόπους κατειλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαίαν καταλιπόντες.

δ'. Τὸ δὲ στρατιωτικὸν πᾶντος ἔτι νύκτωρ κατὰ λόχους καὶ τάξεις ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι προεξωδευκότος, καὶ περὶ θύρας ὄντος, ὁ τῶν ἄνω βασιλείων, ἀλλὰ πλησίον τοῦ τῆς Ισιδος ἱεροῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο τῆς νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. περὶ αὐτὴν ἀρχομένην ἤδη τὴν ἕω προΐασιν Οὐεσπασιανὸς καὶ Τίτος, δάφνῃ μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφυρᾶς δ' ἐσθῆτας πατρίους ἀμπεχόμενοι, καὶ παρίασιν εἰς τοὺς Οκταβίας περιπάτους. ἐνταῦθα γὰρ ἥ τε βουλὴ καὶ τὰ τέλη τῶν ἀρχόντων, οἵ τε ἀπὸ τῶν τιμημάτων ἱππεῖς, τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἀνέμενον. πεποίητο δὲ βῆμα πρὸ τῶν στοῶν, δίφρων αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτῷ κειμένων, ἐφ' οἷς παρελθόντες

3. Titus vero propositum iter ad Ægyptum faciens, emensaque velociter solitudine, Alexandriam perueniebat: decretoque in Italiam nauigare, ex duabus legionibus, quae illum comitabantur, vtramque, vnde venerant, remisit, quintam quidem in Mysiam, decimam vero quintam in Pannoniam. Captiuorum autem duces, Simonem quidem et Ioannem, et alios numero ad septingentos viros, quos proceritate et elegantia corporum praestantes elegerat, statim in Italiam transportari iussit, eo animo, vt illos in triumphum adduceret. Peracta vero, vt volebat, nauigatione, similiter quidem Roma eum suscipere gestiebat, eique obuiam ire studebat, ac patri. Tito autem maximum in splendorem cedebat, quod pater ei obuiam veniret eumque susciperet. Ciuium vero multitudini diuinam quandam laetitiam afferebat, quod iam videret tres ipsos in vnum locum conuenisse. Non multis autem diebus post, vnum et communem triumphum agere ob res prospere gestas statuerunt, quamuis vtrique senatus proprium decreuerat. Cumque iam ante declarata esset dies, qua processura erat pompa victoriae, nemo fere ex infinita ciuium multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, spatium, vbi tantum stare possent, occupauerant, loco duntaxat, quantus spectandis imperatoribus sufficeret, ad transitum necessarium relicto.

4. Cum autem milites omnes, dum adhuc nox esset, per turmas atque ordines progressi fuissent sub ductoribus suis, et circa ianuas constitissent, non palatii superioris, sed prope Isidis templum, (ibi enim imperatores nocte illa quiescebant) cum iam primo diluceseeret, foras prodeunt Vespasianus et Titus, lauro quidem coronati, amicti vero patria veste purpurea, et ad Octauiae ambulacra progrediuntur. illic enim senatus et primores magistratuum, virique census equestris aduentum illorum exspectabant. tribunal autem ante porticus factum erat, sellaeque eburneae illis in eo positae, quibus adscensis con-

ἐκαθέδησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν εὐθέως ἐπευφήμει, πολλὰς αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες. κἀκεῖνοι χωρὶς ὅπλων ἦσαν ἐσθήσεσι σηρικαῖς, ἐστεφανωμένοι δάφναις. δεξάμενος δ' αὐτῶν τὴν εὐφημίαν Οὐεσπασιανὸς, ἔτι βουλομένων λέγειν, τὸ τῆς σιγῆς ἐποιήσατο σύμβολον. καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης, ἀνασὰς, καὶ τῷ περιβλήματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ἐπικαλυψάμενος, εὐχὰς ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας, ὁμοίως δὲ καὶ Τίτος ἤυξατο. μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς, εἰς κοινὸν ἅπασιν Οὐεσπασιανὸς βραχέα διαλεχθεὶς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ἐπὶ τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων εὐτρεπισθέν· πρὸς δὲ τὴν πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν, ἀπὸ τοῦ πέμπεσθαι δι' αὐτῆς αἰεὶ τοὺς θριάμβους, τῆς πομπηγορίας ἀπ' αὐτῶν τετυχυῖαν. ἐνταῦθα τροφῆς τε προαπογεύονται, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἑσθῆτας ἀμφιεσάμενοι, τοῖς τε παριδρυμένοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θρίαμβον, διὰ τῶν θεάτρων διεξελαύνοντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

ε'. Ἀμήχανον δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν τῶν θεαμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐν ἅπασιν, οἷς ἄν τις ἐπινοήσειεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως σπανιότησι. χεδὸν γὰρ ὅσα τοῖς πώποτ' ἀνθρώποις εὐδαιμονήσασιν ἐκτήθη κατὰ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαστὰ καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀθρόα τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδέαις κατασκευασμάτων ἦν ὁρᾶν, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον, πλῆθος. ἀλλ' εἰς ἄν εἴποι τις, ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν ἐκ πορφύρας ὑφάσματα τῆς σπανιοτάτης φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ Βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῖ, ἐμπεπλεγμένοι σφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποιήσεις, τοσοῦτοι παρηνέχθησαν, ὥστε μαθεῖν, ὅτι μάτην εἶναί τι τούτων σπάνιον ὑπειλήφαμεν. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα, τῶν παρ' αὐτοῖς με-

ſederunt, et milites ſtatim acclamabant, multa virtutis teſtimonia illis vniuerſim reddentes. atque illi inermes erant veſte ſerica induti, et laureis coronati. Veſpaſianus autem, vbi laetas illorum acclamationes acceperat, cum adhuc dicere vellent, ſilentii ſignum dedit. magnaque omnium quiete facta ſurrexit, et amictu maiorem capitis partem adopertus, preces ſolemes adhibuit: itidemque et Titus precatus eſt. Finitis autem precibus Veſpaſianus, in commune omnes paucis alloquutus, milites quidem ad prandium more debitum, illis ab imperatoribus apparatum, dimiſit: ipſe vero ad portam regrediebatur, quae ex eo, quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi et cibum praeguſtabant, et triumphalibus veſtibus amicti, diiſque ad portam collocatis caeſa hoſtia, per theatra tranſeuntes triumphum agebant, vt multitudini facilior eſſet adſpectus.

5. Fieri autem nequit, vt pro dignitate enarretur ſpectaculorum illorum multitudo, et magnificentia in omnibus, quibus aliquis animum intenderit, ſiue artium operibus, ſiue diuitiarum partibus, ſiue naturae raritatibus. nam omnia fere, quae ab hominibus vnquam beatis praecipua poſſeſſa erant, alia apud alios mirabilia atque magnifica, iſta vniuerſa illo die Romani imperii magnitudinem oſtenderunt. Nam et argenti et auri et eboris in omni operum ſpecie copiam, non vt in pompa ferri, cernere erat, ſed, vt ita dixerim, omnia iſtis affluere. et partim quidem veſtes ex purpura rariſſima textas portari, partim vero in accuratiſſimas picturas arte Babyloniorum variatas. Gemmae etiam, aliae quidem aureis coronis inſertae, aliae vero aliis operibus incluſae, in medium tam magno numero allatae erant, vt hinc diſcere liceret, fruſtra nos earum aliquid rarum eſſe exiſtimaſſe. Quin et deorum ſimulacra ferebantur, magnitudine apud ipſos mirabi-

γίθεσι θαυμασὰ, καὶ κατὰ τὴν τέχνην ἀ παρέργως πεποιημένα· καὶ τάτων ἀδὲν, ὅ, τι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελῆς. ζώων τε πολλαὶ φύσεις παρήγοντο, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων περικειμένων. ἦν δὲ καὶ τὸ κομίζον ἕκαστα τάτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλυργαῖς ἐσθήσεσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον· οἵ τ' εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν διακριθέντες, ἐξαίρετον εἶχον καὶ καταπληκτικὴν περὶ αὐτὰς τὴ κόσμε τὴν πολυτέλειαν. ἐπὶ τάτοις ἀδὲ τῶν αἰχμαλώτων ἦν ἰδεῖν ὄχλον ἀκόσμητον. ἀλλ' ἡ τῶν ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς τὴν ἀπὸ τῆς κακώσεως τῶν σωμάτων ἀεικίαν ἔκλεπτε τῆς ὄψεως. θαῦμα δὲ ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν ἡ τῶν φερομένων πηγμάτων κατασκευή. καὶ γὰρ διὰ μέγεθος ἦν δεῖσαι τῷ βεβαίῳ τῆς Φορᾶς ἀπαντήσαντα. τριώροφα γὰρ αὐτῶν καὶ τετρώροφα πολλὰ πεποίητο, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ περὶ τὴν κατασκευὴν ἦν ἡδῆναι μετ' ἐκπλήξεως. καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διάχρυσα περιεβέβλητο, καὶ χρυσὸς καὶ ἐλέφας ἀκ ἀποίητος πᾶσι περιεπεπήγει. διὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ὁ πόλεμος, ἄλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐναργεςάτην ὄψιν ἑαυτὸ παρεῖχεν. ἦν γὰρ ὁρᾶν χώραν μὲν εὐδαίμονα δηκμένην, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινομένας πολεμίων, καὶ τὰς μὲν φεύγοντας, τὰς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένας, τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα μεγέθει μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φερείων ἁλισκομένας ἰσχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων περιβόλης κατ' ἄκρας ἐχομένας, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰσχεομένην, καὶ πάντα φόνε πληθύοντα τόπον, καὶ τῶν ἀδυνάτων χεῖρας ἀνταιρεῖν ἱκεσίας, πῦρ τε ἐνιέμενον ἱεροῖς, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ἐπὶ τοῖς δεσπόταις, καὶ μετὰ πολλὴν ἐρημίαν κατηφῆ ποταμὸς ῥέοντας ἀκ ἐπὶ γῆν γεωργεμένην, ἀδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἔτι πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ Ιδδαῖοι πεισομένης αὐτὰς τῷ πολέμῳ παρέδοσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλεργία τοῖς ἀκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς πᾶσι. τέτακτο δ' ἐφ' ἑκάςῳ τῶν πηγμάτων ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγὸς, ὃν τρόπον

lia, et arte eximia elaborata: horumque nihil, nisi quod ex pretiosa materia. Insuper animalia diuersae naturae traducebantur, omnia ornamentis sibi propriis induta. Erant autem etiam, qui singula portarent, homines multi, purpureis vestibus atque inauratis ornati; quique ad pompam fuerant destinati, insignem et admirabilem ornamentorum magnificentiam gerebant. Praeterea neque cernere erat captiuorum turbam inornatam: sed vestium varietas eiusque pulchritudo natam ex fatigatione corporum deformitatem oculis subtrahebat. Maximae autem admirationi erat ferculorum, quae portabantur, apparatus. nam et propter magnitudinem de gestationis firmitate metuebat quicunque occurrerit. multa quippe in tertium tabulatum quartumque surrexerunt: et magnificentia fabricae delectationem simul afferebat et stuporem incutiebat. nam et in multis amictus erat auratae vestis, et argentum atque ebur factum omnibus affixum erat. Multis autem ad imitationem factis, bellum, aliter in alia diuisura, sese in conspectum manifestissimum dedit. Erat enim cernere, vastari quidem beatissimam terram, totas vero interfici acies hostium, et alios fugere, alios captiuos duci, murosque magnitudine insignes machinis dirui, et castellorum munimina exscindi, et populosarum ciuitatum moenia in summis iugis superari, exercitumque intra muros infundi, et loca omnia caedis plena, eosque, qui manibus resistere non poterant, ad preces conuersos, atque ignem templis immissum, aediumque super dominos euersionem; et post multam tristemque desolationem fluuios non in arua culta decurrentes, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram adhuc vndique ardentem. Haec enim Iudaei se bello passos esse tradiderunt. Ars vero operumque magnificentia, quae tunc facta erant nescientibus, haud secus ac si praesentes fuissent, ostendebant. Erat autem per singula fercula captae ciuitatis dux, quo modo captus erat collocatus. Quin et mul-

ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα δὲ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέπρεπε δὲ πάντων τὰ ἐγκαταληφθέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ· χρυσῆ τε τράπεζα τὴν ὁλκὴν πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσῆ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὴν ἡμετέραν χρῆσιν συνηθείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος ἦν κίων ἐκ τῆς βάσεως πεπηγώς, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτῆς μεμήκυντο καυλίσκοι, τριαίνης σχήματι παραπλησίαν τὴν θέσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρων κεχαλκευμένος. ἑπτὰ δ' ἦσαν οὗτοι, τῆς παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἑβδομάδος τὴν τιμὴν ἐμφανίζοντες. ὅ, τε νόμος ὁ τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. ἐπὶ τούτοις παῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα νομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσῆ ἡ κατασκευή· μεθ' ἃ Οὐεσπασιανὸς ἤλαυνε τρίτος, καὶ Τίτος εἵπετο, Δομετιανὸς δὲ περιῆππευεν, αὐτός τε διαπρεπῶς κεκοσμημένος, καὶ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

ς'. Ἦν δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος ἐπὶ τὸν νεὼν τῆ Καπετωλίῳ Διός, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἦν γὰρ παλαιὸν πάτριον περιμένειν, μέχρις ἂν τὸν τῆ στρατηγῆ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. Σίμων οὗτος ἦν ὁ Γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, βρόχῳ δὲ περιβληθεὶς εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἰσύρετο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων. νόμος δ' ἐστὶ Ρωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τὸν ἐπὶ κακουργίᾳ θάνατον κατεγνωσμένον. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες εὐφήμησαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ἐπὶ ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες εὐχαῖς, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν αὐτοὶ πρὸς εὐωχίαν ὑπεδέχοντο, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν εὐτρεπεῖς κατὰ τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν παρασκευαί. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν ἡ Ρωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ἐπινίκιον μὲν τῆς κατὰ τῶν πολεμίων στρατείας, πέρας δὲ τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας ἐλπίδων.

ζ'. Μετὰ δὲ τὰς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς

tae naues sequebantur. Spolia vero alia quidem passim ferebantur. Omnia autem supereminebant, quae in templo erant Hierosolymitano deprehensa; mensa aurea, quae pondere plura talenta aequabat, et lychnuchus ex auro similiter constructus, sed opere diuerso a nostri vsus consuetudine. Nam medius quidem stipes basi impactus surgebat, et tenues ab eo rami producebantur, ad fuscinae similitudinem positi, in quorum singulorum apice lychnus erat fabricatus. Erant autem isti septem, numeri septenatii honorem apud Iudaeos indicantes. Post haec lex etiam Iudaeorum, vltimum spoliorum, portabatur. Deinde transibant multi victoriae simulacra gestantes; omnia ex auro et ex ebore facta, quibus proxime equo vehebatur Vespasianus, et sequutus est Titus; Domitianus autem cum illis equitabat, et ipse splendide vestitus, et equo conspicuus admodum speciosо.

6. Finis autem pompae triumphalis erat ad templum Iouis Capitolini, quo cum peruenissent, constitere. Erat enim vetus mos patrius illic manere paulisper, donec ducis hostium mors ab aliquo nunciaretur. Is autem erat Simon Giorae filius, hinc inter captiuos in pompa traductus; laqueo vero circumdatus in locum foro imminentem trahebatur, simul virgis multatus ab iis, qui eum ducebant. Lex autem Romanis est, vt ibi necarentur ob maleficia morte damnati. Postquam autem eum vitae finem habere nunciatum est, et laete acclamarant vniuersi, ex eo coeperunt sacra facere. Cumque adhibitis precibus solennibus litassent, in palatium recesserunt. Et alios quidem epulis ipsi exceperunt: aliis autem omnibus domi instructi erant lauti conuiuiorum apparatus. Hunc enim diem celebrabat vrbs Romana victoriae ergo, in expeditione contra hostes reportatae, finisque malorum ciuilium, bonaeque spei initae de sua in posterum felicitate.

7. Post triumphos vero et firmam imperii Romani

Ρωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν Οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος Εἰρήνης κατασκευάσαι· ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης πρεῖττον ἐπινοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τῆς πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος, ἔτι καὶ τοῖς ἔκπαλαι κατωρθωμένοις, γραφῇ τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατεφέρθη, δι' ὧν τὴν θέαν ἄνθρωποι πρότερον περὶ πᾶσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ὡς ἄλλο παρ' ἄλλοις ἦν κείμενον ἰδεῖν προθύντες. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦθα καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν δὲ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, προσέταξεν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένους φυλάττειν.

ΚΕΦ. ε'.

Περὶ Μαχαιροῦντος· καὶ ὡς τὸ Φερώριον, ἄλλως τε τόπως αἱρεῖ Λικίλιος Βάσσος.

Εἰς δὲ τὴν Ἰουδαίαν πρεσβευτὴς Λικίλιος Βάσσος ἐκπεμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ Κερεαλίου Οὐϊτελλιανοῦ παραλαβών, τὸ μὲν ἐν τῷ Ἡρωδείῳ Φερώριον προσηγάγετο μετὰ τῶν ἐχόντων. μετὰ ταῦτα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγών, πολὺ δ' ἦν κατὰ μέρη διῃρημένον, καὶ τῶν ταγμάτων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ Μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἑλεῖν τὸ Φερώριον, μὴ διὰ τὴν ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἐπιοῦσι ὄκνον καὶ δέος, ἡ τοῦ χωρίου Φύσις ἦν παρασχεῖν ἱκανωτάτη. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, πετρώδης ὄχθος ἐστὶν, εἰς μήκιστον ὕψος ἐγηγερμένος, ὡς εἶναι καὶ διὰ τοῦτο δυχείρωτος. μεμηχάνηται δ' ὑπὸ τῆς Φύσεως εἶναι μηδὲ προσβατός· φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσύνοπτον ἐχούσαις τὸ βάθος περιστέφεται, μήτε περαθῆναι ῥαδίως δυναμέναις, καὶ χωσθῆναι παντάπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς σπέρας περιτέμνουσα παρατείνει σταδίους ἑξήκοντα, πέρας

conſtitutionem, Veſpaſianus ſtatuit Paci templum aedificare: fecitque cito admodum, et pulchrius meliuſque omni opinione perfecit. Magnis enim opibus largiter in hanc rem vſus, et priſcorum etiam praeclara omnia adhibens, picturis et ſtatuis pulcherrimis illud adornavit. Omnia enim in hoc templum collata et diſpoſita erant, quorum viſendorum ſtudio homines antea per totum terrarum orbem vagabantur, quo modo aliud apud alios ſe haberet, videre cupientes. Poſuit autem et hic e Iudaeorum templo vaſa et inſtrumenta aurea, de iſtis glorians et ſe efferens. Legem vero eorum, et vela tabernaculi purpurea, in palatio repoſita ſeruari praecepit.

CAP. VI.

De Machaeronte; et quomodo caſtellum aliaque loca ceperit Lucilius Baſſus.

IN Iudaeam vero legatus miſſus Lucilius Baſſus cum exercitu, quem a Cereali Vitelliano acceperat; caſtellum quidem Herodion cum praeſidio deditione capiebat. Poſt autem, copiis omnibus militaribus collectis, (multae enim in partes diuiſae erant) interque eas legione decima, ſtatuit exercitum educere contra Machaeruntem. Quippe omnino neceſſe erat exſcindi caſtellum, ne multos ob ſui firmitatem ad defectionem moueret. nam et ſalutis ſpem certam illud tenentibus, et aggredientibus cunctationem atque formidinem ex natura loci maxime afferre poterat. Nam quod quidem muro cingitur, ſaxoſus eſt collis in maximam altitudinem euectus, adeo vt difficulter admodum capi potuerit. Quin et a natura ita paratum erat, vt ne facilis quidem eſſet acceſſus; vtpote vallibus quaſi foſſis vndique cinctum prae altitudine non conſpiciendis, neque facile tranſeundis, nulloque modo terrae aggeſtione complendis. nam ea, quae ab occidente ſecat, vallis per LX. ſtadia diffunditur, lacum

αὐτῆς τὴν Ασφαλτῖτιν ποιυμένη λίμνην. κατὰ τοῦτο δέ πη, καὶ αὐτὸς ὁ Μαχαιρᾶς τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑπεραίρουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν εὑρίσκεται πηχῶν, τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον Μαχαιροῦντος.

β'. Ταύτην τοῦ τόπου κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ιουδαίων Αλέξανδρος, πρῶτος ἐπ' αὐτοῦ τειχίζει φρούριον, ὃ μετὰ ταῦτα Γαβίνιος Αριστοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. Ηρώδῃ δὲ βασιλεύοντι παντὸς ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης, μάλιστα καὶ διὰ τὴν τῶν Αράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ ἐν ἐπικαίρῳ πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἀποβλέπον. μέγαν μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὴν ἔφερε τὴν ἀκρώρειαν. ὁ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν ἄνω τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἐξήκοντα πήχεων ἀνέστησε. μέσον δὲ τοῦ περιβόλου βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἁμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκείνην τοῦ τόπου δυσάλωτον ὑπερβάληται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε γὰρ καὶ βελῶν πλῆθος καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶν ἐπενόησεν ἑτοιμάσασθαι τὸ παραχεῖν δυνάμενον τοῖς ἐνοικοῦσι μηκίστης πολιορκίας καταφρόνησιν.

γ'. Επεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ πύργος, ἄξιον τοῦ μεγέθους θαυμάσαι. συκῆς γὰρ ὑδαμοῦ ὕψους καὶ πάχους ἀπελείπετο. λόγος δ' ἦν ἀπὸ τῶν Ηρώδου χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι, κἂν ἐπιπλεῖσον ἴσως ἔμεινεν. ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν παραλαβόντων τὸν τόπον Ιουδαίων. τῆς φάραγγος δὲ τῆς κατὰ τὴν ἄρκτον περισχούσης τὴν πόλιν Βαάρας ὀνομά-

Asphaltiten sibi limitem faciens. Hac sane parte ipse Machaerus altissimum verticem habet supereminentem. A septentrione autem et meridie valles magnitudine quidem a praedicta superantur, similiter vero sunt inexpugnabiles. Eius autem, quae ab oriente est, vallis profunditas quidem non minor centum cubitis inuenitur: terminatur vero monte ex aduerso Machaeruntis posito.

2. Alexander rex Iudaeorum, conspecta loci natura, primus in eo castellum muniuit; quod postea Gabinius, bellum gerens contra Aristobulum, demolitus est. Herodi autem regnanti visum est omni loco dignius, cui adhiberetur cura et constructio validissima, maximeque propter Arabum vicinitatem. nam commode situm erat, illorum terram prospectans. Et magno quidem loco cum murum circumdedisset et turres, vrbem illic condidit, vnde in arcem ipsam patebat adscensus. Veruntamen et circa ipsum verticem superaedificauit murum, turresque in angulis sexagenorum cubitorum erexit. In medio autem ambitu regiam exstruxit, conspicuam magnitudine et pulchritudine conclauium. insuper et multas cisternas, in locis maxime idoneis ad aquam pluuiam excipiendam abundeque suppeditandam, parauit, certamine ab ipso veluti cum natura inito, vt, quod illa situ loci inexpugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim et sagittarum multitudinem et machinarum illic reposuit, animumque adiecit ad ea omnia paranda, quibus incolas faceret contemtui habere longissimam obsidionem.

3. In ipsa quoque regia olim fuerat ruta miraudae magnitudinis. a nulla enim ficu vel altitudine vel crassitudine superabatur. Ferebant etiam, eam ab Herodis duraſſe temporibus, et longissimo forsan tempore mansisset: sed a Iudaeis, qui locum illum occuparant, excisa erat. Vallis autem, qua ciuitas a septentrione cingitur, locus quidam Baaras appellatur, gignitque radicem

ζεται τις τόπος, φύει τε ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῷ. αὕτη φλογὶ μὲν τὴν χροιὰν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτουσα. τοῖς δ' ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος, ἀλλ' ὑποφεύγει, καὶ ἢ πρότερον ἕληται, πρὶν ἄν τις ὕδωρ γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ κατ' αὐτῆς· ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις πρόδηλός ἐστι θάνατος, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν ἐκείνην ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀπηρτημένην. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ἐστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἶναι τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον. εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, κἀκείνῳ τῷ δήσαντι συνακολουθῆσαι ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀνασπᾶται ῥᾳδίως, θνήσκει δ' εὐθὺς ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τὸ μέλλοντος τὴν βοτάνην ἀναιρήσεσθαι. φόβος δ' ὑδεὶς τοῖς μετὰ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μετὰ τοσούτων κινδύνων διὰ μίαν ἰσχὺν περισπούδαστος. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὕτη ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι. ῥέουσι δὲ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τὸν τόπον, πολὺ τὴν γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος ὕδὲν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδόσεις, ἃ μόνον ἐν τῷ χθαμαλωτέρῳ τὰς πηγὰς παραλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ', ὡς ἄν καὶ μᾶλλόν τις θαυμάσειε, σπήλαιόν τι πλησίον ὁρᾶται, κοιλότητι μὲν ὑ βαθὺ, τῇ πέτρᾳ δὲ περιέχόσῃ σκεπόμενον. ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μασοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄτερος πηγὴν, ἄτερος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν· αἷ μισγόμεναι ποιοῦσι λυτρὸν ἥδιστον, παιώνιόν τε νοσημάτων, πολλῷ δὲ μάλιστα νεύρων ἄκεσιν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ θείου καὶ στυπτηρίας μέταλλα.

δ'. Βάσσος δὲ, πάντη περισκεψάμενος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τὴν πρόσοδον, χωνὺς τὴν φάραγγα τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς. καὶ τῶν ἔργων εἶχετο, σπουδὴν ποιού-

eiuſdem nominis. Illa colore quidem flammae aſſimulari viſa eſt, circa veſperam vero iubar quoddam eiacularí. Accedentibus eamque euellere cupientibus captu haud facilis eſt; ſed refugit, nec prius ſe ſiſtit, quam quis vrinam mulieris aut ſanguinem menſtruum affuderit: ac tum iis, qui eam attigerint, indubia mors imminet, niſi quis forte illam ipſam radicem ferat de manu ſuſpenſam. Capitur etiam et alio modo ſine periculo, qui talis eſt. Vndique eam circumfodiunt, vt radicis quam minimum terra tegatur: deinde canem ei alligant, qui cum eum, a quo ligatus eſt, comitari cupit, illa quidem facile euellitur, canis vero continuo moritur, tanquam vice eius, a quo herba tollenda erat, traditus. Accipientibus vero eam poſt nihil eſt metus. Expetitur autem propter vnam virtutem tantis periculis. Nam quae daemonia vocantur (haec autem malorum hominum ſpiritus ſunt) et viuentes intrant, eoſque necant, quibus nihil auxilii praeſto eſt, ipſa ſtatim, ſi modo aegrotantibus admoueatur, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum quoque calidarum fontes, multum inter ſe ſapore diuerſi. Nam alii quidem amari ſunt, alii vero nihil dulcedinis deſiderant. Multae etiam aquarum frigidarum eruptiones non modo in humilioribus locis non longe a ſe inuicem fiunt; ſed, quod amplius quis miretur, in proximo quaedam ſpelunca cernitur, non quidem magnae profunditatis, ſaxo autem prominente tecta. Super hoc duae quaſi mammae eminent inter ſe paululum diſtantes; et ex altera quidem frigidiſſimus fons ſcaturit, altera vero calidiſſimum fundit: qui mixti lauacrum ſuauiſſimum praebent, morbis curandis, omnium vero maxime neruis roborandis idoneum. Habet etiam locus et ſulphuris et aluminis metalla.

4. Baſſus autem, caſtellum vndique contemplatus, acceſſum parare ſtatuit, vallem orientalem terra aggeſta complens: operique ſe admouebat, properans quam ce-

μενος ἢ τάχος ἐξᾶραι τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῶν ῥαδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ξένων διακριθέντες, ἐκείνους μὲν ἠνάγκασαν, ὄχλον ἄλλως εἶναι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, καὶ τοὺς κινδύνους προεκδέχεσθαι. τὸ δ' ἄνω Φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τεύξεσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον Ῥωμαίοις ἐγχειρίσειαν. πεῖρα δὲ πρότερον ἐβούλοντο τὰς ὑπὲρ τοῦ διαφεύξεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀνῄρουν. ἀεὶ δὲ τοῦ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβράβευεν ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ πρὸς ἀφυλακτοτέρους προσπέσοιεν· τοῖς δὲ ἐπὶ τῶν χωμάτων, εἰ προσδόμενοι τὴν ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πεφραμένως. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἔμελλε γενήσεσθαι τὸ πέρας τῆς πολιορκίας. ἔργον δέ τι πραχθὲν ἐκ συντυχίας παράλογον τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου τὴν ἀνάγκην ἐπέσπασε τοῖς Ἰουδαίοις. ἦν ἐν τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμῆσαί τε θρασὺς καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος, Ἐλεάζαρος ὄνομα. ἐγεγόνει δ' ἔτος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανὴς, τὰς πολλὰς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τὴν χῶσιν παρακαλῶν, καὶ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς Ῥωμαίους διατιθείς. τοῖς δὲ σὺν αὐτῷ τολμῶσιν ἐπεκτρέχειν ῥαδίαν μὲν τὴν προσβολὴν τιθέμενος, ἀκίνδυνον δὲ παρέχων τὴν ἀναχώρησιν, τῷ τελευταῖος ἀπιέναι. καὶ δή ποτε τῆς μάχης διακριθείσης, καὶ γεγονυίας ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἅτε δὴ περιφρονῶν, καὶ νομίζων οὐκ ἄν ἔτι τῶν πολεμίων οὐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μείνας τῶν πυλῶν ἔξω, τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους διελαύνει, καὶ πᾶς πρὸς ἐκείνους τὴν διάνοιαν ἦν. ὁρᾷ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ τις στρατοπέδου Ῥοῦφος, γένος Αἰγύπτιος· καὶ μηδενὸς ἂν προσδοκήσαντος ἐξαίφνης ἐπιδραμὼν, σὺν αὐτοῖς ἁράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατεῖχε τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν ἰδόντας

lerrime aggeres erigere, perque eos facilem ad oppugnationem viam ſternere. Iudaei autem, qui intus erant obſeſſi, cum ſe a peregrinis ſeparaſſent, illos quidem inane vulgus eſſe exiſtimantes, in vrbe inferiore manere coëgerunt ac pericula priores excipere. Superius autem caſtellum ipſi occupatum tenebant, et propter munitionis firmitatem, et vt ſaluti ſuae conſulerent. impetraturos enim ſe veniam opinabantur, ſi caſtellum Romanis traderent. Periculo autem facto prius volebant ſpem arguere, quam de obſidione declinanda habuerunt. ideoque alacri animo quotidianas eruptiones fecerunt; et, cum obuiis congreſſi, multi quidem perierunt, Romanorum vero multos occiderunt. Semper autem vtriſque plus victoriae ex tempore tribuebatur: Iudaeis quidem, cum minus cautos et imparatos adorirentur: in aggeribus autem poſitis, ſi prouiſum excurſum eorum bene ſepti armis excuperent. Sed non is futurus erat obſidionis finis. Res autem quaedam fortuita inopinatam caſtelli tradendi neceſſitatem impoſuit Iudaeis. Erat inter obſeſſos iuvenis, audacia ferox, et manu ſtrenuus, nomine Eleazarus. is autem fuerat in excurſionibus conſpicuus, plurimoſque, vt exirent et aggeris exſtructionem prohiberent, hortari ſolebat, et in praeliis multas graueſque Romanis clades inferebat. Quin et illis, qui ſecum excurſiones facere audebant, primam quidem impreſſionem facilem, viam vero receptui tutam reddebat, nouiſſimus recedendo. Aliquando autem praelio diremto et vtrinque diſceſſione facta, ille, tanquam deſpiciens omnes, et exiſtimans neminem tunc hoſtium ad praelium laceſſiturum eſſe quenquam, extra portas remanſit, et in muro ſtantes alloquebatur, omni cogitatione in illos defixus. Hanc autem opportunitatem animaduertit Rufus quidam Romanus miles, genere Ægyptius; et, cum nemo exſpectaret, ſubito accurrens illum cum ipſis armis ſublatum, dum hoc vi-

ἔκπληξις, φθάνει τὸν ἄνδρα μεταθεὶς πρὸς τὸ Ρωμαίων στρατόπεδον. τῷ δὲ στρατηγῷ κελεύσαντος γυμνὸν διαλαβεῖν αὐτὸν, καὶ κατασήσαντας εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀποβλέπουσι μάστιγι αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς Ιουδαίους τὸ περὶ τὸν νεανίαν πάθος συνέχειν, ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, καὶ θρῆνος ἦν μείζων, ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορά. τοῦτο συνιδὼν ὁ Βάσσος κατὰ τῶν πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βληθεὶς αὐτῶν ἐπιτεῖναι τὸ περιαλγὲς, ἵνα βιασθῶσιν ἀντὶ τῆς σωτηρίας τἀνδρὸς ποιήσασθαι τὴν Φρουρίου παράδοσιν, τῆς ἐλπίδος ἐδιήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ προσέταξε καταπήγνυσθαι σταυρὸν, ὡς αὐτίκα κρεμῶν τὸν Ελεάζαρον. τοῖς δ' ἀπὸ τοῦ Φρουρίου τοῦτο θεασαμένοις ὀδύνη τε πλείων προσέπεσε, καὶ διωλύγιον ἀνώμωζον, ὡς ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πάθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ τοίνυν Ελεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν περιιδεῖν ὑπομείναντα θάνατον τὸν οἰκτιστον, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν παρασχεῖν τῇ Ρωμαίων εἴξαντας ἰσχύϊ καὶ τύχῃ, μετὰ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ δὲ, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, καὶ πολλῶν ἔνδον μᾶλλον αὐτοῦ δεομένων, ἦν γὰρ ἐκ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, παρὰ τὴν αὐτῶν φύσιν εἰς οἶκτον ἐνέδωκαν· καί τινας ἐξαποστείλαντες κατὰ τάχος, διελέγοντο ποιεῖσθαι τὴν παράδοσιν τοῦ Φρουρίου, ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεεῖς ἀπαλλάττωνται, πομισάμενοι τὸν Ελεάζαρον. δεξαμένων δὲ τῶν Ρωμαίων καὶ τοῦ στρατηγοῦ ταῦτα, τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῇ κάτω πόλει, τὴν γεγενημένην ἰδίᾳ τοῖς Ιουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ κατὰ νύκτα λαθόντες ἔγνωσαν ἀποδρᾶναι. τὰς πύλας δ' αὐτῶν ἀνοιξάντων, παρὰ τῶν τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν Βάσσον ἦκε μήνυσις, εἴτ' ἐν τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων, εἴτε καὶ διὰ θεὸς, μὴ τὴν αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τῆς ἐκείνων ἀποδράσεως. οἱ μὲν ἐν ἀνδρειότατοι τῶν ἐξιόντων ἔφθασαν διεκπίσασθαι, καὶ διέφυγον· τῶν δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνηρέθησαν, ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι, γύναια δὲ καὶ παῖδες ἠνδραποδίσθησαν. τὰς

so ſtantes in muro ſtupor teneret, celeriter hominem in caſtra Romanorum transfert. Quem cum dux comprehenſum nudari praecepiſſet, et planiſſime conſpectui ciuium expoſitum flagris caedi iuſſiſſet, vehementer Iudaeos confudit caſus adoleſcentis, et vniuerſa ciuitas ingemuit, maiorque erat lamentatio, quam pro vnius viri calamitate. Quod vbi Baſſus animaduertit, aduerſus hoſtes coepit ſtratagema adhibere, cumque vellet eorum miſerationem ita augere, vt pro ſalute viri cogerentur caſtelli traditionem facere, de ſpe non decidit. Nam ipſe quidem crucem defigi ſtatuit, quaſi Eleazarum ſtatim ſuſpenſurus. Quo conſpecto, ii, qui in caſtello erant, magis doluerunt, maximis ſuſpiriis editis, non ferendam eſſe calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos rogabat, ne ipſum mortem miſerrimam ſubire ſinerent, et ſuae ipſorum ſaluti conſulentes Romanorum viribus et fortunae cederent, omnibus iam ſubactis. Illi autem, et Eleazari verbis fracti et multorum in caſtello pro eo deprecantium precibus, (erat enim ex magna et populoſa familia) praeter indolem ſuam miſericordiae ceſſerunt: et quibuſdam ſtatim miſſis eos alloquebantur, ſe velle caſtelli deditionem facere, ſi, accepto Eleazaro, ſaluis diſcedere liceret. Quam conditionem vbi Romani et dux illorum acceperant, qui inferiorem vrbem magno numero tenebant, audita Iudaeorum priuata pactione, ipſi clam nocte fugam capeſſere ſtatuerunt. Cum autem illi portas aperuiſſent, ab iis, qui cum Baſſo pepigerant, ad Baſſum veniebat rei indicium, ſiue quod illis inuiderint, ſiue metuerint, ne, ſi illi aufugerent, ipſi crimen ſuſtinerent. Et fortiſſimi quidem exeuntium viam ſibi facere occupant et euaſerunt: ex iis vero, qui intus relicti erant, occiſi ſunt ad mille DCC, mulierculae et pueri in ſeruitium ducti. Sponſiones vero cum his

δὲ πρὸς τὰς παραδόντας τὸ Φρούριον ὁμολογίας οἰόμενος δεῖν ὁ Βάσσος διαφυλάττειν, αὐτάς τ' ἀφῆσι καὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἀπέδωκεν.

ε'. Ταῦτα δὲ διοικησάμενος, ἠπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων ἐπὶ τὸν προσαγορευόμενον Ἰάρδην δρυμόν· πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἠθροῖσθαι, τῶν κατὰ τὰς πολιορκίας πρότερον ἐκ τ' Ἱεροσολύμων καὶ Μαχαιρῶντος ἀποδρᾶντων. ἐλθὼν δ' ἐπὶ τὸν τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψευσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλῶται τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεκπαίεσθαι τολμῶσι τῶν Ἰουδαίων ἄπορος ἡ φυγὴ γίνηται· διὰ τὰς ἱππέας· τοὺς δὲ πεζοὺς ἐκέλευσε δενδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταπεφεύγεσαν. καθίσαντας δὲ διὰ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ Ἰουδαῖοι τῇ δρᾷν τι γενναῖον, ὡς ἐκπαραβόλως ἀγωνισάμενοι τάχα ἂν καὶ διαφύγοιεν. ἀθρόοι δὴ, καὶ μετὰ βοῆς αἴξαντες, ἐνέπιπτον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ τῶν μὲν ἀπονοίᾳ, τῶν δὲ φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνος μὲν οὐκ ὀλίγος διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ περίβη, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. Ρωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συνέβη πεσεῖν, ὀλίγους τε τρωθῆναι· τῶν Ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν, ἀλλ' ὄντες οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν Ἰούδας ὁ Ἀρείου παῖς, περὶ οὗ πρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων, κατά τινας διαδυὰς τῶν ὑπονόμων ἔλαθεν ἀποδράς.

ς'. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε Καῖσαρ Βάσσῳ, καὶ Λιβερίῳ Μαξίμῳ, ὅτος δ' ἦν ἐπίτροπος, κελεύων πᾶσαν γῆν ἀποδόσθαι τῶν Ἰουδαίων. ᾠ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῷ τὴν χώραν φυλάττων· ὀκτακοσίους δὲ μόνους, ἀπὸ τῆς στρατιᾶς διαφυσμένους, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν Ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. Φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' ὦσιν Ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ Καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς

factas, qui castellum dedere promittebant, Bassus religiose seruandas ratus, et ipsos dimittit et Eleazarum reddidit.

5. His autem administratis, in saltum, qui Iardes appellatur, exercitum ducere properabat; multi enim illic congregati esse nunciabantur, qui pridem tempore obsidionum ex Hierosolymis et Machaerunte profugerant. Ergo cum ad locum venisset, neque falsum fuisse nuncium comperisset, primo quidem locum equitibus vndique circumdat, vt Iudaei, si qui perrumpere auderent, propter equites fugiendi copiam non haberent: peditesque vero syluam succidere iussit, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt Iudaei fortiter aliquid agendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque conferti, et cum clamore impetu facto, in eos, a quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant; multaque his quidem audacia, illis vero contentione visis, non parum quidem temporis in pugna tractum est, sed euentus eius aduersis partibus non ex aequo respondit. Nam ex Romanis quidem duodecim tantum contigit occumbere, et non multos vulnerari: Iudaeorum vero ex illo praelio nullus euasit; cumque non essent infra tria millia, omnes perierunt, vnaque eorum dux Iudas Iairi filius, de quo supra diximus, quod ordinis cuiusdam ductor in Hierosolymorum obsidione, cum quendam cuniculorum subiisset, clam effugerit.

6. Eodem vero tempore Caesar ad Bassum et Liberium Maximum scripsit, (is enim procurator erat) iubens, vt omnem Iudaeorum terram venderent. non enim ciuitatem in ea condidit, proprium seruans sibi eorum agrum: sed octingentis duntaxat emeritis locum incolendum dedit, qui vocatur quidem Ammaus, distat autem ab Hierosolymis sexaginta stadiis. Tributum vero Iudaeis vbicunque degentibus indixit, et quotannis binas quemque drachmas in Capitolium inferre iussit, quemadmodum in

τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλων. καὶ τὰ μὲν Ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν.

ΚΕΦ. ζ'.

Περὶ συμφορᾶς Ἀντιόχῳ τῷ Κομμαγηνῶν βασιλέως. περί τε τῶν Ἀλανῶν, οἳ κακὰ πολλὰ διεπράξαντο Μήδους τε καὶ Ἀρμενίους.

Ἤδη δ' ἔτος τέταρτον Οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς Κομμαγηνῆς Ἀντίοχον μεγάλαις συμφοραῖς πανοικεσίᾳ περιπεσεῖν, ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. Καισέννιος Παῖτος, ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' ἂν ἀληθεύων, εἴτε καὶ διὰ τὴν πρὸς Ἀντίοχον ἔχθραν, ὡς σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα πρὸς Καίσαρα διεπέμψατο, λέγων „τὸν Ἀντίοχον „μετὰ τοῦ παιδὸς Ἐπιφανοῦς διεγνωκέναι Ῥωμαίων ἀφίστα„σθαι, συνθήκας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων πεποιη„μένον· δεῖν ἂν προκαταλαβεῖν αὐτούς, μὴ φθάσαντες τῶν „πραγμάτων ἄρξασθαι πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν πολέ„μῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ Καίσαρ τοιούτῳ μηνύματος „αὐτῷ προσπεσόντος μὴ περιορᾶν. καὶ γὰρ ἡ γεντίασις „τῶν βασιλέων ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος ἄξιον προνοίας. „τὰ γὰρ Σαμόσατα, τῆς Κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται „παρὰ τὸν Εὐφράτην, ὥς' εἶναι τοῖς Πάρθοις, εἴ τι τοιοῦτον „διενενόηντο, ῥᾴστην μὲν τὴν διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑπο„δοχήν." πιστευθεὶς ἂν ὁ Παῖτος, καὶ λαβὼν ἐξουσίαν πρά̈ττειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν· ἐξαίφνης δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον οὐδὲ προσδοκώντων, εἰς τὴν Κομμαγηνὴν ἐνέβαλε, τῶν μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, καὶ πρὸς τούτῳ λόχους καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουν δὲ καὶ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν Χαλκιδικῆς λεγομένης Ἀριστόβουλος, τῆς Ἐμέσης δὲ καλούμενος Σίεμος. ἦν δ' αὐτοῖς τὰ περὶ τὴν εἰσβολὴν ἀνανταγώνιστα. τῶν γὰρ κατὰ τὴν χώραν οὐδεὶς ἤθελε χεῖρας ἀνταίρειν. Ἀντίοχος δὲ, ἀγγελίας ἀδοκήτως προσ-

templum Hierosolymitanum prius conferebant. Et res quidem Iudaeorum illo tempore hunc statum habebant.

CAP. VII.

De calamitate Antiochi regis Commagenorum, deque Alanis, qui mala multa Medis et Armenis intulerunt.

IAM vero quarto anno imperii Vespasiani, accidit, vt Antiochus rex Commagenes in maximas clades cum tota domo incideret, ex causa huiusmodi. Caesennius Paetus, tunc Syriae praeses constitutus, siue vera dicens, siue propter inimicitias inter ipsum et Antiochum (nam liquido res non constabat) literas ad Caesarem misit, indicans „Antiochum cum filio Epiphane decreuisse „a Romanis defectionem facere, pactione inita cum re„ge Parthorum: proptereaque oportere illos ante cape„re, ne, si priores nouas res adorti essent, totum Ro„manorum imperium bello perturbarent. Non debere „autem Caesarem huiusmodi nuncium ad se perlatum „negligere. nam vicinitas regum faciebat, vt negotium „maiori cura dignum haberetur. quippe Samosata, Com„magenes maximam ciuitatem, ad Euphratem sita esse, „adeoque Parthis (si quid eiusmodi cogitauerint) facilli„mum quidem transitum esse, tutum vero receptacu„lum." Fide igitur habita Paeto, ac potestate ipsi facta agendi quod expedire videretur, nihil cunctatus est: verum derepente, Antiocho suisque nihil tale exspectantibus, ingressus est Commagenen, ex legionibus quidem sextam ducens, et insuper quasdam cohortes alasque equitum. Quin et auxilio ei erant reges, Chalcidicae quidem dictae, Aristobulus, Emesae vero Soëmus nomine. Introitus autem illis erat sine certamine. nam indigenarum nemo volebat lacertos contra mouere. Antiochus autem, insperato accepto nuncio,

πεσούσης, πολέμῳ μὲν οὐδ' ἐπίνοιαν πρὸς Ρωμαίους ἔσπασεν· ἔγνω δὲ, πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ἐπὶ χήματος καταλιπὼν, μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ἕως ἂν οἰόμενος καθαρὸν Ρωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξαι τῆς ἐπενηνεγμένης αἰτίας. καὶ προελθὼν ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται.

β'. Παῖτος δ' ἐπὶ μὲν τὰ Σαμόσατα τοὺς καταληψομένους ἀποστέλλει, καὶ δι' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' Αντίοχον ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. ᾧ μὴν ὁ βασιλεὺς οὐδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προήχθη πρᾶξαί τι πρὸς Ρωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ τύχην ὀδυρόμενος ὅ τι δέοι παθεῖν ὑπέμενε· νέοις δὲ, καὶ πολέμων ἐμπείροις, καὶ ῥώμῃ σωμάτων διαφέρουσιν, ὑ ῥᾴδιον ἦν τοῖς πᾶσιν αὐτῷ τὴν συμφορὰν ἀμαχεὶ καρτερεῖν. τρέπονται δὲ πρὸς ἀλκὴν Επιφανής τε καὶ Καλλίνικος. σφοδρᾶς δὲ τῆς μάχης καὶ παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτοὶ τὴν ἀνδρίαν διαπρεπῆ παρέσχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθέντα τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἑσπέρας διελύθησαν. Αντιόχῳ δ' οὐδ' ἐπὶ τῇ μάχῃ τοῦτον κεχωρηκυῖα τὸν τρόπον, μένειν ἀνεκτὸν ἐδόκει· λαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς Κιλικίαν, καὶ τοῦτο πράξας τὰ φρονήματα τῶν οἰκείων στρατιωτῶν κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτῷ τῆς βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ πρὸς τοὺς Ρωμαίους μετεβάλλοντο, καὶ πάντων πρόδηλος ἦν ἀπόγνωσις. πρὶν ἂν τελέως ἐρημωθῆναι τῶν συμμάχων, τοῖς περὶ τὸν Επιφανῆ σώζειν αὐτὸς ἐκ τῶν πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δέκα σύμπαντες ἱππεῖς οἱ μετ' αὐτῷ τὸν Εὐφράτην διαβάντες, ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Παρθων Βολογέσην κομισθέντες, οὐχ ὡς φυγάδες ὑπεδέξαντο, ἀλλ' ὡς ἔτι τὴν παλαιὰν ἔχοντες εὐδαιμονίαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν.

γ'. Αντιόχῳ δ' εἰς Ταρσὸν ἀφιγμένῳ τῆς Κιλικίας, ἑκατοντάρχην Παῖτος ἐπιπέμψας, δεδεμένον αὐτὸν εἰς Ρώμην ἀπέστειλεν. Ουεσπασιανὸς δ' οὐχ ὑπέμεινεν ἕως πρὸς

de bello quidem aduersus Romanos nequiit animum ad cogitandum inducere: decreuit autem, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi; hoc facto se Romanis purum a suspicione criminis sibi illati probaturum esse ratus. Cumque ex vrbe egressus esset centum et triginta stadiis in planiciem, illic tabernaculum posuit.

2. Paetus autem de suis aliquot ad Samosata quidem occupanda mittit, et per eos ciuitatem tenebat: ille vero cum aliis copiis Antiochum versus contendebat. Non tamen rex vel ipse necessitate adductus est aduersus Romanos aliquid bellicum gerere; sed de fortuna sua querens quicquid oporteret pati sustinuit: filiis autem eius, adolescentibus, bellique peritis, et corporis robore praestantibus, haud facile erat sine pugna calamitatem perferre. Itaque ad dimicandum se conferebant Epiphanes et Callinicus. Vehementi autem pugna et per totum diem habita, ipsi se fortitudine conspicuos praestabant; nullaque parte suarum copiarum imminuta, nocte appetente diremtum est praelium. Antiocho vero neque pugna hoc modo finita ferendum videbatur, vt maneret; sed sumta coniuge cum filiabus, illis eam comitantibus in Ciliciam fugit. atque hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecere, et Romanis se dediderunt, atque ab omnibus palam desperatum erat. itaque prius, quam penitus destituerentur auxiliis, Epiphani cum suis seruare se ex hostibus erat necessarium. atque omnes erant equites numero decem, qui cum eo Euphratem transgressi, atque inde sine metu profecti ad Vologesem regem Parthorum, non quasi profugi despectui erant; sed, haud secus ac si pristinam felicitatem adhuc retinuissent, omni honore digni censebantur.

3. Antiochum vero ipsum, vbi Tarsum Ciliciae venit, misso centurione Paetus vinctum Romam mittendum curauit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci

αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξιῶν Φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ διὰ τὴν τῦ πολέμυ πρόφασιν ἀπαραίτητον ὀργὴν διαφυλάττειν. κελεύει δὴ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντος αὐτῦ τῶν δεσμῶν ἀφαιρεθέντα, καὶ παρέντα τὴν εἰς τὴν Ρώμην ἄφιξιν, τὸ νῦν ἐν Λακεδαίμονι διάγειν· δίδωσί τε μεγάλας αὐτῷ προσόδυς χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς περὶ τὸν Επιφανῆ πυθομένοις, πρότερον σφόδρα περὶ τῦ πατρὸς δεδιόσιν, ἀνείθησαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσδιαθέτυ Φροντίδος. ἐλπὶς δὲ καὶ αὐτοῖς τῶν παρὰ Καίσαρος διαλλαγῶν ἐγένετο, Βολογέσυ περὶ αὐτῶν ἐπισπάλαντος. ἀδὲ γὰρ εὐδαιμονοῦντες ὑπέμενον ἔξω τῆς Ρωμαίων ζῆν ἡγεμονίας. δόντος δὲ Καίσαρος ἡμέρως αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς Ρώμην παρεγένοντο, τῦ τε πατρὸς ὡς αὐτὰς ἐκ τῆς Λακεδαίμονος εὐθὺς ἐλθόντος, πάσης ἀξιώμενοι τιμῆς κατέμενον ἐνταῦθα.

δ'. Τὸ δὲ τῶν Αλανῶν ἔθνος, ὅτι μέν εἰσι Σκύθαι περὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες, πρότερον δήπυ δεδηλώκαμεν, κατὰ τύτυς δὲ τὺς χρόνυς διανοηθέντες εἰς τὴν Μηδίαν, καὶ προσωτέρω ταύτης ἔτι καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν Υρκανῶν διαλέγονται. τῆς παρόδυ γὰρ ὕτος δεσπότης ἐστὶν, ἣν ὁ βασιλεὺς Αλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλεισὴν ἐποίησε. κἀκείνυ τὴν εἴσοδον αὐτοῖς παραχόντος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν πρόσπτεύσασι τοῖς Μήδοις ἐπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀνάμεστον βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς τολμῶντος ἀνθίστασθαι. καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τῆς χώρας Πάκορος ὑπὸ δέος εἰς τὰς δυχωρίας ἀναφυγὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων παρακεχωρήκει, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτυς γενομένας, ἑκατὸν δὺς τάλαντα. μετὰ πολλῆς δ' ὖν ῥαστώνης ἁμαχεὶ ποιύμενοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς Αρμενίας προῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. Τηριδάτης δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενος μάχην, παρὰ μι-

non paſſus eſt, ad veterem amicitiam potius reſpectum habere aequum cenſens, quam belli occaſione inexorabilem iracundiam ſeruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, interminſaque interim profectione ad Romam, in praeſens apud Lacedaemonem degere: magnos etiam ei pecuniae reditus dat, vt victus non modo largus ei ſuppeditaretur, ſed et regius et magnificus. Vbi Epiphanes, et qui cum eo erant, iſta acceperant, qui patri ante valde metuebant, liberati erant magna et difficili mentis anxietate et ſolicitudine. inſuper et ſpem conceperunt redeundi in gratiam cum Caeſare, cum Vologeſes de illis literas ſcripſiſſet: nec enim, quamuis feliciter agerent, extra Romanum imperium viuere ſuſtinebant. Cumque Caeſar illis humaniter ſecuritatem dediſſet, Romam ſe contulerunt; patreque ad eos ex Lacedaemone ſtatim aduecto, omni honore excepti illic manebant.

4. Alanorum autem gens, quod quidem Scythae ſint, iuxta flumen Tanaim et paludem Maeotidem ſedes habentes, alicubi iam ante memorauimus; his vero temporibus molientes in Mediam et vlterius praedandi cauſa penetrare, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. is enim eſt tranſitus illius dominus, quem rex Alexander portis ferreis muniuerat. Cumque is aditum iſtis aperuiſſet, confertim Medos, nihil tale ſuſpicantes, adorti, regionem virorum plenam et omne genus pecore abundantem diripiebant, nemine illis audente reſiſtere. etenim Pacorus, qui tum iſti regioni imperabat, in loca difficiliora prae metu ſe recipiens, caeteris quidem omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis, redemit. Magna ergo facilitate et ſine pugna rapinas exercentes, vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſſere. Eius autem Teridates rex erat, qui cum illis obuiam iuiſſet pugnamque commiſiſſet, parum aberat, quin viuus

κρὸν ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τῆς παρατάξεως. βρόχον γὰρ αὐτῷ τις πόρρωθεν περιβαλὼν ἔμελλεν ἐπισπάσειν, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶττον ἐκεῖνος τὸν τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δὲ, καὶ διὰ τὴν μάχην ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλειῶν, πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

ΚΕΦ. η'.

Περὶ Μασάδας καὶ τῶν αὐτὴν καταχόντων σικαρίων· καὶ ὅπως Σίλβας εἰς τὴν Φρυρίς πολιορκίαν ἐτράπετο. Ελεαζάρου δημηγορία.

ΕΠΙ δὲ τῆς Ιουδαίας Βάσσου τελευτήσαντος, Φλαυΐος Σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν· καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὀρῶν τῷ πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἔτι Φρύριον ἀφεστηκὸς, ἐστράτευσεν ἐπὶ τοῦτο πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δὲ τὸ μὲν Φρύριον Μασάδα, προειστήκει δὲ τῶν κατειληφότων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ Ελεάζαρος, ἀπόγονος Ιούδα τοῦ πείσαντος Ιουδαίων ἐκ ὀλίγους, ὡς πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε Κυρήνιος τιμητὴς εἰς τὴν Ιουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συπίσησαν ἐπὶ τοὺς ὑπακόους Ρωμαίων θέλοντας, καὶ πάντα τρόπον ὡς πολεμίους προσεφέροντο, τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, καὶ περιαλαύνοντες, ταῖς δ' οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. οὐδὲν γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ἕως ἀγωνῶς τὴν πεπρωμένην Ιουδαίοις ἐλευθερίαν περιεμένες, καὶ δουλείαν αἱρεῖσθαι τὴν ὑπὸ Ρωμαίοις ἀνωμολογημότας. ἦν δ' ἄρα τοῦτο πρόφασις εἰς παρακάλυμμα τῆς ὠμότητος καὶ τῆς πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον. σαφὲς δὲ διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως ἐκοινώνησαν, καὶ τῷ πρὸς Ρωμαίους συνῆραντο πολέμῳ, τὰ παρ' ἐκείνων δὲ τολμήματα χεῖρον πρὸς αὐτοὺς ἐγένετο. καὶ τῷ ψεύ-

in illo conflictu caperetur. procul enim quidam missō in eum laqueo circumdatum tracturus erat, nisi celeriter gladio abscidisset funem, et fugere occupasset. Illi autem, pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam vero hominum multitudinem, aliamque abigentes praedam ex vtroque regno, iterum domum suam se receperunt.

CAP. VIII.

De Masada et sicariis, qui eam occupauerant. et quomodo Silua ad castelli oppugnationem se conuertebat. Eleazari concio.

DEfuncto autem Basso in Iudaea, Flauius Silua praefecturam suscipit: et caeteram quidem terram omnem bello subactam videns, vnum vero adhuc castellum in defectione persistere, vniuersis istorum locorum copiis collectis, eas in illud eduxit. Castellum autem appellatur quidem Masada, ei vero praeerat vir potens sicariorum, a quibus occupatum fuerat, nomine Eleazarus, e posteris Iudae, qui Iudaeorum non paucis persuaserat, vt ante diximus, ne censum agi sinerent, quando Quirinius censitor in Iudaeam missus est. Tunc enim sicarii conspirarunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse volebant, omnique modo his quasi hostibus vtebantur, diripiendo quidem et abigendo eorum bona, ignem vero domibus eorum iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui libertatem a Iudaeis magnopere expetendam ita degeneres prodiderunt, profectique sunt, se malle Romanis in seruitutem se tradere. Erat autem totum hoc plane praetextus, ac dicebatur ab iis, vt crudelitatem atque auaritiam suam tegerent. id quod rebus ipsis palam fecerunt. Nam isti quidem et defectionis cum illis socii erant, et belli aduersus Romanos participes; facinora vero ausi sunt in Romanos peiora, quam alii, eumque

δεσθαι πάλιν τὴν πρόφασιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκων τὰς τὴν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ἐνεδίζοντας. ἐγένετο γάρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς Ἰουδαίοις πονηρίας πολυφόρος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν, μηδ' εἴ τις ἐπινοίᾳ διαπλάττειν ἐθελήσειεν ἔχειν ἄν τι καινότερον ἐξευρεῖν. ὅτως ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ πάντες ἐνόσησαν, καὶ πρὸς ὑπερβαλεῖν ἀλλήλους ἔν τε ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν ἀσεβείαις, καὶ ταῖς εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίαις, ἐφιλονείκησαν· οἱ μὲν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ δὲ τοὺς δυνατοὺς ἀπολλύναι σπεύδοντες. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τοῦ τυραννεῖν, τοῖς δὲ τοῦ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν εὐπόρων διαρπάζειν. πρῶτοι μὲν οὖν οἱ σικάριοι τῆς παρανομίας, καὶ τῆς πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀπείρατον εἰς ὄλεθρον τῶν ἐπιβουλευθέντων παραλείποντες. ἀλλὰ καὶ τούτους Ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτοῦ μετριωτέρους. ὁ γὰρ μόνον ἀνῄρει πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστοις μάλιστα δὴ τῶν πολιτῶν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος· ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὴν πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, ὁποῖα πράξειν ἔμελλεν ἄνθρωπος ἤδη καὶ τὸν Θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. τράπεζάν τε γὰρ ἄθεσμον παρεστήσατο, καὶ τὴν νενομισμένην καὶ πάτριον ἐξεδίητησεν ἁγνείαν, ἵνα ᾖ μηκέτι θαυμαστὸν, εἰ τὴν πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τῆς πρὸς Θεὸν ἀσεβείας οὕτω καταμανείς. πάλιν τοίνυν ὁ Γιώρα Σίμων, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλευθέρων ἀπέσχετο σωμάτων, οἳ τοῦτον ἀνέδειξαν τύραννον; ποία δὲ αὐτοῖς φιλία, ποία δὲ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους οὐχὶ θρασυτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοτρίους κακῶς ποιεῖν ἀγεννοῦς ἔργον εἶναι πονηρίας ὑπελάμβανον, λαμπρὰν δὲ φέρειν ἐπίδειξιν ἡγοῦντο τὴν ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημιλλήσατο δὲ καὶ τὴν τούτων ἀπόνοιαν ἡ τῶν Ἰδουμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας κατασφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τῆς πρὸς Θεὸν εὐσεβείας διαφυλάττηται,

conuicti essent mendacii ex iis, quae antèa prae se ferebant, multo magis eos male tractabant, qui nequitiam illis iusta sui defensione exprobrabant. Erat enim quodammodo illud tempus omne genus sceleris apud Iudaeos foecundissimum; vt nullum malitiae negotium insectum relinqueretur; neque si quis cogitatione aliquid sibi fingere voluisset, noui quidpiam inuenire potuerit. Ita et priuatim et communiter omnes vitio laborarunt, et exsuperare alius alium tam impietate in Deum, quam iniquitate in proximos, certarunt, potentes quidem multitudinem male tractando, multitudo vero ad potentium interitum properando. Illis enim erat dominandi quidem cupiditas; his vero vim faciendi, bonaque locupletum diripiendi. Et primo quidem sicarii iniquitatis auctores erant et crudelitatis in proximos: neque verbum vllum, quod non dixerint ad iniuriam, neque facinus, quod non tentarint ad exitium eorum, quibus insidiarentur, praetermittentes. Verum et hos Ioannes semet moderatiores esse ostendit. non solum enim omnes interficiebat, qui iusta et vtilia suadebant, tanquam inimicissimos maxime ciues eiusmodi impetens: sed et patriam communiter malis innumeris cumulauit, qualiter facturus erat homo, qui Deum quoque iam ausus esset impietate contemnere. nam et mensa nefaria vescebatur, et a consueta et patria puritate discessit; vt iam sit minime mirum, quod vitae mansuetioris et communitatis cum hominibus officia non seruarit, qui perdite adeo deperiit impietatem in Deum. Rursus igitur Simon Giorae quid mali non commisit? quaue corporum liberorum ab iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quae vero eos amicitia, quaeue cognatio ad quotidianas caedes non ferociores effecit? nam alienos quidem male tractare timidae nequitiae opus esse arbitrabantur, glorioſam vero ostentationem esse crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum autem furoris aemuli etiam Idumaei exstitere. illi enim sceleratissimi cum pontifices iugulassent, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum, quod ex

πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἔτι πολιτικῦ σχήματος ἐξέκοψαν, καὶ τὴν τελεωτάτην εἰσήγαγον διὰ πάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τὸ τῶν ζηλωτῶν κληθέντων γένος ἤκμαζεν, οἳ τὴν προσηγορίαν τοῖς ἔργοις ἐπηλήθευσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' εἴ τι πρότερον προϋπαρχθὲν ἡ μνήμη παραδέδωκεν αὐτοὶ παραλιπόντες ἀζήλωτον· καίτοι τὴν προσηγορίαν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐπ' ἀγαθῷ ζηλωμένων ἐπέθεσαν, ἢ κατειρωνευόμενοι τῶν ἀδικουμένων, διὰ τὴν αὐτῶν θηριώδη Φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιγαροῦν προσῆκον ἔκαστοι τὸ τέλος εὕροντο, τῇ Θεῷ τὴν ἀξίαν ἐπὶ πᾶσιν αὐτοῖς τιμωρίαν βραβεύσαντος. ὅσας γὰρ ἀνθρώπῳ δύναται Φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαι κατέσκηψαν εἰς αὐτούς, μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου τελευτῆς, ἣν ὑπέμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ἀποθανόντες. ἃ μὴν ἄλλα καὶ Φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῶν ἃ προσῆν. τοὺς δὲ ταῖς ἐκείνων ὠμότησι περιπεσόντας, ἃ τῷ παρόντος ἂν εἴη καιρῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν ὧν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

β'. Ἐπὶ γὰρ τὸν Ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τὴν Μασάδαν σικαρίους, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων. καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης εὐθὺς ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασήσας. τεῖχος δὲ περιέβαλε κύκλῳ περὶ πᾶν τὸ Φρούριον, ὅπως μηδενὶ τῶν πολιορκουμένων ἡ ῥᾴδιον διαφυγεῖν, καὶ διανέμει τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ καταστρατοπεδεύει τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐπιτηδειότατον ἐκλαβών, καθ' ὃν αἱ τοῦ Φρουρίου πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνήγγιζον, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων δύσκολον. ἡ γὰρ τροφὴ μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο, καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τοῦ τόπου μηδεμίαν ἐγγὺς πηγὴν ἀναδιδόντος. ταῦτ' ὂν προσκοπησάμενος ὁ Σίλβας ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἐτράπετο, πολ-

ciuitatis facie ſupererat, abſcidere, ſummamque per omnia iniquitatem induxerunt. in qua illud hominum genus, qui zelotae appellati erant, excellebant, qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiae facinus aemulati ſunt, nullo, quod ipſi non imitando expreſſerunt, relicto, quodcunque ante commiſſum eſſe memoriae proditum erat: quamuis nomen ſibi ex bonorum aemulatione indidiſſent, in eos aut cauillati, quos laeſerant, propter efferam ſui naturam, aut malorum maxima pro bonis haberi volentes. Itaque debitum vitae finem ſinguli inuenere, Deo illis omnibus, quam commeruerunt, poenam tribuente. Quaecunque enim ſupplicia ferre valet natura humana, ea omnia in eos inciderunt, vſque dum mortem oppeterent, quam inter varios cruciatus obierunt. Veruntamen dixerit forſan aliquis, minora eos, quam pro factis, perpeſſos eſſe. haud enim erat, vt merita poena afficerentur. Illos autem, in quibus ſuam exercebant crudelitatem, non eſſet huius temporis digne lamentari. Rurſum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digreſſus ſum.

2. Veniebat enim dux Romanorum, contra Eleazarum exercitum ducens et ſicarios, qui cum eo Maſadam tenebant. et regione quidem omni ſtatim potitus, praeſidia in locis eius opportuniſſimis collocauit. Caſtellum autem muro circumdedit, ne quis obſeſſorum facile inde aufugeret, et diſtribuere cuſtodes inſtituit. ipſe vero caſtris locum occupat, ad obſidionem quidem maxime idoneum, quem delegerat; qua parte caſtelli rupes monti proximo coniungebantur, caeterum difficilem ad neceſſariorum copiam ſuppeditandam. Non ſolum enim commeatus e longinquo aduehebatur, et cum labore Iudaeorum maximo, quibus id negotii datum erat: verum etiam potus aliunde in caſtra ducebatur; loco nullam aquae dulcis fontem ſuppeditante. Itaque cum haec prius diſpoſuiſſet Silua, ad obſidionem ſe conuertebat, quae multum ſolertiae et ardui labo-

λῆς ἐπιτεχνήσεως καὶ ταλαιπωρίας δεομένην, διὰ τὴν ὀχυρότητα τῶ Φρουρίω τοιῶδε τὴν Φύσιν ὑπάρχοντος.

γ'. Πέτραν γὰρ ὀλίγην τῇ περιόδῳ καὶ μῆκος ὑψηλὴν, πανταχόθεν περιερρώγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐξ ἀοράτων τερμάτων κρημνώδεις, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλὴν ὅσον κατὰ δύο τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἄνοδον ὑπ εὐμαρῆ παρεικύσης. ἔστι δὲ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς Ασφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως, ἧ ῥᾷον πορευθῆναι. καλοῦσι δὲ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεικάσαντες καὶ τοῖς συνεχέσιν ἑλιγμοῖς. κλῖται γὰρ πρὸς τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὴν ἀναστρέφουσα, καὶ κατὰ μικρὸν αὖθις ἐκπηχυνομένη μόλις ψαύει τῶ πρόσω. δεῖ δὲ παραλλάξ τὸν δι' αὐτῆς βαδίζοντα τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν ἐρείδεσθαι. ἔστι δὲ καὶ τῷ παρολισθάνειν πρόδηλος ὄλεθρος. ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχηνε, τῇ φοβερότητι πᾶσαν εὐτολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. διὰ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους τριάκοντα κορυφὴ τὸ λοιπόν ἐστιν, οὐκ εἰς ὀξὺ τέρμα συνηγμένη, ἀλλ' ὡς εἶναι κατ' ἄκρας ἐπίπεδος. ἐπὶ ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ᾠκοδομήσατο Φρούριον Ιωνάθης, καὶ προσηγόρευσε Μασάδαν. ὕστερον δ' Ηρῴδῃ τῷ βασιλεῖ διὰ πολλῆς ἐγένετο σπουδῆς ἡ τῶ χωρίω κατασκευή. τεῖχός τε γὰρ ἤγειρε περὶ πάντα τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἑπτὰ σταδίων ὄντα, λευκῇ μὲν λίθῳ πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τριάκοντα δ' αὐτῷ καὶ ἑπτὰ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνεστήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήματα διελθεῖν περὶ πᾶν τὸ τεῖχος ἔνδον ᾠκοδομημένα. τὴν γὰρ κορυφὴν πίονα, καὶ πεδίῳ παντὸς ὄντα μαλακωτέραν, ἀνῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς, ἵν', εἴ ποτε τῆς ἔξω τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ δὲ ταύτῃ κάμοιεν οἱ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν τῷ Φρουρίῳ πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῶν τῆς ἄκρας τειχῶν, πρὸς δὲ τὴν ἄρκτον ἐγκλίνον. τῶ δὲ βασιλείῳ τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα καὶ καρτερὸν, πύργους ἔχον

ris poſtulabat, propter firmitatem caſtelli, cuius natura huiuſmodi eſt.

3. Petram ambitu non exiguam, et longitudine excelſam, vndique circumdant valles adeo profundae, vt illarum terminus conſpici nequeat, praeruptae admodum et omnium animalium greſſibus inacceſſae, niſi quod locis duobus petra in adſcenſum non facilem cedit. Eſt autem via quidem vna a lacu Aſphaltite ad ſolis ortum, altera vero ab occidente, qua minori cum negotio inceditur. Vocatur autem prior coluber, ex anguſtia crebriſque flexibus capta ſimilitudine. circa enim praecipitium eminentias fractura eſt, et ſaepe in ſe reuertens paulatimque rurſum producta vix tangit id, quod vlterius eſt. Oportet autem alternos figat pedes, qui hac via graditur. quin et certa pernicies eſt, ſi quis labatur. nam alta praecipitia vtrinque dehiſcunt, quae horrore quemuis vel audaciſſimum terrere poſſunt. Per eiuſmodi viam cum quis XXX. ſtadiis adſcenderit, quod reſtat, vertex eſt, non in finem acutum deſinens, ſed in ſummitate planitiem habens. Super hoc primus quidem Ionathas pontifex caſtellum aedificauit et appellauit Maſadam. Poſt autem Herodi regi ſtudio fuit locum ſtructuris occupare. Nam et murum circa omnem verticis ambitum erexit, per ſtadia ſeptem, e candido quidem lapide exſtructum, altitudine vero XII. cubitos altum, latumque VIII, et XXXVII. turres quinquagenorum cubitorum in eo ſtabant; ex quibus aditus erant in aedes circa omnem murum intus aedificatas. nam verticem, vtpote foecundum et omni planicie molliorem, culturae dedit rex; vt, ſi quando alimenti externi et aduentitii eſſet inopia, ne hac quidem laborarent, qui ſalutem ſuam caſtello crediderant. Quin et regiam illic aedificauit, ab occidentalis partis adſcenſu, intra moenia quidem arcis poſitam, ad ſeptentrionem vero vergentem. Regiae autem murus erat magnae celſitudinis et validus, quatuor turres ſexagenorum cubitorum in angulis ha-

ἑξηκοντατήχεις ἐγγωνίως τέτταρας. ἦ τε τῶν οἰκημάτων ἔνδον καὶ ςοῶν καὶ βαλανείων κατασκευὴ παντοία καὶ πολυτελὴς ἦν, κιόνων μὲν ἁπανταχῆ μονολίθων ὑφεςηκότων, τοίχων δὲ καὶ τῶν ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθῳ ςρώσει πεποικιλμένων. πρὸς ἕκαςον δὲ τῶν οἰκημένων τόπων ἄνω τε καὶ περὶ τὸ βασίλειον, καὶ πρὸ τῦ τείχυς πολλὰς καὶ μεγάλας ἐτετμήκει λάκκυς ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτῆρας ὑδάτων, μηχανώμενος εἶναι χορηγίαν, ὅση τῶν ἐκ πηγῶν ἐςι χρωμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τῦ βασιλείυ πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν ἀνεφέρετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανής. ἡ μὲν οὖδὲ ταῖς φανεραῖς ὁδοῖς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίυς. ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ διὰ τὴν φύσιν, ὡς προείπομεν, ἐςὶν ἄβατος. τὴν δ' ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μεγάλῳ κατὰ τὸ ςενότατον πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων ἐκ ἐλαττον διάςημα χιλίων, ὃν ὅτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, ὅτε ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος δὲ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζυσιν ἐπεποίητο. ὅτω μὲν ὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδυς, φύσει τε καὶ χειροποιήτως τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

δ'. Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων παρασκευῶν ἔτι μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν διαμονήν. σῖτός τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺς καὶ πολὺν χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος, οἶνός τε πολὺς ἦν καὶ ἔλαιον· ἔτι δὲ παντοίων ὀσπρίων καρπὸς καὶ φοίνικες ἐσεσώρευντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ελεάζαρος τῷ φρουρίῳ μετὰ τῶν σικαρίων ἐγκρατὴς δόλῳ γενόμενος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῶν νεωςὶ κειμένων ἀποδέοντα. καίτοι ςχεδὸν ἀπὸ τῆς παρασκευῆς εἰς τὴν ὑπὸ Ρωμαίοις ἅλωσιν, ἑκατὸν ἦν χρόνος ἐτῶν. ἀλλὰ καὶ Ρωμαῖοι τὰς περιλειφθέντας τῶν καρπῶν εὗρον ἀδιαφθόρυς. αἴτιον δ' οὐκ ἄν ἁμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶναι τὸν ἀέρα τῆς διαμονῆς, ὕψει τῶν περὶ τὴν ἄκραν, πάσης ὄντα νεώδυς καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κράσεως. εὑρέθη δὲ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τῦ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένον, ὡς ἀνδράσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργός τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος. ἄντε δὴ τῆς παρασκευῆς ἐπὶ μεγάλαις αἰ-

bens. Conclauium etiam intus et porticuum itemque balneorum varia erat et sumtuosa constructio, columnis quidem e singularibus saxis vndique suppositis, parietibus autem soloque in conclauibus variis lapidibus strato. Ad singula vero habitacula, et in summo et circa regiam et antemurum, multos magnosque puteos e scopulis exscidit ad aquam conseruandam, machinatus tantum aquae suppeditandum, quantum haberent, qui fontibus vtuntur. Via autem fossa e regia in verticem summum ducebat, forinsecus non apparens. Sed nec viae manifestae facile vsui erant hostibus. Nam orientalis quidem, natura, vt supra memorauimus, est inaccessa: occidentalem vero magna in angustia posita turri interseptit, non minore mille cubitorum spatio ab arce distante, quae neque transiri potuit, neque facile capi. Insuper et iis, qui sine metu incederent, exitu erat difficilis. Atque ita quidem aduersus hostiles impetus natura pariter ac manuum opera munitum erat castellum.

4. Intus autem repositi apparatus magis adhuc miranda est copia luculenta eiusque diuturnitas. Nam et frumenti multum erat reconditum, et quod in longum tempus sufficeret; vinumque multum erat et oleum: quin et cuiusque leguminis fructus, et palmulae coacervatae. Vniuersa autem reperiebat Eleazarus, cum sicariis castello per dolum potitus, matura, nihilque recens depositis deteriora, quanquam fere ex quo parata erant ad excidium a Romanis illatum centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendere. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, profecto non errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac foeculenta mixtura sit remota. Insuper et omne genus armorum vis ingens inuenta est, a rege recondita, quae x. virorum millibus sufficerent, ferrumque infectum, et aes, praetereaque plumbum: scilicet vt magnis de causis factum crederes

τίαις γενομένης. λέγεται γὰρ ἑαυτῷ τὸν Ηρῴδην τοῦτο τὸ Φρούριον εἰς ἀποφυγὴν ἑτοιμάζειν, διπλοῦν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν παρὰ τοῦ πλήθους τῶν Ιουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καταγάγωσι· τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλευούσης Αἰγύπτου Κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τὴν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπεῖχεν, ἀλλὰ πολλάκις Αντωνίῳ λόγους προσέφερε, τὸν μὲν Ηρῴδην ἀνελεῖν ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν Ιουδαίων δεομένη. καὶ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς προσάγμασιν Αντωνίου ὑπηκηκόει, κακῶς ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, ἢ ὅτι περὶ τοῦ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους Ηρῴδης Μασάδαν κατασκευασάμενος, ἔμελλε Ρωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον τοῦ πρὸς Ιουδαίους πολέμου τελευταῖον.

ε'. Επεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη περιτετειχίκει πάντα τὸν τόπον ὁ τῶν Ρωμαίων, ὡς προείπομεν, ἡγεμών, καὶ τοῦ μή τινα ἀποδράναι πρόνοιαν ἐπεποίητο τὴν ἀκριβεστάτην, ἐνεχείρει τῇ πολιορκίᾳ, μόνον εὑρὼν ἕνα τόπον, ἐπιβολὴν χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μετὰ γὰρ τὸν διατειχίζοντα πύργον τὴν ἀπὸ τῆς δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν εἴς τε τὸ βασίλειον καὶ τὴν ἀκρώρειαν, ἣν τις ἔχοχὴ πέτρας εὐμεγέθης τῷ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, τοῦ δ' ὕψους τῆς Μασάδας τριακοσίους πήχεις ὑποκάτω. Λευκὴν δὲ αὐτὴν ὠνόμαζον. ἐπὶ ταύτην ἦν ἀναβὰς, καὶ καταχὼν αὐτὴν ὁ Σίλβας ἐκέλευσε τὸν στρατὸν χοῦν ἐπιφέρειν. τῶν δὲ προθύμως καὶ μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στερεὸν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, ὃ μὴν ὅτε βέβαιον ὅτε αὐτάρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ἐπιβάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συνηρμοσμένων ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρός τε καὶ ὕψος. ἦν δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ παραπλησία τοῖς ὑπὸ μὲν Οὐεσπασιανοῦ πρότερον, μετὰ ταῦτα δ' ὑπὸ Τίτου πρὸς τὰς πολιορκίας ἐπινοηθεῖσι, καὶ πύργος ἐξηκοντάπηχυς συνεστάθη,

apparatum. Aiunt enim, Herodem id ipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidem a Iudaeorum populo, ne, se deposito, illos, qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret; alterum vero maius et atrocius a Cleopatra regina Ægypti. illa enim voluntatem suam non celabat, sed cum Antonio saepe verba faciebat, postulans, vt Herodes interficeretur, sibique regnum Iudaeorum donari obsecrans. Et magis quis miraretur, quod nunquam eius imperio paruerit Antonius, male ipsi prae amore mancipatus, quam non donaturum esse crederet et exspectaret. Propter huiusmodi quidem timores cum Herodes ita exstruxisset Masadam, ea re fiebat, vt Romanis id bello contra Iudaeos opus extremum relinqueret.

5. Quum enim Silua dux Romanorum foris iam locum omnem muro circumdedisset, sicut supra diximus, et, ne quis effugeret, diligentiam et curam maximam adhibuisset, oppugnationi manum admouebat, vno tantum loco reperto, qui aggerem excitari sineret. Nam post eam turrim, quae iter ab occidente, quod ad regiam summumque verticem duceret, praecludebat, erat quaedam saxi eminentia bene magna latitudine et simul prominens, celsitudine autem Masadae trecentis cubitis inferior. illam vero Leucen appellabant. Hanc igitur Silua vbi adscendit et occupauit, milites terram aggerere et exstruere iussit. Illis autem alacri animo et magna manu operantibus, solidus ad cubitos CC. erectus est agger, non tamen spatii modus aut satis firmus aut sufficiens adscensus machinis videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factum est, altum itemque latum cubitis L. Erat autem et aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidem Vespasianus, postea vero Titus ad oppida oppugnanda excogitauit: et turris LX. cubitorum ef-

σιδήρῳ καταπεφραγμένος ἅπας, ἐξ ἧς πολλοῖς ὀξυβέλεσι καὶ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ Ρωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τῆ τείχης μαχομένους ταχέως ἀνέστειλαν, καὶ προκύπτειν ἐκώλυσαν. ἐνταῦθα δὲ καὶ κριὸν ὁ Σίλβας μέγαν κατασκευασάμενος, συνεχεῖς ποιεῖσθαι κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολὰς, μόλις μὲν, ἀλλ' ὅν ἀναῤῥῆξάς τι μέρος αὐτῆ, κατήρειψε. φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι ταχέως ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἔμελλεν ὅμοιόν τι πείσεσθαι· μαλακὸν γὰρ αὐτὸ καὶ τὴν σφοδρότητα τῆς ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ἐπὶ μῆκος προσεχεῖς ἀλλήλαις κατὰ τὴν τομὴν συνέθεσαν. δύο δ' ἦσαν τοίχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶναι πλάτος τείχους, καὶ μέσον ἀμφοῖν τὸν χῶν ἐνέφορεν. ὅπως δὲ μὴ, ὑψουμένου τοῦ χώματος, ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἑτέραις δοκοῖς ἐπικαρσίαις τὰς κατὰ μῆκος κειμένας διέδεσαν. ἦν ὧν ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον παραπλήσιον. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι πρὸς εἰκὸς ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον ἐκοίλαινον αὐτὸ τρυφώτερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ Σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις προσέταττε λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόας εἰσακοντίζειν. τὸ δ', οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τῷ πυρὸς ἀντελάβετο, καὶ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν διὰ βάθους φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένου μὲν ὧν ἔτι τοῦ πυρὸς, βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς Ρωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἄνωθεν γὰρ ἀποφερόμενος ἐπ' ἐκείνους ἤλαυνε τὴν φλόγα. καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων, ὡς συμφλεγησομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότος μεταβαλὼν, καθάπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας, καὶ πολὺς ἐναντίος πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβαλε, καὶ πᾶν ἤδη διὰ βάθους ἐφλέγετο. Ρωμαῖοι μὲν ὧν τῇ παρὰ τοῦ Θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες· καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ἀποδράντες.

fecta eſt, tota ferro munita, vnde Romani multis ſcorpionibus et baliſtis cito eos repulere, qui e muro pugnabant, et capita exſerere prohibuerunt. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulſari iubet: ac vix quidem illum, licet partem eius perfregerit, funditus euertit. Occupant autem ſicarii alium intus murum idque celeriter aedificare, qui nihil ſimile a machinis paſſurus erat. illum enim, vt mollis eſſet et ictuum impetum vehementem poſſet laxare, in hunc modum conſtruxerunt. Trabes ingentes perpetuas in longitudinem, alias aliis, qua fectae erant, coniungebant. Bini autem ordines erant paribus interuallis diſtantes inter ſe tantum, quanta eſſet muri latitudo; inque medium ſpatium terram ingerebant. Ne vero creſcente cumulo terra defflueret, aliis tranſuerſis trabibus priores in longitudinem poſitas reuinciebant. Erat ergo iſliuſmodi opus quidem aedificio non abſimile. Machinarum vero ictus ei, quod cedebat, illati debilitabantur, et ex concuſſione deſidente materia firmiorem reddebant fabricam. Cum hoc animaduertiſſet Silua, igne facilius murum captum iri exiſtimauit, militibuſque praecepit, vt crebras faces ardentes iacularentur. Tum murus, quippe magna ex parte ligneus, ignem cito concepit; et vſque ad imum ſui laxitate accenſus magnam flammam edidit. Et principio quidem, cum ignis erumperet, boreas ſpirans Romanis erat horribilis: ſuperne enim ſe deflectens flammam in eos ferebat. adeo vt de rebus ſuis fere deſperarint, quaſi iam conflagraturae eſſent machinae. Poſtea vero flatu derepente mutato veluti diuina prouidentia, auſter excitatus multa vi flammam ad murum reiecit, iamque totus a ſummo ad imum ardebat. Et Romani quidem Dei freti auxilio ad caſtra laeti reuertuntur, eo animo, vt hoſtes poſtridie aggrederentur: et nocte vigilias cura maiori agebant, ne quis eorum clam aufugeret.

ς'. Οὐ μὴν ἀλλ' αὐτὸς Ελεάζαρος ἐν νῷ δρασμὸν ἔλαβεν, ἀλλ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο πειθῶν ἔμελλεν ἐπιτρέψειν. ὁρῶν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνακαιόμενον, ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον οὐδ' ἀλκῆς ἐπινοῶν, ἃ δὲ ἔμελλον Ρωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας αὐτῶν, εἰ κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν τιθέμενος, θάνατον κατὰ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτο κρίνας ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγὼν, τοιούτοις ἐπὶ τὴν πρᾶξιν λόγοις παρεκάλει· „Πάλαι διεγνωκότας „ἡμᾶς, ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε Ρωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δου„λεύειν, ἢ Θεῷ, μόνος γὰρ οὗτος ἀληθὴς ἐστι καὶ δίκαιος ἀν„θρώπων δεσπότης, ἦκε νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι κελεύων „τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνω„μεν, πρότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νυνὶ „δὲ μετὰ δουλείας ἑλόμενοι τιμωρίας ἀνηκέστους, εἰ ζῶντες „ὑπὸ Ρωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοί τε γὰρ πάντων ἀπέστη„μεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς τελευταῖοι. νομίζω δὲ καὶ „παρὰ Θεοῦ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, τοῦ δύνασθαι κα„λῶς καὶ ἐλευθέρως ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο „παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δὲ ὑπόδηλος μέν ἐστιν ἡ „γενησομένη μεθ' ἡμέραν ἅλωσις· ἐλευθέρα δ' ἡ τοῦ γεν„ναίου θανάτου μετὰ τῶν φιλτάτων αἵρεσις. ὅτε γὰρ τοῦτο „ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται, πάντως εὐχόμενοι ζῶν„τας ἡμᾶς παραλαβεῖν, ὧδ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχό„μενοι. ἔδει μὲν γὰρ οὕτως, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευ„θερίας ἡμῖν ἀντιποιεῖσθαι θελήσασι πάντα καὶ παρ' ἀλ„λήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ καὶ παρὰ τῶν πολεμίων χείρω„τῆς τοῦ Θεοῦ γνώμης σοχάζεσθαι, καὶ γινώσκειν, ὅτι τὸ πά„λαι φίλον αὐτῷ φῦλον Ιουδαίων ἀπωλείας κατέγνωστο. μέ„νων γὰρ σύμμενὴς, ἢ μετρίως γοῦν ἡμῖν ἀπηχθημένος, οὐκ ἂν „τοσούτων μὲν ἀνθρώπων περιεῖδεν ὄλεθρον, προύκατο δὲ „τὴν ἱερωτάτην αὐτοῦ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφαῖς πολε„μίων. ἡμεῖς δ' ἄρα καὶ μόνοι τοῦ παντὸς Ιουδαίων γένους ἠλ„πίσαμεν περιέσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ

6. Veruntamen neque ipſe Eleazarus de fuga cogitabat, neque alii cuiquam permiſſurus erat, vt fuga euaderet. Murum autem igne quidem conſumtum videns, alium vero nullum ſalutis modum neque virtutis excogitans; ſed his, quae Romani in ſe liberoſque ſuos et coniuges facturi eſſent, ſi viciſſent, ante oculos poſitis, de morte omnium deliberauit. idque ex praeſentibus potiſſimum ratus, validioris animi ſociis veſperi congregatis, huiuſmodi verbis ad facinus eos incitabat: „Cum olim nos ſtatuerimus, viri fortes, ne„que Romanis, neque cuiquam alii, niſi Deo, ſeruire, is „enim ſolus eſt verus et iuſtus hominum dominus, „nunc tempus adeſt, quod factis animi magnitudinem „probare iubeat. in quo ne noſmet dehoneſtemus, antea „ſeruitutem non ſine periculo paſſi, nunc vero cum „ſeruitute intolerabiles poenas ſubituri, ſi viui in Roma„norum poteſtatem redigamur. Nam et omnium pri„mi ab illis defecimus, et nouiſſimi aduerſus eos bel„lum gerimus. Quin et hanc nobis a Deo gratiam da„tam exiſtimo, vt bene ac libere poſſimus mori, quod „aliis non contigit praeter ſpem ſuperatis. Nobis au„tem pro certo quidem prima luce futurum eſt exci„dium: at libera eſt ſtrenuae mortis optio vna cum ca„riſſimis. nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, quibus „omnino in votis eſt nos viuos abducere; neque nos „illos iam valemus pugnando ſuperare. Nam for„taſſe quidem ab initio ſtatim, (quando libertatem de„fendere cupientibus omnia et a nobis ipſis acerba et „peiora adhuc ab hoſtibus eueniebant) de Dei volun„tate conieciſſe oportebat et ſciuiſſe, quod cara ei „quondam Iudaeorum gens damnata eſſet ad interi„tum. nam manens propitius, vel ſaltem nobis leui„ter infenſus, nunquam tantorum quidem hominum „perniciem inſuper habuiſſet, vrbemque ſibi ſacratiſſi„mam tradidiſſet hoſtibus, vt incendio periret et fun„ditus dirueretur. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni Iu„daeorum genere calamitati ſuperſtites fore etiam ſpera-

„ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν Θεὸν γενόμενοι, καὶ μηδεμιᾶς με-
„ταχόντες ἁμαρτίας, οἳ καὶ τὰς ἄλλας ἐδιδάξαμεν; τοι-
„γαροῦν ὁρᾶτε, πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας,
„κρείττονα τῶν ἐλπίδων τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκην ἐπα-
„γαγών. ὅτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τῆ Φρουρίᾳ Φύσις ἀνάλωτος ὄσα
„πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν, ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀφθονίαν καὶ
„πλῆθος ὅπλων, καὶ τὴν ἄλλην ἔχοντες παρασκευὴν περιτ-
„τεύουσαν, ὑπ' αὐτῆ περιφανῶς τῆ Θεῆ τὴν ἐλπίδα τῆς
„σωτηρίας ἀφῃρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ, εἰς τὰς πολεμίους φι-
„ρόμενον, ἐκ αὐτομάτως ἐπὶ τὸ κατασκευασθὲν τεῖχος ὑφ'
„ἡμῶν ἀνέστρεφεν· ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικη-
„μάτων, ἃ μανέντες εἰς τὰς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ὑπὲρ
„ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις Ρωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ Θεῷ δι'
„ἡμῶν αὐτῶν ὑποσχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μετριώτε-
„ραι. θνησκέτωσαν γὰρ γυναῖκες ἀνύβριστοι, καὶ παῖδες
„ἐλεύθεροι ἀπείρατοι, μετὰ δ' αὐτὰς ἡμεῖς εὐγενῆ χάριν
„ἀλλήλοις παράσχωμεν, καλὸν ἐνταφιον τὴν ἐλευθερίαν
„φυλάξαντες. πρότερον δὲ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὸ φρού-
„ριον πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπηθήσονται γὰρ Ρωμαῖοι,
„σαφῶς οἶδα, μήτε τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσοντες,
„καὶ τῶ κέρδους ἁμαρτόντες. τὰς τροφὰς μόνας ἐάσωμεν.
„αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἐν-
„δειαν ἐκρατήθημεν· ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν,
„θάνατον εἱλάμεθα πρὸ δουλείας.

ζ'. Ταῦτα Ελεάζαρος ἔλεγεν, ὁ μὴν κατ' αὐτὸ ταῖς γνώμαις προσέπιπτε τῶν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἔσπευδον ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίπλαντο, καλὸν εἶναι τὸν θάνατον νομίζοντες. τὰς δ' αὐτῶν μαλακωτέρας γυναικῶν καὶ γενεᾶς οἰκτος εἰσῆει· πάντως δὲ καὶ τῆς ἑαυτῶν προδήλω τελευτῆς, εἰς ἀλλήλας ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τούτους ἰδὼν Ελεάζαρος ἀποδειλιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῆ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους, ἔδεισε, μή ποτε καὶ τὰς ἐρρωμένως τῶν λόγων ἀκούσαντας αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι

„vimus libertate ſeruata, quaſi in Deum non omnino de„liquiſſemus, nulliuſque culpae participes fuiſſemus, „qui et aliis idem ſuadere operam dedimus? Itaque vi„detis, quemadmodum nos vana exſpectaſſe redarguit „Deus, nobis mala ferendi patiendique neceſſitatem, ſpe „noſtra potentiorem, inferens. Nec enim nobis caſtelli, „vtpote inexpugnabilis, natura quicquam profuit ad ſalu„tem: ſed et alimentorum copiam et armorum multitu„dinem, aliamque habentes apparatus abundantiam, ab „ipſo Deo manifeſte ſalutis ſpe exuimur. quippe ignis, „qui ferebatur in hoſtes, non ſponte ſua in murum a no„bis exſtructum reuertebatur: ſed haec ab ira Dei in nos „excitata ob multas iniurias, quas furore capti contra „gentiles auſi ſumus; pro quibus poenas, quaeſo, non Ro„manis inimiciſſimis, ſed per noſmet ipſos Deo ſolua„mus. iſtae enim illis moderatiores ſunt. Moriantur „enim coniuges ab iniuria vacuae, liberique ſeruitutis ex„pertes: poſt illos autem in noſmet generoſum benefi„cium mutuo conferamus, ſeruata libertate, vnde pul„chram habebimus ſepulturam. Prius tamen et pecu„niam et caſtellum igne exuramus. Moerebunt enim „Romani, certe ſcio, ſi corpora noſtra non occupaue„rint, et omni ſpe praedae exciderint. Alimenta ſola „relinquamus. haec enim nobis erunt teſtimonio mor„tuis, quod non penuria edomiti ſimus: ſed, vt ab ini„tio ſtatueramus, mortem ſeruitio praetulerimus.

7. Haec dicebat Eleazarus, non tamen omnes, qui aderant, ſuper ea re mente conſentiebant. Sed alii quidem ei obedire properabant, et propemodum voluptate complebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui vero molliores erant, coniugum et familiarum miſericordia tenebantur: cumque plane ſuus cuique interitus ob oculos verſaretur, alius alium intuentes lacrymis indicabant, ſe nolle iſtiuſmodi conſilium ſequi. Hos vbi Eleazarus pauitare animaduertit, animiſque frangi ex rei deliberatae magnitudine, pertimuit, ne etiam eos, qui fortiter, quae dixerat, audiuerant, ipſi ſimul effoeminarent

ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. ὅκνον ἀνῆκε τὴν παρακέλευσιν,
ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπεγείρας, καὶ πολλῆ λήματος πλήρης γε-
νόμενος, λαμπροτέροις ἐνεχείρει λόγοις, περὶ ψυχῆς ἀθα-
νασίας, μέγα τε χρεωλισάσας καὶ τοῖς δάκρυσιν ἀτενὲς ἐμ-
βλέψας· „ἢ πλεῖστον, εἶπεν, ἐψεύσθην, νομίζων ἀνδράσιν
„ἀγαθοῖς τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγώνων συναίρεσθαι,
„ζῆν καλῶς ἢ τεθνάναι δισγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἥτε τῶν τυ-
„χόντων ὀδὸν εἰς ἀρετὴν ὁδ' εἰς εὐτολμίαν διαφέροντες, οἵ
„γε καὶ τὸν ἐπὶ μεγίστων ἀπαλλαγῆ κακῶν φοβεῖσθε θά-
„νατον· δέον ὑπὲρ τούτου μήτε μελλῆσαι, μήτε σύμβουλον
„ἀναμεῖναι. πάλαι γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης αἰσθήσεως
„παιδεύοντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλουν, ἔρ-
„γοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βε-
„βαιοῦντων, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ἐστιν ἀνθρώποις, ἐχὶ θάνα-
„τος. ὅτος μὲν γὰρ ἐλευθερίαν διδοὺς ψυχαῖς, εἰς τὸν οἰ-
„κεῖον καὶ καθαρὸν ἀφίησι τόπον ἀπαλλάσσεσθαι, πάσης
„συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνη-
„τῷ δεδεμέναι, καὶ τῶν τούτου κακῶν συναναπίπλανται, τά-
„ληθέστατον εἰπεῖν, τεθνήκασι· κοινωνία γὰρ θείῳ πρὸς θνη-
„τὸν ἀπρεπὴς ἐστι. μέγα μὲν ἂν δύναται ψυχὴ καὶ σώματι
„συνδεδεμένη· ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αἰσθανόμενον ἀορά-
„των αὐτὸ κινοῦσα, καὶ θνητῆς φύσεως περαιτέρω προάγου-
„σα ταῖς πράξεσιν. ἡ μὲν δ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα τοῦ
„καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ἐπὶ γῆν, καὶ προσκεκαμμένης,
„χῶρον ἀπολάβῃ τὸν οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰσχύος καὶ
„παντοχόθεν ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένου-
„σα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς ὁ Θεός. ὁδὲ
„γὰρ, ἕως ἐστὶν ἐν σώματι, θεωρεῖται· πρόσεισι γὰρ ἀφανῶς,
„καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττεται, μίαν μὲν αὐτὴ
„φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γινομένη
„μεταβολῆς. ὅτου γὰρ ἂν ψυχὴ προσάψηται, τοῦτο ζῇ καὶ
„τέθηλεν. ὅτου δ' ἂν ἀπαλλαγῇ, μαραν θὲν ἀποθνήσκει.
„τοσοῦτον περίεστιν αὐτῇ ἀθανασίας. ὕπνος δὲ τεκμήριον
„ὑμῖν ἔστω τῶν λόγων ἐναργέστατον, ἐν ᾧ ψυχαὶ, τοῦ σώμα-

obſecrantes et lacrymantes. Itaque ab exhortatione non deſiſtit, ſed cum ſemet erexiſſet multoque repleſſet ſpiritu, clariorem de animae immortalitate exorſus eſt orationem, magnaque vſus exclamatione et oculis attentis flentes adſpiciens: „Certe, inquit, plurimum deceptus „eram, qui putarem viris fortibus in certamine pro liber„tate ſuccurrere, quibus bene viuere aut honeſte mori „decretum eſt. Vos autem profecto ne cuilibet quidem „homini vel audacia vel virtute praeſtatis, qui etiam ma„la maxima effugituri mortem timetis; cum oporteret „vos ſuper ea re neque cunctari, neque exſpectare moni„torem. Olim enim et a prima ſtatim rerum notitia „conſtanter nos docuerunt patrii ac ſacri ſermones, ma„iorum quoque noſtrorum factis et animis eos confir„mantibus, quod viuere hominibus, non mori, in cala„mitatem cedit. nam mors quidem animabus dans liber„tatem, in proprium purumque locum eas diſcedere per„mittit, vbi futurae ſunt ab omni malo immunes. Quam„diu autem mortali corpori vinctae ſunt, ſimulque ma„lis eius opplentur, veriſſime dicantur mortuae, vtpote „quod parum deceat diuinum cum mortali ſociari. Eſto „quidem, multum poſſe animam etiam corpori coniun„ctam, quippe ſuum facit inſtrumentum ſenſu praedi„tum, dum ipſa non viſa in eo motum ciet, atque actio„nibus vltra mortalem naturam prouehit. Veruntamen „cum pondere, eam in terram deprimente, eique ap„penſo liberata, proprium locum recepit, tunc vim „beatam et vndique liberam ſortitur poteſtatem, huma„norum oculorum, vt ipſe Deus, aciem effugiens. nec „enim, quamdiu in corpore eſt, conſpicitur: vt quae ne„mini apparens accedat, neque rurſus, cum recedit, cui„quam adſpectabilis eſt, vnam quidem naturam ipſa ha„bens mutationis expertem, corpori autem in cauſa, quod „in eo mutationes fiant, nam quodcunque anima attige„rit, hoc viuit atque viget, vnde vero digreſſa fuerit, id „ipſum flacceſcit et moritur: adeo in ſe abunde ha„bet immortalitatis. Eorum autem, quae dico, pro „indicio ſit manifeſtiſſimo ſomnus, in quo animae in

„τος αὐτὰς μὴ περισπῶντος, ἡδίστην μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυ-
„σιν ἐφ' ἑαυτῶν γενόμεναι· Θεῷ δ' ὁμιλοῦσαι κατὰ συγ-
„γένειαν πάντη μὲν ἐπιφοιτῶσι, πολλὰ δὲ τῶν ἐσομένων
„προθεσπίζουσι. τί δὲ δεῖ δεδιέναι θάνατον, τὴν ἐν ὕπνῳ
„γινομένην ἀνάπαυσιν ἀγαπῶντας; πῶς δὲ οὐκ ἀνόητόν
„ἐστιν, τὴν ἐν τῷ ζῆν ἐλευθερίαν διώκοντας, τῆς ἀϊδίου φθο-
„νεῖν ἑαυτοῖς; ἔδει μὲν ἡμᾶς, οἴκοθεν πεπαιδευμένους,
„ἄλλοις εἶναι παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἑτοιμότητος.
„εἰ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων δεόμεθα
„πίστεως, βλέψωμεν εἰς Ινδοὺς τοὺς σοφίαν ἀσκεῖν ὑπισχνου-
„μένους. ἐκεῖνοί τε γὰρ, ὄντες ἄνδρες ἀγαθοὶ, τὸν μὲν τοῦ
„ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ τῇ φύσει λειτουργίαν,
„ἀκυσίως ὑπομένουσι. σπεύδουσι δὲ τὰς ψυχὰς ἀπολῦσαι
„τῶν σωμάτων, καὶ μηδενὸς αὐτοὺς κατεπείγοντος κακοῦ,
„μηδὲ ἐξελαύνοντος, πόθῳ τῆς ἀθανάτου διαίτης, προλέ-
„γουσι μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπιέναι, καὶ ἔστιν ὃ
„κωλύσων οὐδείς· ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς εὐδαιμονίζοντες,
„πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ἐπιστολάς. ὕστω βεβαίαν
„καὶ ἀληθεστάτην ταῖς ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων εἶναι δίαι-
„ταν πεπιστεύκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐκκύσωσι τῶν ἐντε-
„ταλμένων αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα παραδόντες, ὅπως δὴ
„καὶ καθαρωτάτην ἀποκρίνωσι τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν,
„ὑμνοῦμενοι τελευτῶσι. ῥᾷον γὰρ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ
„φίλτατοι προπέμπουσι, ἢ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἕκαστος
„τοὺς πολίτας εἰς μηκίστην ἀποδημίαν· καὶ σφᾶς μὲν αὐ-
„τοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τὴν ἀθάνα-
„τον τάξιν ἀπολαμβάνοντας. ἆρ' οὖν οὐκ αἰδούμεθα χεῖρον
„Ινδῶν φρονοῦντες, καὶ διὰ τῆς ἑαυτῶν ἀτολμίας τοὺς πα-
„τρίους νόμους, οἳ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς
„ὑβρίζοντες; ἀλλ' εἴ γε καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους
„ἐπαιδεύθημεν, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἐστὶ
„τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος. ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς πα-
„ρακαλεῖ φέρειν εὐκαρδίως αὐτὸν, Θεοῦ γνώμῃ καὶ κατ'
„ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ, ὡς ἔοικε, κατὰ

„se collectae, nusquam eas distrahente corpore, iucun„dissimam quidem agunt quietem, cum Deo vero con„versantes ex naturae cognatione loca omnia peragrant, „et multa futura praedicunt. Quorsum igitur mortem „formidaremus, cum quietem in somno diligimus? „Quomodo non amentiae sit viuendi libertatem affectan„tibus, sibi eam inuidere perpetuam? Oportet quidem „nos, domesticis institutis imbutos, aliis praeire volun„tate ad moriendum promta. Attamen, si fidem ab alie„nigenis faciendam desideremus, nosmet conuertamus „ad sapientiae professores inter Indos. Illi enim viri „boni viuendi quidem tempus, quasi necessarium quod„dam naturae ministerium, inuiti obeunt: festinant au„tem animas corporum vinculis expedire; nulloque eos „vrgente aut exagitante malo, vitae immortalis cupidi„tate aliis quidem se hinc discessuros esse praedicunt, „nec est, qui prohibeat, quisquam; sed omnes beatos „eos appellantes, ad familiares suos defunctos singuli ali„quid in mandatis dant. ita certam verissimamque ani„mabus esse inter se consuetudinem credidere. Ipsi au„tem, mandatis acceptis, igni tradunt corpora, vt ab „omni mortali concretione purae segregentur animae, „atque ita magna cum laude moriuntur. Facilius enim „ad mortem eos amicissimi prosequuntur, quam alio„rum hominum quisquam suos ciues in longissimam „peregrinationem ituros: et se quidem ipsos dessent, „illos vero beatos praedicant, vt in immortalium or„dinem iam receptos. Non ergo nos pudebit, si ab „Indis sapientia superemur, propriaque ignauia leges „patrias, quae omnibus hominibus aemulandae ve„niunt, turpiter dedecoremus? Verum esto, quod con„trariis institutis educti fuerimus, vt vitam summum „esse bonum crederemus, mortem vero calamitatem; „attamen tempus nos adhortatur eam bono animo fer„re, vt qui Dei voluntate et ex necessitate morituri „simus. Olim enim, vt verisimile est, contra In-

„τῷ κοινῷ παντὸς Ιουδαίων γένους, ταύτην ἔθετο τὴν ψῆφον ὁ „Θεός· ὥςθ' ἡμᾶς τῷ ζῆν ἀπηλλάχθαι μὴ μέλλοντας „αὐτῷ χρῆσθαι κατὰ τρόπον. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν ἀνάπτε„τε τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς Ρωμαίοις, ὅτι πάντας „ἡμᾶς ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. ἢ γὰρ ἐκείνων „ἰσχύϊ ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γενομένη „τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις „Ρωμαίων τεθνήκασιν οἱ Καισάρειαν Ιουδαῖοι κατοικοῦντες· „ἀλλὰ μὴδὲ μελλήσοντας αὐτοὺς ἐκείνων ἀφίσασθαι, μετα„ξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν Καισα„ρέων ἐπιδραμὸν, μηδὲ χεῖρας ἀνταίροντας ἅμα γυναιξὶ „καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, μηδὲ αὐτοὺς Ρωμαίους ἐντραπέντες, „οἳ μόνους ὡς ἡμᾶς ἠγοῦντο πολεμίους τοὺς ἀφεστηκότας; ἀλ„λὰ φήσει τις, ὅτι Καισαρεῦσιν ἦν αἰεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς „παρ' αὐτοῖς, καὶ τῷ καιρῷ λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος „ἀνεπλήρωσαν. τί ἂν τοὺς ἐν Σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν „γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς Ελληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' ἢ „μετὰ τῶν συγγενῶν ἡμῶν Ρωμαίους ἀμύνεσθαι. πολὺ τοί„νυν ὤνησεν αὐτοὺς ἡ πρὸς ἐκείνους εὔνοια καὶ πίστις· ὑπ' αὐ„τῶν μέντοι πανοικεσίᾳ πικρῶς κατεφονεύθησαν, ταύτης „τῆς συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπολαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνους „ὑφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπέμειναν, ὡς αὐτοὶ δρᾶσαι θε„λήσαντες. μακρὸν ἂν εἴη νῦν ἰδίᾳ περὶ ἑκάστων λέγειν. ἴστε „γὰρ, ὅτι τῶν ἐν Συρίᾳ πόλεων οὐκ ἔστιν ἥτις τοὺς παρ' αὐτῇ „κατοικοῦντας Ιουδαίους οὐκ ἀνήρηκεν, ἡμῖν πλέον, ἢ Ρωμαίοις, „ὄντας πολεμίους. ὅπου γε Δαμασκηνοὶ μηδὲ πρόφασιν εὔ„λογον πλάσαι δυνηθέντες, φόνου μιαρωτάτου τὴν αὐτῶν „πόλιν ἐνέπλησαν, ὀκτακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις Ιουδαίους „ἅμα γυναιξὶ καὶ γενεαῖς ἀποσφάξαντες. τὸ δὲ ἐν Αἰ„γύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰκίας ἀνηρημένων, ἓξ που μυριά„δας ὑπερβαλεῖν ἐπυνθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλ„λοτρίας γῆς ἀδίκου ἀντίπαλον εὑρόμενοι τοῖς πολεμίοις ὄντες „ἀπέθανον. τοῖς δ' ἐπὶ τῆς οἰκείας τὸν πρὸς Ρωμαίους πό„λεμον ἀραμένοις ἅπασί τε τὴν ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς πα-

„daeorum genus in vniuerſum hoc decretum tulit Deus;
„vt mortem oppeteremus, qui vita, quemadmodum opor-
„tet, non eramus vſuri. Nam haud fas eſt vobiſmet-
„ipſis cauſas adſcribere, neque Romanis concedere,
„quod nos fere omnes abſumſerit bellum contra illos
„geſtum. non enim ex viribus illorum iſta acciderunt:
„ſed cauſa fortior interueniens illis praeſtitit, vt vince-
„re viderentur. Quibus enim Romanorum armis per-
„emti erant, qui Caeſaream incolebant Iudaei: quos
„tamen ne defecturos quidem ab illis, dum vero diem
„ſeptimum celebrarent, aggreſſa Caeſareenſium multi-
„tudo, non repugnantes cum coniugibus ac liberis ma-
„ctauerunt, neque ipſos reueriti Romanos, qui tan-
„tummodo, ſicuti nos, hoſtes iudicabant, qui defece-
„rant? Sed dicet aliquis, Caeſareenſibus ſemper cum Iu-
„daeis apud ipſos fuiſſe diſcordiam, captatoque op-
„portuno tempore vetus odium exſaturaſſe. Quid er-
„go de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcum enim illi
„propter Graecos bellum gerere auſi ſunt, ac non cum
„conſanguineis noſtris Romanos vlciſci. Multum igi-
„tur his profuit ſua erga illos beneuolentia ac fides:
„ſiquidem ab iſtis cum totis familiis acerbe truçidati
„erant, pro auxilio ſuo hanc gratiam conſequuti. nam
„quae illos a vobis pati prohibuerunt, haec paſſi
„ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum
„foret, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere.
„Noſtis enim, quod Syriae ciuitatum nulla eſt, quae
„non Iudaeos in ea habitantes occiderit, eoſque no-
„bis, quam Romani, magis inimicos. Siquidem Da-
„maſceni, cum ne cauſam quidem probabilem fingere
„potuiſſent, ciuitatem ſuam caede maxime nefaria op-
„pleuerunt, octodecim Iudaeorum millibus cum coniugi-
„bus ac familiis trucidatis. Eorum autem multitudinem
„plagis in Ægypto peremtorum LX. millium numerum
„excedere accipiebamus. Et iſti quidem fortaſſe in alie-
„na terra, vbi nihil inuenerant, quod hoſtibus ſui in auxi-
„lium obiicerent, ita mortem obierunt. iſtis vero, qui ſua
„in terra bellum contra Romanos ſuſceperunt, etiam omni-

„ραχεῖν δυνάμεων ἰσχὺν ὑπῆρξε; καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη,
„καὶ Φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ Φρόνημα πρὸς
„τὰς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους ἄτρεστον, πάντας πρὸς
„τὴν ἀπόστασιν ἐπέρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺν χρό-
„νον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζό-
„νων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἦλω, καὶ πάντα τοῖς
„πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὴν ἐκείνων εὐκλεεστέραν
„νίκην, ἢ εἰς τὴν τῶν παρασκευασαμένων σωτηρίαν εὐτρε-
„πισθέντα. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀποθνήσκοντας
„εὐδαιμονίζειν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθε-
„ρίαν ἢ προέμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὑπὸ Ρω-
„μαίοις γενομένων τίς ἂν οὐκ ἂν ἐλεήσειεν; ἢ τίς οὐκ ἂν ἐπει-
„χθείη πρὸ τοῦ ταὐτὰ παθεῖν ἐκείνοις ἀποθανεῖν; ὧν οἱ
„μὲν τραυλλόμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι, τεθνή-
„κασιν. οἱ δ' ἀπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι πρὸς δευτέραν αὐτοῖς
„τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς
„πολεμίοις παρασχόντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιωτάτους ὑπε-
„ληπτέον τοὺς ἔτι ζῶντας, οἳ πολλάκις εὐχόμενοι τὸν θά-
„νατον λαβεῖν οὐκ ἔσχον. πᾶ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τοῦ παν-
„τὸς Ἰουδαίων γένους μητρόπολις, ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τει-
„χῶν περιβόλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς Φρούρια καὶ μεγέθη
„πύργων προβεβλημένη, μόλις δὲ χωροῦσα τὰς εἰς τὸν πό-
„λεμον παρασκευὰς, τοσαύτας δὲ μυριάδας ἀνδρῶν ἔχου-
„σα τῶν ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένων; πᾶ γέγονεν ἡμῖν ἡ τὸν
„Θεὸν ἔχειν οἰκιστὴν πεπιστευμένη; πρόρριζος ἐκ βάθρων
„ἀνήρπασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ
„τῶν ἀνηρηκότων αὐτὴν στρατόπεδον, ἔτι τοῖς λειψάνοις
„ἐποικοῦν. πεσοῦται δὲ δύσηνοι τῇ σποδῷ τοῦ τεμένους
„παρακάθηνται, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰχίσην
„ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τίς ἐν νῷ βαλλό-
„μενος ἡμῶν καρτερήσει τὸν ἥλιον ὁρᾶν, κἂν δύνηται ζῆν
„ἀκινδύνως; τίς ὕστω τῆς πατρίδος ἐχθρὸς, ἢ τίς ὕστως
„ἄνανδρος καὶ Φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ περὶ τοῦ μέχρι νῦν
„ζῆσαι μετανοεῖν; ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκειμεν, πρὶν

„bus, vnde firmae victoriae ſpem haberent, nonne vires ad„erant? nam et arma et muri et caſtellorum ſtructurae „inexpugnabiles, atque indeterriti ſpiritus ad pericula „pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem fortius „animarunt. Verum iſta cum ad breue tempus valuiſ„ſent, noſque ad ſpem excitaſſent, maiorum malorum „viſa ſunt principium. Omnia enim capta erant, omnia„que hoſtibus ſuccubuerunt, quaſi vt victoriam illis no„biliorem redderent, non in ſalutem eorum, a quibus ex„ſtructa erant, apparata fuiſſent. Et in praelio quidem „morientes beatos praedicari oportet. libertatem quippe „defendentes, non prodentes, interiere. Eorum vero „multitudinis, qui a Romanis ſubiugati erant, quis non „miſereatur? quiſue non, antequam eadem patiatur ac „illi, mori properet? quorum quidam torti tamque igne, „quam verberibus, cruciati periere; alii vero ſemeſi a be„ſtiis, vt illis in victum iterum obiicerentur viui, ſer„vati erant, ad riſum luſumque faciendum hoſtibus. „Et illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui ad„huc viuunt; quibus mori non accidit, quod illis ſaepe „optatum fuit. Vbi eſt autem illa magna ciuitas, gen„tis Iudaeorum vniuerſae metropolis, tantis quidem mu„rorum ſeptis munita, tot vero in moenibus caſtella et „magnas turres in propugnacula habens, bellique appa„ratum vix capiens, et tot hominum myriadas pro ipſa „pugnantium complectens? Quid de ea factum eſt, „quam Deum habitaſſe credidimus? Radicitus ex fun„damentis euulſa eſt, et id ſolum eius monumentum „relictum, caſtra ſcilicet illorum, a quibus exciſa eſt, iam „reliquiis eius impoſita. Senes vero infelices templi ci„neribus aſſident, et paucae mulieres ad turpiſſimam „pudoris iniuriam ab hoſtibus reſeruatae. Haec ſe„cum reputans quis noſtrum ſolem adſpicere ſuſtinebit, „etiamſi ſine periculo poſſit? Quis inimicus adeo pa„triae, quis tam imbellis, aut parcus animae, vt eum „non poeniteat hucuſque vixiſſe? Atqui vtinam omnes

„τὴν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδεῖν κατασκαπτομένην πο-
„λεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον ὕτως ἀνοσίως ἐξορωρυγ-
„μένον. ἐπεὶ δὲ ἡμᾶς ἡ ἀγεννὴς ἐλπὶς ἐβιάκολησεν, ὡς τά-
„χα τε δυνήσεσθαι πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμύνεσθαι. Φεύ-
„δη δὲ γέγονε νῦν, καὶ μόνως ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἀνάγκης κατα-
„λέλοιπε, σπεύσωμεν καλῶς ἀποθανεῖν· ἐλεήσωμεν ἡμᾶς
„αὐτούς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι
„παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ἐπὶ μὲν γὰρ θάνατον
„ἐγεννήθημεν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐγεννήσαμεν, καὶ τοῦτον
„οὐδὲ τοῖς εὐδαιμονοῦσίν ἐστι διαφυγεῖν. ὕβρις δὲ καὶ δου-
„λεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμὴν ἀγομένας μο
„τὰ τέκνων, οὐκ ἔστιν ἀνθρώποις κακὸν ἐκ φύσεως ἀναγ-
„καῖον· ἀλλὰ ταῦτα διὰ τὴν αὐτῶν δειλίαν ὑπομένουσιν,
„οἱ παρὸν πρὸ αὐτῶν ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ'
„ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες Ρωμαίων ἀπέστημεν, καὶ τὰ
„τελευταῖα νῦν ἐπὶ σωτηρίᾳ προκαλεμένων ἡμᾶς, οὐχ ὑπη-
„κόσαμεν. τίνι τοίνυν ἂν ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῶν πρόδηλος, εἰ
„ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν; ἄθλιοι μὲν οἱ νέοι τῆς ῥώμης
„τῶν σωμάτων εἰς πολλὰς αἰκίας ἀφίξοντες· ἄθλιοι δ'
„οἱ παρηβηκότες, φέρειν τὰς ἡλικίας τὰς συμφορὰς ἀδυ-
„ναμένης. ὄψεταί τις γυναῖκα πρὸς βίαν ἀγομένην, φωνῆς
„ἐπακούσεται τέκνου, πατέρα βοῶντος χεῖρας δεδεμένου·
„ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξίφος ἔχουσι, παλὴν ὑπερ-
„γίαν ἡμῖν ὑπεργείτωσαν· ἀδύλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολε-
„μίων ἀποθάνωμεν, ἐλεύθεροι δὲ μετὰ τέκνων καὶ γυναι-
„κῶν τὸ ζῆν συνεξέλθωμεν. ταῦθ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι,
„ταῦθ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τὴν
„ἀνάγκην Θεὸς ἀπέσταλκε, τούτων Ρωμαῖοι τἀναντία θέ-
„λουσι, καὶ μή τις ἡμῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀποθάνῃ δεδέ-
„κασι. σπεύσωμεν οὖν, ἀντὶ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ'
„ἡμῶν ἀπολαύσεως, ἔκπληξιν τῷ θανάτῳ καὶ θαῦμα τῆς
„τόλμης καταλιπεῖν.

„fuiſſemus mortui, priuſquam illam ſacram ciuitatem „hoſtium manibus exſcindi videremus, priuſquam tem„plum tanta impietate funditus erui. Sed quoniam ſpes „non ignobilis nos lactauit, quod forte poterimus pro „ea hoſtes vlciſci, nunc autem euanuit, et nos ſolos ſub„didit neceſſitati, pulchre mori feſtinemus: noſtrimet „ipſi miſereamur et coniugum et liberorum, dum nobis „licet nobiſmet ipſis miſericordiam adhibere. Ad mor„tem namque ipſi geniti ſumus, et quos ex nobis genui„mus, eamque fugere ne fortunati quidem poſſunt: in„iuria vero et ſeruitus et videre coniuges ad turpitudinem „duci cum liberis, non eſt malum hominibus ex naturae „neceſſitate profectum, ſed iſta prae timiditate ſua perfe„runt, qui ante eos mori, cum licuit, noluere. Nos au„tem animi fortitudine valde elati a Romanis defecimus: „et poſtremo nunc illis ad ſalutem hortantibus non parui„mus. Cui igitur non manifeſta eſt illorum ira, ſi nos „viuos ſubiugare potuerint. Miſerandi quidem ado„leſcentes erunt, quorum corporis vires ad multos ſuffi„cient cruciatus: miſerandi autem prouectiores, quorum „aetas calamitates ferre non poterit. Videbit alius con„iugem ad vim patiendam abductam; alius manibus re„vinctis vocem filii patrem implorantis exaudiet: ſed „dum liberae ſunt et gladios habent, pulchrum mini„ſterium nobis praebeant. Expertes quidem ſerui„tutis hoſtium moriamur; in libertate vero vna cum libe„ris et coniugibus vita decedamus. Haec nobis leges „praecipiunt, haec a nobis coniuges ac liberi deprecan„tur. horum neceſſitatem Deus iniecit, his contraria Ro„mani volunt, et, ne quis noſtrum ante excidium pereat, „metuunt. Feſtinemus igitur eis, pro ſperata potiundi „noſtri voluptate, ſtuporem incutere ex morte, et admi„rationem relinquere ex audacia.

ΚΕΦ. Θ'.

Ὅπως οἱ κατὰ τὸ Φρούριον πειθθέντες τοῖς λόγοις Ἐλεαζάρῳ, πλὴν δύο γυναικῶν καὶ παιδίων πέντε, πάντες ἑαυτοὺς ἀπέσφαξαν.

ΕΤΙ γὰρ βυλόμενον αὐτὸν παρακαλεῖν πάντες ὑπετέμνοντο, καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἤπειγον, ἀνεπιχέτῳ τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπῆσαν, ἄλλος πρὸ ἄλλου θθάσαι γλιχόμενος· καὶ ταύτην ἐπίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς εὐβυλίας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις γενόμενος ὀφθῆναι. τοσοῦτος αὐτοὺς γυναικῶν καὶ παιδίων καὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὴν ὑδ' ὥσπερ ἄν τις ὠθθη τῇ πράξει προτιόντες ἠμβλύνθησαν, ἀλλ' ἀτενῆ τὴν γνώμην διεφύλαξαν, οἷαν ἔχον τῶν λόγων ἀκροώμενοι, τὸ μὲν οἰκεῖα καὶ φιλοτέργα πάθος ἅπασι παραμένοντος, τὸ λογισμῷ δ' ὡς τὰ κράτιστα βεβυλευκότος τοῖς φιλτάτοις ἐπικρατοῦντος. ὁμοῦ γὰρ ἡσπάζοντο γυναῖκας περιπτυσσόμενοι, καὶ τέκνα προσπυκαλίζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δὲ, καθάπερ ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργούμενοι, συνετέλουν τὸ βούλευμα· τὴν ἐπίνοιαν ὧν πείσονται κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενόμενοι, παραμύθιον τῆς ἐν τῷ κτείνειν ἀνάγκης ἔχοντες. καὶ πέρας ὐδεὶς τηλικούτου τολμήματος ἧττων εὑρέθη· πάντες δὲ διὰ τῶν οἰκειοτάτων διεξῆλθον. ἄθλιοι τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχερὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κυφότατον. ὅτοι δὴ τοίνυν τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ὀδύνην ἀκέτι φέροντες, καὶ τὰς ἀνιερημένας νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν βραχὺν αὐτοῖς ἔτι χρόνον ἐπιζήσωσι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ συρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλλον· κλήρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἁπάντων σφαγεῖς ἐσομένους, καὶ γυναικί τις αὐτὸν καὶ παισὶ κειμένοις παρασχώσας, καὶ τὰς χεῖρας περιβαλών, παρεῖχον ἑτοίμους τὰς σφαγάς, τοῖς τὴν δύσπονον ὑπουργίαν ἐκτελοῦσιν. οἱ δὲ ἀτρέπτως πάντας φονεύσαν-

CAP. IX.

Quomodo ii, qui in caſtello erant, verbis Eleazari perſuaſi, omnes, praeter duas mulieres et quinque pueros, ſibi mortem conſciuere.

IPſum, cum in adhortatione pergere vellet, omnes interpellabant, et effrenato quodam impetu pleni ad rem agendam feſtinabant, daemonioque afflati abierunt, alius alium praeuenire cupiens, ſinguli hoc fortitudinis rectique conſilii argumentum eſſe apertum exiſtimantes, ne quis inter extremos conſpiceretur: tantus eos et coniugum et liberorum et propriae caedis amor inuaſit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, retundebatur impetus, cum ad facinus accederent, ſed eam ſixam in animis ſeruauere ſententiam, quam, cum dicta perciperent, habuerunt: proprio quidem et naturali affectu cunctis permanente; cogitatione vero iſta, quod optime liberis conſuluiſſent, praeualente. Simul enim cum amplexibus vxores ſalutabant, et liberos vlnis ſuis excipiebant, oſculis extremis cum fletu inhaerentes. ſimulque, tanquam manibus alienis iuſſa peragentes, volentes eos configebant: malorum, quae ſubditi hoſtibus paſſuri fuerunt, cogitationem habentes pro ſolatio neceſſitatis, qua ad caedem adigebantur. Denique nemo inuentus eſt, qui tam immane facinus patrare non audebat: cuncti autem coniunctiſſimos transfixere. Miſeri, quibus id neceſſe erat; quibuſque vxores ſuas atque liberos manibus ſuis occidere, malorum videbatur eſſe leuiſſimum. Iſti igitur dolorem ex iis, quae perpetrarunt, non iam ferentes, et interfectos laeſos exiſtimantes, ſi vel breuiſſimum tempus eis forent ſuperſtites, ſtatim quidem, cum opes vniuerſas congeſſiſſent, ignem eis iniiciunt: et decem viris ſorte delectis, a quibus omnes mactarentur, cum ſinguli ſe iuxta coniuges ac liberos humi iacentes proſtrauiſſent, eoſque complexibus tenuiſſent, ſine mora iugulum dabant illis, qui miſerum miniſterium obierunt. Iſti autem, intrepide cunctis occiſis, eandem

τες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τῷ κλήρῳ νόμον ὥρισαν, ἵν' ὁ λαχὼν τὴς ἐννέα κτείνας ἑαυτὸν ἐπὶ πᾶσιν ἀνέλῃ. πάντες ἕτως ἐθάῤῥυν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς τὸ δρᾶν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλον ἄλλῳ διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἷς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων περιαθρήσας, μή πῃ τις ἔτι ἐν πολλῷ φόνῳ τῆς αὐτῆ λείπεται χειρὸς δεόμενος, ὡς ἔγνω πάντας ἀνῃρημένους, πῦρ μὲν τοῖς βασιλείοις ἐνίησιν· ἀθρόᾳ δὲ τῇ χειρὶ δι' αὐτῆ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῶν οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ὑπειληφότες ἀδεμίαν ψυχὴν ὑποχείριον ἐξ αὐτῶν Ρωμαίοις καταλιπεῖν. ἔλαθε δὲ γυνὴ πρεσβύτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις Ελεαζάρῳ, φρονήσει καὶ παιδείᾳ πλείστων γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἳ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς, ἐγκατακρυβῆναι, τῶν ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, οἳ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐννακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παίδων αὐτοῖς συναριθμουμένων. καὶ τὸ πάθος ἐπράχθη πεντεκαιδεκάτῃ Ξανθικῦ μηνός.

β'. Οἱ δὲ Ρωμαῖοι, μάχην ἔτι προσδοκῶντες, ὑπὸ τὴν ἕω διασκευασάμενοι, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους ταῖς ἐπιβάθραις γεφυρώσαντες, προσβολὴν ἐποίουν. βλέποντες δ' ἐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δεινὴν παντοχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπέρως εἶχον τὸ γεγενὸς συμβαλεῖν· καὶ τέλος ὡς εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον προκαλέσαιντο. τῆς δὲ βοῆς αἴσθησις γίνεται τοῖς γυναίοις, κἀκ τῶν ὑπονόμων ἀναδύσασαι, τὸ πραχθὲν, ὡς εἶχε, πρὸς τὰς Ρωμαίας ἐμήνυον, πάντα τῆς ἑτέρας, ὡς ἐλέχθη καὶ τίνα τρόπον ἐπράχθη, σαφῶς ἐδιηγουμένης. ἃ μὴν ῥαδίως αὐτῇ προσῆκον τῷ μεγέθει τὰ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐπεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύναι, καὶ ταχέως ὁδὸν δι' αὐτῆ τεμόντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. καὶ τῷ πλήθει τῶν πεφονευμένων ἐπιτυχόντες, ἔχ ὡς ἐπὶ πολεμίοις ἤθησαν. τὴν δὲ γενναιότητα τὰ βελεύματος,

sortis legem alii erga alios statuerunt, vt, cui id sorte euenerat, nouem sociis interfectis semet super omnes occideret. ita omnes sibi confidebant, vt neque in audendo, neque in sustinendo facinore alius alii praestaret. Et ad extremum caeteri quidem iugula suppossuerunt; vnus vero isque nouissimus, multitudine iacentium circumspecta, ne quis forte in multa caede supersesset, qui sua manu egeret, vt intellexit omnes occisos, regiam incendit, valida vero manu adacto per totum corpus ense, prope suos occidit. Et illi quidem perierunt, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier grandaeua, et alia quaedam Eleazari cognata, doctrina et sapientia plerisque mulierum praestans, et quinque pueri in cuniculis, qui aquam sub terra potui ducebant, abditi, cum alii caedibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero et sexaginta cum mulieribus simul ac pueris. Atque haec calamitas accidit quintodecimo die Xanthici mensis.

2. Romani autem adhuc pugnam exspectantes, mane, sub armis existentes, et ab aggeribus scalarum pontibus iunctis, impetum in castellum faciebant. Cum autem hostium neminem cernerent, sed circumquaque magnam solitudinem, ignemque intus et silentium animaduerterent, illos, quid factum esset, coniicere fugiebat; tandemque vlulatum, velut ad impulsum arietis, dederunt, si quem forte intus prouocarent et eliceret. Clamorem autem senserunt mulierculae, atque, e cuniculis emersae, factum Romanis, vt erat, indicarunt, altera earum, qualiter omnia dicta erant, et quomodo gesta, narrante manifeste. Non tamen facile illi auscultabant, ausus magnitudini parum credentes, ignemque exstinguere conabantur, et per hunc secta via cito regiam ingressi sunt. Cumque in caesorum multitudinem incidissent, non vt de hostibus gaudio gestiebant; sed generosum virorum consilium inque tot numero, qui

καὶ τὴν ἐν τοσούτοις ἄτρεπτον ἐπὶ τῶν ἔργων ἐθαύμασαν τῷ θανάτῳ καταφρόνησιν.

ΚΕΦ. ί.

Ὅπως καὶ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῶν σικαρίων συμφυγόντων πολλοὶ μὲν ἐκινδύνευσαν· κατελύθη δὲ διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὰ τῷ ἀρχιερέως Ὀνίᾳ κτισθεὶς πάλαι ναὸς ἐκεῖσε.

Τοιαύτης δὲ τῆς ἁλώσεως γενομένης, ἐπὶ μὲν τῇ Φρουρίᾳ καταλείπει Φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν εἰς Καισάρειαν. οὐδὲ γὰρ ὑπελείπετό τις τῶν κατὰ τὴν χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα διὰ μακρᾶ τῷ πολέμῳ κατέστραπτο, πολλοῖς καὶ τῶν ἀπωτάτω κατοικούντων, αἴσθησιν καὶ κίνδυνον ταραχῆς παραχόντος. ἔτι δὲ καὶ περὶ Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ ταῦτα συνέβη πολλοὺς Ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῶν σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν δυνηθεῖσιν οὐκ ἀπέκειτο τὸ σώζεσθαι. πάλιν δὲ καινοτέροις ἐνεχείρουν πράγμασι, καὶ πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων ἔπειθον τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ Ῥωμαίους μὲν μηδὲν κρείττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, Θεὸν δὲ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῶν οὐκ ἀφανῶν τινες Ἰουδαίων ἀντέβαινον, τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐνέκειντο πρὸς τὴν ἀπόστασιν παρακαλοῦντες. ὁρῶντες δ' αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν οἱ πρωτεύοντες τῆς γερουσίας, οὐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον περιορᾶν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν. „καὶ νῦν, ἔφασαν, αὐτοὺς, ἐπέπερ οὐδὲ „πεφευγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσι, γνω„σθέντες γὰρ ὑπὸ Ῥωμαίων εὐθὺς ἀπολεῖσθαι, τῆς αὐτοῖς „προσηκούσης συμφορᾶς ἀναπιμπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν „ἁμαρτημάτων μεταχόντας." Φυλάξασθαι τοίνυν τὸν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, καὶ περὶ αὐτῶν

intrepidum facinus patrarent, mortis contemtum sunt admirati.

CAP. X.

Quomodo apud Alexandriam multi sicariorum, qui eo confugerant, discrimen adierunt: propterea que templum, illic olim conditum ab Onia pontifice, destructum erat.

FActo autem ad hunc modum excidio, in castello quidem praesidium dux reliquit, ipse vero cum exercitu Caesaream profectus est. Nec enim quisquam supererat in illa regione hostium, sed iam tota ex bello longo fuerat subuersa, quod in causa erat, vt multos, etiam loca procul remota incolentes, perturbatio attingeret ac periculum. Nam et Alexandriae in Ægypto postea accidit, vt multi Iudaeorum caederentur. Istos enim ex sicariorum factione, qui illic effugium assequi potuerunt, non satis erat, in tuto esse; verum et iterum nouas res moliebantur, et multis hospitum suorum persuadebant, vt se in libertatem assererent, et Romanos quidem nihil ipsis meliores putarent, Deum vero pro solo domino haberent. Cum autem Iudaeorum quidam non ignobiles iis aduersarentur, illos quidem occiderunt, aliis vero instabant ad defectionem eos stimulantes. Illorum autem vecordiam et amentiam cum viderent senatus primores, haud amplius sibi tutum esse arbitrabantur rem negligere; sed, Iudaeis omnibus ad concionem vocatis, sicariorum temeritatem arguebant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: „et nunc, aiebant, illos, (quo„niam ne quidem, si fugissent, certam spem salutis ha„bere videantur, a Romanis etenim cognitos statim „perituros esse) sibi debita calamitate replere eos, qui „nullius fuissent delicti participes." Populum itaque hortabantur, vt exitium ab illis imminens auerent,

πρὸς Ρωμαίους ἀπολογήσασθαι τῇ τούτων παραδόσει. συνιδόντες δὲ ἐν τῷ κινδύνῳ τὸ μέγεθος, ἐπείθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μετὰ πολλῆς ὁρμῆς ἐπὶ τοὺς σικαρίους αἴξαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τῶν δ' ἑξακόσιοι μὲν εὐθὺς ἑάλωσαν, ὅσοι δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐκεῖ Θήβας διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν. ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὅς τὴν καρτερίαν, καὶ τὴν εἴτε ἀπόνοιαν εἴτε τῆς γνώμης τὴν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, ὑ κατεπλάγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοὺς βασάνου καὶ λύμης τῶν σωμάτων ἐπινοηθείσης, ἐφ' ᾧ τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτῶν Καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν, οὐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ὑπερτέραν τῆς ἀνάγκης τὴν αὐτῶν γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι, χαιρούσῃ μονονουχὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δεχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τῶν παίδων ἡλικία τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τις ἐξενικήθη, Καίσαρα δεσπότην ἐξονομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῶν σωμάτων ἀσθενείας ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει.

β'. Λοῦπος τότε διῴκει τὴν Αλεξάνδρειαν, καὶ περὶ τοῦ κινήματος τούτου Καίσαρι κατὰ τάχος ἐπέστειλεν. ὁ δὲ τῶν Ιουδαίων τὴν ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιΐαν, καὶ δείσας, μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, καί τινας αὐτοῖς συνεπισπάσωνται, προσέταξε τῷ Λόπῳ τὸν ἐν τῇ Ονίου καλουμένῃ νεὼν καθελεῖν τῶν Ιουδαίων. ὁ δέ ἐστιν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν ᾠκίσθη τε καὶ τὴν ἐπίκλησιν ἔλαβεν. Ονίας Σίμωνος υἱὸς εἷς τῶν ἐν Ιεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων Αντίοχον τῆς Συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς Ιουδαίοις, ἦκεν εἰς Αλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου Πτολεμαίου Φιλομήτορος αὐτὸν, διὰ τὴν πρὸς Αντίοχον ἀπέχθειαν, ἐφ' σύμμαχον αὐτῷ ποιήσειν τὸ τῶν Ιουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοίη τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος. ἠξίωσεν ἐπιτρέψαι αὐτῷ, νεών τε ἐν τῇ Αἰγύπτῳ κατασκευάσασθαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν Θεόν. ἔτω γὰρ Αντιόχῳ μὲν ἔτι μᾶλλον ἐπτοη-

atque ſemet illorum traditione Romanis excuſarent. Intellecta periculi magnitudine dictis paruerunt, multoque impetu in ſicarios facto, eos corripiebant. illorumque ſexcenti quidem ſtatim capti ſunt; quotquot vero in Ægyptum Thebaſque illius regionis effugerant, non multo poſt comprehenſi reductique ſunt: quorum non eſt, qui animi duritiem, ſiue deſperatio ſiue voluntatis pertinacia ſit dicenda, non obſtupeſcat. Nam omni genere tormentorum et corporis vexatione in eos excogitata, ob hoc ſolummodo, vt Caeſarem dominum agnoſcerent, nemo ceſſit, neque id dicere velle viſus eſt; ſed omnes animos neceſſitate ſuperiores conſeruarunt, vt qui corporibus ſenſu carentibus, animabus tantum non laetitia geſtientibus cruciatus ignemque ſuſciperent. Maxime autem puerorum aetas ſpectatores obſtupefecit. nam ne ab illorum quidem vllo exprimi potuit, vt Caeſarem dominum appellarent. Vſque adeo corporum infirmitati praeualebat audaciae vis.

2. Lupus tunc Alexandriam adminiſtrabat, et hunc motum illico per literas Caeſari ſignificauit. Ille autem Iudaeos a rebus nouis moliendis nunquam ceſſaturos eſſe ſuſpicans, veritusque, ne rurſus in vnum congregarentur, et quoſdam ſibi adiungerent, praecepit Lupo, vt templum Iudaeorum, in ea regione exſtructum, quae Oniae regio dicitur, demolitum iret. Illud autem eſt in Ægypto, et ex huiuſmodi cauſa conditum eſt nomenque habuit. Onias Simonis filius, vnus e pontificibus Hierosolymitanis, fugiens Antiochum regem Syriae cum Iudaeis bellum gerentem, Alexandriam venit. Cumque eum humaniter excepiſſet Ptolemaeus, propter ſuas cum Antiocho inimicitias, aiebat, ſe illi in ſocietatem adiuncturum eſſe Iudaeorum gentem, ſi dictis ſuis obtemperare vellet. Rege autem confeſſo, ſe omnia, quae fieri poſſint, facturum eſſe, rogauit, vt ſibi permitteret in aliqua Ægypti parte templum aedificare, et more patrio Deum colere. ita enim fore, vt Iudaei ad bellum acrius excitaren-

μώσεθαι τὰς Ιεδαίας, τὸν ἐν Ιεροσολύμοις νεὼν πεπορθηκότι· πρὸς αὐτὸν δ' εὐνοϊκωτέρως ἔξειν, καὶ πολλὰς ἐπ' ἀδεία εὐσεβείας ὡς αὐτὸν συλλεγήσεθαι.

γ'. Πειθεὶς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα ταδίοις ἀπέχουσαν Μέμφεως. νόμος δ' ἔστος Ηλιυπολίτης καλεῖται, ἔνθα Ὀνίου κατασκευασάμενος Ονίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ιεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παραπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεσηκότα. τὸ βωμὸν δὲ τὴν κατασκευὴν πρὸς τὸν οἶκον ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε, χωρὶς τῆς περὶ τὴν λυχνίαν κατασκευῆς. ὁ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν· αὐτὸν δὲ χαλκευσάμενος τὸν λύχνον χρυσῶν ἐπιφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν ὑπτῇ πλίνθῳ περιετετείχιστο, πύλας ἔχοντι λιθίνας. ἀνῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῷ Θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν εὐσέβειαν. ὁ μὲν Ονίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἔπραττεν, ἀλλ' ἦν αὐτῷ Φιλονεικία πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις Ιεδαίους, ὀργὴν τῆς Φυγῆς ἀπομνημονεύοντι. καὶ τοῦτο ἱερὸν ἐνόμιζε κατασκευάσας εἰς αὐτὸ περισπάσειν ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. ἐγεγόνει δέ τις καὶ παλαιὰ προῤῥησις ἔτεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις, Ησαΐας ὄνομα τῷ προαγορεύσαντι τοῦδε τοῦ ναοῦ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ γενησομένην ὑπ' ἀνδρὸς Ιεδαίου κατασκευήν. τὸ μὲν δὴ ἱερὸν οὕτως ἐπεποίητο.

δ'. Λοῦπος δ' ὁ τῆς Αλεξανδρείας ἡγεμὼν, τὰ παρὰ Καίσαρος λαβὼν γράμματα, καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. Λούπου δὲ μετὰ βραχὺ τελευτήσαντος, Παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, οὔτε τῶν ἀναθημάτων οὐθὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ διηπείλησε τοῖς ἱερεῦσι, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν, οὔτε προσιέναι τῷ τεμένει τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν. ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπέσι-

tur contra Antiochum, qui templum apud Hierosolyma vastauerat, et ad ipsum magis propensa voluntate venirent; adeoque multos ex religionis libertate ad se colligeret.

3. Quibus verbis inductus Ptolemaeus, ei regionem concedit centum et octoginta stadiis a Memphi distantem. Illa autem erat in praefectura, quae dicitur Heliopolitana, vbi Onias, castello exstructo, templum quidem dispar Hierosolymitano aedificauit, sed turri quidem non dissimile, saxis ingentibus ad LX. cubitos erectum. Fecit autem, vt arae fabrica Hierosolymitanum referret, et donariis similiter ornauit, praeterquam quod lychnuchum non ita fabricauit. Lychnuchum enim non fecit: sed cum lychnum aureum fabrefecisset, tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. totum vero circa templum spatium cocto latere circumdedit, saxeas portas habente. Sed et rex ei permisit multum agri modum ad pecuniae reditum, vt sacerdotibus esset copia, et Deo multa suppeditarentur ad illius cultum necessaria. Non tamen Onias sana voluntate haec faciebat: sed erat ei, propter fugae memorem iracundiam, contentio cum Iudaeis Hierosolyma inhabitantibus: atque, hoc templo aedificato, arbitrabatur, ad id se inde multitudinem esse allecturum. Quin et olim fuerat praedictio quaedam ante annos sexcentos, vate, cui nomen Esaias, praedicente huius templi futuram in Ægypto constructionem a viro Iudaeo. Et templum quidem ita fuerat exstructum.

4. Lupus autem praeses Alexandriae, cum literas ab imperatore accepisset et ad templum aduenisset, nonnullis donariis ablatis templum clausit. Verum, Lupo non multo post mortuo, Paulinus, qui ei successit in imperio, neque donariorum quicquam reliquit, (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque Deum colere volentibus permisit ad templum adire: sed clausis foribus ipsum omni-

τον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μηδ' ἴχνος ἔτι τῆς εἰς Θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος ἦν εἰς τὴν ἀπόκλεισιν τῦ ναῦ γεγονὼς ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη τρία καὶ τεσσαράκοντα καὶ τριακόσια.

ΚΕΦ. ια'.

Περὶ Ιωνάθυ, σικαρίων ἑνὸς, ἐν Κυρήνῃ σασιασᾶ καὶ συκοφάντυ πονηροτάτυ.

Ηψατο δὲ καὶ τῶν περὶ Κυρήνην πόλεων ἡ τῶν σικαρίων ἀπόνοια, καθάπερ νόσος. διαπεσὼν γὰρ εἰς αὐτὴν Ιωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος, καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, ὀλίγυς τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπιχνύμενος. καὶ τὺς μὲν ἄλλυς ἐλάνθανε ταῦτα διαπραττόμενος καὶ φενακίζων· οἱ δὲ τοῖς ἀξιώμασι πρέχοντες τῶν ἐπὶ τῆς Κυρήνης Ιυδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτῦ καὶ παρασκευὴν τῷ τῆς Πενταπόλεως Λιβύης ἡγεμόνι Κατύλλῳ προσαγγέλλυσιν. ὁ δ' ἵππεάς τε καὶ πεζὺς ἀποστέλλας, ῥαδίως ἐκράτησεν ἀνόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο, τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες ἀνήχθησαν πρὸς τὸν Κάτυλλον. ὁ δ' ἡγεμὼν τῦ βυλεύματος Ιωνάθης τότε μὲν διέφυγε, πολλῆς δὲ καὶ λίαν ἐπιμελῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἥλω. καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα Κάτυλλον ἀναχθεὶς, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγὴν, τῷ Κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τὺς πλυσιωτάτυς τῶν Ιυδαίων ἔλεγε καταψευδόμενος, διδασκάλυς αὐτῷ τῦ βυλεύματος γεγονέναι.

β'. Προθύμως δὲ τὰς διαβολὰς ἐκεῖνος ἐξεδέχετο, καὶ τῷ πράγματι πολὺν ὄγκον περιετίθει, μεγάλα προστραγῳδῶν, ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς Ιυδαϊκὸν πόλεμον κατωρθωκέναι. τὸ δὲ δὴ τύτυ χαλεπώτερον, πρὸς γὰρ τῷ πιστεύειν ῥαδίως, ἔτι καὶ διδάσκαλος ἦν τῶν σικαρίων τῆς

no inacceſſum fecit, vt ne veſtigium quidem cultus diuini in loco ſupereſſet. Fluxerant autem, a templi conditu vſque ad tempus, quo clauſum erat, anni CCCXLIII.

CAP. XI.

De Ionatha, vno e ſicariis, apud Cyrenen ſeditioni ſtudente, et ſycophantam agente improbiſſimum.

DEmentia vero et furor ſicariorum, veluti morbi contagium, Cyrenen vrbeſque circa ipſam inuaſit. Nam cum Ionathas, vir improbiſſimus et arte textor, eo euaſiſſet, pauperum et indigentium non paucis, vt ipſi ſe adiungerent, perſuaſit, et in deſertum eduxit, promittens, ſe ſigna ipſis et apparitiones oſtenſurum. et alios quidem haec agendo atque fallendo latebat: qui vero inter Iudaeos Cyrenenſes dignitate praeſtabant, eius profectionem et apparatum Catullo Pentapolitanae Libyae praeſidi annunciant. Ille autem, equitibus et peditibus miſſis, inermes facile ſuperauit: et maior quidem pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti ad Catullum perducti erant. Auctor autem conſilii Ionathas tunc quidem effugit; multum vero ac diligenter per omnem quaeſitus regionem, captus eſt; adductuſque ad Catullum, ſibi quidem id confecit, vt ſupplicium effugeret, Catullo autem anſam ad maleficia praebuit. Ille enim Iudaeorum locupletiſſimos falſo inſimulans, auctores ſibi huius conſilii illos exſtitiſſe dicebat.

2. Catullus autem calumnias iſtas alacriter amplectebatur, remque valde cumulabat et adaugebat, tragicis etiam verbis ſingula multum exaggerans, vt ſcilicet ipſe bellum Iudaïcum confeciſſe videretur. Et, quod hoc atrocius eſt, praeter eam credulitatem, ſicarios eandem ea-

ψευδολογίας. κελεύσας γὰρ αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τῶν Ἰουδαίων Ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσκεκρουκὼς φανερὸν ἐξενηνόχει τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τὴν ἐκείνου Βερνίκην ταῖς αἰτίαις συνεμπλέξας, τούτους μὲν πρῶτον ἀνεῖλεν· ἐπὶ δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς εὐπορίᾳ χρημάτων διαφέροντας, ὁμοῦ τριχιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. καὶ ταῦτα πράττειν ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς, ὅτι τὰς οὐσίας αὐτῶν εἰς τὰς τοῦ Καίσαρος προσόδους ἀνελάμβανεν.

γ'. Ὅπως δὲ μηδ' ἀλλαχοῦ τινες τῶν Ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτοῦ τὴν ἀδικίαν, πορρωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε· καὶ πείθει τὸν Ἰωνάθην καί τινας τῶν ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ἐπιφέρειν τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τε καὶ Ῥώμῃ τῶν Ἰουδαίων δοκιμωτάτοις. τούτων εἷς τῶν ἐξ ἐπιβουλῆς αἰτιαθέντων ἦν Ἰώσηπος, ὁ ταῦτα συγγραψάμενος. ὁ μὴν κατ' ἐλπίδα τῷ Κατύλλῳ τὸ σκεύωρημα προσχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς τὴν Ῥώμην, τοὺς περὶ τὸν Ἰωνάθην ἄγων δεδεμένους, καὶ πέρας ὤετο τῆς ἐξετάσεως εἶναι, τὴν ἐπ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ γενομένην ψευδολογίαν. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὸ πρᾶγμα ὑποπτεύσας, ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν, καὶ γνοὺς ἄδικον τὴν αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενηνεγμένην, τοὺς μὲν ἀφίησι τῶν ἐγκλημάτων Τίτου σπουδάσαντος, δίκην δ' ἐπέθηκεν Ἰωνάθῃ τὴν προσήκουσαν. ζῶν γὰρ κατεκαύθη, πρότερον αἰκισθείς.

δ'. Κατύλλῳ δὲ τότε μὲν ὑπῆρξε, διὰ τὴν πραότητα τῶν αὐτοκρατόρων, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι κατηγορίας. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ νόσῳ καταληφθεὶς πολυτρόπῳ καὶ δυσιάτῳ χαλεπῶς ἀπαλλάττεται, οὐ τὸ σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἦν ἡ τῆς ψυχῆς αὐτῷ νόσος βαρυτέρα. δείμασι γὰρ ἐξεταράττετο, καὶ συνεχῶς ἀνεβόα, βλέπειν εἴδωλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐφεστηκότα. καὶ κατέχειν ἑαυτὸν οὐ δυνάμενος, ἐξήλλετο τῆς εὐνῆς, ὡς βασάνων αὐτῷ καὶ πυρὸς προσφερομένων. τοῦ δὲ πακοῦ πολλὴν ἀεὶ τὴν ἐπίδοσιν λαμβάνοντος, καὶ τῶν ἑτέρων αὐτῷ κατὰ διάβρωσιν ἐκπεσόντων, οὕτως ἀπέθανεν, οὐδενὸς ἥτ-

lumniam edocebat. Denique cum hoc ei praecepisset, vt Iudaeum quendam Alexandrum nominaret, (cum quo olim ei infensus, apertas exercuerat simultates) et vxorem eius Berenicen criminationibus implicuisset, hos quidem primo occidit; deinde omnes pecuniarum copia pollentes ad tria virorum millia simul trucidauit, et haec secure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia reditibus Caesaris adiungeret.

3. Ne vero vel alibi degentium quisquam Iudaeorum eius iniquitatem redargueret, etiam longius mendacium propagauit: ac Ionathae, nonnullisque aliis, qui cum eo comprehensi fuerant, persuadet, vt nouarum rerum accusationem inferrent probatissimis Iudaeorum apud Alexandriam Romamque degentium. Horum autem, qui insidiose delati sunt, vnus erat Iosephus, qui haec scripsit. Non tamen Catullo, ita vt sperauerat, cessit machinatio. Nam Romam quidem venit, Ionathan caeterosque vinctos ducens: finemque arbitrabatur quaestionis esse calumniam apud illum ac per ipsum conflatam. Vespasianus autem, rem suspicatus, in veritatem inquisiuit: compertoque iniustam hominibus illatam accusationem, illos quidem Titi studio criminibus sibi obiectis soluit: poenam vero, quam commeruit, in Ionatham statuit. Viuus enim exustus est, verberibus ante multatus.

4. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem imperatorum contigit, vt nihil amplius reprehensionis experiretur. Verum non multo post, multiplici morbo et insanabili correptus, aegre vita discedit, non corpore tantum cruciatus, sed grauiore animi morbo affectus. Terroribus enim exagitabatur et crebro clamabat, se videre vmbras eorum, quos peremerat, sibi obuersari: cumque seipsum continere non potuisset, lecto exsiliebat, tanquam tormenta ei adhibita essent et ignis. Malo autem continuo valde ingrauescente, eiusque intestinis per corrosionem defluentibus, ita mortem obiit, non minus il-

τον ἑτέρω τῆς προνοίας τῷ Θεῷ τεκμήριον γενόμενος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκην ἐπιτίθησιν.

ε'. Ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἐστὶν, ἣν ἐπηγγειλάμεθα μετὰ πάσης ἀκριβείας παραδώσειν τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον ἔτος ὁ πόλεμος Ρωμαίοις πρὸς Ἰουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ πῶς μὲν ἡρμήνευται, τοῖς ἀναγινωσομένοις κρίνειν ἀπολελείφθω· περὶ τῆς ἀληθείας δ' ἂν ὀκνήσαιμι θαῤῥῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης παρὰ πᾶσαν τὴν γραφὴν ἐσχασάμην.

luſtre, quam alius quiſquam, diuinae in puniendis ſceleſtis prouidentiae indicium factus.

5. Hic nobis eſt finis hiſtoriae, quam cum omni diligentia nos tradituros polliciti ſumus ſcire cupientibus, quemadmodum hoc bellum a Romanis cum Iudaeis geſtum erat. Et qualis ſit quidem dictio, qua vſus ſum, lectorum eſto iudicium: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quod hanc ſolam per omnia, quae ſcripſi, mihimet propoſuerim.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

L. S.

Opus tam voluminosum, vel adcuratissimis et diligentissimis operis, sine vlla labe atque omnibus immune maculis egredi humanae vires non patiuntur. Typi impuri aut nigro destituti, chartarum etiam plicaturae in causa maxime sunt, vt in charta praecipue nitidiori iota subscripta aut non dignoscantur facile, aut vna binaeue litterae haud sint expressae. Non raro legentis animus maxime attentus oculique acutiores desiderantur. Retuli igitur et illa in mendorum seriem, quae in tuo forsan exemplo recte scripta atque expressa fuerint.

TOMVS I.

In epistola dedicatoria pag. IV. versu 15. post *obtulisti* adde *accessus beneficium*.
pag. XVI. versu 9. lege *litterariam*.
In textu
pag. 10. versu 25. lege *ivena*. p. 42. versu 7. lege ἐξελληνιστοντων.
- - 80. versu 1. lege Λευομης. p. 80. versu 12. lege Αβραμμ.
- - 83. versu 19. §phi 2. post *Labanus* adde *eβ*.
- - 92. pro §. ν. lege §. ζ. et pro §. 9. lege §. ν.
- - 93. pro §. 8. lege §. 7. et pro §. 9. lege §. 8.
- - 166. versu 30. lege διακρουοντες. p. ead. pro §. ι. lege §. 9.
- - ead. versu vlt. lege ἑαυτον.
- - 167. versu 1. post *vtilitatem* et *damna* pone comma.
- - ead. pro §. 10. lege §. 9. p. 172. versu 13. §. 3. lege νιοι.
- - 176. versu 2 lege φησαντος.
- - 189. versu 3. §phi 6. post *vero* pone comma.
- - 204. versu vlt. lege ειδεων. p. 208. versu 8. lege κατ.
- - 218. versu 10. lege τουτοις. p. 256. versu 1. lege κατα.
- - 260. versu 1. lege απορευμενοις. p. 262. versu 11. §phi ζ. ἐνεργον.
- - 264. versu 12. κεφ. ς. lege οὐν. p. 266. versu 8. lege ἐχρηστα.
- - 266. versu vlt. lege ἡν. p. 273. versu 10. post *aiunt* dele comma.
- - 284. pro §. ζ. lege §. ς. p. 285. pro §. 7. lege §. 6.
- - 287. versu 4. pone comma pro puncto. p. 288. versu 21. lege ἐσεωνται.
- - 316. κεφ. ιβ. §phi α. versu vlt. lege ἐξυβρε ἑαυτων.
- - 328. versu 11. §phi δ. lege ἐχοντες. p. 366. versu 9. §phi β. lege θεον.
- - 370. κεφ. ς versu 1. lege οὐν. p. 374. versu 12. lege πρωτερων.
- - 396. versu 20. §phi β. lege ἀν. p. 399. versu 18. dele *sed*.
- - 406. versu 8. §phi ιγ. lege ἰσχυν.
- - 428. versu 5. §phi λζ. lege βουλημα.
- - 463. versu 25. lege *Eleazarum*. p. 485. versu penult. lege *ac*.
- - 488. versu 12. lege ἀλλα. p. ead. versu 17. lege ἐφραϊμιτιδος.
- - 494. pro §. κβ. lege §. ιβ. p. 497. versu vlt. lege *qui*.
- - 546. versu 15. §phi γ. lege προς pro πρης.
- - 580. versu 4. §phi β. lege οὐν.
- - 606. versu 7. §phi ς. lege θυγατερας. p. 622. versu 21. lege ὑμας.
- - 628. versu 17. §phi ι. lege τοσουτοι. p. 678. versu 9. §phi β. lege ἐφεσ.
- - 680. versu 22. lege συκαταλελειμμενον.
- - 716. versu 2 et 3. lege ἰκανος pro ἰκανες.
- - 749. versu 16. lege *respondebat*.
- - 789. 2. versu §phi 5. lege *scisciturque*.
- - 814. versu 12. lege ἀπαθυνα. p. 836. versu 10. lege ἐυρεται.
- - 841. versu 14. §phi 3. lege *inde*. p. 952. versu 1 et 2. lege οὐτω.
- - 1018. versu 7. lege ἡμεραν. p. 1025. versu 13. lege *forte*.
- - 1085. versu 1. lege *inserit*. p. 1135. versu 31. lege *terram*.
- - 1170. versu 5. κεφ. ια. lege λογων αὐτης. p. 1188. versu 18. lege δαιμονιε.

TOMVS II.

In textu

pag. 2. versu 15. lege ἐνομα. p. ead. versu 2. §phi β. lege δ τω.
- - 6. versu 7. lege ἐνα. p. 99. versu 35. lege *postularent*; —
- - 223. versu 2. §phi 6. lege *veterem*. p. 237. versu 13. lege *ita* pro *itaque*.
- - 239. versu 9. lege *ut* pro *ur*. p. 333. versu 3. §phi 6. lege *nullus*.
- - 343. versu 3. cap. XIV. lege *mercenariorum*. p. 351. versu 3. lege *nullum*.
- - 414. versu vlt. lege απατη· εχν-
- - 450. versu 1. §phi ζ. lege απαραντος.
- - 573. versu 31. lege *prehendi*. p. 602. versu 3. §phi ς. lege τη τε.
- - 602. versu 3 et 4. lege οικοδεμησιν. p. 627. versu 36. lege *meridionali*.
- - 682. versu 13. post γεαφη pone punctum.
- - 690. pro 590. post paginam 689. scribe.
- - 719. versu 2. §phi 4. lege *Alexandri*. p. 737. lege §. 6. pro §. 5.
- - 738 et 739. §§phorum numeri sunt mutandi.
- - 778. versu 8 et 9. lege χρησθαι. p. 783. versu 18. lege *omnia*.
- - 796. versu 20. lege δεξαν. p. 899. versu 7. cap. VI. lege *occultabat*.
- - 904. versu 12. §phi δ. lege συγκειμενον.

TOMVS III.

pag. 5. versu 3. post *perfeciſſem* pone comma. p. 36. pro §. ve. lege ce.
- - 36. versu 18. lege προδιδουσι. p. 44. versu 18 et 19. §phi λθ. lege ἡμερων.
- - 44. versu 19 et 20. §phi λβ. lege συμπτωτικον.
- - 83. versu 10. lege *capturum*. p. 132. versu 3. §phi ς. lege ἁλωτους.
- - 151. vlt. cap. III. post *populus* dele comma. p. 262. versu vlt. lege ἀς τε.
- - 388. versu 8. §phi γ. lege ἡξαν pro ἠξαν. p. 433. versu 34. lege *pendit*.
- - 504. versu 1 et 2. lege οικους. p. 626. versu 12. κεφ. ν. lege εζητει.
- - 651. versu 10. cap. X. lege *pecuniarum*.
- - 658. versu 17. §phi β. lege δικαιου. p. 661. versu 23. lege *fecit*.
- - 768. versu penult. lege των φερμακων. p. 780. versu vlt. lege ομνυσι.
- - 962. versu 22 et 23. lege μεμνησο. p. 982. versu 5. lege λυσαντες.
- - 1012. versu 11. lege οὐμος.
- - 1024. versu 23 et 24. §phi δ. lege ανωμωξαν.
- - 1056. versu 10. lege οὐκ' ετ'. p. 1076. versu 1. lege δικης.
- - 1184. versu 22. 23. lege βουλομενοις.
- - 1202. versu 11. lege Σεβων των και Ρημονων.
- - 1235. versu vlt. lege *solum, si*.
- - 1245. pro §. 8. lege §. 9. et hic vlterius mutandi sunt §§orum numeri.
- - 1266. versu 10. lege τα γαρ μη.
- - 1342. versu 1. in §. 16. lege και ενεβαλον.

Haec fere sunt, beneuole lector, quae celeribus oculis peruolutanti mihi, plurimis distracto negotiis, vltro obuia inciderunt. Emenda et corrige, si quae alia minus recta inueneris. Quod ad Apparatum Flauianum et Commentarium, quem promisi: aliquid illius propediem exspecta, laboriquemeo fauens rogo.

DR. FRANCISCVS OBERTHÜR.